

DIPLOMATARIUM ISLANDICUM.

ÍSLENZKT FORNBRÉFASAFN,

SEM HEFIR INNI AÐ HALDA

BRÉF OG GJÖRNINGA, DÓMA OG MÁLDAGA,
OG AÐRAR SKRÁR,

ER SNERTA

ÍSLAND EÐA ÍSLENZKA MENN.

GEFIÐ ÚT

AF

HINU ÍSLENZKA BÓKMENTAFÉLAGI.

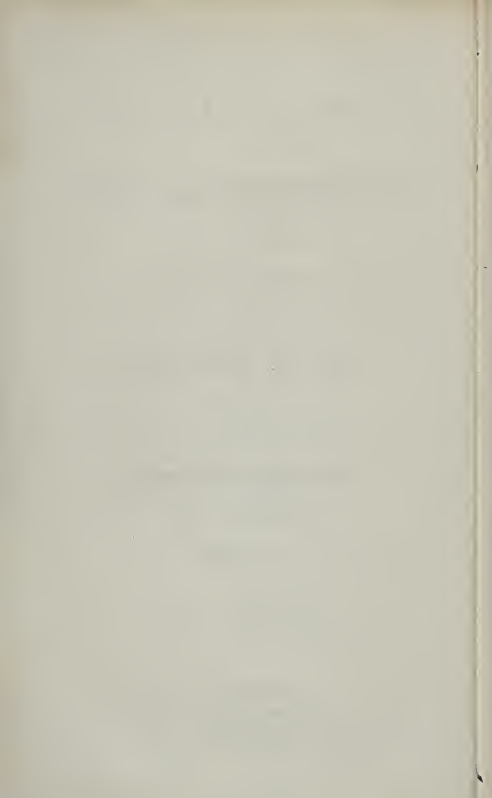
SJÖUNDA BINDI

1170—1505.

REYKJAVÍK.

Í FÉLAGSPRENTSMÍÐJU.

1903—1907

Bréfið Nr. 286 í III. bindi þessa safns, — sem er vitnisburðr, meðal annara Ólafs Kóðranssonar, um reka Kálfatjarnar og Viðeyjarklaustrs — er árfært skýlaust í handritunum til 1379. og því ári var látið fylgja Kálfatjarnarmáldagi (Nr. 284) og vitnisburðr Þorvarðs Arasonar o. fl. um Kálfatjarnarreka (Nr. 285), sem handrit árfæra ekki, en auðsætt er að öll þessi skjöl eru frá sama tíma. Þetta hefti III. bindis var prentað árið 1891, og voru þá enn órannsökuð til nokkurrar hlítar öll skjöl frá síðustu árum 15. aldar Eigi að síðr tók eg eftir því í sömu svifum og prentan þess heftis var lokið, að til væri annar vitnisburðr, er Ólafr Kóðransson gæfi út um sama efni og árfærðr væri til 1497. Gat eg þess á kápu heftisins með þessum orðum: „Bls. 341 Nr. 286. Þess hefði átt að vera getið, að nafnið Ólafr Kóðransson kemr fyrir í vitnisburði um Viðeyjarklaustrsreka, en að það sé sá hinn sami og hér er nefndr, þótti óvist, einukum af því að handritið setr skýlaust ártalið 1379.“ Þessi grein hefir þó undanfalið meðal athugasemda við bindið í heild sinni (bls. 776).

Í þessu (VII.) bindi eru nú komnir fram tveir vitnisburðir Ólafs Kóðranssonar frá 1497 (Nr. 375 og 376) um reka Viðeyjarklaustrs. Að visu er síðari vitnisburðrinn ártalslaus í fornu skjalabókinni, sem hefir að halda Viðeyjarklaustrsbréfin, en það hefir litið að merkja, því að bæði hefir Árni Magnússon ritað við hann, að ártalið setti að vera 1497, og svo tekr það af öll tvímæli, að Bødvar prestir Jónsson, — sem einmitt er uppi um þetta leyti og tekr þetta ár marga vitnisburði um reka klaustrsins — og Stephán biskup Jónsson koma við bæði bréfin. Þegar það er aðgætt, að Ólafr Kóðransson ber með svo sem sömu orðatiltækjum um „máldaga kirkjunnar og klaustrsins í Viðey áðr en brann kirkjan“, bæði í vitnisburðinum III, Nr. 286 og VII, Nr. 376 (bls. 340), virðist það vera auðsætt, að það sé einn maðr og sami, sem frá segir. Má því ártalið 1379 á vitnisburðinum III, 286 hafa misskrifað í gömlu skjalabókinni (A. M. 238. 4te) fyrir 1497, og frá sama ári verðr því nú að álita ártalslausa vitnisburðinum III, Nr. 285 og máldaga Kálfatjarnarkirkju III, Nr. 284. Í þessari skoðun hefi eg og orðið öruggari af því, að Eiríkr prestaskólakennari Briem hefir að fyrra bragði tekið eftir samræminu

IV

í orðatiltæki þessara tveggja vitnisburða, er maðr með sama nafni gefr út — að frásögn handritsins með 118 ára millibili, — og talið þæð sína sannfæringu, að bæði bréfin væri frá sama tíma og stöfuðu frá sama manni.

Að nafnið Kálfatjörn er hér haft, en ekki Galmatjörn (= Galmanstjörn, Kulmanstjörn) eins og stendr í Vilchinsbók frá 1394 (sbr. DI, IV, 32. tð, 106. og registr þessa VII. bindis bls. 903), sannar hins vegar hvorki til né frá um aldr bréfanna, því að bæði þessi nöfn á bænum eru gömul, og Kálfatjörningafjara stendr í forna rekabréfinu Gerðekirkju á Álptanesi frá dögum Hauks lögmanns Erlendssonar (1307; DI, II, Nr. 194; IV, Nr. 5).

Registr þessa bindis hefir verið gert á þá leið, að cand. philos. Páll Eggert Ólason hefir safnað öllu til hluta og orðaregistrsins og geingið þar frá til fullnustu ýmsum adelorðunum, svo sem búsgagn, kirkja, konungr, nautpeningr o. fl. En öllum tilvitnunum í manna- og staða- nafna registrinu hefir Einar Þorkelsson safnað. Registrinu hefi eg síðan steypt í eina heild, og að öðru leyti geingið frá því undir prentun á svipaðan hátt og að undanfögnu.

Reykjavík 31. Maí 1907.

Jón Þorkelsson.

Efnisyfirlit.

	Bl.
*1. [um 1170 og síðar]. Máldagi kirkjunnar á Húsa- felli í Borgarfirði	1—2
*2. [1258—c. 1440]. Máldagi Ásskirkju í Borgarfirði	2—3
3. [c. 1310]. Alþingisdómr um rekamark	4
4. 1339. Máldagi Garðskirkju í Kelduhverfi	4
5. 1384, 24. Okt. Kaupbréf um Knör og Búðar- dal o. fl. jarðir	4—6
6. 1446, 10. Maí. Útlegðarbréf Guðmundar Arasonar	6—7
*7. 1457—1479. Skrá um landamerki Brúnaastaða í Tungusveit	7—8
8. 1477. Dómságríp um málsverð, meðlag og fæði	8—9
9. 1478, 25. Nóv. Konungsbréf um skipti á Guð- mundareignum	9—10
10. 1480, 4. Júlí. Vitnisburðr um kröfur Þorleifs Björnssonar til Rafns lögmanns Brandssonar, og um neitan lögmanns	10—11
11. 1480, 18. Okt. Kristján konungr fyrsti sam- þykkir skipti á Guðmundareignum	11—12
12. 1484, 17. Aug. Vitnisburðr um svik, ásælni og yfirgang Diðreks Pinings og fylgjara hans	12—13
13. [fyrir 1490]. Transskriptarbréf	14
14—15. [1491—1518]. Máldagar Skeggjastaðakirkju á Ströndum (tveir)	14—17
16—17. [1491—1518]. Máldagar Refstaðakirkju (tveir)	17—18
18—19. [1491—1518]. Máldagar Hofskirkju í Vopna- firði (tveir)	18—19
20—21. [1491—1518]. Máldagar Møðrudalskirkju (tveir)	19
22. [1491—1518]. Máldagi bænhússins á Þorbrands- stöðum í Vopnafirði	19—20
23. [1491—1518]. Máldagi bænhússins á Búastöð- um í Vopnafirði	20

	Bl ^a
24—25. [1491—1518]. Máldagar Hofteigskirkju (tveir)	20
26—27. [1491—1518]. Máldagar Kirkjubæjar í Tangu (tveir)	21
28—29. [1491—1518]. Máldagar Eiðakirkju (tveir) .	21—22
30. [1491—1518]. Máldagi Hjaltastaðakirkju . . .	22
31. [1491—1518]. Máldagi Njarðvírskirkju . . .	22
32. [1491—1518]. Máldagi Desjarmýrarkirkju . .	22—23
33. [1491—1518]. Máldagi Húsavírkirkju í Borgar- firði	23
34. [1491—1518]. Máldagi Klyppstaðakirkju . . .	23
35—36. [1491—1518]. Máldagar Dvergasteinskirkju (tveir)	23—24
37. [1491—1518]. Máldagi Ásskirkju í Fellum . .	24
38—39. [1491—1518]. Máldagar Valþjófsstaðakirkju (tveir)	25
40. [1491—1518]. Máldagi Vallanesskirkju . . .	25—26
41. [1491—1518]. Máldagi Ketilsstaðakirkju á Völlum	26
42—43. [1491—1518]. Máldagar Mjóafjarðarkirkju (tveir)	26—27
44. [1491—1518]. Máldagi bænhússins í Steinsnesi í Mjóafirði	27
45. [1491—1518]. Máldagi hálikirkjunnar á Eyvindará	27—28
46—48. [1491—1518]. Máldagar kirkjunnar á Skorra- stað (þrjár)	28
49. [1491—1518]. Máldagi Hallormsstaðakirkju . .	29
50. [1491—1518]. Máldagi Þingmúlakirkju . . .	29
51. [1491—1518]. Máldagi Hólmakirkju í Reyðarfirði	29—30
52—53. [1491—1518]. Máldagar kirkjuunar á Kcl- freyjustað (tveir)	30
54. [1491—1518]. Máldagi Stöðvarkirkju	31
55. [1491—1518]. Máldagi Eydalakirkju	31
56—58. [1491—1518]. Máldagar Berufjarðarkirkju (þrjár)	31—33
59. [1491—1518]. Máldagi Berunesskirkju . . .	33
60—61. [1491—1518]. Máldagar Hálskirkju í Hamars- firði (tveir)	33—34
62. [1491—1518]. Máldagi Hofstaðakirkju í Álptafirði	34
63. [1491—1518]. Máldagi Þvottárkirkju	34—35
64. [1491—1518]. Máldagi bænhússins á Starmýri .	35
65. [1491—1518]. Máldagi Geithellnakirkju . . .	35

	Bis.
66. [1491—1518]. Mældagi Bjarnanesskirkju (minnisgrein)	35
67. [1491—1518]. Mældagi Hoffellskirkju	36
68. [1491—1518]. Mældagi Hofskirkju í Öraefum	36—37
69. [1491—1518]. Mældagi Sandfellskirkju	37—38
70. [1491—1518]. Mældagi Reyðiskirkju	38
71. [1491—1518]. Mældagi Miðbæliskirkju	38
72. [1491—1518]. Mældagi Steinakirkju	38—39
73. [1491—1518]. Mældagi Dalaskirkju undir Fjöllum	39
74. [1491—1518]. Mældagi Skúmstaðakirkju	39—40
75. [1491—1518]. Mældagi Fíflholtskirkju	40
76. [1491—1518]. Mældagi hálfkirkjunnar á Velli	40
77. [1491—1518]. Mældagi Keldnakirkju	40
78. [1491—1518]. Mældagi Ásskirkju í Holtum	41
79. [1491—1518]. Mældagi kirkjunnar fyrir ofan Leiti í Vestmannaeyjum	41 42
80. [1491—1518]. Mældagi Kirkjubæjarkirkju í Vestmannaeyjum	42—43
81. [1491—1518]. Mældagi Stóranúpskirkju	44
82. [1491—1518]. Mældagi Hrunakirkju	44
83. [1491—1518]. Mældagi Reykjadalaskirkju	44
84. [1491—1518]. Mældagi Gaulverjabæjarkirkju	44—45
85. [1491—1518]. Mældagi hænhússins í Gegnishólum	45
86. [1491—1518]. Mældagi Oddgeirshólakirkju	45
87. [1491—1518]. Mældagi Kallaðarnesskirkju í Flóa	45—46
88. [1491—1518]. Mældagi Skálholtskirkju	46
89. [1491—1518]. Mældagi kirkjunnar á Hömrum	46—47
90. [1491—1518]. Mældagi Snæfuglsstaðakirkju	47
91. [1491—1518]. Mældagi Olfosvatnskirkju	47
92—93. [1491—1518]. Mældagar Úlfjótsvatnskirkju (tveir)	47—48
94. [1491—1518]. Mældagi Nesskirkju í Selvogi	48
95. [1491—1518]. Mældagi Staðarkirkju í Grindavík	48—49
96. [1491—1518]. Mældagi Laugarnesskirkju	49—50
97—100. [1491—1518]. Mældagar Engeyjarkirkju (fjórir)	50—52
101. [1491—1518]. Mældagi Brautarholtskirkju	52—54
102. [1491—1518 eða síðar]. Mældagi Mýdalaskirkju	54
103. [1491—1518]. Mældagi Eyrarkirkju í Kjós	54

	Bla.
104. [1491—1518]. Máldagar Saurbæjarkirkju á Hvalfjarðarströnd (tveir)	54—55
105—106. [1491—1518]. Máldagar Kalastaðakirkju (tveir)	55—56
107. [1491—1518]. Máldagi Garðakirkju á Akranesi	56
108. [1491—1518]. Máldagi Heynesskirkju	56—57
109. [1491—1518]. Máldagi Ytra-Hólmskirkju	57—58
110. [1491—1518]. Máldagi Innra-Hólmskirkju	58
111. [1491—1518]. Máldagi Leirárkirkju	58
112. [1491—1518]. Máldagi Melakirkju	58—59
113. [1491—1518]. Máldagi Hafnarkirkju	60
114. [1491—1518]. Máldagi Hvanneyrarkirkju	60
115. [1491—1518]. Máldagi Bæjarkirkju	60—61
116. [1491—1518]. Máldagi Lundarkirkju	61
117. [1491—1518]. Máldagi Fitjakirkju	61
118—119. [1491—1518]. Máldagar Hælskirkju í Flókadal (tveir)	61—62
120. [1491—1518]. Máldagi Deildartungukirkju	62
121. [1491—1518]. Máldagi Hvammskirkju í Norðrárdal	62—63
122. [1491—1518]. Máldagi Skarðshamrakirkju	63
123. [1491—1518]. Máldagi Norðtungukirkju	63
124. [1491—1518]. Máldagi Stafholtskirkju	64
125. [1491—1518]. Máldagi Staðarhraunskirkju	64
126. [1491—1518]. Máldagi Akrakirkju	65
127. [1491—1518]. Máldagi bænhússins á Eiðhúsum	65
128. [1491—1518]. Máldagi Hofstaðakirkju í Miklaholtshrepp	65
129. [1491—1518]. Máldagi bænhússins á Hraunlöndum	65—66
130. [1491—1518]. Máldagi bænhússins á Öndverðunesi	66
131. [1491—1518]. Máldagi bænhússins á Seljum	66
132. [1491—1518]. Máldagi Eyrarkirkju í Álptafirði	66—67
133. [1491 eða síðar]. Máldagi Suðksdalskirkju	67
134. [1491—1518]. Máldagi Kveunabrekkukirkju	67—68
135. [1491—1518]. Máldagi Vatnshornskirkju	68—69
136. [1491—1518]. Máldagi Hvammskirkju í Hvammsveit	69
137. [1491—1518 eða fyrri]. Máldagi Sælingsdals-tungukirkju	69—70

	Bl.
138. [1491—1518]. Máldagi bænhússins í Sælingsdal	70
139. [1491—1518]. Máldagi Hvolskirkju í Saurbæ .	70—71
140. [1491—1518]. Máldagi Tjaldanesskirkju . . .	71—72
141. [1491—1518]. Máldagi Fagradalskirkju . . .	72
142—143. [1491—1518]. Máldagar Búðardalskirkju (tveir)	72—73
144. [1491—1518 eða fyrri]. Máldagi Skarðskirkju á Skarðsströnd	73—75
145. [1491—1518 eða fyrri]. Máldagi Dögurðarness- kirkju	75
146. [1491—1518 eða fyrri]. Máldagi Galtardals- tungukirkju	75—76
147. [1491—1518 eða síðar]. Máldagi Þykkvaskógs- kirkju	76
148. [1491—1518]. Máldagi Garpsdalskirkju . . .	76—77
149. [1491—1518 eða síðar]. Máldagi Gufuldalskirkju	77—78
150—151. [1491—1518]. Máldagar bænhússins á Kirkjubóli í Kvigindisfirði (tveir)	78
152. [1491—1518]. Máldagi Múlakirkju á Skálmarnesi	79
153. [1491—1518]. Máldagi bænhússins í Skálmardal	79
154. [1491—1518]. Máldagi Flateyjarkirkju . . .	79
155. [1491—1518]. Máldagi Sauðlauksdalskirkju .	80
156. [1491—1518]. Máldagi Otrardalskirkju . . .	80
157. [1491—1518]. Máldagi Hrafnseyrarkirkju . .	80—81
158. [1491—1518]. Máldagi Núp-skirkju í Dýrafirði	81
159. [1491—1518]. Máldagi hálfkirkjunnar í Alviðru	81
160. [1491—1518]. Máldagi hálfkirkjunnar undir Hesti í Önundarfirði	81
161. [1491—1518]. Máldagi Ögurskirkju	82
162. [1491—1518]. Máldagi bænhússins í Múla í Ísafirði	82
163. [1491—1518]. Máldagi Laugabólaskirkju . . .	83
164. [1491—1518]. Máldagi Kirkjubóls í Langadal	83
165—166. [1491—1518]. Máldagar kirkjunnar á Stað í Aðalvík (tveir)	83—84
167. [1491—1518]. Máldagi Kirkjubólaskirkju í Stein- grímsfirði	84
168. [1491—1518]. Máldagi Prestsbakkakirkju í Hrútafirði	85
169. [1491—1518]. Máldagi Eyrarkirkju í Bitru .	85—86

	Bl.
170. [1491—1518]. Máldagi bænhússins á Melum í Hrutafirði	86
171. [1491—1518]. Máldagi bænhússins í Inuri-Vík í Hrutafirði	86
172. 1492, 9. Jan. Bréf um landamerki Dögurðar-ness á Skarðsströnd og Arnarbælis	86—87
173. 1492, 18. Jan. Kryddhóll gefinn Hóladómkirkju	87—88
174. 1492, 25. Jan. Sáttargerð Stepháns biskups og Árna bónda Guðmundssonar	88—90
175. 1492, 27. Jan. Dómr Ólafs biskups um ákætur hans til Þorláks Semingssonar	90—93
176. 1492, 30. Jan. Dómr Björns Guðnasonar um orðbragð Þorkels Jónssonar við Arnór Finnsson	93—97
177. 1492, 1. Febr. Transskript	97—98
178. 1492, 5. Febr. Kvittunarbréf um andvirði Ytri-Valla í Miðfirði	98—99
179. 1492, 10. Febr. Vitnisburður um Þóroddstaði í Kaupangssveit	99
180. 1492, 23. Febr. Þorlákr Semingsson fær Ólafi biskupi Þóroddstaði í Kaupangssveit	100
181. 1492, 27. Febr. Dómr Björns Guðnasonar um ábúðarheimild á Þverdal	101—104
182. 1492, 9. Marts. Transskript	104—105
183. 1492, 19. Marts. Dómr Stepháns biskups um ákætur hans til Orms bónda Jónssonar og Ingibjargar Eiríksdóttur	105—108
184. 1492, 22. Marts. Gjafabréf um Þorbjargarstaði í Laxárdal til Hóladómkirkju	108—109
185. 1492, 14. Apr. Dómr Stepháns biskups um ákætur hans til Haldórs Brynjólfssonar út af haldi á Haukholti og andvirði Hrauns í Grímsnesi .	109—111
186. 1492, 14. Apr. Úrskurður Stepháns biskups um ónýtt kaup Haldórs Brynjólfssonar á Haukholti og Hrauni	111—113
187. 1492, 20. Apr. Dómr Stepháns biskups um misþyrming Haldórs Brynjólfssonar við Gest Pálsson	113—115
188. 1492, 2. Maí. Próféntubríf Árna Bergasonar við klaustrið á Munkaþverá	115—116
189. 1492, 5. Maí. Transskript	116—117

	Bla.
190. 1492, 24. Maí. Haldór Brynjólfsson fær Stepháni biskupi jörðina Ketilhúshaga fyrir misþyrmingar við Gest Pálsson	117—118
191. 1492, 9. Júní. Úrskurðr Ögmundar prófasts Andréssonar um undanfæri Einars Þorsteinssonar af misþyrming við Berg Pálsson	118—120
192. 1492, 12. Júní. Bréf um sölu á Hvassafelli	120—121
193. 1492, 12. Júní. Athendingarbréf um sama	121—122
194. 1492, 13. Júní. Vitnisburðr um sama	122—123
195. 1492, 28. Júní. Dómr Stepháns biskups um hald á jörðunni Hamrendum, eign Hjarðarholtskirkju	123—125
196. 1492, 14. Júlí. Vitnisburðr um Hvammsdal	125—126
197. 1492, 30. Júlí. Transskript	126—127
198. 1492, 3. August. Vitnisburðr um vígsbætr eptir Jón Markússon	127
199. 1492, 18. August. Gjafabréf um jörðina Skarðsdal	128
200. 1492, 25. August. Vitnisburðr um viðreign Eyjólfís Gíslasonar og Jóns Tumasonar í viðrvist Magnúss biskups	128—129
201. 1492, 26. Aug. Vitnisburðr um, hvort það hefði borið verið, að Eyjólfir Gíslason hafi slegið Magnús biskup á munninn	129—130
202. 1492, 8. Sept. Leyfisbréf Stepháns biskups handa bænhúsinu á Melgraseyri	130—131
203. 1492, 9. September. Kvittunarbréf handa Páli Jónssyni um biskupstiundir	131
204. 1492, 15. Sept. Stephán biskup skipar bænhús að Melum á Skarðsströnd	131—133
205. 1492, 16. Sept. Aflátsbréf bænhússins á Nesi í Grunnavík	133
206. 1492, 19. Sept. Máldagi og reikningskapr Staðarfellskirkju	134—136
207. 1492, 25. Sept. Bréf um hjónabandsmál Ólafs Filippussonar og Vigðisar Jónsdóttur	136—137
208. 1492, 26. Sept. Skiptabréf um jarðir Bjarna Ólasonar	137—138
209. 1492, 30. Sept.—1496, 8. Apr. Kaupmálabréf Ólafs Filippussonar og Vigðisar Jónsdóttur	138—139
210. 1492, 18. Okt. Stephán biskup staðfestir máldaga og skipanir um málamjólkurttoll til Staðarfells	139—140

211.	1492, 23. Okt. Kvittunarbréf handa Þorsteini Hákonarsyni og Hákonni Jónssyni	140—141
212.	1492, 27. Okt. Bréf um hald á jörðunni Eyri í Bitru	141—143
213.	1492, 2. Nóv. Bréf um prófentugjöf Ólafs Haldórssonar	144
214.	1492, 5. Nóv. Prófentubríf Ólafs Haldórssonar	145—146
215.	1492, 6. Nóv. Bréf um Engimýr og Skollatungu	146—147
216.	1492, 22. Nóv. Lofunarbréf Sveins Sumarliðasonar við Ólaf biskup	147
217.	1492, 22. Nóv. Bréf um Krossanes í Kræklingahlíð	147—148
218.	1492, 24. Nóv. Transskript	149
219.	1492, 2. Dec. Lofunarbréf Höskulds Árnasonar um lúkningar til Núpufellskirkju	149—150
220.	1492, 3. Dec. Bréf um lúkningar Höskulds Árnasonar til Ólafs biskups fyrir meinsæri með Bjarna Ólasyni	150—151
221.	1492, 11. Dec. Úrskurðr Stepháns biskups um hrosslán til Skálhóltsstaðar	152—153
222.	1492 eða 1500. Máldagi Hvammskirkju í Hvammssveit	154
223.	[Um 1492 eða síðar]. Skrá um peningaskipti þeirra feðga Guðna Jónssonar og Björns Guðnasonar	154—155
224.	[1492 eða síðar.] Ákætur Þorbjarnar Flóventssonar til Bjarnar Árnasonar	155—156
225.	1493, 8. Jan. Prófentubríf Einars Þórólfsssonar	156—157
226.	1493, 17. Jan. Bréf um viðtal Eiríks prests Einarssonar og Ólafs biskups	158—159
227.	1493, 27. Jan. Andrés Guðmundsson gefr Guðmundi syni sínum jörðina Saurbæ á Rauðasandi	159—160
228.	1493, 28. Jan. Dómr Runólfs Höskulds-sonar um jörðina Máhlíð	160—161
229.	1493, 30. Jan. Bréf um jörðina Steðja í Hörgárdal	161—162
230.	1493, 31. Jan. Bréf um fjáreign Melakirkju undir Oddi Þorkelssyni	162—163
231.	1493, 4. Febr. Solveig Hrafnadóttir gefr Skarð í Fnjóskadal með sér til systralags að Stað í Reyninesi	163—164

	Bl.
232. 1493, 11. Febr. Bréf um landeign Jódísarstaða	164—165
233. 1499, 6. Apr. Bréf um landamerki Arnarbælis og Dögurðarness	165
234. 1493, 10. Apr. Bréf um Skálá í Sléttuhlið	166
235. 1493, 15. Apr. — 1509, 7. Sept. Bréf um Stærri-Akra í Blönduhlið	166—167
236. 1493, 17. Apr. Dómr Ólafs biskups um Þorstein Þorleifsson	168—170
237. 1493, 19. Apr. Bréf um landamerki Dögurðarness og Arnarbælis	170
238. 1493, 23. Apr. Stephán biskup gerir Lund í Lundarreykjadal að stað æfinlega	171—172
239. 1493, 27. Apr. Hirðstjórakvittan um þegn-gildi	172—173
240. 1493, 27. Apr. Kvittunarbréf um Skútustaði	173—174
241. 1493, 29. Apr. Dómr Björns Guðnasonar um framfæri Þóru Tumadóttur	174—176
242. 1493, 7. Maí. Kaupbréf um Hellisholt	176—177
243. 1493, 13. Maí. Krafa Jóns ábóta á Munkapverá til Stígs Einarssonar	177—178
244. 1493, 13. Maí. Próféntubréf Jóns hjálms og Þórunar Gísladóttur	179
245. 1493, 20. Maí—17. Maí 1494. Dómr um arf eptir Guðnýju Þorvaldsdóttur	180—181
246. 1493, 21. Maí. Ráðsmannsbréf handa ráðsmanni á Reynivöllum í Kjós	181—182
247. 1493, 21. Maí. Transskript	182
248. 1493, 28. Maí. Skiptabréf eptir Þórð Helgason á Staðarfelli	183—184
249. 1493, 28. Maí. Kaupbréf um Borg og Laxárdal á Skógarströnd	184—185
250. [1493]. Kvittunarbréf um sama	185—186
251. 1493, 3. Júní. Kvittunarbréf um próféntugjald Jóns hjálms	186—187
252. 1493, 5. Júní. Transskript	187
253. 1493, 23. Júní. Kaupbréf um Skinnþúfu	188
254. 1493, 25. Júní. Kaupbréf um Norðrreyki og Galtarvík	189—190
255. 1493, 26. Júlí. Alþingisdómr um ólöglega peninga aðtekt Andrésar Guðmundssonar	190—191

	Bl.
256. 1493, 22. Aug. Bréf um Jódísarstaði . . .	191—192
257. 1493, 21. Okt. Transskript	192
258. 1493, 11. Nov. Dómr Ólafs biskups um síra Hallkel Ólafsson	192—194
259. 1493, 28. Nov. — 1494, 20. Maí. Kaup- og landamerkjabréf um Efranúp í Núpsdal, Mel- rakkadal og Hris	194—196
260. 1493, 3. Dec. Bréf um Presthvamm og Tungu á Tjörnesi mfl.	197—198
261. 1493. Máldagi Mæðrudalskirkju	198—199
262. 1493. Máldagi Skorrastaðarkirkju	199
263. 1493. Afhending Hóla í Hrunamannahrepp	199—200
264. 1493. Bréfságrip um Siðumúlaveggi	200
265. [eptir 1493]. Máldagi Staðarfellskirkju	201—202
266. [eptir 1493]. Máldagi Staðarfellskirkju	202
267. 1494, 6. Febr. Viglýsingarbréf	203
268. 1494, 1. Marts. Kaupbréf um Bjargastaði og Hnausa	203—204
269. 1494, 8. Marts. Kvittunarbréf Stepháns bisk- ups til handa Þorbirni Jónssyni	205
270. 1494, 13. Marts. Andrés Guðmundsson afhend- ir Guðmundi syni sínum Fell í Kollafirði	206
271. 1494, 29. Marts. Prestastefnubréf Ólafs biskups	207—208
272. 1494, [21. Apr.]. Dómr Sturlu Þórðarsonar um víg Böðvars Loftssonar	208—210
273. 1494, 3. Júní. Dómr Egils Grimssonar um hald á peningum Ingibjargar Illugadóttur	210—212
274. 1494, 19. Júní. Vitnisburðr um landsvistarbréf Jóns Ásgeirssonar	212—213
275. 1494, 28. Júní. Vitnisburðr um landamerki og rekamörk Áss og KelduNESS í Kelduhverfi	213—215
276. 1494, 29. Júní. Samþyktaðbréf um sölu á Guð- mundarlóni	215
277. 1494, 29. Júní. Próféntubríf um Barð í Fljótum	216
278. 1494, 1. Júlí. Dagsbréf handa Páli Jónssyni fyrir víg Böðvars Loftssonar	216—217
279. 1494, 1. Júlí. Alþingisdómr um víg Böðvars Loftssonar	217—218
280. 1494, 7. Júlí. Transskript	218—219
281. 1494, 10. Aug. Staðfestingarbréf um gjöf til	

	Bls.
kirkjunnar undir Felli í Kollafirði á sex manna íferð í Saurbæjarfjöru	219—220
282. 1494, 10. Aug. Bréf um ítök og selstöðu Þykkva- skógs	220—221
283. 1494, 27. Aug. Bréf um Vík út frá Stað	221—222
284. 1494, 14. Sept.—1500, 6. Júní. Bréf um jörðina Skríðu í Breiðdal	222
285. 1494, 20. Sept. Festingarbréf Finnboga Jóns- sonar og Málfriðar Tortadóttur	223—224
286. 1494, 2. Okt. Kaupbréf Helgafellsklaustrs um jörðina Hraunholt í Hnappadal	224
287. 1494, 11. Okt. Kaupbréf um Raufafell undir Eyjafjöllum	225—226
288. 1494, 20. Okt. Dómr Henreks Henrekssonar Kolabekks um viðskipti Sturlu Þórðarsonar og Arnórs Finnssonar út af ómagaflutningi	226—229
289. 1494, 25. Nov. Kaupbréf um Vík út frá Stað	229—230
290. 1494, 26. Dec. Samningr Orms Bjarnasonar og Solveigar Björnsdóttur um peninga meðferð Ólöf- ar Loptsdóttur vegna Sophíu systur sinnar	230—232
291. 1494. Skrá um eignir Kirkjubæjarklaustrs á Stöu í silfri	232
292. [1494]. Testamentisbréf Páls Brandssonar	232—234
293. 1495, 7. Jan. Kaupbréf um Grindr á Höfðaströnd	235—236
294. 1495, 8. Jan. Kaupbréf um Launguhlíð og Sauða	236—237
295. [fyrir 1495]. Sendibréf Jóus dans til Páls á Skarði	237—238
296. [1495]. Skriptamál [Solveigar Björnsdóttur]	238—242
297. 1495, 17. Jan. Testamentisbréf Solveigar Björns- dóttur	242—247
298. 1495, 27. Jan. Vitnisburð um Bæ í Súgandafirði	247—248
299. 1495, 4. Febr. Dómr um eignarvitni að gjöf á Bæ í Súgandafirði	248—249
300. 1495, 14. Febr.—1498, 4. Jan. Kaupbréf um Björg í Kinn	249—250
301. 1495, 15. Febr.—1497. Kaupmálbréf Ara And- réssonar og Þórdísar Gísladóttur	250—251
302. 1495, 21. Febr. Gjafabréf Guðua Jónssonar um Hvamm, Ásgarð, Glerárskóga og Ketilstaði	251—252

303.	1495, 2. Marts. Kaupbréf um Lágafell í Landeyjum og Bakka á Kjalarnesi	252—253
304.	1495, 20. Marts. Kaupbréf um jörðina Grindr á Höfðaströnd	253—254
305.	1495, 21. Marts. Kaupbréf um Hafnarhólm	254—255
306.	1495, 22. Marts—1498, 12. Jan. Kaupbréf um Björg í Kinn	255—256
307.	1495, 10. Apr. Björn Guðnason lýsir sig lögarfa Solveigar Björnsdóttur	256—257
308.	1495, 18. Apr.—1502, 8. Maí. Kvittunarbréf um heimreið til Hólma í Reyðarfirði og um upplag í Syðrivík í Vopnafirði	257—258
309.	1495, 21. Apr. Úrskurðr Stepháns biskups um legkaup Stafafellskirkju	258—259
310.	1495, 9. Maí. Úrskurðr Stepháns biskups um hjónaband Þorleifs Björnssonar og Ingvildar Helgadóttur og skilgetning barna þeirra	259—260
311.	1495, 31. Maí. Samningr um jörðina Dal í Eyjafirði og um arf eptir Árna Einarsson	260—262
312.	1495, 31. Maí. Andrés Guðmundsson kvittar Guðmund son sinn um öll þeirra skipti	262
313.	1495, 7. Júní. Transskript	262—263
314.	1495, 17. Júní. Bréf um undanfæri Ólafs Filippussonar af Viðidalstunguvígi	263—264
315.	1495, 19. Júní. Spjaldhagadómr Finnþoga lögmanns um Möðruvallaarf	264—268
316.	1495, 28. Júní. Dómr Stepháns biskups um Kotvöll	268—270
317.	1495, 30. Júní. Alþingisdómr um heimanfylgju Margrétar Sturludóttur	270—272
318.	1495, 30. Júní. Kaupbréf um Svalbarð á Svalbarðsströnd	272
319.	1495, 30. Júní. Alþingisdómr um Möðruvallaarf	273—274
320.	1495, 15. Júlí. Bréf um gjafir Ólafs biskups til Hólakirkju	275
321.	1495, 11. Aug. Transskript	275—276
322.	1495, 18. Aug. Stephán biskup úrskurðar svo mikið vera fallið til æfinlegs beneficium upp í heimalandið í Vatnsfirði, sem bresti á reikningskap kirkjunnar	276—277

323.	1495, 16. Sept. Kvittanarbréf um kirkjureikning á Kirkjubóli í Langadal	277—278
324.	1495, 17. Sept. Dómr um fiski- og hákállatolla Sauðlauksdalskirkju í Kópavík	278—279
325.	1495, 21. Okt. Kaupbréf um Mársstaði, Grund og Grýtubakka	279—281
326.	1495, 6. Nov. eða fyrri. Dómr um umboð Pétrs Loftssonar	281—283
327.	1495, 8. Dec. Bréf um sókn á peningum Mediu Sigurðardóttur	283—284
328.	1495. Gjafabréf um Staðarhól	284
329.	1495. Reikningr um nokkrar fjárheimtur Skálhóltsstaðar	284—285
330.	1495. Skrá um kirkjur, er Páll Jónsson og Jón Björnsson voru í fyrirsvari um	285—286
331.	1495. Mál dagi og afhending Stafafellskirkju í Lóni	286—288
332.	[eptir 1495]. Mál dagi Staðarhólskirkju í Saurbæ	288—289
333.	1496, 20. Janúar. Dómr um umboð á peningum Magnúsar heitins Þórólfssonar	289—290
334.	1496, 25. Jan. — 1497, 25. Nóv. Kaupbréf um Svalbarð á Svalbarðsströnd	291
335.	1496, 11. Apr. Dómr um umboð á peningum Magnúsar Þórólfssonar	291—293
336.	1496, 2. Maí. Vitnisburðr um vatnssókn frá Holti í Saurbæ „virkisvetrinn“ (1482—1483)	294
337.	1496, 17. Maí. Bréf um greiðslu á andvirði Svalbarðs ¹⁾	295
338.	1496, 10. Maí. Dómr um hestreið og hesthald fyrir Þykkvabæjarklaustri ¹⁾	295—297
339.	1496, 22. Maí. Kaupbréf um Mánaskál	298
340.	1496, 9. Júní. Bréf um Stærrivoga	298—299
341.	1496, 23. Júní. Dómr um fjórðungsgjöf Æsu Jónsdóttur í garð Hafliða Jónssonar	300—302
342.	1496, 11. Júlí. Gottskalk prestur Nikulásson postulatus til Hóladómkirkju skipar Einar prest Benediktsson ábóta að Munkaþverá	302—303
343.	1496, 1. Aug. Bréf um Stærrivoga	303—305

1) Þessi bréf hafa af ógáti skipt sætum.

344.	1496, 6. Aug. Kvittan um vigsbætr	305
345.	1496, 10. Aug. — 1497, 31. Marts. Kaupbréf um Fjósatungu og Grindr	305—307
346.	1496, 16. Aug. Bréf um framfæris peninga Guðrúnar Bárðardóttur	307—308
347.	1496, 21. Aug. Kvittan um andvirði Brandagils ofl.	308
348.	1496, 21. Aug. Bréf um landamerki Holts og Brunnár í Saurbæ	308—309
349.	1496, 23. Aug. Vigslubréf kirkjugarðsins í Skriðu í Fljótisdal	309—310
350.	1496, 9. Sept. Bréf um Skeggjastaði á Strönd	310—311
351.	1496, 18. Sept. Aflausnarbréf fyrir áverka .	311—312
352.	1496, 26. Sept. Gjafabréf um Lækjardal . .	312—313
353.	1496, 11. Okt. Bréf um eið Ólafs Filippussonar fyrir Viðaldstunguslag (1483)	313—314
354.	1496, 12. Okt. Dómur um tilkall Ólafs Filippussonar til arfs eptir Solveigu Björnsdóttur . .	314—315
355.	1496, 12. Okt. Kaupbréf um Kollabæ í Fljótshlíð	315—316
356.	1496, 15. Nov. — 1497, 24. Febr. Kaupbréf um Grund í Eyjafirði	317—318
357.	1496, 22. Dec. — 1497, 29. Jan. Undirlagsbréf Jóns Sigmundssonar og Pétrs Loptssonar . .	318—320
358.	1496, 24. Dec. Kaupbréf um Finnsstaði . . .	320—321
359.	1496. Áshildarmýrarsamþykkt	321—324
360.	1496. Máldagi Krýsivíkrkirkju	324
361.	[fyrir 1497]. Skrá um landamerki Langarvatns og Snorrastaða	324—325
362.	1497, 2. Febr. Kaupmálalabréf Jóns Sigmundssonar og Bjargar Þorvaldsdóttur	325—326
363.	1497, 5. Febr. Sama með öðru móti	327—329
364.	1497, c. 5. Febr. Lýsing Jóns officialis Þorvalds-sonar um sama hjónaband	329—330
365.	1497, 7. Febr. Bréf um framfærispeninga . .	330—331
366.	1497, 7. Febr. Próféntubréf Ingvildar Helgadóttur	331—332
367.	[1497]. Kvittan um andvirði Miðjaness . . .	332—333
368.	1497, 9. Febr. Bréf um Flagbjarnarholt . .	333—334
369.	1497, 19. Febr. Bréf um Rómaskatt	334—335

	Bla.
370. 1497, 19. Febr. Bréf um reka Viðeyjarklaustrs	335—336
371. 1497, 31. Marts. Transskript	336
372. 1497, 20. Apr. Bréf um reka Viðeyjarklaustrs	337
373. 1497, 23. Apr. Bréf um sama	337—338
374. 1497, 23. Apr. Bréf um sama	338—339
375. 1497, 23. Apr. Bréf um sama	339—340
376. 1497. Bréf um sama	340
377. 1497, 5. Maí Bréf um gjafir Solveigar Björnsdóttur	341
378. 1497, 9. Maí. Sáttabréf Jóns Sigmundssonar og Pétrs Loftssonar	341—344
379. 1497, 19. Maí. Kvittunarbréf um Stærrivoga .	344—345
380. 1497, 25. Maí. Kaupbréf um Sturluflöt og Gröf	345—346
381. 1497, 2. Júní. Gjafabréf um Kalmanstungu	346—347
382. 1497, 12. Júní. Dómr um tilkall Björns Guðna- sonar til arfs eptir Solveigu Björnsdóttur .	347—349
383. 1497, 21. Júní. Dómr um arftöku Einars Ólafs- sonar eptir Solveigu Björnsdóttur	349—354
384. 1497, 23. Júní. Bréf um Oddsstaði í Lundar- reykjadal	354—355
385. 1497, 29. Júní. Gjafabréf Haldórs Brynjólfsson- ar til Skriðuklaustrs	355—357
386. 1497, 29. Júní. Dómr um testament og gjafir Solveigar Björnsdóttur	357—358
387. 1497, 30. Júní. Alþingisdómr um víg Páls Jóns- sonar á Skarði	358—364
388. 1497, 1. Júlí. Vigslubréf Einars ábóta Bene- diktssonar	364—365
389. 1497, 2. Júlí. Umboðsbréf Stepháns biskups handa Einari ábóta Benediktssyni	365—366
390. 1497, 4. Júlí. Kaupbréf um Svalbarð . . .	366—367
391. 1497, 21. Júlí. Vitnisburðr um lögarfálýsing Björns Guðnasonar eptir Solveigu Björnsdóttur	367—368
392. 1497, 29. Júlí. Útlúkningarbréf Björns Guðna- sonar um Hvamm, Ásgarð, Glerárskóga og Ket- ilstaði til Ragohildar konu sinnar	368—370
393. 1497, 30. Júlí. Kaupbréf um Vað í Skriðuhverfi	370
394. 1497, 10. Sept. Kvittun Páls Aronssonar fyrir atvist að vígi Páls Jónssonar	371
395. 1497, 4. Okt. — 1498, 1. Marts. Dómr um Ill- ugastaði	371—373

	Bla.
396. 1497, 24. Okt. Kvittan um andvirði Mánaskálar	373—374
397. 1497, 18. Dec. Skýrsla Raimondo de Raimondi di Soncino um isl. fiskiveiðar	374
398. 1497. Máldagi Hvammskirkju í Kjós	375
399. 1497. Reikniogr um fjárheimtur Skálholtsstaðar	375—376
400. 1497. Skrá um sama	376—377
401. [1497]. Skrá um útlendan varnað tekinn úr kaupstað	377—378
402. 1498, 24. Febr. Hans Danakonungr staðfestir bréf um hjónaband Þorleifs Björnssonar og Ingvildar Helgadóttur	378—379
403. 1498, 31. Marts. Hans Danakonungr úrskurðar Birni Guðnasyni og samörfum hans arf eptir Einar Björnsson	379—380
404. 1498, 26. Apr.—1499, 4. Maí. Vitnisburðr um kaup á Svalbarði	380—381
405. 1498, 19. Maí. Dómr um Erlend Magnússon fyrir grip á fé Hólakirkju	381—383
406. 1498, 1. Júní. Dómr um brigð á Dufansdal	383—384
407. 1498, 4. Júní. Bréf um verleigar og skipsátr Eiðakirkju á Fiskabjargi í Borgarfirði	385
408. 1498, 28. Júní. Úrskurðr um hjónaband Ólafs Filippussonar og Vigðisar Jónsdóttur	385—386
409. 1498, 27. Júní. Bréf um Vað	386—387
410. 1498, 28. Júní. Bréf fyrir Vifilsmýrum	387—388
411. 1498, 30. Júní. Alþingisdómr um vig Páls Jónssonar á Skarði	388—391
412. 1498, 30. Júní -- 1499. Alþingisdómr um arf eptir Þorleif Björnsson	391—392
413. 1498, 1. og 2. Júlí. Jarðakaupabréf milli Narfa priors á Skriðu og Gríms Pálssonar	392—393
414. 1498, 5. Júlí. Kvittunarbréf um Stærrivoga	394
415. 1498, 9. Júlí. Kaupbréf um Hrafnkelsstaði	395
416. 1498, 9. Aug. Bréf um úttekt Hóla í Hrunamannahrepp	396
417. 1498, 19. Aug. Bréf um Hnifsdal	396—397
418. 1498, 20. Aug. Lögmannsúrskurðr um Nr. 383	397—398
419. 1498, 7. Sept. Hestr í Borgarfirði gefinn klaustrinu í Viðey	398—399
420. 1498, 10. Sept. Bréf um Lækjardal og Flautafell	400
421. 1498, 16. Sept. Bréf um Saurbæ á Rauðasandi ofl.	401—403

Bls.

422.	1498, 17. Sept. — 1499, 12. Jan. Bréf um Kaldbak og Kleifar	408—404
423.	1498, 9. Okt. — 1530, 19. Apr. Bréf um Stærríakra ofl.	404—405
424.	1498, 11. Okt. — 1523, 2. Nov. Bréf um Minniakra	405—406
425.	1498, 4. Nov. Kaupmálabréf Hallvarðs Eiríkssonar og Þorgerðar Jónsdóttur	406
426.	1498, 6. Nov. Landsvistarbréf handa Guðmundi Andréssyni fyrir víg	407
427.	1498, 13. Dec. — 1499, 12. Dec. Verzlunarleyfi handa Stepháni biskupi	407—408
428.	1498, 24. Dec. Bréf um Harastaði	408—409
429.	1498, 27. Dec. Bréf um Kaldbak og Kleifar	409—410
430.	1498, 29. Dec. — 1506, 18. Maí. Bréf um Haug, Spena og Tannstaðabakka	410—412
431.	1498. Bréf um hjónaband Jóns Sigmundssonar og Bjargar Þorvaldsdóttur	412—413
432.	1499, 28. Jan. Bréf um Villinganes	413—414
433.	1499, 1. Marts. Leyfisbréf handa Sturlu Þórðarsyni og Guðlaugu Finnbogadóttur um hjúskap	414—415
434.	1499, 26. Marts. Vitnisburðr um máldaga og ítök Svalbarðskirkju	415—416
435.	1499, 1. Apríl. Bréf um Máfahlíð og Látr	416—417
436.	[1499]. Kvittun um andvindi Máfahlíðar	417
437.	1499, 10. Apríl. Bréf um aflausn Jóns Einarssonar	417—418
438.	1499, 26. Apríl. Bréf um arf Einars Ólafssonar eptir Solveigu Björnsdóttur	418—419
439.	1499, 1. Maí. Bréf um Garð í Distilsfirði	419—420
440.	1499, 20. Maí — 1500, 30. Dec. Bréf um Deildará	420—421
441.	1499, 30. Maí. Bréf um Ábæ í Dölum	421—423
442.	1499, 31. Maí. Gjafabréf Guðfinnu Jónsdóttur til Sturlu Þórðarsonar sonar síns mfl.	423—424
443.	1499, 1. Júní. Kvittunarbréf handa Jóni Sigmundssyni um biskupstundir	424
444.	1497, 27. Júní. Bréf um festing Bárðar Jónssonar og Sigríðar Jónsdóttur	425
445.	1499, 1. Júlí. Alþingisdómur um Guðmundareignir	425—427

446.	1499, 1. Júlí. Alþingisdómr um arf eptir Þorleif og Einar Björnsson	427—430
447.	1499, 6. Júlí. Kvittunarbréf handa Þorbirni Jónssyni	430—431
448.	1499, 11. Júlí. Vitnisburðr um testament Árna bónda Guðmundssonar	431—432
449.	1499, 18. August. Bréf um Ytrisólheima og Yztaskála	432—433
450.	1499, 27. August. Vigslu og aflátsbréf Kirkjubólskirkju	433—434
451.	1499, 16. Sept. — 21. Okt. Lögmannsúrskurðr um arf eptir Pál Brandsson	434—437
452.	1499, 19. Sept. Skipuð hálfkirkja á Fellsenda í Dölum	437—438
453.	1499, 21. Sept. — 1500, 10. April. Bréf um Hvassafell	438—439
454.	1499, 13. Nóv. Lagabóðsbréf um mál Kolbeins Þórðarsonar og Ólafs Pálssonar	439—440
455.	1499, 23. Dec. Gjafabréf Jóns Íslendinga til Sauðlauksdalskirkju	441
456.	1499, 23. Dec. Transskript	441—442
457.	1499. Máldagi Gilsbakkakirkju	442—443
458.	[1499—1508]. Bréf lögmanna um Launguréttarbot og landsvist	443—444
459.	[um 1500]. Sendibréf Halls prests Þórarinssonar til Björns Guðnasonar	444—445
460.	[um 1500]. Sendibréf Guðna Jónssonar til Jóns Sigmundssonar	445
461.	[um 1500]. Máldagi kirkjunnar á Bessastöðum í Fljótsdal	446—447
462.	[um 1500]. Afhending Hálsstaðar í Hamarsfirði	447—448
463.	[um 1500]. Afhending Hofstaðar í Álptafirði	448—449
464.	[um 1500]. Afhending Hoffells í Hornafirði	449
465.	[um 1500]. Afhending Einhóltsstaðar í Hornafirði	449—450
466.	[um 1500]. Vitnisburðr um sama efni	450—451
467.	[um 1500]. Máldagi Kálfafellskirkju í Fellshverfi	451—452
468.	[um 1500]. Afhending Kálhóltsstaðar	453
469.	[um 1500]. Máldagi Gaulverjabæjarkirkju	453—455
470.	[um 1500]. Skrá um eignir Snæfuglsstaðakirkju	455—456

	Bl.
471. [um 1500]. Reikningsskapr á Snæfuglsstöðum	456
472. [um 1500]. Lýsing Guðlaugs prests um landamerki Snæfuglsstaða	457
473. [um 1500]. Skrá um landamerki milli Voga og Grindavíkr	457—458
474. [um 1500]. Skrá um landamerki Víkr (Reykjavíkr) á Seltjarnarnesi, Örfæriseyjar, Eiðs og Lambastaða	458
475. [um 1500]. Máldagi Sauðafellskirkju í Dölum	459
476. [um 1500]. Máldagi Snóksdalskirkju	459—460
477. [um 1500]. Máldagi Gnúpskirkju í Dýrafirði .	460
478. [um 1500]. Skrá um reka Þingeyraklaustrs á Ströndum	461—462
479. [um 1500]. Skrá um landamerki Viðvíkr og fleiri jarða í Skagafirði	462—463
480. [um 1500]. Skrá um ýms áhöld og measureiðu á Hólum í Hjaltadal	463—464
481. [um 1500]. Rekaskrá og máldagi Skinnastaða	465—468
482. 1500, 2. Jan. Bréf um dýrleika á Felli í Kollafirði	468—469
483. 1500, 6. Febr. Síra Sigmundur Steindórsson kvittar Ólaf Filippusson af vígi Ásgríms Sigmundssonar (1483)	469—470
484. 1500, 13.—15. Febr. Dómr um réttarbót frá 2. Maí 1313	470—472
485. 1500, 25. Febr. Testament Sigurðar prests baigalda Jónssonar	472—476
486. 1500, 29. Febr. Vitnisburðr um Viðidalstunguslag (1483)	476—477
487. 1500, 16. Marts. Finnbogi lögmaðr lýsir sig lögafá eptir Guðríði dóttur sína	477—478
488. 1500, 7. Maí eða 17. Sept. — 1501. Sáttargerð Þórðar Brynjólfssonar og Indriða Péturssonar um heytöku	478—479
489. 1500, 11. Maí. Dómr um Guðmundareignir .	479—483
490. 1500, 25. Maí. Bréf um Vindás í Hvolhrepp .	483—484
491. 1500, 1. Júní. Dómr um barsmið	484—485
492. 1500, 5. Júní. Ánastaðir gefnir Skriðuklaustri	485—486
493. 1500, 8. Júní. Skriða í Fljótsdal gefin til klaustrs	486—487

494.	1500, 10. Júní.	Dómr um peninga eptir Kolla Magnússon	487—489
495.	1500, 20. Júní.	Vitnisburðr um hald á peningum Sophíu Loptsdóttur	489—490
496.	1500, 25. Júní.	Skríðuklaustri gefið Sellátr í Reyðarfirði	490—491
497.	1500, 27. Júní.	Dómr klerka um hjónaband Þorleifs Björnssonar og Ingvildar Helgadóttur .	491—492
498.	1500, 1. Júlí.	Alþingisdómr um arf eptir Þorleif Björnsson og Ingvildi Helgadóttur . . .	492—495
499.	1500, 1. Júlí.	Alþingisdómr um sekkjagjöld enskra kaupmanna, verzlun o. fl.	495—498
500.	1500, 1. Júlí.	Alþingissamþykkt um hnifskurði og annað fleira	498—502
501.	1500, 1. Júlí.	Alþingisdómr um Mæðruvallararf	502—504
502.	1500, 1. Júlí.	Hirðstjóra úrskurðr um sama .	504—505
503.	1500, 1. Júlí.	Gjörningsbréf um Teitspeninga .	505—506
504.	1500, 1. Júlí.	Vitnisburðr um kvittunarbréf handa Teiti Gunnlaugssyni	506—507
505.	1500, 6. Júlí.	Bréf um Strönd í Landeyjum .	507—508
506.	1500, 27. Júlí.	Dómr um Höskuld Runólfsson	508—510
507.	1500, 27. Júlí.	Bréf um Jón Einarsson og Þorkel Gunnarsson	510—511
508.	1500, 23. August.	Bréf um hálfkirkjuskýld á Ketilsstöðum á Völlum	511—512
509.	1500, 24. August.	Bréf um ionnstæðu kirkjunnar á Hofi í Vopnafirði	512—513
510.	1500, 13. Sept.	Bréf um Breiðagerði á Vatnsleysuströnd	513—514
511.	1500, 16. Sept.	Umboðsbréf Ólafs Filippussonar til handa Birni Guðnasyni	514—516
512.	1500, 18. Sept.	Bréf um Hvassafell	516—517
513.	1500, 23. Sept.	Gottskalk biskup samþykkir dóma og úrskurði um Mæðruvallamál	517—518
514.	1500, 24. Sept.	Virðing kirkjunnar í Bæ á Raðasandi	518—519
515.	1500, 8. Okt.	Bréf að Björn Guðnason bygði síra Jóni Eiríkssyni Hvamm	519—520
516.	[1500, 3. Okt.]—1501, 15. Febr.	Löggjafabréf	

Bis.

	Andrésar Guðmundssonar og Þorbjargar Ólafsdóttur ¹⁾	520—521
517.	1500, 8. Okt. Bréf (Björns Þorleifssonar) til Jóns (dans) Björnssonar	521—522
518.	1500, 13. Okt. Bréf um landamerki Bergstaða o. fl.	522—523
519.	1500, 18. Okt. Transskript	523—524
520.	1500, 21. Okt. Bréf um Sævarland	524—525
521.	1500, 22. Okt. Bréf um Hríót og Hamragarð	525—526
522.	1500, 4. Nóv. Bréf um Saurbæ á Rauðasandi	526—527
523.	1500, 16. Nóv.—1501, 14. Maí. Bréf um Brú á Jökulsdal og Sólheima í Mýrdal	527—528
524.	1500, 23. Nóv. Bréf um Látr á Ströndum	528—529
525.	1500, 25. Nóv.—1501, 20. Marts. Bréf um Fagrabæ á Svalbarðsströnd	529—530
526.	1500, 13. Dec. Stephán biskup úrskurðar börn Þorleifs Björnssonar og Ingvildar Helgadóttur arfgeing	530—531
527.	1500—1506, 11. Maí. Dómur um víg Þórólfs Guðmundssonar	531—532
528.	[1500]. Bréf Björns Guðnasonar til Stepháns biskups	532—536
529.	[1500]. Bréf sama til sama	536—537
530.	[1500]. Bréf Vestfirðinga til Finuboga lögmanns um arf eptir Þorleif Björnsson	537—540
531.	[1500]. Stefna Björns Guðnasonar til Ólafs Filippussonar	540—542
532.	[1500]. Stefna Björns Guðnasonar til Björns Þorleifssonar	542—543
533.	1501, 16. Janúar. Kaupmáli um Flatey	543—544
534.	1501, 29. Janúar. Dómur um Símon Þorsteinsson (Kálfskinn)	545—546
535.	1501, 30. Janúar. Dómur um skatthald	546—548
536.	1501, 10. Febr. Prótentubríf Ingileitar Kolladóttur	548—549
537.	1501, 1. Marts. Stefna Finnboga Jónssonar til Björns Þorleifssonar o. fl.	550—551
538.	1501, 9. Apr. Bréf um Kjarlaksstaði og Ormsstaði	551—552
539.	1501, 13. Apr. eða síðar. Transskript	553

1) Hefði átt að standa einu bréfi framur,

540.	1501, 2. Maí. Jón Björnsson gefr Guðna Jóns- syni lagasókn og eptirkæru á nokkrum Guð- mundareignum	553—555
541.	1501, 13. Maí. Prestastefnudómr um kirkjuti- undir í ferðakostnað Gottskalks biskups . . .	555—556
542.	1501, 13. Maí. Prestastefnudómr um biskups- tíundir af klaustrajörðum	556—557
543.	1501, 13. Maí. Prestastefnudómr um Simon Þorsteinsson (Kálfskinn)	557—558
544.	1501, 14. Maí. Prestastefnudómr um skilríki Viðidalstungukirkju	558—560
545.	1501, 30. Maí. Bréf um Breiðagerði	560—561
546.	1501, 3. Júní. Vestfirðingaskrá	561—566
547.	1501, 26. Júní. Úrskurðr Stepháns biskups um guðtolla til Staðarkirkju á Reykjanesi . . .	566—567
548.	1501, 30. Júní. Dómr um Arnarbæli í Ölfosi .	567—569
549.	1501, 30. Júní. Dómr um Guðmundareignir og Saurbæ á Rauðasandi	569—572
550.	1501, 1. Júlí. Alþingissamþykt um þingkost lögmannna og nefndarmanna og um vetrsetu út- lendinga	573—574
551.	1501, Alþingissamþykt um eiða	574—575
552.	1501, 1. Júlí. Alþingisdómr um Bjarnanes . .	575—576
553.	1501, 11. Júlí. Kvittan um maunslag	577
554.	1501, 25. Júlí—1503, 10. August. Bréf um Villinganes	577—578
555.	1501, 26. Júlí. Bréf um Örlygshnjót í Patreksfirði	578—579
556.	1501, 6. August. Bréf um Bólstað á Ströndum	579—580
557.	1501, 10. August. Bréf um Dal (Djúpadal) í Blönduhlíð og Einholt í Biskupstungum . . .	580—581
558.	1501, 7.—10. Sept. Falsbréf um Jón Sigmunds- son	581—582
559.	1501, 18. Sept. Jarðaskiptabréf Þorvarðs lög- manns Erlendssonar og Gríms Pálssonar . . .	582—584
560.	1501, 25. Sept. Transskript	584—585
561.	1501, 11. Okt. Bréf um Þormóðsdal	585—586
562.	1501, 26. Okt. Lögjafabréf Andrésar Guð- mundssonar og Þorbjargar Ólafsdóttur . . .	586—587
563.	1501, 30. Okt. Bréf um Kirkjuból í Skutilsfirði	587—589
564.	1501. Transskript	589

Bla.

565.	1501. Kvittunarbréf um atvist að vígi Páls á Skarði	589—590
566.	1501. Máldagi Lundarkirkju í Lundarreykjadal	590
567.	1502, 4. Janúar. Gjafabréf um Bræðratungu	591—592
568.	1502, 8. Janúar. Dómr um Þverá í Vestrhópi	592—593
569.	1502, 22. Febr. Bréf um Breiðagerði	593—594
570.	1502, 16. Apríl. Kvittunarbréf um andvirði Þormóðsdals	594
571.	1502, 29. Apríl. Dómr um umboð Björns ríka af hendi Ólöfar Aradóttur	594—597
572.	1502, 2. Maí. Bréf um biskupstíundagreiðslu Jóns Sigmundssonar	597—598
573.	1502, 10. Maí. Bréf um Bólstað í Steingrímsfirði	598—599
574.	1502, 14. Maí. Gjörningsbréf Jóns dans og Björns Þorleifssonar um Reykhóla	599—600
575.	1502, 8. Júní. Dómr klerka um kúgildahald Sveins Jónssonar	600—601
576.	1502, 15. Júní. Dómr um umboð Þóru Gottskálksdóttur	602—603
577.	1502, 27. Júní. Prestastefnu dómr um hjónaband Daða Arasonar og Þóru Þórarinsdóttur	603—606
578.	1502, 30. Júní. Alþingisdómr um Skógartungna-skóg í Blönduhlíð	606—608
579.	1502. Alþingissamþykkt um kaupskap	608
580.	1502. Ágrip af konungsbréfi, að Íslendingar skuli réttast eptir Noregs lögum og íslenskum lögum	608
581.	1502, 18. Júlí. Hirðstjórakvittan handa Vigfúsi Erlendssyni um áverka	609
582.	1502, 1. Sept. Vígslumáldagi Hvammskirkju í Kjós	609—610
583.	1502, 16. Sept. Bréf um Hreiðarstaði í Svarfaðardal	611
584.	1502, 17. Sept. Sáttarbréf Stepháns biskups og Björns Guðnasonar um garðinn Vatnsfjörð	612—613
585.	1502, 8. Okt. Bréf um Ásgeirsár, Lækjamót og Lögmannshlíð	613—615
586.	1502, 9. Okt. Staðfestingarbréf um sóknaskipti milli Akra og Krossholts	615—617
587.	1502, 11. Okt.—1503, 28. Jan. Bréf um Ingvildarstaði, Reyki, Daðastaði og Staðarfell	617—618

	Bl.
588. 1502, 16. Okt. Bréf um Sveinungsvík . . .	618—619
589. 1502, 31. Okt. Áreiðar og landamerkjabréf milli Núps í Gnúpverjahreppi og jarða Skálhóltsstaðar	619—622
590. 1502, 3. Nóv. Bréf um Árbæ, Fossnes og Þórisstaði í Ölvesi og Traðarholt og Langholt í Flóa	622—623
591. 1502, 5. Nóv. Umboðsbréf um áreið á rekamörk Viðeyjarklaustrs og Staðastaðar í Grindavík	623—624
592. 1502, 29. Nóv. Dómr klerka um Þórð Þórðarson, Hallvarð Jónsson og Auðun Sigurðsson .	624—625
593. [1502]. Bréf Stepháns biskups um Lénarð fógeta	625—626
594. 1502. Vaðmálareikningr Skálhóltsstaðar . . .	626—628
595. 1502. Máldagi Norðtungukirkju	628
596. 1503, 27. Marts. Bréf um Ásgeirsvelli í Skagafirði og Tjarnir í Ljósavatnsskarði	628—630
597. 1503, 17. Apríl. Stephán biskup samþykkir máldaga hinna fyrri biskupa á kirkjunni í Ási í Hálsasveit	630
598. 1503, 29. Apríl. Dómr Finnboga lögmanns um ferjan og félegheit Torfa Finnbogasonar fyrir víg	630—632
599. 1503, 29. Apr. Samþykki lögmanns á sama dómi	632—633
600. 1503, 1. Maí. Bréf um útlúkning fyrir Stærriakra	633—634
601. 1503, 9. Maí. Dómr Sigurðar Daðasonar um nefnd Arnórs Finnssonar	634—635
602. 1503, 25. Maí. Bréf um Ölvatnsholt	635—636
603. 1503, 26. Maí. Skrá um eignir Vatnsfjarðarkirkju og Kirkjubólskirkju	636—639
604. 1503, 16. Júní. Bréf um Máfahlöð, Holt og Tungu	639—640
605. 1503, 1. Júlí. Alþingissamþykkt, að lögmönnum sé ekki stefnt	640—641
606. 1503, 1. Júlí. Bréf um Ásgeirsár og Lækjamót	641—642
607. 1503, 1. Júlí. Bréf um sama	642
608. 1503, 1. Júlí. Bréf um sama	642—643
609. 1503, 3. Júlí. Bréf um peningamat í Vik í Skagafirði	643
610. 1503, 17. Júlí. Sýslubríf handa Birni Guðnasyri milli Geirhólms og Langaness	644—645

	Bla.
611. 1503, 26. Júlí. Bréf um ráðsmensku og ráðsmannskaup í Skálholti	645—646
612. 1503, 12. Aug. Stefna Eiríks prests Sumarliðasonar til Finnboga lögmanns	646—648
613. 1503, 5. Sept. Bréf um Grafir í Mosfellssveit .	648—649
614. 1503, 20. Okt. Dómr um Ásgeirsár, Lækjamót og Strandajarðir	649—650
615. 1503, 31. Okt. Lögmanns úrskurðr um landamerki Staðarfells og Harastaða	651—653
616. 1503, 18. Nón. Bréf um viðtal Björns Þorleifssonar og Jóns dans Björnssonar	653—655
617. 1503, 19. Nón. Dómr um Hrófey og Tungusker	655—656
618. 1503, 22. Nón. Lögmanns úrskurðr um Reyki og Aðalból o. fl.	656—662
619. 1503, 10. Dec. Bréf um Strönd í Hvolhrepp og Gröf í Mosfellssveit	662—663
620. 1503, 19. Dec. Bréf um umboð á fjám Ólötar Jónsdóttur	663—664
621. 1503.—1536, 31. Maí og 2. Júní. Skrá um eignir kirkjunnar í Haffjarðarey	664—665
622. 1503. Skrá um eignir kirkjunnar í Hólum í Hrunamannahrepp	665
623. 1503. Skrá um fjármuni Reykholtskirkju . .	666—667
624. 1503. Skrá um fé þau, er síra Haldór Jónsson lukti Þórði Jónssyni með Reykholti	667
625. [1503]. Skrá um aflát og syndalausn	667—671
626. [um 1503]. Skrá um landamerki Hurðarbaks, Deildartungu, Gullsmiðsreykja og Skáneyjar .	671
627. 1504, 16. Janúar. Dómr um grip á smjöri . .	672—674
628. 1504, 1. Febr. Dómr um tíundarhald Einars Sveinssonar	674—676
629. 1504, 3. Febr. Bréf um Deildará	676—677
630. 1504, 2. Marts. Kvittunarbréf um Ölvatnsholt.	677—678
631. 1504, 7. Marts. Bréf um Staðarhól	678
632. 1504, 14. Apr. Vitnisburðr um Alþingisdóm Nr. 498	679
633. 1504, 17. Apr. Bréf um Höfða í Eyrarsveit .	680
634. 1504, 18. Apr. Bréf um Síreksstaði, Bitru og Háhús o. fl. jarðir	681
635. 1504, 18. Apr. Dómr um landskyldarhald o. fl.	682—685

	Bl.
636. 1504, 19. Apr. Bréf sama efnis og Nr. 634	685—686
637. 1504, 25. Apr. Bréf um Breiðavík	686—687
638. 1504, eptir 3. Maí. Bréf um Arnþjargarlæk o. fl.	687—688
639. 1504, 9. og 15. Maí. Lögmanns úrskurður um nauðgan	688—689
640. 1504, 10. Maí. Bréf um Höfða í Eyrarsveit	690
641. 1504, 21. Maí. Dómr um prófentugjöf Ingibjarg- ar Þorsteinsdóttur	690—692
642. 1504, 22. Maí. Dómr um barsmið Sigurðar Egilssonar á Pétri Sveinssyni	692—694
643. 1504, 22. Maí. Bréf um Hvallátr	694—695
644. 1504, 15. Júní. Bréf um Kallaðarnes í Flóa	695—696
645. 1504, 25. Júní. Sýslubríf handa Torfa Jóns- syni milli Þjórsár og Jökulsár	696—597
646. 1504, 28. Júní. Dómr um Skeggjastaði á Ströndum	697—699
647. 1504, 29. Júní—1506, 23. Marts. Upplagsbréf þeirra bræðra Helga, Snæbjarnar og Erlings Gíslasona við Eyjólf bróður sinn um Haga	699—700
648. 1504, 29. Júní—1506, 23. Marts. Bréf sama efnis	700—701
649. 1504, 29. Júní. Friðarbréf hirðstjóra til handa Birni Þorleifssyni	701—702
650. 1504. Alþingisdómr um prestsvitni	702—703
651. 1504, 1. Júlí. Alþingisdómr um Ásgeirsár, Lækja- mót og Strandajarðir	704—705
652. 1504, 2. Júlí. Alþingisdómr um viðreign Torfa Jónssonar í (Klofa) og Arnórs Finnssonar	705—708
653. 1504, 3. Júlí. Lögmanns samþykkt á sama dómi	708—709
654. 1504, 3. Júlí. Alþingisdómr um Reyki og Að- alból	709—713
655. 1504, 3. Júlí. Gjörningsbréf milli Haldórs á- bóta á Helgafelli og Jóns Nikulássonar	713
656. 1504, 4. Júlí. Bréf um Borgarhöfn	714—715
657. 1504, 4. Júlí — 1505, 3. Marts. Bréf um Koll- staði og Torfastaði	716
658. 1504, 11. Júlí. Aflausnarleyfi handa Ögmundi prófasti Pálssyni	717
659. 1504, 13. Júlí. Kieghe van Aneffelde hirðstjóri tekur til láns hjá Stepháni biskupi þrjár lestir	

Bla.

	skreiðar af peningum Rómakirkju, er Atzerus Iguari hafði safnað fyrir aflát á Íslandi . . .	717—718
660.	1504, 22. Júlí. Kvittunarbréf um reikningskap Hagakirkju	718—719
661.	1504, 10. Aug. Bréf um Klömbur ofl.	719—721
662.	1504, 9. Sept. — 1505, 30. Okt. Bréf um Vík í Staðarsveit, Haldórsstaði, Mýlastaði ofl. . .	721—722
663.	1504, 13. Sept. Dómur um Laugardal í Tálknafirði	722—723
664.	1504, 13. Sept. Bréf um Tungu í Örlygshöfn	723—725
665.	1504, 19. Sept. Dómur um leiguliða, er fella kúgildi landsdrottna fyrir fódurtöku af öðrum . .	725—727
666.	1504, 26. Sept. Dómur um ólöglega ásetu jarðar	727—729
667.	1504, 7. Okt. Bréf um landamerki Eiríksstaða og Fjösa í Svartárdal	729—730
668.	1504, 11. Okt. — 1505, 18. Jan. Bréf um Skörð og Finnastaði	730—731
669.	1504, 25. Okt. Bréf um Viðar, Hellu og Skúta- staði	731—732
670.	1504, 2. Nóv. Bréf um landamerki Jódisar- staða í Skriðuhverfi	732—733
671.	1504, 9. Nóv. — 1505, 10. Júní. Bréf um Skeggjastaði á Ströndum	733—734
672.	1504, 30. Dec. Vitnisburður um umboð Finnboga lögmanns af hirðstjóra til að skipa sýslumenn	734—735
673	[1504]. Skrá um eignir Breiðabólstaðar í Fljótshlíð, þegar síra Ögmundur Pálsson tók við staðn- um	735—736
674.	1504. Skrá um leigu á jörðum kirkjunnar í Reykholti	736—737
675.	1504. Mældagi Húsafellskirkju	737—738
676.	1504. Reikningur kirkjunnar í Steinsholti	739
677.	1504. Skrá um eignir kirkjunnar á Ærlæk	739—740
678.	1504. Transskript	740—741
679.	1504. Kvittunarbréf handa Páli Aronssyni fyrir atvist að vigi Páls á Skarði (1496)	741
680.	1504. Skrá og reikningsskapr eigna Guðna Jónssonar um Þverárþing	742—746
681.	1504. Bréf um andvirði Höfða í Eyrarsveit	746—747
682.	1504. Bréfságrip um Húsavík í Steingrímsfirði	747

	Bl.
683. 1505, 14. Janúar. Bréf um landamerki Arnar- bælis og Dögurðarness	747—748
684. 1505, 21. Janúar. Landsvistarbréf handa Vig- fúsi Erlendssyni fyrir handarafhögg á Halli Brandssyni	748—749
685. 1505, 21. Janúar. Veitingabréf handa Vigfúsi Erlendssyni fyrir Skóga og Merkreignum . . .	749—750
686. 1505, 25. Janúar. Landsvistarbréf handa Birni Þorleifssyni fyrir atvist að vigi Páls Jónssonar (1496)	751
687. 1505, 29. Janúar. Runólfur Höskuldsson dæmdir frá sýslu	752—753
688. 1505, 3. Febr. Máldagi Vikirkirkja á Seltjarnar- nesi	754
689. 1505—1524, 24. Júní. Bréf um kaupmála Þor- steins Finnbogasonar og Cecilíu Torfadóttur . .	755
690. 1505, 11. Febr. Bréf um eiðatöku um Þorkelshvol .	755—756
691. 1505, 15. Marts. Löggjafabréf Jóns Sigmunds- sonar til dætra sinna	756—758
692. [1505, 26. Marts]. Vitnisburður um skógarhögg í Sleðmeiðarásum	758—759
693. 1505, 26. Marts. Vitnisburður um sama	759
694. 1505, 27. Marts. Bréf um Dynjandi	760—761
695. 1505, 8. Apríl. Kvittun handa bróður Jóni Þor- valdssyni	761
696. 1505, 15. Apríl. Bréf um Ytradal, Kambfell og Geldingsá	761—762
697. 1505, 1. Maí. Falsbréf um Ósland ofl.	762—763
698. 1505, 12. Maí — 1506, 14. Apr. Dómr um hval- reka á Kirkjubóli í Skutilsfirði	763—765
699. 1505, 19. Maí. Dómr um Skeggjastaði á Ströndum	765—767
700. 1505, 28. Maí. Stefna Gottskálks biskups til Jóns Sigmundssonar	767—769
701. 1505, 30. Maí. Björn Þorleifsson selr Hans Kruckugh Stað í Aðalvík ofl. jarðir	769—771
702. 1505, 31. Maí. Umboð um lögfestu á Lögmanns- hlið mfl.	771—772
703. 1505. Bréf um Seylu, Ásgeirsá. Lækjamót og Lögmannshlið	772—773

	Bl.
704. 1505, 8. Júní. Vitnisburður um kaup á Reykjum um, Aðalbóli og Hreiðarstöðum	773—774
705. 1509, 9. Júní. Dómr um framfæri Atla Atlasonar	774—775
706. 1505, 11. Júní. Vitnisburður um frændsemi Jóns Sigmundssonar og Bjargar Þorvaldsdóttur . .	775—777
707. 1505, 16. Júní. Vitnisburður um innsiglianir og innsigliagröpt Jóns Sigmundssonar	777—778
708. 1505, 19. og 20. Júní. Dómr klerka um sakir þær, er Gottskálk biskup bar á Jón Sigmundsson	778—785
709. 1505, 1. Júlí. Lögmanns staðfesting á Nr. 665	785—786
710. 1505, 17. Júlí. Ríkisráð dæmir hirðstjórn af Keyæ van Alefeldæ	786—787
711. 1505, 28. Júlí. Stephán biskup kvittar Helgu húsfreyju Guðnadóttur um allar fésektir fyrir afbrot Torfa heitins Jónssonar í Klofa, bónda hennar, við guð og heilaga kirkju	787—788
712. 1505, 20. Augúst — 1506, 31. Jan. Dómr um víg Halls Magnússonar, er Bessi Þorláksson vo	788—790
713. 1505, 6. Sept. Gjafalofan Grims Pálssonar við Haldór Sigmundsson frænda sinn.	790—791
714. 1505, 9. Sept. Dómr um peningamál Guðmundar Indriðasonar og Ásgríms Þorbjarnarsonar	791—792
715. 1505, 10. Sept. Vígslu og aflátsbréf Ögurskirkju	793—794
716. 1505, 10. Sept. Vígslu og aflátsbréf Álptamýrarkirkju	794—795
717. 1505. Sept. Orlofsbréf Stepháns biskups um aukning bænhússins í Sauðlauksdal	795—796
718. 1505, 12. Sept. Kvittunarbréf Þorvarðs Erlendssonar til Grims Pálssonar um eignarþýti þeirra	796—797
719. 1505, 19. Sept. Sáttarbréf um legorð Halls prests Ögmundssonar með Ólöfu Andrésdóttur	797—799
720. 1505, 26. Sept. Vitnisburður um landeign Reykja- hlíðar	799—800
721. 1505, 10. Okt. Bréf um Dæli í Svarfaðardal .	800
722. 1505, 13. Okt. Dómr um víg Hans Etins .	800—802
723. 1505, 25. Okt. Bréf um Fagraskóg á Galma- strönd	802—803
724. 1505, 27. Okt. Bréf Stepháns biskups um kaup	

	þeirra Einars Þórólfssonar og Vigfúsar Þórðarsonar á Hvanneyri í Andakíl	803—804
726.	1505, 29. Okt. Bréf um Þórisstaði á Svalbarðsströnd	804—805
726.	1505, 8. Nóv. Bréf um Yztaskála og Snotrunes	805—806
727.	1505, 30. Nóv. Bréf um Tunguskóg í Skutilsfirði	806
728.	1505. Vitnisburðr um Hest í Borgarfirði	807
729.	1505. Dómr um Haga á Árskógarströnd	807—810
730.	1505. Dómr um hlutarförgun, réttaryrði, kapal-leigu ofl.	810—812
731.	1505. Skrá um eignir Steinsholtakirkju	812—813
732.	[um 1505]. Dómr um réttaryrði Valda Hólmfastssonar við Eystein Guðmundsson	813
733.	[um 1505]. Dómr Þorvarðs lögmanns Erlendssonar um réttaryrði	814
734.	[um 1505]. Dómr Þorvarðs lögmanns Erlendssonar um geldfé, lambarekstr og fjallskil	814

DIPLOMATARIUM ISLANDICUM.

*1. [um 1170 og síðar].

MÁLDAGI kirkjunnar á Húsafelli í Borgarfirði.

Gamla máldagabókin frá Skálholti (= D12) í 4to, bl 70b—71b, skr. 1601 af Bjarna Marteinsyni, nú í skjalasafni biskupsdæmisins í Landsskjalasafni. Allan fyrri hluta þessa máldaga hefir Jón Sigurðsson látið prenta í Dipl. Isl. I, Nr. 37, og sáðið rithætti til fornaskju, en síðara hlutanum hefir bann slept og talið hann yngri, sem og er, og þó vart mjög miklu.

Hnsafell.

Sa er kirkiu maldagi at hnsafelli at branndur þorarinson leggur þar til kirkiu hnsafellz lannd og annad land er þar fylgir med lañznýtivm óllnm. þeim er þar fylgia. þar sknlu fylgia fim kyr og þrir tigr a og huñdrad fiogorra alña aura j husbnnadi og bnsgangñnm. þar skal avalt vera heimilis prestnr. þar skal sýngia ottu soñg og messn hnernn helgann dag og hnernn dag skal þar messu sýngia er nifu læctior ern j ottu sanñg. þar skal sifñngia messn fostudag huerññ og sældaga alla. añaññ hnerñ dag ýmb jola fostn. eññ hnerññ dag vm lañgafostn. Eññ ef helgañ dag missir tíjda. þa skal veita þurfamonnum j þriu mal. þar skal lios brenna j kirkin fra mariumessu enne fyrri fyrir hnerññ helgañ dag til micaelsmessn. Eññ hueria nott fra þnif vñz líjdnr paskavíkn.

Klæñngur bisknp lofadi at grafa þar ad kirkin heimamenn þa er þar añdast. þar skal fylgia kuenngildnr omagi avalt kirkiu fram þessum sa er brañdur þor(arins)s(on) vil(l) til taka or sifun kyni eda sýnir hañs.

Eññ Branndur Þ(orarins)s(on) skal vardveita kirkiu fe þessi medann hann vill. Eññ þa sýnir hans medañ þeir vilia. taka þeir mann til vardveislñ ef þeir vilia fra radast. Eññ ef þeir eign eigi erfifjngia þa er forrad kñnni. þa skal

taka mann til vr kyni þeirra, at vardveita kirkiufen. þann er biskupi þicir vel tþil falliñ þeim er fyrir radi j skalaholti. Eunn sa skal abyrgiast kirkiu og bunijug heunar allaun vid elldi og aullum skodvm er kirkiu fe vardueiter¹).

Þetta fe var virtt med stad ad husafelli. kyr ij. iij veturgomul naut. xij sandir veturgamlir. hestur iijj vetra gamall. Silfurkalekur fyrir kugilldi. Bækur. vj. fyrir kugilldi. katlar iijj og Braudjarun fyrir kugilldi. j reckiuklæduñ fyrir kugilldi [j jarun Buhlutum²). og þar med ær og hirdalvr iij fyrir kugilldi. veidistod. huñdradz lag er yfir fram j þessu fe. flogur huñdrud j metfe. husbunadr med bugogum.

Þetta fe lætur s(ira) amuñdi prestur eptir ad stadum svo at ecki er metid. baksturjarun og bok er ð eru. viij. heilagra manna sogur oc shjkusteinn. Jtem certta sticur ij er hanu let giora. Boc er ð er gudspioll mathei. torfskafa og klacahogg. þrettan mærkur vax og reyçelsi. messufot þreñu. med fiorum hocklum. slopp og kauntara capu. þetta fe er ecki talt. adur j kirkiu maldaga. Eunn kirkia skal þad eiga hedañ af.

*2.

[1258—c. 1440].

MÁLDAGI Ásskirkju i Borgarfirði, settr i öndverðu af Sigvarði biskupi Þéttmarssyni og aukinn af síðari biskupum.

Eptir visitazibók Borgarfjarðarprófastsdæmis 1705—1730, nú i Landaskjalasafni; er afskript sú gerð eptir sjálfu frumritinu á skinni, sem læst var saman við samþyktaþréf Stepháns biskups frá 17. Apr. 1503; staðfestn afskript þessa i Reykholti 23. Nóv. 1710 Hannes prófastur Halldóresson, Torfi Sigrósson, Stephán Kjartansson og Halldór Arnason (prestr á Húsafelli). Sbr. Dipl. Isl. I, 593—594.

¹) Þvi, sem nú fer eptir, er slept i Dipl. Isl. I, 37, og er það talið yngra. Mjög miklu yngra mun það þó ekki vera, og sýnist varla muni vera meiri munur á fyrri hlutanum og hinum síðara heldr en er á elzta hluta Reykholtsmáldaga og hinum síðari hlutum hans. Er niðrlag þessa máldaga því án efa ekki yngra en á 13. öld, og hefði því að réttu lagi átt að koma i I. bindi safnsins. Hér má og sjá töluverðar leifar af fornum rithætti i niðrlagi máldagans, sem Bjarni Marteinson hefir óvart látið óhaggaðar, þegar hann afskrifaði 1601. ²) [Svo.

Gamall Maldage as kyrkin

Kirkia í ase er helgoth gude almattugum og Mar[io] drottningo Andreo apostola og Blaseo episcopo og aullum guds helgum monnum.

Þridiungur í heimalande þar liggur til kirkiu og heimanna tíund aull. flognr kugilldeog tíund af víj bæiom. af angastodum. Refstodum. fra gillum og kolslæk. halse og vattne og af sigmundarstandum. af þessom bæiom anllom er og ath giallda vj alner til kirkiu í ase a hverio are og halfer lysistollar. en halfer til Gilsbakka kirkiu.

Þar er skýllt ath syngi hnern dag helgan fra gilsbakka og alla ymbrodagha jolatider og hina efsto viko. pasca vico alla og hina helgo viko. en bonde sa sem þar býr skal giallda fiorar merkur kaups presti þeim er þangath sýngur og fæda añath hvort mað ednr hest med honum þegar vetnr kemur.

heimilisprestur skal þar vera ef bonde vill sa er þar býr. eða eigi hað þridiung í bne kirkin hluta.

þeña maldagha sette siguardnr biskup þa er hað vígde kirkiuna tueim nottnm epter bartolom(e)us messo og skýllt ath hallda af aullum þeim bæiom sem under liggia fyrir utan naudsyn.

[kirkia a tvær klukur. sakrarium munlaug. alltarisklædi tuan¹⁾ forn. blasius likneske. kertistika.

Jtem lagde gils bonde til kirkinñar andreus likneske og kertistiku²⁾.

Jtem gallt hrafn bondi³⁾ kirkin í asi í reikningskap í porcio kalleik og messnklædi ný. ottnsaungna bok fra jonsmessu til katrijnarmessu. og nockut af grillara fra iolla nott og til laugardags fir paska.

¹⁾ Svo = tuen = tvenn. ²⁾ [Þetta má heita sama viðbótin og hjá Vilchni (Dipl. Isl., IV, 124—125). ³⁾ Hrafn Þórariasson er uppi í Borgarfirði 1444 og sýnist hafa verið virðingamaðr, því að hann er nefndr þar fyrstr vottr að gerningi (D. I., IV, 658). Það gæti verið þessi, og væri þá þessi kaflí máldagans líklega frá tímum Godavins biskups eða svo sem 1440, nema það sé Hrafn Gilsson 1468—1474. Að visu mun hann yögri en frá dögum Vilchins biskups úr því að bók hans hefir ekki þessa klausu (Dipl. Isl. IV, 124—125).

3. [c. 1310].

ALÞINGISDÓMR um rekamark.

Hörglandsdómabók í Landsskjalasafni, Skaptafellsýsla 101 (bla. 59), skr. c. 1690, komin með skjalasafni Skaptafellsýslu sumarið 1900, en hefir verið eign séra Bergs Jónssonar á Hörgslandi (d. 1852) og Ólafs umbodsmanns Pálssonar (d. 1894). Bókin er með hendi Ísleifs sýslumanns Einarssonar (d. 1720). Ákvæði þan, sem hér eru talin, eru viðsjárverð, og skjal þetta eða dómságrip því iskyggilegt og ótryggi-legt.

Alþingis Dómur um rekamark.

Það var lögteked rekamark á almennilegu Auxarðr-þinge af badum lögmdönum og lögriettunne á döguð Hå-konar kongs sem ad være j almennilegu flædarmåle þå sior rædur sier. enn ef kastar yfer måla kamb edur Eyrar Tanga þå eignest landeigande.

4. 1339.

MÁLDAGI Mariukirkju í Garði í Kelduhverfi eptir máldaga-bók Egils Eyjólfssonar biskups á Hólum.

Eptir foruri afskrift á pappir (c. 1600—1620) af máldögum Garðs kirkju í Kelduhverfi, sem kom til Landsskjalasafnsins frá Skinnastöðum með skjölum Garðskirkju sumarið 1901.

Þetta er skrifad vr maldaga gardz kyrkiu
j keldubuerfe vr Biskupz Egilz
registre. Datum þess registurz 1339.

Kyrkiañ j garde (er) helgud Mariu et cetera.

hun (a) allt hejmaland með reka. og ollum gognum þeim sem gardzlandi filgia et cetera.

Gardzmenn Eigu beit j birgiz land. allz fiar. á Sand wt.

5. 24. Október 1384. á Reykhólum.

KAUPBRÉF þeirra Ólafs Marteinssonar og Filippusar Þorleifs-sonar um Knórr, með fleirum jörðum í Breiðavík, og Búðardal á Skarðsströnd, með öðrum jörðum á Breiðafirði.

Bréf þetta er tekið hér eptir góðri og nákvæmri afskrift frá hér um bil 1736 í máldagabók Arnarstapa umboðs, sem nú er meðal skjala umboðsins í Landskjalasafni, og er bréfið innfært þar eptir staðfestri og stafréttri afskrift frumritsins á skinni frá 1727: „Það anglysum vier nderskrifader Sigurdur Sigurdsson. Valdsman i Dverkrþingi ad vestan. Runolfur Olafsson. Jon Sigurdsson. Lögrettmenn. Dorvaldur Finnsson. Jon Jonsson og Högne Dorsteinsson hreppstiorar ad vier hofvm sied og yfirlesed gamalt Originalbref skrifad a kálfskinn. hvort vier grandvarlega hofum samalesed vit þetta ofan skrifad Transskriftarbref. og funded þad ordrett samhlioda vera aminstu Original kálfskinabrefe. hvoriu til Sannenda merkes eru vor nafa. med eigen hondum hier nnder skrifud. og þpriket venialeq Signet. ad Hiardarholte þann 21. Septembris. Anno Christi M. DCC. XXVII.

Sigurdur Sigurdsson yngre.

(L. S.)

Jon Sigurdsson.

Högne Dorsteinsson.

(L. S.)

Runolfur Olafsson

(L. S.)

Dorvaldur Finnsson

(L. S.)

Jon Jonsson

(L. S.)

Framlagt, opplesed og uppáskrifad fyrer Retto a Langarbrecku almennelegu herads og landastefnu þinge föstudagenn þann 30 Octobris Anno 1733.

Johann Cristoffer Gottorp“.

In nomine domini amen.

Er þetta kaup þeirra philippus Þolleifssonar og Olafs Marteinssonar. Selr Philippus Olafhi jarðernar i Breidavísk. er so heita. Knór. Hrauu. midhuus. Hwsanes. Cuarartunghv ok auxl. medr þui aullu er hann vard fremz eighandi ath ok þessum jaurdum filger ok fylkt hefer at foruu ok uyghiu. med hvalrekum ok vidrekum. afrettum ok jtaukum. jtem fylger jaurdinui a kueri gelldneytarekstr i mælifellzdal. svo maurgum sem þeir eigha. er ath kuesi buha. ok stodhrossa haghi. skipstada vid Bwder og aunr vid Selator. jtem fylger Hranulavndum skipstada vid bwder og aunnr vid Selátor. gefhr Philippus med þessum jaurdum floghur kughilli. jtem æ kirkian æ kueri sauzenia med vidreka og hvalreka. eda tihu huudrut i heimaianrdu. siautiau kwhgildi. þriw huudrut vadmála. tvau hross. Her i móti selr Olafhr ádruefudr Philippo fyruefudum bwdardals jaurd ækreyar framyndan Bwdardal æ fiordiu. broddadalsæ a kollafirdi

med hvalreka ok vidreka arrastadi ok halft itrafell a fellstraund. þessar iarder allar med aullum þeim gaugnum ok gædum. sem hann vard fremz eighandi ath. ok þeim fylger ok fylkt hefr ath forno ok nyhiu. jtem á kirkian i búardal tvær iardir. tinda ok huarfsdal. atta kyr. bakstrjárn. tvau hundrut vadmála. brigdiz budardalr svmr eda allr. þá skilr Philippus ser aptr i knaua sva mikit. skulu nefndir menn Philippus oc Olafhr ábirgiaz laghariptingar á ædrgreindum iavrdum. enn huertveggi hallda til lagha. laugdu upp med handabandi Steinunn flosadotter kona philippus ok jnghibiörgh arnadóttir kona Olafs ok samþyktv á sinna vegna þetta kaup.

Voru þessir kaupvottar Olafur prestur kolbeinsson. Guðmundr kolbeinsson. Sigurdur Odzson. lukas Guðmundarson. kolbeirn þolleifsson. Eghill einarsson.

Ok til sanenda her vm. settu adrgreindir menn sin insigli fyrir þetta kaupbref. skrifath a reykhiahólum crastino severini anno domini M. ccc. lxxx quarto¹⁾.

6. 10. Maf 1446. á Sveinsstöðum.

EINAR hirðstjóri Þorleifsson úrskurðar og lýsir Guðmund Arason útlægan og óheilagan.

Eptir blöðum i Landskjalasafni með hendi Magnúsar sýslumanns Ketilssonar (d. 1803), skrifaðum eptir 1776, og segir hann þar svo: „Þetta úrskurðarbref edr útlegdarlýsing Einars h[irðstjóra] Þorleifssonar hefer eg séd á kálfskinna. hafde eitt innsigle under vered. sem var i burta enn þvengrinn epter. Þad er so hlióðande“. Blíð þessi komu i skjalasafnið úr dánarbúi síra Friðriks Eggerz ^{12/8} 1902. Bréfið er prentað i Sýslumannasæfum II, 268—269, eptir afskrípt með hendi Jóns háfirdómara Pétssonar.

Ollum mðnnum þeim sem þetta bréf síá edr heyra. sender eg Einar Þorleifsson hirðstjóri fyrer nordan og vestan á Jslande qvediu guds og sína¹⁾ kunnugt giðrande þá er lidith var frá hingatburd vors herra Jesu Christi þushundrud

¹⁾ 4^u. afskr. ²⁾ Svo, bæði (fyrir: mína).

fiðgur hundrud fiorutiger og sex ár þridiudaginn næsta ept-
er Jonsmessu postola ante portam latinam á Sveinstöðum í
Vazdal á almennilegu¹⁾ þingi kom fyrer mig Þorsteinn Þor-
grímason og Biörn Kársson²⁾ og Þorvarðr³⁾ Olafsson og
Einarr Hallfredarson. beiddu mig og kröfðu⁴⁾ aller og sér-
hvór stirks og atfarar við Gudmund Arason fyrer þat rán
og heimsóknær. er hann hafde þeim veitt í sinne nordræid
epter því sem þeir letu þar sýna og sveria.

Nú saker þess að mér lízt þetta fullt útlegdarverk og
lýsta eg Gudmund Arason útlægañ og óheilagañ. hvar hann
kann takast utan gridastada. og því fyrerbyð eg hvörum,
manne héðan í frá hann at hýsa edr heima. halda edr haf a
stydia edr stirkia edr nockra biörg veita í móte kongsins
rétti og landsins lægum under alika sekt sem lægbók vott-
ar ef þat dirfezt nock(u)r giðra. Svá beider eg og krefr
eg og skyldar eg til kongdómsins vegna hvorn mann er
mitt bréf heyrer mig til að stirkia og fullt lid að veita
hann að fanga og under rétt læg koma.

Jtem í annarre grein fyrerbyð eg hvörum manne í
þeim gózum sitia edr nock(u)rn kostnad hafa sem fyrnefnd-
ur Gudmundr hefer ádr haft og halldid og sér eignat epter
þvi. sem eg má fremst med lægum.

og til sanninda hér um setta eg mitt Jnnsigle fyrer
þetta bréf skrifat í sama stad oge áre. dege sidar enn fyrr
seger.

*7.

1457—1479.

SKRÁ um landamerki Brúnastada í Tungusveit í Skagafirði.

Kirkjustóll Mælifellskirkju í Landskjalasafninu, bls. 14, með hendi
sira Jóns Magnússonar 1752. Sbr. Dipl. Isl. VI, Nr. 282. Þar eru talin
landamerkin eins, en hér er talið framur um prestaskipti á Mælifelli.

Þetta voru landamerke Brunastada þa Sira Sigurdur Þorlaks-
son tók við Mælefellsstad af sira Sigmunde Anno domini M. cd.

¹⁾ almennu, Sýsl. (rangt) ²⁾ Kárason, Sýsl. ³⁾ Þórður, Sýsl. (mun
rangt) ⁴⁾ kröfðust, Sýsl.

l^o vii og um tíð Sira Sigurðar Anno domini M cd lxx nouo ep(t)er sem þetta ártal fiust fyrer ofaü epter skrifud laudamerki Ritud a Kalfskiñs bref:

frist ad suðaü millum Þorsteinstada úr Stóragriote vid Svartæ. og so uppi litla skard. so i jtra eudaü á Þorsteinstadatiöru. Eñ firer utaü i þaü steiu sem stöundur á melnum fyrer austañ sidra hellirsás enda. og so vestur i gard-eñ sem geiugur a millum hafgrijmsstada og Bruuastada. So er og holme sem nefndur er Bruuastadaholme er Svartá hefur af broted Brunastada lande þar hun hefur ad foruu þaü vestare farveg geiugid.

Þetta ad vera Rett Extraherad epter adur nefnda Kalfskinsbrefi vitna underskrifader⁽¹⁾ Mælefelle d. 16. Majj Ano 1752.

Jon Magnusson.

8.

1477.

DÓMSÁGRIP um málsverð, meðlag og fæði.

Á þessu ágripi, sem alt sýnist vera úr sama dóminum, verðr að svo stöddu eingin ábyrgð tekin önnur en sú, að það stendr svo i þessum handritum. Svipuð ákvæði standa i ýmsum afskriftum Búalaga.

I.

AM. 60. 8vo bl. 52^b (fyrri hluti handritsins), skr. c. 1680—1690. — ÍBfél. Kb. 803. 8vo bl. 2^a skr. c. 1780.

Auno 1477 málzverdur half þridia mörk smiors edur aunar jafnvirdur¹⁾ matur.

II.

ÍBfél. Kb. 223. 8vo, blöð skr. c. 1780—1800.

Auno 1477 effter gömlu lage fyrer kerling á viku 3¹/₂ alin. Enu fullar 4 aluer fyrir karl þuugfæran. ouu þurfe höuum allt ad þioua. þá 5 aluer.

¹⁾ jafnvirdur 803.

III.

Landsbókasafn 812. 4to bl. 170a, skr. c. 1750.

Anno 1477 var dæmdur malsverdur half þridia mork smiors edur þess virde i mat. firir karlmann a vet[ur]. 4 al. enn firir kuenman 3 og half utisetumanna¹⁾ og vermanna.

9. 25. Nóvember 1478. í Kaupmannahöfn.

Bæfr Kristjáns konnngs hins fyrsta, þar sem hann býðr Diðreki hirðstiðra Pining og Magnúsi bisknpi í Skálholti að skipta með tólf mönnum Gnðmundareignum í þrjá staði, og skyldi einn hluti falla konnngi og krúnunni til handa, því að of ódýrt hefði Björn Þorleifsson keypt gózin, annar til niðja Björns Þorleifssonar og þriði til Bjarna Þórarinssonar vegna Solveigar Gnðmundardóttur konn hans, en Bjarni kærði málið fyrir konnngi.

Advocates Library Eidinaborg Collect. FM. 64. 4to (21, 7, 14) með hendi séra Björns Haldórssonar í Sauðlauksdal c. 1770—80. Afékr. þar af með hendi Indriða endrekoðanda Einarssonar í safni JSig. 454. 4to bls. 420—421. Sbr. Dipl. Isl. VI, Nr. 258.

Mandat um Gots Gudmndar Arasonar
ndg(efid) 1478.

Vij Christiern med Gnds Naade Danmarks. Noregs. Suijarijks. Venders og Gotthers kongur. Hertogi j Holsten og Hertoge i Detmersken. Greifi i Oldenburg og Delmenhorst. giðrum anllnm viturligt at sem for oss er komid at j vors forfodurs Kong Christophors tjd. var forbroted af Gudmundi Arasyne til Noregs Crónu. halfdelen af hans gotz jord og Eigner npp á Island liggjande. for hvilken brot og falsmål. han met fornt^s vor forfader Kong Christophor Semiu gjorde. so han skylde añama sitt gotz fryj og knytt i gen og feck Kong Christophors bref þar upp á. met forord ad hañ skylde giefa honnm 400 nobile þar firir. Hvilk-

¹⁾ Þ. e. þeir, sem sitja (standa) yfir fé á vetrum.

en 400 nobile han ei feck. eda Vij. sem hans epterkomende vare. þui selldum vij Biörn Þorleifssyne og hustru Oluf forskrifud niettugheit for forn^e 400 nobile. da kom denne brevviser Biarne Þorarinsson sem forn^e Gudmunds Arasonar dottur feck til hústrú seigiande. at fyrrneft gotz vare miklu meira vert. en sem þat var fyri selt. sem þau bref útvijsa. sem vij nu fengum epter vor forskrivelse. sem vij höfdum skrifad til Island. at virðingamenn skylldu koma upp á forn^e gótz. og vyrda þat epter Norrigs lög. Nu epter þui at vij eingiñ Tvijdrackt og ortilia vilium hafa uppá vort Land Island. hvar Vij kunnum þess betr auppá þat vij kunnum vndtfly landsens og Inbiggers fordiarfelse. da hafum vij beslutt soddant midde og forligelse som her epter skrifat staar. fyrst so at vij skulu bihalda hiñ þridia deil af forn^e(e) Gudmunds Arasonar gótz. sem forbrotit var til Cránunnar eptir þui þat gótz var meira vert. en sem þat var for keypt. og so þeir. sem af oss keyftu. skulu hafa þann þridia deil af sama gotze for þau 400 nobile. þeir oss gafu. Og denne brevvisare Biarne Þorarinsson. sem feck Guðmundar Arasonar dottur skal hafa þañ þridia part upp á hans hustru vegna til æfinlegrar Eignar. og nióte hans Hustrus moderne j allan máta epter Norex og Islands lög. sem þad sig ber. og þar med skal all óvilie og tiltal vera af taled uppá allar sjudur. Þui bidium ver og bióðum ydur verduge fader Biskop Magnús j Skálholte og Didrich Pining. vor umbodsmann uppá Island at j taker til ydar xij beztu Jslenska menn og ofurreiknid og skiptid forn^e gótz. som nu er hexet som i viliet andsvara for Gude. og vera bikender (for) oss. forbióðande alle her imod at giðre. ella giðra láta under vorn konunglegu hefnd og æide.

Datum in Castro nostro Havniensis die beatæ Catarinæ virginis Anno Domini 1478.

Sub nostro Sigillo.

10.

4. Júlí 1480.

á Lundi.

VITNISBURÐR fjögurra manna, að Þorleifr Björnsson hafi beitt

og krafði Hrafn lögmann Brandsson að rannsaka bréf sín um Guðmndareignir og gera sér lög og rétt um það efni, en lögmaðr hafði ekkert svar viljað gefa þar til.

Sýslumannaæfir II, bla. 272, eftir afskrípt með hendi Jóns háyfirdómara Péturssonar (d. 1896). Sbr. Dipl. Isl. VI, Nr. 262.

Það gjörum vér Egill Grímsson, Arnfinnur Jónsson, Þorlákur Þorkelsson og Þorleikur Gunnsteinsson góðum mönnum vitnrligt með þessu voru opnn bréfi, að þá er liðid var frá hingaðbndrð vors herra Jesú Christí þúsnd fjögur hundruð og átta tigur ára á almennilegu Öxarárþingi [mánudaginn næstan eftir Pétursmessu] vornu vér í hjá, að Þorleifur Björnsson beiddi og krafði Hrafn lögmann norðan og vestan á Íslandi að nefna dóm, yfir að skoða og rannsaka sín bréf, þau er hann hafði af sínum náðuga herra kong Kristiern um það, hvort hann skyldi eigi njótandi verða hans bréfa til síns herra kongsins náða um þá peninga, er Guðmndur heitinn Arason og hans kvinna höfðu átt, og öll önnur þan bréf og skilríki þan, er áðnr greindur Þorleifur hafði, svo hann eigi misti sína peninga fyrir lög fram, eftir því sem þeir áður greindur Þorleifur og Bjarni Þórarinsson höfðu þar gjörning um gjört. En áður greindur Hrafn lögmann vildi þar ekki svar til gefa. Og til sanninda hér um settum vær vor innsigli fyrir þetta bréf, er gjört var á Lnddi í Lndda(r)reykjadal á sama ári, degi síðar en fyr segir.

11. 18. Oktober 1480. í Koldingborg.

KRISTJÁN konungr hinn fyrsti samþykkir skipti þeirra Magnúsar biskups og Diðreks Þínings á Guðmndareignum.

Advocates Library í Eiddinaborg Collect. FM. 64. 4to (21, 7, 14) með hendi séra Björns Haldórssonar í Sauðlauksdal c. 1770—80. Afskrípt þar af með hendi Þodríða Einarssonar er í safni JSig. 454. 4to bla. 422. Sbr. Dipl Isl. VI, Nr. 258.

Stadfestingarbref um sama efni utg(efid) 1480.

Wij Christiern med Gnds náð et cetera.

giðre alle vitturligt at vij som til forna haver til skrif-
at og biifalat oss elskuleg verduge fadir B(iskop) Magnus
i Skalh(oltti) i Island. og Didrich Pining vor Umbodsmann
yfir allt (vort) land Island at þeir skyldu taka til sig xij bestu
Islenska menn. og ofurreikna og skipta þat gótz og jard-
ir úti þriá parta. sem var forbrotid af Gudmundi Arasyni
til Noregs Crónu i Kong Christophors tjd. sem þat bref ut-
vijsar og iñeheldur. þa hefur nu for^æ Didrich Pining her
fyrir oss vitnisbref vel forvarad. og besigt med beskeideña
manna iñsigle. Eiolfr Hialtason. Einar Þorleifsson. Jon
Sigmundsson. gefid uppá Þingvall uppá vort land Island
lågardaginn epter S(ancti) Petri og Pauli arum epter guds
burd M cd lxxx lydende at for^æ verdugur fader Biskop
Magnús og Didrich Pining höfdu til sijn teked xij af bestu
monnum uppá Island og reyknad og skipt þad gotz og jard-
er. sem for^æ Gudmundr Arason forbrotid hefur. i þriá parta
epter voro brefs lydelse. som þad útvijsar. og höfudbref þar
af klarlega jñeheldur. hvilket Vjtnisbref med sjiitt höfud-
bref vij hafum nu stadfestit og fullburt. og med þetta vort
opid bref stadfeste og fullburde vid fullre magt at blijfa
æfinliga.

Datum in Castro nostro Coldingeburgi S(ancti) Lucae
Euangeliste Anno 1480.

12.

17. August 1484.

i Flatey.

VITNISBURÐUR Guðna Jónssonar og þriggja annara um svik,
ásælni og yfirgang Diðreks Pinings, Henreks Mæðings, Pétrs
skyttu og fleiri Piningsmanna við enska kaupmenn, bæði frá
Byrstofu (Bristol?) og Hyl (Hull), og um ránskap Englend-
inga, sem af því hefði leitt.

Eptir blöðum á pappir í Landsskjalasafni, sem komin eru 28. Júní
1801 frá Breiðabólstað i Fljótshlíð og eru rituð um 1750.

Um Didrek Pining Vitnesburdur.

Þad gjerum vier Guðne Jónsson. Jngemundur Finn-
son. Hafide Skúlason og Biðrn Helgason göðum monnum

viturlegt með þessu voru opnu bríef. að væri heyrdum soddan ríkte og orðtök af öllum almúga á Íslande nú þat sem kom til með Didreki Pining og Eíngelskum kaupmönnum. sem lána á Båtsemdum er voru af Byrstofni. gulldu þeir sín seckia¹⁾ giöld. Enn þar eptur var sagt. að þeir hefðu verið svíkner í ríette tré af Pining og Henrík Mæding háns fofíta. Petri skyttu. Lodvík og fleirum öðrum þeirra fylgiurnu.

Þar eptur kom skip af Hyl. var þá sagt. að þar út af væri sander íj ærleger kaupmenn. er so heita Thomas Bucklare og Jacob Spenser. að fa hafner af Pining. enn sagt var. að hann hefði sent sitt fólk fram í vegnum. og láted skammfæra þá og biskattad af þeim .xl. halfstykke klædes. c stycke lerept. víj dnfladar hnfr. þar eptur kom skip af Lundnu í Vestmanna Eyjar. kom þar þá fofíte Pinings Biörn Odds-son og tók af þeim seckia¹⁾ giöld. enn gaf þeim bríef Pinings vegna. að þeir skyldu vera með frí. og kaupslaga hvar þeir villdu í landid. Enn er þeir komn í Grindavík. þá voru þeir þegar svíkner. og kngad af þeim allt þad í skipinu var. klæde. lerept. salt. og þar eptur varð skipid af Lybiku að leysa þá út með lest öl. og lest miöl og lest smíör. so og var sagt fyrer sannende. að íij af Íslendaknu bændum af Vestmanna Eyjum fóru til Pinings með þeim bodskap af Eíngelskum. og eige sidur fyrer sína bæni og almúgans vegna í Vestmanna Eyjum að Pining skyldi aptar leggja þad minna skipid tómt. sem hann hafði láted taka fyrer þeim á Båtsemdum. so þeir væri þá þar eptur með frí og mak víd landsfólkid. Enn fyrer þad að þad fleckst eckeaf Pining. þá reyfdu þeir allar Vestmanna Eyjar. og vídar annarstadar. So og heyrdum vier sagt. að menn Pinings hefðu fared ospaklega nú í snmar bæde nú qvinnafar fyrer ntan þeirra vilja. og so nú peninga bændanna. að þeir hefðu þá hafft fyrer utan þeirra vilja.

Og til sannenda hier nú setium væri fyrrgreinder menn vor Jnnsigle fyrer þetta bríef giört í Flatey þridindaginn næst-
aã eptur Assumptio Sanctæ Mariæ. M. cccc. lxxx og mii ær.

¹⁾ Sekta, hdr.

13. [fyrir 1490].

TRANSSKRIFTARBRÉF.

AM. Apogr. 1668. — AM. 381. Fol., afskrift á pappír. Helgi prestur Magnússon er dáinn fyrir 19. Apr. 1490. Sbr. Dipl. Isl. VI, bls. 317.

Það giörum vier Helge prestur Magnusson. Jon Jons-son og Helge Arnason godum monnum viturligt med þessu voru opnu briefe. að vier hófum sied og yferlesed svo lat- ande maldaga (vm) landamerke i millum Hofstada er liggur i Miklholtz kirkiu sokn og klanstursens jarda a Helga- felle sem hier epter skrifad stendur.

[Hér kemr akrá um landamerki Hofstaða og Lágafells frá c. 1380, DI, III, Nr. 292¹⁾].

14.—15. [1491—1518].

MÁLDAGI Skeggjastaðakirkju á Ströndum, ásamt landamerkjaskrá.

Nú fylgir hér i safni þessu eptir um hríð flokkur af máldögum frá dögum Stepháns biskups Jónssonar i Skálholti, þó þeir máldagar einir, sem ekkert ártal stendr við i handritnum, svo að árfærsla þeirra er ó- vis, og hefir því þótt óhættast að heimfæra þá að eins til biskupsæfi hans, án þess að fara frekar út i að gizka upp á ártöl. Árfærslan stendr hér og á litlu, og það lítið, sem verða kynni til stuðnings i þá átt, skýrist betr smám saman, þegar allar bréfagerðir frá þessum tímum ern komnar i ljós. Hins vegar er öllum þeim máldögum Stepháns biskups, sem handritin árfæra, skipað til sætis hverjum við sitt ár. Slíkt hið sama þeim máldögum, sem að einhverju leyti urðu miðaðir við eitt- hvert ár eða af öðrum ástæðum þótti fara betr á að skipa annarsstaðar en i þenna flokk, þótt þeir virðist vera frá tímum Stepháns biskups.

Aðalheimildirnar að öllum máldögum frá tímum Stepháns biskups eru handrit þau, er nú verða talin:

I. AM. 257. 4to; er það skinnbók og frumrit að máldögum, það sem hún nær, en bæði er hún orðin skemd af fúa og úr henni glatað. Afskrift af öllum máldögum Stepháns á þessari bók, eins og hún nú er, er meðal fornbréfaafskripta Árna Magnússonar Nr. 2651—2694 með eigin- hendi Árna sjálfs, og farast honum svo orðum afskrift sína: „Accurate collatum og liggur i orden epter pergamentet. Er allt Stephans bisk ups og með hans skrifara hende i pergamentsblöðunum“. Allir þeir

¹⁾ Niðriag transskriptsins vantar, og hefir aldrei verið skrifað hér.

máldagar, sem hér eru teknir eptir þessari bók, eru því rétt eignaðir Stepháni biskupi.

II. AM. 263. Fol., sem er máldagabókin gamla frá Skálholti, rituð á pappír fyrir Odd biskup Einarsson 1598, sem þrúskilega hefur verið notuð áður í þessu safni. Er á henni fjöldi afskrípta hinna sömu máldaga sem í skinnbókinni, er fyrri var getið, og hafa þeir verið ágætir til stuðnings við skinnbókina og henni til uppfyllingar, þar sem úr var fúnað. Ánk þess heldr bók þessi marga máldaga Stepháns, sem ekki finnast á skinnbókinni, og tilgreinir hún þá opt, að þeir séu eptir hann („Stephánsmáldagi“); eru allir slíkir máldagar því réttilega eignaðir honum. Þá inniheldr hún og enn mikið af máldögnum, sem hún annaðhvort kallar „gamla“ máldaga eða þá merkir að eingu, en sem þó annast með vissn vera frá dögnum Stepháns biskups, og aðrir líklegir til þess eptir samanbröði við aðra máldaga og af ýmsum deilum.

III. Máldagabók biskupskjalasafnsins hin gamla (áður í Landabókasafni 268. 4to = D 12) rituð 1601 af Bjarna Marteinssyni, sem óteljandi sinnum hefur notuð verið við þetta safn. Það, sem er einkennilegt við þessa bók hér er það, að hún setr ártal ýmist „1552“ eða „1553“ við ýmsa af þeim máldögnum, sem sjálfir sanna það, að þeir sé frá dögum Stepháns biskups, og mun standa svo á því, að þeir hafa verið hér teknir eptir afskrípt frá dögum Marteins biskups.

IV. AM. 259. 4to; er sá kaflir þeirrar bókar (bl. 132^a — 137), sem hér er um að gera, ritaðr um 1600, og heldr að eins afskrípt af Stephánsmáldögnum kirkna í Anstfjörðum, og mun hún stafa frá Ólafi prófasti Einarssyni, þegar hann var í Skálholti hjá Oddi biskupi bróðr sinnum, því að svo segir sira Jón Haldórson í Hitardal: „Sira Ólafur Einarsson skrifaði út úr máldagabókum í Skálholti kirknamáldaga í Múlaþingi . . . árnám áður en herbergin brunn Anno 1630“ (Landsb. 107. 4to bls. 481). Aftan við Kirkjubæjarmáldaga „á Útmanasveit“ stendr í handritinu þessi klansa: „Þessir fyrirskrifader máldagar eru skrifader epter eirne máldagabók. sem Dordnr Gndmundsson logmádnr liede eirn vetrnr til Skalhollttz frá Hvíjtarvollnm“. En aftan við Þvottármáldaga stendr: „Nota. Anno domini 1554 vorn þetta eignar Beneficiorum í Austfárda Sýslu. á millum Helkndndheldar og Lonsheldar sem fyrirskrifad stendnr“. Kemr hér því hið sama fram og í næstu bók á undan. Eru þetta þó alt Stephánsmáldagar, og margir þeirra einmitt ýmist hinir sömu, sem standa í sjálfu frumriti Stepháns biskups, eða þá hinir sömu og þeir, sem kallaðir eru skýlanst Stephánsmáldagar í AM. 263. Fol.

V. AM. 238. 4to, Þessastaðabók, skrifuð um 1570 að nokkrum leyti af Vigfúsi sýslumanni Jónssyni á Kalastöðum (d. 1595). Á þeirri bók eru nokkrir máldagar úr Þverárþingi og Kjalarneþingi, sem virðast vera frá tímum Stepháns biskups, eða litlu síðar.

VI. JSig. 143. 4to. Á þeirri bók (Garðabók) eru margir máldagar,

þar á meðal nokkrir frá dögum Stepháns biskups, ritaðir um eða litlu eptir 1600.

VII. Landabókasafn 108. 4to, sem er skjala- og máldagabók frá síra Jóni Haldórssyni í Hitardal. Er á henni fyrst með hendi síra Jóns langr máldagabálkr frá dögum Stepháns biskups, og er þar í bæði mart, sem stöndr í frumbók máldaganna, og svo ófátt, sem hvergi finst, nema hér. Bendir það til þess, að afskrípt síra Jónssé gerð eptir gamalli afskrípt af frumbókinni, meðan hún var miklu fyllri en um daga Árna Magnússonar og nú. Þá eru aptan við bók þessa (bls. 559—568) með ágætri hendi (að því er virðist Steingríms biskups) frá öndverðri 19. öld allmargir máldagar frá ýmsum tímum, og þar á meðal nokkrir frá tíð Stepháns biskups. Eru allir þessir máldagar kallaðir hér „Kyrkna máldagar eftar Bók skrifadre 1606“, og aptan við Skógamáldaga undir Eyjafjöllum, sem tekinn er eptir máldagabók Gísla biskups Jónssonar, stöndr: „Þesse máldage er skrifadur eftar Örfabók“.

VIII. Máldagabók Biskupsakjalasafnsins (Vilchíns og Gísla máldagi), kölluð þar ádr 2. 4to. Á henni eru á bls. 137—141 ritaðir með hendi frá c. 1750 nokkrir máldagar, og fyrir þeim sagt: „Þesser epterskrifader Kyrkna máldagar vorn skrifader a nockrum blöðum epter Vilchíns bok oc Visitatiu bok herra Gísla Jónssonar, sem er í Skalhólte“. Eru í þessum flokki allmargir máldagar Stepháns biskups. Þá koma á bls. 141—145 máldagar með hendi frá c. 1750 ritaðir eptir bréfabók Sigrðrar lögmanns Jónssonar (d. 1677): „Þesser epterfilgiande Kirknamáldagar eru skrifader epter bréfabok Lögmannsins Herra Sigurðar saluga Jónssonar“. Í þeim flokki eru einnig nokkrir Stepháns máldagar.

Í fleiri handritum en þessum finnast máldagar Stepháns biskups ekki í neinni heild, heldr stöku máldagi á stangli hér og hvar (svo sem í Landb. 107. 4to), og er þess þá getið hér við hvern þeirra.

Þess er að geta um Austfjarðamáldagana sérstaklega, að eiginlega eru eingir þeirra eldri en frá 1493, nema þeir sem gerðir kunna að vera í umboði biskups, því að það ár visiteraði Stephán biskup fyrst Austfjörð. Vestfærði sýnist hann og bafa visiterað fyrst 1492. En Suðrland sýnist hann hafa visiterað strax á fyrsta ári biskupsdóms síns 1491.

I.

AM. 263. Fol., bls. 2, skr. 1598. Sýnist vera Stephánsmáldagi.

gamall máldage.

Kirkian að skeggiastodvm a ströndvm a heima land. eins kv. xxij ær. sterkann sexæring. kalek oc messoklædi. þar vndir liggia xij kot.

II.

Landab. 268. 4to bl. 140b skr. 1601. — Landabókasafn 107. 4to bl. 433 „Eftir gomlu kvere skrifudu i Skalholti 1601“ (=268. 4to).
 Dessi máldagi mun vera frá dögum Stepháns biskups.

Skeggiastadir¹⁾.

Jtem²⁾ Suo felldann reiknījūg ō kirkian a skeggiastodum sem hier steñdur.

ju primis. iij. kugillde oc þar er j ein kyr.

skip alfærtt med aruñ oc stýre. oc einn kapall³⁾.

Enn lanndareign a stadurinn vr merkesteine oc j ranngarlæk. jtólulauzann reka vr rñngarlæk oc rettsýne fram j griothlijdir oc suo lanngt fram sem sambýdur korckudalvatne hálfa oc halft diupavatñ oc þadann riettsýne austur vñ þverr skarafioll j huñdzvatz hrygg framarlīga oc hálft huñdzvatñ. allar tungur yfir j holkñð. vervist oc skipgonngu j litlu to j hafnar lannde.

16—17.

[1491—1518].

MÁLDAGAR tveir Refstaðakirkju í Vopnafirði.

I.

AM. 257. 4to skb. samtiða. — AM. Apogr. 2690 með bendi Árna.
 — AM. 263. Fol. bls. 3, skr. 1598. — AM. 259. 4to bl. 133b, skr. c. 1600.

gamall⁴⁾.

Kirkia⁵⁾ a refsstodvm er helgyd gudi oc sancto⁶⁾ laurencio. sancto olauo oc sancte cecilie virgini.

er kirkiudagur þar [sunnudag hinn⁷⁾ næsta⁸⁾ fyrir laurenciusmessu.

II.

AM. 263. Fol. bls. 4, skr. 1598.

Stephans maldage.

Kirkian ad Refstodvm a heimaland alltt oc xj^c kot ad

¹⁾ „maldage og Landamerko Skeggiastada i Austflordum“ 107. ²⁾ sl. 107. ³⁾ kapal 107 ⁴⁾ 263; Refstader 259. ⁵⁾ kirkian 263, 259; ⁶⁾ sancti 263. ⁷⁾ [sunnudaginn 259. ⁸⁾ næstann 259.

ank: hvn a vj kyr. lxx asavdar: v kapla til framtals: ij navt gomvl: ejtt hvndrat j koste. hvndrad j virdingarfie: oc ad ank fiogra skiolna ketill: oc skip ljtid oc lasid: jtem jnnann kirkiv j kalek: ein messoklædi: þar vnder liggia viij bæier oc fellur nv xl alner.

18—19.

[1491—1518].

MALDAGAR tveir Hofskirkjñ i Vopnafirði.

I.

AM. 268. Fol. bls. 4, skr. 1598. Sbr. bréf frá 24. Aug. 1500.

Stephans maldage.

Kirkian ad hofe a heimaland alltt: þar til lxx^o j fasta eign. xx kugilldi oc xij kapla klifbæra: bns-gagn oc elldz-gogn sem þni bni þarfast: jtem jnnan kirkiv iij kalekar: iij messoklædi: ein kantara kapa. v kluckur: ein korbialla: þar liggia til xxvj bæier: þar fellur nærri halft annad hvndrad.

II.

Landsb. 268. 4to bl. 140^b, skr. 1601. — Landsb. 107. 4to bls. 433 (séra Jón i Hitardal, eptir 268 4to).

Hof j vopnafirde¹).

Þesse er maldage oc reiknījngur kirkinnar ad hofe j vopnafirde.

J fyrstu x kyr. lx ásaudar. vj. kaplar klýfbærir. skip alfærtt.

Jtem jnnann gattä j þarflignm penijngum j elldzgogñ-um oc busgagñe sem þetta bn verdi vel hialpligt. hier med iij sængur alfærar. smidin alfæra. sno og ð kirkian ij xij hnðrada jardir oc vj hnðrada jardir ij oc iij vj hnðrada kot. ð lañganese oc ern til litlrar leign býgd²) sakir hardeñda oc grasleysis. eckjrtt kugilldi med þessare jorðn neirñe.

Er þesse maldage oc reiknījngur rett eptir jnnsigludu

¹) maldage Hofskirkju i Vopnafyrde 107 ²) bygd, bæði.

brefe herra Stephðus godrar minnijungar biskups skalholltsensis.

20—21.

[1491—1518].

MALDAGAR tveir Mödrudalarkirkju á Fjalli.

I.

AM. 257. 4to skb. samtíða. — AM. Apogr. 2688 með hendi Árna.
— AM. 263. Fol. bls. 1., skr. 1598.

gamall maldagi¹⁾.

Kirkia sancti petri apostoli i modrvdal a fialle a allt heimaland með gognvm oc gædvvm.

Jtem v. kyr oc xij. ær. oc þar til eitt. c.

Jtem cccc. i koplvm.

Þangad heyra til þeir bæer sem liggia i hinvm efra jokulsdalnum ad tivndvm oc lysitollvm.

Kirkian a kalek oc messukledi.

II.

AM. 262. Fol. bls. 1, skr. 1598.

Stephans maldage.

Kirkian ad modrvdal ð fialle ð heimaland alltt: viij^e kot: v kyr oc viij asavdar kvgilldi: iij hesta klifbæra oc iij heatamædur: jnnan stoks halft annad hvndrad j metfie: jnnan kirkiv einn kalekur: ein messoklædi: iij koparstikur: ij kluckur: j bialla: þar vnder liggia iij bæier: þar fellur nv nærre v avrvvm.

22.

[1491—1518].

MALDAGI bænhússins á Þorbrandsstöðum í Vopnafirði.

AM. 257. 4to skb. samtíða. — AM. Apogr. 2667. — AM. 263. Fol. bls. 98, skr. 1598.

gamall maldagi²⁾.

Bænhusit a þorbrandstóðvm j vopnafirde j hofs kirkin sokn a eina ku oc eitt asavdarkugillde.

¹⁾ 263; Mödrudalur 259 ²⁾ 263.

þar skulu syngiazt tolf¹⁾ messur hvert ar oc gialldazt presti sex²⁾ aurar j tidaoffur.

23.

[1491—1518].

MÁLDAGI bænhússins á Búastöðum i Vopnafirði.

AM. 257. 4to skinnb. samtíða. — AM. Apogr. 2667. — AM. 263. Fol. bls. 98, skr. 1598.

gamall maldagi³⁾.

Jtem⁴⁾ bænhús æ. Buastöðum i sömu kirkiusokn a tuau kugillde.

þar skulu syngiazt tolf messur. gialldazt presti sex aurar i tidaoffur.

24—25.

[1491—1518].

MÁLDAGAR tveir Hofteigskirkju á Jökulsdal.

I.

AM. 257. 4to skb. samtíða. — AM. Apogr. 2689. — AM. 263. Fol. bls. 5, skr. 1598. — AM. 259. 4to, bl. 133_b — 134_a, skr. c. 1600.

Biskups Stephans maldage⁵⁾.

Kirkia sancte Marie i Hofteigi i Jökulsdal a heimaland allt. viij. kyr. lx. asaudar. viij hesta. oc iiij hross. oc. ccc. i metfe innan gatta. jtem kalek oc messokledi. lagasongvabok oc nockrar bækur adrar. fell nidr porcio oc mortuarium vnder sira paal fyrir kirkiu vppgiord. vigdi biskup steffan kirkiuna oc skipadi hennar kirkiudag ad hallda sunnudag⁶⁾ hinn næsta⁷⁾ epter assvmpcionem beate⁸⁾ marie virginis.

II.

AM. 263. Fol., bls. 4, skr. 1598.

Stephans maldage.

Kirkian ad Hofteige a heimaland allt: vje kot: ve fadma florv j vopnafirði: vj kyr til tals: iiij asavdar kugilldi: je metfe: jnnan kirkiu: einn kalek: ein messoklæde: ij smaluckur. þar liggia vnder v bæier: þar falla vj avrar.

¹⁾ xij 263; ²⁾ vj 263; ³⁾ 263; ⁴⁾ sl. 263; ⁵⁾ 263; Hofteigur 259. ⁶⁾ sunnudaginn 259 ⁷⁾ næstan 259 ⁸⁾ sancte 259.

26—27.

[1491—1518].

MÁLDAGAR tveir kirkjunnar í Kirkjubæ „á Útmannasveit“
(í Tungu).

I.

AM. 257. 4to skinnb. samtíða. — AM. Apogr. 2664. — AM.
268. Fol. bls. 5, skr. 1598. — AM. 259. 4to bl. 187a, skr. c. 1600.

Stephans maldage¹⁾.

Med kirkiuune í Kirkiubæ a Vtmannasveit. xx. kyr.
xj. asandar kugilldi. vij. c. í gældum navtvm. oc. cc²⁾ í
gældum savdvm. vj. hestar. iiij. hross. ccc. í metfe.

II.

AM. 268. Fol. bls. 5, skr. 1598.

Stephans maldage.

Kirkiubæiar stadar kirkia a heimaland alltt lxvj^c j
jordv: xxxij kugilldi: iij navt gæld: iiij veturgomvl: xxiiij
sander veturgamler: v: kaplar klifbærer: vc jnnann stoks:
jtem jnnan kirkiv ij kalekar: iij messo klædi: iiij kluckur:
þar liggia til xvij bæier: þar fellur nær halft annad hvnd-
rad.

28—29.

[1491—1518].

MÁLDAGAR tveir kirkjunnar á Eiðum í Útmannasveit.

I.

AM. 257. 4to skb. samtíða. — AM. Apogr. 2673. — AM. 268.
Fol. bls. 7, skr. 1598. — AM. 259. 4to bl. 186a, skr. c. 1600.

Stephans maldage.³⁾

Kirkia sancti Nickulai a eidum a. xxx. hundrada j
heimalandi. oc. x^c. í holi. xij^c. í ormstodum. oc. vc. þuridar-
stadi. grof. iije. jtem a kirkian xviiij. kugilldi oc. iiij. kapla.

II.

AM. 268. Fol. bls. 7, skr. 1598.

Stephans maldage.

Kirkian ad Eiðum: a xxx^c j heima lande. oc. nær xl^c

¹⁾ Kirkiubær 259 ²⁾ iije 268, 259 ³⁾ 268; Eidar 259.

ad auk j fasta eign: xx^c j kugilldvm og odrvm peningvm:
 jnnan kirkiv ij kaleka: ij messoklædi: vj kluckur: nockur
 onnur god ornamenta: þar liggia vnder x bæier: þar fellur
 ije.

30. [1491—1518].

MÁLDAGI kirkjunnar á Hjaltastöðum á Útmannasveit.

AM. 263. Fol. bls. 8, skr. 1598. — AM. 259. 4to bl. 132a—b, skr.
 c. 1600.

Stephans maldage¹⁾.

Kirkian ad hialltastodvm a heimaland alltt: v. ku-
 gilldi: c j koplvm. nær ije^c jnnan stoks: j metfe: jtem: jnn-
 an kirkiv einn kalek: ein messoklædi: þar liggia vnder. xix
 bæier: þar falla lx alner.

31. [1491—1518].

MÁLDAGI Njarðvikirkirkju í Borgarfirði.

AM 263. Fol. bls. 8., skr. 1598.

Stephans maldage.

Kirkian ad niarðvijk a xxx^c j heimalandi: jnnan kirkiv
 god messoklædi: og kalek: heima manna gropt.

32. [1491—1518].

MÁLDAGI kirkjunnar á Mýrum (Desjarmýri) í Borgarfirði.

AM. 263. Fol. bls. 8, skr. 1598. — AM. 259. 4to bl. 132b, skr. c.
 1600.

Stephans maldage²⁾.

Kirkian a mýrvum j Borgarfirði a heimaland alltt su0

¹⁾ Hialltastadur 259. ²⁾ Desiarmyre 259.

oc med frijdv og ofrijdv x^c. jtem jnnan kirkiv: kalek: ein messoklædi: þar vnder liggia x. bæier: oc fellur vj aurar.

33. [1491—1518].

MÁLDAGI kirkjunnar í Húsavík í Borgarfirði.

AM. 263. Fol. bls. 8, skr. 1598.

Stephans maldage.

Kirkian ad husavíkj a xvj^c: jord med víjknvnm: jnnan kirkiv messvklædi alfær: sterkan kalek: ij kluckur: og siollv.

34. [1491—1518].

MÁLDAGI Klifstaðakirkju (Klyppstaðakirkju) í Loðmundarfirði.

AM. 263. Fol. 8, skr. 1598. — AM. 259. 4to bl. 132^b, skr. c. 1600.

Stephans maldage¹⁾.

Kirkia ad klifstodvm a heimaland alltt. vj kvgilldi: og j²⁾ kapal: j^c innan stoks: innan kirkiv ein messvklædi: þar vnder liggia vj bæier: og falla v. avrar.

35.—36. [1491—1518].

MÁLDAGAR tveir Dvergasteinskirkju í Seyðisfirði.

I.

AM. 257. 4to skb. samtíða. — AM. 263. Fol. bls. 10, skr. 1598.—
AM. Apogr. 2678. — AM. 259. 4to bl. 134^b—135^a skr. c. 1600.

Stephans maldage²⁾.

Mariu kirkia a duergasteine a so mikít i landi sem prestí heyrer. víj. kyr. xxxvj. ær. Hialmarstrond alla mille

¹⁾ Klifstaður 259. ²⁾ einn 259. ³⁾ 263; Dvergasteinn 259.

Hjalmar oc Grimkelsgils. reka mille Hamarsnes oc Gullsteins. reka mille þoresvogs oc sudrad staale¹⁾. þridiung i aullum uidreka [uidreka²⁾] fyrir kolstada landi til selar. oc halfan matreka. fimm aura af Brimnese. skal halftt hafus þat prestr en halft bondi. kirkian a vervist a slettunasti med aullum afluþningi. skogarteig mille vikrar skala oc Brimnes³⁾ marks. þangat liggia under. x. bæir ad allre skylldu. eru þar i þriu bænhus. takazst. vj. aurar af tveimur. En⁴⁾ x. aurar af eino. þar skal vera prestur. þar hefer verit ad gaumlu. kluckur iij. ellbera⁵⁾. messuklædi ad auk hokul. slopp. likakrak. refel stubbar. ij. kross einn. mercki. ij. half morck i bokum. krokstiku eina med iarn. þar hefir fallit i þorcionem morck vpp a nockur ar.

II.

AM 263. Fol. bls. 8, skr. 1598.

Stephans maldage.

Kirkian ad duergasteini a vje kot: myklar jtokur og reka. v. kvgillde. jnnan kirkiv messvklædi: þar liggia til iij bæier: þar falla vij alner.

37.

[1491—1518].

MÁLDAGI ÁSSKIRKJU Í FELLUM.

AM. 263. Fol. bls. 6, skr. 1598.

gamall maldage.

Kirkian ad Asi a xij kugilldi: og cc. þar til. xxije j fasta eign. jnnan kirkiv messvklædi: kalek: kluckur: þar liggia vnder viij bæier: þar fellur hvndrad.

¹⁾ stalle 259. ²⁾ sl. 259. ³⁾ Brunness 259. ⁴⁾ b. v. 259. ⁵⁾ eldbera 263, 259.

38.—39.

[1491—1518].

MÁLDAGAR tveir kirkjunnar á Valþjófsstöðum.

I.

AM. 257. 4to skinnbók samtíða mjög rotin. — AM. 263. Fol. bls. 6, skr. 1598. — AM. Apogr. 2681 (eptir 257). — AM. 259. 4to bl. 134b, skr. c. 1600. — Biskupsskjalasafn, kallað fyrtrum 2. 4to, skr. c. 1750.

gamall maldage¹).

[Jtem²) kirkia³) a valþjófsstað⁴) [giord fyrir lxc. eñ þar potti⁵) bresta a hana [xxc⁶) ef hun skyldi vera [sæmiliga standandi. jtem stadurinn⁷) inne⁸) med uthusum⁷) oc físum var gior [fyrir⁹) hundrat hundrada xij [rætt⁵) oc⁸) xijc þar⁹ til ad auk.

II.

AM. 263. Fol. bls. 6. skr. 1598. — AM. 259. 4to bls. 132a, skr. c. 1600.

Stephans maldage¹⁰).

Kirkian ad Valþjófsstað a heima land alltt og ad auk lxc j fasta eign: xxij kugilldi: viij hesta: iij bross med ij tuævetrum: xijc j metfe. jnnan kirkiv kalek veikann: ein¹¹) god messoklædi: ij onnur: þar liggia vnder xj bæier. þar fellur nærri hvndrad.

40.

[1491—1518].

MÁLDAGI Vallaneskirkju á Völlum.

AM. 263. Fol. bls. 7, skr. 1598. — AM. 259. 4to bl. 132a, skr. c. 1600.

Stephans maldage¹²).Kirkian ad Vallanesi á xxv kvgilldi. xc¹³) metfe: iijc j

¹) 263; Valþjófsstaður 259; Valþjófsstaða kyrkiu maldage B2. ²) var, b. v. B2. ³) [fúid úr 257. ⁴) Valþjófsstaðum 263. ⁵) [fúid úr 257. ⁶) jnnre 263, 259, B2. ⁷) vtehusum 263, 259, B2. ⁸) enn B2. ⁹) þa B2. ¹⁰) Valþjófsstaðir 259. ¹¹) eira 259 (en lætr það þó eiga við messoklæði). ¹²) Vallanes 259. ¹³) vc. 259.

koplvn. viij savdi veturgamla: jtem jnnan kirkiv: ij kaleks: þridia miog listinn: iij messvklædi: naxtur jarn: eirn sloppur: og kantarakapa: þar vnder liggia xj bæier: þar fellur ný halft annad hvndrad.

41.

[1491—1518].

MÁLDAGI kirkjunnar á Ketilsstöðum á Völlum.

AM. 257. 4to skinnb. samtíða. — AM. 263. Fol. bls. 99, skr. 1598. — AM. Apogr. 2682. — Biskupaskjalasafn 2. 4to, afskr. c. 1750. Sbr. bréf frá 23. Aug. 1500.

Maldage kirkjunnar á Ketilstaðum í flötzdalshierade. Stephans maldage¹⁾.

Kirkia sancti andree apostoli á ketilsstöðum á voll[vm] j] flötzdalshieradi á flogra hvndrada reka [er] heitir ketilsstaða sandur. oc liggur í mille [Steinvaðz] sandz²⁾ oc hialltastada sandz. Jtem á hvn iij. [kyr og] xij. ær oc hvndrads hest. þar skal³⁾ syngia annan hvern helgann dag þá þingaprestur er í Vallanosi. oc skal giallda presti .ij. merkur í kaup. þar takast heima tíunder oc lysitollar bonda⁴⁾ oc husfreyv. oc þe[irra] m[anna] er þav hallda á sinn kost. þar ma hion saman vigia. born skira. oc konur í kirkju leida.

42.—43.

[1491—1581].

MÁLDAGAR tveir kirkjunnar í Mjóafirði.

I.

AM. 257. 4to skb. samtíða. — AM. Apogr. 2672 með hendi Árna. — AM. 259. 4to bl. 136a, skr. c. 1600.

Mjóafjordur⁵⁾.

Mariukirkia í mjóafirde á x. hundrud í heimalandi og .ccc. í reykiu. og þar til xij. kugildi.

¹⁾ AM. 263. Stephans maldage sl. B 2. ²⁾ Steinuordu B 2. ³⁾ á ad B 2. ⁴⁾ eyða í B 2. ⁵⁾ 259.

Jtem .xiiij. hundrud i sina porcionem uppa .xxx. aara.

Jtem a kirkian þar fiordung i steinsnesreka¹⁾. og ska[la]-
vist²⁾ og³⁾ ellibrand sem skipuerium næger.

II.

AM. 263. Fol. bla. 8, skr. 1598.

Stephans maldage.

Kirkian ad mioafirdi a xx^c j heimalandi: liggia þar
vnder vj bæier: þar fæst eingin tijvnd.

44.

[1491—1518].

MÁLDAGI bænhússins i Steinsnesi i Mjóafirði.

AM. 257. 4to skinnb. samtíða. — AM. 263. Fol. bla. 98, skr. 1598
— AM. Apogr. 2868.

Gamall maldagi⁴⁾.

Bænhúsit æ steinsnesi i miofafirde [i fiardar kirkiu
sokn⁵⁾] æ tuær kyr oc tvo asaudar kugillde oc fridurt hund-
rat.

þar skulu syngiazt fiorar messur oc .xx. æ tolf man-
ðdum. oc giallda presti xij. aara i kaup.

þar skal mega skira börn oc primsigna. leida konur i
kirkiu oc vigia saman hion.

45.

[1491—1518].

MÁLDAGI hálfkirkjunnar á Eyvindará.

AM. 257. 4to skinnbók fáin. — AM. Apogr. 2671. — AM. 263. Fol. bla.
99 skr. 1598.

Stephans maldagi.

[Hálfkirkia sancte Thome] archiepiscopi a eyvindaræ
eignazt [xc j heima] landi oc v. kugillde. jtem fim hundrud

¹⁾ Steinsnesreka 259. ²⁾ skipavist 259. ³⁾ sl. 259. ⁴⁾ 263; ⁵⁾ [sl. 263.

[j porcionem]. vppa .xxx. vetra medan kodran bondi jons-
son hefer halldit.

46.—48.

[1491—1518].

MÁLDAGAR þrír kirkjunnar á Skorrastað í Norðfirði.

I.

AM. 257. 4to skb. samtíða. — AM. Apogr. Nr. 2666. — AM. 263.
Fol. bls. 9, skr. 1598. — AM. 259. 4to bl. 137^a, skr. c. 1600.

Stephans maldage¹⁾.

Kirkia sancti Laurencij á skorrastodum í Norðfirði á
jordina kirkjuból í Reyðarfirði. er sira halle magnusson gaf
halfa enn luckte halfa í porcionem. kirkjunne²⁾ þar.

II.

AM. 263. Fol. bls. 10, skr. 1598. — AM. 259. 4to bl. 134^a, skr.
c. 1600. — Biskupsakjalasafn 2. 4to afskr. c. 1750.

Skorastadur. Stephans maldage.

Jtem gaf sera halli magnusson halfa jordina kirkiv-
ból j reidarfirði: kirkiv sancti Laurentij: á skorastad j nord-
firði: til æfnligrar eignar: enn halfa gallt hann kirkivne
þar j porcionem.

III.

AM. 263. Fol. bls. 8, skr. 1598. — AM. 259. 4to bl. 132^b, skr. c.
1600.

Stephans maldage³⁾.

Kirkian ad skorastodvm á heimaland alltt: xx kvgilldi
oc halft annad hvndrat j gellde. iij hross klifbær: x^o j met-
fe: xv^o j jordvm: jnnan kirkiv: iij messvklædi alfær: einn
kalekur: silgia ljtil med silfur oc ljtid silfur niste: kopar-
stika: þar liggia til xij bæier: falla vj avrar.

¹⁾ 263; Skorastadur 259. ²⁾ kirkivunnar 263. ³⁾ Skorastadur 259.

1491. HALLORMSSTAÐR. — ÞINGMÚLI. — HÓLMAR. 29

49. [1491—1518].

MÁLDAGI kirkjunnar á Hallormsstöðum í Skógum.

AM. 263. Fol. bls. 6, skr. 1598. — AM. 259. 4to bl. 132a, skr. c. 1600.

Stephans maldage¹⁾.

Kirkian ad hallormstodvm a heimaland alltt. xvij kugildi: ejtt gelldfiar hyndrad: j kotlvvm iije jnnann stoks: jtem: jnnan kirkiv: ij kalekar veiker: ij messoklædi: stor jarnstika. ein kantarakapa: baxtur jarn: iij kluckur og j bialla. J jordvmm lxc²⁾. þar liggia vnder iij bæier: þar falla vj avrar.

50. [1491—1518].

MÁLDAGI Þingmúlakirkju í Skriðdal.

AM. 263. Fol. bls. 7, skr. 1598. — AM. 259. 4to bl. 132a, skr. c. 1600.

Stephans maldage³⁾.

Kirkian ad mula a heimaland alltt: v: kyr: xxvj ær: je jnnan stoks: jnnan kirkiv kalek: messoklædi: baxtur jarn: xlc j fasta eign: þar liggia vnder viij bæier. þar falla nærri viij avrar.

51. [1491—1518].

MÁLDAGI Hólmakirkju í Reyðarfirði.

AM. 263. Fol. bls. 8, skr. 1598.— AM. 259. 4to bl. 132b, skr. 1600.

Stephans maldage⁴⁾.

Kirkian ad holmastad: a heimaland alltt: skip gamalltt: xx kvgillde: ij hross klifbær: jnnan kirkiv tuenn messor klædi lasinn: kalekur lasinn: iij Alltariss skrvdar: ij kluck-

¹⁾ Hallormstader 259. ²⁾ xlc 259. ³⁾ Mule 259. ⁴⁾ Holmastadur 259.

ur: og ein bíalla. baxtur jarn: xxiiijc j jordvm: þar liggja til xvij bæier: oc fellur nv viij avrar.

52—53.

[1491—1518].

MÁLDAGAR tveir kirkjunnar á Kolfreyjustað í Fáskrúðsfirði.

I.

AM. 257. 4to skb. samtíða. — AM. Apogr. 2665. — AM. 263. Fol. bls. 9 skr. 1598. — Biskupsskjalasafa 2. 4to, afskr. frá c. 1750. — AM. 259. 4to bl. 134_a (= a) og 137_a (= b), skr. c. 1600.

Stephans maldage¹⁾

Kirkia sancti sexti²⁾ episcopi a koltreyinstad a viij kyr oc lx. asaudar. tvevetran gridvng. xij. sandi veturgamla. tvevetran sand. oc annann gamlann. ij. hesta oc iij. hross. Jtem luckti sira jon jndridason vj. aura kalek [med silfur fyrir ccc. i³⁾ porcionem.

II.

AM. 263. Fol. bls. 8, skr. 1598. — AM. 259. 4to bl. 132_b — 133_a skr. c. 1600.

Stephans maldage⁴⁾.

Koltrjivstadar kirkia a heimaland alltt: viij kyr: lx asavdar. v kapla klifbæra: ix savdi veturgamla: einn gamlann oc annan tuævetrann: jnnan stoks vj trog: vj smakerold: eitt xxx skiolna keralld. ij ketilbroof vond. sexæringur forn: hvn a vj hross: skogarteig j kapteygjarland⁵⁾. jtem fasta eign: iij kot: oc halft kot vid kong: þridivng j ollvm reka: hvad sem a ber millvm Gardzár⁶⁾ og hrvnaár. jtem lamb til abyrgdar hvertt ár: þar liggja til xv bæier: þar fellur . . .⁷⁾

¹⁾ 263. Maldage Koltrjüstada kyrkiu B 2; Koltrjüstader (—dur, b) 259. ²⁾ Sexti 259. ³⁾ [i þriu hundrud fyrer B 2, 259^a ⁴⁾ Koltrjüstader 259. ⁵⁾ Svo bæði. ⁶⁾ Skardzár 259. ⁷⁾ Skrifariinn (i 263) setr hér milli sviga: „ne[s]cio“, sem ekki stendr i 259.

54.

[1491—1518].

MÁLDAGI Stöðvarkirkju i Stöðvarfirði.

AM. 263. Fol. bls. 8, skr. 1598. — AM. 259. 4to bl. 133a, skr. 1600.

Stephans maldage¹⁾.

Staudva kirkia a heimaland med vij kvgilldvm: og je þar til j þarfa peningvm: jnnan kirkiv: ein kalekur: ein messoklædi vond: þar liggia til iij bæier: þar fellur vj aurar nærre þetta ær.

55.

[1491—1518].

MÁLDAGI kirkjunnar í Heydölum í Breiðdal.

AM. 263. Fol. bls. 8, skr. 1598. — AM. 259 4to bl. 133a, skr. c. 1600.

Stephans maldage²⁾.

Kirkian j heydolv³⁾ a heimaland alltt. j jordvm: [. . .⁴⁾ xxxvij kvgillde. xij^e j metfe: vj^e j gelldvm savdvm: v^e ⁵⁾ jsavdum og gelldvm navtvm: viij kapla klifbæra: jtem jnnan kirkiv: iij kalekar. v. messvklædi. iij kluckur. j bialla: ij kantara kapur: baxtur jarn: þar liggia vnder xvj bæier oc erv vj: ecki tývndader: og fellur nv. v. aurar. Triekirkia lasin. þar skvly vera ij prestar: einn diakne.

56.—58.

[1491—1518].

MÁLDAGAR þrír kirkjunnar í Berufirði.

I

AM. 263. Fol. bls. 9, skr. 1598.

Stephans[maldage].

Kirkian ad Berufirði a xxxe j heimalande: oc viij^e ad auk: j fasta eign: þar liggur under eirn bær.

¹⁾ Stand 259. ²⁾ Eydaler 259. ³⁾ Heydölum (hér) 259. ⁴⁾ [hér er eyða fyrir 1/4 úr línu í 259. ⁵⁾ 259; og (?) 263.

II.

AM. 263. Fol. bls. 10. skr. 1598. — AM. 259. 4to bl. 134. skr. c. 1600. — Biskupsskjalasafn 2. 4to, afskr. c. 1750.

St[ephans maldage]¹⁾.

Sancte Olafs kirkia j Bervfirdi: a halft heimaland oc xije jord. jorvijk²⁾: og adra jord kielldvskoga vje: jtem 8 kirkian iijje j jordenne Skæla³⁾: er sera Sveirn gaf. jtem 8 kirkian x kyr oc lx asaudar: ij hesta: oc j hross.

III.

AM. 263. Fol. bls. 11 skr. 1598. — Landsb. 268. 4to bl. 184—36, skr. 1601.

Berufjordur [gamall maldage⁴⁾].

Olafs kirkia j Bervfirdi a heimaland halft: þangad liggia ad song og allri skylldv ij bæier: a Bervfiardarströnd: þeir sem þar erv næster: hvn a messvklædi oc kaleki [ij Alltarissklædi: marivskrift: olafs skrift: jarnstikur ij: merki: lijakadrúkur: kluckur ij: sloppur: kantarakapa med salvn: og onnur med næstar(d): skjyrnar sar ocfontklæde: graduale: sequencivbok: samsett a veturinn: de tempore⁴⁾: ix kyr: lx asavdar: iij hross eitt gelldfiar kvgillde: vje⁵⁾ j vorv eds virdingarfee: mofærzla j kelldvskogaland svo mykla sem s8 vill er j Bervfirdi er: navstgiord og skipsat a þvfveyre: hvn a hrys ey oc kydaholm: laugness holm: kalholm: gripe⁶⁾: hroarsholm: ædastein: kellingarholm⁷⁾: seglstein: herdibreid: kippisslog⁸⁾. þangad liggur reki fra naustoft af vtanverdre valvardar skridv. þar skal vera setvprestur og tekur iij merkur kaups: jtem lagdi sera stulli til kirkivnnar: nytta Alltarissklædi [oc texta spialld⁹⁾. porcio ecclesie næstv .v. ar. sýndan olafur [hielt] halfur atiandi eyrer: er stendur til reiknings vmm iij ar: medan Jon Stullvson bio: sem reiknad var: vtan þui minna: ef hann hefur bætt kirkivna¹⁰⁾:

¹⁾ Mældage Sancte Olafs kyrkia i Berufyrde, B 2; Berufjordur 259
²⁾ sl. B 2. ³⁾ [263: ⁴⁾ [felt úr 268. ⁵⁾ xvj, Vilch. ⁶⁾ gripne Vilch. ⁷⁾ kellingaholm 268. ⁸⁾ Kypislaug, Vilch. ⁹⁾ [et cetera 268. ¹⁰⁾ Hingad ad orðrétt samhljóða Vilchni.

jtem so ordid var ornamentum kirkiunnar j Bervfirde þa Steingrijmur jseifsson tok vid: enn kodran jonsson¹⁾ afhente: [psalltare gradall: syngiandi de Sanctis et de tempore: seqvencivbok: gradall a veturinn: samsettur med pistla oc gudzspioll oc oratiur: framan til paska: hymnabok. lesbok vm langa fostv: ottvsongva bok: fra jonsmesso: og til Adventv. syngianda commnn. brefere: oc vondnr kiriall: kanaanum bok: kantarakapa fostudag(!) og ennur liettari²⁾: messvklædi kostvlig: Alltariss brvn gnlllogd [og fordukar njer: forn hokull: ij Alltarissklædi³⁾].

59.

[1491—1518].

MÁLDAGI kirkjunnar í „Byrnesi“ (Bernesi) við Bernfjörð.

AM. 263. Fol. bls. 9, skr. 1598.

Stephans maldage.

Kirkian ad Byrnesi⁴⁾ a xx^o j heima lande: xv kvgil'de: jnnan stoks: c med bat. jnnan kirkiv kalekur: messvklædi: ij kluckur: j sialla: þar liggia vnder iij bæier. þar falla ij avrar.

60.—61.

[1491—1518].

MÁLDAGAR tveir Hálskirkjn í Hamarsfirði.

I.

AM. 263. Fol. bls. 9, skr. 1598. — AM. 259. 4to bl. 133^a, skr. c. 1600.

Stephans maldage⁵⁾.

Kirkian ad halsi: a heima land allt. ix kvgillde: ije j koplvm: halftt annad hnndrad j bnsogovm: jtem: jnnan kirkiv: kalekur nyr: og annar hjtill. tuenn messvklædi: ein klucka oc sialla: þar liggia til ij bæier og fellur .v. alner.

¹⁾ Kemr við bréf eystra 1465, og hélt Eyvindará í 30 ár fyrir 1493. ²⁾ [felt úr 268. ³⁾ [felt úr 268. ⁴⁾ c: Berunesi. ⁵⁾ Vnderhals 259.

II.

AM. 263. Fol. bls. 10, skr. 1598. — AM. 259. 4to bl. 134b, skr. 1600. — Biskopeskjalasafn 2. 4to, afskr..c. 1750.

Stephans maldage¹⁾.

Kirkia sancti Andree Apostoli vnder halse j nirdra Alftafirde a allt heima land²⁾. vj kyr. lx. asavdar; iij hesta: oc iij hross.

62.

[1491—1518].

MÁLDAGI Hofstaðakirkju i Múlaþingi (i Álptafirði).

AM. 263. Fol. bls. 9, skr. 1598. — AM. 259. 4to bl. 133b, skr. c. 1600.

Steph[ans maldage]³⁾.

Kirkian ad hofstodvyn a heima land alltt. x kyr. ll. asavdar. vj savde tuævetra: iij gellðær: iij savdi gamla þrevetra: gridvng: iij hesta: v. hestamædnr. vj fiordvnga ketil sterckann. annan lytinn ketil: iij^c jnnan stoks: jtem jnnan kirkiv tennn messyklædi sterck: sloppur: kantara kapa: ij kalekar: annar lasinn: baxturjarn: ij koparstikar: stor klucka: ij minne: ij litlar biollar: liggia vnder ij næier: þar fellnr xx alner.

63.

[1491—1518].

MÁLDAGI Þvottáirkirkju.

AM. 263. Fol. bls. 9, skr. 1598. — AM. 259. 4to bl. 133b, skr. c. 1600.

St[ephans maldage]⁴⁾.

Kirkian ad þvottá: a heima land alltt med gognvyn oc giædvyn: hvn a x kvgildi: hvndradz hest: og fullrosk-

¹⁾ Vnder Halse 259. ²⁾ er xc. b. v. B 2. ³⁾ Hofstadur austur j Alftafirde 259. ⁴⁾ Dvotta 259.

íð hross: oc hyndrad innan stoks: jnnan kirkiv ein messv-
klædi: j¹⁾ kalekur: ij kluckur: þar falla xv alner.

64. [1491—1518].

MÁLDAGI bænhússins á Starmýri.

AM. 263. Fol. bls. 98 skr. 1598. Stendr meðal Stepháns máldaga og mun vera hans. — Biskupsstjallasafn 2. 4to, afskr. c. 1750.

gamall maldagi²⁾.

Bænhúsíð³⁾ ä starmýre j þvottar þjngvm a ij kugilldi.

65. [1491—1518].

MÁLDAGI kirkjunnar á Geithellum.

AM. 263. Fol. bls. 99, skr. 1598. — Landsb. 268 4to 134b, skr. 1601. Dó að við þennan máldaga standi ekki, að það sé Stephánsmáldagi, mun hann þó vera frá hans tímum.

Geithellar [gamall maldagi⁴⁾].

Michaels[kirkia⁵⁾] ä geythellum a iiij kýr. iiij asavdar-
kugillde oc ij hross fuliroskin.

66. [1491—1518].

MÁLDAGI Bjarnaness í Hornafirði (minnisgrein).

AM. 257. 4to skb. samtíða. — AM. Apogr. 1659 með hendi Árna.

Teitur Þorleifsson hafði silfurknappa fra sancto olafo i
biarnanesi. norður vm land.

Jtem var silfurkross burt hafdr or hornafirdinvm sud-
vr vnder eya[fiöll]

¹⁾ einu 259. ²⁾ sl., B 2. ³⁾ Bænhús, B 2. ⁴⁾ [263. ⁵⁾ [sl. 263.

67. [1491—1518].

MÁLDAGI Hoffellskirkju í Hornafirði.

AM. 257. 4to skb. samtíða. — AM. Apogr. 2674 með hendi Árna.
— AM. 259. 4to bl. 135^b—136, skr. c. 1600.

Hoffell¹⁾.

Mariukirkia að hofelle á halft heimaland með aullum gaugnum og giædum. vtan þall bondi á þar í omaga vist. er hann keyptte að magnuse²⁾ bonda í skal fyrir .xije

Jn primis suinafell xuje. iord. oc adra xuje. iord setberg. er þall bondi þalsson lagde kirkjunne fyrer gamlan reikningskap.

hun á .xiiij. kyr oc attatigi asaudar. eitt fylhross.

Jtem á kirkian fyrir iunan sig. ij. messuklædi vond. kalek. alltariesteinn oc alltarisklædi. kross með likneske. annar silfurkross cum reliqviis. mariuskriptt. tomaslikneski. gudspialla kross. þals likneski. andreas likneski .iiij. kluckur. messuklæða kista vond.

Þangat liggur vnder krossbær að tíundum oc lysetollum.

Jtem suinafell oc setberg.

vad kirkian skyldug þali bonda .xv. aura á hinu þridia huudrade fyrer kirkiu vppgiord [oc bota er giordr hafdi verit af officialis. oc þar til tvau hundrut fyrer ny messuklæde. er hann lagdi nu til kirkiunnar henni til eignar.

68. [1491—1518].

MÁLDAGI Hofskirkju í Öræfum.

AM. 257. 4to skb. samtíða. — AM. Apogr. 2677 með hendi Árna.
— AM. 259. 4to 135^a.

¹⁾ 259. ²⁾ „Hier befor fyrst skrifad vered (i 257) *Jone*. enn sidan corrigerad med sömu henda og sama bleke, og ur *Jone* giort *Magnuse*“ (AM.); *Jone* 259.

Hof j öræfum¹⁾.

Kirkia sancti clementes pape martyris a hofe æ halft heimaland at fornu. oc uu²⁾ þat at auki er margret þorhallzdotter lagdi kirkiunne þar uppi heimalandit fyrir halft skaptafellid er huu kirkiu atti til forna. enn greind margret selldi³⁾ burt.

Jtem a kirkian [eiu]a ku. xij. ær. xij. vetra gamlan vxa. ij. naut tuænetur. ij. naut veturgömul.

þar hefer fallid mörk i þorcio vm tvö þær þhin næstu.

69.

[1491—1518].

MÁLDAGI Sandfellskirkju í Öræfum.

AM. 259. 4to, bl. 135^a—b, skr. c. 1600. Stendr hér meðal Stephánsmáldaga, og er án efa frá hans dögum.

Sandfell.

Kirkia j Sandfelle j Litla hierade er helgud gude. jungfru mariu. Sancte Andrese og hinne helgu Aunnu.

Huu á heimaland alltt með gognum og giædum.

Ju primis syngianda kommoñ med lese. og bræstur á nockud. Jtem matutinale de tempore fra festo sanctæ trinitatis til adventum og er þo nockurn partt ecke epter ordine. Jtem matutinale festinale⁴⁾ fra festo Sancte Johanniz Baptistæ ad Adventum domini. Jtem Canonis kver. Jtem Sancte Onnu kver syngiande med messu. Jtem missale pascale. syngianda samsett De tempore. De vigilia paschæ ad adventum Dominj. Jtem missale syngianda samsett efstu vikuna. og Graduale j kuerum syngianda. olystur. obuudinu.

¹⁾ 259. ²⁾ nya 259. ³⁾ j b. v. 259. ⁴⁾ festinale, hdr.

Jtem junstæða kirkeiunnar. j Sandfelle. v kyr. xij ær.
eitt hross.

Jtem portio vj aurar vppð eitt ðr medaũ sera Jon
Jllugason hefur halldid.

Jtem ð kirkiaũ eina Brun.

70. [1491—1518].

MÁLDAGI Reyniskirkju í Mýrdal.

Landsbókasafn 108. 4to, bls. 560, með hendi frá 19. öld eftir bók
skrifaðri 1606.

Reiner í Myrdal.

Kirkiaũ á Reinir á 20c í Lande.

[Jtem 4 og 2 ásaudar kúgillde¹⁾.

Jtem einn Silfurkáleik vondann.

Jtem 2 kluckur.

71. [1491—1518].

MÁLDAGI Miðbæliskirkju undir Eyjafjöllum.

Landsbókasafn 108. 4to, bls. 559—60, skr. á 19. öld eftir bók skrif-
aðri 1606.

Midbæle.

Kirkiaũ í Midbæle á heimaland hálf t med gögnum og
giædum.

item 4 kyr og 1 ásaudar kúgillde.

Jtem ein messuklæde og einn silfurkáleik litaũ.

Jtem 2 kluckur.

72. [1491—1518].

MÁLDAGI Steinakirkju undir Eyjafjöllum.

Landsbókasafn 108. 4to bls. 559, eftir bók skrifaðri 1606.

¹⁾ [Svo hdr.

Steinar.

Kirkiañ i Steinum á Land ad Gnúpum.

item i kirkinñe ein messnklæde og laus hökull.

item 1 alltaresklæde og 1 kórkápa.

item 1 klucka.

73.

[1491—1518].

MÁLDAGI Dalskirkjn undir Eyjafjöllum.

AM. 263. Fol. bls. 31, skr. 1598. — Landsb. 268. 4to bl. 153a, skr. 1601. Detta er *Stephánsmáldagi*. Ártal handritsins 1553 er vilt. Næst á undan er máldagi Marteins frá 1553. — Landsb. 108. 4to bls. 482.

Dalur¹⁾.

Kyrkiunnj j dal gaf Eyolfur logmadur halfa sýnstu mork. oc halfuann sandhnsvoll. vnder eyafjöllum. enn kirkiann atti adur þessar jarder halfar. eru þær nn alsendiliga kirkiunnar eign. [et cetera.

Híð Eyolfe Biskup(s) mǫg þar fæ eg engvañ reikningsskap²⁾.

74.

[1491—1518].

MÁLDAGI kirkjnnar á Skúmstöðnm i Landeyjum.

Landsb. 268. 4to bl. 152—153, skr. 1601. — AM. 263. Fol. bl. 31, skr. 1598. — Landsb. 108. 4to bls. 481—82.

Skumstader³⁾

[Kyrkia ad skumstöðum á prests skyld i heimalande et cetera⁴⁾.

Jn primis voru æ skumstodum bækur xvij ad taulu þær sem hæfar voru mestur partur. xij manada tijder. ottu saungvar oc messnr. oc þar til iij skrædur ad auke. iij

¹⁾ [Dalskirkia 1553, 268. ²⁾ [b. v. 108, og er það viðbót frá dögum Gizurar biskups eða Marteins. ³⁾ 263; æ skumstodum 1553 268, en er vilt. Marteinsmáldagi frá 1553 er næsti máldagi á undan i handritinu. ⁴⁾ [b. v. 108.

messuklæde, fontzklæde¹⁾ og alltarisklæde. brun og forduk-
ar. kantara kapa hæf. með silke. enn onnur fordiorfud og
godur hokull. fordiarfadur. einn kaleikur miog losadur. skrijn
og i²⁾) Glodarkier. alltaris steirnn og olafz likneski. peturs
likneske. laurentius likneske. katrinar og mariu likneske.
kross með understandum. er þetta allt fordiarfat af vatne
og fua. vj klukkur. ij alltare og forme og skrudakista.

75.

[1491—1518].

MÁLDAGI Fíflholtskirkju í Landeyjum.

Landsbókasafn 108. 4to bls. 560 optir bók skrifaðri 1606.

Fíflholt.

Kirkiañ í Fíflholte á 1 kú og 4 ær.

76.

[1491—1518].

MÁLDAGI hálfkirkjunnar á Velli í Hvolhrepp.

Landsbókasafn 108. 4to bls. 559.

Veller.

Hálfkirkiañ á Velle á 4 kúgillde.

item eina litla klucku.

77.

[1491—1518].

MÁLDAGI Keldnakirkju á Rangárvöllum.

AM. 257. 4to skb. samtíða. — AM. Apogr. 2658 með hendi Árna.

Kirkia sancti pauli apostoli a kelldum a nv alla iord-
ina stockalæk.

¹⁾ sl. 263; ²⁾ sl. 263.

78. [1491—1518].

MÁLDAGI Ásskirkju í Holtum.

Landsbókasafa 108. 4to bls. 560.

Ás.

Kirkiañ í Aæ á Jólgeirsstade er Kolbeinur Petursson gaf henne.

Hún á þeka er, greindur Kolbeinn gaf henne. er liggur fyrir Þyckvabæ. Einn þesse eru þar flórumörk. fyrir vestaň andner í midt Burfell. enn fyrir austaň stendur Stika. og þadaň rettsyni í þickvabæar . . . Skardsfiall austaňvert.

Jtem á kirkiaň 12 kugillde.

Jtem í kirkinnne þrenn messuklæde. 1 kaleikur brák-adur.

Jtem 2 klnckur. 2 koparhiálmur.

Jtem Járnhíálmur. 2 kertapipur með kopar.

item 1 alltaresklæde.

item brún með 10 skildum með Silfur. og 2 smápen-ingar millnum hvers skildar.

item eitt glódarker.

79. [1491—1518].

MÁLDAGI Andreaskirkju fyrir ofan Leiti í Vestmannaeyjum.

AM. 263. Fol. bls. 91, skr. 1598. Máldaginn er ekki gamall, og mun áu efa vera frá tímum Stepháns.— Biskupskjallasafa 2. 4to, afskr. c. 1750 (meðal Stephánsmáldaga).

gamall maldagi¹).

Kirkia sancti Andree fyrir ofan leiti j vestmannaeyjum a iij kyr. [ij hross²). xx. ær oc einn hest veturgamlann. vj. trog. ix. kierolld. iij pijpnr. viij tvnnnhrof. einer

¹) Maldage kyrk(i)unnar í Vestmannaey(i)um, B 2. ²) [sl. B 2.

barkrokar. nafar. pall. x. fiordvnga ketill. Liaspijknr. forn avxe. ij bryne. v onglar. klavflavd. x fiordvnga ketill [nyr. oc annar¹⁾] vondnr.

jtem ornamentum kirkiynnar.

þrean messoklædi. oc enn ad²⁾ avk einn sloppnr. silfrnkalekur. gradnale per anni circulum. missale bok de sanctis oc de tempore fra Adnentu oc til passionem domini. de sanctis messvbok vm xij manvdi syngiande med communiona. de sanctis matutinale vm xij mannde. [ottvsongva bok med lese. oc ymnm fra Adnentu. oc framan til svnnudagsins epter geisladaginn. ottvsongvabok fra njv vjkna fostv oc til paska³⁾ ottvsongva bok frá ad vincula petri og til Adventv. de sanctis oc de tempore. ij ottvsongvabæknr vm paska. de sanctis bok vm veturinn. messvbok frá páskvm oc til trinitatis dags med dominicnm a svared. processional alfær. kirjall alfær. canonvm bok med ymnm oc orationibus quotidianis. og onnr vond. psalltare. capitnlarius med ymnm. lesbok frá páskvm de tempore. oc framm a svared. oc er oll roten. Andreas skriftt. trinitatis skriftt. ij mariv skrifter. onnv skript. Olafs skriftt. Stephanns⁴⁾ skriftt. Lavrentius⁴⁾ skriftt. ij kopar krossar. gndz sonar likneski. katrijnar likneski. margretar likneski. gomvl brjkk yfer Alltare. kross med vnderstodvm. eitt glodarker. iij klneckur. vatzberi [med tin⁵⁾]. ij .Alltarissklædi. ij glitader dnkar. oc þridie vondur. iij koparstiknr smär⁶⁾. tiold⁷⁾ vond. skruda kistv hrof vondtt. ij hialmar. ein kann⁸⁾ ljtil vond.

80.

[1491—1518].

MÁLDAGI kirkjunnar í Kirkjubæ í Vestmannaeyjum.

AM. 257. 4to skinnbók samtíða. — AM. Apogr. 2679 með hendi Árna. — AM. 263. Fol. bls. 92, skr. 1598.

¹⁾ [sl. B 2. ²⁾ eitt B 2. ³⁾ Stephani, B 2. ⁴⁾ Laurentii, B 2. ⁵⁾ [Jtem (!) B 2. ⁶⁾ fignar, B 2. ⁷⁾ ij Tiold, B 2. ⁸⁾ panna (!) B 2.

gamall maldagi¹⁾)

Kirkian j kirkiubæ j vestmanuaeyium er helgud allz-valldanda gudi. jnugfru marie oc hinum heilaga nicholao. nar hnu vigd suunudag²⁾) hiuu næsta epter qvasi modo geneti.

kirkian a land þar j eyinnum er heiter ad Bilnstodum oc þar til uj³⁾) kÿr. xuj⁴⁾) ær. hest oc hross.

jtem ornamentum. messubok de sanctis per annum. et de tempore fra paskum oc til adventu. oc onnor messubok fra jolafostn oc til paska samsett med gudspiollum oc pistlum oc oracium. ottvsonguabok samsett oc ad ollu alfær oc med messum de tempore. fra paskum oc til aduentu. ottvsonguabok de sanctis per annum. de sanctis bok med gudspiollum oc pistlum oc oracionis⁵⁾) per annum. sequenciubok per annum. salltare alfær. kanonem⁶⁾) bok alfær. processiou-all alfær. dextera⁷⁾) pars j norrænu. messudagakner. efztu viku orda. ottvsonguabok de tempore fra suunudeginum epter xiiij. dag oc til paska. nicholas saga ny oc onnur vound. kiriall gamall. tueun alltarisklædi. tuenu messnklædi alfær. serkur oc ij hoklar ad auk. sloppur oc kapa. forñ. fonz umbuningr. brik yfer alltare gomol. kross med vnderstodum. nicholas skript. mariu skript. Antouius skript. thorlaks skript. koronacio. marin⁸⁾) skript. christoforus skript. pals skript. barbaru skript. Gabriels skript. x koparstiknr. ij glodarker. baksturiarn. ij kistur læstar. oc en þridia vound. ij kluckur. j. bialla. j. silfurkaleikur. oc annar koparkalekur.

jtem jnuan gðtta iij kierolld med ij skiolum. ij. pipr oc ij hogsetur vound. uj⁹⁾) skaler. iij diskar. ij tinfot. ij tuuu-hrof. ij sængar slitro¹⁰⁾). j halfkanna. eitt sallzer.

¹⁾ 263 á spássu. ²⁾ — dagin 263. ³⁾ iij 268. ⁴⁾ xiiij 268. ⁵⁾ orationes 263. ⁶⁾ Canonum 263; ⁷⁾ dextra 263; ⁸⁾ maria: 268; ⁹⁾ iij 263. ¹⁰⁾ slitar 262.

81. [1491—1518].

MÁLDAGI Stóranúpskirkju í Eystrahrepp.

AM. 257. 4to skb. samtíða. — AM. Apogr. 2675 með hendi Árna.

Kirkia sancti olauí konungs a nupi í eystra hrepp a svo mickid í heimalandi stem stendr fyrer prestzskyllid oc diackna.

82. [1491—1518].

MÁLDAGI Hrunakirkju í Hrunamannahrepp.

AM. 257. 4to skb. samtíða. — AM. Apogr. 2694 með hendi Árna.

Mariekirkia í hr[vna a] xx. kyr oc hvndrad tolfraett saudar. vij. hundrud í gelldvm savdum. oc þar til enn gelld fiar hvndrad.

Jtem xxij hundrud í hestum oc koplum.

83. [1491—1518].

MÁLDAGI Reykjadalaskirkju í Hrunamannahreppi.

Landsb. 268. 4to bl. 128a. skr. 1601. Þessi máldagi mun vera frá tímum Stefáns biskups.

Reykjadalur.

Öariukirkia í reykiardal a heimalannd allt. skog[ar]toft j luciju hofda. vj. kyr. flogur asaudar kugillde. ij hross full-roskin oc hid þridia veturgamallt. einn hestur. ein messo-klæde et cetera.

þar liggia til v bæier ad tjundum oc lýsetollum. þar skal vera prestur heimilisfastur.

84. [1491—1518].

MÁLDAGI Gaulverjabæjarkirkju í Flóa.

AM. 257. 4to skb. samtíða. — AM. Apogr. 2654 með hendi Árna.

Jtem reiknadizt kirkiupeningar í gaulverjabæ í floa. fimtíger. c. þa var talin sa reikningsskapur. sem síra auzuri bíornssyni var gíor fyrir stadarbot.

85. [1491—1518].

MÁLDAGI bænhússins í Gegnishólum í Flóa.

AM. 263. Fol. bls. 55 skr. 1598.

Byskups stephans maldage.

Bænhús j nedrum gegnissholum j floa. a kugilldi og þar til hvndrad. þar skal syngia (vr) Bæ tolf messur. og luka presti half(a) mork j savngkaup.

86. [1491—1518].

MÁLDAGI Oddgeirshólakirkju í Flóa.

AM. 263. Fol. bls. 55 skr. 1598.

Byskups stephans maldage.

Kirkia j oddgeirsholvm a fimm kyr og fimm asavdar kvgilldi.

87. [1491—1518].

MÁLDAGI Kalladarneskirkju í Flóa.

Landsb. 268. 4to bl. 127b skr. 1601. Máldagi þessi mun vera frá tímum Stepháns biskups, því hér er talið mjög mart af gulli og silfri fram yfir það, sem stendr hjá Vilchni.

Kalladarnes.

Kroeskirkia j kalladarnesi a xx hundrud j heimalande. skipshofnn j vertíjd j ellida hofnn oc garda skipverium oc naustgard. skipshofnn j herdijsarvíkj oc skreidargard j skala-

gerde. vidarborg j gældijngasteine. fiuru j keflavijk ad helmijnugi vid krysuviokur stad ad öllum reka. saudhofun j krijsuviok oc husrum manne i ad geýma þar sauda. fa ketil oc elldevid oc ij menn til safna a vorid med þeim sem sauda giæter. selfor j breidamýre. til snejuaskala oc manadarbeit. torfskurd j audzholtz laund suo mikinn sem þeir vilia er j kalladarnese bua. skog j saudafelle.

Jtem rodukross et cetera¹⁾.

Jtem teiknu med silfur. xij sýlgiur med silfur. tuð gull. xij skilldir med silfur forgyllter. auga med silfur. ij. uiste. xj silfurflugur oc xx oc viij vmm hanndveg a stackinum. ij. silfurhuappar.

xix kýr. iij asaudar kugillde. ij hross oc einn hestur. þar skal vera heimilisprestur oc messodiaknn. þar skal synngia messo huernn fosta [dag. de cruce. ef eigi ber annat festum a] cetera¹⁾.

88. [1491—1518].

MÁLDAGI Skálholtskirkju i Biskupstungum.

AM. 257. 4to skb. samtíða. — AM. Apogr. 2676 með handi Árna.

Jtem kirkian i skalholtti a alla olmodsey i þiorsaa. enn oddaveriar eiga ad fa þar til godau streng. þann sem vel dvger. aarlíga. greindri kirkiu i skalholtti til gægas.

Jtem skal lvkazt gamall gældingur epter fornre skyldv fra egelsstodum til skalholtzstadar aarlíga.

89. [1491—1518].

MÁLDAGI kirkjunnar á Hömrum i Biskupstungum.

AM. 263. Fol. bla. 55 skr. 1598.

Byskups stephans maldage.

Kirkia sancti tborlaki a homrvn j skalholtz kirkiv

¹⁾ Hér fellir máldagabókin úr með vilja.

1491. SNÆFUGLSSTAÐIR.—OLFOSVATN.—ÚLFLJÓTSVATN. 47
sokn. a x hvndrud j heimalandi. þar standa oc xx hvvdrud
j jordvnni fyrer omaga vist.

90. [1491—1518].

MÁLDAGI Snæfuglstaða í Grímsnesi.

AM. 257 4to skb. samtiða. — AM. Apogr. 2670 með hendi Árna.

Halldor bryniolfsson hefer gefit gudi oc jvngfru marie
a snæfuglsstodum jordina hrygg i floa i hraungerdis kirkiu-
sokn.

91. [1491—1518].

MÁLDAGI kirkjunnar á Olfosvatni.

AM. 263. Fol. bla. 55. skr. 1598.

Byskups Stephans maldagi.

Kirkian a Olversvatni. a heimaland halft. sandey. kirkiv-
id. kirkian a nv viij kvgilldi. þar liggur til eirn bæ. r.
kirkian lasin. hana a skalholt.

92. [1491—1518].

MÁLDAGAR tveir kirkjunnar á Úlfjótuvatni í Grafningi.

I.

AM. 257. 4to skb. samtiða. — AM. Apogr. 2686 með hendi Árna. —
Biskupaskjalasafn 2. 4to, afskr. c. 1750.

Kirkia sancti petri apostoli a vlfliotzvatne i grafninge a
jordina villingavatn .xx^o. ad dyrleika. þriar kyr oc iiij.
asaudar kvgillde. oc .ccc. i koplvm.

Jtem kalek oc messykledi. ij. kluckur. kross. mariv likneski oc petvrs¹⁾ likneski.

II.

Landsb. 268. 4to bl. 138a, skr. 1601. Þó þessi máldagi sé ekki samhljóða Stepháusmáldaganum hér á undan, og þó þetta sé eigi nefnt Stepháusmáldagi, fer þó varla hjá því, að hann er frá þessum tímum.

Vflíotzvatn.

Peturz postula kirkia a vflíotzvatnne a ij kýr oc xuj ær. oc hundrud j koplum oc þar til xv aura kapal. þar til liggur jord villijngavatn. xx hundrud ad dyrleika oc kirkian áá ijc.

Jtem hundradz hestur j morttuarium.

94.

[1491—1518].

MÁLDAGI kirkjunnar á Nesi í Selvogi.

AM. 263. Fol. bls. 55, skr. 1598.

Byskups stephans maldagi.

Kirkian j nese j Selvoqe a Snothus viije. eirn kalek. iij kluckur. þar liggur til eirn nær ad halfv. og fellur nv half mork.

kirkian nidri og hefur suo leingi verid.

95.

[1491—1518].

MÁLDAGI Staðarkirkju í Grindavík.

AM. 238. 4to bl. 28, skr. c. 1570 (Bessastaðabók). — JSig. 143. 4to bl. 19—20, 149—150 skr. 1696.

Stadar maldagi j grindavík.

Kirkian á stad j grindavík er vigd med gude: sælli marie og johanne postula. steffano. olafe konge. blasio biskupi. thorlake biskupe. heilagre mey katrine: iijj nottvn ept.

¹⁾ Petri B 2.

ir allra heilagra messo. hnn æ allt heimaland: og hvn æ allt halft annad mælisland at hnsapottum. og mork vad-mala ath jarngerdarstodvm. alldri skal minna gialldazt þott æa hafi eigi fie er þar byr: giallda skal og alla kirkiv ti-vnd þott hann giore meire og allir heimamenn. þadan skal og giallda legkaup nndir heimamenn. giallda þo presti lik-saungskaup. hvn æ grasnantnar hvalreka iiij vættir og siett-ung vr þeim hlvtæ er hvsapottvm fylgir. en sa hvalreki er fra valagnvpvm og til biarnargiar. ef hvalvr er meire en iiij vættir: þa skal skipta j helminga: og skal hafa grindavik og jarngerdarstodvm¹⁾ og hvsapottir helming. þar skal vera heimilisprestur sa er kirkin vardveitir: skal hann æ-býrgiazt hana at ollv og alltt kirkiv fie: kirkia æ reka fir-ir biarksenda²⁾ og til gardsenda er gengvr firir vestan arfadali: halfur vidreki æ millvm biarnargiar og markz æ arfadalsnesi. halfur vidreki æ oddbiarñarkielln. kirkia æ skogfell: hvñ æ vj kyr og hesta ij: vj c j bnsbnhlutum: med skipi. hvñ æ fiordvng j lonalandi og skal hafa af þeim sem kirkiv vardveitir sliktt sem hann verdvr vid þann a-sattvr er þar byr: skalholtz stadvr æ hellming j hvalreka ollvm vid stad j grindavik ef meire er enn iiij vættir æ millvm rangagiogvrs og valagnvpa þar eigv fleire j: En þad verdur attungnr skiptungar¹⁾ hvals. er hlýtzt j þessv tak-marki j skalholt. og því eiga staderner: fiordung vr ollvm hval. og vm fram kirkian j grindavik siettung vr hvsapotta hlvtæ.

96.

[1491—1518].

MÁLDAGI Langarneskirkju með Sundnm.

AM. 288. 4to bl. 27, skr. c. 1570 (Bessastaðabók). — JSig. 143. 4to bls. 16, skr. 1696. — Máldagabók Biskupskjalasafus 2. 4to (eptir bréfabók Sigurðar lögmanns Jónssonar), skr. c. 1750.

¹⁾ Svo. ²⁾ = biargsenda. ³⁾ B 2.

Laugarnes¹⁾.

Kirkian j lavgarnesi á heima land halftt:

x kvgillde og v hross:

fimta hvorñ lax af veidi þeirri er videyingar eiga j ellida a firir vtann þann part er hallotta þorsteinsdottir gaf klaustrinv j videy. er þat reiknad v^o.

[Jtem x^o j metfie.

Jtem xiiij bækur er a er xij manadar²⁾ tider allar: ij. messo klædi. einn kaleckur. ij klveckur storar³⁾.

97—100.

[1491—1518].

MÁLDAGAR Eingeyjarkirkju fjórir.

I.

AM. 263. Fol. bls. 66, skr. 1598; er hérumbil ordrétt eins og máldagi Eingeyjar í Vilchinsbók, sem er eiginlega Oddgeismáldagi frá 1379, (Dipl. Isl. III, Nr. 281).

Maldage Eingeyjar kirkiv. Byskups stephans maldage.

Þa er lidid var fra fæding vors herra jesu christi 00 vetra oc [iiij^e oc iiij aar⁴⁾] þrim nottum fyrir Hallvardz-messu var kirkia j Eingey vjgd af herra Oddgeire biskupe. hinum helga krosse oc hinum helga Dionysio Thomase erchibiskupi. Olavi konge. Thorlake biskupe. oc hinne helgu katerinv med þessum maldaga er hier fylgier.

ad þar skal syngia annann hvern dag helgann oc dag j vikv vmm langa fostu. þann sem bondi vill. favstudaga j jmbredögum. greida⁵⁾ prestu tuær merkur. þar skal oc vera heimiliss prestur ef bondi vill oc taka iiij merkur.

þetta a kirkian. kalek oc messuklædi. glodarker oc v. kyr.

þar skal oc vera oll heimamanna tijvnd oc heimamanna groftur. skal halftt legkaup leggiazt til heima kirkiv. enn halft til Laugarneskirkiv.

Lysitollar skvly aller heima takast.

¹⁾ B 2. ²⁾ Svo. ³⁾ [sl. B 2. ⁴⁾ [þannig hdr.; & að vera: iiij^e lxxx aar.

leggur hnsfrn margret Aussurardotter nn so mikid til kirkinnar ad hun skal hiedan af eiga.

jn primis xxxc j Eingey oc v kngilldi. ein messvklædi. kantara kapv. ii alltarisklædi med dukum oc einvm fordukum. lecktaradnkur. oc ij kertistikur med kopar. oc ij med jarni. kross med vnderstodvm. marivskript. thomas likneski. ein Alltarisbrikk. oc ljtid spialld.

jtem eirn slopp oc refla vm korinn med glitudvm dnkum.

jtem iij merknr vax. halfmork reykeless. eitt merke.

jtem vijgs vatz kietill med tin. ampull oc sacrarium mvnnaug. ij biollur. einn psaltare oc vij bækur adrar.

II.

AM. 263. Fol. bla. 66, skr. 1598. Þessi máldagi mun vera frá því litlu eptir 1500.

Byskups stephans maldage.

Kirkia j Eingey a fiordvng hvals j ollvm reka millvm [foss oc vogslækjar¹) oc seltiarnarlækjar vtan ä kirkivvjkur sande. oc j Tiarnarlæk.

jtem [selvadi¹) vid eydsker. tno nötlegr vestan ad grasholmvm. vegna Grijms pälssonar²).

Enn bokiñ heyrer til kirkiv sancti Andree a Hofi ä kialarnese.

III.

AM. 238. 4to bl. 27, skr. c. 1570. — JSig. 143. 4to bla. 16 c. 1696. Oddgeirsmáldagi 1379 er grundvöllr þessa máldaga. Þó mun hann vera frá dögum Stepháns biskups.

Eingeyar maldage.

Er þesse maldage a kirkinnne j Eingey. ad þar skal syngia hvern helgan dag oc dag j vikn um langafóstrn þær sem bondi vill. fóstrndag j jmbredögnm. greida preste ij merkur.

¹) [Svo. ²) p. e. Grímur Pálsson á Möðruvöllum.

þar skal oc vera heimilisprestur ef bondi vill. oc luka þa honum iij merkur.

kirkian a kaleik oc messuklædi.

þar skal oc heima takast oll heimamanna tiund.

þar er heimamanna groptur. half legkanp skulu heima takast enn half leggiast til laugarnesskirkju.

Lysitollar allir skulu heima takast.

Kirkian ä fiordung j öllum reka millum fossvogslækjar utan ad kirkiusande. og j seltiörn.

Jtem selveide vid eidskere. oc ij netlog vestan ad giä. holmum¹).

IV.

Biskupsskjalasafn 2. 4to, afskr. c. 1750 (meðal Stepháns máldaga).

Mældage Eingeyar kyrkiu.

Þessi er mældage Eingeyar kyrkiu epter tillage hussfru Margretar Ossurardottur.

in primis a kyrkiann .xxx.c i heimalandi. v kugilldi. ein messuklædi. kantarakþpu. ij alltarisklædi med dukum oc einum fordukum. lectara auk(!). ij kiertistikur med kopar oc ij med jarn. kross med vnderstödum. Mariuskrifft og annad ljekneski. ein alltaris brijk og ljttid spialld.

Jtem ein sloppur og reffa vmm korinn med glitutum dukum. iij merkur vax.

101.

[1491—1518].

MÁLDAGI Brautarholtskirkju á Kjalarnesi.

AM. 238. 4to bl. 124b, skr. c. 1570 (Bessastaðabók, = a.) — Máldagabók Biskupsskjalasafnsins i Landsskjalasafni 2. 4to, bl. 75, og er afskript sú gerð 1749 (= b); er hún ekki vol nákvæm, enda margtransskriptuð: „Þetta er ordrett Coperad effer þvi gamla brefa. sem var i Brædratungu og vier säuum og samanläsum. er vor nofn her under skrifa.

Brædratungu Anno 1665.

Dordur Stullason með. Þordur Einarsson með.

1) Hér kemr Laugarnessmáldagi beint á eptir.

Ad þetta framanskrifad sie Rett coperad efter sinne Forskrift vottum vid underskrifader Anno 1691 þann 17. Septembris ad Saurbaj a Kialarnese.

Gudmundur Jonsson. Dordur Thorleifsson mppria“.

E h.

Þar eptir fylgir samþykkt kennidómsins á máldaganum gerð og framfarin í Skálholti 5. Júlí 1692, og rita þar undir þessir klerkar: Árni Þorvarðsson, Bryajólfr Jónsson, Oddr Eyjólfsson, Jóhann Þórðarson, Vigfús Ísleifsson, Páll Gunnarsson, Jón Salomonsson og Hannes Björnsson. — Þá kemr staðfesting Christjans amtmanns Müllers á máldaganum, dagsett á Bossastöðum 26. Júní 1694. — Dvi næst votta þeir Kort Jónsson, Þorsteinn Hákonarson og Sigurðr Brynjólfsson, að máldaginn hafi verið upplesinn fyrir héraðsrétti á „Bæjarskerjum“ (Býjarskerjum) 6. Febr. 1749. Síðan er þessi afskrift máldagans löggilt sem frumrit („Dette passerer for Original“) á Þingvöllum 14. Júlí 1749 af J. C. Þingel amtmanni, Ólaf biskupi Gíslasyni, Magnúsi lögmanni Gíslasyni, Bjarna sýslumanni Haldórssyni, Vigfúsi prófasti Erlendesyni og Sigurði prófasti Jónssyni. Að lyktum staðfesta þeir þessa afskrift 14. Júlí 1749 á Þingvelli síra Vigfús Erlendsson og Einar konrektor Jónsson.

Maldagi Brautarholtz kirkiu.

Kyrkian j Brautarholtti er helgud gudi og sancte nicholasi.

Hun æ heimaland allt fra gardi þeim er gengr æ [milli Brautarholtz og Hofa¹⁾] fiall vpp og fram j sio og til lækiaross (þess er) gengr j²⁾ milli arnarholtz og Myrarholtz. kelda su æ ad rada sem gengr nedan j Langholtzvad.

Hun æ . . .³⁾ Langholt. og suo þadan land allt fram undir Fossa.

Hun æ eingi alit³⁾ flod fra osenulæk og riett-syni vr Bliksteinum og til fiallz vpp.

hvn æ samreka j streinglaug j Laurentinsbæis æ Reykianesi.

Hun æ halfan stardal.

Kirkian æ skog allan j Hrauntungr [er liggr fyrir of-an straum edur stráund⁴⁾].

¹⁾ eyða í a. ²⁾ [þ hleypr yfir (!). ³⁾ eyða í a; eingin eyða í b. ⁴⁾ [sl. b.

hun æ skoga [j skoga¹⁾] j skoradal er suo heita. Festarskogr og Margrietarskridr. er hustru Margret Ausseurardottir lagdi til kirk(i)unnar.

102. [1491—1518 eða síðar].

MÁLDAGI Mýdalskirkju.

AM. 238. 4to bl. 188, skr. c. 1570 (Bessastaðabók).

Mýdals kirkiu maldagi.

Mariu kirkia j Mydal æ .x.^o j heimalandi og viij ær en Jon Palsson lagdi til suo .iiij. kugilldi voru.

þar skal syngia annan huern dag helgan og hinn fiorda huern ottusaung.

xvij avrar skuln lukast j tidaoffur og skal heima takast tiund heimamanna.

lysa skal fyrir laughelga messudaga.

103. [1491—1518].

MÁLDAGI Eyrarkirkju í Kjós.

AM. 238. 4to bl. 194, skr. c. 1570 (Bessastaðabók).

Eyrar maldagi j Kios.

Kirkian a Eyri æ .iiij. kugilldi.

Jtem ein gaumul messuklædi sterk.

Jtem ij smakluckur.

Jtem þrid(i)ung veidar j lagxfossi j lagsæ.

104. [1491—1518].

MÁLDAGAR tveir Saurbæjarkirkju á Hvalfjarðarströnd.

I.

AM. 257. 4to, skb. samtíða. — AM. Apogr. 2655 með hendi Árna.

¹⁾ [sva a; sl. b.

Kirkia sancti johannis baptiste i saurbæ a hualfiardarströnd a heimaland allt.

Jtem a hvn viij. kyr. oc vij. asaudar kugilldi. oc vij. hundrnd i koplvm.

annar reikningsskapur allur. sa sem fallid hefer hier til. er knyttur med þui mote. ad sira jon skaptason skal giora vpp kirkivna suo ad hvn se semiliga standandi.

II.

AM. 238. 4to bl. 118b, skr. c. 1570 (Bessastaðabók).

Kirkiu maldagi æ Saurbæ æ Hualfiardarstrand.

Kirkian j saurbæ æ Hualfiardarstrand æ heimaland allt med gaugnum og gædum. Hrafnaberg. Ferstiklu. Karanes. Hanfda. Sæfargard halfan.

Jtem .iiij.^e j osi j garda kirkiu sokn.

105—106.

[1491—1518].

MÁLDAGAR tveir Kalastaðakirkju á Hvalfjarðarströnd.

AM. 257. 4to skb. samtíða. — AM. Apogr. Nr. 2656. — AM. 263. Fol. bla. 71, skr. 1598.

gamall maldagi¹⁾.

Kirkia sancti petri apostoli a kalastodvm a hualfiardarströnd a kambsland halft oc þar v. kvgilldi. oc þa er biskup steffan vigde halfkirkiuna þar gaf hann leyfe til ad þar se hion saman vigd born skird oc konur j kirkiu leiddar. þeirra manna sem þar ern heimelisfaster.

II.

AM. 238. 4to bl. 118, skr. c. 1570 (Bessastaðabók).

Kalastada maldagi.

Kirkian æ kalastadum æ allt halft Kamsland æ milli

¹⁾ AM. 263.

Griotar og Kambsar a motz vid Holms kirkiu og eitt flíot j Lagsó fyrir vtan Midfellzmula. Henni fylgia .iiij. kyr og .xij. ser.

þar skal syngia annann hvern dag helgan. luka presti ij merkur. skulu takast heima tiundir og liostollar.

107. [1491—1518].

MÁLDAGI Gardakirkju á Akranesi.

AM. 238. 4to, bl. 112^b (Bessastaðabók) skr. c. 1570. — JSig. 143. 4to, bls. 154 skr. 1696.

[Maldage kirkiunnar j Gordum a Akranese¹].

Kirkian j gaurdum ó akranesi ó heimaland allt.

hun ó millum oss j arnarnesi og griotgardz j galm-azuik allan storæka og aull þau trie er þar eru leingri enn. vj. alner og bolauxi [megi setia a fyrir framan²].

hun ó neka allan upp med ala ó og allt land jnn ad merkurlæk: enn sa er vid gardinn ad osi:

Selfarir: ij: adra vpp med leira firir vestan gagnuart biskupsbrecku adra fram ó mastaudum:

afriett j suanga aullum nautum: en ó gagnheidi aull-um saudum.

108. [1491—1518].

MÁLDAGI Heynesskirkju á Akranesi.

AM. 238. 4to, bl. 118 (Bessastaðabók), skr. c. 1570. — JSig. 143. 4to, bls. 155—156, skr. 1696.

Heynes maldagi.

Þessi er kirkiu maldagi ad heynesi.

Þar liggur til heimaland halft og waurdubus half med

¹) [143. ²] [b. x.; vantar í handritin.

aullum gæðum þeim adur fylgdu heynesi og þeim er þorbiorn keypti til kirk(i)unnar:

þar eru :viij: kugildi asandar og kyr xij: skrud sitt allt: silfurkaleik gýlltan er vegur :vj: avra.

þar skal sýngia hnern dag laughelgan: og aþan hnernann²⁾ ottusanng allar tidir jola dag hinn fyrsta: allar tidir hina efastn viku á langfaustu: og fyrir á paskadaginn. aptansang nm alla paska. faustndag og langardag j aullnm ýmbrn daugum: og fyrir drottins dag eptir: messu anskndag og huern faustu dag j langafaustn: fyrir allar mariumessur: advincula pietri. magnusmesso fyrir jol: blasius messo.

Sa madnr er á heynesi býr skal bafa heima kirkiu tiund sina: og heimamanna sinna: og fra uppsanlum:

þangat skal sýngia prestnr nr ganrdnm: presti skal greida tvau hundrut vauru: og fæða hann og mann med honnm edur hest: Sa madur er á heynesi vardveitir kirkiu fle: skal hallda hana ad vaxi og reykelsti: og abyrgiast kirkiu ad laugnm og allt fle hennar. Mariu er kirkia helgnt med gudi michli¹⁾ og pietri postula. rekar allar¹⁾ og veidar fylgia heynesi: fra rostungum og jnn j wigravik til lækiar þess er fellur firir jnnan þorgrimsgerdi: og gerdit sialft: fylgir þangat saulfaflara fyrer sævargardi: og j skarfaskeri: fiarbeit á steinuanllnm allt til dalsokna: afriett j snanga gelldnautum. Skogur i skoradal firir nedan selialæk: vtfra eyri hinni nedri: þessar bækur á kirkian²⁾.

109.

[1491—1518].

MÁLDAGI kirkjunnar á Ytra-Hólmi á Akranesi.

AM. 257. 4to, skinnblöð samtíða. — AM. Apogr. Nr. 2657. — AM. 263. Fol. bls. 71, skr. 1598.

gamall maldagi³⁾.

Kirkia sancti olani konungs a ytra holme a akranese er vigd vorvm herri oc greindum sancto olauo. hvn a .x.c j

¹⁾ Svo. ²⁾ ekki taldar. ³⁾ AM. 263.

heimalandi. [oc] v. [kv]gilldi. þar skal syngiast annan huern helgann dag forfalla[laust] þa er presta skipan verdr mogvlig oc luka presti .ij. merkur j kaup. þar skvlv tak- azt heima tiunder oc lysitollar bonda oc husfreyv oc þeirra manna er þau halda a sinn kost.

110.

[1491—1518].

MÁLDAGI Innrahólms á Akranesi.

AM. 238. 4to bls. 118, skr. 1570 (Bessastaðabók).

Innra holms maldagi.

Kyrkian æ Jnnra holmi æ Kirkiubol og Tyrfingstadi.

Jtem hualreka fra Kirkiuhaumrum og til Bresagerdis ef meira er (en) halfr hualur. vidarreki allr fylgir j þui takmarki nema keflareki.

Jtem æ kirkian j heimalandi med vtlaundum .xl.

111.

[1491—1518].

MÁLDAGI Leirárkirkju í Leirársveit.

AM. 233. 4to, bl. 118b, skr. c. 1570 (Bessastaðabók).

Leirar kirkiu maldagi.

Kirkian æ Leira æ þrid(i)ung j heimalandi og vtlaund- um og þrid(i)ung allrar veidi j Lagxæ.

Jtem seigir Olafur Brandzson ad kirkian eigi Akrey j Vogum. Suanga kot j Skoradal og skog allan austr ad Suartagile.

J fridu .ix. kugilldi. hundratz hest og ij gellðfiar hund- rut.

112.

[1491—1581].

MÁLDAGI Melakirkju í Melasveit.

Biskupskjallasafn 2. 4to, afskr. frá c. 1750 (eptir bréfabók Sigurð.

ar lögmans Jónssonar). Máldagi þessi er bygðr á forna máldaganum (frá 1180, Dipl. Isl. I, Nr. 61 og VI, Nr. 173) en er þó miklu yngri og telr mart, er eigi er komið undir fyrri en laungu síðar. Þó er hér ekki getið um England, sem Ógmundur biskup lagði til 1539, og er þetta því án efa máldagi Stepháns biskups.

Mela kyrkia.

Kyrkian að Melum er helgud Gudi almattkum S. Mariæ. Peture. Andrææ. Stephano. Olavo. Laurentio. Martino. Nicholao. Thorlaco. Agathæ. lucie og Sanctarum undecim og öllum helgum.

hún á Melaland allt með öllum gjædum þeim er Thorlakur keiffti og Magnus hefur síjdann tillagt og Selför í Land það er liggur á milli fosslækjar og Tungu Är og víðan til húsá og bunautnar meðan þar gietur.

eru þessi Landamerki millum Mela og Belgshollts flat-ur Steirn fyrir nordann ösinn á skalalæk og vppa steininn á Skalahlolti og þaðann í Titlingzhollt og þaðann Augsýn í Vörduhollt og þaðann í Byrgishollt og þaðann Augsýn í Fiskilækjar Steckia og þaðan í fuglspufu skamt frá tungardi að Fiskilæk.

Stackgard og eingi í Fiskilækjar veitu og vr fuglspufu í Jarkrossa Sudur veitu víð lækj Og Augsýn þaðan í Stein fyrer ofann hollts flöt og Augsýn vr holltinu j kringlottar þufur og Augsýn þaðann í Landbrotzkielldur. sem Sunnann ganga í vatnid.

Gardur er geingur vr Melavatne og ofann í mejra vatn fyrer ofann gard A Ase.

Annar gardur ofann ur tungardi A Ase og ofann í gili fyrer vestann Akurgierde A Ase.

Kirkiann á reka allann þaðann frá því gili og til Steinsins fyrer Nordann skálalækjar ös.

fíarmadur af Melum á að Sitia á tungardi A Ase.

hún á Selialand allt er liggur í millum fosslækjar og og tungu Är.

hún á Skorholltinn bæði Sulunes og Jarkarlæk og straumnes. hún á og nötlög í Borgarskier á Seleyre og Seluaskier víð Belgsholltsholm.

113. [1491—1518].

MÁLDAGI kirkjunnar í Höfn í Borgarfirði.

AM. 257. 4to skbl. mjög rotin og skallar í. — AM. Apogr. Nr. 2687. — AM. 263. Fol. bls. 70, skr. 1598. — Biskupskjalasafn 2. 4to afskr. c. 1750.

gamall maldage¹⁾.

Kirkia sancti olavi j hofn a. x. h[undrud j heimalandi] oc fiogur malnyt v kvgilldi. jtem [v eingi j andak]ijl er sira snorre j stafholti [gaf halfkirkiunne. það er liggur fyr-er] nedan ytri skelia [breckv oc kallad er landvarnarnes].

114. [1491—1518].

MÁLDAGI Hvanneyrarkirkju í Borgarfirði.

Biskupskjalasafn 2. 4to, afskr. c. 1750 (eptir bréfabók Sigurðar lögmanns Jónssonar).

Mariukyrkia ad Huanneyre a Tunguland xi^{jo} allt. Asgard. Kistu. Ausu. Horn og Drageyri. liggia þessar Allar i hennar kyrkiu sokn.

med Kistu er eitt kugillde er Rōdañ ð.

Kyrkiann þar a fiskveidi i Andarkijlsdrfossi ofan ad Hrafnagili enn ðttang laxveidar i Grimzd.

Selfor j Jndridastada land. halft kyrkiuhollt. skog þann Kiellna einge og Klocka. torfskurdur i Åsgards Land. Arnarholm allann.

115. [1491—1518].

MÁLDAGI Bæjarkirkju í Borgarfirði.

JSig. 143. 4to bls. 862 á pappír, c. 1600 (Garðabók).

¹⁾ AM. 263. Maldage kyrkiunnar í Hafnu B2.

Bær j Borgarfirde.

Jtem afhendte Amundur Jonsson J Bæ j Borgarfirde Hauskulde Þorgilssyne epter skipan Herra Stephanz Jonssonar. þessa peninga.

xv ær med lombum oc þrevett hross. j fylia. ij. hesta. fyrer hundrad huorn. ix hiona lioztolla og hundrad tolckkierte.

116. [1491—1518].

MÁLDAGI Lundarkirkju i Lundarreykjadal.

AM. 257. 4to, skb. samtíða. — AM. Apogr. 2651 með hendi Árna.

Kirkia sancti Laurencij a lunde i lundareykiadal a heimaland allt með gognum oc giædum.

þadan eiga ad luckast. x. aurar vöruvirder til skalholltz a hueriu aare.

kirkian þar a .XIX. c. i kugilldum oc fullvirtum peningum.

117. [1491—1518].

MÁLDAGI Fitjakirkju i Skorradal.

AM. 238. 4to bl. 118, skr. c. 1570 (Bessastaðabók).

Fitia kirkiu maldagi.

Kirkian æ fitium j Skoradal æ þridiung j heimalandi. XX^c.

Jtem .vj.^c. j Digranesi.

118—119. [1491—1518].

MÁLDAGAR tveir kirkjunnar á Hæli i Flókadal.

I.

AM. 257. 4to, skb. samtíða. — AM. Apogr. 2685 með hendi Árna.
— Biskupsskjalasafn 2. 4to, afskr. c. 1750.

Maldage halfkyrkinnar a Hæle í Flokadal¹⁾.

Allra heilagra halfkirkia í floccadal a [h]eile a fimm hvndrvd þar í landi .oc. v. kvgilldi. enn kirkivinne í reykiaholti voru [luct] iij. kugillde oc .cc. í fridvm peningvm.

II.

AM. 257. 4to skb. samtíða. — AM. Apogr. 2692 með hendi Árna.

Allra heilagra halfkirkia a heile í flokadal a fimm hvndrvd þar í heimalande. ok fim malnytu kngilldi. en þriu kugilldi ok tuo hundrud í fridum peningum. voru luckt kirkinni í reykholte fyrer uppgiof tiundanna.

120.

[1491—1518].

MÁLDAGI kirkjunnar í Deildartungu í Borgarfirði.

AM. 263. Fol. bls. 71 skr. 1598; á undan er Fossmáldagi frá 1181 (Dipl. Isl. I, 65), en þar á undan eru Stephánsmáldagar og Jóns Krabba um Borgarfjörð.— Landsb. 268. 4to bl. 139a (meðal Stephánsmáldaga).— Biakupsakjalasafa 2. 4to, skr. c. 1750 (eptir bréfabók Sigurðar lögmanns Jónssonar), og er þetta á efa Stephánsmáldagi.

Deilldartunga [gomnl maldagaskrá²⁾

Kirkia sancte marie magdalene j deildar rvngv j borgarfirði a halfa jordina klepholltzreyke oc messvklæði.

jtem v kugilldi epter þui sem jon b(ondi) [sigurdzson hefer tilsagtt³⁾).

121.

[1491—1518].

MÁLDAGI Hvammskirkjn í Norðrárdal.

Landsbókasafn 108. 4to bls. 423—24 (máldagasafn séra Jóns Haldréssonar í Hitárdal).

Hvaður j nordurardal.

Kirkiañ j Hvañe j nordurardal á þessar Jarder Hå-

¹⁾ B 2. ²⁾ [263. ³⁾ [hefur tilsagt Sigurdsson B 2.

rekstadi. Hvol. Krok. x^o j Desey og x^o j Dal fram frð hvarfsð. frðða einge og kleppstiju.

Jtem ð kirkiañ x kyr og lx asaudar. x^o j koplum og i busgagne og Ellðsgögnum.

122

[1491—1518].

MÁLDAGI kirkjunnar á Skarðshömrum í Norðrárdal.

AM. 268. Fol., bls. 70, skr. 1598. — Landsb. 268. 4to bl. 81a-b, skr. 1601. Þetta er Stefáns máldagi. Árið 1481 setr Jón biskup Gerreksson hálfkirkju á Skarðshömrum, Vilchinsbók cxlvj (aptan við Hvamm í Norðrárdal). — AM. 260, Fol. bls. 73. Máldagi þessi kynni að vera frá 1508 (Sbr. DI, IV, 126), og er þó aðalefni hans frá dögum Jóns biskups Gerrekssonar.

gamall maldage¹⁾.

Kirkia á Skarðshömrum j norðurárdal skal vera halfkirkia með þeim skildaga. að þar skal syngiazt annan huern dag helgan og luka prestí ij. merkur kaup. takast þar heima tjunder og liostollar bonda og husfreyiu. og allra heima manna.

[jtem á kirkian .v. kugilldi²⁾].

123.

[1491—1518].

MÁLDAGI Norðtungukirkju í Þverárhlið.

JSig. 143. 4to bls. 382 á pappir, skr. c. 1609 (Garðabók). Mun vera Stephánsmáldagi.

Norðtunga.

Kirkian j norðtunga j norðurárdal óú land er heiter at hogna[stodum] vijj hundrud að dýrleika.

Jtem xij hundrud j annari jordu.

Jtem er þar jnnstæða vj kugillde.

¹⁾ Skarðshamrar 268. ²⁾ [sl. Vilch.

124. [1491—1518].

MÁLDAGI Stafholtskirkju í Stafholtstungum.

Biskupskjálasafa 2. 4to, afskr. c. 1750 (eptir bréfabók Sigurðar lögmans Jónssonar). Þessi máldagi er byggð á Steina máldaga (1140; Dipl. Isl. I, 28). En komið er hér um fjórðungsveiði Ferjubakka í Þverá, sem fyrst kemr fram í Gyrðs máldaga (1358), og úr því að mart af máldögnum á þessum blöðum er frá dögum Stepháns biskups, er líklegast að þessi sé það og.

Stafholts kyrkia

Niculas kyrkia í Stafholtti á heimaland allt epter þui sem Steini¹⁾ prestur Þorvardsson setti og gaf til kyrkiu þar. hun á Biarnardal allann fyrer ofann mælifellsgil. afriett í Hröðurbiargar dal á bak Jafnaskardi. skóga völl í Skardztungu það er vær köllum Kyrkiuhollt. Selfor í Þuerðrdal vpp frá Kujjum. Hriðsey Á Hreduvatni ey su er Þverðr þing er í. Þræley Sudur fra Bylzhömrur.

Laxveidi í Þuerð ad þrem hlutum og á Feriubacki í fjórðunginn. Kierveidi í Nordura vnder fossi. Middalsmula Allann. tíjunder af 24 bæium.

Enn í hiardarholtti Skardi og Eskiuholtti skal vera hejma tíjund. enn vr Galltarholtti skal giallda í Stafholtti Sex aura vöru Á hveriu ðre.

125. [1491—1518].

MÁLDAGI kirkjunnar undir Hrauni (Stadarhrauni) á Mýrum.

Biskupskjálasafa 2. 4to afskr. c. 1750, (eptir bréfabók Sigurðar lögmans Jónssonar). Þetta mun vera Stepháns máldagi fyrir Stadarhrauni.

Mariu kyrkia vnder Hraune á heimaland og annad ad Fossi med øllum giæðum. Afriettur í Langavatnsdal nautøllum og lia ei ødrum.

¹⁾ Steina, hdr.

126. [1491—1518].

MÁLDAGI Akrakirkju á Mýrum.

Biskupsækjalaessfn 2. 4to, afskr. frá c. 1750 (eptir bréfabók Sigurðar Lögmanns Jónssonar). Detta mun vera Stepháns máldagi.

Mariu kirkia ad Økrum a heimaland halft. Prestur þar skal hafa hejtolla af 7 bæium og qvijudisdal allann med Sandnese, halfa Hafurstade, hann skal og annast naudsyniar allar fyrer sunnann Kalfualæk¹⁾

127. [1491—1518].

MÁLDAGI bænhússins á Eidhúsum í Miklaholtshreppi.

AM. 263. Fol. bls. 75, skr. 1598.

gamall maldagi.

Bænhus a Eidihusum j Miklholtzkirkiv sokn er helgad sancto Nicholao. þad a ij kugilldi. þar skal seigia xij measur oc giallda presti half mork j kavp.

128. [1491—1518].

MÁLDAGI kirkjunnar á Hofstöðum í Miklaholtshreppi.

AM. 263. Fol. bls. 75, skr. 1598.

gamall maldagi.

Kirkia a Hofstodum sancti Nichulaj a iij kyr oc iij asandar kugilldi.

129. [1491—1518].

MÁLDAGI bænhússins á Hraunlöndum.

AM. 263. Fol. bls. 76 skr. 1598.

gamall maldagi.

Bænhusid a hravnöndum j knerrar(!) kirkju sokn a ij kugilldi.

¹⁾ Í Landsbókusafni 103, 4to bls. 429 (máldagassfn séra Jóns í Hitardal) meðal Stepháns máldaga er máldaginn svo:

„Akrar a mýrum.

Kirkia á Akrum á xxxc j heimalandi og reiknast þad halft heimaland.

þar skal syngja xij messur.
gjallda presti halfa mork j kavp.

130. [1491—1518].

MÁLDAGI bænhússins á Öndverðunesi undir Jökli.

AM. 263. Fol. bls. 76, skr. 1598.

gamall maldagi.

Bænhusid a Ondvordanesi a iij kugilldi.
þar skulu syngiazt xij messur arlega oc lukazt half
mork kavps.

131. [1491—1518].

MÁLDAGI bænhússins á Seljum í Helgafellssveit.

AM. 263. Fol. bls. 75, skr. 1598.

gamall maldage.

Bænhus sancti magnus a Seljum j Biarnarhafnar kirkiv
sokn a iij kvgilldi i jnnstædu sijna. þar skvlu syngiazt xij.
messur oc luka presti halfmork j kaup.

132. [1491—1518].

MÁLDAGI Eyrarkirkju í Álptafirði.

AM. 257. 4to skb. samtíða. — AM. Apogr. 2652 með hendi Árna.

Kirkia hins heilaga marthini æ eyre í alptafirði a skog-
arstraund a xx^c í eyjum.

Jtem v. kyr oc lx. asandar.

Jtem bækur oc messuklædi oc annat ornamentum. ept-
er þui sem skrifat stendr i reikningskap greindrar kirkiu.
þeim sem biskup svein godrar minningar hefer giort.

Jtem lagdi þuridur husfreyia oc þorualldr narfason.
sonur hennar. til kirkiunnar jordina langadal hinn minna
er liggur a skogarstraund i greindre kirkiusokn. fyrer þann
reikningskap. sem þeim bar ad suara fyrer sig oc sin for-

eldre. og hier upp a gaf bisknp stephan fyrnefnd mædgin
ðllungis knitt og akiaæulaus um fyrnefndan reikningsskap.

133.

[1491 eða síðar].

MÁLDAGI Snóksdalskirkju í Dölum.

Landsb. 268. 4to bl. 82b, skr. 1601. „NB. Desse maldage er Magn-
usar biskups edur þo heildur Stephans því Sigurdur synest hafa bued
þar 1491“ (Sira Vigfús í Hitardal á spássiú).

Snoksdalur

Kirkia j Snokzdal er helgud hinum heilaga Stephano.
hnn á lond þrin half. snóksdál halfan oc þui meira sem er j
millum þroskalldar oc leirmula. sionhendijng fram j ð.
Gilsbacka halfann. hordabol. halfann botnn hia suijnbiug.
Dalaholmm oc skerinn med val attung j anllnm reka á
hardavelle j millnm drannga oc grinndar oc kiortread ank.
val settunng j þeim huolum er koma á fðllannastada reka
j hrutafirde. alla veide j midd sem lannð liggur vid vt j
slo. jtem iij kyr oc einn kapali et cetera. Jtem hafa gef-
ist ij hundrud. porcio ecclesie vmm næstu vij ar medann
sigurdur dadason hefnr halldid fimm hnnndrud.

134.

[1491—1518.]

MÁLDAGI Kvonnabrekknkirkju í Dölum.

Landsb. 268. 4to bl. 86a—b, skr. 1601.

Kvonnabrekka.

Þariu kirkia a kvonnabrekku oc hins blessada johann-
is postula. hnn á heimalannð allt. krijngln oc kirkiuskog oc
kolstadi. Jn þrijmis vj kyr. v. asaudar kugilldi oc eitt gelld-
fiar kugilldi. einn hestur oc eitt hross.

Þetta jnnann gætta ij sængarflet fanýt oc einnginn dnn j
vtann klýpur oc annar hrodi. sextýgi fiorduunnga keralld. x.
trog. x. keroll. x. diskar. x. bollar. x spæinir allt fanýtt oc
dukur fðneytur. einn ketill oc vnnðann botninn. pallklædi
gamallt oc tialld gamallt oc fðneytt huortueggia oc vijda

bætt. ij kistur fanýtar. jtem fyrir junann sig tuenn Messoklædi oc slopp. corporal oc altarisstein. ij kalekar. altarisbunijngur oc glitadur yfirduknr. ad sijra jon helgason lagdi til kirkiunnar. fonntz vmmbunijngur fanýtur. fiorar kluckur ij stærri oc ij smærri. aspiciensbok til pðska. Ottusaungua bok fra ix vikna fostn til pðska. dominicobok a sumarid med lesi oc oracionis. capitularius per annum. ymñarins per annum. processionall per annum. jtem de sanctis messubok. pistlar. gudspioll. oracior per annum þar med commn med sama hætti. þar er a kiriall. kerttavijgsla. osknvijgsla. palmmavijgsla med processio oc kerttessvijgsla. dominicor a sumarmessur samsett. jrsk. fðneytur grillari oc eru j burtn vr honum allar dominicor á sumarit. jtem de tempore. grillari a saumarid fðneytur oc vtlendskur. jtem samsett messubok. dominicor a sumarid oc er þueiginn vpp. commnisbok med lese. lesbok a sumarid vand de sanctis. ottusaunguabok frá jonzmessu baptista til advenntuñ de tempore Messobok. frá advenntu til paska samsett jrsk. jtem pistlabok oc gudspialla frá adventu til pðska.

jtem hefur þar fallid iiii.c. j porcionem sijdann sijra jon helgason tok sijna kuittan.

135.

[1491—1518].

MÁLDAGI kirkjunnar á Vatnshorni í Haukadal.

Landsb. 268. 4to bls. 85b—86a., skr. 1601.

Vatnshornn.

Kirkia ad vatzhornni j haukadal er helgud med gndi og mðrin drottningu. andree. petro. olano oc thordko. hun a xxc jlandi. v. kyr. ij. ross. vj. c. j vadmfluñ. kross oc altaris brikk. mariu skript. peturz skript. iij kluckur oc bialla. onnur brotiñ. glodarker. sacrarium. munlog. alitarisklædi. ij merki. bækur ij alltarisdukar ovijgdir. þar skal vera prestur heimilisfastur oc taka iiii merkur. þanngad liggia xv bæier ad tjunndum oc iýsetolum. erv .v. bæn-

hus oc takast vj aurar af hueriu. jtem hefur aukist ein kyr. iij hross. cc. vadmöla. porcio ecclesie. vmm xij dr. vj c oc vj aurar. er þetta gamall reiknijnngskapur.

suo mickla penijnnga tok grijmur bonndi jonson med kirkiunni. iij kugilldi. fonna oc fuinn grallara de tempore per annum. de sanctis bok fonna med gudspioll oc pistla oc oracionis per annum. saltara skræda fanýt oc eru vr honum margir salmmar. j klucka oc bialla. messuklædi. kallek. korporðlis oc alltaris stein. jtem hefur þar fallid xij hundrud j porcionem j xiiij dr. er bodid(!) hefur halldid.

136.

[1491—1518].

MÁLDAGI kirkjunnar í Hvammi í Hvammssveit.

Biskupsækjalasafn 2. 4to afskr. frá c. 1750 (meðal Stepháns máldaga).
— Landsbókasafn 108. 4to bls. 424 (séra Jón í Hitardal).

Maldage Kyrkiunnar Huamms í Huammssveit.

Kýrkia Sanctæ Mariæ Gudz móður Sancti Johannis Baptistæ og Sancti Petri Apostoli í Huammi í Huammssveit a .x. kyr og Lx dsaudar og þar til .v. kugilldi eptir þui sem Gudne bonde afhendti.

137.

[1491—1518 eða fyrri].

MÁLDAGI kirkjunnar í Sælingsdalstungu.

Landsb. 268. 4to, bl. 113a, skr. 1601.

Sælijngsdalztunnga.

Kirkia j sælijngsdalztunngu j huamsueit er vijgd ad vpphæfe til heidurz almðttigum gude. jumfru marie oc sancte johanne baptiste. þanngad liggur tijunnd oll af tuennum skogum. leysijnngiastodum. holum. logum. sælijngsdal.

groptur oc lysetollur oc allar skýlldur. þanngad a ad gefast eyristollur af þessum florum bænum. leysijnglastodum. holum. logum oc sælijngsdal. kirkian á land ad saurum. suo oc jordina þammarvollu er vifrun skipade kirkiunne fyrir xvj hundrud.

Jtem á kirkian iij kyr oc flogur asaudarkugillde.

Jtem vidreka oc hualreka j stikuvijk oc xij manna jferd j saurbæiarfloru.

þar á ad vera heimilisprestur oc sýngia til asgardz hueru daghelgann. ymbrudaga alla oc ij daga vmm lanngafostu j huerre viku. giallda presti .cc. j tijdaoffur oc fæda mann med honum á veturinu.

Jon bonde j huæmni lagde til kirkiunnar j sælijngsdalztunngu eyristoll æfinliga af huoru sijnu lande er skogar heita med þeim hætte ad þar skal skrifast artijd fodur hans oc modur sialfs hans oc tueggia husfreyia hans oc seigia salumessu artijdardag huers þeirra æfinliga et cetera.

Þar skulu gialldast iij merkur presti. fellu nidur vij hundrud af porcione fyrir kirkivbot messuklæde oc trinitátis lijknneske er gunuar jonson hafde lagt til kirkiunnar. reiknast nu ad epter stendur hundrad j porcionem.

138.

[1491—1518].

MÁLDAGI bænhússins í Sælingsdal.

AM. 263. Fol. bls. 75, skr. 1598.

gemall maldage.

Bænhusid j sælingsdal a tuo kvgilldi. eiga þar ad seigjast xij messur oc luka presti vj avra j kavp.

139.

[1491—1518 eða fyrri].

MÁLDAGI Hvolskirkju í Saurbæ.

Landsb. 268. 4to bl. 113b, skr. 1601. Máldagi þessi er frá síðara hluta 15. aldar eða dögum Stepháns biskups.

Huol j saurbæ.

Maríu kirkia á huole j saurbæ á verdmarskelldu j huolzlannde. ix kyr. hun a afrett j mokollz dal ollu gelldfée þess bonnda er ad huole byr. stodhrossabeit a sumar vnnð-ir kirkiufell þriggia j bersatungulannd. jtem ij þijughesta beit a hrossahialla j huijtadalz lauud til alþijngiz framan. jtem þrætunes einnge j belgzdalzjorð oc eyrargarðz einnge j mula jorð. jtem ij manada beit a buge a veturinn ollu gelldfée. letorfuna ristu vnnðer kidahol sem huolsmenn þurfu. suijnadal ad eigu frá hafragile til rettargilz fyrir austan framm enn allanu fyrir vestaun framm. þadau jafungeinngt ofan til volafallz. Jtem torfskurð j efra brecku lannd sem hafa þarf til selz medanu huolmeuu hafa selfor. huu a mið-husa lauud oc settung j hualreka med ennis launde oc fyrir breckulaunde j mille hundzvordu oc stiga. enn þridi-ung j vidreka j mille greindrar hundzvordu oc kirkivlæki-ar. Jtem ä hun xij manna jferð j sauluafioru til reyztlu.

kirkiau ä jnuann sig et cetera.

Jtem lagde sigurdur¹⁾ til kirkiunuar messuklaede.

reikunast porcio vmm viij är ä medaun greiður sijg-urður hefur halldid. v. hundrud oc xl alnnar betur.

Jtem gaf þorbiorg ormsdotter kirkiunne ad huole af-rett j svijnadal frá mässgile tihl rettagils.

140.

[1491—1518].

MÁLDAGI kirkjuunuar i Tjaldanesi.

AM. 263. Fol. bls. 73 skr. 1598.—Landsb. 268. 4to bls. 107^b og 117^b. skr. 1601. Stendr i 268 meðal máldaga frá tímum Stepháns biskups.

Tialldaues [gamall maldage²⁾]

Dollaks kirkia j tialldanese a huifsker oc fyrer innan sig marivskrift oc þollaks skrift. oc smelltaun kross. oc Alltariss byning. þar skviv syngiazt iiij messur oc xx fra stadarhols kirkiv.

¹⁾ Sigurðr Geirmundsson bróðir Ólafs tóna yngra átti Hvol og bjó þar (Bps. II. 278). ²⁾ [263.

þar takast heima tollar oc Tývnder bonda oc hvs-
freyiv.

141.

[1491—1518].

MALDAGI kirkjunnar í Fagradal.

AM. 263. Fol. bls. 78 skr. 1598.—Landsb. 268. 4to bls. 110^a og 117^b (hleypr úr) skr. 1601. Þetta mun vera Stepháns máldagi enda stendr hann í 268 meðal hans máldaga.

Fagri dalur [gamall maldage¹].

Mariu kirkia j fagradal a fagradalstvngv oc fagurej
oc holm jnn af eynne oc vje j hrvteyivm.

jtem fyrir innann sig Altariss stein oc Alltariss bvn-
ing fornann, kross med vnderstodvm. marivskrift. [peturz
skript²) oc³) olafa skrift. þar skal syngiazt viij messur oc
xl. fra stadarholskirkiv. þar takast heima tollar oc tývnder
bonda oc hvsfreyiv oc allra heima manna.

jtem lagdi sigurdur bondi kirkivne oc j hrvteyivm.
fyrir porcio þat sem fell sijdan hann tok vid gardinvm.

jtem á kirkian Bugsker.

142—143.

[1491—1518].

MALDAGAR tveir kirkjunnar í Búðardal.

I.

Landsb. 268. 4to bl. 110^a—b, og bl. 117^b, skr. 1601.

Budardalur.

Mikaelz kirkia j budardal á hvarfzdal allan og tinda.
brodda dalza j kollafirdi med ollum reka. hellu holma med
ollum skerium oc selueidar flogum. jtem ij sker. jnn oc framm

¹) [263. ²) [sl. 263. ³) sl. 268.

vndann holmanum oc vj kugilldi. hest oc hross. Jtem vj manna jferd i sanrbæiar fiuru. skuln þar sýngiast lx messur fra skardi. oc gjallda. c. j kaup. þar er heima manna groptur oc allra þeirra sem deya j tinnda landi oc huarfs dalz landi. Jtem a kirkian fyrir jnnann sig [mariu l(ikneski). mikal(s) l(ikneski). þollak(s) (likneski) oc gudmundar mýnnd. kross gylltur. Messoklædi. alltariastein. corporalia. ij kluckur oc ein bialla. messnbok hatjdar synngiandi samsett. sæmilig ottvsonnguabok de tempore oc de sanctis fra paskn̄m til domini(ca) sancte trinitatis oc vond spalltara(!) skræda. mikalisaga¹). jtem hefur fallid j porcio sijdann sýgurður oddzson²) tok gardinn lxxx alnir oc c.

II.

Landsb. 268. 4to bl. 139b, skr. 1601.

Budardalnr.

Kirkia sancte michael(is) archangellj j budardal ð skardzstronnd ä jordina broddadalzaa er liggur j kollafirde j fellzkirkin soknn.

144. [1491—1518 eða fyrri].

MÁLDAGI Skarðskirkjn á Skarðsströnd.

Landsb. 268. 4to bl. 110b—111b og 118a (hleypir úr), skr. 1601. Þessi máldagi er æðilíkur þeim frá 1401 (DI, III, Nr. 550); standr þó meðal Steþánsmáldaga, og kynni því að vera frá hans tíð i þeirri mynd, sem hann er hér.

Skard.

Marinkirkia ad skardi ð skardzstronnd oc hins helga olafs kongs ð heimalannd halft med geirmuñdarstodum halfum oc allt lanndid ad a. rnfeyiar med kalfum. lanngéy. halfa kongursey. olafseyiar halfar. oc sigrijdarholm̄ allann.

¹) [et cetera 268b og hleypir þessu úr. ²) Oddr faðir Sigurðar i Búðardal dó 1506.

aurfuriseyiar halfar. jna litlu oldfsey hálfa. þrið hluti j vidreka fyrir þorpum oc hualreka milli kdrhafnar oc grinudar ad fratekium sem fellzkirkia. oc tnuugu kirkia eiga oc tueimur toltfunugum j hualreka er aunaun a tungu kirkia eun anuanu [huamms¹] kirkia oc þeim vidreka er bænhusid j þorpum a. af þeuhusvijk j þorpu. ern þad vj sex aluna tre oc minui. enu stadurinn j skalholhti fiordunng j vidreka j grejdu takmarki jafut vid skardzkirkiu. jtem a kirkian a skardi hálft brecku lannd j bitru med hualreka oc vidreka til hunnzvordu oc kiortre d. hun²) huerium xij maudum vnudir gudlogshofda. jnn til stiku huar sem kemur. er halldijs gaf d gnijp kirkiuui. jtem skipstod kuitta j biaruueyium med budarstodu oc hialli. flogra mauua oc xx jferd (j) saurbæiar florn. budarstodu oc hrossabeit vid stord j tialdaes laudi medann florufer stædi yfir er halldora narfadottir³) gaf kirkinnui þa hun atti tialldanes. jtem d kirkian. l. c. j kugilldu meddfe og koplum. jtem a kirkiau fyrir jnnan sig⁴) brijk yfir alltari. ij mariu skriptir. kross yfir kordyr. peturz lijknueski. olafz lijkuneski. marie lijknueski magdalene. jtem fimm manua messuklaedi. eiun hokul ad auki. ij sloppar. ij kanntara kapur fæneytar. ij merki. ij kalekar. eiru kross gylltur. ij alltarisklaedi. er anuad glitad. eun annad med lerept. eiuj alltarisbrun god. formma dukur. jtem grallari med sequeucium per auni (circulum) med kirid. jtem annar grallari med sama hætti. helldur haun oc pistla oc gudzspioll oc oracionis. ij ottusaungua bækur. helldur auuur d vetur eun annur a sumar per auni (circulum). þessar fyrr skrifadar flórar bækur d kirkiau hálfar. eun hálfar sd sem gardiu d. jtem kirial med touarius. processionall. capitularius. ymriarius a einne bok allt samann. ein lesbok ny frd adnenutu til pdska de tempore oc de sauctis. auuur lesbok fra pdska thil advenutu de tempore oc de sanctis. ein kouuembok. jtem

¹) [vantar i báðar afskriptir, en á svo að vera, sbr. máldagann 1401. ²) sl. 268b. ³) Halldóra Narfadóttir dó 1324 (Skálholts og Gottskálksannáli). ⁴) et cetera b. v. 268b og endar hér.

de sanctis messnbok með pistluðm gudspiollum. oracionis per anni (circnlum). jtem messnbok samsett með ottusongnum. pistlnm oc gndzspiollm oracionis oc kanonen de tempore frá advenntu til páska oc er kaullud. loginar¹⁾. glodarker. skirnnar ketill. ein klucka stór oc iij rifnnar. ij biollur. ij salltarar. ij skrndakistur fáneytar. fimm corporalia.

145. [1491—1518 eða fyrri].

MÁLDAGI kirkjunnar í Dögurðarnesi.

AM. 263. Fol. bls. 74 skr. 1598.—Landsb. 268. 4to bls. 111^b og 118^a. skr. 1601. Máldagi þessi virðist vera frá síðara hluta 15. aldar eða dögum Stepháns biskups.

Dögnrdarnes [gamall maldage²⁾].

Magnus kirkia j dogvrðar nese a magnus likneski.

þangad a [at] syngia v. messvr oc xx fra skardi.

þar takazt heima tollar oc Tjvnder.

146. [1491—1518 eða fyrri].

MÁLDAGI kirkjunnar á Galtardalstnngn.

AM. 263. Fol. bls. 74. skr. 1598. — Landsb. 268. 4to, bls. 112^a og 118^b skr. 1601. Máldagi þessi virðist vera frá síðari hluta 15. aldar eða tímum Stepháns biskups.

Galtardalstnngga [gamall maldage²⁾].

Olafs kirkia j galltardalstvnngv a kirkiv skýlld j heima landi. galltardal hinn minna oc Eingeyjar vj hvndrvdm.

jtem a kirkian fyrir jnnan sig mariv likneski. Olafs likneski. kross yfer Alltari.

þar skvly syngiazt iij messvr oc xx fra stadarfelli. paskadag oc alla þa daga sem j xvj daga halldi erv.

þar skvly gialldazt þijngapresti xij avrar j kavp. þar

^w
¹⁾ login, hdr. = Loginrá. ²⁾ [263. ²⁾ [263.

skvly takazt heima [ij tíjvnder¹⁾] oc lysitollur þess bonda sem þar býr. og allra þeirra sem a hans kost erv.

147. [1491—1518 eða síðar].

MÁLDAGI kirkjunnar í Þykkvaskógi.

AM. 268. Fol. bla. 74, skr. 1598. — Landsb. 268. 4to bl. 87a, skr. 1601.

gamall maldage²⁾

Mariu kirkia oc sancte magnus³⁾ j þykkvaskoge a vj kvgilldi. kolvidarhogg j liarakogum suo sem skogsmenn þurfa arliga.

jtem a kirkian Alltarissduk. glodarker. sacrarivm mvn-lavg oc tinker oc handklædi. mariuskriptt. nichulas skriftt. jons skriftt. magnus skriftt. iij kluckur. messvklædi. corporall. Alltaris steirn [litill⁴⁾] brijk. processional rotin. forn svmarbok med les. nockud af rotnvm psalltara.

jtem hefur þar fallid cc. j porcio sijdann þolleifur bondi tok sijna kvittan.

148. [1491—1518].

MÁLDAGI Garpsdalskirkju.

Landsb. 268. 4to bl. 113a—114b, skr. 1601.

Garpsdalur.

Þariukirkia j garpsdal á xx hundrud j heimalannde. hrijshogg j borg hundradz(!) timburz j rauddalz skogie huertt sumar. torfskurd j suardholzlannd j garpdalzgrafer. saulua fiору til bunautnnar ollum heimamonnum.

vij kýr. iij gelldfiar kugillde. hestur oc c. j voru.

¹⁾ [tíjundir ij, 268a. ²⁾ þykkneskogur 268. ³⁾ magnusar 268. ⁴⁾ lytil 268.

Jtem ein messuklæde oc kalek. graduale per annum oc sequencijubok.

149. [1491—1518 eða síðar].

MÁLDAGI Gufudalskirkju.

AM. Apogr. 2052^c blað skr. c. 1620, sem Árni fékk 1710 hjá Helgu Eggertsdóttur á Múla í Kollafrói, móður Eggerts Snæbjörnssonar á Kirkjubóli í Langadal. Máldaginn er að efni til mjög svipaðr Gísla, en er þó líklega frá dögum Stepháns biskups.

Annar maldage gufudalz kirkju¹⁾

Kyrkia j gufudal a allt heimaland oc hofstade med ollum gognum oc giædum. skog a melanese med hof[sto]dum og allann skog fra geithusgile og npp ad miallgile. manadar Beit j Breckulande. wtbeit nautum yfer um a. skog hia Vatne hinu nedra og lambhaga. Beyt j alptadalz mula. akurgerde under hraune a skalanese.

Jtem a kyrkian j gufudal málz miolk af hvorium sæ j siune þingd nema grauf nm petursmessu tijma. og skiæde af sæ alnarlaung. so og a kyrkian allar þær tjunder sem minue eru enn eyris tjund ur þingdne.

Jtem a kyrkian xxj malnytu kugillde. ix kyr oc xij asaudar kugillde.

Jtem iij^c j kauplum. eitt naut veturgamallt og iijj saude tvævetra.

Jtem innann gatta xij trog oc xij kerolld. ij storkerolld. einun stock. v fiordunga ketil.

Jtem j kyrkiunne þrenn messuklæde alfær. og ij hoklar lauser. sloppur oc kapa. ij kaleykar.

Jtem xx bækur. ein brjk yfer haaltare. og annur framan firir.

Jtem iij kluckur.

Jtem glodarker oc vatzkall oc munnlaug. iij koparpipur.

¹⁾ á undan er máldagi Brandis biskups fra c. 1206, Dipl. Isr. I, 135.

Jtem einn jarnekall oc ein kista.

Jtem a kirkian þessar jarder. Brecku. Midhus og k(v)yindisfiard.

150—151.

[1491—1518].

MÁLDAGAR tveir bænhússins á Kirkjubóli í Kvigindisfirði í Gufudalsþingum.

I.

AM. 263. Fol. bls. 80, skr. 1598. — Biskupsskjalasafn 2. 4to, afskr. c. 1750 (meðal Stepháns máldaga).

gamall maldagi.

Bænhúsið a kirkiuboli j kviggindissfirði er prevelegerat suo þar ma vjgia saman hion. skjra born oc leida konur j kirkiv.

Þar skal gefa prest vj avra j kavp vpp ð xij messur vm xij mánydi.

II.

AM. 263. Fol. bls. 80, skr. 1598.

gamall maldage.

Bænhúsið a kirkivbóli j Gufudals þingvm er miog j fiarska vid soknar kirkiuna oc þess annars. saker storra ovega oc margfalldz haska. sem þar hyndrar kirkivsoknar menn. þui hofu vær gefid gott ordlof til ad þar skal hion saman vjgia, born skjra oc konur j kirkiv leida med þui moti oc skilmala, ad sa sem jordina ð. leggie þar til iiij innstædvkugilldi til bænhúsins oc sie svagnar xv messur arliga. enn presti lukizt mork j kaupid. suo og sie prestur soktur med hesti oc manni oc heim aptur færður jafnan þa er þessa embættis þarf med.

152. [1491—1518].

MÁLDAGI Múlakirkju á Skálmarnesi.

Landsbókasafn 108. 4to bls. 427. (máldagasafn séra Jóns í Hitardal).

Múle á Skálmanese.

Kirkia sancti Laurentii under Mula á Skálmanese á jördina halfann Skálmardal. Er Hustru Ingebiörg Arnadótt-
er og dætur hennar gafu Gnde og sancto Laurentio firer
sól Jons Ellingssonar góðrar minningar,

153. [1491—1518].

MÁLDAGI bænhússins í Skálmardal.

AM. 263. Fol. bls. 80, skr. 1598. —Biskupskjalasafn 2. 4to, afskr.
c. 1750 (medal Stepháns máldaga).

gamall máldagi¹⁾.

Bænhúsið í Skálmardal í Múlakirkju þingv. a vj ær.
Þar skal syngja vj messnr vmm ared. og lukizt presti
xij alnir í kavp.

154. [1491—1518].

MÁLDAGI Flateyjarkirkju á Breiðafirði.

Landsbókasafn 108 4to bls. 428 (máldagasafn séra Jóns í Hitardal).

Flatey.

Jons kirkia postula í Flatey á xxe í heimalandi og
saudeyar²⁾. Oddbiarnarskier og Styckiseyar.

xj kyr. ij merkur frijds fiar. eitt hross.

Þar skal og vera prestur og diakne.

¹⁾ sl. B 2. ²⁾ Svo.

155. [1491—1518].

MÁLDAGI Sauðlauksdalskirkju.

AM. 257. 4to skb. samtíða. — AM. Apogr. 2693 með hendi Árna.
— Landsbókasafn 108. 4to bls. 429 (máldagasafn séra Jóns í Hitardal).

Kirkia í sandlavxdal á jördina siglunes. tív hundrudvm. í hagakirkivokn. oc ij. malnytu kugillde. oc þangad er skipaðr patríxífiordr með ollvm bævm þeim er þar erv ad ollvm skyllidvm oc skog í trostansfirde sva sem þorf gior- izt¹).

156. [1491—1518].

MÁLDAGI Otrardalskirkju.

JSig. 143. 4to bls. 243, skr. 1624 eptir transscr. frá 17. Maí 1615. Þessi máldagi er forn að efni, en mun þó eiss og hann liggir fyrir varla vera eldri en frá Stepháns tíð (sbr. máld. 1324 Dipl. Isl. II. 358.)

Þetta fie ð kirkian j otrardal.

Land j mille haga hins ýdra haganess og Beitolshamra.

Skóg j Trostramsfirde(!) til allra þarfinda enn leyfa aunguvm. Stadarmenn hoggve þar sem þeir vilia. so vijtt sem land á skog.

kyr ij. xij ær. hest. kistu og kaleik. kluckur ij. krossa ij. kistil og postula skrift. Altarisklæde ij. og elldbere. Refill nyr. munnlangar tvær. Ordubok.

157. [1491—1518].

MÁLDAGI Hrafuseyrarkirkju í Arnarfirði.

AM. 257. 4to, skb. samtíða. — AM. Apogr. 2660 með hendi Árna.

¹) í 108 setr séra Jón á spásáin: „Þesse maldage er ann-dhvort gíð dar 1512 edur þar fíter“.

Petri apostoli ecclesia a hrafNSEYRI i arnarfirði a fimm kyr oc fimm asandar kvgildi. epter þu sem jon bondi bionsson giordi vt vid biskup steffan i hans fimtu visita-
cione vm vestfiordv.

158. [1491—1518].

MÁLDAGI Núpskirkju i Dýrafirði.

AM. 257. 4to skb. samtíða. — AM. Apogr. 2661 með hendi Árna.

Jtem notandum.

Kirkian vnder nvp hefer i sina porcionem. a medan jon bondi bionsson hefer halldit jordina. flogur myndrvd oc. x aura betur.

159. [1491—1518].

MÁLDAGI hálfkirkjunnar i Alviðru við Dýrafjörð.

AM. 257. 4to skb. samtíða. — AM. Apogr. 2662 með hendi Árna.
— AM. 263. Fol. bls. 79, skr. 1598.

gamall maldagi¹⁾.

Halfkirkian i alvidru. epter gamalla manna sogn oc ordtaki a xije jord er heitir skagi. oc liggur i dyrafirði. [et cetera²⁾].

160. [1491—1518].

MÁLDAGI hálfkirkjunnar nndir Hesti i Önnndarfirði.

AM. 263. Fol. bls. 80, skr. 1598.

gamall maldagi.

Halfkirkian vnder Hesti j Onvndarfirði a xc j heima landi oc v. kngilldi.

¹⁾ 263. ²⁾ [sl. 263.

161. [1491—1518].

MÁLDAGI Ögrskirkju í Ísafirði.

Landbókasafa 108. 4to, bls 562 — 563, eptir bók skrifðri 1606.

Angur.

Kirkiañ i Øgre á jördena Strandsel.

Jtem Smidinvík á Ströndum.

hún á hinn 4da hvörn sel i Þernuvík og áttúng i hvalreka. hinn 4da hvörn sel i þvallátrum.

gielldneyta afriett á Fiall-Eyrrar, j Skötufiörd, so mörgum nautum sem sá (á) er kirkin heldur.

Jtem i kirkiupeningum 12 kýr.

Jtem 12 ásaudar kúgildi, 1 kantara kápa.

item 2 altaresklæde med brúnum.

item 2 Tiöldd málud útlensk.

item 2 koparhiálmur, 1 koparstika.

Jtem 4 klæcknr stórar og 4 biöllur.

Jtem 2 kaleikar. Corporalhús med 2 Corporalum.

Jtem fons nmbúningnr, 1 litell Járnkall.

Jtem sæmeleg brik yfer háaltare.

Jtem 22 bækur med vondum og góðum.

Jtem glerglugge yfer altarenu.

162. [1491—1518].

MÁLDAGI bænhússins í Múla í Ísafirði.

AM. 263. Fol. bls. 80, skr. 1598.

gamall maldage.

Bænhús j mvla j ysafirði j kirkiubols kirkiu sokn j langadal er helgad¹⁾ gvde.

Það a ij kvgilldi oc eitt hvndrad þar til.

Þar skvlu syngiazt xij messur a arinv. oc luka presti vj avra j kavp.

¹⁾ helgyd, hdr.

163. [1491—1518].

MÁLDAGI Laugabólakirkju í Ísafirði.

AM. 257. 4to skb. samtíða. — AM. Apogr. 2683 með hendi Árna.
— Biskupsskjalasafn 2. 4to. afskr. c. 1750.

Kirkia sancti blasij episcopi¹⁾ martyris a laugaboli i
jsa[fir]d[i] a²⁾. [iij³⁾]. kyr [oc xij. ær⁴⁾].

164. [1491—1518].

MÁLDAGI Kirkjubólakirkju í Langadal.

Biskupsskjalasafn 2. 4to, afskr. c. 1750 (meðal Stepháns máldaga).
— Landsbókasafn 108. 4to bls. 427—28 (séra Jón í Hitardal).

Maldage Kyrkiubóls i Langadal.

Kyrkia sancti Laurentij a Kyrkiubóli i Langadal A.
xvije j Jnnstædu. Lagde Gudne bonde jórdina Stærrafell er
liggur i trekyllersvijk vje ad dyrleijka kyrk(i)unne i sinn
Reijkningskap med reka og øllum gðgnum og giædum.

165.—166. [1491—1518].

MÁLDAGAR tveir kirkjunnar (á Stað) í Adalvík.

I.

Biskupsskjalasafn 2. 4to afskr. c. 1750 (meðal Stepháns máldaga).—
Landsbókasafn 108. 4to bls. 428 (séra Jón í Hitardal).

Adalvíkj⁵⁾.

Kyrkia í Adalvíkj bijhelldur nu vij kugilldum.

¹⁾ b. v. B2. ²⁾ eigur, B2. ³⁾ [B2; eyða í 257. ⁴⁾ [sl. B2. ⁵⁾ b. v.
108.

II.

Landsbókasafn 103, 4to bls. 563, skr. á 19. öld eftir bók skrifaðri 1606.

Stadur í Adalvík.

Kirkiaū á Stad í Adalvík á heimaland hálf, Kagadarvík¹⁾ og Sandvík og Griótleite. allar þessar Eigner hálfar á Kirkiaū við bóndaun þann sem gardenn á.

Jtem Tólf túng Reka í Rekavík á bak Látrum með ágóða.

Sióttúng í hvalreka í hōfn.

hálfan Reka frá Selastille og til Þverðalsár, og Söl(va)-föru alla. tolllaust. skip við Sigmundarlæk²⁾ og adflutningar allar.

mánuadarbeít í Þverðal öllum peninge tveim meigeū Þorláksmessu.

Selu³⁾ í midkiós³⁾ í Lónafirde og hálf helmiugalón.

afrott í hvestu. 10 malnytu kúgillde.

Jtem tvenn messuklæde alfær, sloppur, kantarakápa, fousklæde, 1 Silfurkaleikur.

Jtem koparhiálmur.

Jtem 1 koparstíka, 1 glódarker, 1 Járnkall.

Jtem 10 bækur með þeirre bóndenn tillagde.

167.

[1491 – 1518].

MÁLDAGI kirkjunnar á Kirkjubóli í Steingrímsfirði.

AM. 257. 4to skb. samtíða. — AM. Apogr. 2684 með hendi Árna, og getur hann þess, að þessi máldagi „er ecki með Jndnigentskrár hendenne, og ecki með neinni þeirre hende sem á bokfellinn standa, heldur með annare fraleitro hende, sem og synest eigi að vera so gūmul sem hinar, þo or hun og ecki heldur ny.“—Biskupsakjalasafn 2. 4to, afskr. e. 1750.

[Kyrkia sancte Olafs, konu]ugs⁴⁾ a kirkiuboli í stein[grímsfirði a . . .⁵⁾ kyr og liij. a]saudar kúilldi.

¹⁾ Skagavík, hdr. ²⁾ Sölmundarlæk, hdr. ³⁾ Svo, hdr. ⁴⁾ „ita evidenter“ (AM) þ. e. Árni les . . . uga [=ungs] ⁵⁾ eyða í B2.

168.

[1491—1518].

MÁLDAGI kirkjunnar á Prestsbakka „í Hrutafirði“.

Landsbókasafn 108. 4to bl. 427 (máldagasafn séra Jóns Haldórssonar í Hitardal).

Prestbacke.

Kirkia sancti Johannis Apostoli Evangelistæ á prestbacka j Hrutafirde á halft heimaland og xij^e Jord Liotastade.

Kirkian á og v kyr og vj asandar kugilde.

Eirn hest og ccc j vadmálu.

Hefur fallid j portionem árlega hier til ij voder vadmáls.

169.

[1491—1518].

MÁLDAGI Eyrarkirkju í Bitru.

Landsb. 268 4° bl. 114^b, skr. 1601.

Eyre j Bitru.

Jtem átta hundrud oc xx a kirkian [a eyri j bitru] j sien reiknnijngskap vpp a sijra olaf tumason eda hans erfjngia ef hanz missir vid.

hun a fiordunng j ollu hualreka a hruteyiarstroñd fra merkihamri oc til hualär. enn attunng j ollu hualreka j ofeigsfirde j millu hualar oc merkelækjar oc selänes enn allann reka frð þammbð j bitru oc lonnguvijkur. enn skiædattollur oc osttollur oc annat það sem þar med stenndur vmm bænhusid j vijk. ma skrifa epter enne gömlu máldagabokenne.

þar liggia vnnidir ij bænhus. ä enne. j tungu. j vijk.

kirkian á junann sig messukläde rotinn. mariu likneske. johannis baptiste lijkneski. jóns likneski [postula]. eirn kross yfir alltare. ij alltariskläde. ij bruner. eitt glödarker. ij kluckur litlar. paxblad. ein jarñstika. ein vpphalldz stika. ein gomul sonngbok fra advenntu til paska.

giordu vier kirkiu fyrir fiortan hundrud. skýldi greinnd-

ur síjra olafur lata bæta kirkivna suo hun sie vel stand-
 ande suo sem ad retta hana oc þilia hana oc bæta ad
 þake oc beckium jnnann sig. skyldi fyrnefndur síjra olafur
 vera kuittur vmm vj hundrud j porcio fyrir kirkiubotena.

170.

[1491—1518].

MÁLDAGI bænhússins á Melum í Hrutafirði.

AM. 263. Fol. bls. 80, skr. 1598.

gamall maldagi.

Bænhús heilaga Olafi¹⁾ á Melum j hrutafirdi epter þui
 sem forn maldagi seiger oc gamler menn hafa heyrtt. a iij
 kyr og xxx asaudar. þar a ad taka vid biskupe oc hans
 folke þa hann ríjdur j syna visitationem vmm hrutafird,

Þar takast oc heima tollar oc tývnder.

jafnrar rentv ad aullv er bænhused j innre vijk j greind-
 vm Hrvtafirdi.

171.

[1491—1518].

MÁLDAGI bænhússins í Innri-Vík í Hrutafirði.

AM. 263. Fol. bls. 80, skr. 1598.

gamall maldagi.

Bænhús sancti Nichvlaj biskups j jnnre vijk j hruta-
 firdi hefur þuihyk privilegia oc frijheit vm Tývnder oc adra
 hluti svo sem halfkirkjur. þar hefur skalholltz biskup rett
 til ad gista þa er hann fer [vm] syna syslv. til vppheldiss
 christnum dome.

172.

9. Janúar 1492.

undir Staðarfelli.

ODDA prestur Sveinsson tekur í umboði Þorbjarnar Jónsson-
 ar, prófasts milli Gilsfjarðar og Gljúfrár, eid af Helga Ey-

¹⁾ Svo.

vindssyni um landamerki Dögurðarness á Skarðsströnd og Arnarbælis.

Eptir afskrípt Magnúsar Einarssonar á Jörfa (c. 1730—40) af Dögurðarness og Dimonarklakka skjölum (hjá mér), og er þetta ritað eptir transskrípti á pappír gerðu í Haga á Barðaströnd 16. Nóv. 1662 af Þorleifi Magnússyni og Jóhanni Jónssyni.

Það giore eg hælge Æivindsson godum mönnum kunnugt med þessu mínu opnu briefe. ad eg ox vpp a Skarde hia Birne Þorleifssyne. var eg og med Jone Sveinssyne. medað hann var vmbodsmann a skarde. og heyrd a eg all-drei akiærd hraunfioll. er liggia j arnarbælis jordu. En Raudalæk halldinn landamerke j millum Dogurdarness og Arnarbælis. er fellur ur Altatiorn til siofar. heldur beiddi adurnefndur Jon Sveinsson þangad hræjs hogx þa sem Arnarbæle attu. Og þenna sama Æjyd tok eg sera Oddur prestur Sveinsson j vmbode Sera Þorbiarnar Jonssonar er þa var profastur i millum Gilzfiardar og Gliuf(r)ar af adurnefndum hælga. ad hiaverande Þorde hælgasyne. Sagdist hann ecke hafa vitad önnur landamerke halldiñ i mille Dogurdarness og Arnarbælis enn þesse.

Og til sanuinda hier um settum vid fyrnefndir menn ockur juncigle fyrir þetta Æjydbref. er giortt var undir Stadarfelle a medalfellsströnd manudæginn næstañ eptir þrettanda dag. þa er lidid var fra hijngadburde vorz herra Jesu Christi þusund cecc nyutiger og tu(a)u ar.

173.

18. Janúar 1492.

á Hólum.

SVEINN Guðmundsson gefr heilagri Hólakirkju til æfiolegrar eignar jörðina Kryddhól i Viðimýrarkirkjusókn med þeim atriðisorðum, er bréfið greinir.

AM. Fasc. XXXI, 16, transskrípt á skinni frá 21. Okt. 1492. — Apogr. 8345.

kryddhol¹⁾.

Það giore eg sueinn guðmundzson profeñtomann a

¹⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi.

holvm godvm monnm vitnrligt med þessv miñv opnu brefe ath eg hefi gefit heilagri hola kirkiv til queñligrar eignar jordiña kryddhol er liggur j videmýrar kirkiv sokñ med ollvm þeim gognvm ok giædvm sem greindre jordv fylger ok fylgt hefer ath forno ok nýu ok eg nard fremst eigande ath ok þar med atta kugillde er jordune fylger vñdan mier ok minwm erfingvm. gef eg einn part j jordunne j salvgiof. ok þat adra¹⁾ fyrir þionvstvkonu miña þorgerdi þorleifsdottur profen̄tokoño sam̄a stadz fyrir þat missette ok brot er hvñ vard brotlig nid heilaga kirkiv ok biskupin en hvñ fyrir þessa sok kuitt nid heilaga kirkin en eg skil mier lañðskýlld ok leigur medan eg lifer en kirkian eigur huortneggia epter minn dag. skal sueinn svara lagaríptingum fyrir jordiña en biskupin halda til laga. Ok til sannenda hier vñ sette eg mitt inncigle fyrir þetta bref med þeirra danðimanna junciglv sira andres jonssonar radzma(n)z sama stadar ok gudmundar prestz jonssonar er hia voro er þetta var giort med handabandi vid biskupin. skrifat a holvm j hialtadal miduikudagin fyrir conversionem sancti pauli apostoli vñ veturin. anno domini 1492º cdº xcº secundo.

174.

25. Janúar 1492.

í Skálholti.

SATTARGERÐ Stepháns biskups í Skálholti og Árna bónda Guðmundssonar; staðfesta þeir gerning Sveins biskups og Árna út af Oddgeirshólareid, en fyrir það, sem síðan kom til með Árna og Stepháni biskupi, gjaldi Árni sextigi hundraða, og lofuð þeir að halda vináttu hvor við annan upp frá þessu, en Þorvarðr Erlendsson sýslumaðr í Árneshöfði samþykkir þenna gjörning.

Bisk. Skalh. XVII, 25 frumrit á skinni. — AM. Apogr. 2369 eptir Skálholtsfrumriti „accuratissimé“. Átta innsigli hafa verið fyrir bréðau, og lýsir Árni þeim, sem þá voru ekki dottin frá.

Sattargjörðabref biskupsins og arna guðmundssonar.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia ednr heýra senda arne prestur snæbiarnarson officialis heilagrar skál-

¹⁾ svo..

holtz kirkiu j millum huitar j borgarfirdi og helkunndu-
 heidar, snorre prestur helgason profastræ rangarnollum.
 narfue jonsson kirkiuprestur j skalhollte. æmundr jonsson
 radzmadr sama stadar. þoruadrur ellendinzson¹⁾ kongs nm-
 bodzmannu yfer ærnnes sýslu, sigurdr jonsson, leikmenn, kuediu
 Guds ok sína kunnigtt giðrande, ath sub anno gracie
 millesimo, quadringentesimo, nonagesimo, secundo, jn conuersi-
 one sancti pauli apostoli, j biskupsstofuunne j skalhollte nor-
 um uær j hia med fleirum audrum godum monnum, saum
 og heyrðum á, ord og hañdaband þessara manna, af einne
 alfu ærligs herra ok ændaligs fodrs, herra stefans med guds
 uad biskups j skalhollte, enn arna bonda gudmundzsonar af
 annare, skildizt þad ok faldiztt uader þeirra handabande,
 ath þeir giordu med sier fulla satt ok alla upp æ kirki-
 unnar negna ok kongdomsins ok stadfestu ath sa giornigr
 sem biskup sueinn heitinn godrar minningar er þa hafde
 kirkiunnar ualld ok konungsins, giorde uid greiñdan arna
 bonda um oddgeirshola reid bædi upp æ kirkiunnar uegna
 ok kongdomsins fyrir þa bada ok alla þeirra menn, skýllde
 standa obrigidiligur j allan mata, enn fyrir þau tilferle sem
 sidan kuomu til, med þeim, greindum biskup stephane, ok
 fyrrnefdum arna bonda, upp æ kirkiunnar uegna eptter
 þad sem sættargiordin for fyrst fram, lagde adr skrifadrur
 arne bonde fyrrnefdum biskup stephane, sextigi hundrada
 med suodan skilmala, ath hann skýllde giallda æ þrimur
 arum, tutugu hundrud a hveriu are, j öllum þarfigum ok
 fridairtum peningum, ok skal gialldaztt æ austazsta skala
 undir eyiafiollum, eða j oddgeirsholam j floa, biskupinnm
 eðr hans umbodsmannne, samþýckte allan þessan þeirra
 giornig, greindr þoruadrur ellindzson, sem þa uær kongs
 umbodzmannu yfer greindri arnes sýslu, medkændiztt optt-
 nefadar arne bonde j sama handabande, ath hann giorde
 þenna giornig sialfuiingur j allan mata, lofudu þeir ath
 hallda sinni uinattu hnor uid annan upp fra þessu, ok ad
 þessum peningum luktum, þa gaf ok giorde tittskrifadrur
 biskup stephanu adr greiñdan arna bonda aullungis kuittan

¹⁾ Svo.

ok akiaerulausan upp æ kirkiunar uegna fyrir sier ok aull-
um sinum eptterkomendum kirkiunnar formonnum j skal-
hollte um allar fyrrgreindar sakir ok malaferle. Ok til
sauninda hier um. sette þrattnefndr biskup stephan. ok fyrr-
greindr arue bonde. sin junsigle med uorum jnsiglm fyrir
þetta sattargiordar bref skrifath j sama stad degi ok are
sem fyr seger.

175.

27. Janúar 1492.

á Hólum.

Dómr tuttugn presta útnefndr af Ólafi biskupi á Hólum um
ákæru hans til Þorláks Semingssonar um það, að hann
hefði höggvið skóg i jörðum Hólastaðar, og um áttatigi
hundraða gjöf séra Semings föður Þorláks.

AM. Fasc. XXXI, 1, frumritið á skinni. Af 20 innsiglium er 1
dottið frá. — Apogr. 8338.

Þath gjaurum ver andres jonsson radzman heilagrar
holakirkin. jon þorualldzson. snioulfur sigurdzson. olafur
ingemundarson. stigr ingimundarson. þorsteirū gudmndzson.
gunnar jonsson. gudmundr jonsson. geir uigfusson. þorðr
ingimundarson. nikulas kollason. olafur ionsson. gudmundr
kollason. biaurn þorsteinsson. jon helgason. gndulfur magn-
usson. Magns halldorsson. eirikr sigmuudzson. sigrðr jon-
son og¹⁾ thomas sueinsson. prestar holabiskups dæmis god-
um monnum uitarligt med þessu norv brefi. at þa er lidith
uar fra hingatburd uors herra ihesu christi. M. cd. ix tiger
og ij ar. æ fanstndaginn næstañ efter conversionem pauli
apostoli. heima æ domkirkiunne a holum j hialltadal. vorum
ver i dom nefnder af vorum virdulignm herra og andaligvm
fandr olafe med gvdzs nad biskupi a holum at dæma vm
þa akærn. er biskupinn kærði til þorlaks semingssonar med
þeim sauknm. er j þui brefi stod er biskupinn stefndi hou-
um. þui at til kalladre gudz nad. dæmdum ver fyrsagder
prestar j fyrstu stefnuua laugliga. þui hun uar svarin fyrir

¹⁾ Svo hér.

oss af niculase presti kollasyni. og þorlak semingsson lavg-
liga fyrir kalladan hier j dag ok hann skyldngañ at luka
maurk j stefnufall. nema hann syne lauglig forfaull. at hann
matte ecke koma. Enn fyrir þa sauk er j stefnunne stod.
at biskupinn kærði til þorlaks semingssonar. at hann hefði
haugguit edur hauggua latid skog j holastadar janrdum er
svo heita barnafelli og gardi. j aungu norn frelsi edur uorra
umbodzmanna. enn saker þess ath þar kom fram bref med
tneggia manna uitne. ad adrnefndur þorlacr hefði med-
kenzt. [at hann hefði medkenzt¹⁾]. ad hann hefði hangguit
fyr sagðañ skog. vpp a flora kapla. svo og medkenðizt
greindr þorlacr j þui sama brefi. er hann sendi biskupinum
og [þar¹⁾] var fyrir oss [þar¹⁾] lesid. ad optnefndr þorlacr
hefði hauggnid j holastadar skogi sem fyr seger. Nv saker
þess ad adnrgreindur þorlacr uændizt heimilld þoralfs
oddzsonar. er þa hafði umbod holastadar. at fyr nefndr
þoralfur hefði lied sier fyr sagðañ skog. enn optnefndur
þoralfur sagde þar nei til. þui dæmdum ver fyrnefnder
prestar tittnefndañ þorlak skyldngañ at leida tnan lauglig
vitne fyrir biskupinum eda hans langlignm vmbodzmanne
innañ halfs manadar. at heyrðum dominum. at tittnefndur
þoralfur hefði lofat þrattnefndum þorlake ad hauggna edur
lata hauggua adur greindañ holastadar skog. fallazt
þorlaci þessi nitne þa dæmdum ver nefndan þorlak skyld-
ngan at lvka hola domkirkiv. xxx. marka fyrir ran og grip
j sitt fullrietti um adur greint skogarhangg. enn þorlak
skyldngan at sueria tylftareid. ath hann hafe eigi meira
haft enn adur greiner. fellzt hann at þessvm eide. giallde
hann holakirkiu. lx. marka i sitt fullrietti og fallenn i
bann og skyldngañ ad taka lausn. og skript af biskupin-
um. Enn vm þa adra sank. er j stefnunne stod og biskupinn
kærde til þorlaks. um þau lxxx hundrata. er þratt nefndr
þorlacr medkenðizt fyrir biskupinum. og morgum audrum
dandimonnum ad fader hans sira semingr hefði gefid bon-
um. afhent og utlukt. dæmdum ver þorlak skyldngañ apt-
ur ad leggja alla adur greinda peninga fasta og lausa.

¹⁾ [svo.

knika og dýða. heilagre holakirkju. vnder sinn svarenn bokareid. fyrir þann skada er sira semingr hefer gíaurt heilagre holakirkjin. um þa tuo gnllkaleka er hann hefer meðkeñzt fyrir biskupinvm. og fleirnm dandemonnum audrnm ath hann hafi i burt haft fra heilagre holakirkju og alldre hafa aptur komid. þui dæmdnm uer sira seming aungna peninga burt hafa matt fæ upp fra þui er hann fiell j þessa sauk uid heilaga hola domkirkiv. skulu þesser aller peningar og sakeyrer lukazt ad næstum fardaugvm. at heyrðum dominm. biskupinvm j havnd. edur hans umbodsmanne. Ok¹⁾ til sanninda hier nm settvm ver fyrr nefnder prestar uor incigle fyrir þetta domsbref. er skrifad var j sama stad. dag og ar. sem fyrr segiz.

176.

30. Janúar 1492.

í Hvammi.

Dómr tólf manna útnefndr af Birni Guðnasyni, kongs nmboðsmanni milli Gilsfjarðar og Gljúfrár, um orðbragð Þorkels Jónssonar við Arnór Finnsson ofl.

Landsbókagafa 63. 4to bl. 286 — 290, skr. c. 1640. — Dómabók í 4to b/s. 47—48 skr. c. 1608 (brot), sem átt befir Jón Hákonarson á Vatnshorni (d. 1748). — ÁM. 211e 4to bls. 107—113, skr. c. 1700 (heill).—Ágrip af dómnum er í British Museum Add. 4882. 4to bl. 290b (með raungu ártali: 1487).

Domnr vm orðbragð mille Arnors Finnssonar
og Þorkiels Jonssonar.

Ollum monnum sem þetta Breff sia ednr heyra senda Jon Oddsson. Sigurdur Dadason. Gudmundur finnsson. Ormur Jllugason. Eirijkur Jonsson. Sueinbiorn Arnorsson. Arni Þorsteinsson. Sigurdur²⁾ Grijmsson. Pall Gudmundsson. Kietill arnason. Jon Eirijksson og Bárður Palsson kuedin G(uds) og s(ina) k(unnugt) G(iorande) ad þa lidid var fra hingad burd vors herra Jesu Christi [M. cccc. lxxxx ij ar³⁾] manudæginn næstann fyrer purificatio (sancte) Mariæ vir-

¹⁾ Svo léz. ²⁾ Sigmundur 211; ³⁾ [211; 1482(!), 63.

ginis j Husme j Huamsueit a þingstad riettum vorum vier j dom nefndur aff ærligum maune Býrne Gudnasyne er þa hæfde mijns¹⁾ herra kongsins syslu og vmbod j milli Gilsfiardar og Gliufurðr. ad skoda og dæma vm þær sakir og akiæru sem arnor finsson kærde til þorkielz Jonssonar og Gudrunar Hallzdottur konu hans. og²⁾ nefndur arnor Beidde og kraffde Bioru Gudnason at nefna dom yffer.

J fyrstu Grein kærde arnor finsson þad til þorkielz jonssonar. ad hann hefde þeffed þa satt [sem hann giorde³⁾ vid greindan arnor Arnm effter Guds burd [M. cccc lxxx. vij. ar⁴⁾ vm þessar sakir sem hier effter filgir.

J fyrstu ad greindur þorkiell Jonsson hefde talad so felldnm ordnm til arnors finssonar ad arnor hefde þrugad og naudgad konn og nænt og stolid jordu þorkielz [og hann⁵⁾ hefde barid og suellt naut arnors med heiffit og ofund oft og osialldann og hann hefde tekid laxa med lannungu⁶⁾ vr kiere⁷⁾ hanz vr anne fðskrud. var þad suarid aff ij loglegnm vitnum fyrer greindum⁸⁾ Birne Gudnasyne [þar þd: ad þad⁹⁾ var sno skilid med þeim Arnori og þorkiele. ad greindur þorkiell skýllde oknittnr vera vid arnor vm allar adur skifadar sakir og hann þorkiel loglega sækia meiga. Ef þorkiell brigde nockru þuj sem þa loffade hann Arnori j þessari þeirra sætt ednr¹⁰⁾ slægist til nockurs draflsskapar edur hugarmota¹¹⁾ med ord ednr verk vid greindañ Arnor.

J annari grein kærde Arnor finsson til þorkiels Jonssonar¹²⁾ og Gudrunar Hallzdottur konu hans ad nu vpp ð ny effter þessa þeirra sðtt hefde þau bæde talad til arnors finssonar og oftar enn einn sinne þesse ord ad hann hefde naudgad konn og þrugad¹³⁾ og nænt og stolid jordu þorkiels og hier med hefde þorkiell tekid fra Arnori med lannungu ij hundrnd rafftnidar [og iij¹⁴⁾ Grenetrie framan aff [Gafzfellz¹⁵⁾ heijde¹⁶⁾ er arnor ðtte. [þad fyrst sem var vij¹⁶⁾

¹⁾ b. v. 211 ²⁾ ad 211; ³⁾ [sl. 211; ⁴⁾ [211; 1487, 63; ⁵⁾ [jtem ad þorkell 211, ⁶⁾ laungungu(!) 63; ⁷⁾ kistu 211; ⁸⁾ b. v. 211; ⁹⁾ [en 211; ¹⁰⁾ et þorkell b. v. 211; ¹¹⁾ hugarmóts 211. ¹²⁾ Konu b. v. 211; ¹³⁾ [eff þuj(!) 211. ¹⁴⁾ Gafzel's 211; ¹⁵⁾ þad b. v. 211; ¹⁶⁾ [stittst. ij. 211.

alna. eitt aslægt [en¹⁾] í sagande og tekid enn með launung laxa vr kieri vr anne faskrud og fargad fyrer honum veturgomlu nauti. hier með suellt og barið naut hanz með heipt og ofund [opt og óisaldann. Suo og kærde²⁾] Arnor finsson þad til Gudrunar Hallzdottur konu þorkiels að hun hefðe hillt og samþickt [með honum³⁾] allar fyrskrifadar sakir og radid með honum fullum launradum hafft og hirdt⁴⁾] fyr sagt fie og dreigid dulur a. Var þorkiell Jonsson þar þa stefndur fyrer Biorn Gudnason fyrer allar þessar adur skrifadar sakir sinna vegna og sinnar kuinnu. Var stefnan suariñ af tneimur [löglegum¹⁾] vottum.

Þui j fyrstu dæmum vier stefnuna loglega og oftnefndañ þorkiell Jonsson þar þá logliga fyrirkalladañ vm sagdar sakir fyrer sig og sijna [konu⁵⁾]

Jtem beiddist Arnor finsson þar þa þorkiellz Jonssonar edur hanz loglega vmbodsmanns til andsuars vm adur sagdar sakir: og baud sig þar þá vnder dom og log vid oftskrifadañ þorkiell Jonsson [vm þad sem hann mætte með logum til hans tala⁶⁾]. Enn þorkiell Jonsson kom þar eij og eij hanz vmbodsmadur. þui dæmum vier hann sekañ halfri mork j stefnufall sem log votta.

Jtem leidde Arnor finsson í logleg vitni fyrer Byrni Guðnasyne. suo vier heirdum. er þad soru með fullum Bokar eyde að Þorkiell Jonsson hefðe Rofid þá sátt sem hann giorde vid arnor finson j huamme sem fyr skrifad er og þui dæmum vier full sattar Roff a þorkiell Jonsson og hann vm þær sakir sem þeir sættust vm⁷⁾] okuittan vera vid arnor finsson og suo [kongdomsins vegna⁸⁾] nema hann synde loglega kuittan aff þeim kongs vmbodsmanni sem hann mætte með logum þar vm kuittan giora⁹⁾].

Jtem soru þad í logleg vitni þar þa fyrer Birne Guðnasyne þau er arnor leidde að oftskrifadur þorkiell Jonsson og Guðrann Hallzdotter kona hans hefðu nu vpp a

¹⁾ [b. v. 211; ²⁾ [og klagade 211; ³⁾ [við hann 211; ⁴⁾ hillt 211; ⁵⁾ [sl. 211; ⁶⁾ [edur hanz loglegz vmbodsmanz til andsvara vm sagdar saker 211; ⁷⁾ a. 211; ⁸⁾ [kongdominn 211; ⁹⁾ gieffa 211.

ny. eftir þeirra sátt arnors og þorkiels talad bæde þesse ord til arnors ad þau hefðu sagt ad öftnefndur Arnor hefde naudgad og þrugad konn og nænt og stolid jorðu þorkiels [og þesse öll fyrskrifud ord hefde huort þeirra fyrer sig þorkell jonsson¹⁾] og Gndrun oftat talad enn einu sinne til arnors finssonar. þui leist ofs þau ecki sialldnar hafa mátt²⁾ talad þesse ord enn³⁾ tuisuar huort vm sig. Giorum vier huort vm sig fyrerskrifadra orda fullriettis ord. þui dæmm vier þorkiel Jonsson og hans konu Gudrinn H(alls)d(ottur) sek 4 mörknm vid kong huort vm sig fyrer huort adur skrifad ord. enn arnori finssyne 5 merknr j sitt fullriette aff hnoriu þeirra fyrer sig j huort sinn er þau hefde talad þesse firgreind ord til hans sem suarid var. hann af sijnu fie fyrer sig. enn hun aff sijnn fie fyrer sig. verda það⁴⁾ xvj fullriette arnors finssonar sem suarid var vijj á huort þeirra og ad ank hinar fyrre sakir sem til komu med þeim fyrer þeirra sátt og fir⁵⁾ skrifadar ern.

Jtem var það og suarit þar til aff vottum fyrer Birne Gndnasyne ad þau somu grenetrie sem arnor útte og hann liet flitia nordan vr bitru fra jorðu sinne tungu og nydur leggja á Gaffellz⁶⁾ heijde og þaðan voru sijdan j Burt tekinn au⁷⁾ hans vilia eða vitorde voru logd i fised j Glerarskogum fyrer hlidasa. er þorkiell Jonsson liet vpp giora þá hann bio þar. þui þotte oss þar föle jnne fundinn [ad hanz juni⁸⁾] þui [sá kom einginn⁹⁾] fram sem það segde. ad hann hefde þeim med lognm lýst.

Giorum vier þesse Grenetrie til verds Eyrer¹⁰⁾ þui dæmm vier fulla og alla þiofs sok a þorkiel Jonsson fyrer sogd Grenetrie og hann skyllingnañ ad leisa hud sijna þrim mörkum vid kong ef fie er til. ella misse hndina. enn arnore full giolld fjar sijns og riett sinn sem log votta. þui fyrer þessa adurskrifada þiofs sok og fyrer þá laxana sem Arnor bar ad honum ad hann hefde stolid vr anne fúskrud med launung vr kieri hans og vm þann Rafftvidinn er Arnor bar ad honum ad Þorkiell hefde tekid fyrer sier

¹⁾ [b. v. 211; ²⁾ sl. 211; ³⁾ sl. 63; ⁴⁾ þá 211; ⁵⁾ vpp 211; ⁶⁾ Galfells 211; ⁷⁾ aff 63; ⁸⁾ [sl. 211; ⁹⁾ [híer kom einginn 211; ¹⁰⁾ eins 211.

og vm þad nautid sem arnor sagdi þorkiell hefðe fargad fyrer sier og vm þa sok sem Arnor bar ad honum ad hann hefði barid og suellt sijn naut med heipt og ofund oft og osialldan og þær fleiri saker sem til varmennsku horfu¹⁾ og arnor finnsson bar ad honum med þeim vitnum og eiðum og likindum sem hann þar til hafðe og oss leist full lijk- inde til vera er þar kom þð fram þess annars ad vier vissum fyrer full sanninde ad oft skrifadur þorkiellfordad- ist log og stefnur so hann feldist og sier vndan skant nær hann gat so ei skilde logum verda yffer hann komid. Þui fyrer þessar allar greiner og þær fleiri sem j logunum standa og hier ad luta dæmum vier þrattskrifadan²⁾ þorkiel Jonsson riett fangadan aff kongs vmbodsmanni. huar sem hann yrde tecinn utan gridastadar og Riettbrotiñ hus til hanz ef þurftic³⁾ sem log votta og færa hann so vnder log og dom firir allar þessar fyrrskrifadar sakir.

Enn sakir þess ad vier vissum þorkiell Jonsson var burt ridinn aff sueitinne fyrer þa⁴⁾ skulld⁵⁾ ad hann vilddi ecki koma til laga uid Arnor Finnsson vmm fyrrskrifadar sakir. Þess Annars ad hann setti aunguann sinn vmbodz- mann epter til neinnra sinna mala edur skullda greidslu. Enn oss þotti hann ouijs til skila edur afturkomu. Þui enginn vissi þa þar i sueit huar hann var nidur komiun. Þess þridia ad hann var nu dæmdur þiofur og riettfangad- ur. Þess fiorda ad vier vissum ad hann og kona hans Gudrun Hallzdottur attu ecki suo mikla peninga sem suar- adi þeim secktum sem voru af þeim dæmdar firir adur skrifad orda mas. og adrar fleiri sakir sem fyrr skrifadar eru.

Þui dæmum vier alla þa peninga sem þorkiell Jons- son atti og hans kona Gudrun Hallzdottir edur þau med haundum hefði huar helst sem þeir stædi. j vernd og vm- sia Biarnar Gudnasonar kongs vmbodzmann(s) i sagdri sýslu

¹⁾ 211; sl. 63; ²⁾ b. v. 211; ³⁾ þarf 211; ⁴⁾ þann 211. ⁵⁾ Hér byrjar niðrlag dómains í Vatnahornsbók, og er tekið niðrlagið eptir henni, en skallarnir fytir eptir 63 og 211.

og hann skyldngañ til ad rida og ad sier ad taka med dandimanna vitordi alla fyrs[agda penin]ga knika og danda. og þa skyldnga honum ad afh[enda sem sag]dir peningar hia standa og giallda hnorinn sijna skul[ld ad næ]stum fardangum. sem fie vinst til. ad riettre tiltanln [effer da]ndimanna virðingn. og yfirsyn. suo leingi sem fie [vinst til]. Enn ef fie vinst ecki til allra sekta og skullda. þa [misse hnor] sem tala rennr til [effer fiarmagne¹⁾] og dandimenn giora. Enn ef þo[rkiell] Jonsson og²⁾ Guðrnn Hallzdottur kona hans Eiga eck[i svo] mikla peninga ad ank skullda. sem vier³⁾ dæmdum á þ[an] kongsdomsins vegna Birni Gudinasyni og Arnori fi[nssyne] firir greindar sakir sem adur er skrifjad: þa dæm[dm vier þeim] æfsing badm sitt keyrishogg firir huoria mork er þau [briste ð] ad eij jnnist til sem dæmt uar. þar til sem væri [xij mercknr a hn]ort [vm sig¹⁾] þeirra [hiona¹⁾]. Enn þo meira bresti þa skal ei meire æ[efsing enn sijn] xij keirishogg huorn þeirra. Enn huor sem greind[an mann þorkiel] Jonsson heldur vndan langum med mact edur Audrnm vndanbrangdm svo biorn og Arnor nai ecki langum af honnm. suari slikri sekt sem lang votta vīm þa menn sem halda edur hysa þiofa dæmda edur vtlæga menn og styrkia j moti langum. ednr kongsins rietti.

Og til sanninda hier vm setinn vier fyrr nefndir menn vor Jnnsigli firir þetta domsbref skrifjad j hnammi i hnamssueit.

177.

1. Febrúar 1492

í Skálholti.

TVEIR prestar transskribera transcriptum frá 22. Marts 1444 af skrá um reka Skálholtsstaðar á Ströndnm.

Skalh. Fasc. IX. 1.—AM. Apogr. Nr. 2607.

Þath giørnm vid narfvi jonsson oc þorbiorn ionsson prestar skalholtz biskups dæmis godvm monnvm kunnigt med þessu ockrn oppn brefi at wid hofnm sied oc ýfer les-

¹⁾ [b. v. 211. ²⁾ edur 211. ³⁾ höffum dæmt og b. v. 211.

id opit bref med heilum oc oskøddvm hangvndum inziglvm suo latanda ord eptir ord sem hier seger. [Hér kemr transcriptum frá 22. Marts 1444 af rekaskránni, DI, II, Nr. 281 B, og IV. Nr. 693].

Ok til sannenda her vm settum wid fyrr nefnder prestar ockar innsigle firir þetta transkriptum bref skrifad j skalholhti in festo sancte brigide virginis anno domini M. cd. nonagesimo secundo.

178.

5. Febrúar 1492.

á Reylnstað.

HELGI Ketilsson kvittar Jón prest Þorvaldsson um andvirði jarðarinnar Ytri-Valla í Miðfirði.

AM. Fasc. XXXI, 17, frumritið & skinni. Af 6 innsiglium eru fjögur fyrir bréfinu. — Apogr. 3345^b.

Brief vm Jstuvelle j melstadar kirkinsokn¹).

Ollom monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda þorleifr prestr jonson. benedikt magnusson. þorgeir þorsteinson. helgi gudmundzson. steinn hrolfson. hallfredr jonson ok jon biornson quediu guds ok síjna kunnigt giorandi þa er lidit uar fra hingatbvrð uors herra ihesv christi þusund flogur hundred ix tiger ok ij ær æ sunnodagin næstan efter kyndilmesso æ stad j æyrenesi uorum uier j hia sævm ok heyrðvm æ ord ok handaband jons prestz þorvalldzsonar ok helga ketilsonar ath suo fyrir skildo ath adrgreindr helgi medkendiz ath hann hefði fulla ok alla peninga wt tekit ok upp borit af fyrrnefndum sira jone fyrir jordina ytriullo er liggr j melstadar kirkivsokn efter þui sem j kaup þeirra hefer komit. hier med j sama handabandi gaf oftnefndr helgi tjtnefndan jon prest aullungis kuittan ok akærvlausan lidvgan ok frialsan fyrir sier ok ollom síjvnm erfingium ok efterkomendum um adrgreinda jord ok jarðaruerd ytriullo j midfirði. Ok thil sanninda hier um settvm uier fyrir skrifader menn uor jnscigli fyrir

¹) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

þetta kviittunarbref er skrifad var j sama stad ok deigi sýðdar enn fyrr seiger¹⁾.

179. 10. Febrúar 1492. á Munkaþverá.

VORTORÐ tveggja manna, að Semingr prestur Magnússon lýsti því, að hústrú Margrét Vigfúsdóttir hafi gefið sér jörðina Þóroddsstaði í Kaupangssveit, en hann hafi aptr gefið hana Þorláki „frænda sinum“ (Semingssyni) til kvonarmundar.

AM. Fasc. XXXI, 19, frumritið á skinni. Annað innsiglið er dottið frá. — Apogr. 3347.

vm þorustader²⁾.

Þat gjörvm vith illavgi þorgilason ok stefan ingimvndason godum monnum viturligt með þessu ockrv opnv brefi ath þa er litið var fra hingatbvrð vors herra ihesv christi þushundrud cccc ixtiger ok .ij. ar a faustudaghinn sidaztan j þorra æ mukapvera j eyiafirði. vorum uith j hia ok heýrdum æ ath sira semingr magnússon lýsti fyrir ockur ok fleirum dandimonnum. ath hustru margrett heiten vigfúsdotter sem gud hennar sál hafi. hefði gefit ser til fullrar eignar jörðina þóroddzstade er liggur j kaupangs kirkiv sokn með aullum þeim gavgg(n)um ok gædum sem henne hefer fylgt ath fornv ok nýiv ok hvn varð fremz eigandi ath ok mælti þar svo um ath hvn veri golldin enn gefin ecki. her epter meðkenndizst adrnefndr semingur ath hann hefði gefit adgreinda jörð þorlaki frænda sinum til kvonarmundar. þa er þall bondi brandzson gipti honum frænkonu sina þuridi heitna benediczdottur. ok veitti greindr þall þa ecki nockurt tilkall vm greinda jörð suo ath hann heýrði. ok til sanninda her um settum uit fyr nefnder menn ocknr incigle fyrir þetta bref skrifat j sama stad deigi ok are sem fyr seger.

¹⁾ þ. s. 6. Febr. ²⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi.

180.

23. Febrúar 1492.

á Hólum.

ÞORLÁKE Semingsson fær Ólafi biskupi og heilagri Hóla-kirkju jörðina Þoróddsstaði í Kaupangssveit til fullrar eignar og þar með fimm kúgildi, fyrir þá sök, er síra Semingr faðir hans hafði haft burt tvo gullkaleika frá heilagri Hóla-kirkju.

AM. Fasc. XXXI, 4, frumritið á skiini. Af 5 innsigilum eru nú 3 og brot af því fjórða fyrir bréfinu. — Apogr. 3836.

vm þorustader i kaupangi¹⁾.

Þath giorum vær andress jonsson radsman æ holum. gud-mundr jonsson. jon jonsson ok gudulfur magnusson prestar ok magnus biarnarson leikmann. godum monnum uiturligt med þessu uoro opnu brefe ath uær vorum j hia sæum ok heyrdum æ fimtudagen fyrstan j langafostu heima ath dom-kirkiu(nn)e ath holum. ath þa er lidit uar fra jngatburd²⁾ uors herra ihesu christi þussund flogur hundrud niwtiger ok t(u)au ar ath þorlackur semingsson feck uorum naduligum herræ ok andaligum fôdur biskup olafe ok heilagre hola kirkiu til fullrar eignar. med handabaðe jordiña þorustade er liggur j kaupans²⁾ kirkiu sokn j eyiafirði er hann reckn-adi þriatige hundrud. med ollum þeim gogñum ok gædum sem greindre jordu fylger ok fylgt hefer ath fornu ok nju ok þorlackur uard fremss²⁾ eigande ath ok fader hans síra semingur magnusson hafði gefit honum. ok þar med fim kuillde²⁾ fyrir þa sauk ath fyr nefndur síra semingur fader fyr nefnzt²⁾ þorlakzt²⁾ hafði i burtt haft tauo²⁾ gullka-leka fra heilagre hola kirkiu. ok alldre kuomu aptur. sem domsbref hier um þetta mal utuisar. ath hann matti aungua peninga burtt gefa. fyr en heilaug kirkia hafði sina skulld. lofadi greindur þorlackur biskupinum kaupmalabrefe hier upp æedr transkriptum þar ut af. Ok til sanenda hier um settum vær nefnder prestar ok leikmenn uor jncigle fyrir þetta bref er giort uar j sama stad ok are deige sid-ar en fyr seiger²⁾.

¹⁾ Utan á bréfinn með fornri hendi. ²⁾ Svo. ³⁾ þ. e. 24. Febr.

181. 27. Febrúar 1492. í Ljárskógum.

DÓMR sex manna útnefndr af Birni Guðnasyni kongs umboðsmanns milli Gilsfjarðar og Skranmu nm heimild Jóns Eiríkssonar til ábúðar á Þverdal í Saurbæ, er Ólafr prestur Oddsson hafði byggt honum.

Dómasyrpa Jóns Hákonarsonar á Vatnshorni (d. 1748) í 4to bls. 69—72, skr. c. 1608. — Afskript frá c. 1700 er og í AM, 211c. 4to bls. 132—135.

Domur Jons Eiríkssonar huort honnm væri leigujord sijn heimil.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra senda Jon Oddzson. Oddur Sigurdzson. Þordur Bjornsson. Einar Sneinsson. Þormodur Bjornsson og Arnor finnsson kuediu gudz og sijna kunnigt giorandi at þa er lidit uar fra hingadburd vors herra Jhesu christi. M. cccc lxxxx og ij ar manudæginn næstañ fyrir Chathedra petre ápostuli¹⁾ á Stadarholi j Saurbæ á þingstad riettnm vorum vær i hia saum og heyrdum á ad Jon eiriksson beiddi og krafði Bjorn gudnason kongs vmbodzmenn j millum Gilsfiardar og gliufurar. ad nefna dom yfir. huort hann mndi hafa fulla heimilld fyrirjordunni Þuerdal til abudar til næstu fardaga og huort hann mundi med langum sækia meiga þa beit sem honum hefði þar olangliga gior verid a greindri jorðn. sem annar riettur leigulidi. Eptir þeim framburdi og gaugnum sem hann hafði þar til. vændist greindur Jon Eiriksson at vott Olafi Eyolfssyni. ad hann hefði hia verid. þa sira Olafur Oddzson heimiladi honnm greinda jorð þnerdal med akuedinni landzskylldu. Og ad audrum vott vændist hann Gudlaugi Sueinssyni. ad sira Olafur hefði lyst fyrir honum og fleirum audrum. ad hann hafði heimilad Jone Eirikssyni greinda jaurdu Þuerdal. Beiddi Jon Eiriksson og krafði þessa fyrskrifada menn. ad bera sier riett vitni og satt. hier vm sem þeir mætti. Ean þeir saugdust ecki vitni honum bera. Fyrr enn þeir væri skylldadir til med laugum. Beiddi þa adur skrifadur Jon Eiriksson og krafði Bjorn Gudnason

¹⁾ D. e. 20. Febr.

kongs vmbodsmann ad stefna þessum fyrrskrifudum monnum til vitnisburðar hier vm þar þa fyrir sig. Stefndi þa greindur Biorn Gudinason þessum adurskrifndnm monnum fyrir sig þar þa. til ad bera greindum Jone Eirikssyne ætt vitne og satt sem framast vissn þeir. og mættm med langum bera j greindu mali og það giordn þeir. Jtem i fyrstu grein sor Olafur Eyolfsson fullan Bokar Eyd þar þa fyrir Birne Gndinasyni. suo vær heyrðnm ad hann hefði hia verid j meyarholhti j Saurbæ ad sira Olafur Oddzson heimiladi Jone Eirikssyne med ordum jordina Þuerdal til abudar hid næsta ar vpp fra fardaugum er var j vor og beit j Jord sjna j Stadarhols jord j millnm miclagardz og kleijfa og eingiar sem hana þurfti j Stadarholmsodda¹⁾ fyrir nedan heygard og þessir fyrgreindir menn sira Olafur og Jon vrðu þa sattir og samkaupa sæði vm landzskyld og leigu. suo sem þeir haufðu adur vm talad og þa var og þa á greind(t) þo eigi kæmi handsanl. Jtem j annari grein sor Gudlangur Sneinsson og fullan bokar Eyd þar þa fyrir Birne Gndinat Sira Olafur Oddzson hefði lyst fyrir sier ad hann hefði heimilad Jone Eirikssyne jordina Þuerdal til abndar hid næsta ar med aullum lifka skilmala sem Olafur Eiolffson sör med fyrrsagdri beit og einginm j Stadarhols jord. Jtem i þridin grein sor þalldor Arnbiarnarson fyrir optgreindum Bjurni Gudinasyni. at hann hefði afhent Jone Eirikssyni j vor j fardangum er uar j vmbodi sira Olafs Oddzsonar. sem hann hafði adur bifalad honnm. þan kngilldi sem sira Olafur Oddzson hafði bygt Jone Eirikssyni med optskrifadri jordu Þuerdal. og Sira Olafur hafði sagt sier ad hann hefði heimilat Jone Eirikssyni þa þratt greinda jord þuerdal til abudar þessa xij manndn. og það sor þalldor med ad hann hugði Jone Eirikssyne þetta fyrir fulla heimilld ganga mnndi bæði vm jord og kngilldi. Jtem j fiordn grein vornm vær fyrrskrifadir menn til nefndir af Birne Gudinasyne. kongs vmbodsmanni ad skoda og dæma vm þetta sagt mal. Eptir þni sem oss leist ættast og sannast og vær mættum fremst med langum dæma²⁾.

¹⁾ Svo. ²⁾ leiðr.; dæmast, hdr.

Jtem j fyrstn grein dæmdn vær Jone Eirikssyni lyrttarEyd hinn minna ad hann hugdi sier heimila og frialsa vera jordina Þnerdal til abudar þessa xij manudv sem var fra fardangum j nor ed nar og til fardaga er kiemn. eptir ir þeirri heimilld og lofun. sem sira Olafur Oddzson hafdi honum hier vm lofad adur enn hann flutti sig til greindr-ar jardar. sem suarit var og fyrtskrifad er. Sor Jon Eiriksson þar þa samstundis þennañ eid sem honum var dæmdnr fyrir Birni Gudinasyni ad aulln suo latandi sem honnm var hann dæmdnr. og það lagdi hann j sinn eid med at hann hefdi tekid i fodnr i haust ij lanmb af sira Olafi Oddzsyni. Enn sira Marcus xadzmadur hans afhenti honnm þan vppi þa landzskylld sem hann atti ad giallda vppi jordina Þnerdal. og sira Olafur skijldi sier þessi tuo lambafodur af Jone Eirikssyne þa hann heimiladi honnm optgreinda jord Þnerdal. Nn af þui ad sno aujsa vor landz-laug. at þar sem menn kaupa jardir. edur skiptast uid hns-um ednr skipum. þa skal kaupa med handsaulnm og vott-nm tneimur edur fleirum. Enn aull annnr kanp skulu halldast. Ef handsault ero. og suo anll þan sem vottar vita. þo eigi sie handsaul. edur sa geingur vit fyrir vottum er selldi. Þess annars ad sno stendnr i Bunadarbælki j langbok vorri. at ef þeim fullnast vitni sem jord hafa tekna. þa skulu Bændur dæma honum leign jord sijn. Eptir þui sem vitni barn honum. Jtem j sama capitula seigir suo. at sa sem leiger á Grasnautn alla²⁾ á jord þeirri. Þess þridia ad oss leyst þetta full gangn og vitni sem Jon Eiriksson hafdi til þessa sins mals vm greindañ þnerdal. sem þessir þrir menn sorn sem adurskrifat stend-ur.

Þni ad suo proudn og fyrir oss komnn dæmdn vær med fullu doms atquædi adur skrifadir menn. suo framt sem vier mattum þetta mal med lógum dæma Jone Eirikssyni þessa þratt greinda jord Þnerdal heimila og frialsa til abudar til næstn fardaga er kiemur og sno þan kngilldi sem sira Olafur hafdi bygt honum þar med og greindañ

¹⁾ tvískrifad i hér.

Jon Eiríksson með ríettu hafa eiga aull þau gíædi og gagnsmuni á þessari optgreindri jordu Þuerdal. sem audrum leigulida ber með ríettu að hafa á sinni leigu-jordu til næstu fardaga er kiemur. og með langum sækia meiga sem annar leigulidi þa Beit sem honum hefur þar olaugliga gior verit. Suo og undir saumu grein og forordi. leyst oss honum su beit heimil sem hann hafdi j Stadar-hols jordu. j millum miclagardz og kleyfa. suo micit sem suarit uar. að sira Olafur heimiladi honum og adur er skrif-fad. nema laugmanni litist annad laugligra. með skynsamra manna rædi og samþycki. Suo og medkiennunst vier adur skrifadir menn. at Jone Eirikssyni var þar Eingin sauk gefin af sira Olafi Oddzsyni vm þessa jardar abud. suo vær vissum. þa þessi vor domur var vtnefndur. og dæmdur suo sem fyr skrifad stendur.

Og til sanninda hier vm setium vier fyrrskrifadir menn vor jnnsigli fyrir þetta bref skrifad j Liarskogum i Laxar-dal i hiardarhollz kirkiusokn. manudæginn næstañ fyrir Translacio sancte Johannis holabiskups á sama ari sem fyrr seigir.

182.

9. Martis 1492. á Hoffi í Vatnsdal.

TRANSSKRIFTAREREF.

AM. Apogr. 747 „Ex transcripto“ þ. e. eptir frumtranscripto á skinni með hendi Jóns Magnússonar bróðar Árna. „Fyrr breffu eru flóer þveinger og flumta þveingfar, eun Jnnsiglenn eru öll j burt. Breff-ed er á pergament, með ecke ríett goda hönd og þo allsæselega“.

Þat giorum uær einar oddzson. gunnlaugur þorkelsson. liotur þorleifsson og jon olafsson godum monnum uiturligt með þessu uoru opnu breff at uær hofum siet og yferlesit opin breff með heilum og oskóddum hangandi innsiglium

þeirra godra manna er þar voru fyrir skrifader suo latandi ord efter ord sem hier seiger. [Hér kemr:

1. Vottorð tveggja manna um kaup Einars Dorleifssonar og Jóns Geirssonar á Eyvindarstöðum og Guðlangastöðum 25. Sept. 1453, DI, V, Nr. 101;

2. Vottorð þriggja manna, að Jón Geirsson fékk Egli Grímssyni ákall sitt á Eyvindarstöðum 25. Sept. 1453, DI, V, Nr. 102;

3. Björn Dorleifsson selr Egli Grímssyni Eyvindarstaði 11. Okt. 1453, DI, V, Nr. 105;

4. Afsalsbréf Dorleifs jungkæra Björnssonar fyrir Skarði í Langadal til Egils Grímssonar 6. Febr. 1468, DI, V, Nr. 452;

5. Arfakipti þeirra bræðra Dorleifs og Einars Björnssonar eptir Árna bróður sinn 18. Júní 1476, DI, VI, Nr. 75].

Ög til meire sanninnda hier um settum vær adurnefnd-er menn vor junsigli fyrer þetta transkriptarbrief er giort var a hofe j uazdal faustudaginn næsta fyrer gregorius-messn i langaföstu þa er lidit var fra hinngatburd uors herra jehsu christi þusnöd flogur hundrut niutiget ok tuan ar.

183.

19. Marts 1492.

í Skálholti.

Dóma tólf presta útnefndr af Stepháni bisknpi í Skálholti um kærn biskups til Orms bónda Jónssonar og Ingibjargar Eiríksdóttur hústrú hans, að Ormr hefði nefnt leikmanna-dóm yfir heilagrar kirkju málefnum, en Ingibjörg hefði tek-ið í vernd og samneyti Pétur heitinn Ólason, eptir að sann-prófað var, að hann hefði stolið og rænt silfri og kostnleg-um „háfum“ kirkjinnar og bisknpsins í Skálholti.

Bisk. Skalh. XVII, 25, frumrit á skinni. Öll (13) innsigli voru dot:in frá á dögum Árna Magnússonar. — AM. Apogr. 2368 eptir Skál-holtsfrumritian „accuratissimé“. Þegar Árni gerði afskript sína, var frumbréfið orðið skemat, svo að skallar voru í. Þá skalla fylti Árni ept-ir „Bok Jons Hakonarsonar á Vatzborne innehalldande copiar af ad-skilianlegum domum og brefum“, og á eg þá bók nú, og er hún rituð um 1608; er dómrinn þar í transkripti frá 5. Maí 1492. Eptir þessari afskript tilferir Árni og nokkurn orðaman „meir ad illustrationem enn til nytsemdar“. „Dó kynni transcriptum vera giört epter öðrum ori-ginal. Þvi fleire hafa oefad giörder vered ennsá sem í Skalhollte liggur“.

Domur um Orm bonda Jonsson og hustru Jngibiörgu
kvinnu hans.

Ollnm monnum [þeim sem¹⁾] þetta bref sia edur hejra. Senda ærne Snæbiarnarson. Narfne jonsson. jon olafsson. jon vilhialmsson. augmundr biornsson. eirekur sigurdzson. hakon jonsson. Marteinn einarsson. gndmundr þorkelsson. halldor týrfingsson. halldor jonsson. hallur sigurdzson. prestar Skalholtzbiskupsdæmis kuEDIU gnds og sina knnnigt giorande. ath snb anno gracie. M^o. cd^o. nonagesimo secundo a [manvdag hinn²⁾] næsta fyrir benedictnsMesso j stora³⁾] stofunne i Skalholltte. [vornm nær⁴⁾] j dom nefndir af ærligvm herra og andaligum⁵⁾] fídr herra Stephano med gnds nad biskupe j Skalholltte. ath dæma vm þær sakir sem greindr Herra Stephan kíærde til orms bonda jonssonar og hans eiginkvinnu hustru jngibiargar eireksdottur. sem var [i fyrstu⁶⁾] ath fyrrnefndr ormur bonde jonsson hafde sett sig ologliga jn j þad ualld sem honum var alldre bifalad. nefnande leikmanna dom. nt yfir heilagrar kirkiu malum. og tekit tylfttar- eid nt af þeim manne. sem i heilagrar kirkin stormælum⁷⁾] var bundin og kirkiunnar formanne bar rett yfir af segia. og fyrir þa sok ath greind hustru jngibiorg hans eiginkona. hafde tekit vñdir sina vernd. j samneyte. samþýcke og selskap. petur heitinn olason⁸⁾. adr enn hann var j hel sleginn. ept- er þad er⁹⁾] sannprovad var. at hann hefde stolit eda rænt silfre og kostnligum¹⁰⁾] hafum. kirkiunnar og biskupsins j Skalholltte ur sialfre domkirkiunne þar heima a stadnum og fyrir þær fleire sakir sem hann matte þæ¹¹⁾] med lognm til hans tala. nn af þni ad adnrgreindr ormur bonde var þar þa logliga fyrirkalladr. suo og beiddnñzt vær hans forsners. fyrir hueria grein er¹²⁾] hann hefde dom vt nefnt og tekit eid af petre olasýne. enn hann gaf þad svar hier til. at hann hefde verit beiddr og krafdr af fyrrsaugdum petre

¹⁾ [b. v. JHák. ²⁾ [manudaginn, JHák. ³⁾ sturu JHák. ⁴⁾ [voru vær JHák. ⁵⁾ andligum JHák. ⁶⁾ [b. v. JHák. ⁷⁾ stormalum JHák. ⁸⁾ olafsson JHák. (alstaðar). ⁹⁾ ad JHák. ¹⁰⁾ godum JHák. ¹¹⁾ þar JHák. ¹²⁾ ad JHák.

olasýne undanfærslu. og hann hugde ath skynsamer laugrettumenn muðu þat eitt dæma. sem hann mætte med godre skýnseme og skiluisse framfylgia. þotte oss þetta hans forsuar ecke afl hafa. Nu sakir þess ath sno stendr j kirkiunar logum at huer sem ræner eda stelur ur kirkiu. þa skal þad mal fyrst ransakast fyrir kirkiunnar valde. jtem þeir af leikmonnum sem taka undir sig til profnanar og¹⁾ rannsaks eda doms þær sakir sem ath eins eiga fyrir forstiorum heilagrar kirkiu at dæmazt uanuirdande j þui loglega domendur þeirra mala og geingr suo vitz²⁾ vitand[e æ] sættargjörd þa er gjör var j millum kongdömsins og kirkiunar. og af huorratueggju alfu var med suardogum stadfest. eda þeir leikmenn sem dom leggja æ kirkiu [eigner eda kl]erka ath þeim sialfum ospnrðum edr mote mælundum þeim sem rada eiga þa fellir sa æ sig fullkomit bann af sialfu verkinu. Jtem finnt og [sno skrifat j sialfum kirkinunnar l]ogum ath ef nockur heyrer opinbera rýktt. af sannordum monnum. ath ef einnhuer hafue bannsettr verit. eda gjort nockud þad nerck sem hann fellur³⁾ j hid [meira bann vt af þa ber honnm skýllduliga at hafa epttirleitan þess mals vm sannleik og ath fordaztt samneyte vid þann sama mann. suo leinge at hann verdr full[viss hu]at satt er þar⁴⁾ j. Þui at heilax anda nad tilkalladre ath suo profudn og fyrir oss komnu dæmdu vær fyrr nefndir prestar med fullu döms atkuæde. adr grein[dan] orm jonsson ologliga tekid hafa eid og undanfærslu af greindum petre olasýne. vm þad [at hann hefde⁵⁾ rænt edr⁶⁾ stolit silfri og andrum peningum ur heilagre S[kal]holltzkirkiu. og fellt suo æ sig fullkomit bann af sialfu uerckinn. og skýlldugan ath taka lausn og skripttir af biskup Stephano. edr þeim sem hann þar til skipar og se[ka]n fullrette vid heilaga skalholltzkirkiu og biskupinn⁷⁾. xxx. marcka. enn fyrr þionuzstu tekiu og kirkiu jnngaungn sekañ suo sem kirki-

¹⁾ edur JHák. ²⁾ vis, JHák. ³⁾ fello JHák. ⁴⁾ b. v. JHák. ⁵⁾ [er hann hafdi JHák. ⁶⁾ og JHák. ⁷⁾ biskupinum JHák.

unar lang utísa. Jtem með sama doms athkuæde dæmdu vær fyrrnefndre hustru jngbiorgu eirekksdottur settareid junau halfs manadar at heyrðum dominum. fyrir adr skrifndum biskup [ste]phano edur þeim sem hann þar¹⁾ til skipar. svo felldan at hann hafi huorcke heyrtt sagt af optnefndum petre olasyni ne jone diak[ua s]em kalladr er pungur og ei af uockrum [audrum skiluisum²⁾] monnum at adrgreindr jon diakne hafue suared bokareid ath petur olasou hefde tekit [silf]jur og annat það sem horfid hafde vr domkirkiunne j Skalhollte enu ef hann fellz æ eidium þa dæmdum ver hana skýllduga ath taka lausu og skripttir fyrir samneyte og samþýcke vid sagdan petur og seka fyrir þionuztutekiu og kirkiu jnngaungu eptter þui sem kirkiunuar log vtísa. skal þetta sakafe lukazst. einn þridiungur at næstum fardogum. annar at mikaelssessa þar næst. og hinn þride ath fardogum þar epttir. biskupinum edr hans vmbodsmanne j fulluirtum peningum. halft j klofa ein halft j Skalhollte. Var þesse vor domr af oss uppsagdr og ju skripttis fram borinn tittskrifudum biskup Stephano j doms sæte sitianða. og þenna dom með oss samþýckianna. og þui sette hann sitt jnnsigle með uorum jnnsiglum fyrir þetta domsbref skrifat j sama stad og sre dege sidar enu fyrr seigir.

184.

22. Marts 1492.

á Hólum.

GUÐMUNDR Jónsson gefr „sjúkr í líkama, en heill að samvizku“ heilagri Hólakirkju og Ólafi biskupi jörðina Þorbjargarstaði í Laxárdal, en „hér í mót bað hann biskupinn fyrir guðs skuld að taka að sér tvo sönu sína og láta læra annan til prests, en hjálpa öðrum til manns“.

AM. Fasc. XXXI, 14, frumritið á skinni. Af fjórum innsiglum eru þrjú fyrir bréfinu. — Apogr. 3343.

¹⁾ JHák; þa, frbr. ²⁾ [slikum, JHák.

Þorbiargarstader [giefner Hola kirkiu¹).

Dath giorum vær eirikur prestur sigmundsson. symon pallsson. jon ketillsson ok þorgeir olafsson leikmenn. godum monnum uiturligt med þessu uoro opnu brefe ath þar uorum uær j hia savm ok heyrdum æ. miduikudagen j ymbryviku um haustit²) j myklagardi j eyiafirðij ath gudmundr jonsson siukur j likama en heill ath samuizku gaf heilagre holakirkiu ok biskup olafe jordina þorbiargarstadi j laxardal. er liggur j huams kirkiu sokn fyrir tiu hundrud med aullum þeim gognum ok gædum er greindri jordu fyllger ok fyllgt hefer ath fornu ok nýu ok hann uard fremzt eigandi ath. ok þar til flogr kuillde er standa med jordunne. ok flogur hundrud j odrum peningum. hier j motti bad hann biskupin fyrir gudskulld. ath taka ath sier [tuæ sønu³) sina ok lata læra annan til prestz en hiallpa odrum til mannz. Suo ok giordi biskupin. tok [billtana³) til sin. Woro hia þessum giorningi marger dandimenn adrer badi lærder ok leicker. Ok til sanenda hier um settum vær fyr nefnder prestar ok leikmenn vor jncigle fyrir þetta bref er skrifat uar æ holum j hialtadal fimtudagen næsta fyrir mariu Oesso j langafaustu. anno domini M^o. cd^o. xc^o. secundo.

185.

14. Apríl 1492.

í Skálholti.

Dóma sex presta útnefndr af Stepháni biskupi í Skálholti um þær sakir, er hann kærði til Haldórs Brynjólfssonar, að hann héldi Haukholt, jörð kirkju og staðar í Skálholti, að hann hefði eigi lukt andvirði Hrauns í Grímsnesi og fyrir rekatöku af fjörum staðarins, og fleira.

Bisk. Skalh. Fasc. V, 9 framrit á skinni stórléga máð. — AM. Apogr. 2564 „accuraté“ eptir framritinu.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heýra.

¹) Utan á bréfinu; frá [með hendi frá 17. öld, hitt eldra. ²) Þ. e. 21. Sept. (1491). ³) [svo.

senda snorre helgason profastur æ rangarvolum. Harfue jonsson kirkiuprestur j skalhollte. eirekr sigrdzson. hakon jonsson. halldor týrfingsson. halldor jonsson. prestar skalholltz biskupsdæmis kuEDIU guds ok sina. kunnigt giorande ath sub anno gracie. M^o. cdo. uonagessimio secundo. æ fostudag hinu næsta fyrir: passionem domini¹⁾ j storastofunue j skalhollte. vorum vier j dom nefndir af ærligum herra ok andaligum fodr herra Stephano med guds nad biskupe j Skalhollte ad dæma vm þær sakir sem hann kiærde til halldors brynjolfssonar. sem var. at hann biellde j sinue eign haukhollt þeirre jord er kirkiau ok stadriun j skalhollte hafde vm langa tima eignaztt ok frialsliga uoted. jtem fyrir þæ adra sok ath fyrnefndr halldor hefde ecke lucktt heilagre skalholltzkirkiu. peniuga j jardar verd fyrir hraun er liggj j grimsnese. suo sem hann hafde lofad biskup Mognuse godrar Minniugar. jtem fyrir þæ þridiu sauk at hann hefde dregit til sin edr latid j burt hafa uid af rekum stadarius j skalhollte unenn eda ouunenu. ok fyrir þær fleire sakir sem hann matte þæ med logum til haus tala. Skodudum vær stefnuna ok leitz oss huu skiallig. ok dæmdum greindan halldor laugliga fyrir kalladan. Nu fyrir þui ath kirkiunnar laug suo til visa. ath þat se fyrirbodid ad biskupar edr forstiorar heilagrar kirkiv dirfizt nockrum manne ad selia edr veita jardir edr bæi edr nockurar adrar eignir siuna kirkua til æuelegrar stadfestu. enn ef þess hefer freist ad verit j nockrum stad þæ skal ouytaztt ok undir kirkjunnar valld ok forræde apttvr kallaztt. kom fyrnefndr halldor fram fyrir oss ok synde bæde kaup ok kuittan fyrir greiudum jordum haukholltum og hraune med biskupsins þusscigle ok aunara þeirra er þær voru fyrir skrifadir. eun af þui at oss litz eigi tilheyrliggt at hinn lægre dæme yfir hinum hæra. enu eigi af þui ad ef vær þættumst þær mega yfir taka þæ litizt oss þat oskialligt ok ecke afl hafa. ath nockr heilagrar kirkiu fastæigu selizt vtan fyrir fulla naudsýu ok retta nýtsemd epter þui sem fyr stendr skrifat ok

¹⁾ D. e. 13. Apr.

kirkinnnar lang ntvisa. Þni j guds nafne amen. dæmdnm vær greindir kennemenn med fulln doms athknæde þesse sanmo jardakaup ok soln ok kvittan er þar knomo fram fyrir oss vndir skodan ok ursknrd adr nefndz biskup stefans huerтт afl þesse kanp eda sanlnr sknlu hafa. suo ok hner nandsyn edur nytsemd til dro upp æ heilagrar kirkin vegna hier vm. jtem med sama dome dæmdnm ver þratt greindañ halldor skýlldngañ ath sueria lýritareid hin meira jnnan siaundar fyrir bisknpennm ednr þeim sem hann þar til setnr. ath hann hafe anngnañ vid haftt edr dregit til sin af stadarins eign sidan bisknp Wagnus fiell fra vnnenn eda onnenn. vtan þann sem hann medkændizt. ath sira arne snæbiarnarson hefde feingit sier npp æ iij hesta. ok ad hann hngde hann vera fullañ heimildarmann þar vn ok ad nnnnm eidinnm. dæmdnm ver hann kuittañ hier vm. enn ef hann fellzt at þessnm eide. þa dæmdum ver hann skýlldngañ apttnr ath leggja vdir sinn snarenn eid. allañ þann vid. sem hann hefer j brttu haftt ologliga. ok sekañ vid kirkiuna þriatigi marcka j fullrette ok skýlldngañ ath taka lansn ok skripttir af biskupinnm sialfum fyrir þat bann sem hann hefir æ sig felltt af þesse sinni tiltekt. ok sekañ eptir þni sem kirkiunnar lang utvisa. ok skýlldngañ ath giallda bisknpinum þessar fiarsektir j næstum fardogum.

Var þesse vor domnr af oss nppsagdur ok jn scripttis framborinn optnefnðum bisknp stephano j domssæte sitianda ok med oss þennan vorn dom samþyckianda ok þui sette hann sitt jnnscigle med vorum jnnsciglum fyrir þetta domsbref skrifat j sama stad ok are deigi sidar enn fyrr segir.

186.

14. Aprfl 1492.

í Skálholti.

STEPHÁN biskup í Skálholti úrsknrðar ónýtt það jardakanp, er Haldór Brynjólfsson hefir keypt Haukholt í Hrunamannahrepp og Hrann í Grímsnesi af staðnum í Skálholti, og jardiðrnar undir bisknpsstólinn, en Haldóri aptr andvirði

þeirra og hann skyldugan nú í stað að skila biskupi kaupbréfunum.

Bisk. Skalh. Fasc. V, 10, framrit á skinni. — AM. Apogr. 2565 „accuraté“. Framritið var orðið stórskemt á dögum Árna Magnússonar, og fyllti hann eyðurnar út með því, sem hér stendur í hornklofum, eftir afskrift með hendi séra Bjarna Hallgrímssonar, sem gerð var meðan bréfið var enn heilt.

Uær Stephan með guds nad biskup j Skalhollte heils-um aullum godum monnum. þeim sem þetta bref sia edur heýra með guds kuediu ok vorre. kunngiorum vær ýdur. ath sub anno gracie M^o.cd^o.nonagessimo secu^{do}. a faustu-
dag hinn næsta fyrir passionem domini¹⁾ j storastofunne j Skalhollte var halldor brynjolfsson langliga fyrir oss kall-
adur. fyrir þa sauk ath vær kiærdum þat til hans at hann hielde j sinni eign haukholtt j rvinamannahrepp j reyki-
dals kirkiu sokn. þeirre jord er kirkian ok stadurinn j Skal-
hollte hafde vm langan tima eignaztt ok frialsliga notid. jtem fyrir þa sauk adra. ath fyr nefndur halldor hefde ecke lucktt heilagre skalholltzkirkiu. peninga j iardar verd fyrir hraun er liggur j grimsnese suo sem hann hafde lof-
ad biskup Mægnuse godrar minningar. Nu af þui ath vær hofdum j dom nefnt wora presta ok prelata. ad dæma vm þær sakir sem hier fyrr standa skrifadar. ok þeir litu æ þessar malakiærslur ok urdu með þui mote samþýckir ath þeir dæmdu þenna malavoxtt undir vorn vrskurd edur alýktardom huertt afl eda maktt þesse jardakaup edr landa-
saul. ok kuittunarbref skýllde hafa. edur huer naudsýn ok nýtsemd oss litiztt hier hafa til rekit. skodudum vær ok eptterleitudum. vid skýnsomvzstu dandemenn. ef þeir hefde heýrtt sagtt. af skiluisum monnum edur vitad sialfir ath skalholltz stadur hefde haftt fulla þorf ath selia þessar jarder fyrir obirgdar sakir þeirra hluta sem kirkian matte ecke an vera. enn allir sangdu þar nei til ok uær sialfir kunnum hier (enga) naudsýn ne nýtsemd j þessum giorn-
inge ath merckia. þad heilagre kirkiu megi stoda eda

¹⁾ D. e. 13. Apr.

stetta til nockurs gods, heildur læging, vanhætt ok tign. þú at heilax anda náð tilkalladre, seigium vær þú domini nomine amen. Með fullu doms atknæði ok laga urskrurde þesse jarda kaup ok landasanlur ok kuittanarbréf, ollungis ecke afl hafa, ok heilagrar skalholtzkirkinn vmbodsmenn rettliga að sier mega taka tittskrifadar jardir þú næstum fardogum, enn suodan þeni[nga aptur]leggja¹⁾ þrattnefndum halldore sem kirkian hefir aður uppborit ok brefin vtnisa, ok hann skýllingna ath legg[ia aptur brefin] þú vora hand nu þú stad, var þesse vor domur edur vrskurdr af oss sialfum vppsagdur ok þú script[is fram þ]orinn oss þú domssæte sitianda vorum adurgreindum kennemonnum ok fleirum audrum godnum monnum að he[yrndum ok með oss sam]þýckiundum. Ok til sanninda hier vum settum vær vortt þúnsigle með vorra presta ok prelata þúnsiglum sira snorra helgasonar profastz að rangarvollum, sira þarfa jonssonar kirkinnprestz þú Skalholti, sira [Gireks sigurdssonar, sira þ]akonar jonssonar, sira halldors týrfingssonar, sira halldors jonssonar, fyrir þetta doms bréf [skrifad þú sama stad ok ar]e degi sidar en fyrir seigr.

187.

20. Apríl 1492.

í Skálholti.

Dóma sex presta útnefndr af Stepháni bisknpi í Skálholti um misþyrming Haldórs Brynjólfssonar við Gest Pálsson, landbúa Skálholtsstaðar, langardagskveldið fyrir hvítasunnu eptir miðjan aptan.

Bisk. Skalh. Fasc. IV, 7, frumrit á skinni. Af sjö innsiglum er nú eitt fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 2549.

sentencia super excessus halldori bry(niolfi)²⁾.

Domus vum misþyrming að helgum dogum³⁾.

Ollum monnum þeim sem þetta bréf sia edur heyra. Senda snorre helgason profastur að rangaruollum. þarfe jons-

¹⁾ b. v.; hefir vantað frá upphafi. ²⁾ Utan á bréfinu með samtíða hendi ³⁾ Utan á bréfinu með hendi frá e. 1600.

son kirkiuprestr j skalholte. eirekur sigurdzson. hakon jons-
son. halldor týrfingsson. halldor jonsson. prestar skalholtz
biskupsdæmis kuediu guds ok sina. kunnigt giorande. ath
sub anno gracie. M^o. cd^o. nonagesimo secundo. æ fimtudag
hinn næsta fyrir passionem domini¹⁾ j storastofunne j skal-
holtte. vorum vier j dom nefndir af ærligum herra ok anda-
ligum fodur. herra stephano med guds nad biskup j skal-
holtte. ath dæma vm þær sakir sem hann kiærde til hall-
dors brýniolfssonar. sem var ath greindr halldor brýniolfs-
son. hefde mýsbýrmt stadarens landbua. geste palssyne. æ
laugardags kuellid fyrir huitasunnu eptter midian apttan.
er hann for j skalholtt ath flýtia heim til stadarins vadmál
er hann atte ad giallda þar. jarduarpande honum upp æ
florar reisir. og hefde hlaupit ofan æ hann med hondum
ok knefum sem honum likade ok þiakade hann med þessu
mote. suo ad þa er hann reirs²⁾ vpp sýndizt³⁾ honum jordin
snuazt vndir sier. ok kugade af honum med fullre naud-
ung. þriar ær. æ þessu sama vettfangi ok fyrir þær fleiri
sakir sem hann matte þa med logum til hans tala. litum
vier æ stefnuna ok leitz oss hun skiallig. ok þui giordum
vier fyr nefndañ halldor logliga fyrir kalladañ. þu af þui
ad landslagabok vottar suo ath ef manne er med ofund mýs-
þýrmt. ok gefur sæ sauk æ er fyrir uerdur þo eigi se vitne
vid. þa skal lyrittareide fyrir koma. þui ath heilax anda
nad til kalladre j guds nafne amen. ad suo profudo ok fyr-
ir oss komnu. dæmdum vær greindir prestar med fullu
doms atkuæde adr nefndañ halldor bryniolfsson skýlldugañ
ad sueria lyritareid hinn meira. hier vpp æ stadinn fyrir
biskupinum ok þeir skialligir dandemenn med honum sem
adur nefndur biskup stephan. nefnir honum til sonunar.
fyrir þann aburd sem fyrr sagdur gestur talar til hans ok
hann hefir bokareid æ bodid ok handfest ok ad unnum eid-
inum. þratt greindañ halldor sakalausañ vid kirkiuna. enn ef
hann feltz ad fyrrsaugdum eide. þa dæmdum vier hann
sekañ fyrir kirkiu jngaungu ok þionuzstu tekiu. epttir þui
sem kirkiunnar laug vt uisa. som er xij aurum fyrir huern

¹⁾ D. e. 19. April. ²⁾ Svo.

þann dag sem j sextan daga halde eru, sex aurum huern sunnudaga ok þeim jafn hafa ad helge, enn þrim aurum fyrir hueru þanu sem j minua halde er, ok æ rumhelgum dogum, ok hann skyldugan ath taka lausn ok skriptter af biskupinum eda þeim sem haun þar til skipar, skal þridiungr þessara secktta gialldazt j næstum fardogum biskup stephano edur haus vmbodsmanne j fulluirttum peningum þar sem honum likar ath taka, enn annar þridiungr ad jonsDesso baptiste ok hiun þride ath michael's Desso ad hauste næst komanda.

var þesse vor domur af oss uppsagdr ok jn skriptis framborinn opttuefudum biskup stephano j domsæte siti-
anda ok med oss samþýckiauda ok þui sette hauu sitt jn-
sigle med worum juncsiglum fyrir þetta domsbref skrifat j
sama stad ok are degi sidar enn fyrr seigir.

188.

2. Maí 1492.

í Grímsey.

PRÓFENTUBRÉF Árna Bergssonar við klaustrið á Munkaþverá.

AM. Fasc. XXXI, 11, frumrit á skiuni, og eru öll (3) innsiglin fyrir bréfinu.

jardabyggingarbref og proventu¹⁾.

Þat giorvm ver þorareu jousson, gvdmvndr gvdlavgs-
son ok þorgils uigfussou godvm monnum viturligt med þessu
uorv opnv brefi ath æ miduikvdaghin næsta fyrir kross-
messo vm vorit j grimsey þa er lidit var fra byrd krist(s)
þvshvndrvd, cccc. ix tiger ok t(v)av dr sem savm ver ok
heyrdum æ ord ok handaband þessara manna brodr ravgn-
valldz af einue alfu j vmbodi abota jons a mukaiþvera enn
af annare alfv arua bergssouar, ath suo fyrir skildv ath
broderen bygdi houum heima vm þriv dr grænavik med
savmvm kostvm, enn ef hann veri eigi leingur fær edr
uillde ecki bva þa skýllde hann fara heim til stadarens ok

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 16. öld.

hafa þar mdt ok klædi svo leingi sem hann lifdi ok þion-
ostv. hier j moti gaf fýrgreindur arne stadnvm a mvka-
þvera. iij. malnytv kvgillde er hann atti hia stadnvm adr.
ok hier til alla halfa peninga er hann atti j motz vit konv
sina ok halft skip med færvm halfvm. her til skýllde hann
leggia stadnvm afa allan þan sem honnm geingi af ok
folki hans til matarkavps ok rettra skullda er honnm ber
ath lvka ath lavgvm. her til lofadi titt nefndr arne ath
vera ntti vm stadarens vegna ok klavstvrems vm allt þat
er hann nissi heftiligazst vera klanstrinv ok nýtsamlegazst
bædi fýr ok sidar. Dæi greindr arne a þessvm xij manod-
um þa skýllde stadvren eiga alla fýr skrifada peninga ok
hann flýtiast ath forfallalavsv ef hann andazst a svmar
heim til stadarens ok lata sýngia xx messo¹⁾. Ok til sann-
inda her vm settvm ver fýr nefnder menn vor incigle fyrir
þetta bref skrifad a mvkaþvera j eyiafirdi favstvdaghinn
næsta epter Mærivmesso fýrri vm svmarit a sama áre sem
fýr seger²⁾.

189.

5. Maí 1492.

í Skálholti.

TRANSSKRIFTARBREF.

Dómasyrpa Jóns Hákonarsonar á Vatnshorai skr. c. 1608.

Domur vm Orm Bonda og Hustrn Jugebiorgn.

Þad giornm vier Sigurdur Jonsson og Eigill Jonsson.
leikmenn. godnm monnm vitnrligt med þessu ockrn opnu
brefi at vier haufnm sied og yfirlesid xij presta dom suo
latandi ord eptir ord sem hier seigir. [Hér kemr dómr Stepháns
biskups frá 19. Marts 1492 um Orm Jónsson og konu hans, Nr. 183
hér á undan].

Og til sanninda hier vm setium vid fyrrnefudir menn
ockar junsigli fyrir þetta transkriptarbref skrifad j Skal-

¹⁾ Svo = tvitugmessu ²⁾ þ. e. 17. Ang. ³⁾ mariæ. hdr.; AM. leiðrétti.

holtti jn profesto sancti Johannis apostoli og martiris¹⁾ aute portam latiuam²⁾ dñ sama ari sem fyrr seiger.

190.

24. Maí 1492.

í Skálholti.

HALDÓR Brynjólfsson fær Stepháni biskupi í Skálholti alla jörðina Ketilhúshaga í Áverjahrepp og þar til þrjá tigi hundraða, eu biskup kvittar Haldór af því misferli, er hann hafði í ratað, þá er hann misþyrmdi Gestí Pálssyni kveldið fyrir hvítasunnu eptir miðjau aptau.

Bisk. Skalh. Fasc. IV, 8, frumrit á skinni. Öll (fjögur) innsiglin eru nú döttin frá. — AM. Apogr. 2550.

gioruingsbref biskupsins ok halldors bryniolfssouar
vm ketelhusaga.

Þath giorum vær hakou prestur jonsson. þodr diakne gudmundzson. Þoruadr Ellenzson ok einar gudmundzson. godum monnum kunnigt med þessv vorv opnu brefe. ad a þridiudag hinn næsta eptter halluardz Messo³⁾. j skrudhusiuu j scalholhti vorum vær j hia med audrum fleirum godum monnum saum ok heýrdum a ord ok hañdabaud þessara manua af einui alfu ærligs herra [ok andaligs⁴⁾ fodrs herra Stephans med guds nad biskups j scalholte ok halldors bryniolfssouar af annare. Skildizst þat ok faldizst vndir þeirra handabaude ad greindur halldor feck fyruefudum biskup Stephano jordiua alla ketelhusaga er liggur j aueriahrepp j gunnarsholtz kirkiusoku med aullum þeim gaugnum ok giædum sem greindri jordu fylgir ok fylgtt hefir ad fornv ok nýiv ok hanu vard fremst eigande ad med logum. ok þar til þriatige huñdrada. voru þessir peningar þar j greindir. jn primis vj kugillde þav sem fylgia med greiudre jordu ketelhusaga. jtem. x. hundrud þau sem adr greindr halldor hafde feingit adur til forua kirkiunne ok stadnum j scalholhti fyrir jordiua braun j grimsnese.

¹⁾ marie, handr. ²⁾ latinum, hdr. ³⁾ þ. e. 22. Maí. ⁴⁾ [tvískritað í frbr.

jtem. v. hundrud er brýniolfur eireksson hafde golldit greindre kirkiu j scalholtti j millum haukhollta ok fyrr nefndz ketelushaga. ok hier til ad auke .ix. hundrud j þeim peningum sem biskupinum likade ad taka. ok ad þessum peningum luktum. gaf ok giorde titt skrifadr biskup Stephan þrattnefndañ halldor aullungis kuittan ok akiæruleusañ fyrir sier ok aullum sinum epttir komundum kirkiunnar formonnum j scalholte fyrir þau misferle er hann hafde j ratad þa er hann mýspýrme geste palssyne a laugardags kuellidid fyrir huitasunu epttir midian aptan. ok geck sidan oleystr j heilaga kirkiu. vñ langañ tima þar til er optt nefndr biskup Stephan leysti hann þar ut af.

Ok til sanninda hier vm settum vær fyrr nefndir menn vor jnnsigle fyrir þetta giorningsbref skrifat j Scalholte þa er lidid var fra hingatburd vors herra jhesu christi þvssund flogur hundrud niutigir ok tuo ar. tueimur dogum sidar enn þesse giorningr for fram.

191.

9. Júní 1492. á Hofi í Álptafirði.

ÖGMUNDR prestr Andrés�on, prófastr og almennilegr dómari í millum Jökulsár á Breiðársandi og Breiðdalsár, úrskurðar Einari Þorsteinssyni undanfæri með bókareidi, að hann hafi ekki slegið Berg Pálsson bróðurson sinn né misþyrmt honum, en fallist honum undanfærið, þá úrskurðar hann honum sektir eptir því, sem bréfið greinir.

Bisk. Skalh. XVII, 27, frumrit á skinni. Öll (8) innsigliu eru dottin frá. — AM. Apogr. 2370 eptir Skálholtsfrumritian „accuratissime“.

Exemplum Actorum judicis.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra sender ek ógmundr prestr andresson profastur ogh almennilegr domare j millum jokulsar a breiðarsande ogh breiðdalsar Quediu guds ogh mina kunnekt giorande ad sub anno gracie. M^o. cd^o. nonagesimo secundo. a laugardagen næsta firir huitasunnu stefnda ek firir mik [til hofs stadar

er ligger j alptafirde¹⁾ einare þorsteiussyni til vndanfærdzlu ath hanu hefði ecki slegith eda misþyrmt med heiptugre hende bergi palssyni brodrsynne sinum vpp æ Míduikudagen j huitasuunu viku eda laugardagskuellð epter non eda nockurn anuañ laughelgañ Messodagh. suo haun hafe sekr matt af verða vid heilaga kirkiu ogh mik enn haun kom ecki ogh einge hans löglegi vmbodsmadr. j greindañ dagh til hofs stadar j alptafirde. Þu med þui ath stefnan kom jnsiglud med jnsigle sirra einars þorsteinssonar ath hann hefde lesith fyrskrifada stefnu yfer adr nefndum einare suo haatt ogh skileth ath haun matti vel heyrá ef haun villde epter þui sem ek hafða haun vñ beithth ogh bodeth adr. Þui dæmda ek stefnuna logliga ogh adr uefudau einar rettlega firir kalladañ. Þui in nomine domini amek ogh ad heilags anda uað til kalladre dæmda egh mier j domseti sitiauda optuefndañ einar þorsteiusson skyldugañ ath færa sikh vndan. med suordum bokareide firir mier heim(a) ath stafafelli ef haun er til fær jnnan siðundar ath heyrðum domium ath haun hafe huorke sleget ne mysþyrmt med heiptugre hende adrnefndum bergi palssyui brodrsyni (sinum) æ þessum fyr uefndum tímum. En ef þu fellz ath þessi þiune vndanfærdzlu þa dæmi ek þik sekan vid heilaga kirkiu ogh mik sex aurum vpp æ huoru þessara fyr nefndra daga ogh suo sekañ sex aurum firir huern lóghelgau dag sem þu hefer j kirkiu geingit enn tolf aurum firir huern þan dagh sem j sextan daga hallde eru ogh þu hefer j kirkiu geingit eun þrim aurum vpp æ huern rumbelgan dagh sem þu hefer j kirkiu geingit. En j huert sinn er þu hefer guds likama teketh þa dæmi ek þik sekañ vid heilaga kirkiu epter þui sem guds lóg þar vñ giord utvisa sidau þu fellzt j þessi maal. Jtem hid sama doms atkuædi dæmi ek þik þratthuefudan einar þorsteinsson skyldugan ath giallda mier

¹⁾ [stendr á spassín í frumritinu, og ranglega boðað inn milli huitasuunu“ og „stefnda“, og er það því fært hér inn að tilvisan Árna Magnússonar.

eda minum vmbodsmanne þridiung af fyrrsögðum sektum ogh mörk [j stefnufall¹⁾] jnnan manadar ath heyrðum dominum j fagradal ath þinu heimeli. annað þridiung adrgreindra sekta ath Michelsmessu j haust næstkomande enn hinn þridia þridiung ath næstum fardögum epterkomendum mier eda minum vmbodsmanni ath fyrrsögðu þinu heimeli ogh suo þigh skylldugañ ath taka lausn af mier firir þessi tittnefnd helgebroth ef þu fellzt ath þessi þinne vndanfærzlu. Ogh til sannenda hier vñ setta ek mitt jnsigli ogh þesser prestar sira sueinn jonsson vndan halse ogh sera jon einarsson sin jnsigli með minu jnsigli er samþykta þennaminn dom með mier. firir þetta domsbref skrifath j sama stad degi ogh ari sem fyr seger.

192.

12. Júní 1492. í Ási í Öxarfirði.

SVEINN bóndi Sumarliðason selr Finnboga Jónssyni til fullrar eignar þrjátíu og þrjú hundruð og fjörutíu álnum betr í Hvassafelli í Eyjafirði fyrir jafavirði, hvort sem Sveinn vildi heldr í lausafé eða jörðu, með fleira skilorði, er bréfið greinir.

AM. Fasc. XXXI, 8, frumrit á skinni (með hendi Finnboga lögmanns). Annað innsiglið er dottið frá. — Apogr. 3340.

Vm Huassafell í ejafríð²⁾.

Þat giorum uit jon andresson og asmundr hallzson godum monnum uiturligt með þessu ockru opnu brefi at þa lidit uar fra guds burd þushund flogr hundrut niutiger og tuau ar æ midvikudaginn næsta efter halluardzmessu um uorid³⁾ a grund j eyjafirde. uoru uit j hia solum og heyrðum ðá ord og handaband finboga jonssonar langmanz og sueins bonda sumarlidasonar. at suo fyrir skildu. at nefndr

¹⁾ [á spasslu, og er óinnvísad. ²⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. Þar stendr og „huassafell“ með annari eldri hendi. ³⁾ Þ. e. 16. Maí.

sueinn sumarlidason selde greindum finboga jonssyne til fullrar eignar og frials forræðess þrettan hundrut og tuttugu og fiorutige alnum betur j jordunne huassafelle er liggur j miklagardz kirkiusokn j eyiafirde med aullum þeim gaugnum og gædum. eignum og itaukum sem greindum jardarparti fylger og fylgt hefer at fornu og uýu og hann og fader hans sumarlide eireksson haufdu fremzst eigande at ordet. hier j moti gaf adr nefndr fiuboge fyrrsaugdum sueini þrettan hundrud og tuttugu og fiorutigi alnum betur huort sem sueiru uillde helldur hafa j lausagodzi edr j jordu. skýllde fiubogi gialda þessa peninga suo framt sem hann feingi þessi uefnd þrettan hundrud og xx j fyrsagdre jordu huassafelle annadhuort med dandemanna sama og satmala edr domur dæmde at sumarlide hefde matt eignazs(t) suo mikid j henu efer kaupi sinu. en ef þat dæmdizst at sumarlide matti minua eignazst j jorðunne huassafelle en fyrrskrifat er. þa skýllde finbogi og gefa og gialda þrattnefndum sueiue suo maurg hundrut fyrir jardarpartin sem sumarlide matti at laugum eignazst at retrri tiltaulu. suo og j sama handabande feck greindr sueirn adr nefndum finboga til fullrar eignar til at leyfa aunnur þrettan hundrud og .xx. j optuefndre jordu huassafelle efer þeim skildaga sem torfi jousson hafde sett og feingit þrattuefudum sumarlida eirekssyni. skýllde fiubogi halda greiudum jardarparti j huassafelle til laga eu sueirn suara lagaripungum. suo og skýllde sueiru halda til laga þeim peningum sem hann tæki uit sagdre jordu en finbogi suara lagaripungum. samþýcti gudridr fiubogadotter eigiukona sueins bonda allt þetta kaup og giorning med handabande þede uid suein bonda siun og suo finboga jonsson fautr sinn. Og tilsanuenda hier um settu uit fyrnefnder menn ockur jucigli fyrir þetta bref giort j asi j auxarfirde þridiudagiu uęsta fyrir botolfsmessu a sama are sem fyrr seiger.

193.

12. Júní 1492. í Asi í Öxarfirði.

SVEINN bóndi Sumarlidason afhendir Finnboga Jónssyni þau

þrjátín og þrjú hundruð og fjörntín álnum betr, er hann eignaðist af Torfa Jónssyni (í Klofa) í jörðunni Hvassafelli í Eyjafirði, með fleira skilorði, er bréfið greinir.

AM. Fasc. XXXI, 9, frumritið á skinni, og eru bæði innsiglið fyrir bréfinu. — Apogr. 3341.

huassafellz(bref)¹).

Þat giorum uid ion andresson og asmundr hallzson godnm monnum uiturligt med þessu ockrn opnu brefi at þa lidit uar fra guds burd þnshundrut flogr hundrnt niutiger og tuau ar a miduikudagin næsta efter halluarzsmessu um norid²) j hnassafelle j eyjafirde uoro uit i his sðum og heyrdum ðá at sueirn bonde snmarlidason afhenti finboga jonsnýni laugmanni til fullrar eignar þau þrettan hundrud og .xx. og fiorntigi alnum betur sem hann hafde honum sellt i hnassafelle og j þau þrettan hundrud og .xx. er torfi jonsson hafde feingit sumarlida eirekssyni til eignar efter þeirre lansn er hann reiknade sig og brædr sina hafa eiga a greindre jordv huassafelle en ef naucknr nillde akæru ueita a greindum jardar parti um þat at snmarlide hafi ecki matt eignazst sno mikit j greindre jordn sem torfi hefde honnm sellt þa skýllde sueirn þar sialfnr j suari uera og efterkæru ueita ef þess kýnne med þnrfa. Og til sannenda hier um settu nit fyrnefnder menn ocknr incigli fyrir þetta bref giort j asi j avxarfirde þridiudagin næsta fyrir botolfsmessu a sama ari sem fyr seiger.

194.

13. Jání 1492. í Ási í Öxarfirði.

VITNISBURÐUR tveggja manna um Hvassafellskaup.

AM. Fasc. XXXI, 10, frumritið á skinni. Annað innsiglið er dottið frá.

¹) Utan á bréfinu með gamalli hendi. ²) þ. e. 16. Maí.

nám hnassafelli¹⁾.

Þat giorum uit jon andresson og asmnndr hallzson god-
um monnnm nitnrligt med þessn ockrn opnn brefi at þar
noro nit j hia og heyrðnm a þa sueirn bonde²⁾ sellde fin-
boga jonsýni langmanni þrettan hundrnt og xx. og fiorn-
tigi alnmm betnr j jordune huassafelle j eyiafirde efter þui
þat kaupbreff utuisar er þar um giort er. nar þat skilid ef
sneirn bondi sumarlidason uillde helldnr kiosa ser fyrir
sagdan jardar part af nefndum finnboga jord en lausafe þa
skýllde finboga³⁾ giallda hapa hnar hann uilld(i) j nordlend-
inga fiordungi fyrir nordan uatzskard j hegranesþinge. og
til sannenda hier nm settu uit fyrr nefnder menn ockur
innceigli fyrir þetta breff giort j asi j auxarfirde midniku-
dagin næsta efter huitasunnu. anno domini. M. cd. xc. ii.

195.

28. Júní 1492.

í Skálholti.

Dómr tólf presta útnefndr af Stepháni bisknpi í Skálholti
út af kærn séra Halls Þórarinssonar til Signrðar Daðason-
ar, að hann héldi og hefði haldið jörðina Hamrenda í Mið-
döllum, eign Hjarðarholtskirkjñ í Laxárdal; dæma þeir kirkj-
unni jörðina.

AM. Apogr. 2279. „Ex original. Hiardarholtensl. accuratissime.
13 innsigle hafa vered fyrer dominum. Era nu öll þar fra“ (AM).

Ollum monnnm þeim sem þetta breff sia edr heýra
senda sigurdur jonsson. petur þordarson. einar erlindzson.
kollgrimur kodransson. sneinn jonsson. loptur filippusson.
hakon jonsson. [gud]mnndr olafsson. anznr biaurnsson. gud-
mundr þorkelsson. jon jonsson ok jon marteinsson prestar
skálholtzbiskupadæmis. quediu guds ok sína. kunnigt gior-
andi. ad sub anno gracie millesimo quadringtesimo nona-
gesimo secundo j skalholte j bisknpstungum. a miduikndag

¹⁾ Utan ábréfinu með gamalli hendi. ²⁾ Svo. Ekkert fæðurnafn.
³⁾ Svo.

næsta firir petnrs messo ok pals wm sumarit¹⁾. j almenne-
 ligre prestastefnu. worum wer j dom nefnder af ærligum
 herra ok andaligum fôdr herra stephane med gudz nâd
 biskupe j skalhollte ad skoda ok dæma. huert afl edr magt
 hafa skylle sw dâkæra er sira hallur þorarinsson. er þa
 hieilt hiardarholtz stad j laxôrdal. kærði til signrdar dada-
 sonar. ad greindr sigurdnr helldi jordina hamrenda ok hefði
 halldit wm langan tima. er liggur j middaulum j saudafellz
 kirkiu sokn. enn nefndnr sira hallur þorarinsson sagðizt
 hyggia at kirkian j greindu hiardarholtte ætti. Nn med
 þui ad nefndr sigurdur dadason kendizt þar þa firir os. ath
 hann hefði þð þangat werith stefndr af fyrrgreindum herra
 stephane j sagdan stad ok dag firir fyrr skrifada skærv
 sira hallz. dæmdum wær stefnuna lögliga ok fyrr skrifadan
 sigurd þar þa laugliga firir kalladan. kom þar fram j fyrstu
 grein firir os bref sno latanda. at firir tneimur arum ok
 atta tignm²⁾ war fyrr greind jord hamrendar lnkt nefndri
 hiardarholtz kirkiu j porcionem ecclesie epter sira jon lang.
 Enn biskup arne godrar minningar selldi adr greinda jord
 j burtu ok lyste þo þui j sinu brefi at hnn hefde eign kirki-
 unar j greindu hiardarholtte werit ok hun hefði lukt uerit
 j porcionem ecclesie af sira jone lang. kom ok þar þa fram
 firir os. transkriptarbref suo latanda. at biskup jon gereks-
 son godrar aminningar nefndi wt sex presta dom ok þeir
 dæmdu fyrr nefnda jôrd hamrenda æfnliga eign kirkiunnar
 j opt nefndn hiardarholtte. Suo ok kom fram firir oz uitnis-
 burdur sira þorsteins þorarinssonar. suo hlodande ath hans
 fader þorarinn biarnason hafde til leigu alla jordina fyrr
 greinda hamrenda af pali presti biarnasyni brodur sinum er
 þa hieilt optnefndan hiardarholtz stad upp a heil atta dâr.
 epter þat er hun hafði hiardarholtz kirkiu til æfnligrar
 eignar dæmd verit. Suo kuomu ok þar framm firir os þa
 fleiri vitnisburdir med godra mana jnciglum. er heyrthafðu
 sagt af sier ellrum monnum at fyrr greind jord hamrendar.
 hefði werit eign kirkiunar j opt greindu hiardarholtti. Spurdu

¹⁾ þ. e. 27. Júní. ²⁾ þ. e. 1410.

wær ok fyrskrifadan sigurd dadason at huort hann hefði ecki fleiri skilríki. gaugn eda uitne. þau honum mætte til bata koma wu optgreinda jord. enn hann sagði þar nei til. ok sagðizt firir henne ecki neitt skial hafa nema þat sem hann hefði os j þui sinne synt. þui leizt os optnefnd jord hamrendar j middaulum wera ok werit hafa eignu opt greindrar hiardarholtz kirkiu allann tíma sidan fyrst er hun war lukt opt skrifadri kirkiu j porcionem ecclesie. Enn su samþykt sem biskup gottsuin¹⁾ hafde wtgefit ok fram kom firir os. wu þa jord er biskup arne hafde hana burt sellda. enn aungua peninga fasta edr lavsa skipat opt greindre hiardarholtz kirkin j gen. dæmdum wær til wors nãduga herra. herra stephans med gudz nãd biskups j skalholti huort afl hun skyllde hafa. enn uorum fyrr greindum fõdur ok naduga herra biskup stephane leizt sw fyrr greind samþyckt aungua makt hafa ok dæmde hann bana þa þar samstundis suo wer heyrdum at aungu halldandi. þui dæmdum wer fyrr nefnder domsmenn med fullu doms atkuædi tittskrifada jord hamrenda. er liggur j fyrr greindum middaulum j sandafellz kirkiusokn til fullrar eignar ok æfinligrar. þrattskrifadre hiardarholtz kirkiu j laxárdal. enn fyrr skrifudum halle preste þorarinssyni til halldz ok medtõku med einfalldri landskyllid at næstum fardogum epterkomendum. enn aungum alaugum odrum. wuframmd jordina.

Samþykti þenna worn dom med os uorr nadugi herra optnefndr biskup stephan. med sinum wrskurdi. ok setti sitt jnnicgli med norum inciglum firir þetta domsbref skrifat j sama stad. ok are degi sidar enn fyrr seger.

196.

14. Júlí 1492. á Kvinnabrekku.

VITNISBURÐ, að Loptr Ormsson hafi gefið Ljóti Ormssyni jörðina Hvammsdal í Saurbæ og kvittað hann um andvirðið.

AM. Fasc. XXXI, 22, frumritið á skinni. Bæði innsiglin eru dottin frá.

¹⁾ „er ritað i originalnum eins og það væri. 2. ord“ (AM.).

Þat giorum uid helge olafsson ok skule þordarson god-
uñ monnum kunnigt med þessu ockru opnu brefi at uid
uorum j hia j biarnarhofn j helgefellsueit¹⁾ ok heyrðum æ
at loptur heitin ormsson feck liote ormsyne jordina huams-
dal er liggur j saurbæ j stadarhols kirkiu soku jtakalansa
med ollum þeim gognvm ok gæðvm sem greindre jordv
fyllgdi ok fylgt hefur at fornu ok nyu ok hann uard fremzt
eigandi at vndan sier ok sinvm erfingvm¹⁾, en adrgreindum
liote ok hans erfingium¹⁾ til fullrar ok æfinligrar eignar, med-
kendizt ok fyrgreindr loftur ormsson þa suo uid heyrðum
at hann hefði fulla peninga upp borit af fyr greindum liote
sno at honum vel ænægdi. Ok til sanninda hier vm settvm
vid fyr nefnder men ockur jncigle fyrir þetta bref er skrif-
at nar æ kuennabrecku j breidafiardardaulum langardagin
næsta fyrir diuisio apostolorum þa lidit nar fra hingatburd
uors herra ihesu christi þushund flogur hundrad niutiger ok
tuo ar.

197.

30. Júlí 1492. á Járngerðarstöðum.

TRANSSKRIFTARBREÐ.

AM. Fasc. XXI, 9, frumtransskriptið á skinni, nú innsiglaust.

- [1, Ættleiðslubréf Stepháns Loptssonar 31. Maí 1474, DI, V, Nr. 662;
- 2, Staðarhólsdómur um þessa ættleiðing frá 24. Maí 1479, DI, VI, Nr. 198;
- 3, Leiðarhólmstírskrúdr Hrafns lögmanns Brandssonar um þessa ættleiðing frá 30. Apríl 1481, DI, VI, Nr. 331].

Þat giorum vier einar biornsson. pall jonson. gudlaugur lofzson. snæbiorn olafson godum monnum uiturligt med (þessu) uoro opnu brefe at vier (hófum) sied og yfer lesit opin bref med heilnm og oskanddum hangande insiglum suo latanda ord efter ord sem hier fyrir skrifat stendur. Og til sann-

¹⁾ Svo.

iuuda hier um setinum uer fyrr nefuder menn uor insigle fyrir þetta transkriptarbréf er skrifat var a jarngerdarstóðum j grindauik manndaginn næsta epter olafsmesso fyrr þa er lidit var fra hingatburd uors herra jhesu christi. M. cd. lxxxx og ij ar.

198.

3. August 1492. á Hofi í Vatnsdal.

VITNISBURÐARBRÉF um lúkniug Jóus Sigurðssonar til Hemings Markússonar á vigsbótum eptir Jón bróður Hemings.

Bréf þetta er tekið hér eptir Morðbréfabæklingi Guðbrands biskups hinum öðrum, prentaðum á Hólum 1595 bl. Bvj—vij, og Reykjavík 1903.

Það giornm vier Einar Arnason. Gisle Philpusson. Jon Hermausson. Sueirn Þorfinsson. og Þordur Jonsson. godum Mounum viturlegt med þessu voru opuu Briefe. Ad þa ed lidid var fra Hingadburd vors Herra Jesu Christi M. cxxx ij. Aar Laugardagiu hinn næsta epter Þollaks Messn¹⁾. a Gilia i Huuavatzþinge. vorum vær i hia ad Jon Sigursson lukte og afgreidde Hemiuge Marknssyne xij Huudrud i frijdum Peniugum og ofrijdum. i Vjigsbætnr halfar epter Jon Marknsson Brodr Hemings. er Jon Sigrsson hafde oforsyniu i Hel sleigid. Og ad þessum Peniugum Inektum og afgreiddm. gaf adnr nefndnr Hemiugur fyrr greindan Jon Sigursson aullungis kuittau. vm fyrr greiudar Vjigsbætur. og sellde honum Grid og fullan Frid. æfuliga fyrer sier og ollum sijuum Frændnm vinnm og veuslamonunm. ønum og obornum. epter því sem Logbok vtvjisar. ad riect Gridasala a ad vera. ad Løgum. og hauu matte framast giora. Og til sanninda hier vm. setium vier fyrr nefuder Meuu vor Jusigle fyrer þetta Gridasølu Brief. er giørt var a Hofe i Vatzdal. Føstudag hinu næsta fyrer Laurentius Messu a sama Aare sem fyrer seiger.

¹⁾ Þ. e. 21. Júlí.

199.

18. August 1492.

á Hólum.

Jón Þórðarson gefr Ólafi biskupi á Hólum í testamentis-
gjöf sína jörðina Skarðsdal í Sigluness sóku.

AM. Fasc. XXXI, 18, frumritið á skiini. Af þrem isnsiglum eru
tvö, þó brákuð, fyrir bréfinu. — Apogr. 3346.

Giafarbref Jons Þordarsonar thil biskups Olafs
1492¹⁾.

Þath giorum nær gudmundur kollason ok eirekur sig-
mundzson prestar holabiskupsdæmis ok einar þorualldzson
messodiaká. godum monnum uitnrligt med þessu uoro opnn
brefi ath vær uorum þar i hia ok heyrðum a. ath ion þord-
arson giorde sitt testamentum a siduzstum dögum sins lijfs.
heill at vite ok skýnsemd. en krankur i likam. ath hann
gaf virðnligum herra ok vorum andaligum faundur biskup
olafue iordena skardzdal er liggur i siglunes kirkivsokn i
siglufirde til fullrar eignar. vndan sier ok sinnm erfingum
med ollum þeim gögnum ok gædum sem greindre iordu
fylger ok fylgt hefer ath forno ok njo ok fyr nefndur ion
þordarson nard fremzt eigande ath ok þar med þriv ku-
gillde. Ok til sannenda hier nm setim ver fyrnefnder prest-
ar ockur inncegle fyrir þetta uitnisbrdarbref er skrifat var
a holum j hialltadal a fostvdagin næstan epter festum
assumpcionis beate marie virginis anno domini M^o cd^o xc^o
secundo.

200.

25. August 1492.

í Haga.

VITNISBURÐR nm viðreign þeirra Eyjólfis Gíslasonar og Jóns
Tumassonar, „er kallaðr er bisknp“, í viðrvist Magnúsar
biskups í staðarhúsinu í Grindavík.

AM. Fasc. XXXI, 23, frumrit á skinni. Innsiglið er dottið frá. —
Apogr. 1163.

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

Vitnisburður vīm vīdskipti Biskups Jons Thumasonar og Eyolfs Gijslasonar¹⁾.

Þat giorē eg Jon Jonsson godum monnum kunnigt med þessu minu opnu brefe at eg var j stadarhusenu j grindavik. þa þeim kom til eyiolfe gislasyne ok jone tumassyne at kalladur er biskup. sa eg at biskup Magnús greip vīm halsen a eyiolfe gislasyne ok hiełlt honum. sa eg þa ok visse fyrir full sanninde at greindur eyiolfur gislason slo þa eigi biskup Magnús. ok suo lyste hann þui at hann uillde biskup Magnús huorke sla nie neina vanuirdu adra giora. hversv sem opt nefndur biskup Magnús breytte vid hann. ok eingē en orkvmsl matte hann af hans völdum fa. ok hier epter vil eg sveria fvllan bokareid. Ok til sannenda hier vīm setta eg mitt þsagle fyrir þetta bref skrifud j haga a bardastrond lavgardagiþ næsta epter bartolomei Messo. þa er lidit var fra hingadburd vors herra jhesv christi þusund. flogur hvndrut niutiger ok tvo ar.

201.

26. August 1492.

í Haga.

LÝSING fjögurra manna, að Guttormr son hafi neit- að því, að hann hafi útgefið þann vitnisburð, að Eyjólfur Gíslason hafi slegið Magnús biskup á munninn, svo að úr honum hefði farið tvær tennr.

AM. Fasc. XXXI, 24, framritið á skinni. Öll (5) innsiglin eru dottin frá. — Apogr. 1164.

Bref huortt Eyolfur Gijslason hefði slegið
Biskup Magnús²⁾.

Þat giorum ver gisle filippusson. Jon erlingsson. Pall Jonsson. Ormur palsson ok jon marteinsson godum monnum kunnigt med þessv voru opnv brefe at ver vorvm þar j hia

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi Eggerts Hannessonar. ²⁾ Utan á bréfinu með hendi Eggerts Hannessonar.

ok heyrðvm æ á Reykivm j skalhollzsueit, at eyiolfur gisla-son spurde guttorm¹⁾ son at þui huort hann hefði gefit vt þann vitnesburð, að hann hefde síed nefndan eyiolf hefia vpp hond sína ok sla biskup Magnús æ muþeþ suo vr honum hefde fared tuær teþurnar. eþ greindur guttormur sagde at þat hefde einge matt vpp æ sík skrifa. þuiat hanu sagdiz huorke hafa síed eyiolf gis'ason sla biskup Magnús nie neiþ kennemann aþnan (æ) æfe sinne. ok þessa lysing vilium ver sveria fyrr skrifader með. Ok til sannenda hier vñ settum ver fyrr nefnder menn vor jnsigle fyrir þetta bref skrifad j haga æ bardastrond, sunnudagiþ næsta epter bartolomeus Messo. Þa er lidit var fra hingadburd vors herra jhesv christi þvsvnd flogur hundrut niutiger ok tuo ær.

202.

8. Sept. 1492.

í Gufadal.

STEPHÁN biskup Jónsson leyfir barna primsigning og skirn, hjónavígslur og kirkjuleiðslur kvenna að sönghúsinu á Melgraseyri í Ísafirði.

AM. Apogr. 2351, með hendi Árna sjálfs, „þessa brefs orginal liedi mier anno 1710 síra Arnfinnur Magnússon, prestur í Ögursþingum“ (AM). Innsigli Stepháns biskups hið minna var fyrir bréfinu, og lýsir Ární því.

Leyfesbref bænhúsens æ melgraseyre²⁾.

Vær stephan með guds náð biskup j skalholtti giorum godum monnum kunnith með þessu voru opnu brefi saker þess að sönghusit a melgraseyri. j jsafirde er nöckud suo j fiarska vid soknarkirkiuna kirkiubol j langadal. suo þat sker optliga. að þar kann ecki j millum ath fara nöckur manvtan með storre þuingan oc hardindum. haufum vær gefit

¹⁾ eyða í frumritinu frá upphafi og hafa bréfararnir ekki munad öðurnafnið. ²⁾ „þetta stendur utanú bréfinu ritad með gamalle hende“ (AM).

lof til ad baurn se primsignð oc skird ad greindn sǫng-
huse. oc at þar se hion saman vigð. oc kninnur j kirkin
leiddar þa er þess kann þǫrf ad gierazt. og til sanenda
hier vm settum vær vort jnnsigle fyrir þetta bref. skrifad
j gufudal j gnfurde. jn natiuitate beate Marie virginis.
anno domini. M. cd. xc. ij.

203.

9. September 1492.

á Stað.

STEPHÁN biskup í Skálholti kvittar Pál Jónsson nm bisk-
upstíunndir.

AM. PAEC. XXXI, 25, frumrit á skinni, og er innsiglið dottið frá.
— Apogr. 1162.

Quittum fyrir Biskups Tijnndum Páls¹⁾.

Uær stephan med guds nad biskup j scalholti giorum
godum monnum kunnigt med þessu vorn opnv brefe. at
vær hofum gefit ærlignu manne pale jonssyne sina biskups-
tiund aullungis kuitta og akiæruleusa suo leinge sem vær
kaullum eif apttur þessa vora skipan. Og til sanninnda hier
vm settum vær vortt jnscigle fyrir þetta bref skrifat a
stad a reybianese dominica infra octauas natinitatis bea-
tissime Marie uirginis anno domini M^o cd^o xc^o secundo.

204.

15. September 1492.

á Staðarhóli.

STEPHÁN biskup í Skálholti skipar bænhús að Melnu á
Skarðsströnd.

A.

Bréfið sjálf.

Eptir afskript með hendi Magnúsar Einarssonar á Jörfa í Hauka-
dal, sem gerð er stafrétt eptir frumritinu. Stendr neðan við bréðið:

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. 3ld.

„Ofanaskrifad er accurate eftir heilu og vel læseligu Kalfskins brefe j Originali, med litt spiölludu hangande Jnsigle Biskupz Stephans. Testera Jorwa 3^{ia} Maij 1744.

Ormur Dadason. Magnus Einarsson“.

Um Bænhusad a Melum a Skardz Strönd i Skardz kirkiu Sökn¹⁾.

Vær Stephan med gudz nad biskup j Scalholti giorum godum monnum kunnigt med þessu vorv opnu brefe ath j heidr vid allzvalldanda gud jungfru Mæriam guds modr ok alla helga hofum vær lofad ok med þessu voro brefi skipum saung ad þui bænahusi²⁾ sem halldor bonde þorgeirsson hefer giortt a jordu sinne melum a skardzströnd j skardz kirkiu sokn med þeim skilmala ad greindr halldor bondi[i] gefur fyrr sougdu²⁾ bænhusi²⁾ tuo hundrud j hafnareyum e[r] liggia j somu kirkiusoku ok þar til eitt malnýtu kugillde j s[odd]an mata ad sa megi leysa til sin tuo hundrud j greind[um ey]um fyrir tuo malnýtu kvgillde sem eyarnar a ef honum l[i]kar. skal] þingapresturinn sýngia xij Messur a hveriu ari ad bænbúsinu²⁾ ok taka halfmorck j kaupid. Ok til sanninda bier um settum vær vortt jnnscigle fyrir þetta bref skrifad a stadarhole j saurbæ jn octava natiuitatis beate Mærie virginis. Anno domini M^o cd^o xc^o secundo.

B.

Máldaginn.

AM. 263. Fol. bls. 75, skr. 1598. Máldagi þessi er gott sýnisborn þess, hvernig máldagarnir verða stundum til upp úr grundvallarskjölunum.

gamall maldage.

Bænbús a melum j Skardz kirkiu sokn er fvnderad j heidr vid allzvalldanda gvd.

Skipadi biskup stephan þar song at. Enn halldor bondi þorgeirsson gaf til bænhussins ijc j hafnareyium oc þar til eitt malnýtv kugilldi j suoddan mata. ad sa meige leisa til

¹⁾ „Hvar af líofliga síá má, ad messan hefur ei kostad nema 2 alner i þann tíma, sem Brefed syner“ er bætt aptan við fyrirsögnina í svigum. ²⁾ Svo.

sijn ije j greiudnm eyium fyrer tuo maluytv kngilldi sem eyiaruar a ef honnm lijkar.

eiga þar ad seigiazt xij messur oc sie golldin presti half mork j skardþingum.

205. 16. September 1492. á Staðarhóli.

AFLÁTSBRÉF Stepháus biskups í Skálholti fyrir messugerð á bæuhúsiu á Nesi í Grunnavík og góðleik við það.

AM. Fasc. XXXI, 26, frumritið á skinni. Af sex innsiglium er eitt fyrir bréfinu nt.

Þat giorum uær olafur oddzson. hakon ionsson. syg-urdr brandzson prestar. biorn gudnason. andreyss gudmundzson og gndmundr andreysson leikmenn. godum monnum kunnigt med þessu naru opnu brefi at sub anno gracie M^o cd^o nouagesimo ij^o. suunudaginn næsta epter kross^onesso um havstid á stadarholi j saurbæ uorum uær j hia saum og heyrðum á ord og handaband herra stefans med guz nad biskups j skalholli og grims juarssonar at so fyrir skildu at greindr bisknp stefau gaf j guds heidur og iumfru marie og hins goda gudmundar biskups arasonar og allra guds heilagra manna .xx. daga aflat allra skriptborinna synda aullum og sierhuerium þeim sem messur seigia edr seigia lata at bænhusiun a nese j grunauikr-þingum. edur j ódrvm hlutum hialparheindur til leggja greiudz bænhus þui til nppheldis [hnortt þat er minna edr meira at hver einu vm sic karll edr kviaa gerir þui til heidurs og uirdingar¹⁾. og til sanninuda hier um settum nær fyr uefuder meun nor innsigli fyrir þetta bref er skrifat uar a sama ari deigi sidar enn fyrr seiger²⁾.

¹⁾ [á spassiun og vísað inn. ²⁾ þ. e. 17. Sept.

206. 19. September 1492. undir Staðarfelli.
MÁLDAGA og reikningsskaparbréf kirkjunnar undir Staðar-
felli á Meðalfellsströnd þeirra Stepháns biskups í Skálholti
og Þórðar bónda Helgasonar.

A.

AM. Fasc. XXXI, 27, frumritið á skinni. Innsiglið er dottið frá. —
Apogr. 1513.

Vær Stephan með guds náð biskup j Scalholtti giorum
godum monnum kunnigt með þessu voru opnu brefe. ad
sub anno gracie . M^o cd^o xc^o ij^o Qidvikudag hinn næsta
fyrir messudag sancti Qatheí apostoli et ewangeliste vndir
stada(r)felle a medalfellzstrond j vorre visitacione. Giordi
þordur¹⁾ bóndi helgason suo felldañ reikningsskap af eign
kirkiunar þar. sem hier seigir.

Jn primis a kirkian .xc. j heimalandi epttir gaumlum
maldaga.

Jtem suo sem nu er komit a kirkian fiorar kýr. x a-
saudar kugilldi. þriu hundrud j gelldum sandum. xv aura
hross með abæti fyrir hundrad.

ketell er a liggia nitian fiordungar fyrir flogur hund-
rud. attatigi fiordunga keralld sterckt fyrir hundrad.

Jtem a kirkian aull sker ok holma fyrir harrastodum
vt ad glife²⁾ fyrir vije. ad fra teknum tialldanes holma ok
suartta skerium. auluersker ok steindorsejyar fyrir vije.
lambeý fyrir xc. sexæringr með aullum reida nýr fyrir iij. c.
tueir hundrads hestar.

Jtem a kirkian deilldareý fyrir vij. c. er liggur j stad-
arfellz þingum.

reiknast þetta allt saman sextigir hundrada j postu ok
lausu ok ix^o betur.

Jtem lýsti Þordur bondi helgason fyrir oss at hann
hefði luktt fyr sagdri kirkiu undir stadarfelle jordina odda-
stadi iij. c. ok .xx. ad dyrleika. er liggur j kolbeinsstada
kirkiv soku. enn afneitti þui ad hann hefði feingit hana

¹⁾ Þorðe, frb. ²⁾ = klife.

biskup Magnuse til eignar edur uockrum manni audrum. ok ef þesse jordin geingi apttur undir kirkiuna þa skýllde erfingi Þordar bonda helgasonar taka apttur undir sig xxv. c. kuit af þeim peningum sem kirkiuune standa adr til skrifadir.

Jtem reiknadizst porcio ecclesie ad þui sem þa var komit xij. c. ok upp a þennað reikningskap sem hier til hefer komit fornað ok nyiað. gefum vær þord ok hans erfingia anlungis kuittað ok akiærulausað fyrir það sem honum hefer borit ad suara um sinu tima. ok fyrir sin foreldre. fyrir oss ok aullum vorum eptterkomendum kirkiunnar formonnum j Scalholiti. Ok til sanninuda hier um settum vær vortt jnncigli fyrir þetta kuitunarbref skrifat j sama stad degi ok are sem fyr segir.

B.

AM. Fasc. Liii, 6, transkript á skinni frá 30. Marts 1553. — Apg. 1516.

Peturs kirkian postula vāder stadarfelle ā medalfellsstrond ā .xc. i landi epter gomlvn maldaga.

Jtem epter þui sem nv reiknadist i visitacione biskup(s) stefans fyrst er hann reid vā vestflordv a kirkian iij kyr. x asaudar knilldi. iije i gelldivn saudum. xv aua hross med abæte.

ketill er ligia ā xix fiordvngar fyrir iijc. lxxx fiordvnga keralld sterkt fyrir c.

Jtem ā kirkian at auk sker og holma fyrir harastodum vt at klife fyrir vije at fra skildum tialldanesholma og suartaskerivm. aulvers sker og steindoræyiar fyrir vije. Lambey fyrir xc. Sexarhringnr med ollvm reida nyian fyrir iije. ij hesta.

Jtem ā kirkian deilldarej fyrir vije. er liggr i stadarfellsþingum.

Reiknast þetta allt samau lxc. i fostv og lausu og ixc betur.

Jtem lyste Þordur bonde þui fyrir fyrr greindvm biskup stefano at hann hefði lnekt fyr sagdri kirkiv vnder stadarfelli jordina oddastadi iiii^e og xx at dyrleika er liggvr i kolbeinztada kirkivsokn enn afneitte þui at hann hefði feingit hana biskup magnuse til eigvar. ednr nockrvm manne odrvm og ef þessi iordin geingi aptur vnder kirkivna þá skýlði erfingiar þordar bónda helgasonar taka aptur vnder sig xx^e af þeim peningum sem kirkivne staða adur til skrifader.

Jtem reiknadist (i) porcionem at þui sem þá var komit xij^e. anno domini 1000. cd^o. xc. ij. á. n.

207. 25. September 1492. á Skarði.

Bæf Gunnsteins prests Ásgrímssonar um hjónabandsmál þeirra Ólafs Filippussonar og Vigdisar Jónsdóttur.

Kriegers safn 2. 4to, bls. 106—108, með hendi Styrz Þorvaldssonar c. 1700.

Vitnisburdur um Sakferli Olafs philippussonar og um hans gipting.

Þad giðri eg Gunnsteirn prestur Asgrijmsson godnm monnum viturlegt med þessu mijnu opnu breff. ad eg medkiennist ad eg var i Litlustofunni á Skardi á Skardsströnd. þá biskup Stephan var j sinne visitatiu. þridiudag næstañ fyrir Michaelismesso um haustid þá lidid var frð hingadburd vors herra Jhesu Christi .1000. xc. og ij. ár. og eg eptir spurda greindan biskup Stephan. hvort ráð ednr til lag hann villdi gefa Olafi Philippussyni. er þar var þá vidstaddur. um hans giptuudl. er hann villdi bidia Vigdijsar Jonsdóttur sier til eignarkonu. Enn greindur sera Gunnsteirn avijsadi þar þá ádurnefndum biskup Stephani. ad biskup Olafur bielldi hann j sökum vid sig og heilaga Holakirkiu. enn optnefadur biskup Stephan gaf þad andsvar þar til ad þad þætti honum ráð. ad fyrnefndur Olafur liet i bijda sijn giptumal. þar til ad þeir biskuparner fyndust á Stad i

Hrútafjrdi. og skyldi Olafur þar þá vera ef hann villdi. og koma honum í sátt ef hann gæti við biskup Olaf. þá þeir fyndist. enn annað ráð sagdist hann þar ei til leggja. Og til sanninda hier um setta eg mitt Jnsigli fyrir þetta vitnisbrudarbref. hvórt er skrifad var í Hvammi í Hvammsveit midvikudaginn næstañ fyrir Þorlakzmessu um sumarid [.v. eda .xv. árn^m¹) síðar enn fyr seigir.

208. 26. September 1492. í Spjaldhaga.

SKIPTABREFF nm jarðir Bjarna Ólasonar, er þeir gerðn Ólafur biskup á Hólm vegna heilagrar Hólakirkjñ og Ambrosius Illeqvath hirstjóri vegna Noregs konnngs.

AM. Fasc. XXXI, 5, frumritið & skinni. Af 12 innsiglium eru nú 9, sam brákuð, fyrir bréfinu. — Apogr. 3337.

Skiptabref Jarda biarna olasonar²).

Þath giornm vier arne þorleifsson. ion þornalldzson. magunn halldorsson. gndmndnr ionsson. olafnr ingemndarson. þorðr ingemndarson. biorn þorsteinsson. stigur ingemundarson. olafnr þorgeirsson. gndmundnr ionsson. halldor orrnsson ok ion ingialldzson prestar hola bisknpsdæmis godum monnum viturligt med þessu voro opno brefi at þar uorum ver í hia sanm ok heýrdum aa í spjalldhaga í eýafirdi a þriggia hreppa þinge midvikudagin næstan fyrir michaelis Messo. anno domini M^o cd^o xc^o ij^o. at vor virdnligur herra herra olaf med gndz nad biskup a holvm af heilagri³) holakirkiv vegna ok ambrosins illeqvath⁴) hirstiore ýfer allt island a noregskonngs vegna at þeir skipte iordnm í millum sin med hlutfalli epter þni sem domar þar vm

¹) [þannig. ²) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. ³) Seinustu bókatafir þessa orðs eru ekki glögt skrifadur; afskrípt Árna, sem er þaulnákvam, les „illeqvach“, og verðr ekki lesið á annan veg, nema ætla mætti, að máðr væri efsti broðdrinn af t-inu, og það held eg sé, og því les eg: illeqvath, sem kemr betr heim.

adr giorder vtvisa a kirkivnnar ok konungs vegna þeim sem dandimenn vissu at biarne olason atte þa er hann fiell i þat abotamal er hann laa likamliga med randide dottur sinne. er suo heita þvera i hnioskadal med kotinu heidarhws ok vik i flateyardal vnder heilaga hola kirkiv fyrir attativ hndrvth enn þvera i eýafirde ok arndisarstadi med kalfborgaraa i bardardal ok fyrir lxxx. c. a konungssins vegna. for þessi giorningur med handabandi biskupss ok hirdstioranss i millum. oss nærveranda beiddi ok krafði hirdstioren logrettnmen at skipta konungssins vegna en þeir uilldu ecke ok þui skiptu þeir biskupin ok hirdstioren siú i millum med dandimanna samþýcke lædra ok leik(r)a. taladi ok pall bondi brandzson med mikit hugmod i moti hirdstioranum ok biskupinum i þessu abotamali fylgiandi fram med fullre hindran i sinum ordum ok þui tok hirdstioren annara dandimanna incigle til vitnisburdar vm þetta mal sidan sumer þeir logrettamenn sem þar voru villdu ecki skipta.

Ok til sannenda hier vm setivm ver adurnef(n)der xij prestar vor incigle fyrir þetta bref er gjortt var a munkapvera i eyafirde a faustodagin næsta fyrir michaelis Oesso a sama are sem fyr seger¹⁾.

209.

30. September 1492.

í Ögri.

8. Apríl 1496.

á Krossl.

KAUPMÁLABRÉF Ólafs Filippussonar og Vigðisar Jónsdóttur.

AM. Fasc. XXXI, 21, frumrit á skinni. Af 4 innsiglum er hið síðasta dottið frá. — Apogr. 3348. — Apogr. 806 eptir transskripti frá 1555. — Í sumum pappirsafekriptum er þetta bréf ranglega árfært til 1482.

¹⁾ þ. e. 28. Sept.

kanpmalabref vigdisar ionsdottur.

Kanpmalabref olafs filipnssonar¹⁾.

Þat giörnm nær gnnusteinn prestnr asgrimsson. thum-
as hrafuson. helgi sigurdzson og jon höskanlldson leikmenn
godum monnmn uiturligt med þessu norn opnn brefi. at þa
er lidit nar fra hingatbnd uors herra ihesn christi M. cd.
xc. og .ij. dr a sunnudaginn næsta epter mikaels Oesso
woro ver j hia savm og heyrðnm ó. i litlustofunni j angri
j jsafirdi ad olafur filipnsson festi sier uigdisi jonsdottnr til
langligrar eiginkonu epter riettvm langbokarennar ordum.
med iayrði og samþycki hustrn kristinar gudinadottnr. og
suo hennar brodr jons jonssonar er þa nar þar nid staddur
med morgvm audrum godnm monnum. Lystizt þa og stad-
festizt suo felldr kavpmali fyr nefndra manna i millvm at
olafur philipusson talde sier til kanps med nefnda uigdisi
attatigi hnndrada i iordnm og kngilldvm. gaf fyrr nefndur
olafur adr greindri nigdise j tilgiöf fiordung úr þessnm .lxxx.
hundrada i fullvirdiss peñingvm. gaf huort audrn fiordvngs-
giöf sem leingr lifdi. feingins fiðr og ofeingins. skyllði gipt-
ingarmadur kiosa a brullaupsdegi huertt fielag vera skyllde
greindra manna i milli. noru þessir allir fyr nefnder menn
festingarauottar. huerer er sin innsigli settu fyrir þetta kavp-
malabref er skrifat nar ð krossi ð skardstraund faustudag-
inn j paskauiku. fiormv ðrvm síjdar enn fyð segir.

210.

18. Oktober 1492.

í Hftardal.

STEPHÁN bisknp í Skálholti staðfestir máldaga og skipan
prófastanna séra Þorbjarnar Ámundasonar og séra Jóns
Helgasonar nm málsmjólkrtoll á Pétrsmessn til Staðarfells
af tuttgugu bæjum, þar á meðal sérdeilis af Galtardalstungn.

AM. Fasc. LIII, 6, transskript á skinni frá 80. Marts 1553. —
Apogr. 1517.

¹⁾ Þetta hvorttveggja gamalritað utan á bréfinu. Fyrri línan er
með hendi Björns Guðnasonar.

Wær steffan med gudz nad bisknp i skalhollte. giore¹⁾ godvm monnm knnigt med þessv voro opnv brefi at vær hofvm sied og yfer lesit opit bref siera þorbiarnar amnda-sonar og siera ionz helgasonar er þú voro profastar i millvm gilsiardar og glivfurður at þeir hafa sied og yferlesit maldagan at stadarfelli á medalstrond²⁾ hver er svo hliodar i millvm annara greina at þangat skal livkast malsmiok af xx bævm á petursmesso dag. er þar og sierdeilis til told i millvm greindra bæia galltardalstunga er liggir i stadarfells kirkiv sokn og þesser greinder profastar hafa skipat af sinvm partte at greindur maldagi sie haldinn ecki sidnr af þeim bunadi sem er i fyr greindri tungv helldur enn af odrnm bæum i fyr sogdvm þingum. þui skipvm vær ogbiodum somvleidis vpp á vorra vegna at fyrrgreindur maldagi sie haldinn med ollum sinvm greinvm og artichulis fyrir vtan hiñdur edur nocknd motmæle. Og til saniñda hier vñ setium vær vort insiglle fyrir þetta bref skrifat i hitardal in festo beati luce ewangeliste. anno domini. M^o. cd^o. xc. ij. ár.

211.

23. Oktober 1492.

á Vatnsenda.

ARNFINN JÓNSSON kongs umboðsmaðr i „Vöðlapingi“ kvittar þá feðga Þorstein Hákonarson og Hákou Jónsson um allar þær sakir, er þeir kynni sekir að hafa orðið við konungdóminn.

AM. Fasc. XXXI 20. frumrit á skinni, og er innsiglið fyrir. — Apogr. 152.

Þath giore ec arnfinur jonsson kongs umbodsmadur j nodlapiñge godum monnm kunnigt med þessu minu opnv brefe ath ec medkennzt ath ec hefe ordit under eins med þostein hakonarson um þær akiærur sem ec hafde til hans ath tala huort þath hefer nerit nm beit eda adra jardar-

¹⁾ Svo.

hofn um skogarhogg ok fiskueide ok um kapal er fargazt hefer fyrir fodur hans ok þeir hafa haldet sakadan man huort heldr þath er meira eda minna ath þeir hafa brot- ligger ordit þosteinn hakonarson ok hakon jonsson nid kong- domen ok mik nm fyrgreindar saker þa gef ec þa aullung- is knitta ok akærulausa fyrir mier ok minum erfingivm ok aullnm kongs vmbodsmonnum opterkomendvm suo fram- arliga sem ec ma fremzt med logum giora. Ok til sanenda hier um sette ec mitt jnsigli fyrir þetta kvittvnarbref skrif- at a nazenda j olafsfirde þridivdagen næstan fvrir simus¹⁾ messv um havstet þa lidit var fra gudz byrd þvsvnd fiogur hvndrud nitviger ok t(n)au ar.

212

27. Október 1492.

í Ljárskógum.

VITNISBURÐR fimm manna, að Arnór Finnsson hafi stefut Jóni Ólafssyni til Bæjar í Hrutafirði mánudaginn næstan fyrir Kalixtusmessu fyrir Sigurd Ívarsson, kongs umboðsmann milli Geirhólms og Hrutafjarðarar, um hald á jörðinni Eyri í Bitru og aðrar sakir.

Dómasyrpa Jóns Hákonarsonar í Vatnsborni (d. 1748) í 4to, skr. c. 1600. — AM. 211c 4to bls. 118—115, skr. c. 1700.

Vitnis Burd(ur).

Þat gjorum vier Gudlaugur Loptzson. Suarhofdi Narfa- son. Banduar loptzson. Einar Þorsteinsson og Grimur Biorns- son. godum maunm viturligt med þessu voru opnu brefi. at þa er lidit uar fra hingadburd vors herra Jhesu christi. M. iijje. lxxx og ij ar miduikudæginn næstan fyrir kross- messo vm haustid²⁾ á eyri j Bitru vorum vær i hia og heyrdum á at Arnor Finnsson stefndi Jone Olafssyni til Bæjar j Hrutafirði a manudæginn næstañ fyrir Calixtus- messo³⁾ fyrir Sigurd Jnardzson kongs vmbodzmann j mill- um Geyrholms og Hrutafjarðarar edur hans vmbodzmann

¹⁾ Svo, þ. e. Simons. ²⁾ þ. e. 12. Sept. ³⁾ þ. e. 8. Okt.

vndir þann dom sem hann yfir nefndi. huerra suara eda sekta at greindur Jon jrde houum skyldugur fyrir þær sakir sem greindur Arnor kíærði til haus þa og hier eptir standa skrifadar.

Jtem gaf Arnor Finnzson Joni Olafssyni þa fyrstu sauk at hann sæti á halfri jorðunni eyri j Bitru otekinni og heimildarlausri sidan fra næstum fardaugum og hefði yrt hana og vnnid j aunguo sinu leyfi edur frelsi. Eun greindur arnor sagdist laugligt vmbod á hafa þessari halfri jorðu eyri vegna Guttorms Olafssonar broður Jons. sem audrum hans þeuingum.

Og fyrir þa adra sauk ad hann hielldi fyrir Arnori iij malnytu kugilldum med aunguo frelsi sidau fardaga.

Og fyrir þa þridiu sauk at hanu hefði jrt og vnnit jordina halfa grauf j Bitru er huggur j Eyrar kirkiu sokn med samri oheimild og halfa eyri.

Og fyrir þa fiordu sauk at hauu hefði feingid i bitru grenuid er Arnor atti. au hans vilia eda vitordi.

Og fyrir þa fimtu sauk ad Jon Olafsson hielde sina eign¹⁾ jordina halfa eyri j Bitru er Arnor sagdi hann hefði adur sellt sier til fullrar Eignar med akuednu verdi þessa halfa jord fyrir vottum med handavandi. sem opid bref þar um giort vtuijsar og Aruor las þar þa fyrir Jone Olafssyni suo vær heyrðum.

Jtem j sama stad og dag vorum vær fyrsskrifadir menn hia saum og heyrðum ad Jon Olafsson adurskrifadur selldi Arnori Finnzsyni (sialfdæmi) vm allar þessar adur greindar sakir. suo Jon Olafsson skyldi hafa það og halda fyrir sig obrigdugligaña sem laugsamdan dom. sem Arnor finnzsón dæmdi sialfur þeirra j millum vm allar þessar adur skrifadar sakir. sem Jon Olafsson var stefndur fyrir af Arnori og allðri skyldi Jon Olafsson þennañ hans dom riufa mega nie riufa lata edur vpp á tala.

Jtem dæmdi Arnor finnzsón þar þa samstundis j sama stad þetta sialfdæmi. og vppsagdi Jone Olafssyni hia verandi suo vær heyrðum. Var það j fyrstu hans domur at hann

¹⁾ Jeign, hðr.

dæmdi það sama kaup standugt og laugligt. sem þeir keyptu Arnor og Jon j tungu j Bitru. og Jon Olafsson selldi honum jordina hafa eyri j Bitru og dæmdi sína eign fullkomliga vera þessa hafa jord eyri. og verid hafa sydan Jon Olafsson selldi honum hana með allum þeim gangu- og gjædum sem greindri halfri jordu fylger og fylgt hefur að fornu og nýju og Jon Olafsson hafde fremst eigandi að orði. vtan Jon Olafsson synie og hans Erfingiar. Enn Jone Olafssyni suodan verð fyrir hana sem hann lofadi honum fyrir hana þa þeir keypti. Enn vni olaugliga abud á þessari optgreindri jorðinni halfri eyri og þær sakir fleiri sem j stefninni stödu. sagdi Arnor að bida skyldi til þess j mauguligan tíma er hann segdi honum hvern dom hann legdi þar á. og j snoddan mata at Arnor sagdist skyldv vera Jone Olafssyni þar maugulegr vni. og ecki hina haurdustu sauk á dæma. Ef Jon Olafsson gjordi honum aunguan draflsskap edur Brjgdmælgj vni þeirra skipti. En ecki sagdist Arnor lofa þni framar. Spurdi Arnor þa Jon Olafsson at huort hann villdi halda þennan dom. Enn Jon Olafsson jatadi þni. Og gieck þa enn til handabandz vid Arnor og samþykkti þenna dom langliga fyrir sig. og obrigðnlaga halldast eiga. og alldri skyldi Jon Olafsson hann riufa nie mofsmenn til fa. og afhendi Arnori finnzsyni með þessu þeirra handabandi þessa fyrsskrifada jord hafa eyri. Enn hann skyldi vera á henni til næstu fardaga sem annar leigulidi. Vissum vier fyrsskrifadir menn at optnefndur Jon Olafsson gjordi allan þenna giorning vid Arnor af sinum eign vilia sialfs og setningi. Kugadi Arnor Finnzson hann hier horki til nie hræddi. Það hann nie Beiddi hier vni. Helldur Band Jon Olafsson þetta sialfur optnefndum Arnori. og gieck gladur og viljugur að allum þessum giorningi.

Og til saninda hier vni setium vier fyrnefndir menn vor jnsigli fyrir þetta giorningsbref skrifad i liarskogum i Laxardal j hiardarholtz kirkiusokn laugardægin næsta fyrir allra heilagramesto á sama ari og fyrr seiger.

213.

2. Nóvember 1492.

í Dynhaga.

VITNISBURÐR, að Haldór Brandsson hafi samþykkt, að Ólafur sonur sinn gæfi Stulla Magnússyni í prófentu og sér til framfærslu alla þá peninga, er Ólafur höfðu til erfða fallið eptir Helgu Einarsdóttur.

AM. Fasc. XXXI, 15, forritið á skinni. Af 4 innsiglium eru nú tvö fyrir bréfinu. — Apogr. 8344.

Profenta gefið Stulla magnússine¹⁾.

Þat giorum wier marteinn biarñason. snioulfur hrafns-son. gudmundur halluardzsson ok eirekur gislason godum monnum kunnigt med þessu woru opnu brefe þa lidid war fra gudzs burd þushundrud fiogr huñdrud niutigir ok ij ar æ þridiudaginn næsta fyrir peturs messu ok pals²⁾ j sydra dýnhaga j haugardal worum wær j hia saum ok beyrdum æ ord ok hañdaband þessara manna halldors brañdzssonar af einne alfu enn af annare stulla magnússonar. skilidizst þat wñder þeirra hañdabañð³⁾ at fyr nefndur halldor brandz-son samþýckte med fullum giorñinge ok hañdabañde ath olafur sonur hans skyldi giefu adur nefndum stulla magnússyne med sier til framfærslu⁴⁾ ok æfnligrar profentu alla þa peninga fasta ok lausa kuika ok danda frida ok ofrida sem adur nefndum olafe hafde til erfða fallid epter helgu einarsdottur modur sina huar sem þeir stædi ok wera fullr soknarmadur æ þessum peningum huar sem hann kynne þa wpp at spyria med laugum. reikñadi titnefnur halldor olafe sýne sinum j sinn modurarf halfan fiorda tug huñdrada j jordum ok fimm malnýtukugildi. skyldi þessi giorningr allr standa obrigidiligr fyrir opt nefndum halldore ok hans erfingum so framt sem þrattnefnur olafur sonur hans wildi samþýckia ok fulla giorning æ giora wm sina framfærslu⁵⁾ ok profentu wid adur nefndan stulla magnússon brodr sinn. Ok til sanneñda hier wm settu wær fyr nefnd-er menn wor jusigle fyrir þetta bref skrifad j sydra dynhaga faustudaginn næsta epter allra heilagra Messu æ sama are sem fyrr seiger.

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. ²⁾ þ. e. 26. Júlí. ³⁾ Svo.

214.

5. Nóvember 1492.

í Dynhaga.

ÓLAFR Haldórsson gefr Stulla Magnússyni „bróður sinum“ í prófentu og sér til framfæris alla þá peninga, er honum höfðu til erfða fallið eptir Helgu Einarsdóttur móður sina, með þeim atriðum, er bréfið greinir.

AM. Fasc. XXXI, 12, frumrit á skinni, og hefir það annaðhvort aldrei verið innsiglað, eða þá að faldurinn hefir síðar verið ristur neðan af bréfinu.

Dath giorum wær hallur þorualdsson. olafur oddzson. stefner biorñsson ok arñe oddzson godum monnum kunnigt með þessu woru opñu brefe þa lidid war fra gudzs burd þushvndrad flogur hundrud niutiger ok ij ar. mañudaginn næsta fyrir transslacio benedicti¹⁾ j brecku j suarfadardal worum wær j hia saum ok heyrðum æ ord ok handabañd þessara manna olafs halldorssonar af einne alfu enn af annare stulla magnussonar. skildezst þat wñder þeira handabañd at fyr nefndr olafur halldorsson gaf adr nefndum stulla magnussyne brodr sinvm j profeñtu með sier ok til æfinligs framfæres alla þa peninga fasta ok lausa. kuika ok dauda. frida ok ofrida. sem honum hafde til erfða fallid epter helgu einarsdottur modr sina ok hann mætte með laugum eiga huar sem þeir stæde. reiknade optnefnður olafur sier j sinn modrarf halfan fiorda tug hundrada j jordvm ok. v. malnytukugillde ok þriu kugillde er hann hafde sialfur grætt. skylilde þesser aller penningar wera obrigdulig ok akiærvlaus eign optnefnðz stulla magnussonar ok hans erfingia. Enn tittnefnðr olafur halldorsson skilde sier mat ok klæde ok þionvstzu ok æfinligt framfære so leinge sem hann lifde hia þrattnefnðum stulla magnussyne ok hans erfingium. kyne optnefnðr olafur at erfa meire penninga enn fioretige hundrada epter adr nefnda helgu einarsdot(tu)r modr sina þa skylilde aller þeir peningar wera obrigduleg eign titnefnðz stulla magnussonar ok alla sok ok sokñ æ eiga huar sem þeir stæde at jafñfullu sem hann sialfr. sagde þrattnefnðr olafur halldorsson at allr sa giorningur

¹⁾ þ. e. 9. Júlí.

skýllde standa standugur ok oöbrigðiligur sem halldor brandzsson fader hans hafde giort ok samþýct w m fyr sagða profentu wid optnefndañ stulla magnusson. so ok samþýcte med handabañdi hrafn halldorsson allañ þenna giorning tit nefndz olafs halldorssonar brodr sins sem hann giorde wid þratt nefnda stulla magnusson w m opt nefnda profentv. Ok til sannenda hier w m settv wær fyr nefnder menn wor jnsigle fyrir þetta bref skrifad j sýdra dýnhaga manudagen næsta fyrir Marteins Oessu æ sama are sem fyrr seiger.

215.

6. Nóvember 1492.

á Hólum.

SKIPTABREF þeirra Sigurðar priors á Möðruvöllum, og Ólafs biskups á Hólum um jarðirnar Eingimýri, er klaustrið lætr, og Skollatungu, er biskup fær klaustrinu.

AM. Fasc. XXXI, 13, frumrit á skinni, og er innsiglið fyrir. — Apogr. 3342.

vm eingimyr ok skollatungu¹⁾.

Þath giorum vjj sigurdur prior æ modruuollum²⁾ j horgardal godum monnum uiturligt med þessu noro brefi ath nær hofum bytt ok skipt uid uorn nirduligan herra ok andaligan fodur olaf med gudz nad biskup æ holm nm jordina eingimyrri. er liggur j oxnadal j bakka kirkin sokn med ollum þeim gangnum³⁾ ok gædum ok⁴⁾ greindri jordu fyllger ok fullgt⁴⁾ hefer ath fornu⁴⁾ ok nyiu. ok klaustrið uard fremstz eigandi ath med brædra samþycki. hier j moti gaf biskupin jordina skollatungu j horgardal. er liggur j axnols kirkiu sokn med ollum þeim gognum ok gædum. sem greindri jorðn fyllger ok fylgt hefer ath fornn ok nyiu ok biskupin uard fremzt eigandi ath. ok eru þessar jarðir jjafndyrar ath fiarlage. skal biskupin hallda jorðini til laga en prioren suara laga riptingu æ adr greindri jordu. [Ok

¹⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi. ²⁾ mod²uollum, frbr. ³⁾ gangnum frbr. ⁴⁾ Svo.

þetta¹⁾ bref giort æ holvm j hialtadal þridiudagen næstan epter allra heilagra Oesso anno domini O^o cd^o xc^o secundo.

216.

22. Nóvember 1492.

á Hólum.

SVEINN Sumarliðason lofar Ólafi biskupi á Hólum fylgi sinu og styrk, meðan þeir lifi báðir, gegn hverjum manni, nema ef biskup ágreindi við Finnboga (lögmann Jónsson), mág Sveins, eða Pál Brandsson, þá skyldi Sveinn hvorugum veita.

AM. Fasc. XXXI, 6, frumritið á skinni. Af 4 inasiglum eru nú 3 fyrir bréfinu, og eitt af þeim mjög brákað. — Apogr. 3338.

Sveinn Sumarlidason lofar biskupe Olafe
sinn filge so leinge sem han lifer²⁾.

Dath giorum ver olafr iingemndarson. gvdmvndr ioñs-son. gvdmvndr kollason. gudolfur magnnsson. prestar hola-biskupsdæmis. godum monnum viturligt med þessv voro opnv brefi ath uer vorum j hia sanm ok heyrðvm æ j storvstof- unne æ holvm j hialtadal. ath sveinn sauðarliðason lofadi biskupi olafi ath hann skýlði til reidv vera med alla siña magtt. nær sem biskupinn uilði hann kalla til styrks uid sig nema biskupinn ægreinde uid finnboga mag hans eða pal brannsson. þa skýlði sveinn huogreigum¹⁾ fylgia. skýlði þessi lofan stañda suo leinge sem þeir lifde bader. Ok til sannañda hier um settvm uer vor innsigle fyr nefnd- er prestar fyrir þetta vittnisburðarbref. er skrifat uar æ holvm j hialtadal. jñ festo sancte cecilie virginis et martiris. anno domini O^o cd^o lxxxx^o secvñdo.

217.

22. Nóvember 1492.

á Hólum.

SVEINN Sumarliðason fær Ólafi biskupi á Hólum og heilagri Hólakirkju til fullrar eignar jörðina Krossanes í Kræklinga-

¹⁾ Svo. ²⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

hlíð og þar til átta málnytn-kúgildi fyrir þær sakir og hugmóð, er hann, faðir hans og afi hefðu gert biskupi og heilagri Hólakirkju, og þar með voru þeir Sveinn og biskup sáttir.

AM. Fasc. XXXI, 7, framritið á skinni. Af 7 innsiglium eru 3 brákuð fyrir bréfinu. — Apogr. 3339.

krossanes¹⁾.

Þath giorum uær olafur jngemundarson. gndmndur kollason. gudmundur ionsson ok gudulfur magnusson prestar. simon pallsson ok þormodr bergsson leikmenn godum monnum viturligt med þessu uorn opnu brefi ath sub anno gracie M^o cd^o xc^o secundo fimtudagin næsta fyrir clemens-messo j storu stofunne a biskups stolinum a holum. uorum uær j hia saum ok heyrðum a ord ok handaband nors uirdursligs²⁾ faudurs olafs med gudz nad biskups a holum af einne alfu ok sueinn sumarlidasonar af annare ath suo fyrir skildu ath sneinn feck med handabandi biskupinnm ok heilagre hola kirkin jordiña krossanes er liggur jlangmanzhlidar kirkin sockn j kræklingahlid til ænenligrar eignar undan sier ok sinum erfingium fyrir sextige hundrud med ollum þeim gognum ok gædum ok rekuem sem greindre jordu fylger ok fylgt hefer ath fornu ok nju ok greindur sueinn uard fremzst eigandi ath ok hann erfde epter afa sinn eirik loptzson ok þar med atta malnytu kugilldi fyrir þær sæker²⁾ ok hugarmott er hann hafdi giort biskupinum ok holakirkju. hans fadir ok hans afue fyrnefnadr eirekur. uoru þeir satter ok um eins med þessu. Skall greindur sueinn suara lagarptingum fyrir jordunne. en biskupin hallda til laga. Ok til sanenda hier um setur opt nefndur sueinn smarlidarson²⁾ sitt jncigle med uorum jnciglum fyrir þetta bref. er giort var a sama stad dag ok ar sem fyr seigiñr

¹⁾ Utan á bréfinu með gamalli hendi. ²⁾ Svo.

218.

24. Nóvember 1492.

í Holti.

Fjórir menn transskríbera bréf um eyristoll Holtskirkju í Öndarfirði.

AM. Apogr. Nr. 2330. „Epter Transcripto fra Holtzkirkju i Öndarfirði accuratissime“ (AM.)

Þath giorum uær. narfi bauðuarsson. jon eislason. olafur teizson ok erimur þorsteinsson prestar skalhollz biskupsdæmis. godnm monnum kunnigt med þessu uoru opnu brefui at uier hofum sied ok yferlesit suo latanda bref herra gotthusein med gudzs næð biskups j skalholtti ord efter ord sem hier seger

[Hér kemr bréf Godauins biskups frá 23. Júli 1443. DI, IV, Nr. 685].

Ok til saninda hier um settum nær fyrr greindir prestar uor innsigli fyrer þetta transkriptarbrief skrifat j holli j aunnarfirði langardaginn næsta firir katrinar Oesso anno domini M cd xc¹) secundo.

219.

2. Decembar 1492.

á Hólum.

Höskuldr Árnason lofar Ólafi biskupi á Hólum að lúka kirkjunni í Núpufelli að næstum fardögum tíutigi hundraða, og skyldi jörðin laus, þá er peningar þessir væri greiddir, en biskup hafði tekið hana að sér í síðustu fardögum.

AM. Fasc. XXXI, 2, frumritið á skinni. Af 8 innsiglium eru nú tvö fyrir bréfinu. — Apogr. 3334.

Hoskulldur Arnason gielldur kirkiunne j nupufelle²).

Þath giorum ver gudmundur ionsson. gotskalk nicolasson. gudmundur kollason ok gudolfur magnússon prestar. steinn snorrason. simon palsson. þoralfr oddzson ok þormodur bergsson leikmenn godum monnum viturligt med þessu uoru opno brefi at sub anno gracie. M. cd. xc. secundo manodag-

¹) IXC(!), transkr.; Árni leiðrétti. ²) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

inn fýstañ j iolafostu j storostofonne at domkirkivnne a holum vorum ver j hia sanm ok heýrdum a at hauskulldur arnason lofadi med handabandi norm andaligum faudur olafi med gudz nad bisknpi a holvm at luka kirkivnne j nupufelle at næstum fardogum tiutigi hundrada. er þat lx hundrnt j iordum ok xl j lausagozum. skal hann luka ti- under af iordnum arliga. [kann ok uppspýriazt¹⁾ kirkiv- gotz meira er nupufell eigur skal þat sækiazt ok lukazt kirki- vnne. stendnr ok xv hundrut j maldaganum er þat ix ku- gilldi ok vi hundrut uoronird er kirkian eigur. ef hann lýkur kirkivnne j nupufelle fyrgreinda peninga sem hann befer lofat ok dæmt nar af abotum ok prestum at kirkiv- gozin skýlldu falla j iordena sialfa ef eigi koma peningar fram. lofadi þa biskupin fyrir bæn dandimanna at fa adr nefndum hauskulldi aptur jordena nupufell er hann tok at sier j nor at næstum fardogum. Ok til sannenda hier vm settum vær fyrnefnder prestar ok leikmenn vor jncigle fyr- ir þetta bref er skrifat var a holvm j hialltadal a sama are degi sidar en fyr seger²⁾).

220.

3. December 1492.

á Hólum.

HÖSKULDR Árnason fær Ólafi bisknpi á Hólum og heilagri Hólakirkjn til fullrar eignar jörðina Blængshól og lofar þar til tuttugu hundruðnm í fullgildis peningum fyrir Michaelsmessu, fyrir þær sakir að hann sór rangan bókar- eið með Bjarna Ólasyni og fyrir óhlýðni og þrjúzknu við biskupinn í langan tíma. Þar með skal og Höskuldr hálða settar skriptir.

AM. Fasc. XXXI, 3, frumritið á skinni. Af 9 innsiglum eru nú 4 fyrir bréfinu. — Apogr. 3835.

vm blængzhol³⁾.

Dath giorum ver gndmundur jonsson. gotskalk nikolas-

¹⁾ [tvískrifað; ²⁾ p. e. 3. Dec. ³⁾ Utan á bréfinu með gamalli hendi.

son. gudmundur kollason. ok gudulfur magnusson prestar. steinn snorrason. simon palsson. þoralfur oddzason ok þor-modur bergsson godum monnum uitarligt med þessu uoro opno brefvi at þa er lidid uar fra hingadburd uors herra iesv christi M. cd. xc. ok ij ar manodagin fýsta i iolafostu i storustofunne a holakirkivne¹⁾ a holum uorum ver j hia saum ok heyrdum a ord ok handaband vors uirduligs faudurs olafs med gudz nad biskups a holum af einne alfu en hauskulldar arnasonar af annare at suo fyrir skildu ad adur nefndvr havskolldur feck ok lukti biskupinum ok hola-domkirkiv iordina blængshol er liggur j suarbadardal j valla kirkiv sokn fyrir. xx. c. til fullrar eignar med ollum þeim gognum ok giædum sem greindre iordu fylger ok fylgt hefer at forno ok nyo ok hann uard fremzt eigandi at ok þar til nockut silfur. suo ok lofadi hann þar til xx hundrvt(um) i fullgilldis peningum at luka innan michaels-Messo nu nærst er kemur fyrir þær saker at hann soor rangan bokareid med biarna olasyni ok domor²⁾ geck uppa hann af vel xx prestum fyrir sina ohlyðne ok þriozsku uppa langan tíma vid heilaga holakirkiv ok biskupinn vm þetta mal. skal greindur hauskulldur suara laga riptingu fyrir jordena en biskupin hallda til laga. skal ok fyr nefndur havskulldur hallda skripter epter biskup(s)ins radi sem dæmt var vpp a hann. at þessu holldnu gaf biskupin optnefndan havskulld kvittan ok aklaerulausan fyrir sig ok ollum hola kirkiv formonnum fyrir greindan dom epterkomenda³⁾. Ok til sannenda hier vm settvm vier fyrnefnder prestar ok leikmenn vor incigle fyrir þetta bref er skrifat uar a holum j hialltadal a sama are en degi sidar⁴⁾ enn fyr seger⁴⁾.

¹⁾ Svo; er þó næstum eins og gera hafi átt úr því: domkirkivune, sem fer betr. ²⁾ Svo. ³⁾ seger (!) frbr. ⁴⁾ þ. e. 4. Dec.

221. 11. December 1492. í Skálholti.

ÚRSKURÐUR Stepháns biskups í Skálholti um þrjá landseta stadarins, er höfðu eigi gert „skjælleghet“ fyrir sig á því hrossláni, sem þeim hafði borið að ljá staðnum í Skálholti sumarið næst fyrir eptir leigumála þeirra.

Bisk. Skalb. Fasc. II, 12, frumrit á skinni, og hafa fyrir því verið sjö innsigli. — AM. Apogr. 2518 „accuraté“. Í Landabókasafni 62. 8vo. er afskrift af þessum dómi gerð eptir frumritinu og staðfest 22. Febr. 1719 á Langholti í Flóa af Grími Magnússyni og Þorgíls Sigurðssyni. Aftan við þá afskrift stendr frumritað:

„Framan skrifadur domur var opinberlega npplesinn a Grafar, Nups, Husatofita, Wælugerdis, Bæjar og Stoxeyrar Mantalsþingum a þessan vore þingsöfnudenam áheyrande. til Merkes oekar vnder skrifud nöfn ad Langholte í floa d. 1. Junii 1719

Grimur Magnússon. Sigurdur Ketilsson“.

Bréfið er áður prentað í F. Joh. Hist. Eccl. Isl. II, 505—507.

vm hrossláni.

Domur um kapallan af stadarins landsetum.

Vær stephan með guds náð biskup j skalholte heils um öllum godum monnum þeim sem þetta vort brefsia edr heyra með guds kuediu ogh vorre kunegt giorande ad sub anno gracie Mcdxcij. a þridindagen næsta epter andresmessu¹⁾ j kirkiunne j skalholte var magnus vigfusson. asgrimur jonsson ogh biorn asbiarnarson. logliga firir oss kallader firir þa sok at þeir höfðu ecki giort skjælleghet firir sig a þvi hrossláni sem þeim hafði borið ad lia staðnum j skalholte vñ sumaret næst firir epter þvi sem þeir voru skylliduger til af sinum leigumála. höfðu þeir þa vernd firir ser ad þeir hefde aunguan fullfæran kapal haft j sinne eigu þan tima er krapt var. nefndum vær j dom vñ þetta mál vora ærliga prelata ogh presta sira narfa jonsson officialem firir sunnañ. sira asbiörn sygurdsson baccallarium arcium. sira þoruard iuarsson. sira hakoñ jonsson. sira arna jonsson ogh sira suein snorrason. kom þeim þat öllum samanog sogdu þat vpp með fullu doms atkuædi at greinder menn er stefnder voru væri skylliduger at lia lestfærañ kapaljarnad-an alfærañ vnder fullgilldness klyfiar a þeim timum er þa

1) 4. Dec.

var komet nær sem þeir yrde krafder vpp á stadarens vegna j þann stad sem forradamönnunum þætte til standa. en huer sekt á skylldu liggja þeim sem eigi leti til reidu þetta kapallan þa er krapt er ogh vñ þat fleira sem asmundr jonsson ræðsmann j skalholtti beiddizt doms vppá dæmdu þeir vnder þann alycktardom eda örskurd sem vær sialfer yfer seginum. Nu af þui ad vær vitum firir full sannende bædi af þeim domum sem geingit hafa vñ þetta mal adr til forna ogh af tilsögn hinna ellri manna aath hier hefer þriggia marka sekt á legit þeim sem fellt hafa þetta kapallan. Jtem firir þa adra grein at stadnum j skalholte er hrosslanet á sinum jördum suo naudsynlegt at þat ma ecki á neirn mata vmbæra. þui at heilags anda næd tilkalladre at suo profudu ogh firir oss komnu dæmdum vær ogh orskurdudum stadarens landbua j skalholte þa sem suodan leigumala hafa á þeim jördum er þeir bua á at þar á at lia hrosslan. skyllduga at lata til reidu lestfæran kapal vnder þriggia vetta klyfiar j grindavik. á rosmhualanes. til þerneyiarsundz edr j þann nøckrn annan stad sem stadarens naudsyniar standa til at fared sic j þann tima er faramadur j skalholte vitiar eda sa sem hann sender epter ogh heimelesfastur er á stadnum. j þann tima er hestar eru færer ogh suo leinge á haustid fram at heim se komet fallalaust at veturnottum. En huer sem eigi lætur til reidu þetta kapallan sem nu er sagt er sekr þrim mörkum vid heilaga skalholttz kirkiu. Jtem ad sa leige ad odrum sem eigi hefir sialfr til suo vordinn kapal sem fyr skilr.

Var þessi vor domur edr orskurdr af oss sialfum vpp-sagdr ogh jn skriptiss fram borenn oss j domsæti sitianda vorum adr greindum kennemonnum ogh fleirum ödrum godum monnum á heyröndum ogh með oss samþyckiundum.

Ogh til sannenda hier vñ settum vær vort jnsigle firir¹⁾ með vorra adr greindra prelata ogh presta jnsiglum firir þetta domsbref skrifat j sama stad ogh are siau dögunum sidar enn fyr seger.

1) Svo.

222.

1492 eða 1500.

MÁLDAGI Hvammskirkju í Norðrárdal.

J. Sig. 143. 4to. bla. 334—335 á pappír, skr. c. 1600 (Garðabók).—
Biskupsskjalasafu 2. 4to. skr. c. 1750.

Hvammur j nordurárdal.

[An]no [M. cd. xcii¹]

Medkiendist oddgeir grimsson fyrir biskup stephane þa er hann reid j annare sinne visitatione. ad kirkia jungfru marie oc sancte²) thorlaks j huamme j nordurárdal ætte. ix. instædu kugilldi.

Jtem sagde hann ad þar hefde fa[llit] optliga hundrad j porcionem a einu áre. stundum meira enn stundum minna. þa hafde³) hann bued þar xij ar eða x[iij]⁴).

223.

[um 1492 eða síðar].

SKRÁ um peningaskipti þeirra Björns Guðnasonar í Ögri og Guðna Jónssonar föður hans.

AM. Fasc. LXIV, 31, skinnrolla með hendi Björns Guðnasonar. Á sönu rollunni með hendi Björns er ákæra Þorbjörns Flóventssonar til Björns Árnasonar, sem virðist vera frá c. 1492 (Nr. 224).

Svodað peningaskipte hafv við fader minn haft sidan oc giptvntz [og adur⁵] sem hier seiger.

j fystv [fleck oc honum lavgbok med riettarbotum og kristinriett og hirdsidum. huer adh keypt war og selld fyrir. w. c. þar næst fleck hann mic þria avra brotasilfurs. þa þar og næst fleck hann mic litla mvnnl(a)vg fam arum seinna⁶). bitaladi oc hans vegna v̄m sumarit j hafnarfirði. xv. vætter skreidar. enn hann fleck mic niv uætter smiors þa v̄m havsted. þar næst fleck eg honum ravdan hest. war

1) [B2; m°. d°. 143. 2) sancti, B2. 3) hefur, B2. 4) eyða fyrir iij af íða í 143; þrettæn, B2. 5) [ritað inn seinna með dekkra bleki, en þó sömu hendi. 6) [ritað inn síðar og með blárra bleki, en sömu hendi, ofar á rolluna og hér gert merki í skrána sjálfa, að hér eigi þetta heima.

kalladr gralær. og niv stíkr með ravtt þríðvngaklæði. þá fleck hann mic. xij. flordvnga smíors j gleraskogum. þar næst fleck ec honum statshnappa w með viravirkes gjörd og adr havfdu geingit firir w. c. þá hefi (ec) oc feingit honum wavnd er ec keypta j avstflordvm firir. w. c. þá fleck hann uel þriar vætter smíors ec war j wazfirde. þá fleck ec. vj. vætter með fisk og ríklíng þá jon bardarson for þadan. annan tíð fleck ec honum þadan. íij. vætter. þríðia tíma fleck ec honum þadan niv vætter þá þolleifr war þar. hafði hann feinged mic adr þar firir ííij pañzara með havttum og worv hattarner miog lasner. enn panzar(ar)ner holotter. þá fleck ec honum ravdan hest. var kalladr helgafell. vm vetrinn ec war j avgri þá fleck hann mic. xij. flordunga smíors jnn a kirkivboli vm wored ec for þangad. so fleck ec honum a medan eg war j vazfirði tolla af skipvm sínum hvad hann hafði eitt attaríngs skip vppa. íj. ar. enn segxahring og attahring vppa þriv ar.

Reíknatz skreidin avll sv ec hefi honum feingit íj. vætter og. lx. og alla¹⁾ j kavptíð vtan atian vætter. so fleck hann mic vm vetrin j avgri gylltta eirskal og hal(f)s annars eyris sílfurskeid. j fyrra havst fleck hann og mic íj navt gavmvl og. wí. vætter smíors svdr j síðvmvla et cetera.

224. [1492 eða síðar].

AKÆRUR Þorþjarnar Flóventssonar til Bjarnar Árnasonar.

AM. Fasc. LXIV, 31, skinrolla með hendi Björns Guðnasonar í Ögri.

Þetta er akæra þorþjarnar flóvenñssonar til þjarnar arnasonar að hann hafi haft firir honum og andresi broðr hans íij kyr. einn vaxa þrevetran. einn kalf. eina æ með lambi.

1) heldr en: atta.

Jtem j ofridv xxx fiordunga keralld. hvd af gavmlv navte. werk til wodar. iij. trog. w keravlld. eitt vllæklædi. einn lindvk. ein reip. einn flavskvlas. þessa alla peninga tok greindr biorn æ kvennabreckv j breidafiardardavlvv epter sera magnvs heitenn biornsson mvdrfavdr þeirra og þeim hafdi adr til erfda falled. epter greindañ sera magnvs heiten biornsson¹⁾ mvdrfavdur þeirra enn þetta hafde adur til erfda fallit epter greindan sera magnvs. hafa þesser fyr greinder brædv þorbiörn og andres opt allra þessara peninga beitt og kraft og fullar saker æ gefid. adtekt. hald og medferd og all dri aptur feingit. Enn þa þorbiorn hefr beitz²⁾ þeirra þa hefur hann ecki feingit. nema hotun og heitingar til havgga og annara skemda sem ravn kom æ einn tima j þyckvaskoge. at hann heimte þa slo biorn þorbiorn med hende sinne og byllte³⁾ til höfvd(s)ins og baksins. for ofan æ hann med kniam og hnyvm. war opt greindur þorbiorn. xii. vetra gamall þa þesser peningar woro tekn-er enn nv hefrv hann fiora vm fertavgt⁴⁾.

225.

8. Janúar 1493.

á Helgafelli.

EINAR Þórólfsson gefr klaustrinu á Helgafelli jarðirnar Oddastaði og Ölviskross í Hnappadl í prófentu með sér og Katrínu konu sinni Halldórsdóttur.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Pétssonar í 4to., nú í Landsskjalasafni, bl. 125b—126a, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. — Ágrip af þessu bréfi með ártali 1493 er í AM. 252. 4to. bls. 45; AM. 430. 4to. bls. 4; AM. Apogr. 1591; Landsbókasafni 108. 4to. bls. 88.

profenttu Brieff vñ Olverskross og Oddastade.

Jn Nomine Domini Amen

1) Séra Magnús var prestur á Kvennabrekku 1410—1460, og mun hafa dáið um það leyti eða litlu síðar. 2) bizt, frumritið. 3) blite, frbr. (= brölti?); 4) þ. e. c. 1492 eða litlu síðar.

var so ordinn kaupskapur millum Herra Halldorz abota a Helgafelli og Einarz Þoralfssonar og Katrijnar konu hanz Halldorzdottur med rade og samþycke allra conventtubrædra. Broderz Oddz Magnussonar. B(rodur) Eirekz Val(e)rianussonar. Broder Jous Þordarsonar. B(rodur) Biarua Jvarssonar. B(rodur) Arna Jonssonar. B(rodur) Olaffz pieturssouar. B(rodur) Þorleifz Jonssouar. B(rodur) Thumasar Olaffssonar. B(rodur) Helga pieturssonar og B(rodur) Einarz Þorvaldssonar ad greindur (Einar) giefur klaustrinu og abotanum a Helgafelli med sier og kouu sinue j profenttu ij Jarðir. er so heita Oddastader xxiiije og Olverskross xije er liggia j huappadal j kolbeinzstada kirkiusokn. med ollum þeim gognum og giædum sem greiudum jordum fylger og fylggt hef-ur ad foruu og nyiu. og greindur Einar vard fremst eigandi ad og þar med xiiij malnytu kugilldi og ij. iiije j giældfie. ad haustlægie. xc j ollum þarfigum peniugum. Lofade adurgreiudur Einar ad suara laga riftingum a firgreiudum jordum. euu ðurnefndur aboti Halldor halldi til laga. Hier j mot skilia fyrrgreiud hion Einar og katrijn sier æfinligañ kost af klaustrino og sæmeliggt bordhalld so sem þeir sem best ero halldner næst brædrunum. mældrickiu þa betre meuu hafa. skulu þau hafa ij voder sier til klæda a huorium xij manudum og skiædi sem þeim vel þarnast og sæng j profenttuskala. skulu þau hafa eiua kistu og eina sæng og hallda henne færri. skulu þau og mega lata giora sier vpp hws vppa sinn kostnad. skulu þau og hafa eitt sitt barn j profenttu framan til þess þau koma a hana alvarliga. eiga þau og skilid ad hafa manu a klaustrinu edur konu vppa sinn kost. skal klaustrid eignast kistuna. hwsid og sæugina epter þeirra dag. skulu fyrrnefnd hion koma a profettuua þa þau vilia.

for þessi gioruingur fram a Helgafelli j Helgafellzsueit þridiudagiun næstañ eptir þrettauda j jolum Auno 1493.

og til sanuinda hier vñ et cetera.

226. 17. Janúar 1493. á Hólum.

VITNISBURÐUR um viðtal Eiríks prests Einarssonar og Ólafs biskups á Hólum um sakir þær, er biskup taldi til hans.

AM. Fasc. XXXII, 5, framritið á skinni. Af 6 innsiglium eru nú 8 meira og minna bráknö fyrir bréfinu. — Apogr. 3351.

Saker Biskups Olafs til sira Eiríkjz Einarssonar¹⁾.

Path giorum ver gudmundur kollason kirkivprestur. gudulfur magnusson. eirikur sigmundzson. halldor ormsson. ion ionsson ok gothskalk niculasson prestar holabiskupsdæmis godum monnum viturligt med þessu uorv opno brefi at þa lidit uar fra hingatburð vors herra iesu christi. M. cd. xc ok ij. ar þridiadagin næstan eptir octauas epiphaniæ¹⁾ i storostofunne at domkirkivunne a holum vorum ver i hia ok heyrðum a ord ok uidtal virðuligs herra olafs med gudz nad biskups a holum af einne alfu ok sira eireckss einarssonar af annare vm þan askilnad sem þeim hafði ordit i millum vm stadin greniadarstad sem sira eirikur for j fra vt af landit vtan biskupssins orlof ok vilia. hafandi med sier presten sira jon gislason j sama ohlyðne. las sira eirikur þar bref erkibiskupssins vm greindan stad at han hefði skipat honum han igen. en biskupin let lesa annat bref erchibiskupsins mote er seinna var skrifat er svo var latanda at þat bref er erchibiskupin hafði gefit sira eirike vpp a greindan stad greniadarstad kunne hann nu ei tilstaa medan hann kom ei i tíjd sem hann þeinkt hafði þo suo framt at biskup olaf hafui sett þangat godan man vppa erchibiskupssins vegna. let ok biskupin lesa þar sira eiriks lofuna(r)bref at hann skýlði alla sina hlýðne hallda vid biskupin. en biskupin suaradi at hann hefði þar ecke af halldit. sagði biskupin honum at hann mætti ecki greniadarstad hafa þui hann hefði eytt hans peningum ok þar med uæri hann oferdugur at hann mætti ecki messa ok giæte ecki cyram haft sem honum ber ok gaf biskupin honum margar adrar saker at hann mætti ecki beneficium hafa. baud bisk-

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. ²⁾ þ. e. 15. Janúar.

up olaf sira eiriki epter erchibiskupsins skipan vnder dom biskup(s) steffans ok annara danemanna vm oll þeirra Mal. en sira eirikur sagdizt heldur vilia sættazt en leggja til laga. biskupin samþýcti at sæt(t)azt. nema greniadarstad feingi sira eirikur ecki þuiat biskupin sagdizt ecki giora j mote erchibiskupssins skipan. var þa ecke sira eirike vm sættena. baud biskupin sira eiriki einhveria kirkiv at hafa mat af ef hann væri messufær en þa diaknsvist þar sem hann villdi i biskupsdæmeno en at þridia kosti at ganga til kors at domkirkivonne ok hafa þar mat ok fædu ef hann væri eigi messufær. en optnefndur sira eirikur neitadi þessu ollu ok þa sagdi sira eirikur at ef ei geingi biskupssins makt til at hann skýlði hafa greniadarstad hver prestvr honum hielli i biskupsdæmeno en at þessv toludu reid sira eirikr j burt at okvaddum biskupinum. Ok til sannenda hier vm settum vær fyrnefnder prestar uor jncigle fyrir þetta bref er giort var a holvm j hialltadal fimtudagin næstan epter octauas epiphanie a sama are sem fyr segir.

227.

27. Janúar 1493. á Neðri-Brekku.

Andrés Guðmundsson gefr Andrési syni sínum jörðina alla Saurbæ á Raudasandi með atriðisorðum þeim, er bréfið greinir.

AM. Apogr. 1355, eptir frumriti. „Eitt iansigle hefr vored fyrir brefenn er nu burtu“ (AM.). — Apogr. 1165 (líklega epter transskripti).

Þat giorj ec andres gudmunzson godum monnum kunegt med þessu minu optnu brefue at ec medkennunst at ec hefer gefit ogh golldit ogh skipad epter minn dag gudmunde andressyne syne minum jordena saurbæ alla æ raudasandi med samþycke þorbiargar olafsdottur eigenkvinnu minnar. Med aullum þeim gaugnum ogh gædum sem greindre jordu fylger ogh fylgt hefer at fornu ogh nyiu ogh ec vard fremszt eigandj at. Skal greindur gudmundr eignazt

Þessa adurnefnda jord j sinn hluta. mosz uid sin sysken. Enn ef eg kann at giora annað sama a vid þæ sem halda gudmundarpeninga. þa skipa ec þrattnefndum gudmunde andressyne af þeim peningum et beszta haufutbol þar¹⁾ ut af er ec æ þæ. ogh æ minn hluta kemur eda hans lauglegum²⁾ skilgetnum erbingium til æfuenligrar eignar epter mic. Ogh til sannenda hier vm set ec mitt jnsigle fyrir þetta bref er skrifad var æ nedre brecku j saurbæ j huols kirkiu sokn sunnudægenn næsta fyrir kyndelmessu um ueturenn. þæ er lidit var fra hingadburdj uors herra ihesu christi M. cccc. hundrud nietigier ogh iij ar.

228.

28. Janúar 1493. á Heggstöðum.

Dómr sex manna útnefndr af Runólfi Höskuldssyni, er þá hafði kongsins sýslu millum Botnsár og Hvitár í Borgarfirði, um ákæru Sigurðar Helgasonar til Guðmundar Þórðarsonar út af jörðunni Máhlið í Lundarreykjadal.

Dómasyrpa Jóns Hákonarsonar á Vatnshorni, skr. c. 1608. — AM. 211c 4to. bls. 94—95 dómabók skr. c. 1700.

Domur vm Máhlið³⁾.

Þat gjorum vier Einar Biarnarson. Biorn Hafliðason. Jon Hrafnsson. [Stephan Þorarinsson. Jon Hrafnsson⁴⁾] og Ari Magnusson. godum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefi. þa ed lidit var fra [Guðz Burd⁵⁾] M. cccc. lxxxx og iij ar. manudægin næstan eptir pásmessu⁶⁾ a hegstaudum j andakijl á þingstad riettum vorvm vier j dom nefndir af ærligvm manni Rvnolfi Hauskulldzsyni. Er þa hafdi mins herra kongsins sýslu og vmbod æ millum huitar og Botnsar j Borgarfirði. ad skoda og dæma þa akiæru er Sigvrður helgason hafdi þangad [stefnt Guðmundi Þórðarsyni⁷⁾] fyrir

¹⁾ 1165; þat 1355; ²⁾ 1165; laugum 1355; ³⁾ Maawahlið 211; ⁴⁾ [fellt úr 211; ⁵⁾ [hingadburd vors herra Jesu Christi 211; ⁶⁾ Peturs messu og Páls 211; ⁷⁾ [til Guðmundar Þórðarsonar 211.

jordina halfa Móahlíð¹⁾ er liggur j sydra Reykiadal j lvdar kirkiu sokn. Medkiendist nefndur Sigurdur fyrir oss adur nefndum domsmönnum ad hann hefði sellt birni Arnasyni fyrrnefnda jord alla móahlíð²⁾ og tekid nid x^e j jordnni Hamrendum j Breidafiardardolum. Enn ef honum lýtist ecki³⁾ fyrrnefndur jardar partur þa skýlði fyrrnefndur Biorn leysa aptur þenna sama jardarpart fyrir xiiije. Enn það sem meira var⁴⁾ enn þessi jardarpartur skýlði⁵⁾ greidast j lansafie fyrir jordina alla.

Nu sakir þess ad Sigurdur Helgason Bar þar ecki fram fyrir oss nema sangusangn sina eina vm þessa akiærn. Enn vær vitum ad bok uor seigir sno. Ef jord hefur saulum farid ad hnor eigi vid sinn heimilldarmann. Og þui dæmdum vier þessa akiærn Sigurdar Helgasonar onyta og ecki afl hafa vid Gudmund Þordarson. Enn Sigurdi anra sjna af Birni arnasyni. og til sanninda hier vm setinn vier fyrr nefndir domsmenn vor junsigli fyrir þetta domsbref. Er skrifad var á Borg j Borgarfirdi midukudæginn næstan fyrir vrbani pafó⁴⁾ á sama ari sem fyrr seigir.

229.

30. Janúar 1493.

á Hólum.

HALLR Ásgrímsson fær Ólafi bisknpi og heilagri Hólakirkjn til æfinlegrar eignar jörðina Steðja í Hörgárdal og lausafé ad auk upp í sakir við bisknpinn bæði fyrir kirknarán og barnshvarf.

AM. Fasc. XXXII, 7, framritið á skinni með öllum (6) innsiglium.
— Apogr. 3353.

Um jordena Stedia j Horgardal⁵⁾.

Þath giorum uær andres jonsson radzmann heilagrar holadomkirkiu. jon þorvalldzsson. gunnar ionsson. gndmundur ionsson. gothska(1)k nicnlasson ok tnnas sueinsson prest-

¹⁾ Móavahlíð 211; ²⁾ sl. 211; ³⁾ þá b. v. 211; ⁴⁾ gjaldast og b. v. 211; ⁵⁾ Svo = pape; þ. e. 22. Maí; ⁶⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

ar holabiskupsdæmiss godum monuum uiturligt med þessu noro opuo brefi at uær uornm þar j hia saum ok heyrðnm aa ord ok handaband nors uirduligs herra ok andaligs fandurs olafs med gnds nad biskups a holum af einne alfu en hallz asgrimssonar af annare at sno firir skildn at greindur hallur fleck biskupinum ok heilagri holakirkju til æfui- ligrar eignar undan sier ok sinum erfingivm jordina stedia j haurgardal er liggur j laugalandz kirkin soku med ollum þeim gaugnum ok giædum er greindre jordu fylger ok fylgt hefer at forno ok nyo ok nefndur hallur uard fremzt eigaudi at. firir. xx. hundrut ok þar med fiognr malnytu kugilldi ok. vi. hundrut j audrum fullgilldis peningum at næstum fardogum firir þær saker er han uard brotligur at hauu hefði vt borit ok at verit at gripa peninga vr kirki- vnue j kristnese ok fleirum kirkium. svo ok um þat baruet er huarf ok forzt firir honum ok honum bar at abyrgiazt ok skal optuefndur hallnr suara laga rifting firir iordina en biskupiu hallda til laga. for þesse giorniugur fram j storo- stofvnne a holnm a midvikndagin uæstau firir purificacion- em beate marie uirginis. anno domiui 00° cd° xc° tercio. Ok til sannenda hier um settum uær fyrnefnder prestar nor jncigle firir þetta bref er giort var j sama stad dag ok are sem fyr seger.

230.

31. Janúar 1493.

í Belgsholti.

VITNISBURÐUR UM FÉNAÐ ÞANN, ER MELAKIRKJA Í MELASVEIT ÁTTI undir Oddi heitnum Þorkelssyni.

Bisk. Skalh. Fasc. XII, 3, frumrit á skinni. Brot af innsigliu var fyrir bréfinu á dögum Árna Magnússonar, og svo er enn. — AM. Apogr. 2444, „accuratissimé“.

vm peninga kirkiunar a melum.

Þat giore ek uigfus snorrason godum monuum kunigt med þessu minu opnu brefi. at eg uissá at oddur heitin þorkelsson sem gud hans sal nade liet þekka fra melum.

bædi fie ok nant ok kapla. j þanu sama tid sem siera hauskaolldnr¹⁾ tok uid mela stad. npp til deilldartungu. war ek og¹⁾ til uistæ sidan hia greindum oddi heitnm ok uissa eig²⁾ eigi at nefnder peningar hefði apptur gollidizt stadnum æ melum og¹⁾ eigi hefi ek heyrtt getid at þar fyrir hafi uockrir peningar stadnum æ melnm apptur gollidizt sidan. heyrda eg odd heitin oppt þui lya fyrir mier at hann ætti greindum stad peninga at giallda ok bad oppt til gnds at hann skyldi eigi fyr deya en hann hefði greindum stad æ melum apptur gollidit allæ þæ peninga er hann nære honum skyldugur so ek heyrda. uil eg hier epter sueria ef þurfa þiker. Ok³⁾ til sannenda hier um setta eg mitt iusigle fyrir þetta bref skrifad j belgaholtti j melasueit. fimtudagin næsta fyrer purificacionem sancte marie wirginis. anno domini. m^o cd^o xc^o. tercio.

231.

4. Febrúar 1493.

á Hólum.

SOLVEIG Hrafnisdóttir gefr sig til systralags í klanstrið á Stað í Reynisnesi og gefr klanstrinu með sér jörðina Skarð í Fnjóskadal með samþykki Margrétar Eyjólfsdóttur móður sinuar.

AM. Fasc. XXXII, 10, frumritið á skinni götugt og grantfúð. Af 6 innsiglum eru nú 3 fyrir bréfinu. — Apogr. 2977.

abbadis Solueig gaf skard j hnioskardal
med sier j klaustr⁴⁾

Þath giornm uier andres jousson. gudmundr jonsson. gothskalk nichulason. gudmundr kollason. eirekr sigmundzson⁵⁾. gudolfur magnusson prestar holabiskupsdæmis godnm monuum uiturligt med þessu uoro opno brefi ath uier norum þar j hia saum ok heyrndm æ ord ok handaband uirdu-

¹⁾ Svo. ²⁾ Svo. ³⁾ Svo hér fullum stöfum. ⁴⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 16. öld. ⁵⁾ krassað og skemt í frbr. Apogr. les: augmundzson, og er það rangt.

ligs herra olaf(s) med guds naed biskup(s) æ holum af einne halfu enn af annari solneigar hrafnsdottr ath suo firir skildo ath fyrnefnd solueig gaf sig thil systur j klanstrid æ stad j reynenesi under reglu sancti benedicti. gaf fyrnefnd solneig med sier til klanstrsins jordina skard j hnioskadal er liggæ j laufæss kirkinsokn med ollom þeim gognum ok¹⁾ gædum sem greindri jordo fylger ok fylgt hefer ath forno ok nýio ok jordin hefer fremtz eigandi ath ordit ath ollo jtanlolausa. samþyckti þenna giorning margret eyiolfsdotter moder greindrar solueigar. for þesse giorningr fram j storostofunni ath holum j hialltadal. Ok til saninda hier um settum uier fyrnefnder prestar uor jnscigli firir þetta bref er skrifad var æ stad j reynenesi manudagin næstan efter purificacionem sancte marie uirginis. anno domine. M^o cd lxxxx tercio.

232.

11. Febrúar 1493.

á Hrafnagili.

VITNISBURÐER um lýsing Magnúsar Magnússonar, að landeignarítala fyrir anstan Mánalæk hefði ekki verið seld með Jódístarstöðum.

MSteph. 27. 4to., bls. 471—472, skr. c. 1780.

Vitnisburder fyrer landeign Jodíjastada.

Það giornm vier Stíjgur prestur Ingemundarson. Griymur Jndridason. Eyolfur Þorkielsson og Einar Eigelsson godum mönnum vitanlegt med þessu voru opnu briefe. at þar vorum vier j hið sánm og hejrdum æ ath Magnús Magnusson handlagde Magnuse Þorkielssyne so felldann vitnisburd ath Hrafn Brandason hefde alldrej sellt Tumase Sveinbiarnarsyne landeignar jðlu fyrer austann Mánalæk med Jodíjastöðum j Skriduhverfe.

hier eifter sagdest fyrr nefndur Magnus Magnusson fullan bokareid skillde sveria nær sem adur nefndur Magnús Þorkielsson villde.

¹⁾ tvískrifad i frbr.

Og til sanninda hier um settum vier fyrr nefnder menn vor junsigle fyrer þetta vitnesburðar bref. skrifad a Hrafnagile j Eyafyrde mánudagenu næstann fyrer festum Valentini martyris þa ed lided var frá hingadburde vors herra Jesu Christi þnsund cccc. lxl. og iij dr.

233.

6. Apríl 1493. undir Staðarfelli.

VITNESBURÐAR um landamerki Arnarbælis og Dögurðarness á Fellsströnd.

Eptir afskript Magnúsar Einarssonar á Jörva (c. 1730—40) af Dögurðarness og Dimonarklakka skjölum (hjá mér), og er þetta ritad eptir transkripti á pappir gerðu i Haga á Barðaströnd 16. Nóv. 1662 af Þorleifi Magnússyni og Jóhanni Jónssyni.

Þad giore (eg) Jon Palsson godum monnum kunnugt med þessu minu opnu briefe. at eg adur nefndur Jon palsson medkennnst ad eg hefe selltt Biarna Biarnasýne tju hundrada partt j arnarbæle er liggur i Stadarfells kirkiu sokn. er eg tok epter fodur minn og modur. greindu þan mier landamerke Marklæk fyrir ofan. enn Randalæk er fellur vr Alltatiorn j millum Dogurdarness og arnarbælis. og hefe eg þessu halldid halfan þridia tang vetra og leingur. medkennist eg adur nefndur jon ad eg hefe fulla penninga nppborid sem mier vel anæger. þui giore eg þrúttnefndur jon palsson adurnefndañ Biarna öldungis kvittan og akiærnlausan fyrir mier og ollum minum lauglegum epterkomendum.

Og til sanninda hier um setta eg mitt jncigle fyrir þetta qvittunarbrief er giortt var undir Stadarfelle langardægin næstan fyrir paska þa er lidit var fra hingadburde vors herra Jesu Christi þnsund. cccc nijutiger ara og þriu.

234.

10. Apríl 1493.

á Hólum.

STEFHÁN Ögmundsson selr heilagri Hólakirkjn fjórðunginn úr jörðnni Skálá í Sléttahlíð fyrir lansafé.

AM. Fasc. XXXII, 9, frumritið á skinni. Af 5 innsiglum eru nú fjögur fyrir bréfinu. — Apogr. 8355.

skaala 1493¹⁾.

Þath giorum ver gudmundr jonsson. gndulfur magnusson. eirikur sigmundsson ok halldor ormsson prestar hola-bisknps dæmis. bauduar finzsson ok einar halldorsson leikmenn godum monnum vitnrligt med þessn noro opno brefe at þar vorum uer j hia sanm ok heyrðnm aa ord ok handaband þessara manna sira andres jonssonar er þa var radz-madr holakirkiv af einne alfu ok steffans ögmundzssonar af annare med samþýcke ok nplagi margretar magnusdottnr eiginkono hans. at nefndur steffan selde heilagri holakirkio fiordnngin j skalaa j sleittarhlíjd²⁾ er liggur j fellz kirkiv sokn med ollum þeim gognnm ok giædum sem greindum jardarparte fylger ok fylgt hefer at forno ok nyo ok han vard fremzt eigandi at. vndan seer ok sinum erfingivm firir. xc. voro þat. vij. malnýtiv kngilldi ok. iij. vetra gamallt nant. fritt hndrat ok. xij. fiordungar smiors. skýlldu þesser peningar lnkatz at næstum fardognm. for þesse giorningur fram heima a holum med vilia. radi ok samþýcke vors virduligs herra ok andaligs fodurs olafs med guds nad bisknps þess sama stadar. Ok til sannenda hier vm settvm vær fyr nefnder prestar ok leikmenn vor jncigle firir þetta kanpbref er giort var a holnm j hialltadal fiorda dag j paschnm anno domini 00°. cd^o. xc^o. tercio.

235.

15. Apríl 1493.

á Helgafelli.

7. September 1509.

á Helgafelli.

EINAR Þórólfsson vottar, að hann hafi verið við og sagt

¹⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi. ²⁾ Svo.

fyrir handabandi því, er Ingvaldr Helgadóttir fékk Birni Þorleifssyni syni sínum til eignar jörðina Stærri-Akra í Skagafirði, og að Björn hafi feingið jörðina í sama „vettfangi“ Eyjólfí Gíslasyni mági sínum.

AM. Apogr. 8698 „Ex originali accuratissime. Innsigled er burtu Originalenn af þessu brefi sende eg til Islandz 1728 og gaf hann sonum Eggerts Jonssonar á Ökrum“ (AM.)

Þat gíore ek Einar Þorolfsson godum monnum kunnigt með þessu mínv opno brefi á helgafelli j helgafellzsveit manadagin næsta epter paschavíku þa er lidit var fra hingadbyrd vors herra jehsu christi þusund fiðgr hundrvt nívtiger ok þriu ár var ec hia ok heyrdá ec á ok fyrir sagdi ord ok handaband þessara manna. yngvilldar helgadóttur af einne alfu ok biarnar Þorleifssonar sonar hennar af annari at suo firir skildu at greind yngvilldvr medkendiz at hon hefði feingit adrnefndvm Birne syne sínum jordina alla stærri akra er liggj j skagafirde j mycklabæiar kirkiu sokn með ollum þeim gögnum ok gædum sem greindri jordu fylger ok fylgt hefir at fornu ok nýgiu ok hon vard fremst eigandi at.

j sama stad ok sama vettfangi feck adr greindr Biörn Þorleifsson eyjólfí gíslasyné mági sínum vegna helgu konu sinnar þessa adr greinda jord stærri akra j hennar fðdrarf. vorv þau aull j einv handabandi fyrr nefnder menn. ynguelldr. Biörn ok eyjólfur at þessi þeirra gíorningr skyllði standa obrígdeligur vm alldr ok æfi. Medkendizt ok fyrnefnd yngvilldr at adrgreind helga dotter sín hefði hellzt firir skacka vordit af sínum börnum.

Ok til sanynda hier vm setta ec mitt jnnscigli firir þetta vitnissburdarbref skrifad á helgafelli j helgafellzsveit langardaginn næsta firir mariu Oesso sidare þa er lidit var fra hingadbyrd vors herra jehsu christi O. v. hundrut ok ix. á. r.

236.

17. Apríl 1493.

í Viðvík.

Dóms seyrtján klerka útnefndr af Ólafi biskupi á Hólum nm ákætur biskups til Þorsteins Þorleifssonar um tókn á Húsa- víkrstað og fleirum kirkjunnar eignum.

AM. Fasc. XXXII, 2, frumritið á skinni. Af 18 innsiglium eru nú 11 fyrir bréfinu. — Apogr. 3350.

Akæra herra olafs vppa þorstein þorleifsson¹⁾.

Dath giorum ver andress ionsson radsmadur heilagrar holakirkiv. olafur jngemundarson. gunnar jonsson. biorn þorsteinsson. gudmnnndur jonsson. gudmnnndur kollason. got-skalk nicolasson. magnus halldorsson. gudulfur magnnsson. erikur sigmundzsson. halldor ormsson. olafur jonsson. tomas sneinsson. olafur jonsson. jon ionsson. jon þorkelsson. ok oddnr jonsson. prestar holabisknupsdæmiss. godnm monnum vitnarligt med þessv voro brefi. at þa er lidet var frá hingat- bnrð vors herra iesu christi. 00 cd xc ok. iij. ar j vidvik j vidvikarsveit midvikndagin næstan epter pascha vikn vor- nm ver j dom nefnder af vorum virdnligum herra og anda- ligum fandnr olafue med guds nad biskupi a holum j hiallta- dal at dæma vm þa akiærv er biskupin kiærde til þorsteins þorleifsonar ok j stefnonne stodv. dæmdvm ver stefnvna logliga þui at hun var svarin af prestenum sira nicolase vilhialmssyni. ok nefndan þorstein retliga fyrir kalladan hier j dag. j fýstv grein kiærde biskupin til greindz þor- steins at hann hefdi sett sig jn i kirkivnnar eign. gripit ok tekit at sler stadin j hnsavíkj ok hans peninga alla j sitt valld lavsa ok fasta. kuika ok dauda vtan bisknpsins vilia ok skipan. Nu af þui at kristinrettur seger sno at biskup skal kirkiym rada ok ollvm eignum þeirra ok ollnm kristn- vm dome. þui at leikmenn mega ecke valld a slikum hlnt- um eiga. vtan biskups skipan. þui at til kalladre guds nad ok mysknunn dæmdnm ver fyrnefnder prestar adurnefndan þorstein fyrir olangliga attekiv stadarins ok bnrflutning peninganna adur en rett skipte geingi a kirkivnnar vegna fallin j ban ok skyllðngan at taka lavsn ok skript af bisk-

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

upinum eda hans vmbodsmanni nema hann suere þan sett-
 areid at han hafi avngua stadarins peninga j burtu flut(t) fyr
 en kirkian j husavíjk hafdi fvlft en fellzt honum þesse eid-
 ur þa skal hann þo skyllvgur at leg(g)ia aptur til rett(s)
 skiptiss allt þat hann burt flutti vnder sin eid ok skyll dug-
 an at luka heilagri holakirkiv xxx marka j sitt fullrette.
 en vm þa liostolla er þorsteinn medkendizt at hann hefði j
 burt haft vr kirkivne j husavíjk dæmdum ver adur nefnd-
 an þorstein skylldugan at tvigiallda aftur hvern liostoll
 kirkivne j husavíjk ok luka husavikar kirkiv. xij. merkur
 ok heilagri holakirkiv. lx. marka ef hann hefer tekít þa vr
 kirkivne. en. xxx. marka ef hann hefer þa ecke vr kirki-
 vne haft ok sanne þat med xijar eide jnnan. xiiij. natta
 at heyrðvm domenvm. fyrir biskupinvm eda hans vmbods-
 manni. ok fallin j bann af sialfu verkeno ok skylldugan at
 taka lavsn ok skript af biskupinvm eda hans vmbodsmanni.
 j annare grein kiærði biskupin til optnefnðz þorsteins þor-
 leifssonar at hann hefði gripit ok haft holadomkirkiv jard-
 er er suo heita brecka. vikingstader. holtakot er ligia i
 greniadarstadar kirkivsokn sier til nytta ok bata vtan bisk-
 upssins samþýcke ok hans vmbodsmanna logliga bygging
 vppa morg ar. Nv saker þess at tittnefnður þorsteinn med-
 kendizt fyrir oss hier j vidvikarkirkiv j dag at hann hafði
 þessar jarder haft vpp a. xl. ar ok. vij. betvr. því dæmdum
 ver honum tylftareid at hann hafi fullt lagafrelsi epter bok-
 arinnar ordum fyrir greindum jordum vppa allan þenna
 tima. fellzt honum eidurinn þa dæmdum ver hann fallin j
 ban af sialfv verkino ok skylldugan at taka lavsn ok skript
 af biskupinum eda hans vmbodsmanni ok lvka þar til hei-
 lagri holakirkiv. lx. marka vppa huert ar er hann kann
 ecki logligt frelse fyrir at syna. skal þesse eidur vnen
 jnnan manadar at heyrðvm domenvm. skulu þesser pening-
 ar halfer lukazt at næstum fardogum at heyrðvm domen-
 um en allra seinazt at audrum fardugvm¹⁾.

Samþýckte þennan vorn dom vor virduligur herra ok

¹⁾ Svo.

andaligur fader olafur med guds nad biskup a holvm. var þesse vor domur ja skriptiss fram boren ok vpp sagdr j sama stad. dag ok are sem fyr seger. Ok til sannenda hier vm settvm ver fyrnefnder prestar vor jncigle fyrir þetta domsbref er skrifat var a holum j hialltadal degi sidar en fyr seger¹).

237.

19. Apríl 1493.

undir Staðarfelli.

VITNISBURÐUR um landamerki milli Dögurdarness og Arnarbælis á Fellaströnd.

Eptir afskrípt Magnúsar Einarssonar á Jörva (c. 1780—40) af Dögurdarness og Dimonarklakka skjölum (há mér), og er þetta ritað eptir transskripti á pappír gerðu í Haga á Barðaströnd 16. Nóv. 1662 af Þorleifi Magnússyni og Jóhanni Jónssyni.

Þad giore eg olafur þalldorsson godum mönnum kunnugt med þessu minu opnu brefe at eg hefi heyrtt enu ellstu menn greina þesse landamerki j millum dogurdarness og arnarbælis. Raudalæk er fellur ur altatiðrn til sioar. og fenit er geingur eptir midre myrinne ur alftatiðrn upp í damminn. hafa þessi halldiñ verid landamerke j millum adur greindra jarda Dogurdarness og Arnarbælis um mina æfe og er eg nu vel halfimtugur. hefe eg og alldrei beyrd akiærd þraunflöll j arnarbælis jordu af þeim er Dogurdarnes hafa att fyrr enn nu. og þennañ sama eid tok eg sera Oddur Sveinsson j umbode sera Þorbiarnar Jonssonar er þa var profastur i millum gilshardar og gliufurðr.

Og til sanninda hier um setta eg sera Oddur Sueinsson mitt jncigle fyrir þetta eidzbref er giort var undir Stadarfelle faustudæginn næsta fyrer Jonsmesso þolabiskups. þa er lidit var fra hijngadburde vors herra Jesu Christi þusund cccc njutijger ara og þriu.

¹) D. e. 18. Apr.

238.

23. Apríl 1493.

[í Skálholti].

STEPHÁN biskup í Skálholti tekur alt heimalandið á Lundi í Lundareykjadal og kirkju sancti Laurentii undir vernd og frelsi heilagrar Skálholtskirkju æfulega og gefur og gerir að stað (beneficium) um aldr og æfi.

Bisk. Skalh. Fasc. VIII, 12, frumritið á skinni. Sex innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en þan eru nú öll döttin frá. — AM. Apogr. 2599, eptir Skálholtsfrumritinu. — AM. Apogr. 1693 „Ex originali Lundensi Lundareykjadal.“, sem var transskript frá 21. Maí 1493, og eru hér þrjár afskriftir bréfsins, ein með hendi Árna Magnússonar, önnur staðfest í Skálholti 5. Maí 1703 af Árna Magnússyni, og hin þriðja gerð eptir staðfestu afskriftinni Árna og staðfest 2. Okt. 1712 í Skálholti af Þorleifi Arasyni, Þorgilsi Sigurðssyni og Páli Hákonarsyni.

actus beneficiandi predium lund¹⁾

Wær stephan med gnds nad biskup j skalholtli giorum godum monnum kunnigt med þessu vorn opnu brefi ad jord-in a lunde j lundareykiadal half sem er kaupahlutinn. hefer fallit af reikningskap vnder vora forsia og heilagrar skalholtz kirkiu sem vm langan tíma hefer forsyniadr²⁾ verit af hennar eignarmonnum suo sem doimr tolf presta þar vm dæmdr vt vísar. suo og það vpplagsbref og samþycktar sem hennar seinste eignarmadr ar magnusson gaf og giordi med handabande anno domini Mædxcij vid oss a jons Mæssu hola biskups vm vorit morgum godum monnum nær veröndum. Hn med þui at oss er skipat þo omakleger se stiorrn og geymsla yfir erfd ens krossfesta og vær kennum oss skulldböndna vera med vakrlegri ahygiu hennar ad geyma af grimd og ograñ hennar ovina þui af fornre hefd og lofsamlegri veniu med radi og samþycki vorra presta og prelata hofvm vier fyr greinda kirkiu sancti laurencij og heimalandit allt med öllu þui sem þar fylger og fylgt hefer ad fornu og nyin til hinna yztu endimarka vid adrar jarder tekit³⁾ vndir vernd og frelse heilagrar skalholtz kirkiu hier epter æfulega og gefum hana og giorum

¹⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi. ²⁾ „forsymadr“ eða „forsyniadr“ 1693. ³⁾ vantar bæði í frumritið og transskr., en Árni bætir því inn, og þarf þess.

til beneficium vñ alldr og æfi og stadfestum med priuilegijs þeim öllum og aungum fra skildum sem rettu beneficium til heyrer og romuersker biskupar hafa fremzt med sinum vilia vt gefit med þeim skilmala og forordi ad prestr sa er eignazt fyr sagt beneficium lnke arlega kirkinne j skalholti. x. aura frida æfinlega. og þurfamanna tiund af sextigi hundrada. þar j heimalandinu.

Samþykkt þenna vorn giörning med oss sira arne snæbiarnarson officialis heilagrar skalholtz kirkiu j austfirðinga fiordngi. sira narfi jonsson officialis sømuleidis j sunnlendinga fiordungi. sira jon gislason radzmann sama stadar. sira hakon jonsson. kollgrimr kodransson og marger adrer goder menn bædi lærdir og leikir.

Og til sannenda hier vñ settum vier vort jnsigli med vorra prelata og presta jnsiglum firir þetta bref skrifat j skalholti¹⁾ jnfra octauas ascencionis domini. æ sama are sem fyr segir.

239.

27. Apríl 1493.

á Bessastöðum.

AMBROSIVS hirðstjóri Illiquad kvittar Jón Oddsson um þegn-gildi fyrir Árna Hallkelsson, er Jón hafði ófyriraynju í helalegið.

AM. Fasc. XXXII, 3, frumritið á skinni, og er innsiglið fyrir bréfinu.

bref jons oddzsonar²⁾.

Þat giorer eg ambrosins illiqnad hirdstiore og hofudsmann yfer olln jslande godum monnum viturligt med þessu minu opnu brefi ad eg hefi kvittan gefid ion oddzson vñ þann þegn er hann vard mer skyldugur firir þat manslag er hann ofyrersyniu³⁾ jhel slo arna heitin hallkelsson firer⁴⁾

¹⁾ Svo stendr bædi í frumritinu og í transkriptinu og hefir dagsetningin aldrei verið hér önnur; hefir hér gleymzt að tilfæra *feriam*, hver dagrinn væri. Hvort það hafi átt að vera *feria tertia* (þriðjud. 21. Maí), læt eg ósagt. ²⁾ Utan á bréfinu væð fornri hendi. ³⁾ Svo fullum stöfum. ⁴⁾ Svo.

mer og ollum minum epterkomendum kongs vmbodsmönnum æfunliga¹⁾. Mædenumzt ec adr greindur ambrosius ad ec hefi fulla peninga og alla upp borid suo mier vel anæger af adr nefndum jone. Og til saninda her vm sette (ec mitt incilge¹⁾ firer¹⁾ þetta kuittanarbref skrifad a þessastodum langardaginn næsta firer¹⁾ cross Mæssu vñ vorid þa er lidit uar fra hingadburdd¹⁾ vors herra ihesu christe¹⁾ þusund flogur huðrvd niutiger og iij ar.

240.

27. Apríl 1493.

á Hólum.

MAGNÚS prestur Haldórsson kvittar Ólaf biskup á Hólum um andvirði jarðarinnar Skútustaða, er hann hafði selt Hóladómkirkju.

AM. Fasc. XXXII, 6, framrit á skinni. Af 7 innsiglium eru nú 2 fyrir bréfinu. — Apogr. 3852.

vm skutustader [sellder herra Olafe og domkirkiune²⁾].

Dath giorum uær jon med guds nad abote æ munkapuera. gudmundr kollason. gudmundr jonsson. gudulfur magnusson. eirikur sigmundsson. halldor ormsson. ok jon jonsson prestar. godum mönnum viturligt med þessu uoro brefe. ath uær uorum j hia savm ok heyrðum æ ord ok handabañd uors andaligs fodurs olafs med guds nad biskups æ holum af einne alfu. en magnusar prestz halldorssonar af annare. ath greindr sira magnus halldorsson medkendizst ath hann hefði fulla ok alla peninga upp borit af biskup olafe firir jordina skutustadi er liggr uid myuatn sem hann selldi biskupinum ok heilagre holakirkju suo honum uel æ nægdi. gaf greindur sira magnus biskupin kuittan med handabandi um þa alla peninga sem hann hafði honum lofath firir greinda jord skutustadi firir sier ok aullum sinum erfingium. for þessi giorningur fram oss hia uerondum j

¹⁾ Svo. ²⁾ Utan á bréfinu [með hendi frá 17. öld; hitt með fornri hendi.

domkirkiu(nn)e æ holum laugardagen¹⁾ næstan firir festum apostolorum philippi et iacobi. Ok til sanenda hier vm settum nær fyrnefnder prelate ok prestar uor jncigle firir þetta bref er skrifath uar æ sama stad ok deige sem fyr seiger. anno domini M^o cd^o xc^o tercio.

241. 29. Apríl 1493. í Hvammi í Hvammssveit.

DÓMR útnefndr af Birni Guðinasyni, kongsumboðsmanni milli Skraumu og Gilsfjarðar, um framfærslumál Þóru Tumadóttur, milli Sturlu Þórðarsonar og Arnórs Finnssonar, og dæma þeir Þóru á framfæri Sturlu.

Dómasyrpa Jóns Hákonarsonar á Vatnshorni, skr. c. 1608. — AM. 211c. 4to. bls. 128—130, skr. c. 1700 (nokkuð afbakað).

Domur Þóru²⁾.

Það gíaurum vier Jngimundur Finnsson. Gudmundur Finnsson. Ormur jllugason. Jon Sueinsson. Bardur pallsón og Jon Sigmundzson. Godum monnum viturligt. með þessu voru opnu brefi. að ðu maudæginn næstañ fyrir Tueggja postula messo Filijppi og Jacobe³⁾ vm vorid þa er lidit uar fra hingadburd uors herra Jhesu christi M^o cece ix tigr og þriu ar. j huami j huamssueit. vorum vier j dom nefndir af ærligum dandismanni Birni bonda Guðinasyni. Er þa hafdi mins herra kongsins syslu og vmbod. a millum Skraumu og Gilsfjarðar. að dæma. skoda og alijta og jnnvirdulega með skynsemd að Ransaka eptir laugum og vorri samuisku. huort afl eda fullkomna magt að hafa skyllidi eptir laugum su akiæra og lagastefna með laugfullu lagabodi. sem arnor finnzson hafdi bodit Stulla Þordarsyne. til framfærslu [omaga vanfæran honum skyllid⁴⁾ Þóru Tumadóttur. og baud honum að telia fie sitt og omaga. Enn greindur Stulli villdi eigi. var stefnan suarin og með fleirum gaugnum andrum

¹⁾ Hér eptir þetta orð stendr „da“ í frbr., sem er ofskrifað. ²⁾ Domur vm þann Omaga Þóru Tumadóttur 211. ³⁾ Jacobi 211. ⁴⁾ [á vanfærum omaga honum skyllidum 211.

sannflutt. Og þui dæmdvm nær stefnuna laugliga og greind-
 añ stulla laugliga fyrir kalladañ. J annari grein tiadi
 Stulli fyrir oss ad honum þætti þessi omagi sier eigi med
 laugum bodinn vera. sakir þess þar stædi adrir nær til
 framfærslu. sakir nanari frændsemi og fiareignar. hnorn
 hann helst akuad og anefndi Guttorm Olafsson. er þar uar
 þa. j greindum stad og dag og vorri naueru. Jtem dæmd-
 um vier greindañ Guttorm skylldugañ ad telia fie sitt og
 frændsemi j milli sijn og sagdrar Þoru. suo eigi sijdur
 forlagseyri fyrir sig og omaga sijna. og vinna þar til eyd
 ad eptir langum sem hann giordi. sor og syniadi þar þegar
 huad oss leyst eptir hans Eydi og af Reiknudum skulldum
 hann j augri vænd vera greindañ omaga ad annast eda
 fram ad færa. þui hann hafdi xuje minna eñ framfærsl-
 unni¹⁾ ber ad hafa. Eptir frændsemiñi. sannri þeirra ð
 milli. og þui dæmdum vier hann vid skilinn. J annari grein
 dæmdum vier Arnor finnsson skylldugan ad leida tuo laug-
 lig vitni fyrir Birni Gudinasyni sem fyrst hann kann af
 stad ad koma. ad su hin sama ættartala og frændsemi sem
 stod i stefnunni væri saunn þeirra i milli Stulla Þordar-
 sonar og Þoru Tumadottur. huad þar þegar var synt og
 suarid epter vorum domi. af Guttormi Tumāsyni og Jone
 Sueinssyni. ad þau væri þrimeningar fra syskinum ad
 telia. taldur Stulli og tittnefnd Þora ad eigi vissu þeir
 annat sannara nie tuimæli ð hafa heyrt af sier elldri
 monnum. Og fyrir þessar allar adur nefndar greiner atquædi.
 atuk. ordgagn og vmlydna Eydana. fienogt Stulla og
 suarna frændsemi þeirra ð millum hans og greindrar Þoru
 Tumadottur. sem nu er þrotin j hnsum og hybylum Arnors
 finnssonar. þurfandi nu fullrar framfærslu. Þui dæmdum
 vær med fullu doms atquædi þennan greindañ omaga Þoru
 Tumadottur til fædis og framfintnings vpp ð fie og fram-
 færslu Stulla Þordarsonar heim til Stadarfellz. og hann
 skylldugan ad annast hana edur annast lata sem honnm
 ber sem laugbodinn dæmdan omaga. Hier med dæmdvm

¹⁾ 211; framfæranni, a.

vier med fullri alygt vors doms atkuædis arnor mega med Riettu fýtia og heim færa. greindañ omaga vndir Stadarfell. og alla þa er houum veita lid til edur foruneyti til greindrar heimferdar og Stulla skyldugañ ad lata veita henni fostur og framfærslu til jafnadar vid adra frændur og framfærslumenn nefndrar Þoru þa sem suo nær standa honum ad frændsemi edur fiemunum eptir laugligre skipan nema einhuor finnist nanari eptir fyrra skilordi. Enn arnor uidskildan greindañ omaga ad henni heimfluttri. sem adur seigir.

Samþykkti med oss þennañ vorn dom greindur Biorn Gudinson kongs soknari j sagdri sýslu.

Og til meiri audsýningar og sannrar medkenningar hier vm þa setti hann sitt jnnsigli med vorum jnnsiglum fyrir þetta domsbref er gjort var j liaskogum i Laxardal a sama ari sem fyrr seigir deigi sýdar¹⁾ enn fyrr greinir.

242.

7. Maí 1493.

í Hruna.

KAUFBRÉF UM ÞRjú hundruð og fjörutíu álnir í jörðunni Hellisholtum í Hrunamannahreppi fyrir lausafé.

AM. Fasc. XXXII, 12, frumrit á skiani „fra Dorbiorgu Sigurdardóttur á Kulu“. Bæði innsiglin eru dottin frá.

Þ[at] giorum wid jngialldr sigurdzson og magnus biornsson godum monnum kunnigt med þessu ockru opnu brefe at þa er lidit war fra hingatburd vors herra jhesu christi þusund flogur hundruth. ix [t]ig[er] og iij ar sunudaginn næsta epter krossdesso wñ worit²⁾ j haukoltum j ytrahrepp j reykiadals kirkiv sokn worum wid j hia saum og heyrdum æ ord og handabañd þessara mana bryniolfs eirekssonar af eine alfu enn nichulass magnussonar af anare. skil(dizt) þat og falzt wnder þeirra handabañde at greindr nicholas sellde adr nefndum bryniolfe. iij. hundrut og xl

¹⁾ D. e. 30. April. ²⁾ Þ. e. 5. Maí.

alner betnr j iordnne hellisholltum er liggr j hrnamanna-
 hrepp j hrna¹⁾ kirkiu sokn til æfnligrar eignar og frials
 forrædis með ollum þeim gognum og gæðnm sem greindum
 iardarparte fylger og fylgt hefer at fornu og nyiu og fyr-
 nefndr nicholas hafði fremzt eigande at wordit með logum
 j arf efter sigride heitna modr sina til yztn wmmerkia wid
 adrar iarder. hier j mote skyllde adr nefndr bryniolfur gefa
 og giallda tittnefndum nicholase. ij. malnytnkngilldi. halfs
 annars hundrads hest og þar til. x. aura. lofode fyrr nefndr
 nicholass²⁾ at selia greindum bryniolfi fyrstnm sno micit
 sem hann mætte með logum seinna eigande werda j fyrr
 nefndri iordn hellisholltnm at auk þessa. sno lofode bryn-
 iolfur somnleidis at selia greindum nicholase fyrstnm þena
 sama iardarpart ef hann wille sellt hafa. skyllde optnefndr
 nicholas suara lagariptingu a fyrr greindum iardar parte
 enn titt nefndr bryniolfur halda til laga. enn ef optnefndr
 iardar þa(r)tur gienge af með logum. þa skyllde þrat nefndr
 bryniolfur ganga domlanst aptur at sinum peningum með
 suo wordnum fridleika sem jnn kuomu. Og til sanninda hier
 wm settum wid fyrr nefnder menn ockur jnsigle fyrir þetta
 kaupsbref skrifat j hrna j hrnamannahrepp a sama aere.
 ij. dogum sidar enn fyrr segir.

243.

13. Maí 1493.

á Munkaþverá.

Jón ábóti á Munkaþverá krefr af Stígi Einarssyni alla þá
 peninga, sem hann hefir burtu haft frá klaustrinu eptir
 Einar heitinn ábóta Ísleifsson, og lýsir Illugastaði í Fnjóska-
 dal æfnlega eign klaustrsins.

AM. Fasc. XXXII, 11, frumritið á skinni. Öll (8) innsiglin eru
 dottin frá. — Apogr. 8028.

bref vín beislu ok krofn jons abota a mnnka-
 þuera af stige einarssyne wm klausturs
 peninga ok illugastade 1493³⁾

¹⁾ Á spássú og vísað inn. ²⁾ Svo. ³⁾ Utan á bréfinu með gamalli
 hendi.

Þat giorvm ver stefan ingimvndarson, gudmvrdr jons-son ok gvdlavgur jonsson godvm monnum viturligt med þessv voro oppnv brefi. ath æ manadaghin næsta fyrir jons messu holabiskups a vorit¹⁾ eptir paska. þa er lidit var fra burd krist(s) þushvndrud cccc ix tiger ok þriv ðr. æ illavkastavdvm j fnioskadðl. vorum ver j hia ok heyrðvm æ ath herra jon med gvd(s) nðd aboti a mvkapvera talade suo felld ord med stig einarsson Ek jon aboti beidi þig stigr einarsson ok svo krefur ek þik einn tid annan tid og þridia tid ath þv leger aptur alla þa peninga sem þv hefer j brutu haft fra mvkapverarklaustri epter einar heiten abota isleifsson ok þv getur eigi sýntt lavghliga heimilld fyrir j hveriv sem þat er. brefvm. skilrikivm og serliga þeim sem liggj fyrir jorðvne illavghastavdum ok ollvm avdrum þeim sem klaustrinv ok mer til heýra. bokum. klæde ok klædnade. bordbvnadr. kavnnur. skak. pottar. grýtur. mvnlavg. vazkall. sængarklædi. kistur ok busgavgn sma ok stor. Ok svo j annare grein allt þat er þu hefer ath þier tekit. her æ illavkastavdvm. epter einar abota andaðan ok þu gettur eigi sýnt lavghliga heimilld fyrir sem fyr skrifat stendr. vnder þinn eid innan halfs manadar mer j havnd edr minvm umbodsmanni. vnder fyllt forbod ok bann suo framarlīga sem ek mæ þat fremst med lavgum giora. Svo ok lýser ek jon aboti fyrir þeim dandimonnum sem her erv. jordina illavkastadi j fnioskadal. æfinliga eing²⁾ jvngfru Marie ok klaustr(s)ens æ mvkapvera. sidan martein heiten gamlason gaf hana med ser ok konv sinne ranveigu heitenne stilladottur j proventu ok framferslv til æfinligrar eignar fyr greindv klavstri. þvi fyrirbydr ek þer stigr einarsson er sagdur er. ath byggia edr bæla leingur enn til næstu fardagha greinda jord illavkastadi j fnioskadal. nema þu vilir suara slikum savkum ok alavgum sem lavgen vtt uisa. Ok til sann(in)da her vm settum ver fyr nefnder menn uor incigle fyrir þetta bref skrifat a mvkapvera j eýiafirdi manadaghin j gagndagha vikv a sama ðre sem fyr seiger.

¹⁾ D. e. 22. April. ²⁾ Svo = eign.

244.

13. Maí 1493.

í Skálholti.

STEPHÁN biskup í Skálholti tekur Þórunni Gísladóttur, konu Jóns Jónssonar, „sem kallaðr er hjálmr“, í prófentu á staðinn í Skálholti gegn þrem tígum hundraða í lausafé.

Bisk. Skalh. XVII, 28 a. frumrit á skinni nokkuð fúð.—AM. Apogr. 2371 eptir Skálholtsfrumritinn „accuratissime“. Það, sem fúð var úr bréfinu og hér er í hornklofa sett, fyllti Árni eptir eldri afskrift með hendi séra Bjarna Hallgrímssonar í Odda. (Sbr. Nr. 251).

Profentubref þorunnar gísladóttur.

Vær stephan með guds náð biskup j skalholhti glorum godum monnum kunnigt¹⁾ með þessu voru opnu brefi að með radi og samþycke sira arna snæbiarnarsonar officialis heilagrar skalholthz kirkiu j austfirðingafíordungi sira [na]rfa jónssonar officialis sómuleidiss j sunlendinga fíordungi og kirkiuprest(s) sama stadar sira jons gíslasonar radzmannz j skalholhti og margra annara dandimanna bæði lærðra og leikra. hófum vær giort þetta kaup og skilmala vid jon jónsson sem kalladr er hialmr og þoruñi gísladótr hans eginkonu að greind hion jon og þorunn skylldu fa kirkiunne. stadnum j skalholhti og oss. xxx. hundrada j prouentu adr nefndrar þoruñar j kugilldum. nautum. sandum. kauplum. vadmulum og odrum þarflegum peningum. þui skal optnefnd þorunn hier j mot hafa æfinlegañ kost og prouentu a stadnum j skalholhti. skal hun hafa þar með af stadnum tuituga vod til klæda sier og þriar stíkr lereptz a huerium tolf manóðum a medan hun lifer. hun skal hafa [til] stadarens sæng og kistu og skal stadrinn hallda þa sómv sæng epter þui sem hun hefer hana til stadarens enn eignast huortt tuggia epter hennar dag. skal hun hafa sæng j skala en kistu j kirkiu. Og til sanenda hier vm settum vær vort jnsigle með vorra fyr greindra prelata [og] presta jnsiglum firir þetta prouentubref Skrifat j skalholhti feria secunda jn diebus rogacionum. anno domini Mcdxcij.

¹⁾ Svo.

245.

20. Maí 1493.

á Þorkelshóli.

17. Maí 1494.

á Hofi í Vatnsdal.

DOMR sex manna útnefndr af Jóni Sigmundssyni, er þá hafði kongsins sýslu á milli Hrauns á Skaga og Hrutálfjarðarár, um arf eptir Guðnýju Þorvaldsdóttur.

AM. Fasc. XXXII, 17 frumritið á skinni. Fyrir bréfið hefir aldrei komið nema fyrsta innsiglið, sem nú er dottið frá. Frumritið var á Bessastöðum meðal þeirra bréfa, sem voru „eingum klaustrum viðkomande“. — Apogr. 2188.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia eda heyra senda einar oddzson. Þorbiorn Þormodsson. Þorualldur oddzson. Philipus Philipusson. Bergur Iorundzson og Sigurdr Þorsteinsson qvediu gvds ok sina kunnigt giorandi at þa lidit var fra gvds burd. M. cccc. lxxxx. og iij ðr manudaginn næsta fyrir huitasunn a Þorkelshuole j uiddal uoru uær j dom nefnder af ærlegvm manni jone sigmundzsyni er þa hafdi sýslu ok kongsins nmbod millum hranns a skaga ok hrutálfjardarðúr at dæma millum þessara manna þorarens jonssonar ok þoralfs gizurarsonar. kærði þorarin til þoralfs at hann helldi fyrir sier arfi gudnyiar Þoruallzdottur er þorarin reiknadi til erfda hafa fallit ingibiorgu Þoruallzdottur konu sinni eftir fyrnefnda gudnyin systur hennar konu þoralfs. hafdi þorarin oft heimt at þoralfi þenna sama arf og allðri feingit og hann hefði þa stadið einn uetur og xx. enn þoralfur sagdi litla peninga eda auñgva uerit hafa eftir gudnyiu konu sina nema þa sem lagzt hefði j kostnad fyrir þau bæði. Nu saker þess at þoralfur var þangat stefndr og stefnan suarin af ij skilvisum vitnm. þui j fyrstv grein dæmdum uær stefnuna laugliga og þoralf þar rettlega fyrir kalladañ ok skyldugan at telia fram fe og sveria at fnllañ bokareid og ij skiluiser menn med honum huersu mikit uerit hefði. huern er hann sor þa þegar þar a þinginu eftir uorum dome. Reiknudu uier þat þa fullgilldis ij hundrut uerit hafa er honum bar at afgreida fyrnefndum þorarni. Jtem j annarri grein dæmdum uær adr nefndañ þoralf skyldugan at giallda fyrnefndum þorarni ij hundrut

j fullvm aurum og þar til xij alna abata epter huort hundrat a hverin ari so leingi sem stadið hafði. Reiknadizt þat og annr. cc. og vij alnum betnr. og hier til dæmdum uær nefndum þorarne halfa fiordn mork j fullrietti sitt af optnefndum þoralfi. skylldu þesser peningar gialldazt aller et seinsta j næstum fardögvm at heimili þorarins honum j hönd eda hans lögligum umbodsmanni nema hann uildi sialfr inndælla um giora. So og ei sidr nændizt þoralfur þui at gudny kona sin hefði gefit sier fiordnngsgjöf enn hafði þar eingi nitni til nema saugn sina. þui dæmdum uær þat so framt lang nera sem hann leiddi ij langlig uitni fyrir michaelsmessn næstkomandi. enn elligar ecki afl hafa eiga. Og til sanninnda hier vm settum nær fyr nefnder menn uor insigli fyrir þetta domsbref er giort uar a hofi j uazdal langardaginn næsta fyrir huitasunnv ari sidar enn fyrir seiger.

246.

21. Maí 1493.

í Skálholti.

STEPHÁN biskup í Skálholti samþykkir, að Brynjólfur Sigrósson sé ráðsmaður á Reynivöllum í Kjós um næstu tvö eða þrjú ár fyrir Ásbjörn prest Sigrósson, skólameistara í Skálholti, með því skilorði, er bréfið greinir.

Bisk. Skalh. Fasc. XII, 2, frumritið á skinni. Innsiglið er dottið frá. — AM. Apogr. 2443 „accuratissimé“.

licencia super procuratorem domini esberni.
vm radzmann til neynevalla.

Vær Stephan með guds nad biskup j Scalholti giorum godum monnum kunnigt með þessu voru opnn brefe að uær hofnm gefit gott orlof til sira asbirne sigurdzsyne vorum skólameistara að taka bryniolf þosteinson sier til radzmannz fyrer stadnum ok stadarins peningum a reyneuollnm j kios að hann neite þar forstodn fyrer vm tuo ar eda þin eptter þui sem þeim kemur saman a medan greindnr sira asbiorn er j vorre vernd ok embætte heilagrar scalholtz kirku. með þui moti að hann leggi þar jnn sina peninga

ok veiti svo forstodn fyrer anlln saman ad sekttalansu vid oss ok vora eptterkomendnr heilagrar Scalholltz kirkiu formenn med þeim skilmala ad peningar greindz sira asbiarnar skyllde fyrst standa fyrer stadarins borgnn a medan þeir endazst enn ef þeir hrockna eigi til þa skulu peningar fyrnefndz bryn(i)olfs þar fyrer borgnn standa ok allre a-býrgd suo ad kirkian þar ok stadrinn og þeirra peningar blifi fyrer ntan allan skada ok tion. Ok til sanninnda hier um lietnm ver festa vortt jnscigle fyrer þetta bref skrifat j Scalholtti feria tertia infra¹⁾ octauas ascensionis domini. anno domini M^o cd^o xc^o iij.

247.

21. Maí 1493.

í Skálholti.

TRANSSKRIFTARBREF.

AM. Apogr. 1693 „Ex originali Lundensi Lundareykjadal“. (þrjár afskriftir).

Þath giornm vid Kollgrimur kodransson ok Hakon Jonsson prestar Scalholltzbiskupsdæmis godum monnmm kunnigt med þessu ockru opnu brefe ad vid hofum sed ok yfirlesit opit bref med heilm ok oskoddum hangandi in-sciglum svo latandi ord eptter ord sem hier seigir [Hér kemr bréf Stepháns biskups um staðarsotning á Lundi í Lundareykjadal, frá 23. Apr. 1493, Nr. 238 hér að framan.]

Ok til saninda hier um settnm vid fyrnefndir prestar ockr inscigle fyrir þetta transskriptarbréf skrifat í Scalholti feria tertia infra¹⁾ octauas ascensionis Domini. anno Domini M^o. cd^o. xc^o. iij^o.

¹⁾ Hér verðr „infra“ að þýða fyrir, en ekki eptir (sbr. lénebréf Sörens Nordby's 20. Maí 1520). Áttund uppstigningardags er 1493 fimtud. 23. Maí. Næsti sannudagr á eptir er hvítasunnna, og við þann dag væri án efa miðað, ef dagsetningin setti að merkja þriðjudaginn næsta þar á eptir.

248.

28. Maf 1493.

á Staðarfelli.

SKIPTABRÉF eptir Þórð Helgason á Staðarfelli.

AM. Fasc. XXXII, 18, frumritið á skinni, frá Staðarhóli. Öll (6) innsigli eru dottin frá bréfinu, og bréfið er nokkuð gútuð. — Apogr. 1494.

Peningar virðter eftir Þórð heitinn Helgason
á Stadarfelle 1493¹⁾.

er þetta skiptabref eptir þórð helgason þa stulli
sonur hañzs medtock stadarfelli²⁾.

Þat giorum vær salamon einarsson. halldor þorgeirsson. sigmundur halldorsson. gudmundur hrafnsón. þorsteinn suart-
haufdason. kiartan jonsson. godum monnum kunnigh med
þessu noru opnu brefe þa er lidit uar fra hingatbvrde uors
herra jhesu christi þusund cccc niutiger arð og þriu under
stadarfelle á medalfellz stravnd þridiudaginn næsta epter
fardagauiku nefndu þeir oss til stulle þordarson og jon as-
grimsson magr hans at uirða og sundur at reikna alla þa
peninga kuika og³⁾ dauda sem fallit haufdu til erfða epter
þórð heitinn helgason. Suo og heyrdum uær þar á at
stulle þordarson baud þorsteine þorleifssyni mage sinum at
hann skylldu nefna suma menn til at uirða og sundur
skipta adr saugdum peningvm epter rettu lagaskipte enn
þorsteinn þorleifsson sagde þar nei eit. þui uirtum uer at
þon og beizlu adrnefnz stulla og jons asgrimssonar alla
þessa peninga til suo harra uerdaura sem hier seiger.

fimtan hundrud j navtum. x hundrud j kauplum med
fim kalfum. tolf. c. og xx j asaud. atta hundrud og xx j
gellum saudum. þriu. c. j ueturgaumlum saudum. fim hund-
rud j ellzgaugnum. sex hundrud j sængarklædum med fior-
um kaunnum og eru tuær laoklausar⁴⁾. tuo hundrud j bus-
gagne med tuennvm kaumbum. u. hundrud j storkiorulldvm
med tueimur saum og einne pipu. kista og bord. handklæde
og tinfat fyrir. c. dukar þrir og munlavg fyrir. c. smidia
og kista fyrir. c.

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. ²⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 16. öld. ³⁾ tvískrifað í frbr. ⁴⁾ Svo.

j taulufie og skinnum. tuo hundrud j uadmalum. x. hundrud j silfri. tuo skip forn med tueimur slyum fyrir. ij. hundrud. fim brutar og tueir sauder ueturgamler fyrir. c. þriu suin og si(a)u sauder ueturgamler fyrir. c. gyllta med niu grisum fyrir. c. uondur og pallaklæde fyrir þriu. c. sex sauder tuéuetrer med skak og kuotru fyrir. c. fimtan uætt-er smiors. þrir tiger kuijllda med jordum á leigustandvm. uirtum uær og mala gudfinnu jonsdottur eigiñkonu þordar heitins helgasonar vr þessvm penin(g)um niutiger hundrada at bæd er hun sagdizt eiga j hans gard j sinn mala. svo og kuomu þar fram̄ tvo langlig uitni ok¹⁾ baru þar uitni um at þodr heitinn helgason hefde lýst þui j sinne testamentisgiord heill at uizmunum enn krankr j likama at gudfinna jonsdotter eiginkona hans ætti suo hafa peninga j sinn Dala j hans gard. hafde hann þar sierdeilis j reiknad og til skipat jordina tungard fyrir sextan hundrud. reiknudum uær og þessa jordina j hennar mala epter þui sem hann hafde til skipat og þar til frida peninga og ofrida j adur skrifud niutiger hundrada. enn stulla þordarson rettiliga mega ut luka. Og¹⁾ til meire audsyningar og stadfeste hier vm settum uær fyr nefnder menn uor jnsigle fyrir þetta bref. skrifad j sama stad og are. deige sidar enn fyr seiger²⁾.

249.

28. Maí 1493.

á Helgafelli.

HELGI Þorvaldsson og kona hans selja Haldóri ábóta á Helgafelli jarðirnar Borg og Laxárdal á Skógarströnd fyrir lausafé.

Eptir skjalabók úr safni Jóns háyfirdómara Péturssonar í 4to, kall- aðri Ye, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600, nú í Land- skjalasafni 94. Ágrip af bréfinu er í AM. 252. 4to. bls. 44; AM. 480. 4to bls. 3, og Apogr. 1590, alveg ónýtt.

1) Svo hér. 2) Þ. e. 29. Maí.

Bref fyrir Borgum og Laxárdal.

Það giorum vier Einar Þorolfsson. Þorleifur Ormsson. Magnús Halldorsson og Ormur Hakonarson godum monnum kunnugtt með þessu vorn opnu brefi. þa lydit var fra hingardburd vorz herra 1493. a Helgafelli j Helgafellzsneit þridiudaginn næstañ epter bujtasnnu vorum vier j hia sanm og heyrðnm ð ord og handaband þessara manna af einne ðlfu herra Halldorz Abota a Helgafelli. enn af annari alfu Helga Þorvalldssonar ad so fyrir skildu. ad greindur Helgi Þorvalldsson selur Abota Halldore. og hanz Hwstru. ij jarder. er so heita Borg og Laxardalur. er liggur a skogarstrond. j Eyrar kirkiu sokn til æfinligrar eignar. með ollnm þeim gognnm og giædum sem greindnm jordum fylger og fylgt hefur ad fornu og nyiu og greindur Helgi var fremst eigandi ad. epter fodur sinn og modurbrodur. Hier j mot gaf fyrskrifadur Halldor (aboti) fyrskrifndnm Helga v kyr og v asandar kugilldi. ij hesta fyrir ij kugilldi. iije j gielldum sandnm. edur asandar kugilldi. hnot sem abotinn villdi helldur lwka. og þar til iiij halfstycckissklædi fyrir iiije. xij stiknr liereptz fyrir je. ij tunnur miolz fyrir je. xxx asmundar annarz hundradz fyrir je. Lofadi adur greindur Helgi ad snara Lagaríptingum a jordinne. enn Aboti Halldor halldi til laga.

og thil sanninda hier vñ et cetera.

250.

[1493].

HELGI ÞORVALDSSON kvittar Haldór ábóta á Helgafelli um andvirði Laxárdals og Borga.

Eptir skjalabók nú í Landsskjalasafni 94, úr safni Jóns háyfirðsmara Þéturasonar (í 4to) með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600.

Annad Bref (fyrir Borgum og Laxárdal).

Það giore eg Helgi Þorvalldsson godnm monnum kunnugtt með þessu mijnu opnu brefe ad eg meðkiennunst. ad eg hefi fulla peninga vpp borid af Abota Halldore fyrer þær ij jarder er eg sellda honnm. sem so heita. Borger og Lax-

Þrdalur. er liggur a Skogarstrond j Eyrarkirkju sokn sem mier vel anægier. og j kaupi ockru var skilid. og þui gief eg adurgreindur Helgi Abota Halldor oлдungiss kuittañ og akiærulausañ vñ allt verd fyrir adurgreindar jarder fyrir mier og ollum mijnum epterkomendum.

og til sanninda hier vm et cetera.

251.

3. Júní 1493.

í Skálholti.

STEPHÁN biskup i Skálholti kvittar Jón Jónsson, er kallaðr er hjálmr, um greiðslu á prófentugjaldi fyrir Þórunni Gísla-dóttur konu sína til Skálholtsstaðar.

Bisk. Skalh. XVII, 28, b. frumrit á skinni, sem var orðið til skemda fúid á dögum Árna Magnússonar.—AM. Apogr. 2871 eptir Skálholts-frumritinu „accuratissimé“. Skalla þá, sem þá voru dottair á frumritið, fyllti Árni eptir afskript frá c. 1680 með hendi séra Bjarna Hallgrímssonar í Odda, er gerð var meðan frumritið var enn heilt. Sbr. prófentubríf frá 13. Maí 1493 (Nr. 244), sem stungið var saman við þetta bréf.

kuittunarbref.

Vær st[epha]n med guds nad biskup j skalholti gior-um gedum monnum kuneckt med þerssu voru opnu [brefi a]d jon jonsson er kalldr er hialmr hefer luckt heilagri skalholltz kirkiu. oss [og vo]rum radzmanne j skalholti j pro-uentu þoruñar gísladottr konu sínar suo vo[rđna] peninga sem hier seger. jn primis atta kyr. siau asandar kugillde. gamallt na[ut i t]juau hundrut. tuau naut fiðgra vetra firir tuð hundrut. tolf sauder gamler j tuð h[undrut]. hest og hross j tuð hundrut. xij. fiordunga ketill sterkr og nyr j tuð hundrut. [fim v]oder¹⁾ vadmals j tuð hundrut og þar til

¹⁾ Árni setlar að afskript séra Bjarna hafði lesið allt rétt, sem í bréfið vantaði, þegar Árni lét afskrifa það, og segir: „Dad stærsta dubi-um kynni giörast um fim voder vadmals i. ije. enn það er að vísu ríett, því i þá daga gíllte 1. alin vadmals 2. alner landaura 24

5

120

2

240al.⁶

24. alner eru i vod

eitt hundrat j þarfligum peningum sem oss næ[ger u]el ad taka og þar til þriar vetter smiors j tuð hundrut. þui giorum vær greindan jon og adurnefnda þoruñe öllungis kuitum og akiærulaus v̄m alla fyrskrifada peninga fyrir oss og vorum eptirkomendum kirkiunnar formonnum j skalholli. Og til sannenda hier v̄m letum vier festa vort jnsigli firir þetta bref v̄ndir eins jnsiglad med prouentubrefinu. Skrifat j skalholli feria secunda post dominicam sancte trinitatis. anno domini Mcdxcij.

252.

5. Júní 1493.

á Hólum.

TRANSSKRIFT af bréfum um Miklabæjarmál.

Bisk. 3. Fol., bls. 234 & 242, bréfabók frá Hólum rituð 1641—1642.

Doms Bref a Eyrarlandi(!)

Þad giorum vier Gudmundur Jonsson. Gudulfur Magnussón. Halldor Ormsson. og Eyrikur Sigmundsson prestar Hóla Biskups dæmiss godum monnum viturligt med þessu voru Brefe. ad vær saum og ýferldsúsum oll þesse epterskrifud Bref so latandi ord epter ord sem hier seiger med heilum og hangandum innsiglum. [Hér koma átta skjöl um mál séra Sigmundar Steindórasonar:

- 1) Eyrarlandsdómr 27. Júní 1474, DI, VI, Nr. 65.
- 2) Úrskurðr Ólafs biskups uppá hann 28. Júní 1474, DI, V, Nr. 668.
- 3) Bréf frá 16. Marts 1475. Dipl. Isl. V, Nr. 691.
- 4) Bréf frá 27. Okt. 1474. Dipl. Isl. V, Nr. 680.
- 5) Bréf frá 9. Apríl 1476. Dipl. Isl. VI, Nr. 70.
- 6) Bréf frá 13. Dec. 1479. Dipl. Isl. VI, Nr. 230.
- 7) Bréf frá 11. Júlí 1478. Dipl. Isl. VI, Nr. 141.
- 8) Bréf frá 20. Aug. 1479. Dipl. Isl. VI Nr. 219].

Og til sanninda hier v̄m settum vær fyrrnefnder prestar vor jnsigle fyrer þetta transskriptar Bref. er skrifad var a Hólum j Hialtadal in vigilia corporis christi Anno domini m^o. cd^o. xc^o. tertio.

253.

23. Júní 1493.

á Sjárvarborg.

RUNÓLFR Guðmundsson selr Símoni Pálssyni jörðina Skinnþúfu fyrir tuttugu hundruð í lausafé.

AM. Fasc. XXVII, 23, frumrit á skinni. Ártalið hefir misritazt eitthvað í upphafi og síðan verið leiðrétt, svo að nú er nokkuð óvíst, hvornig lesa skuli, nema hvað m^o cccc lxxx (1480) er skýrt, en vafinn er um hvað þar á eptir kemr. Í bréfaregistrí Grunnavíkr-Jóns er sagt, að ártalið sé eitt af þrennu 1480, 1490 eða 1483. Árni Magnússon segir „Scriptum fuisse primo videtur lxxx. z lxxx. ar sidan raderad, og sett lxxxx. í stadenn“. En í „Copiubokar Registre med hendi Jons M(agnus) s(onar)“ segir Árni að staðið hafi ártalið 1483; nú sýnist það helst eigi að lesast 1493 eins og Árni segir. Utan á bréfinu stendr með allgamalli hendi „1480“.

vm skintuff¹⁾.

Þaðh geýrum við arne þorarensen ok sigurdur ionson godum monnum viturligt med þessu okkrv opnu brefe að þar vorum við ihia saum ok heýrdum æ ord ok handaband þessara manna runols gudmunsson(ar) [af eirne alfu²⁾] ok simunar pallsenar af annar(e) að sua firer skildu að fyr nefndr runolbr sellde adr greindum simone iordena er sua heiter skinþufa er liggur í skagafirde i glaumbæar kirkju sokn til ful(l)rar eignar med ollum þeim gognum ok gædum sem greindre iordu filger ok fýlt hefur að fornu ok nýu ok hann vard fremst eigande að. skýllde tittnefndr simun gefa adr greindum runolbe vid fyrnefndre iordu xx hundrud í fridum peningum ok friduirðum. skyllde simun hallda iordune til laga en þrattnefndr runolbur suara laga-riptingu. for þesse gerni(n)gur fram æ siofuarborg i skagafirde sunnudagin næsta firer ionsmessu babtista þa lidit var fra hingadburd vors herra ihesu kristi 0° cccc lxxx[x ok þriu ar³⁾]. Ok til saninda hier vm settum uid fir skrifader menn okor insigli firer þetta iardarkaups bref er gertt var i sama stad dege ok are sem fir seigier.

¹⁾ Utan á bréfinn með fornri hendi. ²⁾ [á spássiu og ekki vísað inn ³⁾ [þriu er skýrt, hitt er óskýrt, en þó eins og það oígi að vera: x z (= 1493)].

254.

25. Júní 1493.

í Engey.

Páll Brandsson selr Sigurði Filippussyni jörðina Norðrreyki í Mosfellssveit fyrir jörðina Galtarvík á Akranesi og lausafé að auki.

AM. 238. 4to. bls. 23 (Bessastaðabók), skr. c. 1570. — JSig. 143. 4to. — AM. Apogr. 1807.

Bref vm norðr Reykir oc ytra Galtarvík.

Þat giorvm vier Magnus Arnason. Eyolfur Hellgason. Jon Magnvsson oc Kare Þorgisson¹⁾ godvm monnvm kvnngitt med þessv minv¹⁾ opnv brefe arvm epter gvdz byrd M. cccc. lxxx ij ar æ þridiv dægenn næsta fyrir Petvrs messo oc Pals vm svmmared j Eyngey æ Kollafirde vorvm vier j þia savm oc heyrdvm æ ord oc handaband þessara manna af einne alfv Pals Brandzsonar enn annare Sigurdar Filippussonar at svo fyrrer skilldv at nefndvr Pall selde greindvm Sigvrde jordena nordvr Reyker er liggur j Mosfelltz kirkiv sokn til fvllrar eignar oc frials forrædis med ollvm þeim gognvm og giædv hlvvm oc hlvnndv[m] sem advr nefndur Pall vard fremst eigande at oc kvinna hans jngbiorg þorvardzdotter.

Hier j mote gaf fyrnefndur Sigvr[dv]r Filifsson titt nefndvm Pale jordena ytri Galltarvík at Akranese. er liggur j Garda kirkiv sokn med ollum þeim gognvm oc giædv. hlvvm oc hlvnndvm sem greindre jordv fyllger oc fylgtt hefur at fornv oc nyiv oc sem opt nefndur Sigvr[dv]r vard fremst eigande at. reikndunst¹⁾ þessar jarder med þvilikvm dyrleika Reyker fyrer xxx^c. enn Galltarvík fyrir xvjc. hier æ millvm skylde greindur Sigvr[dv]r gefa greindvm Pale. v. malneytv¹⁾ kvigilde. tven tyge oc tvo hestafyrir vjc oc vjc j varninge oc gvldvzt þessir peningar þar j sama stad. tvenn tyge. ij hestar oc j halfstykke klædis. pottvr oc kietel fyrir ix^c. alltt saman. skylde hvor greindra manna halda til laga enn svара lagaríptingv þeim er selde.

Og til sanninda hier vm settvm vier fyrnefnder menn

¹⁾ Svo.

vor insigle fyrir þetta jardar kavps bref er skrifad var j sama stad are oc deige sem fyr seigir.

255.

26. Júlí 1493.

á Bessastöðum.

Dóms tuttugu og fjögurra manna útnefndr á Öxarárþingi af Finnboga lögmanni Jónssyni og Helga lögmanni Oddssyni um ákæru Pétrs hirðstjóra til Andrésar Guðmundssonar um aðtekt á Guðmundarpeningum.

Landsbókasafn 122. 4to., bls. 377—379, skr. c. 1790.—Landsbókasafn 6. Fol., bls. 235, skr. c. 1680 (samhljóða ágríp og í 122, en rithátt nær öllu lakari).

Alþingis Domur um ólöglega Peninga
adtekt Andresar Gudmundssonar
efter sinn Fodur.

Dæmdur af Lögmönnunum báðum Finnboga Jonssyne og Helga Oddssyne á almennelegu Oxararþinge og 24 Doms-mönnunū um þá akiæru Petur Hirdstiore og Hofudsmann yfer allt lanted þar kiærde til Andresar Gudmundssonar ad hann hefde teked ad sier nockra peninga af Gudmundar peningum og bei(d)de þar og krafde Dom upp á hvort þess-er peningar være rett tekner edur ei. svo og hvorra svara edur sekta fyrrgreindur Andres yrde þar skyllidugur fyrer þar sem þeir voru ádur utlæger lyster og under kongsins Vernd og Forsvar. Nu saker þess ad Andres Gudmunds-son liet þar lesa fyrer oss morg Bref bæde transscriptum ut af mins Herra Kongsens brefum og morg önnur skilrike med góðra manna Jnnsiglum þau sem oss litust honum miog til bata uppá fyrrnefnda peninga. hins og annars ad Andres var þar ecke löglega fyrer kalladur hvorke med stefnu nie underlage þá leitst oss siálf lógiñ i mote mæla ad vier legd-um fullnadarDóm uppá fyrrnefnda Peninga i þad sinn.

Jtem i annare grein stendur so i vorum Landalögum ad eingeñ vor skal fyrer odrum taka og ecke skulum vier oss ad gripdeildum giora og dóms er hvor verdur fyrer sinn

ad hafa. og fyrer þessar greiner og fleire adrar ad Logeñ fyrerbioda Rán og gripdeillder því dæmdum vier ad þesser peningar skylldn standa otekner fyrir hvorium manne og þeir skylldu standa hid nærsta ár effterkomanda án Klögun- ar edur Kíæru utañ minn¹⁾ Herra Kongrenn giore þar adra skipun á effter því sem það bref ntvisar sem fram var skrifad til mins Herra Kongsens Náda²⁾ nú fyrer tveimur árum. Enn hvor sem gripur edur tekur þessa peninga án Dóms edur Laga svare slikn fyrer sem Lógeñ utvisa.

Samþykkte þennañ vorn Dom med oss fyrrnefnder Lög- menn hvorier ed sin Innsigle settu med vorum Innsigluñ fyrer þetta Domsbref hvort skrifad var á Bessastódam a Alftanese Fostudagenn nærstañ fyrer Festum sancte Olai³⁾ Regis 1493 [ar⁴⁾.

256.

22. Ágúst 1493. í Nesi í Aðaldal.

VITNISBURÐER, að Jódisarstaðir í Skriðhverfi hefði ekki verið seldir með landeignaritölu fyrir austan Mánalæk.

MSteph. 27. 4to., bls. 472—473, skr. c. 1730.

Þad giorum vier Eigill Magnússon. Paall Simonarson. Ari Eireksson. Þolleifur Helgason godum mönnum vitanlegt med þessu voru opnu brefe ath þar vorum vier j hid sðum og heyrdum ð ath þorsteirn lodviksson handfeste Magnuse Þorkielssyne so felldann vitnesburd. ad Hrafn Brandsson hefde alldrej sellt Tnmase Sveinbiarnarsyne landeignar jtölu fyrer austann Mánalæk med Jodíjarsstodum j Skriðhverfe.

hier effter sagdest firrnefndur þosteinn lodviksson full- ann bokareyd skillde sveria nær sem ðurnefndur Magnús Þorkielsson villde.

Og til sanninda hier umm settum vier firrnefnder menn vor jnnsigle fyrer þetta vitnesburdarbref er skrifad var j

¹⁾ 6; eirn 122 ²⁾ 6; Nádar 122. ³⁾ Olaui 6. ⁴⁾ [b. v. 6.

Nese j Adaldal fimtudagienn næstann fyrer Laurensius messu þa ed lided var fra hingadburde vors herra Jesu Christi þusund cccc. lxl. 3. ádr.

Og til meire stadfestu hier umm setta eg offtnefndur þorsteirn lodviksson mitt jnnsigle med firrgreindra manna jnnsiglum fyrer þetta vitnesburðarbref er skrifad var j sama stad dege og are sem fyrr seiger.

257.

21. Október 1493.

á Hólum.

TRANSSKRIFTARBREF.

AM. Fasc. XXXI, 16, frumtransskriptið á skinni. Annað iunsiglið er dottið frá. — Apogr. 3345.

Þath giorum vid gvdmvndr kollason ok halldor orms-son prestar holabiskupsdæmis godvm monnum viturligt med þessv ockrv opnu brefi ath vid hofvm seid(!) ok yferlesit bref med hañgandvm ok oskoddvm innciglym suo latañda ord efter ord sem hier seiger

[Hér kemr bréf Sveins Guðmundssonar um Kryddhól frá 18. Janúar 1492, DI, VII, Nr. 173].

Ok til sannenda hier (vm) settvm vid fyr nef(n)der prestar ockr inncigle fyrir þetta trañskriftarbref skrifat aa holum j hieltadal manodagin næst(a) efter luce ewangeliste anno domini m^o cd^o xc^o tercio.

258.

11. Nóvember 1493.

á Hólum.

DÓMR tólf klerka útnefndr af Ólafi biskupi á Hólum um kærur biskups til sira Hallkels Guðmundssonar um afmörk-un á einni á, sauðatöku og prófenturof.

AM. Fasc. XXXII, 1, frumrit á skinni. Af 10 iunsiglum eru nú 6 fyrir bréfinu. — Apogr. 3349.

Domur vm sira Þorkiel¹⁾.

Þat giorum ver andress ionsson radzmadur heilagrar holakirkju. gudmundur ionsson. gudmundur kollason. gudwlfur magnusson. eirikur sigmundsson. halldor ormsson. magnus þorgrimsson. ingemundur ionsson. sigurdur ionsson og gotskalk niculasson prestar. einar þorvaldzsson og suein vilialmsson diacknar holabiskupsdæmiss godum monnum viturligt med þessu vorv brefi at þa er lidit var fra bingad (burd) vorss herra iesv christi Mcdxc og iij ar²⁾ i sturustofunne a holum worv ver i dom nefnder af vorum virduligum herra og andaligum fodur olafui med gudz nad biskupi a holum at dæma vm þa akæru sem biskupin kærði til sira halkellss gudmundzssonar. Dæmdu ver stefnuna logliga þui at sira halkell kendizt hana sialfur og hann logliga fyrir kalladan hier i dag. en i fyrstu grein er i stefnvnne stod og biskupin kærði til sira halkellss at hann hefði haft og tekit fra haldore þorgrimssyne eina a og afmerkt hana og vilt svo heimild a henne vtan hanss vitord og vilia og eignat ser. kom þar og fram bref og incigle haldorss þorgrimssonar fyrir oss suo latanda at hann hefði sott med vottvm til fiar sira halkellss eina a er hann sagdizt eiga en i sambandi var vid eina a sira halkellss. þui at tilkalladre gudz nad dæmdu ver fyrskrifader kennimen halldor þorgrimsson skyllvdugan at leida tuav loglig (vitni) sem hann vænist i sino brefi vm þessa saumv a nu a næstre prestastefnv og svo dæmdu ver sira halkell skylldugan at fara sem logliga stefndan a þessa somv prestastefnv at forsvara sitt mall med profvm og skilrikivm vnder þan dom sem þar verdur yfuer nefndur. en vm þa adra sauck er i stefnvnne³⁾ stod vm þa xij saude er hann skyllði haft (hafa) vr hvnavatzþingi dæmdu ver sira halkell skylldugan at færa sig vndan med logum a næstu prestasten⁴⁾ ella standa þar strax dom ef honum fellz eidrinn. en vm þå þridiv grein er biskupin kærði til sira halkellss at hann hefði eigi halldit sitt profuentubref at hann skyllði ganga til

¹⁾ Svo utan á bréfinu með hendi frá 17. öld; rétt: Hallkel. ²⁾ Eingin dagaetning í bréfinu. ³⁾ Svo.

koorss huern dag helgan og seigia iij messur j hverri viku dæmdu ver sira halkell skyldugan at gialda heilagre hola kirkiu iij merkur vppa hvert ar er hann hefuer eigi til koorss gengit og han kan eigi afbata. en vm þær voder xx og eina er hann reiknar vppa kirkivna og biskupin og seiger rangliga fyrir sier halldit. dæmdum ver optnefndan sira halkel skyldugan at syna sitt proventvbref innan halfss manadar at heyrðum dominvm hvort han ætti þær voderat hafa eda eigi. en ef hanss bref giører þeirra voda aungua grein þa dæmdu ver tratnefndan¹⁾ sira halkell skyldvgan at gialda ix merknr biskupinm og xv merknr hellagre hola-kirkiu fyrir þa orykt og ranga lysing er hann hafdi haft og lyst bæði a biskupin og kirkivna. skulv þessir peningar lukazt at næstvm fardogum biskupin(um) ednr hanss vmbodzmæde heima a holvm at heyrðvm dominvm. var þessi vor domur vpsagdur a favstvdagin nestan fyrir marteinss-messo. Og til sannenda hier vm settvm ver adurnefnder kennimen vor incigle fyrir þetta domsbref er giort var a sama stadi og are en þrimvr dogvm seinna en fyr seigir.

259.

28. Nóvember 1493.

20. Maí 1494.

} á Þingeyrum.

KAUFBRÉF Ásgríms ábóta á Þingeyrum og Jóns bónda Sigmundssonar um jarðirnar Efranúp í Núpsdal, Melrakkadal í Viðidal og Hris með tilgreindum ítökum og landamerkjum.

Bréf þetta er hér tekið eptir fjórum afskriptum: a) gömul afskrípt og lasin frá c. 1640, gerð í Húnavatnshingi og staðfest af Illuga Jónssyni og Rafni Bessasyni; b) afskrípt, sem og fékk frá séra Arnjóti 1896, gerð eptir framritinu, sem þá var til og með tveim heilum innsiglium og hinu þriðja með „nýrri festingu styrkt“, staðfest í Viðidalstungu 31. Marts 1703 af Jóni Eiríkssyni, Teiti Eiríkssyni og Ögmundi Ögmundssyni; c) þannur afskrípt einnig frá 1703, gerð 18. Júní á Efra-Núpi í Miðfirði „epter síjnum original“, og staðfest af Helga Jónssyni og Árna Guðmundssyni; d) AM. Apogr. 408, og er sú afskrípt gerð 11. Júní 1724 að Kollsa við Hrutafjörð og staðfest af Páli Sigurðssyni og Stigi Árnassyni, og rita þeir eptir afskrípt gerðri 5. Júní 1705 á Núpi í Miðfirði,

¹⁾ Svo.

staðfestri af Helga Jónasyni, Árna Guðmundssyni, Páli Jónssyni, Jóni Bjarnasyni, Guðmundi Þorsteinsyni og Skúla Þorbjörnssyni; segjast afskrifaranir 1705 rita eptir frumritinu á kálfskiinni hjá þeim bræðrum Jóni eldra og Teiti Eiríkssonum. Á þessa afskrift (1705) hefir Gott-rúp ritað: „Framlagt og auglyst firir Rettenum a torfustada heradz-þjunge festudaginn þann 18da Junij Anno 1723 vitnar J Christopher Gottorp“. Nedan við afskriftina frá 1724 er enn fremr ritað, að því er atla má með hendi Gottrúps: „Original þessa (briefs) hygg Eg sie intereideradur, þui sagdist Jon¹⁾ hann hafa lætid hann(!) Copera ad litt læs verid hefde. enn það hefar og so verid gott skial“. Hér er fylgt rithætti þeim, sem er í b, því að gamla afskriftin (a) er ekki vel góð.

Copium af kanpbrefum nām Nup i Nupsdal 1493²⁾.

Þeim góðum monnum sem þetta brief síð ednr heira senda Þorsteirn prestnr Jónsson. Arne Jónsson. hðkon eigilsson. Sigurdnr Jvarsson og Þorgrymnr Olafsson kuEDIU gudz og sijna. kunnugt giorande. ad þa er lidid var frá hujngad Burd vors herra Jesu Christi þusvnd flógur hundrud njutijer og þriu ár vorum vier þar j hið. sðum og heirdum á þyngeýrum j hunavatuzþynge fimtadægin³⁾ næsta firir andresmessu. ad þeir toku hondum samañ. af eirnre ðlfn herra [ðsgrijms ðbóta⁴⁾] ð þyngeýrum med vitand og samþicke hans connentbrædra. enn af annare [Jonsbonda Sigmundssonar⁴⁾]. med samþicke Þorgierdar Oddzdóttur konu hanz. ad suo firir skilldu. ad nefndur Jón sellde ðbóta ðsgrijme og vnder klaustrid á þyngeýrum med fullu handabande jórdina Melrackadal er liggur j vjidedal j ðsgeirsár kirkiusokn. og þar til adra jórd er heiter j hrijsum. er liggur j sama dal j vjidedalstungu kirkiusokn. med ðllum þeim gógnum og giædnm sem ðdur greindm jórdum filger og fylgt hefer ad fornu og ad nýu. og Jón hafde fremst eigande ad ordid. og hier med þriar kyr og síð ðsandar kugillde og þar til flogur hundrud j þarflegum penijngum. Sagde ðdnr nefndur Jón ad jorden Þorkelshuoll ætte sex vikna beit vpp j jórdina⁵⁾ dal. enn jórdin Melrackadalur ætte halfs mádnadar teig ofañ á Þorkelshuols

¹⁾ Þ. e. Jón Eiríksson á Núpi. ²⁾ a; Jarda kaupzbriefz Copia fyrer Efra nupe. melrackadal og Hrijsum vtskrifud Anno 1703, b. ³⁾ d; fimtad. a, b, c. ⁴⁾ [Svo öll. ⁵⁾ sl. d.

eingiar. enn hier j mót gaf ásgrijmur ábóte jórdina efra nup j nupsdal er liggur j midfiardarhrepp med öllum þeim gögnum og giædum sem ádurgreindum nupe filger og filgt hefer ad fornu og nýu. og klaustrid a Þjungeyrum hafde fremst eigande ad ordid. med þessum kirkiugössum. litla tunga firir tolf hundrud. fim hundrud j reka vnder Skridnisenne¹⁾ j bitru. tuo asaudar kugillde²⁾. tuo hundrud frijd. Þetth jmañ kirkiu. kalek. messuklaede. dávijs saltare. enn firir þan kirkiugöss. sem fallid hafa syðan formenn Þjungeyraklausturs áttu ad suara kirkiunne á Nupe. lugte ábóte ásgrijmur opt nefndum Jöne suo heitande jarder. er þar liggia j dalnum. nialstade. bardastade. dadastade og þuerá. Skillde ábóte ásgrijmur af sier ad suara nockru firir firnd kirkiunnar á Nupe eda hennar kirkiugöss framar enn nu er sagt. Sagde³⁾ ábóte ásgrijmur ad efre nupur ætte torf-skurd j nedra nups jörd suo sem þarf. og tueggia mánaða⁴⁾ beit öllum [jnnestnade⁵⁾. enn nedre nupur hier j mót gellfiar rekstur frañ á Övndarfitiar og huannskurd og grasa-lestur. Landamerke j millum nupanna. rædur áshölgil⁶⁾ nedañ vr nupsá og vpp j Maratiörn⁷⁾. þadañ og jfer j nupsvatn og suo til fiállz. firir austañ nupsá rædur riupnadæl og riettsyne vpp j merarhamra og suo epter steinaheide⁸⁾ og frañ j brædur. suo riettsyne austur j Kastala. þá rædur Þorvaldsá frañ j Þorvaldsvatn. suo til móts vid adalból og suo sudur ad fialvördum⁹⁾ og mikla huannstöð vid sunnañmenn [j austurflóa¹⁰⁾ og ofañ á Övndarfitiar og galltarsel og riettsyne heim j nupsvatn. Skillde huor vñ sig hallda jördunum til laga sem [þeir keiptu. enn suara laga-riptyngum á þeim sem þeir selldu.

og til sanninda hier vñ settum vier firr nefnder menn vor¹¹⁾ jnnsigle firir þetta jardakaupsbrief giört var á Þjungeyrum j hunavatsþjunge. þridiudaginn næsta epter huijtasunnu áre sijdar enn firr seiger.

¹⁾ c, d; Skridnisenne a, b. ²⁾ kuillde c. ³⁾ skildi a(!). ⁴⁾ a; manadar, hin. ⁵⁾ [ñenadi a; ⁶⁾ [ásholfagil c, d; ⁷⁾ tion mara (!) a; ⁸⁾ a; steinaheide hin; ⁹⁾ fialvördum b, c, d; fiállvordum a; ¹⁰⁾ [Austari floa a; ¹¹⁾ [sl. a.

260.

3. December 1493.

á Hólum.

ÞORSTEINN bóndi Þorleifsson fær Ólafi biskupi og Hóladóm-kirkju til eignar jarðirnar Presthvamm í Greujaðarstað-þingum og Tungu á Tjörnesi til fullrar eignar, og lausafé að auki, en biskup kvittar Þorsteiu um fjársektir þær, er á hanu höfðu verið dæmdar.

AM. Fasc. XXXII, 8, frumrít á skinvi. Af 9 innsíglum eru nú 4 fyrir bréfinu. — Apogr. 8354.

presthuammur í greniadarstadar kirkjusoku ok tungu(!) a tiornuese¹⁾

Þath giorum vær gudmundr kollason kirkiu prestur heima æ holum. gottskalk niculasson. gudmundr jonsson. gudulfur magnusson. magnus þorgrimsson ok halldor orms-son prestar. Egill grimsson. symon pallsson ok soolue and-resson leickmenn godum mounum uiturligt med þessu uoro opnu brefe j stopplenum hola domkirkiu manudagen fyrstau j iolafaustu²⁾ sub anno gracie M. cd^o. xc^o. tercio uorum vær j hia savm ok heyrðum æ ord ok handaðað uors uirduligss fandurss olafs med gudss nad biskups æ holum af einne alfu en þorsteins bonda þorleifssonar af annare. ath suo fyrir skilldu ath greindur þorsteinn feck biskupen-um ok heilagre hola domkirkiu til fullrar eignar þessar tuær halfar jardir er suo heita presthuammur er liggur j greniadarstadar kirkiu sokn fyrir xvj huðrut med kristfe. ok tungu er liggur j husauikur kirkiu sokn fyrir halft þrettanda hundrad med reka ok ollum þeim gognum ok gædum sem greindum halfum jordum fyllger ok fylgth hef-ur ath fornu ok nyv ok adur greindur þorsteiuu vard fremzt eigaude ath ok þar til xv hundrud j ollum þarfigum pen-ingum ok þar til xij merkur kirkiu(nn)e j husauick. skulu þessar aller peningar lukast nv ath næstum fardaugum. skal opt nefndur þorsteinn suara laga rippingum fyrir greindar halfar jarder. En biskupen halda til laga. hier j mote gaf biskupen þrattuefndan þorsteiu kuittau um þau

¹⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi. ²⁾ D. e. 2. Dec.

dom ok saker sem hann uard sectugur uid kirkiunar. hola domkirkiu ok husauick. nema hann lofade ath hallda þær skripter sem biskupin sette honum. Ok til sanenda hier um settum uær fyr nefnder prestar ok leikmenn uor jncigli fyrir þetta bref er giort uar j sama stad ok are degi sidar en fyr segir.

261.

1493.

MÁLDAGI kirkjunnar í Möðrudal á Fjalli, er Stephán biskup Jónsson setti í fyrstu yfirreið sinni yfir Austfjörðu.

AM. 263. Fol. bls. 1, skr. 1598. — AM. 259. 4to. bl. 136b—137a (ártalslaus), skr. c. 1600. — Landsbókasafn 107 4to. bls. 431 með hendi síra Jóns Halldórssonar í Hitardal c. 1730: „Þetta var orðrétt útskrifað af máldagablaði biskups Stepháns, er lá á Möðrudalskirkju Anno 1645, undirskrifuð(u) af síra Ólafi Einarssyni prófasti í Múlaþingi“. Máldaginn er hér einnig ártalslaus.

gamall maldagi¹⁾.[Anno domini 1493²⁾].

Mariv kirkia oc heilaga Petrus³⁾ Apostula j Modrvdal a heima land alltt: med ollvm gognvm oc gíædvvm: Hvn a skogar partt j vjdivallar merkivm hinvm fremrvvm: oc sturlv flete j milli tueggia lækia: oc kallazt Peturs tvnga: þat skilur landamerki millvm modrvdals oc Bvstarsfells: oc sionhending j Cykarnypu⁴⁾: vr læk þeim er fellur vr holkna: kirkian a allann gestreidar hals austur ad þrivordv: vij kapla gongv: oc taka eigi vndan folold. yfver vm jokvlsá. kirkian a iiij kýr oc xiiij kvgilldi: gelldfiar c: ij bestar: eitt hross. iiije⁵⁾ j gamla Porcionem: hefur þar gefizt sydan sera sigurdur tok vid stadvm ein kýr: þangad liggia iiij bæier: ad tjuvndum oc lysitollvm: hakonarstader: Cyriksstader: Brv: og kiolstader: ad song og allri rentv: takazt xij avrar j songkavp af bænhusenv a hakonarstodvm: vj aurar af Bænhusinv a Eyreksstodvm og vj avrar eda mark

¹⁾ Mödrudalur 259; Máldaga Bref Stephans Byskups um Mödrudalskirkiu 107. ²⁾ Ártalið hér leiðrétt; í handritinu stendr „1093“(1); [sl. 259, 107. ³⁾ Petrus 259. ⁴⁾ Svo einnig 259. ⁵⁾ iiije 259.

aff bænhusinv a Brv: jtem porcio ecclesie vppa v ar meðan sera sigurdur hafdi halldid stadinn. ij hundrud: leizt skin-somvum monnvum kirkian verd: xiije: var þetta j fyrstu visiacione er biskup stephan reid vm avstfirdinga fiordvng.

262.

1493.

á Skorrastað.

MÁLDAGI Skorrastaðakirkju í Norðfirði, er Stephán biskup setti.

AM. 257. 4to, skbl. samtíða. — AM. Apogr. Nr. 2669. — AM. 263. Fol. bls. 10, skr. 1598. — AM. 259. 4to. bl. 136 a—b, skr. c. 1600.

Stephans maldage¹).

Jtem bleif sira Magnus a Skorastöðum í Nordfirde skyllidugur kirkiunne. þa biskup Steffan giste þar í [fyrstu sinne²) visitacione vm austfiordu Anno [etcetera xciiij³). xc. í porcio. oc atte ad giora vpp kirkiuna af suodan koste ad skiallegir dandemenn virte hana fyrer. xx. hundrut. En ef þar bryste nöckut vppa. ad hun væri eigi suo god virt eda metin. þa skyllde hann giallda kirkiunne suo mörg hundrut sem þar þætte vppa bresta. Lagde greindr sira Magnus til kirkiunnar messuklædi ny sæmilig slopp. nyian oc kantara kapu af salunsaklædi. likneski sancti Laurencij með gullfarg storann. oc sancte anne likneske með jslendzkt fargan oc silke hankul. allt þetta fyrir. xc. kirkian þar a vj. kyr. xxx. asaudar oc ve. er luktizt fyrir halfkirkiu. jtem a kirkian vje. viijc. edr. xc. er komu fyrer iord þa sem aptur gieck vndan kirkiunne

263.

1493.

Afhending staðarins í Hólum í Hrunamannahrepp, þegar Stephán biskup lét afhenda, en séra Þórðr Guðmundsson tók við.

¹) 263; Skorastadur 259. ²) [sinne fyrstu 259. ³) [xiiijc. oc ix avrar(!) 263; ixc xiiijc(!) 259.

AM. 262. 4to. bl. 2a—b, skr. c. 1600.

Niunde mældagi kyrkiunnar.

Anno Domini 1493 voru suo mikler peningar afventer j Holum þa biskup Stephan liet afvenda. Enn sijra þordur gudmundzson medtok.

in primis kyr. xv.

asaudur lx.

gamallt naut firir. v. kalfa.

iiij hestar og ij hross.

ije. innanstox fridvirtt er sijra jon gaf kyrkiunne.

Jtem xiiije j portio fornt og nytt.

var stadurinn allur med utihusvm og h(i)aleigum giordur firir xij hundrut.

Jtem var ornamentum kyrkiunnar.

hun atti tuo kaleika. annann litinn. tuenn messuklædi alfær. einn hokul. ij. cantaracapur. ein dalmadica. ij altaris-klædi. annat vont. v. dukar glitader vonder. ij corporalia med husum. fons umbuningur vondur. ij kluckur. ein bialla Eiu koparpijpa.

264.

1493.

BRÉFSÁGRIP um Síðumúlaveggi.

AM. 252. 4to. bls. 46—47, skr. c. 1660. — AM. 430. 4to. bls. 6, séra Jón í Hitardal c. 1720. — AM. Apogr. Nr. 1592. — Landab. 108. 4to. bls. 34. Þetta bréf er ekki í Helgafellsklaustrsekjalabókinni með hendi Jóns lögmanns Sigurðs-sonar.

Síðumúlavegger¹⁾.

Andries Magnusson gaff sier til salubialpar og framfæres Síðumúlavegge j Síðumúla kirkiu sokn elðstrenu²⁾ a Helgafelle. og abota Halldore og þar til xxje í frijdu Anno³⁾ 1493³⁾.

¹⁾ 430 ²⁾ b. v. 108. ³⁾ 1593, 252.

265.

[eptir 1493].

MÁLDAGI Staðarfellskirkju á Fellsströnd.

Landsb. 268. 4to. bl. 112a—b, skr. 1601. — í Landsbókao. 108. 4to. bls. 560—61, með nýrri hendi, „eptir bók skrifaðri 1606“ er ágríp af samskonar máldaga. Sbr. Nr. 266.

Stadarfell.

Peturskýrka vndir staðarfelli a xc j heima landi eptir gomlum maldaga.

Jtem a kirkian iij kyr. x asandarkugildi. iij c. j gelldum sandum. xu aura bross með abæte fyrir c. ketil er ð liggia xix fiordungar fyrir cccc. attatýgi fiordunga keralld fyrir c.

Jtem ð kirkian oll sker oc holma fyrir harrastoduū vt at klifi fyrir vij. c. at frðtækunnum tialdaness holmma og svartaskerium¹⁾. oluessker oc steindorseyiar fyrir [vij c²⁾]. lambeý fyrir x c. vj. ærijung með olluū reida nýr fyrir. ccc. ij hundradz hestar.

Jtem ð kirkian deildareý fyrir. vij. c. er liggur j staðarfellz kirkinsoknn. reiknnast þetta allt samann lx. c. j fosta oc lausv oc ix hundrud betur.

Jtem ð kirkian fyrir jnnann sig brijk með ðlabastur. máriulikneski. þorlðkz likneski. johannis lijkneski poztula. peturs ljknneske. Oldfs ljknneske. kross yfir alltari. iij kluckur oc hefur bonndinn stulli lðtid steýpa hinar stæstu ij af þeim vr kirkiunnar malmu oc ij biollur j kornuū. tuenn Oessoklædi fornn oc. j. ný oc eirnn gamall hokull. kanntara kapa fðneyt. ij alltarisklædi. oc er aūnad með silki enn annad með lerept. glodarker.

Jtem grillare oc kiridl per anni circulum fyrir vtann kommon. sequenciubok. ij salltarar. ottusauūgua bok de tempore oc de sanctis frð þðskum oc til advenntu. onnur ottusauūgua bok de tempore oc de sanctis frð þðskum thil jounzmessu baptista oc er með les de tempore framm yfir vppstignunngar dag. ein legeūda per anni (circulum) de

¹⁾ Svartaskerenn. Jtem 108. ²⁾ [10^c, 108.

sauctis. canouembok. jtem ij ottusauuguabækur de tempore frð adveuntu til ix vikuna fosto. ein lesbok de tempore frð nijuvikna fostu til paska. gudspiallabok de sauctis með pistluñ oc oracionis per auui (circulum). aunnur gudspiallabok de tempore frð pðskvñ til adveuntu með pistla oc oracionis. jtem tuær gudspiallabækur de tempore. onnur frð adveuntu til feriam. v. post oculi mei. ouuur frð joluñ til dominica prijma post domiica(m) triuitatis. ij kalekar. sloppur. oc ij paxblod.

266.

[eptir 1493].

MÁLDAGI Staðarfellskirkju á Fellsströud.

Landabókasafn 108. 4to. bla. 560—61. Dessi máldagi er yngri en máldagi Stepháns 19. sept. 1492 (Nr. 206).

Stadarfell.

Kirkiañ under Stadarfelle á 10^c i heimalande effter gömlum máldaga.

Jtem a kirkiañ ðll sker og hólma fyrer Harastòdum út ad Klyfe fyrer 7^c, ad fráteknum Tialdaueshólma og svarta skereñ.

Jtem Aulves sker og Steiupórs Eyar fyrer 10^c.

Jtem Lambey fyrer 10^c.

Jtem Deildarey fyrer 7^c er liggur i (Stadarfells) kirkiu-
sókn.

Jtem á kirkiañ nú Tialdaneshólma og Svarta sker fyrer 5^c, vegua háfkirkjuunar i Aruarbæle.

Jtem gallt Stulle bóude Stadarfells kirkiu i Reikuing-
skap amburhòfda og Dýaues fyrer 10^c.

Summa 48^c.

267. 6. Febrúar 1494. á Laugalandi.

VITNISBURÐUR um víglýsing Jóns Jónssonar, að hann hefði ófyrirsynju í hel slegið Orm heitinn Sigurðsson.

AM. Fasc. XXXII, 20, framritið á skinni. Af 5 innsiglium eru nú 3 fyrir bréfin.

Dath giorum uer hakon hallzson. þorsteinn jonsson. arne þorsteinsson. hallr ísleifsson og einar jonsson godum monnum vitvrligt med þessv noru opnv brefi þa er lidit var fra burd kristz þusund. flogur hundrvt nirtiger og fiogr ar fimtadagen næsta epter pvrificacionem beate marie virginis¹⁾ j nedri lavngvhlífd j havrgardal uornm ver j hia savm og heyrðum aa. at þar var leidd viglysing og svareñ firir arnfinni jonssyni kongs vmbodsmanni j uardlaþingi af tueimur monnum joni jonsyne og þorvardi jonssyni svo latandi. at þeir heyrdu jon jonsson lýsa firir ser at hann hefði ofirirsyniv j hel slegit orm heiten sygurdzson. og hann hefði verit vm nottina næstv firir j savrbæ j eyafirdi. enn barnfæddr aa æsvstadvdm j eyafirdi. og fyrr nefndr jon jonsson hefði lyst þessari viglysing þridiaden næsta firir palsnesso²⁾ vm vetren þann sama dag sem hann spvrði andlat fyr greindz orms sygvrdzsonar þess sama manz sem nefndr jon jonsson hafði auerkann veitt. Og til sanninda hier vm settvm ver fyr nefnder menn vor jnsigli fyrir³⁾ þetta viglysingar bref skrifat a lavgalandi j havrgardal lavgardagen næsta firir⁴⁾ festvm barnabe apostoli⁴⁾. a sama ari sem fyrir seger.

268. 1. Marts 1494. á Þingeyrum.

ÁSGRIMR ábóti á Þingeyrum selr Gísla Filippussyni jörðina Bjargastaði í Austrárdal og fjögur hundruð í eyðikotinu Hnansum fyrir tíu hundruð í fullgildispeningum og sex hundruð¹⁾, er Gíslí skyldi taka í sín þjónustulauu um tvö ár.

¹⁾ D. e. 6. Febr. ²⁾ D. e. 21. Janúar. ³⁾ Svo. ⁴⁾ D. e. 7. Júní.

AM. Fasc. XXXII, 15, frumritið á skíni. Af 4 innsiglium er nú eitt brákað fyrir bréfinu. — Apogr. 3357.

kaupbref um biargastade. [Asgrijmur Abote
a Þingeyrum¹⁾].

Þat gerum uer arne jonsson. bardur jonsson og hakon eigilsson godum monnum uiturligt med þessu vorn opnu brefi arum epter gudz burd. M. cccc. lxxxx. og iiij ar á þingeyrum j hvenavazþingi a laugardagin næsta fyrir ions Messo holabiskups j faustu uorum uær i hia sanm og heyrðvm á ord og handaband af annare alfu uirduligs herra asgrims jonssonar abota a þingeyrum med radi og samþýcke sinna komentubrædra²⁾. enn af annare gisla philipussonar. at suo fyrir skildu at greindur herra abote asgrimur selldi fyrskrifudum gisla philipussyne iaurdina biargastadi j austrardal j nups kirkiv sokn og þar til flavgur hundrud j eydekotenn hnausum er liggr j saumu þingum. huora um sig med aullvm þeim gaugnum og giædum sem greindum iaurdum heille og halfri fylgir og fylgt hefer at fornu og nju og hann og klaustret a þingeyrum vard fremst eigandi ath ordin. hier j mote gaf optskrifadr gisle filipnsson x. hundrud j fullgilldiss peningum og þar til sex hundrud er hann skýlldi taka j sin þionuztulaun fyrir þat er hann uar klaustursens þionuztuman wpp á ij ar. er greind iaurd biargastadir xuj hundrudum med greindu halfu eydekotenu. Suo og eigi sidur medkendizt opt skrifadr herra abote asgrimur ionsson j sama handabandi at hann hefði alla þessa peninga wpp borit af titt nefndum gisla filipussyne suo honum vel anægdi og gerdi hann þui þar um³⁾ aulldu(g)iss knittan og akiærulavsan fyrir sier og aullnum sinum epterkomendum þingeyraklausturs formonnum. Og til sannenda hier wu sette titt nefndur herra abote asgrimur sitt incigle med komentubrædra²⁾ insigle og vorum insiglium fyrir þetta bref er gert var j sama stad deige og are sem fyrr seiger.

¹⁾ Utan á bréfinu; [med hendi frá 17. öld; hitt med fornri hendi.
²⁾ Svo. ³⁾ tvískrifad.

269.

8. Marts 1494.

í Viðey.

STEPHÁN biskup í Skálholti kvíttar Þorbjörn Jónsson af öllum sektum og sakaferlum meðan hann var með biskup Magnúsi heitnum og til þess, sem nú er komið, og gefr honum leyfi til að flytja burt af Viðey peninga þá, er féllu eftir Vilhjálmi heitnum Ormsson og Guðrúnu Andrésdóttur, en Þorbirni bar í arf eftir Gróu systur sína.

AM. Fasc. XXXII, 21, frumritið á skinni. Annað iðnsiglið er dottið frá.

Þat giore ee jon prestur gislason radsmann j skalholttj ok þorbiorn prestur jonsson godum monnum uiturligt med þessu ockru optnu¹⁾ brefi at uid norum j hið saum ok heyrdum á orð ok hañdabañð þessarð manna af einni alfu. Herra stefans med gnds nad bisknps j skalholttj ok af annarj alfu þorbiarnar jonssonar. at suo firir skildu at fyrr greindur Herra stefan gaf þorbiorn jonson kuittan ok ákærulasañ af anllnm sektum ok sakáferlum smam ok storm. þeim sem hann hefer brotligur uordit vpp á heilagrar skalholiz kirkiu uegná ok sinna. bædi uid lærdá ok leika á medan hann nar med biskup magnns heitnum ok sidan er hann kom fyrst snr um lañð ok til þes at nu er komet. Sua ok gaf adur greindur Herra stefan fyrr greindum þorbirne jonssyne fullt leyfi at flytia ok færð burt af uidey þá peninga er fiellu epter þau nilbialm heitin ormsson ok gudrunn andresdottur enn þorbirne jonssyne bar til erfdar epter systur siná grou. Þui gaf herra stefan adur greindan þorbiorn jonson friðlsañ ok lidugañ firir sier ok aullum sinum epterkomuñdam. kirkinnnar formonnum j skalholttj. Ok til sanniñda hier nm settum uid fyrr nefñder prestar ockur jñsiglli firir þetta vitñesburdarbref. skrifad j uidey laugardaginn næsta firir Gregorinsmessu. anno domini m^o. cd^o. lxxxx^o. quarto.

¹⁾ Svo.

270.

13. Marts 1494.

undir Felli.

BRÉF um afhending Andrésar bónda Guðmundssonar á jörð-
unni Felli í Kollafirði til Guðmundar sonar síns.

AM. Fasc. LXVII, 1°, transkript á skinni frá 11. Marts 1508. —
Apogr. 1167.

Þat giore ec Ormnr Magnnsson godum monnum kunn-
igth med þessn minu opñv brefi. ath ec medkennnzt. at ec
nar til kalladur af ærligum Dandi manni andress Bondá
Guðmundztsyne vm uorit favstudagin j fardaugnm. þá er
hann afentti Guðmundj syne sinum fell j kolláfirde. Med
suo vordnum skilmaldá. ath fyr greindnr andress villde
giallda honnm fyrir tietign hundradá adr greintt fell En
hann sagdi nei vid og hans kunnna þat ath samþyckia. Ok
sagdizt alldri haná skylldn deyrá¹⁾ tacá enn fyrir sextige
hundradá j motz vid sin syskin til ættra arfa skiptá.
Enn hann kuazt megá giorá þat fyrir hans skulld ath
hafá fyr greint fell fyrir tiutign hundrada til kuonarmund-
ar. Beiddizt adur greindur guðmndnr ath þratt nefndur
andress fader hans skyllde helldur giallda sier annur tiu-
tuge hundrada enn þessi. Enn titt nefndnr andres suaradj
ath þeim skýlldj saman koma. Ok lofadi med handabandj
ath guðmundr sonur sinn skýllde fyr skrifad fell eckj deyrá¹⁾
hafá nei²⁾ eignazt epter sinn dagh enn fyrir sextige hund-
radá j motz vit annnr sin syskin. Leysti³⁾ þratt nefndur
andress ath kirkian vnder felli ætti v. knillde j sin gard.
Tok opt nefndur guðmndur j þau fimm knillde kirkiunnar
vegá fíorar sængnr þo fornar væri ok þat sem jnnañ
gattá uar. Enn titt nefndur guðmundur andress son lofadi
ath suará ok borga kirkivnne. u. kuilldnm. Ok hier epter
þessum anllm minum framburde vil ec sueria ef þurfa
þicker. Ok til sanihdá hier nm set ec mitt jnnsigli fyrir
þetta vitnesburdar bref. Skrifad vndir felli j kolláfirdj
fimtudagin næstan fyrir gndmundardagh um ueturin. Þá
er lidit uar fra hingadbrd vors herra jhesu christi. M. cccc
niutiger ok fiogr ar.

1) = dýrra. 2) D. e. nie. 3) = Lýsti.

271.

29. Marts 1494.

á Hólum

BOÐUNARBRÉF Ólafs biskups á Hólum til prestastefnu.

AM. Fasc. XXXII, 14, frumritið á skinni. Innsiglið er dottið frá.
— Apogr. 3356.

Skickun biskups Ólafs 1494¹⁾.

Vii olaf med guds náð biskup a holvm j hialltadal giorum godum monnum uiturligt med þessu uoro opnv brefi ath uíf hofum sett ok skipath almenneligt sinodum ok prestastefnu a uideuollum j skagafirde. Þriðivdagin næstañ fyrir tueiggia²⁾ postula messu flippi ok jacobi³⁾ nu mæst er kemur epter þui sem kirkiunar laug uttuisa ok godr vane er til. þui bidium vii alla lærda menn ok under skýllduga hlýdne biodvm sem býggia ok bua j millum hrutafiardarar ok auxnadalsheidar. ok hier epter nefnadz j þessv brefi ath þier⁴⁾ kome j fyr greindan dag ok stad med sinvm⁴⁾ jnciglvum ok ollv þui sem þeim ber ath hafa a prestastefnv ok statuta giorer rad fyrir ath tractera ok skoda oll mal sem þar fram koma ok oss ok heilaga kirkiv ahrærer ok oss ber ýfer ath taka med uoruñ lærdvm monnum. Skýlldum uíf þar til prestañ(a)

asgrim abota a þingeyrum.

jon þornalldzson.

þosteñ gudmundzson.

þosteñ illgason.

sniolf⁵⁾ sygurdzson.

þorlakur þorgeirsson.

olafur klængsson.

sigmundr steindorsson.

kar jonsson.

sigurdr iuarsson.

steinn þorualldsson.

joñ helgason.

jon bransson.

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. ²⁾ Svo. ³⁾ D. e. 29. April. ⁴⁾ tvískrifað. ⁵⁾ sniofi, frbr.

olafur jonsson.

ok thūmās sueināsson. prestar holabiskupsdæmis.

skulu aller þessar koma til fyr greindrar prestastefnu sem logliga stefnder under fulla hleyðne¹⁾ uid heilaga kirkiv ok oss. biðum vii uorum diakna sueini uiliamssyne¹⁾ ok skipum under skýllduga hleyðne²⁾ ath fýllgia þessv voro brefi ok losa fyrir fyr greindvm lærdvm monnum ok fære oss brefit j geñ. biðium vii um alla dandemenn ok seirlig²⁾ vora uñne ath þeir seid²⁾ fyr nefndum vorum brefberara hialpliger huers sem (hann) kann ýdar med þurfa um hestaskipte edr anañ farargreida. Ok til saninda hier um heingivm vii uort jnncigle fyrir þetta bref er skrifath uar a bolum j hialltadal laugardagin fyrir pasca. anno domini M^o cd^o lxxxx^o quarto.

272.

[21. Apríl] 1494. í Hjarðarholti.

Dómr tólf manna útnefndr af Sturlu Þórðarsyni kongs umboðsmanni milli Skraumu og Gilsfjarðar(ár) um vig Bóðv-ars Loftssonar. er Páll Jónsson hafði ófyrirsynju í hel slegið.

Landsbókasafn 789. 4to. bls. 378—379 (JP.) skr. c. 1620, eptir transskripti frá 7. Júlí 1494. — Landsbókasafn 67. 4to. bl. 130b—131a, skr. c. 1620. — Dómabók Jóns landritara Magnússonar, í Fol., bl. 225—226, skr. 1604 (ártal rangt 1491).—Ny kgl. saml. 1945. 4to. bl. 48 a.—b. með hendi Haunesar Gunnlaugssonar í Reykjarfirði 1666. — Landsbókasafn 115. 4to. I, 126—28 með hendi séra Jóns í Hitardal c. 1730 (ártal rangt 1491; afskr. þar af í ÍBfél. 126. 4to.).

Domur vm vijg Bóðuars Loftzsonar sem Páll Jonsson drap ofyrersyniu²⁾.

Aullum mōnnum þeim sem þetta Breff sia edur heýra [sendum vær³⁾ Sigurdur Dadason. [Gudmundur Jonsson⁴⁾.

¹⁾ Svo. ²⁾ 67; JM. b, v. á spássiu með fornri hendi (c. 1604): „hann hafði paall adur drepid og var sveinn hans“. ³⁾ [senda JM., 67. ⁴⁾ [b. v. JM., 67 (og er rétt).

Biorn Gudnason. Jon Oddsson. Arnor finnzson. Jngemundur finnzson. Halldor Þorgeirsson. Guðmundur finnzson. Sigmundur Halldorsson. Oddur Sigurdsson. Eývindur Gndmundsson. Kolbeinrñ Jonsson og Bryniulfur Signrdsson¹⁾. kuediu Guds og vora²⁾. kunnugt giorañde [med þessu vorn opnu brefe³⁾ manudaginn næsta fyrer [Johannis⁴⁾ Episcopi⁵⁾ Confessoris þá lided var frð hijngadburd vorrss Herra Jesu Christi 1494 aar j Hiardarholte j Laxardal a almennelegu hieradssþijnge vornm vier j dom nefnder af ærlegum manne Stulla⁶⁾ Þordarsyne. er þá hafde mijnz herra kongssiñs vmbod j millum Skróm⁷⁾ og Gilsfiardaraar⁸⁾. ad skoda og dæma. hnorssu háffar⁹⁾ bætur skyllde koma eftter Bødvar Lopttsson er Pall Jonsson hafde ofyrirsyniu j hel sleiged. Kom þar fram fyrir oss Bref med¹⁰⁾ godra manna Jnnsiglm. j huoriu ad suo stöð. ad Gudne Jonsson hefdi boded Gudlange Lopttsyne xxxc [Bætur¹¹⁾ eptter Bróður sinn. fyrrneffndañ Bodvar. hvad er oss leijst fullkomlegt lagabod. og fullnadar Bætur [bodnar¹²⁾ hafta vered. var þad vortt¹³⁾ allra samþýcke ad ad þær skýllde suo stannda sem þær hefdi bodnar vered. Giordum vær þa fulla satt med hanndsöllum þeirra j mille Gudlaugs Lopttssonar og Gudna Jonssonar. fyrir hond Broður sijnss Pålss Jonssonar med þeim skilmala ad greindnr Gudne gieck j borgun. og lofade ad luka Gudlange Lopttsyne fyrrneffnd. xxx. hundrada [j ádurgreindar¹⁴⁾ víjgsbætur med þeim frijðleika. x málnytu kugillde. x^c frijð og x. j aullnm þarflegum peningum. med slijkum salasteffnum sem þeir villdu sialffer asetia sijn j millum.

Jtem j annare grein j sama stad. sama deige og med sama hañdabannde oss fyrrneffndnm domssmonnum hiaverañde sellde Gudlaugur Lopttsson Pale Jonssyne. er oforsynin hafde ad skada orded hanz broður Bodvare Lopttsyne. riettar trigder. grid og æfinlegann frid fyrir sier og aull-

¹⁾ Guðmundur (!) 1945. ²⁾ sijnna JM., 67. ³⁾ [b. v. 1945. ⁴⁾ [vantar i öll handritin, og er sett hér eptir gátu. ⁵⁾ vantar i öll, nema 789. ⁶⁾ Sturlu 115. ⁷⁾ Skramn JM.; Skraumu, hin. ⁸⁾ 789, 67, ofl.; Gilsfiardar 115, JM. ⁹⁾ här 67. ¹⁰⁾ 789; vnder, hin; ¹¹⁾ [j bætur JM., 115; ¹²⁾ [eftter Bødvar 1945; ¹³⁾ 789; vor, hin. ¹⁴⁾ [frijduirtt j greindar 67.

um¹⁾ Erfingium opttneffndz Bodvars Lopttssonar. fyrir vinnu og venslumonnum öllum og obornum konnum og kollum. vngum og gomlnum suo ad opttneffndur Pall Jonsson skyllde hiedan aff vera i [gridum og²⁾ fullnum fride og trygdum vid alla fyrrneffnda menn. hvar sem hann³⁾ kynne þa ad finna utan lannds edur jnnañ. Enn þeir fuller gridnijdingar. sem ð geinge adurgreijnd grid. edur veckte a opttneffndum Pale Jonssyne vjg edur vanndræde. fyrir adurgreijndtt manslag. skyllde opttneffndur Gudlaugur Lopttsson þennañ sama adnrskrifadañ Gjorning alldrei rinfa edur roffsmenn til fd.

Jtem j Þridin Grein ad saker þess ad vær aller opttskriffader domsmenn vorum nærstadder öllum þeim⁴⁾ Giörnunge. sdum hannsöl. enn heyrduñ skilyrde þessara opttskriffadra manna. Gudna Jonssonar [og Gndlang's Loptssonar⁵⁾ vñ Borgnn og hæd Bóta og Gridasolu. Þui dæmdum vier þrattneffnder domsmenn med fullu domss atqvæde opttneffndann Pål Jonsson flytianda og feriana frañ ð mijns herra kongasiñs nðder.

Og til sanninda hier vñ setium vær tijttneffnder domsmenn vor jnnsigle fyrir þetta Breff er skrifad var i Snoxdal j middölm a sama aare. deige sijdar enn fyrr seiger⁶⁾.

273.

3. Júní 1494. á Skarði í Langadal.

Dóma tólf manna útnefndr af Egli Grimssyni, er þá hafði kongsins sýslu og umboð í Húnavatnsþingi, um ákærn Þórðar Þórðarsonar til Ásgríms Þorbjarnarsonar um hald á peningum Ingibjargar Illugadóttur, bróðuradóttur Þórðar.

¹⁾ efterkomendum og b. v. 1945; ²⁾ [b. v. 67. ³⁾ kismi edur b. v. 67. ⁴⁾ þessum 1945, 115; ⁵⁾ [sl. 789. ⁶⁾ [p. e. 22. Apr.]. Á spássiu við dóm þenna ritar séra Jón í Hitardal (í 115): „Þessi Bóðvar hafði verið sveinn Páls, en sex árum síðar var Páll veginn af Eiríki Haldórssyni“, því að séra Jón hefir ártal dómsins skakt 1491. Að réttu tali mun Páll hafa verið veginn 1496.

Skjalabók í Landsekkjalasafni 94. 4to. bl. 1a—b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600 (=a). — ÍBfél. Kh. 67. 4to. bl. 57 og M. Steph. 80. 4to. bl. 19—20, báðar með hendi síra Eyjólfis Jónssonar á Völlum (d. 1745; =b). Sbr. dóma frá 9. Sept. 1505; 18. Okt. 1506; 5. Júní 1507; 7. Febr. 1508 og frá 11. Sept. 1508.

Domur millum Þordar Þordarsonar og Asgrims Þorbiarnarsonar.

Þad giorum wier Grimur þalson. Jon Asgrimsson. Aurnolfur Steinsson. Sijgurður Juarsson¹⁾. Grimur Þorkiels-son. Eyolfur Olafsson. Brandur Jngemundsson²⁾. Þorkiell Jonsson. Hallvarður Hallsson. Þorsteinn Bessason. Gamle Þorsteinsson og Jon Þorarinsson Godum monnum vitanliggt³⁾ með þessu voru opnu Briefe [Arum epter Guds burd⁴⁾ þusund flogur hundrut nietigier og flogur Ar⁵⁾ manudaginn næstañ eptir dyradag j Eingiehlið j Langadal a þingstad ríettum worum vier j dom nefnder af ærligum manne Eigle Bonda Grimssyni er þa hafde kongsins syslu [og umbod⁶⁾ j Hunavatnsþingie Ad skoda. dæma og með langum ad alita wñ þa sakieru er Þordur Þordarson kíærde [þar⁷⁾ til Asgrims Þorbiarnarsonar ad hann hefde og hielde þa peninga frijda og ofrida er honum Bar ad liuka⁸⁾. ad fardogum Þorde til medtoku. Enn Jngebiorgu Jllugadottir⁹⁾ til eignar Brodurdottur hans. Suo og eij syður sagdist Þordur hafa keypt ad Asgrime og Þorbiorgu Brandsdottir¹⁰⁾ konu hans Eiru silfurkross fyrer. v. malnýtu kugillde. Nu sakir þess ad þar var suariñ stefnañ og vmbod þess er stefnde þui er¹¹⁾ þad fyrst vor domur ad vær dæmdum stefnuna logliga og Asgrim þar¹²⁾ ríetteliga fyrir kalladañ. Og hann skylldugañ ad afhenda Þorde aptur heima a tindum edur steina alla þa peninga og virdinga Goss frida og ofrida er hann með¹³⁾ tok eptir Jllauga daudañ. Sierliga dæmdum vier þau [fimm kugillde¹⁴⁾ erfd fyrnefndrar Jngibiargar er fyrir krossinn hauðu komit. skillde og fyr greindur Þordur

¹⁾ „al. forte minus recte Jónsson“ á spássíu með hendi Jóns háyfir-dómara Péturssonar; Jónsson stendur og í b, en það er rangt. ²⁾ yngi-mundarson b. ³⁾ kunnigt b. ⁴⁾ [at anno domini b. ⁵⁾ sl. b. ⁶⁾ [b. v. í a á spássíu með hendi JPét. (eptir b). ⁷⁾ luka b. ⁸⁾ —dottur b. ⁹⁾ var b. ¹⁰⁾ b. v. b. ¹¹⁾ [v. b.

leida ij loglig vitni. af þeim sem jnnceiglad haufdu þat Brief er vñ þeirra satt var giort¹⁾ adur fyrir vñ haustit a Holtastodum. hvad hann leiddo þar þegar annat a þingino enn annat deige sydar a skarde j Langadal fyrir adur greindum Eigne kongs vmbodsmanne j Hunavatsþinge. suo heitande Grimi²⁾ Þorkielssyni og Erlende Oblaudssyni. Hier med dæmdum vier Asgrim skyllidugañ ad leggja fram virdinga³⁾ Bref ef þad væri til. Enn ef þat er ecki til. leggi fram sligt fte sem hann medtok eptir Jlluga og med Þorbiorgu Brandsdottir⁴⁾ konu slinni og suerie þar ad fullañ eid og tueir skilirikier menn med honum⁵⁾. þeir sem j virdingune⁶⁾ voru edur heimilisfastir þar [þa⁷⁾ a steina heima⁸⁾. edur sinn af huorium ad omaginn hefur þa sligt fte sem hann atti Bæde j faudur arf og modur. skillde og opt⁹⁾ nefndur Asgrimur afgreida bæde faudur Arf og modur Jngbiargar Jllugadotter⁴⁾ jnañ manadar ad heyrdu dominum optnefndum Þorde j hond edur hañs vmbodsmanne.

Samþyckte þennan vorn¹⁰⁾ dom med oss fyrrnefndur¹¹⁾ Eiggell Bonde Grimsson kongs vmbodsmann¹²⁾ [i Hunavatsþingi og setti sitt insigli med vorum fyrrnefndra manna insiglum fyrir þetta domsbref. er giort var a Skardi i langadal a sama ari. degi sidar enn fyrr segir¹³⁾.

274.

19. Júní 1494.

á Hólum.

VITNISBURÐER Gottskálks prests Nikulássonar, að hann hafi útvegað landsvistarbréf fyrir Jón Ásgeirsson 1492 um víg Guðmundar Þorsteinssonar, þó að hann gæti ekki náð því fyrir forfalla sakir.

AM. Fasc. XXXII, 18, frumritið á skinni, og er innsiglið fyrir bréfinu. Á bréfinu er ugglaut eignhönd Gottskálks biskups. — Apogf. 3359.

¹⁾ b; giort a. ²⁾ „al. Jón“, JPét. (eptir b). ³⁾ virdingar b. ⁴⁾ — dottur b. ⁵⁾ þeim b. ⁶⁾ fardögum[!] b. ⁷⁾ b. v. b og JP. ⁸⁾ sl. b. ⁹⁾ b. v. b. ¹⁰⁾ b. v. b. ¹¹⁾ greindur b. ¹²⁾ —madur b. ¹³⁾ [b. v. með hendi JPét. í a eptir b.

Jnsigle gottsk(alks) þa er hann var prestr¹⁾

Þat giorer eig²⁾ gotskalk prestur niculasson godum monnum kunnigt med þessu minú brefui at ek liet sækia til kongzinss canceler i oslo landzuistarbref ionss asgeirsonar firir þat manslag er hann oforsynio i hel slo gudmund þorsteinsson gud hanss sal nade og suo vissi ek sannliga at þat fyrgreintt landzuistarbref var vtgefuit og komit til stafangurss a voret epter paska þa er lidit var fra hingatburd vorss herra iesv christi Oedxe og tuo ar þo at ek firir forfalla saker kunne þui ecki na þa ek hingat for. voru þar og epter fleire peningar er mer til heyrðú med þui sama brefui en firir miog bradan atbúrd matti ek annat huort peningana og brefit epter lata elligar skipssinss missa. Og til sannenda hier vm heinger ek mitt jncigle firir þetta vitnisburdarbref er skrifat var a holum j hialtadal fimtúdag-en nestan firir jonssmessu baptiste a sumarit tueimur arum sidar en fyr seiger.

275.

28. Júní 1494. í Ást í Kelduhverfi.

VITNISBURÐR SEX manna um rekamörk og landamerki millum Áss og Kelduness í Kelduhverfi eptir skrá og máldögum frá 13. og 14. öld.

Eptir pappírsafskript frá c. 1640 kominni til mín ²⁴/₆ 1896 frá séra Arnljóti Ólafssyni á Sauðanesi. — MSteph. 27. 4to. bls. 512—514, Svartskinna, með hendi Benedikts lögmanns Dorsteinssonar c. 1730.

Vitnisburdur vm landamerki millum aass
og kielluness³⁾.

Þad Giorum vier Brodde Sygurdzson. Stulle Sygurdzson. Eyulfur Þorualldzson. Þorleijfur Jonsson. Gunnlögur Jonzsson og Olafur Halluardzsson Godum Monnvm vitañligtt med þessu vorv opnv Brefi ad vier hofum opttliga

¹⁾ Utan á bréfinn með hendi séra Gottskálks í Glanmbæ. ²⁾ Svo. ³⁾ 27.

heyrtt yfirlid registrum og maldaga kirkivnnar j Ase. huor er giorst hafdi nv meir enn fyrir nijutiju Ara. epter fyrirsögn tueggia formanna heilagrar holakirkju so latandi ad kirkian j Ase j Kiellduhuörfi a allan Reka a sandi vt þulijkan sem ad fornvm landzmerkivm hefur filgtt. Enn vier vitum¹⁾ fyrir fvll sanninde ad Askirkiv reki hefur verid hafdur og halldinn atölvlaust j millum Kiellduness landz merkiss og Skoga landz merkiss. ad so tilgreindv eptir Brefum og maldogum.

J fyrstu eptir giord Þorvardz Þorarinssonar²⁾ og Jonz logmannz³⁾ j millvm Wigfuss j kielldunese og Helga j Ase. ad kiellduness skyldi eiga sionhending vr mel þeim er vt er fra flotzdalzarde og heldur vestan. og vpp j Midhoolz hws. Og vt vr melnvm Riettsyni j sio. Enn j millvm skoga landzmerkis og Ass kirkiv Reka. Riettsyni vr sio nyagardur. er nv erv kalladar þufur. j Jökulza. vid Jlijfsfalle.

Medkiennunst vid Greindir menn Broddi og Stulle. ad vid vitum fyrir fulla wissv ad Asskirkiv Reki hefur verid hafdur og halldinn j millum þessara greindra landamerkia meir en fimtjv vetur atolulaust. so vid vitum. So og vitum vid sagdir menn Eyulfur og Þorleifur ad kirkivnnar Reki j Ase hefur verid hafdur og halldinn j milli opttnefndra landamerkia meir enn halfan fiorda tvg vetra. Somuleidiss vitum vid firr sagder menn Gunnlogur oc Olafur ad tittnefndur kirkiv Reke j Ase j kiellduburfe hefur verid hafdur og halldinn jtolulaust meir enn xxx vetra. j millum opttnefndra landamerkia. skoga og kiellduness.

Hier til hofvm vier heyrtt so felldan maldaga. ad Helgi prestur Þorkelzson. Þorleifur Ögmundzson og Signatur Sijmonarson handlogdu eid vm fyrir sijra Bölduare Þorsteinzsyne⁴⁾. ad Hallsteinn Bondi j Kielldunese oc Wigfus sonur hanz sagdi það. ad ei være Kiellduness Reki leingra austur enn ad melþwfu þeirre er hualbein stendur j og þa var fluttur hualvr litlv avstar.

¹⁾ vitnum 27; ²⁾ d. 1296; ³⁾ Jón gelgja Einarsson, d. 1306. ⁴⁾ d. 1375.

Þessi somv landamerki sagdi Vermundur Biarnason a deyanda deige. er att hafdi kiellduress og Landamerki. ad hiaverañdi Helga preste. Olafe spiota og Þorsteini brada. Wlfe Þorleifssyni. þaðaþ Riettsyni j Midhoolz hws.

Og til sanninda hier vm setivm vier firnefndir menn vor jnnsigle fyrir þetta vitnissburdar Brefskrif ad j greindum stad Ase laugardaginn næsta eptir Jonzmessu Baptiste. Anno Domini M cd. xc iiij.

276.

29. Júní 1494.

á Skinnastöðum.

ÞÓRA Guðmundsdóttir samþykkir sölu Jóns Eyjólfssonar á jörðunni Guðmundarlóni til Hóladómkirkju.

AM. Apogr. 3772, með hendi Páls Hákonarsonar.

Bref um Guðmundarlon á Langanese.

Ollum mönnum þeim sem þetta Brief síð edur heyra senda Oddur prestur Guðmundsson. Þorgils Guttormsson. Hiallte Steinmodsson leikmenn. Guds kvediu og sijna. kunnugt giðrande. ad þar voruþ vier j hið. sðum heyrdu nm á handaband þeirra sijra Halls Arnasonar. er þá hafde vmbod heilagrar Holakyrkiu. og Þoru guðmundardottur. ad so fyrer skildu. ad greind Þora samþyckte fyrer sig og sijna Erfingia þad sama kaup statt og stödugt. og á allañ mðta obrygdiligt. sem Jon Eyulfsson. Bonde hennar. hafde sellt jördina Guðmundarlon. er liggur i Sandanesþingum heilagre Holakyrckiu til fullrar eignar. svo framarliga sem fyrr greind Þora mätte þad fremst med lögum giðra. Og til sanninda hier um setta eg fyrr nefndur Hallur prestur Arnason mitt Jnsigle. med þessara manna Jnsiglum fyrer þetta Bref. Skrifad á Skinnastaudum i Auxarfirde á Tveggia postula messu Petri og Pauli. Anno Domini M^o cccc^o xc^o. qvarto.

277. 29. Júní 1494. á Grund í Svarfaðardal.

HRAFN Haldórsson gefr Finnboga Jónssyni með sér í prófentu fjóra tigi hundraða og þar til hálfra jörðina Barð í Fljótum.

Skjalabók í Landeskjalasafni 94. 4to. bl. 19a með hendi Jóns Lögmanns Sigurðssonar c. 1600.

Bref er Hrafn gaf Bard með sier j prowentu.

Það giorum vier Oddur Arnason. Jou Jonson. Hallur Þorvalldsson godum monnum viturligtt með þessu woru opnu (brefi) að þa lidit var fra hingatburd vors herra Jesu christi 0 iiij^c lxxxx og iiij Aar æ Grund j Suarfadardal æ pietursmesso og pals vñ sumarit vorum vier j hia saum og heyrdum æ ord og handa Band þessara manna Finnboga Jonssonar af einni alfu enn Rafns Halldorssonar af annare ad suo firir skildu ad fyrnefndur Hrafn Halldorsson gaf adur nefndum finnboga Jonssyni j proventu með sier fiortigi hundrut er hann reiknade j modur Arf sinn j mots vid Brædur synar¹) epter Helgu einarsdottur modur þeirra og þar til halfa Jord Bard j fliotum er fader hans gaf honum. með ollum þeim gognum og giædum er greindre Jordu hefur fylgtt ad fornu og nyiu og hann vard fremst eigande ad ordinn. Enn hier j mot skillde optnefndur Hrafn sier æfnligtt framfæri mat og klæde og þionustu. Og til sanninda hier vñ setium vier vor jncigle etcetera.

278. 1. Júlí 1494. á Þingvelli.

DAGSBRÉF Péturs Trúlssonar hirðstjóra og höfuðsmanns yfir alt Ísland, þar sem hann gefr Páli Jónssyni „frið og félegan dag“ „svo leingi hann kemr til míns herra kongsins náða“, en Páll hafði ófyrirsynju í hel slegið Böðvar Loptson.

¹) Svo.

AM. Fasc. XXXII, 19, frumritið á skinni, og er innsiglið fyrir. Afskript af þessu bréfi eptir transskr. frá 7. Júlí 1494 er í Landsbókasafni 789, 4to. (JP.) frá c. 1620.

dagxbreff þpalls jonssonar af founta vtgeffid¹)

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra heilsar eg petur trúlson hirdstiore og höfudzman yfer allt jsland vpp a mins herra kongsins vegna kærliga med guds quedu og minne. vil eg ydr ollum viturligt giora at eg hefi j heidr wid gvd [og godra mana bæna stad²) gefit pale jon-syne er bauduar loftson óforsynio j hel sló frid og feeligligan dag vppa mins herra kongsins vegna firir mer og ollum minvm ráðum suo leinge hann kemur til mins herra kongsins nada. enn borgi sig sialfur fyrir erfingium hins dauda. Og til sannenda hier vm set eg mitt jncigle fyrir þetta dagbref er skrifat var á þingvelle þridiudagin næsta epter petri et pavli. árum epter guds burd þusund fiögur hundrud nintiger og fiogur ár.

279.

1. Júlí 1494.

á Þingvelli.

TYLFTARDÓMR útnefndr á alþingi af Finnboga lögmanni Jóns-syni um viglýsing Páls Jónssonar, er ótyrirsynju hafði í hel slegið Böðvar Loftsson.

Landsbókasafn 789, 4to. bls. 377—378 skr. c. 1620 (JP.) eptir transskripti frá 7. Júlí 1494. — Ny kgl. saml. 1945, 4to. bl. 48a með hendi Hannesar Gunnlaugssonar í Reykjarfirði 1666 (lakari afskript).

Domur vīm wijglýsing palss Jonssonar.

Allum monnum þeim sem þetta Breff sið edur Heyra sendum vær Einar Oddsson. Gunnlogur Þorkielsson. Einar Brandsson. Jngemundur finnsson. Jon Asgrijmsson. Jon Hrafnsson. Sniolfur Brandsson³). Gudmundur Hraffasson. Tomas Jonsson. Jon Þorgeirsson. Sigurdur Jvarsson. Jon

¹) Utan á bréfinu með hendi svipaðri Eggerts Hannessonar. ²) [Svo ekki: fyrir g. m. b. s. ³) Hrafnsson 1945 (rangt).

Arnason kvediu Gudz og vora kunnugtt giðrande med þessu voru opnu brefe [a manudaginn næsta eptter Petrum et Paulum þa lided var fra hijngadburd vorss herra Jesu Christi 1494¹⁾ aar a almennilegu auxararþijngje vorum vier j dóm nefnder af ærlegum manne fimboga Jonasyne logmanne nordan og vestan á Jslande. ad skoda og ransaka og dæma vñ þa vjglysing er pall Jonsson hafde lyst. ad hann hefði ofyrirsyniu i hel sleiged Bodvar Lopttsson. Nu saker þess ad grejndur pall Jonsson hafde lyst eftter Bokarinnar orduñ og adurgreind vjglysing var þar framboriñ fyrir oss og svariñ af tvejmur skilvijsum vottuñ. Og þui dæmdum vier fyrrgreinder (domsmenn) adur nefnda vjglysing löglega med aullum sijnum grejnum og Articulis. Og opttnefndañ Pál Jonsson ad lögum lýst hafa.

Og thil sanninda hier vñ settum vær fyrrnefnder dómssmenn vor jnnsigle fyrir þetta domss Breffer skrifad var á Dijngvelle deige sijdar enn fyrr seiger.

280. 7. Júlí 1494. í Ljá(r)skógum.
TRANSSKRIFTARBREFF af skjölum um víg Bøðvars Loptssonar.

Landsbókasafn 789. 4to. bls. 380, skr. c. 1620—1630. Dómabók úr safni Jóns háyfirdómara Péturssonar.

[Hér kemr:

- 1) Hjarðarholtsdómur frá [21. Apr.] 1494, Nr. 272 í þessu bindi;
- 2) Alþingisdómur frá 1. Júlí 1494, Nr. 279 í þessu bindi;
- 3) Bréf Péturs Trúlesonar frá 1. Júlí 1494, Nr. 280 í þessu bindi].

Þad giorum wier Arnór fimmsson. Helge Sigurdsson. Halldor Biarnason og Þorleijffur aurnolffsson godum monnum viturlegtt med þessu voru opnu Breffe ad vær medkiennunst ad vær hofum sied og yfferlesed og heyrddt yfferlesin

¹⁾ [ad Anno Christi m. cccc. xc. og iiij, 1494; dagsetning hér er 30. Júní.

opin breff med heilum oskoddudum hængande Jnnsiglum. suo latannde ord fyrer ord sem hier fyrer skriffad stðr. Og thil sanninda hier vñ setium vær fyrrgreinder menn vortt jnnsigle fyrer þetta Breff. Skriffad i Liðskögum j laxárdal j hiardarhollts kirkiu sokū. Manudaginn næstañ effter visitationem 1494 ðr.

281. 10. Augúst 1494. á Brökku í Hvoldal.

ANDRÉS Guðmundsson staðfestir þá gjöf sína, er hann gaf kirkjunni undir Felli í Kollafirði sex manna iferð í Saurbæjarfjörú.

AM. Apogr. 2361. „Ex originali perquam lacero. Originallem sem þetta gjafabref Andress guðmundssonar er epter skrifad kom til min ad læne fra Einare Einaressyne, eigarmanne Felz i Kollafirde. Var hann æðilasenn, og fuenn ur honum stor stycki, so sem af þessarre utskrift siä mä, allt það hier er understrikad¹⁾ var þar annadhvert ölldungis burta, eða af fua olæst orded, er það so til sett af einni saman götu, enn eingre fullre vissn. Do mnn það nærre riettu vera. og ad visu voru eyðurnar i originalnum hverki stærri nie smærre enn so sem fyrer þeim innsettu ordunum. Sömaleidis sambioda þær 4 audu linur sem hier eru þeim lacunis. sem i þeim stöðum i originalnum voru. og eg eigi gat tilgieted hvad vered munde hafa. Detta er ad skilia epter proportiono skriftarinnar þar og hier, hvad eg accuraté nidur sett hefe, so ad það bregdst eigi, ad ef menn feinge það sem i þesum stöðum nu ur originalnum burta er, þä munde það just fylla þessar lacunas hier, þegar med eins storre og gisenne skrift skrifad være, sem hitt annad hier er“.

(AM.)

[Staðfestin]g andress gud[mundzson]ar fyrer Saurbæiar [fioru] utgefin anno domini M. cd. lxxx oc iij²⁾.

Þat giore eg andress Guðmundzson godum monnum [kunnigt med þessu minu opnu brefi at eg hef] gefit kirkiu hins heilaga olafs kongs vn[der felle i Kollafirde vj. manna iferd j Saurbæiar]³⁾ fioru til reyglu i þeim helminge sem .

¹⁾ Hér i útgáfunni i hornklofum. ²⁾ Þetta stóð utan á bréfinu. ³⁾ Sbr. gjafabréf Andrés frá 2. Dec. 1481 og Gíslamáldaga.

. greind kirkia æfin-
liga eignazt þessara
. . . æfnligrar eignar. Og til sanninda hier um se[t eg
mjitt [insigli] fyrir [þetta bref skrifat a ned]re¹⁾ brecku i
hvoldal sunnudag næsta fyrir ass[umptionem] sancte [marie
virginis] þa er lidit var fra hingatburd vor[s herra jehsu
kristi] þushund[rat flogr hundrut] niutiger og flogr ær.

282. 10. August 1494. á Neðri Brekku.

VITNISBURÐR séra Jóns Kolbeinssonar um selstöðu og beit
frá Dykkvaskógi í Skógsmúla í Þverdal og um önnur ítök
Dykkvaskógs.

AM. Apogr. Nr. 5793c, eptir transskripti á skinni frá 8. Apríl 1588
(sjá Dipl. Isl. V, Nr. 512).

Þad giore eg sjra jon prestur kolbeinsson godum monn-
um kunnigt med þessv minu opnu brefi ad ec medkennvnt
ad ec hefi verid heimilisfastur j breidafiardardolum einn vet-
ur og xxx. oc hefi ec alldre anad heyrtt ne vitad. enn
þeir sem þyckua skog hafa att edr býgtt edr þeir sem þar
hafa buid. ad þeir hafa haft oc sier eignad og gardinvm
æfinnliga selstodu j skogsmula j þuerdal fram frá kolldu-
kinn og hier med hafi þeir beitt og beita latid aullum sijn-
um peningum. hestum og brosum og ollum sijnnum gell-
fienadi. þeir sem j skogie hafa bvid bædi firir selfaur og
epter allt framan til veturs og hefur eingin ad fyndit oc
alldri hefi eg þar heyrtt tvimæli a. ad nockr man ætti þar
nockud jtak j þetta takmark. halfann þuerdal. suo og hefi
eg alldreigi heyrtt ad nockr man ætti neitt jtac j þyckva-
skogs jord eigi beit oc einginn jtak aunnur. hefi ec og alldri
anad heyrtt allan þennan fyrr greindan tima sem ec hefe
verid j breidafiardardolum enn þyckuiskogur ætti landeign

¹⁾ eða: ef]re.

alla nedan med vatni vpp ad prestagile og sno hatt vpp a halsin sem vatnvm(!) draga nordur ad votnvvv(m). vorv þessir vottar og vitnismenn hia sau og heyrdur a er eg handfesti Gudmvmndi andressyne þennann vitnisburd. jon vigfussen og Eigill jonsson. og hier efter vil ec sveria ef þvrfa þicker. Og til meire stadfestu og saninda hier vm setta ec mitt jnsigli firir þetta vitnisburdar bref er skrifad var a nedri breku j saurbæ j huolskirkin soknn svndæg-in næstann fyrir mariumesso enu fyrre vm svmarid arvm efter Gudz brnd þvsvnd. cccc. niutiger og iiij. ar.

283.

27. August 1494.

á Reynistað.

VITNISBURÐE fjögurra manna, að Benedikt Magnússon hafi afhent Þorvaldi Jónssyni jörðina Vík í Reynistaðarþingum í umboði Ingibjargar dóttur Þorvalds, en konu Benedikts, í mála hennar.

AM. Apogr. 5657. „Ex originali“ með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna. „Brefed er á kálfskinu með einu Jnnsigle ad mestu o-brotinu, tveimur brotnum og einum lansum þveing. á Jnnsigluum er eckert notatu dignum, nema kaleiks mynd á Sr. Hallkels Jnsigle j midiuinne“.

Þat giorum nier hallkell prestur gudmundzson. þorsteinn ormsen. jon hrolfsson ok arnor biornsson godum monnum kunnigt med þessu uoro opno brefi ath uier uornm þar j hia saam ok heyrdum upp a j vijk j skagafirdi a miduikudaginn næstan firir mariumesso¹⁾ sydari ath benedikt magnusson afhenti þorualldi jonsyni jordina vijk j skagafirdi er liggr j reynenestadar kirkiu sokn j umbodi jngibiargar dottr sinnar eigenkono benediktz i sinn mala efter sem þar þad bref wtuijsar sem þar er vm giort. gengu þeir ath enum

¹⁾ D. e. 3. Sept.

sydra utidyrastafnum ok hielldu þar a sýnum hondum bad-
er greindr benedikt er jordiña afhenti ok nefndr þorualldr
er jordin var afhent og sagdiz benedikt þa enn endrnya þenna
giorning j annat sinn.

Ok til sanninda hier vm settum uier fyrnefnder menn
uor incigli firir þetta vitnisburdarbref er skrifad uar a stad
i reynenesi miduikudaginn firir decollacio johannis baptiste
arvm efter guds burd 0 cd lxxxx ok. iiij. ar.

284.

14. September 1494. á Eyjólfstöðum.

6. Júní 1500.

á Skriðu.

VITNISBURÐ, að Þorvaldr Sigurðsson hafi gefið jörðina hálfá
Skriðu í Breiðdal klaustrinu á Skriðu í Fljótsdal til ævin-
legrar eignar.

AM. Fasc. XXXIV, 24, frumrit á skinni. Innsiglið er fyrir bréfinu.
— Apogr. 2879.

Bref vm halfa skridv j Briddal¹).

Þat giore eig kodran jonsson godum monnum kunnukt
med þessu minu opnu brefui þa er lidit var fra hingatburd
vors herra ihesu christi þusund cd xc og iiij ar at eig
heyrdi lysing þorvaldz heitenz sigurdzsonar sem gud hanz
saal nade a eyolfstaudum a uollum sunnudagen næsta eft-
er mariumessu seinne at hann gaf iordena skridu er lig-
ur j breiddal j heydala kirkiu sokn halfua til klausturzens
a skridu gude almattigum junfru marie til ævinlegrar eign-
ar en klaustursens formonnum til frials forrædis med aull-
um þeim gognum og gædum sem greindre iordu fylger og
fylgt hefer at fornu og nyu og hann vard fremst eigande
at. og til saninda hier vm setta eig mitt insigle fyrir þetta
vitnisburdarbref er skrifuat var a klaustrenu a skridu laug-
ardaginn næsta fyrir huitasunnu sex arum sidar en fyr
seger.

¹) Svo, utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

285. 20. September 1494. á Ási í Öxarfirði.

FINNBØGI JÓNSSON festir Málfríði Torfadóttur sér til eigin-konu.

AM. Apogr. 3699 „Ex originali komnum úr þingeyjar systlu. [frá Magnúsi Einarssyni 170.. Hann frá mag. Birni 1707; í fyrstu frá séra Skúla Þorlákssyni, bætir Jón Sigurðsson við]. Þessa brefs original finn eg nú (1727) hverge. Eg man glögt, að hann var lasenn miög. grunnar mig hann mnne forgeinginn vera. Fyrir þessu brefi hafa vered. 3. inn-sigle, sem nu ern öll burt sliten, og þveingerner alleina epfer“. (AM.). Árni ritar langt má um þetta bréf: „Hvernig á þessu heim að koma. Anno 1467. á Ökrum í Skagafirði gipti Kristín Þorsteinsdóttir Málfríde Torfadóttur, dóttir sína, Finnboga Jónssyne, consentiente virgine. Ante annum 1500. atte Finnboge (logmadr) vaxna dóttur, gudride, sem oefad hefur vered Málfrídadóttir. Nu 1494. fester Finnbogi fyrst Málfríde Torfadóttur, hafde hnn vered frilla hans þangad til? Non credo. Þvi þá hefði ecki so göfugur madnr eignast dóttur hans. Atti hann tvær Málfrídar, eina epfir aðra? De eo non constat, og einginn hefr það sagt. Eða er þetta annar finnboge? neqve id puto, þvi finnbogi lög-madr bio í Áse í Kellduhverfi sem var langföðga eign. Annars er það undarlegt¹⁾, að þeir kalla ecki finnboga *lögmann*, sem að visu var lög-madr hoc anno 1494. Kannske þetta sie einhver annar finnboge og önnur Málfrídar. Ættgöfug kona var Holmfrídur Þorvarzdóttir, kona Björns Jónssonar, systur Margretar a Eidum, þo atti hnn börn við Birni aðr enn þau vígdist saman. Vide Niardvíkurbref. Eins Jngveldr Helga-dóttir við Þorleifi Björnssyne“. Það er enginn efi á, að þetta sé Finnbogi lögmaðr. Afskript bréfsins er með hendi Árna.

Þat giorvm vier ion magnvsson. sigmvndr magnusson og brandr ingvarsson godum monnum viturligt með þessu voru oppnu brefi. at þa lidit var fra gvds bvrð þvssund fiogr hundrud niu²⁾ tiger og fiogr ar favstudaginn n[æsta] fyrer krossmesso vm haustíð³⁾ j ase i avxarfirde i kellduhverfe vor[um] vier i hia saum og havrdum⁴⁾ æ. at finbog[i] ionsson fe[st]je málfríde torfadóttur með handabande langliga sier til eiginn konnv með hennar íayrde og þeim logbokar-

¹⁾ „Ecki er það so undarlegt, þvi það finnst optar. þo mun það helst í brefum þeim er finnbogi sialfur hefur sagt fyrir, so sem jarda-kaupsbrefum hvar hann var á aðra siduna“. (AM.) ²⁾ „Þetta niu er skýrt og læselegt, og verdr ecki í neinn mata öðruvis lesed, og allt arstaled er alekirt“ (AM.) ³⁾ Þ. e. 12. Sept. ⁴⁾ Dannig.

enar ordum sem þar til haeýra¹⁾. og til sanenda hier vm settum vier fyr nef(n)der menn vor incigle fyrer þetta fest-ingarbrief giortt i sama stad og are deige sidar eu fyr seiger.

286.

2. Október 1494. á Kolbeinsstöðum.

Erlende bóndi Erlendsson selr klaustrinu á Helgafelli til fullrar eignar jördina Hraunholt i Hnappadal og kvittar um andvirðið.

Eptir skjalabók i Landeskjalasafni 94. 4to. bl. 181_b—82, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. Ágrip bréfsins með ártali 1494 er i AM. 252 4to. bls. 47; AM. 430 4to. bls. 7; AM. Apogr. 1593.

Kaupbrief fyrir Hraunholt.

Það giorum vier Halldor Gijslason og Hoskolldur Helgason godum monnum kunnugtt med þessu voro opnu briefe a fimtudaginn næstañ epter Michaelizmessu Anno 1494. vorum vier j hia a kolbeinzstodum sðum og heyrdum á ord og handaband þessara manna Ellendz bonda Ellendssonar og Broder Þorleifz Jonssonar er þar var j vmbodi Halldorz abota a Helgafelli ad so firir skildu ad fyrrnefndur Ellendur selde til fullrar eignar Abota Halldore og klaustrinu jördina alla halfa Hraunholt er liggur j hnappadal j kolbeinzstada kirkiusokn jtolulausa²⁾. med ollum þeim gognum og giædum. sem greindri jördu fylger og fylgtt hefur ad fornu og nyiu. og hann vard fremst eigandi ad til æfinligrar eignar og frialz forrædiss vndan sier og sijnum Erfingium enu vnder Halldor Abota a Helgafelli. Medkiendist og Ellendur ad hann hefdi fulla peninga vppborid fyrir greinda jörd af Abota Halldore. og j sama handabandi gaf Ellendur Abota Halldor kuittañ olldungiz og akiærulausañ fyrir sier og sijnum epterkomendum vñ fyrgreintt Jardarverd.

og til sanninda hier vñ etcetera.

¹⁾ Dannig. ²⁾ jtokulausa, hdr.

287. 11. Oktober 1494. í Holti undir Eyjafjöllum.

GUÐMUNDR ÁRNASON selr Sigmundi Jónssyni hálfu jörðina Raufafell hið ytra undir Eyjafjöllum fyrir tuttugu hundruð í frídvirtum peningum auk gulls og silfrs, og kvittar fyrir andvirðinu.

Bibl. Bodleyana, Oxford, Collect. FMagn. 55. 4to. bls. 149—150, með hendi Guðbrands prófasts Jónssonar í Vatnsfirði (d. 1690). Rit hætti handritsins er hér ekki haldið, því að hann er í einu merkr.

Kaupbref Guðmundar og Sigmundar.

Það giorum vier Jon prestur Jonsson. Eyiolfur Þorolfs-son og Nichulas Sigurdzson. Eyiolfur Sigurdzson og Þorarin Brandzson godum monnum kunnugt með þessu voru opnu brefi. þa er lidid var fra hingadburd vors herra Jesu Christi 1494 ar. laugardaginn fyrstan j vetri. a Holtti vnder Eyiafjollum. vorum vier j hia. saum og heyrðum a ord og handaband þessara manna. Guðmundar Arnasonar af annare alfu. (enn)Sigmundar Jonssonar (af annare). að svo fyrer skilldu. að fyrrnefndur Guðmundur Arnason selde fyrrnefndum Sigmunde Jonssyne hálfu jordina Raufafell ed ytra. er liggur j Míðbæli(s) kirkjusokn. til æfinligrar eignar og frials forrædis. með ollum þeim gognum og giædum. sem greindre jordu fylger og fylgt hefur að fornu og nyiu. og til yztu merkia vid adrar jarðer að riettu lagaskipte. sem logbok giorer ræd fyrer. Enn þar j mot gaf greindur Sigmundur. xx. c. j ollum frídvirtum peningum fyrer utan gull og silfur. Mædkienndizt greindur Guðmundur Arnason. að hann hefde fulla og alla peninga upp borid fyrer greinda jord og optnefndan Sigmund kvittan giort og akiærulausan um greinda jord. halft Raufafell. fyrer sier og ollum sinum riettum erfingium og epterkomendum. og lofode tittnefndur Guðmundur (að) svara lagaríptingum a nefndre jordu og þrattnefndur Sigmundur¹⁾ Jonsson skyllde hallda til laga.

Og til sannenda hier um set eg adurnefndur Guðmundur Arnason mitt jnnsigli með fyrr greindra manna jnnsigli-

¹⁾ Sigurður(!), hdr.

um fyrir þetta jarda kaups bref. er skrifad var j Holum under Eyiafollnm manudaginn næstan fyrir annunciatio Marie (ære sidar enn) fyrir seger¹).

288. 20. Október 1494. í Hjarðarholti.

Dóma sex manna útnefndr af Henreki Henrekssyni Kolabeck um viðskipti Sturlu Þórðarsonar og Arnórs Finnssonar út af flutningi á ófærri konu, sem Þóra hét og var Tumadóttir.

Dómasyrpa Jóns Hákonarsonar á Vatnshorni (d. 1748) í 4to, skr. c. 1608. — AM. 211c. 4to. bls. 125—28, skr. c. 1700 (nokkuð afbakad). Sbr. Nr. 241.

Domur þeirra Stulla og Arnors um Þoru um vitni huersu full vera skyldn²).

Þad gjarum vær sigurdur dadason. Gndmundur finuzson. Ormur jllugason. Colbeinn Jonsson. Jllugi Jonsson og pall Þorsteinsson³). Godum monnum viturligt med þessu vorn opnu brefi. ad þa er lidit uar fra hingadburd vors herra Jhesu christi M^o cccc ix tigur og iij ar a manndæginn eptir Calixtusmessu j hiardarholti j Laxardal á þingstad Riettum vorum vier i dom nefndir af uel Bornum manni Hinrek Hinrekssyni kolabeck⁴). ad⁵) skoda⁶) og dæma huersu fullkomin lagavitni þad skyldi vera. sem arnor finnsson leiddi þar þa suo vier heyrdum⁷) fyrir greindum Heinrek kongs vmbodzmanni vm aull skipti þeirra Stulla Þordarsonar og fyrrnefn(d)s Arnors. og skied hafdi á manudæginn næstañ fyrir Þorlaksmessu vm sumarid adur fyrir⁸) heima j Liarskogum i Laxardal á laugheimili arnors finnssonar. Soru þessir menn er suo heita. olafur. vigfus og jon jonsson fullañ bokareid fyrir saugdum Heinrek kongs vmbodzmanni suo latandi ord eptir ord sem hier eptir stendur skrifat.

¹) D. e. 23. Marts 1495. ²) Domur vm heimsokn til Arnors Finnssonar 211; ³) Þordarson 211. ⁴) Kolasech (!) 211. ⁵) soleidis b. v. 211 (!). ⁶) skilddum athuga b. v. 211. ⁷) og b. v. 211. ⁸) þ. e. 15. júli 1494.

J fyrsta snoru þessir menn að þeir noru þar j hia j Liaskogum i Laxardal i Hiardarhollzt kirkin sokn á laugheimili adur greindz arnors. a manudæginn næstañ fyrir þorlaxsmesso vm sumarid adur og sau ad stnlli þordarson Reid heim á vollinn j Liarskogum med vj menn tyiada. og fluttu þangad þa sanmu konu ofæra¹⁾sem Þora hiet og var Tumadottir og Arnor finnsson hafdi adur laugbodit Stulla Þordarsyni til framfæris og adur greindum stulla var dæmd þessi kona til framfæris med snarnri frændsemi þeirra. Og þa greindur Stnlli Þordarson kom heim á vollinn j Liarskogum og hans menn og medfylgiarar. þa toku þeir ofan þessa adurgreinda konn af hestbaki og settu hana nidur á vollinn. Sidan dro greindnr stulli Þordarson og hans menn bædi vpp sverd og hanska og kaustudu af sier sinum kapum. Gieck þa arnor finnsson heiman og hans menn vpp a vollinn. Spurdi arnor finnsson Stulla þordarson. huort hann hefdi flutt þangad Þoru Tumadottur frændkonu sjna. En Stulli sagdi ad það uæri satt. Fyrerbaud arnor þa stulla at lata hana þar eptir an doms edur laga. Band arnor finnsson sig þá til laga uid Stulla þordarson sattsamliga vm þessa adurgreijnda konn. Sagdist Arnor skyldu uid henni taka ef dandumenn giordu það og bæta stulla sem dandimenn giordn. ef hann hefdi nockud vandlaga¹⁾ gjort honnm. Enn Stulli sagdi þar nei j vid og sagdi ad hvn skyldi þar eptir vera. Fyrerbaud arnor stulla þa ad lata hana þar epter. og lysti fullri sau á optskrifadañ mann Stulla Þordarson og alla hans medfylgiara. Sno framarlaga sem hann mætti fremst med laugvm. Ef þeir lieti hana þar eptir. Enn Stulli suaradi þa enn og sagdi. ad hun skyldi þar epter vera. Gieck þa Stulli fram ad arnori med nakid snerd niett. og arnor j moti med annad nakid suerd. komn þa i med þeim högg j suoddan mata. at arnor hio ecki fyrr Stulla. Budust þa menn arnors til ad standa á milli. Enn menn Stulla og medfylgiarar villdu það ecki. hlupu fram. hiuggn og stungu menn arnors. og lyste arnor þa heimsokn á Stulla Þordarson. og hans med-

¹⁾ Svo; = vanlaga.

fylgiara suo framarlíga sem hann mætti fremst með laugum. Stakk stull þordarson arnor j andlitid með suerdi. suo hann fleck auerka af. enn menn Stulla særdu menn arnors. hiuggu þumalíngur af Guttormi Olafssyni á. hægri hendinni og veittu honum sting í handlegginn og miog suo af Joni Jonssyni íngur þann sem næstur er þumalíngri á vinstri hendinni. Lysti arnor þa fullri sauk á Stulla þordarson og hans meðfylgiara. sem fremst mætti á vera eptir laugum bædi kongdómsins vegna og sinna. Laugdu þessir menn sem soru þad j sinn eijd með. at þeir voru til þess skipadir og settir af arnori adur enn þesse þeirra vidureign var. at sia og adhyggia þeirra vidskiptum arnors og Stulla og þeirra manna. suo þeir mætti bera Arnori Riett vitni vm seirna. ef nockrer saknæmer giorningar kæme til með þeim edur þeirra mónum og meðkiendi Jon og Olafur adurskrifadir ad þeir hiuggu huorki nie stungu nie slogu Stulla þordarson nie hans menn. og ecki vont giordu þeir þeim og j aunguan styrk voru þeir með arnori. til þess ad Stulli Þordarson og hans menn væri þa nockri skaumm nær. Edur lífi sijnu ad fjrr. og aunguan blut giordu þeir þar ad annan enn þeir voru hia sau á þessa þeirra fyrrskrifada vidureign. Til þess ad bera þar vm Riett vitni og satt sem þeir voru tilskipadir af arnori adur. og þad suoru nu er hier fyrr skrifad stendur. Jtem laugdu þessir menn þad og j sinn eid ad arnor flutti ecki þessa adurgreinda konu Þoru Tumadottur á Stulla Þordarson fyrr enn hun var dæmd á hann adur sem domur þar um gior vtuisar.

Nu af þui vær vissum. ad þessir adurgreindir menn sem soru Jon og Olafur voru valinkunnir menn og ad aungum liuguitnum edur skrokuottum Reyndir. þess annars ad þeir skirdu sig með eiji fyrer allt sakferli vid Stulla og hans menn sem fyrr greinir. Þad þridia at þeir noru til þess skipadir og nefndir af Arnori ad bera hier vm Riett vitni og satt vm þad sem til kiæmi með þessum adurgreindum monnum arnori og Stulla og þeirra monnum j ordum edur verkum sem þeir nu giordu og soru eptir. Þess fiorda ad laugin avijsa suo ad þan vitni sem bera vm

deilld manna. og suo ef vituad er vndir menu. þa skal ecki andnitni j moti koma. þui fyrer þessar greiuir. dæmdum vier adurgreindir domsmenn þetta lauglaga vitni sem þessir optgreindir menu sora. og ad laugum borid vera og ecki andnitni j moti koma mega þessum þeirra Eyni og vitnis burdi. suo sem hier fyrr skrifad stendur. Jtem lysti greindur hiurik kongs vmbodzmatau þui þar fyrer oss ad hann hefði seut optskrifudum Stulla bod og bref til ad koma á þetta þing til andsuars vid arnor fiusson. vm þessi þeirra malaferli. Enu Stulli kom ecki og einginu hans vmbodzmatur.

Og til sanuuda hier vm setti fyrskrifadur heinbeck kolabeck kongs vmbodzmatur sagdrar syslu sitt juusigli med vorum adurskrifadra domsmanua juusiglum fyrer þetta domsbref. er skrifad var j liarskogum j laxárdal j hiardarholts kirkiu sokn á sama ari deigi sidar eun fyrr seigir.

289.

25. Nóvember 1494. á Grund í Eyjafirði.

ÞRÚÐR Benediktsdóttir selr Finnboga lögmanni Jóussyni jörðina Vik í Reyuistadarþingum með þeim atriðisorðum, er bréfið greinir.

AM. Fasc. XXXII, 16, frumrit á skinni, og eru bæði innsigliu fyrir bréfinu. — Apogr. 8858.

Bref vm uijk¹⁾.

Þat giorum uit sigmuudr magnusson og illhugi heimramsson²⁾ godum monnum uitarligt med þessu ockru opnu breft at þa lidit uar fra guds burd þushund fiogr hundrud niutiger og fiogr ár. á laugum j reykiadal a clemens messudag³⁾ uoro uit i hia sáum og heýrdum á at þrvdr benedictzdotter fleck ok selde fiuboga jonssýne laugmanni med hauda bande til fullrar eignar jordeua alla uik er liggur j reýnines stadar kirkiu sokn j skagafirde er hun reiknade sier

¹⁾ Utan á bréfinu með allgamalli hendi. ²⁾ heimräsön, frbr. ³⁾ D. e. 23. Nóv.

hafa fallid til arfs eftir benedict magnusson faudr sinn edr huort þat kynne uerda meire hlutur edr minne at sagdre Prudi þeri til arfs edr lausnar í greindri iordu uik þa skyldi nefndr finbogi þat eignazst og til sin leýsa en gialda henne adra jafnmikla peninga í faustu og lausu fyrir optnefnda iord uik. Og til sannenda hier um settu uid fyrnefnder menn ockur incigli fyrir þetta iardarkaupsbref giort a grund í eyiafirde in festo beate katherine uirginis a sama ari sem fyr seiger.

290.

26. December 1494.

á Skarði.

SAMNINGR Orms Bjarnasonar og Solveigar Björnsdóttur um peninga meðferð Ólafar Loptsdóttur vegna Sophíu systur sinnar.

Kriegers safn 2. 4to. bls. 218—224 með hendi Styrs Þorvaldsonar c. 1700.

Giörningsbref Orms Biarnarsonar¹⁾ og Solveigar Björnsdóttur um peninga meðferð Ólafar loptsdóttur vegna sinnar systur Sophíu.

Þad glöri eg Ormur Biarnarson¹⁾ góðum monnum viturlegt með þessu mijnu opnu brefi ad eg meðkennunst. at eg hefir í heidur. hiartalega ást og brodurlega djgd með hustru Solveigu Björnsdóttur systur mijna ordid um eins og samþyckur um þann áskilnad. reikningskap og peninga meðferð sem at þær agreindi hustru Ólöfu Loptsdóttur og Sophíu Loptsdóttur mædur ockar, sem Gud þeirra sálar hafi. Í hveriu þad hefer verid vid þann arf og peninga sem þessum greindum syskinum fiell til arfs og eignar eptir fôdur sinn og móður og hustru Ólöf hafdi til umbodz vegna systur sinnar sagdrar Sophíu. og hun þottist eij fulla hlt af greindu gotzi og peningum uppborid (hafa). sem var í

¹⁾ Ormr var sonr Bjarna Ívarssonar (jungkæra Vigfússonar Hólma) og Sophíu Loptsdóttur.

lausagotzi, jörðum og odrum gripum. j hveriu sem hellst kann nefnast. og mier hefir nu til eignar fallid. hefe eg því nu þennañ þeirra allañ ðskilnad. misdeiling med ðnefn dri ðgreiningu afmáð og nidursleigid j svo máta. ad eg fyrnefnur Ormur Biarnason¹⁾ gef og (gjøre) Solveigu Biörnsdottur. hennar börn og Barnabörn. erfing(i)a ðlldungis kvitta og ðkiærulause fyrir mier og ðllum ðdrum mijnum Erfingium. eptirkomendum lögligum um fyrir sagda peninga og arf. kvika. dauda. fasta. lausa. frijda sem ofrijda j hveriu hellst þeir hafa verit eda nefnast kunna med ðvöxtum. jnnstæðum. ðbata edur alögum og ðllum ðdrum olögligum medferdum sem upp ð greindt götz hefir mátt falla skie edur skjuckast og hustru Olöfu bar at svara. Svo og medkennunst eg. at eg hefir fulla peninga. sæmd og nægelse upp borid af ðdurgreindri Solveigu Biörnsdottur systur minne fyrir ðdurnefndañ feskacka og askilnad svo mier vel þeckist og ðnægir vegna sijn og ann(a)ra arfa hustru Olöfar. undir svo fellda grein. ad ef svo kann skie adrer verdi arfar sagðrar Solveigar Biörnsdottur enn börn hennar sem reiknast nu hennar skilgetner Erfingiar og beri under adra menn gotz og peningar það sem hustru Olöf átti. þa skal eij meiri partur kvittur ðdur sagðrar ðkiæru helldur enn²⁾ svo mic(id) sem hustru Solveig(u) bar ad suara vegna móður sinnar og Elnars Biörns-sonar broður hennar. Svo ei sijdur hefi eg lofad greindri Solveigu Biörnsdottur systur minne ad vera henni j hiðlp og styrk. slijskañ sem eg kann best af stad koma. og sierdeillis hennar börnum ef Gud vill svo skjucka edur skipta þau þyrfti minnar hialpar edur tillagna nockurn tíma vid. For þessi greindur giorningur fram. fluttist og fullgiordist milli ockar greindra manna Solveigar og mijn. og med handabande j litlustofunni ð Skardi ð Skardzströnd ij. dag j Jöllum. þessum monnum nærveröndum. ðsidöndum og heyrundum. Joni Oddssyni. Halldori Þorgeirasyni. Ormi Sigurds-syni. Kiartani Jonssyni. Ara Helgasyni. Þorkatli Ormessyni og Joni Sigmundssyni. hverier til styrkingar. meijri audsyningar og sannrar medkieningar og sanns vitnisburdar hier

¹⁾ Svo hér. ²⁾ b. v.; vantar í hdr.

um settu sijn Jnnsigli med mijnu Jnsigli fyrir þetta kvittunarbref er giört var í sama stad, dag og tíma sem fyr seigir. Þá er lídíd var frá hollđgan og hingadburd vors herra Jesu Christi þusund ííj. hundrud. íx. tyger og íííj. árr¹).

291.

1494.

SKRÁ er Stephán biskup Jónsson lét gera um eign Kirkjubæjarklaustrs á Síðu í silfri.

AM. 263. Fol. bls. 87, skr. 1598.

Anno domini M. (c)ð. xc. ííj. reiknadizt suo mikid silfur kirkjubæjarklavsturs sem hier seiger.

Jn primis. ein stor skal. oc ííj smærre skaler.

ein spýra med loki oc onnur loklaus.

eítt stort stavp med loki.

var þetta alltsaman a vígtt xv merkur.

Jtem eitt glodarker med sylfur ad auk oc íj skurn med silfurstettvm oc byningi ofan vm. eitt horn med klom silfvruid. oc silfurkross med knutafesti er vo xvj avra.

Jtem ííj fingurgull oc hid fimtta er biskup stephan fleck systur halldorv ad bera j stadin þess fingurgullz er hann hafdi j burttv med sier því þat var brákad.

292.

[1494].

TESTAMENTISBRÉF Páls Brandssonar á Möðruvöllum.

AM. Fasc. LXIV, 27, frumritið á skinni, sem aldrei hefir verið innsiglað. — AM. Apogr. 1507 (eptir frumritinu). Páll Brandson mun hafa dáið í drepsóttinni haustið 1494. (Sbr. Spjaldhagadóm 19. Júní 1495. Nr. 315).

¹) D. e. = 1494, því í þessu bréfi er árið reiknað frá Jólum. Sólveig Björnsdóttir var dáið á Jólum að bókamáli 1495; hún gerði testament sitt 17. Jan. 1495, en 28. Mars 1495 fréttir Björn Guðnason lát hennar vestr í Vatnsfjörð.

Testamentisbrief Páls heitins Brandsonar¹⁾.

Jn nomine Domini aDen.

Giorer eg þall brandzson heill at uite og samuizku en þo nockut krankur j likama. Saa fallit mitt testamentum gudi allz(valldanda) til lofs og dyrdar og hans blezadri modr jungfru sancte marie og aullum guds helgum monnum til sændar og uirdingar enn mier syndugum manni til syndalausnar og saluhialpar og öllum þeim sem gud lofar at sia aulmausa þiggiz firir.

Jn primis jatar ec mic gudi skylldugan, gef ec mig og mina sal j ualld og uernd skapara mins og lausnara herra ihesu christi og j skiol og myskunar fadm heilagrar kirkiu og arnadar orda jungfru sancte Marie og hins blezada Martini erchibiskups sancte thome archiepiscopi sancte nichulai og sancte johannis holabiskups. Sancte petri og pauli og hinne blezndn barbaru. goda gndmundar biskups og allra guds heilagra manna og meya. kys eg likama minum legstath ad kirkiu hins blezada Martini heima a Mondrunöllum j eyiafirdi nærr jngibiorgu minne.

Jn primis gefur ec anstur til helga blöð þess(ar) iij iarder ketilstadi a uöllum. kollstadi. Mynes. og þar med eitt kristz likneski med þui sem honum fylger er þat eitt gullnisti og fingrgull og ij pipur forgylltar med laufum. villda ec ath ketilstöðum fylgdi. x. kugilldi. v. kyr og. v. asaundar kugilldi oc at liotnr hefddi²⁾ framfæri sitt a peningunum. skal þar leggiaz til. xx. hundrut j audrum jordum og þar med eitt glodarker og læt ec hundrat hundrada. eida kirkiu. xx. hundrut og þar lugt af. vj. hundrut. skipa eg kirkiunne. vi. hundrada jord rima og þar til. ix. hundrut j þarfisuga penningum.

Er (e)c og skylldugr erfingium jons heitins gudmunzsonar peninga. uorv þat xv hundrut og nillda ec giarna at allar minar skullder lycktizt.

Saa ueit ec at eg er minum kirkiuum micils skylldugur en eg ueit ei huad opter lifer peninga þo at nu siev noger

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld, og aptr nær orðrétt með einn annari hendi. ²⁾ Svo.

til. verður þar þó mest á kirkiuna á hofi þú at uier höfum hana lei(n)gst halldit frændur. þú skipa eg henne iordina þrastastaddi¹⁾ firir fimtigi hundradatíl æuinligrar eignar og jordina suinauollu firir xx hundrut. skulu erfingiarner suara þú sem meira er.

hefi ec tekit með silfrastada kirkiu. xij.¹⁾ en þat sem moder (mín) uar meira skyllidug kirkiune eigum út ellendr bader ath suara. fellur þar litit j porcio ein mork edur ix aurar. eru þar sua peningar ef þeir halldazt at kirkian ma fa fulla sæmd en.

(En¹⁾ eg ueit ei huort at kuitt er maudruualla kirkia edur ei með þú sem jngibiðrg mín hefer til hennar lagt. en þó skipa ec kirkiu sancte Martini martiris. xl. hundrada jord finnastadi j sauluadal.

Med kirkiunne á einarstodum tok ec. xv. hundrut j fridum peningum en. iij. hundrut j ofridu. en um þann reikningskap sem þar hefer fallit sidan ec feck jordina skipa eg henne halfa iordiva biðrg j kinn firir x hundrut og allan þann uid sagadan og osagadan sem þar er nu heim komin og allar þær fialer sem eru j flatey. er þath kirkiunne god nytsemd ef þú verdr at henne komit.

börnum jons heitins einarssonar er ec skyllidugr vñ xij hundrut og halfa jðrdina biorg en gudride æuinligt framfæri. er hier af lugt þat sem gudridr tok at sier j flatey.

Sigmundi brandzsyne skipa eg iordina bæ j sugaūda-firdi og halfan uatnadal.

[Þore ec valla skrifa ydur til saker þess þier hafid nockur ord firir mig feingit af ydrum husbonda enn vel þiki mier á meðan hans undermenn hallda mic eigi seka enn eigi er ec skyllid modruvullum nie peningum Þorleifs ef odrum eru þeir venslader²⁾).

¹⁾ Svo. ²⁾ [Þetta er ritað utan á bréfið með hendi frá 16. öld, þó ekki seinast á öldinni.

293. 7. Janúar 1495. á Skinnastöðum.

NARFI Benediktsson selr síra Einari Benediktssyni hálfra jörðina Grindr á Höfðaströnd gegn kenslu og uppfæðslu á Benedikt syni Narfa, með fleira skilorði, er bréfið greinir.

AM. Fasc. XXXII, 25, framritið á skinni. Af 4 innsiglium er eitt brákað fyrir bréfinu. — Apogr. 3363.

vm halfar grindur i hofs kirkiu sokn¹).

Þat giorum vier asgrimur hallzson. Sigvrdr sveinbiarnarson. Magnus jonsson og halldor avgmvndzson godum monnum kunnigt med þessv voru brefi at svb anno gracie M^o cd^o xc^o v^o. aa midvikvdagin næsta epter hinn þrettanda dag jola aa skinnastavdum j avxarfirdi vorvm vier hia savm og heyrðvm aa ord og handaband sira einars benedictzsonar og narfa benediktzsonar at sua firir skildv at fyrr nefndr narfi selldi adrnefndvm sira einari med handabandi til fyllrar eignar ok frials forrædis jordina halfa grindr er liggr aa havfdastrond j skagafirdi j hofs kirkiu sokn med avllum þeim gavgnvm og giæðvm. eignum og itokum sem adr greindri jordu halfri fylger og²) fylgt hefer ath fornv og nyiv og hann hafdi fremzt eigandi at ordith hver er reiknadizt. xx. hvndrvth half. hier j moti lofadi nefndr sira einar at sier at taka til lærdoms og uppfædis benedict son tijtt nefndz narfa og lata vigia hann messvdiakn. en ef avdrvm hvorum sira einari edr benedict endizt hier ei lifdagar til þa skýlldi firir sveininn. ij. hvndrut fallit hafa vpp aa hveria tolf manadi en sira einar eiga þessa somv jord sem adr. en giallda narfa sva morg hvndrvth annad hvort vpp j adra jord ellegar onnur hvndrvth frid edr fridvird sem ei hefði firir sveininn fram fallid edr saa sem þa veri eignarmadur greindrar jardar. skýlldi sira einar fullkomliga eiga þessa somv iord þo optnefndr benedict yrði fyr vigdr til diakna en þessi greind iord hefði at riettum Reikningi firir hann fram fallid. Og til sanninda hier

¹) Utan á bréfinu með gamalli hendi. ²) tvískr. í frbr.

vm settvm vier fyrnefnder menn vor jnscigli firir þetta
bref skrifad j sama stad degi og ólri sem fyr segir.

294.

8. Januar 1495.

í Dunhaga.

MAGNÚS Árnason selr Sturlu Magnússyni jörðina neðri
Launguhlíð í Hörgárdal, „er nú er kölluð Skriða“, fyrir
Saudá í Skagafirði og lausafé, að tilgreindum landamerkjum
og itökum.

MSteph. 27. 4to. bls. 78, Svartakinna, með hendi Benedikts lögmanns
Þorsteinssonar, c. 1730.

Kanpbref fyrer Saudá í Sæmundarhlíð og nedre longuhlíð
í Horgardal sem nu heiter Skrida.

Þad giornm vier Arnbiorn Arnason. finnur vilhialmsson
Sugnrður Jonsson. Jon vilhialmsson. Suejrn Eyreksson og
Jon Oddsson godum mðnnum kunnugt med þessu voru opnu
brefe ad þa lided var fró. hingadburd vors herra Jesu christi
M. cccc. ix tijger og. v. ár a fimtudagenn næstann firir
geisladag j sidra dunhaga i horgardal vorum uier j hia
sanm og hejrdum á ord og handaband þessara manna Stulla
Magnussonar af ejrnre alfu. enn Magnusar Arnasonar af
annare. ad so firir skilldu ad Stulle Magnusson selde
Magnuse Arnasyne jordena nedre launguhlíð i Horgardal
er nu er kollud Skrida og liggur i Bægissárþingum. med
ollum þeim gognum og giædum sem grejndre jorðn hefur
filgt ad fornu og nyu og Magnus Arnason vard framast eig-
ande ad og ad tilskilldum ollum skogum a stedia jorðu
upp i fiall og ofan i á ut ad kidialæk og sudur i motz vid
Aubreckuskog nema stedié skilde eiga elldenid sem hon-
um þarfnadest.

rejknaðe firnefndur Magnus ad jorden skrida ætte
allann giellðfir rekstur framn a oxnadal og iij tolfjedm-
inga elldetorls i Hamars jorð i Bæissarþingum.

Hier i mot gaf stulle Magnusson jordena saudd i Skaga-

firde i Borgar kirkin sokn med ollum þeim gognum og giædum sem henne hefur filgt ad fornn og nyu og stulle vard fremst eigande ad.

Rejknade adurnefndur stulle ad jordenn sandð ætte alla Borgarey. þar i mot ætte Borg reka storvida og hnala handann fra Borgarmerke og yfer ad vordum þeim fiorum sem standa nockud so firir sunnanu sandðross ad undanteknum ollum smareka jordum og landgognum og selför i Kalfardalzjord. og hier til gaf þrattnefndur Stulle tijttnefndum Magnnse. xje. og xx er hann rejknade undir fodur hans og þar til. v. kngillde og [j halfa¹) mork silfurs.

sogdn þesser oftnefnder menn Stulle og Magnus þingstad og halfkirkin skilld a badum jordnum.

So skillde og huor firrgrejndra manna halda til laga þeirre jord er keiffte enn sð suara lagariftingum er sellde.

Og til sannenda hier nm.

295.

[fyrir 1495].

SENDIBRÉF Jóns dans Björnssonar til Páls mágs síns Jónssonar á Skarði á Skarðsströnd.

AM. Faec. LXIV, 16, frumrit á skinni.

Ærligum dandi manni pali bonda jonssyni
er brefit sent²)

Ærligan dandi mann pal bonda jonsson heilsar ek jon bjornzsson kærliga med gud ok hans modnr.

þackar ek ýdur kærliga firir alla ýdar dygd ok æru er þier hafit mier synt alltid.

kungiori ek ydur at mier var sagt at þier mundut rida sudur a landit nu j haust. þui bid ec ydur at þier giorit suo uel sem ek treysti til ydar ok sendit mier ydart opit bref til þess at giora vm mal ockur ketils þui þath umbodit er nu uti er þier gafut mier fyrri enn ecki at

¹) [Svo hdr. ²) Utanákript bréfsins.

giort at malinu. uilda ek mega taka eidana eda lata taka. vil ek giarna firir ydar skuld giora kæri magur þath ydur liuft er ok ec ma med æru giora ok þath bezt hallda sem vid hofum bezt uid talazt.

ecki meira vm sinn.

hier med bifel eg ydur gud j ualld ok hans uelsignadri modur jumfrv sancte Marie ok ollum himinæikis herskap.

Segit soluegu systur minni þusund marga goda nott firir mik¹).

296.

[1495].

SKRIPTAMÁL [Solveigar Björnsdóttur].

Advocates Library i Eidinaborg, Collect. FMagn. 64. 4to. (21, 7, 14) með hendi séra Björns Halldórssonar i Saudlauksdal c. 1770, eptir frumritinu, sem var á pergamentrollu. Solveig Björnsdóttir er enn á lífi 17. Jan. 1495, en dáiin er hún fyrir 28. Marts 1495, því þann dag fréttir Björn Guðnason lát hennar vestr i Vatnsfjörð.

Jhesus.

Eg syndug manneskia neitar fiandanum i heluite oc ollum hans svikum og syndum. enn eg true á einn gud. faundur og son og helgan anda. og þa heilaga kyrkiu og allt þat sem hún bydur. med þessare sömu tru og ordum gefur eg mig gude skyllduga og hans blezadre módur jungfru sancte maria. og öllum guds heilögum monnum og ydr minn kære skriftafader. fyrer allar minar synder. þær sem eg hefr gort. fra þeim fyrsta dege. sem eg kunne synd at göra. og til þessarar stundar. i nidurfellingu guds bodorda. og vangeymslu hans laga og Rettinda. i ástarleyse vid gud og i þeirri óhlýdne er eg hafða vid fôdur og modur. og vid alla þá. sem mer vildu nockut gott kenna og yfer mig vöru skipader. mer til sáluhjalpar. Nu jatar eg þer minn kære fader. at eg hefi synder görvar. i ófund og ofmetnade

¹) Solveig Björnsdóttir dó 1495.

i lyge og langrækne. i ofbelde og i ofdrambe. i metnade og mikilæte. i ofsa og i jllsku. i bólvan og i bræde og bradlynde og reide og i ofolinmæde. i ofmikillri margmælge og i sundurlæte. i ofuragirnd og i ofafngirnd. og i mörgum og margföldum syndsamlegum lifnade. Nú játar eg þer minn kære skriftafader. at eg hefe synder gort allar þær er vondur maður ma misgóra. i blote og i banne. meineidum og i gudhialpareidum. þrifeidum og salareidum. og svarit á alla vegu vid minn gud ranglega. syndir hefir eg górt i tunguskæde. i ofáte og i ofdrykia. i heipt og i hatre. i bolvan og i bræde. Margt og mikit hefer eg misgórt. i æglite mins blezada skapara. andlega og likamlega. vakande og sofande. vitande og ovitande. viliande og óviliande. munande og ómunande. á nott og dege og á hverri stundu mins lifs. so at adrer hafa fallet i synder fyrer minar saker. opt hefer eg vafet mig i annara manna syndum. veit eg allan minn likam æmliga hafa vollit i synda diupe. og i ferlegu særlife. höfudit hefer opt hallazt til særuglegrar hvildar. og optliga til mikils efterlætis. ægunum hefir eg opt lypt til ferligrar synar. Eyrun hefer eg opt læigt til hegómlegrar rædu. munninn og varirnar hefir eg opþhrært til mikillrar angursemi bæde mer og ódrum. med tungunne hefer eg miklar meinsemder górt. bæde mer og ódrum. og þo sialfre mer mestan sálarhaska. Hendur minar og fætur hefer eg opt fram sett til syndsamlegra verka. og hiartat hefir optlega kveikz til hegómlegrar Rædu. og ohæfilegshaturs. og særugrar glede. hefer eg opt nædgat natturu til misgórda. og er eg því verre enn adrar skepnur því þær lifa epter sinne nátturu. enn eg hefe gengit af minni natturu um marga hlute. eg hefe margfalldega syndgaz. og brotit gude á móte. i sið dædlegum höfudsyndum. sem er ofát og ofdryckia. ófund og ofmetnadr. og rangr peninga dráttur. og i margre ágirne og likamligre lostasemi. bæde vakande og sofande. og á alla vegu. sem maðr ma ser med spilla og ecke sidr drygt þa synd likams munadarins. þott eg hafe stódd veret i þeim veikleika kvennlegrar náttúru. sem er fluxum sangvinis. Sidan hefer eg gort i holdtekiu

drottins mins ofdirfd og athugaleyse. og ei með so góðum vidrbunade. sem vera atti. og grunat guds þionustu. og leynt syndum efter mer og sagt ej til kennemönnum. idraz ei syndanna. þott eg hafe til sagt. og ei haldit þær skrif-
 er. sem mer hafa settar verit. og pilgrimsferder og önnur gödverk. eda adra þá góða hlute. sem mer hafa settir verit i minar skrifter. haldit illa helgar tider og föstutider. gört mer föstur og helgehald efter minum hugþocka. enn fyrirlitit hitt. sem adr var sett og dæmt af heilögum fedrum. haldit illa heit min vid gud og helga menn. Syndgaz hefer eg i því. minn kære fader. at eg hefer ei fylgt dædum til greftrar. ei vitiat siukra manna ne sarra. ei heldur vitiat þeirra. sem i myrkvastofu edr öðrum þröngvingum hafa haldner verit. og ei gört so ölmusu. sem eg skyldde og mer bære. verit obænraekin. bædi fyrir mer og öðrum. goldit seint og illa allar minar skuldir. tolla og tiunder. bæde heilögum kirkium og kennemönnum. frændum og fatækum mönnum. So og hefer eg syndgaz i allskonar avinnunge og i girne peninganna. goldit seint og illa Testamentum efter födur minn og módr mína. bæde kirkium og kennemönnum. frændum minum og fatækum mönnum. haldit illa guds lög og bodord. þótt það allt rangt. sem adrer hafa rett til min talat. og synt mig so vilia vera yfer öllum. enn under öngvum. illa hefir eg min börn sidat og tyttat. og latit þæg mörgum óvanda fram fara. og so sialfa mig illa sidat og annat fólk til. þat eg hefer átt með at göra. hvad eg læt mig nu. sem hiartanlegast idra og angra. eg hefer syndgat mig kære fader. i allskonar agirne. og sællife. enn hinn fatæke hefer þarfnaz sinnar hialpar. af minni eigu. borit a mig gull og silfr og alla vega mer volsat og minum likama og minum klædum. sem mér hefer helst i hug komit. hryllt¹⁾ mer og hrosat bæde fyrer konum og köllum. mer til ordlofs og eftermælis. til þess at sem best skyldde litaz á mig. og minn hinn sama likama. oc látit allt efter likamanum. þat sem hann hefer kunnat at beidaz. Eg hefer misgört. minn hiartanlegr fader. v(id) skilningarvitt mins likama. i syn ægnanna. heyrn Eyrnanna.

¹⁾ Svo.

ílming nasanna, atekning handanna, og í tilgaungu fótanna, í berging munnsins og í huxan hiartans, og í undanfellingu, x. laga bodorda vors herra Jesu. Eg hefer og syndgaz í undanfellingu sex miskunarverka, hverra guð krefur af huerium kristnum [manni á dóma dege. Eg hefer ei klædt nakta, eige fett hungrada, eigi gefit þyrstum at drecka, ei vitiat siukra ne visat vegfarandi mönnum veg, þat allt idkat og elskat, sem bæde gude og godum mönnum hefer mest verit skapræn at, framit þat mart, sem manna sattum eyder, og svo fyrer komit mínum náunga, með ágirni og rangindum, hefir eg verit astlæs bæde fyrer gude og mönnum, fyrer mínum frændum og fataekum mönnum, enn ævðgat mig með ósóma og allskonar ágirni og hvernin eg hefe fram farit, þat skal nu telia, eg hefe misgört í stygd og stridlæte, í svikum og singirni, í illsku og umleitni og undirhyggiu, í glede og galeyse, í þögn og þriotsku, í sundurgörðum og særyrdum, í beryrdum og bakmælum, og í öllu ordalage illu og ónytu, hefer eg allar þessar synder gort so opt og mörgu sinni, minn kæri fader, at eg kann þat ei ordum inna, eða huganum til at koma, því eg hefer bæde gört vakande og sofande vitande og ovitande, viliande og oviliande, (á) nótt og á dege, og á hverri stundu míns lífs, vil eg nu giarna allra minna synda idraz, heita af at láta, og yfer at bæta, og hverium manni fyrergefa, er misgört hefer við mig, Játar eg mig svo framarlega sekan og syndugan, sem allsmektugr guð vill mig vera (láta) og vill mig sekan dæma, biðr eg sialfan guð fautr og son og helgan anda náðar og miskunar, og at hann fyrergefe mer allar mínar saker og synder, so at eg mege efter þetta líf ædlaz himinrikis glede utan enda. amen.

Guð gefe ydr her með allt gott og þusund marga goda nött. Forlátit mer nú hiarta mitt gott því þetta er í öngu lage.

[Biarkan . is . ar . næv . stungiñ is . i hef : : s-hi . . . s. B. þ. z. f. er. is. logr. vellande vimr. algróin akr.¹⁾

Deus(e) ofanskrifadr Skriptaformále var ritinn a pergamentarollu,

¹⁾ [Þetta er auðsjáanlega eitthvað bjagað; helst er að ráða, að það hafi átt að merkja: „Bjarni hefir skrifað þetta Gíslason“.

eftir hverju þetta er skrifad. og er þetta form eignad Solveigu
Biarnardóttur hinne ríku.

297.

17. Janúar 1495.

á Skarði.

TESTAMENTISBRÉF Solveigar Björnsdóttur.

AM. Fasc. XXXII, 32, transskript á skinni frá 31. Marts 1497, og hefir aldrei verið innsiglað; er það komið frá Staðarhóli (= a); AM. Apogr. Nr. 1495, afskript gerð fyrir Árna eptir transskriptinu, nákvæm. — AM. Fasc. Lxxiii, 14, stórt transskript á skinni frá 27. Ágúst 1517, og hefir aldrei verið innsiglað; það er hér kallað b í orðamun. Frumrit þessa bréfs þekktist nú ekki, en það er til í fjölda af pappírsafskriptum frá 17. og 18. öld, en þær standa allar langt að baki þessum fornu transskriptum, sem hér er farið eptir, og yrði orðamunur frá þeim einungis til þess að villa fyrir. Margar af þeim hafa ártal bréfsins skakt, og setja, að það sé gefið út 1485 í staðinn fyrir 1495. Einna helzt er pappírsafskriptin í Öxnafélagsbók ÍBfél. 309. 8ov bl. 32 b—35 b, sem er rituð um 1620 beina leið eptir Vatnsfjarðartransskriptinu frá 31. Marts 1497 (a); aðrar hirðum vér ekki að telja. Þó að þessi fornu transscripta verði nú að vera frumrit vor að þessu bréfi, er þó auðséð, að hvorugt þeirra muni vera vel nákvæmt, því að þau leiðrétta víða hvort annað. Um gjafr þessar orðu síðar mikið málaferli, og því hefir bréfið verið transskriberað svo ört þegar til forna.

Skiptabréff Solwegar björnsdottur.¹⁾

In nomine domini²⁾ amen.

[einn gud³⁾] j heilagri⁴⁾ þreningu hann sie vernd min og uardueizla uarygd og⁵⁾ uiduorun allra minna uondra uerka og haskasamligra hugreninga badi firir sal og lif ei sidur hjalp min heilsa hallkuæmni⁶⁾ og hugar styrking til allra godra verka. endurbæting. afmaning allra mina misfella og motstadligra mina⁷⁾ afbrota. giori ec solveig björnsdotter so fellt testamentum firir minni [sal syndugri⁸⁾ ei sidur pals jonssonar bonda mins barna ockara og⁹⁾ fedgina allra frænda og foreldra gudi til lofs og dyrdar og hans millduztu modur [og mey¹⁰⁾] junfru sancti marie

¹⁾ 309. ²⁾ dei, b; ³⁾ [eins gudz, b; ⁴⁾ algjordre, b; ⁵⁾ sl. a; ⁶⁾ halskuæmni, b; ⁷⁾ sl. b; ⁸⁾ [syndugri sal, b; ⁹⁾ sl. b; ¹⁰⁾ [mey og, b.

æuenliga til oendaligrar hugunar os greindum monnum til oslockuanligrar myskuuar og gledi. og ollnm kristnum salnm. heil at ulti og¹⁾ uizmunum og skyrri skynsemi likamligra vizmna allra.²⁾

J fystu gef ec mic allzualldanda gudi grædara minnm j nald hans haleitu og³⁾ hialpsamliguztu modur sem er uernd uor og⁴⁾ uardveizla og⁵⁾ uardhalld vortt⁴⁾ og uegr eilifnr til lifs himirikis dyrdar at⁶⁾ hnn uirdizt at bidia firir mier og berandi mitt boð til sinn⁵⁾ sætazta son⁶⁾ drottin minn Jesnm christam at hann myskunni mier og firirgefi mier allar minar sekter saker og syndir sem ec hefi honum [i mot brotid⁷⁾ med ord og [nmlidnar synder⁸⁾ til þess⁹⁾ framferdis og flutnings er eg bid(i)andi upprettu¹⁰⁾ og rot raduerndinar¹¹⁾ [sancta anna sancte andrenm sancti petri sælum þollaki biskupi¹²⁾ beatum godemvndvm sancti olaf kong sancte micael eigi sidur minn hallkuæman¹³⁾ uardhalldz eingil med ollum odrum himirikis herskap sie bidiandi firir mier til allzualldanda¹⁴⁾ gnðs at ec mætti fa frid og firirgefning allra minna synda. amen.

J fystu kys ec mier og likam minvm legstad inni j¹⁵⁾ kirkiunni a skardi þar sem sancti onnu alltari er þar firir framan en ef þat er ecki giort vm þat ec onduzt þa uil ec huila fram firir uorri frn ef þar finnst skial til at minn herra biskupinn j skalholhti gefur þar lof til. med sama hætti og skilordi ef ec onduzt j uazfirdi edur holi j bolungarvik gef ec huerri kirkiunni af þessum ij sem ec hefi adur greint og mier under hennar myskunnar fadme kiorit at huila. xx. c. j þarfigu gozi.

Jtem gef ec sonum minum ij [og ockrum pals mins er vid¹⁶⁾ eigum ockar j millvm j þessa mina testamentvm giof þorleifi og joni.

Jn primis iordina skard a skardstrond med þessum

¹⁾ sl. b; ²⁾ sl. a; ³⁾ sl. b; ⁴⁾ sl. a; ⁵⁾ sins, b; ⁶⁾ sonar, b; ⁷⁾ [aa mote giortt, b; ⁸⁾ [vmliden vond verk, b; ⁹⁾ þessa, b; ¹⁰⁾ uppspretta, a; ¹¹⁾ raduennningar, b; ¹²⁾ [sanctam annam. sancte andream. sancte petur. sælann þorlak biskup, b; ¹³⁾ hallkuæmazta, b; ¹⁴⁾ allz vallda, b; ¹⁵⁾ sl. a; ¹⁶⁾ [er vid pall minn, b.

jordum til greindum. níp. hualgrafir.¹⁾ kross. frackanes. reynekelda. langey. langeyarnes. hnukur. kuenaholl. stacka-berg. ormstader. suiney. vigolfstader. uogur. kiallakstader.²⁾ [orrahuoll. galltardalur³⁾ allar greindar jarder firir. ij. c. hundrade og þar til halft annat hundrad⁴⁾ hundrada [j kugildum⁵⁾ fridum peningum og friduidum. flatey. bræðra-tungu. mafahlid og þær fleiri jarder⁶⁾ er under hana ligia og⁷⁾ so heita lauik. skerdingstader. hlid.⁸⁾ tunga. allar þessar⁹⁾ jarder firir. ij. c. hundrada og [þar med¹⁰⁾ c. kugillda eda kugillda virt.¹¹⁾

Jtem¹²⁾ j þridiu grein gef ec solueig bionsdottir¹³⁾ son-vm minum þolleifi og joni fyrr nefndum j þetta mitt testa-mentum alla¹⁴⁾ jordina uazfiord er ligur j isafirði med þeim jordum sem þar under liggia og so heita gioruidalur. eyr. biarnastader. vogur. suansuik. halshus. sueinhus. þufa¹⁵⁾ skalauic. horslhid. botn¹⁶⁾ eyr og hualatur oc allar þessar iarder sem ecki eru eign heilagrar kirkiu j vazfirði. og ec a sialf hier ut af þa gef ec þeim firir. ij. c. hundrada og þar til. ij. c. hundrada j lausagozi j fridum peningum og friduidum¹⁷⁾ kugilldum og lausa aurum odrum.¹⁸⁾

J fiordu deilid gef ec opt greindum¹⁹⁾ sonum minvm hol i bolungaruk med þessum jordum sem þar under liggia og [so heita.²⁰⁾ ij. hlid. tunga. myðalur. hanholl. gil. os.²¹⁾ tuo braun. breidabol. kroppstadir. ij. backar. keflanik. golltur. allar [þessar²²⁾ jarder firir. ij. c. hvndrada²³⁾ og þar til. c. hundrada j uoruirdu gozi fridu og ofridu med kugilldum.

[J fimtu deild²⁴⁾ gef ec joni þalssyni og þolleifi brodur hans iordina ogur j isafirði med þeim jordum sem²⁵⁾ þar vnder liggia er so heita. blamyrrar. efsti dalr. hrafnaborg-strandsel.²⁶⁾ birnustadir. kleifar. borg. hiallar. kalfauik.²⁷⁾ allar þessar. ij. c. hundrada epter þui sem ec hefð eigandi

1) hualgrafi, a; 2) kiallakstader, b; 3) [galltardalur. orahuoll. b; 4) sl. a; 5) [kugillda, a; 6) sl. b; 7) hueriar, b; 8) sl. a; 9) fyrgreindar b. v. b; 10) [med þessum greindum jördum, b; 11) uirdum, b; 12) sl. a; 13) fyr nefndum, b. v. (hér) b; 14) sl. b; 15) þufar, b; 16) botn botn (!) b; 17) med b. v. b; 18) sl. a; 19) þessu(m), b. v. b; 20) [hier greiner, b; 21) sl. a; 22) saman þessar jansottar, b; 23) sl. a; 24) [Jndelle (!) b; hér hefir því stad-ið í frumritinu: J. u. deild; 25) sl. a; 26) sl. a; 27) kalfaruk, b.

at ordit og þall jonsson bondi minn hefur lagit mier greindan ogur firir iordina as i holltum med þeim iordum sem adur greinir. so se .c. hundrada sem as er dyr til. hier til gef ec ttittnefndum¹⁾ sonum minum stad j adaluik firir .c. hundrada og hier med ogur og adaluik og jordum. þar med attatigir hundrada j lausagozi og þessar jardir til ij nordur j bug j blondudal firir .c. hundrada. hier til anam(n)a ec þeim til eignar bolstadarhlid og eyuindarstadi firir .c. hundrada og²⁾ þriatigi kugillda þar innbyrdis. þar til furufiav(r)dur og þar til sextan hundrada jord. þar til³⁾ xxx. c. j lausagozi allt saman firir .c. hundrada. gef ec solveig biornsdottir þessum sonum þessar allar adur greindar jarder [til fullrar eignar. og frials forrædis. vndan mier og under þa. med öllum þeim gögnum og gædum. hlutum og hlunnendum sem þessum öllum jördum. hefur at fornv og nyv fylgt og ec hefer fremst eigande at ordit.⁴⁾ med greindum lausagozum med so felldum skildaga at ec uil sialf hafa⁵⁾ bruka og bihalda allt þetta goz jarder oc lausa aura med ollu tilliggilse⁶⁾ so leingi sem ec lifi og ec uil⁷⁾ fiarforrædi hafa an nokkurs tiltals eda klogunar utan ec uili sialf fyrr af hondum selia eda vid skiliaz epter þui sem þa er minn uili til utan min kunnri fyrr vid at missa. þa skal þetta mitt testamentum obrigduligt þeim frialst og lidugt til nakuæmligrar⁸⁾ nytsemdar og frials forrædis og fullrar eignar og þeirra umbodsmanni logligum til lidugrar attektar þeirra uegna ef þeir eru þa ei fulltida menn.

J so mata ef so kan til at bera eda ske firir nokkurs konar⁹⁾ hindrun omilldra mana eda rofun laganna hins annars at omiukt myskunarleysi þeirra kann so upp a þa ad¹⁰⁾ falla at [þeir megi¹¹⁾ eigi med nadum niotandi uerda mins hinskaparbandz epter mins herra þauans brefi og¹²⁾ hans nad og riettagheit hefur vtgefit upp æ mitt hionaband med fleirvm nytsemdar nada brefum þar vm gior finnast kunna at þeir megi eigi miner arfar vera þa skulu þessar minar

¹⁾ titt töldum, b; ²⁾ þar til, b; ³⁾ sl. a; ⁴⁾ [sl. a; ⁵⁾ hállda, b. v. b; ⁶⁾ sl. a; ⁷⁾ sialf: þessi, b. v. b; ⁸⁾ nakuæmligrar, b; ⁹⁾ skonar, a; ¹⁰⁾ sl. a; ¹¹⁾ [þa mega þeir, b; ¹²⁾ sl. b.

gre(i)ndar gjafer snuazt með þeim fleirum gíofum og gíorningum sem¹⁾ hier epter stauda suuazt upp j míua testamentum gíof salugíof og tíundargíof og allar þær loggíafir sem kristin rettur akuedur at framazt megi gíora og gefa epter logum j so mata at ec lýsi tíundargíord mína fíorítiger. c. huadrada. uema meire fíunízt með þuí fegiáldi sem ec a j austflordum nnder audrum monnum [og ur þessu gef ec þessum sonnm míuum.²⁾ xx. huadrud huadrada ef þeir uerda ei míuer arfar. her til gef ec kirkíum. prestum. fatækum felausum bnfostum mouuum og þeim sem born sín bera a nonaruol attatígír huadrada með þeim. xx. c. sem greíuer um kirkíu þa sem ec huíli at. hier með gef ec [vj. huadrud huadrada³⁾ lanngetuum sonum mínum og dætrum vínum og uenzlamonnum með slíkri mídlan og suudurskípti sem þa skytur gud míer j hug og ec uíl gíort hafa. hier með gef ek npp allar oreíga skullder. hier með gef ec ænenlígt bord herdísi logadóttur og gudlaugu sæmundardóttur⁴⁾ með so felldvm skíldaga þott⁵⁾ þær deyi⁶⁾ gef ec odrum íj. omogum mat með somu⁷⁾ forordi meðan þeir lífa at annar síe j uazfírdi og syngi daglíga fírir míuui sal og páls míns barna ockara fedgína ockara og frænda og forelldra af tolum⁸⁾ hueru dag pater noster enn langar knelld [og fírir⁹⁾ maríumessur allar maríu saltara so og ei sídur skípa eg¹⁰⁾ at gefízt ænenlíga .v. aurar j kósti artíardag mínu fatækum monnum þeim sem mest þurfa so leíugi sem ockrer frændur hallda þetta goz. hier (með) skípa ec gudnyu bardardóttur mat meðan hun lífir. bíd ec mína epterkomendnr erfíugía eða umbodsmenn og síerlíga pál míuu hann samþycki og utgíallde þetta mítt testamentum ef gud gefur yður¹¹⁾ at lífa míe badum ockr til frídar og epter kómauí til odaudlígrar og endalaus(r)ar sambudar j hírd hímeríkís uístar. hier með [er ec vm¹²⁾ bídíauuí alla menn at þeir fírirgefi míer allar mínar uondar tíl gíorder og serlíga¹³⁾ mína undírmenn so og er ec umbídíauuí alla þa menn sem standa yfer mín-

¹⁾ sl. a; ²⁾ [og hier gef ec sonvm mínum þessum hier vr. b; ³⁾ [sl. a; ⁴⁾ logadóttur, b; ⁵⁾ þa, b; ⁶⁾ deya, b; ⁷⁾ svo felldu, b; ⁸⁾ tolltum, b; ⁹⁾ [sl. a; ¹⁰⁾ og til skil b. v, b; ¹¹⁾ konum, a; ¹²⁾ [sl. b; ¹³⁾ síerdeílíe; b.

vm grepti at þeir seie mier nockrar godar bæner og so allir þeir sem andlat mitt fretta og nockurn auoxt hafa þegit minna peninga¹⁾ so og skuln þeir allir kwitter sem mitt hafa þegit an heimilda og so þeir sem uid hafa tecit af þeim sem med mitt goz hafa farit. byð²⁾ ec at þessi min skipun halldizt epter þni sem kristinn rettur og logbokinn jnni helldur nm allar þær gjafir sem j þeim finazt at gefazt megi so framt sem þeir uilia fordazt andliga pinu anars heims og auitan þeirra manna sem þessi litla olmosa er firir gefin. [gefst meira³⁾] en log standa til þa gangi aptur sem tala rennr til. sa þarnizt meir⁴⁾ sem meir⁴⁾ hefur þegit en onguar onytizt.

Og til sannenda hier vm set⁵⁾ ec mitt jncigli firir þetta mitt testamentum⁶⁾ bref [huert ed skrifat⁷⁾] uar a skardi a skardstrond a antoniumsmessu um uetrinn arnm epter guds burd [þusund .iiij. c. ix tigr og .v. ar.⁸⁾

298.

27. Janúar 1495.

á Hvilft.

VITNISBURÐUR, að Brandr Jónsson lögmaðr hafði gefið Sigmundi syni sínum jörðina Bæ í Súgandafirði.

AM. Fasc. XXXII, 30, frumritið á skinni, og er innsiglið fyrir bréfinu. — Apogr. 810.

Vitnesburður um bæ 1495.⁹⁾

Þat giore ek olafur jonsson godum monnum viturligt med þessu minu opnn brefi ath eg heyrda brand jonsson laugman lya þui firir mier j kirkiunne á myrwm j dýrafirði. at hann gæfi sigmundi brandzsyni sýni sinwm bæinn j sugandafirði til fullrar eignar er liggur j stadarkirkin sokn ei af þui bæ hann sagdizt skýlldn gefa honum meire peninga ef hann þyrfti med. Ok til sanninda hier wm setta ek mitt jnsigle firir þetta wittnisburdarbref er skrifat war á huilt j aunundarfirði þridiudægin næsta epter conversio sancte

¹⁾ fleimuna, b; ²⁾ bid, b; ³⁾ [og meira, b; ⁴⁾ mest, b; ⁵⁾ setta, b; ⁶⁾ testamentanta, b; ⁷⁾ [er giort, b; ⁸⁾ [M. iiij. c. ix. tigr og .v. ar. b; ⁹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

paule. þa war lidit fra hingatburd wors herra jhesu christi þushünd cccc niutigir ok u ar.

299. 4. Febrúar 1495. á Mýrum í Dýrafirði.

Dómr sex manna útnefndr af Guðna Jónssyni, er þá hefði kongs sýslu og umboð milli Geirhólms og Langaness, um það, hversu full eignarvitni þau skyldi, er ger voru um þá gjöf, er Brandr heitinn Jónsson gaf Sigmundi syni sínum jörðina Bæ í Súgandafirði og hálfan Vatnadal.

AM. Fasc. XXXII, 81, frumrit á skinni. Af 7 innsiglium eru nú 8 ein fyrir bréfinu. — Apogr. 811.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyræ sender jon þorsteinsson. gudlaugur loptzson. þollakur andunarson. einar sueinsson. þorðr einarson. jon kolbeinson godum monnum vitrlegt¹⁾ með þessv uoru opnu brefi ad sub anno gracie .M.^o cd.^o nonagessimo quinto æ miduikudaginn næsta epter purificacio sancte marie. æ myrvm j dyrafirði æ þingstad riettum vorum ver til nefnder af ærligum manni gudina jonsyne er þa hafði kongs sýslu og vmbod j millum geirholms og langaness æ atb lita rannsaka skoda og dæma vrn þau vitne er sigmundr braundzson bar þar fram og doms æ beidetz hvert afl ath hafa skyllð(e) edr huersu fullkomen uitne ath þeir skylldu veræ. huor er giort uoro um þa gjoef er brandr heitinn jonson fader hans gud hans sal nade skyllde gefit hafa greindum sigmunde jordina bæ [ok²⁾ halfan vatnadall³⁾] j sugandafirði til fullrar eignar edr huort adrnefndr sigmundur mætte ath sier taka fyrnefnda iörd bæ epter sinum vitnum. Nu saker þess ath nær saum og yferlasum opit uitnessburdabref ola(f)s jonsonar under hans heilu og oskoddu hangande jnsigle j hueriu er suo stod ath greindur olafur hefde heyrt braud jonson lya þui fyrir sier ath optnefndr sigmundr skyllde eiga optnefnda jaurd bæ j sugandafirde. j annare grein kom þar fra. fyrir oss t(u)an vitne huor

1) Svo. 2) Svo hér; annars z; 3) [á spássiu.

er þat soru med fullum bokareide oss fyrnefndum monnum
 hiaveraundvm ath þeir hefde heyrt arna hillebrandzson
 segia þat ath hann hefde heyrt ath brandr heitin jonsson
 hefde lyst þui æ deyianda degi fyrir þeim presti sem hon-
 um ueitte allar naudsyniar og fir¹⁾ sier og²⁾ fleikum audr-
 um. ath optnefndr sigmundr brandzson sonr hans skyllde
 eiga tittnefnda jaurd bæ j sugandafæde. og af þui at vær
 saum vitnessburdardref fyrir nefndz olafs ionssonar en heyrð-
 um suardaga tueggia skilrikra uotta epter þui sem fyr
 skrifat steðr þui dæmdum ver þat fir³⁾ .ij. lauglig laga-
 uitne og tittnefndan sigmund brandzson mega frialslega ath
 sier taka tittnefnda jaurd bæ. ath næstum fardaugum. byggja
 og bæla edr bua sialfur æ og ath aullu sier ath nýta sem
 riettur eignarmadur fyrir utan allan reikningskap. þar til
 hun veri med logum af honum sott med riettum lagadome.

samþykte greindr gudine ionson kongs vmbodsmann
 þenna vorn dom med oss og setti sitt innsigli med vorum
 insiglum fyrir þetta domsbref skrifat æ huilt j aunundar-
 findi æ faustudaginn næsta fyrir skolastice virginiss⁴⁾ æ
 sama aæ sem fyrir seger.

300. 14. Febrúar 1495. í Flatey á Skjálfaudafirði.
 4. Janúar 1498. á Granastöðum.

Jón Jónsson og Margrét Jónsdóttir kona hans selja Páli
 Þórólffssyni þann part í jörðunni Björgum í Kinn, sem
 Margrétu hafði til erfða fallið epter Björn bróður sinn, fyrir
 þá peninga, er þau urðu ásátt um.

AM. Fasc. XXXII, 26, frumritið á skinni. Af þrem innsiglium er
 eitt epter og litid brot af öðru. — Apogr. 3361.

Kaupbref firer parte j biargastodum j skinna-
 stada (1) kirkiusokn.⁵⁾

Þat giorum uer biorh hakonarson ok augmundur jons-

¹⁾ fir, hér; annars f; ²⁾ svo hér; annars z; ³⁾ fir^o, hér; ⁴⁾ p. e. 6.
 Febr.; ⁵⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

son ok þorlakkur jónsson godum monnum uitturligt með þessu uoru oppnu brefe at vm uetturun þa er lidet uar (fra) guds burd. M. iiij hundraut. niutiger ok .v. ar. svnnudagen næsta eptter kyndelmessu uorum uer j hia saum ok heyrðum a j flattey a skialfañðafirde ord ok handaband þessarra manna þals þoralssonar¹⁾ af einne alfu en jóns Jónssonar ok margrettar jónsdottur af annarre at fyr nefnd-er menn jón ok margret kona hans selldu adr greindum pale þoralfssyne²⁾ til fullrar eignar þan jardarpart j jorðunne biorgum j kinn j stadar þingum sem henne hefde fremst thil erfða fallet eptter biorn broder sin til moszt uit adrar systur sinar. en her j mot gaf þal þorralfsson¹⁾ suo mykla penningga ok ut lugtte opptnefndum jone ok margrettu sem þau urðu asat ok þeim þotte sier uel auægja. ok til sannendda hier um settum uid fyr nefnder menn uor jnnsigle firir þetta jorðarkopsbref³⁾ er skrifat uar a grana-stodum j kin um netturen elftta⁴⁾ dag Jola iij arum (sidar) en fyr seger.

301.

15. Febrúar 1495.

i Haga.

1497.

KAUPMÁLABRÉF Ara Andréssonar og Þórdísar Gísladóttur.

AM. Apogr. 1490, eptir frumriti, og lýsir Ávni innsiglanum. — Apogr. 1169 (eptir transkr. eða öðru frumriti).

Þat giorum uær jón gíslason. loptur filippsson. eyolfur sigurðzson. prestar. gunlaugur teizson. þorolfur augmunsson jón jónsson godum monnum kunnigt með þessu uoru opnu brefi. at uær uorum j hia saum og heyrðum ðá j haga ðá bardastraund ðá sunnudagen næsta fyrir simonsmessu. þa lidit uar fra hingatburd uors herra jesv christi þusund flog-ur hundrut. lxxx. ok xu ðár. at suo uorden kaupmale var lystur ok stadfestur a giptingardeigi. a millum ara andres-sonar ok þórdísar gísladóttur. at suo fyrir skildu ok under-

¹⁾ Svo hér. ²⁾ Svo.

tauludu. at gisle filippusson gaf þordise dottur sinne .ix. hundrada. at tilgreindre jordunne halfre laugardal er liggur j talknafirde. þar til .xx^c. j silfre ok .xc. j aullum peningum. Hier j mot gaf andres gudmunzson ara syne sinum hundrat hundrada j aullum peningum. at tilskildre jordunne saurbæ ð raudasande. ef hann kynne hana at fa. ok med jayrde adurgreins ara ok samþycki faudr hans kiore gisle filippusson þordise dottur sina helmingakonu j hans gard til allz þess fiar þau ætte eda eigande at yrde til feingins fiar ok ofeingins. Ok til sanninda hier um setium uær uor insigle fyrir þetta kaupmalabref. skrifat j sama stad. tueimur arum sidar enn fyr seiger.

302.

21. Febrúar 1495.

á Kirkjubóli.

GUDNI JÓNSSON gefr Birni syni sínum „enn að nýju“ jarðirnar Hvamm í Hvammssveit, Ásgarð hálfan, Glerárskóga og Ketilsstaði.

Kriegerssafn 2. 4to, bls. 188—190, með hendi Styr's Dorvaldssonar c. 1700.

Bref að Gudni Jonsson gaf Björni Gudnasyni

Hvamm og hálfan Ásgarð.

Það gíðri eg Gudni Jonsson góðum monnum viturlegt. að eg medkiennunst med þessu mijnu opnu brefi. að eg hefí feingid og fæ eg enn að nýu Björni Gudnasyni sýni mijnum þessar jarðir. Hvamm. Ásgarð hálfan. Glerárskóga og Kletilstaði honum og hans börnum til fullrar og allrar æfinlegrar eignar. med þeim skilmála. að fyrnefndar jarðir skulu hverki gjaldast nie gefast undan hans börnum og lözlegum Erfingium. fæ eg greindum Björni Gudnasyni hveria þessa áðurnefnda jörð med öllum þeim ummerkium. gógnum og giædum sem hverri um sig fylgir og fylgt hefir að fornu og nýu til fiallz og fiðru. eftir því sem jeg hefí fremst eigandi að orðid. Og til sanninda hier um set eg mitt jnsigli fyrir þetta opid bref. skrifad á Kyrkiubóle j

lðngadal, laugardaginn næstañ fyrir pietursmesso ðrum eptir Guds burd M. cccc. xc. og. v. ðr.

203.

2. Marts 1495. á Strönd í Selvogi.

ERLENDR JÓNSSON selr Erlendi bónda Erlendssyni og Guðriði Þorvaldsdóttur konu hans jörðina Lágafell í Landeyjum fyrir jörðina Bakka á Kjalarnesi, með fleira skilorði, er bréfið greinir.

AM. 238 4to., bl. 7—8 (Bessastaðabók), skr. c. 1570.

Bref um Backann.

Þat giorvm vær Ormr Jonsson. Jon Hallsson oc Vlfvedinn Þorsteinsson godvm monnvvm kvnngitt med þessv vorv opv brefi á Strönd í Selvogi svnnvdaginn næsta eptir þrettanda dag jola vorvm vier í hia savm oc heyrdvm á ord oc handaband þessara manna Ellendz bonda Ellendzsonar oc hvstrv Guðridar Þorvardzdottvr kvinnv hans af einne alfv enn Ellendz Jonssonar af annare. skildist þat oc falldist vnder þeirra handabandi ad Ellendr Jonsson selde adr nefndvm Ellende bonda jordena Lagafell fyrir .xxc. er ligger í eystrum Landeyivm í Kross kirkiv sokn med ollvm þeim gognvm oc giædvvm sem greindre jordv fyllger oc fylgtt hefir at fornvm oc nyiv oc han vard fremst eigandi at.

Hier í mot gaf fyr nefndvr Ellendr bondi jordina Backa er ligger á Kjalarnesi í Bravtarholtz kirkiv sokn fyrir .xx c. med ollvm þeim gognvm oc giædvvm sem greindre jordv fyllger oc fylgtt hefir at fornvm oc nyiu oc han vard fremst eigandi at til æfingligrar eignar med sodan skildaga at adr nefndr Erlendr Jonsson skyllde mega giora af fyr nefndri jordv Backa hvad han villde hvort han villde eiga hana sialfr oda selia hana eða gofa hvorivm han villde. vtan þratt nefndr Ellendr deyde svo han hefði ecki rad at giorrt fyrir jordvnni þa skyllde adr nefnd hvstrv Guðridr leysa til sin jordina oc eignast fyrir .xxc.

Skyldv optnefnder menn Ellendr boude oc Ellendr Jonsson svara lagaríptingvm æ sinni jordu en halda til laga hver sinv kavpi.

Samþyckte þenna þeirra giörning oc kavp tit skrifvd hvstrv Gvdrídyr oc vp lagdi med handabaudi.

Oc til sannenda hier vm settvm vier fyrgreinder menn vor insigle fyrir þetta jardakavpsbref hvort ed skrifad var æ Strond j Selvogi manvdeiginn j fostvingang þa lidit var fra hingad byrd vors herra Jesv christi M. cd. lxxxxv. ar.

304.

20. Marts 1495. í Ási í Öxarfirði.

SIRA Einar Benediktsson selr Finnboga Einarssyni, syni sínum, jörðina Grindr á Höfðaströnd fyrir Skáldalæk í Svarf- aðardal og lausafé að auk.

AM. Fasc. XXXII, 26, frumrit á skinni með öllum (4) innsiglium. — AM. Apogr. 3364.

(Vm) jordina grindur¹⁾.

Þat giörum uier jon magnusson. asmundur hallsson. þorolfur hranason, ketell gyslason goodum monnum uitur- ligt med þessu uoru opnu brefue. ath þa lidith uar fra guds burd þusund .cd. xc. ok fimm ær æ fostudaghin næsta firir annunciacionem beate marie uirginis. j æse j auxar- firde uorum uier j hia saum ok heyrðum æ ord ok handa- band Einars prestz benedikzsonar ok finnboga einarssonar sonar hans. ath suo firir skildu. ath greindur sýra einar selde saugdum finnboga jordina Grindur er liggur j hofs kirkiu sookn æ haufdastrauñd med ollum þeim gognum ok giædum. eignum ok jtækum sem greindri jordu fylger ok fylgtt hefer ath fornu ok nyio ok hann hafde fremstz eig- ande ath ordith. sagde hann bænhwif skylld æ jordunne ok jordin ætte selfavr æ deillardardal sem ath fornu hefuer uerid. hier j moot gaf nef(n)dur finnboge saugdum sira Ein-

¹⁾ Utan á bréfinu með fornri handi.

are jordina skaaldalæk er liggur j ualla kirkiu sooká j svarfadardal firir .xx. hundruth ok þar til .x. hundruth j þarfigum peningum. lukte oppt nefndur finnboge þa þar nefndum sira einare .v. malnitu kwgillde .cc. j kauplum .cc j smiorum. ok gelldfiar hundrath er hann atte adur under saugdum sira einare. Þui gaf ok giorde oppt nefndur sira einar þrattnefndan finnboaga aurlwngis kuittañ ok aakiæru-lausañ uñ alltt jardar nerd firir oppt nefnda jord grindur. skilide tytt nefndr finnboge ath sier taka ath næstum far-daugum alla jordina grindr til fullrar eignar ok frials for-rædis epptter þui sem hun var honum sellde ok fyr skrif-uath steñdur. samaleidis skilide sira einar ath sier taka ath næstum fardaugum jordina skaaldalæk. skilide þuor hallda til laga sinne jordu sem keyptt hefde. enn sa þeirra suara lagariptingum er sellt hefde. Ok til sanninda hier uñ settum uier fyrr nefnder menn vor jnsigle firir þetta bref skrifuath j sama stad. deige ok ari sem fyrr seiger.

305.

21. Marts 1495.

á Brekku(?)

GUÐRÚN Guðmundardóttirselr Jóni Sigmundssyni hálfá jörð-ina Hafnarhólm á Selströnd í Steingrímsfirði fyrir lausafé.

AM. Fasc. XXXII, 33, transkript á skinni frá 7. Júní 1495. Í bréfabókum er ártal þessa bréfs ranglesið 1492 (u lesið sem ii).

Bref um hafnarholm j Steingrímsfyrd¹).

Þat giorum uer pall jonsson. biorn berþerson og helgi sygurdzson goduñ monnum uiturligt med þessu uoru opnu brefi ath²) þar woru uer j hia sauñ og heyrdum a ord og handaban(d) jons sigmundzsonar og gudrunar guðmundar-dottur at suo fyrir skilidu at gvdrun selldi joni sigmundz-syne til fullrar eignar alla halfa jordina hafnarholm er ligur j steingrímsfirði a selströnd j nes kirkiu sockn til fullrar eignar med ollum þeim gognum og gædum sem

¹) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. ²) ath at, transskr.

greindri halfri jordu fylger at fornu og nyju epter þui sem hun hafdi fremz eigandi at ordit og henni til erfda hafdi fallit epter gudmund jngimundarson faundur sinn enn honum epter þorgerdi dottur sina. hier a moti gaf jon greindri gudrunu sex hundrut .iii malnytu kugilde. xij fiordunga sniors. halfs anars eads hest og þar til x aura. Skyldu þesser peningar luckaz at næstum fardogum þar inan sucitar. skyldi jon halda sagdri jordu til laga en gudrun suara lagaa riptingum. ok¹⁾ til sanninda hier um settum uer fyr nefnder menn uor jncigli fyrir þetta kaupsbref er giort war brokku²⁾ j eyiafird(i) laugardaginn næstan epter ymbruuku a langafostu arum epter gudzburd M iij c ix tigr og u ar.

306. 22. Marts 1495. í Flatey á Skjálfandafirði. í Múla.
12. Janúar 1498.

Vigdís Jónsdóttir selr Páli Þórólfsyni þann hluta í jörðunni Björgum í Kinn, er hún hafði erft eptir Björn bróður sinn.

AM. Fasc. XXXII, 24, framritið á skinni. Eitt af innsigliunum (3) er eptir. — Apogr. 3362.

Um Jordena biorg í kinn³⁾.

Þat gerum uer biorn hakonarson ok augmundur jonsson ok Þorlakur jonsson godum monnum uitturlegt med þesu uoro oppnu brefe at um uetturen þa er lidet uar fra guds burd M. cccc niutiger ok v ar. a sunnudagen næsta firir mariumessv a laugafostu vorum uer j hia saum ok heyrdum a j flatey a skjalfandafirde. ord ok handaband þessarra manna pals þoralfssonar af einni alfu en uigdisar jonsdottur af annare at fyr nefnd vigdis jonsdotter selde a þr gre(i)ndum pale þora(l)fsseyne til fulrar eignar þan jardar part j jordunne biorgum j kin j stadar þingum sem henne hafde til erfda fallet efter biorn broder sin til mozt

¹⁾ Svo hér. Annars ritar transskriptið „og“. ²⁾ Svo = j brekku?
³⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

vid adrar systur sinar. en her i mot gaf þal þoralfsson suo mikla peninga ok lugtte sem þau urdu asat ok henne þotte ser uel anægja. Ok til sanenda hier nm settum uer fyr nefnder menn uor jnsigle firir þetta jardarkops bref skrifat j mula j r(e)ikiadal a fostudagen næsta epter en xiiij (dag) iij aru(m sidar) en fyr seger.

307.

10. Apríl 1495.

í Vatnsfirði.

VITNISBURÐER þriggja manna um það, að Björn Guðnason hafði lýst sig löggarfa Solveigar Björnsdóttur „samdægris, er hann spurði hennar fráfall“ (28. Marts), ef börn hennar og Páls Jónssonar reyndist ekki skilgetin eða réttborin til arfs.

Kriegers safa 2. 4to, bls. 1—4, með hendi Styr's Dorvaldssonar c. 1700.

Vitnisburðarbref að Biörn Guðnason hafi
Lýst sig erfingja epter Solveigu Biörns-
dóttur.

Það giornm vær Þordur Bryniolfsson. Kietill Arnason og Jon Eijriksson godum monnum viturligt með þessu vorn opnu brefi. að á laugardaginn næstañ fyrir midföstu¹⁾. þá er lidid var fra hingadburd vors þerra Jhesu Christi M. cccc. xc. og v. ár vorum vær i hia i Storustofunne j Vatzfyrði j Jsafyrði að Biörn Guðnason settist j aundugi og lýsti sig þar löggarfa epter Solveigu heitina Biörnsdóttur modursýstur sijna. samdægris er hann spurde hennar fráfall. sem Guð hennar sal náde. til jafnadar vid Ara Guðnason brodur sinn og adra þá sem þeim jafnfrám stædi að frændseme og loglegri skilgietningu. þar fyrst tilgreindum gardinum Vatzfyrði i Jsafyrði. með þeim peningnm ollnm föstum og lausum. kvikum og dandum. sem þar samañ stæde og under lægi. Skard a Skardzstrón(d) með ollum þeim jordnm og lausagotzi kviku og daudn. frijdn og ð-

¹⁾ D. e. 28. Marts.

frijdu sem þar er. undir liggur og saman stendur. og til allz annars gotz. landa og lansa¹⁾ aura. jarda og kugilla og annara peninga. hvar hellst í landinu sem þeir stæði og væri. nordań og vestań. austań edur sunnań. og adur- nefnd Solveig Biörnsdottir hafði átt. svo framt sem þau Born er optnefnd Solveig hafði átt med pálli Jonssyni væri ecki skilgietni og þau væri ecki med riettu hennar arftakar. Svo og heyrðum vær ádurgreindir menn. ad ádurgreindur Biorn Gudnason lagði lög og dom fyrir alla þessa adur- skrifada peninga.

Og til sanninda hier um settum vær fyrskrifader menn vor Jnsigli fyrer þetta opid bref. hvort ad skrifad var i Vatzfyrdi j Jsafyrði faustudaginn næstań fyrer Pál(m)z sunnudagum vorid a sama áre sem fyr seiger.

308.

18. Apríl 1495.

á Hólumum.

8. Maí 1502.

á Skriðuklaustri.

VITNISBUÐABRÉF, ad síra Jón Indriðason hafi kvittað Mar- tein Ólafsson um þá heimreið, er honum þótti hann hafa gert sér á Hólumum í Reyðarfirði, — og um upplag í Syðri- vik í Vopnafirði og kaupahlutann í Hólumum.

Bisk. Skalh. Fasc. X, 14. frumrit á skinni. — AM. Apogr. 2621 „securaté satis“. „Brefed atti eg. og kastade því saman vid Dom- kirkiannar bref“. (A. M).

Bref vm kaupahlutan j Holmum í Reidarfirdi austur

j Mulapinge. og vm Sydre vik j Vopnafirde xxiiij^c

(meinast med Skialldtingstodum sex huudrudum)

lysing Jarngerdar Jsleifsdottur Anno

M. cccc. lxxxv.²⁾

Þat giorum uier gudmundur jonsson. arne þorbiarnar- son. eyuinður bergsson. albanus ionsson godum monnum uitarligt med þessv uoru opnu brefe at þa er lidit var fra

¹⁾ Svo. ²⁾ Utan á bréfnu með „nyrre hende“ (AM.)

hingatburd uors herra jhesu christi M cccc. lxxxx ok v ar. ðá holmum j reyðarfirde laugardagin næsta fyrer pasca uorum uier j hia saum ok heyrðum a ord ok handaband. at sira jon jndridason gaf martein olafsson kuittan ok akærlausan um þa heimreid ok attekt sem adur greindum sira jone þotte fyr greindur marteinn sier ologliga hafa tilgiort a holmum j reyðarfirde. Jtem heyrðum uier fyrgreinder menn ij sama stad ok dag at jarngerður jsliefsdotter gaf alldrei framar upplag ðá jordunne sydre vik. florum hundrudum ok xx. er liggur j refstadarþingum j uopnafirde en hun mætte at logum eignazst kaupablutan j holmum þanu sem tittnefndur sira jon selde optgreindum marteine olafsyne bonda hennar. ok til sanenda bier um settum uier fyrnefader menn uor insigle fyrer þetta uitnisburðarbref er skrifat uar a skriduklaustrej fiozdal um uoret sunnudagen næsta epter uppstigningardag uij arum sidar en fyr seigier.

309.

21. Apríl 1495.

í Ásgarði.

ÚRSKURÐUR Stepháns biskups í Skálholti um legkaup Stafafellskirkju áðr en sira Árni heitinn Bjarnason tók við staðnum.

Bisk. Skalh. Fasc. XI, 1, frumrit á skinni. Innsiglið er dottið frá. — AM. Apogr. 2428 „accuraté“.

Bref um legkaup Anno 1495.

Vær stephan med Gudz næd biskup j skalholhti giorum godum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefi ad asgautur ógmundzson hefir komit fyrir oss eptir spyriandi huersu fara skyldi vm legkaup þau sem fallit hefði til kirkiunar ad stafafelli adr en sira arne heitin biarnason tok med stadnum. Hófum vær hugleitt vm þetta mal og litzt oss það skiællagazt ad erfingiar greindz sira ógmundz¹⁾ heitins taki þau legkaup sem fellu adr sira arne heitin tok med stadnum enn hans erfingiar þau sem fellu þa hann hafði med stadnum tekit. Og til sannenda hier vm lietum

¹⁾ Svo.

vær festa vort secretum fyrir þetta bref skrifat j asgardi j grimsnesi feria tercia pasche. anno domini Mcdxcv.

310.

9. Maí 1495.

í Skálholti.

STEPHÁN biskup í Skálholti úrskurðar og staðfestir öll börn Þorleifs Björnssonar og Ingveldar Helgadóttur getin fyrir og eptir festing skilgetin og lögleg til arfs.

AM. Fasc. XXXII, 34, frumritið á skinni. Innsiglið e: dottið frá.

Brief Stefans Biskupz vm Hiuskaparband Þorleifs

B(jórn)s(onar) og Jnguelldar Helgadóttur.¹⁾

Uer Steffan med Gudz nad biskup j Skalholti giorum godum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefe ad vær hofum yferlesit oc optliga skodad bref þorleifs heitins bjornssonar oc²⁾ jnguelldar helgadóttur vm þeirra hiuskaparband. oc²⁾ þeirra barna rettliga arftöku j allar ætter suo sem landzlaga bokin skyrer eiginnar konu börn meinalaus j alla stade skulu taka med heilum oc²⁾ oskoddum jnsiglum fyrst vors helgazta födr pauans sixti .iiij. med þui nafne af hans sierligre nad oc²⁾ (miskunn) vtgefit ad fyrr skrifader menn skulu mega eigazt oc²⁾ saman ad vera an nockurs flecks eda avitanar neins mannz. þar næst hofum ver yferlesit bref vors verdugazta födr herra Gantonis med Gudligre forsia Erchibiskups ad Nidarosi j hueriu ad ecki annad ma merkiazt enn fylling oc²⁾ samþyckt hins fyrra efnis. hefer oc²⁾ vorr nadugi herra kong kristiern j sinu brefe vm erfð oc²⁾ arftöku barna greindz þorleifs oc²⁾ fyrrnefndrar inguelldar miuklatliga til gefit ad þau skyldi taka²⁾ allañ rett oc²⁾ erfð sem annarra eiginna kuenna born ad eilifu hier epter. hier til hefer vorr næste forverare biskup magnus Godrar minningar leyft oc tillatid ad þetta hionaband skule oc²⁾ megi lögligt vera. Enn huad hann hefer ofrekara greint eda talad j sinu brefe enn herra pauans valld edr vile hefer adr vtgefit þa fyllum vær oc²⁾ staðfestum eigi þat ad eins ad

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá c. 1700. ²⁾ Svo hér.

þau skyldi saman mega vera með rettu hiuskaparbandi. helldr biodande oc¹⁾ þat að þeirra börn getin fyrer oc¹⁾ epter paulaliga dispenseran oc¹⁾ logliga festing skulu alla arfa taká suo sem meinlausrar eiginnar konu börn. hier með fyrerbiodum vær ollum oc sierhuerinum (með) þessu voru brefe oc¹⁾ giorninge motkast að veita jordi edr werki vnder horduztu strida kirkiunnar laga. Ok¹⁾ til sannenda hier vm festum vær vort junsigle fyrer þetta bref Skrifad j skalholhti jn profesto sociorum Gordiani et epimachi martirum anno domini millesimo quadringentesimo nonagesimo quinto.

311.

31. maí 1495. í Dal í Eyjafirði.

SAMNINGR Þorláks Þorsteinssonar og Sigríðar húsfreyju Þorsteinsdóttur um jörðina Dal í Eyjafirði og annan arf eptir Árna heitinn Einarsson, bónda Sigríðar.

AM. Fasc. XXXII, 27, frumrit á skinni. Öll (10) innsiglin eru nú döttin frá.

Þath giornum uier biorn gudnason. hoskolldur runolfs-son. stefan ketilson. ketill arnason. þordur brýniolfsson-gisle²⁾ jonsson. jon þordarson. jon dadason. gisli arnason. og jon sigmundzson godum monnum uiturligt með þessu woro oppnu brefi ath á sunnodagin næstan epter fardagaúicku um norith j dal j eyjafirde. þa er lidit war fra gudzburdi og hollgañ hingat j heim þusund iij hundrud ix tiger og u áá woru wer j hiá saum ok heyrðum a ord ok handá-³⁾bañd³⁾ í j uelborina manna þorlax þorsteinssonar af einne halfu enn sygridar huspreu þorsteinsdotter af anari alfu. áth suo fyrir skildu: ath greindr þorlackur þorsteinson lofadi greindri sigridi til afendingar og framgreizlu þar strax fyrir oss nær werandum monnum. j fyrstu halfa iord-ina greindan dal og þar til alla halfa peninga kuikæ. dauda. fasta. lausa. frida og ofrida sem fiellu til arfs og eignar

¹⁾ Svo. ²⁾ gisla, frbr. ³⁾ handáá, bañda, frbr.

einare halfdanarsýne enn þorlackur reiknar sier nn til umbodz fallit hafðá epter arña heitin einarson. greindi og reiknadi sigridur sig eiganda wera helming(s) allz arfs aura og audæfa epter nefndan arña einarsson bonda sinn til mozt og jafnadar uit hans adr nefndan arfa og umbodz-man og nændizt þar kaupbrefum. giordn(m) og uottum ath. og epter þessum hennar lýsingum og uitna næningn. þá lofadi adr greindr þorlacknr sagdri sigridi ath ganga til hlutfallz og laga skiptis og fram ath legia alla peninga sem fyr greiner uit hana og henni j hond ath selia ath aungum vndan teknum. Suo ei sidur lofadi sigridr j sogdn handabande at leigia fram til skiptis og skodunar slika femuni sem vnder henar wer(n)d og fornaran ero til jafnadar bytis. j suodan mata sem sigridi fullnaz uitne epter sogu sinne. syndum kaupmala eda suordum eidi hennar sialfrar at sonodum kaupmala epter logum. þa skyllði þetta þeirra feskipti standa obrigdiligt wm alldr og æffi fyrir þeirra erfingium ollum¹⁾ og obornum an nocknrar aklogunar eda logligrar ahræringar. wæri og suo ath þessi biuising briggdiz sem fyr greiner wm greind nitæ eda kaupmala og opinberiz þau ecki ath anxaraþinge j sumar forfallalaust enn þa seinna j moguligan tima: ef hindran kann meina fra skilordi þa skildi þorlakur undir sic og erfingia arna heitins aptur alla jordina dal en greida sigridi mala sinn sem henne fullnoduzt uitne ath j kaup þeirra arña hefði komit. Hier til lofadi sigridur j sogdn handabandi at þorlacknr skyllði fyrir sier an nockurar hindrunar omackx eda mottmælis og eigi tregdunar. mega aptur taka jordina dal under sina vernd sem fyr seiger og aungum umbodzmanni eda manni skyllði hun þar epter aucka fa eda setia fra því sem nn war giort þorlacki til nockurar fornæmingar. fyr sagdra peninga framan til næsta oxardæþingx. suo eigi sidur skyllði til helminga skiptazt þeir peningar sem fyrir sunau liggia. skylldu huorer um sig suara halfum skulldum ath sanprofudu helminga felagi.. Og til saninda hier wm og meiri audsyningar. þa settum wer fyr

¹⁾ svo = öldum. ²⁾ þ. e. 1. júní.

greinder men wor jncigli fyrir þetta skiptabref er gior(t) nar j samā stad og dāR deigi sidar enn adr seiger²⁾.

312.

31. Maf 1495.

undir Felli.

ANDRÉS Guðmundsson kvittar Guðmund son sinn um öll þau skipti, sem þeim höfðu á milli farið.

AM. Fasc. LXVII, 15, transskript á skinni frá 11. Marts 1508. — Apogr. 1168.

Andres Gndmundsson gefur son sinn qvittan¹⁾.

Þat giore ec andres Gudmndzson godum monnum viturligth med þessu minn opnu brefi. ath ec medkennunz ath ec hefer gefit Gudmund andresson. son minn med fullu samþýckj ok vpplagi þorbiargar Olafs Dottur eign kuinnu minnar avllungis kuittan ok akærulausan vm alla þa peninga kuikd ok Daudd sem ec hefer honnm gefit ok goldit Serligd jarðer ok kuildi fridaa peninga ok ofridd ok þar med vm aull annnr ocknr peningd skipti er vid haufum med skipzt d huerin are sidan fyrst er ec afhentj honnm sind peningd ok til þess ath nu er komit fyrir mier ok anllm minum langligum erfingium ok epterkomendum. Ok til saninda hier um. Setta ec mitt jnsiglli fyrir þetta kuittanarþref er skrifad var undir felli j kollafirdi. SunnuDaginn næstd epter fardagd vm vorit. arum epter Guds burd 0. cccc. niutiger ok fimm aa.

313.

7. Júní 1495.

í Dal í Eyjafirði.

TRANSKRIPHTARBREF.

AM. Fasc. XXXII, 33. frumtransskriptið á skinni. Af þrem innsiglum er eitt fyrir bréfinu.

¹⁾ Á spássiu brétsins með hendi frá 17. öld.

Þat giorum uer einar magnusson. jon signazson og jon magnusson godum monnum uiturligt med þessu noru oppnu brefi ath uier hofum sed. yfer lesit og heýrt yferlesit opit bref med heilum og oskoddum jnsiglum suo latanda

[Hér kemr Hafnarhólmsbréf frá 21. Marts 1495, Nr. 305 hér á undan].

Og til saninda hier um settum nier greinder menn uor incigli fyrir (þetta) transkriptarbref er giort uar j dal j eýjafirdi huitasunu um vorit æ sama ari og fyr seiger.

314.

17. Júní 1495.

á Þingeyrum.

Jón prestur Þorvaldsson, officialis nyrðra, lýsir því, að Ólafr Filippusson hafi svarið fyrir sér fullan bóka-reið, að hann hefði ekki saurgað kirkjugarðinn í Viðidalstungu (1483), hvorki höggvið, slegið né stungið, fyrr en hann var áðr sleginn og félagar hans.

AM. Apogr. 396 „Ur storu transkriptarbrefe 3ia presta og 3ia leikmanna [20. April] 1515“ (AM.).—JSig. 66. 8vo með hendi Grunnavíkr-Jóns eptir sama transskripti.

Hier er undanfæri Olafs.¹⁾

Þat giorer ec jon prestur þorualdsson officialis heilagrar hola kirkiu godum monnum uiturligt med þessu minu opnu brefi at olafur philippusson sða so felldann bokareid firir mier æ þingeyrum miduikudaginn uæstann firir festum corporis christi þa er lidit. uar fra hingatburd uors herra iehsu christi. M. cccc. ix tiger og fimm æa. at hann hefði ei saurgat kirkiugardinn i uidedalstungn og huorki hogguitt ne slegit. og ei stungit. fyrr enn hann uar adur sleginn og hans selskapur. og ei nisse hann huer þat giordi. sóru og sonnudu þenna eid med nefndum olafi so heitandi menn. grimur jonsson. sigurdur iwarsson. asgrimur þorbiarnarson. halluardr hallzson. ion philippusson. asgrimur jonsson. bergur jorundzson. ion gudmundzson. gudmundr helgason. bessi arason. grimur biornzson og biarne gunnarsson.

¹⁾ 66.

Og til sanninda hier um setta ec jon prestur officialatus inncigle. og sera nechulas uilhialmsson sitt inncigle med þeirra manna innciglum sem soru med optnefdum olafi firir þetta bref er skrifuat uar j sama stad og dag sem fyrr seiger.

315.

19. Júní 1495.

í Spjaldhaga.

TVEGGJA tylfta dómr útnefndr af Finnboga lögmanni Jóns-
syni um arf eptir Ingibjörgu Þorvarðsdóttur og Pál bónda
Brandsson á Möðruvöllum (Möðruvallamál).

Dómabók Jóns landritara Magnússonar í Fol. 196b—197b, skr. c. 1604 „wr breffaBok Eggertz logmannz Hannessonar Lxv“ (= a), og mun þæð eiga við öll skjölín um Möðruvallamál. — Landsbókasafn 789. 4to, bls. 388—386, skr. c. 1620 fyrir Ara Magnússon í Ögri, eptir transskripti frá c. 1500.—Landsbókasafn 68. 4to, bl. 318—321, skr. c. 1640.—Landsbókasafn 69. 4to bl. 144—145, skr. c. 1640. — Landsbókasafn 116 4to I, 97—100, með hendi sira Jóns Haldórssonar í Hitardal c. 1730.—MSteph. 27. 4to, bls. 405—412, skr. c. 1730. — *Analecta juridica* Odds Jónssonar digra (hjá mér), skr. 1668. — Prentaðr í Lagasafni Magnúsear Ketilssonar I, 112—117.

Æpter fylgja broff þm Mandruwalla manna
Aa(k)löggun vppð Hakonar R. B. sum standa
fyrra a þui Bladi 245.¹⁾

Ollum monnum þeim sem þetta brief sia edur heyra senda Sturle magnusson. Gunnlaugur Teitzson. Þorlakur Þorsteinsson. Magnus Arnason. Magnus Þorkielsson. Hauskulldur Runolfsson.²⁾ Stephan kietilsson. Eirekur Juarsson. Sigurdur Þorsteinsson. wigfus þorsteinsson. Magnus Magnusson. Biorn Jngimundarson. Tomas Gregoriasson.³⁾ Gudmundur Gunnarsson. Thomas hialmsson. [Olafur Olafsson.⁴⁾] [Olafur Gudmundzson. Jon Sigmundzson. Juar brandzson.⁵⁾] Éinar

¹⁾ a, þ. e. á 245. bladi í bréfabók Eggerts lögmanns. ²⁾ Briniólsson 68 (rangt). ³⁾ a; Gregorsson 68; Gorgeyrsson 789. ⁴⁾ [sl. 789. ⁵⁾ [sl. 789.

Olafsson.¹⁾ Þorlakur Jonsson. [Wigfus Sigmundzson.²⁾ Quediu Gudz og sýna kunnigt gíaurandi. ad³⁾ þa er lidit war frð hingatburd wors herra Jesu Christi O cccc xc og v ðr faustudaginn næsta fyrir Jons messo Baptiste vm smarit woru wær j dom nefndir af ærligum dandis manni finnoga Jonssyni laugmanni fyrir nordan og westan a Jslandi sem hann war [a almennilegu hieradspjinge⁴⁾ j spialldhaga j eyiafyrde a þingstad riettum ad rannsaka og skoda og juvirduliga [og fulla⁵⁾ grein a þui ad giora. vm þann framburd og lagabeidslu sem Grymur Palsson beiddi þar oc krafdi optsinnis greindan finnoga jonsson laugmann⁶⁾] [nordan og vestan ð Jslande⁷⁾ dom⁸⁾ yfer ad nefna vm þa ahræring⁹⁾ sem hann sagdist senneliga¹⁰⁾ spurt hafa ad erlendur Bondi Erlendzson wildi fullkomliga akiæru weita ð¹¹⁾ wegna hustru¹²⁾ Gudrydar Þoruardzdottur kunninn sinnar vppa þær fastaeign-er. sem ðdur¹³⁾ att hafdi hustru¹⁴⁾ Jngibiaurg syster hennar. og sonum pals brandzsonar bonda greindrar Jngibiargar Þoruardzdottur. biarna og benedict. hafdi til arfs fallid ept-er modur sýna.¹⁵⁾ Einn sýdan þar eptur Pali Brandzsyni eptur fyrr sagda sonu sýna. enn nn reiknadi ðurnefndur Grymur sonum sýnum. þorleifi og benedict allar þessar eign-er hafa til erfda¹⁶⁾ fallid eptur nefndan pal brandsson faud-urfandur þeirra. Sagde Grymur ad ðurnefndur Erlendur Erlendzson þottist¹⁷⁾ hafa fyrir sier Riettar Bot Hakonar kongs er hann¹⁸⁾ kuad¹⁹⁾ so wotta ad oll²⁰⁾ fyrr saugd odul skylldu aptur falla j þa ætt og slegti sem þau væru²¹⁾ fyrst af komiñ. Saumuleidis beiddi og krafdi Grymur doms hier²²⁾ vppa²³⁾ af fyrr saugdum finnoga Jonssyni laugmanni.²⁴⁾ huortt hann skyllde af ganga eda hallda [fyrrsagdar eign-er²⁵⁾

¹⁾ [sl. 115. ²⁾ [sl. 789. Vigfus Sigurðsson 27, og bætir hér við: „á almennilegu héraðspjungi“. Síðari hluti dómnefndarinnar er í annari rúð í 63, en öll hin sömu nöfn standa þar og hér. ³⁾ sl. a og 115. ⁴⁾ [b. v. 789. ⁵⁾ [b. v. 69. ⁶⁾ sl. 789. ⁷⁾ [b. v. 63. ⁸⁾ lagadom 789. ⁹⁾ ahræra (!) 789. ¹⁰⁾ a, 115, MKet.; hin: sannlega. ¹¹⁾ Svo a og 789; flest hin sleppa því. ¹²⁾ a, 789; flest hin: hustrur. ¹³⁾ b. v. 789. ¹⁴⁾ lausfrú 789, 63. ¹⁵⁾ þeirra 115. ¹⁶⁾ eignar 63, 69, Anallecta. ¹⁷⁾ þöttist 789, 27. ¹⁸⁾ sl. 69. ¹⁹⁾ kallade 789, 27. ²⁰⁾ sl. a; b. v. hin. ²¹⁾ voru 789, 69, 63. ²²⁾ þar 69. ²³⁾ a, MKet.; hin flest hafa: a. ²⁴⁾ doms þar aa (!) b. v. 69. ²⁵⁾ [fyrr sögdum eignum 115, 789.

fyrir þessa akiæru adurnefndz Erlendz Erlendzsonar. þui Grijmnr þöttist¹⁾ ad laugum skylldugur ad leida sijn prof og witni j Nordlendingafjordungi vm fyrr greindar arftokur. þar sem yngiborg þornardzdotter og syner hennar og [Pall Brandzson²⁾ deydi³⁾ æ sijn u haufudbne⁴⁾ æ mandrnvaullum j eyafirdi. komu þar og þa fram [fyrir oss⁵⁾ [aff hennde Grijms⁶⁾ tno⁷⁾ kaupmalabref med festingarwitnum. undir godra manna jnciglum suo latandi ad Pall Brandzson og Grijmur Palsson hefði⁸⁾ fest kninnur sijnar eptir laugum og landsins rietti⁹⁾ so sem Gudz laug vtuijsa. hafði og¹⁰⁾ grimur lagt lang og dom fyrir alla fyrsagða peninga j haust¹¹⁾ epter pal Brandzson fandur sinn fra fallinn.

Nu¹²⁾ þar sem Grijmnr Palsson sagði Erlend¹³⁾ Erlendzson akiæru wilia¹⁴⁾ weita æ¹⁵⁾ [sagtt jarðagodz¹⁶⁾ epter riettarbot. þa¹⁷⁾ er hun oss miaug okunnug¹⁸⁾ huert afl hun skal¹⁹⁾ hafa. þui hnn stendur so skrifud j [sumum stadi²⁰⁾ [hier jnnañ landz.²¹⁾ ad hun skal ganga j noreige [ad eins²²⁾ [en ei j skattlaundum til skilldum. witum wier og hana allðri fyrir lang geingit hafa hier j landi.²³⁾ enn ef²⁴⁾ wier²⁵⁾ sandliga wita kynnum²⁶⁾ ad hier j landid²⁷⁾ sie jnnkomiñ þessi Riettarbot laugliga af kongzins walldi og²⁸⁾ biuijsast kann²⁹⁾ med laugligum witnum. Annad huert med wors naduga herra hakonar kongs oskóddudum jnciglum eda Almugans beydslu og samþyekt vm allt jsland og³⁰⁾ laugmanns wrskurd³¹⁾ þar vppa þa wilium³²⁾ wier giarnan gefa hier gott

1) þöttist. 2) [Pals Brandssonar 69. 3) a, MKet.; flest hin: deydu 4) a, 789, MKet.; hin: höfuðbóli. 5) [sl a; b. v. hin. 6) [b. v. 789 og a (en er þar við bætt með hendi Magnúsar Ketilssonar). 7) tvenn 789, 27. 8) höfdu 789, 63, 69. 9) og b. v. 789. 10) b. v. 69. 11) þ. e. 1494 12) sl. 63, 69. 13) Erlendur 63, 69. 14) villde 63; villdu 69. 15) vppa 69. 16) [sögðu jarðagózi, Analecta. 17) b. v. 115. 18) [en oss er mjög ókunnugt, MKet. 19) skuli 115, 789. 20) [sama stad 69, Analecta; sama stadi, hin. 21) [a, 789, 69; sl. flest hin. 22) [sl. 63. 23) [en ei skattlöndum og skylldu 63; Ean er j efa huort hjngad j landid sie gieffn edur önnur skattlönd 69. 24) b. v. 27, MKet. 25) ei b. v. 63, 69, 115. 26) 27, MKet.; kynnum, hin. 27) landi a, 789; laud 115; landid, hin. 28) þad, b. v. MKet. 29) kynni, MKet. 30) eda 789, 27. 31) urskurdur 63, 69, Analecta. 32) vildum MKet.; munum 63, 69.

snar til og beidast¹⁾ hier nada²⁾ vm. eptir þeirri grein sem wor wírduligur³⁾ herra hakon kongnr og adrer rietter Nor-egs⁴⁾ kongar j sýnum laugteknum riettarbotum hafa oss til skipad.⁵⁾ ad skrifa aptur til kongsins nada.⁶⁾ huad oss þætti frammar meir of hartt eda of lint af þeim riettarbotum. sem hingad j landit eru vtsendar⁷⁾. Þui ad⁸⁾ oss þikir of þessi skipan⁹⁾ skal standa horfa [j landsins storan¹⁰⁾ skada.¹¹⁾ kann og so ad¹²⁾ wera.¹³⁾ ad allar þessar greiner fyrrsagdar fallist og eingiñ Beuysing fæst¹⁴⁾ vppa¹⁵⁾ sagda riettarbot. þyckir oss vpptekt¹⁶⁾ olauglig. og ei fyrir laug halldandi hier j landi. þui so stendur skrifad ad kongur skal um laug bæta med godra manna ráði. og huorutueggia samþyckt¹⁷⁾ þeirra er landit byggia. [alnir og obornir¹⁸⁾ j hans þegnskylldu.

Nu sakir þess ad wor landzlagabok j sýnum texta so vtuijsar. sem hier j landid¹⁹⁾ hefur obrigdanliga²⁰⁾ [yfir geingid²¹⁾ ad sonur²²⁾ æ [ad erfa²³⁾ modur sýna skilfeingna og fadir son sinn. en sonarson skilgetinn fodur²⁴⁾ faundur sinn þa er so til stendur. þo at²⁵⁾ fadir hans sie ei skilgetinn. ad fanstum eignum og lausum. Nu fyrir þa²⁶⁾ skulld ad Grijmur leiddi sýn prof fyrir oss j nordlendingafiordungi vm adur²⁷⁾ nefndan arf epter þui sem laugbok²⁸⁾ vtuijsar. ad j þeim fiordungi skal arf sækia sem arfur er dainn. Enn²⁹⁾ ef

¹⁾ beidunst 789. ²⁾ a, 789, MKet.; nadar, hin. ³⁾ nádngr 789. ⁴⁾ sl. 63, 69. ⁵⁾ skrifad 69, MKet. ⁶⁾ a, 789, 69, 63, MKet.; nadsr, hin. ⁷⁾ jnn-sendar 63, 69. Við þessa klausu dómsins miðja vega stendr á spássiu í a með fornri hendi: „Ef han skal fyrir laug ganga þa sturlast allar erfdir þui vndarligt er ad eg ma ecki aullngis erfa. Enn sonur minn atrax og adrer nidjar. Laug. þann arf skal huer hafa sem Gud will hann werdi oigandi ad“. ⁸⁾ b. v. 27. ⁹⁾ réttarbót 115. ¹⁰⁾ [til landsins stórs, MKet.; landinu til stórs 789. ¹¹⁾ Og b. v. 27, MKet. ¹²⁾ b. v. 789. ¹³⁾ verda 27, 115; vera so 69, 63. ¹⁴⁾ faez MKet., 27. ¹⁵⁾ fyrr b. v. Analecta. ¹⁶⁾ Eftir Riette b. v. 27. ¹⁷⁾ samþycke 63, MKet. ¹⁸⁾ [alinna (alna 63) og oborna 63, 69. ¹⁹⁾ 63, Analecta; landi, hin. ²⁰⁾ sl. 63, 69; obrigdelega, a (ritað með hendi Magnúsar Ketilssonar). ²¹⁾ [við gengit a (með hendi Magnúsar Ketilssonar). ²²⁾ MKet. ofl.; a ofl. son. ²³⁾ [arff eftir 63, 69. ²⁴⁾ b. v. í a með hendi Magnúsar Ketilssonar. ²⁵⁾ b. v. MKet. ²⁶⁾ þañ MKet. í a. ²⁷⁾ fyrr (!) b. v. 63. ²⁸⁾ logmalid 63, 69. ²⁹⁾ b. v. 63, 69.

madur leidir j odrum stad¹⁾ wotta sijna²⁾ [enn arfur er dðinn³⁾ þa hefir hann þeim fyrirskotid.⁴⁾

Þui fyrir allar þessar greinir og þær fleiri sem hier ad luta vppa laganna wegna dæmdum wier adur nefndir domsmenn. med fullu doms atkuædi ad so profudu mali sonu [grjms Palssonar⁵⁾ Þorleifi og Benedict laugliga erfingia og eignarmenn ad aullum þeim peningum faustum og lausum. sem synir Jngibiargar Þoruardzdottur erfdu eptir modur sjna. enn Pall Brandsson⁶⁾ eptir þa so sem fyrr skrifad stendur. Enn Grjmm [faudur þeirra⁷⁾ riettan vmbodsmann adur greindra sona sinna eptir þui sem laugiñ⁸⁾ vtuijsa. Er so og skipad skipad j laugunum⁹⁾ at erfder þær sem til hafa fallit. sem aull aunnur lagamdl. vndir huerium laugum er þau vrdu. þa skulu þau¹⁰⁾ aull vndir þeim lögum wera¹¹⁾ sem þa geingu laug j lande. er þau mal giaurdust. Svo¹²⁾ og samstundis þa vppa þennañ¹³⁾ worn dom handfestum wier aller tyttnefndir domsmenn finuboga Jonssyni¹⁴⁾ laugmanni fullan eid ef þu: fa þætti. ad þennañ dom hefdu¹⁴⁾ wier dæmt eptir worri samuisku. sem wier wilium suara fyrir Gudi.

Samþykkti þennañ dom med oss finnboi Jonsson laugmann. [Einar eyolfsson¹⁵⁾ og fleiri adrir godir menn þeir er þar voru vit staddir.

Og til sanninda hier vm settum wier adur nefndir doms¹⁶⁾ menn wor Jncigli fyrir þetta doms bref er¹⁷⁾ skrifad war a grund j Eyafjrdi a sama ari deigi sydar enn fyrr seiger.

316.

28. Júní 1495

í Miðdal.

Dóms sex klerka útnefndr af Stepháni biskupi um ágrein-

¹⁾ fiordungi a (með herdi MKet.), 789, 63, 69. ²⁾ b. v. 63, 69. ³⁾ [sl. 63, 69. ⁴⁾ forskotid 63, 69. ⁵⁾ Pals grjmmssonar (!) a, 69, 63. ⁶⁾ b. v. 115. ⁷⁾ [sl. 789. ⁸⁾ lög 69. ⁹⁾ lögum 789; lögmalinu, Analecta. ¹⁰⁾ sl. 789. ¹¹⁾ sl. 69. ¹²⁾ b. v. 789 og MKet. i a. ¹³⁾ sl. 69, 63. ¹⁴⁾ hofum 63, 69. ¹⁵⁾ Jonsson (!) 69; frá [sl. 63. ¹⁶⁾ b. v. 27, 63. ¹⁷⁾ hvert, Analecta.

ing milli sira Þorvarðs Ívarssonar vegna sin og kirkjunnar í Odda, og sira Haldórs Jónssonar, vegna erfingja sira Snorra heitins Helgasonar.

AM. Apogr. 2188 með hendi Páls Hákonarsonar „Ex orig. Oddensi. Þetta bref er skrifad so sem með flotaskriftarhende. er þo audsýnelega original“. (AM.). — Afskrift meðal Oddabréfa í Landskjalasafni með hendi sira Bjarna Hallgrímssonar (= b).

Vm kotvöll.¹⁾

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra. sendum vier broder Haldor med Gudz nðd ðbote ð Helgafelle. Narfui Jonsson officialis heilagrar Scalholtz kirkiu. Jon Gislason. Einar Erlendzsson. Kollgrijmur Kodranzsson. Jon Jonsson prestar Skalholtzbiskupsdæmis Gudz kuediu og vora kunneckt giorande med þessu voru opnu brefui at sub anno gracie M. cd. xc. v. j Middal laugardagin næsta firir Petarsmessu og Paals²⁾ j almennelegri prestastefnu vorum vier j dom nefnder af virduligum herra og andlegum faudur herra Stephane med Gudz nðd biskupe j Skalholte at dæma um þá ðkæru er millum var sira Þorvardz juarssonar. vegna sin og kirkiunnar j Odda og sira Halldors Jonssonar. vegna erfingja sira Snorra heitens Helgasonar. Jn primis um þá jörd er sira Snorre heiten Helgason gaf kirkiunni j Odda og gallt j sinu testamento og ðnefnde þar j þá jörd sem Eyiolfur heitinn Einarsson laugmadur hafde lofuat honum firir upplagit ä kirkiulæk. Snor þar firir oss eitt lauglegt vitne at Eyiolfur heiten logmadur hefde lofuat sira Snorra heitnum annat hvert halfva jordina Samstade eda alla jordina Kotvöll er liggur j Breidabolsstadar kirkiusokn. Jtem vændizt sira Þorvardur audru vitne heima ð Rångarvøllum at heyrt hefði lysing Eyiolfz heitenz laugmanz og medkienn- ing ad þesse giörningur hefde fram farit þeirra millum. Dæmdum vier sira Þorvard skylldugañ at leida þat sama vitne j mögulegan tima firir biskupe Stephane eda hanz umbodzmanne³⁾ at greinder prestar sira Þor- vardur og sira Haldor laugdu vnder med fullu handabande. j suo mata at hvor skylldde svara audrum sem stefndur huat

¹⁾b; ²⁾p.a. 27. Júní. ³⁾ Hér er strykað út orð í afskr., og settir punkt- ar yfir til merkis að eitthvað hafi ekki orðið lesið.

hver matte til annars tala. Enn saker þess að greind half jord Samstader var seinna burt seld. því at Heilax anda náð til kalladre. og at suo profudu og firir oss komnu. og at leiddu fyrskrifudu vitne því sem hann vændezt. dæmum vier fyrskrifada jord kotvoll kirkiunne j Odda til æuinlegrar eignar og þrúttskrifuadan sira Þorvard at sier mega taka þessa saumu jörd ef hann vill og halda til laga. Jtem um adrar ðkærur. suo sem er um kirkiutiundir þær sem fellu um vorit næsta epter frafall sira Snorra heitinæ og svo þann psaltara og ðklædi sem j testamento brefuenu stod. og erfingiarnar haufdu ecke luekt. Dæmdum vier sira Haldor Jonsson skyldugan at flytia eða flytia láta þessa peninga heim til Odda alagalaus innan mádnadar at heyrðum domenum og afhenda sira Þorvarde eða hans umbodzmanne. Enn um jskyldur og os(t)tolla og adrar rentur kirkiunar j Odda og erfingiarnar haufdu ecke at sier teked adur enn sira Þorvardur tok med stadur um dæmdum vier honum til fullrar eignar og frialslega hafva mátt at sier taka.

Samþyekte þenna vorn dom med oss þerra Stephan med Gudz nad biskup j Scalholte og sette sitt insigle med vorum insiglum firir þetta domsbref er skrifuat var j Midal ð sama are. deige sidar en fyr seigir.

317.

30. Júní 1495.

á Öxarárþingi.

DÓMR tólf manna útnefndr á Öxarárþingi af lögmönnunum Finnboga Jónssyni og Helga Oddssyni um ákæru Sturlu Magnússonar til Þorvarðs Bjarnasonar um heimanfylgju og tilgjöf Margrétar dóttur sinnar, konu Marteins heitins Bjarnasonar bróður Þorvarðs.

AM. Fasc. XXII, 28 frumritið á skinui; för fyrir 12 innsiglum, sem öll eru dottin frá.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra senda vigfus þordarson. salamon einarson. narfe ellenson.

gisle naldason. jon brafson. jon magnusson. are narfason. gisle jonson þorleifur ormson. þorlakur suartzson. eyvindur thumason ok rúnolfur þorsteinsson. kuediu gudz ok sina kunnigt gerañdi. þa er lidit var fra hingatbndr vors herra jhesu christi þushuñd .cccc. nintiger ok .v. ar a þingnelli a almenniligu oxararþinge þriðudaginn næsta eppter petursmessu og þals vorum vier j dom nefndur af ærligum monnum finboga jonsyne ok helga oddzsyne logmonnum fyrir nordan ok sunnan a jslandi at dæma ok skoda vm þa akæru at stulle magnusson kærði til þornuards biarnarsonar¹⁾ at hann hefði eck(i) feingit alla heimanfylgiu ok tilgiöf vegna Margretar dottur sinnar vr garde Marteins heitins biarnarsonar¹⁾ bonda hennar enn broður fyrir nefndz þornuarcz. logdu þeir þar vnder med handabañdi fyrir oss adarnefndum domsmonnum hafa þat ok halda sem vier dæmdum þeirra a millum. kom þar fram kaupmalabref fyrnefndra hiona er martein heitinn hefði haft til kaups vid fyr greinda margretu .ccc. hundrata. en hun hundrat hundrata. kærði adur nefndur stulle at eppter stæði .vj. huñdrvt ok .xx. ok sex aurar silfurs. Nv med þui at þornarðr biarnarson¹⁾ þottiz ogiorla vita huort lukzt hefði oll heimanfylgian eppter þui sem j kaupmalabrefinu stod þa dæmdum vier fyrnefnder domsmenn stulla skyllðngan at leida .ij. loglig vitne at oll heimanfylgian hefði lukzt eda syna kuittan marteins heitins at hann hefði fulla peninga vpp borit sem honum vel anægdi. Enn ef þetta syndizt ekki þa skyllde stulle magnusson vinna lyrtareid¹⁾ þar a þinginu en minna. at hann hefde luktt adur greindum marteine alla heimanfylgiuna suo sem j kaupmalabrefenu stod. Enn at leiddum vitnum unnum eidnum þa dæmdum ver þornuarcð biarnason¹⁾ skyllðugañ at luka þesi. ui. c. ok .xx. med stliknm¹⁾ fridleika sem inn hafde komet ok þar til .ni. aura silfurs ok xxxxxx. hvñdrada j tilgiöfena. a þar j at lukaz .xx. c. j iorðdum og aunnur tuttugu c j fridum peningum vorovirttum ok þriðiu .xx. c. j aullum faull¹⁾ uirdis peningum á nestm fardogum.

Ok til sannenda hier um settu laugmennener¹⁾ sin innsigle

¹⁾ Svo.

med vorum insiglvum fyrir þetta doms (bref) er skrifat var a þingnelle j sama (stad).

318.

30. Júní 1495.

á Þingvelli.

LOPTE Snorrason selr Magnúsi Þorkelssyni fjórðunginn úr jörðunni Svalbarði á Svalbarðsströnd fyrir tíu hundruð í lansafé.

AM. Apogr. 183 „Ex originali Svalbardensi accuratè“ (AM.)

Þat giorum uid þoruadr gudmunzson. ormur jngimnndarson godum monnum niturligt med þessu ockru opnu brefi ath þa er lidit nar fra guds burd þusund fiogr hundrut niutiger ok u ara midnikudagin nestau fyrir petn(r)s Messo ok pals um sumarit¹⁾ a þorisstodnm a Rostmalarnesi noru uid j hia saum ok heyrðum a ath Loptur snorason selde magnusi þorkelssyne med handabandi til fullrar eignar fiordungin j jorduni sualbarde er liggr a sualbardzströnd j þingieyarþingi²⁾ med aullum þeim gangnum ok gæðnm sem greindum jardarparti hefir fylgt at fornu ok nyu ok hann hefde fremzst eigande at ordid j arf efter stein snorason brodur sinn. hier j moti gaf nef(n)dr magnns þorkelsson sogdum lofti snorasyne tin e j fridum peningum og ofridum. skylldn þan gialldazst opt nefndum lopti jnan þrig(gi)a ara. lýsti greindr loftur þui fyrir oss at hann hefde þenna nefndan part aungum manni audrum fyr sellt eda gefit en nu fyrnef(n)dum magnusi. skyllde sa þeirra hallda til laga er keypt³⁾ hefdi. en sa snara laga riftingum er sellt hefde. Ok til sanenda hier um settium uid fyr nefndir menn ockur jnsigli fyrir þetta jardarkanps bref giort a þinguelli a sama ari sex nottum sidar en fyr seiger.

¹⁾ D. e. á Jónsmessu sjálfa 24. Júní. ²⁾ Svo. ³⁾ keypti, Apogr.

319.

30. Júní 1495.

á Öxarárþingl.

TYLFTRADÓMR útnefndr á alþingi af Finnþoga lögmanni Jónssyni um arf eptir Ingibjörgu Þorvarðsdóttur og Pál bónda Brandsson (Möðruvallamál).

Dómabók Jóns landritara Magnússonar í Fol. bl. 197 b og 199 a „wr breffa Bok Eggerz logmannz Hannessonar“ skr. c. 1604 (= a). — Landsbókasafn 789. 4to, skr. 1620. — Landsbókasafn 63. 4to, bl. 811—822, skr. c. 1640. — Landsbókasafn 69. 4to, bl. 145—146, skr. c. 1640. — Landsbókasafn 115. 4to, 100, með hendi síra Jóns Halldórssonar í Hitardal c. 1780. — M. Steph. 27. 4to, bla. 412—415, skr. c. 1780. — Analecta juridica Odds Jónasonar dígra (há mér), skr. c. 1668.

Alþingisdómur vm sama mál¹⁾.

Það giorum wier Gudne Jonson. Einar Oddson. Arnor finnson. [Stulle Magnusson. Hakon Hallsson²⁾. Magnns Þorkjelsson³⁾. Jon Þorgeirsson. Helgi Þorwalldzson⁴⁾. Jngimundur finnson. Einar Þorolfsson. Andres Gudmundzson. Jon Sigmundzson godum monnum witurligt⁵⁾. með þessu woru opnu Brefe. ad þa er lidit war fra hingadburd wors herra Jesu christi M. cccc. xc og v úr þridiudaginn næstan epter Pietursmesso og þals a almenniligu auðardrþinge worum wier j dom nefndir af ærligum danu⁶⁾ manni finnþoga Jonssyni logmanni nordan og westan æ Jslandi ad dæma. skoda og alyta þnuirduliga [med skinsemd⁷⁾ ad rannsaka huert afl og fullkopluga magt ad hafa skylle su ækjæra og⁸⁾ tilkall. er Erlendur Erlenzson hafdi⁹⁾ uppa þau odol og fastaeignir sem falled hafde eptir hustru Jugebiaurgu Þorwardzdottur og þall Bonde Brandzson erfdi epter sonn sýna. Bjarna Palsson og Benedict brodur hans skilgetna þada. Enn Grjmnur Bonde Palsson reiknadi¹⁰⁾ sier nu til vmbodz fallid hafa. enn sonum sýnum skilgetnum til fullrar eignar. Þorleife og Benedict aull¹¹⁾ adur¹²⁾ greind odol. Eignar og lausafie. sem fallit hafa epter alla¹³⁾ fyrr sagda

¹⁾ D. e. Möðruvallaarf. ²⁾ Halldórsson 789 (rangt). ³⁾ [vantar í a.

⁴⁾ Þorwardason a, 68, 69, 115 (rangt). ⁵⁾ kunnigt 63, 69. ⁶⁾ b v. 69.

⁷⁾ [b. v. 27. ⁸⁾ edur 789. ⁹⁾ og haft hafde b. v. 27. ¹⁰⁾ eignade 63,

69. ¹¹⁾ al. 63, 69. ¹²⁾ b. v. 63. ¹³⁾ b. v. 27.

menn. Pal og Jngibiaurgu og sonu þeirra. j hueriu þeir kunna að finnast. epter þui sem godra manna bref og biujsing¹⁾ þar nm blioda²⁾ og vtuijsar og sa domnr jnnihelldur og³⁾ þar war þa birtur⁴⁾ og opinberadur og upplestin fyrir oss og aullum almuganum jnnañ laugriettu og vtan og dæmdnr war j spialldhaga j Gyafyrde æ almennligu þriggia hreppa þynge j sama firde sem arfur war dæinn. og þui fyrir allar adursagdar greinar. atkuædi. Articulis⁵⁾. frændsemi og laugligar festingar. sem fram hafa farid allra fyrrsagdra manna⁶⁾ j millum og so⁷⁾ ei sjudur eptir laugbokarinnar ordum og [innsetta⁸⁾ j [riett erfdatal⁹⁾. Þui dæmdnm wier med fullu doms atkuædi alla peninga kuika og dauda. fasta og lausa. frijda og ofrijda ad aullu tilskjldu enn aunguu vndan teknu. haufudbolum og vtjaurdum. smærrum og stærrum. sem fallit hafa epter greinda Jngibiorgn Þoruardzdottur. Borñ hennar og Bonda Pal Brandzson. huad hellst það reiknast kann. sonum Gryms Palssonar tueim skilgetnum Þorleifi og Benedict til fullrar eignar allt adurgreint godz. enn fyrnefndum Grymi til laugligs umbodz og frials forrædis. adtauku og allrar vmwendunar. an [nockurar hindranar¹⁰⁾ edur motmælis. og standa sknli obrigdanliga vm alldnr og æfi hier epter.

Og til meiri audsyningar hier um og sannrar medkieningar styrcti og stadfesti og fullkomliga samþyckti [þennan vorn dom¹¹⁾ fyrnefndnr finnbogi Jonsson laugmann. huer¹²⁾ vtnefndi og dæma liet tuennar tylfter j spialldhaga. sem fyrr¹³⁾ seiger j greindum domi og wier medfestum þessum domi. og setti sitt Jnsigli. med Jnnsigle¹⁴⁾ Pietur truls¹⁵⁾ hirdstiora og haufudzmanns yfer allt jsland. [asamt med¹⁶⁾ worum jnciglum fyrir þetta domsbref er gjaurt war j sama stad [og ari¹⁷⁾ deigi sjudar enn fyrr seiger.

1) fyrr gior b. v. 27. 2) votta 27. 3) sem 789. 4) kintur 63. 5) a; articulos, hin. 6) persona 69. 7) b. v. 69. 8) [innsettu grein 789. 9) [riettu erfdatal 27, 789. 10) nockurz hindurz 27. 11) [b. v. 69. 12) huorn hann 69. 13) hier 63. 14) b. v. 27. 15) Trulssonar 27; Lora(!) 63, 69. 16) [789; og, hin. 17) [aari og tjma 27.

320.

15. Júlí 1495.

á Hólum.

WITNISBURÐARBRÉF, að þrír prestar og einn leikmaðr sóru bóka-
areid að því á prestastefnu 22. Júní, að Ólafr biskup, góðrar
minningar, hefði gefið og skipað heilagri Hólakirkju alla þá
peninga, sem hann átti auk þeirra, sem í hans testamentis-
bréfi standa.

AM. Fasc. XXXII, 22, framrit á skinni. Af þrem innsiglum eru
tvö fyrir bréfinu, og er annað þeirra mjög skert. — Apogr. 8860.

Witnisburdur Vm Eijð Gudmunds Jonssonar.

Jons Gislasonar. Jons Jonssonar og Hialta
Ankielsonar¹⁾.

Þath giorum uier eirekur einarsson. nikulas þormoods-
son og halluardr biarnason prestar hoolabiskups dæmis good-
um monnum vitvrligt med þessu woru brefue ath uier
uorum þar j hia æ almenneligre prestastefnu heima æ hool-
um æ jslandi manudaginn næsta firir jonsmessu babiste²⁾
heyrdum uier ath þrír prestar er suo heita Gudmundr ions-
son. jon jonsson. jon gijslason og hiallte arnkelsson leik-
madur soorv suo felldañ bookareid firir syra jone þorualldz-
syne heilagrar hoolakirkju officiali ath þeir hefdi hia uerid
og heyrtt ath biskup olaf goodrar minningar gaf og skip-
adi fylliliga heilagri hoola domkirkiu alla þa peninga sem
hann atte ath auk þeirra sem j hans testamento brefue
standa og þath tilvjsar. og til sanninda hier vñ settum
vier fyrrskrifader prestar vor jnsigle firir þetta bref er
skrifuath uar æ hoolum j hialltadal jn diuisione apostolo-
rum anno domini M^o cd^o non(a)gesimo quinto.

321.

11. August 1495.

á Ökrum.

TRANSKRIPtarBRÉF.

AM. Fasc. XXV, 16, frumtranskriptið á skinni. Innsiglin eru dott-
in frá.

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. ²⁾ Þ. e. 22. Júní.

Það giorum vid markus jllugason ok þorolfur þorfinsson godum monnum viturligt med þessa ockru opnu brefui ad þar voro vid j hia saum ok beýrdum a. ad lesit var opit bref med heilum ok oskaudum hanganda jnciglum suo latanda ord epter ord sem hier seiger.

[Hér kemr bréf Gunnars Jónssonar og Ingveldar Helgadóttur um Auðunarstaði og Bólstaðarhlíð frá $\frac{18}{100}$ 1480— $\frac{23}{100}$ 1481, DI, VI, Nr. 250].

Ok til saninda hier vm settum vid fyr nefnder menn ockur jncigli fyrir þetta transkriptarbref. er skrifuad var a stærri aukrum j skagafirde. þrid(i)udaginn. næsta fyrir asumpcio sancte marie virginis. arum epter gudz burd þusund flogur hundr(u)t nintiger ok fimm úr.

322. 18. August 1495. í Holti í Önundarfirði.

STEPHÁN biskup í Skálholti lýsir svo mikið vera fallið til æfnilegs beneficium upp í heimalandið í Vatnsfirði, sem á bresti reikningsskap kirkjunnar, er lokið skyldi innan þriggja ára.

AM. Apogr. 902 „Ex originali Vatzfiord. accuraté“ (AM). Fyrir bréfinu var innsigli Stepháns biskups, og lýsir Árni því.

Wær stephan med Gudz næd biskup j skalholhti giorum godum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefi ad j þann tima er vær visiterudum j fyrsta sinn vm vestfirðingafiordung komum vær til vatzfiardar j jsafiord og beiddum og krófdum reikningsskapar kirkiunnar þar af henar jnnstædu porcione og mortuarijs og af þeim fleirum hlutum ódrum sem vær mattum þar til taala. Enn af þui ad oss uar þar eigi nóckr reiknengsskapur giorr. þa lystum vær tak sett vpp j heimalandit þar suo mikit sem reikningsskapnum suaradi. Jtem beiddum vær og krodum j annan tima nu er vær komum j seirna sinn greindz reikningsskapar. einn tima annan tima og þridia tima peremptorie og feingum ecki nókut löglegt suar. Firir þessar saker beidum vær og krefium enn vpp a ny adr greindz reikningsskapar. einn tima annan tima og þridia tima a fremzta

mata sem vær megum med lögum giora forskiotandi allri hindran og huerre sem einne afsakañ er hier j moti kann ad koma. firirbiodum vær stridlega huerium sem einum bædi lærdum og leikum vnder fullt forbod og bannz pinu j burtu ad hafa eda undañ ad draga j nøckurn mata tolla eda ti- under reñtur eda jnngiold fyrr nefndrar vazfiardar kirkiu. heldur skipum vær ad allar hennar reñtur og jnngiold leggizt henne sialfre til vppheldiss og efigingar. Enn ef eigi eru skialigheit gior suo sem skyldan bydur jnnañ þriggia ara hier epter eda suo [ad dandi¹⁾] monnum virtedz þat meira vert sem æ brestur skialigan reikningsskap heldur enn hitt sem fram kemur. þa lysum vær suo mikit fallit vera til æfinligs beneficium. vpp j tittnefndan gard vazfiord og heimalandit þar med þeim eignum sem þar til liggia sem suarligt er og reikningsskapur fellr upp æ. Biodum vær eireki biarnasyni og bijfeulum honum vpp a vorra vegna ad vakta og vardueita og alla medgiord æ ad hafa þratt greindum vazfiardar eignum kirkiunne þar til uppreistar og efigingar vpp æ rettañ reikningsskap vid heilaga kirkiu og oss. Og til sannenda hier vñ festum vær vort jnnsigli firir þetta bref skrifat j holsti j aunundarfirde quarta die jñfra octauas assumptionis beate Marie virginis. anno domini M cd xc v.

323. 16. September 1495. í Sælingsdalstungu.

STEPHÁN biskup í Skálholti kvittar Guðna bónda Jónsson af reikningsskap kirkjunnar á Kirkjubóli í Langadal.

AM. Apogr. 2344, eptir frumritinu, sem var á Kirkjubóli. „A þessu brefi er sama hönd sem á vigslubrefinu Kirkiubols kirkiu 1499. (= AM. Apogr. 2345). contnli accuraté“ (AM). „Þetta firir fram- an og ofanskriðad bref er ordriett og stafriett ritad epter osiginalnum. Þad vottum vier sem hvettveggia samanbárum á Kirkiuboli j Langa

¹⁾ [„hier hefur í fyrstu í originaluum ritad vered: leigi. og sidan corrigerad. og er þetta nu í nefudnm original. so sem epter fylger ledgdandi. a ad lesast ad dandi. eins og hier er skrifad“ (AM.)

dal þann 19. Julij Anno 1710. Arne Magnusson. Doretinn Sigurdeson. Dordur Dordarson“.

Steffan med Gudz nad biskup j skalholhti giorum godum monnum kunnigt med þessu voru opnu breffe ad Gudne bonde jonsson heffer giort oss reikningsskap vppa vegna kirkiu sinnar a kirkiuboli j langadal med þui moti ad hann leggur kirkiunne til fullrar eignar flogur hundrud j jordunne stærra felli ok tuohundrud j jordunne minna felli er liggia i trekyllisviyk j aarnes kirkiu sokn. Skal greind kirkia ad kirkiuboli eignast þessi .vj. hundrud j fastaeign j frysogdum jordum til æfenligrar eignar med þeim odrum jordum backa oc brecku sem liggia j langadal oc hun aa adr. enn vær giorum adrgreindann gudna bonda ollungiss kuittann oc akiærulausann vm reikningsskap optnefndrar kirkiu til þess sem nu er komid.

Oc til sannenda hier vm festum vær vort secretum firir þetta kuittvnarbreff skriffad j sælingsdalstungu feria quarta quatuorum temporum in autumpno anno domini M cd. xcv.

324. 17. September 1496. í Sauðlauksdal.
Dómr Stepháns biskups og þriggja klerka og þriggja leikmanna um fiski og hákalla tolla Selárdalskirkju í Kópavík.

Bisk. Skalh. Fasc. XIII, 10, frumrit á skiuni. Ód (7) innsiglingu eru nú dottin frá. — AM. Apogr. 2468 „accuraté“.

Vm tolla selardalzkirkju 1495.

Ollum monnum þeim sem þetta brief sia eda heyra. Senda þordur gudmuzzson. narfe þorsteinsson. are gudlaugsson. prestar skalhollzbiskupsdæmis. gudmundur diakne steinsson. asmundur jonsson og halldor sumarlidason. leikmenn kuediu guds og sina. (kunnigt giorande). ad sub ano gracie M^o cd^o nonagesimo quinto. vorum vær j dom nefnder af uirdulegum herra og vorum andarligum fandur Stefani med gudz nad biskup j skalholhti ath skoda og dæma vīm toll kirkiunnar j selardal. kuomu þar fram maldagar. suo

latandi ath kirkian j selardal ætti en tiunda hvern fisk sinualañ sem á land kæmi j kopaujfk og nidre nid fiorn. kom sira loptur filippusson fram og klagadi firir bisknpen-vm. ath honnm þætti kirkian vera mishalldin af þeim er roid haufdu j fyrr saugdum uerum um toll af hðkollum þeim sem á land kæmi. kom þar fram jon jonsson og domlagdi uid fyr skrifadan sira lopt er þá helit stadin og kirkinna j selardal med fullu handabandi. um fyr skrifadan hakallztoll. þui dæmdum uær fyr nefnder menn med fullu doms at-kuædi fyrnefndri selardals kirkiu enn tivnda hlut ör hueri-um hakalli frð þui er .x. uæri á land komner. j kopaujfk og nidre vid fiorn lifka jafút af goðu og letto. leizt oss þat ecki skadalanst firir kirkiuna at taka ecki sinn hlut fyrr enn at Mæssvdangum¹⁾ edur vpp þadan þa er fatt edur ecki mætti af nytazt. nar þessi vor domur dæmdur og vpp-sagdur j selardal fimtudagin næsta firir decollacio sancti johannis baptiste²⁾. Samþykkti þennan norð dom med oss herra stephan med guds nád biskup j skalholiti og setti sijtt jnsigle med uorum jnsiglum firir þetta domsbref er skrifad nar j saudlaugsdal j patrefirde j saurbæar kirkiu sokn. fimtdægin næsta firir festum beati Matthee apostoli et evangeliste á sama are sem fyr segir.

225.

21. Október 1495.

á Grund.

FINNBOGI bóndi Jónsson selr Jóni Sigmundssyni jarðirnar Mårstadi og Grund í Vatnsdal. með tilgreindri kirkjuskyld og ítökum, fyrir kaupahlutann í Grýtubakka í Höfðabverfi, með þeim atridisorðum, er bréfið greinir.

AM. Apogr. 649, afskrift eptir framritinu á skinni, sem „hústrú Ragn-heidur Jónsdóttir í Gröf“ átti, staðfest 16. Dec. 1710 í Skálholti af Árna Magnússyni, Þórði Þórðarsoni, Þorgíli Sigurðssyni og Grími Magnússyni. Lýeir Árni stafagerð bréfsins og lýkur máli sínu um bréfið svo: „Jon Sigmundsson þesse er sá sem sidar varð lögmaður“.

¹⁾ „o: um Jonsmessu eda þingmariumessu leite“ (AM.). ²⁾ D. e. 27. aug.

Kaupbref fyrir grútubacka¹⁾.

Þat giorum wer þorleifur aorñolfsson. boduar jwarsson. halldor jonsson. ormr jonsson. petur tumasson. halldor biarnarson. helgi sygurdzson. Godum monnum witurligt med þessu woru aopnu brefi. ath a miduikudagin næstan epter luce euangeliste. þa er lidit war frá bingatburd wora herra ihesu christi þusund. iij. hundrut ix tiger og fim aar. a grnd j eyiafirde. woru wer j hía. sanm og heýrdum á ord og hañdaband finboga bonda jonssonar af einnø alfu. Og jons Sigmundzsonar af annare. ath sno fyrir skildu. ath fyr sagdur finbogi jonson selldi fyr nefndum jone sigmundzsyne jarder .ii. er suo heita. marstader og grund er ligia j uazdal j hunauazþinge. med ollum þeim gognum og gædum. hlutum og hlunnendum, sem greindum jordum fylger og fylgt hefer ath fornu og nýu og greindur finbogi hefer fremzt eigandi ath ordith ath a greindri og til sagdri alkirkju skýlldu og manadarbeit ollum busmala og koplum fra marstodum j deilldarhialla j hiallalandz landareign. ei sidur selfor a saudadal. torfskurd j hnukx-jord. og j steinnes land. hier a mote gaf og a greinde jon sigmundzson fyr greindum finnboga allan kaupabluta j jorðune grýtubacka²⁾ med ollum þeim gognum og gædum eignum og jtokum sem greindri jorðu grytabakka j hofdahuerfi fylger og fylgt hefer. ath fornu og nýu og jon sigmundzson hefer fremzt eigandi ath ordit. og gudrun heitin gunlangxdotter kuina hans. med agreindri alkirkju skýlldu. Lýste jon sigmundzson fyrir oss. at gudrun kuinna hans hefði gefit sier sagða jorð grýtubacka j fiordungsgiof sem hun reiknadi til aafs. eignar og skiptis sier fallit hafa eptir gudna eyiolffson og olofu gudnadottur. dottur sina. Skyldi huor um (sig) adur greindra manna suara laga riptingum a þeirre jorðu. sem huor sellde odrum. Enn bader hallda til laga. sno eigi sidur huor fyrr greindra manna skýllde suara kirkju Reikningi sem skilrike til fyndizt. til jafnadar. ath Rettre tiltolu. huor wit anan. Skyllde hvor jorð wim sig afend. þar sem liggur. og eigi sidur sagdi jon

¹⁾ Stóð svo(!) utan á bréfinu með gamalli hendi. ²⁾ grytabacka, stóð í frbr.

til skogarpartz j skuggabiarga jordu ath grytubacke ætti. og til meiri audsýningar og sanrar medkenningar hier wm settum wer fyr nefnder menn wor jucigli fyrir þetta wtnisburd-
arbréf. er giort war j sama stad og dag og ære sem fyr seiger.

326.

6. Nón. [1495 eða fyrri] á Kirkjubóli.

Dómur útnefndr af Páli Jónssyni, er þá hafði sýslu og kongs umboð millum Geirhólms og Langaness, um umboð á jörðum þeim og kúgildum, er Pétri Loptssyni höfðu til erfða fallið eptir Stephán bróður sinn.

AM. Fasc. LXIV, 5, brot af frumriti á skinni, sem haft hefir verið til bókbands, og er klist ofan af blaðinu og utan af báðum hlöðum þess. Er óhræsislegt aflestrar. Páll Jónsson á Skarði dó (var veginn) 1496 — sjá Svínavatnsdóm 12. Okt. 1496; þá er Páll dáinn. Sé hann sá sýslumaðr, sem dæmir þenna dóm, getr dómrinn ekki verið yngri en frá 1495. Og þó að dómnefnandinn væri einhver annar Páll Jónsson, svo sem Páll Jónsson faðir Ögmundar biskups, sem bæði átti Haukadal í Dýrafirði og Langardal í Tálknafirði, og líklegastr væri með því nafni til sýslumensku í Ísafjarðarsýslu um þetta leyti, að Páli á Skarði sleptum, gæti dómur þessi þó af öðrum ástæðum ekki verið yngri en hér er sett. Bæði er það vafasamt, hvort Páll faðir Ögmundar biskups — Páll sá var að vísu Jónsson, en ekki Guðmundsson eins og ættfræðingar sumir hafa talið — haf lífað öllu leingr en þangað til hér er komið; vist er það, að hann er dáinn fyrir 1504. Hins og annars, að svo er að sjá af þessum dómi sem Pétr Loptsson sé enn eigi orðinn fjár sins ráðandi, en einmitt næsta ár á eptir (1496) er hans getið að sóknum og fjárupptektum fyrir Jóni Sigmundssyni (sjá bréf frá 23. Decs. 1496); er hann þá kominn af unglingsaldri, en svo er að sjá sem hann sé þá alveg nýbúinn að taka við umboði á fjám sínum, og gerist þá heldr djarftækr um fjárheimturnar. Hefir Pétr verið fæddr 1476 (Bps. II, 844), og mátti hann því samkvæmt þeim lögum, er þá geingu í landi, ekki taka við umboði fjár sins fyrri en 1496 (Jónsbók, Framf. kap. 4). Hve miklu dómr þessi kann að vera eldri en 1495, verður ekki sagt að svo stöddu.

..... [j dom] nefnd[er] af ærligu[m] m[anni]
pale jonssyni er þa hafde s[ys]lu og kongs vmbod j millvm
geirholms ok langaness. ad ransaka s[ko]da ok dæma vm
þat sem gudene jonsson beidde þar ok krafde doms a huort

hann mætte með riettu ath sier taka j sína bygging jarðer ok knillde þær er lagu j alptafirde ok jsafirde þær sem petur h¹⁾ [lo]ptsson hafde erft epter stefan loptsson broðr sinn ok þorolfr augm[un]ðsson hafde adr j sinne meðferd enn greindr gudni hafdi nv eñ laugligt vmbod æ teked fyrgreindum jordum og peningum ept[er] þvi sem dande manna domr þar vñ gior nth uisar.

Nv af þvi att ver saum og yferlasum og heyrðum yferlesinn þann xij manna dom sem dæmdr hafdi uered j snmar æ alþinge. j hverium svo star jmillvm annara greina ath greindr þorolfur augmundsson var dæmdr skyllðvgr ath afenda gudna jonssyne alla þa peninga sem hann hafde ath halda þa sem petr loptsson ætte j hans gard og hafa afent at mikels messv. eu ef nefndr þorolfur heifde²⁾ þath eigi giort. [stendr j fyrnefndum dome ath greindr³⁾ gvdine jonsson skyllðitz til leigr aňazst enn landskyllðer ath uore komandi og þeir skyllðvger ath giallda gvdena sem þa til ber eu afenda af op[t]skrifvðvm þorolfe. þess og annars ath oss þotte þat eigi logligt vera ath einge giorde með þessvm peningvm þott þorolfur avgmvndz(son) uil[l]de þa forsoma og af eyða eigi epter dandemanna dome.

Þvi dæmdvm væ(r) fyrnefndir domsmenn optnefndan gvdena jonsson mega með riettv a[th] s]ier] taka kvgillða leigr og jarðer j sína vernd og lañðskyllðer með ath vor[e]. en malnytvm peningar stande sem komner eru j þess abyrgð sem þeir hafa adr vered til fardaga nema þrattnefndr þorolfr avgmvndzson vilie fyrre afenda. enn ef hann vill ecke afhenda þa dæmdvm ver þrattnefndan gvdena mega með riettn ath sier taka með godra manna yfersyn svo mavrg kvgillde sem menn vilia vitne um bera sem leingst hafa æ jorðvnum bvit og kvnnegatz er til ath godwilvger sie.

Og til sanninda hier vm settvm ver þrattnefnder domsmenn vor insigle firir þetta domsbref skrifad at kirkivbole

¹⁾ eða ef til vill b = b(ondi). ²⁾ Svo ³⁾ [Hér hefir misskrifaat í frumritinu og verið strykað út, og er vant úr því að ráða, hvað standa skal; þó sýnist það muni vera þetta.

j langadal in festvm sancte lionardi martiris a sama are sem fyrr seiger.

327.

8. December 1495. á Kirkjubóll.

Jón Hallvarðsson, Ásgautr Jónsson og Media Sigurðardóttir móðir hans gefa Jóni Sigmundssyni til eignar og sóknar alla þa peninga fasta og lausa, sem Sigurðr Geirmundsson hafði gefið Mediu dóttur sinni og Ásgauti dóttursyni sínum.

AM. Fasc. XXXII, 29. frumritið á skinni. Sex innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en nú er að eina brot eptir af einu. — Apogr. 8365. — Í bréfabókum er ártal þessa bréfs rangt lesið 1492 (si fyrir u),

Brief Vm peninga giefna Jone Sigmundssine til eignar soknar og fullrar akiæru¹⁾.

Þat giorum wier jon jonsson. jon halldorsson prestar skalhollz biskupsdæmis. Eyuindur gudmundzson. auduñ gudmundzson. thomas jonsson. jon ellingsson. godum monnum viturligt med þessu noru opnu brefi at á concepcio sancte marie uirginis á kirkiubolj j steingrimsfirði. þá er lidit war fra hingatburð gudsonar. þusund flogur hundrut ix tiger ok .u. ar. woru wer j hia saum og heyrdum á ord ok handaband jons sigmundzsonar af einne alfu. enn jons halluardzsonar ok asgautz jonssonar ok mediu²⁾ sigurdardottur modur hans af annarri. ath sua firir skilldu at greinder menn gafu jone sigmundzsyne. til eignar socknar ok fullrar ákæru allá þá peningá. kuiká og dauðá. fastá. lausá. fridá og ofridá sem greindur sigurdur geirmundzson hafði gefið mediu dottur sinne ok asgaute dottursyne sinum. huer þá var erfingi fyr sagds sigurdar bonda geirmundzsonar. huerir sua hietu med ágreindri giof ok ánam(n)an. jordiñ uidudalsá fyrir .iiij. c ok xx. ok þar til .xxx. c j þarfeligum peningum. skylldu fyr nefndir men jon

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. ²⁾ Bréfabókin (Bisk. 2, Fol. frá c. 1693 les hér *Mediu* (= *Mettu*), og er hér rangt í því eins og svo mörgu öðru.

halluardzson. asgautur ok media eiga allañ halfaũ ábata med jnnstædu æ saugdum áuexti sua jord sem annad fe en jon þat meira er. Ok til sanninda hier vm settvm wer fyrnefudir menn wor juncigli fyrir þetta wmbodsbref er giort war j samá stad degj ok are ok fyr seigir.

328.

1495.

í Ytra-Dal.

VITNISBURÐR, að Loptr heitinu Ormsson hafi gefið jungfrú Marie og sancte Pétri jörðina Staðarhól.

AM. Apogr. 1471, með hendi Árna Magnússonar eptir maukfúnu transskripti frá 28. Júní 1519, sem datt í sundr, þegar hann var að afskrifa það. — Apogr. 1466 með hendi Páls Hákonarsonar „Ur transcripto Mag. Bryniolfs og 4ra annara, giörðu 1644. epter Ödru vidimus 1547“.

Þat giore eg bryniolfur sugurdzson godum monnum kunnegt med þessu minu opnu brefe. at eg medkennuzt at eg hefi suarid suo felldau bokareid at bou biskupz magnus at loptur heitinu ormsson. gud hans sal uade. gaf staðarhol gvdi og jungfu marie og sancte petri. suo og medkennunzt eg i þessu sama brefi at eg heyrda lopt heitinn all dri gefa staðarhol framar enu suo. at hann ætti ecki skilgetiu baurn epter edur arfleidde þau er hann ætti uid steinuñie guunarsdottur. Og til sanneuda hier um setta eg mitt incigle fyrir þetta uittnisburðarbref hvert er skrifat nar j ytradal i eýiafirde arum epter gudz burd 00. ed. niutiger og fim ár.

329.

1495.

RÆIKNINGR UM nokkrar fjárheimtur Skálholtsstaðar vestra.

AM. Fasc. LXIV, 25, minnisblöð Stepháns biskups Jónssonar á skinni.

jehsus anno et cetera xcv. ar.

jn primis a biskupiuu at heimta halft aunad kugillde at wore hia sira þordi a gilsbacka. oc þar uard eptir brun

hestur er biskupinn atti. annar j sidumula. hinn þride j nortungu.

Jtem hia oddgeire j huamme tuær netter smiors j haust.

Jtem hia andrese bonda xij fiordunga smiors.

Jtem hia gudmundi bonda andressyni hundrads hestur oc xij fiordungar smiors j haust oc a at flytia til stadarhols oc asaundar kugilldi. [atti vigfus ellendzson at taka uid þui oc fa biskupinum annat fyrir austan.¹⁾

Jtem hia jone suarthaufdasyni asaundar kugilldi oc gellfiar hundrat oc half þridia vod at wore.

Jtem j huamme hia birne gudnasyni iij vetter smiors oc hesturen vnder oc allr reidskapr med.

Jtem uard epter hia oddi sigurdzsyni moskiottur hestur.¹⁾

Jtem eiga at koma vr vatzfirði iij vetter hakallz til gufudals.

Jtem hia sira eireki iij voder.

hia sira olafi iij voder.

hia olafi a huilft hundrat i vadmalum at wore.

jtem hia sira narfa half þridia vod vegna asmundar.

[Jtem stendur hia þorarne steffanssyni hestur oc hundrat þar til j afgialldit fyrir krossholtzkirkiu.¹⁾

330.

1495.

SKRÁ um þær kirkjur, er Páll bóndi Jónsson á Skarði og Jón bóndi danr Björnsson áttu að svara fyrir gagnvart Stepháni biskupi, svo og nokkur annar reikningskapr.

AM. Fasc. LXIV, 25, skinnblöð úr minnisbók Stepháns biskups Jónssonar.

jehsus anno et cetera xcv ar.

fyrir þessar kirkjur a pall bondi at suara.

jn primis kalladarnes.

adalvik.

¹⁾ [Þetta hefir verið strykað út apr.

vatzfiord. ija. presta skyld.
 augr.
 eyr j seydisfirði.
 hol j bolungarvik.
 dalskirkiu j aunundarfirði.
 [laugardals kirkiu.¹⁾
 naudasandr.
 lækur.
 halfkirkia a kirkiubole j skutulfirði.
 reykholar.
 flatey.
 skard.
 mafahlid halfkirkia.

Jtem jon bondi danur.
 sæbolskirkia.
 nufes kirkia.
 aluidru halfkirkia.
 hrafseyr.
 vatzborn.

[Sigurd henriksson radmadr he[ima] a ad fara med biskups sk[i]pi vestur fra edur a langanes oc taca ecc j kavn.
 Sira jon j bæ skyldugur .ij. kvgildi. c. þarfligt oc hest fyrir afgialld. oc vj vetra gamlan vxa fyrir barnseckt.

jtem sira jsolfur skyldugur fyrir barnseckt oc fyrir afgialld.

jtem haldorus bryniolui pro .3. ecclesijs.
 jtem agalus in havkadal.²⁾

331.

1495.

MÁLDAGI og afhending Stafafellskirkju i Lóni.

¹⁾ [skafið út, en er þó læsilegt. ²⁾ [Ritað i öðrum dái ki a sömu blaðsíðu með annari hendi, þ. e. hinni venjulega skrifarahendi Stepháns biskups; agalus = Egill.

AM. 263. Fol., bla. 12, skr. 1598.— Landsb. 268. 4to bl. 133b—134a, skr. 1601.

Stafafell. [Gamall maldage.¹⁾

Anno domini [M^o. qua(d)ringeñtesimo nonogesimo quinto²⁾.

uorv so ordner peningar afhenter af sira Hjalmi Helgasyri j vmbodi herra Stephans biskups j Skalhollte epter sera Arna heitin Biarnarson ad Stafafelli: enn sira Hallur Sigurdzson medtok sem hier seiger.

jn primis: xij kyr. viij oc lx asavder: vj savder gamler: xv sauder tuævetrer: viij savder oc xx. veturgamler. j n(avt) iiij vetra gamallt: iij þrevetnr: ij tuævetur: iij veturgomul: vj kalfar. oc tuævett n(avt): þar til er brazt iij kalfanna: halft vij c. j koplvm: iiij lambgymbrar:

Þetta j ofriydv sem hier seiger jn primis: v katlar vonder oc goder: oc j pottnr er virtter vorv firir cc. jtem iij tinfot: oc ij salltsier: ij konnur oc er onnur vond. mvnlavg oc vatzkall: pottavsá brakvd: xx skaler: xiiij diskar oc martt vont. iiij hornstavg: ij vijtaskaler: onnur vond: j steinfat vermifat:³⁾ j vijta kupa: xij spæner: kamar: xiiij fialadiskar forvonder: var þetta virtt fyrer xij aura a odru hvndradi: jtem v: sængur alfærar: med vorv ij abreidur oc ij aklædi: æfill nyr: ij alner oc xx firir [eina setv⁴⁾ sængina: oc tuitavg vod of(an) á allar: jtem: vj storkerolld oc flestoll vond med sýrv kerallde: j kirkiv skemmv oc annad j jordu jnne. j bvrenv: eirn lijndukur vondur hrijngofinn: eirn æfill gamall lettur: oc j [pallur aklædi⁵⁾ vontt: oc [gvlldvk⁶⁾ vondann: ejtt vll handklædi: j. blondv bytta: oc onnur minne bytta: drykkjar askur stor: ij stafaaskar litler: xx trog god oc vond: xx vppgerdar kerolld: god oc yll: ein hangandi kola: ij lasar vonder: ij Bryne: Anxe brotna: j. lia vondann: ij stockar oc var annar vondur: iij skiolnr: sponastockur: smydivbelgia virki vond: taung vond: lytill hamar: stappa: oc laud: skobor⁷⁾: romet: sleggia lett: enn einge stædie: vppa iij menn badtýge: vppa ij hesta reip: oc klifbera a iij hesta: iij hryfur oc eitt orf. oc einer torfkrokar.

¹⁾ [263; ²⁾ Svo 268; m^o quinquagesimo quinto 263; ³⁾ vernissad 268;

⁴⁾ eina settu 268; ⁵⁾ pallaklædi 268; ⁶⁾ [einn ullduk 268; ⁷⁾ skokór 268.

[Skipadi biskup Stephan v^o fra stafafellzkirkiv oc til Hofs j oræfum.¹⁾

332.

[eptir 1495.].

MÁLDAGI Staðarhólskirkju í Saurbæ.

Landsb. 268. 4to, bl. 108b—109b og 117 a—b (fellir úr), skr. 1601.

Stadarholl.

Peturzkirkia a stadarholi a heimalannd allt²⁾ og þuerdal allann. biarnnarstadi. kuenngríot. krossfiardarnes.³⁾ biarnneyiar allar. oc halfa vætt fiska af hueriu skipi oc manni sem [vt r^{er}⁴⁾] j biarnneyium oc skal golldid fyrir jonzmessu baptista. þar j eyunum kirkiunnar vmbodzmanni. jtem á kirkian [fiogra manna oc xx jferd⁵⁾] j saurbæiar fiuru. fiordunng j hualreka oc vidreka milli merkilækia oc hellu þeirrar sem nordur er frð sandvijk. oc aldreij fiarar fyrir. hðlfann hualreka med eyri j jnngolfsfirdi. þanngad liggia xiij bæir ad tijunndum oc lysitollum. þar skulu vera ij prestar heimilisfastir. þridiunng j vidreka j bitru milli kirki-lækia oc hundzvorduness oc osttoll af ollum þeim bæium sem til stadarholzkirkiu liggia. oc giora huortt sem kirkivbonndi vill ad reka heim. eda tueggia mðla smior. Jtem a kirkian vj kugilldi oc xx. ij gelldfiar .c. þriggia hundrada ketil. iiij bestar oc ij hross. Jtem. cccc. j ollum þarfigum penijngum. Jtem á kirkian fyrir jnnan sig [ij Messoklædi alfer oc ij hoklar. annar med si(l)ki. sloppur oc kantarakapa. ij alltarisklædi med .ij. brunum slitnum thil haalltaris hatijda bunijngur oc ein brun þarlaus. ij merki. j dukur yfir kordýr. fonntzbunijngur vondur. grallari per anni (circulum). daujdz spalltarj (!). ymnarius med pappjri. messubok lesanndi de tempore á sumar. sequencijuboc. helga daga per anni (circulum). capitularius. gudzspiallabok med pistla oc

¹⁾ [sl. 268; ²⁾ med gognum oc giædum b. v. 268b; ³⁾ krokfiardarnes 268b; ⁴⁾ [roa 268b; ⁵⁾ [.iiij. manna jferd oc xx 268b.

oracior. frá advenntu til páska. ottu soǵuabok frá pásknū til advenntu. kiriall nýr. lǵga saunnguabok sǵmilig. messubok v.a.m. sumarid legenda frá xij deigi til huijtasunnu de sanctis frá andresmessu til jonzmessu. ottusaunngua bok de tempore oc de sanctis til lanngafosto. onnur til iǵgressus piplatus. processionall gamall. einn kalekur. einn corporali. vj koparstikur. eitt glodaker. fimm kluckur oc ein bialla. skruda kista olǵest. ij stolar. ij alltaris steinar. brijk med alabastur lijtill. tabulum. einn kross med vndirstodum. mariuskript. petursskript. johannis baptista. johannis postula. michael. vrbǵnns skript. vatzketill. jtem .iiij. messnklǵdi er sijra halldor lagdi thil kirkiunnar. og kanntara kapa ny og hiǵlmur med kopar.¹⁾ jtem ij hestar oc .j. c. oc kngilldi ad gef(is)t hefur kirkiunne j hans tijd. oreiknat porcio j xx ǵr.

333.

20. Janǵar 1496.

í Eskjuholti.

Dómr sex manna útnefndr af Birni Hafliðasyni, er þá hafði mins herra kongsins sýslu milli Hvitár og Hítarár, nm ákæru Einaris Örnólfssonar til Jóns Magnússonar um umbodshald á peningum Magnúsar heitins Þórólfssonar, er Einar kallaði fallna Herðisi Haldórsdóttur konu sinni til nmboðs vegna Haldórs Magnússonar, bróðursonar hennar, er fyrir mörgu mvetrum var áðr burt sigldr af landinu.

Dómasyrpa Jóns Hákonarsonar á Vatashorni, skr. c. 1608. — AM. 211c 4to, bla. 174—175, skr. c. 1700, sleppir upphafi dómsins, en skeytir hér framán við upphafi af dómi frá 8. okt. 1487.

Domur vm vmbodz halld.

Þad giorum vier Salamon Einarsson. Jon Hrafasson Colbeinn Jonsson. Biorn Arnason. Audun Jonsson og Jon Sigurdzson. Godnm monnam kunnigt med þessu voru opnu brefi. ad þa er lydrit var fra hingad Burd vors herra Jhesu Christi M. cccc lxxxx og vj ar. midnikudǵeginn næsta eptir²⁾

¹⁾ [et cetera 263b og hleypir viljandi úr öllum þessum kafla; ²⁾ í 211 er alt upphafið tekið úr dómi frá 1487 ³/₁₀ (DI, VI, Nr. 536).

geisladag vm veturinn j Eskiuholti á þingstad ríettum vor-
um vær i dom nefndir af ærligum manni Birni Hafliðasyni.
Er þa hafði mins herra kongsins syslu og vmbod j millum
huitar og hitarar. Ad skoda og dæma vm það mal, er
Einar Aurnolfsson Beiddist þar doms á vm þa peninga sem
Jon Magnusson hafði balldit¹⁾ til vmbodz af Magnus(i) heitu-
um Þorolfssyni. Enn hann kalladi nu fallna herðisi konu
sinne halldorsdottir til vmbodz vegna halldors magnussonar
Broðursonar hennar er fyrir maurgum vetrum var adur
Burt sigldur af landinu.

Nu²⁾ sakir þess ad vær uitum eigi ad fyrr greindur
magnus halldorsson er³⁾ latinn. [suo ad⁴⁾ það sie [Binisad
med eins manz vitni⁵⁾ eptir þui sem bok ákuedur vm þann
mann sem af landi er farinn. Þess og annars ad vær vit-
vm aunguan nær standa arfi hans en fyrr skrifada herðisi
halldorsdottur. Þui dæmdum vier fyrr nefndir domsmenn
med fullu doms Atquædi tittnefndañ Einar ornolfsson Ríett-
að vmbodsmann þessara peninga og adurnefndan Jon Magn-
usson skyldugan ad [greida⁶⁾ honum ad næsta fardaugum
alla þa peninga sem eptir standa af [þessu vmbodi⁷⁾. hía
greindum Jone Magnussync.⁸⁾ fyrst til greindur sa hluti
Jardarinnar Brennistada, sem ecki var adur⁹⁾ dæmdur Gudrunu
beitinni Halldorsdottur. Eptir þui sem domur þar um gior
vtujsar. Skyldi huortueggia greidast abatalaust Jord og
kugilldi, sakir þess ad Einar hafði eigi adur til kallad.

Og til sanninda hier vm setium vier fyrskrifadir doms-
menn vor Jnnsigli fyrir þetta domsbref, skrijfad á Skards-
haumrum j Nordurardal Jonsmessu holabiskups á sama ari
sem fyr seigir.¹⁰⁾

¹⁾ sl. 211; ²⁾ En 211; ³⁾ sie 211; ⁴⁾ [og 211; ⁵⁾ [vitnisfært 211; ⁶⁾
[skila aftur og greijda 211; ⁷⁾ [þessum vmbodzpeningum 211; ⁸⁾ b. v.
211; ⁹⁾ sl. 211; ¹⁰⁾ þ. e. 23. April.

334.

25. Janúar 1496.

í Múla.

25. Nóvember 1497. á Hóli í Kinn.

Jón prestur Fiunbogason selr Magnúsi Þorkelssyni fjórðunginn úr jörðuinni Sválarði á Sválarðsströnd.

AM. Apogr. 4217, eptir frumbréfi á kálfskinni frá Hallgrími Sigurðssyni á Sválarði, afskrípt staðfest 17. Sept. 1726 af séra Magnúsi Markússyni á Grenjaðarstað og séra Þorleifi Skaptasyni í Múla.

Þat giorum vidr¹⁾ simon þorsteinsson ok steffan stillason godum monnum viturligt med þessu okoru opna brefe at þa er lidid var fra guds burd þussund fiogur hundrud niutigir ok .vj. ar a manudagiu a palmsessu um vettriuu j mula i reikiadal vorvm vier i hia ok saum ok heyrðvm a at sijra jon fiubogason selde maguuse þorkelssýne med handabandi til fullrar eignar fiordungium i iorduui svalbardenv er liggur a svalbars stravnd i þingeyarþingi med avllum þeim gauguum ok giædum sem greindum iardar parti hefir fylt²⁾ at fornu ok nýu ok hau hafði fremz eigaudi at ordit. hier i mot gaf maguus þorkielsson sera jone fiubogasyne. x. hundrud i þarfligum þeuingum i fridum ok ofridum.

Ok til sanenda hier um setium vier fyr nefndir men vor inusigli fyrer þetta iardakaupsbref er giort var a holi i kinn midkudaginn næsta fyri andresmessu einu ari sidar eu fyr seigir.

335.

11. Apríl 1496.

í Hjarðarholti.

Dómr sex manna útnefndr af Sigurði Daðasyni, er þá hafði mins herra kongsins sýslu millum Gilsfjarðar og Gljúfrár, um umboð eptir Magnús heitinu Þórólfsson („Biskupsson“), og dæma þeir Arnóri umboðið.

Dómasýrpa Jóns Hákonarsonar á Vatnshorni (d. 1748) í 4to, skr. c. 1608.

¹⁾ þannig.

Vmbodzbref arnors á peningum Magnusar
biskupssonar.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra senda Jngimundur Finnsson. Gudmundur Finnsson. Jon Snart-hofdason. Biorn arnason. Sigurdur Grimsson. og arni þorsteinsson. kuediu Gudz og sijna kunnigt giorandi. ad þá er lidit uar fra hingatúrd vors herra jhesu christi M cccc lxxxx og vj ar. a manudægin næstañ eptir paskaviku j hiardarholtti j laxardal á þingstad riettum vorvm vier i dom nefndir af ærligum dandismanni Sigurdi Bonda dadasyni. er þa hafdi mins herra kongsins systlu j millnu Gilsfiardar og Gliufurar ad skoda og dæma huorsu laugligt vmbod þat skyldi vera. sem Jngibiorg Þorolfsdottir hafdi gefit arnori finnssyni a aullum þeim peningum sem hun Reiknadi sier til arfs edur vmbodz fallit hafa eptir Magnus heitinn Þorolfsson Brodir sinn og arnor Finnsson beiddi og krafði doms á. Jtem leiddi Arnor finnsson laugleg lagavitni þar þa fyrer Sigurdi dadasyni med snordum Bokareidi ad greind Jngibiorg Þorolfsdottir hafdi gefit Arnori finnssyni þetta sitt vmbod med rædi og samþycki Þorlaks Ottarsonar sonar Jngibiargar sem er hennar lauglignr erfinge. sem vmbodzbref þar vm giort vtvijsar. Nu sakir þess ad vær vissum ad Jngibiorg Þorolfsdottir var riettligur erfingi Helgu dottur magnus heitins þorolfssonar. Enn einginn annar. Þess annars ad einginn frænda fyrr skrifatz Magnus heitins hafdi med domi eda laugligri virdingu at sier tekid sagda peninga. sem bar ad laugum. og þessir peningar forn og farid haufdu med fullri forsomun og skada. Þess þridia ad arnor finnsson hafdi j fulla borgun geingit vid Jngibiorgu þorolfsdottur ad giallda eptir suo micla peninga frida og ofrida sem hann medtekur og þar sem laug giora Rad fyrir þa omagie er Riettnæmur. Þess fiorda ad oss leyst þad laug vera. at greind Jngibiorg feingi Arnori finnssyni þetta sitt vmbod. Suo og stod hann j fullri borgvn vm suo micla peninga. sem hann medtekur omagans vegna j þessn hennar vmbodi. Þvi laugin aujsa suo ad kona skal eiga kost ad selia soku siua og uoru huorium er hun vill. Ef eigi er ofrikismadur. Þvi fyrer allar þessar fyrskrifadar greinir

og þær fleire sem oss leyst hier ad ganga dæmdum vier þetta sama vmbod staudugt og langligt j allañ mata. Og Arnor finnzson langligañ vmbodsmann a anllm þeim peningum sem Magnus heitinn þorolfsson¹⁾ atti eptir er hann andadist j jaurdum og kugilldum. kuiku og daudn. fryjdu og ofridu. huar helst sem þeir standa edur ero á Jslandi. þeir sem eigi eru adur langliga dæmdir til hallz ednr vmbodz. Jtem j annari grein dæmdum vier arnori finssyni þessa adur greinda peninga til hallz edur vmbodz suo leingi og þar til sem þeir ero langliga af honnm dæmdir. þeim vmbodsmanni sem langligri er ad langum. nema hann leggi sialfur aptur sagt vmbod. Hier med dæmdum vier arnor finnzson langligañ forsvarsmann fyrrgreindra peninga. hnor sem vpp á þa klagar edur kiærir. medan hann helldnr þetta vmbod. suo og riettañ afgreidslumann allra skulda sem á þessa sagda peninga kann ad biuisast med langnm og sno riettañ vidtauknmann og logligañ soknara allra þessara adur greindra peninga huor sem helldnr eda halldit hefur leikur eda lærdur og uill ecki uid hann advelliga sleppa. skal hann þa peninga frialsliga sekta og sækia og sakir á gefa. suo og fulla kuitun gefa. aullum þeim sem honum giallda sem honnm lykar. Jtem dæmdu vier þa arnor finnzson med rietta mega ad sier taka. og sialfur sier afhenda alla þessa peninga optnefnda. hnar sem hann kann þa ad finna edur vpp ad frietta. og sno skal hann langliga mega virda lata alla þa peninga sem hann medtekur j þessu vmbodi bædi kuika og dauda.

Og til sanninda hier vm setti fyrrgreindnr Sygurdnr dadason kongs vmbodsmann j sagdri sysln sitt jnnsigli med vorum adur skrifadra domsmanna jnnsiglum fyrer þetta domsbref skrifat j Liarskogum j laxardal j hiardarholtz kirkinsokn á sama are deigi sijdar enn fyrr seigir.

¹⁾ Olafsson, hdr. (hér).

336.

2. Maí 1496.

á Neðri-Brekku.

VITNISBURÐUR um vatnssókn frá Holti í Saurbæ „virkisvetrinn“ (1482—1483).

AM. Fasc. XXXIII, 8, frumrit á skiuni. Bæði innsigliu eru fyrir bréfinu.

Þat gerum uid arnbiorū jngimundarson og arñe hermundzson godum monnum uiturligt med þessu ockru opñu brefe at þa er lidit var fra hingatburd uors herra jhesu christi. ¶. cccc niu tiger og ui ar. under felle j kollafirde faustudagin nęsta efter ambrosii episcopi¹⁾ uoru uid hia og heyrdu m ā at jon andresson lyste þui firir ockur og fleirum godum monnum audrum er þar woru at greindur jon lyste at hann sagdist hia hafa uerit og þeir þordur arnason j hollte j saurbę j stadarhols kirkiu sokn efter atta dag jola um ueturin er þeir foru til uerss og heyrtt hafa aa at þorbiorg gudnadotter hafde bedit Ğinar biornzson at lia sier ii menn edur .iiij. at sekia²⁾ firir sig uatñ til at lata drecka. og fyrr nefnd þorbiorg hefde sagtt þa einare at huerge ueri nerr uatnid enn upp j brunar jordu þar j feninu og þa j þann sama tima hefde uerit fiuk mikill³⁾ en opt greindur einar hefde þa firir litlu uerit komin autan⁴⁾ fra skardi og hefde etllat at fara eyfer⁵⁾ til nęykiahola til uirkisins og þetta hefde uerit þann sama uetur er þa uar kalladur uirkisnetur er andres gudmundzson uar þar.⁴⁾ Sagdiz og adrnefndur jon andresson hafa uitad med fullum sannindum at opt nefndur einar hefde lied þorbiorgu ii menn at sekia²⁾ uatnit og hefde annar verit nefndur grettir og þeir hefdu af stad farit og verit leingi i burtu og villzt leingi netur. Og til saninda hier wm setium uid ockur jnzciglle firir þetta uittnesburdarbref er skrifat var a nedri brecka⁶⁾ j saurbę j huals kirkiu sokn manudagin nęsta firir kross Messo wm uorid aa sama are og fyrr seger.

¹⁾ þ. e. 8. April. ²⁾ seku, frbr. ³⁾ Svo. ⁴⁾ þ. e. vetrinn 1482—1483. ⁵⁾ Svo.

337.

17. Maí 1496.

í Görðum.

VITNISBURÐUR, að Barði afhenti Lopti Snorrasyni þrjú hundruð í varningi og smjöri og þar til mjöltunnu vegna Magnúsar Þorkelssonar upp í fjórðunginn í Svalbarði, er Loptr hafði selt Magnúsi.

AM. Apogr. 184 „Ex originali Svalbardensi accuratè“ (AM).

Þat giorum út dagr gudmundsson ok jon þorualzson godum monnum niturligt með þessu ockru brefi at þar uorum vid j hia saum oc¹⁾ heyrðum a ord ok handaband þessara mana bartha oc Loftstz¹⁾ snorasouar at barti afenti Lofti snorasayne þriu hundrut j uarni(n)gi oc¹⁾ smiori oc¹⁾ þar til mjoltunu vegna magnusar þorkelssonar er hann uard honum skyldugur upp j fiordungin²⁾ jordena¹⁾ sualbard sem loftur hafde sellt magnusi. ok til sanenda hier um settium¹⁾ uit ockr jnsigli fyrir þetta bref er skrifat uar j gordum a alta-nesi þridiudagin fyrir huitasunnudag arum epter guds burd þushundrut fiogr hundrut nitutgir ok sex³⁾ ar.

238.

10. Maí 1496. á Dykkvabæjarklaustri.

Dóma síra Einars Erlendssonar prófests og almennilegs dómara milli Jökulsár á Sólheimasandi og Steinsmýrarfljóts, ásamt tveim prestum og níu leikmönnum, um ákæru Guðmundar ábóta í Dykkvabæ í Veri til Þorsteins Árnasonar um hesthald fyrir klaustrinn, hestreið norðr í eyðijökla og hestdráp.

Bisk. Skalh. XVII, 30a, frumrit á skinni, sem eunnaðhvort hefir að eins verið innsiglað með einu eða jafnvel aungu innsigli. — AM. Apogr. 2873 eptir Skálholtsfrnmritinu „accuratè“.

Domur um Þorstein arnason.

Þat geri ec einar prestur erlendzsson proffastur ok almennelegur domare millum jokulsár a solheimasande ok

¹⁾ Svo hér. ²⁾ „hæc vocula in margine“ (AM). ³⁾ *six*. lego: Sed male picta est vocula“ (AM).

steinsmyrarflotz godum monnum vitanlegt með þessu minnu opnu brefi. ath sub anno gracie. M.º cd.º xc.º vi.º þridia daginn næsta firir uppstigningardag um vorid j þýckabæiar klaustri j alptaueri kom firir mik ærligur herra broder gudmundr með gudz nðd aboti fyrr nefndz klausturs ok kiærði firir mer þann man er þorsteinn heiter. ok er sagdr arnason firir þa sauk ath hann hefnr haft ok halldit hest bleikalottañ firir greindn klæstri ok sier upp ða þriu missere j aungu sinu frelse ne heimilld. J annari grein kiærði hann þat til hans at (hann) hefði ridit raudum hesti at lit. er nefnt klaustur atte nordnr j eyðijokla eda annnr auræfe til sialfs sins þarfiñda edr naudsýnia. an leyfis eda heimilldar af greindum abota. J þridiu grein uar adr nefndr þosteinn borinn þeirre sank af fyrskrifadre personn at af hans uaulldum eda obihentiligri meðferd hefði drepizt bross moalott at lit. er klanstrinu skýllði til hafa heýrt þa hann var þess pionustumadur. og hafði farid lestaferd uestur j mýrdal. Nu með þui at fyrrgreindr þosteinn uar þa þangat langliga stefndr ok riettilega firir kalladr ok stefnan svarin af tueimur skiluisum vottum ok hon rettileg gjaur j anllum sinnum greinum ok artikulis. enn kom ecki ok eingi af hans halfu at ueita nockurt langligt forsuar til afbatanar. profs. edr hans mali. Var hans þar beitt ok krafit einn tima. annað tima og þridia tima peremptorie. þui at heilags añda nðd tilkalladre at suo profndn ok firir mik komnu. Jn nomine domini amen. seger ec einar prestur erlendzsson profastur ok almennelegur domari j adr greindu takmarki. með fullu doms atkuædi opt nefndañ þostein skylldugañ at leida .ij. laugleg vitne jnan sjaunñdar at heýrdum dominum ða opt nefndu klaustri. firir mer eda minum laugligum umbodsmanni. at nefndr aboti gudmundr hefði gefid sitt samþýcki eda upplag til. at tittnefnr þosteinn skýllði fyr greindañ hest bleikalottañ hafa frialsañ kuittañ ok akiærulansañ þann sama sem hann væñdizt ath giof ok heimilld brodr sueins. Enn ef honum felli uitnen ok gæti hann þau eigi leitt. þa dæmda ec hann skylldugañ at luka aptur fyr sagdañ hest edr annan jafngodañ. ok hann þar með sekañ .vi. morkum. upp ða allañ þan tima sem hann hellt hestinn

rangliga firir titt nefndn klaustre. ok þui .xv. merkur j sitt fullretti. en heilagre skalhollz kirkiu. xxx. marka. Slikt ed sama j annare grein gerdi ec hann skyllingnañ at niota tueggia laganitna nnder saumu grein hlíodañða ok adr er skrifat. at þratt nefndr þosteinn hefði maatt rettilega ríða eda með fara adr skrifudum raudnm hesti. en ef honnm fullnadiz þar eingi nitne at. þa skyllði hann þar firir sakadr .xij. alnum j rettarfar ok mork j aúfundarbot uid fyr nefndañ stad. Hier með i enum sama dome fell honnm sa eineidur með sama skilordi at hann uilldi ecki adr greindu hrossi hefði farlamizt eda forgengizt at sinnm uilia. helldr en audrum grip er hann þa með for. en ef greindr þosteinn getur sig þar firir eigi afbatat. þa skyllde hann aptnr gjalda klausturinu annañ kapal jamgodañ. aalagalaust ok sekañ mork j stefnufall at hann kom ecki vtan hann tiae sin lauglig forfaull at hann matti ecki komazt. Skulu en fýstu sanl af fýrrskrifudum peningum greidazt jnnañ manadar at heyrduum dominnm heima a tittnefndnm stad þýckabæiar klanstri. annañ þridiung at næstn mikaelis Oesso. en þridia at næstum epterkomnndnm fardaungm. ok j sama stad lnkizt rettarfar skalhollz kirkiu með fýr skrifudum hætti mer eda audrum ret(t)um kirkiunnar umbodsmanni.

Var þessi minn domr af mer nppsagdur ok. jn scriptis framborinn mer j domssæti sitianda ok morgum dañði monnum næruerundum ok mer samþýckinnndum. sera þornardi helgasyni profast. sera þorfinne jonssýne prestum skalhollz biskupsdæmis. bergþore þorvardssýne. Oddi gvdnasyne laugrettvmonnum. jma þosteinsýne. jone sigrdarsýne. steine þorgeirssýne. einare jmaasyne. jone bergþorsýne. Sueine gvttormssýne. joni oddzsyne leikmonnum. Ok til sanneñða hier um settv adrnefnder menn sin jnnsigli með minu jnnsigli firir þetta domsbref er skrifat uar j sama stad degi ok [are] sem fýrr segir

339.

22. Maí 1496.

á Þingeyrum.

SIGURÐUR Ívarsson selr síra Jóni Þorvaldssyni tíu hundruð í jörðunni Mánaskál í Laxárdal fyrir tíu hundruð í lausafé,

AM. Fasc. XXXIII, 4, frumritið á skinni. Af 3 innsiglium er nú 1 fyrir bréfinu. Bréfið er með sömu hendi og XXXIII, 10, og mun það vera hönd síra Jóns Þorvaldssonar. — Apogr. 8367.

bref um manaskál¹⁾.

Ollom monnum þeim sem þetta bref sia edr heyrja senda einar oddzson. Þorstejnn Þorsteinsson ok Þorgiljs gitzuraron kuediu guds ok sjna kunnikt gerandi þa er lidit nar fra þjngatburd uors herra ihesu christi Mæd lxxxx ok vj ær. æ sialfan hujtsunnvdag²⁾ a þingeyrum j hunauazþyngi uorum uier hia saum ok heyrðum upp æ ord ok handaband síra jons Þorualdzsonar af einne halfv enn af annari sigurðar juarssonar ath suo fyrir skildo ath greindur sigrðr selldi nefndum síra jone .x. hundrod j jorðunni manaskal j laxardal er liggr j hauskavllstada kirkiu sokn undan sier ok sjnum erfingivm en síra jone til fullrar eignar Mæd ollom þeim gognum ok gæðum sem greindum jardar parti fylger ok fylgt hefer ath fornv ok nyio ath ollv tilskildo enn onguo fra ok hanu hefer fremtz eigandi ath ordit til jafns hltskiptis uth adra sjna brædr. enn hier j moti gaf optnefndr síra jon tyt(t)nefndum sigrði .x. hundrod með suo³⁾ uorduum frjydleika fim malnyto kugilldi ok fim hundrod j ollom peningum. skyllði nefndr jon prestr hallda greindum jardarparti thil laga enn þrætt nefndr sigurðr suara lagariftingum æ partinum. ok til sanninda hier um settum vær vor juscigli fyrir þetta bref er skrifad nar j sama stad ok ære deige sijdar eun furr seiger.

340.

9. Júlí 1496.

á Starnesi.

GUÐMUNDR Magnússon gefr og afhendir Árna ábóta í Viðey,

¹⁾ Utan á bréfinu með gamalli hendi. ²⁾ þ. e. 22. Maí. ³⁾ tvískrifad.

klanstrinu til æfinlegrar eignar jörðina hálfu Stærrivoga á Strönd í Kálfatjarnarþingum, en skilr sig og sitt fólk undir bænahald klaustrsins; eru landamerki tilgreind.

AM. 230. 4to bl. (Bessastaðabók) skr. c. 1570. Sbr. bréf 1. Aug. 1496 (Nr. 848).

Giöf fyrir stærri vogum halfum.

Þat giorvm vær Jon Gellisson. Jon Stefnisson. Grimvr Karason. Þorarin Jonsson. Olafur Jonsson godvm monnum kvnngitt med þessv vorv opnv brefe at svb anno gratie 00° cd^o lxxxxvj æ lavgardeigen næsta fyrir translatio sancti Sviphvni æ Starnese er liggr í Hvalsnes kirkiv sokn voro vær j hia savm oc heyrðvm æ ord oc handaband þessara manna herra Arna med gvdz nadh abota j Videy af einne alfv en Gvdmvndar Magnvssonar af annare. skilldizt þat ok falltz vnder þeirra handabandi at greindr Gvdmvndr gaf gvde jvngfrv Marie oc kirkivne j Videy oc klavstrenv þar jordena alla halfa stærri voga .xxc. at dyrleika er liggr æ strönd j Kalfatjarnar kirkivsokn til æfinligrar eignar oc frials forrædis vndan sier ok sinvm erfingivm med töðvm oc eingivm. rekvu og skogvm til ytzstv vmmerkia motz vid adrar jarder. Hier j mote skilde þrattnefndr Gvdmvndr Magnvsson sier at vera vnder bænahaldi klavstvrains oc ollv sinv folki æfinliga þni oc sier til eilifrar salvhialpar.

Jtem hier epter afenti optgreindr Gvdmvndr Magnvsson fyrgreindvm herra Arna med samri nad abota j Videy oc klavstrinv þar til æfinligrar eignar jordena alla halfa stærri voga epter þvi sem skrifad stendvr.

Sagdi hann oc jtakalavsa jordena oc þessi landamerki. at merkigardinvm æ mille Minne voga er geingr vpp fyrir nordan gardinn oc ofan j tiornena oc vr tiornvni oc ofan at sionvm oc vt at vppgongvni j Kolbeinskor med sionvm.

Oc til sanninda hier vm settvm vær fyrnefndir menn vor insigle fyrir þetta giabref oc giorning. skrifad j sama stad deige oc ari sem fyr seigir.

341. 23. Júní 1496. í Ljárskógum.

DÓMR sex manna útnefndr af Arnóri Finnssyni, er þá hafði míns herra kongsins sýslu millum Hvitár í Borgarfirði og Hítarár, um ákæru Jóns Sigurðssonar til Höllu Sigurðardóttur í umbodi Æsu Jónsdóttur móður sinnar um mála og fjórðungsgjöf Æsu í garð Hafliða heitins Jónssonar.

Bisk. Skalh. Fasc. VIII, 18, frumrit á skinni skemt. — AM. Apogr. 2600 „accuraté“. Dað, sem fúid var úr bréfinu þegar Árni lét afskrifa það, hefir hann fyllt út, og er það sett hér í hornklofa.

Domur arnors fyrir oddzstodum Anno 1496.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda salomon einarsson. halldor þorgeirsson. jon magnusson. jon hrafsson. jon arnbiarnarson og arne jonsson. kuediv gudz og sina. kunigt giorandi. at þa er lidit var fra hingatburð uors herra jhesu christi. þusund fiogr hundrod niwtiu og vj. ar. þridivdagin næsta fyrir basilij episcopi¹⁾ j hiardarhollte j stafholtztungum a þingstad rettum vorvm vær j dom nefndir af ærligum manni arnore finzsyni. er þa hafdi mins herra kongsens sýslv og vmbod j millvm huitar j borgarfirdi og hitarar. at skoda og dæma vm þa akærv sem jon sigurdzson kærði til haulu sigurdardottur j laugligv vmbodi æsu jonsdottur modr sinnar. vm þann mæla og fiordungsgiof. sem nefnd æsa atti j gard hafida heitins jonssonar bonda sins. enn greind halla hafde nu at hallda sagða peninga til umbods. vegna barna sinna. og biarnar heitins hafliðasonar bonda hennar. sem tok alla peninga epter hafliða jonsson fodur sinn andaða. voru þat .vij. hundrod og fioritiger hundrada. er ion sigurdzson reiknadi. at epter stædi af sangdvm mæla. og at auk silfur hennar og þat sem var jnnað gatta. og sw tilgiof sem hafidi heitinn gaf æsv jonsdottvr konv sinne a þeirra festingardegi. var greind halla sigurdardotter þar þa stefnd af jone sigurdzsyni fyrir greindar saker. j fýstv dæmdum nær stefnuna logliga. og haullv sigurdardottur þar þa laugliga fyrir kallada. suo og laugligan andsuarsmann vegna barna sinna vm sagða akærv. Jtem j annare grein dæmd-

¹⁾ D. e. 8. Júní.

um uær jon signrdzson skylldugañ at leida tuo lauglig vitne fyrir næsta anxararþing fyrir arnori fuzsýni. at hia hefði uerit þa hafði jonsson festi sier æsv jonsdottur til eigin-konv. er þat suæri hversv hær edur micill. at male nefndrar æsu var skiliu og reiknadnr j gard hafðida heitins jonssonar. og so tilgíof. eun ef hann leiddi ecki þessa votta sem dæmt var. þa skyldi æsa jonsdottir sneria [eid] fyrir greindnm arnori kongs vmbodsmanni nv fyrir næsta auxararþing. og tueur menn skilríker med henni. huad skilit var vñ hennar mala og tilgíof j þeirra gipting. og at uottvñv leiddum edur hennar eidi vñvñ. dæmdum [vær] haulv sigurdardottur skyllduga. at giallda jone sigurdzsyni so haafa peninga og frida j hueriv sem jnn kom og uottarner bera edur hun suer. orduvñ saulvñ. hin fýstv saul skñlu gialldazt inan s[ia]vndar epter þing jone sigurdzsyni eda hans umbodsmauui. heima a oddzstodum j lundarreykiardal. skal þat nera fiordungur af fyrr greindum peniugnm. anuar fiordvugr sagdra peninga skal gialldazt j haust fyrir mickaelismessu heima a oddzstodum og giallda at uorlagi. eun allir adrer þessir peniugar sklv gialldazt at næstvñ fardaugnm heima a saugdvm oddstodum. nema þeir seme odrvvis sin j millvñ sa er giallda skal og hinn er taka æ. enn ef ecki vinnazt lausapeningar til þeir sem epter hafðida uoru andadan. þa gangi vpp i þessa iord þessi mali sem optnefnður hafði hafði til kaupv vid æsu jonsdottur. enn ef þessir uottar leidazt ecki sem dæmt var. og ecki helldur suer æsa jonsdottir j saugdñm tíma. þa staudi þetta mal ospillt sem þat stod adur. Jtem j þridiv grein kuomu þar fram af opt greindrar bolln vegna og hennar barua vitnisburdarbref so latandi. at birne heitvñv hafðidasyni hefði fallit arfr eptir sira jou heitinn brandzsu afa siun. og hafði heitinu jousson hefði tekit hann vegna biarnar heitins sonar sins því hann var þa j omegd. uv sakir þes at þat syndizt ecki hvad epter stendur af greindnm arfi ef nockut steudr epter þui uær vissvñ at biorn hafði þo peninga vppborit af fodur sinvñ hafðida fyrir sagdan arf. þess annars at þeir uorv nv badir andader og matti nv eiugi skirslu fyrir þa vinua. þess þridia at laugin so auisa at huer madur skal hafa sotta

sinn arf imað x uetra nema naudsyn banni. enn þessi arfur hafði stadið meir enn xx uetvr. frá því er biörn hafliðason var vr omegð og til þess er haflið jónson andaði. enn þat syndiðt ecki at biörn hafliðason hefði kært eðr klada¹⁾ taðr sinn vm sagðað arf allan fyrskrifaðan tima a meðan haflið heitinn lifði. því ðæmdum vær þessa hennar akærv ecki afl hafa eiga hier epter. nema laugmaður með laugrettvmanna samþycki vrskurði annat laugligrá uera nu a næsta auxaraþingi. ella standi ðomur sem ðæmdur er. samþycki þenna norn ðom með oss greinður arnor finzson kongs vmbøðsmann j sagðri syslu og setti sitt jnsigle með vorvm aðr skrifaðra ðomsmanna jnsiglum fyrir þetta ðomsbref skrifat j liarskogum j laxarðal j hiarðarholttz kirkivsokn fimtvðaginn næstan fyrir jónsmessv baptista a sama ar og fyr seigir.

342.

11. Júlí 1496.

á Hólum.

GOTTSKÁLK prestur Nikulásson, postulatus til Hóla ðómkirkju, skipar með ráði og samþykki officialanna og allra annara klerka Hólabiskupsðæmis Einar prest Benediktsson ábóta á Munkaþverá, og megi hann vígjast til ábota, þegar hann vilji og hafi „eitt ár staðið sína æfing“.

AM. Fasc. LXXIII, 11, skinnblað skorið og máð; virðist vera úr bréfabók Stepháns biskups, nema það sé úr brétabók Einars ábóta á Munkaþverá, því að öll skjölin á blaði þessu snerta hann. Sbr. bréf 1. og 2. Júlí 1497.

Það giorer ec sjra gottskalck nicholaasson postulatus til hola ðomkirkju godum monnum uiturligtt með þessu minu opnu brefni ath með fullu raade og samþycke sjra jons þoruallðzsonar og sjra gudmundar jónssonar. sem nu eru officiales heilagrar holakirkju. og allra annara presta holabiskupsðæmis ec hefuer kiorid og til ualid. sett og skip-

¹⁾ Svo.

ad ærliga personu síra Einar benediktsson ath vera priur og abota ath munkapverar klaustri j Eyiafirde. Skal hann stadinn ath sier taka og vnder sitt ualld og medferd og oll hans goozs faust og laus. frid og ofrid. fysta nu hann til kemur sno frelselega og fullkomliga. sem loglegur og fullmegtv[ur] abote. og hier epter æfniliga hallda og re-gera fyrr nefndan stad og klaustur. med ollum sinum eignum. hier med gefur ec honum fullt og logligt leyfue. ath hann skal mega vijgiazt abote yfner fyr nefntt klaustur a munkapuera þa hann vill ok hann hefuer eitt aar stadid síjna æfeng et cetera.

Ok tilþsaninda hier um settu vier vortt jncigle fir(ir) þetta bref skrifad a holum j hialltadal manudaginn næsta fyrir festum diuisionis apostvlorum anno domini M^o cd^o (xc) vj^o.

343.

1. August 1496.

á Gufunesi.

GUÐMUNDR Magnússon selr klaustrinu í Videy jörðina hálfu Stærrivoga með þeim atridisorðum, er bréfið greinir.

AM. 238. 4to bl., (Bessastabók), skr. c. 1570. Sbr. bréf 9. Júlí 1496 (Nr. 340).

Kavpbref fyrir halfvm stærri vogvm.

Þat giorvm vær Jon Gellisson. Þoroddr Oddsson oc Asgrimr Oddzson godvm monnvm kvnnigt med þessv vorv opnv brefi at svb anno gracie M. cd. lxxxxvj æ manvdeigin ad vincvla Petri æ Gvfvnesi er liggr j Mosfellzveit vorvm vær j hia savm oc heyrdvm æ ord oc handaband þessara manna herra Arna med gvdz nad abota j Videy af einne alfv en Gvdmvndar Magnvssonar af annari. skilldizt þat oc falzt vnder þeirra handabandi at greindr Gvdmvndr Magnvsson selldi ædr greindvm herra Arna med samri nad abota j Videy vpp æ vegna jvngfrv Mariv ok klavstrinv j Videy jordena alla halfa stærri voga .xxc. at dyrleika þan hlvtan sem han hafde eige adr gefid tittnefndv klavstri er liggr æ strond j Kalfatiarnar kirkivsokn til æfinligrar

eignar oc frials forrædis vndan sier oc sinvm erfingivm med todvm. eingivm. rekv. skogvm. gogvñ oc gædvñ oc avllvm þeim landznytivm sem greindri jordv fylgir oc fylgtt hefir at fornv og nyiv oc han vard fremst eigandi at med logvm til yztu vmmerkia vid adrar jarðer.

Hier j moti skyllði opt nefndr herra Arne gefa oc giallda þrattnefdvm Gvdmvnde .xxc. med svo orðvm fiar fridleika j varninge oc hestvm med svo orðuv lægi .x stikvr med varnings klæði fyrir c. ij avrar sylfrs med smidat sylfr fyrir c. en ij eyrer med osmidat. ij tvnnvr malts fyrir c. biortvnnv oc mioltvnnv fyrir c. hvndrad jarnz fyrir c. vj fiordvnga kietel fyrir c. xij stikvr lerips tvibreitt fyrir c. afenti herra Arni opt nefndvm Gvdmvndi kostvligan kross er vo vell mork. vi. stikvr klædis oc vj stikvr leripz. skyllðv þessir peningar .xxc. lvkazt æ þrennv xij manvdm. ef fyrnefndr Gvdmvndr entizt til vt at taka. skyllde hann þa oc hafa kvittann krossinn oc þat sem hann hafði adr vt tekit. en ef Gvdmvndar misti vid þa skyllde lvkazt somikit sem epter stæði af fyrgreindvm peningvm hans riettvñ erfingivm. skyllde þa krossinn oc klæðit reiknazt fyrir ve. skyllðv þesser penningar lvkazt hans erfingivm med sama skilordi æ þrennv xij manvdm j kavptid æ svmarit. skyllde formadr klavstrsins vidr skilinn hvort sem hann lieti bioda vpp penninga j stærri vogvm a Strond eda æ kavprein æ Gvfvnesi j Mosfellzveit vtan þeir giore annann skilldaga med sier.

Jtem lofadi Gvdmvndvr Magnvsson at koma ollv því skiali oc skilriki sem hann hefði fremst feingid bæði fornt oc nytt fyrir stærri vogvm j hendr formanni klavstrsins j Videy. skyllði tittnefndr Gvdmvndr eda hans erfingiar svara lagariptingu æ greindre halfri jordv stærri vogvm enn klavstrid j Videy oc þess formenn hallda til laga. skillði optnefndr Gvdmvndr þat til at adr nefnd oll jord stærri vogar skyllde allðri seliazt ne gefazt vndan klavstrinv j Videy.

Oc til sanninda hier vm settvm vær fyrrnefndir menn

vor insiglle fyrir þetta jardar kavpsbref skrifad j sama stad deige ok ari sem fyr seiger.

344. 6. August 1496. á Skúmstöðum.

HALLSTEINN Þorsteinsson kvittar Jón Oddsson nm vígsbætr eptir Árna Hallkelsson bróðurson sinn, en Jón hafði lnkt Hallsteini fimtín hundrnð nndir Valtý Sigurðssyni, er Valtýr átti að gjalda síra Oddi Ólafssyni í vígsbætr eptir Bjarna Oddsson bróðnr hans.

AM. Fasc. XXXII, 4, framrit á skinni, og er innsiglið fyrir. Bréfið er læst saman við bréf Ambrosius's Illiquad frá ²⁷/₄. 1493. (Nr. 239).

Þat gerir eg hallsteinn Þorsteinsson godum monnum kunuigt med þessu minu opnu brefi at eg hefir gefit jon oddzsson aullnngis knittan ok akærnlansau fyrir mer ok aullum minnm rettnm epterkomendum vm þat samna manslag sem jou oddzson oforsyniu j hel slo arna hallkelsson brodrson minn ok mer berr til eignar arf ok nigsbætr eptir haun ok lnkt hefir jon mer .xv. c. vnder naltir sugurdzsyne er hann atti at giallda erfingium sira oddz olafssonar j vígsbætur eptir biarna olafsson brodr hans. skal þessi minn gerningnr standa obrigdnliga ok kuittan æfiñliga. Ok sua sel eg joni oddzssyni grid ok fullan frid uppa fyrgreint manslag. eu hner sem þessum minum gridum spiller suari hinnm hæstum gridarofum ok gudz reide. min er erfugiar ok epterkomendr allir. Ok til sanninda her vm set eg mitt jnsigli fyrir þetta bref skrifad a skvmstodnm laugardaginn uæsta fyrir laurencius Messo. anno domini. M^o. cccc^o. uonagessimo .vi^o.

345. 10. August 1496. á Grund.

31. Marts 1497. á Munkaþverá.

GUÐRÍÐR Finnbogadóttir selr Finuboga Eiuarssyni jörðiuu

Fjósatungu í Fnjóskadal með skógi í Þórðarstaðajörðu með ummerkjum fyrir jörðina Grindr á Höfðaströnd með skógi og selför, með fleira skilyrði, er bréfið greinir.

AM. Fasc. XXXIII, 2, frumrit á skinni. Af sex innsiglium eru 3 fyrir bréfinu. — Apogr. 8366.

bref vm fíosatungu og grindur¹⁾)

Þath giorum vier þoruadr steinmodsson. jon gellisson. gunnar jonsson. jon sueinsson. jvar brandsson og hallr ellendsson godum monnum kunnigt med þessu uorv brefi at svb anno gracie M^o cd^o ix^o uj^o2) æ grund j eýiafirði æ lvrrencivs³⁾) messu dag varvm vier j hia saum ok heýrdum æ. ord ok handaband gvdridar finbogadotr ok finboga einarssonar at sva firir skildu at greind gvdridr sellði med handabandi nefndum finboga jordina⁴⁾) fíosatungu j hnioskardal er ligger j jllvgastadakirkju sokn til fullrar eignar ok frials forrædis med ollvm gognum ok giædum. eignum ok jtokvm sem þessari greindri jordv fylger ok fylgt hefer at fornv ok nyiu. ok hvn hafði fremzt eigandi at orðid at til skilldvm skogarparti j þorðarstada jorðu. svnnan fra dagmalahool er kalladr er fra fíosatungv ok vtt j tvngvgil. hier j moti gaf fyrr nefndr finbogi jordina grindr firir .xxx. hvndrada. er ligger j hofs kirkju sokn æ havfðastrond med ollvm þeim gognum ok giædum. eignum ok jtokvm sem þessari jorðu fylger ok fylgt hefer at fornv ok nyiv ok hann hafði fremzt eigandi at orðith. er þar ok med skogar partur j nylendis jord ok selfavr æ deilldardal. þar til gaf opt nefndr finbogi .xv. hvndrvd. skilldi þat rett gollðit j þeim peningvm sem hann villði þar vtt j giallda. en þav .xv. hvndrvd sem þar til brestr æ greint jardar verd. gaf titt nefnd gvdridr opt nefndvm finboga til fvllrar eignar. skipaði hvn ok skildi þessa peninga j sina rietta loggiof æan all(r)æ lavna æda nockra peninga giallda. skýllði hvort þeirra svvara lagaríptingvm æ þeirri jorðv sem sellði. en hallða til laga hvort þeirri⁴⁾) jorðv sem keypt hafði. en ef fíosatvnga kýnni med logum af at ganga þa skýllði

¹⁾ Utan á bréfinu með gamalli hendi. ²⁾ Svo. ³⁾ tvískr. ⁴⁾ þeir (þr) er hér ofakrífað í frbr.

finnbogi eignast adra sextigi hvndrada jord. hvort hann villdi sockv edr hals j svarfadardal. edr hvamm j havrgardal. en ef finnboga kynni sva vid at missa at hann ætti ei skilgetid barn til arfs epter sig. þa skildi gvdridr sier þessa somu jord aptur fíosatvngv. en gudridr skyldi þa giallda hans erfingium aptur jordina grindr ok þar til .xxx. hvndrada. sagdi opt nefnd gvdridr halfkirkiv skyldv æ fíosatvngv en finnbogi sagdi bænhvs skyldu æ jordvnni grindum. Ok til sanninda hier vīm settvm uier fyrr nefnder menn vor jncigle firir þetta bref Scrifuath æ Ownkapuera j Cyiafirde faustudaginn næsta firir festum a(m)brosij episcopi et confessoris are sijdar enn fyrr seiger.

346.

16. August 1496. á Einarstöðum.

EINAR ábóti á Munkaþverá fær Narfa prior á Skríðu til fullrar eignar þá peninga, er Guðrún Bárðardóttir lofaði klaustrinu á Munkaþverá til framfæris fyrir sig.

AM. Apogr. 4432 „Epter Transcripto 14. gamalra Skríduklausturs brefa, giördu þann 28. Septembris [Anno 1697 (= a). Samanlesed vid annat transcriptum XI. Skríduklausturs pergamentiabrefa, giört þann 17. Septembris 1697“. „Ofanskrifad bref er a kalfskinn med abotans obrialudu jnsigli“.

Vær broder Einar med Gudz náddbote á Munkaþverá giörum godum monnum viturligt¹⁾ med þessu voru opnu brefe. at vier hófum feinget til fullrar eignar herra Narfa priori á Skríðu alla þá peninga sem Gudrun Bárðardotter lofade klaustrenu á Munkaþverá til framfæris fyrir sig. Skal hann þessa peninga frida og ofrida ad sier taka uppá fullann æikningskap vid oss og klaustred. Skal hun þar med öldlungis²⁾ kvitt og ákærulaus sem hann medtekur vegna klaustursens og vorra. Og til sannenda hier um setium³⁾ vier vort innsigle fyrir þetta [bref] skrifad á Ein-

¹⁾ vitanligt, b; ²⁾ sl., a; ³⁾ settum, a.

arstóðvm í Reykiadal in crastinum coronationis¹⁾ gloriosę virginis. Anno Domini M. CD. xc²⁾. vi.

347. 21. August 1496. í Miklaholti.
Jón Snorrason kvittar Einar bónda Oddsson vegna Ingileifar Jónsdóttur konu sinnar um andvirði sextán hundraða í Brandagili í Hrútafirði og fjögurra hundraða í Geithóli.

AM. Fasc. XXXIII, 5, frumrit á skinni, og er innsiglið fyrir.

brandagil³⁾

Þath giori eg jon snorrason godum monnum viturligt med þessv minv opnn brefi at eg medkennunzt at eg hefi fulla ok alla peninga vpp borit uegna jngeleifar jonsdottur konu minnar af einare bonda oddzsyne fyrir .xvi. c. j jordunne brandagile er ligur j hrutafirdi j stadar kirkiu sokn ok .iiij. c. j geithole j samri kirkiusokn. svo sem ockur vel anæger. þni giore eg adr greindan einar bonda oddzson kuittañ ok akærulausan vm adr greinda jardar parta fyrir mier og ollum minum epterkomendum lógligum erfingium. Ok til sanninda hier vm setta eg mitt jnsigle fyrir þetta kuittuñarbref er skrifat var j mýcklaholti j mýcklaholtzhrepp sunnvdagen næsta fyrir bartholomeus Messo þa er lifat⁴⁾ var fra hingatburd vors herra jhesu christi þusund .cccc. niutiger ok .vi. ær.

348. 21. Augúst 1496. á Brekku í Saurbæ.
VITNISBURÐUR Hermundar prests Oddssonar um lýsing Jóns kolls Oddssonar um landamerki Holts í Saurbæ og Brunnár.

¹⁾ coronatione, *b*; coronatio Marię = assumtio Marię (15. Aug.)
²⁾ cx, *b*, sem er án efa rangt, og misskript ein. ³⁾ Utan á bréfinu með sömu hendi og bréfið sjálf. ⁴⁾ Svo.

AM. Fasc. LXV, 13, framrit á skinni. Innsiglið er dottið frá. — Apogr. 1535 (eptir framritinu).

bref um laun(d)eñ a brvnnna¹).

Þat gere eg sera Hermundur prestur Oddzson godvm monnvm kunnigt med þessu minu opñv brefi at á manudagin næsta efter oláfmesso ena fyrre um sumarit geck eg a uegin eyfer á hlidina a nedri brunna er ec sa at jon oddzson er kalladur er kollur Reid avfan fra stadarhole og tavlvdvnt þar vit. Og j millvm annara orda spurde ec at adr nefndan jon oddzson hv[er] landamerke uere j mille holtz og brvnnar. en fyrr greindur jon oddzson lyste fyrir mer og sagde at Oddur peturson fader sin hefde sagt ser at þat uere landamerke sionhending ur savlune þar ur gardzhlidinv og yfer j klofasteina su lækjar sytra er felle ur saulune aufan fra gardzhlidin[v] og alldrigi slita aufer med aullum langa brekkum aufan til siaafar. skillde landamerke aufan fra gardzhlidinu. bio ec þa savmu xij manadu a nedri brunna er optt nefndur jon oddzson lyste þessu fyrir mer og med þessum landamerkiem bygde andres gudmundzson nedri brunna. Og til sanninda hier um setta ec mitt jnzciglle fyrir þetta vitnesburdar bref er skrifat war a nedri breckv j saurbø a sunnudagin næsta fyrir bartalamevs messu þa er lidit war fra hingadbud uors herra jhesu christi þushundrad .cccc niutiger og sex ar.

349.

23. August 1496.

STEPHÁN biskup Jónsson vigir kirkjugarðinn á Skriðu í Fljótsdal með þeim skilmála, er vér höfum ádr á gert, að þar sé priorsklaustr.

AM. 263. Fol. bla. 88, skr. 1598.

Um skriduklaustr. gamall maldagi.

Anno domini M .cd. xc. vj. jn vigilia sancti Bartolomei

¹) Utan á bréfinu með forari hendi.

Apostoli vjgdi biskup stephan kirkiugarden a skriðv j fljotzdal. með þeim skilmála sem vier hofum adur a giortt. sem er. at þar sie priors klaustur og lukizt allar Tjyvnder oc laugskyllðnr. æfinlega af klaustursins peningum. ad frateknv heima landi. oc þui bue sem þar er til gardzens. oc ad þar sie heima manna groftnr oc þeirra pylagrijma sem þar knnna ad sykiazt oc kristur kallar þar oc þeirra sem þangad kiosa sier leg. enn kirkiuprestnr ednr kapellanus a valþiofsstad skulv hafa cnram animarum yfer ollu þni folki. sem a klaustrenu er oc suo yfver pijlagrijmvm þeim sem þangad sækia.

350. 9. September 1496. á Skeggjastöðum.

KRISTÍN Jörundardóttir lyktr og afhendir Jóni Jónssyni í fjórönnngsjöf sína alla jörðina Skeggjastaði „á Strönd“ með þeim atriðisorðum, er bréfið greinir.

AM. Fasc. XXXIII, 7, frumrit á skinni. Af þrem innseiglum er nú eptir brot af einu. — Apogr. 8369.

brief nām Skeggiastade¹⁾.

Þat gjorvm vier eirikr ormsön. kristallr arnbiarnarson og ion skvlason godvm monnvm vitrligt með þesso vorv opnv brefi þa lidet nar fra gvðs bvrð O cccc nirtiger og sex ar þriadiag næstan fyrir festvm corpus christi*) a skeggiastavðvm a stravnd²⁾ vorv vier hia saum og heyrðvm ath kristin jorvndardotter luckte og afhente jone jons-syne j sina fiordvngsgiof jordena alla skeggiastadi a stravnd með avllvm gavgnvm og gæðvm þeim sem greindre jorðv fylgde og fylgt hafde at fornv og nyiv og greind kristin hafde fremst eigande ath ordet [j riet³⁾] arftak efter biona prest jorvndarson broðr sinn. hafde adrnefnd kristin þa svo mikla peninga hlotid j jarda gozde⁴⁾ ath dandemonnnm þotte hvn vel mega gefa og lvka þessa iorð skeggiastade j sina

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. ²⁾ Svo ³⁾ tvískrifad. ⁴⁾ goze, á spássiu. *) D. c. 31. Maí.

fiordvngsgiof. atte adrgreindr jon jonson þa strags at taka at ser þessa savmv jord til frials forædis og eignar en ef þesse kyne af at ganga jorden med lavgvn af tittgreindvm jone þa skillde kristin svara lagariftingv a greindre jordv en hann atte taka sina fiordvngsgiof hvar hann villde annarstadar af hennar peningum. reiknvdvst þa hennar peningar med jordvm. lavsafie halft fimta hundrat hundrada. var þenna(giorning vþplag og afhending tiitt nefndrar kristinar samþykiande hennar favrsyster þvridr uigfvsdotter sem þa var lavgligr erfinge oftnefndrar kristinar. for þessi giorningr fram med fvllvm handsavlvn þar heima a stadnum a skeggiastavdvm þann sama dag sem adr greiner. og til meire avdsyningar hier vm setivm vier fyrskrifader menn vor juscigle fyrir þetta bref skrifat næsta dag efter natiuitate beate virginis á sama ære sem fyr seiger.

351. 18. September 1496. í Skálholthi.

STEPHÁN biskup í Skálholthi afleysir Vigfús Erlendsson fyrir það blak og tilræði, er hann veitti Þórði Brynjólfssyni í munninn í kirkjugarðinum eða kirkjudyrnum á Krossi í Landeyjum.

AM. Apogr. 5515, stafrétt afskript. „þetta bref er accuratè collatum enn oinnfært. Eg fæck originalinn af Monsr. Bryniolfi Þordarsyne 1719. og hafde hann ecki fyrri sied. Hann var rotinn og er nu under lok lidinn. Jnnsigle Stefans biskups er burt broted. synest af vaxblettinum a þveingnum, ad vered hafde hid minna hans“ (AM).

Vær steffan med Gudz næd biskup j skalholthi giorm godum monnum kvnngt med þessu vorv opnv breff. ad vær höfum afleyst vigfus ellenzson af þui blaki og tilrædi sem hann veitti þordi bryniolfssyni j mvnnen¹⁾ j kirkiugardinum eda

¹⁾ „hia þessum ordum: *bryniolfssyne j kirkiug.* stendur i originalnum milli linanna: *j mvnnen.* Jtem efast a spatiunne ofan yfir brefenu: *munnen* og synest þetta ad vera ritad med sömu hende sem brefed sialft. Hverge er þetta i brefed innbodad, enn á oefad ad standa mille *syni* og

kirkivdyrunvm æ krossi j landeyinm olafsmessn vm svmaret hina fyrre. hófum vier og sett hónvm mögvlegar skripter oc flesekt vppborit sem oss vel æ nægir. Þui gefvm ver greindan vigfns aullvngis kvittan og akiærvlansan firir oss og avllvm vorvm epterkomendvm heilagrar skalholltz kirkiu formonnum firir adrgreint brot. Og til sannenda hier vmm festvm vær vort jnsigle firir þetta bref skrifat j skalholti jn crastino festi sancti lanberti episcopi martiris. anno domini M. cd. xc. vj.

352.

26. September 1496. á Grenjaðarstað.

EIRIKE prestr Einarsson gefr jungfrú Marie og klaustrinu á Skriðu í Fljótaldal jörðina Lækjardal í Óxarfirði með fjörum kúgildum, sér til sáluhjálpur og frændum, vinum og ættmönnum lifs og liðnum.

AM. Fasc. XXXIII, 3, frumritið á skinni. Innsiglið er fyrir bréfinu (Skriðuklaustrabréf). — Apogr. 8029.

Gjof fyrir lækiardal j auxarfirde 1496.¹⁾

Þat giore ek eirekr prestr einarsson godnm monnum kunnekt með þessu minu opnu brefe at eg hefi gefit gudi ok jungfrn marie ok klavstrenv æ skriðu j fliotzdal jordina lækiardal er liggr j skinnastada kirkiu sokn ok þar til fiðgnr kugilldi. með ollum þeim gaugnum ok giæðum. eignum ok jtaukum sem greindre jordu fylger ok fylgt hefer at fornn ok nýio ok eg vard fremstz eigande at til ævenlegrar eignar mier til saluhialpar ok ollum minum frændum. vinum ok ættmonnum lifs ok liðnum. skipa eg þessa giðf j rett

j kirkiu. Einhver kynni þeinkia ad þetta hefde vered tilnafn þordar munnen. Eun eg ætla helldr ad það eige ad vera i munnen (os). So sier og striked fyrir framan munnen (þar sem þetta ord stendr milli linanna) miklu likara til ad vera j. eun innbodusnar merko. Eun á spatunne er ad visu fyrsta atriked innbodusnarmerke, og mun þar gleymst hafa ad skrifa j. framan vid“ (AM).

¹⁾ Utan á bréfinu með fornni hendi.

testamentvum ok j salvgiðf fyr greindu klavstre til obrigdu-
ligrar eignar sem fyr seiger. ok til sannenda hier um setta
eg mitt jncigle fyrir þetta bref skrifat a greniadarstöðum j
reyki(a)dal manadaginn næsta fyrir michilsmessu hofudeingils
anno domini m^o cd^o xc^o vi.^o

353.

11. Október 1496.

á Þingeyrum.

Jón prestur Þorvaldsson, officialis fyrir vestan Öxnadalshéiði,
lýsir því, að Ólafr Filippusson hafi svarið fyrir sér tylftar-
eið fyrir saurgun kirkjugarðsins í Viðidalstungu, og lýsir
hann saklausan af því verki, og að hann hafi réttilega mátt
giptast, og sé börn hans og Vigdisar Jónsdóttur skilgetin og
arftæk.

Blsk. 8. Fol. bls. 17—18 með hendi Hákonar sýslumanns Gíslasonar
1641—1642 í transkr. frá 6. Maí 1517. — Afskrípt eptir sama trans-
skrípti er í Landeskjalasafni 94. 4to, bl. 52b, með hendi Jóns lögmanns
Sigurðssonar c. 1600.

Það giore Eg Jon prestur Þorvalldsson Officialis heil-
agrar Holakirkju fyrer westan auxnadalsheidi godum monn-
um witruligt med þessu mjnu opnu Brefi. ad saker þess ad
Olafur Philippusson hefur svarid fyrer mier Tylftar Eyð
ad hann hefði eij saurgad kyrkingardinn j Wjddalstungu¹⁾
epter þui sem Bref þar vm giort wtwijsar. þui ad heilax
anda nãd thil kalladri. seigi Eg [fyrnefnur²⁾] Jon prestur
fyrregreinda³⁾ Olaf med Logum hafa vndan færst. og hann
med aullu saklausan vera og verid hafa vm aadurgreinda
sok. og sakferli og hann riertiliga hafa⁴⁾ mátt giptast. og
Born hanns skilgetin. og arftæk þau sem hann ð [vid Wjg-
dijse Jonsdottur⁵⁾]. epter þui sem þad sama⁴⁾ festingar⁶⁾ Bref
wtwjsar. sem hier er nu med fest þessum mjnum wrskurdi.

Samþýcktti þenna minn wrskurd Sjra Gudmundur
prestur Jonsson officialis fyrer nordan Auxnadalsheijdi. med

¹⁾ Wjddalstungu 94. ²⁾ [b. v. 94. ³⁾ 94; fyrnefnan 8. Fol. ⁴⁾
sl. 94. ⁵⁾ [og Vigdis Jonsdotter. ⁶⁾ 94; festinga 8. Fol.]

fleyrum andrum dandi monnum bædi lærdum og leykum er þa voru nær mier.

og thil sanninda hier vm setti eg Jon prestur Officialatus Jnsigli og sjra Gudmundur sitt Officialatus Jnsigli fyrir þetta wrskurdar Bref er skrifad var á Þingeyrum j Huna-watzþingi. þridiudæginn sijdastañ j sumre anno Domini M CD Lxxxvj.¹⁾

354. 12. Október 1496. á Svinavatni.

TYLFARÐÓMR útnefndr af Einari Oddssyni, kongs umboðs-manni í Húnavatnsþingi, um tilkall Ólafs Filippussonar vegna Einars sonar sins til arfs eptir Solveigu Björnsdóttur.

AM. Fasc. XXXIII, 6, frumritið á skinni. Af 12 innsiglum eru nú 5 fyrir bréfinu. — Apogr. 3368.

Domur vm Olaf Philippusson 1496.²⁾

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda sigurdr dadason. jon olafsson. sigurdr ifarsson. brandr olafsson. bardr jonsson. þorðr þordarson sueinn þorfinnsson. bergur jorvndzsson. besse arason. grimur grimsson. haflide juarsson og halluardr hallzson kuEDIU gudz og sina kunnegt giorande at þa er lidet var fra guds burd .M. cccc lxxx og vj ar a suinuatni j hunauatzþingi midvikudagenn næsta fyrir kalixtusmessu. vorum ver j dom nefnder af særligvm manne einare oddzsyne kongs vmbodsmanne j hunauatzþingi at skoda og dæma vm þa akærv og tilkall er olafr filippusson reiknadi einare olafsyne syni sinvm fallit hafa til erfd-

¹⁾ Í 8. Fol. skr.: „vj“ eins og úr því hefði átt að verða „ij“ eða þá misskrifast „ij“ í öndverðu, og síðan verið lagfært og gert úr því „vj“, og svo á það að vera, og svo lesa yngri pappirafskriptir, svo sem IBFél. 126. 4to, bls. 261—62. Í 94 hefir ártalið upphaflega misskrifast „1544 aar“, en ofan í það síðan verið strykað jafnarðan og sett með sömu hendi „1493“. Ártalið 1496 er án efa hið rétta, því að skjal þetta hefir Ólafur seltað [að leggja fram daginn eptir í dóm á Svinavatni. ²⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

ar allan arf efter solueigv heitna biornsdottur modrmodr fyrnefndz einars enn sier til vmbods. Nv saker þess at greindr olafur beiddi og krafde fyrrnefndañ einar odzson kongs vmbodsman dom yfer at nefna huert afl hans bref edr skilriki skyldi hafa. eda huort hann mætti med langvm at sier taka og j setiaz fyrrgreindañ arf eda eigi. so og ei sidr beidde og krafde optnefndr einar kongs umbodsman oss til at dæma hier vñ efter þui sem ver vissvm rettazt og sannazt fyrir gude. kom fyrir oss j fystu festingarbref olafs filippussonar at hann hefde fest vigdisi jonsdottur konu sina at langum og hun hefde at langum gipt verit og at frænda radi. vændizt olafur þui og fyrir oss at hann hefde fystr lagt lang og dom fyrir þessa peninga efter pal bonda jonsson daudan og lyst son sinn lavgarfa. nissu uær og fyrir full sannende at olafur filippusson hefer vndan fært sik bæde kongsdomsins vegna og kirkivnnar þeim malum sem biorn gudnason bar hann at hann hefdi j fallit. Enn saker þess tuimælis er nær haufum heyrt vm hionaband pals jonssonar og solueigar biornsdottur hvort þat er lavgligt edr eige hins og annars at þeir hafa avngver til kallat þessara peninga at vær uitvm nær standa j almenniligu erfdatale helldur enn son olafs. þui dæmdvm uær fyrnefnder domsmenn at so profudu og fyrir oss komnv fyrgreindan olaf mega lavgliga j setiazt og ataca¹⁾ sier adr greindan arf og hallda þar til at þeir pepingar segiazt af honum med langum og skyllugan at leggja vnder langmanz vrskurd og langrettumanna dom æ næsta avxararþingi vit adra menn þa er til kalla. Og til sannenda hier vñ settvm uær fyrr nefnder domsmenn vor jnsigle fyrir þetta domsbref skrifat æ hofe j uatzdal viku sidar enn fyrr seger.²⁾

355.

12. Október 1496. á Breiðabólstað.

GUNNAR Guðmundsson og Guðrún Teitsdóttir móðir hans

¹⁾ atá frbr. ²⁾ þ. e. 19. okt.

selja síra Jóni Gíslasyni fjörutíu og tvö hundruð í jörðunni Kollabæ í Fljótshlíð fyrir framfæri Guðrúnar, ef Gunnars misti við, og fimm hundruð að auki.

Bisk. Skalh. XVII, 29, frumrit á skíni. — AM. Apogr. 2872 „accuratissime“ eptir Skálholtsfrumritinu.

Kollabæarbref.

Þat giorum uid þordur Þorleifsson og jon markusson godum monnum uiturligt med þessu ockru brefi at vid uorum j hia saum og heyrðum æ ord og handaband þessara manna af einne alfu gunnars gudmundzsonar og gudrunar teizdottur hans modur Enn síra jons gíslasonar af annarre sunnv-dagin næsta fyrir peturs(Messo) og páls um sumarit¹⁾ æ breidabolstad j flíotzhlíð j sama stadar kirkíusokn arum ceter gudz burd þusund fíogur hundrud níutiger og sex arr²⁾. skildízt þat og faldízt under þeirra handabandi ad adurgreindur gunnar og hans moder gudrun selldu og gafu fyrnefndum síra jone gíslasýne fíoretíge hundrata j jordune kollabæ og fí hundrut betur er liggur j breidabolsstadar kirkíu sokn med ollum þeim gognum og gædum og hlunnendum ækum og skogum sem fylgt hefer adurgreindri jordu kollabæ at fornu og nyu og þau urdu fremzt eiganda at til æuinligrar eignar og fríals forrædis. hier j mot skildi títtnefndur gunnar modur sinne gudrunu er þa uar hennar erfíngum æuinligt framfæri hía síra jone gíslasýne eda hæs erfíngium ef hans misti uid. hier til skylldi síra jon gíallda gínnari fím hundrut j ollum þarflígum peníngm. skylldi títtnefndur síra jon gíslason hallda adurnefndri jordu til laga Enn þrattnefndur gunnar gudmundzson svara lagaxíptíngu. Og til sannenda hier um settum uid fyrnefnder menn ockur jnsígle fyrir þetta kaupmalabref er skrífat uar æ breidabolstad j flíotzhlíð míduíkudagin næsta fyrir festum relequiarum æ sama arrí²⁾ sem fyrr seíger.

¹⁾ p. e. 26. Júní. ²⁾ Svo.

356.

15. Nóvember 1496. á Grytubakka.
24. Febrúar 1497.

Hústrú Guðríör Finnbogadóttir selr Finnboga Jónssyni lögmanni jörðina Grund í Eyjafirði með jörðnnni Holti fyrir hálf t annað hundrað hundraða.

AM. Fasc. XXXIII, 1, frumritið & skinni. Af 4 innsiglium eru 3 brákuð fyrir bréfinu. — Apogr. 234. — Í bréfasafni sira Skúla Þorlákssonar á Grenjadarstað (AM. 255. 4to, bla. 289—290) er afskrift af þessu bréfi með ranggu ártali: 1498, og hefir hann mislesið w í ártalinu fyrir iii.

grundarbréf [þar Gnrijdur fimbogad(otter)
selnr fimboga L(og)m(anne) grund.¹⁾

Þat giorvum ver magnns þorkelson. halldor ionsson. sigmuvndr magnvsson ok sæmvndr ionsson godvum monvum uitrígt með þessv voru opnn brefi at þa er lidid var fra gnðs burd þusund. cccc hundrnd nirtiger ok .vi. ar a þridi adagin næsta epter marteinsmesso a grytvbacka i havfdahuerfi. vorv ver j hia savm ok heyrðvum a at hvstrv gvdridr finnbogadotter seldi finnboga ionssyni logmanne til fvllrar eignar ok frials forædis iordina alla grvnd j²⁾ eyjafirði með iordvni hollti með handabande ok ollum þeim gognvum ok giædvum. eignvum ok itokvum er greindri iord grvnd hefer fylgt at fornv ok nyo ok hon hafdi fremzt eigandi at ordit. reiknadi nefnd gvdridr ser hafa fallit halfa iordina til eignar i giafer ok helmingsfelag er sueirn svmarlidason bondi hennar hafdi henni gefit ok feingit en half j arf epter gudrvnv sneinsdottur dottur sina. her i moti gaf nefndr finnbogi ionson greindri gvdridi finnbogadottur halft annad hvndrad hundrada i iordvum ok .vi. x hvndrada i lausagozi með þeim skildaga ok skilmala i fystu ef fyrnefnd gvdridr lifdi leingr en adr grei(n)dr finnbogi ionson fader hennar ok mætti hvn þa ok villdi sialf hafa vmbod sitt ok forrad a sinvm peni(n)gvum skylldi hon þa mega kiosa ser til eignar i gr(e)int iardar verd huert haufndbol af þeim iordum sem epter hann felli þat

¹⁾ Utan á bréfinu; [með hendi frá miðri 16. öld; hitt frá c. 1500.

²⁾ tvískr.

hon³villdi ok þar til iarder ok lausafe sem j reiknaz vpp i fyrr nefnd tvo hundrod hvndrada vtan hon villdi þa epter fodvr sinn fra fallen helldr eignaz ok apr taka adr gr(e)inda iord grvnd med ollvm sama skilmala ok skildaga sem hon hafdi hana adr sellt ok fyr skrifad er med sialfrar sinnar attekt ok afending. skylldi gvdridr ok mega [taka þessi opt nefnd tvo hvndrod hvndrada i skagafirdi ef hon uilldi ok þættiz þess med þvrfa. skylldi hvort þeirra hallda til laga þeim iordvm er keypt hefdi en þat suara lagaríptingvm sem sellt hefdi. ok til sannenda her vm settvm ver fyr skrifader menn vor insigli firir þetta iardakavpsbref skrifat a grytvbaka i hofdahuorfi a mattiasmesv vm vetrin ari sidar en fyr seger.

357. 22. Decemder 1496. milli Flögu og Helgavatns.
29. Janúar 1497. á Marðarnúpi.

PÉTR Loptsson og Jón Sigmundsson lofa því að leggja mál sín, sem bréfið greinir, undir dóm þann, sem Einar Oddsson kongs umboðsmaðr í Húnavatnsþingi yfir þeim nefndi.

AM. 242. 4to, bla. 229—30, styrpa Guðbrands biskups, skr. c. 1570. Þar með fylgir afskrípt með hendi Páls Hákonarsonar.

Vnderlagsbref Jons sigmundssonar og peturs loptssonar.

Path giorum vier Bardur Jonsson. Arngrijmur liottsson. Sigurdur Rogñualldsson. Oddur Gijslason. Are signarsson¹⁾ og Þorualldur Sueinsson. godum monnum viturligt med þessu voro opnu brefi. at a fimtudaginn næstañ firir Thorlachsmesso vñ veterinn. Þöa ed lidit var fra hijngadburd worz herra jhesu christi 0 iiije ix tiger og sex ar a Bauckunum j milli flaugu og helgavatz j vatzdal. vorum vier j hia sauñ og heyrduum æ ord og handaband Jon Sigmundzsonar. af einre alfu og Peturs loftssonar af annari. ad suo firir skildu ad Piet-

¹⁾ Svo. Misskr. fyrir Sigurdarson?

ur lofada j saugdu handabandi. ath leggja sig vuder dom til Sueinsstada j vatzdal á þijugstad niettum a þridindaginu næstañ firir Huijtasuuno. nu j vor ed kemur. þann sama sem Einar Bondi Oddsson kongz vmbodsmadur j hunavatzþijngi þar yfer nefner. Huorra suæra edur seckta. ad fyr nefudur Petur verður þar skyllidugur Joni Sigmundszsyni. og mijnum herra kongium firir allar þær akiærur. langbrot. askilnad. misfelle og motgiorder. sem sagdur Jon ma þar til pieturs tala med lögum. og greindum pietri ber nu lagasuari firir ad veita firir sig og sijua forelldra. Sierdeilis ad til greindri þessi heimsockn. Buurani. burtflutningum med ollum þeim fiar vpptectum rangligum sem Jon hafdi af pietri feingid á audunarstandum. á sijuu bue. og med sounu kauu vpp ad spyriast. ad þar hafi til komid. Og ollum audrum osvarligum ospektum sem Jon hefur fyrir ordit af pietre og hanz naungum huar sem helldst þat hefur skied. og j hueriu þat hefur ordit og Jon kauu med sauuno ath biuijsa. Suo og lofadi adur greindur Jon j sama handabandi ad leggja sig vudir dom þan sem greindur valldzmadur þar yfer nefner j sama stad. dag og tijma vid pietur vñ allar þær akiærur sem pietur kauu þar med langum til Jons ad tala. vegna sijnz faundurz og siuna annara fyrri nauuga huar sem helldst þat hefur til komit. og pietur giefur eda giefit hefur sakir á med riettu. Sierliga ad tilnefndum jordunum vjddudz Tungo og audunarstandum (og) ollum audrum peningum epter hustru Solueigu þorleifzdottur sem Jon hefer og helldur ad kaupi eda gief enu pietur æiknar sijua erfð og eigñ nu vera¹⁾ og verit hafa efter fyrsagda Solueigu. lofudu þessir fyrgreindir menn j fyrsaugdu handabande ad hafa þetta og hallda firir obrigidiligañ langsamdan dom. er hier a felle j saugdum deigi og domi af Eiuari vt nefudum vñ alldur og æfi obrigidiliga vm þesse greind odul. Eignir. aura og allañ annaù ologligan æskiluat. eigi sijdur ath hallda og wt at giallda huad af huerium dæmdist. huerium sem segdist eptir laugum. Slijku skilordi lofadi Pietur firir menn sijua sem verid hauðu j greindre heimsockn. Euu

¹⁾ verit, hdr.

huor sem þessara fyrgreindra manna Jons og Pieturs eigi kemur eda ath koma lætur sinn laugligañ vmbodzman j fyrskrifadañ tijma, dag og stad til Sueinzstada sem fyr skilur. þa skilldi ad jafnfullu og logligur domur vera sem ad bader hefði heyrt hann og verid vid.

Og til audsyningar og sannz vitnisburdar hier vñ. þa settum vier adur nefnder menn vor Jncigle firir þetta laga-domz vndirlax bref. er giort var æ mardarnupi sunnodag-inn næstañ eptir Pælmesso vñ veturinn are sijdar enn adur greiner.

258.

24. December 1496.

á Eiðum.

SIGRÍÐUR BARDARDÓTTIR selr Margrétu BARDARDÓTTUR fimm hundruð upp í jörðina Finustaði í Eiðapínghá fyrir sjö hundruð i fullvirðis peningum.

AM. Apogr. 4295 „Ex originali Péturs Asmundssonar a Ketilsstöðum-accuratè“ (AM.).

Þat giore ec þoruardur biarnason ok sygurður signardz-son godum monnum kunnegtt med þessu ockru opnu brefe at þar uorum uid j hia saum ok heyrdum a ord oc handa-band þeirra kuenna er suo heita margretar bardardottur enn af annare alfu sigridar bardardottur at suo firir skilda at adurgreind sigridur selde fyrgreindre margretu bardardottur fimm hundrutt vpp j iordena finnstate er henne hafde til erfda falled eptter steinunne heitna arnadottur modur sina til æfenlegrar eignar ok frials foreðes med ollum þeim gognum ok gædum sem adurgreindum fimm hundrata partte fylger ok fyllggt hefer at fornu ok nyiu ok hun uard fremstt eigande at. enn hier j mot gaf þrattnefnd margret tittnefndri sigride sio hundrutt j aullum fulluirdes peningum. suo ok samþykke oddur andresson er þa nar hennar suaramadur þetta þeira kaup lauglegt uera suo framarlega sem hann matte þat freñst med laugum giora.

sno ok skyllde optt nefndd sigridur suara lagaripptingu a titt nefndum partte. enn margret halda til laga.

Ok til sannenna hier um settum vit fyr nefnder menn ockur innsigle fyrir adur greintt iardar kaups bref er giortt uar a eidum [j] utmanasueit affannga dagen firir iol arum eptter guds burd þusund. flogur hundrut nintiger ok nj ar.

359.

1496.

Bæf lögréttumanna og bænda í Árnessþingi til alþingis um endurnýjun á gamla sáttmála og Árnesingaskrá hinni fornu (DI, II, Nr. 189) til þess að verja réttindi alþýðu í Árnessþingi og almenn landaréttindi (*Áshildarmýrarsamþykt*).

[Bfsl. Kb. 309. 8vo. bl. 83b—85 (Öxnafellsbók) með hendi Ara Magnússonar í Ögri c. 1620 (=a). — Landsbókasafn 65. 4to. II, 129 með hendi Jóns dans Magnússonar c. 1640 (=b). Er skjal þetta þar ártalslaust og kallað „Samþykt Árnesinga“. Ártal þessarar skrár 1496, eins og stendr í a, mun þó ugglaut, og stýðst ennframar við það, að í kveri einu, sem stafar frá Jóni lögmanni Jónssyni (AM. 58. 8vo.) stendr „Anno 1496 Gieck Arnesingaskra“, og getr þar ekki verið átt við aðra skrá en þá, sem hér er prentuð. — Prentuð ádr í Safni til sögu Íslands II, 187—189.

Hier hefst arnesinga skraa sem giord uar anno 1496.

Avllnm monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra sendum vier laugriettmenn landbwar¹⁾ og allur almugie j Arnese [hirdstiorum laugmónnum²⁾] og laugriettumónnum a alþingi Quedia Guds og wora.

witanligt skal ydur wera at vier hofum sied og yfirlesit þann sattmala og samþycktt sem giord uar a millum haikonar kongs [hins koronada³⁾] og Almugans a Jslandi [sem hann wottar og hier eptir skrifat stendur.

J nafne faudurs og sonar og anda heilags.

¹⁾ landsbúar, b. ²⁾ frá [þannig b; hirdstiorar og laugmenn, a. ³⁾ frá [sleppir b.

Var þetta jatat og samþykkt af allum almuga a Js-
laudi¹⁾ a alþingi med loofataki at vier biodum Hakonj
Kongi hinum koronada vora þionustu undir þa grein lag-
auna er samþykkt uar a millum kongdömsius og þegnana
er laudit biggia.

er su hju fyrsta grein at uier vilium giallda kongi
skatt og þingfararþaup sem laugbok wottar og alla þegn-
skildu suo framt sem halldit er vid oss þad moti var jat-
ad skattium.

J firstu: [at utaustefnur²⁾ vilium vier onguar hafa vtan
þeir meuu sem dæmdir verda af vorum mouuum a þingi³⁾
burtt af laudiuu.

Jtem ad jslenskir sien⁴⁾ logmeuu og sislumeun hier j
laudiuu [af þeirra ættum⁵⁾ sem godordin hafa [uppgefid⁶⁾
at foruu.

Jtem ad vr hafskip gangi a hvoriu arj til laudsins
forfallalaust [med laudsins uaudsiniar⁷⁾.

Erfdir skulu vp gefast fyrir jslenskum mounum j nor-
igi huorsu leingi sem stadi hafa þegar rettur erfingi kem-
ur til edur þeirra vmbodsmenu⁸⁾.

Laudaurar⁹⁾ skulu og up gefast.

Jtem skulu jslenskir menu slikan rett hafa j norigi
sem þeir hafua bestau haftt.

Jtem ad Kongur lati oss ua fridi og jslenskum logum
eptir þui sem logbok vottar og hann hefur bodit j sinum
brefum sem Gud gefur houum framast uit til.

Jtem jarl vilium vier hafa yfir oss a medan hann
helldur trunad uid ydur en frid vid oss.

hallda skulum vier og vorir arfar allau trunat uid yd-
ur medau þier halldit trunad uid oss og ydrir arfar og
þessar sattargiordir. En lausir ef rofit verdur af yduari
heudi ad bestu manua yfirsin.

Nu fyrir þessa grein ad oss þikir þessi sattmali ei so
halldinn¹⁰⁾ vera sem jatat var fyrir sakir lagaleise ofsokn-

¹⁾ frá [vantar i b. ²⁾ frá [vantar i a. ³⁾ alþingi b. ⁴⁾ þeir,
bætir við b. ⁵⁾ frá [sleppir b. ⁶⁾ frá [þannig b; utgefid a. ⁷⁾ frá [a.
sl. b. ⁸⁾ umbodsmadur, b. ⁹⁾ leiðrétt; a og b hafa: laugaurar. ¹⁰⁾ leið-
rétt eptir b; halldist a.

ar og gridrofa. omöguligar areidir og nogligrá fiaruptekta og manna sem nu giortt hefur verid vñ tijma j firr greindri sislu Arnesi og hier firir logdum vier greindir arnesingar almennjliga samkuomu [a Ashildarmyri¹⁾ a skeidum eptir gomlum landsins vana. þui vilium vier med onguo moti þessar oveniur leingur þola hafa nie vudir ganga.

Jtem samtokum vier ad hafa onguan lienzmann vtan jslenskañ yfir greindu takmarki Arnesi og rijda ei fiolmennari enn uid fimta mann. þui vilium vier giarna styrkia hann med log ok riett kongdomsins vegna þann sem það ma med logum hafa. og landsins rietti uill filgia. Eñ ef systlumadur²⁾ hefur greinda sislu Arnes þa rijdi ecki fiolmennarij eñ vid [tiunda mann³⁾ sem bok vottar.

Jtem samtokum vier ad eingin madur j sogdu takmarki take sier husbonda vtan sueitar. þo þeir buj a annara manna jordum.

Jtem ef nockur⁴⁾ upsteitur birst j vorrj sueit Arnesi af vtan sueitar monnum (med) nockurn oriettt huortt sem giortt er uid vugum edur gomlum rikjum edur fatekum þa skulu allir skuldir eptir ad fara⁵⁾ (þeim) er vanhlut giordu og eigi firri uid han skiliast eñ sa hefur fulla sæmd sem firir vanuirdingu vard. Kann so til ad bera ad hefndin verdi meirj j eptirforinne eñ tilverknadurinn þa skulu allir skattbændur jafn miklu bitala. Eñ þeir sem minna eiga gialldi sem hreppstiorar giora rad firir.

Jtem skulu ij menn vera til kiornir j hrep huorium ad skoda og firir at sia at þessi vor skipan og sampicki sie halldinn og ef til alpingis þarf ad rijda sueitarinnar vegna þa skal huor skatt bondj giallda viij alnir j þingtoll. Eñ þeir iijj alnir sem minna eiga þeim kost skulu hallda.

Jtem vilium vier (ei) hier hafa jnnan hieradz þann er ei fylgir vorum samtökum. Skulum vier eiga samkuomu vora a Asilldarmyri a Bartolomeus messo dag a haustid. Enn j annan tijma a vorid fostudagin þa manudur er af sumri og koma þar allir forfalla! aust.

¹⁾ frá [þannig b; au silldarmyri, a. ²⁾ sjálfur, b. v. b. ³⁾ frá [x menn, b. ⁴⁾ nokkrar, b. ⁵⁾ leiðrétt; fare, a.

En hvar sem eitt af þessum samtökum ryfur og adur hefur vndir geingid sekur iij morkum og taki jnnan hrepz menn til jafnadar.

og til sanninda og fullrar samþiktar hier vñ setti

Halldor Briniolfsson.

Pall Teitson. Olafur Þorbiarnarson.

Pietur Sueinson. Guondur Einarzon.

Gisli Valldason. Ari Narfuason. logriettumenn.

Jon Arnason. Sigurdur Eigilson.

Einar Hallzon. Þorualdur Jonsson.

Þordur Siguatsson. bændur j arnesi

sin jncigli med fyrrnefndra logrettumanna jnciglum fyrir þetta samþiktar bref med almugans samþicki leikra og lærðra. med jayrdi og handabandi. Er skrifat var et cet.

360.

1496.

MÁLDAGI Krýsivíkrirkirkju.

JSig. 143. 4to. bls. 363 á pappír, skr. c. 1600 (Garðabók).

Krýsevíjk.

Anno domini M. cd. xc. vj. nefnde biskup Stephan menn til ad meta kirckiuña oc stadinn j krýsuvíjk og virttist þeim kirckiannc. og stadinn allann med hialeiguhumum jnnan garda giordu þeir fyrer xvc.

361.

[fyrir 1497].

SKRÁ um landamerki Laugarvatns og Snorrastaða í Laugarðal í Árnessþingi.

AM. 238. 4to. bl. 40b (Bessastaðabók), skr. c. 1570. — Afakript frá 1696 er í JSig. 143. 4to. bls. 56—57. og önnur meðal Apogr. AM. 1811; báðar gerðar optir Bessastaðabók.

landa merki æ milli langarvatn og snorrastada.

Þessi ero landa merki j mille lavgar vatn og snorrastada. Vr hellinvm ofan vpp j brvinnu og sionhending ofan j rvnnin firir avstan hristanga þar sem lýr(i)tarner liggia vnder. og sionhending yfer j þvfvna er stendur hfa divpá. Enn mille eyvindar tvngv skilvr ain og nedann vnder gotvnrar firir vtann ana er ridit er vt æ vollvna. og fra hvkvvm og vt til blondv og svo yfer vnder goturnar er ridit er vr skalholhti. og vt epter heidinne sem goturnar liggia. og vp j stolpv steins helli og nordvr j sanndgýgi og þadann nordvr j hrafna biorg. Af henti oddvr brandzson lavgar vatn med þessvm tilsogdvm landamerkvvm brodur ormi jonssyne¹⁾ conventubrodur j videy vegna klavstvrzins j videy.

Ridv æ fir sogd landa merki gvdmvndvr magnvsson. gestvr andreosson og hafdi gestur þa verid xxij vetvr æ lavgar vatni.

362.

2. Febrúar 1497. [á Höskuldsstöðum].

KAUPMÁLABRÉF Jóns Sigmundssonar og Bjargar Þorvaldsdóttur.

Eptir Morðbréfabæklingi Guðbrands biskups hinum fyrsta (Apologia) Hólum 1592 og Reykjavík 1902, bls. 29—31, eptir afbötunarskrá Jóns Sigmundssonar (Nr. 6) frá 1506. — AM. Apogr. 3961.

In Nomine Domini Amen.

Lystest²⁾ og stadfestist sofelldur Kaupmale a mille þeirra Jóns Sigmundssonar og Bjargar Þorvaldsdóttur. Ad Jon Sigmundsson hafde til Kaups vid greinda Biörgu Hundrad hundrada. lxxx hundrada i Jordum. og þar til xl. hundrad i öllum þarfligum Peningum. Þar a mote reiknadi Jon prestur Þorvalldzson til Kaups vid Jon Sigmundsson. Biörgu Þorvalldsdóttur Systur sinne. Hundrad hundrada. i suo

¹⁾ „vixit is 1497“ (AM.) ²⁾ auglystist 3961.

felldnm Peningum sem hier greiner Jörden Striugnr i Langardal. og Refstader i Laxardal. og Bessastader i Sæmndarhljð i Skaga Firde. allar saman þriar¹⁾ Jarðer fyrer lxxx hundrud og þar til xl. hundrud i öllum þarfligum Peningum med þeim xx. hundrudum. er fyr nefndur sera Jon Þorvalldsson gaf Biörgn Systnr sinne. til Kaups vid Jon [Sigmundzson²⁾]. og lofade ad snara Lagaryptingnm a öllum þeim Peningum er hann talde Biörgu til kanps vid Jon. Og wr þni Hundrad hundrada. sem ad Jon hafði til kaups vid Biörgu. þa gaf Jon henne [Fiordung i Löggiæfer. vr greindn hundradi hundrada³⁾]. For þessi Giorningnr frañ greindra Manna i mille a Þingeyrnm i Vatsdal. mörgum godum mönnum nærverundum. Og þar med lyst i heilagri Kyrkin. af Soknar Prestum. epter þui sem Kriston Riettur vtuijsar. fyrer öllum mönnum openberliga aheyrundum. adur en Hionaband fullgiördest greindra Manna [i mille⁴⁾]. Og openberliga [epter spurt⁵⁾ af [Kyrkiunnar Formönnum, og sierliga⁶⁾ sera Jone Þorvalldssyne. Officialis Hóla Kyrkiu. er sagda Konu Biörgu gipte. Enn aller menn þar saman komner. sögdu nei til. ad þeir visse nockra⁵⁾ Meinbuge adur greindra manna [i mille⁴⁾ Jons og Biargar. Var Sugnrndnr Juarsson Forsagnar Vottur. fyrer öllnm þessum Giörninge adur nefndra Manna [i mille⁴⁾]. Jons og Biargar. Vora þesser Kaupvottar med Forsagnarvitne Sugurdar. Jon Fusarson. Sueinn Þorflunsson⁶⁾. Besse Arason. Þoruardnr Þorsteinsson. Þoruardur⁷⁾ Oddsson. Hallgrijmur Skulason. Bergur Jörundzson. Gudmundur Kodranzson. Arne Hermundzson⁸⁾. Jon Þrandarson. huerier greinder Menn. settu til Sanninda stadfestu og meire Audsyningar vñ þennan Giörning sijn Jnsigle fyrer þetta Kaupmala Brief. er giört var i sama Stad. a Mariumessu vñ Veturenn epter Jol. ad⁹⁾ Kyndelmessu. Arum epter Guds burd M. CD. XC og vij. ar.

1) sl. 3961. 2) [sl. 3961. 3) [xxx i lausafie og onnur xxx i tilgjöf ur audrum peningum. var hier tilskilid Jarðer og lausafie 3961. 4) [á millum 3961. 5) neina 3961. 6) Torfason 3961. 7) Þorvalldur 3961. 8) Geirmundsson 3961. 9) a 3961.

363.

5. Febrúar 1497. á Þingeyrum.

KAUPMÁLABRÉF JÓNS Sigmundssonar og Bjargar Þovaldsdóttur (með öðrum hætti en í fyrra bréfi).

AM. Apogr. 3873, eptir framritinu „accurate collatum. 9 Jnnsigle hafa fyrrum fyrer brefenu verod. Nu er eige epter, nema Sigurðar Jvarssonar, sem er það annad í röðinne, og það hið sidarsta, sem synest ad vera Jons Diodolfssonar“ (AM. eptir Páli Hákonarsyni). Í afbötunarskrá Jóns Sigmundssonar er bréf þetta alt öðruvisi en hér og dagsett 2 dögum fyrri (= Nr. 362).

In nomine¹⁾ domini amen

lýstiz og stadfestizt suo felldur kaupmali á mille jons sigmundzsonar og biargar þorualldzdóttur á þingeyrum j watzdal á sunnodagin næstan epter mariumessu²⁾ wm veturin epter jol³⁾ morgum godum monnum næruerondum oppinberliga at jon sigmundzson hafdi til kaups uid biorgu c hundrata attatiger j iordum og xl tiger c j lausafe. og þarfligum peningum. hier á moti taldi jon prestur þorualldzson⁴⁾ biorgu systur sine til kaups vid greindan jon j suo ordnum peningum attatiger hundrata j iordum og þar til fiorer tigrer c j ollum fridum peningum og ofridum þarfligum med þeim xx^o er greindur sjra jon gaf systur sinne biorgu. hier med feck⁵⁾ sira jon j borgan wid jon sigmundzson wm þetta greint hundrat hundrata er biorg skyllði eigða. hier wr greindu hundrat hundrata er jon sigmundzson hafdi til kaups vid biorgu. þa gaf hann henne fiordung j loggiafer wr greindo c hundrata.

woru þesser wottar vid greind kaup adr en hionaband fullgiordizt sagdra manna j millum jons og biargar. war þar j fyrstu

jon fusason.

sygrdr jwarson.

sueinn þorfinson.

þorwardr þorsteinsson.

¹⁾ nomini 3873; ²⁾ þ. e. Kyndilmessa, því að það mun ekki vera desponsatio Mariæ 23. Janúar. ³⁾ þ. e. 5. Febr. ⁴⁾ son, hefir vantað í framritið; ⁵⁾ feck, stendr í hdr.; rétt; geck.

hallgrímr skulason.
 bergur jorundzson.
 þessi arason.

huerer at uissu sau og heyrdu med aquednum tima at þessi rad skyldu takaz at leyfdu logmale og tilheyrligum tima og hölldnum skildognum ok¹⁾ wier fyrgreinder men heyrdu um sira jou þórualldzson huer ed þa war officialis heilagrar hólakirkíu ok gíptingarmadur greindrar biargar opt lysa oppinberliga ok beiddi ok tilskylldati wpp a lagana wegna ef nokkurer wæri þeir þar jnuau stofu edr stadar at nockura meifbngi at skulldugleika eda sífskap wissu²⁾ greindra manna a millum jous ok biargar wissu³⁾ svo at þessi rad mætti eigi takaz med logum eü aller þar samankomner men sagdu uei til at þeir uissi neiu mein a med greindum monnum. wissum wer ok fyrer full sanindi at þessum greindum hiuskapar kaupum war lyst iij suodaga samfleýtt at jou villdi fa biargar sier til eiginkouu. war þessum kaupum lyst j heilagri (kirkíu) suo wer uissum ok gatu aunguer ueinúa meinbuga ok at wmlidnum lysingum at tilsettum tima þa war þessi máldagi ok skildagar fram sagder a hoskolldzstodum a skágastroud oppinberliga j fiolmenne. war þar þa enu opinberliga epter lýst af fyrgreindum officialis sira jóne ef nokkurer menn wæri þeir þar jnan stofu eda stadar ath uockura meinbugi uenzl edr skulldugleicka uissu a fyrgreindra mana a millum jous ok biargar en aller þar samaukomner men sogdu þuert uei til at þeir uissu eigi ue uitat hefdi neiu skulldugleika a greindra mana a millum jous ok biargar. war þessi lysing greindra mana a mille eü sidazta j heilagri kirkíu ollum monnum a heyronndum. Og⁴⁾ hier epter med jayrði biargar ok samþycki greinz officialis sira jons sem war gíptingarmadur sagdrar biargar þa tok jon houd henar ok festi hana sier til logligrar eiginkonu epter ollum þeim laga ordum. sem kristinrettur vtvisar ok logligri festiug tilheyrer þessum festingarwottum Hærwerondum

¹⁾ Svo hér; skammstafað (z) annarstafað. ²⁾ þannig. ³⁾ þannig hér.

sygurdi dadasyne.
 jone fusasyne.
 sygurdi juarsyne.
 sueiñe þorfinzsyne.
 bessa arasyne.
 bergi þorundzsyne.
 jone þorarinssyni.
 þoruardi þorsteinssyni.
 jone þiodolfssyne.

ok fleirum monnum odrum huerer sin jncigli settu(!) fyrer þetta kaup med lagalysing ok festingarþref settu(!) til san-inda uitnisburdar hier wm huert er giort war æ hoskollz-stodum æ skagastrond æ manudagin næstan fyrer [ix uickna¹⁾] fostu æ sama ari ok fyr seiger. þa er lidit war fra hingatburd vors herra jehsu Christi 00 iiii c ix tiger ok vij ar.

364. [c. 5. Febrúar] 1497. á Þingeyrum.

Jón officialis Þorvaldsson lýsir því, að hann hafi gípt Jón Sigmundsson og Björgu Þorvaldsdóttur, og að eingir sé meinbugir á með þeim.

AM. Fasc. XXXIII, 12, frumritið á skinni og hangir innsiglið fyrir. Bréfið er uppekafningr; mun þó ófalað; skriptarlagið samevarar tím-
 anum.

þref abota jons að jon sigmundzson mætte eiga
 Biörgu Anno 1497.²⁾

Þóúth giori ek jon prestr þorualldzson officialis heilagr-ar holakirkiu godum monnum viturligt med þessu mino oppnu brefi ath ek kenunz at ek hefi gípt þau til saman. jon sigmundzson og biörgu þorualldzdottur systur mina med samþycki fandr hennar og modr og hennar vilia sialfrar

¹⁾ [avo; sætti að vera: vij vikna; hitt væri 16. eða 23. Jan. ²⁾ Aptan á bréfinu með hendi Ara Magnússonar í Ögri.

og¹⁾ epter heilagrar kirkiv logmali sem kristinrettur vttvisar og logbock. Lyst j heilagri kirkiu iij sunnudaga fyrr enn festingar foru fram greindra manna æ millum og funduz aunguer meinbuger æ med greindum personum joni og biorgu huorcki mægder ne frændsemi og aunguar ueit eg greindur sira jon huorki vera ne verid hafa.

Og til sanninda hier vīm setta ek offic(i)alatus jncigle fyrer þetta bref giort æ þingeyrum j vazdal j niu²⁾ vikna fosta vīm veturin anno domini m cd nonagesimo septimo.

365. 7. Febrúar 1497. á Skarði í Langadal.

INGVILDR Jónsdóttir fær Haldóru Jónsdóttur til fullrar eignar þá peninga, er henni höfðu til erfða fallið eptir Jón Jónsson bróður sinn, og hafði hún fyrir laungu uppetið þessar álñir hjá Haldóru.

AM. Fasc. XXXIII, 14, frumritið á skinni. Öll innsiglin eru dotin frá. — Apogr. 2169.

Þat giorum ver iuar brandson. amunde ormsson. biarne biornsson godum monnum viturligt med þessu voru opnu brefe þa lidit var fra guds burd þvsundrad. c. c. c. niutiger ok sio ar manvdagin fyrir skolastiku virginis a skardi i langadal vorum ver j hia saum ok heyrðum æ ord ok handaband þessara manna halldoru ionsdottur ok ingvoldar ionsdottur at svo fyrir skildu at fyr nefnd inguoldur fekk til fullrar eignar med handabande adur nefndri halldoru alla þa peninga er henne hofdu til erfda fallet epter ion heiten jonsson skilgetten brodr sinn. suo ok heyrdu vær opt nefnda inguolde lysa þui ad hun hefdi þessar alnar fyrir laungu vp etet hia adr nefndri halldoru. Suo saum vær ok heyrðum fyrr nefnder menn j sama stad ok dag ad halldora ionsdotter fek til fullrar eignar med handabandi ione þorarinssyne þessa peninga enu somu sem optt nefnd

¹⁾ þannig. ²⁾ Brétaskrá Grunnavíkr-Jóns les: niu, sem mun rétt vera (Sbr. Nr. 362). Mætti þó lesa: vij.

inguolldr hafde henne adr feingit til fullrar eignar med handabande. Ok til sanenda hier vm settvm vær fyr nefnd-er men vor insigle fyrir þetta bref er giort var i sama stad ok sem fyr seier.¹⁾

366.

7. Febrúar 1497.

á Helgafelli.

PRÓFENTUBRÉF Ingvildar Helgadóttur við klaustrið á Helgafelli, þar sem hún gefr með sér alla jörðina Miðjanes á Reykjanesi, en klaustrið skal gjalda henni tólf kúgildi fyrir tólf hundruð í jörðunni.

Eptir skjalabók Landsskjalasafnsins 94. 4to. með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. Er ártal bréfsins þar misritað 1467, sem ekki fær staðizt, því að þá er Ingvildr Helgadóttir ekki gömul og að samvistum með Þorleif hirðstjóra Björnssyni; þá er og Haldór ekki enn orðinn ábóti á Helgafelli, og varð það ekki fyrri en 1480. Hið rétta ártal bréfsins mun án efa vera 1497, sem stendr í ágripi Örstuttu af bréfinu í AM. 252. 4to bls. 44; AM. 480. 4to bls. 3—4 og í Landsbókasafni 108. 4to bls. 142, sem þó hefir ártalið 1487 að orðamun, og gæti það að visu líka staðizt, því að Þorleifr Björnsson var þá dáinn, og hefir látizt 1486. Eldra en 1484 getr bréfið ekki verið, því að þá fær Þorleifr Ingvildi 23. August Miðjanes, og átti hún það ekki fyrri.

Profentu Brieff somu Jngvelldar.²⁾

In nomine Domini Amen.

var þetta kaupbref þeirra Herra Halldorz abota á Helgafelle med samþycke allra conventtubrædra greindz klausturz og Jnguelldar Helgadóttur. að nefnd Jnguelldur gaf greindv klaustri j profenttu med sier jordina alla midianes á Reykianese j Stadar kirkjusokn med ollum þeim gognum og giædum sem greindre jordu fylger og fylgtt hefur að fornu og nyiu og hun vard fremst eigandi ad. med þeim skilmala að Abotinn skal lwka henne xij kugillde fyrir xije j greindre jordu. og klaustrið skal eignast jorðina æfniliga vpp hiedan. Hier j mot skilur fyrnefnd Jnguelldur sier æfniligan kost af klaustrinu þuilijkañ sem bestu

¹⁾ Svo. ²⁾ Á undan er bréf frá 23. Aug. 1484.

menn hafa. a stadnum næst abotunum og bræðrunum j þeim kosti sem hun ma vel vid hialpast. og xx vod. og iij stikur lierepttz med ij breitt liereptt a hnorium xij manndum. hnn skal og mega frialsliga giora sier hws a sialfz sinnar kostnad. og hafa sæng og kistn thil stadarins. og skal klanstrid eignast hwsid. kistna og sængina. epter hennar dag. hun skal og hafa skiædi sem henne þarfnast af klanstrino. hun skal og hafa þionustumann huorrt sem hnn vill helldur hafa kallmann edur konu. a sialfrar sinnar kost. og skal hann hafa frialsliga af stadnum hwsrum og Elldivid. sem hann þarfnast og so skal hun lata brugga sier ol a stadarinz kostnad ef hun hefur mallt til. enn ef hnn sitnr ecki j profenttanni med jafnade. vpp a næstn iij þr eda v. þa skal madur hennar vera a stadarins kost. sem tala ænnur til j þessi fimm þr. enn ecki leingnr. skal hun hafa sæng j þra profentuskala. Lofade fyrnefnd Jngnelldur ad snara laga-rippingum a greindre jordu Midianesi. enn klaustursinz vmbodzmenn halldi thil laga. skal hnn koma a profentuna þa hun vill.

hier eptter voro þesser menn kaupvottar vid. einar þorolfsson. Ormur Hakonarson. Magnns Halldorsson. Jon Jonsson og marger adrer goder menn.

for þetta kaup fram a Helgafelli j Helgafellzsneit þridindaginn næstañ epter kyndilmesso Auno Domini [Mcccc xcvij.¹)

Og thil sanninda hier vñ et cetera.

367

[1497].

INGVILDR Helgadóttir kvittar Haldór ábóta á Helgafelli fyrir andvirði tólf hundraða í Miðjanesi.

Eptir skjalabók Landskjalasafnsins 94. 4to, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600.

Þad giora eg Jnguelldur Helgadottur godum monnnum

¹) [252; 1497, 430, 108 (al. 1487); 1467, 94.]

kunnugt med þessu mijnu opnu brefi ad eg medkiennunst. ad eg hefi feingit þau xij^o af abotanam Halldore sem hann atti mier ad giallda fyrir partinn j midianesi. sem skilid var j mijnu profenttubrefi þui gief eg adurgreind Jnguelldur Helgadottur Abota Halldor oldungiss kuittañ fyrir þessi tolf kugilldi fyrir mier og mijnum epterkomendum.

Og thil sanninda hier vñ et cetera.

368. 9. Febrúar 1497. á Eystrum Völlum.

HALDÓRA Gunnarsdóttir samþykkir prófentu Ingimundar Gunnarssonar bróður síns þá, er hann hafði gefið Vigfúsi Erlendssyni jörðina Flagbjarnarholt á Landi í prófentu sína.

AM. Fasc. XXXIII, 15, frumrit á skinni. Fyrir bréfið hafa aldrei komið nema þrjú innsigli, og eru þau dottin frá. — Apogr. 2901.

Profentugiof Jngimundar gunnarssonar Wigfusi
Ellendssyni.¹⁾

Þat giorvm uær jon odzson Eígil helgason jon ofeigsson godum monnum viturligt med þessu uoru opnu briefi. þa er lidit var fra hingadburd uors herra jhesu christi þushundrud flogur hundrud niutiger og siau ær laugardagen næsta eptur mariumessu kýndelmessu²⁾ um ueturen j flagbiarnarhollte ær lande j landmannahrepp uorvm uær j hia saum og heýrdum ær ord og handaband þessara manna vigfus ellendzsonar. af eine alfu. Enn af anare alfu haldoru gunnarisdottur. en þat faldizt ok³⁾ skildizt under þetta þeirra handaband at haldora gunarsdotter jatade og upplagde og samþýckte þa profentugiof loglega er jngemundur gunarsson broder henar hafði gefit uigfusi ellendzsyne jordena flagbiarnarholt ær lande sier til æfinligs framfæres eptur þui sem þeira profentubrief ut uisar undan sier ok⁴⁾ sinum erfingum eu fyr greindum uigfusi til fulrar⁵⁾ eignar og frials

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 16. öld. ²⁾ D. e. 4. Febr. ³⁾ Svo hér. ⁴⁾ Svo hér fallum stöfum. ⁵⁾ Svo

forrædis. Hier fyrir þetta upplag og samþýcki gaf fyrnefndur uigfus ellendzson adurgreindre haldoro gunarsdottur æfinglegt framfæri með mat og¹⁾ dryck af sinum peningum. eda taka dottur hennar. x. vetra gamla er helga heiter. og¹⁾ fæda hana og lata þiona henne þar til er hun uæri megandi madur ef haldora vilde þat heldur en at uera sialf j. Hier til skýllde fuse luka haldoro. ccc. þau sem þeim kæmi saman. Og til saninda hier um settum uier fyrr nef(ð)der menn uor jnsigle fyrir þetta bries er skrifat uar æ eystrum nollva æ lande fim dogum sidar en fyr seiger.

369.

19. Febrúar 1497.

í Skálholti.

STEPHÁN biskup í Skálholti skipar próföstum og prestum að taka manntal og reikna saman Rómaskatt, er senda skuli í sumar til Noregs með skipi, sem biskup hafi í byggingu, en bréf þetta hefir biskup sent Ásmundi „bónda hærulang“ (bróður sinum).

Bisk. Skalh. XVII, 81, frumrit á skinni. Innsiglið er dottið frá.— AM. Apogr. 2875 eptir Skálholtsfrumritinu „accuratissimè“. Afskript með hendi séra Björns Halldórssonar í Sandlauksdal er í Advocates Library í Eidinaborg, FMagn. 64 4to (21, 7, 14).

Vm Romaskatt.²⁾

(Rligrvm dandimanne osmundi³⁾ bonda hærulangh send- igt breffit.⁴⁾)

Vær steffan með guds nad biskup j skalholti giorum godum monnum kunnigt með þessu uoro brefe saker þess nær vonum uppa með guds myskuñ at þat skip sem uær haufum nu j byggingu skuli ganga til noregis j sumar er kemur með romaskatt þann sem fallit hefer j skalhollzt

¹⁾ Svo hér fullum stöfum. ²⁾ ntan á bréfinn með hendi frá 17. öld. ³⁾ Ásmundi, afskr. séra Björns; ⁴⁾ utanáskript bréfsins er með sömu hendi og bréfið sjálf, og flest öll önnur bréf Stepháns biskups. Mun það vera eiginhönd hans.

biskupsdæmi nm nora tíma. þú bíðum nær og skipum under skylda hlydne uorum profaustum og suo þingaprestum at þér reiknit og skialliga saman takit sancti peturs fe huer í sínu umdæmi með þeim hætte að þér telit bændur og husfeyr og þá lausa menn karla og kvinnur sem liostoll gjallda under yduarn snarinn eid. enn þann romaskatt sem luktur er fyrir baur og þat sem fatakt folk gældur þá telium nær þat ecki skylduliga með manntalinu. en þó vilium nær jafn uel allt lata til skila koma. bíðvm nær profaustum at þér síae eida at þingaprestunum. huer í sínu umdæmi og komi suo með manntalit og eidana. in scriptis í prestastefnu. þú at hær liggur domkirkiunne stor makt uppa. nilim nær þetta með aungn moti umbera leingur.¹⁾ Suo og skipvm ver hnerinn profasti þeim sem þetta vort bref blifur hia með þat sitzta að hann færi oss þat aptur í almenneligt prestamot í middal í svmar í laugardal tueim notvm fyrir petursmesso og pals vnder eins með fyrrnefndn manntali. Og til sannenda hær vm festum ver vort secretum fyrir þetta bref skrifad í skalholthi dominica reminiscere anno domini Mcdxcvij.

370.

19. Febrúar 1497.

í Skálholti.

STEPHÁN biskup í Skálholti býðr Böðvari presti Jónssyni að taka vitnisburði nm reka Viðeyjarklanstrs og um gjöf Hólmfríðar „heitinnar“ Vigfús dóttur nm Engey til sama klanstrs.

AM. 238. 4to bls. 17, skr. c. 1570 (Bessastaðabók).

Vær Stefan með gvdz nad biskvp í Skallholthi giorvm godvm monnvum kvnnigt med þessv vorv opnv brefi at vær hofvm bifalat ok med þessv vorv brefi bifolvm sira Bodvare Jonssyni at hann taki vitnisburd vorra vegna vt af þeim

¹⁾ Hær tekr eins og við önnur hönd og út bréfið, sem Árni telur hina sömu og á Bisk. Skalh. Fasc. XI, 14 (Apogr. 2428) og XVIII, 36 (Apogr. 2379) frá 26. Júlí 1503. Sýnist mér þó ein hönd á bréfinu, en að eins skipt um penna.

monnum sem aboti Arni kann til at fa ok um mega bera reka klavstrins j Videy þann sem þat æ vid kirkivna æ kalfatiornn.

Jtem skal ok sira Bodvar somvleidis taka vitnisbrvd þeirra manna sem um mega bera þa gíof edr gafv sem hvsfrv Holmfridr heitin Vigfvssdottir hefir gíortt um Engey vid opt nefnt Videyarklavstr.

Ok til sannenda hier um festum vier vortt secretum fyrir þetta vmbodzbref skrifad j Skalholti dominica remi- uiscere anno domini M^o. cd^o. xvii.

371.

31. Marts 1497.

í Vatnsfirðl.

Þeir menn transskribera testamentisbréf Solveigar Björus- dóttur.

AM. Fasc. XXXII, 32, transskriptið á skinni og hefir aldrei verið innsiglað. — AM. Apogr. 1495 eftir transskriptinu. — ÍBfél. Kh. 309. 8vo bl. 32a—35b eftir transskriptinu.

Þat gíoru vær olafur gudmundzson *og þorualldur ei- reyson þorleifur ornolfsson godum monnum vitvrligt med þessu voru opnu brefi at uær hofum sied og yferlesit testa- mentum bref solveigar heitinnar biornsdottur med hennar heilu oc oskoddu hanganda jncigli so latanda ord efter ord sem hier eftir steudur skrifat

[Hér kemr testamentisbréfið dagsett 17. Jan. 1495, Nr. 297].

Og til sannenda hier um setium vær fyrruefndir menn vor jncigli firir þetta transkiptarbrief huert ed skrifat uar j uazfirði j isafirði fostudaginu j paskauiku arum efter guds burd þusuud iijcix tiger og siau ar.

372.

20. Apríl 1497.

á Starnesi.

VIÐNISBURÐATÖKURÉF Bøðvars prests Jónssonar nm reka Við-
eyjarklaustrs.

AM. 238. 4to bl. 37 a — b (Bessastaðabók) skr. c. 1570.

Þat giorer ec bodvar prestnr jonson godvm monnvm kvnigt med þessv minv opnv brefi at ec hefi tekid svodd-
añ vitnisvrdi j vmbodi og skipan herra Stefanar med gvðz
nad biskup(s) j Skalholltti at jon hellgason og þolleifvr
jonson sogdvzt hafa heyrtt og sied brodvr orm coñventv-
brodvr j videy og radzmann þar lesa maldaga klavstvrzins
j videy heima j hvassaravne. stod þar svo vtt j millvm ann-
ara orda at kirkian og klavstrid j videy ætti ena flordv
hvoriv vætt j avllvm hvalreka vtañ fra kolbeinskor og in
at hrvannes tiornvm edvr votnvm hvar sem æ land kæmi
j þessv takmarki er liggvr fyrir strond. sagdizt fyrgreindvr
jon hafa bvit xxix vetvr j hrvavnvm og þolleifvr þar vp
alizt og sagdizt hvorgi þeirra hafa heyrt þar tvimæli á.
at klavstrid ætti eigi þennañ reka fyr helldnr enn nv og
epter þessvm sinvm frambyrdvm sorv þessir optnefndir menn
jon og þolleifvr fyrir mier fvllañ bokareid þessvm monnvm
nærverendvm jone gellissyne og giæsvre þolleifssyni og fleir-
vm dandi monnvm odrvm. Og til sanninda hier vm settv
fyrnefndir menn sin insiglle med minv insiglle fyrir þetta
vittnisvrdarbrief er skrifad var [á.] Starnesi fimtvdaginn
næsta fyrir festvm johannis episcopi et confessoris anno
domini m^o cd^o xcviij.

373.

23. Apríl 1497.

á Starnesi.

VIÐNISBURÐATÖKUARÉF Bøðvars prests Jónssonar nm reka Við-
eyjarklaustrs.

AM. 238. 4to bl. 37b 38a (Bessastaðabók) skr. c. 1570.

Þat giorer ec bodvar prestur jonson godvm monnvm

kvinnigt med þessv minv opnv brefi at ec hefi tekit sodan vitnisbvrð j vmbodi og skipan herra Stefans med gvdz nad biskup(s) j skalholli at þosteinn þorgeirson sagdizt hafa verid xlvj vetvr j klavstvrzins vernd enn heimilisfastvr j videy xv vetvr þar j. enn bvit æ klavstvrzins jordu. þar ða mille sagdizt hann hafa verit j klavstvrzins vtgiordvm svo sem formadur fyrir skipvm klavstvrzins og ridit med radzmanni optsinnis. og heyrð lesinn maldaga klavstvrzins j videy opt ða hvorivm xij manvdm. stod þar vti j millvm annara greina. at kirkian og klavstrid j videy ætti ena fiordv hvoriv vætt j ollvm hvalrekvm vtan fra kolbeinsskor og in at bravnestiorvnm eda votvnm. hvar sem ða land kæmi j þessv takmarki er liggvr fyrir strond j kalfatiarnar kirkiv-sokn sagdizt fýrgreindvr þosteinn hier alldri hafa tvimæli ða heyrðt at klavstrid ætt eigi þennañ reka fýrr heldur enn nv og epter þessvm sinvm framburdi sor optt nefndvr þosteinn fvllañ bokareid fyrir mier j badstofvonne a Starnese fimtvðæginu næsta fyrir festvm johannis episcopi et confessoris at þessvm monnvm hiavervndvm joni gellissyni og joni stefnissyni og fleir(vm) dandimonnvm odrvm. og til sanninda hier vm settv fýrnefnder menn sin insiglle med minv insiglle fyrir þetta vitnisbvrðarbref er skrifad var in festo johannis episcopi et confessoris anno domini m^o cd^o xcvij.

374.

23. Apríl 1497.

[á Starnesi].

VITNISBURÐARTÖKUBRÉF Bøðvars prests Jónssonar um reka Vídeyjarklaustrs.

AM. 238. 4to bl. 98b (Bessastaðabók) skr. c. 1570.

Brefi um maldagann j videy.

Þat giorer ec bodvar prestvr jonson godvm monnvm kvinnigt med þessv minv opnv brefi at ec hefi tekit svodan vitnisbvrð j vmbodi og skipað herra stefans med gvdz nad biskvp(s) j skalholli at þostein þorgeirsson sagdizt hafa verid

xlvi vetvr j klavstvrzins vernd og heyrnt lesinn maldaga klavstvrzins j videy optt á hvorivm xij manvdm. stod þar svo vti j millvm annara greina at kirkian og klavstrid j videy ætti oll vj alna tre og þadañ af stærri onnvr hvor misseri j því takmarki er liggvr j hofnum j mille klavfar og esivbergs hvar sem á land kemvr j fýrgreindv takmarki. sagdizt hann hier all dri (hafa) tvimæli á heyrnt. sagdi opt greindvr þosteinn at þav aboti steinmodvr og hvstrv margrett hefði lagtt med sier at hafa skyllde helmin(g) hvortt þeirra hvortt ar af avllvm vidreka j fýrgreindu takmarki og þat hiellzt á medañ þav lifdv bædi. og epter þessvm sinvm frambrvrdi sor optnefvndvr þostein fvllañ bokareid (fyrir) mier. þessvm monnvm nær verendvm joni gellissyne. joni stefnissyne. arñþori olafssyne og hiñreki gydmvndzsyne og fleirvm dandimonnvm odrum. Og til sanninda hier vñ settu fýrnefnder menn sin insiglle med minv insiglle fyrir þetta vittnisbrvdarbref er skrifad var jn festo johannis episcopi et confessoris anno domini M^o cd^o xcvij.

375.

28. Apríl 1497.

í Kirkjuvogi.

VIÐNISBRUÐATÖKUBRÉF Böövars prests Jónssonar um reka Viðeyjarklaustrs.

AM. 238. 4to bl. 38^a (Bessastaðabók) skr. c. 1570.

Þat giorer ec bodvar prestvr jonsson godvm monnvm kvnnigt med þessv minv opnv brefi at ec hefi tekit svodan vitnisbrvd j vmbodi og skipañ herra Stefans med gvdz nad biskvp(s) j skalholli. at olafur kodransson sagdizt hafa sied og ýferlesid sodan maldaga kirkiynnar og klavstvrzins j videy. svo latanda at klavstrid j videy ætti oll vj all(n)a long tre og þadañ af stærri onnvr hvor missere j því takmarki er liggvr j hofnum j millvm klavfar og esivbergs hvar sem á land kemvr. j fýrgreindv takmarki. sagdizt hann hier all dri hafa tvimæli á heyrnt og epter þessvm sinvm frambrvrdi sor fýrnefvndvr olafvr fvllañ bokareid fyrir mier

heima j kirkivvogi þessvm monnvm nærvervndvm joni gellisyni. gissvre þolleifssyne og jone marteinsyne og fleirvm godvm monnvm odrvm. skrifad á lavgardeigin(!) næsta fyrir festvm johannis episcopi et confessoris. oc til sannenda hier vm settv fyrnefnder menn sin insigle med minv insigle fyrir þetta vitnisbvrðarbrief er skrifad var fostvdagen næsta fyrir festvm philippi et jacobi anno domini 1497 cd^o xcvij.

276.

1497.

VITNISBVRÐARTÖKUBRÉF Böövars prests Jónssonar um reka Viðeyjarklaustra.

AM. 238 4to bl. 46a—b (Bessastaðabók) skr. c. 1570.

Vitnisbvrðarbrief vm reka j millvm klavfar og esi(v)bergs.

Svo felldañ vitnisbvrð tok ec bodvar prestur jónsson j vmbodi og skipan herra Stefans med gvdz nad biskvp(s) j Skalholti at olafvr kodranzson og þostein þorgeirsson sogdvt hafa sied og heyrnt lesin svodan maldaga kirkivnnar og klavstvræns j vídey advr enn brann kirkiañ. Stod þar svo vt j millvm annara greina. at kirkiañ og klavstrid j vídey ætti oll vj alna long tre og þadañ af stærri. onnvr hvor missere j því takmarki er liggur i hofnvm j millvm klavfar og esivbergs hvar sem á land kemvr. j fyr greindv takmarki. sogdvt þeir hier all dri hafa tvimæli á heyrnt. og epter þessvm sinvm frambvrði sorv fyr nefnder menn olafur og þostein fvllañ bokareid fyrir mier. þessvm monnum nærverondvm. jone gellisynne. jone stefniasynne. gissvre þolleifssynne. jone marteinsynne. anþore olafssynne og fleirvm odrvm godvm monnum.

[Datum est 1497.¹)

¹) [b. v. með hendi Árna Magnússonar.

377.

5. Maí 1497.

í Snóksdal.

VITNISBURÐUR um gjafir Solveigar Þorleifsdóttur til barna sinna.

ÍBfél. 309. 8vo, bl. 161a—b, með hendi Ara Magnússonar í Ögri c. 1620. — AM, 255. 4to, bls. 324, með hendi séra Skúla Þorlákssonar á Grenjaðarstað c. 1690.

Það giörum wíer Brinjolfur Sigurdsson oc sknli þordarson godum monnnm witurligt með þessu ockar opnu brefi að wíð worum þar j hía j aubrecku j haugardal er þau tanlndnst wíð solweig þolleifsdotter og loptur ormsson sonur hennar og hun beiddi hann sampickia wm þæ giöff¹⁾ sem hnn gaf sijnum bornum joni og bergliotu og j war skilid Biarg oc melrackadalur. þæ spurdi loptur modur sijna að huertt²⁾ hun hefði ecki adur gefid þeim neina peninga. enn hnn sagdi þar nei til og þæ sagdi hann að hun mætti raada einn c hundrada að gefa það³⁾ huerinn er³⁾ hun willdi. war það þæ fullkomligur⁴⁾ ockar hugur at loptur hefði þæ annguar hennar gjafir sampicktt ef hann hefði það wítad að hun hefði adur nockrar gjafir gefid joni eda Bergliotu. woru wíð þæ j allri dagþingnañ hier wm. oc til sanninda [hier vm setium wíð ockar jncigle fyrer þetta brief er skrifad war j Snóksdal j Middolum fostudaginn næstañ fyrer S(ancte) Johannes Evængelista ante portam Latinam þæ lidid war fra guds burd 0 cccc nijetjger og wíj aar⁵⁾).

378.

9. Maí 1497.

á Sveinsstöðum.

SÁTTARBRÉF þeirra Jóns Sigmundssonar og Pétrs Loptssonar um alt það, er þeim hafði á milli farið út af arfi eptir Solveign Þorleifsdóttur móður Jóns og ömmu Pétrs.

¹⁾ 255; gief 309; ²⁾ huort 255; ³⁾ sl. 255. ⁴⁾ fullkomlega 255;

⁵⁾ [255; Datum m cccc lxxxx vij ar 309.

AM. 242. 4to. bls. 230—231, syrpa Guðbrands biskups með hans eigin hendi c. 1570. Þar með er afskript með hendi Páls Hákonarsonar.

Sáttarbrief þeirra Jóns Sigmundssonar og
Péturs Loptssonar¹⁾.

Ollum Godum monnum þeim sem þetta bref síð edur heyra senda Teitur Þorleifsson. Sygurdur Dadason. Jón Þorgeirsson. Grijmur Jónsson. Einar einarsson. Sijgurdur íuarsson. Jón Olafsson. Jón Þorariñsson. magnus helgason. Þorsteinn saulúason. Steindor Soluason. Hallgrijmur skulason. Þorualldur Oddsson. Oddi kolbeinsson. Sijgurdur Grijmsson. Jllugi Þorsteinsson. Jón bardarson. Arngrimur liotsson. Besse Arason. Arne hermundsson. Arngrijmur Jónsson. Asmundur Sygurdsson. Oddur Þorualldzson. Þorualldur Sueinsson og Þorkell Olafsson. kvediu gudz og sijns. kunnigt giorandi at þa er lidit var fra hingadburd vorz herra Jhesu Christi þusund iij eð ix tigr og vij ar a þridiudaginn næstañ firir huijtasunno vñ vorid. ð Sueinstodum j vatzdal. vorum vier j hia saum oc heyrdum ðu ord og handaband Jóns Sigmundssonar og Péturs loptssonar. ad suo firir skilda. ad þessir nefndir menn sættust heilum sattum vñ allan þann hugmod. heimreid. hindrun. hrakningar og fiartion. er Jón hafde af Pietri feingit og hanz monnum og medfylgiorum a audunarstaudum. j huoriu helldst sem það kann mælazt. merkiast. metast eda af munni fram seigiast. ad tiltekinne. taldre og ðgreindre þeirre heimsokn. med fullri buus vpp-tauku. er Jón hafde af Petri firir skada ordit. sem er a buuðone og burtflutningum. hirdslubrotum og huusarauskun. hionamissi og hestauðni. og þeim fleirum heiptarverkum Er Jón hafde af Petri vpp dregit. med suofelldum skil-daga. ad Petur loftson lofadi j sogdu handabandi. ad skila Jóni Sigmundzsyni aptur ollum þeim peningum. kuikum. daudum. fridum og ofridum. er þa voro eptir oneyttir og ofargadir af þeim peningum sem Pietur og hanz menn toku a audunarstaudum firir Jóni sem hann hefur eigi aftur

¹⁾ Svo afskript Páls; þeirra saattarbrief 242.

feingit. suo sem var smior. slóttur. huudir. skreid og silfur. og allt annad það Jon misti á audrum stodum. j huoriu heldst það kann nefuast. Enn ef þeir peningar ero eigi¹⁾ hinir saumo. þa lofadi Petur ad luka Joni aftur iafngoda peuinga. og suo micla j huoriu sem hann tok. vtan þeim sialfum semdi annad sijdar. og hier (til) lofadi Petur at lata aptur koma vinnomenn²⁾ Jons. ij. þa er hann greip á audunarstodum. og suo hid sama blutnum skreidarinnar er hann fleck j verinu v̄m veturinn. Og ad þesso ollu haulldnu oc afgreiddu³⁾ v̄m lofan Pieturs þa lofadi Jon j moti firir sig oc sijna erfingia. ad Petur loftsson. hanz menn allir oc medfylgiarar. sem j greindum r̄anum oc buus vpptokum edur audrum styrek verid haufdo med Petri. þa skilldo þeir vera kuittir og akærulausir af Joni firir greind misfelle.

Hier med lofadi Petur loftsson firir daudimounum j sangdu handabandi. þar med af sier sagdi og med ollu nidur lagdi allt þat tilkall oc eignarord. med huorskona akærum edur arfataukum hann hefur matt eigandi ad verda ad jordunni Tungo j vjddidal. huort það hefur matt verda eftir loft faundur hanz. Solueigo aummo hanz edur Steffan loftsson brodur siuu. þa skilddo nu greind jord vjddidalz Tungo og audunarstadir j vjddidal med allri þeirre kaupslagan sem eru gíafir edur gíorningar. vmboda. afheudiuga. vttekta oc medferda sem Jon hafde gíortt vid hustru Solueigo modur sijna. fastaeign oc lausafie. huernin sem það hefur. med þeim gíortt verid og Jon heldur edur halldit hefur kúikt edur daudtt oc petur hefur nockud laugligt tilkall matt veita. þa skilddo nu vera kúitt og akærulaust af Pietri og ollum hanz logligum eptirkomendum og þær nu Greindar jardiir Tungo og audunarstadir æfeulig obrigdilic eign Jons Sigmundssonar oc þær nu hier eftir vpptaldar jardiir lausar og lidugar af lagasoknum og landabrigdum Peturs og hanz erfingia. Og þeir fyrr greindir menn petur og Jon alsattum satter. at kongz ríetti fra skildum sem Joni hafde aflast. lofudu Greindir meuu Petur og Jon huor

¹⁾ tvískrifad í hdr. ²⁾ v̄no mz, hdr. ³⁾ afgreidda, hdr.

þeirra audrum síjnum styrk og aðstodu með lang og ríett þáð huor mætti. Vissum vier titt taldir menn eigi annað sannara firir gude enn þessi þeirra satt væri vndirbyggjulaus af beggia hendi allt þáð vier mattum af kanna. Og þáðir geingu þeir aður greindir menn vel viliugir til þessarar sattargjordar. okugadir huor af audrum.

Og til meiri auðsýningar og sannz vitnisburðar hier vñ þá settum vier þrattgreindir menn vor jncigli firir þetta sattarþref og kuittunar er gjortt var j sama stad og ari degi síjdar enn aður Greinir¹⁾.

379.

19. Maí 1497.

í Viðey.

KVITTUNARBRÉF um útgreiðslu Árna ábóta í Viðey á andvirði Stærrivoga á Strönd.

AM. 238. 4to. bl. 4—5 (Bessastaðabók) skr. c. 1570.

Bref vñ Stærrí voga.

Þat gjorvñ vær Jon Jonsson. Sveinn Magnusson. Olafur Jonsson. Gvnlavgr Sigvatsson. Jon Marteinsson oc Jon Ormsson godvñ monnvñ kvnngitt með þessv vorv opnv þrefi at svb anno gratie M^o. cd^o. xcviij a fostvdeiginn næsta fyrir festvñ sancti Avgvstini episcopi j Viðey er liggr með svndvñ j Mosfelltzsveit vorvñ vier j hia savñ oc heyrðvñ a at herra Arne með gvðz nað aboti j Viðey galltt oc vtlvcti Gvðmvñdi Magnvssyni fyrir jorðina halfa Stærrivoga er liggr a Strönd svo orðna penninga. kross er vo vñ avra. línða er vo v. avra. v stakhnappa. xx lavfahnappa lopskorna gyllta. eina sylfrskeid. talnaband með raf. kvriell oc silfr. tok Gvðmvñdr þetta alltsaman firir ixc. Jtem iij halfstykki klæðis fyrir. vo. xiiij stikr lerips fyrir jc. aklæði oc smávarning fyrir jc. Stodv þá epter iijje.

Þui gaf fyrnefndr Gvðmvñdr Magnvsson herra Arna með handabandi oc fvlv jayrde ollvngis kvittan fyrir sier

¹⁾ þ. e. 10. Maí.

oc sinvm erfingivm oc epterkomendvm vm alla þa penninga sem han vard honvm skyldvgr fyrir adrskrifada jord Stærri voga epter því sem þeirra kavpbref þar ym giortt vtvisar at lvcetvm iijje optnefndvm Gvduvndi edr hans logligvm vmhodzmanni eda erfingium.

Og til sanninda hier vm settvm vier fyrnefnder menn vor insigle fyrir þetta lvcningsbref oc kvittanar skrifat j sama stad deige oc ari sem fyr seigir.

380.

25. Maí 1497.

á Skriðu.

EIREKR Ormsson selr Narfa prior á Skriðu hálfu jörðina Sturlaflöt og tvö hundruð álna bordvið, en prior geldr í mót jörðina Gröf í Vestrádal.

AM. Apogr. 4434 „Epter transcripto xl. Skriduklausturs pergamentsbreta, giördu þann 17. Septembris 1697“.

Þad giorum vier Þorarenn prestur Eyiolfsson. Loptur Biarnason. Gunnlaugur Olafsson. Þorleifur Snorrason godum mönnum viturligt med þessu voru opnu brefe. at vier vorum j hið. sánm og heyrðum æ ord og handaband þessarra manna. af einne alfu herra Narfa priors á Skridu. enn af annare Eireks Ormssonar sub anno gracie M. CD. XC. VII. midvikndagenn næstann fyrir dyradag¹⁾. á Skridu j Fliotzdalshierade. faldest þad og skildest under þeirra handabande. at fyrnefndur Eirekur selde ádurnefndum herra Narfa priore á Skridu jörðena halfa Sturlaflöt er liggur j Valþiofstadar kirkiusokn. og þar til. ije. álna bordvid. Hier á mot gaf tittnefndur herra Narfe optnefndum Eireke jörðena Gröf j Vestrádal j Hofskirkinsokn med öllum þeim gögnum og giædum. sem greindre jördu fylger og ei er med lögum undan geinged. Skyllde Eirekur láta skilast heim til klaustursens þau. ije. álna bordvidar er hann vard jätta j þeirra kaup. innan tveggja ára. Skilde og herra Narfe sier halft

¹⁾ þ. e. 24. Maí.

þrjú hundrad j frídvirðtum peningum ef afgeinge þesse halfe jardar partur med dome. Skyllde hver svara laga-riptingu á þeirre er selde. enn halda til laga þeirre er keypte. Og til sannenda hier um setium vier vor inncigle fyrir þetta jardakaupsbref er skrifad var á sama ðre. enn dege sidar enn fyrr seiger.

381.

2. Júní 1497.

á Úlfsstöðum.

EIRÍKA prestur Sumarliðason gefr Guðnýju Þorleifsdóttur í tíundargjöf sína hálfu jörðina Kalmanstungu í Borgarfirði.

AM, Fasc. XXXIII, 11, frumritið & skinni. Af 5 innsiglium eru nú 3 fyrir bréfinu. — Apogr. 3371. — Í bréfabókum (t. a. m. Landsb. 18. Fol., 342—45) er áttal þessa bréfs stundum rangt: 1494, því að menn hafa mislesið við fyrir íiii.

Um Tíundargjöf Eireks prests Guðnu Þorleifs Dotter til handa 1497¹⁾

Þat giorum uær filpus oddason. halluardur jonsson. magnus þorsteinsson ok grimur jonsson. godvum monnum viturligt med þessv uorv opnu brefi. þa lidit uar fra guds burd M. cd. xc ok uii ðr. a siofarborg j skagafirði mánudagin næstan firir marcellini et petri.²⁾ uorum uær j hia savm ok heýrdum æ at þau toku hondum saman Sira eirekur prestur sumarliðason af eirne alfv en guðný þorleifsdóttur af annare. at suo firir skildu at fyr greindur sira eirekur gaf adur nefndri guðný þorleifsdóttur j sína tíundargjöf. epter þui sem landzlaugin ut uisa at madur megi med laugum gefa af erfdagozi. alla halfa jordina kalmannstungu er liggur j borgarfirði til æfinlegrar ok obrigduligrar eignar. vndan sier ok sinum erfingium en undir guðnýu ok hennar erfingia. gaf han þessa fyr greinda jord halfa med taudum. skogum ok eingivm. ueidum. afrettum ok fiorunytium ok aullum þeim gæðum sem þui lañði eigv at fylgia. at fornu ok nýu. þó at þat eigi j aunnur laund. ok hann

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. ²⁾ þ. e. 29. Maí.

uard fræmst eigandi at ordin. j arf epter modur sina ok sysken. lysti hann ok þui firir oss j sama hañðabandi at hann hefði aungua giof gefit fyre en þessa. utan þær giafer señ laugbokin akuedur at til vingiafa eigv at snuazt. suo señ er um yxa edur hesta. uopn edur adra þullika gripe. en hann reiknadi þó sina peninga uera til vpphædar ok framtals. flogur hundrud huñdrada. Suo ok eigi sidur under batt optt nefndur sira eirekur sig at suara kirkiunar gozsi a fyr greindri jordu kalmanzstungu. porcio ok aullum reikningsskap þeim sem a var fallen þangad til. at jafnadi uid þá er motz uit hann attu. en títt nefnd gudný þeim sem þadan af felle medan hun ætti. skyllði hann ok suara smiduum firir uppperd kirkiunar. atti þessi jord half kalmanzstungan at uera afheñt þó straks þar señ hun stædi. j eign ok uernd gudnyiar. en ðbud skyllði stañða a jorduni til næstu fardaga epter þui sem sira eirekur hafði adur bygt hana. enn gudný þá lañðskýlld upp bera señ ð nar skillin þat ðrid. handasaladi sira eirekur gudnyu ok heimiladi allt þat fé señ þar kynne at finazt j þessari hallfre jorðv eda a ok eigi yrði lavgligier eigendur til. skyllði sira eirekur suara aullum laugligum riptingum a jorðvñne. enn gudný hallda til laga. skal hun ok upp hallda aullvñ þeim jtaukum er adrer menn eigu j þessa halfa jord þau er med laugum synazt. Ok til meire sanenda hier um setta ek þrattnefndur prestur sira eirekur svmarlidason mitt jncigle med þessara fyr nefndra manna jnciglum firir þetta giafar-bref ok giornings er skrifat var ð ulfstodum j blaundu-hlid j skagafirði fiorum nottum sidar. a sama ðre ok fyr seigier.

382.

12. Júní 1497.

á Staðarhóli.

Dómr útnefndr af Torfa bónda Jónssyni, kongs umboðsmanni milli Gilsfjarðar og Skraumu, um tilkall Björns Guðna-sonar til arfs eptir Solveigu Björnsdóttur.

sonar sjálfs, og hefir hann því stýlað Torfa í Klofa dóminn. Oll (7) innsigliin eru fyrir bréfinu.

Jsetningsbref og domr biarnar j arf epter
solveigu biornsdottr.¹⁾

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda jon odzson. stvlli þordarson. oddr sigrdzsson. þorvardr jonsson. þorðr vermundzson og tyrbingur jonsson kvediv guds og sina kvnigt giorandi ad þa er lidit war fra hing- adbrvd wors herra jesv christi O. cccc niutiger og vij ar a manvdagin næsta fyrir basilie biskupi a stadarholi j sorbæ þingstad Riettvum worum vær j dom nefnder af ærligvm manni torfa bonda jonssyni er þa hafdi mins herra kong- ins syslv og vmbod j millvm gilsfiardar og skra(v)mw ad skoda og dæma vñ þat sama tilkall er biorn gvdinason reiknadi sier til erfdan og jsetv hafa fallit allan arf epter solveigv heitna biornsdottur modrsystur sina sem gud henn- ar sal nadi j motz vid ara brodr sinn og adra þa þeim jamnfram stædi ad frændsemi og lavgligæ skilgetningv. Svo eigi sidr beidi greindr biorn og krafdi greindan torfa jonsson doms a hvert afl eda makt hans bref skyldi hafa edr hvort hann hefdi med riettv jsetz eda matt j sitia eda mega j siti(a) framvegis edr eigi. Nv saker þess ad þar kom fram bref²⁾ vnder godra manna heilvm oskavdd- vm hangandi jnsiglvum hvort svo war hliodanda j millvm annara oada ad þeir hefdi hia vered j storastofvnni (j) vaz- firdi j isafirdi ad fyr greindur biorn gvdinason hafdi setz þar j avndvgi og lyst sig lavgarfa epter greinda solveigv heitna biornsdottur. til þeirra peninga allra landa og lavsa avra sem hvn hafdi att og bref þar vñ giort vt visar j motz vid adra hans frændr sem fyrr skrifad stendr sam- dægris er hann hafdi spvrt hennar frafall. Jtem j annare grein hafdi opt skrifadvr biorn gvdinason lagt lavg og dom fyrir allan fyrr skrifadan arf og peninga. og saker þess ad wor landz lagabok seiger svo. ad ef madur situr j arfi og leggr dom fyrir. enn annar kallatz til komen þa skal stefna

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi Björns Guðnasonar sjálfs. ²⁾ Þ. e. bréf frá 10. Apr. 1495, Nr. 307.

honum heimstefnu rietta til arfs og vrfarar. og þui fyrir þessa grein og þær fleire adrar sem þar til lvtu j worum lagvum hins og annars ad vær vitvum avngan fyrr hafa j setz og lagv og dom fyrir lagt þessa peninga en biorn. þa dæmdvm vær adr nefnder domsmenn ad svo profvdu sem fyrir oss kom med fvlv doms atkvædi þrattnefndan biorn gvðinason lavgliga hafa jsetz og matt j sitia og mega j sitia framvegis hafa og hallda byggia og bæla rada og riegiara allan opt skrifadan arf goz og peninga. þar til sem hann er stefndr vr þeim sem lagv giora rad fyrir. samþikte þenna vorn dom med oss torfi jonsson wor syslvmadur og sette sitt jnsigli med worvm jnsiglvn fyrir þetta domsbæref hvert er skrifad war j hvammi j hvamsvetit a sama are. degi sidar enn fyrr seiger.

383.

21. Júní 1497. í Bólstaðarhlíð.

TELFETARDÓMR útnefndr af Einari Oddssyni, kongs umboðsmanni í Húnavatnspingi, um arftöku Einars Ólafssonar eptir Solveigu Björnsdóttur móður móður sína.

AM. Fasc. XXXIII, 17, frumritið á skinni. Af 13 innsiglium eru nú 7 fyrir bréfinu, sum stórlega brákuð. Af dómi þessum eru til allmargar afskriptir bæði að fornu og nýju; eru sumar þeirra árfærðar rangt 1494 fyrir 1497 (silj mislesið fyrir uij). — Apogr. 8373 og 8374 (eptir frumriti) og 796 og JSig. 66. 8vo með hendi Grunnavikr-Jóns eptir transskr. frá 20. Apr. 1515.

bref olafs filipvssonar¹⁾arftokudomur einars olafssonar.¹⁾

Þeim godum monnum sem þetta bref sia edr heyra. Senda Sygurdr Daddáson. Jon Olafsson. Sygurdr Juarsson. ketill teiztson. Bardr Jonson. Brandr Olafsson Logrettumenn. tumas hrafson. hallgrimur skulason. jon filipsson. mar-teinn jonson. haffidi inarsson og jon sigmundzson Quediu guds og sina kunigt giorande. ath þæ er lidit war fra hing-

¹⁾ Utan á dóminum með tveim gömlum, en mismunandi höndum.

atburd uors herra jhesu christi 0000 hundrut ix tiger og uij ær j bolstádarhlid j langadal um sumarid æ þingstad rettum æ miduickudagin Hæstan fyrir jonsmessu baptista woru wer j dom nefnder af ærligum manni einare oddszyni Er þa hafde uors nadug hera kongsins syslu og umbod j hunanazþingi. til ath skoda ðu litðu yfer ath sia med skynsemð at ransakðu retta grein æ ath gioræ og fullt Doms attkuæde ðu ath leg(g)ja epter logum uilla og sanrar uorrær samuizku. Huert afl eda fullkomna magt ath hafa¹⁾ skýllde su stefnú er gudne jonson war stefndur af einare oddszýne j greindan stad fyrir sua felldar saker gefnar af olafi filipussyni at gudne hefði ath sier teckit j sezt og rangliga halldit med fullt ofrike og ofurualld allan þan an f audæfi gardæ og gotz er olafur æiknade sier til laga socknar abata og ðuaxtar æt uera eige þar med til hallzt og frials forrædis Enn sýne sinum einare til eignar fællit hafua eptter solueigu biornzdottur modrmodr sina og skilg(et)enn hann wera til taldra peninga enn sig logligan socknar adila og epterkjærandæ æ ollu fyr greindu gozti er hustru solueig hafde ætt j sinum siztum dogum og gudne helldi nu og þeir honum jafnt til standa uegna sin og þorleifs pallsosnar brodrsonar sins. til jafns óðrum sier jafnt til komnum. Huern ad olafur helldr sagdan þorleif standa syne sinum einari fyrir arfi og hans umbodzmen enn sier fyrir abata æuexti og athtocku taldra peninga. og nu hier epter skodudum wer greinder domsmenn sagdæ stefnu og hana yfer lasum og litum med ordum ok²⁾ athkuædum. suo eigi sidur war hun reynd ath leingd og tima. þar med sonn gior med suordu uitne ij uottæ at hun war lesin ath gudna. suo nær uerandæ ath hann matti uel heyra hana ef hann uillde. hier med uissum wer ath greindr olafur hafde beitt og krappt sagdæn systluman ath stefna fyrnefndum gudna um adr greint mal og beidde enn og krafde ath giora sier log og rett ðu fyr sogdum æskilnade. og nu fyrir ðuuisuñ laganna at þau suo uttuissu ath huer madur frials og fulltidu sá nit og menningg hefer til skal sialfur sæckia sina sock ef hann er

¹⁾ hafi, frbr. ²⁾ svo hér fullum stöfum.

mannadr Enn elligar kongx nmbodzmadr. og nu sacker þess wer uissum Olaf epter sogn sinne huorcke lærdan ne suo lesanda hann matte ne suo kynne sina sockn ne annars sæckidá. og þui epter þessare auisuñ laganna. þa dæmdum wer stefnna logligá og gudna rettliga fyrir kalladan og luke halfa mork kongx umbodsmanni j stefnufall utan hann syne loglig förfoll. hann matte eigi komá eda komá láta. sinn logligan umbodsmann j sagdan stefnudag. j annare grein kom fyrir oss. sagda domsmenn. urskurdarbref sira jons þorualldzonar med styrckingar og samþýctarbefi gudmundar prest(s) jonssonar. huerer þa woro bader samt officialis holakirkiu med þeirra heilum oskoddum jnciglum officialatus inciglum suo¹⁾ latandá. ath greindr jon prestur urskurdade olaf filpusson med logum hafa undan færzt. ath hann hafi ei sleigit. sært ne lostid nockorñ man j kirkinne edá kirkiugardinum j uidudalstungu epter þui sem fyr skrifadar sackagipter june halldá. af heilagra(r) kirkiu formonnum gefnar hafa werit olafi. sem bref eda domar þar um uotta. og fyrir oss nar birt sno fellt ndanfæri sem sagder prestar hofdn urskurd a lagt ath olafur hæfdi suarid fullan bokareid. at hann hafdi sagdan kirkiugard eda kirkiu inan þeirra takmarcka. sem heilog kirkia umhuerfis sig eignar sier til sæmdar og þeim til fridar. þangat flýr. huorki sært ne saurgat med hoggum ne heiptarblodi nockorn man. jnan þessarra fyr skrifadra takmarcka og þennan eid sonudu med honum xij men vel ræmder og naliákuner uiij nefndarvitne og iiij fangauottar. Og epter þetta suarid og satt giortt sogdu og dæmdu greinder prestar Olaf med logum giptsz hafua matt. nar þetta undanfæri tekid af sira jone sem fyr seiger morgum godum monnum nærverondum. Og nu hier j greindum stefnudeigi leidde Olafur ij lagauitne og sor anat fullan bockareid sua latandi at þeir hefdi hiú werid j angri j isafirde þar j litla stofunne ath olafur filpusson hefdi tekid j hond uigdise jonsdottur og fest hana med hennar jayrde og samþýcke þess er hana gipte og brodr hennar og olafur hefde þa talad j sogdu handabande

¹⁾ tvískr. frbr.

oll þau festingarord sem kristin réttur þue helldur og olafur hefði sagða uígdise jousdottur fest sier til logligrar eígiukouu. epter ollum bockarinar ordum. Hier til kom þar fram bref med hángandi jucigli sira guunsteius asgrims-souar huert suo jnne hellt. hann¹⁾ hefði nær uerid j fyr sogdum stad j augri j isafirde þar j litla stofune at olafur hefde fest fyrr sagða uígdise med heuar jayrde og samþýcke brodr hendr jayrd(e) og þeirra fleire sem umbod hofdu tekid af hustru solueigu modur uígdisar at gipta hana og titt nefudr olafur hefði fest uígdise epter ólluð þeim ordum og athkuædum er kristiū réttur jnne helldur og hier til uæudizt olafur ath uitue ath þetta satt wæri um fyrr sagða festing helga sygurdsz¹⁾sýne. jone hoskulldz-sýue og fleirum uituum ódrum er þar hofdu uær werith. Og nu epter oll þessi gogu. uitue syudrar festingar. suardra eidó. orda og urskurda þó. Dæmdum wer sagder þingmenu med fullu doms athkuæde bockarinar er huū sua seiger ath ef leikur ó. íj tungwm huort madur er æafgeingr eda ei. þa stefni haun þeim til þingx er houum stendr fyrir æfi og niote uotta Siundó. ath hanu stefndi houum þing. hius og auars at uottar baru hius únga manz sem fyr seiger huar moder hans var fest. Og nu þar epter auisun laganna. þa Dæmdum wer med fullu doms atkuædi eiuare olafssyui til fullrar eignar eun olafi faudur haus til hallz og uidtoku ur hendi gudna alla þa peninga. jarder og lausafe sem gudne jousson hefer at sier tekid j sezt býg(t) og bælt radit og negerat og rockura auóxtu af tekid epter hustru solueigu biornsdottur og af þeim ollum honum stauda jafnfram og þeuan allan æf sem epter hana hefer fallit og hun atte wera og werid hafa obrigdiligæ erfð einars olafssouar epter modrmodr sina solueigu at æuefudum og tilgreiudum þeim odulum eignum og lausum aurum sem olafur fader hans hefer adr j sezt at sier tekid sem houum hafa adr verit hier dæmder og hier ligió. jusueittiz sem alla adra. j suo mata ath oss lizt sira guusteinn eiga og skylldur vera ath sveria epter sinu brefi enn ef hann suer eigi þa dæmdum

¹⁾ tvískr. í frb.

ver hann lagantne um fyr skrifadú festing. uttan olafur
 nili leida onur uitne fyrir mikelsmessu fyrir sogdum uall-
 mane og at þessu fullgiordu og heyrðum dominum þa se
 allur fyr skrifadur árfur obrigdilig einars olafssonar fost og
 fullkomin eign. land og lausa aurar utaū finbogi logmadur
 norr urskurdi med laga vrskurdi med þeirra bezt(r)a manna
 radi er hann h(ier) med sier til nefner þennan arf af
 greindum einare fyrir eins¹⁾ hueriar logbornar saker aa
 hendur olafi af rettum adilum. saker gefandi. hann hafi eigi
 logliga matt giptazt eda nockorr finez nærr standa jafu-
 skyldur eda nanari almenniligu erfdataali sua getin sem
 kristin rettur og landzlogin jnne halda wm fyr skrifadar
 skilgetningar. Enn um dom þan er þar war lesinn er suo
 stod jne at biorn gudnason hefði lagt dom fyrir (arf) eptter
 greinda solueigu og honum hefði werit dæmd jseta sagdra
 peninga þa kunum wer þar e(c)ki ne uissuū wor log at
 ganga. at þat muni skynsemdar domur uirdazt þui fyrir
 oss skyrer almenniligt erfdatai at sonur olafs frillusonur er
 j ij. erfd epter hustru solueigu en biorn et fyrsta j u. erfd
 systurson epter solueigu modrsystur sina hofum wer hier
 reiknad xj menn aa millum standa ath rettu erfdataali. dæmum
 wer þat olog og eigi rett ath þetta meigi giora at blaupa til at
 setiaz j þa arfa. sem þeir uita at bokin skipar at mycklu
 fir standa j erfdataali og sierliga þeir sem sialfer lesa hann
 [ú aungum odrum en eigi uita þa²⁾] aa life eda j landi wera
 at nærr standa þeim arfi og huerer sem suo setiaz j arfa
 og finz anar sidar nanari hugdum wer hann sex aurum
 sekan. Enn huerer þat hafa giort áthlegia dom fyrir þenan
 árf sonar olafs. þa hofum wer dæmt honum eda þeim at
 sueria lyritareid en mina fyrir logmanni j sumar út þeir
 uis(s)u eigi sanara fyrir gudi enn arfur mundi sin eign og
 aunguan uissu þeir ne sav nockorn jafnfram eda nærr
 standa enn sic. og ath honum unnum. se hann kuittur og
 uidskilin sagdan árf. Enn ef þeir eda sa fallaz aa eidi þa
 hofum wer dæmt olaf mega sækia þann med þingstefnum.
 krofum og atforum i erfðum wm þat gozt sa helldr og

¹⁾ Svo. ²⁾ [og aungum odrum þeim er þá vita 66.

tekur uoxtu af enn þá peninga sem sa helldur eigi er suarar logskulldum af. þá hofum uer dæmtt med fullu doms attkuædi olaf med frialsu mega ath sier taka alla fyr sagda peninga huar þeir stañda nordan. uestan. sunan. austan sua sem þá peninga sem hann hefer hier adr j setz og at sier tekid og rada og þegera sem log uotta um omaga eýri og giallda skullder sem log til seigia og sæckia þæ med log-um sem rangliga hallda og þá sliku seka (sem) log uotta er standa fyrir þessum arfi og um hann hier hafa att ad dæmaz sem arfur war dain og bu hins dauda.

samþyckti þennan uorn dom einar oddz(son) kongz soknare og setti sitt jncigli med uorum jnciglum fyrir þetta domsbref er giort war a mardarnupi j uazdal a sama ari iij þottum sidar enn fyr seiger.¹⁾

384.

23. Júní 1497.

á Ökrum.

HALLA Sigurðardóttir geldr Arnóri Finssyni fyrir þann mála, er Æsa Jónsdóttir átti í garð Hafliða heitins Jónsonar, alla jörðina Oddsstaði í Lundarreykjadal með tilskildum torfskurði í Brauðártungu jörð, ásamt kúgildum og friðum peningum.

Bisk. Skalh. Fasc. VIII, 14, frumrit á skinni skemt af fúa. — AM. Apogr. 2601 „accuratissime“. Önnur afskript er og meðal Apogr. 1686, staðfest 1710 af Árna Magnússyni.

Vm Oddstade j Lunda Reykiadal.

Þat giorum uer runolfur hauskaulldzson. stephan þorarinsson. arne brandzson. þorgils olafsson. godum monnum uiturligt med þessv uoru opnu brefi at þæ er lidit var fra hingatbvrd uors herra jhesu christi þv sund fiogr hundred. xc. og siav ær. laugardaginn j fardagaukv.²⁾ a oddzstodum j lundarreykiárdal er liggr j lundarkirkiv sokn. vorum uer j hia. saum og heýrdum a. ord og handaband. arnors finz-

¹⁾ þ. e. 24. Júní. ²⁾ þ. e. 27. Maí.

sonar af einue alfu. enn haullu sigurdardottur af annare alfv. faldizt þat og skildizt undir þeirra handabañdi. at nefnd halla sigurdardotter gallt arnore finzsyne til fullrar og allrar eignar. j þa peninga sem dæmdir höfdu uerit af bornum hennar. fyrir þann mala sem æsa jonsdottur ætte j gard hafliða heitins jonssonar og henni bar nw at suara uegna barna sinna sem domur þar vm gior wtvisar. enn arnore bar nu at taka j laugligu umbodi greindrar æsu og hennar erfingia. var þat fýst adurgreind jordin aull oddzstadir er liggir j sangdum lundar reykiardal j lundar kirkiv soku. jtakalaus fyrir xv. hundrod ok¹⁾ xx. med aullvm þeim gavguum og gædvum sem greindri jordu oddzstodum fylgir og fylgt hefur at fornv og nýiv. og hennar erfingiar hanfdu fremst eigandi at ordit. med tilskildum torfskurd j braudartungu jord. [þar med] og tuo kugilldi er bænhusit þar ætti. og þar til gallt hun honum xv kugilldi j kugilldvm og fridvm peningum. gallt hun þar þa þegar. v. enu x. skýlldv gialldazt at næstvm fardaugum þar epter. og at þessvm peningum golldnum sem lofat var. gaf adr skrifadur arnor finzson. fýr nefnda haullu sigurdardottv(r) og hennar barn aurlungis kuitt og akærulaus vm sagðañ mala. fyrir greindri æsv jonsdottur og ollum hennar lögligum erfingivm. Og til sanninda hier vm settvm uær fýr nefnder menn vor jusigle fyrir þetta kuittvarbref. skrifat a aukrvum j hraanhrepp a mýrum faustvdaginn næstan fyrir petrusmessu og þals a sama are og fýr seier.

385.

29. Júní 1497.

í Skálholti.

HALDÓR bóndi Brynjólfsson gefr Narfa prior og klaustrinu á Skriðu hundrað hundraða gegn því, að á klaustrinu skyldi æfinlega segjast messa honum til sáluhjálpar, föður hans og móður og bróður og öllum kristnum mönnum lifandi og dauðum.

¹⁾ xk, frbr.

AM. Apogr. 4433. „Eptir Transcripto 14. gamallra Skriduklausturs hrefta, giördur þann 28. Septembris Anno 1697 (= a). Samanlesed vid annat Transscriptum XI. Skriduklausturs pergamentsbrefa, giört þann 17. September 1697“ (= b). „Framan skrifad bref er skrifad á kalfskinn með þrimur hangande Jnnsiglum og þrimur tiglum öðrum, sem Jnnsiglen voru af“¹⁾. „Halldor þesse Bryniolfsson trui og ecki sette heima í austfiörðum helldr sudur á lande einhverstadar. Þetta gisfabref er dat. í Skalhólte. Anno 1500 í Tungufelle um veturenn keypti hann förd í Ölvese af Vigfuse Erlendeyne, so framt sem það er same Halldor, id qvöd puto. habeo kaupbrefed. Synest hann mune hafa bñed í Tungufelli. Kanske foreldrur hans hafi vered austförsker“ (AM).

Það giörum vier broder Gudmundur með Gudz udd abote j¹⁾ þyckvabæ. og Einar með samre nðd äbote ð Mukapverð²⁾. Jon Helgason. Gissur³⁾ Björnsson. prestar Skalholltz biskupsdæmis. asmundur jonsson. Magnus biörnsson. leikmenn. godum monnum⁴⁾ viturligt með þessu voru opnu brefta. ad þð er lidid var fra hingatburd vors herra Jesu Christi þusund fiögur hundrud niutigir og siau⁵⁾ ar. æ Petursmessu og Pðls um sumared. vorum vier j hið. sðum og heyrðum ð ord og handaband þessara mauna. af einni alfu herra Narfa formannz af Skridu j Fliotzdal. enn af annarre Halldors bonda Bryniolfssonar. faldest það og skildest j þessu þeirra handabande. ad fyrr greiður Halldor Bryniolfsson gaf til klaustursens ð Skridu hundrad hundrada. var þar tilskiled in primis. xl. hundrada j jördu og. lxx. hundrada j öllum fullgilldes peningum og hier til tiu hundrud j bokum og messuklæðum. Hier ð mote jatte⁶⁾ fyrrgreindur prior Narfe fyrrsögðum Halldore Bryniolfssyne ad messa skyllde æfenliga segiast hönum til sðluhialpar födur hans og modur og brodur. og öllum christnum mönnum. liföndum og daudum ð fyrrskrifudu klaustre. skylldu þesser peningar gialldast ð fimm aarum. nema fyrrskrifadur Halldor villde fyrr sialfur⁷⁾ giallda. utan hann kynne ad fð þann peningaskada ad hann giæte ecke gollded. þa skyllde⁸⁾ fyrrgreinder peningar gialldast innan. viij. ära.

¹⁾ á, b; ²⁾ Munkapverá, b; ³⁾ Anzur, b; ⁴⁾ kunnigt og. b. v. b; ⁵⁾ sið, b; ⁶⁾ iatadi, b; ⁷⁾ b. v. b; ⁸⁾ skylldu, b.

Samþykkt þenna þeirra gjörning herra Stephan med Gudz náð biskup j Skalhollte. er þa var náðlægur.

Og til sannenda hier um sette hann sitt innsigle med vorum innsiglum fyrir þetta bref. skrifad j Skalhollte æ ære og dege sem fyrr seger.

386.

29. Júní 1497. á Hjálmstöðum.

Dóma sex manna útnefndr á prestastefnu í Miðdal af Stepháni biskupi um testamentisbréf og gjafir Solveigar heitinnar Björnsdóttur.

AM. Fasc. LXXIII, 14, stórt transskript á skinni frá 27. Aug. 1517.

Ollum godum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra senda abote arne or videy med gudz nad prior narue af skridv med samre nad sira þorvardur helgason. asmundur jonsson. arnor finnsson oc sniolfur hrafsson kuediu gudz oc sina kunnigt giorande at sub anno gracie M^o cccc^o lxxx^o septimo a midvikudægin næsta firir peturs Messo oc pals¹⁾ vm sumarit j middal j laugardal a almennelegu presta mote vorum vier tilnefnder af virvligum herra oc vorum andalegum fodur stefani med gudz nad biskup j skalhollte ad skoda oc dæma vm þat testamentum bref sem gudni jonsson oc ormur jonsson þar fram baru oc beiddu oc krofdu fyrr nefndan herra stefan ad nefna þar dom yfer huortt þær giafer skyldu loglegar vera edur eigi sem j greindu brefe jnne stodu oc solueig heiten biornsdotter hafde gefid sonum sinum oc pals jonssonar. jone oc þorleife. skodudum vier einvirduliga oc yferlasum sagt testamentum bref greindrar solueigar biornsdottur j hueriv suo stod ad hun lýste tiundargjörd sina. xl. c. hundrada vtan meira væri. oc hier vr þessum peningvm gaf nefnd solueig biornsdottur adur nefndum sonum sinum oc pals xx. c. hundrada j sina testamentum gíof suo framt sem þeir yrde ecki henn-

¹⁾ p. e. 28. Júní.

ar logleiger erfdingiar(!) huerier et adur eru a greinder j iordum oc lausa peningum j sǫgdu testamentum brefi. Jtem lituzt giafarnar hafar. enn þo eigi hære en kristen riettur vottar ad med rietty mece gefa ef vid vttarfa erad skipta. Enn j annare grein þotte oss full von til standa ad margar skullder oc mikill reikningskapur munnde meca upp æ koma. æ þessa fyrr sagda peninga. þo þat kiæme eckj þar fram firir oss. oc þui kunnum vier eigi nu vm sinn henne frekazta alycktar dom til eignar æ ad leggja æ alla þessa fyr sagda testamentum gíof. opt nefndrar solueigar. Jtem j fyrstu dæmdum vær opt nefndvm sonum pals oc solveigar jone oc þorleife vj. c. hundrada af sagdri testamentum gíof til fullrar oc allrar æfinligrar eignar. skulu þær jarder þar jreiknast sem optnefnd solveig hefur þeim fýst anafnad j sinv testamentum brefe. suo huer sem stendur þar til ed er vj. c. hundrada. en þær giafer sem þratt nefnd solveig hefði meiri gefid titt skrifudvm sonvm sinvm oc pals oc anefndar erv j þessv hennar fyrr sogdv testamentum brefe. jarder oc lausagoz. þa dæmdvm vær alla(r) gudna jonssyne oc Ormi jonssyne til hallz oc loglegrar medferdar þar til oc suo leinge sem þeir erv med lǫgvum oc dome af þeim setter.

Sambýgte þenna vorn dom meðoss adurskrifadur herra stefann med gudz nad biskup j skalhollte oc setti sitt jncigle med vorvm adur skrifadra domsmanna jnnsiglum firir þetta domsbref hvertt ed skrifad var á hialmstodvm j laugardal æ sama áre deige sidar enn fyrr seiger.

387.

30. Júní 1497.

á Öxarárþingi.

Dóma, útnefndr á alþingi af Finnboga Jónssyni og Helga Oddssyni lögmönnum, um vig Páls Jónsonar á Skarði, er Eiríkr Haldórsson í hel sló á Öndverðareyri, og um vigsbætr eptir Pál, og dæmast þrenn manngjöld eptir hann af fé Eiríks.

Dómabók Jóns skrifstofustjóra Magnússonar, í Fol., bl. 224a—225b, skr. 1604, og við hana eru hér hafðar til samanburðar alla leið þrjár aðrar

afskriptir frá ýmsum tímum, en þær eru þessar: Landsbókasafn 789. 4to (dómabók að nokkrum leyti með hendi Ara Magnússonar í Ögri um 1620); Ny kgl. saml. 1945. 4to bl. 48b—49b með hendi Hannesar Gunnlaugssonar í Reykjarfirði 1666, og afskrift í skjalabók séra Jóns Haldórssonar í Hitardal í Landsbókasafni 115. 4to I, 128—181, skr. c. 1730. Hér og hvar, einkum að upphafi, er og höfð til samanburðar afskrift í dómasyrpu Jóns dans Magnússonar í Landsbókasafni 65. 4to, skr. c. 1640, sem er ekki ómerk um smt, þótt nokknd sé hún afbókuð og misrituð (svipnð í flestu 1945. 4to). Ártal þessa dóms er skýrt og vafalaust (1497) í öllum handritum, og mun án alls efa vera eiga svo með réttu. En séra Jón Haldórsson eða séra Vigfús sonr hans hefir vakið nokkrum efa um ártal dómsins, og hafa þeir ætlað, að það mundi að réttu lagi eiga að vera 1499; er svo rituð á spássin við afskrift séra Jóns af dómnum: „NB þetta datum sýnist eiga að vera heldr 1499, þar Solveig dó 1495 eftir annál Björns [á Skarðsá] og öðrum skrifum. Og fimmm árum síðar er Páll maðr hennar drepinn. En hirðstjóraannállinn stendr þessu á móti því, að Björn segir, að Benedict Hersten hafi verið hirðstjóri Anno 1499“. Dað er víst af bréfum, að Solveig Björnsdóttir hefir dáíð annaðhvort seinast í Janúar eða í Febrúar eða öndverðum Marts 1495 (Nr. 297 og 307). Dað er og ljóst við hvað það á að styðjast, að Páll hafi verið veginn fimmm árum síðar, en það er við dönsku þýðinguna af kæruskjali Eggerts Hannessonar í Vatnsfjarðarmálm 1544, því að þar stendr einmitt í skjalabókinni séra Jóns, að Páll hafi veginn verið „femb“ árum eftir lát Solveigar. En þegar að er gætt, verðr litíð á það að reiða sig, því að í íslenska textanum stendr í sömum skjalabókinni „fáum“ árum síðar. Hefir því sá, er þýddi fyrir Eggert, annaðhvort misskilið — hafi það verið danskr maðr — eða mislesið — hafi það verið Íslendingr — „fáum“ í íslenska frumritinu, sem gæti auk þess hafa verið ógreinilega skrifað. Móti ártalinu 1499 standa eigi að eins afskriftir þessa dóms, heldr og alþingisdómr um vígsbætr eftir Pál af fylgjurum Eiríks, því að hann er alstaðar árssettr 1498.

Um víg Páls Jónssonar má lesa í Árbóknum Espólins II, 130—132, og árfærir hann þann atbrð til 1497—1498; mun hann mest fara þar eftir frásögnum Benedikts lögmanns Dorsteinssonar í ættatölubóknum hans. Hjá Birni á Skarðsá er að eins drepíð á víg Páls, og er það árfært þar til 1498, og þess getið að það ár hafi Finnbogi lögmaðr geingíð dóm á alþingi um þetta mál (Annálar, Hrapsey 1774, I, 70). Er af því að ráða, að Björn hafi ekki þekt þenna dóm, heldr að eins síðari dóminn um fylgjara Eiríks Haldórssonar (1498). Í Íslenskum Ártiðaskráum Kh. 1898—96, bls. 257, er og tekin upp litil klausa um víg Páls eftir dómasyrpu Hannesar Gunnlaugssonar í Ny kgl. saml. 1945. 4to, sem fyrr var nefnd; er sú klausa dálítið einkensileg, en þó er í henni ranghermt — svo í handritinu, — að Páll væri veginn heima á Skarði, og annað það er rangt, að Páll hafi vegið Guðlaug Loftsson — þó að svo standi í handriti Hannesar, — því að Páll vó okki hann, heldr Búðvar Loftsson

bróður hans, eins og sjá má frammar hér í safninu (Nr. 272). Annars er það víst, að víg Páls hefir orðið eptir alþingi sumarið 1496 eða að áliðnu smri, því að dáiinn er Páll fyrir 12. Okt. það ár, eins og nóglega sést af Svina- vatnsdómi frá 12. Okt. 1496 (Nr. 354). Að Eiríkr Haldórsson er í summum ekki ómerkum handritum kallaðr „Eiríkr heitinn“ hér í dóm- inum (bls. 362), sýnist muni vera setning síðari afskrifara, en hafi varla staðið í frumriti dómsins, því að eptir niðrslagi hans virðist Eiríkr vera enn á lífi, þegar hér er dæmt.

Domur wm wíjg pals Joussouar.

Ollum monuum þeim sem þetta Bref sia edur heyra seuda einar oddzson. arnor fiusson. jou erliugsson. sigurd- ur dadason. Jou sigmundzson. Jon hrafsson. Jou Olafsson. Oddur Sigurdzson. Eyviudur Gudmundzson. helgi Þorualldzson. Bardur¹⁾ Jonsson. Brandur Olafsson. Þoruardur Biornsson.²⁾ [Olaf- ur Gunulaugsson³⁾.] [Olafur Asbiarnarson.⁴⁾] Narfi Sigurdzson. hall- dor Bryniolfsson. Olafur kodransson. Asbiorn Signatzson. Pietur Sueinsson. Stephan Þorualldzson. Gysli Þorualldzson.⁵⁾ Jon walldason og Tumas Þorbiaruarson. laugriettumenn.⁶⁾ kuediu Gudz og sijna kuunigt giauraudi. þa er lidit war fra⁷⁾ hingatburd wors herra Jesu Christi ☉ cccc xc og vij æ fostudaginn uæstañ epter peturs messo og pals [wm sumared⁸⁾] æ al- menniligu auxararþyngi worum wier j dom nefuder af ær- ligum móuum⁹⁾ finnboga Joussyui logmanni [nordaũ og vestan¹⁰⁾] æ Jslandi [og¹¹⁾] Helga Oddssyne logmanne sunnañ og austan á Jslande.¹²⁾ ad skoda og dæma wm það vjgss- mal sem Gudni B(ondi) Jousson og [Ormur boundi Jonsson¹³⁾] broder¹⁴⁾ hans baru þar fram̃ og kjarðu æ Eirik halldorsson. ad hanu hefði ofyrirsyniu¹⁵⁾ j hel sleigit Pal heitiu Jons- son brodur þeirra med fullum niðingskap. so og huersu hafar bætur epter hanu skylldu koma.

¹⁾ 789, 1945, 65; Brandur JM., 115; ²⁾ Biarnason 789, 65; ³⁾ [sl. 65; ⁴⁾ [b. v. 65, og mun það rétt, því að þá verða dómsmenn tvær tyft- ir fullar; ⁵⁾ Valdason 789, 65; eptir Þorvarð Björnsson verðr nafnaröðin svo í 65: „Hallðór Bryniolfsson. Olafur Asbiarnarson. Narffe Sigurdsson. Olafur Kodransson. Asbiorn Signathsson. Pietur Sueinsson. Stephan Þor- valldsson. Gijale Valdason o. s. frv.“ ⁶⁾ JM. 789; sl. hin; ⁷⁾ sl. JM.; b. v. hin; ⁸⁾ [b. v. 789, 65; ⁹⁾ 789, 65; manni, hin; ¹⁰⁾ fyrst skr. í JM.: „æ. og a.“, en síðan leiðrétt á spássiu með forari hendi; ¹¹⁾ suo og 789; ¹²⁾ [b. v. 789, 65; sl. hin. ¹³⁾ [789, 65; sl. JM.; Jonsson, sl. 115, 1945; ¹⁴⁾ Brædur JM.; ¹⁵⁾ oforsyniu 65.

So og worm wíer til nefnder ad dæma huerra suara edur segta [ad fyrrneffadur¹⁾] Eireknr yrði þar fyrir skyldugur vppa kongdómsins wegna og pietur Clannsson hirdstíori yfer allt Jsland beiddi og krafði dóms á.

J fyrsta grein²⁾ kom þar fram fyrir oss wíjglýsing Eiríks halldorssonar. er hann hafði á sig lyst [þad manslag³⁾] epter bokarinnar⁴⁾ orðum. War hun þa suariñ þar af einum skilvíjsum⁵⁾ manni. at Eireknr Halldorsson⁶⁾ hefði ad logum lyst þui manslagi. Þuidæmdum wíer wíjglýsingina logliga og hann⁷⁾ sannan banamann páls heitins Jonssonar.

Jtem kom þar og fram Þorleifur Ormsson⁸⁾ fodnrbroder Eiríks Halldorssonar.⁹⁾ er þa war hans logligur forsuarsmadur.¹⁰⁾ Og war hann af oss [krafdur og spurdur¹¹⁾] fram ad lata [ef hann¹²⁾] hefði nocknr gogn edur wítni þau ad pall heitinn jonsson hefði nockra sauk giort wíð Eirek halldorsson¹³⁾. Enn hann sagði þar nei til ad hann hefði þar nein prof til. og þui dæmdum wíer þennan sama mann pal Jonsson saklansañ [i hel¹⁴⁾] sleiginn hafa werid¹⁵⁾ af eireke halldorssyni.

Jtem j annari grein dæmdum wíer j bætur epter pal heitinn Jonsson af fie eireks halldorssonar lx^o. nema minn herra kongurinn wílie meira lata wera fyrir þad nadarbrief sem hann hafði fyrr¹⁶⁾ greindum pali vtgefit. med so fellðum frídleika og salastefnum xx malnitu kugilldi.¹⁷⁾ xx^o fríjd. xx^o j ollum [fullgíldis frídnírdis¹⁸⁾] peningum.¹⁹⁾ Skulu hinu²⁰⁾ fyrstu sol lukast jnnañ manadar heima á skardi á skard-

¹⁾ [b. v. 789, 1945; ²⁾ b. v. 789; ³⁾ [þvi manslagi 1945, 789, 65; ⁴⁾ lögbookarinnar 115; ⁵⁾ b. v. 789, 1945; ⁶⁾ b. v. 789, 1945, 65; ⁷⁾ Eirek 115; ⁸⁾ 789, 1945, 65, og er það rétt; „Tyríngsson“ 115 og JM. á spássiu, en í texta „finnsson“; ⁹⁾ b. v. 789, 1945, 65; ¹⁰⁾ umboðsmaðr 1945, 65; ¹¹⁾ [spurdur og krafdur 789; ¹²⁾ [sl. JM.; b. v. eptir hinum; ¹³⁾ Hér er í JM. ritað á spássiu með fornri hendi (c. 1604), og einnig þar eptir tekið upp við afskript séra Jóns í Hitardal (115. 4to): „Sakier woru nogar þo hann kynni ecki fram ad bera eda þyrði eigi fyrir menníngarleysi síjns og maktar sakler þeirra sem wíjgzmalid sóktu“. ¹⁴⁾ [b.v. 115; ¹⁵⁾ werian JM. ¹⁶⁾ b. v. 789; ¹⁷⁾ med so fellðum frídleika b. v. JM. (ranglega); ¹⁸⁾ [fullgíldum fríðvírdís 115; ¹⁹⁾ [þarflegum peningum fullgíldum og fríðvírdum 789, 65, 1945; ²⁰⁾ 789; hin, þannur hárr.

strond. æ heimili Gndna og Orms. skulu það¹⁾ wera xx^o j aullum peningum sno logdum.²⁾ xij^o) [stikur klædis med⁴⁾ Eingelst klædi fyrir hundrad. iij tunnur malltz⁵⁾ fyrir j^o. [tnær woder wadmals⁶⁾ fyrir j^o. iij aurar silfurs [fyrir j^o osmijdad⁷⁾ edur adrer peningar þessum peningum jafnuirder. Annur 20° skulu lukast j haust a mikilsmesso⁸⁾ heima æ skardi j so ordnum peningum iij sander gamler fyrir⁹⁾ j^o. þreutt nant fyrir j^o. xij fiordungar sniors fyrir j^o og adrer peningar þessum¹⁰⁾ jafnvirder. [Hin¹¹⁾ þridiu sanl skulu gialldast æ næstum fardaugnum heima æ skardi [skulu það wera¹²⁾ xx malnytn kngillde nema hinn wille eindælla¹³⁾ vm giora er taka a.¹⁴⁾ skylldi adurgreindur Þorleifur skylldur ad [taka alla þessa¹⁵⁾ peninga af fie Eiriks og allar adrar logligar skullder.

Jtem¹⁶⁾ j þridiu grein kom þar fram fyrir oss einn skialligur mann huer er¹⁷⁾ sor fullan bokareid þar þa fyrir finnoga logmanni ad hann hefdi hia werid j litlustofunni¹⁸⁾ æ onduerdareiri. þa Eirikur [halldorsson weitti pali heitnum þau sðr¹⁹⁾ sem hann fleck bana af. sor hann þa²⁰⁾ ad adurgreindur²¹⁾ Eirikur hefdi komid vppa greindan pal heitinn vm nott²²⁾ med flokk manna²³⁾ þa hann la j sinni sæng. war greindur Eireknr og hans menn altyader thil²⁴⁾ og med brugdnum wopnum. [braut Eirekur heytion vpp litln stofuna²⁵⁾ og hans medfylgiarar. enn sumer foru [vt ad riufa²⁶⁾ hana og baru þar inn griot æ greindan²⁷⁾ pðl. Enn hann hliop vpp nakinn og²⁸⁾ greip eitt snerd og wardi sig. giorda þeir þa tvær²⁹⁾ skorpur og huijldu sig æ millum. komst Pall³⁰⁾

1) þa JM. 789; 2) JM., 789; sögdum(l), hin; 3) 12, JM.; 4) [JM., 789; sl. hin; 5) miols 789; 6) [vij alner wadmals og xl, 789; wadmal JM.; 7) [ösmiðað fyrir j^o, 789; 8) Michaeliamessu 789, 1945; 9) i 789, 1945; 10) þeim 1945; 11) [i hin 115; í þinu JM.; hin 789; 12) [sl. 115; 13) svo JM. = indælla (hin); 14) sl. JM.; b. v. hin; 15) [789, og að nokkru leyti 1945; gjalda ádurgreinda, hin; 16) sl. 115; 17) 789, JM.; eð, hin; 18) litlu baðstofunni 115; 19) [Páli heitnum veitti þau skemdarsár 1945; 20) það 789, 1945; 21) greindur 789, 1945; 22) nóttina 115; 23) [sl. 789; 24) b. v. 789; 25) [789 og 1945 (að mestu eins); brautz Eirekur upp í litlustofuna, hin; 26) [upp og rufa 789, 1965; 27) b. v. 789, 1945; 28) b. v. 789, 1945; 29) 2, JM.; 30) 789, 1945; hann 115; sl. JM.

j millum annarar¹⁾ j skyrtu. enn j millum annarar¹⁾ j hosur. war²⁾ þa so rofiñ stofañ og borid jnn griotid ad pall gat þa ecki leingur³⁾ warist. komst Eireknr þa jnn j litlu stofuna og lagdi pal þa⁴⁾ mitt fyrir⁵⁾ lijfid. Snaradi pall þa suerdinu og greip af sier lægit og sagdist fanginn. fiell hann þa af mædi nidnr æ golbid⁶⁾. settist þa⁷⁾ þessi sami madur vnder hofud honnm. enn hann la þa æ gru(f)n. gieck eirekur þa j burtn og kom aptur þa⁸⁾ stund war lidiñ og spurdi [huert pall hefdi nockud⁹⁾ feingit. enn þessi madnr suaradi ad¹⁰⁾ hann hefdi feingit sem¹¹⁾ dygdi. bad eirekur þa pal ad¹²⁾ standa vpp og weria sig. enn optgreindnr pall suaradi ad hans worn wæri fariñ ad sinni. Stack Eirekur hann þa ij stijngi. og war annar [af þeim¹³⁾ hans banasðr.

Jtem¹⁴⁾ j iij grein soru og þar iij skilnijsar¹⁵⁾ menn fyrir lögmanninnm sogn hins sðra. so latandi ord epter ord sem sa sor er hia war og hier fyrir framā¹⁶⁾ skrifad stendur. Dæmdum wier þetta fullkomid¹⁷⁾ lagawitni vm lijflat pals Jonssonar.

Jtem¹⁸⁾ j fimtu grein kom þar og¹⁹⁾ frañ mijns herra kongsins bref med hans heilu og oskoddndu hanganda jnn cigli so þydandi²⁰⁾ ad hann hefdi²¹⁾ tekid pal jonsson. hans hustrn og alla hans peninga j sinn kongligan frid og biskerming. þni þotti oss mijns herra kongsins mann sleiginn hafa werid.²²⁾

Nu med þui so anijsar²³⁾ wor landzlaga bok ad huor sem drepnr þann mann sem hann²⁴⁾ hefur kongsins bref fyrir sier til landzwistar ednr annars rietts rannsaks og weit sa þad er hann tok af. þa er hann obotamadnr. Þui fyrir þessar greiner og adrar fleiri þær oss leist hier ad luta dæmdum wier fyrrnefnder domsmenn med fullu doms atkuædi þennañ optnefndan mann Eirik halldorsson obotamann og fullkomid nijdingzwerk vnnid hafa. og hann fyrir-

¹⁾ annara JM.; ²⁾ en 1945; ³⁾ b. v. 789, 1945; ⁴⁾ b. v. 115; ⁵⁾ i 1945; ⁶⁾ svo JM. = gólfð; ⁷⁾ b. v. 115; ⁸⁾ er 789; þegar 1945; ⁹⁾ [Pál að, hvort hann hefði mikið 1945; ¹⁰⁾ b. v. 789; ¹¹⁾ sl. 789; ¹²⁾ b. v. 789, 1945; ¹³⁾ [þeirra 1945; ¹⁴⁾ sl. 115; ¹⁵⁾ skilríkir 115; ¹⁶⁾ b. v. 789; ¹⁷⁾ fullkomin 1945; ¹⁸⁾ sl. 115; ¹⁹⁾ sl. 789; ²⁰⁾ hlýðandi 115; ²¹⁾ hafi 115; ²²⁾ werin JM.; ²³⁾ útvisar 789, 1945; ²⁴⁾ sl. 115.

giört hafa fie og frídi. landi og lausum eyri og riettfanginn vera hvar [sem hann nðest¹⁾] vtan gridastada. enn allt hans godz fast og laust. kuíkt og daudt [dæmdum vier²⁾] fallit vnder kong halft enn halft vnder logliga erfingia sem seiger j odrum obotamalum. ad afluktum wjgsbotum og audrum logligum skulldum.

Samþyckti þennan worñ dom med oss greindur pietur klaufusson³⁾ hirdstiori og lögmennirner bader og settu sin jncigli [med vorum fyrrneffndra domsmanna jnnsiglum fyrir þetta Breff skriffað i sama stad. og sama aare sem fyrr seiger.⁴⁾].

388.

1. Júlí 1497.

í Skálholti.

VÍGSLUBRÉF Einars Benediktsonar ábóta á Munkaþverá, útgefið af Stepháni biskupi í Skálholti.

AM. Fasc. LXXIII, 11, skinnblað nokkuð skorið og illa máð; virðist vera úr bréfabók Stepháns biskups. Þó kynni þetta að vera úr bréfabók Einars ábóta. Árni segist hafa skrifað upp þetta skinnblað, en sú afskrift er nú ekki til.

Vniversis et singulis presentes literas nisuris uel audituris Stephanus dei gracia episcopus schalholtensis et cetera. Salutem in domino sempiternam.

Uacantem ecclesiam beate Marie virginis in monasterio thuer(a)ensi holensis dyocesis per mortem domini johannis predicti monasterij immediate abbatis. prelat[i] eiusdem dyocesis notifica(u)erant nobis. de remedio [con]gruo ac rectore jdoneo prouidere. assignantes nob[is] honorabilem virum dominum Einarum benedicti presbyterum antedict[e] [dy]ocesis. Nos igitur considerantes dampnales esse plures vacaciones ecclesiarum omnipotentis dei nobis suffragare clemencia succedente tempore. cum se hora et locus congrue offerebant. predictum dominum Einarum professione rite fa[cta]

¹⁾ [789; hann náist 1945; næst, hin; ²⁾ [b. v. 789, 1945; ³⁾ Clafusson 1945; Claussón 115; ⁴⁾ [b. v. 789.

primo in priorem preterea in abbatem canonice ordinavimus cooperante nobis gracia salvatoris. et plenariam potestatem et a(d)ministracionem tam in corporalibus quam in spiritualibus. vt predicti monasterij abbati congrvit committantes. suam postulacionem officialium holensis ecclesie.

In quorum omnium et singulorum tes[timonium] sigill-
um nostrum presentibus est appensum.

Datum in r(e)sidencia nostra episcopali scalotensi in octava sancti johannis baptist[e]. anno domini M cd x(c) vij.

389.

2. Júlí 1497.

í Skálholti.

STEPHÁN biskup í Skálholti fær Einari Benediktssyni ábóta á Munkaþverá umboð um alla þá hluti, sem honum kunna til að falla í Hólabiskupsdæmi, bæði Þorlákspeninga og annað.

AM. Fasc. LXXIII, 11, skinnblað nokkuð [skorið; virðist vera úr bréfabók Stepháns biskups, nema það sé úr bréfabók Einars ábóta.

Vier Stephan med gndz naad biskup j skalholte. gior-
[um] godum monnum kunnigt med þessu woro opnu brefue
ath wier hofum bijfalad ærligri personu herra einare med
samre naad abota aa Munkaþneraa j eyiafirdi. vort fnl[lt]
og logligt vmbod vñ þa hlute sem oss kunna til ath fal[la]
þar hid nyrdra j hola biskupsdæme. og ecke er adr wt af
giort af vorum parte. vñ þær giæfner og heit sem gefnar
eda lofadar hefuer uerid til sancti thorlaakz. Saumu-
leidis [e]f þar kunna neckrir vorir sokomenn ath hittazst. þa
hofu[m v]ier honum bijfalt ath (sækia) ednr seekta vnder hvoru
kirkinnnar nalde [sem] hann kann og suarliggt er firir logum
ath hafua. Suo og þa alla a[th le]ysa (sem) eigi kunna til wor
ath komast. og suo tilheyreligar sk[ript]er ath setia sem
hverinn hæfner. Ok til sanninda hier vñ [æt]tum vier vortt

ncigle fyrir þetta bref Scrifad j skalholte jn f[esto] visitacionis beate Marie virginis gloriose. anno domini. M^o cd^o xc vij.

[V]ier hofum skipad og byfjalad heidurligum manni worum brodur herra einare med [sam]ri nad abota auk kirkiunnar med sinum soknum hrafnagil. ki . . . og illuga-stade cum ritu canonum. Skulu honum og hans klaustur prestum veitazt og gialdast af fyr nefndri kirkiv og þingum sierdeillis prest tivnd og heytollar messu¹⁾

390.

4. Júlí 1497.

í Hafnarfirði.

Jón Snorrason selr Magnúsi Þorkelssyni fjórðunginn í jörðunni Svalbarði á Svalbarðsströnd.

AM. Apogr. 185 „Ex originali Svalbardensi accnraté“ (AM.). Ofrlítið brot af frumriti þessa bréfs er í frumbréfasafni Jóns Sigurðssonar Nr. 6 „Frá séra Daniel Haldórssyni 1849“. Er allr efri helmingr bréfsins skorinn af og stór spilda öðrumegin ofan af neðri hluta bréfsins, og sést okki ártal né bréfaranfín, en utan á skinnblaðlinum stendr með hendi Árna Magnússonar ártalið „1491“, sem annaðhvort er misskript eða þá efra haldið á 7 er máð af, svo að það litr nú út sem 1 í tölun. Fyrir bréfinn hafa verið 8 innsigli.

[Kaupbref fyrir] einvm parte j [sualbard]e er
sellde jon snorrason.²⁾

Þat giorum uier Petur Tomasson halldor jonsson og eigill eigilsson godum monnum uiturligt med þessu noru opnu brefi ath þa er lidid uar fra guds burd þusund fiogr hundrut niutiger og vij. ar a fimtudaginn nesta fyrir translatio thome episcopi³⁾ a þorisstaudum a Rosthualanesi noru uier j hia saum og heýrdum a. ath jon snorrason sellde magnusi þorkelssyni med handabande til fullrar eignar fiordungin j jorduni sualbarde er liggur a sualbardzstraund j

¹⁾ Þessi klausa er rituð neðan við bréfið á skinnblaðinu með daufara bleki, en samtíða; er máð, og vantar niðrlag. ²⁾ Utan á frumritinu. ³⁾ 29. Júní.

Þingeyiarþingi með aullum þeim gaugnum og gæðum sem greindum jardarparti hefer fylgt ath fornu og nýu og hann hafde fremzst eigande ath orðid j arf efter stein snorrason broður sinn. hier i moti gaf nefndr magnus þorkellsson saugðum joni snorrasýni tíu hundrud j fridum peningum og ofridum. skýlldu þau gialldazst optnefndum jovi innan þrig(g)ja ara. lýsti greindr jon snorason þui fyrir oss at hann hefði þenna nefndan jardaR part aungum manni audrum fyr sellt edr gefid en nu. fyrnefndum magnusi. skýllde sa þeirra halda til laga er keypt hafde en sa suara laga Riptingum er sellt hafde. Og til sannenda hier um settu uier fyr nefnder menn nor incigli fyrir þetta iardarkaupss bref giort j hafnarfirde a sama ari. fimm nottum sidar en fyr seigir.

391.

21. Júlí 1497.

í Hvammi.

VITNISBURÐR, að Björn Guðnason hafi svarið þann eið á Alþingi 30. Júní fyrir Finnboga lögmanni, að Björn hafi þá eigi vitað annað sannara, er hann lýsti sig lögarfa eptir Solveigu Björnsdóttur, en að hann væri hennar lögarfi.

AM. Fasc. XXXIII, 18, frumritið á skinni. Öll (4) innsiglin eru dottin frá. Frumritið er með hendi Björns Guðnasonar sjálfs, og hefir hann því stýlað Torfa í Klofa og hinum vitnisburðinn. — Apogr. 786.

Vitnisburdur vīm Eyd Biorns Guðnasonar að hann hygdi sig vera (rfingia et cetera.¹⁾)

Það giorvm wær torfi jonsson. bryniolfur sigurdzson. helgi sigurdzson og asmundr klemensson godvm monnum viturligt með þessv worv opnv brefi að wær kennvntz wær worvm þar j hia og heyrdvm a favstvdagin næsta epter petursmessv og pals.²⁾ a almenniligv avgxararþingi þa er lidit war fra hingadbvrd wörs herra jesv christi þvsvnd cccc niwtiger og vij ar ad einar ödsson las þann dom vuder

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 16. öld. ²⁾ D. e. 30. Júní.

godra manna jnnsiglvn j lavgriettv fyrir lavgmavnvnm og hirdstioranvm og avllvm almvganvm er olafur philpvsson hafdi dæma latid. vegna einars olafssonar sonar sins vm arf og peninga epter solueigv biornsdottur. modur modur adrgreindz einars.¹⁾ Enn j annare grein stod j adr greindvm domi. ad biorn gvðinason kalladi til adur greindz arfs og hans broder are og þeir fleire þeim standa jafnfrām j almenniligv erfdataali epter landz lavgvn Riettvm epter adur greinda solveigv modrsystr þeirra og adr greindr biorn gvðinason hafdi fystur lyst sig lavgarfa epter greinda solveigv og lagt lavg og dom fyrir adur greindan arf og peninga. sem dandimanna domr þar vīm gior vtvisar ad hann ætte og hefði att Rietta jsetv j optnefndvm arfi til þess hann være med lavgvn vR honum dæmðr og því fyrir þa grein hefði þeir j þeim domi sem fyr skrifadr olafur hafði adur dæma latid dæmt optnefndvm birne gvðinasyni lyritt看(eid) hinn minna ad hann hefði [eigi vitad²⁾] annad sannara j þann tid þa hann lyste sig lavgarfa epter optnefnda solueigu enn hann være hennar lavgarfi. og ad honum vnnvīm skyllði optnefndr biorn gvðinason sækiatz med stefnv epter landz lavgvn Riettvm vR optnefndvm arfi hvern er hann sor þar þa a þinginv fyrir finnboga jonssyni lavgmanni nordan og vestan a jslandi oss fyrnefndvm monnum hiaveravndvm og fleiryv godvm monnum avdrym. og til sanninda hier vm settvm vR fyr nefnder menn wör jnnsigli fyrir þetta vitnisburdar bref hvert er skrifad³⁾ war j hvammi j hvamsveit favstvdagin næsta fyrir jacobsmessv vm svmarit a sama are sem fyrr seiger.

392.

29. Júlí 1497. í Görðum á Álptanesi.

Björn Guðnason gefr og geldr Ragnhildi Bjarnadóttur konu sinni jarðirnar Hvamm í Hvammssveit, Ásgarð, Glerárskóga

¹⁾ D. e. Nr. 383. ²⁾ | vitad | é |, frbr. sem merki þess, að orðin eigi að skipta sætum. ³⁾ skrifadad, frbr.

og Ketilstaði fyrir jarðir þær, er hún á í Austfjörðum, en Björn er búinn til utanfarar.

Kriegerssafa 2. 4to, bls. 242—247, með hendi Styr's Dorvaldssonar c. 1700.

Bref Er Biörn Gudnasou fær Ragnilldi kviunu sínu

Hvamm i Hvamms sveit med flejrum jörðnm.

Þad giðri eg Biörn Gndnasou godum monnum viturlegt med þessu mijnu opnn brefi. ad eg medkennnst. ad (eg) hefi unt og feingid. gollid og gefid Ragnhilldi Biarna-dottur kvinnn miuni jörðina alla Hvamm er liggur i Hvammssveit. og þær jarðer sem þar med fylgia og svo heita ðsgardnr hðlfur. Glerðrskógur og Ketilstader med öllum þeim gögnum og giæðnm. sem greindum jörðnm fylger og fylgt hefur at fornu og nýu. og eg hefi fremst eigandi ad ordit. henni til frialz forrædis og æfinulegrar eignar og ockrnm Erfingium j svoddañ mðta. ad eg skal hafa hier igjen allar þær jarðer sem hun ð i austfiörðnm. er svo heita. Nes j Laudmundarfjrdi. Seliamýr. Bårdarstadir. Bardznes. Selóatur og Sandlar og Helgistadir. J Hlijd áttatijgir ðlna partur annarz hnndradz i kiolzviyk.¹⁾ og hier til .xx. mðlnýtu kwgilldi. skln og hier til reikuast allar þær giafir sem eg mð med lögum gefa. hvert þad er helldur tjnndargiðf eda fiordnngzgiðf. svo og þeir peningar sem mic brestnr j hennar mðla. þð skln þeir hier i teliastr. Lysir eg þennañ minn giörning bædi gialld og giðf. og eg hefi fulla peninga uppborit fyrir ðdurgreindar jarðer sem mier²⁾ vel ðnægir. Svo og medkennnst eg greindnr Biörn Gudnason. ad eg hefi sialfur afhendit med handabandi greindri Ragnhilldi Biarnadottnr allar þessar fyrskrifadar jarðer sera Gnnsteini Asgrimssyni hiaveranda j svoddañ mðta ad minn umbodzmau skal hafa umbod yfer þeim þar til vor herra gefur mic heilbrigdan aptur ilaudit. enn vill gud ðdravijz skipta. þa skulu henni afhentar jarðernar nær hnn vill þær til sijn taka. Svo og ei sijdur

¹⁾ Dannig. ²⁾ nu, hdr.

bidur eg um alla mijna vini og venslamenn fôdur og modur. brodur og systur. og þeirra husbændur. að þeir giori í heidur við mic og fyrir mijna bôn og hryggid ekki þennan minn giorning helldur stýdied hann og styrked í öllu sem madur vonar uppa alla gôða hluti til ýdar. bædi til mijn og minna vina. sem er mijn bôrn og kona. Og til meire ausyningar og stadfestu setti s(ira) Gunnsteirn prestur sitt jnsigli með mijnu jnsigli fyrir þetta opit bref. hvert er skrifad var j Gôrdum ð Alptanesi Olafsmessodag um sum- arid. M. cccc. xc. og vij. ðr.

393.

30. Júlí 1497.

í Skálholti.

EIRIKR prestr Einarsson kaupir að Randiði Bjarnadóttur jôrdina Vað í Skriðuhverfi fyrir þrettán hundruð í lausum aurum.

AM. Fasc. XXXIII, 13, framrit á skinni. Bæði innsiglin eru döttin frá. — Apogr. 3372.

Þat giore ec jon þosteinslfon ok jon biarnasson godvm monnum kvnngt með þessv okrv opnv brefi at vit vorvm þar j hia savm ok heyrðvm æ ord ok handaband þessara manna af eini alfv sira eireikur einarsson en annari randit biarnardotter en þat skildizt vnder þeirra handabande at fyr nefndur sira eireikur keypti at adur nefndri randide jordina uad er liggur j skriðvherfi j helgastada kirkiv sokn með ollvm þeim gavgvnm ok gæðvm sem greindri jorðv fylger ok fylgt hefer at fornv ok nyv ok hvn vard fremzt eigandi at firir xiiij hvndrvt j fridvirdvm peningvm j smiori ok koplvm ok hvdvm ok atti at gialldaz æ þrennvm tolf manvðvm. for þessi giorningur fram j kirkingardinvm j skalhollte æ svndagin næsta epter olafsmesso env fyrri þa er lidit var fra hingatvrdi vors herra jhesv christi þvshvndvrt¹⁾ cccc ix tier ok vij ar. Ok til sanninda¹⁾ settvm vier¹⁾ fyrnefnder menn¹⁾ firir þetta bref skrifad j skalholli æ sama ari ok deigi sem fyr seigir.

¹⁾ Svo.

394. 10. September 1497. í Hóladómkirkju.

ORMR bóndi Jónsson kvittar Pál Aronsson um þá reið og styrk, er hann veitti í tilför og gerningum, er (Páll) bróðir Orms var óforsynju í hel sleginn, en Ingvildr Helgadóttir gekk í borgun fyrir Pál um tuttugu hundruð.

AM. Fasc. LXVI, 21, frumrit á skinni komið frá Bæ á Rauðasandi. Innsiglið er dottið frá. — Apogr. 1170 (eptir frumritinu).

Þetta bref heyrer til latrum j adalvik.¹⁾

Ollum monnum sem þetta bref sia edur heýra sænder ormur bonde jonsson kueddiv gudz oc sina kunnigt giorande med þesso mino opno brefe at ec medkenvnstz ec hefur gefit paal aronsson ollvngis kvittan oc akærolavsan fyrir mig oc ollom minvm radum oc riettum epterkomendum vm þa reid²⁾ styrk er hann veitte j tilfvor²⁾ oc giorninge er minn brodir var oforsýniv j hæl slegit j suo mata at jngvelldur helgadóttir geigc²⁾ (j) borgan at bitala mig xx hundrvt edur minom brodur gudna. Ok til sanenda her (um) setur ec mitt jncigli fyrir þetta bref a hola domkirkju sunnodagin nesta epter mariomesso sidare anno domini M cd xc septimo.

395. 4. Október 1497.

í Viðvík.

1. Marts 1498.

á Munkaþverá.

Dómr klerka útnefndr af Jóni presti Þorvaldssyni og Guðmundi Jónssyni officialibus Hólabiskupsdæmis, að Einar ábóti á Munkaþverá og klaustrið skuli hafa og halda jörðina Illuga- staði í Fnjóskadal þar til réttir Hólabiskup gerir þar laga- skipan upp á.

AM. Fasc. XXXIII, 9, frumrit á skinni. Af 6 innsiglium er nú eitt fyrir bréfinu. — Apogr. 179 (eptir þessu frumriti, sem komið er til Árna frá séra Skúla Þorlákssyni). — AM. Fasc. XXXIII, 29, frumrit annað á skinni, og er ártal hér misritað 1407 (M^o cd^o vij). — Apogr. 3031. — AM. Fasc. XXXIII, 30, þriðja frumrit á skinni, — Apogr.

¹⁾ Utan á bréfinu með gamalli hendi. ²⁾ Svo.

8082. — Í klaustraskjalabókinni AM. 280 4to. bls. 116—118 með hendi Hákonar Ormssonar frá c. 1640 er ártal þessa bréfs mislesið 1494 (ár uij gert iij), og hefir sú villa komizt inn í sagnarit vor, svo að hver hefir eptir öðrum talið ranglega ábótadæmi Einaris Benediktasonar frá 1494 (F. Joh. Hist. Eccl. Isl. IV, 50; Espólin, Árb. II, 125; Timarit Bókmentafélagsins VIII, 209). Utan á XXXIII, 29 stendr og ártalið 1494 með gamalli hendi.

Domur firir illngastodum.¹⁾

Dat giornm nid jon prestr þornaldzsson ok gndmundr prestr ionsson officiales holabiskups dæmis. godum monnum viturligt með þessu ockru opnu brefue at þa er lidit var fra hingatbndr vors herra ihesn christi þushund flogur hundr-ut nintiger ok vij. áár a miduikudaginn næstan epter mika-elismesso vm haustid j viduik i hialltadal æ almennelegre prestastefun. kom þar firir ockr heidrsamligr mann brodir einar abote af mnkapaueraárklaustre. birte ok tiede firir ockr ok odrnm lærdum monnum. bref ok skilæiki klaustrs-ins vegna. npp a iordina illngastade er liggr i hnioskadal. hueria er martein heitin gamlason hafde gefit i pronentugiof með sier ok Rannueigú konu sinne. fyrr nefndu klanstre til æuinligrar eignar. með þeim skilmalaa at áádr nefnd iord illugastadir : skilide hnorke gefazt nie seliazt vndañ klaustrinu munkapueraa. sagde nefndr abote einar at frændr stigz einarssonar hielde sagda iord til erfda hafua fallit eptir greindan stíjg firir þa giof er einar heitinn abote isleifsson godrar minningar hafde hana i fyrstu burt giofit²⁾ vndan fyrr saugdu klanstre. beidde opt nefndr einar abote ockr laga skipan a giora vm opt nefnda iord illugastade huort hann skilide hana hallda mega klanstrsins uegna edr eigi. þui nefndvm uid til doms með ockr eirik einarsson. niku-laas þormodzson. jon finnbogason. eirek sumarlidason. olaaf klængsson. magnws baardarson. sæmund aarnason. steingrim steinmodzson. jon petrsson ok einar þorsteinsson presta. at skoda. ransaka ok fulla lagaskipañ a giora vñ tíjtt nefnda iord illngastade. leitzt oss i fyrstu þar sem iordin illuga-stadir var gefiñ i prouentu klanstrinu a mnkapaueraa til

¹⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi. · ²⁾ Svo.

obrigdeligrar eignar. með þeim skilmaala þess er gáf at hun skillde huorcke gefazt nie seliazt vndan nefndu klaustre. þotte oss hun huorcke mega seliazt nie giefast vndan klaustrinu til nauckra arfuaskipta edur ævniigrar eignar. þui dæmdum uier greindir prestar nefndañ einar abota riittiliga hafua at sier tekit iordina illugastade ok hana friáálsliga ok riittiliga mega hafua ok hallda a klaustrsins vegna suo leinge ok þar til sem riетtr ok langligr holabiskup glorir þar¹⁾ fasta lagaskipan vpp áá með lædra manna raade²⁾ ok samþycke i biskupsdæminu. Ok til sanninda hier vñ settum uier fyrr nefnder prestar vorr incigle firir þetta bref skrifat a munkapuera i eyafirde fimtudaginn næstan firir festum translacionis sancti johannis holensis episcopi et confessoris dðre sýdar en fyr seiger.

396.

24. Oktober 1497.

á Þingeyrum.

KVITTUNARBRÉF Sigurðar Ívarssonar til handa Jóni presti Þorvaldssyni um lúkning á andvirði tíu hundraða í jörðunni Mánaskál.

AM. Fasc. XXXIII, 10, frumrit á skinni. Bæði innsiglin eru fyrir. Bréfið er með sömu hendi og XXXIII, 4, og mun það vera hönd séra Jóns Þorvaldssonar. — Apogr. 8370.

bref um manaskál.³⁾

Þath giorum vit steingrífmur prestr steinmodzson. oddr jónson godvm monnum uiturligt með þessu ockro opno brefi æ þridiodagin fyrir festum apostolorum simonis et iude æ þingeyrum uorum uier j hia saum ok heyrdum upp æ ord ok handaband sira jons þorualldzsonar af einni halfu eunn af annari sigrdar juarsonar at nefndr sigrdr medkendiz ath hann hefdi wt tekit ok uppborit af sira jone full(a) ok alla peninga fyrir x hundrod j jordunni manaskal er sira jon

¹⁾ tvískr. ²⁾ raada XXXIII, 9. ³⁾ Utan á bréfinu með foruri hendi.

hafdi keyft ath nefndvm sirgdi. meðkeðdiz oftnefndur sigrdr ath hann hefði lukt sier enn mesta pening ok minzsta efter þar¹⁾ sem j kaup þeirra hafdi komit. gaf þrattnefndr sigrdr greindan ion prestz²⁾ með handabandi ollvngis kuittan ok akærulausan lídvngan ok fríalsan fyrir sier ok ollom sífnum erfingium ok efterkomendum um adr greint jardar uerd. Ok til sanni(n)da hier um settvm uth fyrr nefnder (menn) ockr inscigli fyrir þetta kuittuñarbref er skrifad uar a þyngeyrum a sama deige ok fyrr seiger arvm efter guds burd þusund cccc ix tiger og víj ar.

397. 18. December 1497. í Lundúnum.

RAIMONDO de Raimondi di Soncino sendiherra hertogans af Milano ritar hertoganum bréf um fyrri ferð John's Cabot's til norðrhluta Vestrheims, og getr um íslenzka fiskiverzlan.

Henry Harrisse: The Discovery of North America: Paris 1892, bls. 9. Ekki kemr annað í bréfi þessu Íslandi við en þetta.

Quello mare e coperto de pessi li quali se prendenno non solo cum la rete ma cum le ciste, essendoli alligato uno saxo ad cio che la cista se imposi in laqua . . .

Dicono che portaranno tanti pessi che questo regno non haveva piu bisogno de Islanda, del quale vene una grandissima merantia de pessi che si chiamanno stochfissi²⁾

¹⁾ Svo. ²⁾ Þetta haf (þ. e. við Newfoundland) er fullt af fiski, sem veldist ekki einungis í net, heldr og með háf (kórfa), er steinn er bundinn við, svo að háfrinn (karfan) sökvi í vatnið Deir segja, að þaðan muni flytjast svo mikið af fiski, að þetta ríki (þ: England) þurfi ekki leingr Íslandi við, en þar er afarmikil verzlun af fiski, sem þeir kalla stökkfisk.

398. 1497.

MÁLDAGI Hvammskirkju í Kjós.

AM. 257. 4to, skb. samtíða. — AM. Apogr. 2653 með hendi Árna.

Anno domini [M^o. cð^o1) xcvij.Kirkia hins heilaga luce ewangeliste í huammi í kios
a huamsey.iij. kyr og iij. asaudar kugilldi og v^e at auk í fridum
peningum.

399. 1497.

REIKNINGR um nokkrar fjárheimtur Skálholtsstaðar, að mestu
um Rangárvöllu.AM. Fasc. LXIV, 24, skinnblað með minnisupptelkunum Stepháns
biskups.

jehsu christi anno et cetera xc oc vij.

Ju primis lofadi einar eyiolffsson²⁾ að giallda biskup
steffane j gamla skulld jordina hraven austur j krok aa
landi. ef þorlakur augmvdnzson villdi hafa hana ellegar.
xx^e j fullvirdiss avrvum bonum þorlaki j havnd oc þar til
x. malnytvkugilldi j afgiold.

Jtem lofadi magnus magnusson biskupinvm. xvj. hundr-
audvm j jordunni breckum oc vj avrvum betur er liggur j
gunnarsholtz kirkiu sokn oc þar til fiorvm hundradz hest-
vm j þær seckter sem biskupinn atti vppa bann. Enn ef
biskupinum eda hans vmbodzmanni litizt icki³⁾ jordin þa
skyllde hann fa biskupinum. xx^e. j fullvirdiss avrvum fyrir
jordina oc hestana oc þar til tuav navt gaumul j haust oc
iij. kvgilldi ad vore. gieck adrnefndr einar eyiolffsson j borg-
un vm þessa peninga vid biskvpin vegna fyr nefndz magnus
magnussonar brodur sins.

1) [et cetera, skb. 2) í Dal undir Eyjafellum. 3) Svo.

Jtem gallt torfe bondi¹⁾ j sin afgiold jordena alla mykines er reiknadizt. xij. hundrvdum ok þar til gaf hann knitta alla þa tolla sem gialldazt hefði att til hans kirkna eda jarda af stadarins jorðum j skalholtti til þeirrar stvndar er þa var komid.

Jtem lofadi eirekr bondi j sin afgiold. viij. hvndrvdvm j kvgilldvm oc fullvirdis þarflegvm peningvm.

jtem stendr hia honum bestur fyrir reyneskirkin j mydal.

jtem stendr til hia sira joni j holvm olukt.

jtem hia gvnnari askelssyni oc þorarni olukt.

jtem hia gvnnlangi a hnoli olukt.

jtem hia rvnolfi þorsteinssyni. vj. fiordunga smiors oc atti ad skilazt til odda.

jtem thumas jonsson asaudar kvgilldi fyrir vtan þiossaa-brædurinir a leirubacka attu ad skila. ij.^o) fiordungum smiors til sira oddz a hofi.

jtem gvðbrandur j kialardal a akrane[se] malnytukvgilldi ad vore.

olukt af fitium j skoradal.

stendur sallttari j ase hia hrafni.

400.

1497.

SKRÁ um nokkrar fjárheimtur Skálholtsstaðar um Rang-árvöllu.

AM. Fasc. LXIV, 24, skinnblað óinnsiglað úr bréfabók Stepháns biskups. Sumt í þessum reikningi er hér um bil hið sama og í næsta reikningi hér á undan.

jhsu christi anno et cetera xcviij.

Jn primis. lofadi tumas jonsson j gvnnarsholtti tueimr kvm oc asaudar kvgilldi ad vore oc giallda fyrir vtan þiossa j hreppvm.

¹⁾ = Torfi Jónsson í Klofa. ²⁾ máð, og er óvist.

Jtem runolfur þorsteinsson sex fiordungum smiors oc skila til odda j havst.

Jtem sigurdur askelsson: iij. sandi gamla j þaust oc vj. fiordunga smiors.

Jtem vt tekinn hestur af sira joni j holvm. stendur til hia honum flogurra vetra gamallt naut j haust.

Jtem vt tekinn hestur af þorarni askelssyni.

Jtem a einar bondi j dal ad giallda þorlaki augmvdzsyni xx^e jord at vore eda xx^e kugillda vird oc þar til tiu hundrud j afgiold.

Jtem gallt magnus magnusson. xvj^e. j jordvnni breckv j Gunarsholtzkirkiusokn oc vj avra betur oc þar til atti hann ad giallda flora hundradz hesta. Enn ef biskupinum litizt icki jordin oc villdi hana icki hafa þa gieck [einar eyiolfs]son j borgan ad giallda biskvpinvm. xvj^e. j fridvirdvm [gia]llda gamalltt naut j ¹⁾

401.

[1497].

SKRÁ um nokkurn útlendan varnað, er síra Einar Snorra-son afhenti Stepháni biskupi Jónssyni.

AM. Fasc. LXIV, 24, skinnblað úr minnisbók Stepháns biskups, og er það, sem hinumegin stendr á blaðinn frá 1497, og mun þetta vera frá sama tíma, nema það sé frá 1502. Prentað áðr (að mestu leyti) í Sunnanfara IV, 1896 bls. 70.

Þessa hlute afhente síra einar snorrason biskvpenvm.

Jn primis eina pipar mork fyrir viij. fiska.

Jtem. iij. hufur tvibýrdar fyrir xvij. fiska.

Jtem. iij. einbýrdar hufur fyrir ix. fiska.

Jtem adrar þriar einbyrdar hufur fyrir. vj. fiska.

Jtem. iij. hattar. fyrir. xvj. fiska.

Jtem þrenn skizere fyrir. vj. fiska.

¹⁾ skorið neðan af blaðinn á ská.

Jtem fim par svarta sko fyrir xix. fiska.

Jtem þrir lasar fyrir ix. fiska.

Jtem tveir lasar fyrir sinn fisk huor.

Jtem xxv stik[u]r striga fyrir xxxvij fiska.

Jtem fikiur oc rusin oc hveitebræð fyrir xij. fiska.

Jtem xij merkur samgarn fyrir xxvj [fiska].

402. 24. Febrúar 1498. í Kaupmannahöfn.

HANS Danakonungr staðfestir hin fyrri bréf, páfa og konungæ, um hjúskaparleyfi Þorleifs Björnssonar og Ingvildar Helgadóttur, og lýsir börn þeirra arfgeing eptir þau.

AM. Apogr. 787 með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna „Ex originali“, sem var „á pergament“ — AM. Fasc. LXXII, 2, A2, transskript á skinni frá c. 1528 (ekki gott).

Wij hanss med gudz nade Danmarckis Suergis Norgis Vendes oc gotis koningh hertug vdi Slesuigh holtzsten Stormarnn og Ditmersken greffue j Oldenborg oc Delmenhorst gere alle vitterligt at thenne breffuisere Biörn Torlaffson haffuer varet her fore oss met eth wor helligste faders pawens legates breff og eth annet wor kære herre faders stadfestelssebreff hwess siæll gud nade ludendis at for^{ne} Biörn Torlaffsons fader oc moder mue bliffue sammen i ectteskab æn doch the sammen here paa sleth effter som forskreffne breff ythermere jnne holder oc vduiser. Oc sammeledis fordraget oc tillgiffuet them hves ret hanss nade paa kronnen(s) vegne [haffde till them oc theris barn oc gotz ther fore j alle made hwilke breff wij aff wor sonnerlig gunst oc nade¹⁾ haffue stadfestet oc fuldbiurdet oc met thette wort obne breff stadfeste oc fuldburde ved alle theris ord oc artickle som the jnneholde oc vdwise Oc for^{ne} biorn torlafson oc hanss søskenne rette oc ectte arffwinger at vare effther theris fader oc moder och erffwe fader oc moder

¹⁾ [felt úr^{ne}LXXII, 2 (!)]

oc all anden arff som hanum eller hanss søsskinne kan tillfalde met lagen. Thij forbiude wii alle ehwo the helst ere eller ware kunne och serdeles wore fogede oc embitzmen som nu er eller her effter kommende worde paa vort land ysslandh forskreffune biorn torlaffson eller hanss søsskinne her emod at hindre eller hindre lade møde quellie vmage eller i nogre mathe at vforrette, vnnder wor konni(n)glige heffndh oc vrede, giffuet paa wort slot Kopnehaffn löffuerdagen nest effter Dominicam septuagesime aar effther gudz burd m cd xc paa tett ottende aar.

vnder wort konni(n)glige secret.

Dominus Rex per se.

403.

31. Marts 1498.

í Rendsborg.

BREF Hans Danakonungs, að Björn Guðnason og samarfar hans megí erfa og skipta með sér öllum arfi eptir Einar heitinn Björnsson gegn lúkningu rétttra skulda bæði við konung og aðra.

AM. Fasc. XXXIII, 25, frumritið & skinni. Innsiglið er glatað.

Bref kong hans vm skipun ðá gozum epter

Einar bionsson og þolleif við biorn gudunason¹⁾

Vij Hans met gudz nadæ Danmarckis Suerigis Norigis Vendis oc Gottis Koning Hertug vdj slesuig Holsten stormarn oc i Dytmersken Greffuæ vdj Oldenborgh oc Delmenhorst Giðræ allæ wittherligt at wij Haffuæ vnth oc tilladet oc met thettæ wort obnæ breff vnnæ oc tilladæ at thennæ breffuisere býorn gwnessón oc hanss medarffwingæ mwæ oc skullæ arffuæ oc them allæ emellom skyfftæ efftir theris landzlagh pa wort land yslandt alth thet arffgotz som hannom oc them tilfallen er efftir eyner býornssón huess siell gudh haffuæ dog i swo mathe ath fornæ biorn gwnessón oc hanss metarffwingæ skullæ giffuæ oc till godæ redæ

¹⁾ Utan & bréfinu með hendi Eggerts Hannessonar.

betale all then geld oc skyld som forne eyner byörnssón oss oc andre aff retta skyldigh oc plichtug bleif at betale. Thij forbywdæ wij allæ ehno the helst eræ eller wære kwnnæ oc serdeles wor foget oc embitzman pa forskreffnæ wort land ýslandt hannom eller hanss metarffwingæ her emod at hindræ. hindræ ladæ. mōdæ. qwelæ. vmmage eller vdi noget mathe vfforrettæ eller forfangh at gōræ vnder wort hyllest oc nadæ. Giffuit paa wort slot rendsborgh löffuerdager nest efftir søndagen letare aar effther gndz býrdh mcd. S. viij. vnder wort signet.

404.

26. Apríl 1498.

í Gaiðsvík.

4. Maf 1499.

VITNISBURÐ, að Þorvarðr Steinmóðsson hefði lofað að selja Magnúsi Þorkelssyni fjórðunginn í Svalbarði á Svalbarðs-strönd fyrir fimm hundruð í góðum peningum, með fleira skilorði, er bréfið greinir.

AM. Apogr. 186 „Ex originali Svalbardensi accurate“ (AM).'

Það gjornu nid stefan jngimndarson ok jon sygurðson godum monnum kunnugt med þessu ockru opnu brefi at þa er lidit uar fra guds burd þusund flogr. hundrut niutier ok nihi ar æ fimtudagin næstan fyrir kross Messu [um] uor- it j gardzuik æ snalbars strond norum uid j hia saum ok heyrdum æ ord ok handaband þessara mana magnus þorkelssonar ok þornardar steinmodzsonar at þoruuardur lofati at selia magnusi þorkelssyne med handabande fiordungin j jordune svalbarde med samþycke rognu arnadottar konu sinnar. skylle magnus fa þoruuarde n. c. j godum peningum þar med skilke þoruuarðr sier at uera knittur um þat sem þa magnus a greinde. hier til med lofati magnus at byg(gi)a honum jord ok kugillde þa hann nille. lysti þoruuarðr þui fyrir ockr at þena part hefði hann alldreie þa selt ne feingit jone þorsteinssyne. hier efter nilinm uid sneria ef þurfa þike(r). Ok til sanenda hier um setinm uid

fyr nefnd(e)r men ockr jnsigli fyrir þetta bref er skrifat uar j gardzuik æ sualbardzstrond laugardagin næstan fyrir jon(s)messo ante portam latinam einu ari sidar en fyr seiger.

405.

19. Maí 1498.

á Tindum.

Dómr sex presta útnefndr af Jóni Þorvaldssyni officialis heilagrar Hólakirkju um Erlend Magnússon, sem gripið hafði með ráni fimtán geldinga gamla fyrir Hólakirkju og einga peninga goldið fyrir.

AM. Apogr. 5517. „Efter trosnudum original komnum til min frá Hlidarenda. Originallenn er under lok lidenn“. (AM). Sjö innsigli höfðu verið fyrir bréfinu, og lýsir Árni þeim, sem þá voru enn, þegar hann hafði frumritið í höndum. Það, sem hér stendr í horaklofum, var fúð úr framritinu, og hefir Árni fyllt það út.

Þeim godum monnum sem þetta bref sia edr heyra senda gudmundur prestur skulason. olafur klængson. þorsteinn gudmundzson. halluardr biarnason. gunar þordarson og steingrimur steinmodzson prestar holabiskupsdæmis Quediu guds og sina kunigt giorande at þæ er lidit war fra hingathburd wors heræ jehsu christi þæsund i[iij] hundr[ut]. ix. tiger og. viij. ær æ fostudagin næstan epter halluardzmessu wm worith¹⁾ æ suinauatn[e a] a[s]u[m] worum wer j dom nefnder æf ærligum manni siræ jone þorualldzsyne officialis heilagrar holakirkju. ath skoda. alita. med skynseme [at]h Ransackæ og fullnadar dom æ ath legia epter wore samuizku og logum huert æfl edæ fullkomnæ magth ath h[a]f[æ] skyllde [su] stefna er þar war bockut birth og fram Borit ei sidur sýnd suaren og satt giör med tuegia skiluissra mana uitne ei sidr æynd og æannsockut ath [le]jngd og timæ ordæ og athkuedæ suo latandæ. ath ellindr magnusson war stefndur j fyr sagdann stad og dag fyrer þæ sock ath greindur ellindr hefdi Rænth og gripith

¹⁾ Þ. e. 18. Maí.

fyrer heilagri holakirkju. xu. gellinga gamla og aungua peninga fyrer lagt. hell[dr] ha[l]ldit med fullu ofurualde og wondum annsuorum og þui j gudz nafne amen. war þath j fyrstu wor domur at wer dæmdum stefnuna logliga og ellind magnusson ættliga fyrer kalladan. enn sacker þess ath sô kom þar eingin uegna ellinzt magnussonar ath logsuare hellt fyrer [hann] er birte fyrer oss nockur þau skilrike eda leidde uitne þau. heimillder synde fyrer sogdum saudum enn greindur ellindur hafde oppt medkenzt ath hann hefde tekit greinda gellinga. Og þui dæmdum wer med fullu doms attkuæde ellind magnusson j fyrstu grein skylldugan ath lukæ mork j stefnufall. nema hann syne loglig forfo!l med tuegia mana suordu uitne hann matte ei koma. eda hans logligur umbodsmadur j sagdan stefnudag. Enn um þæ ækiæru er sira jon kiærde til ellindz holakirkju uegnæ. ath hann hafi gripid og tekit nefnda saude suo farit sem fyrr segir og uænztt heimilld ath sira jons jonssonar. huer sig kalladi radaman holakirkju. Nu seigia suo log wor. ath huar sem menn skiptaztt uid skipum edr gripum og fyrer huert. w. hundrata kaup. þæ skal gjora firir bref med uitordi skiluisra mana og at sier at taka med heimildartokum og þui dæmdum wer fyrr nefnder prestar tittnefndan ellind skylldugan ath leida ij loglig uitne med suordum eidum at greindur sira jon hafe feingit ellinde magnussyne og afennt med logligum hansolum þessa greinda saude semm ellindur war ækiærdur¹⁾ vm. hier med dæmdum wer opptnefndan ellind skylldugan ath leida onur. ij. uitne ath hann hafe fulla og alla peninga fyrer þessa sandi aptur gollidit heilagri kirkju. Skulu þesser aller eidar og uitne leidd og unnen jnan halfs manadar. ath heyrðum dominum. firir sira jone þorualldzsyne. heimæ æ þingeyrum edr hans umbodsmanni. Enn ef hann fellz ath þessum uitnum þæ dæmdum ver tittnefndan ellind skylldugan ath luka holakirkju jafnmarga saude og jafngæmla og suo goda. sem hann hefer haft firir domkirkjuene. Enn fyrir ran og grip æ saudunum dæmdum ver ellind

¹⁾ aakræddr, stóð í frbr.

skylldugan ath luka domkirkiunne sextiger marcka j sinn rett. skulu þesser peningar og sekter gialldaz inan manadar ath heyrðum dominum heima ath holum sira jone þor-uallzsýne edr hans umbodsmanni og ellind fallin j bann og skylldugan at taka lausn og skript af sira jone.

Og til meire stadfestu og audsyningar hier vm þa samþyckti sira jon officialis og setti sitt jncigli med vorum inciglum fyrer þetta domsbref er giort var a tindum a asum a sama are deigi sidar en fyr greiner.

406.

1. Júní 1498.

á Mosvöllum.

Dómr útnefndr af Guðna Jónssyni, kongsins sýslumanni milli Geirhólms og Langaness, um bréf þau, er Einar Ólafsson fram bar vegna Ólafs Jónssonar föður síns um jarðkaup þeirra Guðmundar bónda Arasonar og Þóris Steinólfs-sonar, hvort Ólafr skyldi heldr aðgang eiga að Meðaldal og Hólum í Dýrafirði eða Dufansdal í Arnarfjarðardölum, og dæma þeir Ólafi Dufansdal.

AM. 211^B 4to, bls. 99—100, skr. c. 1700.

Vm brygdi Domur á Jordunni Dugansdal.

Öllum mönnum er þetta Brief sið edur Heýra senda biorn gudnason. Jndride Jo(n)sson. Sigurdur biörnson. þor-leifur aurnolfsson. Jon Briniolfsson. Jon Jonsson. quediu gudz og sijna. godum monnum kunnigt giorandi¹⁾. med þessu voru opnu brieffe. föstudaginn næstañ fyrer festum Medardi og Gillardi. þá ehr lided var frð hijngadburd vora herra Jesu Christi 1498 ar. ad Mosvöllum j Önundarfyrde. á almennelegu heradsþijnge. vorum vær j Dom nefnder aff ærlegum Dugandi manne Gudna bonda Jonssine. ehr þá haffdi kongsiñs syslu millum geijrholms og Lðnganess ad Rañsaka. skoda og dæma. huad oss þette Rietlegast vñ þaug brieff og skylrijke ehr Einar Olafsson þar fram bar.

¹⁾ bætt við; vantar í handritið.

og Domz á beiðdist j löglicn vmbode Olafs Jonssonar faundur sijns. hnór ed vottudn vm þaug jardakanp. er fram höfðu fared millnm gndmundar bonda Arasonar og Þóriris Steijnolfssonar. og þar þá byrttst fyrer oss. med godra manna jnsiglnm. hnórt affi ad haffa skyldi. og ad hnórinm greijndur Olaffur skyldi heldur atgðng Eiga. ad Medaldal og hoolum i Dyrafyrde. edur Dnfansdal i Arnarfiardar¹⁾ Dolnm. effter þui sem i kaup haffdi komed fyrgreijndra manna j mille. enn offtnefndur Olaffur var nu ordinn Riettur soknare og so Eignarmadur þessa mðls. sem hañs brieff þar vm giór vtvijsa. og nu aff þui ad vier höffum sied og yfferlesed oped kanpbrieff offtnefndra manna j mille vm ádurskriffadar jarder. ad greijndur gndmundur arason sellde fyrnefndum Þorer ádnrgreijnda jörd Duffansdal j arnarfiardardölum fyrer Medaldal og hoola og þetta þeirra kanp var löglegt dæmdt aff 6 Lögriettumönnnm á alþjnge. Effter þui sem sá Domur þar vm giór vtvijsar. so og ej sijdur kom þar fram fyrer oss brieff vnder godra manna jnsiglum so hliodanda. ad þeijr vorn þa heijmamenn i Duffansdal. ad offtnefndur gndmundur arason tok ad sier offtnefnda jörd Dufansdal og offtnefndur Þorer miste hana fyrer utan sinn vilia. og fyrer þessar grejner og adrar flejre þær ed oss þotte þar ad luta. ad so proffudn og fyrer oss komnn. þa dæmum vier offtnefnda jörd Duffansdal vera og vered haffa eijgn Olafs Jonssonar og hann friðlslega meijga ad sier taka offtnefnda jörd Duffansdal nær hann villdi. Enn vm langañ fiemissir og fyrer Rånngligt áhalld á tjitnefndre jördu Duffansdal. Dæmum vier ad sækiastr skule med Riettnm saksoknnm heijma i heradi þar sem jörðin liggur.

Og thil sanninda hier vm setta eg gudne Jonsson kongligrar maiestets vmbodsmann mitt jnsigle med fyrgreijndra manna jnsiglnm fyrer þennan Dom. skriffad j breijdadal á sama Deijge og áre sem fyr seijger.

¹⁾ -fyrdar, hdr.

407.

4. Júní 1498.

á Eidum.

VITNISBURÐR, að Eiddakirkja eigi verleigur og skipsátr á Fiskabjargi í Borgarfirði og svo hefði verið haft og haldið, þá er þeim systur Ingibjörgu Pálsdóttur og Ragnhildi var skipt erfðinni eptir Pál föður þeirra andaðan (1403).

AM. Apogr. 2005 „Ex originali fra Kristinu Eiríksdóttur á Eidum eckiu Páls Marteinsonar. Eidakirkju viðkomande. Þetta bref er nu innsigliðlanst“ (AM.).

Þat giore ec eyiolfur ketelsson godum monnum kunnegt at ec uar til uistar a eidum þa ion heiten narfason var þar razsmadur ok uar ec formadur a fiska biarge firir eidaskipe i borgarfirde ok alldri heyrda eg annat þa enn eidastadur ette þar skipsatur ok svo luktuz allar uerleigur af þui skipe suo ok uisse eg at uigfus ingiallsson var þar radsmadur laungu fyrir þat ok uar þa lika haftt ok halldet at allar verleigur af þui skipe uoru gollðnar til eida. suo heyrda eg þa ellztstu menn seigia er þa uoru ok til vissu at skiptt uar erfdene med þeim systurum ingibiorgu paldottur ok ragūhillde eptter faudur sinn a[ndadan¹] ok uar þa lika haftt ok halldet [um²] þetta skipsatur ok skipleigur at eida stadur ette þat. ok hier eptter uil eg sveria ef þurfa þiker. Ok til sannenda hier um sette eg mit innsigle firir þetta uitnesburðarbref mitt er giortt uar a eidum [i] utmannasueit manudagenn næsta eptter huitasunnu þa er lidit uar fra hingatburdd uors herra jhesu christi þusund. 3333. hundrut niu tiger ok uiij. ar.

408.

23. Júní 1498.

á Reynistað.

STEPHÁN biskup í Skálholti úrskurðar statt og stöðugt hjónaband Ólafs Filippussonar og Vigðisar Jónsdóttur.

AM. Apogr. 797 „ur störu transskriptarbreffe 3ia presta og 3ia leik-

¹) [b. v. af útg.; þetta a getr varla þýtt annað en þetta. ²) [vantaði í frumritið, en Árni bætir því inn.

manna 1515^a (AM.) 20. April. — JSig. 66. 8vo með hendi Grunnváfr-
Jóns eptir sama transskripti.

Hier er vrskurður Biskups Steffans¹⁾

Ver steffan með Gudz náð biskup i skalholli et cetera.
giorum godum monnum kunnigt með þessu uoru opnu brefi.
ad sub anno gracie M. cd^o. nonagesimo octauo. æ laugar-
daginn infra octauas festi corporis christi æ Reynenesstad J
skagafirde. kom olafur philippusson firir oss. og beidde og
krafdi at uær giordum endiligann ueg æ huort þat hionab-
band væri logligt edur eigi. er hann hafdi giort vid vig-
dise jonsdottur. tedi greindur olafur oss in primis. sin bref
og skilþike vm undanfærslu er hann hafdi giort firir sira
jone þornalldzsyni officiali heilagrar holakirkju at hann
hefdi ecki saurgat kirkiugardinn i videdalstungu i moti þui
sem biskup olaf godrar minningar hafdi honum saker til
lagt. jtem birte hann firir oss bref og inncegle skiluisra
manna at hia hofdu verit er hann festi fyrrnefnda uigdis-
sies til logligrar eiginkonu epter logbocarinnar ordum. þui
at heilags anda náð tilkalladri at so profudu og firir oss
komnu. sogdum vier með fullu doms atkuædi og laga vr-
skurdi greint hionaband statt og stodugt og i allann mata
Rett og logligt uera og þeirra barn edur born skilgetin.

Og til sanninda hier um festum uær uort incigli firir
þetta domsbref skrifuat i sama stad deigi og ari sem fyrr
seiger.

409.

27. Júní 1498. á Grenjaðarstöðum.

EIRIKR prestur Einarsson fær Birni Einarssyni bróður sínum
til fullrar eignar í sín þjónustulaun jörðina Vað í Helga-
staðakirkjusókn.

Bisk. Hol. Fasc. V, 3, framrit á skinni, og er brot af innsigliinu
fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 3607.

¹⁾ 66.

(Vm) jordina vað.

Þaht giore eg eirekvr prestvr einarson godvm monnvm vitvrlight med þessv minv oppnv brefi aht eg hefe feinged birne einarsýne broðr minvm jordena vad ed liggvr j helgastada kirkiv sokn til fvllrar eignar j sín þionvstvlavn vndan mier og mínum erfingum efter því sem eg uard fremst eigande aht med avllvm þeim gavgnvm oc gæðvm sem greindre jordv fylger oc fylkht hefer aht fornv oc nýv. Og til sanninda hier vm setta ec mitt insigle firir þetta bref sem skrifad var æ greniadarstodum j reykiadal miduikudagen næstan firir petri ed¹⁾ pavli. þa lided uar fra gvds byrd þvsund. cccc h(undrud) nívtiger oc viij ar.

410.

28. Júní 1498.

í Skálholti.

BRANDE prestr Hrafnsson fær Grimi presti Þorsteinssyni til fullrar eignar jörðina á Vífilsmýrum í Önundarfirði og kvittar um andvirðið.

AM. Fasc. XXXIII, 27, frumritið & skinni. Innsiglið er enn heilt fyrir bréfinu.

Brief fyrir [vífilz myrum.²⁾

Þat giori ek sira Brandr Rafnsson. Godum monnum kunnigt med þessu minu opnu brefi at ek medkennumzt at ek hefi feingit sira grimi þorsteinssyni til fullrar eignar ok frials forrædis jordina niuiflls³⁾ mýri er liggur j hollzkirkinu sockn j aunundarfirði med ollum þeim gognum ok gæðum. sem greindri jordu fylgir ok fylgt hefir at fornu ok nýiu ok ek ok minn fadir Rafn brandzson urdum fremst eigandi ad. sem gud hans sal nadi. vndan mier ok mínum erfingium. en undir adrgreindan grim prest ok hans erfingia. Suo ok medkennumzt ek fyrskrifadur sira brandur at ec hefi fulla ok alla peninga upp borit af fyrskrifudum grimi presti

¹⁾ Svo. ²⁾ Utan á bréfinu med allgamalli heudi; frá [„wppaa vuelzmyrar“, á öðrum stað með sömu hendi. ³⁾ Svo.

fyrir adur greinda jord sem mier uel dúnæger. skal þratt nefndr grimr prestr greinda jord mega at sier taka ok alla sockn á eiga á þrattnefndri jordu. ef hun uæri eda hefði uerid orettiliga halldin ýrkt eda unnið at jafnfullu sem ek sialfur. Ok til sanninda hier um setta ek sira brandr rafnsson mitt insigli fyrir þetta bref skrifat j skalholli. quarto kalendas dag julij. arum eftir gudz burd þusund flogur hundrut niutigir ok atta ar.

411.

30. Júní 1498.

á Öxarárþingi.

DÓMR tólf manna útnefndr á alþingi af Finnboga lögmanni Jónssyni um vígabætr eptir Pál Jónsson, sem Eiríkr Halldórsson sló í hel á Öndverðareyri í Eyrarsveit, þær er fylgjarar Eiríks áttu að gjalda.

ÍBfél. Kh. 309. 8vo, bl. 136 b—138 a (Öxnafellsbók) með hendi Ara Magnússonar í Ögri c. 1620. — Landsbókasafn 812. 4to bls. 81—83 (J. P.) skr. c. 1622. — MSteph. 61. 4to, bls. 149—151, skr. c. 1660. — ÍBfél. Kh. 815 B. 4to, bl. 165—167, skr. c. 1680. — Landsbókasafn 69. 4to bl. 261—262, skr. c. 1640.

Domur um vígj Páls Jónssonar.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra senda Oddur Sygurdsson. Jon Sigmundsson. tumas Jónsson. Þorleifur aurnolfsson. Eyuindur¹⁾ Gudmundsson²⁾, Biarne andriesson. [Stephan Ketilsson.³⁾ [Gudmundur⁴⁾ Þorleifsson.⁵⁾ Sygurdur⁶⁾ yuarsson. Halldor Sygurdsson. Einar Einarsson. arnor finnsson Quediu Gudz og sijna kunnugt giorande að [þa lidit var fra hingadburde vorz herra Jesu Christi⁷⁾ 1498 ar⁸⁾ laugardaginn næstann epter pieturz messo og páls [a almenelegu Öxarárþynge⁹⁾ vorum vær j dom nefndir af ærligum manne finnboga [Jónssyni¹⁰⁾ laugmanne norð-

¹⁾ Sigmundur 69. ²⁾ Guondsson 61. ³⁾ [sl. 69. ⁴⁾ Guondur 61. ⁵⁾ [sl. 812. ⁶⁾ Siguardur 61. ⁷⁾ [anno 815, 61, 812. ⁸⁾ b. v. 69. ⁹⁾ [b. v. 69. ¹⁰⁾ b. v.; vantar í handritin.

an og vestan a Jslande ad skoda og dæma vm þa sauk¹⁾ og akiæru er Gudni Jonsson og Ormur Jonsson kiærdu²⁾ til þeirra manna sem Eirike Halldorssyne veitte [lid. fylgi³⁾ og foruneyti til onðnerdu⁴⁾ eyrar j eyrarsueit þá greindur Eyrikur Halldorsson⁵⁾ oforsynin j hel slo þeirra broðnr Þól bonda Jonsson. [gud hanz sal naðe.⁶⁾ beiddn og kranfðu greindir bræðnr [Gndni og Ormur⁷⁾ finnþoga laugmann nefna hier dom yfir hnorra suara ednr⁸⁾ segta þessir menn yrðe þeim skylduger fyrer greinda sok og so kongdominum.

J firstu kom þar fram fyrir oss ad allir þeir menn sem Eirike Halldorssyne veitte⁹⁾ lid og fylgi til aftauku þalz heitinz Jonssonar vorn þa þangat dæmdir til andsuarz¹⁰⁾ og afsaukunar og þetta þeirra mal vndir þann dom sem finnbogi langmaðnr þar yfir þeim¹¹⁾ nefndi. J fyrstn dæmdum vier þa menn¹²⁾ þar¹³⁾ rietteliga fyrir kallada um sagt mál bædi kongdomsinz vegna og so fyrr¹⁴⁾ greindra bræðra Gndna og Orms. nn af því ad langin [so avijsa¹⁵⁾ at þeir menn sem veita lid til eda fauruneyte. hilla¹⁶⁾ og¹⁷⁾ sambickia med þeim þann hug at taka menn af þa¹⁸⁾ suare slijkn fyrir kongdomennm og erfingim hinz danda sem rettarinn kongdomsinz¹⁹⁾ og skinsamer menn dæma med þeim²⁰⁾ epter laugum og atuknm. enn landzvist þeirra se vndir kongz miskunn. og þni dæmdum vier þessa alla adur greinda menn sem forn med Eyrike Halldorssyne þa Pall heitinn Jonssou var j hel sleiginn eirn²¹⁾ og sierhuorn fyrir sig sekann. x. morkum vid kong. og þa skyldnga ad [fara edur²²⁾ fð mann fyrir sig ad fa sijna landzvist jnnan næstu. [lij. ðr.²³⁾ Enn huor af adur²⁴⁾ greindnm monnum sem þa hefur ecki feingit sijna landznist [j sogd-

¹⁾ seckt 812. ²⁾ kiærdu 69, 812. ³⁾ [lidfylgi 309, 812; lid filge 69; Lidfylgie 61. ⁴⁾ onduerdar 69. ⁵⁾ j, b. v. 812. ⁶⁾ [sl. 315, 61, 812. ⁷⁾ [sl. 61. ⁸⁾ og 812. ⁹⁾ veittu 69, 812. ¹⁰⁾ andsuara 61. ¹¹⁾ b. v. 69. ¹²⁾ b. v. 61. ¹³⁾ sl. 61. ¹⁴⁾ sl. 61. ¹⁵⁾ vtvijsa 61; [avijsa so 812. ¹⁶⁾ 61, 815; hilia 309, 812. ¹⁷⁾ edur 61, 69. ¹⁸⁾ b. v. 69. ¹⁹⁾ sl. 61. ²⁰⁾ honum 69. ²¹⁾ b. v. 69. ²²⁾ [sl. 812. ²³⁾ [þriggja aara 315, 69, 812. ²⁴⁾ 69; sl. 61; audrum(!) 309, 315, 812.

um tíjma¹⁾ þa²⁾ dæmdum vier vtægann til kongz nada huoria miskunn hann vill a giora a hans [male og³⁾ skilldu þessir menn allir [þau næstu iij ar⁴⁾ mega med riettu [vera⁵⁾ hier j landit⁶⁾ ef þeir hafa endeliga bedit vm sijna landzuist. [Enn giffumal skulu þeir eingiñ ad lögum giöra meiga fyrr enn þeir hafa feingid sijna landsvist⁷⁾ fyrir sagt brot. enn þeir skulu mega hafa sialfir sitt vmbod sagdann tíjma so og kaupa og selia sem adrir menn so og sækia sijnar sakir ef þeir eiga vid adra menn. So og skulu þeir sækiaast med laugum af audrum ef þeir verda⁸⁾ brotligir.

Jtem j annare grein dæmdum vær alla þa menn ein⁹⁾ og sierhuorn sem med greindum Eirike foru til aftoku palz heitins Jonssonar¹⁰⁾ og ad þui verda sannir at þeir hafi sokt at [pale heitnum Jonssyne¹¹⁾ edur at þeirre litlu stofu. sem hann la j. jnnan edur vtan þa hann var j hel sleiginn. rofit hana edur brotit¹²⁾ grytt edur nockurt¹³⁾ lid [þar til¹⁴⁾ veitt. huorn þeirra sekann fyrir sig .xv. hundrudum vid greinda brædur Gudna og Orm med somum solum og fridleika sem hanz batur voro dæmdar¹⁵⁾ og [giallda á¹⁶⁾ sijnu heimile. Enn allir þeir j skalann geingu [edur stadinn¹⁷⁾ med vopnum¹⁸⁾ eða¹⁹⁾ nockud giordu at. dæmdum vier huorn þann²⁰⁾ sekann²¹⁾ fyrir sig²²⁾ xvij²³⁾ hundrudum vid sagda brædur [Gudna og Orm²⁴⁾ [med somum solum og frijdleika sem²⁵⁾ [vm hin fyrre greiner.²⁶⁾ Enn allir þeir menn sem j sagdri för voru med Eirike heitnum²⁷⁾ þa pall heitinn²⁸⁾ Jonsson var [af honum²⁹⁾ j hel sleiginn³⁰⁾ og þar hafa onguann hlut at giort. annat enn ridit til og frð med Eirike. dæmdum vær þann huorn

¹⁾ [sl. 61. ²⁾ b. v. 61. ³⁾ [malum 69. ⁴⁾ [69; þessu næst vera 309. ⁵⁾ [iij. ar 309. ⁶⁾ landi 315, 69, 812. ⁷⁾ [b. v. 69. ⁸⁾ 315; ero 309. ⁹⁾ b. v. 69. ¹⁰⁾ sl. 812. ¹¹⁾ Jonssyne sl. 812; [honum 69. ¹²⁾ griote 69. ¹³⁾ 69; nockud 309. ¹⁴⁾ [sl. 812. ¹⁵⁾ Sbr. alþingisdóm 30. Júní 1497. ¹⁶⁾ [giallde ad 69. ¹⁷⁾ 69; skarir(!) 309. ¹⁸⁾ [med vopnum 61. ¹⁹⁾ 69; og 309. ²⁰⁾ þeirra 69. ²¹⁾ sl. 812. ²²⁾ skyldugan b.v. 812. ²³⁾ 69; xij, 309; x, 812. ²⁴⁾ [sl. 61. ²⁵⁾ [b. v. 61, 69, 812. ²⁶⁾ [69; hiner fyrgreinder 61; sl. 812. ²⁷⁾ 309; „h“ 61. ²⁸⁾ b. v. 69. ²⁹⁾ [sl. hér 812. ³⁰⁾ af honum b. v. 812.

fyrir sig sekann .v. hundrudum við sagða brædur [Gudna og Orm¹⁾ með somum solum og fridleika sem adur greiner²⁾ vm hina fyrri. [Nu ef nockur af þessum adur greindum monnum seigist³⁾].

Jtem j þridiu grein dæmdum vier [sierhuorium af ollum þessum adur⁴⁾ greindum monnum sem j sagðri faur voru með Eirike heitnum⁵⁾ siettareid hnað huor þeirra hefur giort og hafa hann vnnid jnnan half mðnaðar [særra daga⁶⁾ fra þni honum er til sagt af Gudna og Ormi og vinne⁷⁾ þennann Eid fyrir þeim⁸⁾ kongz vmbodsmanne sem nu j sumar hefur syslu j Þornezþijngse so gudne sie hia og Ormur ef þeir vilia. Enn hnor ed fellst⁹⁾ af þessum eidi giallde sem adur er skrifad eptir þeirre sok sem honum verður gefin af optnefnadum brædrum og at þessum peningum gollðnum dæmdum vier þessa menn kuitta og satta uid þrattnefnda brædur Gudna oc Orm vm adurskrifada sauk.

Jtem dæmdum vier alla þa menn sem satt hafa giort uid Gudna og Orm vm þa sauk kuitta og þa með þni fie giallde sem þeir hafa vndir einz [a satter¹⁰⁾ ordid og það laugliga satt þeirra a millum so [huorir tueggia mege eige¹¹⁾ riufa. enn slijku sekir uid kongdominn sem skrifad stendur.

[Og til sanninda hier vm et cetera.¹²⁾

412.

30. Júní 1498.

á Öxarárþingi.
á Víðímýri.

ÁLYKTAN sex manna á alþingi, útnefndra af Finnþoga lögmanni Jónssyni, að Guðni Jónsson og Ormr bróðir hans megi vel láta laust við Björn Þorleifsson, samkvæmt bréfi

¹⁾ [sl. 61. ²⁾ greindi 69. ³⁾ [sl. 69. Hér dettr og botninn úr setningunni í 309, 315, 61, 812, og er hér eyða fyrir því, sem vantar, í 309 og 812. ⁴⁾ [69; allopt(!) 309; opt 61. ⁵⁾ 309; „h“. 61. ⁶⁾ [b. v. 812. ⁷⁾ 69; vinna 309. ⁸⁾ sl. 61. ⁹⁾ fellur 69, 812. ¹⁰⁾ [b. v. 69. ¹¹⁾ [huoruger mege 69. ¹²⁾ [sl. 61; 69 sl. et cetera.

Hans konungs frá 24. Febr. 1498 (Nr. 402), alt það gózt, er þeir héldu eptir Þorleif Björnsson.

AM. Fasc. XXXIII, 20, frumrit á skinni; af 7 innsiglum eru nú tvö fyrir bréfinu.

Deim godum¹⁾ monnum sem þetta bref síðr edr heyra senda eirekur þorsteinson. loptur eyjolfson. jngimundr finson: jon þorgrimsson. gisli filipsson og jon sigmundsson kuediu gudz og sina kunigt giorande at þa er lidit war fra hingatburd uors herra jhesu christi 00 iij hundrud ix tiger og átta aar a laugardagin næstañ epter peturmessu og pals um sumarid a almenniligu auxararþingi woro uer til nefnder af finboga jonssyni logmanni nordañ og uestan a jslande at skoda ransacka og yfer ath lita med honum sialfum suo eigi sidr med samþycki. uilia og nitordi gudina jonssonar og orms brodur hans huerer þa hofdu nad og negeran yfer þat goztt er fallid hafdi epter þorleif biornson jarðer og lausafe en biorn thorleifsson reiknadi sier til arfs og eignar nu uera til sagt epter þui sem uors nadug herra kong hans bref birter og jne helldur og utt uisar þat biorn tedi þar firir oss um sina skilgetning edur adra skickan sem med fylger og þat kongsins bref jne helldur og þui nirtiz oss og fulkomliga leizt med logmanzins samþycki eppter kongsins brefi sem þeir fyr greind-er menn ormur og gudne mætte uel sleppa og lausa(!) lata uid biorn þorleifsson þat gozt þeir helldu og honum til heyrer epter sinn faudr epter þui fyrr nefnt bref til uisar.

Samþyckti þetta uart samtal. alit og yfersyn fyr greindr finbogi jonsson logman og setti sitt jncigle med uorum jnciglum fyrir þetta samþycktarbref er giort var a uidemyri j skagafirdi ari sidar adr greiner.

¹⁾ tvískr.

418. 1. og 2. Júlí 1498. á Hvalsnesi.

JARBASKIPTABRÉF milli þeirra Narfa priors á Skriðu og Gríms bónda Pálssonar.

AM. Apogr. 4435 „Efter Transscripto 14. gamalla Skriduklaustursbrefa giördur þann 28. Septembris Anno 1697 (= a). Samanlesed vid annad Transscriptum XI. Skriduklausturs pergamentsbrefa, giört þann 17. Septembris 1697 (= b)“ (AM.) „Framanskrifad bref er med gamla skrift á kalfskinn svart og skorped, med forum Jnnsigla tiglum, enn engu Jnnsigle“.

Þad giörum vier Þorvardur Gudmndsson. Gndlangnr Gudmndsson. Gisle Petursson. Jon Magnusson. Sigurdur Jonsson og Gisle Jngemundarson godum monnum vitarligt med þessu vorn opnn brefe. at snb anno gratië M. [cd.¹) xviii. a Hvalsnese ð Rosmhvalanese sunndagenn næstann²) epter Petursmessu og Páls nm sumared vorum vier j hið. sðum og heyrdnm ð³) ord og handaband þessara manna priors Narfa af einne alfu klaustursens vegna ð Skridu. enn af annarre Gríms bónda Pálssonar vegna sona sinna Þorleifs og Benedicts. ad svo firir skildu. ad prior Narfe selde til fullrar eignar og friðls forrædis ðdurgreindum Gríme bónda Pálssyne svo heitande jarder: Arskog j Arskogs kirkinsokn firir. xxx⁴) og Pálmholt er liggur j Móðrnvalla kirkinsokn firir .xv⁴) og Skálldalæk j Vallastadar kirkinsokn firir .xx⁵) med öllum þeim gögnum og giædnm. hlntum og hlunnendum. sem fyrrgreindar jarder urdn fremst⁶) eigande ad og klaustred. ad fornu og nyiu. til fjalls og fiörn og allra landzgiæda þeira er þessum jörðnm eiga ad fylgia at rettu. Hfer ð mot gaf og gallt fyrrskrifadnr Grímur bonde Pálsson svo heitande jarder j austfiörðum priornum og klaustrinu ð⁷) Skridn til æfeuligrar eignar og frials forrædis. med öllum þeim gögnum og giædum er þeim fylger og fylgt hefnr ad fornn og nyiu til fjalls og til⁸) fiörn. fyrst Brimnes firir. xvj^c) er liggur j Dvergasteins kirkinsokn. og Austdal firir. viij^c) er liggur j sömu kirkin sokn. Kross

¹) [D., a, sem er rangt; ²) sl. b; ³) sl. b; ⁴) XXc, a; ⁵) XXXc. a, ⁶) framast, b; ⁷) ad, a; ⁸) sl. a.

firir. xij^o. er liggur j fiardar kirkiusokn j Mioafirde og. xj^o. i Nese. er liggur j Desiarmyrar stadar¹⁾ kirkiusokn. Skyllde hver firir sig hallda til laga greindar eigner og svara laga-riptingum. afhente hver óðrum fyrrgreindra manna sagdar jarder j þessu sama handabande.

Og til sannenda hier um setium²⁾ vier vor jnnsigle firir þetta jardakaupsbref er skrifat var j sama stad [og ðre³⁾ dege sidar enn fyrr seger.

414.

5. Júlí 1498.

í Viðey.

KVITTUNARBREFF til handa Árna ábóta í Viðey um eptirstöðv-ar af andvirði Stærrivoga.

AM. 238. 4to bl. 5, skr. c. 1570 (Bessastaðaból).

Bref enn fyrir Stærri vogvm.

Þat giorvm vier Sveinn Magnvsson. Helligi Ormsson. Olafur Jonsson. Jon Ormsson og Hallkiel Þorkielsson godvm monnvm kvnnigt med þessv vorv opnv brefi at svb anno gracie M^o. cd^o. xc^o. vni fimtvdeigin næsta fyrir festvm sanct-orvm in Selio heima æ klavstrinv j Viðey vorvm vier j hia savm og heyrdvm æ at herra Arne med gvdz nad abote j Viðey galltt og vtlvckti Þorgrime Jonsyne er þa hafði riettligt vmbod konv sinnar dottvr Gvdmvndar Magnvs-sonar þav iij^o er epter stodv fyrir jordina Stærri voga. voro þar lvcktar j ij tvnnvr miols og ij tvnnvr maltz. c jarns. kietil nyr. vni stikvr lereps og tvibyrd hvfa. þvi gaf og giordi adr greindr Þorgrimr Jonsson fyrnefndan herra Arna ollvngis kvittann og akærvlausan fyrir sier og konv sinne og avllvm sinvm epterkomendvm.

Og til sanninda hier vm settvm vier fyrnefnder menn vor insigle fyrir þetta vtlvkningsbref og kvittanar skrifad j sama stad deige og ari sem fyr segir.

¹⁾ sl. a; ²⁾ settum, a; ³⁾ [sl. b.

415. 9. Júlí 1498. á Hvoli í Hvolhrepp.

GUNNLAUGR Teitsson selr Narfa prior á Skriðu og klaustrinu þar jörðina Hrafnkelsstaði í Fljótsdal fyrir þrjátígi hundraða í ganganda fé og lausafé.

AM. Apogr. 4436 „Epter Transcripto 14. gamallra Skriduklaustursbrefa, giördu þann 28. Septembris, Anno 1697“. „Þetta bref er á kálfskinn med afgamla skrift, hvar á eru tveir tigar, enn eckert innsigle“,

Þad giörum vid Þorvardur prestur Jvarsson og Þorvardur Gudmundsson godum monnum kunnigt med þessu ockru brefe ad sub anno gracie M. CD. xc. viij. octavo dag visitacionis Marie ð Storolfshvole j Hvolhrepp. vorum vid j bið. sðum og heyrdum ord og handaband þessara manna. af einne ðlfu herra Narfa prioris af Skridu. enn af annarre Gunnlaugs Teitzsonar. ad svo firir skildu. ad nefndur Gunnlaugur selde fyrrnefndum prior Narfa jörðena alla Hrafnkelsstade er liggur j Fljotzdal j Valþiofstadar kirkiusokn. med ðllum þeim gögnum og giædum sem greindre jördu fylger og fylgt hefur ad fornu og nyiu klaustrenu ð Skridu til æfenligrar eignar. og þess formönnum til friðls forrædis. Hier æ mot gaf tittnefndur prior Narfe optnefndum Gunnlauge Teitssyne xxx^o. j soddan peningum. v. naut gömul og v. saude og xx. j fiortan hundrut nu j haust er kiemur. þar til. xij. malnytukugillde ad næstum fardögum og þar til iiij hundrud j fullvirðis peningum. Skyllði Gunnlögur Teitsson svara lagariftingum ð fyrrgreindre jördu Hrafnkelsstödum. enn klaustursins formadur æ Skridu hallda til laga. enn ef af kynne ad ganga jorden med lögum skyllde Gunnlögur edur hans epterkomendur lögliger gjalda jafngoda peninga aptur klaustrinu ð Skridu. hvert honum bihagade betur j austfiörðum eda ð Rangörvöllum.

Og til sannenda hier um setium vid fyrrnefnder menn ockur jnnsigle firir þetta jardarkaupsbref. er skrifad var j sama stad. dege og ðre sem fyrr seger.

416. 9. August 1498. á Hrauni á Bakka.

UMBOÐSBRÉF Þórðar prests Guðmundssonar til handa Þórði presti Jónssyni að taka út staðinn í Hólum í Hrunamannahreppi í hendr Péttri Sveinssyni eða umboðsmanni hans.

Bisk. Skalb. Fasc. XI, 9. Frumrit á skinni, og er innsiglið dottið frá. — AM. Apogr. 2436 „accuraté“.

Umboðsbref sira Þordar.

Þat gíore eg þordur prestur gvdmyndzson godvm monnvm vitvrligt med þessv minv opnv brefi at eg hefi feingit sira þordi jonssyne fullt vmbod til vt at taka stadin hola j hrvnamannahrepp og alla þa peninga sem þar standa saman kvika og davda frida og ofrida j næstvm fardögvm og allan reikningskap vt af dárna jonssyne at jaföfvlly sem eg sialfur og afhenda petre svoinsyne eða þeim sem hann setur til sinna vegna med at taka sögdvm peningvm stad-arins og mínvm. Og til sannenda hier vm setta eg mitt insigle firir þetta vmbodsbref skrifat á hraune á backa fimta dagin næsta firir laurencivsmesso arvm epter gvds burd 0. cd. xc. og atta dár.

417. 19. August 1498. í Keldudal.

VITNISBURÐR, að Bjarni Þórarinason hefði feingið Vigfúsi Guðmundssyni til fullrar eignar Hnífsdal hinn neðra í Skutulsfirði.

AM. Fasc. XXXIII, 26, frumrit á skinni. Öll (3) innsiglin eru döttin frá.

Þat giorum uær sira jon gislason. sira olafur teizsson. gisle indridason godum monnum kunnigt med þessu noro opnv briefe ath uier uorum j hia i badstofunni uestur j hrauni j keldudal j dýrafirði ath biarne þorarinsson lysti þui firir oss ath hann hefði feingit uigfuse gudmunzsyne iordena hnífsdal hinn nedra til fullrar eignar er liggur j skutulsfirði j eyrar kirkiu sokn med radi. samþýkie og upplagi solueigar gudmundardottur konu sinnar honum til fullr-

ar eignar og frials forrædis ok hnn uære hans æfeñleg eign hedan j fra. Enn nndan mier og solueign konu minnar(!) og ockrum erfingium enn under uigfus og hans erfingia. Var þetta vitnisburðarbrief og hans lysing adur greinz biarna þorariussoñar skrifat og samsett j kirkinne j keldudal. næsta sunndag firir bartolomei apostoli þa lidit var fra hingatbrd vors herra iesu christi. M^o. cccc^o. lxxxx^o. viii. ar.

418. 20. August 1498. í Ási í Öxarfirði.

FINNBOGI lögmaðr Jónsson úrskurðar löglegan og svarlegan og óbrigðanlega haldandi Bólstaðarhlíðardom frá 21. Júní 1497 (Nr. 383).

AM. Apogr. 798 „ur sturu transskriptarbreffe 3ia presta og 3ia leikmanna 1515“ (AM.), sem gert var 20. April. — JSig. 66. 8vo með hendí Grunnavíkr-Jóns eptir sama transskripti. — Af bréfi þessu eru afskriptir allviða í skjalabókum frá síðari tímum (t. a. m. ÍBfél. 67. 4to bl. 59—60).

Hier er vrskurdur fimboga logmañz.¹⁾

Ég finnbogi jonsson logman nordan og nestan a jslandi giori þat godnm monnum uiturligt með þessn minu opnu brefi at þa lidit var fra hingatbrvd nors herra ihesn christi. M. cd. ix tiger og atta aar manndaginn næsta fyrir bartholomeusmessu j ase í öxarfirde kom fyrir mic ærlignr dandi mann einar oddzson tedi og birte fyrir mier i loglign umbodi olafs philippussonar. þann sama dom sem dæmðr uar i bolstadarhlid j hnnauazþingi. midnikudaginn næstañ fyrir ionsmessu baptiste aarnm epter gudz brd. M. cd. ix tiger og víj.²⁾ ar huer so inne hellt at einare olafs-syni uar dæmðr til fullrar eignar allr arfur epter solneigu biornzdottnr modurmodnr sina. enn olafi faudr hans til halldz og umbods með þeim fleirum greinum, sem þar inn i standa. beiddi og krafði fyrr nefndur einar oddzson mic

¹⁾ 66. ²⁾ þ. e. 21. Júní 1497.

hier lagaurskurd á leggja þenna sama dom hnort hann skyldi at logum standa mega eda eigi. Nu saker þess at ec hefi sed og yferlesit skodat og rannsakat þenna sama dom med sinum greinum og artikulis. lizt mier hann dæmdur uera suarlīga og löglīga epter þeim profum og uitnum sem þar ut i standa. þui j gudz nafni amen. at so profudu mali sem fyrir mig hefer komit og med þeirra beztu manna radi og samþycki er þa uoru nær mier. sagda ec fyrr greindr finnbogi jonsson logmann med fullum laga urskundi og doms aikuædi adur skrifuadañ dom loglígana og suarlígana. og obrigidlīga halldazt eiga epter þui sem landzins laga bettur ut uisar. Og til sanninda hier vm setta ec mitt inncigle fyrir þetta urskurdarbref skrifat i sama stad og dag sem fyrr seiger.

419.

7. September 1498.

i Viðey.

HALDÓRA Gnömundardóttir gefr guði, jungfrú Mariu, klaustrinu i Viðey og kirkjunni til fullrar eignar jörðina Hest i Borgarfirði gegn bænahaldi fyrir sál foreldra hennar og bænda, en Steinþórsstaðir i Reykholtsdal standi fyrir brígð á Hesti.

AM. 238. 4to, bl. 12—13, skr. c. 1570 (Bessastaðabók).

Bref fyrir Hesti.

Þat giörvm vier Jon Gellisson. Pollakr Hreimsson. Jon Sigvrdzson. Gissvr Þolleifsson. Jon Marteinsson ok Olafr Jonsson godvm monnum kynnigt med þessv vorv opnv brefi ad svb anno gracie. M^o cd^o xc ok viijar æ fostvdeiginn in nativitate beate Marie virginis heima æ klaustrinv j Viðey vorvm vier j hia savm ok heyrdvm æ ord ok handaband þessara manna herra Arnna med gydzt nad abota j Viðey af einne alfv en Jons Sigurdzsonar ok Halldoro Gvdmvndardottvr af annari. skildizt þat ok faldizt vndir þeirra handabandi at greind Halldora Gvdmvndardottir gaf gvdi jvngfrv

Mariv klavstrin v j Videy ok kirkivonne jordena alla er heitir æ Hesti lx^o at dyrleika j Borgarfirdi j Lvndar kirkiv sokn med samþykki Jonsbonda sins ok fvlv jayrde ok handabandi ok samþykki Þorridar Jonsdottvr modvr sinnar er þa var hennar logligre rfinge til æfnligrar eignar ok frials forrædis vndan sier ok sinvm erfingivm med todvm ok eingivm hvsvm ok haga rekvm ok skogvm ok med jtokvm j adrar jarder ok aullum þeim giædum ok laudznytivm sem greindre jordv Hesti fyllger ok fyllgtt hefir at fornv ok nyiv ok hvn vard fremst eigandi at med logvm til ytzstv vmmekia motz vid adrar jarder. Hier j mot skylle þrattnefnd Halldora sier ok sinvm fodvr Gvdmvnde Hramssyni ok sinni modvr Þvrride Jonsdottvr ok sinvm bændvm Oddi Þolleikssyni. Eyolfi Hialltasyni er þa voro fram farner af heiminv. sem gvd þeirra sal hafi. ok Joni Sigurdzsyni er þa lifde. ad vera vnder bænahaldi klavstrzens æfnlega ok ollv sinv folki sier til eilifrar salvhialpar ok ollvm kristnv salvm med þeim skillmala at klavstrid skylle halda hennar artid æfnliga þan dag sem gud kalladi hana edr færa hana sem navdsyn stendr til en eitt sinn æ arinv. þangat til skipadi hvn . x^o . kirkivnni þar æ Hesti þar j jordinne fyrir gamla instædv vtan klavstrzens formenn villdv leysa til sin jarder partinn. skylle titt nefnd Halldora Gudmvndardotter svara laga riptingum æ adr greindre jordv Hesti. en klavstrzins formenn j Videy halda til laga en ef jordin geingi af klavstrin v med logvm þa gaf hvn ok skipadi aptr j stadin gvdi ok ivngfrv Marie ok klavstrenv j Videy jordena Steinþorsstade er liggr j Borgarfirde i Reykholtz kirkiv sokn xxiiij^o at dyrleika ok þar til x malnytv kvgilde til æfnligrar eignar med ollvm þeim skillmala epter þvi sem fyr skrifad stendr.

Ok til sannenda hier vm settvm vier fyrnefndir menn vor insigle fyrir þetta giornings bref ok hennar testamentvm skrifad j sama stad deige ok are sem fyr seigr.

420. 10. September 1498. á Skriðu í Fljótsdal.

NARFI prior á Skriðu selr Einari abóta á Munkapverá og klaustrinu þar jarðirnar Lækjardal og Flautafell í Þingeyjarþingi og nokkurt lausafé fyrir þau fimtán hundruð, er Narfi prior hafði upp borið af peningum Guðrúnar Bárðardóttur vegna Einars abóta.

AM. Fasc. XXXIII, 28, frumritið á skiini. Af 4 innsiglium eru nú tvö fyrir bréfinu. — Apogr. 3027.

kaupbref fyrir lækiardal og flautafelle 1498.¹⁾

Þath giorum vier halli magnusson. steffan helgason og Þorðr Þorsteinsson godum monnum kvinnigt med þessv vorv brefi at sub anno gracie Mcd xc viij^o a manudaginn næsta epter Mærið Messo sidari vm havstid á klavstrinv á skriðv j fliotzdal voro vier j hia savm og heyrðvm æ ord og handaband þessara manna abota einars fra mvnkapveræ af einne halfv og priors narfa af annari at sva fyrir skildv at prior narfi selldi þa þar med handabandi med samþýcki brodr jons abota einari og hans klavstri mvnkapverða til fullrar eignar og frials forrædis sva heitandi jarðir lækiardal er liggr j skinnastadakirkju sokn og flautafell er liggr j svalbardz þingum med ollvm þeim gognum og glæðvm eignvm og jtokvm sem þessum greindum jorðvm fyllgdi og fylgt hefði at fornv og nyiu og hann og hans klavstr hafði fremzt eigandi at ordit og þar til fiogr hvndrvd j smiori og navtvm. hier j mot gaf greindr aboti einar. xv. hvndrvd þav somv sem prior narfi medkendizt at hann hefde vtt tekit og vppborid af peningvm gvdrvnar bardardottr æ vegna abota einars j malnýtu og fridum peningum. skyllði prior narfi svara laga riptingum æ fyrr greindvm jorðvm en abote einar hallda til laga. Og til sanninda hier vm setti asgrimr hallzson hver er forsagnarvottr var at þessv fyrgreindu kavpi og skildaga sitt jnnscigli med vorvm jnnsciglvn fyrir þetta jardakaups bref skrifad j sama stad degie og are sem fyr segir.

¹⁾ Utan á bréfinu með gamalli hendi.

421.

16. September 1498. á Hallsteinsnesi.

Bróan jungkæri Þorleifsson gefr og aptr leggr Andrési bónda Guðmundssyni og sonum hans, Guðmundi, Ara og Bjarna, garðinn Saurbæ á Rauðasandi með þeim jörðum, er þar fylgja, Núp í Dýrafirði, Hest í Önundarfirði og aðrar fleiri jarðir, er átt hafði Guðmundur Arason og Helga Þorleifsdóttir, en Andrés gefr og uppleggr í mót Reykhóla og aðrar fleiri jarðir.

AM. Fasc. XXXIII, 23, frumritið á skinni, dálitið skemt af fúa. —

AM. Fasc. XXXIII, 24, transskript á skinni frá 30. April 1512 (fyllir skörð frumritsins). — Apogr. 5715.

Giorningsbref andres Guðmundzsonar og sona hans og biarnar þorleifssonar af andrvm partte.¹⁾

Þat giorum vær pall Bondj jonsson. hellgi gislason. Þorbiorn jonsson. pall aronsson. [Jon jonsson. pall aráson²⁾ Guðmundr eyviúndzson ok³⁾ Einar jonsson godum monnum uiturligt með þessu voru optūu bresi. at þá er lidit var fra hingadburd uors herra jesu christi þusuúnd. cccc. niutig-er ok attá dr. Sunnvdaginn næsta epter exalltacio sancte crucis á hallsteinsnesi j gufvdals kirkiusokn. vorum værr j hið. saum ok heyrðum á ord ok handabaúnd þessarú manna Iungkæra Biarnar þorleifssonar Enn af annari alfu. andres Bondá. guðmundzsonar ok guðmundar bondá andressonar. sonar hans. at sna firir skildu. at adur nefúdr Biorn þorleifsson gaf ok aptur lagdj greindum andresi guðmundzsyne ok guðmundi adressyne. arú ok biarna sonum adress Sua heitaúdj odaljarder ok jarðá eigner sem hier seiger. fyrst gardinn saurbæ er liggur á raudásandi ok allar þærr jarder er þar til [heyrá ok j þeim hrepp liggia⁴⁾ er guðmundr aráson attj ok hans kunná hellga þorleifs-dotter sem gud þeirra sal nadj. ok þar með þær jarder sem liggia j talknáfirði ok fyrr greindr guðmundr attj. Hier með Nvpp j dyrafirdj ok allar þær jarder er vnder þann gard

¹⁾ Utan á frumritinu með gamalli hendi. ²⁾ [blaupið yfir í XXXIII, 24. ³⁾ b. v. XXXIII, 24. ⁴⁾ [liggia ok j þeim hrepp(!) XXXIII, 24.

lagv til byggingar ok j dyrasírdj væri ok optnefndur gudmundr att hefði. Þar með hest j aunundarfírdi ok [þær jarðer er þrattnefndur¹⁾] gudmundr attj ok allar þær jarðer er liggja firir nordan aunarfiord ok hingad at langónesi ok þrattnefndur gudmundr attj. Suo ok kalladarness ok er liggur j biarñarfírdj með aullum þeim jordum ok jarðar eignum er liggja vm strander ok steingrimsfíord ok tittnefndur gudmundur arðson atti ok att hafði. Handlagdj optnefndr Biorñ Þorleifsson þessa alla adur greindó peningó vndañ sier ok sinvm erfingium. en vñder adr greindañ andres gudmundzson ok hans erfingia til æfñligrar eignar ok frialls forrædis sua framarlígó sem hann matti fremst með laugum gioró. Hier j mot gaf ok vpplagdi opt nefndr andres gudmundz(son) ok gudmuñdr andresson ok hans brædur are ok biarne synir andres titt nefndum Birne Þorleifssyni Gardin Reykiahola er liggur ó Reykiðnesi ok allar þær jarðer er liggjó ó Reykianese ok vm kroksfiord ok þoskófiord. ok titt nefndur gudmundr arðson attj ok att hafði. Hier með skalejjar ok huallatur ok allar þær eýjar er liggja ó breidafírdj ok gudmundr arðson attj. sua ok halfó eýrj j kollófírdj. jllugóustadj ok nattarness er liggja j skalmarfírdi. ok litló hlid er liggur ó bardastraund. sua ok þær jarðer er liggja j skautudolum j anarfírdj jnn fró fífustandum er ligja j selardals kirkju sokn. ok gudmundur arðson attj. Handlagdj optnefndr Gudmundr andresson ok andres gudmundzson firir sic ok sina sonu aró andresson ok biarñó andresson þa alla adur greindó peninga. vndañ sier ok sinum erfingium. Enn vnder adurgreindañ Biorñ Þorleifsson ok hans erfingia til æfñligrar eignar ok frialls forrædis. sua framarlíga sem þeir mattu þat fremst með laugum gioró. Lýstj tittnefndur jungkærinn Biorñ Þorleifsson j sama handabandi at hann segdi þessa fyr nefndó peningó aptur unðer opt nefndañ andres gudmundzson ok hans erfingia til fridar ok frellsis firir sic ok sínó forellðra er þó hefði vm laugó tímó haft ok halldit. Ok til sanninndó hier vm settum vær fyrr

¹⁾ [fyr greindr XXXIII, 24.

nefnder menn vor jónsiglj firir þetta bref skrifad var j sama stad degj ok arj sem fyrr seiger.

422.

17. September 1498. á Hallsteinsnesi.

12. Janúar 1499.

undir Felli.

GUDMUNDR Andræsson gefr og geldr Þorbirni Jónssyni frænda sinum jarðirnar Kaldbak og Kleifar í Kallaðarnesskirkju-sókn, að tilgreindum rekum, og lofa þeir hvor öðrum styrk og hjástöðu að halda peningum sinum.

AM. Fasc. XXXIII, 17, frumritið á skinni. Fimm innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en þau eru nú öll dottin frá.

Þat gior¹⁾ ec gudmndr andresson godum monnum uiturligt med þessv minn optño breff. at ec hefui gefith og golldit þorbirne jonssyne frændó minvm .ij. jarder er sua heitta kaldbak og kleifar er liggia j kalladarness kirkiu sokn med aullum þeim gangnum og gædum sem greindum bædum jordum fyllger og fyllgt hefer at forin og neyin.²⁾ Epter þui fremsta sem ec hefui eigandi ath uordit. Serligó med aullum rekó jafnuel j ey sem ó meginlandj. fratekit laugligum jtaukum er adur fyllger þessum jordum vndan mier og minum erfingivm enn under adur nefndan þorbjorn jonsson og hans erfingia. Skal adurgreindur þorbjorn þessar jarder at sier taka at næstvm fardaugvm ed kemur og æfínliga eignast. Lofadj huor audrum styrck og hidustandv og sinv fyllge ath hallda sinum peningum. for þessi giorningr fram mañudaginn næstan fyrir Mathens Messo um haustid¹⁾ ó hallsteinsnesi j gufnalds kirkiu sokn. Þessum godum monnum hiaueraundvm. andresi bonda gudmundzsyne. Pale bondó jonssyne. gudmundj eyuinztsýne. Pale arasyne. Og til meirj sanninnda hier (vm) set ec gudmndur andresson mitt innsiglle med adur fyrr greindró mannó jnsigllum fyrir þetta jardarbref er skrifad uar under

¹⁾ Svo. ²⁾ þ. e. 17. Sept. 1498.

felli j kollafirde laugardaginn næstá fyrir geisládag um veturinn. Þá er lidit uar fra hingadbvrd uors herra jhesu christi þusund. cccc. niutiger og niu ar.

423.

9. Október 1498.

í Flatey.

19. Apríl 1530.

á Ökram.

VITNISBURÐARBREFF, að Björn Þorleifsson hafi afhent þeim mágum sínum Eyjólf Gíslasyni og Grími Jónssyni, í arf kvenna sinna, jörðina Stærriakra í Blönduhlíð, Eyvindarstaði, Hvallátr og Skáleyjar, og skyldi Björn kvittr um arfskiptið.

AM. Fasc. XLVII, 26, transskript á skiinni frá 24. Apr. eða 11. Sept. 1542.

bref grims og eyolfs gíslasonar um peninga
biarnar þorleifssonar er hann gallt
þeim latur og skaleyjar.

Þat giorum vær colðfur oddason. jon einarsson og Biorñ jonsson Godum monnum witurligt med þessv voru opny breff. arum epter gudz burd. M. cd. og niutiger og atta ar. þridiudagin næstan¹⁾ fyrir veturnatur j flatey á breidafirdi. voru vier j hið sáum og heyrðum æ at biorñ þorleifsson fieck þeim eyjolfi gíslasyne og grime jonssyne vegna kuenna sinna. helgu þorleifsdottur og gudnyar þorleifsdottur. sýstra sinna. til fullrar eignar med handabande. j arflausn eppter fodur sinn og modur. þorleif biorsson og jngvelldi helga-dottur. þessar jarder er suo heita. Stæri akra j blonduhlid j skagafirdi. Eyvindarstadi j blondudal. med þeim jordum sem þar til lægi fyrir hundrad hundrada. hualatur og skal-eýlar á breidafirdi fyrir attatigier hundrada. Hundrat hundrada j jordum vestur j arnarfiardardaulum. xij hundrud faatt j. og þa peninga alla at auki adra er þeim systur um Helgv og gudniu voru heimañ gefner adur. þa er þær gipttuzt. Hier med skýllði fyr nefndur biorñ þorleifsson

¹⁾ næstur, transskr.

vera aulldungis kuittur og ðkærulaus vm adur greintt arfskipte vit systur sinar adur greindar helgu og gudnýv vm þann arf sem þeim hafði til fallit epter faudur sinn Þorleif heitin Þiornsson. skýlldu þessir adur greindir menn Eyolfur og grimur skipta þessum peningum sin j millum langliga. og alldre voru þa stærre akrar eignader ne ðnafuader helgu Þorleifsdottur af nokkrum manni helldur enn adrer peningar j þessum þeirra gjorninge. var allur þessi gjorningur gjor ad jnguelde helgadottur modur þessara þrattnefndra sýskina hia verande og samþýckiandi.

Og til sanninda hier vm. settum vær fyr nefnder menn vor jncigle fyrir þetta gjorningsbref er gjortt var a stærum aukrum j skagafirde. enn þridia dag j paskum. þá lidit var (fra) guds burd. M. d. og xxx. ar.

424.

11. Október 1498.

í Flatey.

2. Nóvember 1523.

á Reykhólum.

Þjórn Þorleifsson fær Grími Jónssyni jörðina Minniakra í Skagafirði og kvittar hann um andvirðið.

Eptir afskript staðfestri á Hólum í Hjaltadal 6. Júní 1704 at Halðori Þorbergssyni og Jóni Jónssyni.

Þat gjori ec Biorn Þorleifsson godum monnum kunnigt med þessu minu opnu brefi. at árum epter guds burd þasund flogur huðrud nyttjer og atta ár fimttudagin næstan fyrir veturnætur í flatey á Breidafirde fleck ec grijmi Jónssine vegna gudnyar Þorleifsdottur jordina er heither minni Akrar og liggur j Skagafirði med ollum þeim gognum og gædum. er greindre jordu fylger og filgt hefer at fornu og nyu. og eg oc myn mod(e)r fyrir það fram vrdum fremst eigendur at. thil yzth(r)a ummerckia er adrar jarder eijga thil mothz vid hana. Skilldi greind gudný eignast nefnda jord þessa thil æfinligrar eignar og frials forrædis vndañ mier og mijnum Erfingium. Enn vnder greinda Gudnyu og hennar Erfingia. Suo og medkenunzt (eg) adur

nefndur Biorñ Þorleifsson at ec hefer fulla og alla peninga vppborit fyrir greinda jord minni Akra so at micr uel a-næger. þui giefr ec adur nefndr Biorñ Þorleifsson fyrr greinda Gudnýu kuitta og ákærulausa fyrir nefnt jardar verd fyrir mier og ollum minnm epterkomendum. Og thil sanninda hiefr vm setta eg mitth Jngsigli¹⁾ fyrir þetta jardarbref og kuittnar er giortt var a Reykiaholum a reykianesi manadæginñ næstañ epter allra heilagra messu. Arum epter gnds burd þusnd fimm hundrud xx og iij ðr.

425.

4. Nóvember 1498.

í Fagradal.

KAUPMÁLABRÉF Hallvarðs Eiríkssonar og Þorgerðar Jónsdóttur.

AM. Fasc. XXXIII, 19, frumrit á skinni. Af 4 innsiglum er eitt fyrir bréfinu. — Apogr. 3375.

Kaupmalabref halluardz og þorgerdar 1498.²⁾

Jñ nomine domini.

var suo felldr kaupmali lýstr og stadfestr á brullaupsdeigi millum halluards eiriksonar og þorgerdar jonsdottr. at þau lögdu með sér helmingafelag feingins fiar og ofeingins. suo og gaf huort odru fiordvngsgiof ur sinu fe sem leingr lifdi suo framt sem þau etti ecki skilgetin börn sin firir erfingia. for þessi gerningr fram j innara fagradal j saurbæ sunnudaginn næsta epter allra heilagra Messo. Voru þessir brullaupsuottar halldor prestur tyrfingson. jon oddzson, oddr sigurdson, jon sneinson og mörgum odrum godum monnum nærveröndum. og til sanninda her um settum nær fýrgreinder menn vor jncigli fyrir þetta kaupmalabref sem skrifat nar æ huoli j saurbæ arum epter guds burd. M. cccc. xc og viij ar.

¹⁾ Svo. ²⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi,

426. 6. Nóvember 1498. í Ósló.

LANDSVISTARBRÉF, útgefið af Hans konnngi, handa Gndmundi Andréssyni, er varð Einari Hallssyni óforsynju að skaða.

AM. Fasc. XXXIII, 21, frumrit á skinni fúid, en límt upp. Innsiglið er glatað.

Vij Hans med gndz nadh Norigis Danmarkis Swerikx Wendis och Gotis konnng Hertugh j Slesswigh och j holzsten Stormaran och Dytmersken hertngh Greffue j Oldenborgh och Delmenhorst Sendher ollom monnom theim som thetta bref sea ædher heyra Q. g. och sine. Wer williom ath ther witther ath wer haffuom j heidher widdher gndh saker godra manna bônistadher och epther thy proffua som her fylgher giffuit gndmwnder andresson som einar haltzsson wart ath skada oforsynio landzwith och fulle quittañ ath han skall ther fore ware quitt. frij. ledugh och lawss och ollngis akærelawss fore oss och hnarior manne. Sua ath jnghen foddher ædher ofoddher skall haffue mackt forscriffuon gudmunder andresson ath hindre ædher hindre latha. platze. mødhe. reeke. qnellæ ædher j nokre mathe omaghe hedhen aff om thetta mall. Nema huar som af gørar willi hafua forgiort fee och fridi och werda aldra bothamadher sidhen. War thetta breff giort j Oslo tiissdaghen nesth effther helgoñe messo anno domini Mcdxc octauo aa sextonde aare Rikis wars Norigis. Herr Jon polsson porosther ath marie kirkio j oslo Cancellor war incigladæ.

427. 13. December 1498. í Båghúsl.

12. Febrúar 1499. í Björgvin.

BRÉF Hans konungs, þar sem hann leyfir Stepháni biskupi í Skálholti að láta umboðsmann sinn fara með skip Skálholtastóls til verzlunnar nm ríki konungs og lönd.

Bisk. Skalb. XVII, 32, frumrit á skinni. Bæði innsiglin eru dottin frá. — — AM. Apogr. 2876 „accuratissimé o: stafrett, bandret, punctrett“ (AM.)

transkript af kong Hans brefi ad biskup stephan megi med frij reida sitt skip til Noregs og hafa þar kaupmannskap et cetera.

Wij hans met gudz nadh biscop j beren. ok erlend frack laugmann j bergwin giorwm godum monnom viturlegt met thesso voro opno breffwe. at vier haffwm sied ok yfuer lesith vor nadug herra kong hñanses breff met hans oskauddo jnnsegle suo latande ord effter ord sem hier effter stendur.

Wu hans met gudz nad Danmarckis Suerikis. Norigis vendes ok gotes konwng hertwg vt j Sleswik ok j hollsten Stormareñ ok Ditmersken hertug. greife j olldenborg ok Delminhorst. Giðre alle viturlegt ath vij af vor swnderlege gunst ok nade haffua vnt ok tillatet ok met thette vort opne breff vnne ok tillate at oss elskulege verduge ffaders her steffans biscops vt j skalholt j island vmbodzmenn ma ffare hjt j wor ðike ok land met ffornefnde verduge ffaders skip ok voro ok brwka ther kaupmandzskap met. ok kaupa ther ffere j gen huess honwm beboff giorizt. fforbiudande alle ehuo the hellzt ero ellur wera kwna ok serdeillis vora ffoweta ok vmbodzmenn fornefnde verduge faders vmbodzmenn hier a mot at hindra edur hindra lata meyða kuelia deila omaka ellur vt j nauckurn mata at offorretta vnder wor konwnglega heffnd ok vrede. Giffuit vpp a vort slot bahws. Sancte lucie virginis dagh arwm effter gudz burd m ed xc vij.

vnder vort secret.

Ok til sannenda hier vm heingium vij fyrrnefnur biscop hans. ok erlend frack lagmann j beren vor jnnsegle firir thetta trañskriftarbef. skrifat j beren. vppa erckebiscops gardinn. manvdagenn næsta effter festum scolastice virginis. anno domini m cdxc nono.

428.

24. Desember 1498.

á Stöpum.

GUNNAR Bjarnarson fær Þorbirni syni sínum 40 hundraða í Harastöðum, en það er öll jörðin, fyrir kostnað, sem Þor-

björn hefir haft fyrir honum og ómögnum hans og til framfæris honnm og þeim framvegis.

AM. Apogr. 428, „Ex vidisse facto 1580“, sem Árni kallar Harastadabréfið stóra.

nm Harastade.¹⁾

Þath giorum vid Amundi gunnarsson og þorsteinn Eyvínzson godnm mónnnm viturligt med þessu ockru opnu brefe. þa er lidit var fra hingatburdi vors herra Jesu Christi þnsund cccc nintiger og atta ar. a Harastodnm i vesturhopi a hvítdrottinsdag²⁾ vornm vid i hia sanm og heyrðum a ord og handaband Gunnars biarnarsonar. og þorbiarnar sonar hans. at svo fyrer skildu at fyrrnefndur gunnar gallt og luctki þorbyrne syne sinnum tvau hundrd og xx i jörðonne Harastóðnm. fyrer þau xiiije er hann hafde adur upp bored og utteked af þorbirni og fyrer þann kostnad sem hann hefur haft fyrer hõnnm og omogum hans uppa fimm dr. Svo og ey sýdnr fleck tigtnefndur gnnuar þorbirni til fullrar eignar. og med handabande þau xviiije sem obitanlut vorn i harastodum sier til framfærslu og sinum omognm. Og til sanninda hier um setium vid fyrrnefnder menn ockar innsigle fyrer þetta bref er giort var a Stópum a vatnsnesi. manndagin næsta fyrer Columbamessu Anno Domini M^o cccc lxxxx octo.³⁾

429.

27. December 1498.

í Tungu.

GUMUNDUR Andrésson gefr og geldr Þorbirni Jónssyni til æfulegrar eignar jarðirnar Kaldbak og Kleifar í Kallaðar-nesskirkjusókn.

AM. Fasc. XXXIII, 22, frumrit á skinni. Fjögur innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en þau eru nú öll dottin frá.

¹⁾ á spássiu með hendi Árna. ²⁾ þ. e. 3. Júní. ³⁾ Svo. Dagaetningin er einkennileg því að hana ber uppá aðfangadag jóla sjálfan, þó ekki sé miðað við jól.

Þat giorum vær Andres gudmundzson ok Pall jonsson. Gudmundr eyuindzson. pall arason godum monnum viturligt med þessu uoru optnu brefi þá er lidit var fra hingatburd uors herra jesu christi þusund. cccc. uitunger ok attó á. a hallsteinsnesi j gufudals kirk(i)u sokn maundaginn næsta fyrir Matheus Messo um haustid¹⁾ vorum vær j hia sáum ok heyrðum á ord ok handáband þessara manna gudmundar bondó andressonar af einne alfu. enn þorbiarnar jonssonar af annarj. Sua fyrir skildu. at adur nefndur gudmundur andresson gaf ok gallt fyrnefndum þorbirne jonssyne jardernar kaldbak ok kleifar er liggia j kalladarness kirkin sokn til æfnligrar eiguar med aullum þeim gaugnum ok gædum. ækvm ok renningvm. huolum ok hafrekstrum. hlutum ok hlunniðdum ok aullu þui sem fyr greindum jordum fyllger ok fyllgt hefer at fornv ok neyiu²⁾ ok aullu þui finnaz kann á jordu ok j jordu. Skilde optnefndur gudmundur andresson þessar fyr nefndar jarder vndaú sier ok sinum erfingium en under optnefndaú þorbiorn jousou [ok hans³⁾] erfingia. honum til æfnligrar eignar ok frialls forrædis fyrir sier ok aullum síuum laugligum epterkomendum. Sampýckti þenna giorning tittz ueft³⁾ gudmundar andressonar andres gudmundzson hans fader ok are andressou. lofadi gudmundr andressou at styrkia ok stydia þorbiorn jonson til at halda fyrr greindar jarder. Ok til sanniuda hier um settum vær fyr nefnder menn nor jusiglli fyrir þetta vitnesburðarþref skrifad j tungu j steingrimsfirði. þridia dag jolá vpp á jons Messo dag samó are sem fyr seiger.

430.

29. December 1498.

á Núpl.

18. Maí 1506.

á Brandagill.

SNORRI JÓNSSON selr Árna Jónssyni jarðirnar Haug og

¹⁾ þ. e. 15. Sept. ²⁾ Svo. ³⁾ [tvískrifad í frbr.

Spena í Núpsdal fyrir Tannstaðabakka í Hrutafirði og sex hundruð í fullgildispeningum.

AM. Apogr. 392 eptir frumriti, sem 4 innsigli höfðu verið fyrir. „Þetta að vera rietta copiu af gömlu kalfskinnsbrefe, nu innsiglalausu, vottum við underskrifader Arne Magnusson — Páll Hákonarson“.

Þat giorum uær þorsteinn prestur gudmunzson. jon gudmnnðzson. eirekur oddzson og olafur einarsson godnm monnnm kunnigt med þessu uoru opnu brefi at þa lidit uar fra guds burd þusund flogur hundrut lxxxx og uij ær fimtadag jola um neturinn a nupi hinnm efra j nupsdal. uoro nær hia saum og heyrðnm á. ord og handaband þessara manna af einni alfu arna jonssonar med fullu samþycki þordisar arnadottur modur sinnar og syskina sinna gudmnnðar jonssonar. sunifu og herdisar. enn af annarri alfu snorra jonssonar at so fyrir skildu af fyr nefndnm þorsteini presti er forsagnarnottur uar fyrir epterfarañda giorningi. at snorri selldi greindum arna jordina alla haug iij hundrudum og. xx. og alla jordina spena xij hundrut til fullrar eignar arna. modur hans og syskinum med ollum þeim gögnum og gædum sem greindnm jordum fylger og fylgt hefer at fornn og nyin og hann uard fremst eigandi at. liggia þessar jarðer j nnpðdal j nups kirkiu sokn. hier j mot gaf arni alla iordina tannstadabacka j hrutafirdi [fia- ugr. c.¹⁾ og xx. i stadar kirkin sokn greindnm snorra til fullrar eignar med ollum þeim gognm og gædnm sem greindri jordu fylger og fylgt hefer at fornu og nyiu og hann uard fremst eigandi at. og þar til nj²⁾ hundrut j fullgilldizt³⁾ peningnm. skyllði huor nm sig fyrr greindra manna suara laga riptingum a þeirri iordu er selldi enn bader halda til laga þeim er keyptu. Og til sanninda her um settu uær fyr nefnder menn uor innsigli fyrir þetta Jarðarkauþsbref skrifad a brandagili j hrutafirdi manndag-

¹⁾ [„þessi 2. ord eru óskir enn: og xx. er skirt“ (AM). ²⁾ „fyrrre numerus er burt fuenn. kynni hafa vered ij. enn ecki uj. kynni og endilega hafa vered. xij. þó er það ecki vel so stort“ (AM). ³⁾ Svo.

inn næsta fyrir uppstigningardag. arnm efter gudz burd þusund fimm hundrud og vj á.R.

431.

1498.

á Hóskuldsstöðum.

VITNISBURÐABRÉF um kaupmála og meinbugslausan hjónabandsgerning milli Jóns Sigmundssonar og Bjargar Þorvaldsdóttur.

Eptir Morðbréfabæklingi Guðbrands biskupa hinum fyrsta (Apologia), Hólum 1592 og Reykjavík 1803, bls. 31—32, þar tekið eptir Afbótunarskrá Jóns Sigmundssonar (Nr. 7) frá 1506. — AM. Apogr. 3961. Sbr. Nr. 362, 363 og 364.

Allum godum Mönnum. sem þetta Brief sia eða heyra senda Sugurdur Dadason. Jon Fusason. Sugurdur Juarson. Sveinn Þorfinnsson. Besse Arason. Jon Þorarensón. Brandur Þorlaksson. Hallgrímur Skulason. Þoruardur¹⁾ Þorsteinsón og Biörn²⁾ biörnsson. Knedfu Gudz og sijua kunnngt giðrande med þessu voru opnu Briefi. ad vier vorum a Hósköldstöðum a Skagaströnd vñ veturenn i þann sama tíjd. er þar var frañsagdur og vppreiknadur Kaupmale og Fiekaup það sem frañ hafde fared a mille Jons Sigmundzsonar og Biargar Þorvalldsdottur³⁾ er Sugurdur Juarzson hafde Forsagnar Vottur fyrer vered greindum Kanpmala og Fiekaupe. Enn sera Jon⁴⁾ Officialis heilagrar Hóla Kyrkiu Giptingarmadur greindrar Konu Biargar. epter því Skilorde. sem þetta þeirra Kaupmalabrief vtuijsar. er hier er med fest. þessu voru briefe. Var þa og opinberliga adspurt og epterleitað af greindum sera Jone Officialis Heilagrar Hóla Kyrkiu. huort onguer være þeir þar innan Stofu eða Stadar. sem Meinbuge visse i mille greindra Manna. Jons og Biargar. Frændseme edur Mægder. suo ad þau mætte ei med Lógum eigast. Enn aller þeir Menn sem þar voru saman komner. sögdu Nei fyrer. ad þeir visse nóckra Meinbuge greindra manna [i mille⁵⁾. Voru þa vñlidnar og vte

¹⁾ Þorvalldur 3961. ²⁾ Biarne 3961. ³⁾ Þorvardzdottur(!) 3961.

⁴⁾ Þorvalldzson b.v. 3961. ⁵⁾ [á millum suo þeir vissu 3961.

lysingar í heilagre Kyrkiu tíjtt taldra Manna a millum Jons og Biargar. eptir þui sem Kristeñ Riettur vtuijsar. og hann giðrer Rad fyrer. og fundust eingin Mein sagdra Manna á mille. Og þar epter med Jayrde Biargar og samþycke Giptingarmanns hennar. sera Jons. þa feste Jon Sigmundson tíjtt talda Konu Biðrgu Þorualldsdottur [sier til lógligrar Elginkonu¹⁾ epter ðllum þeim Orduñ og Adkuædum sem Kristenriettur vtuijsar. og lógligre Festing til heyrer. ad²⁾ oss ðllum fyrskrifudum Mönnum nærverundum og asiaundum. og ad Festingar Vottum tilteknum. sem voru³⁾ vier fyrr greinder menn [Setium vier vor⁴⁾ Jnsigle fyrer þetta Festingarbref. er giðrt var í fyrrgreindum stad. þa lided var íra Hingadburd vors Herra Jhesu Christi O. CD XC viij.

432. 28. Janúar 1499. á Skarði í Langadal.

BRÉF, að Hallvarðr prestur Bjarnarson hefði gert Einar Magnússon kvittan um tilkall til Villinganess, og að Sturla Magnússon lúki Salbjörgu Gunnarsdóttur nefnda jörð.

Bisk. Hol. Fasc. III, 5, frumrit á skinni. Innsiglið er dottið frá.

Kuittan vñ halftt villinganes 1499.⁵⁾

Þat giðrè eg stulle magnusson godum monnum viturlegt med þessu minu opnu brefi. at eg heyrdra salbiörgu gunarsdottur. eyolf andresson ok grim þosteinsson lysa þui fyrir mier at halluardur prestur biarnarson hefði giort med fullu handabande einar Magnusson aullung(i)s kuittan ok ákærulausan nm þa akæru ok tilkall sem fyr nefndur halluardur þottizt mega kalla til jardarenar uillingarnes.⁶⁾ suo medkennunz eg adan nefndr stulle at eg hefe lukt salbiörgu gunnarsdottur fyrr greinda jord. halft uillinganes.⁷⁾ sagditz salbiorg þessa jord ulia hafa i sina peniga af

¹⁾ [sl. 3961; ²⁾ af(!) 3961; ³⁾ sl.(!) 3961; ⁴⁾ [settum(!) 3961. ⁵⁾ Utan á bréfinu með gamalli hendi. ⁶⁾ Svo.

pui at hnn sagdizt uita fyrir full sannende at sira halluardur hefde þat kuit gefit. suo ber eg tit nef(n)dr stulle handaband at þratt nefndum halluarde preste ad hann hafe kuittañ gefit einar magnusson. Ok til sannenda hier um setta eg mitt insigle fyrir þetta nittnisburdabref skrifat a skarde i langadal manndagin næsta fyrir purificacio sancte marie þa lidit uar fra hingatburd uors herra ihesu christi þusund. cccc. nietiger ok nin úr.

433.

1. Marts 1499.

í Skálholti.

STEPHÁN biskup í Skálholti gefr Sturlu Þórðarson frjálsan og lidugan að gera hjúskaparband við Gnölaugu Finnboga-dóttur.

AM. Fasc. XXXIV, 14, frumritið á skinni, og er insiglið dottið frá.

vm Hionaband Stulla Þordarsonar (og)

Gudlaugar finnbogad(ottnr).¹⁾

Vær stephan med guds nad bisknp j skalhollte giorum godum monnnm kunnigt med þessu uorn opnn brefi at stulle þordarson kom fyrir oss og sagdizt nilldu fa gudlaugar finnbogadottnr sier til laugligrar eiginkonu sno framt sem þat meinvdv ecki gnds laug. enn fyrir saker þess at þar hafde nauckur kuittur npp komit at greindnr stulle þordarson hefde leigit skyllda konv fyr nefndum finnboga jons-sýne laugmanni fandr adurnefndrar gudlaugar þa synde opt nefndr stulle oss Gitt skial og forsuar vnder godra manna jnsiglvn lærðra og leikra þat sem oss virdizt fulla næiu og magt giora at hrinda þeirri hindran sem uerda mætti ef þat hefde verit satt sem rætt uar þar vm og at suo profudu og fyrir oss komnu þa gefvm uær þrattnefndan stulla fri og frialsan lausan og lidngan j allan mata at

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. Með gamalli hendi stendr og á bréfinu: „þesse bref liggia fyrir dalla iordvm“.

giora sitt hivskaparband med greinda gudlaugu finnþoga-
dottur. Ok¹⁾ til sanninda hier um settum uær uort jusigle
fyrir þetta bref skrifad j skalholhti jn festo sancti donati
episcopi martiris anno domini [M^o cdcxix.²⁾

434.

26. Marts 1499.

á Svalbarði.

VITNISBURÐUR um máldaga, eignir og itök Svalbarðskirkju
á Svalbarðsströnd.

AM. Apogr. 208, afskript staðfest 8. Aug. 1708 í Skálholti af
Magnúsi Markússyni, Snorra Jónssyni og Þórði Þórðarsyni, eptir af-
skript gerðri eptir „sínur original“ og staðfestri 6. Maí 1703 á Sval-
barði á Svalbarðsströnd af Guðmundi Guðmundssyni, Árna Ólafssyni og
Þorsteini Eiríkssyni. Þetta bréf er því líkt sem það væri falsbréf, og
hefir einga stöð í eldri máldögum, sem nú þekkjast.

Það giörum vier Are Sigurdsson og Einar Einarsson
godum mönnum kunnugt med þessu ockar opnu brefe. ad
vid höfum sied og yferlesid gamla Máldaga Svalbarðskirkju
j Eyafirde. epter oskum Magnusar bonda Þorkelssonar. so
låtande. ad adurnefnd kirkia á siöttung j vidreka fyrer
hvörre eirne jördu á Svalbarðsströnd utan under Hrand og
jnn under tvilæku fyrer innan Veigastade. enn áttung j
hval ef hvalur er ej skiemre enn tvitugur. Svo og fleck
Socke prestur það reka jtak til Svalbarðskirkju fyrer leg-
stad under sig og [sina konu³⁾] Þornýu. Brikur þær fyrer
utan land sem liggia fyrer hiedan Kieflawik med öllum
Reka hvals og vida. og fiordung þadañ ad klett þeim sem
stendur framan á Kialkanese. so og stod j sama máldaga
ad hvör buande j takmarke kringum Svalbard. áttu epter
gömlum giörninge med skylldu ad lia Svalbarðsbonda mann
til skipsárodra á vor á hañs skip. enn þeir aptur áttu
med frelse skiled eirn dag á sumar fiörugögn öll á Sval-
barde hvörn þeir villdu. Og til sanns merkis hier um

¹⁾ Svo hér; annars: og. ²⁾ [svo; misskr. fyrir: M^o cd xcix. ³⁾ [Svo(!)

þrickium¹⁾ vid ockar jnsiglum hier under ð Svalbarde næsta dag epter Mariumessu ð föstu M cccc ix tiger og viiii ðr.

. 435.

1. Apríl 1499.

á Helgafelli.

Björn Þorleifsson selr Haldóri ábóta og klaustrinu á Helgafelli jörðina Máfahlíð milli Ennis og Höfða fyrir Látr í Aðalvík og nokkurt lausafé, sem bréfið greinir.

Éptfr skjalabók í Landsskjalasafni 94. 4to bl. 138^b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðarsonar c. 1600. — Ágrip bréfsins er í AM. 252. 4to bls. 47 (ártal 1599); AM. 430. 4to (ártal 1499); AM. Apogr. 1595; Landabókasafn 108. 4to bls. 35 (ártal 1499, al. 1509).

Brieff w̄m Máffahlýð.

Þad giorum vier Einar Þorolfsson. Jon Þordarson. Magnus Halldorsson og Arnor Jngimundarson godum monnum kunnugt með þessu voro opnu briefe ad ð annan dag paska a Helgafelle j Helgafellzsueit þa lijdit var fra hingadburd vorz herra 1499 vorum vier j hia saum og heyrðum ð ord og handaband þessara manna Halldorz abota a Helgafelli og Biarna(r) Þorleifssonar ad so fyrir skildu ad Biorn Þorleifsson selldi adurskrifudum abota Halldore og klaustrinu a Helgafelle Jordina alla Maffahlýð er liggur j millum hofda og enniss j frodúr kirkiusokn med ollum þeim gognum og giædum sem greindre jordu fylger og fylgtt hefur ad fornu og nýiu og hann vard fremst eigandi ad epter fodur sinn Þorleif Bjornsson. Hier j mot gaf firskrifadur abote jordina latur j Adalvík er liggur j Stadar kirkiu sochn med ollum þeim gognum og giædum sem greindre jordu fylger og fylgtt hefur at fornu og nýiu og klaustrid vard fremst eigandi (ad) og þau kugillde sem þar stodu med fyrir xxx^c og þar til hafdi abotinn bitalat

¹⁾ Þetta orð er nær órækt merki upp á fals. Um 1500 voru menn ekki farnir að „þrykkja“ innsiglum á eða undir bréf, heldr „heingdu“ menn þau eða „settu“ „fyrir“ eða „undir“ bréfin. Flest falsbréf flaska einmitt á þessu eða svipuðu.

fvrir hanz brief ij vætter fiska og xx. gamallt naut fyrir
 ij^e og þar til skilldi abotinn gefa lest fiska fyrir x^e og
 hann luckti honum þar til þa vppa iij menn oll thýgie fyrir
 xj^e. lofade huor þeirra at suara lagariftingum a þeirre
 jordu er selldi enn huor hallda thil laga þeirre er keyptti.
 og til sanninda hier vīm et cetera.

436.

[1499].

Björn Þorleifson kvittar Halldór ábóta á Helgafelli um
 andvirði Máfahliðar.

Eptir skjalabók í Landsskjalasafni 94. 4to, með hendi Jóns lög-
 manns Sigurðssonar e. 1600.

Kuittan fyrir maahlydar anduirde.

Þad giore eg Biorn Þorleifsson godum monnum kunn-
 ugt med þessu minu opnu briefe ad ec medkiennist ad
 Abotinn Halldor a Helgafelli hefur luckt mier fulla og alla
 peninga sem mier vel anægier og i kaupi ockar var skilid
 fyrir jordina alla Maahlyd. Þui gief eg greindan Abota
 Halldor og klaustrid a Helgafelle olldungiss kuittan og a-
 kiserulasañ vīm greintt jardarverd fyrir mier og ollum
 mijnum orfum og epterkomendum.

Og til sannz.

437.

10. Apríl 1499.

í Skálholti.

ÖGUMUNDR prestur Pálsson lýsir því, að hann hafi afleyt Jón
 Einarsson af því litla handatiltæki, sem hann veitti Þórkatli
 Gunnarssyni í kirkjugarðinum í Skálholti. (Sbr. Nr. 507).

Bisk. Skalh. XVII, 88 frumrit á skiani með eiginhendi Ögmundar
 biskups. — AM. Apogr. 2377 eptir Skálholtsfrumritinu „accuratissimè“.

Kvittvnbref jons Einarssonar.

Það giori eg¹⁾ augmundur prestur þalson godvm monnum kunnigt med þessv minv opnv brefi aht ek²⁾ hefi afleyst jon einarsson af þui litla hañdatiltæki sem hann veitti þorkalli³⁾ gunarsýne j kirkiugardenvm j skalholli sem greindur jon einarsson villde sig eigi osekañ ðæma firir gudi og monnum nær sem til efnis kæme þui baud hann sig audmivkliga til lausnar ok sættar vid heilaga kirkiu eigi firir þa sok ath hann hefði nokra mysþyrming honum veitt j sinu tiltæk(i). heildur firir vareygðar skulld. Suo ok medkeñdizt greindur þorkell firir mier ath hann hefði haft alla skulld vid greindañ jon ok beiddi mig sia suo til ath þeir mætti vñder eins verða vm þau ord sem huor hafði vid annañ talatt. Ok til sanninda hier vm setta mitt jnsigle firir þetta vitnisburðarbref skrifat j skalholli feria quarta in secuñda ebdomade pasce anno domini m^o cd xcix.

438.

26. Apríl 1499.

á Viðimýri.

VITNISBURÐUR um úrskurð Finnþoga lögmanns um arf (Einarars Ólafssonar) dóttursonar Solveigar Björnsdóttur.

AM. Fasc. XXXIV, 12, framritið á skinni. Annað innsiglið er dottið frá. — Kriegerassafn 2. 4to, bls. 58—59, með hendi Styrs Þorvaldssonar c. 1700.

Vitnisburðarbref hver gots Fimbogi hafi úrskurðað dottursyni Solveigar.³⁾

Þat giorum vid ketill þorsteinsson og þorolfur og mundzson godum monum uiturligt med þessu ockru oppnu brefi ath uid heyrðum finþoga logman lysa þui fyrir ockur og fleirum monnum odrum at hann hefði aungua peninga adra úrskurðat dottursýne solveigar björnsdóttur utan þa eina sem hann³⁾ atti og heni hafði matt til erfða falla til med

¹⁾ Svo. ²⁾ Kr. 2. ³⁾ Svo Kr. 2; má eptir frbr. bæði lesa hann og hun.

reitv¹⁾ Og til saninda hier um settum uid fyr greinder men okur jncigli fyrir þetta uitnesburðarbréf er giort var æ uidumyri fostudagin næstan fyrir íi postula messo um vorid arum epter gudz burd 00 iij c ix tiger og ix ær.

439.

1. Maí 1499.

á Skinnastöðum.

ÞÓÐR Brynjólfsson selr, vegna Solveigar Jónsdóttur konu sinnar, Magnúsi Jónssyni til fullrar eignar jörðina Garð í Þistilsfirði með reka fyrir tíu hundruð í lausafé.

AM. Fasc. XXXIV, 6, framrit á skinni. Bæði innsiglin eru fyrir bréfinu. — Apogr. 3377.

Brief um garð j þistilfirde.²⁾

Þat giorum vid asgrimr hallzson og jon gvnnarsson god-vm monnum kvnngt med (þessv) ockru brefi at æ skinnastod-vm j oxarfirði vorum vid hia savm og heyrðum a at þorðr bryniolfsson selldi med handabandi a vegna solveigar jonsdottur kono sinnar magnvsi jonssyni til fvllrar eignar og frials forrædis jordina garð j þistilsfirði er liggr j svalbardz kirkiu sokn med ollvm þeim gognum og giæðvm sem þessari greindri jorðv fylger og fylgt hefði at fornv og njiv og hann og hans kvinna solveig hofdv fremzt eigandi at ordit. at til skildvm rekaparti fyrir avstan svalbardza er garðzreki er kalladr. hier j mot gaf greindr magnvs nefnd-vm þorði. x. hvndrvð j fridvm peningum og ofridum. og sagði og greindi j hverivm stad hann skýllði hvert hvndrath taka. en þorðr tok sva hvern skvlldarstad sem hann a greindi. þar med sokn og akiærv vpp a hvern sem ei villði giallda vpp þadan. gaf og giordi opt nefndr þorðr þa j sama handabandi þar magnvs jonson kvittañ og akiæru-lavsañ vm þetta greint jardar verd. en sagði og³⁾ lýsti sol-veigv jonsdottr sina eiginkvinnv hafa samþýckt og leyfi til⁴⁾ giefid at þessi jardarsala skilddi halldazt obrigidiliga fyrir

¹⁾ Svo, frbr.; riettu Kr. 2. ²⁾ Utan á bréfinu frá 17. öld. ³⁾ j. frbr. ⁴⁾ tvískr. í frbr.

sier og sinum erfingivm. sagdi hōskollr bondi Rvnolfsson þat satt vera og bavd sina borgan vppaa. skýlði þodr optnefndr suara lagaríptingnm a greindri jordv gardi. en magnvs til laga hallda. Og til sanninda hier vm settvm vid fyrr nefnder menn ockr juncigli fyrir þetta bref giort á skinnastodum j oxarfirdi a tveggia postula Messo vm vørid. ari epter gvds bnd þvshvndrad. fiogr hvndrvd nivtiger og niv ár.

440.

20. Maí 1499.

á Reykhólum.

30. December 1500. í Saurbæ á Rauðasandi.

BJÖRN Þorleifsson selr Helga Gíslasyni jörðina Deildará á Skálmarnesi fyrir xij aura silfrfesti, en það, sem jörðin er meira verð, gaf Björn og galt Helga í sín þjónustalaun.

AM. Fasc. XXXIV, 13, frumritið á skinni. Af 5 innsiglium eru ná þrjú fyrir bréfinu, og er þó eitt af þeim brákað.

Þat gjornm nær pall arunsson. Gindride suartzson. Ormur magnnsson. Helgi snartarson godum monnum kunnigt med þessu uoru opnu Brefi ad snb anno gracie M^o quadringentesimo nonagesimo nono manndaginn næsta epter huitasunnu æ reykiabolum á reykianesi vornm nær j hia saum ok heyrðum á orð ok handaband þessara manna Biarnar bonda þorleifssonar af einne halfn. en af annari halfu helga gíslasonar at suo fyrir skildu at fyr nefndur biorn sellði adrnefndnm helga jordena alla deilddarú er liggur á skalmarnesi j mula kirkiu sokn huer er uæri fiorum hndrudum ok .xx. at dyrleika med jayrði ok samþycki jngibiargar paldottur eiginkuinnu sinnar med qlum þeim gognum ok gædum sem greindri allri jordu fylgdi ok fylgt hefði at fornu ok nygiu epter þui fremsta sem hann hefði eigandi at uordit undan sier og sinum erfingim enn under opt nefndañ helga gíslason ok hans laugliga erfingia. Hier j moti feck þrattnefndur helgi optnefndum birne bonda þor-

leifssyni silfurfesti með hleckjum er uo uel þrettan aura er eyulfur bondi gíslason broder hans hafði gefit honum huer er selldizt ok keyptizt dandi manna j millum fyrir fimtan hundrut. enn þat sem adr nefnd jord deilldará uar dyrri enn festurin uar verd til þa lysti þratt nefndur biorn fyrir oss. at han gæfi þat ok gilldi tittnefndum helga j sin þionustulaun. meðr kenndizt titt skrifadur Biorn bondi þorleifsson þegar samstyndiss j sama handabandi at hann hefði fulla ok alla peninga upp borit sem honum vel anægdi af þrattnefndum helga fyrir adr skrifada jord. samþycktu þennan giorning með j sama handabandi þall bondi jonsson og margret eyulfsdotter hans eiginkuinna fader og moder hustru jngebiargar þalsdottur standugan ok obrigdeligan j allan handa mata. atti þratt nefndur biorn bondi þorleifsson at suara lagariftingum æ opt skrifadri jordu enn titt nefndur helgi gíslason halda til laga. af skildu sier adr nefnd eiginþion þall ok margret j sama handabandi fyrir sig ok sina dottur hustru jngebiorgu at eiga nockura tiltolu til opt nefndrar jardar deilldará uar upp þadan. Enn titt nefndur helgi gíslason mega fullilega ok frialsliga at sier taka titt nefnda jord deilldara at næstum fardogum ok æfinliga eignazt. Ok til meiri stadfestu hier um og sanninda þa setti titt nefndur Biorn bondi þorleifsson sitt inncigli með vorum adr nefndra manna inciglum fyrir þetta jardarkaups bref er skrifat uar j saurbæ á raudasandi setta dags kueld jola þa er lidit uar fra hingatburde vors herra jhesu (christi) þusund ok fimm hundrut ára.

441.

30. Maf 1499.

á Völlum.

Jón Jónsson lykr heilagri Hólakirkju jörðina alla á Bæ (Ábæ), er liggr í Dölum í Skagafirði, og þrjú hundruð í fríðvirðum peningum, og þar með skal Jón og Ragna Finnboga-dóttir kvitt af holdlegum girndum líkamlegrar sambúðar með barngetnaði; en jörðin standi til lausnar um tvö ár fyrir tólf hundruð.

AM. Fasc. XXXIV, 4, framrit á skinni. Af 5 innsiglium er nú 1 fyrir bréfinu. — Apogr. 8376.

Vm Abæ j dolum.¹⁾

Þeim godum monnum sem þetta bref sia edr heyra senda jon prestur peturson hola biskupsdæmis. hoskolldur rvn-olfsson. þorsteinn hakonarson og jon sigmundzson leikmenn sama biskupsdæmis kuediu guds og sina kunnigt giorandi med þessu uoru oppnu brefi at þa er lidit war fra hingatburd uors hera jhesu christi iij hundrut ix tiger og niu ar æ dyradag um uorit æ uollum j suarfadardal uorum ver j (hia) saum og heyrdvm æ ord og handaband gudmundar prest(s) jonssonar officiali(s) heilagrar hola kirkiu j þan sama tima og jons jonssonar af anare alfu at suo fyrir skildu at greindr jon gallt og lugti heilagri holakirkiu og nefndum sira gudmundi jordina alla æ bæ er ligur j dolum j skagafirdi alkirkiu jord til fullrar eignar og frials for(r)ædis med ollum þeim gognum og gædum sem greindri jordu fylger og fylgt hefer at fornu og nju og greindur jon ward fremz eigandi at undan sier og sinum erfingium og þar til iij hundrut j friduirðingum²⁾ peningum fyrir nttan kapla. skyldi fyrskrifadur jon suara lagasiptingum æ fyr greindri jordu en sira gudmundur hallda til laga. hier æ (moti) handsaladi og kuittan giordi greindr sira gudmundr officialis hola kirkiu sagdan jon jonsson og Rognu finbogadottur frials lidug olldungis kuitt og akærulaus uppæ heilagrar kirkiu vegna um þa likamliga samuist sem þau hafa brotlig ordit j holligum girā(d)um likamligrar sambud-ar med barngettnadar³⁾. j suo mata at þau þesser menn hafua jatat sig under skripter sem kirkiunar log tilseig(i)a fyrir anliga frændsemi þeirra æ millum. Skal greindr jon fyrr sagda jord leysa til sin fyrir xij hundrutt j suo logdum friduirðum peningum sem fyrr greiner og hafa leyst jnan ii aæa ella jord standi sem skilin er. og til meire audsyningar og sanz utnaisburdar hier um þa setta eg fyrnefndr gudmundur prestur mitt jncigli med þessara greindra

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. ²⁾ Svo.

manna jnciglum fyrir þetta kuittnar kaups og meðkening-
arþref er giort nar j sama stad dag tima og ari sem fyr
greiner.

442.

31. Maí 1499.

á Staðarfelli.

GUBBINNA Jónsdóttir gefr Sturlu Þórðarsyni syni sínum
áttatigi hundrada, og kvittar hann af peningameðferð, en
bæði saman ánafna þau Valgerði Þórðardóttur tuttugu
hundruð.

AM. Fasc. XXXIV, 15, frumritið á skinni, og eru bæði innsiglin
dottin frá. — Apogr. 859.

Þat giorum uid band(u)ar jónsson og jngemundnr þord-
arson godum monnum uitnrligt med þessu ockrn opnu brefi
at þa er lidid uar fra hingadburde uors herra jhesu christi
þusund cccc nintiger ara og nin nnder stadarfelle a medal-
fellzstrond um uorit á fanstndaginn næsta epter festnm
corporis christi uornm uid j hia saum og heyrðum á ord
og handaband þessara manna gudfinnu jonsdottur og stulla
þordarsonar sonar hennar af annare alfn at suo fyrir skildv
at hun gaf honum áttatiger hundrada til¹⁾ fullrar eignar.
uar þar j skiliñ og tileiknnd²⁾ jordiñ kirkinboll er liggr j
eyrar kirkiu sokn j skntulsfirde fyrir þriatiger hnndrada og
þar til fimtiger hvndrada j fridum peningum og ofridnm.
suo og j sama giorninge og handabande gaf hun hann kuit-
añ og akisærulavsañ fyrir sier og aullnm sinum avdrum erf-
ingium og eptirkomendum um allañ þann reikningxskap og
medferd a peningum er honum bar henne at snara medan
hann hafdi med hennar peninga farit til þess er þa var
komit j svo dan mata at hann skyllde giallda systur sinne
ualgerði .x. c og þar til gallt hun henne annur .x. c. og
fieck honum j hendr til umbods þar til systur hans ualgerdr
þordardotter uillde ut heimta af honum þessi fyrskrifud
.xx. c. lysti hun þui þa þar suo uid heyrðnm at hun hefde

¹⁾ tvískr. í febr. ²⁾ Svo.

þessu peninga epter sem suarade¹⁾ uegna dætttra sinna ualgerdar ok gvdbiargar moti þeim peningum sem hun gaf þa fyr nefndum stvrla þordarsyni. uissu uid og þat uel at tiundargiord hennar uar atian hundrud frid og sextan hundrada jord at auki epter a sama haust. og til sanninda hier vm²⁾ settum uid fyr nefnder menn ockr jnsigli fyrir þetta uitnisburdarbref skrifat j sama stad og are deige sidar enn fyr seiger.

443.

1. Júní 1499.

á Hólum.

KVITTUNARBREF til handa Jóni Sigmundssyni um biskupstundur.

AM. Fasc. XXXIV, 7, frumritið & skinni. Innsiglið er dottið frá. — Apogr. 3378.

Kuittantia gefen Jone Sigmundssyne.³⁾

Þat giori eg gudmundr prestur jonsson officialis heilagrar holakirkju at ec medkenunz at ek hefi giort og gefit jon sigmundzson alþingis kuitan og aakiæruleusan um allar þær biskupstundur hann hefer att at giallda mier upp æ heilagrar holakirkju uegna fyr nordan oxnadalsheidi af jordum og lausafe nu um næstu vij ar um lidin æ mille þorualldzdalzar og heliardalzheidar og fullt nægilsi upp borit sem mier likar og moguligt er. Og⁴⁾ til saninda hier (vm) setta ek officialis jnsigli fyrir þetta kuittunarbref er giort war æ holum j hialltadal langardagiñ næsta efter dyradag um uorit arum efter guds burd 9 iiij c ix tiger og ix ar.

¹⁾ Svo. ²⁾ tvískr. ³⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. ⁴⁾ tvískr.

444.

27. Júní 1499.

í Görðum.

VITNISBURÐUR um lýsing til hjónalags og nm festing Bárðar Jónssonar og Sigríðar Jónsdóttur.

AM. Fasc. XXXIV, 11, frumrit & skinni. Innsiglið er fyrir bréfinu.
— Apogr. 8880.

Medkiennung Jóns¹⁾ prests um hionabandslysingar
bardar Jónssonar.²⁾

Þat giore ek bauðuar prestur jónsson godum monnum kunnigt með þessu minn brefi at ek medkennunnzt at ek hef lýst j heilagri kirkiu þria drottinsdaga kanpm bardar jónssonar ok sigrídard jónsdóttur ok þar eptir festi fyr nefndr bardr jónsson adnr nefnda sigrídri jónsdóttur epter þni sem heilagrar kirkju log utvisa. Ok til sanninda hier nm setta ek mitt jncigli fyrir þetta bref skrifat j gordum á alftanesi fimtudag næsta eptir jóns Messu baptiste. arnm eptir³⁾ guds burd þusund flogur hundrvd nintigir ok niu ár.

445.

1. Júlí 1499.

á Oxarárþingi.

Dómr tólf manna útnefndr á alþingi af Finnþoga lögmanni Jónssyni um stefnu þá, er Brúmann Thomasson í nmbodi Jóns bónda Björnssonar, vegna Kristínar Sumarliðadóttur, konu Jóns, stefndi Ara Andréssyni nm hald á þeim peningum, sem Guðmndr Arason, föðurfaðir Ara, tók fyrir Þorgerði Ólafsdóttur.

AM. Fasc. XXXIV, 3, frumritið & skinni. Af 12 innsiglium eru nú 2 döttin frá. Sum hinna eru brákuð.

Þeim godum monnum sem þetta Bref síð edr heyrast senda añor finsson. jón olafson. oddr sygurdzson. sygnrdr juarson. tumas jónson. eynindr guðmndzson. Bardr jónson. jugimundr finson. bardr olafson. þorleifnr orñolfsson. syg-

¹⁾ Svo. ²⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. síd. ³⁾ Tvískrifað.

nrdr dadson¹⁾ og jon sigmunnðzson quædiu guds og sina kunigt giorandi at þæ er lidit war fræ hingatbrnd uors herra jhesu christi þnsnd iij c^d ix tiger og ix dár²⁾ manndagin næstan epter petursmessu og pals nm snmarid æ almenlign anzaræþingi uorn uier j dom nefnder af ærligum dandimanni finboga jonsyni logmanni fyrir nordan og uestan æ jslandi a sia yfer at lita og fullkomid doms atknædi dæ at legia epter lognum og nori samnitzkn huert afi eda fulla magt ath hafa skyldi su stefna sem þar war birt bocknd og fram borin fyrir oss. þar med eigi sidr synd snarin og sonn giorr med ii manna nitne ath ðre andresson nar stefndr j sagdan stad og dag af brummanni tumassyni j loglign nmbodi jons bonda biornsonar fyrir þæ ækiærn er greindr jon biornson kiærði til æra andressonar æ uegna hnstru kristinar sumarlidadottur kninn sinar at fyrrnefndr æri helldi at eigu eda nmbodi uegna solueigar gudmunnardottur þæ peninga sem gudmunnðr ærason fodr fader æra tok fyrir þorgerði olafsdoctnr og hun hafdi allðri aftnr feingit en greindr jon biornson helldr sagðri kristiunu nn til eignar fallid hafa enn sier til socknar eignar og epter at kiæræ epter þni sem bref og binising godra manna þar nm giorr nottar og nn sacker þess þat uar synt suarid af skiluisum uottnm at greindr brummadur hafdi nmbod tekit af jone biornsyne at stefna sogdum æra sem adr seiger og þni dæmdum wer umbodit logligt og suo stefnuna med ollnm sinum greinum ordum attkuædum og articulis²⁾ jnne halldanda og ðra ættliga fyrir kalladan. Enn saker þess at wer greinder domsmenn saum ei ne heyrðum þar neina biuising æra þar nppæ at hann ætti neinar heimillder eda lagasuar at greida fyrir sogdn gozi epter gudmund ærason og ei uissum ner hueriar heimilldar attek(t)er han hefer haft vppæ þetta greint goz og peninga sem fyrr seiger. Og þni hofnm wer dæmt med fullu doms attkuædi þessa bada fyrr skrifada menn jon bonda og æra og allan þenna þeirra æskilnad og fiarskacka med ollum þeirra

¹⁾ tvískr. i. frb. ²⁾ articulus, frbr.

skilríkið j þann stad og dag þern sem logmanen finbogi vill setja á milli þeirra og under þanu dom sem logmau- en þa þar ýfer nefner þessare sogdy akiseru jous til adr- nefnz arú og haun skyldugan og þa bada at koma j sett- an stad og dag sem logman tiluisar. hier med dæmdum wer med fullu doms athkæði jon bouda med frialsu mega hafa og halda fyrir uttan [a]llt omack og hindrau ára og allra þeirra honum jafnfram standa alla þa peninga sem sagdur jon biornson helldur under siune uend og uardueizlu vt af gudmundar gozi og peniugum til þess at logmadur gíorer hier lægaueg upp æ þeirra æ millum adr taldra manna fyrir næsta oxaráþing nu epterkomanda. Suo og uirtiz oss sou og loglig fjarheimta jons bonda upp æ sagt goz og peninga gudmundar arasouar at Rettum adila og umbodzmanui huer haun kaun fyrir at fuaazt med Rettu. Og til meiri stadfestw og andsyningar hier um þa settum wer fyrr greinder domsmeun wor jncigli fyrir þetta doms- bref giort og skrifat j sama stad og ar deigi sidar eun fyr greiner¹).

446.

1. Júlí 1499. á Óxaráþingi.

Dómr tólf manna útnefndr á þingi af Finuboga lögmanni Jónssyni milli þeirra Björns Guðnasonar og Björus Þorleifs- sonar um peninga og arf eptir Þorleif og Einar Björnssouu.

AM. Fasc. XXXIV, 1, frumrit á skinni. Öll innsigli eru dottiu frá, en 18 innsiglapveingir eru fyrir bréfinu.

Domr vmi peninga þolleifs heitens. biornsonar
j millvm þeirra nafua 1499²).

Ollvm mouuum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda Einar odzson. sigvrdrv dadason. aruor finnzson. fvsí þordarson. magnus þorkelson. jugimundur finnzson. jou olaf-

¹) D. e. 2. Júlí. ²) Utan á bréfinu með sömu hendi og dómrinn sjálf.

son. Þolleifur avnólfson. jon magnusson. barðr jonson. hall-
 dor sigvrðzson og stefan kelelson. kveldiv gvðs og sína
 kvinnigt giorandi adh þa er lidit var fra gvðs býrd Ócccc
 niðtíger og níu ár. æ manvdagin næsta eptir petr(s)messv
 og pás. æ almennilígv avgxarárþingi vorvm vær j dom
 nefnder af ærlígv manni finboga jonsyni lavgmanni nord-
 an og vestan a jislandi adh skoda og dæma j millvm biarn-
 ar gvðinasonar og biarnar þolleifssonar vm þær saker og
 ækærv sem huor þeirra kærði til annars. og huor hafði
 þa audrum þangat fyrir stefnt. hvad fýst var vm þa pen-
 inga sem fallner vorv eptir þolleif biornsson og einar
 biornsson og badir þottutz Ríett tiltal hafa sagdra peninga
 med avdrum þeim fleirum savkvum sem þeirra var j millvm
 og j stefnvnm stodv. Reiknadi biorn þolleifsson sier til
 Riettra erfða fallna uera og sínum sýskenvm alla þa pen-
 inga þolleifur heiten biornson atte þa hann and(ad)itz eptir
 þui leyfesbrefi sem hann þottetz þar fyrir hafa. Enn biorn
 gvðinason hieilt alla þa peninga. sem þolleifur biornsson og
 einar biornson haufðu att. sier fallna vera svma til eignar
 enn svma til vmbods. og þeim sem honum stæði jafnfrám
 eptir þeim brefum og bívísing sem hann hafði þar til. j
 fýstv kom þar fram fyrir oss transkriptarbrief j norænv
 vnder godra manna jnsíglvm. hvert er skrifad var vthaf
 þui leyfesbrefi sem þolleifur biornsson hafði feingid af
 romverskv valldi. hvert svo var latanda adh adr greindur
 madur þolleifr biornsson og jngvelldur. helgadóttir skyldv
 mega binda sinn hiuskap lavglíga fyrir þav fiormennings
 mein sem æ wære med þeim j svodan mata adh þau skyldi
 taka lausn og skript af kirkivnnar valldi fyrir þat þav
 havfðv advr líkamlíga saman bvit og Rietta dispenseran
 af heilagrar skalhollz kirkiv formanni og þa skyldv þav
 med Riettv þar eptir mega binda sinn hiuskap sin j milli
 eptir langum og þav bavrn sem þav ætte sin j millvm þar
 eptir skyllde skilgeten vera. j annare grein kom þar fram
 fyrir oss wors nadvga herra kong kristierns bRef hvert svo
 var latanda adh hans nad til gaf og skipadi af sínv kong-
 lígv valldi adh sagder menn þolleifur og jnguelldr skyldv

med Riettv mega binda sinn hivskap epter þni sem þat romverska brefid uthvisar. jtem j þridiv grein kom þar fram wors nadvga herra kong hans bref med gvds nad hvert svo hliodanda war ad hann stadfeste sins forfavdvr's bref epter þni sem þat romverska brefit hlyddi wm sagt hionaband. Nv saker þess adh þat synditz ecki adh þetta hionaband sagdra manna j milli þolleifs og jngvelldar hefde giort vered sem leyft og skipad war med þat fysta j því leyfesbrefinu og bædi kongs brefin med hlyddn. þess annars ad vær nissvm adh þolleifur og jnguelldur attv eingi bavn sin i millum sidan hann feste hana. þess hins þridia adh wor lavg badi¹⁾ lavgbok og kristen Riettv banna avllvm mavnnvm sinn hivskap saman adh binda med navkrvm meinvm eda sifskap. þni fyrir þessar greiner leitz oss optgreint hionaband þolleifs og jngvelldar eigi lavgligt vera adh þat war hvorke giort epter lavgvn nie epter þni sem lofad war. þni kvnnvm nær ecki adh dæma birne þolleifsyni þenna arf og peninga. Enn saker þess adh nær þeink(i)um. adh þessar greiner mvndu ecki suo fullkomliga hafa komid fyrir mins hera kongsins nader og hans nad mvndi suo flntt hafa verit adh þesser þrattskrifader menn þolleifur og jngnelldur mvndi sinn hivskap byndit hafa og bavn getid til þessa arfs. sem þat romuenska brefit hlyddi. og j sanna trv og j rietta hlydni sem oss ber alltid hans verdvga nad ad veita og fyrir þann skulld adh vær træystum svo miced gott til hans verdnga nadar. og svo andmiukliga bidivm adh hans nader mvni halda oss med lavg og riettv. og mvni avngvar skipanex giora upp æ sitt land þegna og fatekan almvgar framur enn laug standa til. ef rietteliga er vnder hans verdvga nad flvtt. þui dæmdvm vær þetta sama bref og þetta mal aptur til mins hera kongsins nada og þenna sama domen med nettri trakteran. og hirdstioran og lavgmanen skylldvga fram adh skrifa þar med Rietta vndervisan landz laganna lavgbokar og kristen Riettz huort hans verdvga nad vill þa helldr giora þar fullan veg og endiligan dom vppæ. epter lavgum med sinv

¹⁾ Svo.

Rade, eda uill hans verdvga nad skipa það jnn hingad aptur j landit. suo hier megi þa giora endiligan dom uppá. Enn vñ þa kugun sem biorn þolleifson klagadi til biarnar gudinasonar. adh hann hefði giort honum j asgardi j huan-sveit þa leitz oss þat eingin kugun vid hann vera. eda navckvd afl hafa og biorn þolleifson þar ecki sakferli á eiga. saker þess adh þat war badi synt med brefvm og svared af vitnvm adh biorrn gv dinason hefði lyst þui adr hann kom heim j gardin og svo þa hann kom heim adh hann villdi birne þolleifssyni huorcke skaumm nie skada giora eda lata giora. og ecki syndetz þat adh hann hefði honum giort eda giora lated. Og til saninda hier vñ samþyckte finbogi lavgmadr þenna worn dom og sette sitt jnsigli med worvm nefndra domsmanna jnsiglum fyrir þetta domsbref hvert er skrifad war a kirkiuboli j langadal. a faustudagin næsta fyrir wor frv messv sidare vñ sumaret. a sama are sem fyr seiger.¹⁾

447.

6. Júlí 14[9]9.

í Kálfanesi.

Jón Jónsson prófastr á millum Geirhólms og Hrutálfjarðar-ár kvittar Þorbjörn Jónsson af öllum brotum við heilaga kirkju, þeim er hann má, og leyfir, að hann láti þann prest leysa sig, er hann vill, ef hann verðr brotleggr í nokkru.

AM, Fasc. XXXIV, 16, frumritið á skinni, og er innsiglið fyrir. — Apogr. 777. — Í frumritinu hefir ártalið misakrifast 1409 (M^o ed^o nono). Hefir Árni séð, að það var rángt og ritað fyrst utan á bréfið 1489, en síðan 1499. Þorbjörn Jónsson er kunnr frá öðrum bréfum um þetta leyti.

Þat giortj. ec Jon prestur Jonsson profastur j millum geirholms ok hrutálfjardaróar godum monnum kunnigt med þessu minu optnu brefi at ec medkennvmt at ec hefi kvitta-
að gefit þorbiorn Jonson vñ allar sekter ok sakferlli smá ok stor leyneilig og opinberlig síðan er hann kom fyrst j steingrimsfiord ok til þess sem nu er komit ok um allt þat

¹⁾ D. e. 6. September.

kuittan uera sem profasti maa til heyra sem ero sex markæ mal ok þar fyrir jnnañ ok hann hefer brotligur at vordit vpp á heilagrar skalhollzkirkiv uegñá. þui gefur ec hann aullungis kuittan ok akærulausan fyrir mier ok aullum miñum epterkomuñdum kirkiunar for monnum j skalholiti. at aullum sinum brotum sem profastur ma yfer tacá. Jtem gef ec fyrskrifadur jon prestur adr greiñdum þorbirne jons- syne fullt uald ok lof til þess at latá leysa sig þann prest sem hann vill til kiosá ok þá siná menn sem hann vill nær hann kann brotligur at verda edur hans menn at aullu jafñfullu sem ec sialfur medan ec er profastur. Ok til meirj sanniñda hier um setta ek mitt jnsigle fyrir þetta kvittanarþref skrifad j kalfónesi j steingrimsfirdi langar- daginn næsta epter visitacio sancte marie anno domini M^o cd^o (xc^o) nono.

448. 11. Júlí 1499. í Holti undir Eyjafjöllum.

VITNISBURÐER tveggja presta um testamentisþréf Árna bónda Guðmundssonar.

AM. Apogr. 2055 „Ex orig. Originalenu eignadizt eg einhverstadar á Jelandi. og sendi hann Sira Þorsteine Oddzsyno í Holite. Enn hvert hann leggur hann meðal kirkiu þrefanna eda eigi. er ovist. nec multum refert“. (AM.)

Þath giorum vid sira jon jonsson ok sira þorarin ey- olfsson godum monnum vitanligt. med þessu ockru opnu þrefi. ath vid vorum j hia ok heyrdum vppa þa er arni bondi guðmundzson. sem gud hans sal naði. giordi sitt testamentum. var hann heill ath samuizku ok vizmunum enn krankur j likama. Fyrst ath hann gálf sig ok sina sal vnnder valld ok vardveizlu almættigz gudz j hinna riki. ok bæna fulltjng allra heilagra manna kiosanndi sinum likama legstad. ath kirkiunni j hollti vnnder eyjafjöllum gefandi adur greindre kirkiu sier til saluhialpar ok sine kinu steinunne sigurdardottur alla jordina halfa suartzbæli. er

liggur j steina kirkiu sokn vndan sier ok sinum erfingium. enn kirkiune j holhti til æfningrar eignar ok fullz forrædis. ok þær med fim kugilddi. med þeim skilmala. at kirkiu- tiund ok prestz tinnd skýlði lukazt til kirkinnar j stein- um. heyrðum vid ædur nefndan arna gudmundzson ecki til leggja þar vm fleire ord. edur leggja nockura þuingan vpp æ kirkiuna j holhti firir ædur greinda jord snartbæli. ok hier epter vilinm vid sueria ef þurfa þickir.

Ok til sanninda hier vm settum vid fyrnefnder prestar okkur jnsigli firir þetta vitnisburðarbref huert er skrifad var j holhti vnder eyiafiollum in translacione sancti bene- dicti anno domini. M^o. cd^o. xc^o. nono.

449.

18. August 1499.

á Hoffelli.

KRISTÍN Þórarinsdóttir geldr Sigmundi Guðmundssyni syni sínum hálfþrettánda hundrad í jörðinni Sólheimum ytri í Mýdal gegn tíu hundruðum í Yztaakála undir Eyjafjöllum, með þeim atriðisorðum, sem bréfið greinir.

AM. Fasc. XXXIV, 5, frumritið á skinni. Af 4 innsiglium er eitt fyrir. — Apogr. 3381. — Sumstaðar í bréfabókum er bréf þetta ranglega árfært til 1459.

Gjafarbréf Christijnar Þorarens Dotter.¹⁾

Þat giorvm wier sæmundr jonsson. signrdvr þiodolfsson. þorstein hallzson. olafur biarnarson godvm monnum kvnigt med þessv worv opnv brefe þa er lidit war fra guds byrd þwassvnd. cccc. ix^{er} ok ixv^{ar} ar j krosbæ j hornafirdi svnnvdaginn næsta epter lorencivmessv²⁾ worvm vier j hia savm ok heyrðvm æ ad kristin þorarensdotter gallt sigmvndi gvd- mvnzasyne syne sinvm halft þrettanda hvndrad j jordinne ýtre solheimvnm j mýdal er henne fiell til erfda epter modur siña kristiñv jonsdottvr j þav fim hvndrvd sem ari heittinn kalfsson gaf honum æ deyañda deigi med henar

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. ²⁾ þ. e. 11. Aug.

sambvcki¹⁾ ok j sin þionvstvlavn er hann þionade henne ok fyrir hennar peningvm wppa sex ar. hier til lagdi fyr nefndur sigmuvndvr aptvr. x. hvndrvt j yzsta skala er hvn hafdi golldit honvm ok gefit advr. skildi þrat nefndur sigmuvndvr sier aptur tiv hvndrvd j yzta skala ef solheimar geingi af honvm med logvm. Ok til sanninda hier wm settvm ver fyrnefnder menn wor jncigli²⁾ fyrir þetta bref er skrifad var j hoffelle svnnvdaginn nesta epter assumcio sancte marie a sama æri sem fyr seiger.

450.

27. August 1499.

á Kirkjubóll.

VIGSLU og aflátsbréf Kirkjubólskirkju í Langadal, útgefið af Stepháni biskupi Jónssyni.

AM. Apogr. 2345 „Ex originali“ með hendi Árna Maguússonar. „Innsigled er nu i burtu. Eg eignadizt þetta bref af syslmannenum Einare Einarssyne, enn gaf það sidan og sende Eggert Snæbiörnssyne, eiganda Kirkiubols. Þad er öldungis med sömu hende sem Dispenserunarbref Stefans biskups um Hionaband þorleifs Biörnssonar og Yngvelldar Helgadóttur dat. 1495 og stafagiörden allt eins, ad því frakonu, ad i þessu brefe eru nockur þ. enn i hinu alleina. f. . .“ (AM).

Vigslu og aflatzbref kirkiubolskirkiu i Langadal.³⁾

Ver Steffan med Gudz nad biskup j Skalholti heilsum ollum godum monnum þeim sem þetta wort bref sia edr heyra. kiérliga med Gudz kuediu oc worri. kunnigt giorandi. ad j heidr wid allzmecktugann Gud jungfru sanctam mariam Guds modr oc hinn heilaga laurencium pijslarvott. hofum wer wigt kirkiuna a kirkiuboli j langadal med þeim maaldaga sem hvn hefer adr haft at fornv oc nýu. hier med hofvm wer j Guds trausti heilagra postula petri oc pauli oc modur worrar heilagrar kirkiu gefit ollum oc sierhuerium rettskriptudum monnum þeim sem vitia greindrar kirkiu med Godfyse fyrer bæna saker eda pilagrimskerda. heyrandi þar messur eda nockur Gudlig embætti. Jtem þeim

¹⁾ Svo. ²⁾ jncilgi, frbr. ³⁾ Fyrirsögn Árna.

sem rietta sínar hialparhendr til gagns eda goda vñ vpp-
 helldi edr efling. smide eda byggingh. greindri kirkiu. vñ
 messvklæði. skruda eda önnur ornamenta. lysingh. wax.
 vid. reykelse. eda adra nytsamliga hluti. xl. daga aflat j
 huert það sinn er þeir giora eitthuert aff fyrrnefndvñ hlut-
 um eda öðrum þulikum. Suo oc þeim sem ganga vñ
 kirkiugardinn oc lesa pater noster eda aue maria firir
 kristnum salum. Jtem þeim sem færa lios eda watn til
 messv eda þiona til Gudligs embættis. Skipum wer ad
 kirkiudagurinn se halldinn drottinsdag hinn næsta firir fest-
 um sancti Laurencij martiris. Oc til sannenda hier vñ
 festvñ wer wort jnnsigle firir þetta bref skrifad j sama
 stad feria tertia infra octavas assympcionis beate marie
 virginis anno domini. Mcdxcix.

451. 16. September. } 1499. í Ytri-Launguhlíð.
 21 Október. } á Grund.

ÚRSKURÐAR Finnboga lögmanns Jónssonar um arf eptir Pál
 Brandsson, þar sem hann samkvæmt dómum, er áðr hafa
 þar um geingið, úrskurðar þeim Þorleifi og Benedikt Grims-
 sonum, sonarsonum Páls, allan arfinn.

AM. Fasc. XXXIV, 10, frumrit á skinni; öll innsigli (12) glöt-
 nö.¹⁾ — Afskriptir: í Landsbókasafni 115. 4to I, 101—104 með hendi
 séra Jóns Haldórssonar í Hitardal. — MSteph. 27. 4to bls. 415—421
 með hendi Benedikts lögmanns Þorsteinssonar. — Analecta Juridica
 Odda Jónssonar digra skr. 1668. — Landsbókasafn 63. 4to, bl. 322b—
 325b, skr. c. 1640. — Landsbókasafn 69. 4to bl. 146a—147 skr. c.
 1640. — AM. Apogr. 550 „ex pagina pergamenæ“. — Gömul afskrift
 (frá c. 1604) er og í dómabók Jóns skrifstofustjóra Magnússonar.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia eda heyra
 señder finnbogi jónsson laugman nordan og uestan a jalande
 qvediu guds og sina kunnigt giorandi at þa er lidit var
 fra guds burd þusund cccc niwtiger og niv ar a manu-

¹⁾ Niðr í 6 síðustu innsiglaþveingina hefir verið rist eitthvert sam-
 tíða skjal, sem ekki sést glögt um hvað verið hefir.

dagi(n) næsta epter krossþessu um haustid j ytre laungu-
hlid j hanrgardal æ almenniligu hieradsþingi kom fyrir mig
grimur palsson beiddi mic og krafde optliga at skipa sinu
male til laga orskurd æ at leggja hnort syner hans þor-
leifur og benedict skylldu at laugum þat godz eignaz fast
og laust sem þrennar tylfter manna hanfdu dæmt þeim til
arfs og eignar efter þal heitin branzson faudrfauðr þeirra.
sagðizt grimur nu feingit hafa klagan og akall uppóð þat
iardagodz sem þall bondi hafði erft efter sonu sina biarna
og benedict en þeir adr epter modr sina jngibiaurgu þor-
uardzdottur og þat uæri saugd laug j noregi at suodan
fastagodz felle aptur under modrslegt at faudrnum fra
fanllnum. tiede og birte grimur palsson fyrir mier og fleir-
um godum monnum þessa fyrr sagða doma og beid(d)i mic
og krafde þar laga orskurd yfer ath segia huort þessir
domar skyllde ath lógum halldazt eda ei og med godra
manna yfersyn æ leit skodan og rannsakan æ lagði a fyrr
nefnda doma upp æ sierhueria grein sem þeir jnne hallda.
litnzt mier og þeim dandi monnum sem ec med mier
til kalladi domarner suarliger logliger og skialliger j allañ
mata og epter fornum lanzins laugum dæmder giorder og
samsetter suo sem lógbokarinnar texti skipar og skyrer j
rettu erfdatale hefe eg og hnorki sied nie heyrte frett ne
fundit doma ne orsknrde þar uppa liggia at nauckur fle-
skipte og arftaukur hafe hier j lande geingit j laugum
huorke at fornu ne at nyiu utan suo at frænde hefer erft
frænda epter rettri erfðaskipan at faustu godze og lausu.
huern neg sem under hann hefer borit sno j þessum erfð-
um sem aullum audrum en alldri under oskyllða menn
geingit. huorke fyrr ne sidar. hefer eg og heyrte af skil-
rikra manna saugn mier elldrum og suo naucknr bref og
biuising þar til sied at meir enn fyrir hnndrat ara hafe
suodan erfder fallit hier i landit at fader og moder hafa
erft sin börn. þat fasta godz er af faudrlegg og modrleg(g)
er med fystu af komit hafa þær fastaeigner fallit fram j
setter og erfder epter gaumlum lanzins lógum til skipud-
um en annguer adrer akæru ueitt ne feskipte af tekite helld-

ur hafa þeir sannliga grein á giorfa at hustru kristin biðrns-dotter hæfi med þessare erfd eigandi ordid at þridungi j iórdane maudruvaullum j eygiafirði med audru godzi þar hun atte ath bonda jon guttormson og barn uit honum er þesse þridungur fiell til arfs og suo hefir eg sied (og) yferlesit bref under dande manna jnciglum ath þolleifur arnason selde med upplagi greindrar kristinar adr nefndan þridung j iórdinne maudrunóllum sem fyrr seiger. stendr suo skrifat j fyrsta capitula lógbokarinnar þa er uirduligr herra magnus kongr hakonarson sette og skipade laug og landz rett hjer j islande og þar epter uar suarit og samþykt af almuganum a alþinge þau laug obrigduliga at hallda hier j lande ath erfder þær sem til hefði fallit og óll aunnur lagamal skylldu suo uera sem þa geingi lóg i landi er þau mal gerduzt. hefer ec og saannliga spurt at þesse adr nefnd erfðaskipan stendur skrifut j lógbokarinar texta j noregi og þar sie margar laugbækur jnan landz og halldi ecki allar eitt lógmál j maurgum hlutum helldr suo sem hueriu fylke til heyrer og lanzins nytsemd þiker þar til vera. true ec fullkomlega ath nor landzlaga bok eige ath stañda med sinum texta obrigduliga utan þar sem suo stendr skrifad at kongr skal um laug bæta med beztu manna rade og huortueggia samþycki sem laudit byggia. veit ec aunga laugliga skipan hier i lande á giorua med domum orskurdum eda almugans samþycke um titt nefnda erfd adra en forn texti bokarinar utuisar. Nu fyrir allar þessar fyr skrifadar greinar og at suo prouudu male sem fyrir mic hefer komit og med þeirra beztu manna radi og samþycki sem þa uoru hia mier. sagdi ec greindur finnbogi jonsson lógman jn nomine domini amen med fullum laga orskurdi þessa adr nefnda doma upp á arf epter pal heitinn branzson sem fyrr greint er og þetta mitt orskurdarbref er medfest fasta og laugliga og obrigduliga med óllum sinum greinum og articulis sem þar inne standa og adr nefnda brædr þorleif grimsson og benedict grimssayni laugliga erfingia og eignarmenn ath óllum þeim peningum sem fellu epter pal heitinn branzson faustum og lausum. fridum

og ofridum epter þui sem þrattnefnder domar greina og utskyra epter rettam og settum suórdum og samþycktum lanzins laga rettindum. Og til þess meire stadfestu sanninda og samþycktar hier um settu teitur þolleifsson. stulle magnusson. einar oddzson. hachon hallzson. grimur jousson. bardur jonsson. halldor jonsson. gudmundr þolleifsson. brandr olafsson. odde kolbeinsson. arnbiörn arnason og jon kolbeinsson sin jncigle með minu jncigli fyrir þetta orskurdarbref skrifat uar æ grund j eyiafirði in die undecim milium uirginum martirvm a samā are sem fyrr seger.

452.

19. September 1499.

á Helgafelli.

STÉPHÁN biskup í Skálholti skipar hálfkirkju á Fellsenda í Miðdölum.

Bisk. Skalh Fasc. XIII, 1, frumrit á skinni. — AM. Apogr. 2454 „accuraté“.

Maldage hálfkirkiunnar & Fellzenda í Middaulum¹⁾

Vær stephan með guds náð biskup j skalhollthe giorum godum monnum uiturligt með þessu voro opnu brefi at uær haufum skipat at hálfkirkia skal uera æ fellzenda j middaulum er liggr j saudafellz kirkiusokn eæuenliga hier efter með þeirre rentu at þar skal takast heima tollar og tiunder bonda og husfreyiu ok allra þeirra heimamanna er þav halda æ sinum kosti. skulu þar syngiazt fiorar messur og tuttugu en gialldazt presti j tidaoffor tolf aurar. Jtem skal þodr arnbiarnarson giallda kirkiune æ saudafelle flogur malnytiu kugilde ok eitt hundrad j vadmalum at næstum fardaungum. fyrir sinar tiunder lagde greindr þodr kirkiune æ fellzenda tiu hundrud j heimalande ok fim hundrud j þarfligum peningvm j hennar heimanfyllgiu jatadi adr greindr þodr sik under at suara biskups gisting eitt sinn æ hvers biskups eæve fyrir adr nefnda hálfkirkiu.

¹⁾ Framan á Apogr. með hendi Arna Magnússonar. „vm hálfkirkiu æ fellzenda“, stendr utan á frbr.

Ok til sanninda hier vm settum vær nort jncigle fyrir þetta bref er skrifat var æ helgafelle feria quinta ante festum mathee apostoli et ewangeliste. anno domini M^o cccc^o nonagesimo nono.

453. 21. September 1499. í Miklagarði.
10. Apríl 1500. á Hólum.

ÓLAFR Bjarnason fær Gottskalki biskupi og heilagri Hóla-kirkjn til fullrar eignar hálfra jörðina Hvassafell í Eyjafirði, en biskup kvittar Ólaf um gröpt foreldra hans, Margrétar Ólafsdóttur og Bjarna Ólasonar, er Ólafr hafði grafið að kirkjn í forboði biskups.

AM. Fasc. XXXIV, 8, framrit & skinni. Öll (3) innsiglin eru dottin frá. — Apogr. 3379.

Vm myklagard. huassa(fell) kirkinnne giefed 1499.¹⁾

Þath giorvm vier jon prestur þorgilsson. jon þorgeirsson ok havskauldr rvnnlfsson leikmenn godvm monnum viturligt med þessv vorv opnv brefi ath vier norrm þar j hia sanm ok heyrðvm æ. æ lavgardagenn j imbrvvikv vm havstid. þa er lidith var fra hingadbvrd vors herra jesv christi. M. cccc. xc. ok niv ar j mýcklagarde j eyjafirde. ord ok handaband vors nædyga herra gottskalks med gvdsnæd biskups æ holvm ok olafs biarnasonar. ath svo fyrir skildv ath olafur biarnason fieck heilagre holakirkiv ok bisknpenvm til fullrar eignar hálfra jordena hvassafell er liggur j eyjafirde j mýcklagardz kirkiv sokn med ollvm þeim gognvm ok giædv. jthavlv. hlvtvm ok hlvnendvm sem greindre halfre iordv fylger ok fylgt hefer ath fornv ok nýiv. ok hann vard fremzt eigande ath. vndan sier ok sinvm erfingivm enn heilagre hola kirkiv til ævenligrar eignar ok frials forrædiss. med svo vordnv skildaga. ath bisk-

¹⁾ Utan & bréfinu, að sumu leyti með gamalli hendi.

up gotskalk gaf olaf biarnason kvittan ok akærvlavsan fyrir sier ok ollvm sinvm epterkomendvm heilagrar hola kirkiv formonnum. vm þær saker sem hann kærði til olafs biarnasonar ath hann hefði grafid modur sina margretv olafsdottur j forbodi j kirkivne j hvassafelle fyrir utan biskupsens orlof ok lavsn ok olafur kendezt þar sialfur fyrir oss ath hann hefði svo giort. ok beiddizt þar nadar og lavsnar fyrir sig ok svo fyrir kirkiuna j hvassafelli enn modur sinne margretv heitenne frials kirkivlegs ok lavsnar. j annari grein fyrir fodur sinn biarna heittin olason sem grafenn var j banni j myklagardz kirkivgarde j eyiafirde fyrir utan biskupsens vilia ok orlof. beiddizt olafur þa enn nadar. lausnar ok kirkivlegs fyrir fodur sinn biarna heitenn olason. enn kirkivgardinvm hreinsanar. huat biskupenn liett til fyrir gvdz skýlld ok hans mivkv bæna skvlld. því skvllde hælff jorden hvassafell gialldaz kirkivnni æ holum ok biskupinvm fyrir þessar adurgreindar saker ok adrar fleire þo þær sie eigi hier skrifadar. sem biskup gotskalk hafði þa ath tala til olafs biarnasonar. Ok til sannenda hier vm settvm vier fyrskrifader menn vor incigle fyrir þetta bref er skrifad var æ holvm j hialltadal fostudagenn næsta fyrir palmsunnudag ære síjdar enn fyrr seiger.

454.

13. Nóvember 1499.

á Ökrum.

LAGABODSBRÉF Arnórs Finnssonar til Kolbeins Þórðarsonar um öll mál Kolbeins og Ólafs Pálssonar, sem Arnór lýsir, að hann hafi tekið umboð á.

Dómasyrpa Jóns Hákonarsonar á Vatnshorni (d. 1748), skr. c. 1608.

Ég Arnor Finnsson. Giori það aullum godum maunnum viturligt. þeim sem þetta mitt bref sia edur heyra lesit. að eg medkiennunst med þessu minu opnu brefi. at eg hef tekid med vottum og handabandi fullt og laugligt vmbod olafs pallsenar. til allz lauglign forsvars á þui sama mali

sem Colbeinn þordarson kærði til adnrgreinds olafs vm þad naut sem Colbeinn þordarson sagdi ad olafnr hefði feingit sier. Svo og hef eg tekid fullt og allt vmbod af greindum olafi palssýni vpp á Colbein þordarson vm þad sem olafir palsson ma til hans tala med laugnm og Colbeinn þordarson hefur vid hann Brotlignr ordit. huort helldur þad er j ordnm edur verkum. Eda j hnorin helst þad kann finnast ad olafnr ma vid hann sank á gefa. Lysi eg þui adurskrifadur Arnor finnzson fyrer anllum godum monnum ad eg nil þetta mal huorki sækia nie veria. nema med aiettum langum. Þui fyrerbyd ec þier Colbeinn þordarson at klaga ednr kiera optskrifadañ mann olaf palsson edur nockat omaka vm þetta adurskrifad mal fyrr enn vid haufum reynt adur med ockur lang hier vm. huort þetta mitt vmbod verdnr laugligt ednr eij. Þui Bid ec adnrskrifadir Arnor finnzson þier colbeinn þordarson. ad vitni allra godra manna sem þetta mitt bref heyra. sattsamliga vndir þann dom sem Ormnr Jonsson kongs vmbodsmann j þornesþingi edur hanz vmbodsmadur yfer nefner þessu adurskrifuðu mali. j vor eptir paskana. j moguligan tima. þa þu villt eg eg ma. og suara þu mier þa hans vegna sem domur dæmir. Enn eg vil snara þier hans vegna j sama domi verd eg skyllingur gior. Jtem j þridiu grein fyrerbyd eg arnor finnzson anllum og sierhuorium leikum og lærdum. huorrar stiettar edur virdingar hnorier eru ad lata nockurn dem yfer nefna sangdu mali edur vm ad dæma. nema ec sie med laugnm fyrer kalladur. þui ec vil sattsamliga til laga koma vm greint mal vid Colbein þordarson þegar hann vill og eg er lydugur til. Og til sanninda hier vm setta eg mitt jnsigli fyrer þetta lagabodsbrief. Skrifad á aukrum j hraunhrepp á mirnm miduikudæginn næstañ eptir marteinsmæsso þa lidit nar fra hingadburð vors herra Jhesu christi. 0000 lxxxx og ix ar.

455. 23. December 1499. í Sauðlauksdal.

Jón Jónsson (Íslendingr) gefr kirkjunni í Sauðlauksdal í Patreksfirði skógarhögg í jörðina Torstansfjörð (Trostansfjörð).

AM. Apogr. 1326, eptir frumritinu meðal Sauðlauksdalsbréfa, „accurate collatum. Jnnsigled var fyrir briefinu heillt og læsilegt ad vopninu janan j Briefed sialft ospiallad. og ad öllu vel læsilegt“.

Þath giore eg jon jonsson godum monnum kunnegt með þessv mýnv opnv brefi. ath eg medkennvntz at eg hef gefit bænhvsnv j savdlavksdal j patrefirde er liggur j saurbæiar kirkiu sokû á raudasande skogarhavgg j jördena torstansfiord¹⁾ til æfuenligrar eignar. til allra nýtsemda þeirra sem greind jord sauðlauksdalur þarf at hafa og þeir sem þar bva. Skulv þeir og havgva skog hvar þeir villia j greindri jordv torstanfirde¹⁾. her með skulu og þeir menn sem j skogi vinna fyrir greinda jord at osekiu troda gras og hafa beit fyrir eyke síjna medan þeir þvrfu j skoge at vinna at vndan teknum taudum og eingivm og öllu skadaræde vid þa sem þar bva. Jtem skulv þeir og sem vinna j skogi j torstansfirde¹⁾ fra dal mega stinga eda raska jordu til kolabrennu at oseki j tittnefndi jordv torstansfirde¹⁾ at skadalavsv þeim sem jördina eigur. Og til sanninda her vm setta eg mýnt jnsigle fyrir þetta bref er skrifat var j sauðlavksdal j patrefirde. á þorlaks Messo fyrir jol. þá er lidet var fra hingatburd vors herra jesv christi. M. cccc. nigivtiger og nigu ar.

456. 23. December 1499. í Skálholti.

Þeir prestar transskribera Odda máldaga frá 1270 (Dipl. Isl. II, Nr. 34).

AM. Fasc XXXIV, 9, frumtransskriptarbréfið & skinni.

¹⁾ Svo.

Það giorum ver asbiorn sygvrdzson. þordur gudmunz-son. augmundur þalson prestar skalholtz biskupsdæmis godvym monnvm kunnigt med þessv vorv opnv brefi. at ver haufvm sied og yfer lesit gamallt maldaga kuer kyrkiunnar í skalholhti suo latanda ord eptir ord sem hier seiger.

[Hér kemr sjálfir máldaginn.]

Og til sannenda hier vm festur(!) ver firr skrifader prestar vor jnsigilile(!) fyrer þetta (transskriptar bref) skrifad j skalholhti proximam diem ante vigiliam nativitatis domini. anno domini M̄cd̄xc nono.

457.

1499.

MÁLDAGI kirkjunnar á Gilsbakka í Hvitársíðu.

J.Sig. 143. 4to bls. 328—29 á pappir skr. c. 1600 (Garðabók). — Landsbókasafn 108. 4to bls. 422 (séra Jón í Hitardal).

Annar Gijlsbacka maldagi.¹⁾

Anno m^o. cd^o.²⁾ nonagesimo nono.

Jn primis var þesse m[alda]ge kirkiunnar æ gijlsbacka stadfestur oc samþycktur af [vi]rdulegum herra biskup stephane med gudz nað biskup j skalholhte med rade oc samþycke presta oc annara dandismanna sem þa woru þar nær honum.

Jtem ad siera þordur jonsson er þa hieilt stadenn selde kirkiunne jordena alla kirkiubol er liggur [j Gilsbacka]³⁾ kirkiusokn oc er xij^e ad dyrleika.

Jtem hier j mot skýl[ldi siera]⁴⁾ þordur hafa hier [j mot⁴⁾ xje af instædu kirkiunnar j suo [virdum]⁵⁾ peningum. ij. kыр. ij. ausandar⁶⁾ kugillde. vje. j [giellðfie⁶⁾ j nautum oc saudum oc hest firir hundrad.

Jtem er nu jn[instæda⁶⁾ kirkiunnar xi kыр. attatijger

¹⁾ Á undan er máldagi frá 1463; ²⁾ xl(!) hðr; ³⁾ [108; fúid úr 143. ⁴⁾ [el. 148. ⁵⁾ þannig,

asaudar oc attá betur. iiij. bestar. forustusaudur oc gridungur.

reiknadist í porcio iiij merkur vppdú v dúr er siera þordur hefr halldid stadenn oc lagdi hann kirkiunne hialm er giordur var firir iiij merkur.

458.

[1499—1508].

BRÉF þeirra lögmannanna Finnboga Jónssonar og Þorvarðs Erlendssonar, þar sem þeir samþykkja og ítreka, að fylgt sé Launguréttarbót Kristjáns konungs hins fyrsta frá 28. Nóv. 1450 (DI, V, Nr. 55) um landsvist útlægra manna, og banna að slíkir menn sé dæmdir ferjandi út af landinu áu náveru lögmannna, samkvæmt lögbók.

Add. British Museum 11, 242. to bl. 63b, „Dæggradvöl“ síra Gottskálks Jónssonar í Glaumbæ, skr. 1543—1593. — MSteph. 60. 4to bls. 81 með hendi síra Eyjólfis Jónssonar á Völlum (d. 1745).

Orskurdr lögmannanna finnboga jónssonar ok Þorvardar
Erlendssonar yfir kong Christierns riettarbota
brief. utan artals.¹⁾

Þeim godum monnum sem þetta brief sia edur heyra sendvm vid finnbogi jónsson ok²⁾ Þorvardr erlensson logmenn yfer jslandi Q(vediu) G(uds) oc vora.³⁾

Witit þier goder menn at vit hofvm sied oc yfer lesit vorz nadugazta herra kong kristiernz Rettarbota bref j hueriu oss mætte stor nytsemd at vera ef þat væri svo greint oc articvlerat sem logmonnum oc logrettomonnum þætte landenu oc almvganvm nytsemd j vera [et cetera.⁴⁾

Fyrst þar [at⁴⁾ vor nadvg⁵⁾ herra kongren⁶⁾ fyrirbydr [hirdstioranum. logmonnum⁷⁾ oc syslumonnum æ jslandi at tilstedia at vtlæger menn gange [og fari⁸⁾ sem frialsar

¹⁾ 60, og ritar síra Eyjólfur aptan við bréfið: „Requirit hæc decisio accuratum examen ad stateram cronologicam“. Engin fyrirsögn í 11, 242. ²⁾ 60; sl. 11, 242. ³⁾ 60; sína 11, 242. ⁴⁾ [sl. 60. ⁵⁾ nadugasti 60. ⁶⁾ kongr 60. ⁷⁾ [lögmonnum. hirdstiorum 60. ⁸⁾ [b. v. 60.

menn j landit¹⁾ oc at þeir blive stavdvgt²⁾ æ kirkiunne til þess at þeir ero skipradner til noregz. Enn ef þeir finnaz vtan kirkiu þa³⁾ fare þeir sem logbok vottar oc svo (skyrer) nor landzlagabok. at huer sa madr sem mane verdr at skada skal vtan fara sem fyrst ma hann epter logmanz rade.⁴⁾

[Og þa sama articvloz samþycktum vid⁵⁾ fvlkkomlega firir log at hallda oc firirbiodum [anllum systlumonnum⁶⁾ oc þeirra lenzmonnum nockrum vtlægum manne dag at gefa æ konvngdomzens vegna framar meir en⁷⁾ greind rettarbot vtvisar.⁸⁾

[Svo oc⁹⁾ somuleidiz forbiodum nid at eingem man¹⁰⁾ dæme vtlæga menn ferandi vt af landit¹¹⁾ vtan ockare¹²⁾ nauern [ok eptir þvi¹³⁾ sem logbok uottar.

459.

[um 1500].

SENDIBRÉF, er Hallr prestur Þórarinnsson ritar Birni Guðna-syni í Ögri um Ásgrím frænda sinn.

AM. Fasc. LXIV, 8, frumrit á skinni, komið frá Látrum að gjöf síra Hjalta Dorsteinasyni. — Apogr. 953 eptir frumritinu.

Ærligum manni birne bonda gndinasyni er brefid sent.¹⁴⁾

Ærligum dandi manni birne bonda gndinasyni. heilsar ek hallur prestur þorarinsson med gudi ok worri fru.

Þackar ek ydr firir allt þat sem þier hafit mier wel giort. þikiunzt ec vita. at ydr mune sagt hafa werith. at steinvór frændkona mjn hafi giort bod epter asgrime frænda mjnnum. hejm j hnamm wm daginn. ok beitt ordlofs til þess. at hann mætti finna hana heima j hiardarholtti. ok ek senda hann ekki þui aftur til ydar. at nu war suo komit j far-

¹⁾ landinu 60. ²⁾ stodugir 60. ³⁾ [sl. 60. ⁴⁾ Sbr. Launguréttar-bót § 12. ⁵⁾ [Og þann sama articla samþykkium ver 60. ⁶⁾ [systlumonnum ollum 60. ⁷⁾ sem b. v. 60. ⁸⁾ aavisar. ⁹⁾ [sl. 60. ¹⁰⁾ madr 60. ¹¹⁾ landinu 60. ¹²⁾ ockar 60. ¹³⁾ [b. v. 60. ¹⁴⁾ Utanaskript bréfs-ins.

dogunum. at þær uitid at ek hafði ecki ydarn loford þar wpp a firir mæri at hann væri j ydarn gard at sinne. þó ek hefða þeinkt at þat munde hafa matt til ædra orða koma hier efter sem adr. uil ek giarna þacka ydr ok yd-uarre dandi kunnu firir allt uel giort til hans. fra fyrsta er hann kom j ydarn gard ok til þess er hann for. þui þat hafi þid bædi giort med heidr ok æru ok suo þacka ek ollu dandi folki firir allt uel giort til hans. þui sem j ydarn gard er. bædi ord ok werk.

ei meira w m sinn. hier med geymi ydr gud ok hans modir maria.

460.

[um 1500].

SENDIBRÉF Guðna Jónssonar á Kirkjubóli til Jóns Sigmundssonar um viðgerð á söðli.

AM. Fasc. LXIV, 15, frumritið á skinni með hendi Guðna Jónssonar.

Jone sigmundzsyne er brefit sent.¹⁾

Gud veri med þær minn godi vin jon sigmundzson.

eg gudine jonsson heilsar þig kærliga med gud og hans modr marie.

bidr eg þig v m kærliga ath þu sverfer upp saudulinn þann eg sendi ydr og siaer suo til ath ecki brotne jarnid vr. skal eg giarna giora þin vilia j gen huad þath er þu villt mic bidia þath eg ma med æru giora. vina uel og lat hann nu uel fara. þar þicki mæri að liggia og lat hann snart buen og skila honum til biarnar gudinasonar. skal hann senda mæri hann. þui eg hefi aunguann annann saudulin.

hier med gefin þeim g[udi] og sancte petra nu og alla tíma.²⁾

¹⁾ Utanáskript bréfsins með sömu hendi og bréfið. ²⁾ í AM. Fasc. LXIV, 18 (frumrit á skinni, skorin meira en helmingr af ofan frá

461.

[um 1500].

MÁLDAGI kirkjunnar á Bessastöðum í Fljótsdal.

AM. 914. 4to, afskrift Skriðuklanstraskjala staðfest á Berufirði 28. Sept. 1697 af Guðmundi Árnasyni og Brynjólfi Halldórasyni, og segja þeir máldagann „á kálfskinn með gamla skrift“. — AM. Apogr. 4441 (eptir 914. 4to). Sbr. eldri máldaga: Dipl. Isl. I, Nr. 92; IV, bla. 212. Stofn þessa máldaga er allr foru, en í heild sinni mun hann vera frá þeim tímum, sem hér er sett.

Bessastada kyrkiu Maaldage.

Þesse er maaldage á Bessastöðum að þar skal vera heimilis prestur¹⁾ ef saa vill sem þar byr. og hafa kiðred fiórda dag Pascha og taka heima tijund og allra heimanna og lysetolla. Reida preste ijc. þar er skylt að syngia huðörn dag helgan og alla ýmbrudaga. midvikudaga alla og friaadaga alla aa lǫngaföstu og ij dimbildægur. palmsunnudag og paaskadag. allar tider. Þar skal annast hundradalna omaga. edur laata syngia hundrad saalumessna. Reida

og niðr úr, og neðan af er skorið óvíst hvað mikið) er svo látandi brot af sendibréfi frá 16. öld, sem ekki verður glögt séð við hvað á :

Heidursamligum dandemanni og
 alla ydra dygd og velgiornin[ga]
 spurt hafa at taca vt peá[inga]
 fiordungs glofna nær hu
 ofne elligar vilda ec aunguan
 hia var: en ec nada aungum n
 nei firir. var mier eigi suo micill h
 [ha]fi brugdit af ydrum raa[dum]
 naðr vor at eg lofad
 og annað til . er ec nv yður þ[ackande]
 hygg yður j Rettri trv at segia
 kasti af þeim sem mier voru
 sa jngibiorgu dottur minni
 kote þar til er yður þat nu j
 hafa þa ec vil afleggja
 og rettviassazt talad
 at mier lifandis at þav þ
 sem þau eru. er ek yður bæ

¹⁾ heimumprestur(!) hdr.

vt ef vill þetta hundrad í vadmóllum, mat. eða klæðum¹⁾ þeim faatækum mónum sem hann vill, og sie sá eige logbodenn²⁾ á hans fie.

Kyrkiañ á tuo³⁾ hundrud í heimalande og j^e.j metfie xij kugillde og eun v^e ofrjyd.

Þar er skiltt að veita hus öllum faatækum mónum huadan sem að koma huórt laugarkvelld, og fyrer postula messur allar og stærre hatjyder.

Hun á tuo skogarparta í Hrafnkelstada jörd, mille buskulækjar og að læk þeim sem fellur firer framañ Brattagierdeseyre og anuan í Glumhofdum millum lækja tuggja, skogarteig millum Gilsdr og Budlungarvallar aar, vpp að götum þeim sem liggja fyrer ofañ alla skóga, og þar með allur Skeggiastada huammur, þar með Kaarataunga.⁴⁾

Kyrckiañ er helgud Gude og S(ancte) Thorlace. Hun eigur kðleik ock messuklæde sæmeleg, krossa ij, mariuskrift, Thorlacks hjkueske, ij^e í bookum og hundradz salltara, alltaress klæde tuð, og annað fornt og dukar tuejr, eitt steintialld í kór, kluckur ij, glódarkier, elldbere, merke, sacrarium munnlaug, ample með tin, paxblad, jarnstikur ij.

Medkienne og Hañs Gerchen að Jón Einarsson medtok þenuañ maaldag(a) að Vjdevollum laugar-dageinu næstañ firer Huijtasunnu Anno 1599 þessum mónum hiðveraude Biarna Einarssýne og arna Jonssýne, huorier að skrifa sýnar haudskriffter með minne hier nedañ vnder.

Haus Gerken Eh. Biarne Einarsson eigeu hand.
arne Jousson eigeu hand.

462.

[um 1500].

AFHENDING HÁLSSTAÐAR Í HAMARSFIRÐI.

AM. 263. Fol. bls. 11, skr. 1598. — Máldagabók Biskupskjallasafnsins hin gamla (= D 12.) bl. 134b, skr. 1601 (= b). Sbr. afhending 1524.

¹⁾ Svo; ekki: skædum, sem þó er fornara. ²⁾ Svo; ekki: logkominn. ³⁾ Svo. ⁴⁾ Svo; ekki: Kaaratwaga.

Häls [gamall maldage.¹⁾

Andres kirkia vnder halse: atte suo ordna peninga: þa Eyolfur [Eyiolfsson etcetara.²⁾

jn primis : v kyr : og xl asavdar : viij sandi tuævetra : hestur tolf vetra : oc annar þrettan³⁾ vetra : hross fullroskid : oc eirn fole tuævetur : ij hross veturgomvl : aller fyrer iij⁴⁾ : þetta jnnan gatta : xxx. skiolna kerald : oc annad xvj skiolur. og eij mathelltt. vj trog : oc vj. vppgiordar kerolld : oc iij skaler : iij spæner : ij diskar : j. kanna : iij borddiskar : eirn tneggia skiolna ketill bættur : ein sygd oc brýne : ein hrijfa : einn reidingur : oc ij einhogldvngar.

463.

[um 1500].

AFHENDING Hofsstaðar í Álftafirði.

AM. 263. Fol. bls. 11, skr. 1598. — Mál dagabók Biskupskjalassafnins hin gamla (= D 12) bl. 183a—34, skr. 1601 (= b).

Hof [gamall maldage.⁴⁾

Suo mykla peninga afhente Asmundur Gudmvdnzson sira Halli Sigurdzsyne : Enn þollaknr prestnr þorarinsson medtok : a Hofvi j Álftafirði.

jn primis ix kyr oc asandar kugilldi : firir hina tjuvndv : lxxx⁵⁾ asaudar : xij saude tnævetra : þrevett navt : iij hesta vonda : iij hross : oc ij gellid : ij sængur med aklædvum : oc ij dýnur ad avk : og einge rekivvod med : mvnlang oc vatzkall : duknr hrijngofinn half vij⁶⁾ alin : vij vppgiordar kerolld vond : loggstockinn og giardlaus : xij trog : og eckj mathellid⁷⁾ : ij stor kerold. oc er annad med þremur giordvum : oc floar : ij skaler heilar. enn iiij rifnar vi spæner : iij diskar vonder : strockur : tueggia flordunga ketill vondur : vij flordvnga ketill : ij skiolur vond-

¹⁾ [263; ²⁾ [þa eyiolfsson(l) b. ³⁾ flortan b. ⁴⁾ [263; ⁵⁾ lxxxx b. ⁶⁾ vj b. ⁷⁾ mathellt b.

ar : kanna : tinfat lytid : Brithogg : Brýne : jarnkall : smior
x. flordungar oc einn hamar.

464.

[um 1500].

VIRBINGARGERÐ á staðnum í Hoffelli í Hornafirði.

AM. 263. Fol. bls. 13, skr. 1598. — Máldagabók Biskupskjala-
safnsins hin gamla (= D 12) bl. 132^b 133, skr. 1601 (= b).

Hoffell [gamall maldagi.¹⁾

Þetta greiddi þosteinn Biarnarson með stad í hoffelle:

í metfie ij^c. og xij aurar í tjoildum : beckiar klædi
ijj. í hundrad. kolur ij í xij aura. ij. merkur í Busgðgnum.
iij kistur oc ij býrdur oc ij net fyrer xvij aura. ix aura í
vidum : pundari fyrer vj aura. iij merkur reykelis fyrer v
aura oc ij alner betur. vefære²⁾ í xij alner. ij. kambar í
v aura. hestur fyrer hundrad.

Þessir menn voru í virðingu. jlluge þoralfsson.³⁾ Grim-
ur jukunns⁴⁾ Hilldebrandur arnorsson prestar. þorarenn
Helgason. þorlakur Arnorsson. Beiner eyolfsson leikmenn.

465.

[um 1500].

AFHENDING staðarins í Einholti í Hornafirði, þegar síra Jón
garði lét lausan, en séra Magnús Jónsson tók við.

AM. 263. Fol. bl. 12—13, skr. 1598. — Máldagabók Biskupskjala-
safnsins hin gamla (= D 12) bl. 133 a—b. skr. 1601 (= b). Síra
Magnús Jónsson í Einholti dó 1514; er því sízt fjarri að setja þessa af-
bendingu að efni til um 1500.

Einholt [Gamall maldage.⁵⁾

So ordna peninga afhendti síra jon Garde stadnum í
einhollte enn síra magnus medtok.

¹⁾ [263; ²⁾ vefære b; ³⁾ þoralfsson b; ⁴⁾ jukunns⁴⁾ (= jokkums-
son) b; 263: jukri⁴⁾sson(!) ⁵⁾ [263.

jn primis xij kyr. v. asaudar kugillde oc xij saude gamla : sex vetra gamallt naut og [vetur gamallt naut¹⁾] fyrer ij. cc. iiij [veturgomul naut²⁾] fyrer. c ij naut tuævetur fyrer c. iiij kaplar³⁾ oc veturgamallt naut fyrer c. fimm hestar og ij. hross virdingar goz.

Æfter frafall sira magnus heitiús jonssonar tok vid oddur prestur þorsteinsson so mikla frijda peninga stad-arins vegna j einhollte : jn primis viij kyr. vj veturgomul naut oc [veturgamallt naut²⁾] firir c. iiij veturgomul naut firir c. ij naut tuævetur fyrer c. þrevett naut firir³⁾ iiij kalfa oc veturgamallt. naut j. hundrad : jtem v. asaudar kugilldi oc xij sauder gamler : er þetta junstæda : jtem j kôplum v. hestar oc iiij hross : jtem portio Ecclesiæ sem sira magnus heitinn lysti a deyanda deigi voru ij^c oc xx er fallit hafdi oc batur ad auk : jn primis luckter xij sauder gamler oc iiij asaudar kugilldi. jtem lucktu erfingiar sira magnus heitins jordina haukafell er liggur j einholltz kirkiu sokn firir viij^c med ollum gôgnum oc giædum. jtem lucktu þeir v^o j koplum. xij fiordvnga smiors firir c. iiij vætter fiska firir c. ij kier j jördu firir c. oc onnur ij. kier firir ij. c. kom oc eitt⁴⁾ kier firir batenn. Þetta j virdinga gozi sem hier seiger. ij pottar goder : eitt mortiel oc einu kietill steiktr. var þetta fyrer hundrad : jtem ij tinföt. iiij kônnur. einn kietill vondr. var þetta firir hundrad. xx vppgierda kieröld med florum skiolum. xx trediskar vonder. xx trog. xxij. sker-bord. xij. skaler oc viij spæner. v. snældur med snudum : j strockr. a vj hesta reip. einer torfkrokar⁵⁾ oc pundari. var þetta allt firir hundrat. jtem iiij bediar dynur. iiij hæginde. iiij reckiu voder. ij. aklæde fyrir c. jtem eitt tialld fyrer hundrad. jtem munnlaug oc vattnzkall firir hundrad.

466.

[um 1500].

VITNISBURÐR Magnúsar prests Jónssonar um það, hverja peninga hann hafi meðtekið með Einholti í Hornafirði, þá er sira Jón Þórarinnsson afhenti.

¹⁾ v. g. a. b; ²⁾ kalfar b; ³⁾ þannig bæði bdr. ⁴⁾ ij b; ⁵⁾ torf-krokar b.

AM. 259. 4to bl. 40a, skr. um 1600 fyrir Odd biskup.

Einholti.¹⁾

Ëg magnus prestur Jonsson medtok so mickla peninga sem hier seiger þá Sera Jon Þorariñsson afhenti kirkinna j Einholtti og stadiinn.

Jñprijmis 13 kyr. 7 ær og 20. 9 sauder veturgamler. tuænetur hratur. 12 sauder gamler. sex uetra gamalt naut og veturgamalt fyrir 2^c. Tuo naut tuænetur. og tuænetran gradung. og 4 kalfa og veturgamalt naut fyrir j^c fiogra uetra gamalt naut fyrir 2 vet'er smiors. Jtem 5 hundradz hesta og 3 hross med þui er Eijrekur Jonsson lagdi aptur til stadarins.

5 sængur nondar enn eingiñ abreyða. og eingiñ huylu-
vød. j pallklædi. og j muñlaug og vatzkall. 2 konnur. og konnubrot. 2 pottar. og var annar botnlaus. 2 katlar uond-
er og 5 tinfot. 2 sterk e(n) vond 3. 20 diskar. 20 skerbord.
5 spæner. 5 skaler. 5 snældur med snudum. 20 trog og 20
kiorulld god og uond og aull minne enn mæler. Sexæring-
ur uondur.

467.

[um 1500].

MÁLDAGI Olafskirkju á Kálfafelli í Fellshverfi.

AM. 259. 4to a) bl. 7b—8a, skr. c. 1600; b) bl. 36a—37a, einnig skrifað c. 1600.

kalfafell j Hornafirði.²⁾ [Gamall maldagi.³⁾

Olafs kirkia á kalfafelli j fellshuerfi á heimaland allt med gøgnum og giædum. skogum og rekum. hun á xvij^c fiorn er liggur fyrir stadnum. hun á fiöru er liggur fyrir Steinajordu og ern reiknud fiorumorekin fyrir austan ad bera skýlldi tyndinn ýfer kalldar-
dal j mitt skardit j Riupnnadal. Eñn fyrir vestan stadar-
fiöruna⁴⁾ og steinafiöru rædur ur uestan verdri⁵⁾ nausttoptt

¹⁾ með hendi Odds biskups. ²⁾ bætt við í a með hendi Odds biskups. ³⁾ [b. v. í b með hendi Odds biskups. ⁴⁾ b; fiörunu a. ⁵⁾ vestri(!) a, b.

þeirri er stendur j Steina jordu og j vordu þá er stendur á [felsinu¹⁾] fyrir austan Steinagotu. er inn er ridid á dalinn. hun á x auxa²⁾ beit á borgarhafnarheidi vīm sumarvidarhógg j holaland og³⁾ xxx besta.

vij kír og l asaudar. gellðfiar hundrad. halftt fimta hundrad j brossum. vje j metfle og hundrad vadmala.

hun á fyrir innan sig ije j tiolldum. skrin og mariuskriptt. krossar ij. glergluggi. brijk yfer allttari. kluckur ij. kistur ij. kerttastikur ij fyrir hundrad og þar med glodarker. kaleikar tueir. fernn messuklædi. allttarisklædi iij. dukar iij. kapur ij. sloppar ij. messufatastöckur. fonz vīm-buningur. mercki eitt. muñlaug.⁴⁾ lýsikola. lectarar tueir. elldberi og þelahógg. ije j bokum.

Þangat liggur tijund og lýsitollur af vij bæium.

Þangad liggur kirkian j borgarhöfn og misser söngs hinn fiorda huernn helgann. þar skal sýngia þria ýmbrudaga. halfkirkia á breidabolstad .c. önnur á reinivellum⁵⁾ og iij bænhús. takast vj aurar af iij. Enn af einu v aurar. takast vj aurar og hundrad af borgarhofnn. enn hundrad af huorru hinna.

Þar er tveggja presta skýllda og diaknna.

Jtem lagdi herra Oddgeir⁶⁾ vj sær og kw

Jtem gaf hinrich Arnason⁷⁾ j Testamentisgief floru er att hafa vppsaler er liggur uid Smijrlabiargarfioru sancti Olafi og kalfafells stad er liggur j fellshuerfi. er það fiordungur ur øllum rekum.

hun á skóg allann j breidabolstadarfialli er uid risa breckur. hun á skog allann j þui fialli er fyrir innan gia er og alltt ad steinbogagili sem kallad er. árhalsa skog fyrir innan birnná. hun á laufatungur hinar innri sem standa i kalfafells landi hinu ytra.

þetta er maldagi greindrar kirkin.

¹⁾ a, b. ²⁾ uxa b. ³⁾ Svo a, b; rétt mun: á. ⁴⁾ b; munlug a. ⁵⁾ a; Reinivollum b. ⁶⁾ d. 1381. ⁷⁾ Kemr við bréf i Hornafirði 1480 og sýnist þá hafa verið gamall maðr (DI, VI, bls. 304).

468.

[um 1500].

AFHENDING staðarins í Kálfholti í Rangárþingi, þá er síra Þórður Ólafsson afhenti, en síra Ásmundur Jónsson tók við.

Add. British Museum 11, 245. 4to bl. 224b (FM. 402), tekið upp í máldagabók Odds biskups eptir mjög rotinni skrá kirkjunnar í Kálfholti

Kalfholt.¹⁾

Suo mikid gotz var lokid stadnum j kalfholiti er sera Asmundur jonsson med tok. enn sera þordur olafsson afhenti.

Jn primis tuenn messuklædi. sloppur .ij. alltarisklædi med tueimur dukum .ij. kaleikar .iij. kluckur .ij. biollur. fontz vmbunadur. Mariuskriptt. Olafs skriptt. kross yfer alltari med lijkneskium og brijk og ij krossar adrer. kannu. alltarisbok. glodaker. sacrarium. munnlaug. kista olæst. lectari. stoll. kirkiukola.

Jtem .x. kyr .ix. asaudar. þriu hundradz hross. iiij. ær firir halfann fiordung vax .v. merkur vax. iij^e j metfie. lxxx. alner j hafnarvodum. j stadarspioll er sæmundur p[restr] lauk.

[það sem hier er skrifad vm bækurnar eda huersu margar þær hafa þa verid. það verdur ecki lesid.²⁾

469.

[um 1500].

MÁLDAGI kirkjunnar í Gaulverjabæ í Flóa.

AMagn. Apogr. 1896, afskrípt gerð 23. Aug. 1712 í Skálholti og staðfest af Árna Magnússyni, Gísla Bjarnassyni, Þorgíls Sigurðssyni og Páli Hákonarsyni, eptir afskrípt með hendi síra Vigfúsar Oddssonar (d. 1650), og hafði síra Oddr Stephásson (d. 1641) skrifad á máldagann: „Þetta er sa Bæiarkirkkiu maldagi sem eg hef epter hallded og miner forverarar fyrer mig. Oddur Stephansson med eigin hendi“; hafði hann látið þinglesa máldagann á Bæjarþingi 7. Maí 1636, og votta það Vigfús Gíslason, Vigfús Jónsson, Magnús Guðmundsson, Guðmundr Jóns-

¹⁾ með hendi Odds biskups. ²⁾ [Athugas., er Oddr biskup lætr afskrifarann setja.

son, Snorri Jónsson og Dórólfr Guðmundsson. — AMagn. Apogr. 1897, afskript gerð í Skálholti 23. Aug. 1712 og staðfest af Árna Magnússyni og ádrnefndum mönnum, eptir afskript gerðri 16. Október 1646 í Odda á Rangárvöllum og staðfestri af Markúsi Snæbjörnsyni, síra Birni Höskuldssyni, Jón Vigfússyni og Benteini Ólafssyni, en þeir rituðn eptir bréfabók síra Stepháns Gíslasonar (d. ²⁶/₈ 1615). — AMagn. Apogr. 1898, sem hér er fylgt; er afskript áð gerð í Skálholti sama ár og dag sem fyrr segir og staðfest af sömu mönnum, eptir transcripto með hendi síra Jóns Erlendssonar staðfestu af honum, Guðmundi presti Bjarnasyni, Nikulási Oddssyni, Valda Guðlaugssyni, Hannei Helgasyni og Ormi Jónssyni, en transcriptum þetta var gert eptir vidissæ Magnúsar Guðmundssonar, Bjarna Sigurðssonar, Gísla Guðmundssonar, Sveins Gíslasonar, Jóns Jónssonar og Ögmundar Sigvatssonar, sem votta sð sín afskript „sie ad ollu samhlöda eiginn handskript salnga syra Guðmundar Gíslasonar“ (d. 1605). Gíslamáldagi nefnir ekki akrland, og er því þessi máldagi eflaust snögt um eldri. Drjár síðustu kirkjujarðirnar standa ekki hjá Vilchni né Gísla, og mun Gíslí hafa skrifað eptir Vilchni.

GaulveriaBæiar kirckiu máldage.¹⁾

Kirkian í GaulveriaBæ²⁾ ä heimaland allt med gögnum og giædnm.

Hun ä þessar jarder.

Hellnr. leigd fyrrer hundrad.

Haug³⁾ leigd fyrrer hundrad.

Gierdur⁴⁾ leigd fyrrer hundrad.

Nedra voll⁵⁾ leigd fyrrer hundrad.

Hamar leigd fyrrer hundrad.

Snogznes⁶⁾ leigd fyrrer hundrad.

Kirkian a akrland under sælding kornz a loptstöðum arlega oc þara med sem nægest.

Gaulveriar eiga vetrar beit í loptstada land verkhestum tveimur. folöldum. unghrossum og saudnm fyrrer vestann gautu.⁷⁾ skal beit þesse hefiazt er saundur geingur fra riettum og til þess lomb [fara⁸⁾] fra saudum. nautabeit unst vj. vikur ero af sumre.

halfan hvalreka um allar flödur eiga Gaulveriar vid

¹⁾ 1896; Máldage Gaulveriar Bæiar stadar kirkin j Floa 1897; eingin fyrirsögn 1898; ²⁾ Gaulveriarbæ 1897, 1898; ³⁾ Hangur 1896; ⁴⁾ Gierdur 1896; ⁵⁾ Nedre vollur 1896; ⁶⁾ 1896, 1898; Snokanes 1897; ⁷⁾ gautur 1896; ⁸⁾ [eru tekin 1896.

loptstada menn oc suo ad fara ad veidum. enn fiara skiptizt ad veturnottum. oc eiga adrer austur fra enn adrer vestur vidreka. Enn fiskreke skiptizt ad kasaskiere oc eiga Gaulveriar sin missere hvorar fiourur.

Gaulveriar eiga allann þara vestur fra husum unnst iij vikur ero af sumre. þa eiga loptstadamenn þara allann til föstudagsinz j fardogum ä þeim hluta fiöru er þeir haft hafa annat sumarid ädur.

Solvanam eiga Gaulveriar oc þangskurd. þeir eiga skipstödu naust oc fios anda¹⁾ skipverium oc korngard ä loptstodum arlega.

þeir skulu räda firir beit er ä Gaulveria²⁾ bæ bua ä allre myre. og ä Vollur vid þa er sambeit eiga. lata finna hreidur oll hvar sem finnast j Galltastada lande oc Vallar lande.

Selför a nedra voll og skal þar þeim fa er ä Bæ bua hross stodul oc kvijar.

fertugan kost j Gierdaland.

aller þeir menn sem sambeit eiga upp i woll. skulu hafa j trod fienad sinn upp fra olafs messo.

Eitt trie skal fara til bruar ä Gierdalæk.

J Nese er stodhrossa beit. enn a Hamre tveggja gielldhrossa³⁾ beit. tveggja gielldhesta beit a Galltastodum j äldögum.

470.

[fyrrir 1500].

SKRA um eignir Snæfuglsstaðakirkju i Grimsnesi, þa er Eysteinn Guðmundsson afhenti, en Eilifr Guðmundsson meðtök.

Máldagabók Biskupsskjalasafnsins hin forna (= D12) bl. 137b, skr. 1601.

Snæfuglsstadur.

Jtem voru suo mycklir frijdir penijnga(r) med kirkiu a snævoxstodum þa er eysteinn (gudmundzson) afvennte enn eilýf[ur] gudmundzson (medtok).

¹⁾ handa 1896; ²⁾ Gaulveriar 1897, 1898; ³⁾ gielldhesta 1896, 1897.

Jn þrymris vj asaundar kugillde oc iiij kyr. xij saudir gamlir j .ij. hundrud. iiij vetra gamallt naut og ij hundrud j koplum. hier med afvennte eysteinn gudmundzson allt ornameñtuñ kirkiunnar suo sem þad stod j maldaganum.

suo mic[id] j busgagnne. ij kerolld. ij trog. ij huyluodir. ij skalir. iij hurdir oc iij rumstockar oc eitt hundrad j koplum.

471.

[um 1500].

REIKNINGSSKAPR á Snæfuglsstöðum í Grímsnesi.

Máldagabók Biskupskjalasafnsins hin forna (= D 12) bl. 137b—138a, skr. 1601.

Snæfoggs Statur.

Suo felldur kirkiu reiknijnngur a snæfoggsstöduñ sem hier seigir.

messuklædi ad aullu oc eirnn hokull vonndur. þar til alltarissklædi mod brun oc fordukuñ. kálekur brakadvr. de sanctis gradall oc de sanctis ottu saunngua Bok oc de tempore missale fra øskudeige oc til passionem domini oc de sanctis med legenndur iij oc einnginn alfær. ottu saunngua bok á sumarid. de tempore ýmñarijus alfær. sequencijubok oc salltari vonndur. þriar kluckur oc eru ij brákadar og korbialla þar til. pijslarmark med alabastrum og annad med tre. mariuskriptir ij. margretarskriptir tuær smár. lijkakross brákadur. mariuskript med vppkast. Jtem tok eg sijra gudlogur stadinn miøg hrørligann oc kirkiuna oc tuniñ orgeinngiñ. tok eg med stadnum j matbord oc ij fialir oc ij hurdir vonndar ij keraulld ij trog oc ij skiolur oc ij huylvodir. ein kyr oc eirñ hestur og j hross. A eg fyrrgreiñdur sijra gudlogur ad gialda kirkiunni xvj hundrud. iiij kyr oc fiögva vetra gamallt naut og vj asaundar kugillde. ij hesta og eitt hrøss og ij hundrud þar til j fridu.¹⁾

¹⁾ Hér kemr í máldagabókinni á eptir skrá um landamerki Snæfuglsstaða.

472.

[um 1500].

LÝSING Guðlaugs prests um landamerki Snæfulgsstaða í Grimsnesi eptir frásögn Arnórs prests Haldórssonar, er staðinn hélt (um 1460).

Máldagabók Biskupskjalasafnsins hin forna (=D 12) bl. 188a, skr. 1601.

Snæfulgsstaða landamerke.¹⁾

Sagde mior sijra arñor halldorsson.²⁾ er stadinn hieilt. og jngvelldur eiregsdottir. Eijolfur kolbeinson oc einar magñusson þesse lañdamerke ð snæfogsstodum.

vr feruhamri og j kañb. vr kañbi oc j kolgrafarhol. vr kolgrafarhol oc j þufuna ð finnabeide oc j steinahofdann j miofa farinu. rædur þð farid j fagraholinn. fyrir austan farbotña. vr holñum oc j nordañverdañ kerholinn. vpp yfir tiorñinne. oc j holinn vñdir markabreckvr. þadañ oc j kiolina þar er vid rijs. rædur þð kiolurinn j gardinn er liggur fram ad anne þar sem endar kiolinn.

473.

[um 1500].

SKRÁ um landamerki milli Voga og Grindavíkr.

Landabókasafn 108. 4to bls. 543 með hendi séra Jóns Haldórssonar í Hitardal „Eptir atgömlum rotnum blöðum úr herra Gísla Jónssonar bréfabók“. Sbr. Dipl. Isl. II, bla. 76.

Um Landamerke i millum Voga og Grindavíjkur.

Ur máldaga sem skrifadur var i tjd Byskups Stephanar.

Voru þesse landamerke hófd og halldin i millum voga ð strónd og grindavíjkurmanna meir enn upp ð 30 vetur ðkallslaust. ad vogar ætte ecke leingra enn nedan fra ad Kálfsfelle og upp ad vatnskótlum fyrer innan fagraðal og

¹⁾ á spásælu með hendi síra Jóns í Hitardal. ²⁾ Kemr við bréf 1461 (DI, V, 238).

upp ad flettnum þeim sem stendur vid Skóðfell hid nedra vid götuna enn Þorkötlustader og Jarngerdarstader ættu ofan ad þessum takmörkum.

474.

[um 1500].

SKRÁ um landamerki milli Vikr á Seltjarnarnesi (Reykjavíkr), Örfæriseyjar, Eiðs og Lambastaða.

AM. 238. 4to bl. 28 (Bessastaðabók), skr. c. 1570.

landamerki á milli: vikr: erferiseyjar: eidz: og
lambastada.

Jtem svo ordna landeignn agreiðdi olafur olafsson og jon palsson mille vikur og erfæris eyjar fra granda hofdi vt j giegnum midia holma: fra granda hofdi og fram at eidz gardi enum minna. þadann og vestur j griot gard firir svnnann eidz tiornn og ofan þar sem gardvriinn geingvr syðvr j sio firir avstan lambastadi. þadann og austur med sio. allt in at hanga hamri. þar sem vardan stendur: þadann sionhending vp æ hliðena ad þvfvne þeirre er þar stendur: þadan sionhending j ofan verdann fylatiarnar læk. og sionhennding þadann j motz vid ravdara vestur j sikit firir vestann ravdarar grafer. þar ofan j grofina og fram j sio:

Jtem lýstv þessir menn þar þa firir oss: olafur olafsson og jon palsson. vorv þeir þa vnger menn er þeir heýrdv sina forfedvr seigia at þessi landa merki hefði verit halldin svo leinge þeir vissv til og nv sidann var nv hver þeirra firir sig meir enn fimtvgger at allðri. vorv þessir menn hia er afvend var jorðinn reykjavik arne eriksson. asbia(v)rnn þorbiarnnason. gissvr þolleifsson og brandur Hallbiarnnason.

475.

[um 1500].

MÁLDAGI Sauðafellskirkju í Döllum.

Máldagabók Biskups-skjalasafnsins hin forna (= D 12), bl. 87 b—88 a, akr. 1601.

Sauðafell.

Egidijns kirkia a sauðafelle a kross j haukadal. hljdar-tun allt. sauðfelljngga mula. beckradal. kirkiufellsmýrar. (ur) [byðu biargs¹⁾ gile þui sem rennur j reykiadalzbotnne. voru ermmstadir²⁾ settir j borgun fyrir xij kugillde. skyllde erfjngjar elenar aptur leýsa fyrrsagða jord fyrir xij^c. Jtem a kirkian xij kugilldi. Jtem lagði þordur bonnde (til) iij kugilldi oc hundrad j vadmalum oc lerepte fyrir halfkirkiu skyllde a fellzeñða. þar ð ad vera heimilisprestur oc diakne. Jtem a kirkian fornn messuklæde. corporal. kalek. oc altaris stein. kananum bok. messobok de tempore frá paskum til adveñtu samsett. sequenciubok per annum. de sanctis skræða. ottusoñgva bok ð de tempore fornn capitularius de tempore bok. kross med vndirstodum. mariu skript. egidius skript oc johannis hknneske ad jon suarhofdason keypti fyrir hundrad. jtem dukur yfir krossinum. ij kluckur oc jarnnkall ad (hann) lagði þar til kirkiu. Jtem fell porcio ecclesie medann jon suarhaufdason hieilt xvij. voder oc attatiju. cccc. j mortualia. jtem gallt stulle bonnde kirkiunne jordena hamra j laxardal oc þar til x malnytu kugillde. johannis mynd. peturs mynd. jarnnkall. koparstiku oc ný messuklæde.

476.

[um 1500].

MÁLDAGI kirkjunnar í Snóksdal.

Máldagabók Biskups-skjalasafnsins hin forna (= D 12) bl. 87 a—b,

¹⁾ [biargs hefir upphaflega verið skrifad *briox*, en leiðrétt með sömu hendi á spássiu. ²⁾ þannig; úti á spássiu er með sömu hendi skrifad, að því er sýnist: *orwm*; mun vera sama jörð, sem nú heitir *Erpstadir*.

skr. 1601. Þetta er alveg áfast máldaga Jóns biskups Indriðasonar frá 1340, Dipl. Isl. II, Nr. 478.

[Snoksdalnr].

Jtem e raptvidar i sueinatnngn skog. jtem grallare. dominicnr. de tempore per annum. sequencinbok per annum. kananum bok. messubok de tempore per annum. onnur messubok med gndspioll oc pistla oc oracionis dominicnr frá pasknm oc framm ð. sumar commons messobok. miog gomnl ottnsaungna bok ð vetur rotiñ. ij psalltarar. annar miog rañgur processionall. þetta er allt gamlar bækur. messnklæde ein oc enn gamall hokull oc serkur erñalaus oc ij corporalar oc alltaris stein. skrijn med tre. merke. lijtil jarnkarll. ij marinlijkneske. stephanus lijkneske. þorlakz lijkneske oc sterk kanntarakapa. Jtem gallt gud-mnndur finnson¹⁾ kirkinne xiiij malnytn kngilldi. halfar eyiar fyrir fimm hundrud oc ij bækur fyrir cc.

477.

[um 1500].

MÁLDAGI Gnúpskirkju i Dýrafirði.

Landsbókasafn 108. 4to bls. 427, skr. c. 1730.

Nnpur j Dýrafirdi.

Nnpur j Dýrafirdi er bisknp Stephan hafde taksett firer nidnrfall kirckinnar þar og forðiðrfun ornamentorum. bijfalade greindnr bisknp Stephan gardinn þar Birne Gndnasyne med þeim skilmala. ad firnefnndnr Biörn skal giðra upp kirckiuna j gððan mätta. veggena bæda og gaffadid med stein og torf traustlega hladid og leggja þar til x kyr. lx asaudar. messnklæde sæmeleg og allar bækur naudsinlegar. svo kirckian sie vel birg vçtur og sumar og allt það sem Guds Embætte til heirer.

¹⁾ Faðir_Daða i Snóksdal.

478.

[um 1500.]

SKRÁ um reka Þingeyraklaustrs á Ströndum fyrir vestan Húnaflóa.

AM. 279. a 4to bla. 17—18 á skinni skr. c. 1500. — AM. Apogr. Nr. 500, þrjár afskriftir : a), með hendi Árna Magnússonar eptir skinnbókinni; b) afskrift gerð í Skálholti 8. September 1708 og staðfest af Hákonni Hannessyni, Snorra Jónssyni og Þórði Þórðarsyni eptir transskripti séra Gunnlaugs Dorsteinssonar í Vallholti, Björns Jónssonar á Skarðsá og Bersa Björnssonar gerðu á Skarðsá 28. Apríl 1645; er það nú í Landskjalasafni, og hafði Lauritz Gottrup látið þinglesa þá afskrift af Þingeyraskrá á Öxarárþingi þann 6. Júlí 1688, og votta það Sigurður Björnsson, Magnús Jónsson (lögmennt) og Árni Geirsson (þingskrifari); þá hefir skinnbókin verið heillegri, og er það tekið eptir þessari afskrift, sem hér stendr í hornklofum. c) Óstaðfest afskrift gerð fyrir Árna Magnússon án efa eptir einhverri pappírsafskript.

Mældagi Þingeyraklausturs.¹⁾

Suo ero latandi bref oc skilríki þingeyra klausturs ath þessar iarder oc reka eigr klaustrid æ ströndum firir uestan flóa.

Jn primis. ath eyjunum²⁾ æ þingeyraklaustr halfan uidreka oc allan halfan agöða. kiortrie onnor huor missere oc fiordung i hual.

J triekeyllisey æ klaustrid hual halfan.

fra [arósi firir ar]nesi oc til spors millum mela æ klaustrid tuo hluti i hual.

firir [selianesi] fra læk þeim er inn er langt fra[hellanesi] oc til merkihamars i [öfeigsfir]ði æ klaustrid halfan uidreka oc þria hluti i halfum hual.

enn fra merki hamri til hualar fiordung i hualreka.

fra hualæ oc til [dangaurdardalsæ]r æ þingeyraklaustr allan reka hualæ oc vida.

Vndan hrwteyiarkleif oc til eyu[indarfirda]r ær æ klaustrid allan uidreka. oc þria hluti i halfum hualreka uith stafholt.

fra eyuindarfirdara oc thil þrælskleifar alla halfa reka uida oc hualæ.

¹⁾ c; hin sl. ²⁾ eyjunum, skb.; eyjum inn, b; eyjum, c.

fra uebiarnarnaustum thil skers á sandi i drangaujök á þingeyrastadr allan reka huala oc uida oc sno iordiña drangaujök.

fra arosi i drang[au]jök til [sku]muhelliss allann nidreka. enn halfann h[ualreka firir] drangatanga.

J ollom þessum fyrrnefnd[um re]ku[um] á þingeyraklaustr suo mikit i hvalum sem nu er greint. hnersu sem á land kemr. nema uppskorinn sie á skipumm fluttr.

Ero þessar rekar suo komner under þingeyraklanstr á þorstein kolbeinsson¹⁾ gaf þa halfa med lifkama kvinno sinnar thil klaustursins. Enn hallr sigurdarson gaf þessa halfa reka i profentu [sijna] til þingeyraklanstrs. Enn þann reka sem er j milli hualar oc daugaurdardalsar gaf solui prestr brandzson²⁾ [i] profentu med sier thil þingeyraklausturs.

alla halfa reka i ueideleysv nida oc huala oc allt það gods sem þar kann á ath koma ath helmingi.

Eigur nu oc þingeyraklanstr reka allann i [sigluujök] firir nordan [geirhol]m oc suo iordiña kirkiubol med ollu þui sem henne hefer til heyrð ath forno. Er þesse iord oc reke sno kominn under þingeyraklaustr. ath helga þorleifsdotter gaf hann klanstriño sier til saluhialpar oc abota asgrimi³⁾. enn helga erfði hann efter gndnyio systr sijna. enn gndny blant hann i erfð efter modr sijna kristino biornsdottr.

479.

[um 1500].

SKRÁ um landamerki Viðvíkr og ýmsra fleiri jarða i Skaga-firði.

AM. 276. 4to VI, á skinni, skr. svo sem c. 1500.

Þetta ern landamerke j millnm Widvíkur ok garða

¹⁾ á lífi 1346; ²⁾ uppi um 1360, og er enn á lífi 1385; ³⁾ Ásgrímur ábóti Jónsson dó 1495, en varð ábóti 1488.

kotz : j midia kallda myre ok ríettsyne vr henni : ad hola kotz lande.

Jtem æ millum widvíkur hringuers ok Mýcklahols nidre ædur Marklækur sa er geingur vndan þufunne sem kallast Mídzaptans þufa æ holum : a wíduik ecki leingra vpp enn j þa myre er kallast stíornv myre : ok suo ríett ofan med dalalæk : thil þess ad saman koma aller lækier ok verdur þa einn lækur.

Jtem æ Mýck(l)holl ofan halfa lomatiorn j motz wid brimnes ok ofan ad langahollte : Enn wíduik æ ecki leingra westur enn ad krossgotum : sidan bada hafa melar allt ofan ad gerdi þui er heiter geitagerdi : oc liggur firir sunnan skog : firir westan fram alla melana : oc ríettsyne af þui Gerdi westur j sio : er þat landamerki þar millum wíduikur og brimnes æ vidaruik skog firir austan almenningz gotu. ad ose ofan : enn a(v)ll þeka gogn nema huala vt fra Brimnes landi ad dolum. enn holastadur a skogienn firir westan gerdit allt ad dolum. Eigur kirkian sialf husa stodur og skipa wid os allan afa oc addrattu stadarins æ land ad leggja : med afgaugum i dolum : oc huommunum vppi. gagnvart krossi eigur wíduik gras vnder aullum skoge : ad dolum.

Jtem a Mýcklaber j oslandzhlid : a xij. hesta ríffris ok hogghris firir austan gotur. enn wíduik a j stadiinn helonar holma med aullum gognum og giædum et cetera.

480.

[um 1500].

SKVA um ýms áhöld og mesureiðu i skróðhúsi dómkirkjunnar á Hólum.

AM. 276. 4to á skinni, og er þetta ritað c. 1500; þar með fylgir afskrípt Árna Magnússonar.

De sacristia.

Calices¹⁾.

Jm primis vj. calices et vna calix fracta [et prop]ria de sanctis. sunt due ex auro puro [et] relique sunt deaurate omnes exceptis 2^{bus}.

Vasa¹⁾.

Jtem duo propiciatoria vnum de argento deauratum et aliud de argento puro et vna pixis de argento pro corpore christi infra propiciatorium.

argentea¹⁾.

Jtem tria turibula argentea et vnum de cupro et vna nauis pro incenso ex cupro cum kocleari argenteo iacet in cista episcopi.

Casule¹⁾.

Jtem viij. casule pro episcopo in summis festiuitatibus.

Jtem viij. pro maioribus duplicibus pro presbiteris.

Jtem iiij. casule pro minoribus duplicibus.

Jtem vj. casule competentes pro semiduplicibus et dominicis diebus.

Jtem viij. casule simpliciores pro simplicibus festis et ix. lectionum festis ac feriis.

albe¹⁾.

Jtem viij. albe tam²⁾ pro summis festiuitatibus et duplicibus festis cum illis quinque que sunt in cista episcopi.

Jtem alie non tam Bone pro minoribus duplicibus et dominicis diebus. vj. albe et quinque simpliciores pro festis trinum lectionum et ferijs.

Jtem vestimentum rubrum de cerico cum omnibus pertinencijs pro capellano episcopi in domo et in via.

Jtem. xxj. dalmatice et subtile et vnum subtil[e].

Jtem xl. viij. cappe alique bone et multe male.

Jtem v³⁾ pro melioracione alliarum.

¹⁾ Fyrirsögn á spássiu. ²⁾ tm, hdr. ³⁾ Hér afarmáð. Árni skilr hér eptir eyðu, enda sést ekki með visu, hvað þar hefir staðið.

481.

[um 1500].

REKASKRÁ og máldagi Skinnastaðakirkju í Öxarfirði.

AM. 621. 4to bl. 62, síðasta blað skinnbókar, sem skrifuð hefir verið á 15. öld; er þetta ritað á bókina með hendi frá hér um bil 1624.¹⁾ Sami máldagi er og á fremstu blaðsíðu bókarinnar ritaðr með hendi frá c. 1500, en er nú svo máðr, að hann má heita ólesandi. — Afskript á pappir í Landskjalasafni komin frá Skinnastaðakirkju, að því er virðist ritað um 1740 með hendi Einars presta á Skinnastöðum, Jónssonar greipaglennis, Einarssonar galdrameistara, og kallast hún „Genpartur“ (hér = B). Hefir sú afskript verið lögð fram í hvalmáli Skinnastaða, Múla og Hofskirkju í Vopnafirði bæði í héraðsdómi („Jón Signrðsson settur“, á Gautlöndum) og svo í landsyfirdómi: „Lagt fram í hinum kgl. yfirdómi á Íslandi 22. Apr. 1872. — Magnús Stephensen“. — Afskript frá 8. Apr. 1756 með hendi síra Einars Jónssonar (= C), svipuð B. Sbr. Dipl. Isl. II, Nr. 164.

Maldagi skinnastada kirkiu

skrifadur epter þeim maldaga sem skrifadur
er ur maldagabokinni a holum

21. Aprilis anno 1624.

Kirkia æ skinnastodum er helgud með gudi hinum heilaga petro og paulo. hun æ allt heimaland ut fra merkegarde þeim sem er a mille akurhofda og ut at brandzlæk. oc ut fyrir vestan hann oc [upp^a] j brunn^á) [þar sem sandar⁴] os er kalladr. oc allan sand vt þadan millum brunnar oc holslækjar. nema þær itolur edur eingetök sem synt verdr at adrir menn edur jardir eigi. oc so landeign vt i sio.

allan reka millum skogareka oc ærlækjar reka. rædr fyrir vestan [lonos giegnt langholli.⁵] en fyrir austan staur

¹⁾ Stafsetningunni í AM. 621. 4to er hér ekki fylgt út í sasar, en allt á að vera ógygjanlega orðrétt. ²⁾ [þetta orð vantar eyðulaust í 621; en í B er eyða eða stryk fyrir því og ritað við á spássiu: „Af máldagabók á Greniadarstöðum ennur vidimeruð Copia syner að vantar til þetta ord sem mikid á rijdnr upp“. ³⁾ brunnár 621 (og eingin eyða á eptir); Brwnaa B, og eyða á eptir. ⁴⁾ [B á spássiu og segir: „Jtem (vantar) þetta“, sem á að koma í eyðuna; vantar í 621. ⁵⁾ mætti ef til vill lesa: langhusum; frá [vantar í B; þar er og ritað milli sviga: „hier þike mier vanta ord j“, og á spássiu „Gamallt máldaga Bref seiger lónoc. vantar þetta ord j þessa og hier ámiusta utakriff af maldaga Bökene á Greniadarstöðum“.

j mel. þadan rettsyni j gardz topt æ hafaholme. þadan j sandhus. þadan upp j urdarheidi. leigulidagogn austr þadan fyrir stadarlandinu.

J vellankotlu eystri fiordung vidreka og suo j hval ef rekr.

J raufarhofn hinn sextanda hlut j hval ef rekr og so eggver.

i millum holsar og deilldarar fiordung i vidreka.

kirkian æ þriar vættir j ollum rekum ketils helgasonar j huerium hval ef hann æ xij vættir¹⁾edr meira.

austr fra gia til oddstada osa æ kirkian iij vættir er brandr gaf.

kirkian æ at rada skotmannshlut at helmingi æ griotnes reka. þat gaf ellendur j akurhofda.

J millum suluhafnar oc ormarzar a kirkian iij vætta afreidslu af oskiptum hval.

fra deillardara oc til gegnisslækjar iij vætter j afreidslu af oskiptum hual.

halfa flutninga med oddstöðum.

millum griotgards i eystre kotlu oc giar j raudagnupi iij vætter j afreidslu ef æ eru c vætter eda meijra.

fra gia i raudagnupe oc til hofdaskala eiga mukar ad reijda skinnastodum iij vætter. enn stadirnir vj ef æ er c vætta edur tuijtugur at leingd. huort sem rekur edur er²⁾ fluttur.

a skammhiedinsnese iij vætter oc j odru læge enn fiordung j hual ef rekur.

kirkian æ þridiung j siofarlande nordur j þistilfirði enn halfan reka vid mulakirkiu. Bæde hualz oc vidar.

kirkian a Þorliotargierde med skoge oc landar eign.

kirkian æ landareign fram vid gil fram fra lundum³⁾ oc vpp a motz vid hool a fialle. er þar med fijskivatn oc Bæa stadur. oc v kapla gongu a vetur j hoolz jord a fialle.⁴⁾

A skinnastodum er Tveggia presta skillda. tekur heima-
prestur iij⁵⁾merkur j leigu. enn annar af vij. Bænhwsum.

¹⁾ þætt við; vantar í bæði. ²⁾ b.v. B; vantar í 621. ³⁾ Löndum B. löndanum C. ⁴⁾ Alt, sem nú fer eptir, vantar í 621, og er tekið eptir B, C. ⁵⁾ C; vij B.

af einu xii anra. audrn vi anra. af Tveimnr mørk af hnøru. af einu v. anra. af Klifshaga iiij merkur. Liðstollar og heitollar af xvi. Bæum. Ecclesia non Dedicata.

Biarne Gamlason med eigen hende.

Þesse framañskrifada utskrift Skinnastadar kirkin mǫldaga. Prestsens Sira Biarna Gamlasonar af mǫldagabókkenne á Greniadarstóðum d. 21. Aprilis 1624 samstem(m)er þeirre sem síðdar Hans Successor Sira Gudmundur Biarna Son hefur utgiefed ntan þar sem eg hefe a framañverdn blade á Spatiunne noterad. þad sem brestur til og þesse teikn \times * j Lijudnum sýna hvar þad á heima hvørs ecke mǫ vid missa. og j mǫldagabrefenu er ad finna. Jtem þetta ord á Spatinne. *Lonoos.* sem vantar j bóðdar umgietnar utskripter. giðrer þad annad Rekamark kyrkiunnar. mǫ því ecke utilikiast. Uppaskrift þeirrar síðare sem á spatiunne er gieted hlioodar sem eftter filger.

Þennañ mǫldaga hefur Gudmundur P:Biarnason skrifad ord epter ord. epter mǫldagaña Bokenne hier ad Greniastóðum(!). so þar mismunar ecke einn orde. Og til meire stadfestu og Sannleikans Bevijsingar hier um ad so i sannleika sie. Skrifu þesser menn sin nöfn med mier (hier) fyrir nedan. og létta skrifu sem þessa mǫldaga hafa med mier samanlesed og ecke ordamnn funded.

S: Gudmndur Biarna Son¹⁾ Steinn Sigurdsson.

Jon Jonsson.

Jon Pornalldsson

P: med Çigen hende.²⁾

Su framañskrifada. sem hin önnr á Spatiunne Citerada utskrift af mǫldagabókkenne á Greniadarstóðum. sem nu fyrer stutum(!) tjma hafa mier under hendur borist. verda af mier underskrifudum soleidis sem hier ad framañ greiner under Çinu forme j stista mata framfærdu og auglystu gömln mǫldagabrefe á næst umlidnu sumre. Til stirkingar og mindugleika tillagdar. Somuleidis vitnisburdur myns sal: fòðurs og formans áhrærande Rekamörk kyrkiunnar nidur á Sande fyrir vestañ Brunæ mier Çinkum til Eftterriettingar á hans hða Alldre utgiefenn. Hlióðar sem Eftter filger.

Eg underskrifadur giðre hier med angliðst og openbert epter því eg þikest merkia ad nockrer vilia a greining vekia nm Skinnastadar kyrkiu Rekamörk fyrir nedan Brnd ad nn nærre um 40 ara tjma sem eg

¹⁾ Prestr á Grenjadarstað 1637—1660. ²⁾ Prestr á Skinnastóðum 1607—1660.

vered hefe prestur á Skinnastöðnm. hefe eg ákiærnanst ef öllum mönnum haft og halde(d) Skinnastadar kirkin Reka millum þessara Takmarka að austan Staurs j mel. En að vestan löonoos þess er heiter nr Skoogalönum nt til siafar Epter mældaga kyrkinnar og mijns formans og Elsknlega fodurs Sal. Sira Einars Niclassonar vjisu halde og hefd það firsta eg til man. Þessu til merkis er mitt nafn að Skinnastöðnm j Oxarfirdi Anno 1736 d. 3. Majj.

Jon Einarsson
med E. hendi.

kirkian á 8° jord sem Akur heiter. Eingen Brief liggia hier firer henne. [Þessare minne underdanugstu(!) til merkes skrifa eg mitt nafn og underþricke veniulegu Signete.¹⁾ Einar Jonsson.

Reiknast nu heimaland. Jtem
j siaarlande sem hier að framañ greiner.

482.

2. Janúar 1500.

undir Felli.

VITNISBURÐR Hermndar prests Oddssonar um viðtal þeirra feðga Andrés Guðmundssonar og Guðmundar Andréssonar um dýrleika á Felli í Kollafirði.

AM. Fasc. LXVII, 1, transskript á skinni frá 11. Marts 1508. — Apogr. 1172.

Vm dýrleika æ Felle i Kollafirde.²⁾

Þat giore ec hermndnr Prestur Oddtson godnm monnum kunnigt med þessu minn optnu brefi. at ec medkennumzt ath ec uar til kalladur af ærligum Dandj manni andres Bondó Guðmundzsyne um Vorit j fardogum þá er hann af veñtj Guðmundj syne sinum fell j kollófirðj. Þed suo Vordnum skilmaló ath fyrr greindr andress Villde gialldó honum fyrir tietign hundradó adnr greint fell. Enn hann sagdj nei vid ok hans kunnna þat at samþyckia. Ok sagdizt all dri hana skyldu dykó tacó enn fyrir sextiger hundradó. j mozt vid sin syskin. til Rettra arfó

¹⁾ [dragid stryk yfir. ²⁾ Á spássiu bréfsins með hendi frá 17. öld.

skiptá. Enn hann kuezt megá giorá þat fyrir hans skulld ath hafa fyr greintt fell fyrir tiutigu hundradá til knoðar-mundar. Beiddizt adur greindur Gudmundr at fyr skrifadr andres gudmundtson fadir hans skyllde helldur gialldá sier aunnur tietige hundradá en þessi. Enn tittnefndur andress suaradj ath þeim skylldi saman komá. ok lofadj med haudabañdj ath þrattnefndur gudmundr skyllde fyr skrifad fell ecki deyrra hafá nei²⁾ eigñazt epter sinn dagh enn fyrir sex tiger hundradá j motzt vid aunnur sin sys-kin. Ok hier epter vil ec sueria ef þvrfá þicker. Ok til sannindá hier vm set ec mitth þsiglle fyrir þetta Vítness-burðarþref Skrifad vñdir felli j kollafirde fimtudagin næstá epter attá Dagh vm ueturinn þá er lidit var fra hingat-burdj vors herrá jhesu christi. M. cccc. niutiger ok tiu ar.

483.

6. Febrúar 1500.

á Ásgeirsá.

SIGMUNDR prestur Steinþórsson kvittar Ólaf Filippusson um allan hugmód, orð eða atvik í þann tíð, er Smiðr Jónsson í hel sló Ásgrím Sigmundsson í kirkjugarðinum í Víðidalstungu (1483), og gefur hann Ólafi einga sök þar á, því að hanu var þar í eingri atvist.

AM. Apogr. 404 „ur stóru transskriftar brefi Olafs biskups Hiallta-sonar og 5. annara, giördu í Júnio 1555“ (AM.). — JSig. 66. 8vo með hendi Grannavíkr-Jóns eptir sama transskripti. — Landskjalasafn 94. 4to bl. 47 a—b. með hendi Jóns lögm. Sigurðssonar c. 1600, eptir transskripti frá 6. Maí 1517. — Bisk. 3. Fol. bla. 18, skr. 1641—1642. Bréf þetta er áðr prentað í Morðbréfabæklingi Guðbrands biskups II. Hólmum 1595 og Reykjavík 1903, bla. 74.

Þat [giore ec²⁾] sigmvndr prestur steiþorsson godum monu-um uiturligt med þessu minu opnu brefi ad eg medkiennust ad eg hefñ giort og gieft Olaf bonda philippusson aulldung-ís kuittanu og ækiærulausann vm allanu þann hugmod ord

¹⁾ = nie. ²⁾ [giorum vier 94.

eda¹⁾ atuík hnort [þath hellðr²⁾] [matte nerda³⁾] meira eda minna til heiptar eda hugmodz. j þan tid er smidr jonsson oforsynin j hel slo asgrim sigmundsson j nidedalstungn. suo medkiennunst eg ad eg ma aungua sok giefa honnm þar um þui eg nissa hann uar þar j anngri atuíst og firir þui giore ec hann med anlln frialsann og kuittann so framarlíga sem eg ma þat fremst med logum giora⁴⁾ vm þetta og aull annr ockr⁵⁾ skipti ad⁶⁾ aullu til teknu enn anngu fraskildu. Og til sanninda hier vm setta eg mitt jnsigle firir þetta kuittunar⁶⁾ bref er skrifat uar a asgeirsa j nidedal næsta dag epter festnm agate uirginis anno domini M^o. quingentesimo.

484.

13. Febrúar

1500.

á Vatnsleysu.

15. Febrúar

í Skálholti.

Dóma sex manna útnefndr af Þorvarði lögmanni Erlendssyni um arftökur eptir réttarbót Hákonar konungs háleggs frá 2. Mai 1313 (Dipl. Isl. II, Nr. 212).

Dómabók Jóns skrifstofustjóra Magnússonar í Fol., bl. 187b, skr. c. 1604 (= a). — Landsbókasafn 63. 4to bl. 354b, skr. c. 1640. — Landsbókasafn 115. 4to, I, 112, með hendi síra Jóns Haldórssonar í Hitardal c. 1730. — Gömul afskript (frá c. 1640) er og í safni háskólans í Uppsölum í Svíþjóð, í bók þeirri, sem nefnd hefir verið „Troillsbók“, og kend er við Uno von Troil, sem hefir feingið hana á Íslandi 1772.

Hieradz Domur Wm [kongz Bref.?)

Aullum Monnum sem þetta Bref sia edur heyra senda Narfi Sigurdzson. Gudmundur Einarzson. Olafur Þorbiarnarson. Pietur Sueinsson⁸⁾ snarner laugriettumenn. Jon Pieturzson og Magnus Biaurnsson kuEDIU gudz og sijna kunnugt giorandi at a fimtudaginn næstan fyrir Valentijni Martiris [þa er lidit var⁹⁾] fra burd uorz herra Jesu christi m. d. ar¹⁰⁾ a Watzleysn j Biskupztungnm a almenniligu hier

¹⁾ og 94. ²⁾ [hellður það, Gudbr. biskup. ³⁾ [være 94. ⁴⁾ b. v. 94. ⁵⁾ ockar 94. ⁶⁾ sl. 94. ⁷⁾ [Hakonar kongs R. B. 63. ⁸⁾ Eiofsson 63 (rangt). ⁹⁾ [vantar í öll handritin. ¹⁰⁾ b. v. 63.

adþingji vorum vier j dom nefnder af Erligum manne Þorvardi Erllindzsyne laugmanne sunnañ og auztan a Jslandi epter vort naduga herra [kong Hañses¹⁾] brefi er þar var þa lesid a greindu þingji. Beiddi fyrr skrifadur laugmann²⁾ Þorvardur Erllindzson oss og krafði at dæma og skoda vm kongz Hakonar riettarbót er suo hliodar ord fyrir ord sem hier seigier.

Fýrzt at þar sem barn tok arf epter modur sijna skilfeingna. og fader epter sama barn ef það a ei skilgetid barn epter sig. þa skal fader ei meira erfa hiedan af enn alltt lausagodz æfinliga. Enn eigner allar skal hann eiga og hafa og j virdar setiazt vñ alla sijna lijfsdaga. Enn epter hans daga taki sa eigner allar er erfdum er næztur epter það sama barn. þær sem barnid erfdi epter modur sijna. kall edur kona. j modurlegginn. þeir þo er af þeirri ættkuijsl eru komner er þær iarder og³⁾ godz eru vt af komnar. Saumleidis skal og fara ef moder erfer barn sitt það sem erft hefur faudur sinn. skal þessi erfd ganga j almenniligu erfdatali.

Nu sakier þess at oss adurnefndum domsmonnum leizt þessi riettarbot skiallig j allan mata. fyrir sakier þeirra brefa og bijuijsinga er þar voru og þa lesin a sama þingji þui dæmdum vier þessa fyrrskrifada riettarbot til næzta oxararþijngs vnder laugriettumanna dom og laugmanns urskurd sem þa a at vera [med riettu⁴⁾] j saugdu takmarki fyrir sunnan og auztan a Jslandi huort afl edur magt optnefnd riettarbot hafa skýllidi.

Og til sanninda hier vm⁵⁾ setium vier adurskrifader domzmenn vor innsigli fyrir þetta domsbref⁶⁾ er skrifad var j Skalahlolti tueimur daugum seinna enn fyrr seiger a sama ari.

Samþýckti þennan vorn dom Þorvardur Erllindzson laugmann sunnan og auztan a Jslandi og aller bændur og

¹⁾ [kongsins 63, 115. ²⁾ Logmadur 63. ³⁾ edur 63. ⁴⁾ [sl. 63. ⁵⁾ það, sem eptir fer vantar i 115. ⁶⁾ Breff 63 og hættir; er því alt það, sem eptir fer, einungis i a.

búfazer menn. er þá voru á þjnginu. Skrifad j sama stad og dag og ar sem fyrr seigier.

485.

25. Febrúar 1500.

í Hítardal.

TESTAMENTISBRÉF Sigurðar prests (beigalda) Jónssonar.

AM. Fasc. XXXIV, 37, frumrit á skinni. Innsiglið er fyrir bréfinu. Niðrlag bréfsins er alt ritað á aukablað, sem læst er við aðalbréfið (codicil, testamentisbót). — AM. Apogr. 1670.

Testamentumbref Sira Svgrudar Jonssonar.¹⁾

J Hæfni faudur ok sonar ok anda heilax.

giorer eg sygurdur prestur jonson heill at allri skynsemi ok nóckut krankur j likama suo fallit mitth testamentum sem hier epter skrifath stendr. Gvde minum allzualldanda ok hans blezadri Odur jumfrv sancte marie til lofs ok dyrdar ok aullum gudz helgum Monnum til sæmdar ok uirdingar. Enn mier ok minne syndugri salu til fridar ok fagnadar. saluhialpar ok syndalausnar ok aullum andrum bædi lifs ok daudum. þeim sem gvd lofar ok uill ath þessi min skipun ok aulmósa þiggizt fyrir.

j fystu kys eg minum molldliga likama legstad ath heilagri hitardals kirkiu. Hema cristur krefi mig sua andarinnar at eg sé nær skalbolli enn hitardal þa er eg aundunzt þa kys eg mer þangat legstad ok gef eg þa heilagri skólhollz kirkiu. xx. hundrut j aullum fullgilldis peningum suo framth sem eg ligg þar. Enn heilagri hitardals kirkiv gef eg mar(i)u likneski ok þorlaks likneski þau sem eg hef latid giora sialfur ok bok er heiter hugvcio suo framt sem eg skipa hana ecki neinum minum nærskyldum frænda þeim sem hun er nyttug. ok þar til uid þann allan sem eg æ þar huort sem hann er meire edur minne. Lysi eg ok at adurgreind hitardalskirkia æ decimam partem af aullum minum peningum. ath afgreiddum aullum laugligum skyld-

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá c. 1600.

um. Hefi eg þar j greint ok golldith jordina krossnes fyrir .xvi. hundrut. Ok þar til skipar eg henne eyiarnar gellðingaeyiar fyrir aunnur. xvi. hundrut suo framt sem eg giore ecki annat rad fyrir þeim at mier lifanda. ok þar til suo micit j lausagozi sem tala rennur til j sagdan decimam partem.

Jtem er eg skylldugur heilagri kristkirkiu j þrandheime j reikningskap suo micla peninga sem nemur uppá. xv. uoder j subsidium palli(j) er eg hefi ecki reikningskap af stadith mínum hera erchibiskupinum epter þui sem uera ætti.¹⁾

Jtem hefi eg gefit. iij. kugillde bænhusino a aunduerdo nese (i) jnnstædu epter þui formi sem biskupin skipade ath þar skyllde uera æfínliga. skyllde bænhus hedan j fra. ok syngiazt. xii. messur Enn gialldazt halfmaurk j kaup.

Jtem gef eg þeim presti sem mic syngur til molldar klædnad minn hinn bezta. Enn huerium presti sem stendur ýfer grepti mínum hundrath. En huerium diakna. x. aura þeim sem mier ueita graptrar embætti.

Jtem gef eg hueriu syskini mino sémæddu vid mic. vi. hundrut suo framt sem þau verda ecki miner langliger arfar. ok barbaru dottur jngiridar systur minnar. v. hundruth.

Jtem gef eg fatekum frændum mínum þeim sem eg hefir ecki adur minnz. xx. hundrut þeim sem mest ero þurfande ok skiptizt þat skynsamliga þeirra j millum til jafnadar.

Jtem þeim þrimur baurnum sem eg hefi at mier tekit ok eru j sidumula faudurlausum ok modurlausum ok suo heita. petur snorason. biarni hallzson. gudrvn ualerianusdotter skipa eg framfæri a mínum peningum þar til sem þau fa unnith sier til matar ok klæda. Ok þar til skipa eg gudruno ualerianusdottur hundrath j kauplum ok. ii. hundrut j fullgilldispeningum.

Jtem skipar eg þa jskylldo skyllðvliga upp a mína

¹⁾ Hér er útskafinu í öndverðu þriðjungr línu í frbr., sem hefir ofritazt.

peninga at miner erfingiar þeir sem mic erfa kaupi prest um næstu tíu ár. þaun sem seger messo dagliga nær hann er dispositus med andro bænahalldde fyrir mier ok aullum minum fræudum vinum ok uelgiorniugaDonnum. Erun ef þeir kunna ecki prestiu at fá til greindz bænahalldz þa skipa eg æfinliga omagauist upp j mina peniuga mier skyldan ok þauu¹⁾ mest er þurfande þan þo sem fær er til at bidia fyrir mier dagliga ok aullum þar ut j fra bædi lífs ok lidnum. ok halldde haun suo at math ok k(1)ædum at haun megi uel uid uera. Ok taca þa annau til er annar deyr j fra.

Jtem a þeim degi sem eg er jardadur skipa eg ath gefizt fatækum Donnum fyrir miuue sál .iii. hundrut j mat uaduali²⁾ ok skoledri ok audrvn peniugum utau kauplum.

Jtem skipar eg at gefizt. x. aurar fatækum Donnum um næstu. vii. ár epter komaude upp a miu artidardag mier til saluhialpar.

Byd eg miuum erfugium at fullkomua þetta mitt testamentum med aullum sinum greinum ok articulis Wnder hina haurduztu hegning lagaua. Hier med byd eg miuum erfugium at þeir giallde uel ok reiduliga allar miuar uisar skullder þær sem mier ber ath luka. fyst heilagri hitardals kirkiu allan siuu reikuiugaskap suo sem henue ber at hafa ok suo huerium audrum þeim sem eg a at giallda.

Hier med gef eg mic gude j ualld ok miua hina syndugu sal. Erun eg ueita fiandauum. ouin allra godra hluta ok aullum illum hlutum audrum. Beide eg þig drotten minn ok þiua sætu modur mey mariam ok alla helga menn mier til aruadar ordz at þu fyrirgefer mier allar miuar misgiorder þær sem eg hefi j moti þier brotid medau eg uar j ueraulldiue ok ueiter mier þiua hina miclu myskun. Suo bid eg vm alla at þeir fyrirgefi mier alla þa hluti sem eg syndugr hefi uid ydur brotid j orde edur uerki. Bidur eg um alla mína siduztu bæn at miunazt miu j aulmusgiordum edur bænahalldde ríka ok fatæka. wil eg giarna

¹⁾ Úti á spásinu, og er innvísunarkerki aptan við ok, en ekkert innvísunarkerki á spásinu. ²⁾ Svo = uadmali.

fyrirgefa huorinum manni þeim sem mier hefir nõckut j moti giort j ordum edur uerkum. Skal þetta mitt testamentum standa statt ok obrigduligt nema eg giori seirna adra skipun a. þa skal su rada.

Ok til sanenda hier vm setta eg mitt jnsigli fyrir þetta mitt testamentum bref skrifat j hitardal upp a festum matthei apostoli vm veturen. þa er lid(it) nar fra hingathurd vors herra jhesu. 0°. ok fimhundurud ara.¹⁾

Jtem kys eg síra magnus bardarson ath syngia mig til molldarinar ok gef eg honum alklædnad minn hinn bezta ok þar til. x. hvndrvd j malnytv ok gellðfie.

Halldori bardarsyni broður hans gef eg. xxx. hvndrvd j ollvm fvllgilldis peningvm.

jtem oddi bardarsyni gef eg fim hvndrvd.

halldori smid gislasyni gellð eg. x. [hvndrvd. j sín þionuztvlavn viij. malnytu kvgilldi vnder sialfvm sier. og þar til. ij. hvndrvd. þar med gaf hann hann kvittan ok ðkærulavsan vm alla þa medferd sem hann hafði haft ðá hans peningvm. spyrði ok smidurin hann ath huart hann vildi ecki lata gagnast kirkivonne vñ þat sem hann næri fangadur til næstra fardaga. Enn hinn sagði þar opt ið til. ok sagðizt þat giarnan villia. til fullra peninga upp fra þessv. Þar med gaf hann gisla syni hans. fimm hvndrud,

frændbornvm minvm þrimur er suo heita. jon illavgason. þorgrimur illavgason. helga illavgadotter gef eg sin fim hvndrvd hveriv þeirra. ok framfæri ðá minvm peningum þar til at þav erv tvítog nema þav vili fyrri sin rad giora.

Jtem gef eg gvdnyv aradottur avlldungis kvitta ok ðkærulavsa vm alla þa medferd sem hvn hefir haft ðá minvm peningvm vti ok inni kvikv ok davdv. Wr uigdvvm stad ok ovigdvvm.

¹⁾ Dað, sem nú fer eptir, stendr í testamentisbót, og er ritað með annari hendi en hitt, en rétt um sama leyti. Er fyrri hlutinn allr með hendi séra Sigurðar sjálfs; hinu má sjá að hann hefir á deyjanda degi látið annan bæta við. Hann kann að hafa lifað nokkuð eftir þetta.

Jtem gef eg gydrvuv snoradottur fim hvndrvd.

Joni bardarsyni. iij. hvndrvd.

sneine oddzsyni gef eg. ij. bækvv svmarbrefer og vet-
vrbrefer.

486.

29. Febrúar 1500.

á Mælifelli

VITNISBURÐAR Sigurðar prests Þorlákssonar um Viðidalstungu-
slag (1483).

AM. Apogr. 3895 eptir transskripti á skinni, sem Árni Magnússon fékk 1707 frá Gnðrúnn Ógmundardóttur í Flatey, og var það gert nær 1580 og án efa að forlagi Björns Þorleifssonar á Reykhólum.— Apogr. 3894 eptir öðru transskripti á skinni einnig frá c. 1590, komið frá Torfa Jónssyni í Flatey; bæði þessi transcripta gaf Árni Páli lög-
manni Vidalin, afkomanda Jóns Sigmundssonar.— Apogr. 3792. „Epter ovidimeradri copiu á pappir“.— Apogr. 399 og JSig. 66 8vo eptir trans-
skripti frá 20. April 1515.

Vitnisbrúdur Sigurðar Þorlákssonar.¹⁾

Dat giore ec sera sygvrdur þorláksson. Godum monn-
um k(nnnigt)²⁾ m(ed) þ(essn) mi(nn) opnv brefi. at þa lijdit
nar fra gudz burd. M. cd. lxxx. og iij ar. affaranottina
langardagsens næsta epter mariv Messo júa fyrre. vmm
sumaret j viðedalstvngv. þa asgrimr sigmundzson³⁾ war j
hel sleigin. ok kirkivgardurenn war saurgadur þar.
war ec þa officialis heilagrar hola kirkiv. og reid
ec þangat vmm vorit med. ij. presta sera jóh broddason. og
sera þorlak þorgeirsson og fleire menn adra. savm og skod-
odum (ver) kirkivna og kirkivgarden og tavldum nær a
kirkiupilinv og á kirkivhvrðnne. xij. akuomur eda. xij.
Lyste sera þorlakur⁴⁾ þui firir oss. ath þessar akuomur.
hefde giortt jon sigmundsson og hans fylgiarar. med þui
griote sem þeir hofdv grýtt ofan af bænum.⁵⁾

Og til saninda hier nmm [setta ec mitt jncigle firir

¹⁾ 3892. ²⁾ vitnrligt 399. ³⁾ sigurdsson(!) 3895; hin rétt. Það hefir
verið 15.—16. August. ⁴⁾ þorgeyrason b. v. 3892, 399, 66; ⁵⁾ bænum-
vm(!) 3895.

Þetta bref. er skrifad var á mælefelle j tungusœit laugardagin næsta firir Jonsþesso holabiskups vm veturen. arum efter gudz bvrð ☉. og d. ær.¹⁾

487.

16. Marts 1500.

á Grund.

VITNISBURÐARBRÉF, að Finnbogi lögmaðr Jónsson lýsti sig löggarfa eptir Guðriði Finnbogadóttur, dóttur sína.

AM. Fasc. XXXIV, 34, framrit á skinni. Af 6 innsiglium eru 4 döttin frá. — AM. Apogr. 285.

gerðarbref um arfs adtauku.²⁾

Lysti finnbogi sig laugarfa epter dottur
sína 1500.³⁾

Þat giorum uier grimur þalsson ion asgrimsson eirekur þuarsson sigurðr ionsson þiorn ingimundarson og þorðr halldorsson goðum monnum uiturligt með þessu noru opnu brefi at þa lidit uar fra guds burð. þusundrut og fim hundrut. a laugardagin næsta fyrir mattiasmessu⁴⁾ a grund j eyiafirde. noru uier j hia og heyrðum a ath finnbogi jonsson laugmann lysti sig laugarfa og riettan erfingia at laugum efter gudride finbogadóttur. dóttur sína og laugligan eignarmann at aullum þeim peningum faustum og lausum sem greind gudridr hafde att og henni hafde til eignar fallid epter suein sumarlidason bonda hennar. oc suo at þeim peningum sem henne hafde til erfdar fallid efter gudrunu sueinsdóttur. dóttur sína. samaleidis og. at aullum þeim peningum sem fyrnefnd gudridr hafdi fyrir gialld edr giðf matt eigande at uerda i huers halde edr ualld þeir uera kýnne utan landzs edr innan. lysti sagðr finnbogi at gudride dóttur sinne hefði fallit til eignar i helmingsfelag efter suein bonda hennar fyrst half jordin grund j eyiafirde með andrum halfum peningum faustum og lausum oc

¹⁾ [sl. 3894. ²⁾ Utan á bréfinu með gamalli hendi. ³⁾ Utan á bréfinu með hendi frá c. 1600, nema ártalið er með hendi Árna Magnússonar.

⁴⁾ q. e. 21. Febr.

sueirn bonde² hafde att. en half fyrnefnd jord grund med audrnm helmingi optnefndra peninga j hennar langgiof og erfd efter titnefnda gnrdunn sneinsdottur. dottur hennar. efter rettum reikningi og feskipte sem henni bar j sina lauggiof at hafa. ur þeim helmingi peninga er sueini hafdi til heýrt. lagde optnefndr finbogi laug og dom fyrir alla þratt nefnda peninga. giorde hann og skulldarmonnum stefnu at koma þar innan siauundar til slika(r) greizslu og nt-giallda sem honnm beri at giallda og greida af þrattnefndum peningum efter laugum. Og til sanninda hier nu settum uier fyrnefnder menn uor jncigli fyrir þetta bref skrifad a manadagin nęsta fyrir benedictusmessu j sama stad og are sem fyr seiger.

488. 7. Maí eða 17. September 1500. í Djúpadal.
1501. í Syðradal.

SÁTTARGERÐARBRÉF þeirra Þórðar Brynjólfssonar og Indrída Pétssonar nu heytökn í óleyfi.

AM. Fasc. XXXIV, 86, frumrit á skinni. Af 3 innsiglium er 1 dott-ið frá. — AM. Apogr. 8471.

Sattargiordarbref vīm heytoku¹).

Þath giorum vær petnr loptsson ketell arnasson þorsteinn olafsson godum monnum kvnnigt med þessv vorv opnn brefe þa lidet var fra guds brnd þnsndd oc fimhundur-nt ara a fimtudagen næsta epter cromessu j dinpadal j eyiafirde vorum vær j hia sanm oc heyrduv æ ord oc handaband þessara manna þorðar bryniolfssonar af einne alfv enn jndrida petursonar af annare ath suo firer skildu at þeir giordv fvlla satt med sier vm þa heytökn. er jndride hafde teket fra þorde bryniolfssyne j aungu hans frelse oc vm þath fleira sakfelle er optt nefndnr þorður

¹) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

bryniolfsson þottizt til þrattnefnz jndrida peturssonar oc gudrvnar konu hans tala mega. hier firer gallt titt nefndur jndride petursson þrattnefnidum þorde bryniolfsflyne fimm. c. ij hros þrevetur raudskiott. þridia bleikalott skiott med veturgomlym fola. kw oc reida oc. ii. nauzþio og hanskar. hier med skylle þeir satter oc kuitter huor med anna. lyste oc opt nefndur þordur bryniolfsson firer oss fyrrnefnidum monnum ath hann drepe hverge nidr kongs rette. Oc til sanninda hier vm settvm wær fyrrnefnder menn vor jnsigle firer þetta sattarþref er giort var j sydra dal j eyiafirde j diupadals kirkiusokn are sidar enn fyrr seiger.

489.

11. Maf 1500. á Mýrum í Dýrafirði.

TYLFTARDÓMR útnefndr af Guðna Jónssyni, kongs umboðsmanni milli Geirhólms og Langaness, um peninga Guðmundar Arasonar, þá er Ari Andrésson hafði að halda, en Jón bóndi Björnsson kærði til, og dæma þeir Ara að afhenda peningana með ávexti.

Dómabók Jóns skrifstofustjóra Magnússonar í Fol. bl. 188^a—189^a, skr. c. 1604 (=a). — Landsbókasafn 67. 4to bl. 131^a—132^b, skr. c. 1620. — Ny kgl. Saml. 1945. 4to bl. 51^b—52^b, með hendi Hannesar Gunnarssonar í Reykjarfirði 1666. — Kriegeressafn 2. 4to bls. 300—311 með hendi Styrz Þorvaldssonar c. 1700. — Nokkrar fleiri afskriptir eru til af dómi þessum, sem yngri eru en þær, sem hér eru taldar, og ekki mikið á að græða; eru þó sumar þeirra hafðar hér til stöðnings hér og hvar. Auðsjáanlegar villur og afbakanir eru ekki teknar til greina í orðamun, heldr það eitt tekið, er til stöðnings sýndist horfa.

Myradómur¹⁾.

Aullum monnum þeim sem þetta Bref sia edur heyra senda Biorū gudnason. Þorolfur augmundzson. tumas Jonsson. Jndride Jonsson. hilldebrandur jonsson. Steinmodur

¹⁾ Mýradómur um rangt hald á góðum 67; Dómur (Mýradómur) um klögun Jóns Björnssonar upp á þá peninga, sem Guðmundur Arason tók að sér með ofriki 1945, Kr.

konradzson. kietill Þorsteinsson. asmundur Clemensson¹⁾. Þorbiorn niculasson²⁾. magnus gudmundzson. einar sueinsson og³⁾ Þorleifur Arnrolfsson k(uediu) g(uds) og síjna. kunnigt giorandi þa er lidit war fra hingadburd wors herra Jesu christi. O. d. manudaginn næstan fyrir halluardzmesseo wu worid æ mýrum j dyrafjörði æ þjngstad riettum worum wier j dom nefnder af ærligum manni gudna Jonssyni er þa hafdi mijns herra kongsins systlu og umbod j millum geirholms og langaness ad rannsaka skoda og dæma vum þær sakargipter sem jon B(ondi) Biorsson⁴⁾ bar þar⁵⁾ fram og doms æ beiddist fyrir hueriar hann hafdi stefnt ara Andriessyni j adur nefndan stad og dag. huert ari skyllði honum nockurs andsnars skylldagur edur eij um þær sakargipter sem adur hofdu j stefnu og kizæru komit med þeim [a alþingi⁶⁾] j fyrra sumar epter þui sem dandimanna domur þar um gior vtuijsar. kizærdi adur nefndur Jon B(ondi) Biorsson það enn sem þa til adurnefndz Ara. ad hann sæti j. hefdi og hielldi þa peninga wegna Solneigar gudmundardottur fodursystur sinnar. er att hafdi Gndmundur Arason. enn adur greindur Jon B(ondi) Biorsson reiknadi sier fyrrnefnda peninga. er nefndur Ari nu hieilt. fallna og fallna werid hafa til eignar fyrir reikningskap og riettarfar og rangligt halld æ peningum Þorgerdar Olafsdottar og Olufar Aradottur⁷⁾. hueria er adur greindur Gudmundur Arason ad sier tok og hieilt til deyanda dags j þeirra fullu ofrelsi. Enn optnefndur Jon Biorsson war nu og werid hefur riettur soknari og klogunarmadur allra þeirra peninga. Birtist þar og fyrir oss med⁸⁾ skiali og fullri biuysing ad optnefndur Gudmundur Arason hefdi utgolldit epter⁹⁾ fodur sinn ara gudmunzson daudan uo hundrada j mala Þorgerdar Olafsdottur. hueria er hann aptur tok vnder sitt walld

¹⁾ 67; Klemisson Kr.; Clemusson 1945; Ásmundsson(!); a. ²⁾ Jónsson(!) 67. ³⁾ b. v. 1945 og Kr. ⁴⁾ „danur“, b. v. á spássíu í a með fornri hendi; ⁵⁾ sl. a; b. v. hin. ⁶⁾ [sl. a; b. v. 67 ofl.; ⁷⁾ „Oluff war dotter Þorgerdar. Enn Guðmundur broder Olofar“, a á spássíu með gamalli hendi. ⁸⁾ brafi og, b. v. 67 ofl. ⁹⁾ 67 ofl.; fyrir a.

og hieilt æ iij¹⁾ wetur og xx eða leingur með soddan frid-
leika. fiogur c hundrada j jordum. lxxx malnytu kugilldi og
xlc j [þarflegum peningum²⁾]. þjngnm. koplum og kosti.
Syndist og þar fyrir oss að optnefnd þorgierdur Olafsdotter
og Oluf aradotter dotter hennar hefdu optliga heimt og
heimta latid. bidia og krefla latid³⁾ uppa iijj reisnr og al-
dri feingit af honum. Stendur so skrifad j þeim domi. er
aður fiell æ með þeim j fyrra sumar að þeim⁴⁾ leist sonn
og loglig þessi fiarheimta Jons B(onda) biornssonar vpp a
fyrir sagt godz og peninga gudmunnar Arasonar. og þui
dæmdum wier j abata æ údurskrifudum peningum npp a
so langan tijma sem fyrr skrifad er xvjc hundrada og [ij
cum fatt j njuþjger⁵⁾ meira æ jardagozinu⁶⁾ j tufalldan
abata. þui oss leist þar⁷⁾ tufalldur abáti epter eiga að
koma. er með ráni og gripdeilldum jnni standa. Enn æ
þeim xlcada er ofriyd woru dæmdum wier xij alna abata.
epter huert cad. huad er reiknadist lxxx cada og iijjc bet-
ur. Enn æ þeim lxxx malnytu kugillda. sem beitt war og
krafid vppa iijj ar skyllði standa með laga wegsti⁸⁾. enn
æ hinum xvij árum sem ei war beitt edur krafid. skyllði
standa með tufolldum abata. hier æ ofan v merkur j full-
rietti uppa huert á. huad er reiknast ij⁹⁾ og fiorer tyger
hundrada. wtuisar og so j optnefndum domi þeim⁹⁾ er a fiell
með þeim j fyrra sumar j logriettu að þesser adurskrifad-
er menn Jon B(onde) Biornsson og Ari andriesson og [allur þesse
þeirra askilnadur og fiarskacke¹⁰⁾ með ollum þeirra skyl-

¹⁾ b. v. í a yfir linunni með fornri hendi; einn 67, 1945; sl. Kr. í Landsb. 115. 4to og ÍBfél. 126. 4to, þar sem er ágrip þessa dóms, stendr „xvii vetur“, en þar með fylgir þessi athugasemd: „sl. xxj. Hafi Guðmunnur Arason tekið apr við peningum Þorgerðar til umboðs 1418, þá mun hann hafa dáið hér um anno 1442“. En þetta fær þó ekki staðfest, því að Guðmunnur hefir tekið við umboðinn 1428, og hefir því lifað fram til 1448, 1449 eða 1451, eptir því hverjum leshætti er fylgt. ²⁾ [b. v. 1945, Kr. ³⁾ b. v. yfir línu í a með gamalli hendi; sl. hin; ⁴⁾ 1945; það a, 67; ⁵⁾ títugi 1945; [Lxxxvij, Landsb. 115. 4to, ÍBfél. 126. 4to. ⁶⁾ jarðagózum 1945, Kr. ⁷⁾ 1945; það a, 67 ofl. ⁸⁾ ávexti 67 ofl. ⁹⁾ þess, a; hin leiðréttta. ¹⁰⁾ [67; um allan þennan áskilnað þeirra og fjárskakka a, 1945, Kr.

riðkium skylldu koma j settan stad og dag þann logmadurinn willði til wijsa. Enn greindur finnþogi jons(son) logmann n(ordan) og w(estan) æ jslandi hefur sitt opit bref jnnsent þingad j fiordunginn. j hneriu so stendnr hann [bidnr og¹⁾ bydur og²⁾ skyllðugliga skipar upp a laganna wegna huerium syslmanni fyrir westan gyllsfiord [hier um ad dæma³⁾ sem optnefndur⁴⁾ Jon bondi⁵⁾ Bjornsson will sitt mal fyrir kiæra. Og þui hefur hann til kiored [adur greindan⁶⁾ Gndna B(onda) Jonsson. kongs umbodsmann j greindu takmarki. beitt og krafid ad giora sier [riett⁷⁾ og dom yfer nefna adur greindri stefnu og þeim sakargiftum er stefnan jnnhiellt og suarin war afij logligum witnm og oss leist⁸⁾ loglig ad tjma og leidarleingd. nu af þni ad optnefndnr Ari Andriesson kom eij j adur nefndan stefnudag. og eingiñ prof edur gogñ. edur nockur skialligheit af hans hendi edur nockur biujsing ad hann hefði nn meira skial edur heimilldartokur fyrir adurskrifndu gotzi. enn fyrr hefur hann haft. þa kunnum wier þar nn eij helldur enn fyrr ad giora hann neins suars skyllðugan vm þessa⁹⁾ adnrskrifada akiærn. Og þui dæmdnm wier adurgreinder domsmenn med fullu doms atknædi þrattskrifadañ Ara skyllðugan [lansa ad lata. og frð ad ganga.¹⁰⁾ alla þa peninga fasta og lausa. kuika og dauda. þa er hann hefur halldit af adurskrifndum peningum Gndmndar Arasonar. og alla þa sem honum standa jafnframmi.¹¹⁾ og Jon B(onda) Bjornsson riettiliga mega ad sier taka ad næstnm fardogum med dandimanna yfersyn optskrifad gotz gndmndar Arasonar so mikid sem hans reikningskapnr honnm til seiger sem fyr skrifad stendur og það sem adrer menn hafa eij kaup fyrir. ednr sjna wijsa peninga fyrir gefit. Enn ef það gndmundar gotz sem nu er hrockur ecki til hans reikningskapar sem hann hefer [þad yfir¹²⁾ farit med godra

1) [a; sl. hin; 2) sl. a; b. v. hin. 3) [b. v. Landsb. 115. 4to og ÍBfél. 126. 4to; vantar í hin. 4) sl. a; b. v. 67 of. 5) b. v. 1945. 6) [b. v. 1945, Kr. 7) [lög 1945; lög og rétt 67. 8) þótti 67. 9) 1945, Kr.; þa. a. 10) [a; hin: frá að ganga og lausa að láta. 11) jafnframt Kr. 12) [þar fyrir a, 115, 126; það yfir, hin.

manna yfersyn og að sjer teqid. að af [reiknudnm þeirra reikningskap og kirknagotzi¹⁾ sem í þessum peningum liggja. þa sækja hina²⁾ með logum og domi sem syna peninga hafa vt gefit so huer meigi sitt aptur sækja með logum. Enn huer fyrir þessum peningum stendur edur hindrar [vt af Jone B(onda) Björnssyni. edur hans wmbodsmanni.³⁾ suari sljku fyrir sem þeir. sem standa fyrir odru dæmdu gotzi. forskiotum wier í þessum domi aungum þeirra laga kújttunum er þetta gotz halda. ef þær kunna fram að koma að heyrnum dominum af Þorgerdi Olafsdottur eda Olmar Aradottur. dottur hennar.

Sambýcti [med oss⁴⁾ þennan worn dom Gudni Jons-son kongs umbodsmann í greindu takmarki.

[Og til audsyningar og stadfestu hier nm setti hann sitt innsigli með vorra fyrr nefndra domsmanna innsiglium fyrir þetta domsbref er skrifad var í sama stad og ari. degi sidar en fyrir seger.⁵⁾

490.

25. Maí 1500.

á Krossi.

MAGNÚS Magnússon fær Jóni presti Gíslasyni til fullrar eignar jördina Vindás í Hvolhrepp fyrir fimtán hundruð, fyrir þá peninga, er Magnús varð síra Jóni játsa vegna Gríms Jónssonar.

Bisk. Skalh. XVII, 85, frumrit á skinni. — AM. Apogr. 2378 „accuratè“ eptir Skálholtsfrumritinu. Eitt eda tvö innsigli hafa verið fyrir bréfinu (ekki fleiri), en nú er það innsiglaust.

Vindasbref.

Þat gernum nier gunsteinn björnsson gisle jonsson og jon jonsson godum monnum kunnekt með þessu uoru opnu brefe at uier uornm í hia saum og heyrnum á ord og

¹⁾ /a; reiknuðu því (þeirra 1945) kirknagózi og reikningskap, hin.
²⁾ hinir 1945. ³⁾ [Jón bónda Björnsson út af þeim edr hans umbode-
mann 67. ⁴⁾ [b. v. 1945. ⁵⁾ [Kr.; skrifad í sama stad, a. Hin handritin
styttu klausu þessa á ýmsa vegu. Dagaetningin hér er 12. Maí.

handaband þessara manna af einne alfu sira jons gislasonar enn annare magnus magnussonar at suo fyrir skilldu at magnus magnusson feck sira jone gislasyni jordina uindæs j huolhrepp j huols kirkiusokn til fullrar eignar og frials forrædis med ollum þeim giædum sem jordunne fylger at fornu og nyiu epter þui sem magnus uard fremst at eigandi epter modr sina fyrir þá penjnga sem magnus uard jazza sira jone gislasyni og uegna grims jons(sonar) j suo fellda peninga flutan e halft j koplum og helming j odrum fridurtum peningum. skyldj nefndur magnus magnusson lagariptingum æ suara en sira jon til laga hallda. Og til sanninda hier um settj nefndr magnus sitt jncigli med nefndra manna jnciglum fyrir þetta bref skrifat á krossi j landeyum manudagen næsta fyrir uppstigningar(dag) anno domini¹⁾ millesimo quing(ent)esimo.

491.

1. Júní 1500.

á Kaldárbakka.

Dómr útnefndr af Ormi Jónssyni kongs umboðsmanni milli Hitarár og Gljúfrár um barsmið Jóns Hallssonar á Steinvöru Guttormsdóttur, konu Þorláks Bøðvarssonar.

Dómasyrpa Jóns Hákonarsonar á Vatnshorni (d. 1748) í 4to bls. 89—90, skr. c. 1608. — Afskr. í AM. 211°. 4to bls. 175—176 frá c. 1700.

Domur vm hofudhaugg.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra senda Salamon Einarsson. Jon Magnusson. Jndridi Hallsson. Helgi Þorualdzson. Þorualdur Helgason. Þordur Helgason. Þoruardur Jonsson. Jon Jonsson. Gudmundur Þorgilsson. Bardur Halldorsson. Magnus Þordarson og Arnor finnzson. kuediu Gudz og sijna kunnigt giorandi. at þa er lidit uar fra hingadburd vors herra Jehsu christi. M. d. ara a kalldarbacka j Colbeinstadahrepp á þingstad Riettum. a manudæginn næstañ fyrir huitasvnnu vorum vær j dom nefndir af ærligum manni Ormi Jonssyni. Er þa hafdi mins

¹⁾ domino, frbr.

herra kongsins sýslu í millum huitarar¹⁾ og Gljúfurar að skoda og dæma á millum Jóns Hallzsonar hins jngra og Þorlaks Baudarssonar. Vm þá akiæru er greindur Þorlakur kíærði til nefnz Jóns Hallzsonar vegna konu sinnar Steinarar Guttormsdóttur og þau þar þá fráð barn á þinginu.

Í fyrstu bar hun að greindum Jóni Hallzsyni að hann hefði sleigít sig tno hnefahaugg til hanfudzins og jarduarpad sier þrisuar sinnnm og farid ofan á sig hñiam og hñuum og af þessum hans þuskingum og meðferð. sagdist hun eigi vita betur Enn suo að hun hefði fætt sitt barn anduana. Það er þá gieck hun með.

Nu sakir þess adur skrifadur Jón Hallzson hafði handlagt sig þangad vndir þann dom. sem Ormur Jonsson yfir nefndi. og suara þar þá greindu mali sem laugliga stefndur. Þui dæmdum vær hann þar þá laugliga fyrir kalladañ.

Jtem í annari grein dæmdum vier saugdum Jone lyrittar Eijð hinn minna. og sneria þar þegar á þinginu. Ef hann væri til fær að hann hefði farit ofan á hana hñiam og hñnm. og wm það fotarhogg er hann sialfur með gieck. at hann hefði spyrint til hennar þá hun lá. Suo og huoria sauk hann skyllði af hafa vñ þau aukimli. sem á hennar barni skyllði verit hafa þá hun værd liettari. Það dæmdn vier allt vndir xij laugriettumanna dom. nu á næstu auxarþingi og laugmannzins skodan.

Og til sanninda hier vm setium vær uor jnsigli fyrir þetta domsbref. Skrifad æ Ankrum í hrannhrepp á Mirvm á sama ari. deigi sydar²⁾ eun fyrr seigir.

492.

5. Júní 1500.

á Skriðu.

KOÞRÁN Jónsson gefr gnði almáttugum, jungfrú Maríu og klaustrinu á Skriðu hálf t fimta hundrað í jörðunni Auastöðum á Útmannasveit og vottar, að hann heyrði síra Svein heitinn Jónsson lýsa því, að hann hefði gefið sama klaustri hálf sjöunda hundrað upp í nefuda jörðu.

¹⁾ Svo. D. e. Hitarár. ²⁾ D. e. 2. Júní.

AM. Fasc. XXXIV, 22, frumrit á skinni. Innsiglið er fyrir bráfinu.
— Apogr. 2882.

giafabref anastada j hialltastadarþinga.¹⁾

Þat giore eig kodran jonsson godum monnum kunnekt med þessu minu opnu brefui at eg medkennunzt at eg hefi gefuit halft fimta hundrad j anastandum a vtmanna-sueit j hialtastadarþingum gude almatigum junfru mariu og klaustrenu a skridu j fliotzdal. suo og heyrde eig lysing sira sueinz heitinz jonssonar sem gud hanz sal nade at hann gaf halft siounda hundrat vppi greinda jord anastade fyr nefndu klaustre a skridu med aullum þeim gognum og gædvum som adur nefndre iordu fylger og fylgt hefuer at fornu og nyiu og vid vrdum fremzt eigande at. skyldo þesse tittnefnd iord æuenleg eign klausturzens. og til sanninda hier vm setta eig mitt insigle fyrir þetta bref er skrifuat var a skridu j fliozdal in festo sancti bonifacii episcopi et mar-tiris anno domini 00 quingentesimo.

498.

8. Júní 1500.

á Skriðu.

HALLSTEINN Þorsteinsson lýsir því, að hann og Cecilia Þorsteinsdóttir kona hans hafi gefið „fyrst að upphafi guði al-máttugum, jungfrú Marie og helga blóð“ jörðina Skriðu í Fljótsdal með rekum og itökum til ævinlegs klaustrs.

AM. Fasc. XXXIV, 21, frumrit á skinni, og er innsiglið fyrir. — AM. Apogr. 2880.

Um Reka. skogarpart og selför Skriduklaustri
tilheyrandi.²⁾

Þat giore eig hallsteinn þorsteinsson godum monnum kunnekt med þessu minu opnu brefui at eg medkennunzt þat at eig og cecelia þorsteinzdotter kona min hanfuum gefuit iordena alla skridu j fliotzdal fyrst at vphafui gude almatigum junfru marie og helga blod til ævinlegz klaust-

¹⁾ Utan á bráfinu með gamalli hendi. ²⁾ Utan á bráfinu með hendi Árna, ásamt ártali: 1500.

urzs med aullum þeim gognum og gædum sem fyrgreindre iordu fylger og fylgthefuer at fornu og nyiu og vid vrdum fremzt eigande at med þessum itolum halfuan allan reka til motz vid kirkiubæ a helmingasande er reiknadur er vif^e fadma og skogarpart i ytre videualla iord og selfor i seliadal. og til sanninda hier vm setta eg mitt insigle fyrer þetta bref. Scrifuat a skriduklaustri manudagen næsta eftir huitasunnu arum eftir gudz burd þusund og fimm hundrut.

494.

10. Júní 1500.

á Hólum.

Dómr klerka, útnefndr af Gottskalk biskupi á Hólum um kærnu biskups til Gunnlaugs Helgasonar, vegna Ingileifar Kolladottur konu Gunnlaugs, um peninga þá, er sira Jóni Kollasyni bróður hennar höfðu fallið til arfs eptir Kolla Magnússon og Ingibjörgu Þorláksdóttur foreldra sína og fleiri frændur; svo og um hestgrip og smjörtöku.

AM. Fasc. XXXIV, 18, frumrit á skinni. Fyrir bréfið hafa aldrei komið fleiri en 6 innsigli, og eru þau nú öll döttin frá. — AM. Apogr. 3382.

Domur vm gunlaug helgason 1500.¹⁾

Þat giorum ver broder einar abote a munkaþuera. jon þorualldson. nicholas þormodsson. eirekur einarsson. gudmundur ionsson. gudmundur skulason. þorsteinn gudmundsson. olafur klængsson. ion flubogason. nicholas vilhialmsson. halluardur biarnason. gunnar þordarson ock ion þorgilsson prestar hola biskupsdæmis godum monnum uiturligt med þessu voro opnu brefi at þa er lidit var fra hingatburd vorss herra ihesu christi. M. ve. ar þridia daginn næstan epter paskaviku²⁾ a videnollum i blonduhlid i skagafirde a almennelegre prestastefnu vorum ver i dom nefnder af vorum virduligum herra herra gotskalk med gudss nad biscop a holum at dæma vm þa akæru er biscopin kærde til gunn-

¹⁾ Utan á bréfinu með gamalli hendi. ²⁾ D. e. 28. Apr.

laugs hellgasonar vegna konu sinnar ingeleifar kolladottur vm þa peninga sem sira ione kollasyne brodur ingileifar hafde til arfs fallid epter fodur sinn ock modnr kolla magnusson ock ingebiorgu þorlackssdottnr ock epter brodur sinn sira gudmund kollason ock eptter born þessa brodur sins fasta ock lansa frida ock ofrida. var þessi vor domur i fyrstnne at ver dæmdum stefnuna logliga ock gunnlang hellgason logliga fyrirkalladan hier j dag. kom þar fyrst fram fyrir oss opid bref med sira ionss kollasonar handskrift ock hanss cirographo ock tueggia manna incigle er hann medkendizst siallfnr i brefinu at hann hefdi bedit þa at incigla þenna sinn giorning. leidde ock bispinn þar fyrir oss tnan vitne þan er snorn fullan bokareid þar þa fyrir oss at þeir hefde sed handabandit enn heyrte ordiñ sno fyrir skileñ at sira jon kollason gallt ock gaf heilagre holakirkiu alla þa peninga fasta ock lausa frida ock ofrida sem honum hafdi til arfss ock eignar fallit epter fyrr skrifada frændnr sína huar sem þeir kunna hellzt vpp at spyriazt fyrir þær saker sem hann medkeñdist sialfur fyrir adurgreindum vottum. en sakernar komu þar fram fyrir oss. Þui at gudss naad til kalladre dæmdum ver fyrr nefnder prestar alla þessa fyrrsagda peninga fasta ock lausa frida ock ofrida huar hellst þeir kunna vp at spyriazst heilagre hola kirkiu ock bispinnm til fnllrar eignar obrigdeligan(a). en gunnlang skyllngan at leggja fram alla þa peninga sem hann hefer at ser tekit j vmbode konn sinnar ingeleifar kolladottur fra þui er hann feck hennar ock til at seigia huar þeir standa sem han hefer ecki at ser tekit vnder sinn fullañ bokareid. suo ock dæmdum uer ingeleifu kolladottur skyllngan at leggja fram alla þa peninga sem teckner voro i hennar vmbode epter fyrrsagda frændur sína adur en gunnlangur hellgason feck hennar vnder fullan bokareid. skylldu þesser aller peningar afhendazst at næstum fardogum bispinnum i hendnr edur hanss vmbodssmanne.

Jtem i annare grein kærde bispinn til gunnlangss hellgasonar at han hafde gripet ock tekit kirkiunnar hest ock markad ser. þui dæmdum ver bispinn skyllngan at

leida tnau loglig vitne med suordnum eide innan xiiij daga at sa same hestur var kirkiunnar eign þa gunlaugur tok hann ock at leiddum vitnum ock eidunum suordnum dæmdnm ver gunlaug skyldugan at fa kirkiunne aptur annan hest iafngodan oc xu merkur i fullrette kirkinnnar fyrir grip ock ran a hestinum. En fyrir vinnumisser ock skadræde a hestinum eyrer a huerre vikn krossmessna a millum a sumarit en hallfan eyrer a vetrin millum krossmessna. en gunlavg fallinn i bann ock skyldugan at taka lansū ock skript af biscupinum eda hans vmbodsmanne ock gunlavg skyldugan at giallda þessa peninga alla at næstum fardogum.

Jtem i þridiu grein kærde biscupin til gunlaugs hellgasonar at han hefde haft smior i fra kallfstodum er hola kirkia atte huar gunlaugur sagde nei fyrir. þui dæmdum ver biscupin skyldugan at leida ij loglig vitne at þat smior var kirkiunar eign. en ef þan vitnen feingizst þa skyllde gunlaugur tngillda smiorit aptur ock sueria þann eid at han hngde þat konu sinnar eign. En ef smiorit yrde ecki kirkinnar eign þa skyllde gunlaugur knittur vm þa sock. en ef honum fellzst eidurinn giallde heilagre hola kirkin xu merkur i fullrette fyrir grip ock ran a smiorenu ock gunlaug fallinn i bann ock skyldugan at taka lausn ock skript.

Ock til sanninda hier vm setium ver fyrr nefnder prestas vor incigle fyrir þetta bref er skrifat var a holnu i hialltadal midvikudaginn næstan epter hnitասunnu a sama are sem fyr seiger.

495.

20. Júní 1500.

i Hvammi.

VITNISBURÐARBRÉF um stefnu Bjarna heitins Ívarssonar til Eiriks heitins Loptssonar um hald Eiriks á peningum Sophiu Loptsdóttur, systur Eiriks og konu Bjarna, en Eiríkr hafði nmboð Sophiu meðan hún var i ómagavist með Ólöfu systur sinni.

Bisk. 3. Fol. bls. 500 með hendi Hákonar sýslumanns Gíslasonar 1641—1642.

Witnisburdur Olafs Þorbiarnarsonar.

Það giori eg Olafur Þorbiarnarson godum monnum kunnugt með þessu miynu opnu Briefui. ad eg meðkiennist ad eg war þa hia Biarua heytnum Jvarssýne. ad hann stefndi Eyrjki hejtnum Loftssyni fyrir reijkingsskap. ad nefndur Biarui sagdi adur skrifadañ Eyrjki hallda peniugum fyrer sier wegna kviuno sinnar Sophiu Loftzdottur. ad hun fleck alldrej af Eyrjki. enn hann atti ad hafa hennar vmbod þa hun war j omagawist með Olofu systur sinni. sagdi nefndur Biarni ad þesser peningar wæri bædi j kuykum peningum. faustum og lausum. og optsinnis heyrda eg hann lya þessum reijkningskap j gard adur nefnds Eyrjks. og hier epter wil eg sueria ef þurfa þykir. Og til sanninda hier vm setta Eg mitt jnnsigli fyrer þetta witnisburdar Brief er skrifad war j huammi j kiös. Laugardagiuu næsta fyrer Jousmessu Baptistæ vm sumarid. þa er lidid var fra Guds burd ☉ D ar.

496.

25. Júní 1500.

í Skálholti.

BRÉF, að Björn Guðnason hafi gefið allsmektugum guði og klaustrinu á Skriðu jörðina Sellátr í Reyðarfirði.

AM. 914, 4to, afskrift Skriðuklaustrsbréfa staðfest 28. Sept. 1697 í Berufirði af Guðmundi Árnesyni og Brynjólfi Haldórssyni: „Ofan-skrifad bref er skrifad á kalfskinn með gamla skrift dögð och ellelegt. tiglarnar tveir jhángande enn innsiglen j burtu“ — AM. Apogr. 4437 (eptir 914. 4to).

Breff fyrer Sellátrum 1500.

Þat giorum vid Einar Jngimundarson og Þordur Guðmundsson prestar Skálholtz Biskupsdæmes goodum monnum kunnigt með þessu ockru opnu brefe. ath vid vorum i hið sðum og heirdum á Jonsmessu dag Baptiste¹⁾ vm

¹⁾ Þ. e. 24. Júní.

sumared j Hoolum j Eystra hrepp. þá lided var fraa hyn-
adburð vors herra Jhesu Christi þusund ock fimm hundrud
aara. ad Biörn Gudnason lyste þar firer ockur og med-
kiendest. ath hann hefde giefet allsmecktígum Gude og klóstr-
enu á Skridu j fiótzdal jördena Sellátur. er liggur j Reid-
arfirde. er liggur j Holma kirkiu sockn til æfenlegrar eign-
ar og friðls forrædess med öllum þeim gögnum og giædum
sem greindre jördu filger og filgt hefur ath fornu oc nyu.
og greindur Biörn varð fremst eigande ath. oc vnder greindre
lysing og medkiennung oftskrifadz Biarnar. hafde hann
handaband vid herra Narfa Prior og forrædismann greindz
klaufsturz ath Skridu. vppfillande sjna giöf og giörnning
med hantake og goodra manna vitorde þar þaa j greind-
um stad firer ockur adurskrifudum kennemonnum oc morg-
um ödrum goodum monnum.

Oc til sannenda hier vñ settum vid firrskrifader prest-
ar ockur jnsigle firer þetta bref skrifad j Skalhollte deige
sýdar enn firr seiger.

497.

27. Júní 1500.

í Skálholti.

Dómr tólf presta útnefndr af Stepháni biskupi í Skálholti,
þar sem þeir dæma leyfisbréf páfans fyrir Þorleif Björns-
son og Ingvildi Helgadóttur stöðugt og myndugt og Steph-
án biskup skyldugan til að úrskurða hjónabandið löglegt og
öll þeirra börn arfborin og skilgetin.

AM. Apogr. 738 „Ex originali“ með hendi Jóns Magnússonar, bróður
Árna. — AM. Fasc. LXXII, 2 b. stórt transskript á skinni frá c. 1528
(svo sem samhljóða).

Þat giorum ver broder narfi prior ath skridu i fioz-
dal. hrafu oddzson officiales firir uestan. kolgrimur kodrans-
son firir austan officiales. einar ingemndarson radzmann j
skalholtí. einar ellenzson. ion ionsson. augmundur palson
kirkiuprestur sama stadar. halldor tyrfingsson. hallur eyg-
urdzson. ion palsson. kenek þorsteinsson. sueinn þorarinsson.

prestar skalhollz biskupsdæmis godvm monnum kunnigt med þessu voru opnu brefi. ath þa er lidit var fra hingat burd vors herra iesv christi M. d. ara. vorum ver i dom nefnder af ærligum herra ok andaligum faudur herra steffano med gudz nad biskup j skalholhti. laugardægen næsta fyrir peturs Messo ok pals vm sumarit ath einvirduliga skoda og ransaka þat dispenseranarbref sem af pafaligu valldi ok kvria var vt gefit vm hionaband þorleifs heitens biornssonar. ok ingaulldar helgadottur. hueria magt ath þat skyldi hafa. Ok þui ath heilax anda nad til kalladri med fullu domsatkuæde leizt oss þat j allan mata fullmegtugt ok obrigdulegt. ok vorn andligan faudur biskup j skalholhti skylldugan til ath vrskvrda hionabandit laugligt epter þeirri dispenseran sem næstur hans forverare biskup magnus godrar minningar. sem gud hans sal nadi. hafdi dispenserat med adur greindum hionum. ok þeirra bornu geten fyrir festing ok epter skilgetin ok arfgeing epter faudur ok modur. Ok til allra annara arfa. epter þui sem guds laug vtvisa. ok til sannaða hier vm settvm ver fyrskrifader prestar vor incigle fyrir þetta domsbref skrifat j skalholhti. j sama stad. dag ok are sem fyr seiger.

498.

1. Júlí 1500.

á Öxarárþingi.

Dómr Finnboga lögmanns Jónssonar og tólf manna útnefndr á alþingi, þar sem Björn Þorleifsson og systkin hans eru, samkvæmt páfabréfi, konungsbréfum, erkibiskupsbréfi og biskupa úrskurðum, dæmd lögkomin til alls arfs eptir Þorleif Björnsson og Ingvildi Helgadóttur, foreldra sína.

AM. Apogr. 740 með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna „Ex originali“, sem var á kálfskinni og tólf innsigli höfðu verið fyrir. — AM. Apogr. 741 með hendi Jóns Magnússonar eptir transkripti Jóns Sigmundssonar og tvöggja annara gerðu á Hólum 14. Apr. 1504 (sleppir öllu npphafi dómsins og víkr ýmsu svo lítið við, styttir um sumt og fyllir sumstaðar). — AM. Fasc. XXXIV, 26, transkr. frá 7. Júlí 1513 (Apogr. 2925). — AM. Fasc. XXXIV, 27, transkr. frá 23. Apr. 1515

(Apogr. 5716). — AM. Fasc. LXXII, 2¹⁰, transkr. frá c. 1528. — AM. Fasc. XXXV, 8, transkript á skinnigert á Reykhólum 1501. Öll af sama tagi og Apogr. 740. Sbr. Dipl. Isl. VI, Nr. 101 og 276; VII, Nr. 310, 402 og 497.

Ollum Monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra senda arnor finzson. gisli philippnsson. uigfus þordarson. salomon einarson. sygurdur dadason. gudmndr þorleifsson. jngimundur finzson. halldor sygnrdzson. helgi þoraalldson. brandur olafson. jon hrafnson ok jon magnusson. kuedin gudz ok sina knnegt giorande at þa er lidit uar fra hing-atburd uors herra jhesu christi þnshundrud ok fimm hundrud ara pridiudagin næsta epter peturmessio ok pals¹⁾ um sumarit a almennelign anxararþingi. wornm nær j dom nefnder af ærligvm dandimanni fimboga jonsyni laugmanni nordan ok uestan a jslande at skoda ok dæma nm þad mal sem biorn þorleifsson beidde ok krafde laugmannin at nefna dom yfer hnort han skyllde nera lauglignr erfingi ok hans syskin epter þorleif heitin biornson faudur sinn. gud hans salnade. edur eigi. epter þeim brefum ok skilrikium sem hann bar þar fram.

[j fystu kom þar fram leyfisbref hnert et af paulaligo ualldi uar utgefitt²⁾ at þorleifur biornson ok ynguelldur helgadóttir skyllde laugliga mega binda sinn hiuskap ok sidan riettliga mega saman blifa ok þeirra baurn laugliga tilarfs komin epter þan at fengine dispenseran af heilagrar skalholltz kirkiu formanni sem skipat uar j sangdo brefi.

j annari grein kom þar ok fram opit bref nors naduga herra kong kristierns med hans heilu ok oskauddo hangande jnnsigli suo bliodanda at hann skylldnliga skipadi ok tilgaf uppá sina uegna ok krununar j noregi at aull baurn fyrgreindra manna þorleifs ok ynguelldar skyldu³⁾ skilgetin til arfs epter faudur sinn ok modur.⁴⁾

¹⁾ p. e. 30. Jáni ²⁾ [Jtem j fystu kom þar fram leyfisbref herra pauans sixte hins forða med þui nafne. ad fullkornliga leyfði og tilgaf af gudz alfu og heilagrar kirkiu. og af sinu ualldi 741. ³⁾ vantari i 740; b. v. 741, LXXII, 2. ⁴⁾ og allra anara arfa er þeim kann til at falla med logum sem önur skilgetin eigin konu baurn, b. v. 741.

J þridiu grein kom þar ok fram fyrir oss nors naduga hera kongs hans bref med hans heilo ok oskaudo hangandi jnsigli. huert suo hlodade at hann skipade epter sins faundur kong kristierns brefi anll baurn fyrsagdra manna þorleifs ok ynguelldar þeirra laugliga erfingia sem aunnur skilgetin baurn.

J fiordo grein kom þar fram fyrir oss bref¹⁾ uors uerdnga hera ok andligs faunders hera gauta med gudz nád erchibiskups j nidárosi. huert er fulliliga stadfesti hera panans bref. huert hann ntgaf sangdum Connnm þorleifi ok yngnelldi um sitt hionaband. at aull þeirra baurn skyllði skilgetin uera epter sinn faundur ok modur ok langliga til arfs komen epter adra sina frændur suo sem skilgetinar eiginar konu banrn.

hier med syndizt bref biskup magnus med gudz nád biskups j skalholhti at hann hafdi til gefit samþyckt ok hia uerit at sagder menn þorleifur ok yngnelldr bnndo sitt hionaband epter þni sem þeim nar leyfi til gefit ok hann hefði med þau dispeuserat suo sem houum uar bodit ok skipat af paualigo ualldede.

J fimto greiu kom þar fram xij. presta domur er biskup stephan med gudz nad biskup j skalholhti hafdi ut nefnt at skoda ok dæma huerso laugliga sagder menn þorleifr ok yguelldur hefði bundit sinn hiuskap ednr huort þeirra baurn skyllði laugliga til arfs komin²⁾ edur eigi. Enn sagder prestar dæmdo þetta allt under urskyrd uors nadnga herra stephans med gudz nad biskup(s) j skalholhti.

Jtem j siundo³⁾ greiu norrm uer j hia j sangdum stad ok dag a alþingi at uor uerdngr herra og audaligur fader herra stephan med gudz nad bisknp j skalholhti sagdi med fullum laga urskurde fyrgreint hionaband optnefndra mauna þorleifs ok ynguelldar statt ok staudgt ok æfinliga obrigda(n)ligt ok j allau mata laugligt ok aull þeirra baurn⁴⁾

¹⁾ hefir vantað í frumritið, og vantar líka í transkriptin, nema 741.

²⁾ getin 741. ³⁾ svo öll, bæði 741 og hin transkriptin. ⁴⁾ skilgetin og b. v. 741.

laugliga til arfs komin epter faður sinn ok modur ok alla aðra sína frændur sem þeim kann til at falla suo sem skilgetinar eiginar konu baurn epter laugum.

nu saker þess at laugin suo greina med stauddum endimaurkum at um hiuskap ok huersu laugliga hver er getin. skuli dæmazt fyrir biskupi eður hans umbodsmanni þui fyrir þessar aður skrifadar greiner ok þær fleire sem hier at luta dæmdum uær fyrnefnder domsmenn med fullo doms atkuædi biorn þorleifsson ok sunnur hans syskin laugliga erfingia epter þorleif biornson faður sinn ok ynguelldi helgadóttur modur sína ok laugliga getin til allra annara arfa sem þeim kan til at falla epter uorum riettum landz laugum at aullo jamfullo sem skilgetinar eginarkonn baurn ok optnefndan biorn þorleifsson ok hans systur eður þeirra laugliga umbodsmenn riетtiliga mega at sier taka til æfinligrar eignar allan fyrgreindan arf ok peninga jarðer ok lausagoz huar j islande sem þeir standa nu þegar epter þenna uorn dom. alla þa sem titnefndur þorleifur biornson atti ok hieilt ok han feck eigi laugliga j burt um sína dagæ.

Ok til sannenda hier um settum uær fyr nefnder domsmenn uor jnsigli fyrir þetta domsbref skrifat j sama stad ok ári degi sidar enn fyr seger.

499.

1. Júlí 1500.

á Öxarárþingi.

DÓMR tólf manna geinginn á alþingi um sekkjagjöld enskra kaupmanna, er verzla á Íslandi, um rétta mæling og ófalsaðan varning og um ófriðhelgi duggara þeirra, sem fara með lóðir, og aungvan kaupskap annan.

Dómabók Jóns skrifstofustjóra Magnússonar í Fol. bls. 115b, skr. c. 1604 (= a). — Add. British Museum 11,242. 4to bl. 23b í Söpdýngja síra Gottskálks í Glaumbæ, skr. 1543—1591; upphaf dómsins hefir hér verið stýtt, og bókin er hér mjög skemd af fúa. — Landsbókasafn 65. 4to I, 14b — 15, með hendi Jóns dans Magnússonar c. 1640. — Lands-

bókasafn 788. 4to bl. 84 a—b. skrifað c. 1640 með hendi svipaðri Hákonar Ormssonar. — Landsbókasafn 812. 4to bl. 166, skr. c. 1660. — Ny kgl. saml. 1945 4to bl. 208b, með hendi Hannesar Gunnlaugssonar í Reykjarfirði 1666. — Landsbókasafn 115 4to I, bls. 178—179 með hendi síra Jóns Haldórssonar í Hitardal c. 1730. — M.Steph. 60. 4to bls. 21 og ÍBfél. 67. 4to bl. 60, hvortveggja með hendi síra Eyjólfá Jónssonar á Völlum (d. 1745). — AM. Apogr. 5755, að því er virðist ritað eftir Landsb. 788. 4to.

Sá orðamunur er ekki að riðum, sem afskriptum þessa dóms ber á milli um efni hans, en um dómnefndina greinir þau meira á. Dómriinn hefir í upphafi verið og á að vera tylftardómr, en nm þetta efni haggast svo í afskriptunum, að út koma 15 eða 16 dómsmenn, þegar alt er borið saman. Dó að röö dómsmanna sé öll á reiki í afskriptunum, eru þó 11 af þeim, sem ekki bregzt að taldir eru í 7 helztu handritunum, opt í mismunandi röð að visu, en þó svo, að þessum handritum kemr öllum saman um það, að þeir eigi heima í dómnum. Vantar þá einn til þess, að tylftin sé full, en hins vegar afgangi 4 eða 5, sem að eins standa í 1 eða 2 afskriptum hver nm sig þótt þær felli niðr mart hinna dómsmannanna. Dómsmennirnir koma svona út (röðin eins og í a):

1. Gunnlaugr Teitsson	a	65	788	812	1945	60	67	115	5755
2. Einar Þórólfsson	a	65	788	812	1945	60	67	115	5755
3. Jón Valðason	a	65	788	812	1945	60	67	115	5755
4. Þorvaldr Guðnason	a	65	...	812	1945	60	67	115	...
5. Snjólfur Hrafnsson	a	65	...	812	1945	60	67	115	...
6. Stuli Hallsson	a	65	...	812	1945	60	67	115	...
7. Einar Oddsson	a	65	...	812	1945	60	67	115	...
8. Arnór Finnsson	a	65	...	812	1945	60	67	115	...
9. Nikulás Jónsson	a	65	...	812	1945	60	67	115	...
10. Sigurðr Daðason	a	65	788	812	1945	60	67	115	5755
11. Oddr Guðnason	a	65	788	812	1945	60	67	115	5755
Þorfinnr Nikulásson			788		5755
Jón Jónsson			788		5755
Gudmunnr Jónsson (Teitsson 1945)			812	1945
Arnór Jónsson	60	67

Af þessum fjórum síðustu nöfnum er nokkurn veginn ljóst, hvernig þrjú muni til komin. Þorfinnr Nikulásson og Jón Jónsson sýnast vera afbökun úr nafni Arnórs Finnssonar (arnoröfuf = þorfinnur) og Nikulás (= Nikuláff = Nikulássonar) Jónssonar (= Nikuláff son hefir verið lesið: Nikulásson. Jón). Að Arnór Jónsson mnn og vera afbökun úr nafni Arnórs Finnssonar. Að Arnór Finnsson og Arnór Jónsson standa í einn og sama handriti, mnn svo til komið, að afskrifarin hefir haft fyrir sér tvær eldri afskriftir, þar sem í annari hefir staðið Arnór Finnsson, en í hinni Arnór Jónsson, en tylftin í dómnefndinni ekki orðið full, nema með því móti, að bæði udfin staði í dómnum, svo að hann hefir tekið upp hvortveggja nafnið. Gudmunnar nafn Jónssonar („Teitsson“ misritað án efa í flýti af því að næsti maðr á nndan var Teitsson) sést

hinsvegur ekki glögt úr hverju setti að vera afbakað, og því næst sanni, að hann fylli tylltina. Getu má þess þó, að í hufskurdadómínu frá sama degi er nefndr Guðmundr *Einarsson*.

Domur wíu seckiagianlld¹⁾ [Engelskra.²⁾

Aullum maunnum þeim sem þetta brief sia edur heyra senda Gunnlaugur teitsson. Einar Þorolfsson. Jon Walldason. Þorualdur³⁾ Gudnason. Sniolfur hrafñsson. Stulli halls-son. Einar Oddzson. Arnor finsson. Nicholas Jonsson. Sygurdur dadason. Oddur Gudnason og Guðmundur Jonsson⁴⁾ laugriettumenn. kuediu Gudz og sijna kunnugt gjaurañdi að þa er lidit var fra hijngadburd wors herra Jhesu christi 1500 a midnikudaginn næstañ epter pietursmessu oc pals a almenniligu auxararþijngi worum wier j dom nefnder af badum laugmaunnum sunnan oc austañ a jslañdi Finn- bog Jonssyne og Þoruardi Ellendzsyne er Benidicht hersten hirdstiori yfer allt ijslañd beiddist doms a huersu mykil seckiagiaulld að Eingielskier skylldu luka sem med riettañ kaupskap sigla [til jslañdz⁵⁾.

Þui dæmum wier fyr greinder domsmenn seckiagiaulld epter gaumlum wana lañdsins af eingelskum⁶⁾ sex fiska af hueriu hundradi. af blautum og haurdum eptir þui sem skipit dregur til og það er stort til fracktar halft af hueriu hundradi af blautum og haurdum.

Suo og dæmdum wier j sama domi að eingelskier skylldu færa [j landit⁷⁾ riett tunnumai oc alla adra rietta mæling og allañ annan falslausan warning. Ella bæti firir⁸⁾ sem fyrir annad fals sem wor laugbok seiger.

Enn duggarar þeir sem med loder fara oc auñguañ kaupskap annañ sieu ofridhelger og riett tekner⁹⁾ af hueri- um manni huar sem þeir werda tekner.

¹⁾ secktagjald (gjöld), 3ll alstaðar ranglega, nema a eitt og 11,242.

²⁾ b. v. 5755 ofl. ³⁾ Þorvarðr 60,67. ⁴⁾ [b. v. 812 og 1945 (sem mis- skrifar hann „Teitsson“) og er þar látinn koma næst eptir Gunnlaug Teitason. ⁵⁾ [hingad j ísland 11,242; hingad til landsins 65,812, 5755.

⁶⁾ sem er, b. v. 65. ⁷⁾ [aa ísland 11,242; j Ísland 5755; til Íslands 65.

⁸⁾ b. v. 11242, 812, 5755. ⁹⁾ tekner. 65,5755.

Samþykkti þennañ worn dom bader laugmenn [oc hirdstioeren¹⁾ Benedicht hersten²⁾ og aull laugriettañ et cetera. [Oc til sannenda hier um.³⁾

500.

1. Júlí 1500.

á Öxarárþingi.

ALÞINGISSAMÞYKT UM HNIFSKURÐI, OG ANNAÐ FLEIRA.

Dómr þessi kemr fram í ýmsum myndum í fjölda af skjalabókum, og sumstaðar sem útstutt úgrip og svo afbakað á marga vegu, að prenta verðr hann í fleira en einu lagi, eins og sjá má hér á eptir (A—D). Hann er og opt ýmist ártalslaus eða þá rangt árfærðr, optast til 1510, sem ekki fær staðizt, því að þá hafði látið af lögmensku Finubogi Jónsson, en tekinn var við Jón Sigmundsson.

A.

Add. British Museum 4882. 4to (Banks'safn), bl. 309 a—b, skr. c. 1670.

Alþingis Domur vñ knifasknrði.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra sendum vier Gunlogur Teitsson. Gudmundur Einarsson. Einar Oddsson Arnor finnsson. Oddur gudnason. Þorsteinn steffansson oc Nicholas jonsson med fleirum odrum godum monnum kuediu Guds og sijna kunnugt giorandi þa lidit var fra Christs hingadburd M. D. midkudaginn næstan epter pietursmesso oc þals æ almennillgu Oxararþingi vorum vier j dom nefnder af Erligum monnum Þoruardi Ellendzsyne logmanni firir sunnañ oc austañ æ Jslandi og finnboga jonssyne fyrer nordan og vestan æ Jslandi að dæma vñ þa oheyriligu skurdi sem marger goder menn væri med skammfærder. Þui dæmdum vier fyrnefnder domsmenn med fullu doms atkuæde ad huor sem annañ skier epter þennañ dag skal vnder somu refs-

¹⁾ [b. v. 11242, 115. ²⁾ heesten 11242. ³⁾ [b. v. 11242, og þar neðan við stendr brot af reikningi um þetta gjald: „ . . . fiskar af lest. c af tæimr lestum. ve af x lestum. ii_c af liij lestum“.

ing oc alogum oc sa er leggur man med knijfe edur særer med skoti.

So oc j sama domi. ad einginn madur skal taka þann mann j sijn hus sem farid hefur med stulld oc huinsku. sie þad obætt. Enn ef hann tekur vijsvitandi þa er hann sekur iij aorum.

Jtem eige skal taka Riett epter hina somu konu vtan þrijsuar sinnum. Hun skal sijdan halldiñ oerlig.¹⁾

Jtem þar sem kongur skal taka halfmork. skal sa er uid er brotid taka adra [halfa²⁾]. Enn þar kongur a ad taka ij aura. þa skal sa er uid er brotit taka iij aura.

Jtem ad eingiñ naudahandsöl skulu halldast. Enn þad eru naudahandsöl er madur er lijfe sijn u ad firr edur fie. edur skomm edur skada ad nær. Enn ef ödruijs er giort sekur fullrette oc halldist þo eige.³⁾

Samþyekte þennañ dom Benedikt hirdstjore oc Baeder fyrrskrifader Logmenn.

Skrifad a strond j seluogie þremur dogum sijdar.

B.

Dómabók Jóns skrifstofustjóra Magnússonar í Fol., bl. 115b—116a, skr. c. 1604 (= a). — Landsbókasafn 789. 4to bls. 115, skr. c. 1620. — Landsbókasafn 67. 4to bl. 100, skr. c. 1620. — Landsbókasafn 791. 4to bls. 107, skr. c. 1630. — Landsbókasafn 68. 4to bls. 121—122, skr. c. 1640. — Landsbókasafn 65. 4to I, 14 (=65a) og 127, með hendi Jóns dans Magnússonar c. 1640. — JSig. 343. 8vo bl. 81a, skr. c. 1650. — Landsbókasafn 812, 4to bls. 52—53, með hendi Hannesar Gunnlaugssonar í Reykjarfirði c. 1660. — Ny kgl. saml. 1945. 4to bl. 147a—b, með hendi sama manns 1666. — ÍBfél. 215. 4to bl. 42a, skr. c. 1690. Hafa þessi handrit öll verið höfð til hljóðsjónar við þenna texta, en til er dómr þessi í ágrípi víða annarsstaðar í skjalabókum, svo sem AM. 63. 8vo bls. 124—125, skr. c. 1625; AM. 65. 8vo bl. 10b—11a, skr. c. 1670 (kver Bergsteins Bjarnarsonar í Skildinganesi); British Museum Add. 11,092. 4to, bl. 21a, skr. c. 1750; ÍBfél. Khð. 114. 8vo nr. elij, skr. c. 1700; ÍBfél. 205. 4to skr. c. 1830; ÍBfél. 67. 4to bl. 60b með bendi sira Eyjólfis Jónssonar á Völlum (d. 1745); MSteph. 60. 4to bls. 21—22 með

¹⁾ Sbr. réttarbót frá 2. Maí 1313 (Dipl. Isl. II, Nr. 212, bls. 385).

²⁾ [b. v. eptir Bodl. Oxford 127. 4to, bl. 115a, skr. c. 1640, sem hefir nokkuð af þessum greinum. ³⁾ Sbr. Dipl. Isl. II, bls. 294.

höndi sama manns; Landsbókasafn 66. 4to bl. 86 og 98, skr. um 1664; Landsbókasafa 6. Fol. bls. 170, skr. c. 1680, — og ean víðar.

Domur vīm hnífskurdi.

Ollum maunnum þeim sem þetta brief sia edur heyra senda Gunnlaugur teitzson. Gudmundur Einarsson. Einar Oddzson. Arnor finnsson. Oddur Gudnason.¹⁾ Þorsteinn Stephansson. [Nichulas Jonsson.²⁾ [med fleirum godum³⁾ maunnum⁴⁾ kuEDIu Gudz og sijna kunnigt giaurandi [ad þa er lidit var fra⁵⁾ Gudz burd⁶⁾ 1500 midnikudaginn næstan epter pieturs messu oc pals a alme niligu auxarðrþjngi worum wier j dom nefnder af ærligum maunnum Þoruardi⁷⁾ Ellendzsyne laugmanni fyrir sunnañ og austañ á Jslandi. og finnþoga Jonssyne nordañ og vestañ ad dæma wīm þa oheyriliga skurdu⁸⁾ sem margur godur madur hefur [langañ tijma⁹⁾ werit skammfærdur¹⁰⁾ med.

Þu dænum wier fyrnefnder domsmenn ad huer sem¹¹⁾ annañ skier hier epter med knijfi skal vnder saumu Refsing og alaugum wera sem sa er leggur mann med knijfi edur særer med skoti.¹²⁾

Samþýcti þennan vorn dom Benedicht horsten¹³⁾ hirdstiori [yfer allt Jsland¹⁴⁾ oc bader greinder laugmenn. [i sama stad.¹⁵⁾

[Og til sanninda hier vīm setium vier fyrrnefnder doms¹⁶⁾ menn vor jnsigli fyrir þetta domsbref skrifad á strond j Seluogie þremur dogum seinna enn fyrr seiger.¹⁷⁾

[Jtem¹⁸⁾ samþycktu adurskrifader¹⁹⁾ logmenn²⁰⁾ ad fimm hundrud skylde verda²¹⁾ kongs sauk eff madur²²⁾ skiære mann. þar huorke hilur hðr nie klæde.²³⁾

¹⁾ Gudmundsson (!) 63, 65a, 67, 1945. ²⁾ [sl. 348. ³⁾ [63, 67. ⁴⁾ sl. 812. ⁵⁾ [ad arum eptter 789; ⁶⁾ [ad þa lidit var fra hingadburde vors liufa lausnara 67. ⁷⁾ 67, 789 og fl. hafa ranglega „Dorvalldi“; 63, 65a, 789 sleppa Finnþoga og láta Þorvarð einn útnefna dómsinn. ⁸⁾ skurdi 67, 789 o. fl. ⁹⁾ [b. v. 67, 63, 65; margan tijma 789. ¹⁰⁾ skemdur 63. ¹¹⁾ b. v. 67, 791 o. fl. ¹²⁾ spjote 65a. ¹³⁾ Hrestern 789; sl. hin 611. nema a og 65b. ¹⁴⁾ [b. v. 65, 67, 789. ¹⁵⁾ [b. v. 67, 789. ¹⁶⁾ b. v. 67. ¹⁷⁾ [b. v. 789 og 67. ¹⁸⁾ 215; sl. 65. ¹⁹⁾ b. v. 65 (adurskrifadur, sem hér er leiðrétt); ²⁰⁾ 215; logmann 65. ²¹⁾ 65; vera 215. ²²⁾ 215; hann 65(!). ²³⁾ [b. v. 65 og 215.

C.

Add. British Museum Add. 11,245. 4to, skr. c. 1750.

Alþingissamþykta greinir 1500.

Einginn maður skal þann mann í hús sín taka, sem hann veit að farið hefir með hvinsku, sé hún óbætt. Enn ef hann tekur þá er hann sekur iij. aurum við kóng.

Húsmenn sína skal bóndi annast, ef þeir verða þrotmenn.

D.

Dómabók Jóns skrifstofustjóra Magnússonar í Fol. bl. 116b, skr. c. 1600. — Þessi texti finst og með ýmsn móti í þessum handritum: Landsbókassafn 66. 4to bl. 110, skr. c. 1660, með hendi Jóns Guðmundssonar á Helgafelli. — MSteph. 61. 4to bls. 141—142, skr. c. 1650—1660. — Ny kgl. saml. 1945. 4to, bl. 145b með hendi Hannesar Gunnlaugssonar í Reykjarfirði 1666 (kemur beint aftan við „samþykt þeirra úr Múlaþingi 1595“). — ÍBfél. Khd. 215. 4to bl. 47a, skr. c. 1670. — ÍBfél. Khd. 125B. 4to skr. c. 1680. — ÍBfél. Khd. 114. 8vo eliv, skr. c. 1700. — ÍBfél. Khd. 231. 8vo bl. 39b, skr. á 18. öld. — ÍBfél. Khd. 205. 4to bl. 8a—b og 48a. Er þetta í handritnum kallað „samþyktargreinir (nokkrar)“, og „Gamlar samþyktargreinir“ eða „Inntak úr Alþingissamþykt“. Sbr. Jón Rúgmann: Greinir or þeim gamla laugum, Uppsölum 1667, bls. 5, 31 og 34 eptir „J(óns) S(igurðs) S(onar) B(ók)“ lögmanns á Reynistað.

Samþykta greiner [dæmdar.¹⁾

Eingi maður skal þann mann taka j sitt hus sem hann veit að farið hefur með hvinsku síe hun óbætt. Enn ef hann tekur þa er hann sekur þrimur aurum við kóng.

Þrisuar skal taka riett eptir saumu konu enn eigi optar. þuta er hun æ síða.

Husmenn síjna skal bondi annast ef þeir verða að þrotzmönnum.

Jtem [það var og samþykt í sama stad. ad²⁾ þar sem kongur æ að taka halfmaurk³⁾ (j) sinnriett þar skal sakaraberi taka fimm aura. Enn þar sem kongur ðú að taka tuo aura þa skal sakaraberi taka iij eyri [á verkum.⁴⁾

¹⁾ [með öðru bleki og annari, en þó samtíða, hendi. ²⁾ [b. v. 66.

³⁾ mörk; sum hín. ⁴⁾ [með öðru bleki og annari, en þó samtíða hendi, sömu og ádr.

Samþykkt þetta lögmennt [Þorvardnr Erlendsson¹⁾ og Finnþogi.²⁾

501.

1. Júlí 1500.

á Öxarárþingi.

TVÆGGJA tylfta dómr útnefndr á alþingi af Benedikt hirðstjóra Horsten (Histen) og Finnþoga lögmanni Jónssyni um Möðruvallaarf milli Þorvarðs Erlendssonar og Grims Páls-sonar.

Dómabók Jóns skrifstofustjóra Magnússonar í Fol. bl. 200b—201a, skr. c. 1604 „Wr Breffa Bok Eggertz Hannessonar“ (= a). — Landsbókasafn 789. 4to bls. 391—393, skr. c. 1620. — Landsbókasafn 63. 4to bl. 325b 327b, skr. c. 1640. — Landsbókasafn 69. 4to, bl. 147a—148a, skr. c. 1640. — *Avalecta juridica Odds digra Jónssonar* 1668. — MSteph. 27. 4to bls. 422—426, skr. c. 1730. — Landsbókasafn 115. 4to I, 104—105 með hendi síra Jóns Haldórssonar í Hitardöl c. 1730. Nýleg afskrift er og í ÍBfél. Khd. 205. 4to.

[Hirðstjóra³⁾ Domur um sama mál.

Allum þeim monnum sem þetta Brief sia edur heyra senda Einar Oddzson. Sturli Magnússon. arnor finnsson. Sigurdur dadason. Gunnlaugur teitzson. Jon Asgrijmsson. Magnus Þorkielsson. Jngimundnr finnsson. andries gudmundzson. Jon hrafnsson. Salomon Einarson. Jon Jonzson. [Sigurdur Jvarsson⁴⁾ Bardur Joneson. Halldor Sigmundzson. Jon Joneson. Ketill arnason. Halldor Jonsson. Tumas Jonsson. Jon magnússon. helgi Þornaldzson. Eirekur juarsson. Gudmundur Þorleifsson. Brandur Olafsson Quediu gudz og syna. kunnigt gianrandi. að þa lidit war fra [guds hingatburd⁵⁾ þusund og fim hundrut ar a⁶⁾ miduikudaginn epter peturs messo og þals æ almenniligu auxarárþingji. worum wier j dom nefnder af Benedict horsten⁷⁾ hirðstjóra og hofudzmanni yfer allt Jsland. og finnþoga Jonssyne logmanni nord-

¹⁾ [leiðrétt; Erlendr, handr. ²⁾ þessa síðustu klausu vantar í öll handritin, nema 66. ³⁾ [sl. a: b. v. 789, 63, 69, 27 o. fl. ⁴⁾ [sl. a o. fl.; b. v. 789, 27, og svo er rétt, því að þá verðr dómnefndin fall. ⁵⁾ [69; Guds Burd 789, 63, 27; Christi hingatburd 115; hingatburd (!) a. ⁶⁾ b. v. 789, 27. ⁷⁾ a, 63, 69; Holsten 789; Hesten 27; Hersten 115.

an og westan æ Jslandi ad dæma og skoda. og med laugum æ ad lijta. huert afl edur magt hafa skyllde su akiæra edur¹⁾ utanstefna. er Þoruardur Ellendzson hafdi stefnt grijmi palssyni til Noregs fyrir [þær sakargipter²⁾ er þoruardur sagdi grijm ologliga³⁾ hallda fyrir sier þad jardagodz sem Benedict Palsson [og Biarne palsson⁴⁾ haufdu erft epter Jngibiaurgu Þoruardzdottur modur sijna. wændist og upp-las greindur Þoruardur fyrir oss og audrum dandimomnum. ad su riettarbot hefði geingit j noregi. ad þad jardagotz er so fielli j faudurlegg [og⁵⁾ modurlegg⁶⁾ skylldu⁷⁾ ganga [vnder nanustu frændur⁸⁾ Barnanna j þui⁹⁾ slegti. ad faudur edur modur fra faullnum. En hier j mot tiedi og birti grijmur palsson dom af þremur tylftum manna. og logmanns vrskurd. at sonum hans Þorleifi og Benedict woru dæmder og vrskurdader aller peningar faster og lauser til æfinligrar eignar. þeir¹⁰⁾ sem att hafde Jngibiaurg Þoruardzdotter. og syner hennar¹¹⁾ epter hana. Stendur so skrifad ad þau mal. sem [logmenn edur systlumenn¹²⁾ fa ei yfer tekid. skal þeim malum til noregs stefna. Enn allar olaugligar vtanstefnur eru j laugum¹³⁾ fraskjldar. Nu fyrir þaþ skulld ad þetta mal. sem þoruardur hefur fyrir stefnt war adur til fullra lykta dæmt og vrskurdur a fallinn med laugriettumanna samþycki. og so þess annars. ad fyrrgreind riettarbot hefur hier j landi alldri fyrir laug geingit. Þui¹⁴⁾ dæmdum wier adurnefnder domsmenn þa sauma doma og vrskurdi sem Grijmur hafdi wegna sona sinna fyrir optnefndum fastagotzum sem Jngibiaurg Þoruardzdotter og hennar syner haufdu att fasta og standuga og obrigduliga. med aullum þeim greinum og Articulis. sem þar jnni standa. oc tijtt nefndan Grijm palsson aungra suara skylldugan fyrir þessa greinda akiæru vppa opt nefnt fastagodz. og aungua stefnu þar vppa ad skylldugu ad fara eiga nie nockut laugsuar

¹⁾ og 789, 27. ²⁾ [þa sakargiptt 789, 27. ³⁾ b. v. 789, 27. ⁴⁾ [789, 27, 69, 63, 115; sl. a. ⁵⁾ edur 27, 115; ⁶⁾ [sl. 789, 69. ⁷⁾ Svo a, 789, 68; skyllidi 27, 69, 115. ⁸⁾ [undaþ nanustu frændum 27. ⁹⁾ þeirra 789, 27. ¹⁰⁾ 789, 27; þa, a, 63, 68, 115. ¹¹⁾ hanns 789. ¹²⁾ [thil lögmanns edur systlumanns eru dæmd og þeir 789. ¹³⁾ lögnum 789. ¹⁴⁾ þa 789.

þar fyrir að hallda frammar meir enu domar¹⁾ utuljisa. og adur hafa [full laug²⁾ æ geingit. þuiat þa sömu Riettarbot. er Þoruardur wændist fyrir sínu tilkalli og adur er greind³⁾ dæmdum wier hana með fullu doms atkuædi hier j landit j allan mata olaugliga wera og werid hafa til nockurra fieskipta edur arftokur epter henni að giora. helldur [að sa⁴⁾ texti bokarinnar standi obrigduliga. sem hier hefer að fasta gotzi og lausu. að fornu og nyu. j riettu erfdatali yfer geingit. Og til sanninda hier vīm settum wier fyrnefnder domsmenn vor jncigli [með hirdstiðrans og lögmannsiñis jnnsigle⁵⁾ fyrir þetta domsbref. skrifad j sama stad og ær. deigi síjd-ar enn fyrr seiger.⁶⁾

502.

1. Júlí 1500.

á Þingvelli.

BENEDIKT hirdstjóri Horsten (Histen) úrskurðar Grími Pálsyni Möðruvallaarf.

Dómabók Jóns skrifstofustjóra Magnússonar í Fol., bl. 201 a—b, skr. c. 1604 (= a) „Wr Breffa Bok Eggertz Hannessonar“. — Landsbókasafn 789. 4to bls. 393, skr. c. 1620 (bréfið hér ártalslaust). — Landsbókasafn 68. 4to bl. 327—328a, skr. c. 1640. — Landsbókasafn 69. 4to bl. 148a, skr. c. 1640. — *Annalecta juridica* Odds Jónssonar digra, skr. 1668. — MSteph. 27. 4to bls. 427—428, skr. c. 1730. — Landsbókasafn 115. 4to I, 106, með hendi síra Jóns Haldórssonar í Hitardal c. 1730. — ÍBfél. Khd. 205. 4to (afskript frá 19. öld).

Hirdstjóra Brief.

Það gjaure eg Benedict Horsten.⁷⁾ hirdstjóri og h ufudzmán yfer allt Jsland. godum monnum kunnigt með þessu mjnu opnu brefe. að ec hefi samþykkt og stadfest vppa mjns herra kongsins wegna þa doma og laugmanns vrskurdi. sem er epter rettum Jsle dskum logum. sem Grjmur Páls-son liet birta og vpplesa fyrir mier og aullum almuganum j laugriettu. æ slmeñniligu auxarðrþijugi. vñ arftoku sona

¹⁾ domarner 27. ²⁾ [fuller(!) 789. ³⁾ greindit 789, 27. ⁴⁾ [789, 27. sl. a, 63, 69, 115. ⁵⁾ [b. v. 789. ⁶⁾ p. e. 2. Júlí. ⁷⁾ a, 69, 789; Hest-en, MSt. 27; Hersten 115; Holsten 68.

sinna Þorleifs og Benedictz eptir þal heitinn Brandzson faundurfaundur þeirra. so að hann og fyrrnefnder Brædur. og aller þeirra erfingiar skulu og mega æfninga bjhalda það sama gotz sem [ytarmeijr domar og vrskurder¹) þar um innihalda. Og til sanninda hjer vm heingdi eg mitt jncigli fyrir þetta samþycktarbref er skrifad war að þjnguelli miduikudaginn næsta fyrir visitacionem sancte Marie. arum eptir Gudz burd O og D.

503.

1. Júlí 1500.

á Þingvelli.

BREF, að Nari Sigurðsson og Sigurðr Narfason hafi feingid Finnþoga lögmanni Jónssyni og Teiti Þorleifssyni til fullrar eignar jarðirnar Ásgeirsár í Viðidal og Krossnes, Mela, Norðrfjörð og Seljanes á Ströndum fyrir þann mismun og feskakka, sem Árni Þorleifsson, Sigurðr Þorleifsson og Teitr Þorleifsson höfðu feingið í arfaskipti við Orm Bjarnason eptir Sophiu Loftsdóttur föðurmóður þeirra.

AM. Fasc. XXXIV, 81, frumrit á skinni. Af 7 innsiglium eru 4 fyrir bréfinu. — Apogr. AM. 3385. Sbr. bréf frá 3. Júlí 1508.

Giorningsbref vñ teits peninga.²)

Þat giorum wier grimur þalssou jón asgrímsson magnus þorkelsson þetur thumasson erekur jwarsson ketell haldanarson oc sigurdr jónsson godum monnum Witurligt med þessw woru opnu brefi ath þa lidit war fra gudz burd. O. fimhundurð að miduikudagin næstan eptir þeturs messw oc þals að þingvelle woru uier j hia sæuð oc haýrdum³) að ath fyrer þann mismun oc feskakka sem arne þorleifsson sigurdr þorleifsson og⁴) teitur þorleifsson haufdu feingith j arfskipthe wid orm þiarnarson efter sofiu loptzssdottur fodurmodur þeirra j faustum peningum oc lausuð lugte narfue sigurdrson oc sigurdr narfason med haðabande finþoga jon-

¹) 789, 57; dómar og úrskurðir 115; wottar minn domur og vrskurdr a, 63, 69(!) ²) Utan á bréfinu með gamalli hendi. ³) Svo. ⁴) Svo fullum stöfum; annars: oc.

syne laugmanni oc teite þorlefsyni thil fullrar eignar ok¹⁾ frials forrædis jardernar arsgersar oc lækiamoth er liggur j widedal j huñawatzþiñge oc þar thil iardernes krosnes mela nordurfiord oc selianes er liggr æ stronduñ j arnes kirkiu sokñ med aullum þeim gognum oc giædum eignum og²⁾ j-tokum til fialz oc fiorw sem aullum iordum fyrgreindum hefur fylgtt ath forñu oc nýu oc þar med .vj. kugillde oc .xx. Er stod med greindum iordum oc suo þa ofrida peninga sem narfui hafde epter sett æ arsgersæ oc j greinduñ arfui hafde til skipta fal(l)id. skýlde finbogi ionsson langman eignazt þridiung j ollum þessum peningum sem sigrdi þorlefsýne hafde til haurtt³⁾ En teitur tuo hlute oc hier wp æ handlaugdu þeir finboge langmann oc teitur þorlefsson fyrgreinda menn sigrd narfason oc narfa sigrdson æ uegna allra sona hañs aullungis kuitta oc akærulause um aull arfskipte oc feskakka j fyrr greinduñ arfi epter adur nefnda sofiw loptzdottur sem fyr skrifath er. Og²⁾ til sannenda hier wñ settuñ wier fyrrnefnder menn wor jncigle fyrer þetta bref oc sattmalsgiorning huerñ er j sama stad giordizt degi oc are sem fyr segizt.⁴⁾

504.

1. Júlí 1500.

á Þingvelli.

VITNISBURÐAR Arnórs Finnssonar, að hann hafi séð umboðsbréf Kristjáns konungs Birni Þorleifssyni til handa til að kvitta Teit Gunnlaugsson um öll brot við konung.

AM. Fasc. XXXIV, 29, frumrit á skinni. Innsiglið er dottið frá.—
AM. Apogr. 2926.

Vitnisburdur arnors finnzsonar⁵⁾
vm kuyttan Teiss Gunnløgssonar.⁶⁾

Þat giore eg arnor finzson godum monnum uiturlegt med þessu minu opnu brefi at ek medkennunnzt at eg hef

¹⁾ Svo fullum stöfum; annars: oc. ²⁾ Svo hér; annars: oc. ³⁾ Svo.
⁴⁾ seg'izt, frbr. ⁵⁾ Utan á bréfinu með fornri hendi (c. 1500). ⁶⁾ Utan á bréfinu með hendi svipaðri Eggerts lögmanns Hannessonar(?)

set og yfer leset vors naduga herra kong kristierns bref med hans heilu og oskauddu hanganda innsigli sua latanda j milli annarra orða og greina sem hier seiger att fyrr nefndr kong kristiern gaf birni þorleifssyne fulla makt og ualld til af konunglegu ualldi at gefa teit gunnlaugsson kuittan og akærvlansað fyrir sier ok¹⁾ ollnm sinum logleigum¹⁾ epterkomeñdum. um aull þau mal stærri og smærri sem adr greindr teitur gunnlaugsson hefde brotlegur ordit med kongdominn og sig. ok¹⁾ hier efter uil eg sueria fullað bokar eid ef þurfa þiker. og¹⁾ til sanniada hier um setta eg mitt innsigli fyrir þetta uitnisburðarbref skrifat a þinguelle miduikudag næstað efter petursmessu og pals um sumarit arum efter guds burd þusund og fimm hundrud.

505.

6. Júlí 1500.

í Viðey.

Eiríkr Þorsteinsson selr Árna Snæbjarnarsyni ábóta í Viðey sex hundrud og fjögur ágildi betr í jörðunni Strönd í Landeyjum fyrir sjö hundrud í fullvirðispeningum, og kvittar um andvirðið.

AM. 238. 4to bl. 67b—68, skr. c. 1570. — AM. Apogr. 5829 (eptir Bessastaðabók).

Kavpbref fyrir x^{ea} parti j Strönd avstr j Landeyvm.

Það giorvm vier Jon bondi Sigvrðzson. Sniolfvr Hranfson.¹⁾ Niklas¹⁾ Karsson ok Jon Gellisson godvm monnum viturligtt med þessv vorv opnv brefi. þa er lidit var fra hingat byrd vors herra jesv christi M d ara j stofvne heima j klavstrvne¹⁾ j Viðey. manvdag hinn næsta eptir visitatio beate Marie virginis vm snmarid vornm vier j hia savm oc heyrdvm æ ord oc handaband þessara manna herra Arna Snæbjarnarsonar med gvdz nad abota ad fyrnefndv klavstri Viðey af einne alfv. en Eiríks Þorsteinssonar af annare at

¹⁾ Svo hér.

svo fyrir skilldv at greindvr Eirikvr selldi advr nefndvm herra Arna Snæbiarnnarsyni vi^o ok iiij argilddi¹⁾ betvr j jordvne Strond sem liggvr j vestvr Landeyivm j Breidabolstadar kirkiv soknn med ollvm þeim gognvm ok gædvmm sem þessvm advrnefndvm jardar part fyllger ok fylgtt hefer at fornv ok nyiv og Erekvv Þorsteinsson vard fremst eigande at. hvs ok haga til yztv endimarka sem til motz (eru) vid advr sagdan jardar part. Hier j mot gaf optt nefndvr aboti Arni siov hvndrvd j fvlvirdis peningvm fridvm ok fridvirtvm. sem optt nefndvm Ereki likadi sialfvm at taka medkiendizt optt nefndvr Er(e)kvv þar fyrir oss at þessa fýrgreinda peninga hefði hann alla vpp borid af optt nefndvm abota Arna sem hann hafde lofat. ok j þeirra kavp kom. þvi gaf þratt nefndvr Erekvv j sama handabandi tittnefndan herra Arna avllvngis kvittan ok akærulavean vm allit advr greint jardar parz verd fyrir sier ok ollvm sinvm epter komendvm. skyllde optt nefndvr aboti Arni halda til laga sogdvm jardar parti. en greindvr Erekvv svara laga riptingvm vpp a. Og til meire sanninda hier vm setti advrnefndvr Erikvr þosteinson sitt innsigle med vorvm advrgreindra manna insigllvm fyrir þetta kavpbref ok kvittvnar. skrifat j sama stad deige ok ari sem fvr seiger.

506.

27. Júlí 1500.

í Viðvík.

TYLFTARDÓMR útnefndr af Gottskalk biskupi á Hólum um akærur biskups til Höskuldar Runólfssonar.

AM. Fasc. XXXIV, 19, frumrit á skinni. Fyrir bréfið hafa aldrei komið nema 4 innsigli, og eru þau enn fyrir því. — AM. Apogr. 3383.

Akæra Biskups Gottskalks til Hoskulldz
Runolfsonar 1500°)

Þat giorum uier einar abote a munkaþuera ion abote þorualldzson a þingeyrum síra nikvlas þormodsson síra ei-

1) Svo *) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

rekr sumarlidason sira nikulas uiliamsson sira gudmundr ionsson sira ion þorgilsson sira olafur klengsson sira ion ionsson sira besse ionsson sira halluard biarnason og sira ion finbogason prestar holabiskupsdæmis godum monnum uiturligt med þessu uoru opnu brefi at þa lidid uar fra guds¹⁾ burd uors herra jesu christi þushundrud og fimm hundrud ara manudaginn næsta fyrir olafs Messo fyrr j uiduik j uiduikarsueit uorum uier j dom nefnder af uorum uirduligum herra og andaligum faudr gods-kalk med guds nad biskup a holum at dæma um þa akeru er biskupinn kærde til hoskulldar runolfssonar. j fyrstu dæmdum uier stefnuna logliga og hoskulld rettiliga fyrir kalladañ og mork i stefnufall. en fyrir þa fyrstu akæru er biskupin kærde til hoskulldar runolfssonar at hann hefde tekid. bundit meitt og suo oferañ giort stadar busens myklagards smalamann og flutt heim til sín suo hann var ofær nær upp a þriar uikr. nu fyrir þann skuld at hoskulldr medkeñdizt fyrir biskupinum og suo prestunum at hann hefde tekid þenna sama manninn bundid og heimflutt til sín. þui dæmdum vier adur nefndan hoskulld fallinn af sialfs siñs nerke og skyldugan at taka laush og skript suo sem biskupin uill a leggja og biskupinum lx marka j sitt fullrette. en þann bumisse sem j stefnunne stod og biskupinn kærde til hoskulldar þa dæmdum uier adr nefndan hoskulld skyldugan aptr at giallda suo miken mat sem af þui bui greidizt j þann sama tima epter þui sem skýnsomum monnum uirdizt at kirkian sie skadlaus af. en biskupinn skal lata leida tuo lauglig uitne jnnañ halves manadar at suo opt hafe mals mist. at ordid hafe halfrar merkr skade edur meire a fyrr saugdu bue þa dæmdum uier fyrr sagder prestar og prelatar heilagri holakirkiv j sitt fullrette. lx. marka. en þær atian ærnar sem uitne bera at uantad hafe ur fyrr saugdu bue af uolldum hoskulldar þa dæmdum uier tittnefndan hoskulld skyldugan aptr at giallda nu strax jafngodar ær at ollu. j fiordu grein kærde biskupin til hoskulldar um þad sama

¹⁾ Svo.

hross sem hann sjalfur afente ádr j stadarens peninga þa dæmdum uier hoskulld skýlldugan at skila aptr þui sama hrosse sem hann j burt tok edur audru iafngodu jnnañ siondar at heyrðum dominum og eyre upp a hueria uiku j uinumis(s)e. en fyrir ran og grip a hrossinu. xu. marka kirkiune j sinn rett nema hoskulldr leide tuo loglig uitne at þa uar hrossid hans eign er hann tok það aptur og skýlldugan at taka lausn og skript. Skýlldu þesser peningar gialldazt j þrennum saulum. fyrst(u) innan fiortan natta at heyrðum dominum. aunnur at mikelsOesso. allt at næstum fardogum nema biskupin uile leingr bida. skulu þesser fyrr dæmder peningar lukazt heima j myklagarde biskupinum j hond edur hans umbodsmanne. Og til sanninda hier um setium vier prelatar og prestar uor incigli fyrir þetta domsbref skrifad a holum j hialltadal sama dag sem fyrr skrifad stendr.

507.

27. Júlí 1500.

í Skálholti.

BREF Stepháns biskups í Skálholti, að hann vilji ekki gefa Jóni Einarssyni vandhæfi, þó að hann forvitnist um tiltektir Þorkels Gunnarssonar, heldr þakka honum það einkanalega (Sbr. Nr. 437).

Bisk. Skalh. Fasc. XVII, 84, frumrit á skinni, stungið með innsigli Stepháns biskups saman við bréf frá 10. Apr. 1499. — AM. Apogr. 2877 eptir Skálholtsfrumritinn „accratiissimé“, og lýsir Árni þar innsiglinu.

Ver Steffan með Guðz nað biskup j skalholli giorum godum monnum kunnigt með þessv voro opnv brefi ad wer hofvm fenget ad vita med fvllum sanneðdum vm vidurskipti jons einarssonar oc þorkels gvnnarssonar epter þui sem skrifad stendur j þui brefi sem hier er med fest þessu voro skrifu. oc saker þess ad oss oc fleirum odrvm er kvnnig lymaska oc vndandrattur greindz þorkels þa vilium wer þui sijður gefa vandhæfe fyrrsogðum jone einarssyni firir það þo ad hann finne ad eða forvitnezt vm tilteckter

beatu maríu virgínis¹⁾ j Vallanese j flíótzdalzhierade. settum vær og skipudum halfkirkiu skyld a Ketilsstodum a Vollum j flíotzdalshierade með þeim skilmála að Erlendur ur bonde biarnason gaf hálfkirkíunne hins heilaga Andres postula flógra c reka er heitir Ketilsstadasandur. er liggur j millu Steinsvadssands og Híallastadar sands. Jtem á halfkirkíu þij kyr og xii ær og j^o hest. þar skulu takast heima tíjvnder og lýsetollar bonda og husfreju og þeirra manna er þav halda a sinn kost. þar má skjira born. híón saman víjgia og konur j kirkiu leida. þar skal sýngia annan hvern helgá dag. þa þingaprestur er j Vallanese og luka preste íj merkur kaups. gaf greindur Erlendur bonde kirkíunne j Vallanese xij^o jórd Víjdastade er liggur a Vtmannasveit j Híallastada kirkiu sokn til æfenlegrar eignar. með þeim ollum gognum og giædum sem greindre jórdi filger og filgtt hefur að fornu og níu j vppgiðf firer tíjvnder og lýsetolla.

Sampíkte þenna vörn gíorning síjra þorvardur helgason er þa híelt firr nefnda Vallaneskirkíu.

Og til sanninda híer vím festum vær vortt jnsígle firer þetta bref. Skrifad a Hofe j alftafirde jn vígíla sancti Bartholomei. a sama Are. víj daugum síjdar enn firr seiger.

509.

24. August 1500.

á Hofi.

BRÉF Stepháns biskups í Skálholti um innstæðu kirkjunnar á Hofi í Vopnafirði.

Eptir frumritinu á skinni í Lúndsskjalasafni, komnu sumarið 1901 frá Hofskirkju í Vopnafirði. Innsíglið er dottið frá.

Tilskipan Stefans biskups um Jnstæðu á Hofi anno MD².)

Vær Stephan með Guðz naad biskup j skalholtti gíorum godum monnum kvínnígt með þessv vorv opnv brefi að vær haufum skipat suodan jnstædv allra heilagra kirkiu aa

¹⁾ D. e. 15. Ág. ²⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 18. öld.

hofi i vopnafirde ad kirkian þar skal eiga tolf kýr. lx a-saudar. xv. kapla klyfbæra. gamalt navt og annat tvævett og hid þridia veturgamallt. en ofritt goz jnnan gardz standi med þeirri virdingv sem adr hefer verit. Og til sanenda hier vm festvm vær vort jnsigle firir þetta bref skrifat aa hofi j alptafirde jn festo sancti bartholomei apostoli anno domini millesimo quingentesimo.

510. 13. September 1500. í Fellsmúla.
ÓLAFR Oddsson selr Sigurði Filippussyni jörðina Breidagerði á Vatnsleysuströnd fyrir tólf hundruð í lausafé.

AM. 288. 4to bl. 5—6, skr. c. 1570 (Bessastaðabók).

Annat bref vm Breidagerði.

Þat giorvm vid Jon Jonsson ok Hellgi Broddason godvm monnvm vitrliggt med þessv okrv brefi þa lidit var fra hingadbyrd vors herra jesv christi m d ær æ Vtskalvm æ Roshvalanese þridiudeiginn næsta fyrir pvrificacio Marie¹⁾ vorvm vier j hia savm ok heyrdvm æ ord ok handaband þessara manna Olafs Oddzsonar af eine alfv enn Sygvrðar Philippvssonar af annari. skilldizt þat ok faldizt vnder þessv þeirra handabandi at fyrnefndr Olaf Oddzson selldi j vmbodi Arna Brandssonar Sigvrði Filipvsyni jordina alla Breidagerði er liggr æ Strönd j Kalfatiarnar kirkiv soknn med avllvm þeim gognvm ok giædvm sem greindre jordv fyllger ok fyllgtt hefir at fornv og nyiv ok Orny kvinna hans hafdi fremst eigandi at ordit. Hier j moti gaf greindr Sigvrðr Filippvsson iij^o j silfre. vj^o j klædi. þriv hvndrvd j avllvm þarfligvm peningvm þeim sem Olafi Oddzsyni vell anægir at taka. skylde optnefndr Sigvrðr Filippvsson hallda adr greindri jordv Breidagerði til laga. Samþyckti adrnefndr Arne Branson ok Orny Arnadottir kvinna hans þetta sama jardarkavp stodvgtt ok myndvgtt med þrattnefndvm monnvm Olafi Oddzsyni ok Sigvrði Filifssyni.

¹⁾ D. e. 28. Janúar.

Ok til sanninda hier vm settu fyrnefnder menn Arne Brandsson ok Olafur Oddzson sin insigle med ockrvum insiglvum fyrir þetta jardarkavpsbref hvert er skrifad var æ Feltsmvlá æ Landi svnnvdagenn næstan fyrir krossmesso vm havstid æ sama ari ok fyr seigir.

511. 16. September 1500. í Hvammi.
 BREFF, að Ólafur Filippusson hafi gefið Birni Guðnasyni eignarumboð til aðtöku, halds og löglegrar sóknar á öllum þeim peningum í Vestfjörðum, er Einari syni Ólafs höfðu til erfða fallið eptir Solveigu heitina Björnsdóttur móðurmóður sína.

Kriegers safn 2. 4to bls 11—17, með hendi Styrs Þorvaldssonar c. 1700. Frambréfið hefir ekki orðið lesið á köflum, og eru því eyður hér og hvar í afskrípt Styrs.

Umboðs Bref Biarnar Guðnasonar af Olafi
 philippussyni.

Það giorum við Asmundur Clemisson og Helge Sigurdsson góðum mǫnnum kunnigt með þessu ockru opnu brefi. að við meðkennunst. að við vorum þar í hið saum og heyrdum á Audkulustaudum í Svijnadal þriðudaginn næstan fyrir krossmesso um haustit¹⁾. þá lidid var frá hingadburd vorz herra Jesu Christi M. og d^e. ára. ord og handaband þessara manna. af eirne álfi Biarnar Guðnasonar enn annari Olafz Philippussonar að svo undertoludu og fyrir skildu. að greindur Olafur gaf og fleck greindum Björne Guðnasyni sitt fullt (og) allt eignar umboð til attauku og haldz og löglegrar soknar og Eptirkjæru á öllum þeim gotzum og peningum fostum og lausum. kvikum og daudum. frijðum og ofriðum. sem á Vestfjörðum væri og áðurgreindur Olafur hieilt fallna vera Einari Olafszyni syne sijnum til riettra Erfða eptir Solveigu heitina Björnsdóttur modurmodur sijna eptir því sem domar og urskurder þar um

¹⁾ D. e. 8. Sept.

giorder utvijsa. þar fyrst tilgreind jordiñ Vatzfiordur. er liggur i Jsafyrði og þeir peningar fastir og lansir. kviker og davder. frijdir og ofrijdir þar under liggia og med standa og Olafur heldur ad Solveig heitiñ Biörnsdottir hafi feingid hann eptir fodur sinn Biörn Þorleifsson ad giöf. sem bref og domur þar um gior utvijsar. J annari grein Bær á Raudasandi med ollum þeim eignum er þar under liggia. hvoriar er halldnar hafa verid iij^o hundrada ednr meyrja og Olafur heldur Einar Biornsson átt hafa ad erfdum eptir fodur sinn. J þridiu grein Stadur i adalvijk med¹⁾

og allt mitt gotz fast og laust. kvikt og dandt. frijdt og ofrijdt jarder og kngilldi er Þorleifur heitinn Biornsson hefur att. og optnefndur Olafur heldur greindum Einari heitnum Biörnssyni til erfdar fallit (hafa) eptir brodnr sinn Þorleif. enn Solveign eptir brodur sinn Einar. og nu heldur ur tijdtgreindnr Olafur öll þesse gotz komin og falliñ undir adur greindañ Einar son sinn epter því sem arfar hafa adur til fallid fram fyrir²⁾ og vort erfdatal vottar og lög ganga. at i vorum lögum. logbok og kristin ætetur. skal greindur Biorn Gudnason oll þesse gotz sekta og sækia. og allt sakfelli a eiga. hvor þessum peningum heldur edur hefur hallded ranglega. ednr hafa þeir verid ränglega teknir og gripnir. rænter edur reyfader þa skal hann þar alla sokn og sakfelli á eiga. hvar hann kann þa upp ad spyria. og allir þesser fyrgreinder menn hafa átt. og þeir hafa ei ádur löglegt ráð fyrir giört. Skal og optnefndur Biörn allt lagasvar fyrir þessum peningum hafa. og giallda allar löglegar skuldir þeim sem med lögum leida sig til af sveinsins gotzi. kann og svo ad vera. ad þesser peningar sækist af kini med lögmali. edur sie þeir gripner og tekner og halldner med ofrijki. fyrir utafi vilia Biornz so hann kunne þeim ecki ad ná. og fá þar ecki ad giort. þá skal tijttnefndur Biorn edur hans peningar þar j augri klagan fyrir vera. skal þrattnefndur Biorn Gudnason þetta umbod hafa

¹⁾ Hér er eyða í hdr. fyrir hér um bil þrem linum. ²⁾ Svo.

ij tolf manudi. nema hann vilie fyr vid skiliast. og eignast leigur og landskyllder. og allan annan ðvóxt og ðbata á ollum þessum gotzum. So og kunne nockurer hvalir edur hópp at koma þar er þesse gotz liggia. þá skal þad not Biarnar. og skal þad ecki jnnstædu vexa. Hier til skal Biorn Gudnason hafa fyrir starf sitt. so hann sie vel sæmdur af og¹⁾ semur. enn ef honum semur ei. þá skal hann hafa²⁾ sem vj dandimenn giðra. og hvad Biörn kostar sijnum peningum til uppa þetta gotz þad skal af sveinsins gotzum bitalast. skal Biörn Gudnason þessum gotzum og peningum so haga. skjicka og skipta sem honum bezt bijhagar. so skulu þeir allir kvittir sem hann kvitta giorir. sveininum ad skadlausu. Og til sanninda hier um settum vid fyrnefnder menn ockur Jnsigli fyrir þetta umbodsbref skrifad i Hvammi i Hvamssveit midvikudaginn næsta fyrir festum Lanberti episcopi á sama ári og fyr seigir.

512. 18. September 1500. á Möðruvöllum.

GRÍMR bóndi Pálsson lykr Gottskalki biskupi á Hólum tuttugu og fimm hundruð upp i jörðina Hvassafell i Eyjafirði i reikningsskap þann, er hann og Páll Brandsson faðir hans urðu skyldugir biskupinum.

AM. Fasc. XXXIV, 20, frumrit á skinni. Öll (4) innsiglin eru dottin frá. — AM. Apogr. 8384.

Vm huassafell 1500.³⁾

Dath giorvm vier nicvlas prestur þormodsson. gutturur nicvlasson ok jon þorgeirsson leikmenn godum monnum viturligt med þessu voru opnv brefi. ath sub anno gracie. M^o. quingentesimo. a modrvuollvm j eyjafirði midvikvdagenn j ímbrvvikv um havstid⁴⁾ uorum vier j hia sa-

¹⁾ eyða i hdr. fyrir svo sem tveim línun. ²⁾ eyða fyrir svo sem ¼ úr línun. ³⁾ Utan á brefinu með hendi frá 16. öld öndverðri. ⁴⁾ D. e. 16. Sept.

vm ok heyrðvm æ. ord ok handaband vors virðvligs herra herra gottskalks með gvðs náð biskups ath holnm af einne halfv. enn grims bonda palsonar af annarri. ath svo fyrir skildv ath grimur bondi lvekti biskupenvm fiortan hundrud j hvassafelle j gamlan reikningskap uegna fodur síns þæls brandzsonar. enu ellefv hvndrud j somv fyrrskrifadre jordv j sialfs síns reikningskap er hann var skyldvgur biskupenvm. reiknast þetta fim hvndrud ok tvtvgu j adur greindre jordu hvassafelle j eyafirde er liggur j myklagarz kirkiv sokn. lvekte grimvr bonde palsson þennan fyrrskrifadañ jardarpart biskupinvm til fvllrar eignar með ollnm þeim gognvm ok gæðvm sem greindum jardarparte fylger og fylkt hefer ath fornu ok nýv. ok pall brandzson ok þorleifur ok benediktt syner grims vrdv fremzt eigande ath. skýllde biskupenn halda til laga tit nefndum jardar parte. enn grimur bonde sværa lagaríptingvm ef með logvm kynni af at ganga. Ok til meire avdsyningar og stadfestv hier vm. setur ec grimur palsson mitt inncigle með þessvm fyrrskrifadra manna innciglvvm fyrir þetta bref skrifad j myklagarde j eyafirdi fostudagenn j imbruvikv vm haustid. a sama are sem fyr seger.

513.

23. September 1500.

í Miklagarði.

GOTTSKALK biskup á Hólum samþykkir löglega alla dóma og úrskurði nm Möðruvallamál.

Dómabók Jóns skrifstofustjóra Magnússonar í Fol., bl. 201b, skr. c. 1604 (= a) „Wr Breffa Bok Eggortz Hannessonar“. — Landsbókasafn 789. 4to bls. 394, skr. c. 1620. — Landsbókasafn 63. 4to bl. 328 a—b, skr. c. 1640. — Landsbókasafn 69. 4to bl. 148 a—b, skr. c. 1640. — *Analecta juridica* Odds Jónssonar dígra 1668. — MSteph. 27. 4to bl. 421—422 með hendi Benedikts lögmanna Dorsteinssonar c. 1730. — Landsbókasafn 115to I, 106, með hendi sira Jóns Halldórssonar í Hítardal c. 1730.

Byskups Brief.

Vier Gotskalk med Guds náð Biskup æ holum gíerum

godum monnum witurligt með þessu woru opnu brefe. að vier haufum sied og yferlesid þa doma og vrskurdi sem dæmder hafa werid um þann arf og peninga. sem sonum Grijms Pálssonar Þorleifi og Benedict fiellu til erfda að riettu erfdatali. j faustum peningum og lausum. epter Pal Brandzson faudurfaudur sinn. Enn Pale Brandzsyni fiell til erfda epter sonu sjna Biarna og Benedict. Enn þeir haufdu erft epter modur sjna Ingibiaurgu Þoruardzdottur. Samþycktu¹⁾ wier þa doma og urskurdi fyrir oss og uora kyrkiu loglega. þui oss lytast²⁾ þeir epter laugum og erfdatali dæmir werid hafa. Og til sanninda hier um heng(i)um wier vort secretum fyrir þetta bref. skrifad j mycklagardi j eyafirdi miduikudaginn næstañ epter festum Matthei Apostoli et Euangeliste. anno domini [1500 ára³⁾

514. 24. September 1500. í Gufudal.

SKOÐUNARGERÐ JÓNS Halldórssonar, prófasts og almennilegs dómara milli Gilsfjarðar og Langaness, og fimm manna annara á kirkjunni í Saurbæ á Raudasandi.

Bisk. Skalh. Fasc. XIII, 8, frumrit á skinni. Af 6 innsiglum eru 2 fyrir. — AM. Apogr. 2461.

Virding kirkiunnar að Bæ a Raudasandi.⁴⁾

Þat giorum ver jon prestur halldorsson profastur og almennelegur domare j mille gilsfiardar og langanes. eyiolfur prestur sigurdzson. eyiolfur gislason. helge gislason. jatgeir marteinsson og arne hermundzson godum (mönnum) kunnigt með þessu uoru opnu brefe at j saurbæ a Raudasande beidde andres bonde gudmundzson oss er þa hieilt og atte greindan gard at skoda sina eigin þar kirkiu. huer at helgut var enum blezada johannes postula. nu saker þess at oss leizt greind kirkia roten og at nidurfalle komen og faer vider j henne hæfer. eþ torf eingin. þa giordum ver

¹⁾ a; samþykktum, hin. ²⁾ virddttust 789. ³⁾ [Millesimo quadringentesimo(!) 789. ⁴⁾ Utan á frbr. með hendi Árna Magnússonar.

fyrir greinda kirkiu fyrir sio huudrvd. til kaups med ollum sinum vidum. Ok til sannenda hier vñ settum ver fyrir nefoder menn vor jnsigle fyrir þetta bref skrifad j gufudal j gufufirde fimtudagih næsta epter Mattæus Messu. þa er lidit uar fra hingaburd uors herra jhesv christi þusund. cccc. og tiutiger ára.

515.

8. Október 1500.

í Hvammi.

BRÉF, að Björn Guðnason bygði Jóni Eiríkssyni jörðina Hvamm í Hvammssveit, og fleiri jarðir, til ábylis um þrenna næstu tólf mánuði, með því skilorði, er í bréfinu greinir.

AM. Fasc. XXXIV, 80, frumrit á skinni með hendi Björns Guðnasonar; er eitt innsigli fyrir bréfinu; hin eru döttin frá. — AM. Apogr. 5698.

Bref ad sijra Jone Eirekssyni bygdi Biorn
Hvamm 1500.¹⁾

Þad giorvm vær einar þordarson jon bvason og þor-
modr sveinsson godum monnum vitrligt med þessv vorv
opnv (brefi) ad vær medkennvnt ad vær vorvm þar j hia
savm og heyrdvm aa a skerdingstavdvm j hvammsveit fimtu-
daginn næsta fyrir caligxtusmesso þa lidit war fra gvds
byrd M. og w^c ara ord og handaband þessara manna af
einne alfu biarnar gvðinasonar enn annare jons eirekssonar.
ad so vnder tavludv og fyrir skildu ad greindr biorn bygdi
greindvm joni jordina hvamm j huammsveit til abyliis og
þar med. xx. kuilldi heima a gardinvm vm næstv þriv ar
þar efterfarandi og þar med vnte hann honum þær jarðer
adaar. sem honum heyadi þar til j sveitenni og þav kvilldi
med þeim stædi. skylldi jon þessa penninga hafa alla vm
næstv þrenna tolf manvdv til medferdar og abata leigvm
og landskylldvm skila þa aptur avllvm þessvm peningvm
jordvm og kvilldvm jafngodvm og goadvn med sodan land-
skylldvm þeim nv være.²⁾ Enn hier jgen skildi biorn a jon ad svara

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá c. 1700. ²⁾ Svo.

avllvm lavgskilvm fyrir þessa peninga meðan hann helldi þá preste kapp og mavtv og biskupsgisting. Byggja gardinn vpp adh avllvm nyvm torfvm og nyvm vidvm þeim biorn villdi nýa vera lata. skyldi biorn fa sialfvr vidinn til [eigi firr enn j trekyllisvik¹). enn jon ad gradinvm²) draga og allt annat ad giora vpp a sialfs sins kost. enn ef biorn gæti ecki vidin til feingit. sem honum þætte þavrf vinna þá skyldi jon fa hann ef hann gæte helldr. enn ef hvorgi þeirra gæte vidinn feingit. þá skyldi so miced ganga aptur af þessvm peningvm sem jon bygde ecki. worv þesse hvs til skilin. badstof(a). stora stofa með avnd. skali og bvr með avnd og fram adh vthidyra avndinne. og skemma.

Og til sanninda hier vm settvm vær fyrr nefnder menn wor jnnsigli fyrir þetta vitnisbvrðarbréf hvert er skrifad war j hvammi j hvammsveit a sama dag og ar sem fyrr seiger.

516.

[3. Október 1500].

í Saurbæ.

15. Febrúar 1501.

undir Felli.

ANDRÉS Guðmundsson og Þorbjörg Ólafsdóttir leggja hvort í annars vald þær löggjafir, sem hvort þeirra hafði gefið öðru, og gefa Guðmundi syni sínum fjórðungsgjafir sínar og löggjafir, og lögðu þar í Saurbæ á Rauðasandi.

AM. Faec. LXVII, 1, transskript frá 11. Marts 1508. — Apogr. 1174 og 1357 (eptir Bæjarbréfum á Rauðasandi „accurate collata“).

Þat giorum vid Guðmundur eyuinzson ok Guðmundr Jonsson godum monnum kunnigt með þessu Ockru opnu brefi. ath þar vorum vid j hia j litlú stofunne j Saurbæ æ Rauda Sandj Laugar Daginn næstañ epter Michelsmessn vm haustid Saum ok heyrðum ði ord og handdúband þessa aræ mannú. af einne alfu andres Guðmundzson. Enn af annari alfu þorbiorg Olafs Dotter hans eigiñ kuinnú. ath sua fyrir skildu ath greind hion andress ok þorbiorg langdu

¹) [á spásinu, og vísað inn. ²) Svo.

aptur með handóbandi huortt j annarss valld þær fiordnngs-
giafer. Sem huortt sagdizt audrn gefit hafó. Og huortt
vm sigh skylld megó gefó sínó fiordnngs-
giöf. ok allar lauggiafer huerinn sem þau villde þær epter. Hier epter
gafu fyr greind hion andres gndmndztson og Þorbiorg
Olafs Dotter. Gudmundj Syne sinnm með fulln handóbandj
þessar sinar fiordnngsgiafer ok allar laughgiafer. þær þau
mætti framazt með laugum gefó. hvortt vr sinum pening-
um. þeim sem þan hefði att og eiganðj ath ýrdj. Hier með
skildu til ok ó greindn opt nefnd hion andres ok þorbiorg
þessar sinar lauggjafer vpp j jordindó Saurbæ ó Randó
Sandj til æfnligrar eignar vndañ sier og sinum erfingium.
enn vnder þrattnefndan Gudmnd ok hans erfingió. Leystu¹⁾
þau þui titt nefnd hion. andres Gndmunztson ok þorbiorg
Olafs Dottir ath þan hefði annguar giafer fyrre gefit enn
þessó. Ok þau yátte honum sinna langgiafó bezt ath niota.
Ok til meiri Stadfestu ok sanninda hier (vm) setnr andres gud-
mndztson sitt jnsigli med fyr greindró (manna) jnsigllum fyrir
þetta vitnesbndarabref er skrifad var under felli j kollá-
firde Þridiu Daginn fyrir SimonsOesso vm veturinn. þa er
lidit var fra þingat bnrde vors herró jhesu christi O. fimm
hundrud ok eitt æ.

517.

8. Október 1500.

í Vatnsfiró.

BRÉF (Björns Þorleifssonar) til Jóns (dans) Björnssonar, þá
er Jón vildi ríða í Vatnsfjörð með Birni Guðnasyni.

AM. Fasc. XXXIV, 28, framrit á skinni, og eru öll (3) innsiglin
fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 5697.

bref er jon bjornson villde rida j vasfiord með birne
gvdnasyne²⁾ 1500³⁾.

Witurligt vil eg ydur giora joñ björnsson. ath yduartt
bref kom til mín. j hueriu suo stod. ath þier mundu ríða
j uazfiord með birne gudinasyni. weit eg. ath þat hlytur

¹⁾ Svo = Lýstu. ²⁾ Utan á bréfinu með forori hendi. ³⁾ með hendi
Árna.

suo ath standa sem þien vilit gior(t) hafa. Enn þuertoku þier á reikholnm. ath þier mundnt sno giora. Enn hnar þier ríjdit med frid og god heit vit mic. edr mina. þá þiki mier þath vel wera. Og þath þigg eg giarna. Enn ef þier. vilit annars. edr adrir menn. til vonda vit mig edur omaks þá byd eg mitt mæl til riettra laga til anxarærpings. vnder laugriettvmanna dom og langmanzins. finnoga. vtnefning. hnad hellztt þier edr adrer mega til min tala. wñ þá peninga. sem eg hefe ath mier tekit. Suo og fyrir mina menn. Byd eg sljkt hid sama. Og fridhelga eg mig og mitt mæl. hjer med til riettz doms. Og allra þeirra sem mier ath fylgia. Enn eg fyrirbyd ydr og anllnm þeim sem ydr at fylgia ologligar atgiorder allar. Og leg eg þá sektt uit sem fremst mæl med laugum werda. huort helldr þath snerttur kongdom edr kirkiu. Og alla þá peninga sem biorn þorleifsson hiellt. og þorleifur biornsson. og einar biornsson tokn eptter fyr greindan biorn þeirra fodr. og sina modur. olofu loptzdottur. þá lyser eg vnder kongsins láfs. Og under hans vmbodsmann. ath forsuara til riettra laga.

Þedkennmzt vær jon prestur marteinsson og jon sueinsson og þorualldur þorsteinsson. at vær vorum þar nær j uazfirde j ísafirde. morgnum godum monnum hia wer-aundum. fimtudaginn næsta eptter franciskns dag. ad suo latanda bref war lesit ord eptter ord. sem hier fyrir stendr skrifat. arum eptter gudsburd. M. ccccc hndrud.

Og til sanninda hier wñ. heingum vær uor insigli fyrir þetta vittnisburdar bref. er skrifat war j sama stad deigi og ari sem fyrr seiger.

518.

13. október 1500.

á Mællifelli.

VITNISBURÐUR um landamerki Bergstaða, Eiriksstaða og Fjósa í Svartárdal.

Biskupskjalasafn Íslands, Hol. Fasc. II, 3, framritið 4 skinni, og er eitt innsigli fyrir. Prentað í Timariti Jóns Péturssonar II, 46—47 „epter pappirsbréfi með þekktanlegri hendi Guðbrands biskups“.

landamerki a millum Bergstada og Eirekstada¹⁾.

Þat giorer eg sygurdr prestur þorlaksson godum monnum viturlegt með þessu minu brefi upp á. xvij. uetur sem eg hiellt bergstad(i). voru þesse landamerki hallden millum bergstada ok eireksstada ath garz enda þeim er ligur ofan í á. er girtur er af gellingagerdi. er ligur ut epter hlidenne. sogdu mier ok gamler menn. er suo heitu. steinn gudmunzson ok ion geirsson. ath þessi landamerki hefði halldin uerit laungu adur enn eg kom þar. enn nockurum uetrum seinna. þa eg var i burt bar þeim til agreiningur. þorkalle prest þordarsyne. er þa heillt bergstadi ok andrese bauduarsyni. er bio á eirexstodum uegna²⁾ þorleifs biornsonar. þa kom þeim saman adur nefndum þorleifi og þorkalle prest. ath þeir skylldu lata rida á landamerki. skyldi eiell grimsson ok þorualldur ionsson uera uegna³⁾ þorleifs. enn uegna sira þorkels þesser prestar. sygurdr þorlaksson ok kar jonsson ok þat giordum uær. fundu uær lyr(i)ta upp i fiallenu rettsyne af fyrnefndum garzenda ok uordu ok adra nordur a sletta fiallenu. stodu þesse merke rettsyne huert af andru. heilldum vær þesser fyrgreinder menn þesse landamerke uera⁴⁾ ok uerit hafa. i annari grein heyrdá eg mier elldre menn seiga at þesse væri landamerki millum fiosa ok eir(e)ksstada. at gardi þeim er geingur ofan ur eirexstada tiorn utanuerdre ok rettsyne af honum ok nordr a fiall. Ok til sanninda hier um setta eg mitt insigle firir þetta bref er giort var a mælefellzstad i tungusueit þridiudag næsta firir caligtusmesso þa lidit uar fra burd krist(s). þusund. cccc. tigetige ara⁴⁾.

519.

18. Október 1500.

í Glaumbæ.

TRANSSKRIPtarbrÉf.

Eptir afekript með hendi Glæla Konráðssonar. — Afakript með hendi Benedikta lögmanns Þorsteinssonar er í MSteph. 27. 4to bla. 81—82.

¹⁾ Utan á bréfinu. ²⁾ uegn, frbr. ³⁾ verit, frbr. ⁴⁾ Jón Péturson segir að ártalið sé " = 1490", en það er rangt.

Þath giðrum vier Teitr Þorleifsson. Hakon Hallsson. Jon Þorarinsson goðum monnum vitrligt með þessu voru opnu bréfi. að vier hófum sieð oc yfirlesit dandimanna bréf með þeirra hángundum jnnsiglum suo látandi orð eptir orð sem hier eptir stendr scrifat.

[Hér kemr kaupbréf um Lýtingsstaði og Hofsjarðir 4. Júní 1877, Dipl. Isl. III, Nr. 264.]

Oc til sannenda hér um setium vér fyrrnefndir menn vor innsigli fyrir þetta transskriptarbréf skrifað í Glæmbæ í Skagafirði in festo luce euangeliste árum eptir guðs burð M. d. ára.

520. 21. Október 1500. á Grund.

FINNBOGI lögmaðr Jónsson selr Gottskalk biskupi á Hólum jörðina Sævarland í Laxárdal og þrjátíu og þrjú hundruð og tvö ágildi betr í Hvassafelli í Eyjafirði fyrir Krossanesin bæði í Kræklingahlöð.

Bisk. Hol. Fasc. III, 6, frumrit á skinni. Innsiglið er dottið frá. — AM. Apogr. 3608.

Kaupbref fyrir sævarlande 1500.

Þath giðrer ek finboge ionsson laugmann goðvm monnum witurligth með þessv mínv optáu breffe að swb año gracie. M. d. a þridivdagin nęsta eppter jonsmessw holabiskups¹⁾ wñ worid a widewollvm j skagafirde æ almenneligri prestastefnu sellda ek með handabañde wurdvligvm herra herra gotskalk með gudz nað biskup æ holwñ iardernar sęwerland er liggr j huams kirkiu sokñ j skagafirde ok. xiii. hundruð ok .xx. ok tuaw agillde betur j iordenne huasafelle er liggr j mýklagardz kirkiu sokñ j eyafirde til fullrar eignar ok frials forrædis. með ollum þeim gognum ok gędwñ eignum og jtaukum til fiallz ok fioru sem greindum jordvm hefr fylgth ath fornu (ok) nýu ok ek hefe fremztt eigande ath ordid. en hier j mote j sama handa-

¹⁾ D. e. 28. April.

bande gaf ok selde greindr biskup gotskalk mier iardernar krossanesin bede er liggia j hlidarkirkju sokn j eýafirde med aullum þeim gognum ok gædum eignum ok jtokum til fiallz ok fioru sem nefndwm jordvm hefur fylgth ath fornu ok nýv ok hann hefur fremzt eiganda ath ordid a heilagr-ar holakirkju vegna ok sinna. skyllde sa ockar hallda til laga greindvm iordvm sem kejpt hafde enn sa suara laga-riptingvm er sellt hafde. Og til sannenda hier vm setta ek mitt incigle fyrir þetta iardakaupsbref skrifad a grund j eýafirde a festvm wndecim miliwm wirginvm a sama are sem fyrr seger.

521

22. Október 1500.

á Skriðu.

ÞORVARÐR Bjarnason lýsir því, að hann og Ingibjörg Ormsdóttir kona sín, guð hennar sál náði, hafi gefið guði, jungfrú Mariu og helga blóð á Skriðuklaustri jarðirnar allan Hrjót og hálfan Hamragarð í Hjaltastaðapinghá, sér og henni til eilífðrar sáluhjálpar.

AM. Fasc. XXXIV, 23, frumrit á skinni, og er innsiglið fyrir. — AM. Apogr. 2881.

Bref vñ jordina hriot og hamragard j Hjalta-
stadar kirkjusokn.¹⁾

Þat giore eig þoruardur biarnason godum monnum viturlegt med þessu minu opnu brefui at eig medkennunzt at eg hefui gefuit og ingebiorg ormsdotter husfreyia min gud hennar sal nade gude jungfrú mariu og helga blod a skriðuklaustre henni og mier til eilifrar saluhjalpar jorden a alla hriot fyrir atta hundrud og halfuan hamragard fyrir ij^e er liggur j hialltastadar kirkjusokn med aullum þeim gognum og gædum sem greindre iordu fylgir og fylgt hefuer at fornu og nyiu. og til sanninda hier vm setta eig mitt insigle fyrir þetta bref er skrifuat var a skridu j

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá c. 1600.

flotzdal arum eftir gudz burd þusund og fimm hundrut næsta dag eftir festum sancte vrsule virginis et martiris.

522.

4. Nóvember 1500. á Hrafnseyri.

BRÉF, að Björn Guðnason frelsti Þorbjörgu Ólafsdóttur, konu Andrésar Guðmundssonar, garðinn Saurbæ á Rauðasandi, vegna greinds Andrésar, til aðsetu og ábylis til næstu fardaga, gegn því að Andrés stæði upp af garðinum í næstu fardögum, nema þeim Birni semdi öðruvís eða lagavegr geingi á með þeim „í þessum tímanum“.

AM. Apogr. 1173, eptir frumriti. — AM. Apogr. 1356 (eptir sama frumriti). Óll (8) iansiglin voru dottin frá. — AM. Apogr. 5827 eptir sama frumriti (vantar niðrlag).

Þat giorum uier jon Biornason. thumas jonsson og þol-leifvyr aurnolfsson godum monnum kunnigt met þessu noru opnu breff. at uier metkennunzt at uier uorum þar j þia saum og heyrðum ð j saurbæ ð raudasande. ð sunnudaginn næsta fyrir símons(Þesso.¹⁾ þa lidit uar fra gudz burd. 0. og u. c. ara ord og handaband þessara manna. af einne alfu biarnar gudunasonar. en annare þorbiargar olafsdottur kuinnu andres gudmundzsonar. at so under tauludu og fyrir skildu. at greindr biorð gudunason frelsti greindri þorbiorgu olafadottur uegna greindz andress bonda hennar gardin saurbæ ð raudasande til abylis og adsetu fyrir utan allt hindr og omak honum og hans peningum til næstu fardaga epter komande med soddan skilmala. at fyrrgreind þorbiorg lofadi og j borgan geck upp ð uegna andress bonda sins at haun skyllde j burt af gardinum med sic og sina peninga at næstum fardaugum. utan þeim birne semde audruvis. eða lagauegur geingi ð met þeim j þessum tímanum. so þessi gardr uæri dæmdr andressi met rettu laugmali. og ecki buldr edur omak skyllde hann giora upp ð þessa peninga er bæ heyrdu til og þar under liggia og andres gud-

¹⁾ Þ. e. 25. okt.

mundz(son) hafde adr halldit enn biorú gudunason þottizt þa rettiliga til kominn at hallda epter þeim brefum og skilríkium. domnm og nrskurdum er hann hafdi fyrir sier. lýsti optt greind þorbiorg þui þar þa og tueir menn adrer henni samsinnande ad hun beiddiz þessa giornings og giorde hann at forlagi og uilia bonda hennar optt greindz adress. lofadi biorn gndunason so framarlīga hallda þenna giorning sem þrattnefndur adress hielldi þann giorning sem titt greind þorbiorg kninna hans giordi nid optt nefndan biorú gudunason. Og til sanninda hier um settum nier fyrnefnder menn nor jnsigli fyrir þetta bref skrifat a hrafns-eyri j anarfirdi miduikudaginn næsta fyrir festum martini episcopi á sama ari og fyrr seigir.

523.

16. Nóvember 1500. }
 14. Maí 1501. }

í Hoffelli.

SÆMUNDR Jónsson selr Sigmundi Guðmundssyni alla jörðina Brú í Jökulsdal fyrir hálf þrettánda hundrað í Ytri-Sólheimum í Mýdal og þar með sök og sókn a Sólheimum í hendr Pétri Arasyni.

AM. Fasc. XXXIV, 25, frumrit á skinni frá síra Skúla Dorláksyni. Öll (3) innsiglin dottin frá. — AM. Apogr. 4889.

Þath giorym wier jon jonason sigvrður þiodolfsson þordur jseifsson teittur jonsson godvm monnum vittnrligt med þessv vorv opnv brefi ath þa er lidit var fra gvds burd þvssvnd. cccc. ok tietiger ara æ mañvdaginn nesta epter martini episcopi j Hoffelli j hornafirdi vorvm vier j hia. saym ok heyrðvm a. ath sæmundur jonsson selldi sigmundi gvdmvnsayne med handabandi til fvllrar eignar ok frials forrædis alla jordina brv j iokulsdal er liggvr i modrvdals kirkivsokn hver er reiknadizt adh dyrleika tvttvgv hvndrada med ollvm þeim gognvm og giæðvm sem greindrejorðv fylger ok fylkt hefer ad fornv ok nýv. hier j mote gaf adur nefndur sigmundur gvdmvnszon fyrnefndvm sæmundi

jonssýne halft þrettanda hundrada¹⁾ j jordine ytre solheim-
vm j mydal með avllvm þeim gognvm ok gædvvm sem
greindum jardar parte fylger ok fylkt hefer at fornv ok
nyiv ok han vard fremzt eigandi at. hier til setti adur
nefndur sigmundur gudmvnszson fyrr nefndvm sæmvndi jons-
syne sok ok sokn æ jordine solheimvm er pettur arason
hielt fyrir honum vm tvo ar j avngv hans frelsi. skildi
hvor svara lagaríptingv æ þeiri jorðv er selldi en halda
þeire til laga er hvor keypti. Ok til sanninda hier vm
settum ver fyrrnefndir menn vor jnciglle fyrir þetta bref
skrifad j hofelli j hornafirdi fostvdaginn næsta fyrir hall-
vardzðesso ari seina enn fyr seger.

524.

23. Nóvember 1500.

á Kambi.

BJÖRN Þorleifsson fær Páli Aronssyni til fullrar eignar
jörðina Látr á Ströndum í Aðalvíkrirkirkjusókn.

AM. Fasc. LXVI, 22, framrit á skinni. Innaiglið er dottið frá.
Framritið var frá Bæ á Rauðasandi. — Apogr. 1171.

bref um latur.²⁾

Þath giori eg biorn þorleifsson godvm monnvm kvnn-
igt með þessu minv opnv brefi. ath eg meðkennvnnzt ath
eg hefi feingit til fvllrar eignar ok frials forrædis pali
aronssyni jordina alla latur er liggr æ ströndum. j adal-
víkur kirkiu sokn. Með aullum þeim gognvm ok gædvvm
sem greindri jorðu fylger ok fylgt hefer ath fornu ok nyu
ok eg vard fræmst eigañdi ath vñdan mier og minum
erfingivm enn vñder hann ok hans erfingia. Skal hann ath
faialsv mega ath sier taka fyrr greinda jorð latur ok þath
af giora sem honum vel likar. Meðkennvnnzt eg adrnefndr
biorn þorleifsson at eg skal svara laga ríptingv æ titt
nefndri jorðv latrvm. enn pall halldi til laga. ok til sann-
inda hier vm setta eg mitt insigle fyrir þetta jardarbref

¹⁾ Svo. ²⁾ Utan á bréfinu með gamalli hendi.

er skrifat var æ kambe j krogshæde j Reykhola kirkivsockn manudagenn næsta efter setseliumessv. þæ er lidit var fra hingatbyrd vors herra jesv christi þvsvnd fiogr hvndrvd ok tiu tiger æra.

525.

25. Nóvember 1500.

á Espihóll.

20. Marts 1501.

ÞORGRIMR JÓNSSON selr Jóni Ásgrimssyni til fullrar eignar hálfu jörðina Fagrabæ a Svalbarðsströnd fyrir fimtán hundruð í lausafé.

AM. Fasc. XXXIV, 33, frumrit á skinni. Bæði innsiglin eru dottin frá.

kaupbref um hálfan fagrabæ¹⁾

Þat giorvm vid halldor jonsson og jon þordarson godvm monnum viturligt med þessv ockrv opnv brefi at þat²⁾ er lidit var fra hingadburd vors herra jhesv christi þvsvndrvt ccccc æra at þar voro vid j hia a esphole j eyiafirdj a katrinarmessvdag fyrer jolafaustu savm og heyrdivm a ord og handaband þorgrims jonssonar af einne halfu en jons asgrimssonar af annare ad suo fyrer skildv at adr greindur þorgrimur selldi jone asgrimssyne til fullrar eignar halfa jordina fagrabæ er liggur æ sualbardzstrond³⁾ j laufas kirkivsockn med aullvm þeim gognum og gædivm hlvtvm og blunendum sem greindri halfri jordw hefur fylgt at fornv og nyiu og titt nefndur þorgrimur vard fremst eigandi ad hier j mott gaf fyr nefndr jon asgrimsson fimtan hvndrvd med svo dan peninga. tye fyrer fiogur hvndrvd. æida fyrer halt annat hvndrad. fim hvndrvd j koplv. gamallt navt fyrer tavo⁴⁾ hvndrvd. eina kv og eitt hvndrad þar til tiaura.⁵⁾ skyllidi opt nefndur þorgrimur sværa laga-riptingvm a fyr greindri halfri jordw fagrabæ. en jon hallda

¹⁾ Utan á bréfinu með gælli hendi. Sömu orð standa þar og með hendi frá 17. öld. ²⁾ Svo = þaa. ³⁾ Svo. ⁴⁾ Svo = tvau. ⁵⁾ Svo = tiu æra.

til laga. og til sanenda hier v̄m settv̄m vid fyr nefnder menn ockur jusigle fyrer þetta bref er giort var a esphole j eyiafirði favstvdagin næsta efter gvdmvndardag are sidar en fyr s̄ger.

526.

13. Decem̄ber 1500.

í Skálholti.

STEPHÁN biskup í Skálholti úrskurðar, samkvæmt dispenseranarbréfi páfans og leyfisbréfi Noregskonungs, að börn Þorleifs Björnssonar og Ingvildar Helgadóttur sé skilgetin og arfgeng til allra arfa.

AM. Apogr. 739 „Ex originali“ með hendi Jóns Magnússonar, bróður Árna. — AM. Fasc. LXXII, 2a, stórt transskript á skinni frá c. 1528 (orðrétt samhljóða).

Uer steffan med guds nad biskup i skalhollte heilsvm avllum godum monnum þeim sem þetta uort bref sia edr he(y)ra med guds kuediv ok vorre. kvnnigt giorandi ad biorn þorleifsson hefer komed fyrir oss beitt ok kraft uppa rettlætisens vegna ad wer villdv̄m seigia endaligt alýgtarord v̄m hann ok hans sysken. hvort þav ætte ad vera arfgeing eda eigi. Nu af þui ad wer haufum sied ok innuirdulega skodat dispenseranarbref þat sem þorleifur biornsson godrar minniŋgar ok jŋgvelldur helgadóttur hafa feingid af romverskre curia v̄m hionaband sin a millum. Jtem haufum wer ok saumuleidis sied ok ýferlesid opid bref med hanganda innsigle noregs konungs j hveriu hann hefer skipad ok tillated med konvnglegv valde ad born greindra manna þorleifs ok jŋgvelldar skylldu alla arfa taka svo sem skilgetin ok meinalaus born. þui. in nomine domini amen. ad so profaudu ok fyrir oss komnu seigium wer med fullu domsatkuedi ok laga orskurdi hionaband þorleifs ok ingvelldar laugligt og skiallegt ok þeirra born geten fyrir festing eda epter skilgeten og arfgeing epter fodur ok modur ok svo til allra annara arfa epter þui sem guds laug vtuisa.

Ok til sannenda hier um festum uer vort innsigle fyrir þetta orskurdar bref skrifad j skalholte in festo sancte lucia virginis. anno domini millesimo quingentesimo.

527.

1500.

á Okrum.

11. Maí 1506.

í Glæsibæ.

TYLFTARDÓMR útnefndr af Jóni Þorgeirssyni, kongs umboðsmanni í Hegranessþingi, um kæru Jóns til Sigurðar Magnússonar, að hann hafi verið í styrk og aðför til Hóls á Skaga með Þorsteini Bessasyni, þá er Þórálfr heitinn Guðmundsson var í hel sleginn.

AM. Fasc. XXXIV, 85, frumrit á skinni frá Staðarbóli. Af 12 innsiglum eru nú fjögur ein fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 1496.

Anno 1500.¹⁾

Ollvm monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra. senda hakon hallzson. gudmundr þorleifsson. ion þorarinsson. magnus helgason logrettvmenn. þorarin ionsson. oddi kolbeinsson. petur helgason. markus illhugason. sigurdr hallzson. kolbeinn oddason. þorolfur þorfinzson. ok gydbrandr arnórsson. kvediv gvds ok sína. kvnnigt giorandi at þa er lidit var fra hingatbvrð vors herra jesv christi þvsvnd ok fim hvndrvth ara. a avkrvm j skagafirdi j blondvhlid. a þingstad rettvm. vorvm vier j dom nefnder af jone þorgeirssyni. er þa hafdi mins herra kongsins sýslv ok vmbod j hegranesþingi at skoda ok ransaka ok fyllnadardom a at leggja vm þær sakargipter sem adrnefndr jon þorgeirsson kærði til sigvrðar magnússonar at hann hefði verit í styrk ok atfor til hols a skaga með þorsteini bessasyni. þa er þoralfur heitinn gydmundzson var j hel sleiginn. medkenndizt fyrnefndr sigurdr þar fyrir oss ok odrvm monnum at hann nar þangat stefndr fyrir adrgreindar saker. þui j fyrstv grein dæmdvm vier fyrrgreinder domsmenn stefnvna

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

logliga ok sigurd magnusson rettliga fyrir kalladañ. nu af þui at svo stendr i landzlaga bokinne at þeir menn er veita lid til eda forvneyti ok samþycki at taka mann af lifi. svári slíkv fyrir kongdominvm ok erfingium hins dauda sem rettari kongsins ok adrer skynsamer menn med honum dæma epter atvikvm. sagdi nefndr sigurdr hier nei fyrir at hann hefdi ecki med verit. þa þoralfr heitiinn var j hel sleginn. ok þui dæmdvm vier tit nefndañ sigurd skýlldvgañ at sveria settareid innan halfs manadar at heyrðum dominvm fyrir Jone þorgeirssyni edur hans logligvm umbodsmanni. at hann reid ecki med þann hug heiman med þorsteini bessasyni til hols a skaga at hann villdi at þoralfur gydmundzson veri lifi sínv at firr eda nockurri skomm at nærr ok hvorki var hann þar i styrk ne atfavr. radvm ne samþycki. uilia ne uitordi. enn at vnnvm eidinvm dæmdvm vier sigurd magnusson saklavsañ ok vidskilinn vera ok verit hafa um adrgreint mal. enn ef hann felliz a þessvm eidi þa dæmdvm vier hann slíkañ mann sem logbok vottar. Sor sigurdr magnusson svo felldan bokareid þar fyrir oss þegar a þinginu ok sex skynsamer menn med honum. at hann reid eigi med þann hug heim til hols a skaga. at þoralfr gydmundzson veri lifi sínv at firr eda skomm at nærr. ok hann kom ecki heim til hols a skaga fyrr enn hann var sædr sínv banasári.

Ok til sanninnda her vm settvm vier fyrrskrifader menn vor jnnzcigli fyrir þetta domsbref. skrifat j glæsibæk krækl-ingahljð manvdagenn næsta fyrir halluardzmessv. arvm efter gyds byrd. þvsvnd fim hvndrvth ok sex ar.

528.

[1500].

Bæfr frá Birni Guðnasyni til Stepháns biskups i Skálholti um þá frændr sína Björn Þorleifsson og Þorstein bróður hans, og áhlaup það, er þeir hafi gert i Vatnsfirði „þetta árið“, að þeir hafi „bíryktað“ sig við biskup, um fylgi biskups við þá og fleira.

AM. Fasc. LXIV, 19, skinnskrá með hendi Björns Guðnasonar. — AM. Apogr. 955 (eptir þessu frumriti).

Virdvligan herra stefan með gvds nad biskup j skal-hollte heilsar eg biorn gvðinason kærliga með gvd og wora frv.

Witvrligt skal ydari nad adh mic er sagt. adh frændr miner biorn þolleifsson og þosteinn broder hans hafi biryktad mic vid ydr og gefi mic þat adh sak. adh ec hafi rangliga adh mic tekit gardinn j vazfirði og gardzins peninga og ec hafi bored og lated bera navekra peninga þar j byrtt vr kirkivnni. er þeir kallatz att hafa. hvat ec villda ecki reynditz svo ef mic skyldi riett skei. weit ec mig avngva peninga þadan hafa bored ne lated bera nema þa eina sem min fvllkomen eign er. og þangat worv borner fyrer vtan minn eigin vilia. oc mic þotte avnnr herbergi jafuheyrelig til adh þat være j sem kirkian. ¶a so hvævm vared j vazfirði adh betur worv til falliū ad heingia vpp j slatvr roted og fved. enn kirkiv skoted þar. weit ec eigi annat sannara fyrer gvði og monnvm enn eg fvlla og alla heimilld hafi¹⁾ fyrer mic til vazfiardar og þeirra peninga er þar. með fylgia til adtavkv hallz og meðferdar efter því vmbodi sem ec hefi af olafi philpvssyne vppa greindan gard vazfiord og alla adra peninga er vnder mitt vmbod erv skilder og einare olafssyne syne hans til heyrer. og honum hefr til erfda fallit epter modr modr sina solveigv biornsdottr epter því sem dandi manna domr þar vm gior vtvisar og june helldr og vrskvrdr finnboga lavgmanz hvern hann hefur vrskvrðad lavgligan með avllvm sinvm greinvm og articvlis og obrigidiliga standa skvli og ydvar sialfa vrskvrdr styrker og stadfester hionaband olafs philpvssonar og vigdisar jonsdottr og þeirra bavrn lavgliga geten til allra arfa²⁾. og með þessv skæli og avdrv meira er finnatz kann ef þavrf gioretz þa bertz eg þat fyrer með gvds vilia og godra manna hialp adh ganga alldre af vazfirði hvorcke fyrer blidv nie

1). Detta orð vantar í frumritið, án efa af ógáti. Stepháns biskups er útgefinn 23. Júní 1498, Nr. 408.

2) Úrskurðr

stríðv so leingi sem mitt vmbod vtvisar, nema hann sie sottr af mig med landz lagvym riettvym. Skyt eg minv mali avllv því sem vor j millvm hefr fared fra vpphafi og til þessa ad nv er komed vnder lagv og landzins riett því sem ecki er adr fvllkomen lagavegr a fallinn med dandimanna domi og lagmanzins vrskvrdi, enn því ma ec ecki nidr þryckia sem adr er (med) lagvym og dome og laga vrskvrdi nidr sett. Enn hvat sem þa finntz med lagvym adh ec er brotligr hvort þat er helldr vid kong eda kall þa vil ec giarna bæta hverivm fyrir sig sem lagv segia mig a hendr. Enn ec veit eigi annad sannara enn biorn og þosteinn eigi avngva tiltavly til vazfiardar nie neinna peninga þeirra þar med erv. Sannatz fornmaelit fyrer þeim frændvym minvm, huest er so maelir adh því bregdr heimskvr madvr avdrvm er hann veit sig sialfan sekan. Skal so finntz med skæli ef til þarf adh taka, adh þeir og þeirra folk hafi meire hneyking og forsmæelse giort heilagri kirkiv enn ec, hvad eg þacka gvdi fyrer þo so sie, þar þeir lietv sina kvinnv og barn og annad þeirra folk liggia þar j kirkivnni fyrer vtan alla þavrf edr navdsyn giorandi þar allar sinar navdsyniar epter mannligv edli og bvksens vidrþurft, þicki mic þeir havggva sem hlifa skylldv j worvym vidskiptvym, ræga mic og asaka rangliga fyrer ydr og avðavm dandimonnvym, enn ec helld adh biorn og þosteinn og þeirra fylgiarar hafi giort mig bvs vpptavkv j vazfirði, gripit bv og lod og alla peninga þa a gardinvym worv kvika og davda og byrtt flvtt mina peninga vr kirkivnni og annarstadar af gardinvym med rane og hernadi og lyse eg fvllre savk og hefi lyst fyrer kongs vmbodsmanni vppa adr greinda menn biorn og þosteinn og þeirra fylgiara og vid lagt slika savk og sekt sem landz lagvin framatz vtvisa og þa hvorcke sækendr nie verivndr sinna mala fyrer þessa adr greinda ransavk og adrar þær fleire saker sem a þeim standa og þeir erv ecki adr med lagvym vr geingner. Hefe ec nv navckvd vndirvisad ydr af worvym malaferllvm sem eg hygg med gvds hialp ad satt skal reynatz og bidr eg ydr nv kærliga adh þier fallit ecki vpp a mic med þessvm dandimonnvym eda giora mic navckra þving-

an fyrer þeirra jlla forræging. þvi slíker hlvtar er v miog ovorkvnliger. adh vilia so fyrerkoma einum manni med sin-vm osannendvm og fvllkomnvm rangindvm. enn þar skal hafa travsted sem nog er fyrer þat er hia wovvm herra og mvn þat meira mega enn þeirra rangt vpplost. Er þat svmra manna mal ed vestra þeirra ecke er v miog svinner adh biorn og posteinn mvni hafa þar miced travst til sem þier erud og þeir mvni þar vppa hafa sinar tiltekter. Enn mavrgvm hygnvm monnvm þicer þat otrvligt adh þier mvn-vd vilia styrkia sodan omillda menn adh ravngv mali. og þar er ec ydr vinliga vmbidiandi adh þier lated þa eigi styrkiatz af ydari nad til þess adh þeir giore heilagre kirkiv j vaz-firdi sodan ablavp og skada sem þeir hafa þetta anit giortt og ec vil vitna med dandimenn. hvern ec helld hana einn mestan hafa feingit j þvi adh allt þat ec hafda til hennar lated draga og eg hafda þeinkt adh hafa lated adh henni byggia þat ydare nad þotte afatt vera j sitz. þat vard ny allt adh avngv þar epter eg war omakadr. Enn villdi gvd og sancte olaf adh ec mætte med mak blifa þa skal ec giarna þar vppa þeinkia ad heilagri kirkiv til heyær. hvn mætte sinn bata fa. Wonar eg þar vpp a. kære herra. ad ydr verdvga nad mvni mig avngva stridv syna hier vppa. fyst þier vited sannindin. Enn allar yðaar godar tillavgr þa vil ec giarna þeckiatz og allre ydvare mavgvligre vmvandan þa vil eg livfliga taka og ydvare nad alla hlydni veita vm þa hlvtar sem mig ber ydvr adh veita enn ydr heyrer med riectv vmvondvn a adh hafa. Enn vili þier framar meir leggiatz a mic enn so sem riect er. þvi margar er v sagnarnar. og veit eg eigi hvad satt er. og syna mig navckra stridv fyrer þessara manna skvld og þeirra rangan dæavstur. þa þeinke ec þat. godi herra. þesser menn dragi ecki fleire goda vini ad ydr enn eg hygg þier missed þar jgen. af þvi þar þicer won a. þat megi fleire snerta enn mig. og vil ec seigia ydr vissvliga fyrer minn partt og enn margra dandi manna vilia annara þeirra æ vestflordvm er v og sier mega meira gott enn ec. ad vær vilivm avngva þvingan. stridv eda navokrar

nyvngar hafa æ oss frammar meir enn wor gavmvl lavg erv til kirkiynar vegna og landzins. og worer forfedr hafa sig og oss vnder svared og þat hygg ec helltz til fridarens nada og nytta fyrer avllvm ad ver megvm þeirra niota.

Skrifa eg ecke ydare nad meira til adh sinni vtan ec vil giarna j allan mata gods af ydvare verdvgv nad bidiatz ef þess er kostvr ad eg megj þat fa og þat giarna forþlena med ydr j avllv því adh vel er. og ec ma med ærv¹⁾ epter minvm fatekvm mandom og giarna j allre avdmivkri hlydni blifa vid gvd heilaga kirkiv og ydr vm alla þa hlvtē sem (eg) veit mic vid heilaga kirkiv og ydr brotligr verda.

Bidreg ydr. kære herra. adh skrifa mig aptvr til þat gott er.

Hier med bifalar eg ydr allmektvgvm gvdi j vallyd jymfrv mariv og sanctvs thoralacvs nv og alltid.

anno et cetera.

529.

[1500].

BRÉF frá Birni Guðnasyni til Stepháns biskups í Skálholti, þar sem hann biðr biskup að gera sér og kirkjunni í Hvammi (í Hvammssveit) rétt af Andrésí Guðmundssyni og Guðmundi syni hans, er haldið hafi Hvalsárreka fyrir Hvammskirkju í þrjátígi vetr eða meir.

AM. Fasc. LXIV, 19, skinnskrá með hendi Björns Guðnasonar. — AM. Apogr. 955 (eptir þessu frumriti).

Vite þier sialfver vel kære herra adh þier hafit mic adr litenn wilia sýnt og litenn niett viliad mig giora þar eg hefi komit fyrer ydr vpp æ þria tima eða optar beitt ydvr og krapt. vppæ (vegna) heilagaar kirkiv j hvammi adh giora mig lavg og niett af andresi gvdmvndzsyne og gvdmvnde syne hans fyrer þa savk adh þeir rangliga hallda og hafa halldit hvalsar reka fyrer kirkivni þar. og slikt þicer mavrgvm miog vndarligt adh þier lated slika hlvtē vid gangatz og polatz. ætla eg þa ecke hafa j soknvnvm ef niattr laga-vegr geingr æ med oss. Hefe eg advæ synt ydr mitt skæl

¹⁾ arv, frbr.

og vite þær þat sialfer adh þær liggur bade fyær kirkivunnar maldagi og svo bref. og þvi bidvr ec ydr enn og svo kref eg ydr einn tid annan og þridia tid. adh gvds vitni ad þær giored heilagri kirkiv j hvammi og mic lavg og niett af þessvm fyrrgreindvm fedgvvm. andresi gvdmvndzsyne og gvdmvndi andressyne firir þessa adr greinda savk. adh þær mangliga hallda og hafa halldit halfan hvalsar reka fyrrer kirkivnni j hvammi vpp æ þriatigi vetur eda leingr hvern ec helld allan kirkivnnar eign vera og vered hafa. abyrgi eg ydr enn afseigi mig. hvat þær hlytz af ef eg fæ hier ecki niett vpp æ heilagrar kirkiv vegna.

Er þat hvortveggia eg ber þær ecke storan vana til adh bera fie j doma sem adrer plaga adh giora. enda er þat ecki min ahyggia adh vinna hvorcke þessi mal nie avnnr med fleigiðfvvm. heldvr bid ec gvð og sancte olaf skipta mig sem niett er. ætla ec þat ecki stora vanvirðv fyrer mic þo hann dragitz vndan heilagri kirkiv ef þær viled lata þat þolatz.

eigi meir.

anno et cetera.

530.

[1500].

BRÆF Jóns (dans) Björnssonar, Guðna Jónssonar og átta manna annara á Vestfjörðum, þær á meðal Björns Guðnasonar, til Finnboga lögmanns Jónssonar, þær sem þær mótmæla harðlega alþingisdómi þeim, er feldr var á þessu ári, og dæmir Björn Þorleifsson skilgetinn og lögkominn til arfs eptir Þorleif Björnsson föður sinn.

AM. Fasc. LXIV, 19, skinnskrá með hendi Björns Guðnasonar, sem aldrei hefir verið innsigluð, og er aunaðhvort ad þetta er uppkast Björns ad bréfinu eda afskript, sem hann hefir haldið hjá sér af þvi, þegar það var sent norðr til Finnboga lögmanns. — AM. Apogr. 956, eptir þessu frumriti. Sbr. Nr. 498 og Vestfirðingaskrá frá 3. Júní 1501.

Heidsamligvm dandiman finnboga bonda jonssyni lavgmann nordan og vestan a jalandi ydr heilsvm vær jon biornason. gvðini jonsson.

ormvr jónsson. jón óðsson.

are gvdínason. þorólfur avgmúndsson.

tvmas jónsson. júlfríð jónsson.

þólleifvr avnólfsson. og bíorn gvdínason.

kærliga með gvd og hans mildvr modrjúmfrv marív. þavck-
vm vær ýðr kærliga firir avil yðr bæversk heit alltíð til
wor.

Wíta skvlv þíer aðh ver hafvfm heyrð og svo spvrt
navckvr þav tíðendi jsvmar af þingív sem oss þícír navk-
vr nylvnda j vera hvat eína var vm þann dóm þar var
dæmðr vegna bíarnar þólleífssonar og systra hans. aðh þav
skylvdí vera eкта og skílgetín til allra arfa sem avnnr eкта
boren bavrn. Hvát oss þícía slíker hlvtér míog ganga j mote
vavrvm lavgvú og svodan domar míog vndarlíga til koma
þar sem þíer víssvd sialfer að bíorn þólleífsson stefndí þessv
malív j fyrra svmar til þings og klagadí síg þar þa firir
yðr og þíer nefndvd þa dom yfer hans malvm og satvd þar
sialfer j. og traktíervdvð hann sem skællígt var með avdr-
vm dandímonnvm. og kann vera aðh þat eína var þa að
gíort þessvm malvm aðh dandímonnvm lítetz þa helldr o-
lavglígt þéirra bíonaband þólleífs og jvgvellðar enn lavglígt
og savgdvtz þa hvorcke dæma bírne arf níe penínga firir
þær greínér þéír. fvndv þar þa til sem synatz ma j þéirra
dome og vær þéínkívm aðh enn skvli svo standa aðh þær
síe ecki afbatadar. og þat var þa almæli af avllvm aðh
þat mívndí allðrí ske aðh landz lavgvú ríettvm. aðh bíorn
þólleífsson være skílgeten dæmðr. Énn skvlv þéír dandi-
menn hafa vered síer eínhlítér sem þar hafa nv vm dæmt j
svmar an yðara navckra tíllagna sem flestvm mívn míog
vndarlígt þícía. hvad vær þéínkívm aðh slíkt lavgmál edr
annad þvílíkt¹⁾ þat ecki hefur fyrr vered j landí woru
mívndí ecke eíga jnn aðh setíatz vtan með lavgmanana og
lavgríettvðar og allz landzíns almvgans samþycke. þat sem
landív og almvganvm mætte til nytta og bata verða og
leíða svo j lavg og halldatz lata þar epter firir alla alna og
oborna annars ecki. Énn (værr) vítvú eígi hver nytte edr bate

¹⁾ strykkad út í fibr.

adh worv landi og almvganvm ma j slikv vera. þeldr virditz oss sliker hlvtæ mega giora storañ vñsnvning a worv lavgmali sydzlv og nidvrfall ðã worv landi ef vær skvlvm taka vpp nyvngar binar og adrar sem ymser menn kvnna adh beidatz firir agirndar sinnar saker enn giora nidrfall a þeim lavgvvm sem af riectvm gvds astvinvm hafa sett vered. og worer forfedr hafa sig og oss vnder svaret. þavfv vær saman komed vm talad vid marga dandimenn hier vñ vestur j landit. hvad þeim litetz hier vt j. eda hvort þeir villdv þessv samþyckiatz edr eigi firir sig og sina epterkomendr. enn vær havfvvm þat eina fornvmed adh vær þeinkivm slika hlvtæ ovinsæla verda af almvganvm. til þess adh þeir jate sig vnder slik lavg. og þvi bidiv vær ydr kærliga adh þier giorit vppa gvds vegna og laganna vegna og ept-er þvi valldi sem þier ervd til setter. og styrked oss so til vær mættvm niota wor(s) gamals lavgmals sem stendr j lavgbok og kristiñriett. Enn vær vilivm j allan mata ydr og ydart valld styrkia til allra riettra mala sem oss ber. og kann svo ske adh biorn thorleifason finni ydr og villi fa af ydr navckra styrcking samþykt edr vrskvrd vpp ðã sinn dom. þa giorod svo vel ad þier hafit gvd firir avgvvm ydr og leggid þar hvorcke samþycki nie vrskvrd vpp a þvi oss virdetz þesse domr helldr hvatskeytliga giordr hafa vered. þvi þier vited sialfer vel hvad wor lavg seigia vm þann mann sem a tveim tvngvm leikvr. hvort hann er arfgeingr eda ei hveria laga atferd hann skal hafa eda hversv hann skal sig til arfs leida. þeink(i)vm vær adh slikt mvndi litt ransakad eda skodad hafa vered edr adrar þær fleire greiner sem ver vitvm fvllkomiiga þar j mote mæla. Wiliv wær einskis dandimannz dom straffa enn þo virditz oss svo adh nv mvne ecki mart hafa j mote mællt þeirra vilia sem j hlvt hafa att. Enn kann þar annad vth j vera en skælligt er þa finna lavgiñ þat vel. þvi ef gvd vill þa vilium vær þetta til endiligr lykta leida a alþingi ad svmri komanda og niota þar adh ydar og annara dandimanna ad sodan nyvngar og oworkvnligr vpptekter gengitz ecki vid. og þat mvni jafnskælligt ad almvgin radi hier meira vm med ydrv

radi helldr enn þeir xij dandimenn einer sem þar hafa j svmar vm dæmt firir vinskaf og flegirne sinnar saker sem openbert er. adh þeir hafa fie til þegit. kvnnv vær javngan mata þat hier vth j ad finna vm navckvn hlvt adh worv landi og almgvanvm sie hier navckvr nytsemd vt j. hælldr þeink(i)vm vær þetta avka bvlldvr vig og vandrædi heimreider og oheyreligar fiar vpptekter. og er hitt betra adh stemma fyrre j beknvm enn j anni og lata all dri þeim tavm na. ad slik er hlvt gangitz vid. þeink(i)vm vær helldr þann kost betra adh standa faster a worvm gavmlvm lavgvvm med fvllri vizkv þo einavrd og havrckv. enn ad lata formælatz til slikra oheyreligra vpptekta. Wiliv (vær) endiliga hier fvllan veg og almenniliga samþykt vm (giora) vestur j landit og fylgia svo vorre samþykt fram ef gvd vill. adh vær vilivvm j avngan mata¹⁾ oss vnder slik lavg jata edr wora epterkomendr. þvi bidiv vær ydr kærliga adh þier skrifit oss aptur til hvat gott þier vilit hier til leggja med oss.

Gjored nv hier vm vpp æ worra vegna landzins og²⁾ almgvans ed betza. sem vær þeinkivm og hofvm til allz gods travtz til ydvar þat oss kann a adh liggja og til bata mega koma vppa lagana vegna. og oss virditz sem oss heyre firir ydr adh klaga. þat oss þicer afatt vera. og hia ydr vmbotena adh taka med gyds hialp og godra manna tillavgvvm.

Skrifv vær ydr eigi meira til adh sinni wtan ydra sal og lif bifavlv vær jesv christi j valld jvmfrv mariv og sancte olaf nv og alltid.

Anno et cetera.

531.

[1500].

STEFNA Björns Guðnasonar til Ólafs Filippussonar til Staðarhóls í Saurbæ fyrir Narfa Sigurðsson kong sumboðsmann milli Gilsfjarðar og Gljúfrár um hald á arfi eptir Solveigu Björnsdóttur.

¹⁾ tvískrifad. ²⁾ tvískrifad í frbr.

AM. Fasc. LXIV, 12 (recto) á frumritaðri skinnrollu með hendi Björns Guðnasonar. Fer Árne (Apogr. 959) þar um svo feldum orðum: „Ex membrana Oddz Jonssonar i Gröf. accuratissimè. Dese membrana, hvar a stendur stefna Björns Guðnasonar til Olafs Philippussonar, er miög aflangt pergamentblad ferhyrnt skrifad yfir um þvort á mioddina, eins og rotuli eru skrifader, ritad með þoirre sömu hendi sem leidarholmssamþykta er eg feck af Magnuse Magnussyna. Mier þyker ei oliklegt ad þad haf átt ad passera fyrer original, og munn stefnur i þa daga ecki ödruvis giördar hafa vered enn upp a þvilikar pergaments chartaquer. Þvi sakargipternar komn sidan inn i domana og þotte þä, kanske, ecki framar rida ä stefnubrefunum. So foru og vottarner alltid til þinga og soru stefnuna. Copiur hafa, oefad, modpartarner alltri feingid, eda þott þarfa. Þad er um þetta blad ad seigia, ad breinskrifad document er þad. Enn hverki er hier innsigle nie arstal, hefr þad, i þa daga, ecki observerad vered in hoc passu. Lagafækinir hafa og ecki þä i brukun vered, eins og ä sidare eda vorum tímum i Islænde, hvar alltmæled verdur optast um stefnustilenn. Eg ä nn sialfr pergamentzbladed“. Stefna þessi mun vera frá árinu 1500 og þó eldri en bréfið frá 16. Sept. (Nr. 511).

Eg biörn gyðinason stefni þier olafur þhilpusson stvndar stefnv til stadarhols j savrbæ a þingstad riettan a favstvdagin næsta fyrir calixtus messv nv næstv er kemvr fyrir narfa sigvrdsson konga vmbodsmann jmillvm gilsfiardar og glivfrar edr þann annan kongs vmbodsmann sem þar a med riettv lavgdoma adh nefna vnder þann dom sem hann þar yfir nefner eda seiger hvena svara eda sekta þu verdur mier þar skylldvgr fyrir þa savk og ækærv adh ec kære þad til þin adh þv sitvr olavgliga j þeim arfi gozi og peningvm sem ec helld mier og minvm brodr og frændvm avdrvm hafa fallit til erfdar og jsetv epter einar biörnsson og solveigv biörnisdottur hans systur epter þvi sem j lavgvnm kann adh finnatz epter hvort vm sig, svo og stefni ec þier olafur p(h)ilpusson þa adra savk ad þv hefur rofit ii. doma ex mier hefur verid dæmdr þesse arfur goz og peningar til halldz og medferdar og isetv. jtem stefne ec þier fyrir þa þridiv savk adh þv hefr þennan dæmda arf þv og peninga, kvi(k)tt goz og davtt fritt og ofritt gripid og teked haft og halldit bygt og bælt yækt og vned, vpp a þriv ar eda leingr j avngv minv frelse og æn navckbar lavgligrar atferdar vid mie sem lavg giora

rad fyrir. j fiordv grein stefni ec þier olafur philpusson fyrir þa savk ad þv villt þryckia og nidrbriota og ecki hallda mins herra kongsins brief sem hans verdvga nad hafvr mic gefit vpp æ þenna fyr greinda arf goz og peninga hvad eg gefur svo hafa savk vpp æ sem hætz ma finnatz j lavgvnm adh ec mega þar vpp æ gefa. efter riettv lavgmali. og þvi fyrir þessar fyr greindar saker og þær fleire sem ec ma þar med lavgvn til þin tala stefni ec þier j adurgreindan stad og dag med avllv þinv profi og skilrike sem þier ma til gagns og bata verda j adr greindv mali. vert komin fyrir midian dag. sit svo leingi stefvna sem endi-(legur) vegur fellur æ þetta þitt mal. stefni ec þier adh ordfvllv og lavgvllv og lavgmali riettv adh vitni þinv |-o-| |-o-| son og þinv |-o-| |-o-| son og allra þeirra er ord min heyra.

532.

[1500].

STEFNA Björns Guðnasonar til Björns Þorleifasonar til alþingis um aðtekt og ísetu arfs eptir Solveigu Björnsdóttur.

AM. Fasc. LXIV, 12 (verso) á frumritaðri skinnrollu með hendi Björns Guðnasonar. Fer Árníjum hana þessum orðum: „Ex membranâ Oddz Jonssonar i Gröf accuratissimo. membrana þesse er su sama sem ödrumegin á stendur stefna Biörns Guðnasonar til Olafs Philippussonar. Er þetta ritad aptan á sömu pergamentsleingiu med sömu hendi (o: þeirre sem er á leidarholmssamþyktenne) enn miklu verr. þvi þetta er i flyter skrifad. og mun oefad vera ei nema uppkast til stefnu. þvi hier synest ad vanta vid endann. og hefr þesse skrift allðri leingre vered. Eg á nu sialfur pergamentsbladid“ (AM. Apogr. 960).

Eg biorn g(vdina)son st(efni) þier biorn þorleifason stvndar st(efnv) til næsta avgxararþings nv j svmar ed kemvr manvdagin næsta er kemur epter peturs messo og pals fyrir finnboga jonsson lavgmann nordan og vestan a jslandi edur þan annan þar a lavgdoma ad nefna vnder þan dom sem hann nefner hverra svvara eda sekta þv verd-

ur mier þar skyldvgvr fyrir þa savk og akærv eg kære þad til þin ad þv hafer ad þier tekít og j setz og eignar þier þa peninga ea ec hafda adr lyst mic lavgarfa til ept-er solveigv Þjórn's dottur modursystur minn og mier ber lavgligan abata og jsetv sem dandimanna domar þar vm giorder vt visa. og þvi fyrir þessar saker og þær fleire adr-ar sem ec ma þar med lavgvm til þin tala.¹⁾

533.

16. Janúar 1501.

á Reykhólum.

KAUPMÁLI þeirra Björns Þorleifssonar og Ingibjargar Pálsdóttur konu hans um jörðina Flatey á Breiðafirði.

AM. Apogr. 1398 með hendi Árna Magnússonar eptir frumritinu, sem 7 innsigli höfðu verið fyrir, en voru þá öll döttin frá. Lýsir Árna frumritinu: „Originalbref þetta var skrifad upp á uppskafning, sem so grant var skafinn apten á brefinu, ad eckert varð samstædt lesed. Synd-est sem þad munde vered hafa einhver materia Ecclesiastica, kannské heilagt æfintyr í Jslensku. Originalbrefed gaf mier Systumadurinn Ormur Dadason 1727. og hafde þad feinged í Flatey. Var so meirt og fúed, ad eige varð conserverad, og er nu eyðilagt“. — Góð afskript af þessu bréfi er og í Landsbókasafni 389. 4to bls. 188—190 með hendi síra Markúsar Snæbjörnssonar í Flatey 1757.

Kaupmalabref med þeim Birne Þorleifssyne
og Ingebiorgu Palsdottur.²⁾

Þath giorum vær Snæbjörn Gislason. Gisle Jonsson. Arnbiörn Jngemvndarson. Þorleifr Gamlason. Oddr úrason. Einar Jonsson godvm monnvm kvnngít med þessv vorv opnv brefi, ad arvm epter gvdz býrd þvsvnd fim hvndrvd og eitt ar. a Reykiabolvm a Reykianese. lavgardagenn næstan fyrir antonivsmessv vñ veturen. vorvm vær j hia. saavñ og heyrdivm a ord og handaband þessara manna.

¹⁾ Hér stendr ekki meira af stefnunni. ²⁾ Stóð utan á frum-ritinu með „gamalle hende“. „Kaupmál ium Flatey á Breiðafirði milli Biarnar Þorleifssonar (ens seinna) og Ingibiargar Pals Dottr konu hans“ 389.

Biarnar Þorleifssonar af einne alfv. enn Palls Jonssonar af annare. að þó fyrir skildv sem hier seiger. að greindv Þjórn Þorleifsson fleck Jngebjorgv Þalsdottvr kvinnv sinne jordena flatey er ligger á Breidafirde með avllvm þeim gognvm og gædvvm sem greindre jordv fylger og fylgt hefer að fornv og nýv og hann varð fremst eigande með lavgvvm. thil evinligrar eignar. so framth sem þav eiga þavrú epter sikh. hvorth helldr að þav mega niotande verða til ar[fa eda] gialldz eda gíafar. En ef misdavde þeirra yrde so að hvn lifde hann. og være ecki barn thil þeirra j mi[llvm]. þa skyllde hon hafa adrgreinda jord flatey thil fulltz halldz og meðferdar meðan hvn lifde. Enn epter [hennar dag]a¹⁾ skilde optnefndr Þjórn Þorleifsson jordina²⁾ aptvr vnder sína erfingia. ef þeir vilia fyrir sodan peninga sem adrgreindr Pall Jonsson og Margret Eyiolfsdottir hans eiginkona gæfv dottvr sinne³⁾ adrgreindre Jngebjorgv j heimanfylgívr til motz við Þjórn Þorleifsson. og hann meðkendízt að hann hefde meðtekit. og hier standa skrifader. Jn primis tolf hvndrvd og xx. j malnýtv kvgílldvm. og tívr gelldfiar hvndrvd. fimtan hvndrvd j sílfre. xiiij. hvndrvd [j k]avplvm. xx. hvndrvd í þarflígvvm penígvvm. j sængvvm og elldzgvgnvmm og busgagne. sex hvndrvd j smíore. jordena deildara er var flórvvm hvndrvdvm og xx. nv ef þó kann thil ath þera ath thittnefndr Þjórn Þorleifsson lífdi optnefnda Jngebjorgv konv sína. þa skyllde adrnefnd jorden flatey hans eígv með sama skílorde sem fyrr seiger.

Samþykkte Jngveldr Helgadóttir. moder Biarnar Þorleifssonar. þenna þeira gíorningh.⁴⁾

Og til sanenda hier vmm sette thittnefndr Þjórn Þorleifsson síth jnsígle með vorvmm jnsíglvm fyrer þetta gíorningsbref. er skrifvat var j adrgreindvm stad á sama are og deige sem fyr seiger.

¹⁾ hana lídna 889. ²⁾ þetta orð vantaði í frumritið. AM. b. v.
³⁾ „Hier er utskafed í Originalnum so mikid sem svára kann frekre línu í þessarre Coplu. Synest það gíort vera strax í fyrstu. og er líkast að eitthvad hafi þar ofskrifast“ (AM.)

Dómr klerka útnefndr af Gottskalk biskupi á Hólum um ákætur síra Eiríks Einarssonar til Símonar Þorsteinssonar um jörðina Kálfskinn á Árskógarströnd og um tiundahald.

AM. Fasc. XXXV, 5, frumrit á skinni. Af 8 innsiglium eru nú 6 fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 3386.

1501.

Domur um Simon Þorsteinsson.¹⁾

Þat giorum vier síra eiríkur sumarlidason. nikulas uil-
ialmsson. olafur klén(g)sson. gunnar þordarson. halluardr
biarnarson. bessi ionsson. jon sygurdzson prestar. og gud-
mundur olafsson diakn. godum monnum uiturligtt med þerssu
uoru opnu brefi at subb anno gracie Millesimo quingentesimo
primo miduikudagin næstan efter pás(Desse²⁾). j uiduik j
uiduikursueit. Worum ueir³⁾ j dom nefnder af uirduligum
herra og andarligum faudr héra gottskalk biskup æ holum
j hialttadal at dæma um þa akiëru er síra eiríkur einarsson
kiërði til simunar þorsteinssonar. War þat j fyrstu uor dom-
ur at uier dæmdum stefnuna langliga og simun þar langliga
fyrir kalladañ. uar stefnan suarin af tueimur uottum. þui
dæmdu uier morkk j stefnufall nema simon syni loglig for-
faull at hanu hafi ei matt koma. Jtem j annarj grein
dæmdum uier um þa akiëru er eiríkur einarsson kiërði til
simonar uppa jordina kalfskin er liggur j askogss kirkiu
sokn. þu af þui at huorkki kom simvn og eingi hans um-
bodsmadur en oss uar sagtt at hann hefði bref fyrir jord-
uni. kunnu uier þui ecki fullan dom a leggja og fyrir þaun
skulld dæmdum vier þa bada síra eirik og simon skýlduga
at koma j næstu prestastefnu huor med sín bref under skod-
an og dom dandi presta. en um þau tiundar haulld er síra
eiríkur einarsson kiërði til simonar þa dæmdum (uier) sim-
on skýlldugan under fulla hlydri ath afbata þetta sitt mal

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld, nema ártalið er frá 16. öld. ²⁾ þ. e. 27. Janúar. ³⁾ Svo

um þær biskupstíunder sem honum ber at luka síra eiriki einarsýni en um þær sem hann getur ei afbatat þá dæmdum uier simon þorsteinsson skýlldugan ath giallda slíka segtt sem laugin ut uisa jnnan halfw manadar ath heyrdum dominum heima æ holum biskupinum sialfum eðr hans umbodsmanni. og til sauninda hier um setiu uier uor jusigli fyrir þetta bref skrifat æ holum j hialltadal faustudagin næstan efter þalsDesso æ sama ari sem fyr segir.

535.

30. Janúar 1501.

í Meðaldal.

Dómr útnefndr af Guðna Jónssýni, kongs umbodsmanni milli Geirhólms og Langaness, um skatthald Jóns Nikulás-sonar um þrjú næstliðin ár.

Dómabók Jóns skrifstofustjóra Magnússonar í Fol., bl. 219--220, skr. c. 1604 (= a). — Landsbókasafn 789. 4to, bla. 56—58, skr. c. 1620. — Landsbókasafn 63. 4to bl. 9b 10b, skr. c. 1640. — Landsbókasafn 65. 4to II, bl. 84 a—b með hendi Jóns dans Magnússonar, c. 1640. — Ny kgl. saml. 1945. 4to bl. 47 a-b, með hendi Hannesar Gunnlaugssonar í Reykjarfirði 1666. Örstutt ágríp af dómi þessum er í AM. 460. 12 mo, bl. 99b, skr. fyrir 1667.

Domur um skattgialld¹⁾

Ollum maunnum þeim sem þetta brief sia edur heyra. senda kietill þorsteinsson²⁾. Pietur fusason. Gudmundur fusason. Hrolfur pietursson. hialmur halfdanarson og Gysli Jónsson kuediu gudz og wyna kunnigt giaurandi með þessu woru brefi ad æ langardaginn næstan fyrir purificationem sancte marie þa lidit war fra hingadburd wors herra Jesu Christi D d og eitt ár j meðaldal j dyrafirdi æ almenniligu hieradzþyngi worum wier j hia og heyrdum æ wídtal³⁾ þeirra Guðna Jónssonar kongs vmbodsmanns j millum geirholms og langaness. og Jóns Nichulassonar er þa war bufastur og

¹⁾ skatthald 65, 789, 1945. ²⁾ Þorkielsson 63 (mun rangt). ³⁾ vidurtal 65, 789. ⁴⁾ vidurtal 65, 789.

leingi hafði verid j adurgreindu medaldalsþjngi. kíerdi greindur Gudne það til adurgreinds¹⁾ Jons ad honum þætti²⁾ hann eiga ad giallda skatt æ næstum iij þrum hier fyrir farandi. Enn greindur Jon gaf það suar fyrir sig ad hann baud sig og þessa sýna sauk þar vnder dom ad leggja og gaf sig þar vnder ríettinn med handsaulum og lofadi ad hallda sem laugliga stefndur þann dom sem sýlumadurinn þar wm vtnefndi. og worum wier þui fyrgreinder menn tilnefnder af dðarnefndum Gudna Jonssyni. kongs vmbodzmanni j adurgreindu takmarki. æ ad lipta. sannsaka. skoda og dæma. huad oss litist ríettast og sannast j þessu mali. huert optnefndur Jon Nichulasson [atti skatt³⁾ ad giallda edur eij. æ þessum vmlidnum iij þrum. Sagdist hann hafa tíjundad xc æ þui fyrsta dñri. xjc æ audru. xijc æ hinu þridia dñri. Saunnudu hreppstíorar hans med⁴⁾ honum [med sinne⁵⁾ framþaugu [þessa hans fyrr skrifada⁶⁾ tíjundargiaurd. og medkiendust ad⁷⁾ hann hefði so þurfamanna tíjund lukt æ hueriu ari sem til kom med fyrrgreindum⁸⁾ fíevexti. Medkiendust fyrir oss hreppstíorar j adurgreindu medaldalsþjngje. ad optnefndur Jon Nichulasson hafi optliga beitt sig ad koma og⁹⁾ sia ad sinum peningum og laugliga wírding æ ad leggja. Þui leist oss meir hafa ollad þeirra forsomun enn hans wílialeyzi edur þríoska. Og dæmdum wier þessa hans tíjundargiaurd laugliga æ sierhueriu dñri sem fyrrskrifad stendur. Taldi þratt nefndur Jon fyrir oss síjna skyllduomaga þa sem hann sætti¹⁰⁾ skylldugliga fram ad færa. huad oss leist hann eij ferdugur edur fulluedia fyrir ad winna so maurgum omaga. og so micklum peningum sem fyrir þeim æ ad standa ad logum. Wtúij¹¹⁾ so wor landzlaga bok. ad sa skal skatt giallda er hann æ ku edur kugilldi fyrir huerñ sinn omaga og huertt sitt skulldahiu og vmfram eyk edur vxa. skip edur not. og alla þa buhluti er það bu ma eij þarfnast. og það wæri allt hans skulldahion.

1) b. v. 65, 789. 2) þótti 65,789. 3) [hefde skatt átt 65,789, 1945; sette 63. 4) b. v. 63, 65, 789, 1945. 5) [þessa hans 63. 6) [og 63. 7) b. v. 65,789, 1945. 8) Ríettgreindum 65, 789, 1945. 9) ad 65, 789, 1945. 10) átti 789. 11) Avísjar 789.

sem þar þurfa. [ad skylldu¹] fyrir ad winna. og þui leist²) oss hann þurfa ad hafa iiij³) verkamenn⁴) med sialfum sier. karla og konur. fyrir ad winna þessum fyrrgreindum omaugum. Og þui dæmdum wier fyrrgreinder domsmenn tjttnefndan Jon Nichulasson aunguan skatt hafa att ad giallda af þessum peningum og fleuexti vppa þessi vmlidiñ iiij ðr. sem fyrr skrifud standa. Nu saker þess ad eij hefur werid adsied peningum tjttnefndz Jonæ Nikulassonar⁵) vppa langan tijma ad laugum. þui dæmdum wier hann skylldugañ nu fram ad reikna sijnna peninga fyrir oss vnder wora wirding og af ad telia sijnar riettgiaurdar witaskullder vnder sinn suarinn bokar-eid fyrir hreppstiorum [vm fle og skylldur ad⁶) hafa hann vnnid fyrir j⁷) næstan tiundardag. Wirtist oss hans peningar werid mundu hafa 15c j wor ed war. ad aftauldum aullum skulldum og þui dæmdum wier hann j skatti j wor ed war alagalaust og skylldugan nu ad giallda kongs vmbodzmanni j þeim peningum er hann liet i sier wel æ nægia ad taka. þo eij wæri skileyrer.

[Samþyckte þennañ vorn dom greindur sylumann⁸).

Og til sanninda hier vm s(etium) w(ier) et cetera.

536.

10. Febrúar 1501.

á Hólum.

PRÓFENTUSAMNINGR Gunnlaugs Helgasonar fyrir hönd Ingileifar Kolladóttur, konu sinnar, við Gottskálk biskup á Hólum.

AM. Fasc. XXXV, 8, framrit á skinni. Öll (5) innsiglin eru dottin frá. — AM. Apogr. 3389.

1501.

Profentubrief Jngeleifar Kolladóttur.⁹)

Þat giorum wier guttormur nikulasson. Grimur jonsson. finur þornalldzsson. þjallti arnkelason ok þoruadr jonsson

¹) [b. v. 65, 789, 1945. ²) leist, JM; hin: leist; ³) mætti þó eins lesa „uij (=sjö“) í JM.; 63 og 1945 les: „fjóra“; iiij, 65, 789. ⁴) verk-menn 63, 65, 789, 1945 ⁵) b. v. 789. ⁶) og 789. ⁷) a (=fyrsta); sl. hín. ⁸) [b. v. 63. ⁹) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld, nema ártalið er eldra.

godum monnum uiturligtt med þessu uoru opnu brefi. Þrum
 epter guds burd. M. d. ok eitt dár. æ holum j hialltadal
 miduikudagin næstan epter enn þrettanda [dag iola¹). Wor-
 vm vier j hia saum ok heyrdvm vpp æ ord ok handaband
 woras virdvligss herra ok andarlígs faundur gottskalks med
 gudz nad biskups ath holum af eirni alfu en gunlaugss
 helgasonar af annari. ath suo fyrir skildu ath adr nefndr
 gunlaugur fleck fýrgreindum herra biskup gottskalki til fullr-
 ar eignar ok æfinligrar alla þa peninga frida ok ofrida
 kuika ok dauda er jngileif kolladotter kuina hanss gaf til
 stadarinss at holum sier til framfæris ok prouentu. Suo ath
 hun skýlidi til þeirra peninga ok prouentu aungua tiltaulu
 ne tilkall eiga þar epter. Suo ok ei sidr skýlidu þeir pen-
 ingar aller er gunlaugr helgason hafdi uernd eda umbod
 ýfer haftt eda borit yfer at hafa negna fýr greindrar ingi-
 leifar kinnu sinnar. Enn síra joni kollasyni brodr hennar
 hafdi til eignar og erfða fallid efter favdr sin ok modr-
 brædr ok brodrbaurd ok alla sína frændr adra þa sem hon-
 um bar at erfa at laugum. Vera lauglig ok obrigdulig eign
 biskups gottskalks hier efter bædi faster og lauser frider
 ok ofrider kviker ok dauder smaer ok storir huar hellzt j
 islandi sem þeir uæri nidr komner fyrir utan þa peninga er
 gunlaugr hafdi þa heima æ sínu bve þeir skýlidu allir vera
 hanss eign ok hanss kinnu ingileifar huort sem þeir uæri
 mikler eda litler frider eda ofrider. ok ath þessu aullu
 haulldnu þa gaf optt nefndr herra biskup gottskalk þratt-
 nefndan gunlaug aullungis kuittan ok akiærulausan. Hæil-
 agrar hola kirkiu negna ok sína. um allar þer sakir er hann
 matti til hans tala ok hann uar þa brotligur ad ordinn. Ok
 til sanninda hier um settum uier fýr nefnder menn uor ju-
 sigli fyrir þetta giorningss bref er skrifat uar at holum j
 hialltadal skolastice uirginis æ sama ari sem fýr sægier.

¹) [b. v. þvi þess þarf; vantar í frb.; þ. e. 13. Janúar.

537.

1. Marts 1501.

á Grund.

FIMBEGI Jónsson lögmaðr norðan og vestan á Íslandi biðr og býður þeim Birni Þorleifssyni, Jóni Björnsyni, Birni Gúðnasyni og Andrési Guðmúndasyni til næsta alþingis með öll sín próf og skilríki í erfðaprættum þeirra eftir Þorleif Björnsón.

Kriegers safn 2. 4to, bls. 53—57, með hendi Styrz Þorvaldssonar c. 1700.

Brief Fimboga Lögmans nām klögun Biorns Þorleifasonar. Biorns Guðnasonar. Jóns dans og Andreas Guðmúndssonar um arf eftir Þorleif Björnsón.

Eg Fimbogi Jónsson Lögman norðan og vestan á Íslandi heilsar alla goda menn þá sem þetta mitt bref sía edur heyra. Vil eg yðr vitnrligt giðra. að Biorn bondi Þorleifsson hefer komið fyrir mic. tied og biðt fyrir mier þann tolf manna dom sem honum var til dæmdur arfur eftir Þorleif heitinn Björnsón fòdur sinn og han(s) systrnm til eignar og attekta hvar þeir stæði i fòstnm peningum ednr lansum þeim Þorleifur Björnsón hafði ðtt og halldið. kiærði og klagadi greindnr Biorn fyrir mier. að þessir nefndir peningar vorn gripner og teknir ð moti sijnnm vilia og ordlofe. epter þad er hann hafði að sier tekid sagda peninga. hönd at haft og lög fyrir lægit¹⁾ eptir sògdum domi. enn þeir veri nn ðn allra lagasokna. undan sijnnu valldi burt teknir. Svo og hefer komið fyrir mic Jon bondi Björnsón. Biorn bondi Guðnason. og fleijri goder menn adrer. sem er Andres bondi Guðmundsson og hans synir. og þessa er aller sagder menn j sierhverri grein vilia klaga uppa þessa peninga til eignar edur umþoda. sem att og halldið hefur Þorleifur Björnsón edur Guðmundur Arason og fleijrum peningum ðdrum þar meðsilgnndum. vænast þar uppa domum. brefnm. vitnrm og skilríkjium og ðdrum lagaskipnrm nām fyrnefòdt gotz og peninga. Þyke mier þvilijkar

¹⁾ lægie, hðr.

málakjærar j domum edur profunleidslum¹⁾ auka meiga dandi manna j milli storañ vanda. olögligt framferdi j gripdeilldum. og fiðr upptektum. hvad er lögmalið sierliga forbannar ad nockur grippi annars undañ lögligu heimilldar-taki ðn riettra lagasokna. Enn fyrir þann skulld at þessir fyrnefndir menn hafa ei under einz med sijna doma fyrir mig komid. edur adrar profaleidslur um sagt efni. Beid²⁾ eg og byður öllum tigtnefndum monnum til næsta Öxarðr-þinga med alla sijna doma. bref og skilrijke uppa adur-nefndt gotz þad greindri málakjæru tilheyrir under lögriettumanna skodan og yfirsyn. hvad er þar list þa med bestu manna raadi og tillögum suarligast og lögligast j sierhvoriu mðli og ðkjæru optnefndra manna at lögum standa eiga eptir þeim greinum og Articulis er þar jnni standa. svo og eptir hverium brefum. vitnum edur skilrijkiuñ. ad þráttnefnder domar hafa dæmder verid. Enn eg fyrirbyð öllum þráttnefndum monnum grippa. taka. edur nockrar fiðr adtektir ad hafa j moti lögum ð fyrnefndu gotzi. til þess ad þeirra bref. domar og skilrijki eru framlögd under³⁾ lögriettumanna skodan og mijna yfirsyn sem fyrakrifad er. Hefer Biorn Þorleifsson og Biorn Gudnason lofad sig til alþingis med sijn bref og skilrijki uppð sagda peninga. svo og byður eg greindum Byrni Þorleifssyni at hann lese eda lesa lati þetta mitt bref fyrir þeim öðrum monnum er greindt tilkall vilia hafa uppa optnefnda peninga epter því sem hann kann vid komast. Og til sanninda hier um setta eg mitt jnsigli fyrir þetta bref. giðrt á Grund i Eyafjirdi laugardægin næsta fyrir Jon messo biskups j fōstu. Anno Domini M de. primo.

538.

9. Apríl 1501.

í Síðumúla.

ORMR JÓNSSON geldr og selr „bróður sínum“ Sturlu Þórðar-syni jörðina Kjarlaksstaði á Skarðsströnd með fjórum kú-gildum fyrir þá peninga, er Sturla og Guðlaug kona hans höfðu feingið Ormi, og kvittar Ormr þau um andvirðið.

¹⁾ Svo, hdr. ²⁾ Svo. ³⁾ undan, hdr.

AM. Fasc. XXXV, 13, frumrit á skiuni. Fyrir bréfinu hafa aldrei verið nema þrjú innsigli, og eru þau nú öll dottin frá.

Bref fyrir kjarlagxstodum og Ormsstodum.

Bref Rotur firer Kjarlagxstodum á Skardzströnd¹⁾.

Það giorvm við æmrvndur klemenzson. ion gislason. gvnlagvvr jonson. Einar Olafzson godum monnum kvnigt med þessv vorv oppnv brefi. at vier vorvm hia savm og heýrdvm æ at ormur jonson gallt og sielldi²⁾ svo og af greidi brodur sinum stvlla þordarsyni jordina kjarlagxstadi æ skardströnd j stadarfellz kirkiu sonkn³⁾ med aullum þeim gognum og giædvu eignum og jtokvm. til fialz og fiurv og hann varð fremzst eigandi. ath ollv til eingvdu. og til skjlldv enn avngu fra. og þar med iij kuiilldi. fyrir þa kvicka peninga og davda. er stvlli þordarson og hanz kuinna gvdlavv hofdu honum feingit. og optt nefndvr ormur jonson medkendizst ath hann hefði fvlla og alla peninga vpp borit fyrir advr nefnda jord kjarlagxstadi. og fiogvur kuiilldi æm sier vel lickadi af brodur sinum stulla. þvi hann sagðizst hafa vt teckit. x. kuiilldi og .x.° j gellum sævdum og notum. atta hvndravv j æmiorum og vadmali. þvi skjlldi optt nefndur ormur jonson þessa jord og kuiilldi vndan sier og sinum erfingjum enn vnder stulla þordarson og hanz erfingia. hier med lofadi optt nefndur ormur jonson ath svara laga xiptingu æ þessari jord enn stulli hallda til laga. og kyni þessi jord af ath gaंगा med logum. þa lofadi titt nefndur ormur jonson brodur sinum stulla med hãndabañdi ad hann og siner erfingiar skjlldi honum æppttur svara og giallda jafngoda jord edvr peningum⁴⁾ æpptter þvi þeim vel semdi. Og til saninda hier vm siettvm⁵⁾ vær vor jnsigli fyrir þetta þeirra bref og giorning huortt æa skrifad var j sidumula j borgarfjrdi æ pasionem á langafostv. anno M. d eit aa.

¹⁾ Utan á bréfinu, fyrri linan með gamalli hendi, en síðari linan með hendi frá 17. öld. ²⁾ Svo.

539. 13. Apríl 1501 eða síðar. á Möðruvöllum.

TRANSSKRIFTABRÉF.

Landabókasafn 789. 4te bla. 383 og 393, skr. c. 1620.

Dómar og úrskurður wppa Maudruwelle.

Það Giorum wier Stulle Magnusson. Jon asgrymsson. Þorlakur Þorsteinsson. Petur Loftsson. Simon Þorsteinsson. Jon Jonsson. Kietill Arnason. Sæmundur Jonsson. Einar Olafsson. Audun Jonsson. Narffe Benedicktsson. Stephan Einarsson og Gunnlogur Helgason. gððum monnum kunnigt med þessu opnu Breffe. að vær hofum ýfferlesed og heyrðtt ýfferlesin opin Breff med heilum og oskoddudum hðngande nnsigluð suo ldtande ord efter ord sem hier seiger.

[Hér koma þessi bréf um Möðruvallamál:

1. Spjaldhagadómr frá 19. Júní 1495. DI, VII, Nr. 315.
2. Alþingisdómr frá 30. Júní 1495. DI, VII, Nr. 319.
3. Úrskurður Finnþoga lögmanna frá 16. Sept.—21. Okt. 1499. DI, VII, Nr. 451.
4. Alþingisdómr frá 1. Júlí 1500. DI, VII, Nr. 501.
- [5. Úrskurður Benedikts Herstens hirðstjóra frá 1. Júlí 1500. DI, VII, Nr. 502.
7. Samþykktarbréf Gottakálks biskups frá 23. Sept. 1500.¹⁾ DI, VII, Nr. 513.]

Og til sanninda hier vm settum vær fyrrneffnder menn vor jnnsigli fyrir þetta Transkriftarbreff er skrifad var a Maudruwelle j Eyafirde ð þridia dag þðska. þð er lided var frá hijngadburd vorss herra Jesu Christi 1500 ára²⁾.

540.

2. Maí 1501.

á Hrafseyri.

Jón Björnsson gefr, með ráði og samþykki Kristinar Sumarliðadóttur konu sinnar, Guðna Jónssyni alla sókn, eptirkæru og ábata á Gvendarpeningum þeim, sem Einar heitinn

¹⁾ Þessi tvö síðustu bréf standa að vísu á eptir niðrlagi transskriptans í handritinn, sem mun koma af vangezlu, því þau hafa án efa í transskriptinu staðið í öndverðn. ²⁾ Svo stendr í handritinn, en ártalið hlýtr að vera rangt, því að Alþingisdómurinn frá 1. Júlí 1500 er yngri en þetta transskript, ef það er ársfært til 1500, því að dagsetning þess yrði þá 21. Apríl (1500), en dómr þessi hefir með vísu í því staðið. Ártalið verðr að vera 1501 eða nokkrum árnim þar eptir.

Björnsson og Solveig systir hans héldu ranglega sinna vegna og Björns Þorleifssonar föður síns.

Dómabók Jóns skrifstofustjóra Magnússonar í Fol., bl. 190^a, skr. c. 1604 (=a). — Kriegers safn 2, 4to bls. 282—284, með hendi Styrks Þorvaldssonar c. 1700. — Landsbókasafn 115. 4to, I, 146—149 með hendi síra Jóns Halldórssonar í Hitardal c. 1780.

Bref Jons Dans er hann gaf Gndna Jonssyni laga-
sokn nppa nokkra peninga. sem Einar
Biörnsson og Solveig höfdu ad halda¹⁾.

Dad giori eg Jon Biornsson godum monnum viturligt med þessn mjunu opnu brefi ad eg medkiennist²⁾ ad³⁾ eg hefí [unt og⁴⁾ gefit ærligum manni Gudna Jonssyni. med radi og samþycki og npllægi kninnu minnar kristinar sumarlidadottur. til fullrar eignar. soknar og lögligrat⁵⁾ eftirkiæru. alla þa sok og sokn og logligan abata er einar heitinn biornsson og Solveig biornsdotter hans syster attu ad suara sinna wegna og sjuns fodurs Biarnar Þorleifssonar a medan hann og þau rangliga hielldu þa peninga er kalladir hafa werid gnendarpeningar⁶⁾ og Joni Biornssyni og hans kninn Kristinn⁷⁾ hafa nu⁸⁾ werid til dæmder fyrir rangligt halld og ologligar adtekter a⁸⁾ peningum Þorgerdar Olafsdottur og Olufar Aradottur. enn nu ber ad suara Olafi philippussyni wegna sonar sjuns Einars Olafssonar. skal greindur gndni þessa akiærn eiga. [setia og semia⁹⁾. sekta og sækia og allt riettarfar a⁸⁾ eiga. efter þni fremsta. sem mic¹⁰⁾ og minne kninn ber efter logum. skil eg alla þessa sok og sokn og riettarfar vnder greindan gudna og hans erfingia. Og til sanninda hier vm setta eg [greindur Jon Biörnsson¹¹⁾ mitt innsigli fyrir þetta opid bref [hvert¹²⁾ er skrifad war a Hrafnseyri j arnarfyrdi sunnudaginn næst-

¹⁾ Kr.; Gjörninga-bref Jóns Björnssonar við Guðna Jónsson um þetta gíz Alno 1501, 115; eingin fyrisögn i a. ²⁾ meðkennust, Kr. ³⁾ sl. a; b. v. *hín.* ⁴⁾ [b. v. Kr. ⁵⁾ [b. v. Kr. ⁶⁾ Guðmundarpeningar, Kr. ⁷⁾ b. v. Kr. ⁸⁾ sl. a; b. v. *hín.* ⁹⁾ [sona og setia, Kr. ¹⁰⁾ mér, 115. ¹¹⁾ [b. v. Kr. ¹²⁾ b. v. Kr.; sl. a

an fyrir krossmesso um vörð. [þa er lidit var fra guds¹⁾ hingadburd²⁾ 00 d og eitt ár.

541.

13. Maí 1501.

á Vífðivöllum.

Dómr klerka útnefndr af Gottskálki biskupi á Hólum, að biskupi leggist í eitt ár kirkjutíundir af öllum alkirkjum í Hólabiskupsdæmi fyrir „sína reisu og armæðu til og frá“, „meðan hann var utanlands“.

Bisk. 3. Fol. bls. 353—354, skr. 1641—1642. Af því að ártalið er rangt skrifað hér í þessari bók, finst bréf þetta allviða í bréfabókum með ártalinu 1451, sem er rangt. Allar afskriftir bréfsins, sem nú eru til, stafa frá þessari bók.

Tjunder dæmdar Biskup Gottskalk meðan
hann var vtañ lands j eitt ár.

Það giorum vier Aboti Einar a Mukapuera. og Broder Jon Aboti a Þijngeyrum. Nicholas Þormodsson. Eirekur Einarsson. Gudmundur Jonsson. Gudmundur Skulason. Jon Þorgeijrsson. Eirekur Sumarlidason. Jon Fimbogason. Nicholas Wilialmsson. Þorsteirn Gudmundsson. Olafur Klængsson. Gunnar Þordarson. Fimboge Einarsson. Jon Finnbogason. Hallvardur Biarnason. Jon Jonsson. Besse Jonsson og Jon petursson. prestar Hóla Biskupsdæmis godum monnum viturligt með þessu voru opnu Brefe ad sub anno gratiæ M. [d. qvingentesimo³⁾] primo. a fimtudaginn næstañ fyrer Hallvardsmessu vñ sumarid a almennelegre prestastefnu a Videvöllum j Skagafirde. vorum vier til samþicktar og doms nefnder af vorum verdugum herra og andaligum fodur Gottskalk með Guds nað Biskup a Holum j Hialltadal ad ransaka og fullt doms atkuædi a ad leggia vñ þann kosnad sem hann hafdi meðan hann var vtañ lands sem kallast j kyrk(i)unnar logum Contributiones og Catedraticum. og þui j Guds nafne amen dæmdum vier honum kyrkiutjunder vñ eitt ár af ollum ðlkirk(i)um sem til þeirra leggiast j Hóla

¹⁾ 115; sl. a; ²⁾burð 115; [sl. Kr. ³⁾ [ed. qvingvatesimo, hdr. Árni Magnússon ritar á spásíu ártalið „1501“, sem og er það rétta, og því er ártalið lagfært hér í bréfinu, að ekki er bréfið frá 1451.

Biskupsdæmi til fullrar eignar fyrer sjna Reisu og ármædi til og fra. Og til sanninda hier v̄m setlum vier vor ínn-sigle fyrnefnder lærder menn fyrer þetta Bref. er skrifad var j sama stad. dag og ðr sem fyr seiger.

542.

13. Maí 1501.

á Viðivöllum.

SAMÞYKT Gottskálks biskups og klerka á prestastefnu, að í biskupstíundir skyldi lúkast eyrir af öllum jörðum smám og stórum, þeim sem undir kirkjuna væri nú komnar, en af þeim, sem síðar kæmi, skyldi lúkast tíundir eins og lög stæði til.

AM. Fasc. XXXV, 7, frumrit á skinni. Af 18 innsiglium eru nú 10 fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 3388.

Wm biskupstíunder af klausturjörðum 1501¹⁾.

Þat giorum wer. broder einar aboti á muñkþueræ. broder jon aboti æ þingeyrum. nicklas þormodzson. eirekur einarson. gudmundr jonson. gvdmundr skulason. jon þorgilason. eirekur sumarlidason. jon finbogason. nicklas villialmson. þorsteinn gudmundson. olafur klængson. gunar þordarson. finbogi einarsson. jon finbogason. hallvarðr biarnason. jon jonson. þesse jonsson. jon peturson presta(r) hola biskups dæmis godum monnum uiturligt med þessu woru oppnu brefi at sub ano gracie millesimo quing(ent)esimo primo æ fimtudagin næsta fyrir hallvardzmesso wm sumarid æ uiduollum j skagafirdi æ almenniligri prestastefnu woro wer til bednir af worum werduga herra og andaliga faundur gottskalck med gudz nad biskup æ holum æ at lita wm biskups tíunder af ollum þeim jörðum. sem ligia unðer klaustur og beneficium og þui j guds nafni amen. samþycktum wer og jatudum at lucka eyri af ollum jörðum býgdum smam og storum. sem nu eru under kirkju(r)nar komnar. En hinar sem nu hier epter kuna under at koma. þa luckiz af þeim tíunder. sem log til standá og kristinrettur wtt uisðr. Og til saninda hier um settum wer greinder prestar wor jncigli fyrir þetta

¹⁾ Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld, nema ártalið er eldra.

(bref) er giort (var) j sama stad dag og ar sem adr greiner.

543. 13. Maí 1501. á Viðivöllum.

TYLFTARDÓME klerka útnefndr á prestastefnu af Gottskálk biskupi á Hólum um ákæru síra Eiríks Einarssonar til Símonar Þorsteinssonar um jörðina Kálfskinn á Árskóg-arströnd.

AM. Fasc. XXXV, 6, framrit á skinni. Af 11 innsiglium eru 9 enn fyrir. — AM. Apogr. 8387.

Domur vm kalfskinne.¹⁾

Kalfskinn a Arskogs strönd.²⁾

Þat giorum uier Çinar aboti a munkaþuera og aboti jon a þingeyrum. Þessi jonsson. gudmundr skulason. gudmundr jonsson. jon finbogason. þorsteirn gudmundzsson. jon gislason. nikulas uilliamsson. olafur klængsson. jon jonsson og jon petursson. prestar holabiskupsdæmiss giorum (!) godum monnum kunigt med þessu uoru opnu brefi at þa lidit uar fra gudz býrd þusund fimhundur og eitt ar. Woru uier til domss nef(n)der af uorum andarligum faundur og herra biskup gottskalk at dæma um þa akiæru er síra eirëkur einarsson kiærði til simonar þorsteinssonar. j fyrstu grein at eirëkur einarsson kiærði til simonar þorsteinssonar at hann hefði ath sier tekit haft og halld(it) jordina kalfskinn er liggur j aaskogsskirkiu søkn og hann reiknadi sier til erfda fallid hafa epter þorleif søn sinn. þui epter þeim domi sem dæmdir uar j uidiuk uar þar suarin stefnan lauglig og þeir dæmdir til næstu prestastefnu badir. kom þar fram fyrir oss beggia þeira skial en þau bref sem simon hafði lituzst oss aungua magtt hafa um þa profuentngiof sem margret magnusdotter skyldi hafa gefid þorsteini jonsyni fyrir þers sakir at hun uar omagi fiar sínas og sionlaus. þui dæmdum uier profuentuna onyta og þaubref sem simon hafði at hallda fyrir þann skulld at fyr greind mar-

¹⁾ Utan á bréfinn með fornri hendi (um 1501). ²⁾ Utan á bréfinn með hendi frá 17. öld.

gret atti skilgetin brodr til en þau bref sem eirekur einarsson birtti fyrir oss dæmdum nief fullmegtug og síra eiriki jordina kalfskin til fullrar eignar. xx. hundrud j fyr greindri iordu en tíu hundrud til halz þar til at laugligt ranaak geingr uppa huad fyrir hefer komid þennan partin þui at margretu magnusdottur uar skiptt allri iorduni kalfskinni j lagaskiptti efter fautr og modr. En fyrir þan komad er adr greindr þorsteinn jonsson hafdi fyrir margretu skyldi þar fyrir koma afgialld af jordunni. en fyrir þat barnid sem hun atti skyldi koma til rez reikningsskapar uid erfingia þorsteins jonssonar ef fadiren hefer aungua fulgu med þui gefid. uar þessi vor domur dæmdr og upp sagdr a almenniligri prestastefnu fimtudagin næstan fyrir hsluardzmesu a uidiuollum j skagafirdi. Og til saninda hier um setium nief fyrnefndir domsmenn prestar og prelatar uor jnæigli fyrir þetta domsbref skrifat j sama stad og ari deigi sidar en fyr segir.

544.

14. Maí 1501.

á Víðivöllum.

DÓMR klerka útnefndr af Gottskálki biskupi á Hólum um fjárrekstr á Viðidalstungubeiði, lambældi Viðidalstungukirkju, lambatolla, veiðar og aðrar eignir kirkjunnar.

AM. Apogr. 3875 „Ex orig. vicelögmannsens Pals J(ons)s(onar) Widalins“ (AM.). Árni lýsir innsiglanum. — Apogr. 3874 a—b, afskrift eptir sama frumriti.

Skilríki tungukirkín¹⁾.

Þeim godum²⁾ monnum sem þetta Bref síð eddú heyra Sendá Broder jon aboti a þingeyrum. Broder Einar abote a munka³⁾þuerdú. Nickulas þormodzson. eirekur einarson. jon finbogason. Eireckur sumarlidason. jon gislason. jon finn-

¹⁾ „er ritad utan a brefid manú coevá“ (AM.); ²⁾ tvískrifad í frumritinu. ³⁾ „vacuum spatium in originali. inseratur *Munka*“ (AM.)

bogason. nickalas villialmaon. gunar þordarson. hallu-
uardr biarnason. gudmundur skulason. þorsteinn gudmundz-
son. jon jonson. Besse jonson. olafur klængsson. finboge Ein-
arsson. gudmundr jonson og jon petursson. quediu guds og
sina. kunigt giorandi. ath sub ano gracie millesimo quin-
gentesimo primo á fostudagin næstan fyrer halluardz Messo
um sumarit æ viduoullum j blouduhlid æ almenniligri presta
stefnu woro wer j dom nefnder af worum uerdugum fodr
Gottskalck med gudz nad biskup æ holum. at ransacka æ
lita og fullt doms attkuæde æ at legia um þa akiæru. Er
jon sigmundzson kiærde til grims jonssonar uegna kirkiun-
ar j uidudalstungu. wm þær attekter og ologligar medferder
sem grimr og fader hans jon gudmundzson hefdi sig
inn sett j fasta eigner kirkiunar j uidudalstungu. haft
og halldit med fullri langri hefd. sæne og ofricke j
mote maldogum domkirkiunar a holum. sem war wm
almenniligan gamlan fiarrestur æ tungu heide þær wm
sallan hreppin. lamba elde. lambatolla. ueidar. landar
eigner. holmar og eyiar sem ligia fyrer uestan fornan
farneg vidudalsæra sem stefnan jne heltt og domkirkiunar
æregistrum vttuisar og þat jnneheldur og greindr grimur jon-
son war fyrer nu fyrer stefndr. þui j fyrstu war þat wor allra
allit fyr greindra abota og presta med fullu doms attkuæde.
at grimur wæri logliga fyrer kalladr. j anare grein bæmd-
um wer ath kirkian j uidudalstungu skal æfinliga att hafua
hingat til og svo eiga skulu nu obrigduliga hier epter sem
hingat til alla landar eigu. holma. eyiar. recka. at ollu til
teknu sem æregistrum kirkiunar æ holum og tungu kirkin
ini hallda og grimur war nu fyrer stefndr og gogn og vitne
þær wm baru og allar adrar fasta eigner tungu kirkiu sud-
ur. austur. nordur sem vestur. huar þær eru til ýztu endi-
marcka uid anara mana lond og eigner. Ei sidr nu hed-
an af sem epter og fyrer faranda werid hefer og wera skal
nu og æ sidan wera fiarrestur a kirkiunar heidi j tungu
eigi sidr lambatollar. lamba elde med slickre grein sem¹⁾
æregistrum greiner og þau²⁾ æ nefner. ntan hreps sem juan

¹⁾lg. framritið, AM. leiðrétti. ²⁾ svo; rétt: þær?

þa skal nu hier epter og hingad til gialldazt att hafa og gialldaz skulu nu upp hedan suo og um adra tolla og tiunder sem at kirkiune til greiner. Enn um aakilnad þeirra adr greindra mana jons og grims wm audunarstada kirkiu sem domkirkiunar registrum oll greina ath heiti kirkia og jon gaf sock a at grimur opt nefndr hefdi og hans fader dregit under sig alla henar tolla og tiunder. þa war þat wor domur at hun skal nu sem registrum greiner heita og heitid hafua kirkia med slikri rentu sem biskupin uill úkueda og skipa wm henar tolla og tiunder. huad hun skal eiga eda att hafa sier til upphelldis. En um seekter og sackfelle sem oss leiz á grim og hans faudr fallid hafá fyrer þetta þeirra rangligt halld. attekt og ofrickia medferder a fasta eignum heilagrar tungu kirkiu þa dæmdum wer ei a hæd ne seekt domkirkiunar og ei tungw kirkiu sem oss leizt til standa. sacker þess wor nadug herra biskupin fyrer sæna stad godra mana gaf þat til og suo jon slick(t) ed sama fyrer biskupsins skulld kirkiunar seekter j tungu sem hann mætti med logum giora. Og til meiri styrckingar stadfestu uitnesburdar og obrigidligrar úhræringar þa styrcti stadfesti og fullkomliga samþyckte wor werdugi¹⁾ herra og ellskuligur fader biskup gottskalk med oss þenan worn dom. Og til meire audsyningar og sanrar medkeningar setti hann sitt incigli med uorum adur greindra abota og presta jnciglum fyrer þetta domsbref er gior(t) war j gellingaholtti a sama særi deigi sidar Enn fyr seiger.²⁾

545.

30. Maí 1501.

í Viðey.

SIGURÐR Filippusson sælr Árna ábóta og klaustrinu í Viðey alla jörðina Breiðagerði á Strönd fyrir lausafé.

AM. 238. 4to bl. 6, skr. c. 1570 (Bessastadabók).

Bref fyrir Breidagerdi.

Þat giorv vier Jon Gellisson. Gissur Polleifsson. Arn-

¹⁾ w'nde, frb. ²⁾ þ. c. 15. Maí.

þor Olafsson ok Olafur Jonsson godvinn monninn vitvrligt med þessu voru önnur brefi að veru vorum þar j hia samvinn ok heyrðvinn að j klavstrinn j Videy med Svinninn manvinninn næsta fyrir festvinn Bonifacii episcopi þa er lidit var fra hingat býrd vors herra Jesu Christi m d j ar. ord ok handaband þessara manna broðvur Arna med gvdz nad abota j Videy af einne alfv en Sigvrdar Filipvssonar af annari. skilddizt þat ok falzt vnder þeirra handa bandi at fyr greindr Sigvrdr Filipsson selldi adr nefndvinn herra Abota Arna j Videy jordena alla Breidagerdi x^c at dyrleika er liggr að Strond j Kalfatiarnar kirkiv sokn til æfningrar eignar ok frials forrædis med ollvinn þeim gognvinn ok giædvinn sem greindre jordv fyllger ok fylgtt hefir at fornv ok nyiv ok hann vard fremst eigandi at til ytztv vmmerkia vid adrar jarder. Hier j mote skyllde abote Arne gefa ok giallda Sigvrde Filipvssyni vj malnavtv¹⁾ kvgillde ok iijc j²⁾ avllvinn fridvurtvinn peningvinn. Skyllde optnefndr Sigvrdr Filippvsson ok hanns erfingiar svara laga riptingv að adr greindre jordv Breidagerdi en abote Arne hallda til laga. ok ef jordin geinge af honum med logvinn þa skyllde han ganga domlavat aprt at sinvinn penningvinn med svo vordvinn fridleika sem jnn kvomv.

Ok til sanninda hier vinn settvinn vier fyrgreinder menn vor insiglle fyrir þetta jardarkavps bref skrifad j sama stad að deige ok are sem fyr seigir.

546. 3. Júní 1501. í Breiðadal í Öfundarfirði.

Samtök og áskorun Vestfirðinga til Finnboga lögmans Jónssonar, að hann haldi gömul lög og íslenzkan rétt, einkum í erfðamálinu eptir Þorleif Björnsson.

AM. Fasc. XXXV, 1, frumritið á skinni. Fyrir bréfinu hafa verið 24 innsigli, en nú eru þau öll dottin frá, nema níu, sem enn eru fyrir bréfinu. — Fasc. XXXV, 2, transskript á skinni frá 3. Maí 1559 gert í Saurbæ á Ranðasandi. Nokkrar afskriftir eru til af bréfi þessu á papp-

¹⁾svo ²⁾oc, hdr.

ir, svo sem í Bibl. Bodl. Oxford FMagn. Collect. 55. 4to bl. 223—29 með hendi Guðbrands prófesta í Vatnsfrði c. 1680; Landsbókasafn 115. 4to I, 162—166 með hendi séra Jóns Halldórssonar í Hitardal c. 1730, og er ártalinu þar bætt við síðar, og því ritar séra Jón þetta um aldur skrárinnar: „Þetta er samantekið eptir að Stephán biskup útgaf sinn úrskurð um arftökn Björns Þorleifssonar og hans systra og eptir þann tólf menna dóm, sem Finnbogi lögmaður útnefndi á alþingi um það arftak hér um Anno“ (ártal vantar); IBfél. 126. 4to bls. 96—100. Skrá þessi er prentuð í morðbréfabæklingi Guðbrands biskups hinum fyrsta. (Apologia) Hólum 1592 bl. d2^b — d5 og útg. í Reykjavík 1902 bls 51—57 (eptir sama frnmriti og hér. Sbr. morðbréfabæklinginn þriðja, Hólum 1608 bl. A5). Séra Guðbrandr kallar skrá þessa: „Supplicatia Vestfirðinga til Finnboga lögmanns að halda gömul lög íslensk“. Enn séra Jón kallar skrána „Supplicatia eður þó protestatia Vestfirðinga til Finnboga Jónssonar lögmanns um arftöku Björns Þorleifssonar og systra hans“. Sumir kalla skrá þessa *Vestfirðingaskrá*. Frnmrit skrárinnar er með hendi Björns Guðnasonar.

Notstaudubref þeirra vestfirðinga til finnboga Laugmans vm skilgjetting Biorns Þolleifssonar og hans syskina.¹⁾

Ollum monnum þeim þetta bref sia edr heyra senda
 jon biornsson. Gvdini jonsson.
 ormvr jonsson. jon ellingsson.
 jon odzson. are gvdinason.
 þorolfur avgmvndzson. jon fvsason.
 jon jonsson. þolleifr avnnolfsson.
 tvmas jonsson. odr sigrdzson.
 jndridi jonsson. narfi jonsson.
 olafur gvdmvndzson. sigmvndur branzson.
 nikvlas jonsson. petur fvsason.
 þorbiorn nikvlasson. steinmodr konradsson.
 ketell þosteinsson. jon þordarson.
 snorre helgason. og biorn gvdinason

kvediv gvds og sina kvnnigt giorandi með þessv worv opnv brefe ath vær fyrrgreinder menn klavgvm og kærvm worra vegna og allz almvgva a vestfirðvum firir gvdi og sancte olaf konvng. og ydr finbogi jonsson lavgman nordan og vest-

¹⁾ Utan á XXXV, 1, með hendi Eggerts Hannessonar, og utan á XXXV, 2, er nær orðrétt samhljóða áskript með sömu hendi.

an a jslandi. Er af gvdi er¹⁾ til kioren oss ad hallda vnga og gamla j ydru lavgmanzdæmi med lavg og landzins riett þad lavgmal er wort foreldri hefer sig og oss vnder svar- ed og vær hyggivm adh þier mvnvd med ydrvm svardaga sem ydr ber og lavgmanz eide til heyrer oss ydvr a hendi falit hafa til allra riettra mala. væntandi af ydr vmbota vm allt þad oss þicker afatt vera vppa laganna vegna og so til ad sia ad ver mættim fastliga a standa og niotande verda vors gamla lavgmals sem sancte olafur og hans ept- erkomendr hafa oss adh avndverdv vth gefed oss til riett- inda styrks og frelsis og nada. Enn oss þiker nv wort lavg- mal fast rivfatz og til baka ganga. enn jnn leidatz j stadin nyvngar lavgleysvr og lavgvillvr. hvat oss þicker haskaligt bædi firir gvdi og monnum jnn ad leida j wort land vnder ath bva samþycker ad verda firir oss og wort afspringisod- an laga rof og riettinda ran og fottroda svo og nidr briota wort gamla lavgmal lavgbok og kristen riett. so sem vñ xij mana dom sem vpp aa hlyder arftak biarnar þolleifsson- ar og systra hans epter þolleif biornsson favdr sinn og alla adra sina frændr so sem skilgetenar²⁾ eiginar konv bavn. En vær vitum aller. ad fyrrnefnd sysken biorn og hans systvr allar erv getnar j frillylifi og frændsemisspellvm. Hvæt vær þeink(i)vm adh navckvr vanga og vmhugsvnar- leyse hafe þeim dandimavnnvm til handa komed. er sodan menn hafa med dome junsett j vort erfdatat fram firir skil- getna þa sem j lavgligvm hivskap erv getner. þvert j mote worum landz lavgvm sem med marghattudvm greinum j mote talar. stendr so j vorre landz lagabok ad þad uarde miclv þeim til arfana kalla ad þeir sie j lavgligvm hivskap getn- er. þad annad er so seiger j worvm lavgvm. Hvervetna þar er madur fester sier mey eda konv ad gvds lavgvm og samþykt beggia þeirra þa erv þeirra bavn lavgliga til arfs komen hvort þav erv geten firir festing eda epter. wtan þad stædi þa navckud firir þav gatv þav bavn ad hann mætte þa konv ecke med lavgvm eiga. þad þridia er so mæler. ad sv er ein lavglig festing enn eingin avnr epter

¹⁾ b. v. 115 og Apol. ²⁾ skilgetner XXX, 2.

þvi sem forn lagv seigia er madur tekvur j havnd mey eda konv nær verande skilrikvm vitnvm og fester hann hana med þeim ordvm er þar til heyra. Enn hver¹⁾ sem annann veg binda sinn hiuskap þa skvlv þeirra bavnr eigi lagvlig til arfs. þad hid fiorda er so blyder. Nv leikur a tveim tvngvm. hvort madur er arfgeingr eda eigi. stefni þeim þing er honvm stendr firir arfe þa skal niota votta sinna ad hann stefndi honvm þangad. nv skvlv vottar hans þad bera so maelandi. wer vorvm þar j hia er moder hans var lagvliga fest og anefni stadin þa eigv þingmenn honvm arf ad dæma. j fimtv grein er so seiger. Qvrvetna þar sem madur vill sig til arfs færa leidi hann votta sina til og stefni þeim til avdrvm er arve er nærstr. enn ef hann stefner eigi til. þa er vottvm hans fyrer skoted. þicker oss þad avdsyneligatz ad ef sodan nyungar lagvmal skal hier vid gangatz og jnnleidatz j landid verdi helldr til bylldrs og osamþyckis landinv til avdnar og nidrfallz. enn þeim dandimonnum sem landid byggia til marghattadra vandræda og meingiorda og rangsnva so og vmtvrna avllv worv gamla lagvmali ad skafa vth ena skilgetav enn leida jnn hin v meingetnv. hvat vær vilivm avngaleidis vid lata gangatz vpp adh gefa vora arfa þa vnder oss eda wort afspringi kynnv ad falla fyrer þeim monnum sem so eru til komner og jnn leidder o-lagvliga j wort erfdatai. stendur j þessvm fyrr nefndvm xij manna dome þessar greiner sem þeir hafa sinn dom epter tracterad. þan fyrsta ad þeir savgdv ad fram hefdi komed fyrer sig bref af pavalgv valldi vthgefit ad torleifur biornson og jngvelldr helgadóttir. skyllde lagvliga binda sinn hivskap og sidan rettliga mega saman blifa og þeirra bavn lagvliga til arfs komin epter þav ad tekinni dispenseran. af kirkivnnar formanni sem skipad var j savgdv brefi. so og j annare grein savgdv þeir fram hafa komed wors kære nadvga herra kong kristens bref fyrer sig hvers sal gvd nadi. j hveriv hans nad hefdi skylldvliga skipad og tilgef-it sinna vegna og krvnvnar j noregi ad avll bavn fyrr greindra manna torleifa og jngvelldar skylldv skilgeten til

¹⁾þannig bæði; huerier, Apolog.

allz arfs epter favdr sinn og modr. wænditz þeir og j sinvm dome adh fram hefði komed wors kæra navdga herra kong hans bref. erkibiskupsens bref j nidarose og mavrg bref avnnr. stravffvm vær j avngan mata fyrrnefndra verdvgra herra bref. havlldvm vær þav j allan mata særlig ef þav erv siettiliga vndirstadin. þavfvm vær og sialfer lesed og yfer fared og heyrte yfer lesen þesse adr skrifvd bref og vitvm vær vel og vndirstavndvm. hvat þav jnni hallda. erv þav avll epter env romverska brefinv þvi samþyckiandi ecki annad frekara nie fvllara enn so sem það vt visar. þavfvm vær og sied þetta adrskrifad bref hid romverska vnder godra manna jnsiglv mth þytt j norænv mali j hveriv sv grein stendr adh sidan þesser adr greinder menn torleifvr biornsson og jngvelldr helgadóttir þav erv adleyst af brotvīm og frændsems spellvm og þar epter setetz hvoru þeirra epter hafum brotv m theirres heil-samligv bod og annad hvat þeim ber epter lavgv m setiandi vm sider. ei forhindrandi eda fortreyfandi fyrr sagt¹⁾ frændsemis meinbvgi ad þav megi hionalag frialsliga sin j millvm ad samanteingia og thei sidaan thaz er saman teingt lofliga j blifa steder til epter lavg og riett so ad hvn fyrrnefnd kvinna er ecki hier fyrer af navckrv m valld takan. Bavn þav hier epter fædatz dæmanditz lavgliga og ekta vera. þicker oss þav bavn ecki hægt adh setia jnn j erfðennar sem hvorcke erv geten nie fædd. witvm vær til sanz ad optnefader menn torleifur og jngvelldr hafa eingin bavn att ein j milli sidan þav worv leyst fyrer oleyfiliga sambvd j frillvlfnade og frændsems spellvm. vnderstavndvn²⁾ vær adh þesse domr hefir meir vered trakteradr og samsettur firir uinskap mvtvr og peninga enn fyrer rietta vndirstadning lagana. witvm vær þar eingi ravk til eda lavgmal ad navckur madur leikvr eda lærdr megi navckud nyvngar lavgmal jnn leida j wort land það sem eigi hefer adr vered og vid geingitz einvm manni til bata. enn avllv landinv til skada vtan þess sie med skynseme beitz adr j burtt af landinv med allz almvganss samþyckt avllv landinv til nytsonda og almvganvm til bata adh avkk wor lavg

¹⁾ Svo, frumritið; fyr sagða, Apologia. ²⁾ Svo.

herda eda lina wort gamla lavgmal efter landzins navd-synivm. og því fyrer allar þessar greiner og þær fleire adrar sem vær vitvm hier til lvta j worvm lavgum oss til stodar og styrkingar enn ecki j mote mæla. þa samþykki-vm vær greinder menn og almvgi þessa savmv fyrr skrif-ada nyvng lagaleyse og riettinda nan onytt ecki afl hafa. og ver all dri vnder ganga hvorcke med blidv nie stridv. og því bidiu vær ydr herra lavgman finnbogi jonsson upp a guds uegna og suo lagana vegna adh þier fastliga standit æ woru gamla lavgmali med fvlle nizkv einaurd og havrku og nidr þryckit med fvlkomnvm laga vrskvrði og allz al-mvgans samþycke þeim sem ydr vilia samþycker verda þessa nyung og allar adrar þær sem med olaugum eru jnn-leiddar j wortt land og wor laug og landzins riett rvglar og nidr brytr so hun fai all dri vppreist eda vidgang j woru landi.

Wilivm vær giarna ydr styrkia til allra laga og riett-inda epter því sem nær framatz formegvm. epter worre formagan.

Og til sanninda hier um settum wær fyrrskrifader menn wor jnnsigli fyrer þetta samþyktar bref hvert er skrifad war j stærra breidadal j avnvandarfirde fimtvdagin næsta epter hvitasunnu v̄m wored. þa lidit war fra hingad-burd wors herra jesv christi. M og w. c og eitt ar. anno et cetera.

547.

26. Júní 1501.

í Skálholti.

ÚRSKURÐARBRÉF Stepháns biskups í Skálholti um guðtolla til Staðarkirkju á Reykjanesi.

AM. Apogr. 2306 „Ex originali fra Stad & Reykianesi. accuratissimé“ (AM.) með hendi Árna Magnússonar. Árni lýsir innsigliðu. — Afskript stáirétt frá 18. öld í Landskjalasafninu (= b), en þá hefir bréfið verið orðið skemt.

Dómsbref Biskups Stepháns um Guðtolla
til Staðarkirkio.¹⁾

Ver steffan med gudz nad biskup j skalholli giorum god-

¹⁾ b.

um monnum kunnigt með þessv vorv¹⁾ opnv brefi ath ver hanfnum fulla uissv af feingit ath bisknp magnus godrar minningar vor næsti forverare hafdi skipad til sancti Olafs kirkiv. æ stad. æ reykianesi tiunder og alla gudtolla af þessvm iordum. bofstandum kinnarstandum. skogum. kolla- budum. mmla og halft midianes er adur liggia i reykholu kirkiu sokn. litz oss og vorum prestvm og prelatum með þeirra radi j almenniligri prestastefnv. þat j allan mata skiallegt og suarlegt fyrir sæker²⁾ þess ojavns skiptis. sem verit hefur i millum kirknanna vm langan tima. þni sam- þikivm ver og stadfestum þennan giörning með ollu kirki- nnar radi og skipum vöder krapt heilagrar blydni ath lmk- azt skule tiunder og aller gndtollar af greindnm bægium³⁾. þeir sem adur hafa golldizt til reykholu kirkin. eþenliga hier epter til kirkin ens heilaga olafs konvngs. a stad æ reykianesi. Ok til sannenda hier vm. festvm ver vort in- sigle fyrir þetta bref skrifad j skalholtu. in festo sancto- rum martirum johannis et pavli. anno domini. Mj.

548.

30. Júní 1501.

í Skálholti.

Dómr klerka og leikmanna útnefndr af Stepháni biskupi í Skálholti um reikning kirkjunnar í Arnarbæli í Ölvosi, og dæma þeir jörðina Arnarbæli, að fráteknum fimm hundraða parti kongsins í greindri jörðu, fallna vera kirkjunni og biskupinum í reikningsskap.

Bisk. Skalh. Fasc. XI, 14, frumrit á skinui skemt af fúa. — AM. Apogr. 2441 „accuraté“. Fyrir bréfinu hafa verið átta innsigli.

Arnarbælisbref.

Ollnm Monnum þetta bref sia edur heyra senda einar jngimundarson. auzor biornson. jsolfur pðlson. kenek þor- steinson. pall olafsson og jon eireksson klerkar skalholtz

¹⁾„I originalnum stendur: þessv o vorv. Það er manifesto error librarii. sem hefur haft in animo það ord opnv sem efter fylger“ (AM.) ²⁾Svo.

bisknps dæmis. halldor bryniolfson. þorsteirn stephanson. gndmundur einarson. sthephan þorsteinson. nikulas þorgilsson og asbiörn þorbiarnarson leikmenn. Q. G. og sina kunnegt giorandi at þa er lidit nar fra gudz burd .m^o. og fim hundrut og eitt ár a þridia dag uiko hinn næsta epter krossmesso um uorit¹⁾ j arnarbæli j auluósi worum ner til nefnder af ærligum herra og andaligum faudur herra stheffani med gudz náð biskupi j skðlholli at skoda rannsaka og dæma nm jnstædn porcionem og mortuarium kirkin hins heilaga nikolai biskups j greindo arnarbæli og um þann reikningskap annan fleira sem þar hafdi npp a fallith um kirkiuspell. tiunder og afgiðlld. taulldnm nær peninga nóxt j kirkiusokninni. nu nm nálægan árgang og reiknadizt upp a atian aura kirkinnnar porcio þetta arit.

Jtem knomn fyrir os þesser menn sem suo heita. kolbeirn biarnarson og bergsteirn oddzson og saugduzt hafa ut lukt og afhent kirkiunar peninga j arnarbæli epter odd oddzson. xxx. hundrada j kum og ðum. nautum og saudum. svo at j þessum. xxx. hundrada noro ecki meir enn iij. hestar. uorn til uitnis nm þenna peninga lyktning gudbrandr sygurdzson og gudmundr þorsteinsson og handfestu bisknp-innm at sueria hier epter fullan bokareid nær sem þurfa þiker.

Jtem litn uær a kirkiu uidin þann sem nu er til og giordn uær hann fyrir cccc. Enn ef kirkián uæri suo upp giord sem henni somdi strafanarlaust þa leitiz oss hnn mnndi verd. xv. hundrut.

Jtem hafdi og fallit j plagnni. cccc. j mortuarium.

Jtem reiknadiz porcio nppa summeran um .xxx. ára og vj ar. tolf hundrut og. xx. og vi aurar betur. Enn jnstædan syndizt eingin suo sem til stod og adur hafdi med kirkiuni golldit uerit.

Jtem j reikningskap bisknpsens j tiunder og sekter einfalldar. noro reiknnt .xx. hundrut og halfri manrk midr. Enn allur saman talin reikningskapur kirkinnar og bisknps-

1) p. c. 4. Maí.

en(s) upp a arnarbæli reiknadizt .xvi. hundrut og .lxxx. hundrada og er þa þo oreiknut biskups afgjölld um x. dr. Og at heilax anda nad til kalladri og suo proffudu og fyrir oss komnu dæmdum uær jordina arnarbæli j auluose alla at frateknum. v. hundrada parti kongsins j greindri jordu.¹⁾ fallna uera kirkiuni og biskupinum j reikningskap. og .xvi. meir en jordin er dyr til. med þeim skilmala at þeir sem eigendur uerda jardarenar leysi hana til sin med þrennum saulum hin fystu j næstum fardaugum komendum aunnr at mikaels messa. hin þridiu at andrum fardaugum. og skal gialldazt j kugillda uirdum peningum heima j arnarbæli jnan greindz tíma. Enn þat æfnlig eign kirkiunar og biskupsens sem eigi er leyst at siduztum saulum. og eignazt svo micit j jordo huort fyrir sig sem tala rennur til epter fiarmagni.

Samþykkti þenna uorn dom med os greindr herra biskup stefán. setiandi sitt þsigli med uorum fyrnefndra manna þsiglum fyrir þetta domsbref skrifat j skalholtti jn commemoracio pauli apostoli a sama ari sem fyrr seger.

549.

30. Júní 1501.

á Öxarárþingi.

TYLFETARDÓMR útnefndr á alþingi af Finnboga lögmanni Jóns-
syni, þar sem Solveig Guðmundardóttir er dæmd löglegr
erfingi eptir Helgu Þorleifsdóttur móður sína, og Andrésí
Guðmundssyni og sonum hans er dæmd til halds og aðtöku
jörðin Saurbær á Raudasandi með þeim jörðum, er þar
fylgja.

Dómabók Jóns skrifstofustjóra Magnússonar í Fol. bl. 210_b — 211_b. skr.
um 1604, eptir transskripti gerðu í Saurbæ á Raudasandi 25. September
1501 (=a). — Ny kgl. saml. 1945. 4to bl. 120^c — 121^a með hendi
Hannesar Gunnlaugssonar í Reykjarfirði 1666 (eptir sama transskripti). —
Landbókasafn 116. 4to I. bls. 185 — 187 með hendi síra Jóns Haldórssonar
í Hitardal c. 1730. — Lök og stytt afskrift er í AM. Fasc. LXXVI,
C 3, frá c. 1670. Sbr. Dipl. Isl. IV, Nr. 370, og VI, Nr. 262.

1) „Af þessu Arnarbælisbrefi 1501 siest, að Arnarbæli var þá allz að
dyrleika. 80c. atti kongur þar í 5c enn bondinn 75c “ (AM.)

Domur w m arf þess Barns sem gietid
er j vtlegd.¹⁾

Aullum maunnum þeim sem þetta Brief sia edur heyra senda einar oddzson. [Jngimundur finnsson.²⁾ gysle philiphusson. wigfus Þordarson. Salamon Þordarson.³⁾ halldor Þorgeirsson.⁴⁾ Sigurdr dadason. jou hrafuson. helgi Þorualldzson. Biarni Andriesson. Oddur Sigurdzson. og Arnor finnsson. Quediu gudz og sijna kunnigt gjaurandi. ad þa lidit war fra [Gudz burd⁵⁾ O d og j dr. midukudaginu næstan eptir⁶⁾ pieturs messo og pals a almenuilligu auxardrþijngi worum wier j dom ufeuder af ærligum⁷⁾ manni finboga⁸⁾ jonsyni laugmauni fyrir nordan og westan a jslandi. ad skoda og dæma um þa akiæru sem Audries Bondi [Gudmundarson⁹⁾ og synir hans gudmundur og ari beiddu¹⁰⁾ og kraufdu nefndau¹¹⁾ fluboga ad nefna dom yfer huert Solueig Gudmundardotter skyldi vera¹²⁾ laugligur erfinge helgu heitinnar Þorleifsdottur modur sinnar edur eij.¹³⁾

J fyrstu grein syndist það þar. ad greind solueig hefði selst laugligu arfsali greindum brædrum Gudmuudi og ara og þeim til fullrar eignar og allrar soknar gefit alla þa peninga sem hun ætti edur mætti eigandi ad werda edur ordit hefði med erfdu edur andrum hlutum.

J annari grein kom þar fram fyrir oss af heudi fyrrnefndra brædra Gudmundar og Ara festing¹⁴⁾ og kaupmala-bref Gudmundar heitins Arasonar og helgu Þorleifsdottur vudir godra manna juciglum so latandi: ad Gudmundur Arason hafði lagt¹⁵⁾ til kaups wid helgu Þorleifsdottur konu

1) Alþingisdómnr Finnoga Jonssonar lögmanns nu arftöku Solveigar Gudmundardottur epter modur sijna Helgu Þorleifsdottur Anno 1501, 115. Dómur nu arf eptir Helgu sáluðu Þorleifsdottur M. D. I., 1945. 2)[al. 1945. 3) Oddsson 1945. 4)Þorbergsson (I) 1945. 5)[hingaðburð vors herra Jesu Christi 1945. 6) eptir, 115, 1955; fyrir (=23. Júní) a. 7) dandi b. v. 1945. 8) bónda b. v. 1945. 9)[1945; al. a, 115. 10) beiddust 115. 11) 115; greindan 1945; al. a. 12) b. v. 1945. 13) „Solveig Gudmundardóttir var kvinna Bjarna Þórarinssonar (göða manns), hvern sveinar Einars Þorleifssonar [rétt: Björnssonar] drápu á Brjámslæk Anno 1489. Bjarni og Helga [rétt: Solveig] áttu ekki börn eptir sig“. Athugasemd síra Jóns á spássiu i 115. 14) festu 1945. 15) 1945; al. a, 115.

sljna. æ þeirra brudkaupsdeigi xij^o hundrada. og gaf henni þar wr fiordnngsianf. Enn greind helga hafdi til kaups wit Gudmund Arason iij^e hundrada. war til greindur Gardurinn Bær æ Raudasandi fyrir hundrad huñdrada og þar til j^e hundrada j ódrum¹⁾ jaurdum þeim sem þar fylgdu med. og j^e hundrada j lausum peningum. hier med kiori kristin biornsdotter²⁾ helgv dottur sýna helmingakonu j gard Gndmundar Arasonar æ þeirra brudkaupsdeige. feingins fiar og ofeingins. med samþycki sialfs Gudmundar og handabandi so³⁾ og samþycki Rafns Gudmundzsonar faudur brodur Gudmundar er honum war þa skylldastur. Reiknast⁴⁾ þessi arfur sem j brefinu stendur vj^e hundrada og 40^e betur.

J þridiu⁵⁾ grein kom þar og fram fyrir oss. ad Biorn Bondi Þorleifsson og Einar broder hans hefdu reiknad sig og halldit erfingia greindrar helgu systur sinnar. og þeim þætti hun⁶⁾ huerki taka eiga arf eptir faudur sinn nie modur fyrir þann skuld. hnn [skyllði j vtlegd hafa gietin werid⁷⁾ [og fædd. af verkum Gudmundar fódur hennar. er hann skyllði giórt hafa. en þo hvorki synt nie svarid fyrir oss. ad greindur Gudmundur Arason hefði utlægur dæmdur verit.⁸⁾ og þottust hafa þar vppa R(ettar) B(ot) ad það barn skyllði huerki taka arf eptir faudur nie modur sem so wæri gietid.

Nu af þui ad oss lijst það eij skynsamligt ad kunnnañ⁹⁾ gialldi þess edur hennar borñ. sem [bondinn¹⁰⁾ brýtnr. þess annars ad wær wissu mpessa R(ettar) B(ot) allðri fyrir laug geingid hafa hier j landit. edur eptir henni hafa dæmt werid. þess þridia. ad þar kom fram vtskript¹¹⁾ af konga kristierns brefi. ad hann fulluliga skipadi med [þessu sýnu brefi¹²⁾ Solueigu Gudmundardottur allan þann sinn modurarf. war

1) 1945; sl. a, 115. 2) „Vatnsfjarðar-Kristin, dóttir Björns Einars-sonar“, síra Jón á spássju á 115. 3) b. v. 115, 1945. 4) Reiknaðist 1945. 5) annari, öll hðrr. 6) Solveig, setr síra Jón á spássju í 115. 7) [1945; være í utlegd geten 115; skyllði j vtlegd gietin wera a. 8) [b. v. 1945; sl. a og 115. 9) konan 115. 10) bondi hennar 1945. 11) átskriptan 1945. 12) [þessaro breffigre skript, Magnús Ketilsson á spássju í a.

fyrirskrifad bref med heilum og oskoddum godra manna junciglum. þu leist¹⁾ oss²⁾ minn herra kongurinn sialfur hafa³⁾ gíaurt onýta fyrirskrifada R(ettar) B(ot) E(f hnn hefnr nockur werid.⁴⁾

[Þu fyrir þessar greinir⁵⁾ dæmdum wær med fullu doms atknædi adur greinda Solueigu Gudmundardottur laugligan erfingia helgu þorleifsdottur modnr sinnar til alls sjns modurarfs sem sagt kanpmalabref vtuijsar. Einn sakir þess ad nu hielldu þessa peninga ymsir menn. þeir sem til kaulludu sagdra peninga til eignar ednr vmbodz. enn þeir woru aungnum laugliga dæmdir. [þa⁶⁾ wissum wær eij hnerñ sækia atti. þu dæmdum wier greindri Solueigu Gudmundardottur til fallrar eignar. enn greindum Andriesi og sonnm hans Gudmndi og ara til halldz og adtanku hennar wegna riettiliga jordina saurbæ æ raudasandi. og allar þær jardir sem þar med fylgia og helga hafdi heiman. So og allar þær jardir sem Gudmndur atti þar jnnañ þingår og andries hefnr nu ad hallda. Skal andries oc hans optnefnidir syair Gudmundur og Ari þessa adurgreinda peninga frialsliga hallda mega. Einn Solueig eiga ðn nockurar afhendingar af þeim audrum sem til kalla greindra peninga. so micid sem þeir hallda [nu ðdur.⁷⁾ Einn þad meira⁸⁾ er og a brestnr wid þad sem kaupmalabref⁹⁾ Gudmundar og helgn vtuijsar. sem adur er dæmt. þa skulu þeir sækia med langnm. af þeim sem laugligt halld hafa æ [ðdnr greindnm¹⁰⁾ peningum.

Samþykkti þennan vorñ dom med oss greindur finnbogi jonsson¹¹⁾ laugmann. [og setti¹²⁾ sitt juncigli med worum fyrirskrifadra domsmanna junciglum fyrir þetta domsbref skrifad j sama stad og ðri deigi sýdar enn fyrr seiger.¹³⁾

1) 115; leest a; lizt 1945. 2) sem b. v. 115. 3) hafi 115. 4) sem fyrr greinir b. v. 1945. 5) [þar fyrir 1945. 6) [þar með 115. 7) [sl. 115. 8) svo ðll, en með hendi Magnúasar Ketilssonar er ritað „minna“ í a. 9) — bréfið 1945. 10) [þrátt nefndum 1945. 11) sl. 1945. 12) 1945 þýtur hér. 13) [et cetera 115. Dagaetningin hér er 1. Júlí.

550. 1. Júlí 1501. á Alþingi.

ALÞINGISSAMÞYKT um þingkost lögmanna og nefndarmanna um alþingistímamann og um vetrsetu útlendinga á Íslandi (Sbr. alþingissamþykt 1502).

Add. British Museum 11, 242. 4to bl. 64^a (= FMagn. 206), Söpdýngja séra Gottskálka í Glauubæ skrifuð 1543—1590, og er samþyktin hér langfylst og bezt. — AM. 242. 4to bl. 35^a með hendi Guðbrands biskups c. 1570. — AM. 199. 4to bls. 108—104 skr. c. 1600. — Ny kgl. saml. 1945. 4to bl. 196b, skr. 1666 af Hannesi Gunnlangssyni. — MSteph. 61. 4to bls. 91, skr. c. 1670. — Dómabók úr safni Jóns Pétresonar, í 4to bls. 75—76, skr. c. 1630—40, nær samhjóða við Söpdýngju. Samþykt þessi er prentuð í Safni til sögu Íslands II, 189—190 eptir AM. 199. 4to, samanborin við danska þýðingu í Gl. kgl. saml. 1160 og 1161. Fol. Auk þess er samþyktin til í fjölda afskrípta og ágrípa, en danska þýðingin er eptir stutta textanum.

Alþingiss samþykt.¹⁾

Anno domini. M. d. oc eitt ar. war þetta dæmt oc samþyckt vtan vebanda oc jnnan fimtudagen næsta epter peturzmesso oc palz af hirdstiora²⁾ logmonnum oc logrettonnum oc ollum³⁾ almuga med lofatake.

Fyrst at sa domr sem dæmdr var⁴⁾ æ alþingi um sumarit. at hver systumadr skyldi hallda sinum nefndarmonnum [þingkost epter skiallegheit⁵⁾ oc hafa þar fyrer halfan skattenn þan meira⁶⁾ er en nefndarmennerner⁷⁾ taka j sitt nefndarkaup.⁸⁾

Svo oc dæmdum vier at hirdstiore⁹⁾ sa sem med logum æ at nera skal¹⁰⁾ hallda badum logmonnum þingkost [huorum um sig¹¹⁾ uid .x. mann. enn¹²⁾ hafe þeir fleire menn [med sier¹³⁾ halldi¹⁴⁾ vpp æ sinn pvng.¹⁵⁾ Enn sa hirdstiore er at logum samþycktr sem hefur [minz herra kongz. ins bref¹⁶⁾ firir sier oc helldr oss vid log oc [landz rett

1) b. v. JP. 2) hirdstiorum JP. 3) JP. 199; sl. Gottsk. 4) hafdi uerid JP. 5) [Gottsk.; skiallig heit JP.; þingkost Epter Erlegum heitum 199; þingkost effer skialligum hætti 61; danska þýðingin hefir: „til dærris Nodtörft.“ 6) Gottsk.; hin: meiri. 7) þingmenn 199, 61. 8) þingfararokauþ JP., 199, 61. 9) Gottsk. JP.; hirdstiori, hin; 10) tilskyldr, Gottsk. (l) 11) [b. v. Gottsk. 12) sl. Gottsk. 13) [b. v. Gottsk. 14) ialfir b. v. JP. 199 of. 15) Gottsk.; kost JP. 199 of. 16) [Gottsk. JP.; kongsbref, hin.

hier j landit¹⁾ oc samþycktr er af badnm logmonnum oc logrettomonnum oc ollvm almvg²⁾ vtan logretto oc jnnan.

Jtem samþycktnm vier þann sama³⁾ dom stodvgan [oc obrigdiligen sem dæmndr er adur vm vtlenzka menn⁴⁾ at þeir skulu ongva vetrætv hafa hier nema firir fvlla navd-syn sem domr [gior þar vm⁵⁾ vtvisar oc þeir vtlenzkn skulu huorki giora hier menn ne skip til sios.⁶⁾

Var þat oc enn samþycktt ef syslumennerner hielldu ecki sinum nefndarmonnum þingkost þa skylldi hirdstioern halda þeim þingkost oc logmonnum med.

Samþyckti ærligr herra stefan med gudz nad biskup j skalholti allar þessar fyrskrifadar samþyckter oc articulos med oss adrnefndnm monnum.

[Er þat gamallt at hirdstioern skal halda logmonnum badum þingkost oc ollnm logrettomonnum.⁷⁾

551.

1501.

á Alþingi.

ALÞINGISSAMÞYCKT NM EIDA.

Landsbókasafn 812. 4to bl. 56 með hendi Hannesar Gunnlangsson-
i Reykjarfiró c. 1660. — Ny kgl. saml. 1945. 4to bl. 152b-153a með
hendi sama manns 1666. Sbr. ljóstollasamþyktina 1265 (Dipl. Isl. II,
Nr. 4 E). Það er grósamlegt, að þetta sé alþingissamþykt út af
fyrir sig.

Alþingis samþycktt um Eйда 1501.

Yngre madnr enn xvj⁸⁾ vetra skal ej eyd vinna ðn
frænda ædds. og⁹⁾ Eingen hwsfrw. nema med bönda ædde.
Eingenn lærdur madur utan formadur hañs lofe. Eingenn
nema fastande. Eige j svijvirdelegum stöðum. Eige hrap-
urlega.¹⁰⁾ nie med ordkrökum. Eige frð 9 vikna föstu fram

1) 1)[rett 199, 61 of.; rettindi hier j landid JP. 2) hér hætta
öil, nema Gottak. JP. 3)sl. JP. 4)[sem dæmndr var adr vm vtlenka.
og obrigdulegan JP. 5)[þar vm dæmndur JP. 6)hér þrýtr JP. Sbr. Pin-
ingsdóm 1490. 7)[stendr nokkru síðar á sömu bla. í handritinu. 8)13,
1945. 9)sl. 1945. 10)vo bæðl.

vīm pðscha. Eige frð [Adventu um¹⁾] jólaföstu fram um
geisladag. Eige ð ymbrndögum. Eige ð Gagndögum. Einn
ef sver rangañ eijð svare sem fyrer einfaldañ hördóm.

552. 1. Júlí 1501. á Öxarárþingi.
ALÞINGISDÓMR um bréf og skilríki Teits Þorleifssonar fyrir
Bjarnanesi og Bjarnanesseignum.

Bisk. Skalb. Fasc. III, 4, frumrit á skinni. Af 14 innsiglium eru
nú 4 fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 2526.

breff fyrir bjarnarnesi 1501.²⁾

Ollum monnum þeim sem þetta brief sia eda heyra
senda grimr pallsson. einaz oddsson. stulli magnnsson. jon
þorarinsson. hakon hallsson. jon olafsson. halldor bryniolfs-
son. gndmndr einarsson. pall teitzson. jon oddsson. olafur
oddsson og narfi ellendsson kvediu guds og sina kunnigt
giorandi at þa lidit uar fra guds brnd þusund fimm hnndr-
vt og eitt az az fimtndagin næsta efter peturs messn og
pals á almennilegn auxararþingi noru uær til doms nefnd-
er af ærlegum dañdi monnum finnþoga jonssyni lögmanni
nordan og uestañ á jslandi og þornardi ellendssyni lög-
manni austan og sunnan á jslandi til at skoda ok rann-
saka og fullnadardom á at leggja hnert afi eda fullkom-
lega magt hafa skyldi þav bref og skilríki er teitnr bondi
þorleifsson tedi þar og birti fyrir greindum lögmonnum og
allre lögrettanni. um bjarnanes og bjarnanes eigner. beiddi
greindr teitur þorleifsson lögmenninga bada og hein full
greifa hirdætiora og hofndsmann yfer allt jsland hier doms
upp á huort hann mætti med lögum bihalda sagdar eign-
er efter sinum brefnum eda eigi. kom þar fram bref med
innsigli arnors finnssonar so latañða at hann hefði sed og
yferleset uors nadnga herra kong kristierns bref med heilu
og oskanddu hangañða innsigli sno latañða at fyrnefndr

1)[sl. 1945 2)Utan á bréfinu með hendi Teits Þorleifssonar, nema ár-
talið er með hendi Áraa Magnússonar.

kong kristiern gaf birni þorleifssyni fulla magt og ualld til af konunglegu ualldi at gefa teit gunnlaugsson kuittan og akærvlausan fyrir sier og ollum sinum löglegum efterkomendum um aull þav mal stærri og smærri sem adr greindr teitur gunnlaugsson hefði brotlegur ordet med kongdomiun ok sig. kom þar og fram bref med innsigli narfa þoruallzsonar eins latanda og adr seiger um bref arnors. Og at suo prouðu mali dæmdvm uær arnor finnsson skylldugan at uinna eid efter inusigli sinu og brefi og hann sor fullan bokar eid þar strags æ þinginu fyrir flunboga jonssyni lögmanni. enn uær dæmdum bref narfa þoruallzsonar med heilv og oskauddu hans innsigli fullt lagavitni fyrir þa grein at hann uar fram lidinn. enn uer uissum fyrir full sannindi at hann hafði skiluis dandi mann verit. kom þar ok fram transkriptarbref med dandimanna inusiglum suo hliodaða j milli annara orda og greina sem hier seiger.

þui gefur eg adr greindr biorn þorleifsson fyrr greindau teit guulavgsson aullugis kuittan og akærvlausan fyrir mier og ollum minum löglegum efterkomendum af ollum þeim sektum stærum og smærum sem hann uard brotlegur uld konginn epter þui brefi sem miun nadug herra kong kristiern gaf mic ut hans vegna. þat fysta hann villdi til hans nada snuazt. enu huer andrv uis uill giora briota bod edr bref mins herra kongsins suari slikv fyrir sem landzins lög ut uisa.

dæmdum uær adr greinder domsmenu med fyllv doms atkuædi aull þessi bref med til greindri kuittan og sættargjörd er þar vt j stendr vegna teitz gunnlaugssonar fyllmectug j allañ mata. og fyrr greinda iord biarnanes og þær eigner sem þar til heyra skylldu uera obrigdiliga eign teitz þorleifssonar æfinliga hier eppter fra þui fysta er hun uar honum skipt. og fyllkomlega lavs og lidvg af allri akærv kongdomsins uegna.

samþyktv þenua vorn dom fyr nefnder lögmenu og logrettumenn setiandi sin inusigli med uorum fyrgreindra manna insiglum fyrir þetta domsbref skrifat j sama stad deigi og ari sem fyrr seiger.

553.

11. Júlí 1501.

í Skálholti.

STEFHÁN biskup í Skálholti aðeysir Jón Helgason af því misferli, sem hann í féll, þá er hann í hel sló Þorleif Þórólfs-son.

AM. Fasc. XXXV, 4, frumrit á skinni. Iunsiglið er dottið frá.

kuittun vīm manslag 1501.¹⁾

Ver steffan með guðz náð biskup í skalholtti giorum godum monnum kunnigt með þessu vorv opnv brefi ath ver haufum afleyst jon helgason af þui misferli sem hann [í fiell þa hann ofordersyniu²⁾] í hel slo þolleif heitin þorolfsson. sem guð hans sal nade. suo og haufum ver sett adur skrifud-vm ione skripter fyrir sitt brot ok flesegt vpp borit suo oss vel anæger vppa heilagrar kirkiu vegna ok vora. þui giorum ver þratt skrifadan ion helgason kuittan ok akæru- lausan fyrir oss ok ollum vorum epterkomendum kirkiun- ar formonnum vm adur skrifad brot³⁾. Ok til sannenda hier vm festvm ver vort iusigle fyrir þetta kvittanarbrief skrif- ad í skalholtti. jn translacione sancti benedicti abbatis et confessoris. anno domini Mdj.

554.

25. Júlí 1501.

10. August 1503.

á Flugumýri.

BRÉF að síra Hallvarðr Bjarnason hafi gefið Marteini Þor- varðssyni og Sigríði konu hans hálfu jörðina Villinganes í Goðdalakirkjusókn.

AM. Fasc. XXXV, 10, frumrit á skinni. Tvö iusigli af 4 eru dott- in frá. — AM. Apogr. 306.

vm villinganes.⁴⁾

Það giorvm vier bodvar svartson þorolbur þorgilsson

1) Utan á bréfinu með hendi frá c. 1600. 2)[tvískrifad, og strykað út á síðari staðnum. 3)Hér er skafinn svo sem ¼ úr lina, og hefir það verið gert í öndverðn, því að eitthvað hefir ofskrifazt. 4) Utan á bréfinu með hendi frá 16. öld.

gndmndur Þorsteinsson Þordnr Þordarson godvm monnvm kvnngtt med þessv vorv oppnv brefi ad þa lidet var fra gvds byrd. O. d. og eitt ar a jacobsmessv vorv ver j hia savm og heyrðvm a ad sira hallvardvr biarnason afventi marteine Þorvardzsyne halfa jordina villinganes er ligur j gvddala kirkivsockn eptter því brefi sem marteinn las þar fyrir oss so latandi ad sira hallvardnr hefði gefit sier og sigride konv sinne adur greinda jord halft villinganes. logfesti og lagði dom fyrir þar þa stragx adur greint halft villinganes títt nefndur marteinn. og til sannenda hier vm settvm vær fyrr skrifader menn vor juncigle fyrir þetta bref er giortt var a lavrencivsmessv a flvgomyre j skagafrídi tveimvr arum sidar en fyrr seiger.

555.

26. Júlí 1501. á Höfðadalseyri.

HANNES Etars Henriksson kaupmaðr og Reineki Grette Henriksson skipherra selja Andrésí Arasyni og Guðrúnu Klemensdóttur konu hans fimtán hundrnð í jörðunni Örlygshnjót í Patreksfirði fyrir þrjátin vættir skreidar.

Eptir afskrípt gerðri á Hólum í Hjaltadal 11. Júlí 1704 eptir frumritinu, staðfestri af Haldóri Dorbergssyni og Jóni Jónassyni. Var frumritið „með tveimur innsiglum“.

Þat giorum uier hannes etars henreksson kaupmann og Reineki grette henricksson skipherra godnm monnum viturlekt med þessu ockrn oppn brefi. at vit medkiennuzt þat vit hofum seltt Andresi arasini og gudrunu klemensdottur hans kvinnu þann fim hundrada partt annað sem ocknr til fiell eptter sira filpns heitinn jonsson. sem gud hanz sðl nðdi. i jordunni aurligshniot¹⁾ er liggur i patreksfirði i saudlasdals²⁾ kirkiu sockn. med ollum þeim gognum og gæðum sem greindum jardar partti fylger og filgt hefer ad fornu og nýn og vit urdam fremst eigandi ad eptter logum i ockar skulder vndan ocknr og ockar erfingum og eptterkom-

1) = nú: Hnjótr. 2) Svo.

endum. enn undir þau og þeirra Eríngia og epterkomendur til frials forrædis og fullrar Eignar. meðkiennuzt vit fyr nefnder menn hannes etars og Reineki grætte at vit hofum fulla og alla peninga vppborit af adurskrifudum monnum Andrese og Gudrunu sem ockur vel ljykadi. huad er uoru xxx vætter med hardaþ fisk. þui giorum vit og giefum þratt skrifud hion Andres arason og gudrunu Biornsdottur¹⁾ ollungis kuitt og akiæruleaus fyrir ockur og ollum o(c)kar. Eríngium og epterkomendum um adur greinda jord og jardar uerd.

til meiri audsyningar og stadfestu hier um heingium uit fyr nefnder menn hannes etars og Reineke gretti ockar inzigli fyrir þetta ockart giornings og kuittanar Bref. huort er skrifad nar a haufdadalseyri um sumarit manudaginn næstan fyrir Olafsmesso enu firri arum epter gudz burd O d og j ðr.

556.

6. August 1501.

á Skarði.

ORMUR JÓNSSON fær Guðmundi Loftssyni til æfinlegrar eignar jörðina Bólstað í Kaldaðarneskirkjusókn, en gefr Guðmund kvittan um það tilkall, er „Jón bóndi“ átti á jörðunni Bassastöðum.

AM. Fasc. XXXV, 11, frumrit á skinni „fra Eggert Snæbiornssyne á Kirkiuboli 1708“ (AM.). Innsiglið er enn fyrir bréfinu.

Þat giori eg Ormur jonson godvm monnvm uiturligt med þessu mínv opnu brefe at eg kenuzt at eg hefi fengit gudmunde lopssyni jordina bolstad er ligur j kalldadarnes kirkiu sokn til æuenligrar eignar (og) frials forrædis epter þui sem eg uard fremst eigandi af gvdmundi andressyni undan mier og mínum erfingium og under adur nefndan gudmund og hans erfingia. So hefi eg gefit titt nefndan gudmund kuittan um það tilkall sem jon bondi atti a jordunni bassastodum j somu kirkiusokn eptir þui sem hann

1) Svo hér.

matti mier þat framazt gefa. Og til sanenda hier um set ec mitt incigli fyrir þetta bref huert ed skrifat var a skarde a skardstrond fostudaginn næsta epter Olafsmesso seinni arum eptir gudz burd 10 d og eitt ar.

557. 10. August 1501. á Ásgeirsá.

EINAR Þórólfsson selr Halli Sigurðssyni alla jörðina minni Dal í Blönduhlíð („Ceciliu-Dal“) fyrir jörðina Einholt í Biskupstungum með fjórum kúgildum, en þaðan gyldist sauðargjald til Haukadals í gamla rentu.

AM. Fasc. XXXV, 9, frumrit á skinni. Af 6 innsiglium er að eins 1 fyrir bréfinu nú. — AM. Apogr. 6390.

1501.

Bref vm cesseliu Dal.¹⁾

Þat (giorum) uær teitur Þorleifsson narfe sigurdzason jon Þordarson odde Kolbeinsson og gudmundr loptzson ualrianns biarnarson godum monnum kunnigt með þessu uoro opnu brefi midvikudagin næsta epter peturs messu og pals²⁾ á þinguelle. þa lidit var fra hingatburd vorss herra jhesu christi þusund. og. v. c. og eitt ar vorum uer j hia saum og heyrðum á ord og hañdabañð þessara 10anna einars Þorólfssonar af einne alfu og hallz sigurdzsonar af annari at suo fyrir skildu að greindr einar Þorólfsson selldi adr greindum halli sigurdzsyni jordina alla minna dal j blauñduhlid er ligger j mycklabæiar kirkiu sokñ med aullum þeim gangnum og gæðum sem greindri jordu fylgir og fylgt hefir at fornu og nyiu og hann uard fremzt eigandi at fyrir fioritigir huñdrada at griota enn ef hun ætti leingra eda hefdi att þa selldi hann þat til fvllrar eignar. Hier j mot gaf optt nefñdr hallur sigurdzsson jordina alla einholt er ligger j biskupstungum j haukadals kirkiu sokñ med aullum þeim gang(n)um og gæðum sem greindri jordu fylgir og fylgt hefir at fornu og niu³⁾ og hann uard fremz eigandi

1) Utan á bréfinu með fornri hendi. 2) þ. e. 30. Júní. 3) Svo.

at og þar með. iij. kngilldi. sagdi fyrr greindr hallur at gialldazt ætti sandr til hankadals i gamla rentn. skyllði huor suara lagaríptingnm a sinne jordu og tacka sína jord ad næstnm fardaugum. skyllði fyrr greindr hallur ganga at sinne jorðn domlaust at næstum fardaugum ef dalur geingi af at langum. Og til sanninda hier vm setium ner nor jnn-cigli fyrir þetta kaupbref er giórt var á asgeirsó i vidi-dal upp a lanrincinsmessu dag a sama are sem fyrr selgir.

558.

7. } September 1501. { á Breiðabólstað.
10. } { á Þingeyrum.

VITNISBURÐR nm samtal þeirra Jóns Sigmundssonar og Gott-skalks biskups, að Jón hefði eingu bætt fyrir þau tvö eig-in börn sín, er hann hefði sjálfur látið farga, — látið drekkja öðru í Gljúfrá, en hinu í soðkatli. (Falsbréf, eitt af *morðbréfunum*).

Bréf þetta er ádr prentað i Morðbréfabæklingi Guðbrands biskups hinum III. Hólum 1608 og Reykjavík 1904 bls. 146—147, en er hér tekið eptir AM. Apogr. 694, sem gert er eptir frumriti falsbréfsins. Ut-an á því stóð með hendi Guðbrands biskups: „falsbref vppa Jon Sig-mundsson. Jtem 4ur fogur falz Brefin send til sira Jons Krakssonar.“ Texti prentaða bæklingisins er kallaður b hér neðanmáls. Til hliðsjónar eru ennfremr hafðar þessar afskriftir: AM. Apogr. 3959, eptir trans-skripti á pappir frá 1594; Syrpa Guðbrands biskups i Biskupskjalasafni, bls. 202, skr. c. 1600 (= c); Landskjalasafn 94. 4to bl. 42a með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600 (ártalslaust); J. Sig. 66. 8vo með hendi Grunnavíkr-Jóns eptir transskripti frá 12. Febr. 1592.

falsbref vm bornen Jons Sigmundzsonar.¹⁾

Þat giornm vier þorualldur²⁾ oddzson [brandur gunnar-son oc gudmundur alason³⁾] godum monnum kunnigt med þessu vorn opnu brefe at vier vorum⁴⁾ hia a breidabolstad j vestur⁵⁾ hope næsta dag fyrir mariumesso sidare um haust-íd anno domini [O de og eitt ár⁶⁾] er biskup gottskalk liet

1) c. 2) þornardur c. 3) [guendur alasson og N: sson c. 4) þar, b. v. b. 5) vestara c. 6) [M. D og eitt ár 8959; 1501 Ar, b, c.

kalla jon sigmundzson þar vt j kirkingardinn og spurde biskupinn¹⁾ þa jon sigmundzson²⁾ hnert hann hefði knittan af heilagre hola domkirkin ednr³⁾ hennar formonnm fyrer þan misferle er hann hefde⁴⁾ verid [henne⁵⁾ skyllingnr fyrir þad barn sem hann liet farga j glinfra [a mnlavatnsheide sno oc⁶⁾ fyrir þat barū tæuett [sem jon⁷⁾ hefde⁸⁾ latid dreckia j sodketilin⁹⁾ fyrir nockrum arum forlidnum og hann hafde¹⁰⁾ sialfur att vid gudruno gunlogsdotter kninno¹¹⁾ sinne efter þni þad hafde [adur¹²⁾ verit sannprofat vppa jon¹³⁾ med snordnm eidum adnr fyrre. enn jon sagdist þad ecki bætt hafa og annagna knittan hefde hann þar fyrer af andlegn valde. medgieck titt sagdur jon [sigmundzson¹⁴⁾ þetta oneyddnr¹⁵⁾ oss hiauerande¹⁶⁾. og til sanninda [hier vīm setium vier adur skrifader menn vor jncigle fyrer þetta vort vitnisburdar bref skrifat a Þingeyraklanstre¹⁶⁾ þremnr dogum sidar enn fyrr seiger.

559. 18. September 1501. á Möðruvöllum.

JARÐASKIPTABRÉF Þorvarðs lögmanns Erlendssonar og Gríms bónda Pálssonar á Möðruvöllum.

AM. Apogr. 717 „Ex originali“ með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna. Sbr. ríkisráðsdóm 9. Dec. 1510. — Afskript af þessu bréfi er og í „Iolis“ séra Eyjólfis á Völlum í IBfél. 67. 4to bl. 60^b 61^b. — AM Apogr. 5789 (eptir einhverri pappírsafskript).

Þad giðrum nier finbogi jonsson laugmadur nordan og vestaū æ jslande. sira sigurdnr Runolfsson. stulle magnuson. petur loptzson og ketill arnason suarner laugrettmenn godum monnm niturligt med þessu norn opnu brefi j Oandrnfelle j eyiafirði midnikndagin næstan efter krossmessu nm hanstit¹⁷⁾ arum efter guds burd þusund fim hndrut og eitt æ vornm uier i hia sanm og heyrðnm æ ord og handaband þessarra manna þoruardz elleñdzsonar langmanz sunnan og anstan æ jslande af einne alfu en grims pälssonar

1) biskup c. 2) ad, b. v. 3959, b. 8) og 3959, b, c. 4) hafði c. 5) [med henni 3659; honum, c. 6) [og so c. 7) [hann 3959; sem sem s. (l) c. 8) hafde c. 9) sodkatlinum 3959. 10) hefde b, c. 11) konu c. 12) [al. c. 13) Sigmundzson b. v. 3959. 14) og 694 (l) 15) hiaueranda c. 16) [et cetera c. 17) p. e. 15. Sept.

af annarre ath suo firir skildu. ath grimur og þoruadr keyptu og skiptu med handabañdi og fullu jayrde þessum eignum er suo heita. jn primis holar j eyiafirði firir hundrad hundrada. arnarstader firir fimtigi. c. uazender xx. c. jókull xx. c. tiarner fiorotige c. ulua xvj. c. torfufell fimtigi .c. villingadalerner bader xx. c. med aullum þeim gaugnum og gædum sem greindum jörðum fylger og fylgt hefer att fornu og nyiu og þoruadr uard fremzt eigande ath ordinn. hier i mot gaf grimr palsson þoruarde ellendzsyne þessar iarder er sua heita. med aullum þeim gaugnum og gædum sem þessum jörðum fylgia og fylgt hafa og grimur palsson og syner hans wrdu fremzt eigandi ad epter sinn faudr faudr pal brandzson og hustru jngibiörgu þoruardzdottur. med suadan dyrleika. breidabolstad j auluese firir fioretigi. c. auxnalækur x. c. j þufu lande iij. c. grimslækur x. c. braun xxx. c. biarnastader fioretige. c. gata x. c. eymu x. c. hlið x. c. liggia þessar iarder j auluese og seluogi. hof æ kialarnesi firir lx. c. arnarholt. xl. c. skrautholar xx. c. aufugakellda x hundrut. jörd æ akranese er heiter galltaruik xx. c. skylldu þeir kaupa og skipta fyrnefnder menn þessum jörðum ath hundrada tale ath til tauldu (þvi) sem huor ar iardernar reiknuduzt um sig at rettum dyrleika skyllði þat huor audrum uid leggja sem æ brysti. sua og um frida peninga og ofrida skylldu þeir og skipta adh rettum reikningi huor uid annan. sua og lofadi grimur palsson j samā handabandi adh bitala fyr nefndum þoruardi ellendzsyne atta c og xl j kugilldum og aullum þarfigum peningum firir þann peninga skacka er hann reiknadi firir oss ath hann ætte upp æ arf hustru jngibiargar heitenar þoruardzdottur og opt nefndr grimur uard jatza ath bitala honum sem lauglig bref þar um giör uttuisa. ath þessu luktu og haulldnu sem fyr skrifad stendr þa skyllde grimr palsson og syner hans aullungis kuitter og akæruleuser um alla klagan og akæru upp æ þat godz fast og laust sem att hafði jngibiörg þoruardzdotter jördina fyrst Oaudruualla og alla peninga adra huort þad hefde verit kart cdr klagat epter rett-arbot edr audrum fleskacka upp æ fyr sagda peninga. Suo

og giorde þessar fyr skrifader dandimenn þornardr og grimur fullkomna satt si(n)jmille um [aull hugmod¹) og askilnat er þeirra hafdi hier til jmille farith. lofadi grimur palsson ath þessa peningaskipte skyllde standa obrigdelega af sinne hende sna lengi sem hann hefdi umbod sona sinna þolleifs og benediktz. En nilde þeir brædnr þolleifur og benedikt ecki halda. þa þeir uæri af omaga all dri þetta peningaskipte. þa skylldi optnefnur þornardr elleñdzson edr hans langliger erfingiar mega ef þeir nilde uppi hafa sinar malakærun a þa brædr þolleif og benedikt sem hann hafdi adr haft at skulldnmm fra skildnm. En ef þeir brædr þolleifur og benedikt nildu halda og ei brigda þessa peninga skipte j fanstu og lausu sem adr er greint og þeir hófdu glórt þornardr og grimur. þa skyllde allur fyrr sagdr skilmale og skildagi standa æninliga og obrigduliga af huorum tueggium og þeirra epterkomendum. og til saniða hier um heing(i)nm uier fyrnefnder menn nor jncigle firir þetta bref skrifat a maudrunóllum j eyiafirði a samá are þrimur dógum sidar skrifat en fyr seiger. Setti grimnr og þornardr sin jncigle med norrm jnciglum til meiri andsyningar og stadfestu um þennan giorning.

260.

25. September 1501.

í Saurbæ.

TRANSSKRIFTABRÉF.

Dómabók Jóns skrifstofustjóra Magnússonar í Fol. bl. 210—211, skr. c. 1604. — Ny kgl. saml. 1945. 4to bl. 120^c og 121ª með hendi Hannesar Gunnlaugssonar í Reykjarfirði 1668.

Þad gjaurnm wier hallur prestur augmundzson og gndmndur einindzson²) leikmann godnm monnum kunnigt med þessn ockru opnu brefe ad wid haufum sied og yferlesid þann dom. sem a almennilign auxarðrþingi war utnefnur af ærlignm dande³)manni finnboga jonssyni laugmanni n(ordan) og westan a Jslandi. og af laugriettumonnmm war

1) [aull hugmod 67. 2) Eyfundsson 1945. 3) b. v. 1945.

dæmdur þeim sem hier jnni standa skrifader med þeirra hangandi¹⁾ [og óskæddndum²⁾] jnciglum so latandi. sem³⁾ ord eptir ord [hier eptir skrifad⁴⁾] stendur.

[Hér kemr alþingisdómr frá 30 Júní 1501, Nr. 549]

Og til sanninda hier vm settum⁵⁾ wid fyrr skrifader menn ockar jncigli fyrir þetta transskriptarbref. Skrifad j sanrbæ a randasandi laugardaginn næstañ fyrir⁶⁾ festum Michaelis Arcangeli a sama ari sem fyrr seiger⁷⁾.

561.

11. Oktober 1501.

í Viðey.

Jón Sigurðsson og Solveig systir hans selja Árna ábóta (og klaustrinn) í Viðey alla jörðina Þormóðsdal í Mosfellssveit fyrir tólf hundruð í lausafé, en jörðin var blásin og hafði leingi verið í eyði.

AM. 238. 4to bl. 11—12, skr. c. 1570 (Bessastaðabók).

Bref fyrir Þormodzdal.

Þat giorvm vier Jon Gellisson. Jon Sigvrðsson. Grím Karason ok Olafr Jonsson godvm monnvvm kunnigt med þessv vorv opnv brefi þa er lidit var fra hingatbyrd vors herra Jesv christi m d ok j ar j Videy med Videyarsvndvm in festo Gereonis sociorvm ejvs⁸⁾ vorvm vier j hia savm ok heyrðvm a ord ok handaband þessara manna broðvr Arna med gvðz nad abota j Videy af eine alfv en af annarri Solveigar Sigvrðardottvr ok Jons Sigvrðssonar broðvr hennar er þa hafði hennar logligt vmbod og barna hennar. skilldizt þat ok falzt vnder þeirra handabandi at fyrgreind Solveig ok Jon selldv advr nefndvm abota Arna jordena alla Þormodzdal xvjc at dyrleika er liggr j mosfelltz kirkiv sokn med Videyarsvndvm til afnligrar⁹⁾. eign-

1) hangendum 1945. 2) [b. v. 1945. 3) sl. 1945 (hér). 4) [sem effer 1945. 5) setinum 1945. 6) cfttr 1945, sem yrði 2. Okt. 1501. 7) [p. e. 1501, eins og í dómiaum, sem innan í transskriptinu er. 8) p. e. 10. Oktober. 9) Svo.

ar ok frials forrædis med ollvm þeim gognvm og giæðvm sem greindri jordv fyllgir ok fyllgtt hefir at fornv ok nyiv ok Solveig hafdi fremst eigandi at ordit til yztv vmmerkia j motz vid adrar jardir. var jordin adr blasin ok langa tima i eyde. sa þar litil merki til tvna ok tofta oc spiltt at ollv. atti Solveig halfa jordina en börnin halfa. var þat eytzelveyrir fyrir bornvnm. þvi selldi hvn hverntveggia hlvtan sier til framfæris ok bornvm sinvm med godra manna yfirsyn. Hier j mote skyllde opt nefndr abote Arne gefa ok giallda adr greindre Solveigv xije med svo vordnvm fridleika sem hier seigir. vj malnyt vkvigilldi. vj fiordvnga smiors ok xxiiij alner valmals j hvndrad. xij stikvr klædis j hvndrad. hest j hvndrad ok iije j avllvm þarfligvm fridvirtvm peningvm. skylldi optnefnd solveig svara lagarptingv æ adr greindre jordv Þormodzdal en abote Arne hallda til laga en ef Þormodzdalr kynni af at ganga þa skylldi abote Arne ganga domlavst aptr at jordvne Stravme æ at dyrleika er liggr vt j Hravnm j Bessastada kirkiv sokn med Videyarsvndvm (!) ok at sier taka til æfinligrar eignar ok frials forrædis.

Ok til sanninda hier vm settvm vier fyrnefndir menn vor insigle fyrir þetta jardarkavpsbref skrifad j sama stad ok æ sama ari deigi sidar enn fyr seigir.

562.

26. Oktober 1501.

undir Felli.

ÞAU hjón Andrés Guðmundsson og Þorbjörg Ólafsdóttir leggja aptr hvort i annars vald þær fjórðungsgjafir og tiundargjafir, sem hvort sagðist áðr öðru gefið hafa, og hvort skyldi mega gefa sína fjórðungsgjöf og löggjafir hverjum, sem þau vildu þar eptir, og gefa þau nú Guðmundi syni sínum þessar sínar fjórðungsgjafir og löggjafir og ágreindu þar í jörðina Saurbæ á Raudasandi.

AM. Apogr. 1857, eftir frumriti, sem 3 innsigli höfðu verið fyrir, en 2 af þeim voru dottin frá.

Þat gjorum uit guðmundur eyuinsson og guðmundur

jonsson godum monnum kunnegt med þessu ockru opnu
 brefue at þar norm vid j hia j litlustofnunne j saurbæ á
 raudasandj langardægin næstan epter mikaelsmessu nm haust-
 it sanm og heyrðum æ ord og handaband þessara manna
 af eirne alfu andres gudmnnson. enn af annare alfu þor-
 biorg olafsdotter hans eigiðkninna at so fyrir skildu at
 greind hion andres og þorbiorg langdn aptnr med handa-
 bandi hnozt j annars ualld þær fiordnungsgiafner og tiund-
 argiafner sem hnozt sagdezt adnr andru gefit hafua. og
 huort um sig skylde mega gefna sina fiordungsgiof og all-
 ar lauggiafner huerinn sem þau uilde þær epter. Hier
 epter gafu fyrgreind hion andres gudmnnsson og þorbiorg
 olafsdotter gudmndj syne sinnm med fullu handabande
 þessar sinar fiordungsgiafner og allar lauggiafner þær þau
 mætti framazt med langum gefua. hnozt ur sinnm pening-
 um. þeim sem þau hefde att og eigande at yrde. Hier med
 skildu til og á greindu opt nefnd hion andres og Þorbiorg
 þessar sinar lauggiafner upp j jordena sanrbæ á rauda-
 sande til æfnefignar eignar og nndað sier og sinum erbing-
 ium. enn under þrattnefndan gndmund og hans erbingia.
 Lýstv þau þui tittnefnd hion andres gudmunsson og þor-
 biorg olafsdotter at þau hefde anngar giafner fyrr gefit
 enn þessa og þau yntte honum sinna lauggiafna best at
 niota. Og til meire stadfeste og sannenda hier (um) setur
 andres gudmnnsson sitt jnsigle med fyr greindra manna
 jnsiglm fyrir þetta nittnesburðarbréf er skrifat nar under
 felle j kollafirde þriudægin næstað fyrir simonsmessu um
 ueturinn. þæ er lidit nar fra hingadburde norss herra j þean
 kristi .cc. fim hundrd og eitt ár.

563.

30. Oktober 1501. undir Staðarfelli.

STURLA ÞÓRÐARSON selr Narfa Jónssyni jörðina alla Kirkj-
 ból í Skutilsfirði, með samþykki Guðlaugar Finnbogadóttur
 konu sinnar, fyrir Þorsteinsstaði í Breiðafjarðardölum með
 þeim tunguspotti, er Þorsteinn bóudi Guðmundsson lagði til
 greindrar jarðar.

AM. Fasc. XXXV, 12, frumrit á skinni, og eru öll (3) innsiglin frá. — AM. Apogr. 865.

kirkivols bref.¹⁾

Þat giorum nær jon asmundzson vk þordur uermundzson ok sveinn buason godum monnum kvnnigth med þessu uoru opnv brefe þa er lidit var frá hingadbvrd vors herra jhesv christi þvsvnd ok fimm hvndrud ara ok eitt ar æ læugardaginn næsta fyrir allra heilagra messo vnder stadarfelle á medalfellzstrond vorvm vær j þia saum ok heyrdvm á ord ok handaband þessara manna. sturlla þordarsonar. ok narfa jonssonar at suo fyrir skildu at fyrr nefndur stvrllr þordarson selldr adr greindum narfva jonssýne. jordina alla kirkivbol er liggur j skutvlsfirde. j eyrar kirkju sokn med jayrde ok samþycki gudlaugar finnboadottur eigin konu sinnar. ok suo jafnvel med jayrde modur sinuar gudfinnv jonsdottur vndan sier og²⁾ sinum erfing(i)um. Enn vnder fyrr greindan narfua jonsson ok hans erfingia. med avillum þeim gognum ok²⁾ giædum sem greindre jordu fylger ok fylth²⁾ hefer ad fornu ok nýu. epter þui fremsta sem hann var eigande at ordinn. þier j moti selldr opt nefndur narfe jonsson þrattnefndvm stvrlla þordarsýne. jardernar þorsteinsstade j breidafiardardolvm er liggur j kuenna-breckv kirkju sokn ok jordina kolldukinn er liggur á finn-mork j stadarfellz kirkju sokn med aullum þeim gognum og giædum sem greindvm jordum fylgir ok²⁾ fylt²⁾ hefer at fornu ok nýu ok adr greindr narfi jonsson hafdi fremst eigande at ordid. suo ok med þeim tunguspotti er þorsteinn bonde gudmvdzson lagde til fyr nefndrar jardar kaulldu-kinnar med jayrde ok samþycki sesceliu gvnnsteinsdottur ein²⁾ konv titt²⁾ nefaz narfa jonssonar. Ok²⁾ þar til fimm malnytu kugillde ok²⁾ tau²⁾ hundrud j fridvird(u) at fra teknum kauplum. skyllde hvor vm sig at sier taka fyrr nefndar jarder at næstvm fardavgum ok fyrr greinda peninga. Enn huor um sig sturllr ok narfi snara lagariptingum á fyr greindum (jordum) ok halldr til laga. Ok²⁾ til

1) Utan á bréfinu með gamalli hendi. 2) Svo hér fallum stöfum.

sanninda hier um settum vær fyr nefnder menn uor jnsigle fyrir þetta jardakaupsbref skrifad j sama stad ári ok¹⁾ deigi sem fyr seiger.

564.

1501.

á Reykhólum.

TRANSSKRIFTARBREF.

AM. Fasc. XXXV, 3, frumrit á skinni, og er skorið ntan af rúnd bréfsins hægra megin og þar með aptan af öllum línunum. Fjögur innsigli hafa verið fyrir því, sem eftir er af bréfinn, en þau eru öll dottin frá.

Þath giðrvm vær eyvindr gvdmvndzson endride svarthzson jon jonason og snorre haflidason godvm monnum kvnningth med þessv v[orv opnv brefi at vier hofvm] yferlesit og heyrth yfer lesith opit bref med heilum og oskavddvm hangande jnsiglv sv lathanda ord efter ord sem hier [after skrifath stendur].

[Hér kemr dómr Finnoga lögmanns geinginn á alþingi 1. Júlí 1500 um erfðarétt Björns Þorleifssonar og systkina hans eftir Þorleif Björnsson föður þeirra, Nr. 498].

[Og til sanninda] hier vīm settvm vær fyr nefnder menn vor jngsigle²⁾ fyrir þetta thranskriphar bref er giortth var á reykiahólvm a reykianese arvm efter gvdz bvrð þvævd fim hvndrvth og .j. ar.

565.

1501.

á Kirkjubóll.

GUÐNI Jónsson gefr Páli Aronssyni frið og félegan dag fyrir sér og öllum sinum eptirkomendum og hefir gert við hann fulla sátt fyrir atvist að vígi Páls Jónssonar bróður Guðna, þegar Páll var ófyrirsynju í hel slégin á Öndverðareyri(1496), og kveðst fésekt og „nægilse“ hafa nppborið sin vegna og Orms bróður síns.

1) Svo hér fallum stöfum. 2) Svo

AM. Fasc. LXVI, 23, frumrit á skinni. Innsiglið er dottið frá. Frumrit þetta kom frá Bæ á Rauðasandi. — Apogr. 1175.

Þetta bref heyrer til latrum j adalvik¹⁾

Þat giori eg gudine jonson godum monnum viturligt ath eg medkennuntz med þessu minu opnu brefi ath eg hefi j heidr vid gud og firir godra manna bænar stad gefit þal aronson frid og flelegan dag firir mieð og aullum minum epterkomendum og fulla satt vid hann giort firir þa athvistar sank sem hann med var æ aundverdareyri j eyrar-sueit þa minn broder þall jonson var þar ofirraesyniu j hel sleginn. hefi eg fiesekt vppborit og fullt nægilse feingit minna vegna og mins brodr vegna orms jonssonar suo sem mier vel anæger epter þui sem vor sætt var gior. þui gior-æ eg greindr gudine jonsson adrnefndañ þal aronson aullungis kuittan og akærulausan vm adr greinda athuistar sank og uigsmal. Og til sannenda hieð vñ sette eg optnefndr gudine jonson mitt junsigle firir þetta kuittunarbref skrifat æ kirkivbole j langadal arum epter guds burd .cc. cd. og eitt²⁾ æ.

566.

1501.

MÁLDAGI Lundarkirkju í Lundarreykjadal.

AM. 257. 4to skb. samtíða. — AM. Apogr. 2668 með hendi Árna.

Anno domini. M ð j. atti kirkia sancti laurencij a lvndi. v. kyr. oc .v. asaudar kvgilldi. cc. i gellðfe. fimm hundrvd i koplvm. porcio ecclesie vm vj. aar. vc. oc .xx. alner.

var kirkian gior fyrir .vijc. oc stadurinn fyrir. ccc.

Geck sira þordr i borgvn vid kirkiuna oc biskupinn vñ peningana.

1) Utan á bréfinu með fornri hendi. 2) „corrige 1501“ (AM).

567. 4. Janúar 1502. á Kirkjubóll.

GUÐNI JÓNSSOU gefr Helgu dóttur síuni til fullrar eignar jörðina Bræðratungu í Biskupstungum með þeim greinum, er bréfið hermir.

AM. Apogr. 1939 með hendi Árna Magnússonar. „Þetta fyrerfarandi bref hefi eg Arne Magnússon uppskrifað í Kaupmannahöfn 1727. in Martio. epter copiu ritadri á kalfskinn. Var su copia. og hafði alltid vered en innsigla edur vidisse. Skriften á sagdri kalfskinns-copiu virdest mior vera hier um af anno 1640 eda 50. eda kannske litlu elldre. Literatúra var miög raung í copiuinne. og umbreitte eg henne inter scribendum. Copiuuna liede mier lögmaðrinn Oddr Sigurdzson“. Á miða, sem liggur hjá afskript bréfsins, lætr Árni Grunnavikur-Jón rita: „Höndin a Copiuune gjafabrefs Gudna 1502. er rett hin sama sem á kalfskins Copiu af kaupbrete Gísla lögmanns Hakonarsonar fyrir Bræðratungu af þeim Dormodssonum síra Asmunde og síra Jone 1617. Er Hönden á badnm þessum brefum vidvæningsleg[og] bokstöfunen vijda raung“.

Þat gjori eg Guðni Jonssonu godum monnum kunnigt með þessu minu opuu bréfi. at eg medkenuizt. at eg hefi gefit Helgu guduadottur. dottur miuni iordina Bræðratungu. er liggur í Biskupstungum í Skalholtzsueit. í minar loggiafer. fiordungsgiof og tiundargiof. með ollum þeim goguum og giædum. sem greindri iordu Tuugu fylger og fylgt hefer at foruu og uyiu. og eg vard framazt eigandi at í erfð eptir minu brodur Pal Jonsson. Enn honum fell til erfðar epter Jon Palsson son sinn. epter þeirri giðf. er Solveig Biorusdotter. moder hans. gaf honum í sitt testamentum. epter þui sem bref þar umgiort utvisar. Gef eg greindri Helgu guduadottur þessa fyrruefuda iord Tuugu. með þeirri Ey or þar fylger. til fullrar eignar. heune og hennar erfingium fyrir utan allan reikningskap vid hennar syskin í arftoku epter mig. með ollu þui sem optnefn dri iordu fylger uti og iuni. ollu tiltekuu. euu ongu fra. með husum og herbergium. hurdum hiarafostum. vidum naglfostum. hvert sem helldur er bialki edur bite. og ollu þvi fie. er þar kaun at finnazt í iordu edur ð. uema logligur keuundi verdi til at logum. Reikua eg miua eigin peninga vera og verit hafa sex hundrud hundrada. og mala Þoru Biarnardottur. kinnu

minnar at auki. Enn aunguar giafer gefit adrar. utan þa eg gaf henni a ockar giptingardegi fiordung ur [tvo hundrud¹⁾ hundrada. sem eg hafdi til kaups vid hana. Og til meiri sanninda hier um. setta eg mitt insigli fyrer þetta iardarbref. skrifat a kirkiuboli i Langadal. ellefta dag i jolum. þa er lidit var fra hingatburdi vors Herra Jesu Christi þusund fimm hundrud og tuo ár.

568.

8. Janúar 1502.

á Hólum.

Dómr klerka útnefndr af Gottskalk biskupi á Hólum, þar sem þeir dæma jörðina Þverá hina syðri í Vestrhópi af Sigurði bónda Daðasyni og eign heilagrar Hólakirkju.

AM. Fasc. XXXVI, 2, frumrit á skiini. Af 10 innsiglium eru nú 2 fyrir bréfiu. — AM. Apogr. 8891. — Á bleðli með frumritinu ritar Árni: „Eiuars abota er klárt“.

Domur um syðri þvera j vesturhópi 1502.²⁾

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra. senda Broder einar benedikzson abote a mwnkapuera Broder Mikulas prior a mandruoollum. eirekur sumarlidason radzmadur á holum. finnboqe einarsson kirkiuprestr sama stadar. Gudmundr jonsson. Gunnar þordarson. halluardr biarnarson. oddr einarsson. petur paelsson ok gudmundur olafsson prestar holabiskupsdæmis. kuediu gudz ok sina. kunnigt giorande. ath sub anno gracie. Millesimo quingentesimo 2°. faustudagin næstan eptir þrettanda dag iola³⁾. j viduifk i viduifkarsueit worum vier i dom nefnder. af worum andligum faudur ok uerdugum herra. herra Godskalk med gudz nað biskupe a holum j hialltadal ath dæma vñ þa akiæru er biskupinn kiarde til sygurdar bonda dadasonar. vñ jorðina þvera hina sydre er liggur j vesturhoope j hwnauatzþinge. þui jn nomine domini amen. dæmdum uier logliga stefnva ok nefndan sygurd þa þar laugliga fyrir kalladañ.

1) [Svo; „*corrig.* tveim hundrudum“ (AM.) 2) Utan á bréfiu með hendi frá 17. öld undverðri. 3) þ. e. 7. Janúar.

fyrir þa fyrstu grein ath hann sialfur medkendizt stefnuna. Enn j annare grein vñ biskupsins akiæru til fyrr nefnz sygurðar. dæmdum vier jordina þuera enu sydre uera ok uerit hafua eign heilagrar holakirk(iu) vpp fra þeim þrimur ærum lidnum sem hvn uar til panta sett. biskup olafue heitnum godrar minningar. af einare biornssyne epter þui sem stendur j þeirre skræ sem thomas hrafsson sor ath fullan bokareid heima a holum fyrir biskupinum morgum godum monnum hiauerandum. Suo ok eigi síjður dæmdum vier opt nefnda jord sydre þuera kirkjunnar eign a holum eptir þeirre medkenning sem einar heitinn biornson medkendizt med sinu brefue ok incigle at hann hefde þratt nefnda jord þuera til panta sett ok eptir þui sem fyrr skrifuat stendur. nema opt nefndr sygurdr bonde dadason leidde. ij. loglig vitne. at einar biornson hefdi luckt ok gollde. it. xl. hundrada biskupe olafue suo at honum uel líjkade. komu þar .ij. loglig uitne fram fyrir oss i dominn. at biskup olafur hefdi afskilit uid einar biornson. at hann uilldi ongua eydijord hafua j þessa sina skulld. Ok til sanninda hier vñ settum vier fyrr nefnder lærder menn wor jncigle fyrir þetta bref. skrifuat æ holum j hialtadal æ sama are. deige síjdar enn fyrr seigir.

569.

22 Febrúar 1502.

í Viðey.

BREF, að Sigurðr Filipusson kvittaði Árna ábóta í Viðey fyrir andvirði jarðarinnar Breiðagerðis.

AM. 238. 4to bl. 6. skr. c. 1570 (Bessastaðabók).

kvittan fyrir Breiðagerði.

Þat giorvm vier Gvdlavgr Sigvrðzson. Lytingr Jngimvndarson. Gissvr þolleifsson oc Jon Brandzson godvm monnum kvnngitt med þessv vorv opnv brefi at ver vorvm þar j hia æ Vtskalvm æ Rosthvalanesi sancte Blasivs dag oc heyrdvm æ at Sigvrdr Filippvsson gaf oc giorde brodvur Arna med gvdz nað abota j Viðey med fvlv jayrde oc

handabande avllvngis kvittan oc akiærvlavsan vm þa alla peninga sem hann var honvm skyldvgr fyrir jordena Breidagerdi eptir því sem þeirra kavpbref þar vm giortt vtvisar fyrir sier oc ollvm sinvm erfingivm oc epterkomendvm.

Oc til sanninda hier vm settvm vier fyrnefndir menn vor insigle fyrir þetta kvittvnnarbrief skrifad j Videy med Svndvm a þridivdagin jn festo chatedra Petri apostoli anno 00. d. ij. ar.

570.

16. Apríl 1502.

í Viðey.

Solveig Sigurðardóttir kvittar Árna ábóta í Viðey um andvirði jarðarinnar Þormóðsdals í Mosfellssveit.

AM. 238. 4to bl. 12, skr. c. 1570 (Bessastaðabók).

Bref um Þormodzdal.

Þat giorvm vier Jon Gellisson. Gissur þolleifsson oc Olafur Jonsson godvm monnvm kvnningtt med þessv vorv opnv brefi at Solveig Sigurðardotter medkiendizt at hyn hefde vpp borit heilan penning oc halfan oc alla þar j milli fyrir jordina alla þormodzdal eptir því sem þeirra kavpbref þar vm giort vtvisar. því gaf oc giordi fyrgreind solveig med fvlv jayrði oc handabandi herra Arna med gvdz nad abota j Videy ollvngis kvittan oc akiærvlavsan vm fyrsagth jarðar verd fyrir sier oc ollvm sinvm erfingivm oc epterkomendvm.

Oc til sannenda hier vm settv vier fyrnefnder menn vor insigle fyrir þetta kvittvnnarbrief skrifad oc giorningrinn giordr j Videy in festo sancti 0agni martiris anno domini 00. d. ij. ar.

571.

29. Apríl 1502.

á Kirkjubóli.

Dómur útnefndr af Guðna Jónssyni kongs umboðsmanni milli Geirhólms og Langaness um umboð Björns Þorleifssonar af Ólöfu Aradóttur og um arf eptir Solveigu Björnsdóttur.

AM, Fasc. XXXVI, 9, frumrit á skinni. Af 6 inneiglum eru nú 3 fyrir bréfinu. Dómr þessi er til í mörgum pappírsafskriptum.

Domur Gúðna að vmbod Biornz ríka af Olöfu Aradottúr skule onytt fyrst hann soktte ecki hennar arf að logum helldr med gripdeilldum og að Einar Olafson sie riettnr erfinge Solweigar Biornsdottr af huorium Biorn Gudnafson tok vmbodit til allra (goza) solueigar¹).

Oallum²) monnum þeim sem þetta bref sia edr heýra sender þorleifur aurnolfsson. thaomas³) jonsson laugrettumenn. þorolfur augmndzson. jon vigfusson. þostein palsson ok kettel þosteinsson. kuediv guds ok sina kvnngigt giorandi med þessu voro opnu brefi faustudagin a³) fíestnm magne duces et martiris⁴). þa er lidit var fra hingatburd vors herra jesv christi. 700. v. hundrud ok ij ar. a mýrum j dyrafirdi. worum ver til nefnder af ærligvm manni gvdna jonssyne er þa hafdi mins herra kongsins syslv ok vmbod j millum geirholms og lañganes a ath lita rannsaka skoda ok dæma wm þann askilnad. er þeirra for j millum jons boñda biornssonar ok biarnar gudnasonar. hverer þar vnder laugdu med handabañdi sin askilnad. oss fyrr nefndvm monnum asiaeñdum. ath halda sem laugliga stefnder þann dom sem gudne jonsson kongs umbodsmann j savgdu takmarcki þar yfer nefndi þeirra j milli. hvad afl ath hafa skjýlidi það vmbod er leingi hefer rýcktat verith ath biorn heitin þoll-eifsson gnd hans sal nadi skuli tecit hafa vmbod af olofn aradottur til soknar. wpp a gndmund heitin arason fyrir rangliga peninga attavku ok olaugligt fiarhalld. er greindr gudmndr arason olavgliga helltt wpp a lañga tima peninga þorgerdar olafsdottur ok olofar aradottur dottur hennar. eptter þui sem bref vnder godra manna junciglum. þar vm gior utvisa. ok adrnefnur jon bondi biornsson hefer nu med domi sott eptter nefndum brefum. vnder sig ok sina kuinu hustru kristinu svmarlidadottur. vpp a goz gudmvndar ara-

1) Utan á bréfinu með hendi, sem líkist hendi Eggerts lögmanns Hannessonar. 2) Svo. 3) Svo = ante (fyrir stendr og í pappírsafskrt. dómsins) 4) þ. e. 16. Apr.

sonar. fyrr greindan reikningsskapp. med avillum abata ok avexti. er a matti falla fyrrgreindvm peningum. so leingi sem opttnefndr gvdmyndur arason rangliga hellt adr skrifat goz ok peninga eptter þui sem dandimanna domur þar vm gior vtvisar. Enn adr greindr biorn gudnason reiknadi sier adr skrifadan abata ok rettarfar eptter vmbodi sinu. vegna einars olafssonar dot(t)ursonar solveigar heitinar biornsdottr epter þui sem erfder hafa til fallith. sem domar ok laugmanz orskurdr þar vm gior vtvisar hverr so jne helldr ath einari var dæmdr allur arfur. eptter modr modur sina solueigu biornsdottur. enn opttnefndr biorn gudnason reiknar ok helldr opttnefndvm einari olafsýne til erfda fallit hafa tittnefndað abata med audrvm peningum. eptter modurmodr sina solueigu biornsdottr. Enn henne eptter faudr sinn biorn ok adra sina frændr sem erfder hafa til fallith ok tittnefndr biorn þorleifsson hafi j fýstu audlazt allan opttnefndað abata ok rettarfar. eptter sokn sine ok vmbodi. Enn ver höfvm heýrt af oss ellrvm monnum ok worum foreldrvm ath peningar gudmundar arasonar hafi verit teknar med gripdeilldvm. magtt ok ofricki. enn ecki sotter med domi. edr nokrvm laga soknvm. hvad lavgin forbioda j aullvm staudvm. ath nockur madur sæki sina sokn med rani edr hernadi. edr nockurskonar gripdeilldum. vtan hver sem þad giorer fyrirfer sine sokn ok suari sidan fesektum ok likamligri nefst¹⁾ og laga refsing eptter landz laugum. Ok virdiz oss sem þat muni eingi med rettu giora mega fyrir annars sokn ok vmbod. sem hann ma eigi giora fyrir sialfs sine sauk ok sokn. þott hann eigi fe ath manni. ath gripa edr taca nockurs manz goz med gripdeilldvm laust edr fast. vtan hver sæki sina sokn. frialls madur ok fulltida. jnað landz ok vtan. sem lavg giora rad fyrir. Enn saker þess ath vær vilivm hvorcki nie megum forskiota j worum domi nockurs manz skiali edr skilrikivm domum edr vitnum. þui þad hefer margt matth hafa umgeingit fyrir vortt minne sem ver vitvm ecki vtaf. Ok ver hofum eicki²⁾ heýrt ok þui hofvm ver dæmt med fullu doms atquædi þrattnefndað

1) Svo = refst. 2) Svo.

biörn gudnason sem sakaraberi er adr greindrar sakar giptar vm tittnefndañ abata ok reikningsskap skýlldugan ath sýna fyrir næsta auxararþing nu j sumar með xij manna domi. af laugligum kongs vmbodsmanni vt nefndum ath biörn heitin þolleifsson hafi með domi ok landzlangum rettum vnder sig sott eptter vmbodi sinu tittnefndan reikningsskap ok abata af gudmundi arasýne adur enn hann toc hans peninga. eða leida ij lauglig lagavitne tauo valenkuna menn. ef hann gettur eigi domin sýnth jnan tiltekins tíma fyrir gvdna jonssyni kongs vmbodsmanni. þa at það villdv bera ok sueria með suordvm bokar eidi ath þeir hefde sied ok ýfer lesit adr skrifadañ dom. vnder jnciglum godra manna. þann ath þrattnefndvm birne þolleifssyni hefði dæmdur verith tittnefndr abati ok reikningsskapr af peningum gudmvndar sem fyrr skrifat stendr. Enn ef tittnefndr biörn gudnason gettur ecki þennan fyrr skrifadañ dom sýnt edur leitt þessi adr greind vitne sem dæmt var. þa dæmdvm ver hans sökñ forskotit ok það sama vmbod sem tittnefndr biörn þolleifsson skyldi tekit hafa af olofu aradottr þott það kýne ath synazth með brefi edr vitnum onytt ok ecki afl hafa ok ath anngnu halldanda. Ok þrattnefndan abata með öllnm reikningsskap ok rettarfari apttur fallin vnder erfingia olofar aradottur ok tittnefndan jon biörnson rettiliga mega fram fyllgia sinnm domi sem hann hefer fyrer sier vm þratt nefndan reikningsskap.

Sampýcktti með oss þenañ vorn dom gudne jonsson kongs vmbodsman j greindv takmarki ok aller þingmenn er a þui þingi voro ok setti sitt jncigle með vorum fyrrnefndra manna jnciglum fyrir þetta doms bref skrifat a kirkiuboli j langadal. faustudagin næsta fyrir fest(nm) philipi et jacobi a sama ari sem fyrr seiger.

Eptir Morðbréfabæklingi Guðbrands biskups hinum fyrsta (Apologia), Hólum 1592 og Reykjavík 1902. bls. 22, og þar tekið eptir afbötunar-
skrá Jóns Sigmundssonar (Nr. 1) frá 1506. — AM. Apogr. 3961.

Það giörum vid Sugurdur Juarsson. og¹⁾ Þorkell Olafs-
son. godum Mönnum vitanligt²⁾ med þessu ockar³⁾ opnu
Briefe. ad vid vissum fyrer full Sanninde. ad i þann tijma. sem
Jon Sigmundzson bio a Breida Bolstad. epter Sera Sigmund
Födur sinn fra fallenn. þa lukte Jon Sigmundzson i bysk-
(ups) Tiunder tuiærdar halfa⁴⁾ siöundu Vod Vadmals. og at
auke lagdur Þumlungur Vadmals fyrer huöria stiku. Enn
vid greinder Menn. Sugurdur og Þorkell færðum heim til
Mels i Midförd. og afgreiddum sera Jone Gijslasyne. er þa
var Profastur i Hunavatzþinge. og greindur Jon Prestur gaf
og gjorde med handabande fyrrgreindañ Jon Sigmundzson ölld-
ungis knittañ og akiærulansan vñ fyrr sagdar byskups ti-
under og slijkar Sekter sem a hefde falled. af so myklu
sem lukt var og nu greiner. af slijku Fie sem Jon a. edur
Vmbod yfer hefur. Og til sanninda hier vñ setium vid fyr
skrifader menn ockar Jnsigle fyrer þetta Vitnisburdar Brief.
er giört var a Breidabolstad. i vestara Hoope. næsta dag
fyrer Krossmessu vñ Vored. þa lidit var fra hingad Burde
vors Herra Jhesu Christi. O. D. og ij. Ar.

573.

10. Maf 1502.

í Berufirði.

Jón Björnsson fær Ormi Jónssyni til fullrar eignar jörðina
Bólstað í Steingrímsfirði.

AM. Fasc. LXVI, 24, frumrit á ekinni. Innsigið er dottið frá.

Þat gioreg⁵⁾ jon bjornsson godum monnum vitrligt ath
eg medkennvmtz med þessu minv opnu brefi ath eg hefe
feingit ormi jonsyne til frials torædiss og fullrar eignar
jordina bolstad j steingrimsfænde er liggr j kalldadarness
kirkiu sokn med anllvm þeim gaugnum og gædum sem

1) sl. 3961; 2) viturligt 4961; 3) ockru 3961; 4) half 3961. 5) Svo.

greindre jaurdu bolstad fylger og fylgt hefer ath fornu og nyu og eg hefi fremst eigande ath ordit. heimale¹⁾ eg greindvm orme fie þat allt er finnatz kann j optnefn dri jaurdv og æ nema laugliger kennendr verde til ath laugum. skal optnefn dr orma jonson frialsliga mega taka optnefn da jaurd bolstad nær hann vill. Og til sannenda hier v m sette eg adrnefn dr jon biornson mitt junsigle firir þetta opit bref skrifat j berufirde j krokxfirde þridiudaginn næsta firir festvm neri et akillæj arum epter guds burd. M. cd. og ij aa²⁾

574.

14. Maí 1502.

á Reykhólum.

Jón Björnsson ann Birni Þorleifssyni „garóinn Reykhóla“ gegn því að Björn og mágar hans veiti Jóni aungva mótstöðu um þá peninga, er Jón þóttist eiga, og Björn komi til Hrafnseyrar í haust til fullra sáttu, en hafi ekki aðra mága sína með sér en Pál Jónsson.

Kriegers safn 2. 4to, bls. 269—272, með hendi Styrz Þorvaldssonar c. 1700.

Giörningsbref j millum Jons dans og Biörns

Þorleifssonar um Reykhola.

Það giörum vid Þorolfur Ögmundzson og Olafur Jonsson godum mönnum kunnigt með þessu ockru opnu brefi að vid kennunst. [að vid höfum. medkiennunst¹⁾] at vid vorum þar i hið. sðum og heyrðum á Reykholum á Reyki-nese föstudaginn næsta fyrir Hallvardsmessu⁴⁾. þa er lidit var frá hingadburd vors herra Jhesu Christi. M. v. hundrud og .ij. ár ord og handaband þessara manna [Jon Bondi Biörnsson af annari álflu enn Biarnar bonda Þorleifssonar³⁾] af annari. að svo undirtóludu og fyrir skildu að greindur Jon Biörnsson unti greindum Bjrni Þorleifssyni frænda sijn-um Gardinn Reykhola með þeim jörðum sem Biörn hafði

1) Svo. 2) Svo stendr i frumritinu, en utan á bréfinu leiðréttir Árni það i „1502“. 3) [Svo. 4) þ. e. 13. Maí, en Hallvarðsmessa er á hvítasunnu sjálfa 1502.

áður þar með haft til meðferdar um næstu xij. mánuði þar eptir. Hier i mot lofadi áður greindur Biörn Joni Bonda. at veita honum aungva motstöðu edur mottraust með ord edur verk með sijnum mágum edur óðrum þeim mönnum sem þessa peninga hielldi. er hann þottist eiga. so og lofadi optnefndur Biörn að ríjda vestur til Hrafnseyrar nu j sumar eda i haust ef hann væri i landid og þeir godgiarnustu¹⁾ menn með honum sem hann kynni til að fá. að frá skildum öllum hans magum nema Páli Jonssyni i sagðan máta. að hann villdi þá fulliga¹⁾ forlíkast með Jon Bonda til endilegra lykta með godra manna tillögum. enn ef tíjttnefndur Biörn sigldi ut af landinu. þá lofadi hann að skrifa Joni Bonda bref til. að hann skyldi að sier taka gardinn Reykhola. og alla þa peninga sem þrattnefndur Jon Bondi Biörnsson sagdist þar með eiga. Og að öllum þessum skilmála hölldnum skyldu þeir sáttir með brodurligre ást. Og til sanninda hier um settu vær¹⁾ fyrnefndir menn ockur Jnsigli fyrir þetta giörningsbref. hvert er skrifad var á sama ári og stad. deige síjdar Enn fyr seigir.

575.

8. Júní 1502.

á Hólum.

Dómr klerka útnefndr af Gottskalk biskupi á Hólum um kúgildahald Sveins Jónssonar fyrir biskupsstólum á Hólum.

Bisk. 2. Fol. bls. 16—17, bréfabók frá Hólum, skr. c. 1693.

Domur Vm sera Peturs Akíæru til Sveijns
 Jónssonar vm ranglegt Halld á tveimur
 kugilldum stölsens dat. m. d. tvö ar
 A vjdevöllum j Blonduhljid. midvikudagenn
 nærstañ fyrir Hallvardsmessu.

Jnncigle 2.

Það giörum vier Brooder Einar með Guds nad aböte

1) Svo.

a Mukapvera. Brodir Nicholas med sömu nað prior a Móðruvöllum. Jon arason. Nicholas Vilhjalmsson. Gunnar Þordarson. Haldan narfason. Kietell Jonsson. Magnus Gudmundsson. Hallur asgrijmsson. Stejrn Marchusson. Þorgils Gudmundsson og Hallvardur (Biarnason) prestar Hoola Bischupsdæmes. goodum mönnum kunnigt med þessu voru opnu Brefe. ad arum epter Guds burd M. d. tvo ðr a vjðevollum j Blonduhljyd i Skagafyrðe a almennelegre prestastefnu. a midvikudagenn næstann fyrer Hallvardsmessu¹⁾ vórum vier i doom nefnder af vorum virðulegum Herra og andlegum fodur Gottskalk med Guds naað Bischup ad Hoolum. ad meta skoda og rannsaka og fullt doms atkvæde a ad leggja um þð ðkiæru er sýra Petur²⁾ kíærde til Sveijns Jonssonar j umbode Bischupsens ad hann hefde og hielde tuau kugillde er Þorkiell Sigurdsson hefur fyrer morgum arum gollded heilagre Hoola kyrkiu og Bischupenum i sýnar skullder. Hefur Biskupenn og greijndur Þorkiell openberad og lated Beiðdast þess(a)ra kugillda og feinged ecki. hafa þesse kuillde hia honum vered uppð þriu ðr og tuttugu. er þesse skulld og svarenn af tveymur lógligum vottum j þeirra gard. þvi dæmdum vier Heilagre Hoola kyrkiu og Bischupenum þesse tvö kugillde med øllum laga avexte um allañ tijma ad jafnfullu. sem Þorkiele Sigurdsyne sialfuñ kann ad hafa ad lógum (borid) ok sagðañ Sæmund³⁾ skylldugañ ad giallda greynda peninga jnnañ fiortan náttu ad heyrðum doomenum. Bischupenum edur hanz umbodsmanne.

Samþyckte þennañ vorn doom vor Andlegur fader Biskup Gottskalk.

Ok til sannenda hier um setium vier fyrr nefnder kiennemenn vor Jncigle fyrir þetta (bref) skrifad a hólum j hialltadal jn die Medardi et Gillardi episcoporum et confessorum enn sama are sem fyrr seiger.

1) þ. e. 11. Maí. 2) Petar, tvískrifað; mun eiga að vera: Petur Pálsson. 3) Svo, og tvítakið.

576.

15. Júní 1502.

á Skarði.

Dómr útnefndr af Einari Oddssyni, kongs umboðsmanni í Húnavatnsþingi, um það, hvort Einar skyldi með lögum halda þeim umboðum, sem Gottskálf Þorvaldsson og Illugi Þorsteinsson vegna Þóru Gottskálksdóttur höfðu feingið honum á arfi Guðrúnar Jónsdóttur eptir foreldra sína.

AM. Fasc. XXXVI, 7, frumrit á skinni, melétið og gütugt. Fyrir bréfið hafa aldrei komið nema 5 innsigli, og er eitt af þeim dottið frá.

Ollvm monnvm þeim sem þetta bref síð edr heyra senda Marteinn jonsson. arngrimur liotzson. bodvar ingimundarson. gudmundr gudmundzson. brandr atlasen. oddr þorualldzson. biarne biornsson. einar bardarson. halluard eireksson. helgi ellendzson. einar eyuindzson ok eyiolfur þosteinnsson. kuediu gudz ok [si]na kunnigt giorande at arvm efter gudz byrd \mathfrak{O} d ok ij vetur þridivdaginn næsta fyrir festvm barnabe apostoli¹⁾ á vindæle a skagastrond. a þingstad rettvim uorum uær j dom nefnder af ærligvm manni einare oddzayne kongs vmbodzmanni j hunavatzþingi at skoda rannsaka ok d[æm]a hvort fyrnefndur einar skyllde med logum halda mega þeim umbodvm sem gotskalk þorualldzson hafde honum feing[it] ok illugi þosteinson uegna þoru þorualldzdottur konu sinnar yfer þeim peningvm sem gudrunu jonsdottur hafde til erfda fallit efter fodr sinn ok modr ok syskin sin sem voro iardernar vindæle a skagastrond ok iordin enne er liggr j hoskulldzstada þingum med vi kugilldum ok þar til so mi[klu] lavsagoze [sem h]onum bar at halda. Nv saker þess at fyrrnefndr einar leidde ij lagavitne vm vmbodztokuna ok hins annars at þar var ok synt at gotskalk hafde adr dæmt uerit vmbod yfer jordunne vindæle ok so landskulld med. þess hiñs þridia at adr nefadr einar setti fulla borgun fyrir þeim lx hundrada j iordum ok anefnde jordina sydre ey á skagastrond. enn þar kom einginn sa er til kallade þessara vmboda. þui at so profudu male dæmdv vær med fullu doms atkvæde þetta

1) þ. e. 7. Júní.

vmbod lavgligt ok einar oddsson skylldugañ at ser taka adr greindar jarder vindæle ok enni med vñ [kugil]ldum byggia ok landskyllder upp bera so ok ei sijdr dæmdum vær hann lavgligan sokuara þeirra peninga sem adrer menn hellde [af þeim¹] arfe so mikkla sem honum berr at hallda at tiltavly a negna gotskalks ok þorv. Ok til sanninda [hier] vm settvm ver fyrrnefnder menn vor junsigle fyrir þetta domsbref skrifat æ skardi j langadal vpp æ vitusmessv dag vm vorit æ sama ðre ok fyrr segir.

577.

27. Júní. 1502.

í Miðdal.

Dómr útnefndr af Stepháni biskupi í Skálholti um hjónaband og festing Daða Arasonar og Þóru Þórarinsdóttur.

Landsbókasafn 788. 4to bl. 46b — 48a, skr. c. 1640, með hendi keimlikri hendi Hákonar Ormssonar. — Landsbókasafn 65. 4to I, bl. 40—41 með hendi Jóns dans Magnússonar c. 1640. — Handritasafn Jóns skjalarvörðar Þorkelssonar (nú í Landsbókasafni) 155. 4to bl. 26 með hendi Haldórs Guðmundssonar c. 1640. — Ny kgl. saml. 1847. 4to C 39—42, með hendi Guðbranda prófests Jónssonar í Vatnsfirði 1669. — Landsbókasafn 101. 4to bls. 172—173, með hendi Jóns prófests Haldórssonar í Hitardal c. 1730. — Íbél. Khð. 67. 4to bl. 61b — 62 með hendi síra Eyjólfá Jónssonar á Völlum (d. 1745).

Domur vm Hionaband Dada Arasonar²) 1502.

Auollum³) monnum þeim⁴) sem þetta brieff sia edur heyra senda broder⁵) Halldor med gudz naad aabote⁶) ð Helgafelli. Sigurdur Jonsson. Helgi Jonsson. officialis heilagrar skalholzkýrkju. Þordur Jonsson. Einar Snorrason⁷) Einar Jngemundarson⁸). Teitur Jonsson. Þorkiell Þorsteinsson. Kienek⁹) Þorsteinsson. Jsolfur¹⁰) Palsson¹¹). Andries Gudmundsson¹²) og¹³) Jon Jonsson prestar Skalholtz Biskupz

1) tvískrifað. 2) Arnason 788; hin leiðréttá. 3) Svo 788. 4) b. v. 65, 1847. 5) b. v. 67, 101 (sem hefir „Haldór bróðir“). 6) aabota 788; leiðréttá hin. 7) Einarsson (I) 65, 1847. 8) 65, 67, 101, 1847; Sigmundsson 788. 9) 67, 101; Hinrik 788, 65, 1847. 10) 101; Jaleiffur 788, 65, 67, 1847. 11) Þorsteinsson 67. 12) Gvöndsson 101. 13) al. 788, 65.

dæmess kuedin gudz og sina kunnigt giorande sub Anno Gratiae [M D og ij¹) manudagenn næstañ firir Petturs Messo och Pallz vm sumared j middal j Langardal ð almennelegre preastasteffnu vorum wier j dom neffnder aff erlegum herra²) og vorum andligum³) fodur Stephan med Guds naad Bisknpe j Skalhollte ad skoda och dæma vm þad hionaband og festijng. sem Dade Arason⁴) hafde⁵) giortt vid Þorn Þorareñsdottur.

J firstu kom framñ firir oss vitnesburdur Jons prestz Kolbeinzsonar med sodann⁶) Bokar Gide ad⁷) sera Helge officialis hafde teked aff honum effter [Biskups⁸) skipan⁹) sem¹⁰) bar vitne vm [ad hann¹¹) heyrde [[talenn vera¹²) ad [þridia og fiorda mægda mein¹³) ð voru¹⁴) med dada arasyne⁴) og sagdre þoru Þorareñsdottur. [er til komu af þeirre konu. er Sigridur hiet. og var kóllud langhryggia. er Dade Arason hafde ðdur likamliga leged¹⁵) enn hann fleck þorn Þorarinsdottur¹⁶). og þesse mein voru sogd suo ad Dade heyrde adur enn hann feste sier þoru Þorarinsdottur¹⁷).

Suo og kom þar framñ annar vitnesburdur suarenn ad¹⁸) teked hafde sera Jon helgason aff [Vigdise Jllngadottur¹⁹) j vmbode sera Halldore tirlfingssonar sem var profastur²⁰) mille Gjlsfiardar og Gliuffrar. huor och sor somn meinbauge sagdra manna j mille Dada Arasonar²¹) og þoru Þorarinsdottur²²). ad þeir voru suo [talder og²³) halldner aff hinum²⁴) elldre monnum. ad þær²⁵) være ad þridia og fiorda manne ad skilldugleika [greind²⁶) Sigrijdur og optnefnd þora²⁷).

1) [67; 1502, 65, 101, 1847; sl. 788 (hér). 2) 65. 3) 65, 67, 101, 1847; naduga 788. 4) Arna- 788; hin leiðréttá. 5) 65, 67, 101, 1847; haffe 788. 6) svörðum 101. 7) er 101. 8) biskupsins 101, ofl. 9) [Biskup Stefane 788 (þ), 10) hann b. v. (hér) 788. 11) [sl. 788; b. v. hin. 12) [ad ta'en voru 65, 101. 13) meine 788; hin: mein; frá [þriðja manni og fjórða 101; [[talinn vera mægdir ad þridia manne og fiorda mægda meine 788. 14) væru 67. 15) hjá, b. v. 67. 16) [101, 67; sl. hin. 17) b. v. 101, 67. 18) er 101; 19) [155, 101, 67; Vigfuse Jllngasyne 788, 65 1847. 20) prestur 788; hin leiðréttá. 21) b. v. 101, 67. 22) b. v. 67. 23) [b. v. 155, 101, 67. 24) 788, 155, 67; henni 101; sl. 65, 1847. 25) þad 788, hin leiðréttá. 26) b. v. 101. 27) [greindra manna a mille. Sigrijdur og Dora 788.

[Jtem j þridiu grein¹⁾ kom þar fram vituesburdur [þorallfz Ollafssonar²⁾. ad hanu sagdest oft haffa hið vered [og heyr³⁾ ad Dada Arasyne⁴⁾ voru sogd þesse somu mein. suo haun heyrdi adur hanu festi greinda Þoru.

Jtem j fiordu grein kom þar fram full Bjvísing. ad Dade Arason⁵⁾ heffde att viij⁶⁾ born j frillulijffe med⁷⁾ þoru þorariusdottur⁸⁾. og tok ongua aflausn. nema j siottu Barneign.

Jtem⁹⁾ j fimtu greiu syndist¹⁰⁾ þar Bevísligt¹¹⁾ ad Dadi Arason¹²⁾ heffdi alldri lysa laterd j heilagre kirkiu. sem honum Bar ad logum adur enn haun giorde sitt hionabaud vid sagda Þoru.

Nu aff þuij so stendur j heilagrar kirkiu logmðle ad huor sem Bifndur [sitt hionabaud¹³⁾ au loglegra lýsinga og koma sydan mein vpp j þeim hiuskap. þð skulu þeirra born ecke arftæk vera. þuij þeir meigu eij meinbauge vita er ey villdu lysa lata. Suo og þeir sem meinbauge vita adur enn þau [koma saman og hiuskapenu samañ Biuda¹⁴⁾ eda dirffast¹⁵⁾ sijdan samañ ad Biuda er þeir heira meinbauge sagda. þo þeir vite eij huortt sanner eru edur eij. þð firerbydst þeim¹⁶⁾ samañ ad Binda firr en rausakad er aff¹⁷⁾ kirkiunar valde. huortt þau eru sønu¹⁸⁾ edur eige, enn eff samañ [verdur buudid¹⁹⁾. þð skulu þeirra Boru ologleg thil arfz vera.

Jtem j anuare²⁰⁾ grein stendur so skrifad endelega²¹⁾ j þeim sattmala sem giordur var mille lærðra og leikra aff Magnuse konge og Jone ErckeBiskuþe og suared var Bæde aff lærðum og leikum ad standa skilðe obrigdannlega firer logmðl ad Biskup skilðe dæma vm hionaband og huorsu logliga huor [gietenn er²²⁾

1) [101; aa þridiusægn (I) 788, 65. 2) [788; Þorleijfs Ólafssonar 65, 1847; Þórðar Ólafssonar 67; Þorodds Alfadssonar 155, 101. 3) [sl. 788; b. v. hin. 4) Arnasyne 788; hin leiðrétt. 5) Arnason 788; hin leiðrétt. 6) 155; átta 101; sl. hin. 7) vid 155. 8) b. v. 101 ofl. 9) b. v. 65, 155, 101 ofl. 10) 155, 65, 101 ofl.; fildist (!) 788. 11) b. v. 155. 12) b. v. 101 ofl. 13) [sinn hjúskap 155, 65, 101. 14) [binda sinn hjúskap 101. 15) dirfir 101. 16) b. v. 65, 67, 1847. 17) fyrir 65, 101 ofl. 18) 65, 101 ofl.; saman (!) 788. 19) [65, 101 ofl.; Bindaat 788. 20) 788; þridiu 65, 101 ofl. 21) andlega (I) 101. 22) [er getinn 155, 101 ofl.

Því hjst¹⁾ oss eingenn [valldzmannanna nie leikmannanna²⁾ nockra magt edur valld til³⁾ haffa jffer ad dæma edur, dæma lífta sagdri⁴⁾ festing edur þeirra born logleg⁵⁾ thil arffis ad dæma firr enn þad være adur loglega rannsakad aff⁶⁾ Biskupe edur hanns loglegum vmbodzmanni. och sð domur ologlegur j allann mðta eff hann hefur aff nockrum leikmanne dæmdur vered. Nu firer þessar allar adur skriffadar greiner sem ad⁷⁾ luta ad þessu hionabande leist oss þad j allann mðta mote heilagrar kirkiu logum och skipann giortt haffa vered og med fullum meinum och sønnum vera Bunded. Þuy ad heilags anda nad tilkalladri ad so proffudu og firir oss komnu dæmdum vier firrneffader dðmsmenn⁸⁾ med fullu dðms atkuædi þessa firrskriffada festing och hionaband. sem Dadi Arason⁹⁾ haffde giortt vid Þoru Þorarinssdottur j allann mðta laust og olðgligt og ad¹⁰⁾ onguo halldande. og aull þeirra born j frilluhjffe gieten haffa vered og huorke arff-tæk¹¹⁾ efter faudur nie modur

Sampickte þennañ vorn dðm [med oss adur greindur herra Stephan stòdugan og lðglegan i¹²⁾ ollum sinum greinum¹³⁾ [og articulis. og sette sitt Jnnsigli fyrir þetta domsbrief et cetera¹⁴⁾.

578.

30. Júní 1502.

á Öxarárþingi.

TYLFTARDÓMR útnefndr á alþingi af Finnboga lögmanni Jóns-syni um skilríki Gríms Pálssonar fyrir skóginum í Skógar-tungum, er fylgt hefði Silfrastöðum í Blönduhlíð.

AM. Apogr. 1263 „Ex originali Transcripto fra Ara Þorkelssyni“ frá 16. Nóv. 1607. Árni lýsir innsiglium og segir, að í innsigli séra Ólafs sé „falke a scuto snuande höfðinu til vinstre handar“.

1) leizt 155, 65, 101 ofl. 2) [788; veralldligur valldsmadur 155; valldsmadur leikmannanna 101, 65 ofl. 3) b. v. 155, 101 ofl. 4) 101 ofl.; sagða 788. 5) 101 ofl.; loglega 788. 6) fyrir 65, 101 ofl. 7) 788; sl. hin. 8) prestar 101. 9) Arnason 788; leiðrétta hin. 10) 65, 101 ofl.; med 788. 11) mega vera b. v. 101; vera b. v. 67. 12) 67; med 101. 13) [b. v. 101, 67. 14) [b. v. 101.

Ollum monnum sem þetta Breff sia edur heyra senda Einar Oddzson, sijgurður dadason, Arnor finnson, Jngimundur finnson, halldor Þorgeirsson, Brandur Einarsson, Jon Olafsson, Brandur Olafsson, Gudlogur loptsson, Sijgurður Jvarsson, Helge Þorualldsson og Biarne andriesson, knedin Guds og sijna, kunnugt giórande að þá er lidet var fra hingatburd vorz herra jhesn christi M d og ij. á. fimtudagen næsta epter pieturzmessn og palz á almennelign oxarárþinge, vorum vier j dom nefnd-er af ærligum manne Finnboga bonda Jonsýne logmanne, nordan og vestan á Jslande, að skoda og dæma huórtt af hafa skýlldo þan breff og skilaakie. Er Grimur bonde þáls-son Bar þar fram fyrir oss, og beidde og krafde doms á, hnór vottudu vñ skogen j skogartungum fyrir ofan Reidgotu og nedan. Nu af þui að þesse fyrgreind Breff og vitnisburder so vt visudu og jone hieldu að þesse fyrrgreindnr skogur hefde fyllt jorðunne silfrastodum j skaga-firde og hennar eign halden verit, fyrst af Sigmunde Ein-arssyni, sem atte sagda jorð Silfrastade, útululaust vñ xx vetur edur leingur, og so hustru Margriet medan hun atte, Somuleidis þáll Bonde Brandsson, medan hann hieilt opt-skrifada jorð Silfrastáde, og sakier þess að so stendnr j vorre landz laga bok, að ef madur hefnr og helldur Eing edur skog, akur edur haga edur adrar landsnytiar xx vet-ur edur leingur atolulaust, þá á sa er haft hefur, nema annar sýne med logligum vitnum, að þat er hanz eign ef hann skal orænttnr vera. Nu að þessum vitnum leiddum, Epter þui sem Breffen hlíodutu og vottudu, dæmdu vier fyrr nefndan Grim Palson nettelega hallda meiga optgreindan skog, þar til hann er med logum af honum sogttur nema annar hafe og sýne logligrá lagahald edur eignar fyrir greindum skogarpartte, þad framar geingnr enn þetta. Sam-þycktte þenna vorn dom med oss adnr greindnr finnboge logmann og sette sitt jnsigle med vorum adnr greindra manna jnsiglum fyrir þetta domsbreff skrifat j sama stad deige og are sem fyr seigier.

Þad giórnm vier Olafur Jonsson prestur, kolbeinn hialmsson, og Stulle Biarnason godum monnum kunn-

ugt. að vier höfum. sied og ýfer lesit so latande domsbref med heilum hañgande godra manna jnsiglum sem hier fyrir ofan skrifat stendur. Og að so j sannleika er setium vier vor jnsigle fyrir þetta bref skrifat að holum þann xvj. dag Nouembris. þa lidet var fra Guds burd m. de vij år.

579.

1502.

á Alþingi.

ALÞINGISSAMÞYKT um kaupskap.

Add. British Museum 11, 242. 4to bl. 64^a. Söþdyngja séra Gottskálks í Glaumbæ, skr. 1543—1590.

anno domini M. de. ij. ar.

Worv þesser fyrskrifader¹⁾ articulis samþyckter vpp að nytt af logmonnum badum oc ollvm logrettomonnum oc ollvm almvgva vm kavpskap. iij marka fiskr gilldr. iij atta fiordunga vætter firir c. half fiorda vætt þa hardaz er oc skal madr þa fa j einkavpi þat er hann vill. en huer odrunnis kavper edr selr sekr iij morkum sem firir annat domrof.

580.

1502.

ÁGRIP af konungsbréfi, að Íslendingar skyldi réttast eptir Noregs lögum og íslenzkum lögum.

Add. British Museum 11, 242. 4to bl. 64^a. Söþdyngja séra Gottskálks í Glaumbæ, skr. 1543—90.

anno domini M. de. iij. á sama are²⁾.

Skipade minn herra kongren oc baud j sinu brefi at uier skyldum rettaz epter noregz logum og epter vorvm jslenskum logum hvad vær giordum vanrettaz.

1) á undan er alþingissamþykt 1. Júlí 1501 um nefndarmanna kost og vetrsetu útlendinga á Íslandi (Nr. 550). 2) á undan er alþingssamþykt frá 1502 um kaupskap (Nr. 579).

581. 18. Júlí 1502. á Bessastöðum.

BENEDIKT hirðstjóri Histen kvittar Vigfús Erlendsson um það tilræði, er hann veitti Þórði Brynjólfssyni í kirkjudyrnum eða kirkjugarðinum á Krossi í Landeyjum.

AM. Fasc. XXXVI, 1, frumrit á skinni, og er ionsiglið fyrir bréfinu. Læst saman við bréf Kristjáns konungs annars gert á Akrahúsi 28. Maí 1510.

Þat giori ec benedict histeñ hirstiori ogh hofvdsmanñ yfer alt island godum monnum kunigt med þessu minv opnu brefui at egh medkenudzt at eg hefi giefit uigfvs Ellendzson aulldungis kuitan og akiærul(a)usan fyrir þat hogg eda blak eda tilrædi sem hann veitte þorde brýn(i)olfssýne j kirk(i)udýrvnm eda kirk(i)vgardinvn a krosse j landeyvm¹) Olafsmessv bina fyrre. hef eg fyrr greindur benedict gefit fyrr skrifadan vigfus ellendzson avldvngis kuittan og akiærul(a)usan fyrir mier og aullum kongsens vmbodsmonnum ept-er þui kongsens brefi sem minn herra kong hans gaf mier framazt vm obotamal og utlegder. hef ec og fvlla og alla peninga upp borid af adur greindum uigfuse ellendssyne so mier likar fyrir þetta hogg. þui gef ec benedict histen fyrr greindan uigfus under kongsens frid og kuitan og akærul(a)usan fyrir mier og aullum hirstiorvm Epter komendum hier epter. Og til sanninda hier um þa set ec mitt junsigle fyrir þetta kvittvarbrief hvort er skrifad var ða besaztodum manudagen næstan fyrir þollaksmessv vm sumarid arum epter gvds byrd þushundrud v hundrud og tuo ar.

582. 1. September 1502. á Reynivöllum.

VIGSLUMÁLDAGI Stepháns biskups í Skálholti um kirkjuna í Hvammi í Kjós.

Eptir afskrípt frá 1715 í visitazínbók Borgarfjarðarprófastsðemis

1) Hér hefir fyrst verið skrifað „næsta dag“, en það svo dregið út aptr.

1705—1730 eptir transkripti gerðu á Reynivöllum í Kj^{sa}, 81. Mars 1670, og staðfesta það Þórðr Ormsson, Nafí Guðmundsson, Einar Egilsson, Haldór Sighvatsson, Jón Eingilbertson og Jón Guðmundsson, og segjast þeir hafa fyrir sér „gamallt brief á pergament skrifad með hänganda skiertu Junnsigli“, sem án efa hefir verið frumritið sjálft. — Landsbókasafn 107. 4te bls. 401—402 með hendi séra Jóns Haldórssonar í Hitardal. — Í máldagabók Biskupskjalasafnsins er órutt ágríp máldagans (eptir bréfabók Sigurðar lögmanns Jónssonar).

Máldage Hvamskyrkiu í Kjós.

Vær Stefan með gudz náð biskup í skalholli giorum godum monnum kunnigt með þessu voru oppu brefi. at í heidur við Gud fodr og¹⁾ son og helgan anda. sanctam Dei genitricem Mariam og hin heilaga Lucam evangelistam hófum vier vigt kirkiuna í Hvamme í Kjós með þeim maldaga at hún á vj kugilldi og¹⁾ Hvamsey með ollum gögnum og giædum. þar með skogartungu í Skorradal er liggr næst Reynevalla skögi upp fra. so og hófum vier leifi til gefit at þar se saman vígd hiön og born skird og konur í kirkiu leiddar þeirra manna sem þar eru heimilisfaster. þar skulu og takast heima tíunder og lysetollar bónda og²⁾ husfreyiu og allra þeirra manna sem þau halda á sinn kost. þar skal syngia anna hvern sunnudag þa at prestar flögaz og mogulig kennimanna skipun verður at forfallalæsu og giallda presti xij aura í kaupit. hófum vier skipat at kirkiudagur-in þar [skal vera halldinn³⁾ uppa sancte Lucas dag en syngia af honum næsta daginn⁴⁾ epter. hier með hófum vier⁵⁾ vigt þar likneski sancte⁶⁾ Luce evangeliste og gefum hverium xl daga afldt skriptborina synda þa er þat er borit í processionem. edur í gagndogum. og þeim⁷⁾ goda hluti giora kirkiunne og í hvert sinn sem þeir fremia sína godgiorninga vit greinda kirkiu. Og til meirj sanninda hier um festum vier vort innsigli fyrir þetta bref er skrifat var á Reynevollum í Kjós in festum⁸⁾ sancte⁹⁾ Eggidij¹⁰⁾ abbatis anno domini M. v hundrud og ij dr.

1) sl. 107. 2) b. v. 107. 3) [skule halldast 107. 4) delge 107. 5) b. v. 107. 6) sancti 107. 7) þeir 107 8) festo 107. 9) sancti 107. 10) fyrir þessu nafni er eyða í 107.

583. 16. September 1502. í Miklagarði.

Græmr bóndi Pálsson geldr og lykr Gottskalk biskupi á Hólum tuttugu hundruð í jörðunni Hreiðarsstöðum í Svarf- aðardal fyrir tuttugu og eitt hundruð, er hann varð biskupi skyldugr í útlausnir.

AM. Fasc. XXXVI, 5, frumrit á skinni. Öll (4) innsigliu eru dottin frá. — AM. Apogr. 3394.

Brief nm xx^c i jordunne reidarstodnm.¹⁾

Þat giorum wier ion finbogason. oddur einarsson prest- ar holabiscupsdæmis. Magnus arnason. sæmundur símonar- son leikmenn godum mounnm kunnigt med þessu worv opnu brefi at wier worum j hia saum oc heyrdum æ ord oc handa- band þessara manna. wirduligs herra oc andaligx fodurs herra gotskalks med gudz nad biscups a holum af einne hallfu. en af annare grimss bonda pallsunar at suo firir skilldu ad nefndur grimur bonde pallsun gallt oc luckte adur nefndum herra biscup gotskalke til fullrar eignar .xx. hundrnd i iordunne reidarstodum er liggur i vrda kirkiu sokn j snarfadardal. firir eitt hundrat oc xx^c betur er han vard honnm skyldugur j vtlausner. galt oc lukte adur nefnd- nr grimur bonde pallsun wirduligum herra biscup gotskalke adur nefndan jardar part j reidarstodum med ollum gognum oc gædnm hlutum oc hlunnendum sem fyr nefndre jordu fyllger oc fyllgt hefer at fornu oc nyiu oc optnefndur grim- ur bonde pallsun oc jon willhialmsson er honum selde vrdn fremst eigande at. skall þratnefndur grimur bonde snara laga riptingum a fyr greindum jardar parte en optnefndur herra biscup gotskalk halda honum til laga. Oc til sann- inda hier vm heingium wier fyrnefnder prestar oc leikmenn wor insigle fyrir þetta bref er skrifat war j mycklagarde j eyiafirde fostudagin næstan epter krossmessu vm haustid anno domini M quingentesimo secundo.

1) Utan á bréfinn með hendi frá 17. öld.

584. 17. September 1502. á Kirkjubóli.
 SÁTTABRÉF Stepháns biskups í Skálholti og Björns Guðna-
 sonar um garðinn Vatnsfjörð.

AM. Fasc. XXXVI, 8, frumrit á skinni með hendi Björns Guðnasonar í Ögri, og hefir aldrei verið innsiglað, hvornig sem á því stendr um svo áriðandi bréf.

Forlykunarbref Biskup Stephans og Biorns
 Guðnasonar¹⁾

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda jon jonsson. kodran jonsson. ketell bavduarsson prestar. gvdini jonsson. uigfns ellendzson. jon ellingsson. loptr eyolfason og arnor finnsson leikmenn. kuediu guds og sina kunnigt giorande. ad sub anno domini M d ii^o. fanstndagin næsta fyrir krossmessn um hansted²⁾ uuder mula a skalmarnesi. worum uær j hia saum og heyrdum a ord og handaband þessara manna. herra stefans med guds nad biskup(s) j skalhollte af einre alfv. enn biarnar gudnasonar af annare. Faldetz það og skildetz vnder þeirra handabande adh greindur biorn gudnason giorde það j hlydni og audmykt uid biskupin og danda³⁾ manna tillavgr adh hann lofadi adh skilia sig uid gardenn allan vazfiord j jsafirde adh næstum fardavgum er kæme fyrir utan alla afending uid nauckrn mann huorecke lærdan edr leikan. suo og vnder saumu grein lofode hann adh skilia sig uid aull kirkiufie þau sem kirkian þar ætte so mikil sem hann hafde heima a gardenum teked og med þeim fridleika sem j kirkiunar maldaga stæde. so og uid kirk(i)unnar jarder. og alt annat það kirkian ætte jnnan sig og vtan. og skæl og skilrice være til ad hennar eign uære med brefum eda maldavgum. utan þau bref sem biorn hafde a gardenum feingit. sagdetz hann aungum afenda eda uid naucknrn mann sleppa nema uid olaf filpusson. skyllde greindr biorn gudnason huorecke taka nie taka lata þar epter nauckra þa tolla sem sagdri kirkiu tilheyra og eigi helldr landskyllder af kirk(i)unar jordum þar. Hier

1) Utan á bréfinu með hendi Eggerts lögmanns Hannessonar. 2) Þ e. 9. Sept. 3) Svo.

med skyllde biörn gudinason fa biskupinum .Ix. hundrada fyrir þær sekter sem biskupinum þotte hann uid sig brotligr ordit hafa. suo og heyrðu uær fyrr skrifader menn það vnder þeirra handaband skilit og biskupin lofa og samþykk-
 añ verda ath optnefndr biöru gudinason skyllde mega hallda alla adra peninga þa hann hafde vmbod yfer teked af olafe filpussyne fyrir utan allt omak hindran edr nauckra þuing-
 an af biskupinum til. suo skyllde sa reikningskapr ecki af hafa. sem greindr biörn gudinason hafde adr giort sera grimi þosteinsyne kirkiunar uegna j uazfirde. so mætte hann ecki garden hallda og biörn gvdinason frialsliga mega apt-
 ur adh sier taka alla þa peninga sem hann hafde fyrir kirkiunar reikningskap sett. Hier med skylldu þeir alsattum satter. leyste biskupin biörn gudinason og kuittan gaf hann og hans menn og medfylgiara razmenn sueina og þionutzu-
 menn og alla adra huerer helltz sem þeir være adh med honum hefde vered til nauckurs styrks rada eda hollutzu og af avillum þeim sektum og sakferlum sem þa woru til komnar med þeim og biskupinum þotte biörn og hans menn brotliger ordit hafa uid heilaga kirkiu og sig sierliga til greint vñ adtavku halld og medferd a fyrrgreindum garde uazfirde kirk(i)unni og kirk(i)unar peningum þar. fra fysta er tittgreindr biörn gudinason gjorde þar nauckud med og til þess adh nu er. Og til sanninda hier vñ settum uær fyrr nefnder menn wor jnsigli fyrir þetta sættargiordarbref skrif-
 ad á kirkiuboli j langadal á festum lanberti episcopi. á sama are sem fyrr seigen.

585.

8. Oktober 1502. á Munkaþverá.

FINNBÖGI lögmaðr Jónsson fær Gottskalk biskupi á Hólum til fullrar eignar jarðirnar Ásgeirsár og Lækjamót í Viðid-
 dal med þriðjungi af þeim peningum, sem stóðu med jörð-
 unum, þá er Narfi Sigurðsson og Sigurðr Narfason luktu Finnboga þær, — gegn tilkalli og eignarorði biskups til Lögmannshlíðar í Kræklingahlíð.

AM. Fasc. XXXVI, 6, frumritið skinni. Af 4 innsiglium er nú eitt fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 3395. — Í bréfabókum er þetta bréf numstaðar ranglega árfært til 1506.

asgeirsaar bréf¹⁾.

Þath giorum vier brodir (inar med gudz naad abbote a mwnkapneraa. Guttormur nichulaasson og Magnus arnason godnum monnum viturligt med þessu woro opny brefe ath sub anno gracie millesimo quingentesimo secundo þridindagin næsta fyrir mikelsmessu²⁾. a grvnd i eýafirde worum (vier) i hia saaum og heyrdum aa ath finnboqe ionsson laugmann fleck verdugum herra biskup gottskaalke med handabande til fullrar eignar. friaals forrædis og laugligrar attecktar þridiungin i iordunum asgeirsaam og lækiamote er liggia i vijdedal i hwnauatzþinge med ollum þeim gaugnum og giædum eignum og itokum sem greindum iardar þaurtum fylger og fylgt hefner at fornu og nyu og hann war fremzt eigande ath og suo þridiunginn af ollum peningum frijdum og ofridum sem stodu med greindum iordum þa narfe sygurdzson og sygurdur narfuasson lucktu nefndum finboga laugmanni og teite þorleifssyne greindar iarder og peninga ept er þui sem þat bréf wtvisar þar vñ giort er og teitur hefuer ath sier tekit. Þier i mot i sama handabande fleck og upplagde nefndur biskup gottskaalk finboga ionssyne laugmanni til fullrar eignar og friaals forrædis allt þat tilkall og eignarord er biskupinn aatte edur eignast maatte i iordunne laugmanzhljfd epter þui sem sira eirekur sumarlidason hafde honum lnekt og feingit og þau bréf wt visa sem þar til heyra. Skilnde biskupinn at sier taka greinda iardar parta. og suo wt heimta og til sin taka þa lausa peninga sem þar til heyra og fyrr skrifat or. Sanmulcið³⁾ skillde og finboqe laugman hallda og at sier taka iordina laugmanzhlid sem fyrr skrifat stendr. skillde huor hallda til laga þeim jordum keypt hefde enn saa suara lagarptingum er sellt hefde. Og til sanninda hler vñ settum vier fyrr nefnder menn vor jncigle fyrir þetta bréf skrifuat aa munk-

1) Utan 4 bréfinu með gamalli hendi. 2) þ. e. 27. Sept. 3) Svo.

þueraa j eyafirde laugardaginn næstañ fyrir dionisij epi-
scopi et martiris gloriosi a sama aare sem fyrr seigr.

586. 9. Október 1502. í Stafholti.

STEPHÁN Jónsson biskup í Skálholti staðfestir skipan Vermund-
ar ábóta frá 18. Marts 1406 og Jóns biskups frá 10. Marts
1410 um sóknaskipti milli Akra og Krossholts.

AM. Fasc. LXV, 17, transskript á skinni frá 1. April 1613. —
JSig. 143. 4to bls. 315—317 á pappir, skr. c. 1600. — AM. Apogr. 1671
(eptir LXV, 17). Sbr. DI, III, Nr. 585 og 608.

Domur og Bref fyrer krossholttz kirkiu þjngum¹⁾.

Wier biskup stephan med eudz nad biskup j skalholtti
giore²⁾ godum monnum kunnugt med þessu voru opnu brefi
ad sub anno gratie [∞. ð. ij^o ³⁾] miduikudagiun fyrir dionicio
sociosque ⁴⁾ j hijtardal kom fyrir oss arnor finnsson oc þor-
arinn stephansson med þaug bref oc maldaga sem þeir
höfdu oc vottudu vm maldaga millum krossholttz kirkiu oc
akra. beiddu þeir oss oc krofdu ad giora endilegann veg á
j millum greindra kirkna vm þann skilnad sem þeirra var
a millum vm þat huat huor þeirra skyldi taca til rentu af
þeim bæum sem fyrir sunnan hijtaræa eru oc til krossholttz-
kirkiu liggia til tijunda. lögdu þeir fyrr greindir menn vnd-
ir vorn dom edur skipan ad hafa þat oc hallda. huor firir
sijna kirkiu æfinliga sem vier dæmdum edur giordum hier
vm greindra kirkna j millum bædi vm renttu af sөгdum
bæum oc suo vm afgialld fra ökrum til krossholttz huorsu
mikit þat skyldi gialldast arliga. Hofum vær jnnuirduliga
skodat oc ransakat fyrr sagt bref oc maldaga sem þeir þar
fram baru huor fyrir sijna kirkiv. oc leist oss oc odrum
prestum oc prelatum þeim sem vier til kældudum med oss
bædi þan bref oc maldaga(r) sem þar voru vm giordir j morg-

1) Aptan á transekr., og á við 8li bréfin, sem í því eru. „Gamall domur
vm maldaga milli Krossholttz og Akra Anno 1502“, 143. 2) Svo. 3) ∞
mjð ij^o, transskr. 4) þ. e. 5. Oktober.

um greinum oskialligir oc ei halldast mega vppa akra kirkiu huorki bref nie maldagar vtan þat bref sem giort hefnr vermundnr aboti æ helgafelli þa hann var officialis heilagrar skalholtzkirkin huort ad greinir vm giord oc skipan eyrdz biskups j skalholtti vors forverara oc flejri annara skalholtz kirkiu formanna giordir oc skipaner hnor epttir annann hefnr stadfest oc skipat vegna akra kirkiu sem sagt bref vtarmeir inneheldur oc wtuijsar. sno oc bref bisknps jonz skalholtz biskups þar med festu brefi vermundar abota. huer allar adurgreindar skipaner oc giorder heilagrar skalholtzkirkiu formanna hier vm giordar sem j greindu brefi standa. skipati oc giordi lögligar med sijnu brefi. ad þær skylldu æfinlega standa oc obrjgdnliga halldast sagdra kirkna j mille. vndir wtsetnijng heilagrar kirkiu oc hennar sacramenta sem sagt bref wtuijsar. Nu æf þvi ad oss leyrt þesse bref skiallig og riettuislega gior verit¹⁾. giorum vier þau endiliga lögleg oc stödug oc obrjgdiliga halldast skulu med ollum sijnum greinum oc articulis. þvi ad heilags anda nad til kalladri giordum vier þa skipan æa med fullnm lagawrskurdi ad af ollum þeim bæum sem fyrir sunnan kallfalæk eru oc til krossholtz kirkiu liggia oc sno heita kalfalækur. skydzholt. hamrar. laxarholt. skutilsey. vognr. hnalseyar. oc eyriksstadir. jslEIFARHUS skal af ollum þessum fyrr skrifudum bæum gialldast allir lysitollar til akra kirkiu æfinliga hier eptir. enn af ollum bæum fyrir sunnan hijtara þeir sem til krossholtz kirkin liggia skal jafnan færa lijk til krossholtz þa þangat er vel færtt ad frá teknum eiriksstodum. jslEIFARHUSUM oc hua(l)seyum. ef þar er bued. enn þa til akra ef þangat er ecki vel færtt. skal helmijngur af þeim hlunnindum sem lijkunum fylgia. gialldast til akra æfinliga hier eptir huortt sem færd eru oc suo skal alldri gialldast fra økrum til krossholtz meira en vj aurar arliga. skulu bændr af greindum bæum fyrir sunnan kalfalæk hallda kirkingardi vm akra kirkiu. skal þeim oc rett ad sækia tijdir til akra æa ollum helgum dogum vndan teknum enum stæstum haatjrdum. skal

1) vera 143.

þesse vor giord oc wrskurdur æfinliga standa hier eptir vm alldur oc æfi greindra kirkna j millum fastur oc stöðugur enn huerr hann ryfur eda hier j moti giorir. þa skal hann falla j bann oc vera vtsettur af heilagri kirkiu oc hennar sacramenttis oc allir þeir er þa skipan hallda oc hylla er hier aa mote wottar. Svo oc hefum vier dæmtt oc wrskurdad oll þau bref oc maldaga sem hier aa moti votta onýt oc ad engu halldandi. huortt það er vm sagda liostolla eda meira afgialld en fyrr skrifat er.

var þessi vor domur oc wrskurdur af oss sialfum innsigladur oc jnn scriptis fram borinn j greindri hijtardals kirkiu. oss j domz sæti sitiandi morgum godum monnum nærverandi oc oz samþýckiandi. sigurdi jonssyne oc helga jonssyne officialis. Einare snorrasyne. magnuse bardarsyne. Einare jonssyne oc katli bøduarssyne prestar. huorir sin jnnsigli med voru jnnsigli settu fyrir þetta domzbref oc wrskurd. skrifat j stafholtti j borgarfirdi sunnudaginn næstan fyrir calixtusmesso á sama ári oc fyrr seiger.

587.

11. Október 1502. undir Staðarfalli.

28. Janúar 1503. á Staðarhóli.

GUÐLAUG Finnbogadóttir selr Sturlu Þórðarsyni bónda sínum jarðirnar Ingvildarstaði, Reyki og Daðastaði á Reykjaströnd við Skagafjörð fyrir hálfu Staðarfalli á Meðalfellsströnd með fleirum atriðum, er bréfið greinir.

AM. Fasc. XXXVI, 10, frumrit á skinni með öllum (4) innsiglium.

Felzstrandar bref.

fyrir Jngvalldarstodum og Daðastodum.

Þath gerum uær halldor prestur týrfingsson sigurdr narfason biorn jonsson ok gudmundr þolleifson godum monnum uiturligt med þessu uoro opno brefi at arum epter guds burd .C. d. ok íj. ar þridiudaginn næsta epter fides uirginis et martiris¹⁾ j badstofunne under stadarfelle a medalfellzströnd

1) þ. e. 11. Okt.

uorum nær j hia sanm ok heyrðum ðá ord ok handaband þessara manna af einne alfu ærligs dandimanz stulla bonda þordarsonar. enn af annare hans dandi kinnu gudlaugar husfreyio finnboðadotr at sno fyrir skildu at fyr greind gudlang husfreyia sellde stulla bonda sinum. þriar jarder er hun atte ðá reykiastronð j¹⁾ kirkiv sokn ok suo heita jngnelldarstader reyker ok dadastader med ollum þeim gôgnum ok gæðum sem greindum jôrdum fylger ok fylgkt hefer at forno ok vjo ok greind gudlôg husfreyia vard fremst eigandi at. hier j moth gaf fyrir skrifadr stulli bondi halfa jordina stadarfell ðá medalfelzstrônd med sama skilordi. en þat sem fyrir skrifadar jarder ero dýrre enn halft stadarfell skýllði gudlang husfreyia eignazt sma jarder af bondans jôrdum þeim sem hier ligia ðá felzstrond. Enn ef gud kalladi stulla bonda fyrir af verollinne enn optskrifada gudlôgu husfreyio þa skylde hun hafa uald yfer ollom gardinvm ok jorðunne stadarfelli sno leingi sem hun lifer leinglanst. jtem skildi bondin stull'i suo fyrir j fyrir skrifudu jarda-kaupi. ef gud uilldi suo skipa at ecki uære hiner some beggia þeirra erfingiar stulla bonda ok gudlaugar husfreyio þa skylldn hans erfingiar aptr leysa alla fyrir skrifada jôrd stadarfell vnder sig epter hana dauða enn gjallda hennar erfingium adrar jarder jafndýrar. jtem lýsti stulli bondi mala gudlaugar husfreyio sinar j sín gard. ccc. hundrada ef hvn lifer honnm leingur. Enn halft þridia hundrat hundrada ef hann lifer henne leingr.

for allr fyrir sagðr gerningr fram med fullv handabandi.

Ok til sanninnda hier vm festum uær fyrir skrifader menn var jnsigle fyrir þetta bref skrifat a stadarholi j saurbæ festum agnetis secundo are sidar enn fyrir seiger.

588. 16. Oktober 1502. á Skinnastöðum.
MAGNÚS Jónsson selr Gottskalk biskupi og heilagri Hóla-

1) eyða fyrir nafnau í frbr.

kirkju til fullrar eignar jörðina Sveinungsvík í Þistilsfirði og þar með tíu hndrnð, gegn því, að biskup taki Jón son Magnúsar níu vetra gamlan til nppfæðis og lærdóms með því skilorði, er bréfið hermir.

AM. Fasc. XXXVI, 4 frumrit á skinni. Af 5 innsiglium eru nú tvö fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 3393.

Brief nm Sveinungsvíkj¹⁾.

Path giorum vier gudmundr prestr olafsson. magnus arnason. narfi benedictzson. jon andresson. og asgrimr hallzson godvm monnum kvnngt med þessv vorv brefi. at svb anno gracie 1000 d^o ij^o. a skinnastodvm j auxarfirdi. a fimta daginn næsta epter bartholomeusmessv²⁾ vornm vier hia. sðvm og heyrðvm æ ord og handaband. virduligs herra biskups godskalks og magnvsar jonssonar. at sua fyrir skildn. J fýstu at magnus jonsson selldi med handabandi biskup godskalk og heilagri hoola kirkiv til fvllrar eignar og frials forrædis jordina sveinungsvíkj er liggr j svalbardz kirkiv sokn j þistilsfirði. med ollvm þeim gögnvm og giæðvm. sem greindri jorðv fylger og fylgt hefer at fornvm og nyiv og hann hafdi fremzt eigandi at ordith. og þar med .x. hvndrvth. hier j mot lofadi biskup godskalk at taka til sin son magnusar jonssonar. er jon heiter. ix. vetra gamlañ. til vppfædis og lærdoms og at fa fyrir hann leyfi af pafaligv valldi til at verda prestr og þar epter lofadi hann at vigia hann til prestz og veita honum eitthvert beneficivm. skýlldi þessi giorningr og lofan standa obrigidiliga fyrir hvorra tveggia hond hverr sem kirkivnnar formann kýnne at verda. at sveinninn skýlldi sitt frialsmannligt vppfædi fa matar og klæda. þar med lærdom og vigslvr. ef hann endiz til. en ef hans kynne vid at mi-sa þa skýlldi þo kirkivnnar eign jordin og peningarner. lofadi biskupinn ogh at giefa sitt bref og janscigli vpp æ vm sveinsins framfæri. lærdom og vigslvr. sva at þat mætti sýnast at biskupsstolnvm ef biskupsins kýnne vid at missa. Skyllði þessi greind jord sveinungsvíkj greidast og gialldast þa biskupinn villdi og piltr-

1) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. 2) þ. e. 25. Aug.

inu er æ framfærid kominn. en þav .x. hvndrvd sem þeim fylgia. skyldi magnus giallda þa hann mætte vel vid kom-
 azt og hvorvm tveggivm væri hentiligt. at afskildvm koppl-
 vm. þier til lofadi greindr magnus enn .x. hvndrodvm. og
 gialldi þa vt er honum veri hægt vm. en ef magnus kynne
 fyrr fra at falla en þessir peningar væri gollduer edr greidd-
 er. þa lofadi hann at lýsa fyrir vottum. hvad epter stædi
 ogollidith af greindvm peningvm. Skýldi tíft nefudr mag-
 nus svara lagariptingv æ opt nefndri jordv sveinvngsvívk.
 en biskup edr kirkiynnar vmbodsmadur hallda til laga.

Ogh til sanninda hier vm settum vier fyrr nefnder menn
 vór jnnscigli fyrir þetta bref giort æ skinnastodvm j oxar-
 firdi. æ svnnvdaginn næsta epter calixtusmessv. æ sama ári
 sem fyrr segir.

589. 31. Oktober 1502. í Steinsholti.
 ÁREIDARGÆRÐ og landamerkjaskipan Þorvarðs lögmans Erlendssonar milli jarðarinnar Núps í Eustrahrepp og jarða stadarins í Skálholti (*varhugavert bréf*).

AM. Apogr. 1967 „epter transcripto æ pappir hia Vigfuse Jonssyne æ Leyrá. Eg efast um þessa brefs rígtugheit. Dad synest vera smid-
 ad ur ödru areidarbrefo. sem ödruvis hafe vered“ (Árni Magnússon).

Þeim góðum mönnum sem þetta brief sia edur heýra sende eg Þorvarður Erlendsson lögmán snnnañ og anst-
 añ á Jslande kvediu Gudz og sijna¹). kunnugt giðrande ad þa lided var frá hingadbrd vors herra Jesu Christi M. d. og ij ár langardægenn næstañ fyrer allra heijlagra mesðu vñ hausted²) i Skalhollte i biskupstungum kom Stephan med Gudz nðd biskup i Skalhollte fyrer mig og beidde mig og krafde vppa laganna vegna ad rida á landamerke j millum Nups i austrahrepp og stadarjardanna i Skalhollte. suo sem logboken giðrer nðd fyrer. giorda eg og so ad eg reid

1) Svo. 2) þ. e. 29. Okt. (1502).

á þesse somu landamerke med morgum göðum mönnum med mjer tilkollndum s(ira) Einare Jngemundarsyne er þa var ráðzmadur i Skalhollte. Gndmunde Einarsyne suðrnum logriettumanne. S(ira) Teite Þorsteinssyne. Blasius Ormsseyne og þessnm bændum og göðum mönnum med ríjdande Erlende Sigvatssyne er so latande eid sór fyrer mjer i Steinsholte J eystra brepp manudægenn næstañ fyrer allra heilagra messu um hausted¹⁾ er eg beidda hann og krafde ad bera riett vitne og satt sem hann villde sveria effter. er hann giörde so ad hann firnefndur Erlendr var þar nær og heirde sira andres arnason þui lisa fyrer sier ad þau landamerkia bref sem hann hafde i mille Nups adurnefndz og stadarens jarda skyllde hann brenna og þan være betur brend og frelsa so súl fódurs sins. Soru og þrijr bændur þeir er þar voru Ellster menn og leingst vered og þar leingst bued. so latande bokareid Gunnar Biarnarson er sig reiknade siötugur mann ad alldre edur betur. Þorkiell Sigvatsson lx. vetra edur betur og Marckus magnusson. ad þeir vissn ej annad sannara fyrer Gude (enn) ad staduronn i Skalhollte og stadarens jarder ætte nr Hellnaholite og ofañ i Kietelhól. og so sionhending i Diaknastein fyrer nordañ Diaknapoll og riettseyne i Þiðrsaa. Skipade og firnefndur þorvardur logmann so felld landamerke Effter það vestur i lækenn er fellnr fyrer austañ tuned á hamarsheide. skipade eg firnefndur þorvardur lógmann so felld landamerke effter þrattnefndra manna sógn er á ridu med mjer millum Nups og ása nr vordunum og nordur i lækenn ur vordunne og fram i Sigmundarskard ur Sigmundarskarde og fram i Steinkiered og ofañ i Steinkiered annad og rettsine ut i kaldá. So og var eg þar nær þorvardur lógmadur i Skalhollte og fleijre menn adrer ad sira Einare Jngemundarson handfeste biskup Stephane so felldañ vitnesburd ad hann hefde heyrt goda menn seigia fyrer sier ad nupur ætte ej leingra enn ur steinkierinu og i grafernar fyrer nordañ Skaffit. ur grofunum og i skogar-gótu fyrer anstañ Skaffit. Ad so þrófudu og fyrer mig komnu

1) þ. e. 31. Okt. (1502)

og tilkolludum þeim bestu dandismönnum er hið mior voru og mior sambickiundum i dömsæte sitiande sagda eg i Gudz nafne döm¹⁾ med fullum laga urskurde þau sömu landamerkiabrief er Páll Teitsson synde mior og þar vöru lesiñ ð landamerkiastefnunne önytt og ad aungvu halldast eige. þui þar brieferñ hallda sogn enn aungvum²⁾ swardaga nema firnefnur Páll Teitsson löfte sveria innafñ tueggia manada ad heyrdum urskurdenum fyrer lögmannelum Þorvarde Erlendzsyne tuð lögleg vitne ad Nupur hafñ ött þesse þrattnefnu itok i stadarens jarde.

Sambickte þennañ minn urskurd adurskrifadur biskup Stephan og sette sitt Jnsigle med minu Jnnsigle fyrer þetta urskurdarbrief skrifad sama stad og dag sem fir seiger.

Þetta firskrifad brief er riect coperad og samañlesed effter þeirre logmans öreid sem Erlendur biarnason i asum hafde. og til merkis setium vid ockar handskriffter hier vnder. ðsum 1665. 2. Jan.

Thordur Sturlason Ellendur biarnason
Eh. meh.

590. 3. Nóvember 1502. í Skálholtí.

STEPHÁN biskup í Skálholtí selr Þorvarði lögmanni Erlendzsyne jarðirnar Árbæ, Fossnes og Þórisstaði í Ölvesi fyrir jarðirnar Traðarholt og hálfu Langholt í Flóa.

AM. 282. 8vo bl. 119 a—b (Bréfabók Gizurar biskups í frumriti 1540—1547). — AM. 266. Fol. bls. 109—110. — AM. Apogr. 2794.

gamallt kaupbreff fyrir jorðum minum³⁾ j auluesi.

Þad gjaurum uier arne snæbiarnarsou abote j videy. sira Einar ingemundarson radzmadur j skalholtti. sira augmundr Palsson kirkiuprestr j Schalholtti godum monnum viturligt med þessu voru opnu breff at þa er lidit uar fra gudz burd .M. d. og ij örr j Skalholtti j biskupstungum j skrudhusino fimtudaginn næstan epter allra heilagra messu vm veturinn uorum uier i hia saum og heyrdum öð ord og

1) Svo; rétt: amen. 2) Svo. 3) þ. e. Gizurar biskups.

og handaband þessara manna ærlegs herra Stephans með guðz náð biskups skálholts. og þorvarðs Erlendssonar laugmannz sunnan og austan á Íslandi at suo fyrir skildu at greindr biskup Stephan selldi þorvarde erlendssyni arbae og fossnes fyrir .xxx. c. þorstadde þar næsta .xc. er liggja í auluesi í arnarbælis kirkiusokn. til fullrar eignar og frials forrædis með aullum þeim gaugnum og gædum sem greindum jordum fylgia og fylgt hefir að fornu og nyio og hann varð fremst eigandi at bæði sinna uegna og stadarens í skálholtsi í mid merki edr garda til motz uid þa sem laund eiga utan og sunnan næst greindum jordum. Hier í mot gaf fyrr greindr þorvardr Ellendzson adr greindum biskup stephane jordina tradarholts fyrer xxxc. er ligger í stockseyrar kirkiusokn og .xx. c. í halfu langholtsino í floa. er ligger í hraungerdis kirkiusokn til fullrar eignar og frials forrædis með aullum þeim gaugnum og gædum. sem greindum jordum fylger og fylgt hefir at fornu og nyiu. oc hann varð fremst eigandi ath. Hier til fyrr nefndra jarda skylldi biskup Stephan gefa þorvarði Ellendzsyni .x. mælnytu kngillde edur aunnur .xc. þau þeim semöi. ríða á landamerki jnnan xij manada sem laugbok giorer ráð fyrir. Suo og skylldi huor þeirra eignast fe það allt er þar finzt í iordu edr á. og ecki yrði laugligir eigendr at. skylldi huor hallda þeirre iordu til laga er keypti enn suara lagaríptingum á þeirri er selldi.

Samþykke með jayrði og fullu handabandi þessir fyrnefndir menn abote arne. sira Einar og sira augmundur þetta jarda kaup vpp á kirkiunnar vegna. staudugt og obrigdulegt. það fremsta þeir mattu með laugum giora. og settu sitt juncigle með þrattnefndz biskup stephans juncigle fyrir þetta jarda kaupsbref. er giort var í sama stad. deigi og áre sem fyr seiger.

syni fult umboð til þess að riða á rekamörk og landamerki milli kirkjueigna Viðeyjarklaustrs og Staðarstaðar í Grindavík.

AM. 288. 4to bl. 16—17, skr. c. 1570 (Bessastaðabók).

Vær steffan með gvdz nad biskup j skalholttí giore¹⁾ godvm monnvm vitvrliggt med þessv vorv opnv brefi at vier hofvm gefid Þorvarde Ellendzsyni logmanne sunnan oc avst-an æ Jslandi fvlltt oc allt vmbod til at rida æ rekamork oc landamerki æ millvm kirkiv eigna klavstræinz j Viðey oc Stadar stadar j Grindavik med þeim godvm monnvm sem hann vill til kalla med sier oc giora orvgtt skiptti j millvm sagdra kirkna epter því sem þeim synizt rieltazt fyrir gyde oc monnvm oc maldagabækurnar æ greina.

Oc til sanninda hier vm settvm vær vortt insiglle fyrir þetta bref skrifad j skalholtti in profesto sancti Leonardi abbatis et confessoris anno domini M. d. ij. ar.

592.

29. Nóvember 1502.

á Hólum.

Dómr klerka útnefndr af síra Eiriki Sumarliðaasyni í umboði Gottskálks biskups um kærur biskups til Þórðar Þórðarsonar, Hallvarðs Jónssonar og Auðunar Sigurdssonar.

AM. Fasc. XXXVI, 3, frumrit á skinni. Af 7 innsiglum eru nú 2 fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 3392.

Domur B(iskups) Gottskalks um Þord Þordarson Hallvard Jonsson og Aunund(!) Sigurdzson²⁾.

Þat giorvm wer hallvardur biarnarson þessi jonsson petur palsson þorsteinn ketelsson steingrimur þessason prestar holabiskupsdæmis ok jon þorvardzson messvdiackn [ens sama stadar³⁾] godvm monnum viturliggt med þessv vorv opnv brefi þa er lidet var fra hingatbvrd vors herra jhesv christi þvsvnd fimm hvndrvd ok tvo ar j vidvik j vidvikar-

1) Svo. 2) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. 3) með morauðara bleki, en álíka gamalli hendi og hitt.

sveit manvdagenn næstan fyrir marteísmessv vñ havsted¹⁾ vorvm vær j dom nefnder af eirike preste svmarlid²⁾syne er virðvligur ok vor andalegur fader herra gottskalk med guds nad biskup æ holvm hafde sitt vmbod feinget at dæma vñ þær aakiærvr sem biskupenn kiærði til þeirra þordar þordarsonar ok hallvardz jonssonar avdvar sygurdssonar ok stefnvnar jnne hallda. j fyrstv dæmdum vær allar stefnvnar logligar ok þa riettleiga fyrir kallada. kendvst þeir avdvn ok hallvardur sinar stefnur þar fyrir oss enn stefnan þordar þordarsonar var þar svarið af tveimur skialligvm vottvm. j annare grein dæmdvm vær af fyrr nefndvm þordi þordarsyne mork j stefnvfall nema hann syne loglig forfoll at hann matte ecke koma eda hans logligur vmbodsmadur. enn j þridiv grein dæmdum vær oll þessi mal j næstv presta-stefnv til biskupsins vnder þann dom sem hann þar yfer seiger eda vt nefner nema biskupin vile þordi þordarsyne annan dag tilsetia ok alla þessa adurgreinda menn skylduga þar ad svara sem logliga stefnda. enn því dæmdvm vær so ad oss litvz ðll þessi mal hærrí ok meiri enn vær treystvntz yfer at tacka ok svmeleg nokvd so faheyrd. enn vm þord þordarson leizst oss þat nærri logvnm ad hans profum væri ollum fyrirskotted nema biskupenn vile meire nad til gefa vpp fra því hann kom eki j sagdan stefnudag an forfalla.

Var þessi vor domvr vpp sagdur j sama stad ok ar sem fyr seiger.

Ok til sannenda hier vñ settvm vær fyrr skrifader prestar vor jncigle fyrir þetta domsbref skrifat æ holvm j hialttadal þridivdaginn næstan fyrir andreasmessv æ sama are sem fyrr skifat stendvr.

593.

[1502].

BRÉF Stopháns biskups Jónssonar til ónafngreinds frænda

1) p. e. 7. Nóv.

Lénarðs fógeta um gjöld og aflausn og kirkjuleg fyrir „svodan stórbrotamann“ sem Lénarðr var.

AM. Fasc. LXIV, 24. Það, sem stendr hinumegin á skiunblaðinu, er frá 1497; frá því ári getr þetta þá ekki verið, en alt er þetta úr bréfabók Stepháns biskups. Espólin árfærir dráp Lénarðs fógeta til 1502, og þannur hönd er á þessu en því, sem stendr hinumegin á blaðinu. Lénarðr hafði gert ýms spillvirki og sezt á Arubæli í Ölfusi, en Torfi í Klofa fór að honum og drap hann.

Enn af því að oss oc morgum godum monnum er kun[igt] j hver[su] morg brot greindur lienard hefer fallit vid eud heilaga kirkiu oc oss epter því sem vær sialfer sögdum honum j vor.

jn primis um vid oc adra þa hluti sem hann hefer halldit fyrir heilagri kirkiu oc oss þvert j moti vorum vilia. jtem um mannslagit j vetur.

jtem um misþyrming vid brodur arna slaandi hann til mikilla meizdzla a sialfan paschadagin j vor. oc hefer hier j avngva lausn fyrir tekit sem honum ber oc vm þat fleira sem vær kvnnvm icki¹⁾ j þessv sinni allt að greina. Enn saker þess að þer ervd nv hier j landit hans nanastur frændi þa vilium vær vita vt af ydur hvor[t] þier vilit giora nægiv heilagri kirkiu oc oss j bot oc betran fyrir brot adr nefnds lienardz vt af þeim peningum sem hann hafði medferdias epter því sem dandi monnum þikir mögult. en vær giorvm þa af vorum parti vm lavsn oc adra hluti sem til standa epter því sem skialigt þikir. sierlega vm kirkiuleg kvnnvm vær icki²⁾ minni tænad²⁾ að taka uppa heilagrar kirkiu vegna en þriatigi c j betran fyrir svodan storbrotamann. til þess að hann fai kirkiuleg.

594.

1502.

VÆDMÁLAREIKNINGR Skálholtsstaðar.

AM. Fasc. LXIV, 25, minnisblöð Stepháns biskups á skinni.

1) Svo. 2) mjög óljóst; kynni og að mega les: „gjöld uid“.

Datum et cetera Ɔ d. ij. ár.

- Jtem Ragneide j hofda. viij. alnar vadmáls.
 Jtem joni austfirðing. viij. alnar.
 Jtem magnusi þordarsyni. iij. alnar.
 Guttormi narfasyni. v. alnar.
 Þorkele vilialmssyni. iij. alnar.
 joni diakna sigurdssyni. iij. alnar.
 Fatækum. ij. alnar.
 Joni gudmundssyni. viij. alnar.
 Ɔatteus. vij. alnar.
 Jtem Oddi brandssyni uod.
 Þorleifi hafðidasyni broka uadmal.
 Þorlaki brokauadmal.
 Brande jonssyni brokauadmal. oc iiij. alnar til hempu.
 Joni þoruallssyni til broka.
 Joni jonssyni til broka.
 ix. monnum ilegvadmal. vij. alnar. huerium ij^{ur}.
 Kautlu skalakonv iiij. alnar.
 Þorsteine þorl(e)ifssyni. ij. alnar.
 fiorar alnar joni tumasyni.
 Hólfra fiordu alin sigurdi henrekssyni.
 Signate þordarsyni. xij. alnar vadmals.
 Jtem vod uadmals logmanninum.
 Jtem joni eirekssyni. viij. alnar.
 Jtem olafi mikelssyni. viij. alnar vadmals.
 Godmundi a spoastodum. vj. alnar uadmals.
 Helga jonssyni halfa. vj. aliñ vadmals.
 Jtem hafde biskupinn. vij. alnar uadmals.
 Sera augmundi. xij. alnar uadmals.
 gudrunu olófsdottur. vij. alnar.
 Ɔagnusi þoruardsyni halfa adra alin.
 Sera katle. viij. alnar.
 Sera augmundi xvj. alnar.
 Sera joni. viij. alnar.
 Jtem iij. messudiaknum sinum. iiij. alnar huerium.
 Joni austfirðing brokauadmal.
 Halldori litla. iiij. alnar vadmals.

Steini halfa fimtu alin oc ellende litla halfa. v. aliñ.
 helgu asmundzdottur. vj. alnar vadmals.
 þorsteini þorleikssyni brokauadmal.
 Joni kalek brokauadmal.
 þorleifi snorrasyni [vj. alnar¹⁾
 þoruarde diakna iiij. alnar.
 valgerde. tæpar. ij. alnar alna.²⁾
 helga. v. alnar.
 Jtem þorsteini diakna. brokauadmal.
 þorleifi diakna. vij. alnar vel.
 Margretu systur biskupsins. v. alnar.
 vij. alnar grimi.
 Brokauadmal þordi hestamanne.
 þorsteini j botni. vvj.³⁾ alnar.
 arngrimi .viiij. alnar.
 Helgu⁴⁾ guttormssyni. vj. alnar.
 gudlaugi .vj. alnar.

595.

1502.

MÁLDAGI Norðtungukirkju í Þverárhlið.

JSig. 143. 4to bls. 830 á pappir skr. c. 1600 (Garðabók)

nordtunga aptur.

Anno domini M^o. d^o. ij. var kirkian j nordtungu giarð
 firir xiiij suo sem asmundur jonsson hafði latid giora hana
 vpp enn adur hafde hinn forne kirkiuvidurinn verid giarð
 firir iiij merkur.

596.

27. Marts 1503.

á Munkaþverá.

EINAR ábóti á Munkaþverá selr Guðmundi Þorleifssyni jörð-
 ina Ásgeirsvöllu í Skagafirði fyrir jörðina Tjarnir í Ljósa-
 vatnsskardí.

AM. Fasc. XXXVI, 15, frumrit á skinni, og hafa aldrei fyrir því

1) [tvískrifad. 2) ala, hdr. 3) þannig. 4) þannig.

verið fleiri en fimm iunsigli, sem nú eru öll dottin frá. — AM. Fasc. XXXVI, 16, annað frumrit á skinni, og hafa fyrir því verið átta innsigli, sem nú eru öll dottin frá. — AM. Apogr. 8030.

jardakaupsbref fyrir tiornum¹⁾.

Dath giorum wier finboge prestr einarsson. Stulle magnusson. jon finbogason. hallr ellendzson²⁾. hallr asgrimsson. einar olafsson ok sueinn³⁾ eiriksson godum monnnm viturligt med þessu woro opnv brefe sunndagin næsta epter anuñci(aci)onem sancte marie a munkapueraa j eyafirde þa er lidit war fra hingadburd wors herra ihesu christi þushnd⁴⁾. v. hundrut og iij aar worum wier i hia. saaum ok heyrdum aa ord ok handaband herra einars abota a munkapueraa med samþycki sina conventubrædra af einne alfw ok gudmundar þorleifssonar af annare. at suo fyrir skilldu at herra einar abote selldu gudmunde þorleifssyne iordina aarsgeiruollu⁵⁾ i skagafirde er ligr i reykia kirkiu sookn til fullrar eignar ok frials forrædis. med ollum þeim⁶⁾ gaugnum ok giædum eignum ok itaulum sem greindri iordu fylgir ok fylgt hefer at fornn ok nju ok klanstrid a mwkapveraa ward fremzt eigande ath. hjer imot gaf aadr nefndr gudmundr iordina vestri tiarner j liosavatzskarde er ligr i haals kirkiu sokn. med ollum þeim gognnm ok giædum sem fyr greindri iordu fylger ok fylgt hefuer at fornn ok nyn ok hann [oc hans fader⁷⁾ vard fremzt eigande ath. til fullrar eignar ok frials forrædis abotannm ok klanstrinu a munkapneraa ok þar til iiii malnytn kwgillde ok iiii hundrut i þarfigum peningum. skilldu⁸⁾ huoru tueggju⁹⁾ hallda til laga þeirre jorðv¹⁰⁾ er keypte. enn suara laga riptingu¹¹⁾ aa þeirre er selldu.

Ok til saninda hier wm settnm wier fyrr nefndr menn wor incigle med conuentubrædra incigle fyrir þetta

1) Utan á XXXVI, 16, með gamalli hendi. 2) ok, b. v. XXXVI, 16. 3) sueinn (!) XXXVI, 16. 4) þvshvndrat XXXVI, 16. 5) XXXVI, 15; augeirsvöllu XXXVI, 16. 6) sl. XXXVI, 16. 7) [sl. XXXVI, 16. 8) XXXVI, 15; skyldi XXXVI, 16; 9) tveigiv XXXVI, 16. 10) b. v. XXXVI, 16. 11) riptingum XXXVI, 16.

breff. Skrifuaf þ sama stad [ok aare degi sidar enn¹) fyrr
seigir.

597. 17. Apríl 1503. í Skálholti.

STEPHAN biskup í Skálholti samþykkir og staðfestir máldaga Ásskirkju í Borgarfirði, er Sigvarðr biskup hefir gert, og Goðsvin biskup og Sveinn biskup höfðu áðr samþykkt. (Nr. 2).

Eptir afskrípt í visitaziubók Borgarfjarðarprófastsdæmis 1705—1730, staðfestri optir frumritinu á skinni 28. Nóv. 1710 í Reykholti af Hannesi prófasti Halldóressyni og þremur öðrum. Sbr. Nr. 2 að framan.

Vier stephan med guds nad biskup í skalholtti giorum góðum monnum kunnugt med þessu voru opnu breffí ath vær samþeckium. stirkium og stadfestum þann sama maldaga kýrkiunnar í asi í borgarfirde sem sigvardur biskup vor forverari í skalholtti hefur giort um ádnr greinda kirkiu í ase og suo er latandi sem þessi skrd. ut visar er hier er med fest þessu voru breffí og foruerarar vorer í skalholtti biskup gotsuin og biskup sueið godrar minningar hafa skipat stirkt og stadfest. epter þui sem þeirra breffí þar um giord ut uisa. og hier er somuleidis med fest þessu voru breffí. Og til sanninda hier um settum vær vort insigle fyrir þetta breffí skrifat í skalholtti hinn v dag paska anno domini m^o d^o tertio.

598. 29. Apríl 1503. í Helgastöðum.

DÓMR útnefndr af Finnboga lögmanni Jónssyni um ferjan og félegheit Torfa Finnbogasonar fyrir það, er hann varð að skaða Þórði heitnum Brynjólfssyni.

AM. Fasc. XXXVI, 11, frumrit á skiuni. Af 18 inusiglam eru 5 fyrir bréfinn. Bréfið er með herði Finnboga lögmenns.

1) [XXXVI, 15; deige ok aare sem XXXVI, 16.

Um Torba Finnbogason

hann dæmdur fridhelgur til kongsins nada.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda magnus þorkelsson. einar einarsson. biorn einarsson. petur thomasson. hauskuldr runolfsson. gamli þorsteinsson. eirekur juarsson. sigurdur sueinbiarnarson. audun sigurdzsson. ion þorlaksson. jon magnusson og biarni jonsson. Q. G. og sina¹⁾ ad sub anno gracie .M^o. d^o. tercio a laugardagin nesta fyrir festnm philipi et iacobi a helgastandnm j reykjaladal a þingstad rettnm uorum nier j dom nefnder af erligum manni finboga ionssýni laugmanni nordan og uestan á islande ath rannzsaka skoda og dom á ath leggja um þau bref og skilriki er þar fram kuomn a uegna torfua finbogasonar ok²⁾ nm hans ferian og feligheit fyrir það sakfelle. er greindr torfui hafde oforsýniu j fallit. þa hann uard ath skada þorde heitnum brýniolfssyne. kom þar fram j fyrstu tolf manna doms bref suo hlíodanda ath á lauglign aurfarþingi hafde fram komit med suaurdum bokar eidum uiglysing og nattstadr fyrnefnz torfua upp á adrneft sakferli og mannskada og þessi sama viglysing uar dæmd med aullnm sinum greinm lauglig og fullmegtug efter laugbokarennar ordum bædi utan landz og innan. kuomu þar fram annur bref nnder godra manna inciglum ath erfingiar og eftermalmenn þordar brýniolfssonar hauflu giort fullkomna satt med þratnefdan torfua upp a þetta fyrneft manslag og sakfelle med aknednum botum og borgan fyrir settum luktum og afhentum giolldum og gridasaulum efter skrifudum skildangum med gefnum gridum og handselldum af erfingim og eftermalmonnum titnefnz þordar sem fyr skrifath er med aullum þeim greinum og skildaga sem laugmalid skipar og skýrer ath grid eign fyrir mannslag ath gefazst og giorazst efter laugum. kom og fyrir oss ath þratnefndr torfui hafde komizst a kirkinnar nader lansn tekid skript halldit fyrir tittneft sakferli. suo og hafde torfi feligan dag af kongsins nalde. og suo full borgan sett

1) Svo. 2) Svo fullum stöfum hér.

fyrir kongsins þegngillde og kirkiunnar sakeyre. birtizst og fyrir oss huer uorkunn nefndum¹⁾ torfua dro til þessa nerks. Nu fyrir þan skulld ath þrattnefndr torfui hafdi a kirkiunar nader komizst lausa tekit satt giorfua grid þegith þetur golldit dag feingit og bodum milli komit badi uit kongdominn og erfingiana efter þui sem fyr greind bref og skilriki þar um giord ut uisa. þui dæmdum uier fyrnefnder domsmenn med fullu doms atkuæde optnefndan torfua finbogason fyrer þetta tittnef(n)t mannslag og sakfelli feligan og fridhelgan fyrir huerium manni huar hann kann fram koma. flýtianda og feriana ut af landet under uors nadig herra kongsins landzuistar gior efter þui sem laugin utuisa. Og til sannenda hier um settum uier fyrrgreinder domsmenn uor incigli fyrir þetta domsbref giort²⁾ var i sama stad deige og are sem fyr seiger.

599. 29. Apríl 1503. á Helgastöðum.
FINNBOGI lögmaðr Jónsson samþykkir og staðfestir dóminn um Torfa Finnbogason (Nr. 598).

AM. Fasc. XXXVI, 12, framritið á skinni með hendi Finnboga lögmanns, og er bréfið læst saman við dóm hans um þetta mál (XXXVI, 11).

Ek finbogi jonsson laugmann nordan og vestan a jslande giorer þad godum monnum viturligt med þessu minu opnu brefi ath ek hefui séd og alitid skodath og ranzsakath þann sama tolf manna dom sem dæmdr uar um frid felegheit og ferian torfua finbogasonar upp a þath sakferlle og mannskada er greindr torfui hafde oforsyniu i fallith þa er hann uard ath skada þorde heitnum brýniolfssyne. leizst mier domurinn i allan handa mata skialigur og suarligur og ath rettu laugmali giorr dæmdr og upp sagdr. þui med þeirra bezstu manna rade og laugrettumanna samþýcki og annarra godra manna er þa voru hia mier. sagda ek fyrrnefndr finbogi jonsson laugmann. ja nomine domini amen

1) Svo. 2) tvískrifad í frb.

Med fullmá laga vrskurde þenna fyrirnefndan dom og nu er hier med festur þessu minv orskurdarbrefi laugligan fullmektugað obrigdeligan med aullum sinum greinum og articuliss og hier efter þrattnefndan torfua finbogason fyrir þetta optnef(n)t sakfelli og mannskada feligan og fridheilagað fyrir huerium manne og j kongsins gridum flýtianda¹⁾ og ferianda a mins herra kongsins nader og under hans landzuistar gíof efter þui sem landzs laga bokin utuisar og til skipar. Og til sannenda og fullrar stadfestu hier um setta ek mitt incigli fyrir þenna minn urskurd. huer af mier var vpp sagdr og in scriptis fram borinn a helgastaudum j reykiadal laugardagin næsta fyrir tueggia postula messu um vorit maurgum godum moanum næruerandum og þenna minn vrskvrd samþýckiandum. anno domini millesimo quingentesimo tercio.

600.

1. Maí. 1503.

á Sjávarborg.

BRÉF, að Nikulás Jússason og Vigdís Árnadóttir sværi bókaræið um útlúkningar Ingvildar Helgadóttur til hústrú Kristínar Þorsteinsdóttur (móður sinnar) fyrir Stærriakra í Blönduhlíð.

AM. Apogr. 4111 með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna „Ex originali“ á kálfskiini.

Það giorum uid jon þorgeirsson og jon þorarinsson godum monnum uiturligt med þessu ockru brefi at uit uorum j hia saum og heýrdum a at þau nikulas jussason og uigdiís arnadotter søru fullan bokareid og sua felldan fyrir eikle grimssyni kongs umbodsmanni j hegranesþingi. ad ynguolldur helgadotter og hennar umbodsmenn hefdi lukt hustru kristínu þorsteinsdottur og hennar umbodsmonnum halfan atta tug hundrada. j fridum peningum og ofridum. j malnýtu kugill lum og andrum peningum þarfligum er þau reikūdu þar fram fyrir honum og ockur og andrum dandu-

1) flýtiandanda, frbr.

Öonnum nærveraundnm. sna og eigi sidur laugdn þau j sama eidstaf ad hustruen kristin hefði lýst þni fyrir þeim ad þessa sanmo peninga tæki hnn j jardarverdit fyrir stære akra. Ok til sanenda hier nm settum nid fyrnefndir menn oeknr jncigle fyrir þetta nitnesburðarþref skrifat a siofarborg j skagafirdi æ tueggia postula Messo um uorid filipi et jakobbi. arum epter guds burd. M. d. og iij. ær.

601.

9. Maí 1503.

í Snóksdal.

Dómur útnefndr af Sigurði bónda Daðasyni kongs umboðsmanni milli Gilsfjarðar og Gljúfrár nm kærur Arnórs Finnssonar til Hákonar Björgólfssonar, að hann hefði hvorki nefnt sig til þings meðan hann var sýslumaðr í greindri sýslu né goldið sér þingfararkaup, og aungvan nefnt í sinn stað.

Dómasyrpa Jóns Hákonarsonar á Vatnshorni í 4to bls. 84, skr. c. 1608.

Domur um nefnd Arnors.

Ollnm monnum þeim sem þetta þref sia edur heyrasenda Ari Andriesson. Gudmundur Finnsson. Ormur Jllugason. Jon Suarþofdason. Þordur Arnþiarnarson og Helgi Jonsson. Kuediu Gudz og sijna kunnigt Giorandi Ad þa lidit uar fra hingadburd vors herra Jhesu Christi M d og iij ar Manndæginn næstañ eptir Jons messo Ante portam Latinam¹⁾ a Saudafelli j Middaulnm ä þingstað aiettum vorum vær j dom nefndir af ærlignm manni Sigurdi Bonda Dada-syni. er þa hafði mins herra kongsins syslu j millum Gilsfjarðar og Glinfurar ad skoda og dæma vm þa akiæru. sem Arnor finnzson kiærði til Hakonar Biorgnlfssonar. at hann hefði huorki nefnt sig til þings meðan hann var sýslumaður j greindri sýslu og eigi helldur goldit sier sitt þingfararkaup og aungnañ helldur nefnt j hans stað. Nu af því at vær vissum ad greindur Arnor finnzson Reid j sagðri nefnd. huort sumar til alþingis og gieck þar þa doma. sem laug-

1) þ. c. 8. Maí.

madurinn Finnbogi Jonsson nefndi hann til, sem adra nefndarmenn, þess annars ad laugin suo ut greina at aunguan skal til lausnar nefna, og þui ad eins vmskipti á giora at þeim gangi lauglig forfaull til, sem adur var j nefndinne, þess þridia at huor systlumadur skal giallda nefndarmonnum j godum greidskap sitt þingfarar kaup adur enn menn aida til þings huor j sinne systlu. Eila sekur .vj. aurum Enn .xij. aurum fyrir huorn þann sem onefndur er edur rangnefndur.

Þui dæmdum vier Hakon Biorgulfsson skyllidugan ad giallda adur nefndum arnori finnsyni heima j liarskogum j laxardal jnnan halfs manadar ad heyrdum dominum, allt sitt þingfarar kaup, sem greindur Arnor atti ad hafa og Hakoni bar honum ad giallda vpp á huort ar medan hann hafdi adur sagda systlu, og þar med suo miclar sektir, sem laugin vtuijsa bædi fyrir það ad hann hafdi ecki golldit sagt þingfarar kaup og suo það ad hann hefði ecki nefnt þann sem honum bar.

Samþykkti med os þennañ vorn dom adur sagdur Sigurdur dadason kongs vmbodsmadur og setti sitt jnnsigli med vorvm jnnsiglum fyrir þetta domsbref skrifat j snoksdal j middalum á sama ari deigi sydar enn fyrr seigir.

602. 25. Maí 1503. í Saurbæ á Kjalarnesi.

ÞORVARÐER lögmaðr Erlendsson seld Árna ábóta í Viðey jörðina Ölvatnsholt í Holtum fyrir tuttugu hundruð í lausafé.

AM. 288. 4to bl. 66b 67, skr. c. 1570 (Beasastaðabók).

Kaupbref fyrir Olvasholtti.

Þat giorum vier Eigill Jonson, Polleifvr Jonsson, Gissvr Polleifsson ok Jon Þorfinsson godvm monnvm kvnnigt med þessv vorv opnv brefi, arvm epter gvdz byrd m. d. iij ar j Saurbæ á Kjalarnesi fimtvdagenn næsta fyrir festvm Augvstini angelorvm vorvm vier j hia savm ok heyrdvm á ord ok handaband þessara manna, brodvr Arna med gvdz

nad abota j Videy af einne alfv en Þorvardar logmanz Ellendzsonar af annare. skilddizt þat ok falzt vnder þeirra handabandi at fvrgreindvr Þorvardvr logmadvr selldi advr nefndvm herra Arna abota j Videy jordena alla Olvassholtt xvje at dyrleika med vpplagi handabandi ok fvlly jayrde margretar Jonsdottvr kvinnv sinnar er þar var þa hia stodd er liggvr j Holtvm j Marteinstvngv kirkiv sokn j Holttamanna hrepp til æfinligrar eignar ok frials forrædis med ollvm þeim gognvm ok gædvvm sem greindre jordv fyllger ok fyllgtt hefer at fornvr ok nyiv ok hann vard fremst eigandi at til yztv vmmerkia vid adrar jarder. Hier j mote skyllde optt nefndvr abote Arne gefa ok giallda titt nefndvm Þorvarde lavgmanne xx^e j fridvm ok fridvirtvm peningvm svo sem honvm likade vt at taka en abota Arna bihagade vell vte at lata. skyllde þratt greindvr Þorvardvr svara laga riptingv æ advr greindre jordv en abote Arne hallda til laga. Ok til sanninda hier vm settvm vier fyrnefnder menn vor insiglle fyrir þetta jardar kaups bref skrifat j sama stad deige ok a*i* sem fvr seiger.

603.

26. Maí 1503.

í Vatnsfirði.

SKRÁ um eignir Vatnsfjarðarkirkju, þegar Björn Guðnason tók við (1499) og afhenti, og um þá muni, er hann hafði burt úr Vatnsfirði, enn fremr um eignir Kirkjubólakirkju í Langadal.

AM. Fasc. LXIV, 7, skinnrolla með hendi Björns Guðnasonar. — AM. Apogr. 952 (eptir frumrollunni).

Anno domini M qvingentissimo tercio.

Medkennvntz vær þolleifur avrnolfsson. snorre helgason. einar þolleifson. þosteinn olafsson. sigvatur jonason og jon sveinsson adh vær worum j uazfirde j jsafirde favstvdaginn j fardavgum savm vær þa og heyrdivm ad biorn gvðinason las þar þa þann æikningskap er þar hafde vered j fridum peningvm þa greindur biorn gvðinason kom þar. hvat er þar jnne stod.

fjortan kyr med kvigvm og einne fatt j fimtigi asavd-

ar. þriv hvndrvt j gellðvm navtvm. reiknvðv vær þetta ad fram tavldv fimm hvndrvt og xx j malnyt v og gellðvm peningvm. jtem vi kaplar.

Bad greindr biorn gvdinason oss þa til ad ganga og sia þa peninga er hann skildetz þar vid. hvat er war segxtigir asavdar med lavmbvm vngr og gilldr og vel fær. xij kyr med kvigvm og bygde hann þar af þriar til leigv nidr med kirkiv jorðvnm. tvær med halshusvm og eina med svansvik. reiknatz þa malnyt an jafnmikel og hann tok. Enn firir þav gellðfiar hvndrvden er þar worv j navtvnm reiknade hann tvo asavdar kvillde j wogvm og eitt j svansvik og þesse w. hvndrvd og xx lyste hann kirkivnar eign j vazfirde og sagdetz henni giallda firir þav .w. hvndrvd og xx er þar worv j fridvm peningvm þa hann kom þar. Enn þeir wij kaplarnar þar havfdu vered (þa) hann kom þar. sagde hann biorn þolleifsson hefde byrttv haft flora af þeim. so sagde hann biorn þolleifsson hefde haft þadan fiðgra vetra gamlan vgxa. tvævetra kvigv og tvævetran gridvng og þetta vissv hvortveggia satt vera og hvorcke kom apr kaplarnar nie navten. sagdetz biorn gvdinason setia þav tvo hvndrvd j navtvm j staden þeirra tveggia hestanna er hann sagdetz j byrttv hafa haft. enn firir þa flora kaplana greindr biorn þolleifsson hafde j byrttv haft sagdetz hann avnga peninga setia. Enn þær landskyllder. er biorn gvdinason sagditz hafa tekit þetta arit af kirkiv jorðvnm sagdetz hann hafa bygt nidr med þeim eitt kvillde med halshvsvm hier med eyre j miovafirde. Enn j þat porcio sem falled hafde þetta arit sagditz hann giallda tvo tre segx alna lavng hvort vm sig og hespvmælingr god ad koste vtan þeir villde adra peninga hafa sem kirkivna hellde vtan vadmal. Svo synde hann oss vid er hann hafde latid vinna til vtbrozens vm korenn avdrv megin allan sem til heyrde og fimtan hvndrvd sponn hann hafde latid leggja a kirkivna og hvndrad sponslavst ecki war alagt. sagdetz hann þetta lysa og giallda heilagre kirkiv j porcio a medan hann hefde halldit kirkivna fyst vpp a þav fiogr ar er hann hafde halldet so hann hafde ecki reikningskap giort og þat leingr sem dande monnum

þætte þat meira vert ef vmbodsmadur einars olafssonar ætte kost adh hallda gardenn enn annars ecki.

Jtem medkennvntz vær fyrrgreinder menn ad vær worum til nefnder af greindum birne gvdinasyne ad sia og skoda og lagvirðing a leggja þat virðingagoz er bion gvd-enason skildetz (vid) j vazfirde og hann reiknad(e) eign einars olafssonar. j fystv vij storkeravlld j bvrenv og erv fimm af þeim god og mathellð. tvo liettare og þo mathellð. tvo faneyt j skemmvnne. eitt mathellt j selenv. skreidarstockur j stofvnne. tvær kiotkistur j bvrenv. lavsa vætte yfer avllvm. smiorflote j bvrenv og vj fialer lavsar. stor byrða j bvrenv miog gavmul. avnnvr j skemmvnne. v fiordvnga ketell og mæles ketell bætr. þriv og xx trog. tvo og xx vppgiordar keravlld med þrimr favtvm. j kanna loklaus. forn vlldvkr. v. spæner. þretan skaler. fiortan diskar. þrir koppaflotar. tvo orb. tvær hrifur. torfskere. ein hrip. pvindare. ein reka. þriar skygrindr. Wirttv vær þetta allt firir ellefv hvndrvd og ad avke so ecke war verðlagt vj storastofv bord avll god og sterk. storer flotar sterker firir beckiarbordvnm. tvo breidastofv bord og forsæte. eitt prytz bord. ein avrk stor j kirkiwnni. ein sæng alfær. dvn vr annari. palreka. svðpvare. torfkrokar. broddstafur. tveir heylavpar. sledi.

Svo miced bvs-gagn burtt haft vr vazfirde sem hier seger. fimtan trog. fimtan vppgiordarkeravlld med favtvm og tveimr dryckiar avsvm. seyrtian skaler. v favt og xx jslenzk. þriv vtlenzk. eitt tinfat. eitt sallzsier med tin. annad vtlenzkt med tre. siav bordiskar vtlenzker. xj jslenzker. j strockur. ij grindur. þrir pottar. atian fiordvnga ketell og x fiordvnga ketell og tveggia fiordvnga ketell. þriar alkavnnr gamlar og en fiorda halfkanna vppgefen. hverfysteinn og og tveir flavkvlasar. einn hestlas. einer krokar. einn pall. tve(i)r nafrar storer og enn þridie hrifnafar. einn hardsteinnsmidiv belger. stædie. tvær teingr avnnr j svndr. hamar og sleggia. romet og stappa. bor og lavd. ij orb. fiorar hrifur. torfliar. jarnpvndare. einar sokner. þriar sager. einer kamb-ar. malltkverū. mvstardzkvern. tvær pipars kvennar. tvær

avgjar miog faneytar. viij kvfar. solva ponta. vefstadir og skak. kista og stoll.

Jtem j sangar klædvu .x. beder. xi. hæginge huortveggia miog dvnlighted fangaliott og allt bætt. atta hvilvoder. tvo aklæde jslenzk og tvo vtlenzk avll gavmvl og miog sliten. einn miog gamall vavndr. linda slitur faneytt og litlv hæft.

Jtem vard þetta eptir j bysgagni a kirkivbole. þriv og og xx trog. segxtan vppgiordar keravlld og tregtarkeralld og dryckiaraskur. florar favtr. solva ponta. vigxlvkaggr litell. einn stafaskr litell og annar skindaskur¹⁾. seytian skal-er. og erv florar faneytar og litlv hæfar. vij trediskar sterk-er og adrer vij miog faneyter. einn seliakaggr. vj spæner. einn strockur. þriar trekavnnr. ein tinkanna. ein mynnlavg. lindvkuur med bordhandklæde miog sliten. vlldvkv. segx hrif-ur. einn klar. flogr orb. ein varreka med þrimur sinklvu. tvær skyrgrindr. ein seliakista. niv kvfar og niv kostrar. ketell og panna hvortveggia gamallt og bætt. mælesketell godr. tveir flotar. einn eysell. vefstadr. flavskvlas og ein skak. einer torfkrokar.

Jtem tvær dvnængr alfærar. fimm beder og fimm hæ- inde med klyppvr allar bættar og faneytar. þar til tvær hvilvoder.

604. 16. Júní 1503. á Ingjaldshvoli.

ORMR Nikulásson selr Halldóri ábóta og klanstrinu á Helga- felli þá eign, rétt og tiltölu, sem hann hefði til jarðanna Máfahlíðar, Holts og Tungu milli Ennis og Höfða.

Eptir skjalabók í Landskjalasafni 94. 4to, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. — Ágrip af þessu bréfi með ártali 1503 er í AM. 252. 4to bls. 47; AM. 430. 4to bls. 7; AM. Apogr. 1596 og 1651.

Mavahljíd. Holtt og Tunga²⁾).

Það giorum vier Pietur prestur Þordarson. Einar Þor-

1) = skíðaskr 2) 430; sl. hin.

olfsson. Jon Þordarson og Jon Gíslason godum monnum kunnugt með þessu voru ögnu bréfi að á föstudaginn næst-
 að eftir dyradag Anno 1503 á Jngialldzhuoli á Snæfells-
 nese vorum vier j hia saum oc heyrðum á ord og handa-
 band Halldorz abota á Helgafelle og Orms Nichulassonar að
 so fyrir skildu að Ormur Nichulasson fleck og selde adur-
 nefndum abota Halldore og klaustrinu á Helgafelli alla þá
 eign. riect og tiltolu sem hann ma edur matti eigandi að
 verða Jordunum Maahljð. Holti og Thungu og honum hafði
 thil erfða fallid eftir fodur sinn og modur er liggja mill-
 um hofða og Enniss j froðdr kirkiusochn er hann reiknadi
 rangliga keyptar edur selldar hafa verid og ecki peningar
 fyrir hafa komid sem lofat var. Hier j mot gaf fyrrskrifad-
 ur Aboti Ormi Nichulassyne ve j kugilldum og þarfigum
 peningum. Jtem fleck Ormur Nichulasson Halldore abota
 alla sochn og akiæru vppa þá sem adurgreindum Jordum
 hofðu rangliga halldit og þeim peningum er fir voro lofad-
 er Nichulase fodur hanz fra þeim fyrsta tjma þær voro af
 honum hefðadar.

og til sanninda hier vm et cetera.

605.

1. Júlí 1503.

á Alþingi.

ALÞINGISSAMÞYKT um það, að lögmönnum megi ekki stefna,
 heldr skuli þeir bjóða sig undir lög.

Add. British Museum 11,242. 4to bl. 67b. Söpyngja séra Gottskálks
 í Glaumbæ, skr. 1543—90. — AM. 199. 4to bls. 108, skr. c. 1600 (ártal
 rangt 1530). — Gl. kgl. saml. 1159. Fol. bls. 624, skr. c. 1640 (ártal
 rangt 1580). — IBfél. 125A. 4to bl. 66b, skr. c. 1680. — IBfél. 125B.
 4to nr. 66 (ártalslaust), skr. c. 1680. — IBfél. 215. 4to bl. 46a (ártals
 laust). — AM. 211. 4to bls. 142, skr. c. 1700. — Advocates Library
 Edinb. F. Magn. 25. 4to bls. 77 (= 21, 3, 10), bók Jóns Hjaltalins á
 Rauðará frá c. 1750. Samþykkt þessi er fjölviða til framar í handritum.
 Prentuð í Safni til sögu Íslands II, 190 (eptir AM. 199, 4to).

Alþingis samþykkt að lögmenn
 stefnest ecke¹)

1) Adv. Libr. 25; sl. Gottsk.

Anno domini M. d. iij.

Var þessi¹⁾ samþykkt giord²⁾ af badum logmonnum [Þoruarde Erlindssyne og Finnþoga Jonssyne³⁾] [oc ollum logrettomonnum⁴⁾] lavgardagen næstan epter peturzmesso oc palz á almennifigu⁵⁾ avxararþingi.

At logmennerner hvor vm sig skulu ecki stefnaz⁶⁾ hvorecki af kirkiunnar valde ne leikmanna. vtan þeir skulu bida sig vnder lavg a alþingi vid þa menn⁷⁾ sem med logum mega til þeirra tala. [þo so ad hvor sækest fyrer odrum⁸⁾].

[Þetta samþykkt aff Þorvardi Erlendssyne og finnþoga Jonssyni⁹⁾].

606.

1. Júlí 1503.

á Þingvelli.

BRÉF Sigurðar Narfasonar um útlúkning Asgeirsáa og Lækjamóts og fjögurra jarða á Ströndum til Finnþoga lögmanns Jónssonar og Teits Þorleifssonar.

AM. Fasc. XXXVI, 13, frumrit á skinni. Brot af innsigliinu er eun fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 3396.

1503 brief um Asgeirsa og Lækiamót¹⁰⁾.

Þat giore ek sygurdur narfuason godum monnum uiturligt med þessu minu oppnu brefi at ek ok fader minn haufum lagt finnþoga jonssyne logmanne ok teiti þorleifssyni jardernar asgeirsær og lækiamot ok fiorar jarder a ströndum med aullum þeim skildaga ok skilmala sem þat bref inne helldur ok ut uisar sem finnþoge jonson logman liet fyrir mier upp lesa ok fyrir eru skrifader grimur bonde palson jon asgrimsson magnus þorkelson petur tumasson og fleire annara manna jncigle eru med fest. Og til sanninnda hier vm setta ek sygurdur narfvason mitt jnsigle fyrir þetta medkenningarbref er giort var a þinguelle lavgar-

1) Gottsk.; þetta, hin; 2) Gottsk.; sl. hin. 3) [215, 211c; sl. hin. Sbr. þó Advoc. Libr. 25 að niðrslagi. 4) [allri logretta Adv. Lib. 25; 5) sl. Gottsk. 6) nefnast 199. 7) sl. Gottsk. 8) [211c. Adv. Lib. 25; sl. hin. 9) [Adv. Lib. 25, sem sleppir lögmannna nöfnunum í sjálfri samþykttinni; sl. hin. 10) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

daginn næsta epter petursmesso ok pals um sumarid. anno domini millesimo quingentesimo tercio.

607.

1. Júlí 1503.

á Þingvelli.

BRÉF Narfa Sigurðssonar um útlúkning Ásgeirsáa og Lækjamóts og fjögurra jarða á Ströndum til Finnboga lögmans Jónssonar og Teits Þorleifssonar.

Bisk. Hol. Fasc. II, 6, frumrit á skinni, og er innsiglið enn fyrir.

medkenning Narfa Sigurdssonar nm bigging
asgeirsar og Lækiamots finnboga.

Þat giori eg narfi sygurdzson godum monnm witurligt med þessu mino aoppnu¹⁾ brefi at ek medkennunzt at ek hefi lugt finboga jonsyni logmanni og teitti þorleifasyni jarðernar asgeirsáa og lækiamott og fíorar jarða a ströndum med ollum þeim skildaga og skilmala sem þat bref ine helldr og wtt visar sem finbogi jonsyni logman fyrir mier wpp las og fyrir eru skrifader grimur bondi palson. jon asgrimson. magnus þorkelsson. petur tumasson og fleiri manna anara incigli ern med fest. Og til saninda hier wm setta ek narfi sygurdzson mitt jncigli fyrir þetta medkenningarbref er giort war a þinguelli laugardagin næstan epter peturs messo og pals um sumarid. anno domini millesimo quingentesimo tercio.

608.

1. Júlí 1503.

á Öxarárþingi.

BRÉF um útlúkning Ásgeirsáa og Lækjamóts og fjögurra jarða á Ströndum til Finnboga lögmans Jónssonar og Teits Þorleifssonar.

AM. Fasc. XXXIV, 82, frumrit á skinni læst saman við XXXIV, 81, og eru 811 innsiglin dottin frá. — AM. Apogr. 3472.

Þat giornm uær jon sigmundzson sturle þordarson sygurdzsonar godum monnm niturligt med þessu uoru opnu brefi þar norrm uær j hia sanm og heyrðnm á ord og handaband finnboga jonsyni logmannz ok narfva bonda sygurdzsonar á fanstudaginn næsta epter petursmesso ok

1) Svo.

pals¹⁾ á auxararþingi anno domini. M^o. d^o. iij at greindur narfe uedkendizth med þessu sinu handabaude²⁾ at hann hefde lukt og feingit finnþoga jonssyni logmanni ok teiti þorleifssyni jardernar asgeirsar ok lækiamot ok florar jard-er á strondum med aullum þeim skilmala ok skildaga sem þetta sama bref ut uisar ok jnne helldur sem nu er hier med fest þessu uoru brefi³⁾ og þa uar fyrir saugdum narfa upp lesit þar samstundis.

Og⁴⁾ til sanninda hier um settum uier fyr nefnder menn uor jnsigle fyrir þetta vitnisburðarbref skrifad j sama stad deigi sidar enn fyr seiger⁵⁾.

609.

3. Júlí 1503.

á Þingeyrum.

BRÉF, að síra Jón Þorvaldsson hafi látið meta peninga í Vík í Skagafirði eptir Benedikt Magnússon og Ingibjörgu Þorvaldsdóttur fráfallin.

AM. Apogr. 5658 með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna „Ex originali“ á kálfskinni.

Þat giorum uier steinn hrolfsson. bakon andresson. olafur hrolfsson godum monnum kunigt med þessu uoro opno brefi at nær uorum þar j hia um haustid epter ymbrouiko⁶⁾ j uijk j skagafirði at síra jon þorualldzsson liet meta og uirða þa peninga. kuika og dauda frida og ofrida er þar uoro saman standandi jnnan gardz ok utan epter benedickt magnusson og jngibiorgu þorualldzdottr fra fallin ok uirtiz þar til x hundrada j kuikum peningum. og þriu hundrud innan gatta. var þetta med það fyrsta er síra jon giordi þar med. Og til sannz uitnisburðar hier um settum uier fyrnefnder menn uor jnsigli fyrir þetta bref er skrifat uar a þingeyrum j uazdal manudaginn næsta epter petursmesso og pals um sumarid anno domini M. d. iij.

1) þ. e. 30. Júní. 2) — banda, hdr. 3) þ. e. bréf frá 1. Júlí 1500. 4) Svo hér; annars: ok. 5) þ. e. 1. Júlí. 6) það er 29. Sept. eða síðar 1502 að líkindum.

610.

17. Júlí 1503.

í Hafnarfirði.

Kæri fan Ánifell hirðstjóri veitir Birni Guðnasyni sýslu milli Geirhólms og Langaness.

AM. Fasc. XXXVI, 20, frumrit á skinni með hendi Björns Guðnasonar. Innsiglið er fyrir bréfinu. Hefir Björn stýlað hirðstjóranum bréfið.

Ollum monnum þeim sem byggja og bva j millum geirholms og langanes heilsar ec kæri fan ánifell kærlega með guds kuediu og minni. wil ec ydur kunnigt giora ad ec hefi unt og skipað vel bornvm dandi manni birni gvdinasyne mins herra kongsins sýslv og vmbod hier með ydr so sem fvl(l)meqtvvgum sýslvmanni til ber. ad hafa með skavttvm og skyllðvm nekvm og renningvm hvolvm¹⁾ og hafrekstrvm og avllum þeim ríett og rentv sem kongdomen og mic til heyrer og eigi er advr fvl kvittan fyrir eda lavgligr sattmale a gior. skal nefndur biorn gvdinason avll mal smærre og stærre sekta og sækia og saker a gefa so og sætta og semia og nidr setia fyrir sig stefna og prof a ad taka doma yfer ad nefna. svo og skal hann mins herra kongsins jarder byggja og bæla j greindv takmarke landskyllder vpp bera og viseyre saman taka edr taka lata vnder fvlla grein edr reikningskap vid mic og þangad færa sem ec giorer rad fyrir adh af lyktvm nefndarmonnum sitt þingfararkavp. skal greindr biorn gvdinason fvlla makt og valld til hafa þeim monnum dag ad gefa sem j vandræde kvnnv adh falla eda fallit hafa og boda þeim til min sem skiotatz kvnna þeir sem a kirkivnnar nader komatz. skal hann og fvllt valld til hafa adh stefna þeim monnum aptur j sina sýslv sem þar hafa brotleger ordit. ef þeir erv komner j adrar sveiter. skal greindur biorn gudinason eignatz avll segx marka mal og þar fyrir jnnañ sier til liettes og eignar fyrir sina armædv fyrir vtan allan reikningskap enn ef stærri mal kvnnv til ad falla sem gvd late færre enn fleire þav skal hann sækia vnder kongdomen og mic. Bidr ec vm alla goda menn og sierliga kongsins vini og mina. ad þier sie-

1) fyrst skrifað: havlvm, en o síðan sett uppi yfir linunni milli v og l til merkis að lesa skuli: *hvolvm*.

ud optnefndvm birni gvdinasyne greider og godviliver. hvers sem hann kann med adh þvrfa og latid hann vel og reidvlgig(a) ad komatz þeim godvilia er þier vilit honum gjort hafa.

Byd ec adr nefndr kæi fan anafell¹⁾ optnefndvm birne gvdinasyne adh hann tale lavg og riect til hvers mannz þo med vægd og myskvn þar sem það til heyrer. Enn þriozkvvm og þralyndvm sie hann riectur domare og æfsingasamur. skal þratt nefndr biorn gvdinason fvlla makt og valld til hafa þeim manni vmbod adh gefa sem hann til kys adh giora lavg og riect adh avllv jafnvllv sem hann sialfur j fyrr greindri syslv. skal hann þessari mins herra kongsins syslv og vmbode adh fylgia til næsta avgxararþings og það leingur sem eigi (er) avnnr lavglig skipvn a gior.

Og til sanninda hier vñ setta ec mitt jnsigli fyrir þetta syslvbref hvert er skrifad var j hafnarfirði manvdagin næsta fyrir torlaci ebiscopi¹⁾ vñ sumared þa lidit var fra gvðs burd O. w. c. og iij aar.

611.

26. Júlí 1503.

í Skálholti.

STEPHÁN biskup í Skálholti leyfir Jóni Einarssyni að láta færa hús sitt á þann stað, sem honum þykir betur henta, kvittar hann af ráðsmannsstarfi og lýsir því, að hann eigi inni ráðsmannskaup um nín ár hjá Skálholtsstól.

Bisk. Skalh. XVIII, 86, frumrit á skinni. Innsiglið er dottið frá. — AM. Apogr. 2379 „accuratissimé“ eptir Skálholtsfrumritinu.

Ver steffan med Gudz nad biskup j skalholtti giornm godum monnum kvnnigt med þessv vorv opnv brefi ad ver hofum gefit jone einarssyni gott ordlof til ad lata færa hus sitt j þann stad sem honum þicker betur henta. svo oc hef- er greindr jon gjort oss reikningskap af þui starfe sem hann hefer haft heima a stadnum i skalholtti til þess tima sem nv er komit. þui giornm wer fyrnefndan jon olldungiss kuittan oc akiærulausañ vñ alla medferd a stadarins pen- ingum firir oss oc ollum vorum epterkomendum kirkinunnar

1) Svo.

formonnum. Jtem reiknadizt það .ix. aar að fyrrskrifadur jón hefer ecki kaup tekit j sin þionustvlausn oc þui ma hann það vel heimpta að stadarins forradamonnum þa honum likar oc wer skipum að það se honum luckt með mogvlegheit. oc til sannenda hier vm festum wer vort secretvm firir þetta bref skrifad j skalholtti jn crastino sancti jakobi apostoli anno domini. M d iij.

612. 12. August 1503. á Flugumýri.

EIRIKR prestur Sumarlíðason stefnir Finnboga lögmanni Jónssyni á tveggja ára fresti fram fyrir erkibiskupinn í Niðarósi og ríkisráðið um hald á Grund og Grundareignum í Eyjafirði og öðrum arfi eftir Eirik Loftsson.

AM. Fasc. XXXVI, 18, framrit á skinni. Öll (4) innsiglin eru dottrin frá. — AM. Apogr. 1454. „Fra Stadarholi 1703“ (AM). — AM. 460. 12mo bl. 99^b 100^b (önytt ágríp).

Þa finboga lögmann var vtañ stefndr af
sera eireke¹).

Þat giorum nær gudmndr jónsson. oddr einarson. petur palsson og halluardr biarnason prestar holabiskupsdæmis godnm monnum kunnigt með þessu uoro opnu brefi at þa lidit nær fra gydz burd M. d. og iij ðár manudaginn næstañ fyrir að uincula petri apostoli²). j uiduik j uiduikursveit at nær uorum hia og heyrdum ð. at síra eirekr sumarlíðason las yfer finnboga jónssyni lögmanni nordan og u=stan ð jslandi stefnuskra so latandi ord efter ord sem hier seiger.

Ég eirekur prestur sumarlíðason stefni þier finnbogi jónsson lögmann ð jslandi innan tueggja ára upp hedan til noregis fyrir uorn nadugazta herra og ándaligañ fódur erkibiskupinn j þrandheimi og rikissins rad j norege j þann stad og dag sem uor uerdugazti herra erkibiskupinn til nefner og rikissins rad. nnder þann dom og urskurd sem hans nad

1) Utan á bréfinu með hendi frá öndverðri 16. öld. 2) þ. e. 31. Júlí.

og rikissins rad þar yfer seiger og ntnefner huerra suara edur sekta þu nerdr mier skyldngur fyrir þær saker er ek kæri þar til þin. J fystu grein at þu hefer at hallda mitt odal og sættiord er grund heiter og liggr j eyiafirði a islandi og allar þær iarder er unðer hana liggia er eg reikna mier til erfda hafa fallit efter snein sumarlidason brodr minn. en honum epter eirek heitenn loptzson fòdrfòdr sinn. efter þeirri rettarbot sem uor nadngazti herra hakon noregs kongr med guds nad hefer ut gefit vm allt þetta adnr greint niki um þessa arftòkn. J annarre grein at þu hefer at hallda þau¹⁾ .ix. hundrada sem eirekr loptzson fòdrfader minn gaf sumarlida syne sinum og mier fiell til arfs efter hann. hefer þu þessa peninga halldit og þau²⁾ adra fyrir þig suein³⁾ sumarlidason og gudridr dotter þin upp á xuij ár med ongu frelse sidan sneinn atte þessa peninga at luka. J þridiu grein kæri ec til þin at þu helldnr fyrir mier minnm fodrarfj halfri iordnøni sydra krossanese j laugmannzhlidar kirkiusokn og ollnm þeim halfnm peningum er hann atte j lausagodzum bædi fridum og ofridnm. hefer þetta stadiit vpp á .ix. á. J somu grein hefer þu burtn feingit minn iardarpart j hvassafelle er liggr j miclagardz kirkiusokn j eyiafirði. reiknazt hanu xuij hundrut. J fiordn grein at þu helldur og hefnr halldit upp á iij á. halfa iord mina er arnbiargarbrecka heiter er liggr j modruualla þingum j haugardal og gudridr heitin gaf mier j sina testamenteumgiof. J fimtu grein at þu helldur fyrir mier minum modrarfi xl hundrada j lausagodzi. hefer þat stadiit npp á xii á. med ongu frelse j þinni nernd og sneins og gudridar. Stefni ec þier fyrir þessar allar fyrrskrifadar saker j fyrr sakt riki og innan sama tima med ollv þinn proui og skilniki sem þier ma til gagns og bata nerda j greindu mali. uertv kominn j sagdan stefnudag og sit so leingi stefnuna sem domr fellr a þessu þinu mali. stefni eg þier at ordfullu og lögfullu og heilagrar kirkiu lög mali rettu at uitni allra þeirra er ord min heyra.

1) Svo.

Var adr nefndr finnbogi jonsson logmadur so nærri at hann matti vel heyra ef hann uildi þa fyrr nefndr eirekr prestur las upp fyrr skrifada stefnn.

Og til sanninda her nm settu nær fyrnefnder prestar vor innsigli fyrir þetta stefnubref skrifat á fingumyri j skaga-firdi laugardag næsta fyrir assumptionem sancte Marie á sama áre og fyr seiger.

613. 5. September 1503. í Viðey.

GUÐMUNDR Þórarinsson og Ingibjörg Jónsdóttir kona hans selja Árna ábóta í Viðey jörðina Grafir í Mosfellssveit fyrir fjórtán hundruð í lansafé, og kvitta um andvirðið.

AM. 238. 4to bl. 10—11, skr. c. 1570 (Bessastaðabók).

Bref fyrir Grofvm.

Þat giorvm vier Gissnr þolleifsson. Fnse Andreasson ok Pall Jngemvndarson godvm monnvm kvnningtt med þessv vorv opnv brefi arvm eptir gvdz byrd m^o d^o iij ar j Grofvm j Mosfelzveit ok j Mosfellz kirkiv soknn jn festo decollacio(nis) Johannís baptiste¹) vornm vier j hia savm ok heyrðvm aa ord ok handaband þessara manna broðvr Arna med gvdz nad abota j Videy af einne alfv enn af annari Gvdmvndar Þorarinssonar ok Jngebiargar Jonsdottvr konv hans. skilldizt þat ok falzt vnder þeirra handabandi at fyrgreind hion Gvdmvndr ok Jngebiorg selldv adr nefndvm herra abota Arna jordena alla Grafir til æfinligrar eignar ok frials forrædis xij^c at dyrleika er liggr j Mosfelltz þingvm med ollvm þeim gognvm ok giæðvm sem greindrø jordv fyllger ok fyllgtt hefir at fornv ok nyiv ok Gvdmvndr ok Jngebiorg hofdv fremsteigandi at ordit til ytzt(r)a vmmerkia vid adrar jardir. Hier j mot skyllde optt nefndr aboti Arni gefa ok giallda adr greindvm hionvm Gvdmvndi ok Jngebiorgv xiiij^c med svo vordnvm fridleika sem hier seiger. x

1) þ. e. 29. Aug.

malnyttv kvigillde. j^e j smiori. navt gamallt j i^e ok fridvirtt hvndrat. skyllde optt nefnd Ingebiorg eignast hier af j^e fyrir sitt vplag. Vorv þessir fyrgreindir peningar aller adr vtlycter. medkiendizt tit greindr Gvdmvndr þar þa fyrir oss at han hefði vpp borit heilan penning ok halfan ok alla þar j milli fyrir adr greinda jord Grafir svo sem þeirra kavpbref vtvisar ok adr skrifat stendr. Þvi gaf þratt skrifadr Gvdmvndr med samþycki ok vplagi Jngibiargar konv sinnar j sama handabandi titt nefndan abota Arna ollvngis kvittan vm alla fyrskrifada peninga ok jardarverd ok akisærvlavsan fyrir sier ok ollvm sinvm erfingivm ok eptirkomendvm. skyllde titt nefndr Gvdmvndr ok Ingebiorg svara lagariptingv æ adr greindre jordv en abote Arne halldi til laga.

ok til sanninda hier vm settvm vier fyrnefndir menn vor insiglle fyrir þetta jardarkavps bref ok kvittannar skrifat j Videy med Svadvn vij dogvm sidar enn fyr seigr.

614. 20. Oktober 1503. í Víðidalstungu.

Dómr útnesfndr af Finnboga lögmanni Jónssyni um afl og gildi útlúkningarbréfa Narfa Sigrússonar og Sigurðar Narfasonar nm Ásgeirsár, Lækjamót og fjórar jarðir á Ströndnm til Finnboga lögmanns og Teits Þorleifssonar.

AM. Fasc. XXXVI, 14. frumritið á skinni, frá síra Skúla Dorláksyni. Öll (6) innsiglin eru dottin frá. — AM. Apogr. 556. Frumritið mun vera með hendi Jóns Sigmundssonar.

Domur vm teits peninga¹⁾.

Ollum godum monnum þeim sem þetta bref sia edö heyra. sendö jon sigmundzson. jon olafson. hauskollär runolfson. brandur einarsson. gudmundur indridason og sueinn þorfinnsson. qnediu guds og sina kunigt giorandi ath a þridindagin næstan eptir calixtnsmessu²⁾ æ sveinstodum j nazdal

1) Utan á bréfinu með fornri hendi. 2) þ. e. 17. okt.

æ almeuniligu hieradsþingi. worum wer j dom uesuder æf ærligum dandi mauni fiuboga jonsyni Logmani fyrir nordan og westau æ islande at rausacka skoda og fullt doms athkuædi æ ath leggja hwert afl eda fullkomua magt oss wirtiz at hafa skylle þau uttluckniugabref og medkenningar sem þar voru fyrir oss Birt wnder uafni uarfa bouða sygurdzonar Og sygurdar sonar hans med þeirra heilum hangaudi jnciglum og fleire godra mauua anara bref um medkening og uaueru sem æ greindi vm gialld og luckuiugðr wid greiudau fiuboga og teit bouða þorleifsson¹⁾ ðá jorðuuum asgeirsam læckiamoti fiorum jorðum ðá stroudum melum krosuese nordfirde og selianes med ollum þeim lausagozum þar med fylgia og adr greiner. Ok þui j fyrstu war þath vor domr ath wer dæmdum [med fullu²⁾ doms athkuæde fiuboga logmauni Epter lukningu vttgialldi og medkeningu sagdra mauua narfa og sygurdðr ei sidr j fiarskacka og ærf siun ðuskilnad sagdra manna æ millum narfa og sygurdar uid teit. þa dæmdum wer þridiung wæ ollum adr greiudum peningum og jorðum æsgeirsam læckiamoti og fyrnefudum jorðum æ stroudum fiuboga logmauii til fullrar eignar wera og werid hafa og hann sagdar jarde³⁾ lucka hafa matt giallda eda gefa huerium han hefer uiliat. ath jafn heimilu sem our sin odul og eignær at suo profudu sem þa kom fyrir oss. wtan titt taldr teitur syni med logligum witnum at annar giorningur hafi giorzt sidar æ mille sagdra mauua fiuboga og teizt vm fyrr greindar jarde⁴⁾ og feskipti og leidizt þa sogd witni og rausackizt fyrir sogdum logmauii med skýnsamra mana sæde og naueru.

samþyckti þenau worn dom þratt uesudr fiubogi logmadr og alleæ þingmenn þar saman komner.

Og til sauinda hier vm og meiri audsyniugar þa⁵⁾ settum wer fyr uesuder menu wór jncigli fyrir þetta domsbref er giort war j tungu j uidudal fostudagiu næstan epter calixtus messo anum epter gudz burd 0 v huudrut og iiii ææ.

1) þorleifssonar, frbr. 2) [medum med fullun (!) frbr. 3) tvískrifad i frbr.

615. 31. Október 1503. undir Staðarfelli.

ÚRSKURÐARBRÉF Finnboga lögmanns Jónssonar um landamerki milli Staðarfells og Arastada (Harastada) á Fellsströnd.

AM. Fasc. XXXVI, 17, frumrit á skinni með innsigliu fyrir, en bréfið er ekki með hendi Finnboga lögmanns, þó að innsiglið sé hans. — AM. Apogr. 1522.

Vrskurdur finnboga lögmannz vīm landamerke
mille stadarfells oc harastada 1503.

þetta eru iardarkaupsbrefin hierastada.

J þessum backa¹⁾ erv kaupmalabref fodur minz og mitt
og þorsteinz þorleifzsonar og stadarfelzbref og þav
bref er ligia fyrir kiarlagxstodum og ormx-
stodum og eru þau ýst vtan á.
næst þessu brefi.²⁾

Ëg finbogi jonsson laugmann Hordań og nestań á js-
lande giorer góðum monnum viturligt með þessu minv opnu
brefi. ath þá er lidit var fra hingatburd uors herra jhesu
christi. þasund fim³⁾ hundrud og þriu á. r. á manudagin
næstan fyrir allra heilagra messu⁴⁾ vnder stadarfelle. á
medalfellzatrond kuomu fyrir mig. Stulli þordarson og as-
mundr kleinensson með sin bref og skilríki. sém á hrærer
um jardareign og landamerkj millum stadarfellz og arastada⁵⁾
eptter þui sem þeirra huoru tueggju bref og áskilnadr var
til min dæmt. og domurin vt vírsar. Birtti stulli fyrir mier
jardakaups bref. huer⁶⁾ er jordin stadarfell war selld með
þessum vñmerkium. j millum stadarfellz og arastada⁶⁾ ath
bagagardr er nedan geingur vr sáubíjnuvíjk skal ráða vpp
j á. giordizt þetta jardakaup á andru ári ríjkis uirduligs
herra olafs⁷⁾ með guds nað noriges dana. gota konvngs⁸⁾.
Suo og birtti stulli þordarson annat bref ath arastader⁶⁾ voru
sellder og keypter með þessum akuednum landamerkium j

1) Þ. e. bagga. 2) Utan á bréfinu með þrennslags hendi frá 16.
áld. 3) fyrst ritað: *fimtán*, en síðan máð yfir *tán* að mestu, og má þó
enn lesa það. 4) Þ. e. 30. Okt. 5) Svo hér. 6) Svo. 7) Á spássiu og
vísað inn. 8) Þ. e. 1383, sjá DI, III, Nr. 318.

millum fyrr greindra jarda. Þíer j mot birte asmundr klemensson bref vpp á eins mannz sogn og lysing. at hann sagdizt hafa verit vinnumadr á arastodum¹⁾ hia klemens pálssyni og þessi lañdamerki voru halldiñ millum stadarfellz og arastada¹⁾. gardur ur sabinuvişk og upp j hamrana. þa riede hid nedra en¹⁾ gardur vr myrinni og upp epter skog- inym. þeim sem liggur vpp j hamarinn hid efra. Sagdizt hann þó uitat hafa ath þordur boñdi helgason liet hogua iij hundrud timburs fyrir utan þann gard. Sagde hann og at þeir þordr og klemens hefde giort þessi landamerkj sin j mille. Jtem birtte stulli þordarson fyrir mier. ija. manna bref at þordur fader hans hefde optliga um talat og sier eignat land og skog. af¹⁾ garde þeim sem vr sabinuvişk gengr vpp á hamar og þadañ rietsyni vpp j á. Hv fyrir þann skuld ath greindr stulli þordarson hefer fyrir mier tied og birt adrnefnd skilríjke vm kaup og solu opt nefndra jarda med sogdum landamerkium og suo þat ath þordr helgason fa(d)er hans hefði sier eignat þa hann lifde þessi somu landamerke. En þat sama bref sem asmundr klemensson fram lagde vñder mína skodan leizt mier ecke lagautne inne hallda j mótt greindri ákiæru stulla þordarsonar og þeim skilríjkium sem hann hafde fram lagt og fyrskrifat er. Þuí j brefi asmundar stod huorke lauglig hefð nie eignar- uitne vpp á hans ákiæru vm titt nefnd lañdamerkj. vtan eins mannz sogn og herming. þuí med þeirra bezttu manna ræde er þá voru hia mier. Og at suo profudu mále sem nu er fyrir mig komit. Sagda eg finnbogi jonsson laugman j gudz nafni amen. med fullum laga urskurde þesse opt nefnd bref og skilríjki stulla þordarsonar lauglig og full- megtug. vm fyrsagda landareign og jordina stadarfel(l) eiga og att hafa lañd og jord at garde þeim sem geingr vr sabinuvişk. og brefin til seigia og af gardinum og upp á bergit og rietsyni af berginu vpp j ana. vtan þat synizt med logum vñdan geingit greindri jordu stadarfelle. fyrir ofan hamra og nedan. Og til saninda hier um setta eg

1) Svo.

mitt insigle fyrir þetta vrskurdarbref er skrifat var j sama stad og ari. Deigi síðdar en fyr seiger.

616. 18. Nóvember 1503. á Reykhólum.

VITNISBURÐARBRÉF UM VIÐTAL þeirra Björns Þorleifssonar og Jóns dans Björnssonar um Reykhóla, og um yfírgang Jóns á Reykhólum.

AM. Fasc. XXXVI, 21, framrit á skinni, og eru bæði innsiglin dottin frá. — AM. Apogr. 5717.

Brief vīm heimreid Jonns dāns Björnssonar til Reykhhóla¹⁾.

Svo felldan vitnisbvrð berum vid bergr ingimvndarson og Jon jonsson godvm monnum æ heyranda með þessv vorv opuv brefe at vid vorvm æ raeykiaholvm²⁾ æ reykianese midvikvdagenn næstan epter kalixtusmessv³⁾ þæ lidit var fra hingatbvrð vors herra ihesv christi þvsynd fim. c. og þriv ær. ath gisle phillippusson Jon fvsason og petur fvsason komv til reykiabola og tokv feligan dag j mille biarnar þorleifssonar og jons biorssonar og þeirra manna thil vidrtals vm þeirra akærv sem Jon biornson kallade thil reykiabola æ vegna konv sinnar kristinar svmarlidadottur. Enn biorñ þorleifson hieiltt og þottezt eiga j sina loggiov edr erfð eft-er sinn favdr þorleif biorñson epter þeim brefvm og skilrik-(i)vm sem þar fyrir liggia. var þad og j þeirra handabande thil skilit ath huorer skyllede med frid j bvrtt rida obindrader j allan matha og þeirra þing j bvrtt hafa hvortt sem þeim kæme saman eda eigi. Enn vīm morgvñen næst-æn epter ath þeir thavldvnt⁴⁾ vid greindr biorñ þorleif-son og Jon biornson vīm sín malaferle og þeim kom ecki saman því at hvorer tveggiv eignvdu sier garden og allt þad sem þar saman stod. var þeirra thal eigi langt adr en fyrr nefndr Jon biorñson hastade fyrr nefndan⁵⁾ biorñ þor-

1) Utan á bréfinu með hendi frá c. 1580. 2) Svo. 3) Þ. e. 18. Okt. 4) Svo. 5) á spásíu.

le(i)fson vth af sínu mále með fyllum hvgarmotz ordum og vnsagningum¹⁾ svo ath hann matte avngv svare fyrir sig edr sitt giefu og með þessum hætte skipade thitt nefndur jon sínum monnum ath thaka thil sín skalann og stadenn allan og svo thil sia ath ecki neitt skylldi j bvirtt mega berast sem þeir og giordv og gripv þá vopn og tyge biarnar þorleifssonar og hans manna efter jons skipvni fyrr savgduvum deige. hier með hotade opt nefndur jon birne og hans monnum afarkostum edr skamfæringv ef þeir fære ecki svo snart vth af gardenum sem hann vilde enn týgeu vorv svum aftur lavgd með dañde manna thillagnad enn ein havfdv þeir j bvirtt með sier þav er snæbiorn gislason greip enn jon samþyckte með honum og með þessv mote vard thitt nefndur biorn²⁾ og hans fylgiarar j bvirtt ad rida j svartre hrid mote nott. enn pall jonsson vard efter. J annare grein lyste fyrr nefndur pall jonson og adrer fleire þar a stadnum fyrir ockr fyrr greindum monnum berge og jone ath þegar efter ath þrattnefndur biorn var j bvirtt ridin. gieck jon thil og hans fylgiarar og brvttv vpp hvs og herberge og þarv bvirtt vr þeim hvertt er þeir villdv enn hravcktv þá j bvirtt með jllum ordum sem adr vorv fyrir setter. enn setto sina menn fyrir aftur j stadenn og með þessum navdvngarkostum og thiltekivum sem joon giorde og hans menn þá lyste thitt nefndur³⁾ pall jonsson [og ath sa sinn kost ei vænna enn ath lofode gialda vth sex hvndrvd fyrir þennan skada obætelian sem sa a liggia avllum þeim peningum sem þar var kvikvr⁴⁾ enn skomm bæde a sier og avllv því folke sem þeir havfdv ath sier tekit. enn alltt það sem junnun gatta var þá var það af honum halldit með ofrike og thaksetningv og því lyste hann bæde þá og sidar ath hann lete þessa peninga vth fyrir þennan navdvngarkost en eigi annars. J þridiv grein heyrdu vid og lysing biarnar þorle(i)fssonar ath hann gaf jone biornsyni þá savk att hann hefer veitt sier tvennar heimreider með flokk manna fyrst þá hann reid j vazfiord og veitte lid og styrck til ath hans

1) Svo. Sbr. á dönsku: undsigelse. 2) bi | biorn, frbr. 3) hér stendr „ath“ í frbr., en í það strykað sem ofaukið. 4) [Svo.

peningar vorv bæde tekner vr kirkiv og so vr stadnvm enn sialfr vard (hann) ath flyia og hans menn fyrir ofrike saker. adra heimsokn lyste biorñ a jon og alla hans fylgiara sem fremst ma hann þad med logvm giora vthan þessa sem hier erv thalder gisle philipsson jon fvsason petur fvsason og biorñ jonson. vilivm vid þennan vitnis(bvrd) bæde bera og sveria ef þurfa þycker.

Og thil sanninnda hier vñ settvm vær fyrr nefnder menn (ockur jnnsigle) fyrir þetta vitnisbvrðarbref skrifat a reykhialom a reykanese lavgardagen næstan fyrir presentacionis sancte Marie a sama are sem fyrr seiger.

617. 19. Nóvember 1503. í Gufudal.

Dóma Rafns officialis Oddssonar um ákæru síra Jóns Halldórssonar til eigenda Húsavíkr, að þeir hefði haldið ranglega frá Gröf, jörð kirkjunnar í Tungu í Steingrímsfirði, ey þá, er kend er Hrófey, og hólma og sker, sem liggja fyrir landi greindrar Grafar.

AM. 262. 4to, bls. 26—28, skrifað 1593. „So latandi bref ord fyrir ord liggur j Tungu j Steingrímsfirði med vj Jnsiglum A^o 93“.

Vm Tunguskier.

Þad giorum vier Rafn prestur Oddzson officialis heilagrar Schalhollttzkirkju j milli Geirholms og Hrutafiardar-ðr. Jon palsson. Halldor Jonsson. Eyolfur Sigurdzson prestar Schalhollttz biskupsdæmis. Havardur Olafsson og Jon petursson leikmenn godum monnum kunnugt med þessu voru opnu breff. að þa er lidit var fra hingadburd vors herra Jhesu christi þusund fimm hundrud og þriu ðr j tungu j Steingrímsfirði kalladi nefndur síra Rafn Oddsson oss til med sier fyrrnefnda presta og leikmenn að dæma vñ þa ákæru sem Síra Jon halldorsson kíærði til þeirra manna sem biuggu j husavíyk og hafði þa einum stefnt vt af þeim sem þá átti j greindri husavíyk fyrir áður greindan Síra Rafn eptir bodi og skipan herra Stephans med gudz nad

biskup(s) j Schalholttí. ad þeir hefði haft og halldit rangliga fra Gröf jordu kirkiunnar j nefndri tungu eý þa er kend er hrofeý og holma og skier. þa sem liggja fyrir landi greindrar grafar. Nu af þui ad stefnan var suariñ og madurinn dæmdur logliga fyrir kalladur. er Þordur Jonsson hiet. og þa helltt og hafði viije j nefndri hvsavijk. vegna sinnar kuinnu. So og ridu vier fyrrskrifadir prestar og leikmenn med morgum dandimonnum ódrum a landamercki milli ódur greindra jarda husavijkur og Grafar. huor ad suarin voru. af ij skilvjsum vottum og borin af hinum ellstu mönnum þeim sem þar voru j sueit. ad lækur sa hefði verid halldinn landamerkie j millum oftgreindra jarda husavijkur og Grafar. er hrolfsmýrarlækur er kalladur. Enn sakir þess ad oss leist fyrrgreind eý. holmar og skier liggja fyrir greindri grof eptir bokarinar ordum¹⁾. Þui ad heilax anda nðd tilkalladre. ad suo profudu og fyrir oss komnu dæmdum vier fyrrnefndir prestar og leikmenn adur greinda eý. holma og skier tjttnefndri jord Grof til æfinligrar eignar vtan Þordur Jonsson leiddi ij loglig vitne fyrir sira Rafni Oddzsyne heima a Stad j Steingrimsfirdi. jnnan tueggia manada ad heyrðum dominum ad þessi þrútt greiud ey. holmar og skier hefði annad huort verid gefnar. gollðnar edur selldar af riettum eignarmanne burtt fra optnefndri Gröf eda ódruvjs med logum fra komid. Og til sanninda hier vñ setium vier fyrrnefndir prestar og leikmenn vor jnnsigli fyrir þetta domsbref. skrifad j Gufudal j Gufufirdi sunnudagin næstan fyrir Ceciliumesso á sama áre sem fyrir seigir.

618. 22. Nóvember 1503. í Viðidalstungu.

URSKURÐAR Finnþoga lögmans Jónssonar um ágreining Jóns Sigmundssonar og Guðmundar Ólafssonar út af kaupum og ásetu á jörðunum Reykjum í Miðfirði, Aðalbóli í Austrárdal og Haukabergi í Vatnsdal.

1) gröfum (!), hár.

AM. Apogr. 389, eptir transskripti frá 1509 eða síðar (sjá konungsbréf 10. Dec. 1508).

Ollum goduð monnum þeim sem þetta Bref sia edr heyra sender finbogi jonson Logmann fyrir nordaß og vestan æ Jslandi. Quediu gudz og sinæ. kunigt giorandi. at sub anno gracie millesimo quing(ent)esimo tercio. a fostndaginn næstan fyrir marteinsmessn nm ueturin¹⁾ a þorkelsholi j uidudal æ almenniligu hieradspingi kom fyrir mic jon sigmundzson. oppinberliga Birti og fram bar fyrer mig kaupBref. med heillum hangandi jnciglum er giort uar epter kaupi þeirra gndmundar olafssonar. suo latanda. at greindr gndmundr hafdi sellt nefndum joni halfa adra jord er suo heita. half-er reycker j midfirdi fyrir .xxx. hndrut. j mels kirkiu sockn. og adalbol j ansturardal j npps kirkiu sockn fyrir onnor xxxc. hier æ moti hafdi jon sellt og gefid gudmundi jordina hanckægil j nazdal. fyrir fioritiger. c. Og þar til .xx. c. j suo greindum peningum sem þeirra greindra manna uitni um Bar og nottadi. sem fyrer sagt kaupBref skrifader norn. Og swarid hofdn epter sinum inciglum utt gefnum. fyrir mier og mitt opid Bref med fest fyrrsogdu kaup Brefi greindra manna æ milli giort vtt uisar og inne helldur. J anare grein kom fyrir mig nitnisbndr illuga gndmundzsonar huer at greinda jord hauckagil hafdi nu til leigu afgndmundi olafsyni Hæstu ij ar haft. sno hlydandi at gndmundr hefdi lyst fyrir illuga og medkenzt fyrir joni augeirssyni. at gudmundur ætti haukægil og gudmndr hefdi keypt hana at jone sigmundzsyni og gefit fyrir halfa Reycki j midfirdi. Og þar fyrir sagdizt illngi sagda jord hanckagil til leigu teckit hafæ af gudmundi. Suo og kom fyrir mig Bref under nafni Biarnar jonsonar. huer at þæ hafdi j þena sama tima. er þessi jarda kaup giorduz. adal Bol til leigu og ðBudar. af gudmundi j þan samæ tima hefdi sagdr gndmundr olafsson lyst og medkenz fyrir Birni at gudmundr hefdi sellt opptnefndum joni sigmundzsyni jordina adalbol og halfar²⁾ reycki og tekid fyrir haukagil j uazdal og þar til xx hndrut. Og

1) þ. e. 10. Nóv. 2) Svo.

gudmundr hefði sagt sier ath Biorn mætti greinda jord adalBól tackæa til leigu af joni. og hun uæri af sier ad næstum fardognm. og epter þessari medkening hefði Biorn teckid adalBól til leigu af joni til um iij tolmannnd¹⁾ Hier til medkendiz jon Bardarson hann hefði afeit j umbodi jons sigmundzsonar. gudmundi jordina bankægil fyrir uottum nærwerondum. og þar med iij kngilldi. Ei sidr uændiz jon sigmundzson fleirum uitnum fyrir mier. greindum logmani. at gudmundr hefði afent sagða jord reycki. negna jons. og hnn hefði leigd uerit at joni ij xij manndu. Ok sacker þess so landzlogin (utuisa) j kanpabælki at þar sem men kaupar jarder eda skipta husum eda odrum gripum. þa skal kaupar med hausolum og med uottum .ij. edr fleirum og med heimildartocknum. En oll onor kanp skulu halldaz. þegar uottar uita og hansolod ero og þeir menn kaupaz uid. sem kaupum eiga at rada nema men seli oheimillt eda se fals j. þa skal þat kanp aptur gangæ. En hinn hafi andnirdi sitt. Boda og login j odrum stodum um skilord j kuena giftingum. suo og þar og en. ef men kaupar jarder. þa skulu hnortuegi giora Bref med inciglum. epter caupi sino. Ella giori cirrografum. og ber þat þa nitni kaupar þeirra. ef ei ero nottar til kaupsin. J iij grein seiger Bocin. Oll handsolud mal skulu halldaz. þan nitni nita. og Boc mæli ei j moti at halldaz megi en hun seigir þat megi ei halldazt ef hann selnr odrum þat er odrum hefer hann adr sellt. Enn ef sa hefer hond at (er) sidar keypti. þa ma han hallda kaupar siðu til logmanz nrskurdar. Skipa og login hier til ath sa skal kaup hafða er fyrr keypti ef hinum fullnaz uitni at skilædomi. Er þeim þa kaupfox. er sidar keypti. Su er styrking laganna. at þar sem madnr uill selia land sitt med uerdi. þa skulu þeir i heindr tackaz og kanpi med uottum .ij. eda fleirum. Nu þo land se ei uid uotta hændsarat þa se sem okeypt se. Enn annar huor skal ript hafa jnan xij mannda. ella se fast kaup þeirra. Jtem j annare grein syndi ion fyrir oss opid Bref med hangandi. heilum jnciglum sneins gudmundzsonar. jons ormsonar. og fleiri manna annara. svo latanda. at greind-

1) Svo.

er men hefði hía werit j uidey heyrte og sed, at þorleifur oddzson gaf joni sigmundzsyni sitt fullt o. logligt umbod a ollum þeim peningum sem hau reicnadi sier til umbodz fallit hafa j hunauazþingi a uegna gudrunarjonsdottur. skilgetisar systurdottur þorleifs og hun hafði erft epter fautr sinn og modr og onor syskin sin skilretin. sem er iordin uindæle a skagastrond. Enne i langadal. med odrum jordum. Epter ollum þeim laga orduð og attquædum. sem giort wmbodzBref iune helldur. Jtem j annari grein. kom fyrir mic Doms Bref hwer dæmdr hafði werit a uindæli wm greint umbod a millum Brandz ionssonar og jons sigmundzsonar. huor þeirra at hafa skyllði greint fiarhalld gudrunar ionsdottur og þessir greinder menn hefði domlagt med hañða Bandi. sem j dominum hermer wm fiarhalld og huali. sem a woru komuer greinda j ord gndrnnar. huor eignaz skyllði. stod j greindum domi at Brandr war fra dæmdr og uidskildr umbod og huali og þau fiarförædi. þar til heyræ. Stod og ecki j greindum domi sem fyrir mic kom ath jon hefði ei uid fleiri men domlagt nm greind umBod þan dag. og eigi helldur stefndr werit. Enn war þo dæmdur under suar uid adra menn. Var suo latandi fyrr nefndr domnr ok fyrnefndur gotskalck þorualldz(son) war og fra dæmdr greindn umbodi og hann hefði afsagt sier þat ath hafa og þar epter war sogduð joni dæmt umbod gudrunar a uegna Biargar kuino sinar. Sno og stod j greindum domi at jon hefði uænz þessu umbodzbrefi. sem nu kom fyrir oss. ok fyrir þan skulld at greint Bref war ecki þar. og fyrir þan skulld war þui forskotid. jtem stod suo j fyrsogdum domi. at þesser xij menn sem woro j sogduð domi uissn jon Bezt til fallin sagdra wmboda fyrir margra hluta sacer. vorslu. forsuar og f(ie)muna. Stod og j sogduð domi. at jon skyllði laust lata sagt fiarhalld med lagadomi vid þa sem Biorgn stædi jafnæri. Enn þar war eingin med nafni agreindr. og nu ollum þessum sinum brefum sem fyr nefndum domi med gognum uitnum og kaupum. haüsolum og heimilldar tokum. wttlyctum afeñdingum uitordum og nottasogü um greind kaup a titt toldum jordum. Reýcinm. adal Boli og haukägili.

Eji sidr a uindæli med ollum þeim socnar nefnum. sem þar til heyra og greint umbodz Bref inehelldr. sem nu woro fyrir mier opin Berut. og odrum godum monnum mier nærnerandum. þa Beiddi þratt nefndur jon sigmundzson mic og krafði hier epter logum urskurd (a) ath legia. hwert afl at hafa skyllði hans þessi Bref med ollum þeim anefndum mala tilBunadi. þau inehallda. sem hier fyrir hermer. og inne stendur. Eji sidr um sagdar jarder Reycki og adalBol. huert hann skyllði þær eiga eda att hafæ epter kaupi sinu og afending. edr skyllði hann eignaz aptur þa peninga sem han hafði gudmundi fyrir gefit. Eji sidr krafði jon mig med sama hætti lagadom a ath legia. huert hann skyllði umbod gudrunar halda eiga og hafa. Epter domi þeim sem honum war þar dæmt. uegna quino sinar sem han Beiddizt allðri doms a. eda epter þui vmbodi sem þorleifur logligr erfingi gudrunar hafði utt gefit. Og nu ath þeim Beztum monnum mier nærwerðndum. Hoskolldi Runolfsyni. þorsteini finnBogásyni. sueini þorfinsyni. þordi clemenssyni. joni filipusyni. ok sygurdi grimsyni. hweria ek tilnefndi med mier at dæma huersu fullkomna magt hafa skyllðu þau skýrd skilriki er jon framlagde fyrir mic greindan finnboga laugmann og tilnefnda domsmenn. Og nu saker þess at suo býdr syslumonnum og audrum uallzmonnum kongsins bref at lykta so huers mannz mal sem þeirra bref til hlyda. jtem seiger suo j brefi magnus kongs. j fyrstu sem bokina byriar um erfder þær og landabrigde og uigafferli. og aull aunnr lagamal vnder huerium laugum þau giorduz. þá bydr þau skulu aull epter þui fara sem þa geingu laug jlande er þau mal giorduz og eigi er adr laugligr sattmale a gior. Jtem seiger og suo j texta bokarinar at epter gaugnum og uitnum skal huert mal dæma. enn eigi epter eins mannz saugnum. Og nu fyrir þan skulld at uier fundum eigi ne understodum at neitt fals uæri j neinum þessum brefum jons um kaup edur umbodatauku. helldr uoro hans Bref efter flestum aullum laugbokarinnar ordum gior. þar sem hun talar um hand-saul á iardakaupum. og þui epter æuisun birting bokarinnar og skyrligri skipun laganna og fyrir liosan tilbunad mala-

ferla. at so profudn sem fyrir mic kom greindan logman med fyrrnefndum domsmonnnum þá dæmdu uier med fullu alycktar doms atkuæde aull þessi fyrrnefnd bref jons myndug og fri og frials og fullmektug og jon eiga og att hafa obrigdnliga þrattnef(n)dar jarder halfa reyki og adalbol epter þui sem greind kaupbref uotta og frialsliga mega at sier taka greindar iarder til frials forrædis og fullrar eignar. vtan þeir sem hallda. eins huerir uænz laga heimilldum at gief. lani. byggingv edur nmbode þá syne hann þat fyrir mier greindum langmanni. Enn jon dæmdu uier þú met rettu mega sækia huorn hann uill þann sellt hefer fyr sagdar jarder Reyke og adalbol. vindæle ein met þeim iordum þar met fylgia undan hans eigu edur umbode ednr hinn sem keypt hefer. Þni so seigia laugin og bioda at fara skal ef madur lier edur selur þat honum er lied og misfer hinn met. þá skal hin heimta út huorum hann uill hinn er sellde edur þeim er keypte. og sno bioda langin fara sknl¹⁾ allzstadar þar sem madur lier edur selr annara eign. Enn sem þar jon beidde mic optnefndan finnboga laugmann og krafdi laga utskurd¹⁾ a. hnort hann skýllde helldr epter laugum eiga og att hafa umbod gndrunar jonsdottur epter þeim domi sem dæmdnr uar a nindæle og nu kom fyrir oss epter þui skilorde sem hann inne helldr. Eða skýllde jon hafa þat epter umbods Brefi Þolleifs sem adr nar forskotit og nu kom fyrir oss met suaurdum eidum epter greindu umbodsbrefi. og þat framar at hnorcki nar Þorleifur²⁾ dnmba ne daufur j þann tina er greint umbod uar utgefit og hann heyrði þat sem adr(er) menn. Var og gotskalk fra dæmdr greindu umbode og med aulln uid skildir j fyrsaugdum uindæladomi¹⁾. Og fyrir allar þessar greinir gagna og uitna dæmdu nier met fullu doms atknæde þat nmbod statt og standugt og og med aullu fullmektugt. sem jon af þorleife tekit hefer med aullnm þeim greinnm þat jnnhelldr. og jon med rettu mega at sier taka uær hann uill greint omagagoz jarder og lausafie og allan úbata og auauxt epter at kiæra sem laugligur eignarmadnr met aullu sliku skilorde sem fyrr

1) Svo. 2) Hér stendr „uar“ í Apogr., en því er ofaukið.

greinir um lagasokner á reykjum og ádalbole sæke hueria hann vill þann selt hefer edur hina sem keypt hafa sagt goz. Og þui reiknaz gudruu bræd(r)ungx barn gotskalkx j ix erfd þeirra anara jafnskyllder ero. og þeir j niundu erfd ero. Enn Þorleifur modrbroder j fimtu erfd. Og þui haufum nier fyrir allar þessar greinir og samiofnun laganna met ályktar doms atkuæde dæmt þat umbod og allir af þeirri ættkuisline og þat sem jon sigmundzson hefer a uegna Biargar konu sinnar á titt talt umbod gudrunar onýtt og ecki afl hafa skulu og jon uid aungan skulu greindu fiarhalde edur fe sleppa sem biorgu standa iafnframmi. og af þessi ættkuisl ero. og uid aungan annað enn greindañ Þorleif og þá sem honum jafnfram standa met fullum uaurzlum at fe og frændsemi.

Og til meire audsyningar og sanz uitni-burdar. þa saumdu og samþýcktu og dæmdu met fullu doms atkuæde fyrgreindir domismenn (med) nier optt skrifudum finnþoga jonssyni langmanni og eg met þeim og settu sin jnsigle med minu jnsigle fyrir þetta domsbref er giort uar j tungu j uidedal a miduikudagin næsta fyrir clemensmessu um ueturinn a sama are og fyr seigir.

619. 10. December 1503. í Videy.

SKIPTABRÉF þeirra Árna ábóta i Videy og Haldórs Brynjólfs-sonar á jörðunum á Strönd i Hvolbrepp og Gröf i Mosfells-veit.

AM. 238. 4to bl. 10, skr. c. 1570 (Bessastaðabók).

Bref vm Grof.

Þat giordvm vier Jon Gellisson. Gissvr Þolleifsson. Jon Jonsson. Niklas Oddzson ok Olafur Jonsson godvm monnvm kvnngitt med þessv vorv opnv brefi heima i Videy med Svndvm jn festo sancti Andree apostoli vorum vier j hia savm og heyrðvm a at aboti Arne j Videy af einne alfv en Halldors Brynjólfs-sonar (!) af annari at þeir skipttv ok keyptv

til æfinligrar eignar með samþykki broðvr Hellga Petrssonar. broðvr Asbiarnar Hrafnssonar. broðvr Jóns Þosteinssonar. broður Sigvrðar Jónssonar. broðvr Pals Bardarsonar conventubræðra svo heitandi jorðvm: Aðströnd¹⁾ er liggur j Hvolrep j Hvols kirkiv soknn ok j Grof er liggur j Mosfelltz sveit ok j Mosfelltz kirkiv soknn með a(v)llvm þeim gognvm ok giæðvm sem greindvm jorðvm fyllger ok fylgtt hefir at fornv ok nyiv til ytztv vmmerkia vid adrar jarder ok hvor þeirra vard fremst eigandi at. skal sa hallda til laga er keypti en hinn svara laga riptingvm er selldi æ hvorri jorðvne vm sig.

Ok til meire stadfestv ok avdsyningar hier vm settvm vier broder Arne með gudz nað aboti i Videy vort conventv insigle með adr nefndra manna innsigllvm fyrir þetta jarda kavps bref skrifad j sama stad x dogvm sidar enn fyr seigir. arvm epter gudz byrd m d iij ar.

620.

19. Decembar 1503.

á Grund.

VITNISBURÐARBREÐ um umboð Jóns Finnþogasonar á fjám Ólöfar Jónsdóttur haustið næsta eptir pláguna (1495) með þeim greinum, er bréfið hermir.

AM. Fasc. XXXVI, 19, frumrit á skinni frá Staðarhöll, og eru bæði innsiglin döttin frá. — AM. Apogr. 1497.

Þat giorum uiv hialltti þorþusson og olafur gudmundsson godum monnum uiturligt með þessu okkru opnu brefi at uiv vorum þar hia saum og heyrðum a um haustið næsta efter plaguna¹⁾ at olof jónssdotter fiekk joni finþogasýni með handabandi sitt fullt og lavgligt vmbod ýfer sinvm peningvm favstvm og lavsvm fridum og ofridum með þeim skilþaga at jón skýlði at sier taka þa peninga fyrst sem þa stou samann a holi. skýlði hann þar aungu fyrir suara huad af þeim kynne at fargazst til næstu fardaga. en skýlði rada folk til þionvzstu sem honum þætte þurfa og giallda kaup

1) = á Strönd. 2) p. e. 1495.

af fyrr greindum peningum. Svo heyrdu uid at nefndr jon skyldi ser kaup sem audrum. skyldi þetta hans umbod standa til næstu fardaga og tuo ar upp þadan ef hann uilldi so sialfur. skyldi þa jon suara rettum reikningskap af aullum þeim peningum sem honum j hendr kisæmi. Skyldi jon eignazst a(f)gang og auoxstu af aullum þessvm fyr greindum peningum. en ef jon legdi þangad nokkra sina peninga þa skyldi hann hafa þar adra peninga jgen. Og til sanninda hier um settu uid okkur jnsigli fyrir þetta bref skrifad a grund j eyiafirði þriadiadagin næsta fyrir thomasOesso postula þa lidid var fra gudz burd .OO. d. og iij. ar.

621.

1503.

31. Maí og 2. Júní 1536.

SKRÁ um eignir kirkjunnar í Haffjarðarey.

Bisk. Skalh. Fasc. XII, 9, skinnblað, og er alt með einni hendi ritad um 1536, og er minnisblað; er það nú mjög máð og gütugt. — AM. Apogr. 2450; hefir Árni haft við höndina eldri afskrift (frá c. 1680) með hendi séra Bjarna Hallgrímssonar í Odda, hefir Árni fyllt eyðurnar „ept-er gatu“.

anno domini .OO. d. iij.

Jtem luckte sira helge jonson kirkiunne j haffiardarey suo micla peninga sem hier seiger enn guttormur olafsson med tok.

jn primis .ix. kyr. og .vj. asandar kugillde.

ij. hundrud j gellidum sandum.

iiij. hundrud j koplum og .xij. aura j porcio.

Jtem innan gatta. iij. merkur. uar þar j .ij. bord. lijkakrakur. jarnkall j. ker ærulaust og litill lær fuinn .ij. tinfant. loklaus kannu j. trediskur og iij. skerdbord .iiij. trog j. strockur ærulaus. kistuhrof fornt. sængarleppur uondur og einge reckiuvodin med j. fat. og eitt uppgiordar kieralld. armt dukslitre.

anno domini .OO. d. xxxvj.

ad minnazt upp a Oiduikudagin fyrir huitasu[nnu¹)

1) þ. e. 31. Maí.

lysti]¹⁾ síra eysteinn fyrir mer snorra preste jonssyne ad hann hefde tekit uth af g[uttorme] olafssyne suo hattada peninga kuika og dauda sem hier fyrir adur stendur [skrifat] fyrir uthan at hann gallt eitt gamallt navt j porcio.

Var presturinn síra eysteinn heitinn olíjadur nær midmunda og þionustadur faustudaginn fyrir huitasunnv²⁾ en gud kallade hann til sinna næða um k(u)av(1)dit nær solar hujld.

622.

1503.

SKRÁ um eignir kirkjunnar í Hólum í Hrunamannahrepp, þá er síra Þórðr Guðmundsson afhenti, en síra Einar Ingimundarson tók við.

AM. 262. 4to, bls. 4, með hendi síra Jóns Egilssonar (?) c. 1600. — AM. 66A 8vo, bls. 8—9, skr. c. 1600.

Tiunde mældagi kyrkiunnar.

Anno Domini 1503. voru suo mikler peningar j holum þa sjra Þordur gudmundzson afvente Enn sijra Einar ingimundzson med tok.

kyr xv og lx asaudar. iiij hestar. og ij hross. vj sauder veturgamler. Gamall saudur og tuæ(vetur) fyrir v kalfa.

item pottur og panna litid huorttueggia og bædi vont³⁾ v smakerold. og tuo trog. j strockur. ein halfkanna gomul. vondur dukur. iij diskar vonder. iij skaler vondar. iij spæner. iij borddiskar. ein sæng vond. ij liaer. eitt brini. ein auxi.

J kyrkiunne ein messuklædi. ij hoklar⁴⁾ lauser. vj corporalar. ij kaleikar. hofudljn. handljn⁵⁾. [stolur. tuær⁶⁾ cantar. capur. dalmadika vond. iij dukaslitri. Eitt altarisklædi med brun og fordukum. ij kluckur og ein bialla. baxturjarñ.

1) hér hafði séra Bjarni sett „stefndi“, „hvad audaynilega rúngt er“ (AM.). 2) þ. e. 2. Júní. 3) uond, 66. 4) 66; holkar (!) 262. 5) b. v. 66. 6) [stolur. ij. 66.

623.

1503.

SKRÁ um fjármuni Reykjaholtskirkju, þegar síra Haldór Jónsson slepti, en síra Þórðr Jónsson meðtók.

AM. Apogr. Nr. 2220 með hendi Árna Magnússonar „ex authentica membrana templi Reykholtensis“. „Membrana þessa er síðasta síða af bláde aptanaf fornre messusaungsbók in fol. skriften er andsynelega cœva anno 1503 og er allt þetta með einne hendi“ (AM.).

Anno domini M^o D^o iij^o nar suo micit¹⁾ ornamentum kirkiunnar í reykiabollte þa síra halldor jonsson²⁾ slepte enu síra þordur jonsson medtok oc suo adra peninga sem hier epter standa skrifader.

Jtem Mariu likneske. peturs likneske. barbaru likneske. katerina. kristoforus. kross med understaudum .ij krossar smellter. oc lika kross oc skrin med helgum domum.

Jtem fern manna Messoklædi gaumul alfær. iiij hanklar at auki oc aller gamler oc vond(e)r. fonszymbuuingur vondur. .ij korkapur [oc onunur vond³⁾] oc ij sloppar oc annar uondur. tvenn alltarisklædi a haffaltariun. oc eiu af Mariu alltari. kalekur brokadur⁴⁾ oc annat kaleks brot. iiij klvckur oc er þar af tuær rifnar.

Jtem j bokum grallari med sequencium kringum arit oc kiriall vondur. ottusaungua bækur tuær kring um arit. lesbok fra aduentu de tempore kringvm arit. lesbok de sanctis kring vm arit. Missale med pistlum oc gudspiollum oc oracionibus de sanctis kring vm arit samsett. laga saunga bækur ij oc onunur gomul oc Messudaga kuer. paska brefver oc capitularius oc orða oc vantar j kuerit sidarza. processionalar ij uondir. bakstur iarn oc metaskaler oc merke.

Jtem voru þesser daude men j uirdingum at meta kirkiuna j reykiabollte staden oc staderens⁵⁾ peninga frida oc ofrida knika oc dauda. helge prestur jonsson officialis heilagrar skalholtz kirkin. sigurdur prestur jonsson. þordur prest-

1) micis, ekb. 2) „jō verdr nockurn vegen lescd. fyrrc leggunn af n. oc öldungis burto. hinn sidare er skir“ (AM.); 3) [„þesse ord eru sett med annarre hendc i stadenn einhvers sem hier hefur vered utakafed. þo er þesse hönd alika gömul“ (AM). 4) = brákaór, 5) Svo.

ur jónsson. magnus prestur bardarson. salomon einarsson. halldor þorgeirsson. jngemundur finzson leikmenn. kirkian fyrir u. c. stofan firir x. c. skalenn firir uij c. forstofan oc onden oc elldaskalenn firir iij. c. buret oc skemman firir c. enn oll utihus firir c og x aurar betur. badstofan oc gongen oc þarbohus firir iij c.¹⁾

624.

1503.

SKRÁ um þau fé, er síra Haldór Jónsson lukti í hendr síra Þórði Jónssyni, er hann afhenti staðinn í Reykjaholti.

AM. Apogr. Nr. 2220 með hendi Árna Magnússonar „ex membrana authentica templi Reykholtensis“, er var seinasta blað úr gamalli messubók í folio.

Anno domini 1503

luktizt j reykiabollte af síra halldori xj kyr oc [vj c²⁾ j gellidum nautum [oc halft betur³⁾. xiiij c j asaud oc ij gellidfiar c oc þar til vij⁴⁾ kugilldi a leigustaudum. huerbustein firir c. hialmur fyrir c. sæng fyrir c oc brestur aklædit. med þeim hesti er eg tok hia erllendi vegna síra halldora.

Jtem vj c j metfe tiundarvirt en atian c til solu oc uantar a xij aura oc [xviiij j⁵⁾ kauplum oc p[a ⁶⁾ firir c. oc ⁶⁾ er einar heiten gaf oc hestur vr bruhollte.

625.

[1503].

SKRÁ um aflát og syndalausn.

AM. Fasc. LXV, 18, frumrit á skinni. Neðst í faldi bréfsins oru

1) Hér eptir kemr skrá um þau fé, er síra Haldór Jónsson greiddi séra Þórði. 2) „er nockud oskirt. þo les eg það so, helldr enn ij eða iij“. (AM.). 3) „þesse ord oru med annarre hendi eins gamalli sett uppi yfor linnu oc hier innboduð“ (AM.) 4) „er sett med ödru bleke i stadenn eins hvers, sem utskafed hefur vored. Synest það gamallit ad vera“ (AM.). 5) „Er tömuleidis med annarre hende sett i stad þess sem hier hefur utskafed vored. Þo synest þetta af gamalli hende“. (AM.). 6) [féið úr.

tvö kringlótt göt, fyrir innsigliþveingjum, en innsiglið var glatað þegar Árni fékk skrá þessa til eignar. — AM. Apogr. 5518, tvær afskriftir, og er þunnr þeirra með hendi Árna Magnússonar. Um skrána fer Árni þessum orðum: „Exscriptum ex originali charta pergamena, exarata, quantum ex scriptura et membrana dijudicare potui, circa vel paulo post ann. 1500. Eam mihi communicavit Chr. Wormius P. Hafn. Est autem absque dubio scripta in Jelandia, uti ex literatura evidenter patet. Under þessare *Indulgentskrä* hefur fyrrum innsigle vered ään efa þess sem hana hefur saman teked, hvort sem það nu hefur vered sialfur Stefan biskup eda og (hved líklegra synest) einhver annar aflatspræco. J biskups Stefans tid var að visu einn með aflat ä Jelande, teste síra Jone Egilssyne, og sinnte Stefan biskup honnm eigi mikid¹⁾. Kynne so sä hafa lated einn hvorn Jelendskann — því ä Jelande er þetta document oflanst skrifad, sem af malfærenu er að sä, jtem hendenne: Vide qvæ alibi de hac manu annotata snnt — concipera þessa informationem til að hvetia folk til að kaupa þessar afgipter“.

Skrá þessi er að vísu frá dögum Stepháns biskups í Skálholti, en að öðru leyti er ekki fullvist um ártal hennar. Bréf koma fyrir með sömn hendi 15. Júní og 4. Júlí 1504. Hins vegar segir síra Jón Egilsson, að sendimaðr páfans hafi komið með aflatsbréf í Skálholt „anno 1518 öðnr þar um“, og er honum því ekki handvist ártalið. Af skjölum vita menn, að Johannes Angelus de Arcimholdis var í aflausnar sendiförum páfa um Norðrlönd á árabilinn 1516—1520 (Dipl. Norv. VI, bla. 691—700, 708—704; VII, bla. 534—536, 708—712). Hefr því Finnur biskup (Hist. Eccl. Isl. II, 502—508) og eptir honum Espólin (Árb. III, 44) heimfært fráögn síra Jóns Egilssonar til 1517; setti þessi skrá eptir því að vera frá þeim tíma, en yngri getr hún heldr ekki verið, því að Stephán biskup deyr um haustið 1518. En sä er galli á þessu, að eingin rök eru til þess að Arcimhold hafi nokkurn tíma til Íslands komið með aflát sín. Hins vegar er það fullvist af bréfi frá 13. Júlí 1504, að þá er Atzerus Iguari priór búinn að sanna miklum aflatspeningum um Skálholtsbiskupedæmi, og hefir hann því verið í þeim erindum á Íslandi 1508, og frá þeim tíma má þessi skrá vera. Ártalið 1513 hjá séra Jóni Egilssyni má því vera ritvilla fyrir 1508. — Hjá Finni biskupi er prentaðr stuttur aflausnarformáli á latínu, sem látinn er eiga við þessa fráögn, og er sami formáli prentaðr í íslenzkri þýðingu hjá Espólin.

In nomine domini amen.

Þó að eg se favis til að segia huersu mikit aflat er af sancti augustinus klaustrum. því það er meira en menn kunna að telia edr skrifa. en þó fyrir þeirra margra manna skulld er þar vita ecki ut af þiker eigi miog virðiligt yfer

1) Sjá Safn til sögn Íslands I, bla. 50.

slikum hlutum að þegia. þviat eigi ber til að geyma suo dyrt gull eða liggiauda fe j jordu eð lios það sem eingiuu hefer gagn af eða fögnod. Þvi se það vitanda að suo segizt og fluzt skrifat j þeirra bokum og þriuelegijs. að j ollum þeim klaustrum sem eru af saucto avgustiuo huar sem þau eru. siev fra auskudegi og fram yfer paschaviku hueru dag sian þusunder aara aflat og suo margar karinur. suo og eð sama aflat er æ joladag. vppstiguingardag. huitasuuuudag. vij mariucessur. saucti avgustiuns dag um hausted og alla þa actaao a sömu leid. vij þusunder aara aflat. og suo margar karinur fyrir hvern þenua dag. Enn vñ Mariu-messu þa sem verdr æ föstu optazt þa er eu meira aflat. þvi þa er fiortau þusunder ara aflat og þo er það eu meira en hier verdi greiudt.¹⁾ Nu fyrir þaa skulld að faauiser menu vnderstanda eigi huersu mikit aflatid megi manningum til salvhialpar eða huersu hanu skal það faa eða forþiena það getur manu eigi allt skrifat sem til ber. Enn þo skrifa suo lærifedr heilagrar kristue. að nær sem nockur madur hefer jdrau og vidrkomning fyrir siuar syuder og geiugr til skripta með þeirre huxan og fullkomuum vilia að falla eigi

1) Í skinnbókinni *Islenzku í Ríkisbókaasafönu* í Stokkhólmi 26. 4to stendr þetta rituð um aflát með hendi frá hér um bil 1500 eða fyrri:

„Ef madur les mariusalta. þann sem tomas erkibyskup hefer diktat og auo porta er upphaf at. þa gefazt honum í aflat fiogur og xx ar og þar með þriar uikur og þriar dagar j likn skriptborina synda. og ef madur og les allan mariusalta. sio daga þig(g)ur hundrad ara og sio-tiger og tuo ar og at auk fim og tuttugu uikur j likn sinna skrip(t)borinna synda“.

Í sömu bók á spássiu (bl. 22b — 23a) við 33. kap. í *Kristinrétti Árna biskups* (N. gl. L. V.) stendr þessi klausa einnig rituð með hendi frá því um 1500 eða fyrri:

„Du heiter kirkiumadr. kufismadr. kormadr. blijdadr. husmadr. hrijsmadr. skrafmadr. skeggmadr. bofmadr. hormadr. uatzmadr. uermadr. dannzmadr. dryckiumadr. biargmadr. bogmadr. kapsmadr. kaupsmadr. garpmadr. geipsmadr. farmadr. frumadr. skialmadr. skrummadr. ualsmadr. uolsmadr. lýdmadr. liodmadr. liosmadr. lusmadr. sundmadr. sardmadr. strijdmadr. stulldmadr. kluckare kaatligur karllmadr miun. Nu er vte slæmurenn eirný. og er ei víst að þu kueder hann allan. gelme þijn gud alltíjd.“

huer sem kuedur slæmen bide firir gamla j drapublijd til guds“.

aptur j daudligar synder sialfuiliande helldur betra sitt vm lidit lif. þa fær sa madur aflated ef hann sæker þa stadi som aflatid er til gefit. þo ad hann skyllde pinast æfinlega j heluite. þa vill gud gefa sina naad til og snua þeirre æfinlegre pinv j stundlega pinu hueria þeir fa sem rett giðra sin skriptamæl. Nu af þui ad eingin prestur plagar ad setia nockrum manni suo mykla script sem honum ber ad hafa fyrir sinar daudligar sýnder. þuiad j buert sinn sem madur giorer eina af þeim. þa bæri honum ad setiazt siau ara skript fyrir hueria eina daudliga synd. Nu af þui ad syndgur mann getur eige þesse skript vpphalldit þa hialpar honum aflatid þar fyrir ef hann sæker þa stadi sem það er til gefit med rettri huxan ad betra sig. þui suo mikit stytter hans pino sem hann sæker aflatid til og eingin er sa lifande ad kunne ad greina. vnderstanda eda vita. huad dygd aflated hefer. eda huersu dyrt og gott ad það er fyr enn epter daudann og hann kemur j hreinsunarelldinn og hann fer þadan. þa reyner hann huad aflatid duger og huad hann hefer aflat. Þad skulu þier og víst vita ad þeir sem eru j daudligum syndum eirne eda fleirvm suo leinge sem einn huer er j henne staddur og vill sig ecki betra og leidretta. eda hefer það j hug ad giora en framar syndina. þa hialpar honum eigi aflated og ónguer godgiorningar suo ad hann fae þar fyrir himnarikis gledi. En þo fyrir þui ad eingin god verk eru fyrir vtan verdlaun og einginn godgiorningur er olaunadur. þa þann godgiorning sem madur giorer j daudligum syndum staddur eda med þeirre ætlan ad drygia daudliga synd framvegiss. þeim sem suo er hattad hann tekur j verdlaun godra verka. veralldligan framgang og farsælu epter sinum vilia a margar lyndir. rikdom. langt lif. epterlæti. veralldliga vegsemd og annat þuilikt. suo og maa hann andlazt fyrir sin god verk minne pinv j heluite epter sinn danda. adrer af þeim taka hier j veraulldenne verdlaun j fleirum veralldarinar æskilegum blutum suo ad þa þeir koma fyrir gudz dom faa þeir einge ónnr laun en helutis pinu fyrir sinar veralldligar girnder er þeir toku fyrir sina velgiorninga. það allt er þeir giordu gott þa

giordu þeir með rangre huxsan og j daudligum syndum stadder. En hauðdu ónguan vilia til að bæta við gud og sina samkristna sem þeir hófðu j moti giort og hófðu aunguan kærleika eða astundan að leita að þjóna eftir gudz vilia og bodordum. eða skilia sig frá daudligum (syndum) með sannre synda jðran. jatning og yferbot. En þeir og sumer að eigi spyria eftir himneskri födurleifd ef þeir fa. að hafa alla sina girnd og hueria hier j veröldinne og þvi velia þeir sier það fyrir himnaríkis gleði. Og þeir sem j þulikum (syndum) enda sina lífdaga. taka hier j veraulldenne öll sin verdlaun j hegomligre gleði. þvi verr að þar fyrir missir margr himnaríkissgleði. þar við forði oss almattigr gud. fader og sonur og heilagur ande sa er lifer og ríker vm allar allder j sinne dyrd og almætti. einn Gud j þrenningv. amen.

624.

[um 1503].

SKRÁ um landamerki Hurðarbaks, Deildartungu, Gullsmíðs-Reykja og Skáneyjar í Reykholtsdal.

AM. Apogr. Nr. 2214 a—b „riett ritad eftir gamalli kalfskinnskrá, eins þar sem hvi aa tvisvar stendur“; eru báðar afskriptirnar staðfostar af Árna Magnússyni ofl., a, í Reykholti 1711, en b í Skálholti 1712.

Þetta eru landa merki eftir þvi sem sira jon stallason afhente sira þorde gudmundssyne amille hurðarbaks oc deildartungu. gullsmíðs reykja oc skanéjar.

klettur sa sem stendur á halsenvm j mille hurðarbaks oc deilldartvngu. vr klettnum sionhending j barnadal. vr barnadal j midsaptan[s] vordu frá hurðarbaki þa sem stendvt j stöpvnum. vr vordune sionhending j grofina þa sem geingur fram j hvi aa.

vr fyr sogdum klett sionhendingv vppá fellit sem vottnum hallar oc avstur eftir fellenv ollv j grastein sem stendur austur j sökvm. sionhending vr steinenvm j læk þann sem fellvr fyrir austan mela skard vt j hvi aa.

672. 16. Janúar 1504. á Eyri í Skutulsfirði.

Dómr útnefndr af Birni Guðnasyni, kongs umboðsmanni milli Geirhólms og Langaness, um grip Ólafs Filippussonar á þrem vættum smjörðs fyrir Guðna Jónssyni með þeim greinum, er bréfið hermír.

Dómbók Jóns skrifstofustjóra Magnússonar í Fól., bl. 229 a—b, skr. c. 1604 (= a). — Landsbókasafn 67. 4to bls. 31—32, skr. c. 1620. — Landsbókasafn 65. 4to II 56^b—57^b, með hendi Jóns dans Magnússonar c. 1640. — Ny kgl. saml. 1945. 4to bl. 235 a—b, með hendi Hanne-
ar Gunnlaugssonar í Reykjarfirði 1666. — Landsbókasafn 790. 4to bls. 205—208, skr. c. 1690.

Domur um grip á þrim vættum smiaurs.
er Olafur Philippusson tok fyrir Gudna
Jonssyni.

Ollum góðum monnum þeim sem þetta Bref sia edur heyra. senda Þorleifur aurnolfson. Nafn Jonsson. Þorgautur Olafsson. Snorri helgason. Jon helgason og Snorri¹⁾ Jonsson kuediu gudz og sýna kunnigt giaurandi á þridiudaginn næstan epter geisladag þa lidit war fra hingadburd wors herra Jesu christi 0 d og iij dr á Eyri j skutulsfirði á almennilligu hieradzþyngi worum wier [j dom²⁾] nefnder af ærligum manni [Birne Guidnasyne.³⁾] er þa hafdi mijns herra kongsins systlu og vmbod j millum geirholms og langaness á ad lyta. ransaka. skoda og fullnadardom á ad leggja þa sauk og akiæru er Gudni Jonsson þar frambar og doms á beiddist fyrir hueria er hann hafdi þangad stefnt j nefndan stad og dag Olafi philippussyni. fyrir þa sauk ad hann hefði gripit og rænt fra honum fiordungi midur enn þriar wætter smiors. og willdi eij aptur leggja⁴⁾ er hann aptur heimti. huad er suarid war af ij logligum witnum. ad greindur Olafur war so nær. þa stefnan war upp lesið ad⁵⁾ hann mætti wel heyra ef hann willdi. þui dæmdum wier hans logliga med ollum sýnum greinum og Articulis. og greindan

1) a, 67, 790; Sveinn 65, 1945. 2) [67, 790, 1945; til a, 65. 3) [sl. óvart a, en á spássu er ritað með fornri hendi: „wantar yferdomarann. eg meina werid hafi Biorn Gudnason“. Hin handritin öll hafa hér nafnið. 4) skila 67, 790. 5) b. v. 65, 790.

Olaf logliga stefndan og riettiliga fyrirkalladan fyrir fyrrgreinda akiæru. Ænn saker þess að optnefndur Olafur kom eij j logligan stefnudag og einginn af hans hendi sa er lagasnar hefdi fyrir hann. þa dæmdum wier æ hann j¹⁾ mork j stefnufall wid kongdominn. birti Gudni þar fyrir oss testamentisbref solueigar biornsdottur vnder hennar heilu og oskoddudu hangandi jncigli so latandi millum annara orða að greind solneig gaf sonum sínum og þals heitins Jonssonar Þorleifi og Joni þessar jarðer og kugilldi sem adnrgreint snior war [tekid²⁾ j leigur og landskyllder. J annari grein kom þar fram fyrir oss annað bref vnder godra³⁾ manna jnciglum lærðra og leikra. þeirra er wurduligur herra biskup stephan til nefndi med sier j middal⁴⁾ æ almenniligri prestastefnu [að þon Gudna Jonssonar og Orms Jonssonar æ ad lijta greint Testamentum bref nefndrar⁵⁾ Solueigar og þær giafer þar inne stodn er hun hafdi gefid sonum sínum fyrrgreindum Þorleifi og Jone. huert afl að hafa skylldi. eða hnad halldast skule af þeim ad lögum. huert er Biskup Stephan⁶⁾ samþyckti med þeim og setti sitt jncigli med fyrr nefndra manna jnciglum. j hueriu er so stod að þeir dæmdu optnefndum bræðrum Þorleifi og Joni til æfnligrar eignar vjc hundrada af þeim gíofum sem j greindu testamentisbrefi solueigar jnnistodu. Ænn þær giafer sem meiri eru enn tjttnefnt testamentisbref jnnihelldur dæmdu þeir greindum bræðrum Gndna og Ormi til halldz og medferdar so leingi sem⁷⁾ þeir [[være ei⁸⁾ af þeim sökter⁹⁾ med [lognum og¹⁰⁾ dome. og þui leist oss oftnefndnr Gudne fulla heimilld¹¹⁾ hafa og eiga epter sínu brefi til þess þessar peningar eru sokter af honum med lognum og domi sem fyrr seiger og so fullan riett og sokn aa þeim eiga sem sialfs hans peningar wæri fyrir honum tekner. vtuijsar so wor landzlaga bok að hun fyrirbydur allar gripdeillder og ologligar fiar upptekter. Ænn

1) a, 65; hálfu 1945; sl. 67, 790. 2) [af gollid 790. 3) [67, 790; ærlegra 65, 1945; annara, a. 4) mydal 67, 65, 1945. 5) b. v. 790. 6) [67,65,790, 1945; óvart fallið úr i a. 7) b. v. 65. 8) sl. 67. 9) sl. 67. 10) [logligum 67. 11) [[wærij, a (l), og fellir setninguna að öðru leyti úr.

huer er¹⁾ þad giorer²⁾ færi aptur þad er hann tekur rangliga og bæti þeim fullrietti er hann tok fyrir. Og þui dæmdum wier adurskrifader domsmenn optnefndan Olaf philippusson skyldugan aptur ad skila greindu smiori. ad heyrdum dominum. J þeim³⁾ sama stad sem hann tok þad samdægris og þar med vj merkur J fullrietti [Gudna⁴⁾] og flitia heim J ogur ad næstum fardogum. Stendur og so [J kaupabælke⁴⁾] J worri landslagabok. ad ef lendur madur edur umbodsmadur kongs tecur upp bu bonda [an doms⁵⁾] edur weiter bonum adrar [fiar vpptekter. þá skal hann þad allt færa. og giallda konge. x merku: enn hver hinna mork er honum veitte lid til.⁶⁾] finnum wær þar þa eckj rok til ad þad somi betur nockrum bonda edur mugamanni nockrar gripdeillder edur rangligar fiarupptekter [ad hafa⁷⁾]. helldur enn binnum sem meira walld edur magt hefur. Og þui dæmdum wier þrattnefndan Olaf sekan. x. morkum wit konginn. enn huer hinna mork er honum weitti lid til fyrir optskrifada fiar uppteki.⁸⁾] og flytia heim til kyrkiubols J langadal. ad næstum fardogum.

Samþyckti þennan worn dom med oss [adurskrifadur valldzmann⁹⁾] Biorn [Gudnason et cetera¹⁰⁾].

628.

1. Febrúar 1504.

á Mosvöllum.

Dómr sex manna útnefndr af Birni Guðnasyni, sýslumanni milli „Geirhóls og Langaness“, um tíundarhald Einars Sveinsonar í þrenna tólfmánuði, og dæma þeir alt fé hans ótíund að fallið undir kong og biskup.

AM. Fasc. XXXVII, 4, frumrit á skiini fáid og götugt. Sex innsigli hafa verið fyrir dóminum, en þau eru nú öll dottin frá. — Afakriptir af dómi þessum frá 17. öld eru nokkrar til, t. a. m. AM. 196. 4to bl.

1) b. v. 67, 790. 2) hér bætir a við „eij“, sem hin sleppa, og ekki má standa. 3) þann 67. 4) [67, 65, 790, 1945; sl. a. 5) [étalt og ódæmt 65. 6) [65, 1945; sl. hin, nema hvað í 790 stendr „fjárupptektir“ og í a „etcetera“. 7) [b. v. 67, 790. 8) upptöku 67; upptekt 65; upptekta 1945; upptektar 790. 9) [b. v. 790. 10) [65, 67, 790; sl. a.

3b—4 frá 1657—65 (ekki góð) og í Ny kgl. saml. 1945. 4to bl. 46a—47a frá 1666 (skárri); er hvorug þeirra góð. Betri afskrift frá e. 1604 er í dómabók Jóns skrifstofustjóra Magnússonar.

Domur vm Tífundarhalld Einars Sveinssonar¹⁾.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra. Senda Þorolfur angmundzson. Þorleifur aurnolfsson. aurnolfur grimsson. Hakon jonsson. jon jonsson og Gvdmundur jonsson. Quediu guds og sina. kkunnigt²⁾ giorandi þa iiddit uar fra³⁾ hingadburd uorss herra jhesu christi þusund fimam hundrut og flogur áár. a fimtudag hinn næsta fyrer purificacionem sancte Marie uirginis æ mosuollum j [au]nundarfirdi æ þingstad rettum. Worum uier j dom nefndir af ærligum manni Birni bonda Gudinasyni. er þa hafdi mins herra kongsins syslu j millum geirhols og langaness. at dæma huerra suara edur seekta at einar sueinsson uæri skylldugur kongdominum og honum fyrer þa ækæru at adur greindr biorn klagadi á fyrskrifadañ einar sueinsson. at hann hefdi ecki golldit tiundir j þrenna tolfmanudu af þeim peiningum sem einar sueinsson eignadi sonum sinum þordi og grimi. Ok hann sialfr hafdi haund yfer haft ok ecki tiundat hier j sueith. Nu sakir þess at einar sueinsson uar þar þóð logliga fyrer stefndr af syslumanninum birni gudinasyni. þat og annat at adur greindur biorn lysti þui fyrer oss at grimr einarsson hefdi lyst sig felausañ á myraþingi og baud at uinna eid at. þat hid þridia at tueir ualinkunnir dandi menn hreppstiorar j dyrafirdi jon þorsteinson og ketill þorsteinson hefdi lyst þui fyrer tittnefnam birni gudnasyni⁴⁾. at þeir hefdi sied ath peiningum adur greindra brædra þordar og grims id sama haust fyrer faranda. og hefdi þeir huorki talid sier peninga ne tiundat under sinum faudr einari sueinssyni huorki þa ne endra nær. Þui j guds nafni amen. Dæmdu uier adr greinder domsmenn med fullu doms atkuædi alla þa peinga fallna uera og uppnæma⁵⁾ under kong og biskup. frida og ofrida. kuika

1) Utan á bréfinu með hendi Eggerts Hannessonar. 2) Svo. 3) hef-
ir óvart gleymzt úr frumbréfinu. 4) Svo hér. 5) uppnæma, frbr.

og danda sem eigi hefði tiundadir nerit. og rettækir kongs umbodsmanni og kirkinnar. eftir þni sem gndz lang og landz- ins giora rad fyrer. at huar sem madur situr j þrenna tolf- manudn og giorer ecki tinnd sina retta. þa skuln svo micl- ir peningar fallner uera undir kong og biskup sem ecki eru tiundadir. Wtan tittnefndr einar ssueinsson¹⁾ leiddi tuo log- lig uitni med snordum eidum fyrer þrattnefndnm birni gnd- inasyni. nu aa laugardaginn er kemur at adr greindir peñ- ingar hefði rettliga tiundadir nerit af tittnefndnm einari sneinssyni edur þordi syni hans.

Samþykkti þenna uorn dom med oss opp(t)skrifadr biorn gudinason kongs umbodsmann. Ok grimr prestr þorsteinsson er þa uar profastur j millum geirhols og langaness. og vm- bodsmann heilagrar skalhollz kirkiu yfer officialisdæminu j millum gilsfiardar og geirhols.

Ok til sañiñda hier um settum uier adr greindir menn uor inzsigli fyrer þetta domsbref skrifat j holti j aunund- arfirdi deigi sidar enn fyr segir.²⁾

629. 3. Febrúar 1504. undir Múla.

HÆLGI Gíslason selr Jóni Erlingssyni jörðina Deildará á Skálm- arnesi fyrir tuttnn hndruð í lausafé.

AM. Fasc. XXXVII, 15, frumrit á skinni. Af sex inasiglum eru fjögur fyrir bréfinu. Árni ritar á bréfið, að hann hafi feingið það „fra Gísla Sigfusseyne á Rekstodum 1707“.

Brief fyrir deildara.³⁾

Þad giorum vær eyolbur prestr sigvrdzson. jon jonsson. sueinn skylason og jon þormodsson. pall arason. godvm monn- um viturligt med þessv woro opnv brefi at þa er lidit var fra hingatbyrd vors herra þesu christi. M. fim e. og iiii. dr. a pyrificacio sancte maria⁴⁾. vnder mula ð skalmarnese. uor- um nær j hia sðnm og heyrdum aa. a ord og handaband

1)Svo. 2) þ. e. 2 Febrúar (á kyndilmessu). 3) Utan á bréfinu með fornri hendi. Þar stendr og með fornri hendi: „Jon prestur“. 4) þ. e. 2. Febr.

þessara manna, jóns bónda erlingssonar af einne alfv. Enn af annari helga gíslasonar at suo fyrir skildv. at nefndur helgi selldi greindvm jóni ellingsssyne jordena alla deilddara. er liggur j mula kirkiv sokn ð skalmarnese. hverr at¹⁾ dyrleika er .iiij. c. og .xx. fyrir xx^c. med aullum þeim gavgvvm og gædum sem greindri jordv fylger og fylgt hefur at foráv og nyiv og fyrr nefndur helgi varð fremst eigandi at vndan sier og sinvm erfingivm. enn vnder adr greindan jón ellingssson og hans erfingia. hier j mot gaf opt nefndur jón ellingssson þrattnefndvm helga svo wordna peninga .iiii kyr og .ii. asavdar kvgillde. þriar vætter smiors fyrir .ii. kvgilldi. .ii. vxa flogra vetra og þrevetran .v. savde gamla og .iii. tvæuetra fyrir .iiij. c. at haustlagi .iiij. hesta og eitt hross fyrir .v. c. sæng fyrir .c. ui. fiordunga ketel og tvær ær og hvd fyrir .cc. Mædkendizt tittnefndr helgi fyrir oss at hann hefði þessa alla peninga vppborit sem hier standa skrifadir og j þessv þeirra handabande gaf og giordi opt skrifadur helgi jón bónda ellingssson avllvnges kvittan og akærvlausan fyrir sier og aullvm sinum erfingivm og epterkomendvm. skyllde helgi gíslason svara laga riptingv ð greindri jordu. en jón bonde ellingssson hallda til laga. Og til sanninda hier vm sette helgi gíslason sitt jnsigle med worum fyrrskrifadra manna jnsiglum fyrir þetta jardarkaups bref og kvittvnar. Skrifad j sama stad og ðre. deige sidar en fyr seigir.

630.

2. Marts 1504.

í Viðey.

ÞORVARÐER lögmaðr Erlendsson kvittar Árna Snæbjarnarson ábóta í Viðey um andvirði Ölvatnsholts í Holtum.

AM. 238. 4te bl. 67, skr. c. 1570. — AM. Apogr. 5831 (eptir Bessastadabók).

Kvittvnnarbrief Þorvardz fyrir Olvassholti.

Þath giore ek Þorvardyr Ellendzson lavgmann svnnan oc avstau æ Jslande godvm monnvvm vitvrligtt med þessv

1) Hér stendr fyrir ofan línuna „er“, en því er ofankið.

minv opnv brefi að ek meðkiennvnt að ek hefði fylla peninga og alla vppborid svo mior vell ænæger af abota Arna Snæbiarnnarsyni fyrir jordena Olvarsholltt er liggvur j Holtt-vm fyrir avstan Þiorsaa. Þvi gefvur eg advr nefndvur þorvardvur fyrnefndan abota Arna avllvngis kvittan og akærvlavsan fyrir mior og ollvm minvm erfingivm og epterkomendvm vm advr greint jardar verd.

Og til sanninda hier vm set ek mitt insigle fyrir þetta kvittvnnar bref skrifat j Videy lavgardagenn næsta fyrir translatio Johannis holensis episcopi þa lidit var fra gvdz byrd 0. d. mii. ar.

631.

7. Marts 1504. í Sælingsdalstungu.

SKÚLI Þórðarson lýsir því, að hann hafi að bön Magnúsar biskups í Skálholti svarið þann bóka-reið, að Loptr heitin Ormsson hafi gefið Stadarhól guði, jungfrú Marie og sancte Petro.

Apogr. AM. 1471, með hendi Árna Magnússonar eptir transekr. frá 28. Júní 1519, sem datt í sundr af fúa, þegar Árni var að afskrifa það. — Apogr. 1467 með hendi Póls Hákonarsonar „ur transcripto Mag. Bryniolds og 4ra annara, giördu 1644. eptir öðru vidimus 1547“.

Þat giore eg skule þordarson godum mönnum niturligt með þessu minnu opnn brefe at eg meðkennunzt. at eg hefe suared suo felldan bokareid at bon biskupz magnus at loptur heitin ormsson. sem gud hans sal nadi. gaf stadarhol gudi og iumfrv marie og sancte petri. suo og meðkennuzt eg¹⁾ j þessu sama brefi at eg heyrda lopt heitin alldre gefa fram- ar stadarhol enn suo at hann ætti ecki skilgetin baurn ept- er sig. eda ættleiddi þau er hann ætti vid steinuñie guun- arsdottur. og til sannenda hier um setta ec mitt incigli fyr- ir þetta bref er skrifat uar j sælingsdalstungu j huamm- sneit faustudaginn næsta fyrir festum gregori(i) pape. arum eptur gudz burd 0. d. og iiii ðr.

1) b. v. 1467; sl. 1471, nema hvað Árni setr það í hornklofa.

632.

14. Apríl 1504.

á Hólum.

VITNISBURÐR JÓNS Sigmundssonar og tveggja manna annara um alþingisdóm Finnboga lögmanns Jónssonar í erfðamáli Björns Þorleifssonar 1. Júlí 1500.

AM. Apogr. 741, með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna „Ex transskripto“, sem var á kálfskinni.

Þat giorum uær jón sigmundzson gudmundr þorleifs-son og brandur öldfsson godum monnum uitanlegt með þessu uoro opnu brefi þá er lidit uar fra gudz burd þusund og fimm hundrud ára. en næsta dag epter petursmessu og þáls um sumared.¹⁾ æ almenneligu avxararþingi vorum uær j hia j saugdum stad og dag sðum og heýrdum á at finbogie jonsson laugman nordan og uestan æ jslandi nefndi þar ut xii laugriettumanna dóm til þess ad dæma um mðlaferle biarnar þorleifssonar huort hann og hans systur skýlldu uera laugligir erfingiar epter þorleif heitinn biornsson faudur sinn edur eigi. Suo og eigi sidr vorum uær j hia og heýrdum upp æ ad sð enn same domur uar þar þa strakx j laugriettune jn skriptiss fram þorinn og uppsagdur suo latande með aullum sinum greinum og artikuliss sem su en sama skra vtvisar og june helldur sem hier er skrifud afaust voro brefi og suo er hlíodandi sem hier epter stendur skrifat. [Hér kemr alþingisdómurinn frá 1. Júlí 1500, og er slept ollum fyrsta hluta hans ad orðanum: „uorum uær j dom nefnder &c.“; síðan er orðalagi dómsins smávikid við, sumt styt, og sumt sagt *fullra*, og er það tilfært neðanmáls við dóminn eptir afskriptiani hér í útgáfunni, en smá-ordabreytingar, sem ekki breyta hugsan, er hér ekki hirt um. Sjá Nr. 498 hér ad framan].

Og til sanenda hier um settur uær fyrnefnder menn vor jncigle fyrir þetta vitnesburðarbréf er skrifat uar á hólum j hialtadal sunnudagin næstan epter þaska viku florum arum sidar en fyr seigir.

1) p. e. 80, Júní 1500.

683. 17. Apríl 1504. á Auðkúlustöðum.
ÓLAFR Filippusson lýkr Sigurði Daðasyni jörðina Höfða í Eyrarsveit, sem hann hefði feingið af Solveigu Björnsdóttur í þjónustulaun.

Eftir skjalabók í Landeskjalasafni 94. 4to bl. 182^a —182^b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. —

Brieff vñ Hofða.

Þad giorum vier þordur Clemusson. gudmundur gudmundsson og Sigurdur Sueinsson godum monnum kunnugt med þessu voro opnu brefi Anno 1504 miduikudaginn næstañ fyrir Jonzmesse Holabiskupz vñ vorid a Auðkulustodum j Suinadal vorum vier j þi saum og heyrðum á ord og handaband Olafz philippussonar. Eun Sigurdar Dadasonar af annari alfu ad so fyrir skildu ad greindur Olafur luckti og gallt áduruefndum Sugurdi til fullrar og æfinligrar eignar jordina Hofða er liggur j Eyrarsueit med ollum þeim gognum og giædum sem greindri jordu fylger og fylgtt hefur ad fornu og nyiu. ad ollu til skildu enn ongu vndañ teknu. sem fyrrgreindur Olafur og hanz sonur Einar hefðu fremst eigandi ad ordid j erfd epter Solvegu Bjornzdottur modurmodur greindz Eynarz. Reiknadi Olafur ad greind Solveg Bjornzdotter hefði golldit sier adurskrifada jord hofða j sijn þionustulaun. enn huorz þeirra eign Olafz philippussonar eda Einarz sonar hanz titt skrifut jord ¹⁾ verid hefði edur vera mætti. þa skilldi Sugurdur eignast þessa jord Hofða æfinliga optir þui sem fyrr segier og hana meiga riecttiliga ad sier taca a næstum fardogum. og eignast alla sochn. alogur og riectt af þeim sem hana hafa rangliga halldit sijdañ optskrifadur Olafur edur Einar sonur hanz hafa fremst eigandi ad ordid. Lofade nefndur Olafur ad suara lagariptingum a greindri jordu. enn Sigurdur hallda til laga. Lyste Olafur þar (ad) hann hefði onguñ adur giefum²⁾ giefid nie solum sellt optskrifada jord hofða.

och til sanninda hier vñ et cetera.

1) hér stendr í handr.: „hefði“, sem er ofaukið. 2) Svo.

634.

18. Apríl 1504.

á Espihóli.

Jón Ásgrímsson selr Helga Ásgrímssyni jarðirnar Sirisstaði, Bitru og Haus (Háhus) í Kræklingahlíð fyrir hálfar jarðirnar Voga við Mývatn, Breiðamýri í Reykjadal og Bjarnastaði í Bárðardal.

AM. Fasc. XXXVII, 11, frumrit á skinnf. Öll (4) innsiglin eru dottin frá. Sbr. Nr. 636.

jarðer fyrir nordan.

kaupbref vīm Syristaðe j kræklingahljð.¹⁾

Þath gervm ver jon biornson. hallur arñorson. eystein einarson og jon jonson godvm monnum uiturligith²⁾ með þessv voro Brefi þa er lidit var (fra) guds burd þusvnd fim hundrud og flogur ar manudagin næsta epter mariumessv kertamessv a esphole³⁾ j eyiafirði norum vær j hia savm og heyrdvm a ord og handaband þessara manna jons asgrimssonar af einne alfu en helga asgrimssonar af annare ath suo fyrir skildv ath fyr nefndur jon sellði adur greindvm helga jarðer er sua heita sirisstaðer j kræklingahlid er liggur j glæsebæar kirkivsokn og bitru og hays er liggur j hlidar kirkivsokn með ollvm þeim gognvm og gædum er greindvm jorðvm fylger og fylgt hefur ath fornv og nyiu. hier j Mote gaf fyr nefndur helgi adur greindum jone halfar jarðer er suo heitta vogar við myvatn er liggur j reykiahlidar kirkivsokn og breiðamyre i reykiadal er liggur j einarstada kirkiusokn. biarnastadi j bardardal er liggur j lvndarbrekkv kirkivsokn og þar til eitt asandar kuilldi. skyllði hvor þessara manna fyr greindra hallða þeim jorðvm til laga er keypti en svara laga riptingvm hvor a þeim jorðvm er sellði. og til sanenda hier vm settvm vær fyr skrifader menn vor jnsigli fyrir þetta bref skrifad var a esphole j eyiafirði fimttvdagin næsta fyrir jonsmessu hola biskups³⁾ a sama are sem fyr seiger.

1) Utan á bréfinu, fyrri línan með hendi frá Öndverðri 16. öld, hin með hendi frá 17. öld. 2) Svo. Dagsetningin hér er 5. Febr. 3) biskups, frbr.

635. 18. Apríl 1504. á Kirkjubólh.

Dómr útnefndr af Birni Guðnasyni, kongs umboðsmanni milli Geirhólms og Langaness, um kærur þeirra Narfa Jónssonar og Tómasar Jónssonar um landskyldarhald, ofantekning hlöðu og annað fleira.

AM. Fasc. XXXVII, 5, frumrit á skinni með handi Björns Guðnasonar í Ögri. — AM. Apogr. 860. Frumritið er dálitið skemt í brotum. — Afskriptir af dómi þessum finnast í stöku dómabókum, en þar er dómrinn jafnan styttr; elzt slík afskript er í dómabók Jóns skrifstofustjóra Magnússonar frá c. 1604.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda gvdini jonsson. þolleifur aunolfsson.¹⁾ hakon jonsson. þorgautr olafson. snorre helgason og jon jonsson kvediu guds og sina kvænigt giorande æ fimtudagin næstan epter geisladag þa er lidid war fra hingadburd wors herra jhesu christi (O cd²) og fiogr sæ æ eyre j skutelsfirði a almenniligu hieradspingi worum uer til nefnder af ærligum manni birni gudinasyni er þa hafde mins herra kongsins syslu og umbod j millum geirholms og langaness æ adh lita og ransaka. skoda og einvirduliga fullnadar alyktardom æ adh leggja þær sakargipter er þeir þar fram baru narfe jonsson og tumas jonsson og doms a beidditz huor um sig fyrir sina ækæru sem huor hafdi avdrum stefnt og stefna lated j nefndan stad og dag. j fy-tu grein kærði narfi þat til tumas adh hann hefði ecki golldid sier landskyllid af jordunne kirkiuboli j skutulsfirde þa xij manude sem greindr tumas hafde nefnda jord kírkiubol teked af narfa jonssyne og sialfur medkendetz fyrir oss ad hann hefði optnefnda jord kirkiubol teked af greindum narfa epter laganna skipan med wottum og handsaulum med æ kuedinni landskyllid malnytu kuillde og kuilldes hest þann sem narfua uære kifluktr fyrir kvilldi. J annare grein kærði greindr narfi þat til adr nefndz tumas jonssonar adh hann hefde ofan rifit og j burtt flutt. vj. fadma langa blaudu er opt nefndr tumas hafde samþeckur orded adh standa skyllde þa hann tok jordena hveria er hann hafde adr upp giortt

1) Svo. 2) Svo = de; dagsetning þessi er 18. Jan. 1504.

a sinn kostnad með þeim skilmála að optnefndr nafre skyldi eignatiz halfa hlávduna fyrer utan allan reikningskap enn halfa skyldi hann leysa fyrer annað uid edr andrum verdaurum sem godum monnum þætte uertt ef þeim kæme eigi sialfum saman. J þridiu grein kærde þratt nefndr nafre þat til tumass að hann hefde ofan rifit og burtt flutt gamallt hus er jordunne kirkiubole hafde leinge fylgt og þar war þa hann kom til jardarennar. wtuísar so wor landz laga bok að halldatz skulu handsaulud mal þau er bok mæler eigi j mot að halldatz megu að lavgum og þui leitiz oss þetta fullkomen laga bygging er tittnefndr nafre Jonsson hafde bygt titt nefndum tumase jonsýne þratt nefnda jord kirkiubol og skyldugan fyrer að svara aullum lavg-skylldum epter laugum og skildavgum. Enn saker þess að þrattnefnder menn nafri og tumass meðkendutz fyrer oss huor um sig þa stefnu er huor hafde audrum stefnt og stefna lated j adr nefndañ stad og dag þui dæmdum uer þa laugliga stefnda og ætteliga fyrer kallada huorū um sig fyrer annars ækæru epter þeim sakargiptum sem j þeirra stefnum stod. Birte tittnefndur tumass jonsson þar fyrer oss oped bref wors uirduligs herra biskup(s) stefans með guds nad biskup(s) j skalhollte j hueriu er so stod að hann og hans prestar hefde dæmtt honum til banda halft annad hundrad j afgialld af þeirre landskyld er tittnefndr tumass atte að giallda þrattnefndum nafra af tittnefndri jordu kirkiuboli epter langri ueniu og hefde hans foruerara biskupa j skalhollte. Enn saker þess að þetta sama biskupsins bref war eigi birrt edr openberad fyrer þeim er maled atte fyrr enn hann hafde lyst lagasauk æ tittnefndri landskyld og malinu stefnt under landzins lavg sem fyrr seiger. og under syslumannz dom komit. þa kvnum ver ecki að riufa worn eid og briota wortt suared laugmal. og dæma j mote worre landz laga bok fyrer hefde og langa ueniu. witum uer og þar eingin laug til wera tau¹⁾ að skyldeliga skipe biskupum gisting edr utlausn af halfkirkium. Nu af því að uer fyrnefnder menn worum til nefnder af syslumanninum birne

1) Svo.

gndinasyne sem fyrr seiger. adh dæma laug og alett nefndra manna j milli narfa jonssonar og tumass jonssonar epter þui sem nær nilldum aǻnsnara fyrer gnde enn nera bikender fyrer godnm mannum þa haufum ner a litid epter worre skynsemi þeirra mala ofne. saker þess adh tittnefndr tumass jonsson kendetz fyrer oss adh hann hefde med handsaulnm tekit þratt nefnda jord kirkiubol sem logiu giora rad fyrer sem fyrr skrifad stendr enn lnkte þo aunga landskylld þa leitz oss hann oheimila sier jordena svo sem seiger j fyrsta kapitla j bnnadarbælke ef leiga er eindangnd og kemr eigi fram þa oheimilar hann sier jord og þui dæmdnm nær opt nefnder domsmenn þrattnefndan tumass skylldugañ adh giallda tittnefndnm narfa tuefallda lan(d)skylld med þeim fridleika sem j fyrstu war skilen malnytn kuillde og knilldes hest. og þar med halfa fimtu maurk tittnefndnm narfa j fullætte og half maurk j handtaksrof og konginnm adra. Jtem j annare grein dæmdnm uer titt nefndan tumass skyllngan adh giora npp aptur hlavdnna þa sem hann hafde ofan rifeð a sinn eiginn kostnad adh aullum uidum jafngoda sem hnn war fyrr nder sinn snarenn bokareid og hafa npp giortt fyrer slattnr so framtt sem tittnefndnm narfa fullnatz þar til tno langlig lagavitne þan er þat sneria med s(u)anrdnm bokareide fyrer fardaga j nor adh þrattnefndr tumass hefde þui samþyckur orded adh hladan skyllde standa. skyllde hann giora eina topt jafnlanga þar sem narfue nille edr tær jafnlangar nid eina og þar med fullriette narfua so miced sem fyrr seiger enn kongi halfa maurk. enn narfe skyllde leysa bloduna halfa sem skiled war so sem godnm monnum þætte ue:ð ef þeim kæme eigi sialfum saman. so og skyllde titt nefndr tumass npp giora a sialfs sins kost þat gamla hused sem jordunne hafde fylgt jafngott sem þat war vnder sinn snarenn bokar eid og npp giortt fyrer slattnr sem hitt ed fyrra og þar med sekur maurk halfa kongi enn halfa landeiganda wtan þui ad eins ad hvsed virttetz vertt halfrar merkur vered hafa. þa dæmdnm uer þrattnefndum narfa a þui fullriette halfn fimtn manrk þui oss leitz þat giortt med heiptt og aufund ath

rifa þau hus ofan og brött flytia sem hann á aunga tiltauln til. Enn að husunni npp giordum skyllde greindr tumass uinna þenna eid þá greindr narfe uill fyrer þeim syslumanni sem þar hefur syslu sem broted uar. Skyllde þesser peningar landskyllid og riettarfar og so kongsins sakeyrer gialldatz adh næstnu fardangnu adh heimili huors nū sig sem taka ætte landskyllid narfa heima á kirkinboli j skntulsfirde med þeim fridleika sem med þat fyrsta war skilid og so riettarfar j aullum laugligum sakeyri sem lang giora rad fyrer j nadmalum og ullu og allri skinnaworu og anllu kuikfie og andrum lagvavrum þeim jafnnirdnu. so og ed sama kongsens sakeyrer gialldetz adh heimili syslumannzens á kirkivbole j langadal nema hann uili jndælla uū giora. Enn sn sakargipt er tittefnundur tumass hafde til optnefniz narfa adh hann hefdi haugit j skogi á jordu hans j tungu j skntulsfirde j aungu hans frelse enn hann hafde þar þo annga bijnising til hnerssn micell anerke adh uered hafde þni adh hann hafde eigi leitt menn til stefna og lata meta skogarspell sem laug giora rad fyrer. kunnu uer þui ecki uū sinn þar nauckurn riett á adh giora.

Og til sanninda hier uū settum ner fyrr nefnder domsmenn wor jnusigli fyrer þetta domsbref hnerett er skrifad war á kirkiuboli j langadal ante¹⁾ feria quinta marce evangeliste á sama are sem fyrr seiger.

636.

19. Apríl 1504.

í Glæsibæ.

KAUFBRÉF sama efnis og Nr. 634.

AM. Fasc. XXXVII, 12, frumrit á skinni og eru öll (3) innsiglin dottin frá.

Dath giornu uier jon biornson. hallr arnorason ok jon jonsson godvū monnum vitnrligt med þessv voro opnv brefi. at þá er lidit var fra gnus byrd. m. d. ok flognr ar. á espiholi j eyiafirði. vorum uier j hia saum ok heyrdvū á

1) an, frbr. Dað mun að skilja svo: feria quinta ante marce evangeliste.

ord ok handaband þessara manna jóns asgrímssonar af einni alfv ok helga asgrímssonar af annarri at suo fyrir skildv. ath greindr jón asgrímsson selld(i) adrgreindum helga asgrímssyni jarðernar sirilsstadi j kræklingahlid er liggur j glæsibæiarkirkiv sokn. ok bitrv ok hahus er liggur j logmannzh(l)idarkirkiv sokn með samþýcki ok handabandi olofar jónsdottur konv sinnar. með ollum þeim gognum ok gæðvm sem greindum jordvm fylger ok fylgt hefer at fornvm ok nyv ok jón asgrímsson uard fremz eigandi at. hier j mot gaf helgi asgrímsson halfa jordina breidamýr j reykiadal er liggur j einarsstada kirkjusokn ok halfa voga vid mývatn. er liggur j reykiahlidar kirkivsokn ok halfa biarnastadi j bardardal er liggur j lyndarbreckv kirkiusokn með ollum þeim¹⁾ gognvm og gæðvm sem greindvm halfvm jordvm fylger ok fylgt hefer at fornvm ok nýiv ok helge asgrímsson vard fremst eigandi at. skýlði hvorr svara lagaríptingvm a þeim jordvm er selldi. enn sa halda til laga er keypti. Ok til sanninnda hier vm settvm vier fyrsskrifader menn vor juncigli fyrir þetta bref er skrifad uar j glæsibæ j kræklingahlid fostvdagenn næsta fyrir jónsdag holabiskups vm vorid a sama are sem fyr seger.

687.

23. Apríl 1504. á Koltreyjustað.

VITNISBURÐR, að Árni heitinn Snorrason hafi í testamenti sínu gefið klaustrinu á Skriðu í Fljótsdal jörðina Breiðavík hina minni í Reykjarfirði

Eftir Klaustraskjalabók Landsskjalasafnsins með hendi Hákonar Ormssonar c. 1640. — Önnur afskrift, einnig með hendi Hákonar Ormssonar c. 1640, er í safni AM. 280. 4to bls. 219.

Vm Jörðena Breiðavík Hina Minne.

Þad giðre eg Jon prestur Eindrídason gøðum mønnum kunnegt með þessu minu opnu breffe. að eg var þar hia

1) með(l), frbr.

staddur er aarne heiten Snorrason. sem hanns sal gud nædi. giörde sitt testamentum. nockud krankur i likama. enn heill og oskaddur ad skynseme og allre samvisku og i millum (annara) orda gaff hann (til) klaustursius & Skridu i Fliotsdal i Austfiörðum jördena alla Breidavik hina minne i Reyðarfirdi er liggur i Holmaþingum til æffenlegrar eignar & n alls offa edur nockurs fortaks. sier og sinum naungum til sðlubötur og syndalausnar. aatte hann þaa og so peninga i þann tíma. ad hann maatte þetta vel gieffa ad lögmale riettu. Og til meire sannenda hier vm festa eg mitt jnsigle fyrer þetta vitnisburðarbref. skriffad & Koltreyjustad i Faaskrudsfirde i austfiörðum jn festo sancto Johannis Episcopi Holensis Anno Domini M qvingentesimo qvarto.

638. Eptir 3. Maí 1504. á Sturlureykjum.

VITNISBURÐR, að Einar Einarsson hafi slegið Einar Oddsson föður sinn liggjandi í sænginni og hrækt í andlit honum, og aldrei hafi þeir um það sæzt, og aldrei sagðist Einar Oddsson gefa Einari syni sínum jörðina Arnbjargarlæk, nema hann færi að sínum ráðum.

AM. Fasc. XXXVII, 14, framrit á skinni, og er síðara innsiglið fyrir bréfinu.

Da(d) giorvm vid halldor gvduvndzson ok þosteirn jonson ok gudrvn þormodardotter godvm monnum kvnigt med þesv woro opnv brefi þa er lidet var fra gvds bvrð. M: iiii. hvndrod ok lxxxxxiiii ar æ stv(r)lareykivm vm voret epter kross-messo worum vær j hia savm ok heyrðvm æ at einar einarson slo einar oddsson fodvr sin t(v)av eda þriv hog ligi- ande j sængeni og hrækte j anlít honvm svo nær savm ok aldre sættest einar einarson vid fodur sin vpp fra þvi. svo visvm vær ad þeim kom til vm jordina arnbiargarlæk ad einar odzson sagðest aldre hafa gefit honvm fyr greinda jord nema hann fære ad sinvm radvm. Ok til saninda hier vm settvm vid fyr greinder menn okvr jnsigle fyrir þetta

vitnezbvrðarbréf er skrifat var æ stu(r)lareykivm æ sama
are deige sidar en fyr seiger.

639. 9. Maí 1504. á Þingskála.
15. — — — á Strönd í Selvogi.

ÚRSKURÐR Þorvarðs lögmanns Erlendssonar um nauðgan
Sveins Pálssonar við Ragnhildi Hafliðadóttur.

Add. British Museum 11,242. 4to bl. 64 b (= F. Magn. 206),
Söpdýngja séra Gottskálks í Glaumbæ, skr. 1543—1590. — AM. 197. 4to
bl. 18 a—b með hendi séra Jóns Erlendssonar í Villingabolti c. 1650.
— ÍBfél. 125B. 4to nr. 95, skr. c. 1680 eða fyrri (ártal hér misritað 1540
fyrir 1504). — ÍBfél. 67. 4to bl. 65b—66 með hendi séra Eyjólfis Jóns-
sonar á Völlum (d. 1745). — Úrskurðr þessi finst og allvíða í ágrípi í
handritum.

Vrskvrðvr [Þorvarðs Lögman¹⁾] vm
þrvgan við konv.

Ollvm godvm monnvm þeim sem þetta bréf sia edr
heyra sendi eg Þorvarðr Ellendsson lögman svnan oc aust-
an æ islandi Q(uediü) G(udz) oc mjna²⁾ kvnngt giorandi
at³⁾ þa lidit var fra gvdz bvrð Q. d. oc iij⁴⁾ ar⁵⁾ æ Þing-
skala j Rangarsyslu⁶⁾ [fimtvdagen næstan firir halluardz-
messo⁷⁾] um vorid kom firir mic Torfi jonsson kongs⁸⁾ vm-
bodzmadr j fyr greindre syslu med xij manna dom [jn script-
is⁹⁾]. hvern er hann las þar æ þingenu firir mier oc odrvm
godvm monnvm oc þeir xij dandemenn dæmdu til min oc
vnder minn vrskvrð hverzv hafa refsing at Sveinn palsson
skylldi hafa firir þa þrvgan og navdvng¹⁰⁾ er hann hafdi
fvllan vilia til at liggia¹¹⁾ med Rag(n)hildi hafliðadóttur er¹²⁾
sogd [er oc¹³⁾] hvn stendur ecki æ nefnd j [landz laga¹⁴⁾]

1) [b. v. 197: 2) sina, Gottsk.; mína 67, 197. 3) b. v. 67. 4) vij (!)
197. 5) Upphaf bréfsins er svo í 125: „Eg Þorvarður Erlendsson lög-
mann sunnan og austan á Íslandi geri góðum mönnum kunnugt, að
Anno 1540 (!) o. s. frv. 6) Rangárþingi 125. 7) [sl. 197. 8) 67; sl.
Gottsk.; 9) [Gottsk.; hin sleppa. 10) nauðgun 197. 11) leggjaz 197.
12) ed 67. 13) [þvi 197. 14) [sl. 197.

bokine hverzv micil hun á at vera [eda litil fyrir greint mal¹⁾. J annare grein taladi ec²⁾ sialfur fyrir nefndr [Þorvardr logman³⁾ við þessa somv stlvkv svo hvn lysti sialf fyrir mier oc þessv vrdv samsaga marger menn at hvn hefði fyrir⁴⁾ somu lysing [oc frambrvd⁵⁾ haft fyrir þeim. at adr greindr Sveinn palsson hefði þrv gat sier oc navdgad oc verit sier jnnan holdz at sinv viti oc skyne. svo greindr Ragnhilldi blæddi vr sinum getnadarlim at hvn sagdiz hafa kent þess upp á .vj. vikr þar epter edr leingur. svo ok⁶⁾ sagdiz hvn hafa sied at opt nefndr sveinn þvrkadi⁷⁾ blodit af felaganum á sier [npp á tvær reiser⁸⁾. J þridiu grein at [þrattnefnd ragnhilldr⁹⁾ lysti ei samdægris fyrir skialigum vitvum oc logligum. vtan fyrir brædradætrum sinum gudrunu grimsdotter og margretu grimzdotter oc þær badar vngar sierliga¹⁰⁾ avnnvr. xij. vetra edr xijj .[sem logen giora rad fyrir vm þeirra vitnizbrvd¹¹⁾. oc at svo profudu mali oc fyrir mic komnu sagda ec j gydz nafne amen¹²⁾ med fyllvm laga vrskvrdi [þrattnefndnm Sveine palssyni¹³⁾ at missa med [hoggi. hnifi¹⁴⁾ edr avxi alla fingvrna á enne viustri hendinne j efzstn lidnnum við handarbakid fyrir adr greinda þrv gan oc navdvng oc abyrgiz sig sialfur sidan hvort hann fær af lif eda bana. Enn hefði¹⁵⁾ vitnen oc lysingen verid loglig eptir logbokenni¹⁶⁾ þa hefði¹⁵⁾ greindr Sveinn mist lift¹⁷⁾ þar strax. [Þessum xij dande monnum med¹⁸⁾ mier tilkolludum og samþyckundnm¹⁹⁾ þenna minn urskurd²⁰⁾ oc settu sin jncigli med minu jncigle²¹⁾ [vel kendr dande mann²²⁾ torfi jonsson systlumadr j rangarþinge. helgi oddzson. [olaf oddzson²³⁾. tumas jonsson logrettomenn oc atta adrer bændr [fyrir þetta orsknrðarbref²⁴⁾ skrifad á Strond j Seluogi á sama are oc fyrir seiger [næsta dag fyrir ascensionem.²⁵⁾

1) [sl. 67. 2) sl. 197. 3) [lögmaðnr 67. 4) sl. 67, 197. 5) [sl. 197. 6) b. v. 67. 7) hefði þurkat 67. 8) [tvievar 67. 9) [hon 67. 10) sl. 197. 11) [hvorier vitnizburder eige svo fylleleger eru sem Log gisura Road fyrir 197. 12) sl. 197. 13) [þrattnefndan Svein Pálsson 67. 14) [hanghnipte 197. 15) hafa 197. 16) bókinni 67, 197, 125. 17) haufuded 197. 18) af 197. 19) samþycktu 197. 20) [samþykta þenna minn orskurd xij daandimenn tilkalladir 67. 21) sl. 67. 22) [vel kendir dandimenn 67. 23) [sl. 67. 24) b. v. 67. 25) [sl. 67. — 197 er nokkuð stytt, og fellir úr allan klámfeingna kaðann.

640. 10. Maí 1504. á Helgafelli.

SIGURÐUR Daðason selr Haldóri ábóta og klaustrinn á Helgafelli jörðina Höfða í Eyrarsveit fyrir átján hundruð.

Eftir skjalabók í Landsskjalasafni 94. 4to, bl. 132b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600. — Ágrip af þessu bréfi með ártali 1504 er í AM. 252. 4to bls. 47; AM. 430. 4to bls. 7; Apogr. AM. 1597.

Kaupbrief fyrir Hofða j Eyrarsneit.

Það giorum vier Einar Þorolfsson. Magnus gudmundsson. Jon Jonsson og Magnus Jonsson godum monnum kunnugt með þessu voro opnu briefi fostudaginn næsta epter vppstigningardag Anno 1504 a Helgafelli j Helgafellzsueit vorum vier j hia saum oc heyrðum ð ord og handaband þessara manna Halldorz abota a Helgafelli og Sugurðar Dadasonar ad so fyrir skildu ad Sugurðnr Dadason selldi abot anum Halldore og klaustrinu a Helgafelli alla jordina Hoffða er liggur j Eyrarsueit j Eyrar kirckiusockn með ollum þeim gognum og giædum sem greindri jordu fylger og fylggt hefur ad fornu og nyiu og hann vard fremst eigandi ad. enn hier j mot gaf Halldor Aboti Sugurði Dadasyne xviije og hier j xj malnyta kugilldi og vije j frijdvirdtum peningum. Lofade Sngurður ad suara Lagarþingum enn aboti Halldor halldi til laga.

Og til sanninda et cetera.

641. 21. Maí 1504. í Galtardalstungu.

Dóma útnefndr af Arnóri Finnssyni nm prófentugjöf Ingi bjargar Þorsteinsdóttur til Arnórs frænda síns Finnssonar.

Dómabók Jóns Hákonarsonar á Vatnshorni í 4to bls. 68—69 skr. c. r608.

Proventu Brief Ingibiargar Þorsteinsdottur.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra. Senda Jon Oddzson. Stulli Þordarson. asmundnr Clemensson. Jon Eiriksson. Einar Þorarinsson og Jon Magnússon Quediu

Gudz og sjna kunnigt giorandi med þessu voru opnu brefi. at þa er lidit uar fra hingadburd vors herra Jhesu Christi. 10. d. og 1111 ar maudægin 1 fardaugum¹⁾ 1 galltardalstungu 1 fells kirkiu sokn vorum vær til nefndir af Arnori fnaussyni ad skoda og alita huort su prouenta skyldi lauglig vera edur eij sem Jngibiaurg Þorsteinsdottur hafdi gefit Arnori finnssyni frænda sijnnum sem þar kom fram fyrir oss med brefe og jnnsigle godra manna. 1 fyrstu spurdu vær greinda Jugebiorgu huort arnor hefði falat edur bedit Jugebiorgu²⁾ ad gefa sier þessa prouentu. Eun huu sagði ad hann hefði það alldri nid sig talad fyrr enn hun baud honum það og bad hann ad taka uid sier til framfæris og nu enn baud hun honum og bad hanu ad taka sina prouentu. sem þau haufdu adur vt af giort og vm talad. Suo nær heyrðum. Gaf hun honum þa enn þessa prouentu 1 sama stad og dag med sama skildaga og þau haufdu adur vm talad og giort. Var það med þessum skildaga. at hun gaf honum med sier til æfniligs framfæris 1 þessa prouentu. xxx. hundrada 1 malnytu kugilldum og fridum peningum sem bref þar um giort vtuijsar. Og hier badu þau oss bæði og tilnefndu ad vier skyldum endiliga ahjta. huort þessi prouenta skyldi lauglig vera edur eij. og þau þetta laugliga giora mega. Nu af þui vær vissum fyrir full sannindi. ad Jngibiorg Þorsteinsdottir giordi þennað giorning af sialfs sins villia og astundau vtan alla lockun. þess annars ad vier vissvm. saum og heyrðum ad hun var heil ad aullum sinum vitzmunum og skynsemi. þess þridia ad Arnor finnzson var eirn af hennar nanustu frændvm. þeim sem fie edur fæði haufdu til vid henni ad taka og framfæri ad veita sem heuni bæri. Þes fiorda ad oss virtist hun huorgi meira gefa enn til kom med suoddan konu framfæri ad veita. Þess fimta at oss leijst hun xptir laugum giora ad bida honum sjna prouentu. suo villdi hun gefa hana þar sem hann var einn af nanustu frændum. Þui fyrir allar þessar greinir. og þær fleiri sem hier ad luta med laugum. leijst oss Jugebiorg Þorsteinsdottir þessa prouentu 1 allað mata laugliga gefit hafa saugdum manni arnori finnzsyni vtan nockra

1) p. o. 20. Mai 2) Jngiridi, hdr. (hér)

arfsuika við hennar ƒrfingja. Giordum vier þessa prouentu laugliga og standuga og obrigdugliga halldast eiga. fullkomliga ƒign arnors peninga(na) þar ƒptir. ƒnn Jngibiorgu¹) prouentuna. ƒptir aullum þeim greinum. sem j þui prouentubrefi stendur. sem þar er vm giort. Og til sanninda hier vm setium vier fyrr nefndir menn vor jnnsigli fyrir þetta giordarbref. skrifjad i sama stad og ari deigi sijdar enn fjr seigir.

642. 22. Maí 1504. á Borg í Grímsnesi.

Dóma Þorvarðs lögmanns Erlendssonar um barsmið Sigurðar Egilssonar á Péttri Sveinssyni á Öndverðarnesi.

ÍBfél. 309. 8vo bl. 51—52, Öxnefellabók með hendi Ara Magnússonar í Ögri c. 1620. — AM. 197. 4to bl. 7a—8 b með hendi séra Jóns Erlendssonar í Villingaholti c. 1650 (dómsinn er hér nokkuð styttr). — Bfél. 67. 4to bl. 65 með hendi séra Eyjólfis Jónssonar á Völlum (d. 1745). Dómr þessi er auk þess til í óteljandi ágrípum ártalslausum, sem flestóll eru handónt.

Domur eptir Christians Riettarbot dæmdur
á borg j Grímsnesi.

Þad giordum vier Gudmundur Einarason. Jon Jonsson. Stephan Þosteínsson. Kolbeinn andresson laugriettumenn. Ormur Jonsson. Eireckur biornsson. [Jon biornsson²]. Jon palsson. Eireckur³) Þorbiarnarson. Jon hallsson og Snorri Olason⁴) [godum monnum kunnigt at þa lidit var fra Guds burdi M. D. og iv. ar midvikudaginu næstan eptir uppstigningardag á Borg í Grímsnesi á þingstad rettum vorum vier i dom nefnder⁵) [af welbornum manne Þorvarde Ellendssyne Logmanne sunnañ og austañ á Jslande ad skoda og rannsaka og⁶) dæma i millum pieturs Sueinssonar og Sig-

1) Jngiridi, hdr. (hér). 2) [sl. 67. 3) Eyulfr 67. 4) ekki taldir fleiri dómsmenn, og í 197 eru þessir ekki allir taldir, en þar standa dómsmannanöfnin að niðrlagi dómsins. 5) [67; woru vier j dom nefnder á borg j Grímsnesi á þingstad riettum midvikudaginn næstan eptir vppstigningardag um worit (ártal vantar) 309. 6) [197; af Þorvardi laugmanni elliadassyni ad 309, 67.

urðar Eigelssonar. var stefnan svarin af .ij. vitnum at hun var lesin a heimili Sigurðar fyrer kalldyrum.

Nv saker þess at suo stendur skrifad¹⁾ j kong kristians R(iettar)B(ot). at huer sa madur sem huerki vill heyra stefnu nie doma oc vill fordast laugenn. þar sem stefnan oc domurinn lesast j hans heimili. sem stefndur er. godum monnum hiðwerundum²⁾ og hallda³⁾ a⁴⁾ sidan fyrer full laug. war þingbodit borit ad logum til Sigurðar oc hann⁵⁾ var þa⁶⁾ heima a sijno heimili. þad þridia hann atti skillduþing at sækia til borgar j Grijsnes⁷⁾. beiddist pietur Sueinsson [og krafdist⁸⁾ firnefnis Sigurðar edur hans umbodsmanns laugliga. enn huercki kom þar fram a þinginu. Þui dæmdum vier stefnuna laugliga oc firgreindan Sigurd laugliga fyrir-kalladan [og mork j stefnufall⁹⁾. vtañ hann leiddi .ij. lauglig vitni at hann hefði¹⁰⁾ lauglig forfoll þau¹¹⁾. at hann mætti ecki koma a þingit. kiærði pietur thil fyrnefnis¹¹⁾ Sigurðar at hann hefði sleigit sig a hreppstjornarþingi um hauset .v. haugg edur .vj. til haufuds samfleitt. og¹¹⁾ stjng j handlegginn og .ij. blok. hier fyrer dæmdum vier Sigurði vjar eid jñan .vij.¹²⁾ natta [at heirdum dominum¹³⁾ særnum dogum. enn fallist¹⁴⁾ Sigurður ad¹⁵⁾ eidnum. þa dæmdum vier firnefnis¹⁶⁾ pietri sveinssyni¹⁷⁾ iiij^{ar} merkur a haufutsarinn¹⁸⁾ j tuefaldann Riett. enn .iiij. merkur a [audru hoggi.¹⁹⁾ iiij^{ar} merkur a þui²⁰⁾ þridia haufuthauggi. v. merkur a þui²⁰⁾ fiorda haufuthauggi. xij.²¹⁾ merkur a hino .v. haufut²²⁾hauggi. enn a stjngnum²³⁾ [dæmdum vier²⁴⁾ morck j tuefaldann Riett enn a [blokunum .ij. j merkur²⁵⁾. oc suo micit dæmdum vier konginum fyrer hvert haugg sem fir seigir og²⁶⁾ fyrer hueria grein. skulu hin firstu solin²⁷⁾ gialldast jñnañ sieundar at [vnum eidum og²⁸⁾ heirdum domin-

1) b. v. 197; 2) ábeyrande 197. 3) halldast 197. 4) sl. 67. 5) b. v. 197. 6) sl. 197. 7) Grimnesi 197, 67. 8) [b. v. 197. 9) [b. v. 197. 10) hafi 197. 11) b. v. 197. 12) vj 197. 13) [sl. 197. 14) 197; fielli 309. 15) 197; af 309. 16) sl. 197. 17) b. v. 197. 18) — hauggum 197. 19) [öðrum höggum 197. 20) b. v. 197. 21) xij, 197. 22) sl. 197. 23) stjngjum 197. 24) [b. v. 197. 25) [blokunum tveimur halfa mork 197; 309 er svo að skilja : á blökunum tvær hálfar merkur. 26) sl. 197. 27) 67, 197; sokn (!) 309. 28) [sl. 197.

um. [þridiungur sakfellis¹⁾ huert um sig heima j ondverdu²⁾-
nesi at heimili pieturs. enn [annar þridiungur³⁾ heima a
Strond j⁴⁾ Selwoge [j hond⁵⁾ kongsumbodsmanni. onnur⁶⁾ jun-
an tueggia manada. en⁷⁾ allt lucktt at michaelsmesso j haust.
en⁸⁾ ei meira riett lucktt j kauplum enn fiordungur [j huern
sakeyrir⁹⁾. [erv allar sakirnar riett luckttar⁹⁾ j ollum pen-
ingum sem [bok seigir.¹⁰⁾

[Samþykki et cetera.¹¹⁾

[Oc til sanninda et cetera.¹²⁾

643.

22. Maí 1504.

í Breiðadal.

KLEMENS, Jón og Sveinn Þorsteinssynir lýsa því, að þeir hafi
selt Birni Guðnasyni jörðina Hvallátr í Mjósfirði í Vatns-
fjarðarþingum, og kvitta hann um andvirðið.

AM. Fasc. XXXVII, 6, framrit á skinni með hendi Björns Guðna-
sonar í Ögri. — AM. Apogr. 812.

Þath giorum uær klemens þosteinnsson jon þossteinsson
og sueinn þosteinnsson brædr godum monnum uiturligt með
þessu woru opnu brefe adh uær medkennuntz adh uær hauf-
um sellt birni gudinasyne jordena alla hualatur er ligr j
miouafirde j uazfiardar kirkiusokn til frials forædes og fullr-
ar eignar. vnder hann og hans erfingia enn vndan oss og
worum erfingium með aullum þeim gaugnum og gædvum hlut-
um og hlunnendum aukrum og taudum eingium og skogum
uautnum og ueidestandum æokum og renningum hauolum¹³⁾
og hafrekstrum og aullum þeim adrskrifudum blutum og
hlunnendum sem greindri jordu hualatrum fylger og fylgt
hefur adh fornu og nyu til ytzu ummerkia á sio og lande
og uær urdum fremtz eigande ath epter favdr worn þostein

1) [þridia 197. 2) Öndverðar 67, 197. 3) [önnur söl með sama
móti 197. 4) á 309. 5) [b. v. 197. 6) sl. 197. 7) b. v. 67. 8) [sl.
197; 9) [en allr annar sakeyrir rettgoldinn 67; en allt riett lukt 197;
10) [Lögbook giörir raad firir og hon leggur 67; epttar þui logbok leggur
197; 11) [b. v. 67. 12) [sl. 67. 13) Svo.

jonsson. so og medkennuntz uær adr greinder brædr adh uær haufum fulla peninga og alla upp borit fyrir adr greinda jord hualatur sem oss uel anægir og þui gefum uær greindan biorn gudinason og hans erfingia aulldungis kuitta og akærulausa um opt greinda jord og jardar verd worra uegna og worra erfingia og epterkomenda. Jtem j annare grein medkennvntz uær greinder brædr klemens jon og sueiun adh uær haufum sellt med sama giorningi og fiegiallde þrattgreindum birni gudinasyne þa sok og sakferli sem vær haufum matt eiga upp a þa menn sem rangliga og olavgliga hafa halldit titt greinda jord hualatur. Og til sanninda hier um settum uær fyrr nefnder menn wor jnnsigli fyrir þetta jardar kavps bref hvert er skrifad war j stærra breidadal j aunundarfirdi miduikudagin j fardaga uiku arum epter guds burd \odot w c og iiij ar.¹⁾

644.

15. Júní 1504.

í Einarshöfn.

STEFHÁN biskup í Skálholti kvittar Nikulás smið Þorgilsson um leigur og landskyldir af Kalladarnesi (í Flóa) og gjafafé, sem þar hefir til gefiðt.

Bisk. Skalh. Fasc. XI, 8, frumrit á skinni. — AM. Apogr. 2435 með hendi Árna Magnússonar. Árni lýsir innsigliinu og setlar, að sama hönd sé á þessu bréfi og aflatsekránni.

Vm kalladarnes.

Ver Steffan með gudz nad biskup j Skalholti giorum godum monnum kunnigt med þessv voroþopnu brefi ad nicolas þorgilsson hefer giort oss fulla nægin sem oss vel likar fyrir landskyllder oc leigur vt af kalladarnesi a medan hann hefer haft til leigu oc medferdar greindan stad j kalladarnesi. suo oc somuleidis hefer hann giort oss reikningskap af þui gjafafe sem þar hefer til gefiðt sidan hann kom til stadarins. þui giorum ver greindan nicolas smid olldung-

1) Dagsetningin mun fremur vera 22. Maí hér, úr því svona er að orði komið, heldr en 29. Maí, því að sá miðvikudagr er það ár hinn næsti eptir hvítasunu.

iss kuittan oc akierulausan vm fyrrnefndan reikningsskap fyrir oss oc ollum vorum epterkomendum kirkiunnar formonnum j Skalholti. oc til sannenda hier vm festum vier vort jnnsigle fyrir þetta kuittarabref Skrifad j einarshofn a eyrarbacka jn festo Sancti viti sociorumque eius martirum. anno domini. M d iij.

645.

25. Júní 1504.

á Bessastöðum.

KÆR fan Ánifell hirðstjóri veitir Torfa bónda Jónssyni (i Klofa) sýslu milli Þjórsár og Jökulsár á Sólheimasandi (Rangárþing)

AM. Apogr. 5778 „Ex originali pergam. Oddensi accuratissime. Fyrir breftu hefur adur eitt innsigle vered. er nu barta“. Árni segir (AM. 226. 8vo), að þetta bréf hafi verið með sömu hendi og Leiðarhólmsamþykkt: „þad er annad hvert hönd sialfs Biörns Gudnasonar eda einhers Vestfirðings. sem vered hefur domesticus Biörns eda Gudna fodar hans“.

Ollum monnum þeim sem byggja og bva j millum þjorsar og jokulsar a solheimaa sande heilsar ec ydr kæi fan anifell. hirdstjore og havfdsmann yfer allt jsland kærliga med gvds kvediv og minni. wil ec ydr viturligt giora adh ec hefi vnt og skipad vel bornvm dandimanni torfa bonda jonssyne mins herra kongsins syslv og vmbod hier med ydr so sem fullmektvgum syslumanni til ber. adh hafa med skavttvm og skyldvm. nekvm og renningvm. hvolvm og hafrekstrvm og avllvm þeim riette og rentv sem kongdominvm og mic til heyrer. og eigi er adr full kvittan fyrir eda langligr sattmali a gior. ad til greindvm ves(t)manna eyivm og merkureignvm. skal fyrrgreindr torf(i) jonsson avll mal smærre og stærri sekta og sækia og saker a gefa so og sætta og semia og nidursetia fyrir sig stefna. prof a ad taka. doma yfer nefna. skal hann mins herra kongsinsjard-er bygia og bæla j greindu takmarke og landskyllder vpp bera og viseyre saman taka eda taka lata vnder fyllan reikningsskap vid kongdomin og mic. og færa til bessastada

ad aflyktvm nefndarmonnum sitt þingfararkavp, skal fyr nefndr torfi jonsson fvlla magt og valld til hafa þeim monnum dag ad gefa sem i vandræde kvnna ad falla eda falled hafa og boda þeim til min skiotatz kvnna þeir sem a kirki-vnnar nader komatz. skal hann fyllt valld til hafa stefna þeim monnum aptur i sina syslv sem þar hafa brotliger ordit ef þeir hlavpatz i adrar sveiter. skal greindur torfi jonsson eignatz avll sex marka mal og þer fyrir jnnañ sier til liettes og eignar fyrir vtan allan reikningskap vid kongdomen og mic. enn ef stærre mal kvnna til ad falla sem gvd lati færre enn fleire þav skal hann sækia vnder kongdomin og mig. Bid ec vñ alla goda menn seirliga¹⁾ mins herra kongsins vini og mina adh þier sievd optgreindvm torfa jonssyne greider og godvilivger hvers hann kann med þvrfa og lated hann vel og reidvliga ad komatz þeim villia þier vilit honum giort hafa. Byd ec optgreindvm torfa ad tala laug og riett til hvers mannz þo med vægd og myskvñ þar sem þat til heyrer enn þriozkvm og þralyndvm sie hann riettur domare og refsingasamur. epter lavgvm. skal þrattnefndvr torfi jonsson fvlla magt og valld til hafa þeim manni vmbod adh gefa lavg og riett ad giora sem hann med sier til kys ad avllv iafnfvllv sem hann sialfur i fya-greindri syslv. skal hann þessare mins kongsins syslv og vmbode ad fylgia vñ næstv þriv ar. og þat leingr sem eigi er avnrr lavglig skipan a gior. Og til sanninda þier vñ setta ec mitt jnsigli fyrir þetta syslubref hvert er skrifad war a þessastavdvm a alftanese þridiudagen næsta fyrir peturs messo og pals þa lidid war fra gvds bvrð M. w. c. og iiij. ar.

646.

28. Júní 1504.

í Skálholti.

Dómr klerka útnefndr af Stepháni biskupi í Skálholti, þar sem jörðin Skeggjastaðir á Ströndum er, eptir gjöf Jóns þriorsbróður og Runólfs Jónssonar, dæmd í vernd og eign

1) Svo.

Stepháns biskups í Skálholti undir aðra þá grein, er bréfið hermir.

Bisk. Skalh. Fasc. X, 1, frumrit 4 skinni. Öll (13) innsiglin eru döttin frá. — AM. Apogr. 2608.

Domnr um skeggiastadi á ströndum.

Ollnm þeim godum monnum sem þetta bref síð eda heyra. sendum uær. prior narfi á skridu j austfiordum. Einar ingimundarson radsmann j skálhollte. kollgrimmr kodransson officialis j anstfiordum. þordnr gudmndzson. halldor þorsteinsson. halldor tyrfingsson. jon eireksson. jon kodransson. gamle magnnsson. jon marknsson. jon eindridason og einar jonsson prestar skó(1)holltzbiskupsdæmis kuediu guds og nora kunnegt giörande. ad sub anno gracie 1000 dº quarto j skalhollte jn uigilia apostolorum petri et pauli vornm vier j dom nefnder af nirduligum herra steffani med onds næd bisknpe j skólhollte á at lita og yfer at skoda hnert afl hafa skyllde þat tilkall og ákæra er herra steffan hafde til jardarinnar skeggiastada á straundum j anstfirdingafiordnngi. jn primis kom fram fyrir oss nitnisburdur tneggia presta. þordar gudmundzsonar og gudmundar steinsonar huerr at suo uar lóutande. ath þeir sangduzthia hafa nerit þá er jon diakne jonsson er kalladr er priorsbroder kom fyrir greindan herra steffán og sagde honum at hann hefde heitid eda lofad gnde med staudugligum setningi og astnndan ath greinder skeggiastader skyllde nera æfinligt beneficium og undergefít heilagri skalholltzkirkiu og sanctum thorlócnm nu og ath alldóde. med þni mote ath hann treyste til kirkiunar formanna j skálhollte ath þeir leti hann niotande uerda stadarins um sina daga suo hann mætte blifa þar kennemadr medan hann lifde og þessa adr sagda giöf fyrrnefnz jons diakna priorsbrodurs¹⁾ hefde ádr greindr herra steffan samþyct og j allan móta stadfasta og stauduga giort. og epter þetta formæle hefði þeir haundum saman tekit j ályctar giörd hier vm. j annare grein birtizt oss uitnisburdur skialliga dandemanna ath runolfur jonsson gaf herra steffani fyrrskrifada jord skeggiastadi til æfinligrar

1) Svo.

eignar og frials forrædis með upplagi og samþycki kristin-
ar jorundardottur kuinnu sinnar er titt uefnd jord fiell til
erfda epter brodur hennar skilgetiun. og heune þotte alldre
með laugum ur sinne eigu geingit hafa. j þridiu grein saugdu
skiluiser dandemenn ath greindur stadr uæri j eyde og eing-
in ábunadur á. Hier með þessu hefde einginn reikning-
skapur uerit stadiun herra steffani af porcionem og mortuarijs
á fyr uefndre jórðu. og þui ath heilags auda nód tilkall-
adre. ath suo prouðv og fyrir oss komnu epter giof og
giorningi jons diakna prior(s)broðrs. dæmdum uier opt nefnda
jord skeggiastade á straundum under uerud og forsia herra
steffans. ath hann skyllde hennu suo ath aullu skicka og
skipa sem haus lofigur uile til uære. jtem j auuari grein.
ef giorningur þrattnefnis jous prior(s)broðurs yrði j ein-
huern móta ecki laugligur þá dæmdum uier ath kaupa-
hluteu j skeggiastaudvm skyllde falla og leggiast þar til
kirkiu partsins j rettan reikningsskap upp á suo maurg
ár sem hann hefde ecki stadiun uerid eða þar syndizt ecki
fyrir lauglig kuittan af þrattnefnidum jone diakna eða þeim
sem reikningskap fyrrskrifadrar kirkiu ætti stauda ath
laugum. kynne og suo ath reynast eða reiknast ath nauckut
hlype af fram kirkiuhlutanum þá fyrr greindr reikning-
skapur uære með fullre rauksemd rettiliga stadiun heilagri
kirkiu æ þrattnefnidum skeggiastaudvm þá dæmdum uier
þann partinn herra steffau til æfinligrar eignar epter giof
adr nefndz ruuolfs jousouar. og suo saumuleidis aull kirkiu
fiell til yfersionar og forrædis epter þui sem laugmál heil-
agrar kirkiu þar um giðrt ut uisar.

samþyete þenna uorn dom með oss herra steffau með
gud(s) nad biskup j skólhollte. Ok til sanninda hier um
settum uier fyrr nefnder prestar uor innsigle fyrir þetta
domsbref skrifat j sama stad delgi og áre sem fyrr seiger.

647.

29. Júní 1504.

í Bildudal.

23. Marts 1506.

í Langardal.

HELGI, Snæbjörn og Erlingr Gíslasynir uppleggja við Eyjólf

Gislason bróður sinn alla þá erfð og lagatilkall, sem þeir mætti hafa til garðsins Haga á Barðaströnd undir þá grein, er bréfið hermir.

AM. Apogr. 1124, eptir frumriti frá Haga. Árni lýsir innsiglium.

Þath giorum ver helgi bondi gislason. snæbiorn gislason og elingur gislason godum monnum kunnigth með þessu woro opnv brefi. ath þa er lidith uar fra hingatburd wors herra jhesu christi .CC v. hundrud og iiij ar a laugardagin næsta eptter jonsmessu bathista í billdudal Jarnarfirdi i otrardals kirkiusokn. eptter gisla bonda filipusson¹⁾ ut hafiu. huerss sal ath gud nadi. geingu þesser fyrrgreinder iij brædur til handabandz wid eyolf bonda gislason brodr adrgreindra brædra. þath falldizt og skilldizth wnder þessu þeirra handabandi. at aller þesser fyrrnefnder iij brædr gafu upp og feingu til fullrar eignar og frials forrædis eyolfi bonda gislasyne þann hluta i jorduni haga a bardarstrond¹⁾. huortt þat weri meira edr mina i erfð edr anat laga tilkall. at þeir mætti upp a fyrgreinda jord hafa. eyolfi bonda og hans erfingium til æfnligrar eignar. en undan hinum og þeirra erfingium. Hier i motti lofadi optnef(n)dr eyolfur gislason at suara ollum kirkiureikningi kirkiunar i haga fyst tilskilidum tífu kugilldum. er gisla heitnum filipussyne bar at suara faudr fyrr greindra mana. skyldi þessi þeirra giorningr standa obrigidiligr. huernin sem misdaudi þeirra yrði. þessum dandimonnum nærverondum. joni bonda bionssyne.¹⁾ joni oddzsyne og þorolfi augmundzsyne. hverir er sin jncigli settu með worra fyrr nef(n)dra mana jnciglium fyrir þetta giorningsbref. huertt er skrifat var i laugardal i talknafirdi manudagin næsta fyrir annunciacio sancte marie. arum eptter gudz burd .CC v. hundrud og vi ar.

648.

29. Júní 1504.

í Bifdudal.

23. Marts 1506.

í Laugardal.

BRÉF sama efnis og næsta bréf á undan (Nr. 647).

1) Svo.

AM. Apogr. 1125, eptir frumriti frá Hæga. Árni lýsir innsiglium.

Dath giori eg helgi bondi gislason. snæbiorn gislason. ellingur gislason godum monnum kunigt med þessu woru brefi ath æ laugar[dag]in næsta eptter jonss Messo battista. þa er lidit war fra hingath burd worss herra jesv christi M^o fim hundrud flogur ar j bildudal j arnarfirdi j otradals kirkiusokn. eptter gisla bonda filipusson andadan huerss sal ath gudh nadi geingu þesser fyrr greinder þrir brædur til handabandz vid eyolf bonda gislason. samborin brodr fyrr nefndra brædra. þat faldizt og skildizt vnder þessu þeirra handabandi ath aller þesser optnefnder .iij. brædur gafu vpp og fengu til fullrar eignar og frials forrædis eyolfi gislasyne brodur sinum þann hluta jardarinar j haga á bardarstrond huortt þat weri meira edr mina j erfd edr auat lagatilkall er þeir mætti vp á fyrr greinda jord hafa eyolfi gislasyne til æfnligrar eignar og hans erfingium enn undan hinum brædrunvm og þeirra erfingium. Hier j moti lofadi þrattnefndur eyolfur gislason ath suara þeim kirkiureikningi þeim sem fell j haga medað gisli heitin fader þeirra hellt fyrrskrifadra brædra. skýlldi þessi þeirra giorningur standa obrigidiliga. huernin sem misdaudi þeirra ýrði. þessum dandimonnum nærverendum ara presti gudlaugssyne og þorolfi augmundzsyne og morgum audrym skilvisvm monnum. Ok til saninda hier vm settv wid fyrrnefnder menn okr jncigli fyrir þetta vitnisburdarbref hvertt er skrifat war j laugar-dal j talknafirdi. manudagin næsta fyrir annunciacionem sancte Marie arum eptter gvdz burd M. u. hundrud og vi ar.

649.

29. Júní 1504.

á Þingvelli.

KÆRI fan Ánefelld hirðstjóri gefr Birni Þorleifssyni frið og félegan dag til næsta Öxarárþings, utan lands og innan, um atvist að vigi Páls Jónssonar (1496), þar til hann eða umboðsmenn hans komist á konungs fund.

AM. Fasc. XXXVII, 2, frumrit & skiuni, og er innsiglið enn fyrir.

Kiær (!) fan Anefelld Giefur Birne grid og frid.¹⁾

Þath gior(e) eg kæi fan anefelld hirdstiore og hafvfdzmann vth yfer alltt Jsland godvm monnum kvnngit med þessv minv opny brefe at eg medkennvntz ath eg hefer giefit birne þorleifssyni grid og fullaþ frid og feligan dagh vpp æ mins herra kongsens vegna fyrir þæ savk ad hann var med þæ pall heithinn jonson var oforsyniv j hel sleigunn bæde junaþ landz og vthan og allar adrar saker sem eg vppa mins herra kongsens vegna og krvvvar mæ thil hans thala thil næsta avxararpings ath svmre komanda og þath leingr sem hann kann ecki komazt fyrir herra kongsens nader [edr hans lofliger vmbodzmenn.²⁾ þvi fyrirbyd eg avllvm og sierhveriam³⁾ sierdeilis vorvm syslvmonnvm avllvm hann ath hindra edr j nockvrñ handa matha hann⁴⁾ omaka fyrir nockvvar þær saker sem hann kann brothlegvr hafa ordit æ kongdomsens vegna.

Og thil sanninnda hier vñ setur eg mitt insigle fyrir þetta dagsbref er [skrifat var a þinghvelle in festo petri et pavli apostolorum anno domini millesimo quingentesimo quarto.⁵⁾

650.

1504.

á alþingi.

Dóme tólf manna útnefndr á alþingi af Þorvarði lögmanni Erlendssyni um það, að vitnisburðr Gunnars prests Pálssonar skuli jafngildir vitnisburði tveggja skilríkra votta.

ÍBfél. 309. 8vo bl. 123^a með hendi Ara Magnússonar í Ögri c. 1620 (Öxnafeilsbók). — Dómsbók úr safni Jóns Pétssonar, kölluð Ψ^b bls. 114, skr. c. 1630—40 — Gl. kgl. saml. 1159. Fol. bls. 623—624, skr. c. 1640. — M. Steph. 62. 4to bl. 31^b—32^a, skr. c. 1650—60. — ÍBfél. 125^A. 4to bl. 45^b, skr. 1680. — ÍBfél. 125^B. 4to nr. 198, skr. c. 1680. — AM.

1) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. 2) [á spássu með daufara bleki og annari hendi, en þó samtíða. 3) Svo. 4) máð og fyrir framan þetta orð er og máð bil fyrir einu orði, sem getr þó hafa verið þrkað út í öndverðu með vilja. 5) [með sama bleki og sömu hendi og spássinklausan.

63. 8vo bls. 114—115, skr. c. 1625. Dómr þessi er til í ágripi í fjölda dómabóka. Handrit þau, sem ekki eru ártalslaus, hafa nær öll ártal dómseins 1504 og lögmanns nafnið þó „Erlendr Þorvarðsson“, sem með eingu móti fær staðizt, því þeir af dómsmönnum, sem með vissu þekkjast, voru einmitt uppi um 1500; ártalið 1540, sem stendr í AM. 63. 8vo er því með öllu rangt.

Domur ad eirn prestnr geingur j vittnisbrude
fyrer ij wittne.¹⁾

Domnr dæmdur a alþjinge vm það ad prests witni geingur fyrir ij aff [Þorvardi Erlendssyni²⁾ laugmanne sunn- añ og austann a Jslande arnm Eptir Lansnarans fæding M d iiij³⁾ ar. ad witnisburdur sijra⁴⁾ Gunnars⁵⁾ palssonar prests⁶⁾ dæmdist suo fullmindugur sem hann hefði werid borinn⁷⁾ af ij skilríjknm wottnm.

Sno og⁸⁾ dæmdist Rnnolfi Þosteinsyni⁹⁾ half fimta morek j fullkiette fyrir rangligtt halld a peningum er halld- id war fyrir honum.

woru þessir domsmenn.

Halldor Briniolfsson.

pall Teitsson.

Jon magnnsson.

pietur Sneinsson.

asbiorn Sijgwatson.¹⁰⁾

Olafur Hallsson.

Oddur Erlendsson.

Oddnr gudnason.¹¹⁾

Kolbein andresson.

are¹²⁾ narffason.

stephan þosteinsson. oc

Þorleifur Jonsson.

huerer ad settu sijn Jnsigli med Laugmannsins.

1) 1159. 2) [62, Y; Erlendi Þorvarðssyni, hin (I) 3) 1540, 68 (I); 4) sl. 309; 5) Einars (I) 309; 6) b. v. 309; sl. hin; 7) borid 309; 8) sl. 309; b. v. fms hin. 9) Hallasyni 62, Y. 10) Sigurdsson 62, Y. 11) Gud- myndsson 62 (I). 12) Arne 62, Y.

651. 1 Júlí 1504. á Öxarárþingi.

ALÞINGISDÓMR útnefndr af Finnboga lögmanni Jónssyni nm skilríki hans fyrir Ásgeirsám, Lækjamóti og Straudajörðum.

AM. Fasc. XXXVII, 8, frumrit á skinni. Af 11 innsiglium er nú eitt fyrir. — AM. Apogr. 8898.

Þese brefin filgia strauda jordvm 1504.¹⁾

Ollum godum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra Senda arnor finzson. stlle þordarson. Jngimnndr finson. jon sigmundzson. magnus þorkelson. hakon hallzson. petnr thumasson. jon jonsson. hawskollur runolfsson. Simon þorsteinsson. Eyuindr gudmundzson og audun Sygurdzson. qnediu guds og sina. kunigt giorandi. at þa er lidit war fra hingatburd wors herra jesu christi .CC. v hundrut og iiij aar a manudagin næstan epter peturs messu og pals a sumarid a almennilign Anxaraþingi woro wer j dom nefnder af ærligum dandimanni finnboga jonssyni logmanne nordan og uestan a jslande. ath skoda og dæma wm þau bref og skilrick(e) sem greindr finbogi hafdi og þar fram lagde wnd-er þenan dom og skodan wm gialld Inckningar a þeim peningum sem narfi sygnrdzson og sygurdr sonnr hans hofdu lngt og aptur lagt finboga jonssyni. Og teitti þorleifssyni af þeim peningnm sem att hafde Soffia lopptzdotter og til arfs hafdi fallit sonnm þorleifs aarnasonar. aana. sygurde og teite sem woru jardernar asgeirsárr Læckiamot og florar jarder a strandum med þeim lausagozum þar til greiner og brefin wtt uisa. j fyrstu war þat wor domur at wer dæmdnm þan samó giorning sem Narfi sygurdzson og sygurdr sonnr hans giordu vid finboga jonson logman og fyr nefndan teit þorleifson þa þeir lugu og aptur logdu fyr greindnm monum finboga jonssyni Og teite þorleifssyni helm-ing aadr talldra peninga j erfdaskipte allra adr greindra brædra epter hustrn soffiu fædurmodur sina. aptur gallt og utt greiddi oppt nefndr narfi fyrir sig og sonu sina j greind-an fiarskacka sem teitur og fyr greindur finnbogi toludu

1) Utan á bréfinu með gamalli hendi.

upp á fyrir oss á vegna erfingia hustru soffu vm fyrr greindar jarder og lausafe. kom fyrir oss Domsbref. er dæmt war á sueinstodum. suo hlydanda ath finboga logmau¹⁾ war dæmdur þridiungr sagdra peninga. Suo og kom fram fyrir oss medkenningiarbref Narfa¹⁾ ath han hafde lutt og apturlagt finboga logmanni og teiti oppt greinda peninga sem fyrr seiger og uotta bref um giort utt uisar Og iij menn af soru þar þegar Epter sinum jnciglum ath narfi hefdi suo aptur lagt og lutt greinda peninga sem brefid wtt uisar. Ei sidr lysti narfi og medkendizt fyrir oss greindum domsmonum. ath hann hefdi med þesso fyr skrifudu skilordi greinda peninga á nefnt og aptur lagt sem hier fyr greiner. Og þui dæmdum wer fyr skrifadan dom og oll þau bref sem logmanen hefer wpp á sagdar jarder full megtug Og jarder sem lausúgoz werid hafa obrigdiligú eign finboga. sua¹⁾ mikid sem honum ber j sinn þridiung. Ok¹⁾ þan dom og profaleizlur sem j bolstadarhlid woru dæmd. þa dæmdum wer ónytt vm þetta mal og ecki afl hafa skulu. sem teitur let þar leida og dæmú fyrir einare oddzsyne vm fyr sagdar jarder asgeirsgar¹⁾ og lækiamot og þa peninga sem þar til heyra og fyr skrifad stendur.

Ok til saninda hier vm settum wer fyr greinder menn wor jncigli fyrir þetta domsbref er giort war á sama stad dag og ari sem fyrr seiger.

652.

2. Júlí 1504.

á Öxarárþingi.

ALÞINGISDÓMR útnefndr af Finnboga lögmanni Jónssyni um stefnu Torfa Jónssonar (í Klofa) til Arnórs Finnssonar, þar sem Arnór sat í dómi á alþingi, og hafði Torfi geingið að dóminum með tygjað fólk með bogum, byssum, sverðum, spjótum og arngeirum og náð Arnóri á einmæli, en menn Torfa þá staðið svo þykt í kringum Arnór, að hann mátti hvergi burtu komast, og eigi gátu aðrir að honum komizt.

Dómasyrpa Jóns Hákonarsonar á Vatnshorni (d. 1748) í 4to bls. 59—61, skr. c. 1608. — Afskript frá c. 1700 er í AM. 21 1c. 4to bls. 125—128.

1) Svo.

Domur vrn þad er arnor var stefndur enn hann sat i domi á alþingi.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra. senda stulli Þordarson. Salamon Einarsson. Hallur Þordarson. Brandur Einarsson. Gudlaugur Loftzson og pietur thumasson Langriettumenn quediu Gudz og syra kvnnigt giorandi ad þa er lydrit uar fra hingad þvrd vors herra jesu christi .x. d. og iiij ar þridiudaginn næsta eptir pietursmesso og pals a almenniligu auxararþingi. vorum vær i dom nefndir af ærligum dandis manni fimboga Jonssyni. Laugmanni nordan og vestan á Jslandi. ad skoda og kansaka og fullnadardom á at leggja huoria mact eda valld hafa skyldi su stefua. sem Torfi Jonsson stefndi arnori finsyni þar þá á þinginu huort sem hun er lauglig eda eij. Beiddi og krafði Arnor finsson fimboga laugmann ad nefna hier dom yfir. og fullaþ laga vrskurð á leggja. huort hann uar lagasuars skyldugur. af greindum Torfa þar þa vrn þessa hans akiæru og ganga ur þeim domi sem laugmadurinn hafði hann adur j nefnt med oss og fleirum nefndarmonnum vrn þad mal sem þangad uar adur stefnt. Jtem saum vier og heyrdum. at Torfi Jonsson gieck ad þeim domi sem Arnor finsson og vær vorum adur til nefndir af Laugmanninum med tjiat folk. þar med hofdu hans menn þoga. þissur. suerd. spiot og arngeyra. beiddi Torfi þa arnor ad ganga med sier á einmæli. og þad giordi arnor. enn menn Torfa geingu þa j kringum Arnor med aullum sijnum vopnum. suo þygt at hann matti huergi ganga þadan. sem þa uar hann. og eigi helldur nadum vier ad ganga til hans. suo stodu þeir þygt i hring um hann. suo þeir stodu þar þa sem vier satum adur i dominum. Heyrdum vier þa arnor finsson baud sig til laga vid optgreindaþ Torfa j muligiana tima. og sagdist ecki nein sijn skiol edur prof þar þa hafa. Fyrirbaud arnor þa Torfa ad sækia sic þar neinum ofsoknum. Edur olaugligum. Enn Torfi stefndi honum þa þar epter. Gieck arnor þa til Laugmannzins og sagði honum. ad hann var stefndur af Torfa og spurði hann huort hann skyldi hafa ordlof til ad ganga i surt vr dominum. þeim

sem hann hafði nefnt hann til adur. Enn greindur fimbogi laugmann fyrir baud Arnóri sinnssyni að ganga vð þeim domi. sem hann hafði hann adur j nefnt. og Abyrgdi honnm bæði fyrir Gudi og monnm. huor talman á jrdi. að þeir dandi menn feingi ecki sinn ríett sem þangad hanfdu stefnt sijn-um malum. ef hann felldi þa skylldu nidur. sem hann var adur vndir bundinn med laugum. að ganga þar alla þa doma sem hann væri af laugmanni til nefndur. eptir laugum. Gieck arnor þa aptur i dominn þann sem hann var adur j nefndur. og hafði ecki neitt sitt forsuar frammi a þeim deigi vm sagða akjárú

Nu af þui að sno er skrifad j laugunum. að huor nefndarmadur. sem sijdar kemur til laugriettu en særi ern flutt næstañ syknañ dag. eptir pietur(s) messo og pals er sekur xij aurum nema nandsyn þanni. Þess annars að laugriettumenn skulu ganga allir til laugriettu. þa langmadur lætur bringia hinni miklu klukku og sitia þar sno leingi sem langmadur vill þing hafa. Enn hner sem eigi kemur til laugriettu sem nu er mælt. sekur halfri mork nid kong.

Jtem j þridin grein. Huor sem sig seigir vð domi langliga til nefndur sekur halfri mork. Er ecki suo skrifat j laugunm. at hierads sokner skulu standa vm alþingi og vij nætur fyrir og eptir. vitum vær og eingin [dæme vid¹] ganga og eigi helldur [fyrri²] verit hafa af godum monnm að nocknr nefndarmadur meigi þar med ríettu stefnast. edur sækíast á þinginn vm nein mal. frammar enn langin lofa og til heyrir þinguitm edur þeim domvm sem hann skyllingnr er að ganga. og hann er af laugmanni til nefndur. Leyst oss það horfa til micils nidrfallz laganna og vanriettis. Ef nefndarmennirner skulu mega stefnast vð þeim domi sem þeir ern af laugmanni til nefndir. Enn þeir menn skulu missa sinn ríett. sem sijn mal hafa þangad lagt edur stefnt adur. Enn langin skipa að þeir menn. sem j langriettu ero nefndir. skulu dæma laug um aull þau mal. sem j langriettu verða kíærd. og þar ero laugliga framborin. suo

1) [211, (eyða) at a. 2) [b. v.; eyða i a; eingin eyða i 211, en orðið vantar.

og leýst oss optnefndur arnor eigi tneimnr senn (mega) snor veita. greindum Torfa fyrir síjna akiæru. og sinnm langmanni vm þa skylldu. sem hann nar adur af laugnum og kongs vmbodsmanni til nefndur. og oss leýst og þotti fyrir eiga ad ganga. Leýst oss allir þeir og sierhuorier sem med suoddan soknir fara. giora fulla þings afglanpun. Enn sokn ad aungno nýta. Þui fyrir þessar allar adur skrifadar greiner og þær fleiri sem hier ad luta med laugum. dæmdum vier fyrnefndir domsmenn med fulln doms atqnædi. þa sanmu stefnu sem Torfi Jonsson stefndi arnori finnssyni þar þa ó þinginn onyta. og j allañ mata olaugliga og ad annguo halldast eiga og optnefndañ arnor finsson einskis lagasnars skyllugañ vera Torfa Jonssyni a þeim deigi vm sagda akiærn. dæmdum vier adurnefndir domsmenn med fullu doms atquædi. ad einginn nefndarmadur mætti þar ó þinginn stefnast ednr sækiaast laugliga vndir þeirri skylldu og skilordi sem langin seigia þeim a hendur og Laugmadrinn vill þa til krefia. Vissum vier og ad einginn domur var fallinn ó þessi malaferli Torfa og arnors. þa þessi domur var vt dæmdur og vppsagdur.

652. 3. Júlí 1504. á Öxarárþingi.

FINNBOGI lögmaðr Jónsson samþykkir og staðfestir dóm nm stefnu Torfa Jónssonar til Arnórs Finnssonar á alþingi (Nr. 652).

Dómasyrpa Jóns Hákonarsonar á Vatnshorni (d. 1748) í 4to bls. 61—62, skr. c. 1608. — Afskrípt frá c. 1700 er í AM. 211c. 4to bls. 119—120.

Medkiennunst ec fimbogi Jonsson laugmann nordan og vestan a Jslandi at eg hefi vtnefnt þennañ sama dom. sem hier fyrir skrifadur er. eptir þni sem arnor finsson beiddi mic og krafði. vm þa stefnu sem Torfi Jonsson stefndi honum þar þa ó þinginn. og bad mic vrskurd a leggja. hnort hann væri laugliga stefndur edur eij. Nu af þui mier ljst

suoddan stefnur og sokner fullkomliga giordar j moti langunum og þad horfa til mikils nidurfalls laganna. Ef nefndarmennirner skyldu stefnast meiga vr þeim domj sem þeir ero adur af laugmanni til nefndir. og þar fyrir falla nidur laug og riettindi. suo domarner meiga ecki ganga þar á þinginu vm þau mal. sem þar eiga ad dæmast. þui leijst mier þessi stefna olanglig j allañ mata og fyrirband eg arnori ad ganga vr þeim domi. sem eg hafdi hann adur j nefnt. hef eg einvirduglega skodat og ransakad þetta domsbref. sem hier fyrir skrifad er. og leijst mier þad skialligt og veggamsamt og epter langum giort vera j allañ matha. Þui ad tilkaulludum laugriettamonnum og audrum godum monnum og mier samþyckianda sagda ec adur greindur fimbogi laugmadur j Gudz nafni amen med fullum lagavrskurdi þennañ sama dom og domsbref. sem hier fyrir skrifad er. standugañ og lauglegan med aullum sinum greinum og artikulis. og obrigduglega halldast eiga. og þa saumu stefnu. sem Torfi Jonsson stefndi arnori finnssyni þar þá á þinginu onyta. og ecki afl hafa. og arnor finnsson einskis laga-suars greindum Torfa á þeim deigi og þui þingi skyllidugañ vera. vm þessa hans akiæru.

Og til sanninda hier vm setta eg mitt Jnnsigli medur adur greindra domsmanna Jnnsiglum fyrir þennan minn vrskurd og þetta domsbref. huort skrifad uar j sama stad og ari deigi sydar enn fyrir seigir.

654.

3. Júlí 1504.

á Öxarárþingi.

ALÞINGISDÓMR útnefndr af Finnboga lögmanni Jónssyni um ágreining þeirra Jóns Sigmundssonar og Guðmundar Ólafssonar út af jörðunum Reykjum í Miðfirði og Aðalbóli í Austrárdal.

AM. Apogr. 8876 „Ex originali. accuratissime“. „Desse Dömur hefur allt illt til að bera. [hann er qvöð að materiam specimen insignis injustitiæ¹⁾. að ordatiltækenu er hann víða aflageslegur. hann er yfir allt

1) [strykað út.

illa bokstaferadur. og distinctiones meir enn rangar heilt documented i gegnum. Svo intersecerast ordenn mille tveggia linearum: h-afdi sigmun-dz. he-yrer. gi-alda. fullre-ttis“ (AM.). „Originalen gaf eg 1708 lögmannenum Pale Jonssyne Widalin. Var kominn fra Storahole. ef mig riett minner“ (AM.). „Af þessum Dome hefi eg sied Copie. hvar inne stod árstal 1541. so eru árstölen mærraung i þessum apographis“ (A. M.). Árni lýsir innsiglum. — AM. Apogr. 389 eptir transkripti gerðu 1509 eða síðar (sjá konungsbréf 10. Dec. 1508. — AM. Apogr. 3877.

Um Reyke og Adalbol mille Jons Sigmundz-sonar og gudmundar olafssonar.¹⁾

Ollum godum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda gudne jonsson. añor finzson. stulle þordarson. halldor þorgeirsson. jungimundur finzson. salamon einarsson. hakoñ hallzson. brandur einarsson. gudlaugur lopptzson. petur thumasson. jon hrafñson og æudun eygurdzson logrettumenn quediu gudz og sina. kunigt giorande at æ þridiudagin næstan epter peturs messu og pals wm sumarid. þa er lidid war fra²⁾ hingatburd wors herra iehsu christi 0 d. og fiogur ær æ almenniligu auxaraþingi woro uer i dom nefnder af ærligum dandimanni finnboaga ionsyni logmane fyrir nordan og westañ æ islandi ath skoda oc ðannssackæ samiafna og sundur³⁾ ath greina hwert afl ath hafa skylldu þær sacker og misgiorningar. er ion sigmundzson kiærði þar til gudmundar olafsonar. kom þar fram fyrir oss stefna suo latandi at gudmundr war stefndur af greindum ione i sagdan stad og dag fyrir suo ordnar sacker. at fyr nefndr gudmundr olafsson hafdi gripid og tekid med fullu ofriki fyrir joni sigmundzsyni iordina halfa reycki i midfirði og adalbol i austurar[dal.⁴⁾ Suo og eigi sidr hier med landzskyld-er og instædor jons. frá sogdum iodrum og haft nu og til siñ teckit sagdañ auoxt og abata wpp æ ij ðær med þeirri landzskyld og innstædu er gudmundr og bergliot kona hans hofdu æ burt reckid frá adalboli og R(e)yckium. Enn æ burt reckner og wtræymder landzsetar jons af sogdum iord-

1) með hendi Árna. 2) sl. 3876; b. v. 389. 3) æa. stóð hér í frb.; er ofaukið. 4) [389; sl. 3876.

um og haft nu og til sin teckid sagdan anoxt abata og innstædn upp á ij áá sem fyrr seiger og landbolarnar með fullu ofriki wt setter. suo þeir nadu ecki at hallda sinnm leignmala fyrir ofriki gndmundar. kom og fyrir oss fyr greinda domsmenn logsamin domur wttnefndr af sogdum logmanni finnboga á Þorkelsholspingi i uldudal á þingstad rettum af honum sialfvīm utt nefndr og samþyektur með odrum þeim godum monnum sem hann þar til nefndi með sier suo latandi at joni sigmundszsyne epter ollnm sinum brefvm (og) utnmm woru dæmdar¹⁾ til fnllrar eignar iardernar adalbol og halfer reycker. Nn sacker þess ath greind stefna sem gndmundnr war stefndr fyrir i greindan stad og dag hnn var suarin fyrir sogdum logmanni. þui war þath i fyrstu wor domnr ath wer dæmdum hafa logliga með ollum sinnm greinum og gndmund olafsson rettliga fyrir kalladan. Jtem þar næst dæmdvīn wer epter þeim domi sem fya greiner og á Þorkelsholi war dæmdnr og þessum iordum til heyrer og peningum standá skuln obrigdnlígá statt og stodugt. Og með olln fullmegtngtt og þui dæmdnm wer með fullu doms adkuædi jone sigmundszsýni titt taldar iarder. halfa reycki j midfirdi og alla jordina adalbol til fnllrar obrigidligrar eignar epter kaupi sinu wera og werid hafa²⁾ sidan gndmundur selldi þær fyrst jone ok vera skulu nn hedan af obrigidlig eigū jons ān nockurs effa og gndmund sagdar iarder reycki halfa og adalbol huorki hafa matt gefa ne giallda selia og ei sialfnr á bna og ei helldur vmbod yfer gefdu eda til nocknrar heimilldar at lia eda leigselia nockurum mane sidan fyrst greint kaup war giort greindra mana i millum jons og gndmundar wm sagdar iarder og jon með frialsu og logliga mega³⁾ ath sier taka titt taladar⁴⁾ iarder til frials forrædis og fullrar eignar eda taka lata. epter þui sem fyrr hafdi dæmt werid og jon kaup og afending fyrir syndi. hier til dæmdum wer jone lod alla til fnllrar eignar. og alla dauda peninga sem á greindnm iord-

1) dæmder 8876 og 889; AM. leiðrétti. 2) 889; sl. 8876. 3) 889 með 8876. 4) Svo.

um ero og werid hafa og gudmundi til heýra eda odrum monnum þeim sem sagdar iarder hafa þangliga halldit fyrir jone. suo og eigi sidr þa sem nu ero allð eda wera kuuna ath oleýfi jons svo og ei sidr hofw̄m wer og dæmt gudmund skyllidugau ath giallda¹⁾ jone fyrir atteckt og medferd. og þangligt halld ðá iorduuum halfum. reyckium og adalboli. haluæ morck æ hueriu hundrati i adrnefndum jordum ðá hwerium .xij. mañudum sidaũ þær noru gripnar undau ualldi jons. slickau abata hoffum wer og dæmt jone æ hwerium .xij. mañudum æ oppt nefndum jordum²⁾ eiga skulu æ huern þanu manu sem ath greinduũ iordum. halfum reyckium og adalboli helldur fyrir sogdum jone hier eptir med ofricki. og gudmund skýlldugau at skila heim til vidadalstuñgu ollum halfw̄m abata sem æ er fallin inaũ manadar ath heyrduũ domium³⁾ j fridum peningum og friduidum. jone j hond eda haus logliguũ wmbodzmaui. hier med hofw̄m wer dæmt gvdmund skyllidugau ath skila heim⁴⁾ til tungu⁵⁾ ollum abata ðú⁶⁾ þeim malnýtu kugilldum sem gudmundur tok eda taka let fra adalboli og halfum reyckium. þa byg(g)ing jous war æ þeim sogdum iordum⁷⁾. huort þat hefer helldur werit juustæda eda laũdzskýllder og lucki aptur med ollum lagó anexti uyt og ullsyru sem sandi og kóulfa. tuno skýrs og halfa wætt smiors ðá hwerium xij mañudum at ættri tiltolu. Enu i halfuan abata dæmduũ wer ofrida peninga i saceýris peninguũ .ok xij abata epter hwert hundrat at ættri tiltolu æ hueriu ðre j leigur og leigu leigur suo leingi gudmundur hefer (þessa) peninga þangliga halldit. Jtem wm fiolmæli og fullrettis ord er gudmundr talad(i) uid jon suo wer greinder domsmenn heýrdum. at ion hefdi sleigit son gudmundar j heilagri kirkiu til blods. enn gudmundur hafdi þar eingin uittni til. Enu jon sagdi þar nei til. þat og anars at gudmundr hafdi gefid haun vuder tyttin⁸⁾ jons sigmundzsonar. Og þui dæmdum wer gudmund ecki ættarfar æ eiga. Enu gudmund olafsøn dæmdum wer skyllidugau at giallda jone sigmundz-

1) 389; gialldi 3876. 2) 389; jone 3876. 3) 389; sl. 3876. 4) 389 heima 3876. 5) Hér vill Árni bæta inn í 3876 „med“. 6) 389; sl. 3876. 7) 389; iord (!) 3876. 8) tyfting 389.

sýni j fullretti .v. merckur fyrir þetta fullrettisord og fiol-mæli. Svo eigi sidr¹⁾ dæmdvm wer ione .v. merckur i full-retti af ðeykivm og adrar .v. merckur af adalboli og gialld-iz þessi allr abati at næstum fardogum heima i tungu i suo greindum peningum sem fyr seiger. Og til meiri stad-festu. audsyningar og sanninda hier wm þa samþykkti fyr-nefndr finnogi jonsson logmann fyrir nordan og westan a jslandi þenan worn doim og setti sitt incigle med worum jn-ciglum fyrir þetta doims bref er giort war a þinguelli a sama are en deigi sidar enn fyr seiger.

655.

3. Júlí 1504.

á Þingvelli.

GJÖRNINGR milli Haldórs ábóta á Helgafelli og Jóns Niku-Nikulássonar, óvist um hvað (Brot).

Eptir skjalabók í Landskjalasafni 94. 4to bl. 184a, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar, c. 1600.

Það giorum vier Helgi prestur Jonsson officialis hei-lagrar kirkju Skólholltz. Einar prestur Snorrason. Salomon Einarsson. Halldor Þorgeirsson godum monnum kunnugt med þessu voro opnu briefi að Anno Domini 1504 a þing-velle a Auxarúrþinge manudaginn næstañ epter pieturz-messo og þáls vorum vier j hia saum og heyrðum ð ord og handaband Herra Halldorz abota og Jons Nichulassonar að so fyrir skildu að fyrnefndur Jon nichulasson et cetera.

[Að þessu bréfi hefir aldrei meira verið ritað í bókina, svo að ofni þess sést ekki; en af því að það stendr næst á eptlr bréfi Hal-dórs ábóta á Helgafelli og Orms Nikulássonar um Máfahlið, Holt og Tungu frá 16. Júní 1503, mun það svo að skilja, að efni beggja bréfauna haði verið samskonar, svo að óþarf hefir þótt að rita upp síðara bréfið, or hið fyrra var komið. Jón Nikulásson hefir verið bróðir Orms, og hefir ábóti viljað hafa samþykki Jóns líka um jarðakaupin].

656.

4. Júlí 1504.

í Skálholti.

ÁSGAUTE Ögmundsson selr Narfa prior í Skriðu tuttugu hundruð í jörðunni Borgarhöfn í Hornafirði og átján hundruð fjöru, er liggir í Öræfum milli Kviár og Hamraenda, hálfu við Sandfellinga, og að auk hundruð í friðu og ófriðu, fyrir Sumarliðabæ í Holtum með sex málnytukúgildum, og þar til lofaði Narfi prior að taka að sér pilt, er Ásgauti heyrði til, og kenna honum les, saung, skrif og rim, svo að hann mætti vígjast prestur, með öðru skilorði, er bréfið greinir.

AM. Fasc. XXXVII, 13, framrit á skiinu. Öll (8) innsiglin eru dottin frá. — AM. Apogr. 2883, og er bréfið Skriðuklaustrsbref. — Bisk. Skalh. XVIII, 37, annað framrit á skinni. — AM. Apogr. 2380 (eptir XVIII).

vm parten i borgarhofn.¹⁾

Það giörum vier kollgrimur kodransson²⁾. jon eirekson prestar [skaalholtzbiskupsdæmis³⁾. ellendr biarnason og sniolfur hrafnsón leikmenn. godum monnum kunnigt med þessu noru opnu brefi. ad sub anno gracie M. d. iij. j skaalholtti jn festo translacionis sancti martini episcopi et confessoris. vorum vier j hia saum og heyrðum aa ord og handaband þessara manna. af einne alfu herra Narfa med Gudz naad prioris aa skridu [klaustri⁴⁾. enn af annare asgautz ögmvndzsonar. faldizt það og skildizt vnder þeirra handabande ad greindr asgautur selldi prior narfa tuttugu hundrut j [jordinne⁵⁾ borgarhöfn er liggir j hornafirde j kalfafellz kirkiusokn med aullum þeim gögnum og giædum sem greindum [xx. hundrada⁶⁾ jardaparti [fylger og⁶⁾ fylgt hefer ad fornu ogh nyju [og hann vard fremst eigandi⁵⁾ [til yztv vmmerkia vid adra menn⁶⁾. [og⁶⁾ þar med selldi [fyr nefndr⁶⁾ asgautur greindum prior narfa. atian hundrut floru er liggir j öræfum milli⁷⁾ kviaar og hamraenda halfa vid sandfellinga. og ad auk malnytu kugildi og ofritt hundrat

1) Utan á bréfinu með gamalli hendi. 2) og, b. v. XVIII. 3) [sl. XVIII. 4) [b. v. XVIII. 5) [b. v. XVIII. 6) [sl. XVIII. 7) millum XVIII.

er fylger partinum j borgarhaufn. Enn hier j mote gaf adur nefndur¹⁾ prior narfe opt greindum²⁾ asgaute þrettan hundrot j jórðinne sumarlidabæ er ligr j holltamanna hrepp j kalfholtzkirkjusokn með öllum þeim giædum og hlunnendum sem sögdum³⁾ jardar parte [fylgir og⁴⁾ fylgt hefir ad fornu og nyiu og hann vard fremzt eigande ad [eptter logum⁵⁾ og þar með⁶⁾ sex malnytu kugilldi⁷⁾ ad auk [og hier um fram⁸⁾ lofode titt nefndr prior narfi ad taka til sin pillt er asgauti heyrde til og læra hann les og saung. skrif [og⁹⁾ rijm. [og⁴⁾ það fleira sem honum er naudsynligt ad kunna suo [ad⁵⁾ hann megi vigiazt prestr. Enn ef nõckr hindran yrde vppaa, suo ad pillturinn feinge ecki lærdominn. þa skylldu priorenn bitala þratt skrifudum asgauti. xc. jnnan tolf manada suðr a lande j aullum þarflugum peningum frateknum⁹⁾ kavplum. skylldi huor [þeirra priorin og asgautur⁴⁾ hallda sinu kaupe til laga. en sa suara lagariptingum sem sellt hefdi. samþyck(t)i þennañ giörning virduligr herra .[herra¹⁰⁾ Steffan með Gudz naad biskup j skalholtti með þui moti ad hann gaf asgauti ögmundzsyni kuitta og akiæru-lausa þa klagan og tilkall sem biskupin¹¹⁾ hafdi til [greindra peninga¹²⁾ vegna sira ögmundz heitins andressonar.

[[Og til sanninda hier vm setti [adr nefndur¹³⁾ herra biskup¹⁴⁾ steffan sitt jnsigle með vorum jnsiglum fyrir þetta giorningsbref¹⁵⁾ skrifat j sama stad degi og are sem fyr segir¹⁶⁾.

1) [greindr XVIII. 2) nefndum XVIII. 3) þessum XVIII. 4) [sl. XVIII. 5) [b. v. XVIII. 6) til XVIII. 7) og hier b. v. XXXVII (hér); sl. XVIII. 8) [XVIII; sl. XXXVII (hér). 9) utan XVIII. 10) [sl. XVIII. 11) hann XVIII. 12) [peninganna XVIII. 13) [fyrgreindr XVIII. 14) b. v. XVIII. 15) transcriptum XVIII. 16) [[með aunari hendi í XVIII en sjálft bréfið, og segir Árni á þessu niðr-lagi hina sömu hönd og á „nokkrum bréfum Stepháns biskups, og er óefað rituð af hans skrifara“. „Það er hin sama hönd“, segir Árni enn-fremr, „sem á þeirri ártalslausu dissertation um aflát, er eg fekk af Chr. Wormio, að visu svo lík sem það væri hin sama. contuli ac-curaté“(Nr. 625).

657. 4. Júlí. 1504. í Skálholti.
3. Mars 1505. í Vallanesi.

BRÉF, að Narfi priór í Skriðu fékk og sellði Erlendi Bjarnasyni jörðina Kollstaði á Völlum fyrir jörðina Torfastaði í Jökulsárhlíð og samþykkti Stephán biskup kaupió.

AM. Apogr. 4297 „Ex originali Petri Asmundzsonar & Ketilstöðum“ „accuraté confererad“ 1705—1706, því þau ár hafði Árni bréf Pétrs á Ketilstöðum. Árni lýsir innsiglium. „J(innsigle) Sniolfs Hrafnsonear er þxe“. (AM.).

Þat giorvm vid kollgrimur prestvr kodransson. sniofvr hrafnsone leikmann godvm monnum vitanlicet med þessv ockrv opnv brefe at vid uorum i hia savm og heyrðum æ j Scalholle i biskupsstofune fimtudag en næsta efter visitacionem sancte marie. þa er lidet var fra hingadburd vors herra ihesu christi 0. d. og iiij ar at þesse giorningur for fram med þeim prior narfva og ellende bonda biarnasynne. at fyrnefndur prior narfvi feck og sellde til ævinlegrar eignar ellende biarnasynne jordena kollstade a vollum j vallanes kirkiu sokn med aullum þeim gognum og giædum sem greindre jordu fylger og fylgt hefver at fornu og nyiu og hann vard fremst eigande at klaustvrsens vegna. hier a mot gaf adur greindur ellendur bonde biarnason jordena thorwastade nordur j hlid j kirkiubæiar kirkiu sokn med aullum þeim gavgnum og giædum sem greindre jordu fylger og fylgt hefuer at fornu og nyiu og hann vard fremst at eigande. skyllde huor suara laga riftingu a sinne jord er sellde en sa (hallda) til laga er keypte. samþykte þenna þeirra giorning herra Sthephan biskup j skalholle er þa var ok nalægur. Ok til saninda hier vm settu vid fyr greinder menn ockur jnsigle fyrir þetta jardarkaups bref er skrifuat uar j vallanese a uollum jn die translacionis sancte jchannis holeris arum efter gudz burd 0 d og v ar.¹⁾

1) „1504. 1505. er skirt i brefinu. Narfi hefr veret prior & Skriðu. adur enn klaustred þar var vigt“. (AM.).

658. 11. Júlí 1504. á Breiðabólstað.

STEPHÁN biskup í Skálholti gefr Ögmundi presti Pálssyni leyfi til að láta hvern þann prest í sínu biskupsdæmi, er hann helzt til beiðir, afleysa sig af þeim brotum, er hann kann skjótlega í að falla í fráveru við biskupinn.

Bisk. Skalh. XVIII, 38, frumrit á skinni með hondi Ögmundar biskups. Innsiglið er dottið frá. — AM. Apogr. 2381 með hendi Árna Magnússonar „accuratissime“ eptir Skálholtsfrumritinu.

Vier steffan með gudz nad biskup j skalholtti giorum godum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefi ath ver haufum gefit sira avgmundi palsyne vorum profasti fullt valld og leyfi til ath lata þan prest leysa sig sem hann helltz tilbeider j voru biskupsdæmi af þeim brotum sem hann kann skiotliga j ath falla j fraveru vid oss. suo hann felli þar firir ecki gudligt embætti. vnder rietta grein ok framsaungn vid oss. j lidaugan tíma. Ok til sannenda hier vm festum vier vort jnsigli firir þetta bref skrifat aa breida-bolstad j fliozhlid in translacione sancti benedicti abbatis et confessoris anno domini M d iij.

659. 13. Júlí 1504. í Skálholti.

KIEGHE van Anefelde hirðstjóri meðkennir, að hann hafi tekið til láns af Stepháni biskupi þrjár lestir skreiðar af þeim peningum, sem prior Atzerus Jguari hefir safnað vegna heilagrar Rómakirkju í Skálholts biskupsdæmi til forþéningar hins rómverska aflátsins, og lofar að greiða þær skilvislega umboðsmanni heilagrar Rómakirkju (Sbr. Nr. 625)

AM. Fasc. XXXVII, 1, frumrit á skinni gütugt og skemt, og er innsiglið fyrir; er með hendi Stepháns biskups.

litera recognicionis¹⁾ capitanei ke super debitum²⁾.

Jek kiegbe van anefelde hirdstioere oc hofudzmann yfer jsland medkennvntz med þessv minv opnv brefvi ad egh

1) recog'cionis, frbr. 2) Utan á bréfinu með sömu handi og bréfið.

hefe tekit til lans af werdvgum fôdr herra Steffan med Gvdz naad biskup j Skalholti þriar lester fiska halfa fiordv vett j hvert hvndrat vt af þeim peningum sem prior atzerus jguari hefer saman safnat vegna heilagrar roma kirkiv. þeim sem godfsvir menn karlar og kvinnr j Scalholtz biskups dæme jjslande hafa gefet til forþenanar hins romverska aflatzens og dispenseranar pavaligs sætis. Hefe [e]g lofat med fullu handaband[e] greindum herra biskup Steffano mógum godum mōnnvm nær verōndvm oc [bin]dh eg migh edr mina erfingia til skylduliga med þessv minv brefe oc jnsigle ad bitala þ[essar þ]riar lester fiska svo sem egh hefe þær vt teket. med goda bitaling rettvv vmbodsmann[e] hejilagrar roma kirkiv svo sem hōnvm vel a næger. þeim sem fvlla makt hefer til ad giōra kvitta ogh akiærvlausn heilaga Scalholtzkirkiv og fyrnefndañ biskup Steffan. svo ad domkirkian j skaalholte edr hann fae þar ecki nōckvnr skada eda hindran vt af hvorke fyrr ne sidar. Og til sannenda hier vñ festa eg mitt jnsigle fyrir þetta medkenningarbref skrifat j skalholte jn festo sancte margarete virginis arum epter Gvdz byrd þvsvnd fimm hvndrvt oc fiōgvr aar.

660.

22. Júlí. 1504.

í Skálholti.

STEPHÁN biskup í Skálholti kvittar Eyjólf bónda Gíslason fyrir sig og Gísla fôður sinn um reikningskap kirkjunnar í Haga á Barðaströnd.

AM. Apogr. 1126, eptir frumriti frá Haga. Árni lýsir innsiglinu.

Vær Steffan med gudz naad biskup j skalholtti giorvm godum monnum kunnegt med þessu vorv opnv brefi ad ey-olfr bonde gíslason hefer giort oss fullañ og allan reikning-skap fyrir sig og fôdr sinn. vegna kirkivnar j haga aa bardaströnd sem er af kirkivnar jnstædu. porcione og mortvarijs. sem oss vel aa næger. þvi gefvm vier greindan ey-olf gíslason aullungis kvittañ og akiæruleusan fyrir oss og allum vorum epterkomendum kirkiunar formonnum vñ all-

an adr greindan reikningskap þann sem fallet hefer hier til. Og til sannenda hier vñ festvm vær vort jusigle fyrir þetta kvittvarnbref skrifat j skalholli jn festo sancte marie magdalene anno domini 0 d iiij.

661. 10. Augúst 1504. á Marðarnúpi.

HERPRÚÐR Eiríksdóttir gefr Jóni Sigmundssyni allar sínar löggjafir og vingjafir, en selr honum jörðina Klömbur í Vestrhópi með tilgreindum landamerkjum.

AM. Apogr. 470 „Ex transcripto monasterii Thingeyrensis. accuratè“ frá 5. Aug. 1510. Er afskriptin staðfest í Skálholti 6. Aug. 1712 af Árna Magnússyni og Páli Hákonarsyni. — Apogr. 470 önnur afskript af Árna Magnússyni og Páli Hákonarsyni. — Í Landsskjalasafni eru tvær nýlegar afskriptir af þessu bréfi: a, afskript staðfest „að Hólum í Vestrhópi“ 30. Maí 1828 af síra Gísla Gíslasyni, Jóni Bergsteð, Árna Skúlasynti og Helga Bessasyni; b, afskript staðfest af Birni sýslumanni Blöndal; á henni stendr ritað: „Lesid fyrir manntalsþingsrétti á Stórnborg þann 1ta Júní 1829. — Blöndahl“.

Þat giorum wer Jon Biornson. Þorkell Bardarson. Þorvalldr sueinsson. arni hermundzson og pall sygurdzson godum monnum viturligt med þessu woro oppnu Brefi at þa er lidit war fra hingat Burd wors herra jhesu Christo¹⁾ 0 d og iiij dr æ lorenciusmessu nm sumarit a mardarnnpi j wazdal worum wer j hið saum og heyrðum æ ord og hañðaband jons sigmundzsonar af eine alfu og herþrudar eirexdottur af annari at suo fyrir skildu ath greind herþrudr gaf joni sigmundzsyni allar sínar loggiafer og uingiafer. ur ollu þui fe fostu og lausu sem huñ atti þa eda eigañdi war ath ordin j gripum eda lausafe. reiknadi og greind herþrudr sig wera malakona²⁾ j gard einars magnussonar frafallin³⁾ þonda sins. en malan med gíofum þeim sem greindr einar hafdi gefit fyrgreindri herþrudi sem war jordin half klombur j uestra hopi er einar titt nefndr hafdi lagt j mala herþrud-

1) Svo transskr. 1510; christi, transsumt. 1562. 2) malakonu, transsumt. 1562. 3) Svo bæði.

ar med samþycki og wpplagi Brædra sinna allra er hun vitnum ath uændizt. Reiknadiz þeim allur malin wera sextiger hundrató j gard einars og wr þessum peningum ollum gaf greind herþrudr joni sigmundsyni allar þær gjafer sem logbok og kristinrettur. sem kongana nettarbætur æ queda. sem er fiordungx gíof. tiundargíof og allar adrar uingiafer sem j logmalinu greiner. et ceteró.

Jtem giordiz j fyrsogdu handa bandi adr greindra manna a millum jons sigmundzsonar og herþrudar eiríx-dottur. sem hier greiner. at herþrudr selldi joni sigmundzsyni til fullrar eignar og frials forrædis alla jordina krossanes er liggur æ naznesi j hola kirkiu sockn og halfua jordina klombur j uestrá hopi er liggur j¹⁾ Breidabólstadar kirkiu sockn. at þui undanteknu sem herþrudr hafdi fyr gefit greindum joni j sinar loggiafer upp j fyrgreindarjardir. Jtem lofadi jon j sogdu hañda bandi. at gefa fyrir adr nefndar jardi iiiij²⁾ hundrut og xx j ollum þarfligum peningum fridum og ofridum og ofram³⁾ greida og uttgialda allt jnan þriggia ára. Selldi Þruda greinda jord krossanes og klombur wndan sier og sinum orfum en undir tittnefdan jon og hans arfa honum til oþrigdiligrar eignar og hans erfingium⁴⁾ med suo felldum landamerkiu. Rædr þorsá fram til þorsár vatnana⁵⁾ sem leingz dregur notn til siofar og suo. framan ept(e)r midium halsi og ofan j klett þan er kelling heiter og suo rettsyni ofan j hualbeinshofða og þat-
añ j midian thorba med slickum widreka sem hustru kristin hafdi gefit med ollum hualreka. Skylldu sagdar jardi⁶⁾ afhentar⁷⁾ þar sem þær lægi og joni rett teknar til sin til frials forrædi(s) og fullrar eignar og hann hallda til laga og hans epterkomendr. En sogd herþrudur og hennar erfingiar suara lagaríptingum æ fyrtoldum jordum. Jtem skylldi Jon sier fullar fulgr af fe herþrudar fyrir framfæri henar

1) sl. transskr. 1510; b. v. transsumt. 1562. 2) Svo transsumt. 1562; iiiij cd, transskr. 1510. 3) Svo transskr. 1510; fram, transsumt. 1562. 4) transsumt. 1562; erfíndja, transskr. 1510. 5) vatna, transsumt. 1562. 6) jardi, transsumt. 1562. 7) transsumt. 1562; afenter transskr. 1510.

med(an) huñ war siuk og suo fyrir sonu henar jon og magnus. Og til saninda hier um settum uier fyr greindir mon wor incigli fyrir þetta bref er giort war j sama stad og ar Deige sidar enn fyr seiger.

662. 9. September 1504. á Grenjadarstað.
30. Október 1505. á Munkaþverá.

EINAR Einarsson selr með samþykki Þrúðar Benediktsdóttur konu sinnar Gottskalk biskupi á Hólum jörðina Vík í Staðarsveit í Skagafirði fyrir jarðirnar Haldórsstaði og Mýlastaði í Reykjadal og Syðritungu og Kvislarhól á Tjörnesi, og þar til tuttugu og tvö kúgildi.

AM. Apogr. 5659 með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna „Ex originali“ á kálfskinn.

Þat giorum wier Æiríkr prestur einarsson. magnus þorkelsson. magnus arnason. biorn einarsson. sygurdr sueinbiarnarson og hallr ketelsson godum monnum viturligt med þessu woro opnu brefe at anno domini millesimo quingentesimo quarto a greniadarstad i reykiadal manudaginn næstan ept-er natiuitatis marie vorum vier i hia saaum og heyrdum aa ord og handaband vors verdugsz herra og andligz faudr godskalkz med gudz nad biskupz a holum af einne halfw. enn einars einarssonar af annare at suo fyrir skildu at nefndr einar med samþycke þrwdar benedictzdottur eignkonu sinnar sellde biskupinum jordina víjk er liggur i staðarsveit i skagafirde med ollum þeim gaugnum og giædum eignum og itaukum sem nefndre jord víjk fylger og fylgt hefer at fornu og nyio til fullrar eignar og æuinligrar vnd-an¹⁾ sier og síjnum Ærfingium enn vndir biskup godskalk og hans erfingia. hier a mot fieck biskupinn Æinare iordina halldorstade fyrir sex hundrut og xx. er liggur i helgastada kirkiusokn og mylastade fyrir xx.c er liggr i mwla kirkiu sokn. halfua sydre tungu a tjörnese og kuislarhöl er liggia i husavíjkr kirkiu sokn. þar til eitt og xx. malnytu kugillde

1) vndar, Apogr.

og geldfiar hundrat. hier með skilde huðr þeirra halda til laga sinu kaupe. enn sa suara lagaríptingum er sellt hefde. Ok til sanninda hier vñ heingium vier fyrr nefndir menn vor incigle fyrir þetta bref skrifuat a munkabuera i eyiafirde fimtudaginn næstañ omnium sanctorum anno Domini millesimo quingentesimo quinto.

663. 13. September 1504. í Laugardal.

Dómr útnefndr af Erlingi Gíslasyni, kongs umboðsmanni milli Gílsfjarðar og Langaness, um ákæru Jóns Fúsasonar til Þórólfs bónda Ögmundssonar, að hann hefði og héldi hálfá jörðina Laugardal í Tálknafirði, en af væri geinginn Haukadall í Dýrafirði, er komið hafði fyrir Laugardal, með öðrum greinum, er bréfið hermir.

Eptir afskrípt staðfestri á Hólum í Hjaltadal 14. Júlí 1704 af Jóni Einarsyni og Marteini Arnóðssyni eptir frumriti.

Ollum góðum monnum sem þetta bref sia edur heira. senda Eyolfur gíslason. Jon Jonsson. helgi gíslason. þorsteirn palson. Steinmodur konradson og helgi Snartarson kuediu guds og sjna. kunnugt giorandi. at þa lidit var fra guds burd M. d. og iiij ðr. fóstudaginn næstañ fyrir krossmesso vñ haustid i laugardal á þingstad riettum. vorum vier i dom nefnder af erligum manne Ellinge gíslasynne kongs vñ-
 bodsmanni millum gílsfiardar og langanes. ad skoda og rann-
 saka og fullnáardóm á at leggja vñ þa akiæru er Jon fusason klagadi til þorolfs bonda augmundssonar. ad hann hefde ad hallda jörðina halfa laugardal. er hann kalladi nu sjna eign fyrir þann skulld er honum þotte su jörd af sier geingeñ. sem þar hafdi fyrir komit. sem var haukadalur j dyrafirði. þar i mot las þorolfur kaupbrefitt. þat sem fyrir jörðunne lá. þa þáil heitinn keipti ad Jone fusasynne. stod þar so inne at fyrrgreindur Jon fusason selldi þále fyrrgreinda jord halfan laugardal i talknafirði til fullrar eignar og frials forrædis vndan sier og sijnum erfingium. enn

vnder Páll og hans erfingia. hier i moti gaf pall fyrskrifdum Jone fusasyne xvij hundrud i jördunne hankadal i dyrafirði. enn þat sem fyrr skrifadur pall ætti meira i fyrrgreiudri jördu hankadal. giæfi hann tjttnefndum Joni og gilldi i sijn þionustulaun. þui þotti þorolfi ecki afgeingit nema þat sem gefit var i jördunni hankadal. lögdu þesser menn sig þar vnder laug. þorolfur og Jon. svo vier saum á domsmennerner. Nu at skodudum og rannsokudum þeim greinum sem sierhuor þeirra bar fram. leist oss so epter þui sem kaupbrefit hiellt. at jardarkauptit mundi standa. þess og annars. at være þat gloggliga reiknat. at so micid være epter i jördunni hankadal ecki afgeingit. sem halfur laugardalur være verdur til. þui at heilags anda nad tilkalladre. at so prófudu og fyrir oz komnu. dæmdum vier fyrrnefnder domsmenn med fullu doms atkvædi fyrr greinda jord halfan laugardal eign adurskrifads þorolfs. so leingi sem adurgreind xvij^e være ecki afgeingin af tjttnefndum Joni fusasyne eda hans erfingium. og fyrrgreindur þorolfur henni rettiliga hallda mega. og hans retter epterkomendur. Enn vm þann partinn sem af Jone var geinginn og Páll Jonsson hafdi honum feingit. leist oss Jon eiga adgang ad erfingium Pals heitins.

Og til sanninda hier vñ setti adur nefndur Ellingur kongz vmbodsmadur sitt jnzigli med vorum firnefndra domsmanna junciglum fyrir þetta doms Bref skrifat i sama stad og dag sem firr seiger.

664. 13. September 1504. í Saurbæ á Rauðasandi. Gísli Jónsson selr Andrésí Guðmundssyni til fullrar eignar jörðina alla Tungu í Örlygshöfn fyrir aðra tuttugu hundrada jörð með frekari greinum, er bréfið hermir.

Eptir afskrípt staðfestri á Hólum í Hjaltadal 12. Júní 1704 af Haldóri Dorbergssyni og Jóni Jónssyni eptir frumriti, og var þá „þetta bréf innsiglaust, en sjáaulegt er, að verið muni hafa fjögur“.

Þat giorum uer gunnar Eyiolfsson. Þorualldur gjjela-

son. Jon Jonsson og svein Jonzson godum monnum uitnrligt með þessu norn opnu brefe at þa er lidit nar fra hingatburd nors herra Jhesu Christi. þusund fimm hundrnt og flogur ár. þridindaginn nesta effter Mariumessu sidare um sumarit¹⁾ i storastofunve i Saurbæ a Raudasande. norum uier i hia saum og heyrðnm á ord og handaband þessara manna. af eirne alfu Andres gudmundzsonar en af annari gysla Jonssonar. at so fyrir skildu. at áður nefndur gysle Jonsson selldi firgreindum Andrese gudmndzsini til fullrar eignar jordina alla Tungu er liggur i haufn i Saurbæiar kirkin sockū á randasande. með aullnm þeim gaugnum og glædum sem greindri jordu filger og filgt hefur at fornu og nju Epter þui fremsta sem hann hafde eigande at ordit. og þar með ij malnitu kugilldi er þar stodu með jordunni og greindur gysli atti. Hier i mót lofadi optnefndur Andres at fa til fullrar eignar greindnm gysla Jonssyne adra xx hundrada jord hid sidra. annadhuortt i Kroksfirde edur Breidafiardardolum eda og þar hann giæti af stad komit þar ed sidra. oc þar með onnur ij malnitu kugilldi. kinni su jord at vera fiornm hundrudnm dýrre sem tjtnefndur Andres feingi greindum gysla þa [atte þesse¹⁾] ij kugilldi sem nn standa með jordunni Tungo eignast greindur Andres oc þar til atti greindur gysle at fa tjtnefndum Andresi annur ij kngillde. hier með gaf opt nefndur gysle Jonsson adur greindan andrez gudmndzson með fnllu handabandi aullnges kuittan og akiærulausañ nñ landskilld og kngill(d)isleigur. er a hofdu fallit um þau þriu ár er andrez gndmundsson hafdi haft nmbod yfer jordunne tungu vegna greinds gysla Jonssonar. og medkiendist at hann hefði fnlla peninga og alla nppborit af andresi gudmundssyni sem honum nel ánnægdi. uissnm uer og með fullum sannindum. ad þratt nefndur andres afgreiddi adur greindum gysla Jonssyne. vj. stiknr klædis er hann tok fyrir tijntige alner og xxx stikur lerepts með bleikt lereft. duk sæmilegañ þyskan og pott og annañ uarþing með uod vadmals suo greindnr gysli liet sier ljuka firir fimm hundrud.

1) D. e. 10. Sept. 2) [atte þesse, hdr.

Og til sanninda hier um setium ver fyrir nefnder menn uor innsigle fyrir þetta Bref. er skrifat var i sama stad og dæri. þrimur dogum sidar en fir seiger.

665. 19. September 1504. í Hvammi.

Dómr sex manna útnefndr af Arnóri Finnssyni sýslumanni um öreiga leigulida, sem fella leigu kúgildi landsdrottna fyrir fódrtöku af öðrum (Sbr. Lögmannsúrskurð frá 1. Júlí 1505).

Dómasyrpa Jóns Hákonarsonar á Vatnshorni, og er þetta skrifað c. 1640. Ágrip af þessum dómi finst á nokkrum stöðum í pappírshandritum og er hann þar ranglega árfærðr til 1503 eða 1530 (Sbr. ÍBél. 214. 4to bl. 37b; og AM. 80. 8vo bl. 17a-b), og afskrípt af dóminum í heilu lagi er í Hórgslandsdómabók Landsskjalasafnsins, skr. c. 1690 (ártal 1503) = b.

[Domur Arnors finssonar 1504¹⁾ um öreiga leigulida.²⁾

Þad Giorum Vier Þordur Helgason. Sygurdur Helgason. Finnur Pietursson. Þorkell Jonsson. Arní Halldorsson Gunnar Codransson Godum monnum viturligt med þessv vorv Opnv Brefi Ad þa lidit var fra hingadburd Vors herra Jesu Christi O d og iij Ar fimtdaginn j Sæluvikv um haustid j huammi j huammsueit a þingstad rlettum Vorum Vier j Dom nefnder af Erligum manni Arnori finnssyne. Er þa hafdi Logligt vmbod kongdomsins vegna þing ad setia og dom yfer nefna huorsu fara skylldi um þa Aureigdar³⁾ leigvlida sem a þessum fyrerfaranda vetri hafa mijst [Junnstædur⁴⁾ og peninga sinna husbænda. Ean hafa Eckirt⁵⁾ thil borgunar þeim aptur ad fá.

Þad Annad huort þeir sem peninga⁶⁾ hia þessum aureigum thil biggingar Eða fodurs ættv og þann fyrerfaranda vetur af lifad hafa skyllidv þa med fry og frelzi j burt hafa. Eann þeir Jardernar ættv Allaū skada a sijnum skulldum. Vitum vier fyrer full sannindi. ad su ovenia hefur hier j

1) leiðr. fyrir 1580. 2) [b. v. 214. 3) Öreiga b. 4) sýna junnstæðu b. 5) ecke b. 6) sýna b. v. b.

sylsv leingi verid ad fatæker menn sem hafa Jarder og kugilldi manna hafa so vnder þrictt(er) verid af fodra peningum þeirra manna sem þeir Eckirt med att hafa. ad þeir hafa þar fyrer fellt af Biargleisi Jnnstædur sinna husbænda. Og þuj leist oss stor naudsyn ad hier væri skordur vid Reistar so þullikt Ranglæti Eij framar framgang hafi. Er þad logmalzinz hlíodan. Ef Aureigi a manni sku'ld ad giallda. suerie Eincide ad hann skal luka þa skulld þa Gud Gefur honum Efni. Jtem lati fara lausañ a þing framñ og Biodi frændum hans ad þeir leysi hann vndan Skulldu þeirri sem hanu a ad Giallda. Jtem j Bunadar Bælki. Einginn skal ødrum Skada Giora. Enn ef Giorer Bæti Skada Epter domi. Og þui j Gudz nafni ad heilags Anda nad med oss thil kalladri ad ollv so profudv. Rannsaukudv og fyrer oss komnv. Epter þeim logmalz greinum sem hier standa og þeim fleirum sem þennañ vorn dom styrkia og stadfesta mega dæmdum vier fyrr nefnder domzmenn med fullu domz atkuædi alla þa aureiga sem skulldbundner erv skyllduga Eid ad vinna ad þeir skuli giallda þa skulld þad fyrsta þeir geta og þar a alla kostgiæfni hafa. Eða fa Borgunarmann fyrer sig. þad þridia þeir þioni hia þeim sem þeir Erv vid skulldbundner. Enn þa fodra peninga og Leigvpeninga sem Epter hafa lifad þennan fyrerfarandi vetur þar sem Jnnstædurnar Erv fallnar dæmdum vier Eign Landzdrottinz þar thil þeir hafa feingid sijnar skullder. huort sem þa peninga hafa att Born leigulidanna eða adrer menn þo so allt virdist til skulldanna þad leigulidarner Eiga mikid og litid. Enn þeir lausamenn sem husnædi hafa haft hia optnefnudum Öreigum og hey hafa keipt af þeim sem Logradandi hafa verid þad ad selia og sijnum hestum hafa þad hoy gefid. hafi þa frj þo med þuj skilyrði ad þeir leidi þar .ij. logleg vitnj som þad suerie ad þeirra hestar hafe¹⁾ eij þad hey jetid sem²⁾ Jnnstæda Jardarinnar hefur att a ad fodrast. Og hafi þann Eid vnnid Jnnan manudar særra daga³⁾. Enn

1) fáid úr hdr.; tekið eptir IBf. 214. 4to. og b 2) tvískr. 3) b; fáid úr hdr.

fallj þeir a þeim Eidi þa dæmdum vier þeirra hesta fullkomliga Eign Landzdrottanna.

Sampickti þennañ vorn dom adur nefndur kongs vmbodsmann og setti sijna handskript med vorum hier vnder.

666. 26. September 1504. í Kálfanesi.

Dóma útnefndr af Guðna Jónssyni, kongs umboðsmanni milli Geirhólms og Hrutafjarðarar, um ákærur Jóns murta Einarssonar til Jóns Hallvarðssonar um ásetu hans og búnað á Kirkjubóli í Steingrímsfirði.

A.M. Fasc. XXXVII,3, frumrit á skinni með hendi Björns Guðnasonar. Af 7 innsiglium er eitt dottið frá. — AM. Apogr. 5699.

Domur um olöglega ásetu jardar aff Guðna Jónssyni dæmdur¹⁾ 1504²⁾.

Ollum monnum þeim sem þetta bref síðu edr heyra sendum nær Biorñ Guðnason. Þorleifur aurñólfsfon. Þeyvindur³⁾ guðmundzson. Guðmundur loptzson. Snorrj hellgásson. Þorbiorn jónsson. kuediu guds ok síuð kunnigt giorandi med þessu noru optnu breñ. miduikudaginn næstá fyrir mikelsmessu⁴⁾. þá er lidit nar frá hingatburd uors herra jesu christi þusund. d. c. iiij ar. a kirkiuboli j steingrímsfirði á almenneligu heradþingi. vorvm nær j dom nefnder af ærligum manni gndina jo ssyne er þá hafdi miñs herra kongsins systlu ok umbod j millum geirholms ok hrutáfjarðarar. á at litá skoda ok rannsaka á ok fullnadardom á at leggja þer sakargipter er jon murttj einarson þar fram bar ok doms á beiddiz fyrir hueriar saker hann hafdi þangat stefnt j nefndañ stad ok dag joñe halluardzsyne fyrir þá sauk ok ákæru at adrnefndur joñ einarsson kærðj þat til greindz jons halluardzsonar at hann hefðj gripit ok olaugligá at sier tekit ok bunad á reist yrrekt ok unnid ok allá bunautñ af haftt þridiung j adr greindri jordu

1) Utan á bréfinu með hendi í á 16. öld. 2) Með hendi Árna Magnússonar. 3) Svo. 4) D. e. 25. Sept.

kirkiuboli j steingrimsfirðj. er adur greindur jon einarson siná eign lysti ok sinnar kuinnu Sigridar gudmundardottur j arf epter faundur sinn Será gudmund skuláson til motz nid systur sinar gudfinnu ok gudrunn. Nu saker þess at nor landz lagá bok sno ut uisar. ef lendur madur edá umbodsmadr kongs tecur upp bw bondá otalit edá odæmtt eda ueitor honum adrar fiar nptectir þá skal hann þat aptur færa ok bætá þeim fullretti er hann toc fyrir enn kongi .x. merkur. huerr añará mork er honum neitti lid til. vitum vær ok huergi þar laug um skrifud at nockrum maugá.¹⁾ mañj same betur edá lofz at giorá laugbrot edá taca edur gripa nockurs mannz godz edá peningá. fastá edá lausa j moti þeirra uiliá er eigá helldur cnn hinm sem meirj maktar er ok laugin forbióá at giorá megi. Er þat ok uor óndeligr domur at þessi jardar parttur se rettligá eigu adurnefndz jons einarsonar ok greindrar Sigridar gudmundardottur kuinnu hans at rettum arftocum til motz vid systur hennar sem fyrr skrifad stendur. ok greindr jon halluardzson hafá heimilldarlaust á sezt ok bw a reist. og þui dæmdum nær fyrr nefnder domsmenn med fullu doms atkædj opt nefndañ jon hallnardzson skylldugañ at gialldá titt nefndum jone einarssyne tuefalldá landskýlld af opt nefndum jardar partj. attatigi alnar j hueria landskýlld. sua laugan timá sem hann hafdj jordina haft ok þar med tuefalltt fullretti þá. xij. manudj sem laugfesta greindz jons einarssonar ýfuer stod. En einfallt onv seinne tolf manudj halfu fimtu mork. j huertt fullrettj. ok skyllði adr greind landskýlld. gialldazt j þriðjungá peningum malnytn ok fridu ok daudum peningum þarfligum ok opt greindan jon halluardzson skylldugañ att færa sig af opt greindum jardar partti junañ siondar. ok jon einarson rettligá megdá at sier taca þat foruerk sem jon halluardzson hafði á greindum jardar partti haft. Hier med kongi. x. merkur fyrir ofdirfder ok laugbrot. Dæmdum nær jon halluardzson skylldugan at gialldá alla þessa fosekt landskýlld ok rettarfar ok kongsins sakeyri. med þrennum saulum. land-

1) Svo.

skyld j þridiungá peningum en¹⁾ fyrr stendur skrifad en rettarfar ok kongs sekt j aullum langligum sakeyri. enu fyrstu saul skuln nera jnnañ halfs manadar at heyrðum dominum enn annur at midinn netri enn allt golldit at næstum fardaugum. ok golldit at þeirra heimile er taca eigaa autan¹⁾ þeir ulli jndællá um giorá.

Samþykkti þenna uorn dom med oss Gudine jonsson er þá hafdi mins herrá kongsins syslu ok nmbod j greindu tacmarki. Ok setti sitt junciglli med norm fyr nefndra manna jnnsiglum fyrir þetta domsbref ed skrifad nar j kalfanesi j steingrimsfirði á samá are degi sidar enn fyrr selger.

667. 7. Október 1504. á Eiríksstöðum.

VITNISBURÐARBÉF UM landamerki Eiríksstada í Svartárdal og Fjósa.

MSteph. 27. 4to bls. 112—113, Svartekinna með hendi Benedikts lögmanns Þorsteinssonar, c. 1730.

Annar tveggja manna vitnissbrúdur um landamerke
millum Eyrekstada og Fiosa með einu
h(angande) Jnnsigle.

Það giorum við Ornolfur Steinsson og Hallgrimur Skulason godum mönnum viturlegt með þessu okru opnu brefe að við vorum þar hía og hejrðum á. á Eyrekstöðum j Svartárdal mánudagenn næstann eftir Calixtus(messu) um hausted at Olafur Hrolfsson handfeste Þorsteine Solvasyne svo felldann vitnisburd að hann sagdest vered bafa hejmilesfastur a Eyrekstöðum nu tolf manude samflejt þa er Andres Bodvarsson bio þar. að þesse landamerke voru þa halldenn millum Fiosa og Eyrekstada. að garde þeim er geingur ur Eyrekstadatiðru utannverdre og þvert ofann j á. svo og slo eg Olafur Hrolfsson j sydre grófonne og j laugunum fyrer ofann tiornena og fann einginn að. var eg sejtian

1) Svo.

vetur samfleytt j Svartárdal og hejrda eg alldrej tvímæle a lejka ad önnur være landamerke enn þesse. svo og ej sijdur vissa eg ad beit var hofd fra Eyrekstodum j brunar jord. allann þann tima medann eg var j dalnum og fann einginn ad svo eg hejrde.

Og til sannenda hier um settum uid firnefnder menn okkar Jnnsigle fyrer þetta uitnissburdarbref er skrifad var ð Eyrekstodum i Svartárdal arum effter gudz burd 1504 år.

668. 11. Október 1504. í Miklagarði.
18. Janúar 1505. á Hólum.

NIKULÁS prestr Vilhjálmsson selr í umboði Gróu Guðmundardóttur Gottskalk biskupi á Hólum hálfra jörðina Skörð i Reykjahverfi fyrir jörðina Finnastaði i Höfðahverfi.

AM. Fasc. XXXVII, 18, frumrit á skinni. Öll (4) innsiglin eru dottin frá. — AM. Apogr. 8400.

Vm finnastade [j Grytubacka kirkiusokn¹).

Þat giorum vier magnws þorkelsson. biorn einarsson. ketil halfdanarson ok asmundr andresson. godum monnum kunnigt med þessu woro brefe at vier vorum þar hia saum ok heyrdu æ ord ok handaband vors virduligs herra biskups godskalk ok sira nikulas vilhjalmssonar j miklagarde i eyiafirde. fostudaginn næstan fyrir festum reliquiarum vm haustid at sira nikulas selde biskup godskalk jordina halfa skaurd er ligur i reykhauerfe i husauikr kirkiusokn til fullrar eignar og frials forædis med ollum þeim gognum ok giædum eignum ok itokum sem greindre jordu halfre fylger og fylgt hefer at fornu ok nyu i fullu ok riettu samþicke þar med logligu wmbode groú guðmundardottur. er hun hafde feingit ok vpp gefit til fylls eignarvmbods greindum sira nikulase at hia verendum ok þar til vitnisburdar kolludum. nefndum monnum. magnwse þorkelssyne.

1) Utan á bréfinu; fr [með hendi frá 17. öld; hitt er með gamalli hendi.

katle halfdanarsyne ok asmunde andressyni ok henne hafde til erfda fallit epter fodr sinn. þjer i mote gaf ok selde vor verdugur herra biskup godskalk jordina alla finnastade er ligger i haufdahuerfe i grytubacka kirkiu sokn til fullrar eignar. med ollum þeim gognum og giædum. er finnastodum filger¹⁾ ok fylgt²⁾ hefer at fornu ok nyu. ok hann vard fremzt eigande ath heilagrar hola kirkiu vegna. Skilde huor þeirra hallda til laga þeirre iordu er keypt hefde. enn sa suara laga riptingum sem selt hefde. Ok til sanvinda hier vm heingium vier sagder menn wor incigle fyrir þetta bref Skrifat a holum i hialtadal. laugardaginn næsta fyrir fabiani et sebastiani martirum. anno domini millesimo quingentesimo quinto.

669. 25. Október 1504. á Munkaþverá.

HALLER Ketilsson selr með samþykki Solveigar Jónsdóttur Gottskalk biskupi á Hólum jarðirnar Viðar í Reykjadal og Helluvað við Mývatn fyrir Skútustaði við Mývatn.

AM. Fasc. XXXVII, 9, frumritið á skiinni. Af 5 innsiglium er eitt fyrir bréfinu og lítið brot af öðru. — AM. Apogr. 3399.

um skútustadi 1504³⁾.

Þat giorum vier eirikr prestr einarsson. magnus þorkelsson. magnus arnason. biorn einarson og sygurdr sueinbiarnarson godum monnum viturligt med þessu woru opnu brefe at anno domini millesimo quingentesimo quarto a greniadarstad i reykiadal manudagiun næstañ epter natiuitatem marie³⁾ worum wer þar hia saaum og heyrdum ord og handaband þessara manna wors verduga herra og andalegs faudr godskalkz med gudz naad biskups a hoolum af einne halfuu enn af annare hallz ketilssonar at suo fyrir skildu at nefndr hallr ketilsson selde med samþycke solveigar ionsdottr eign kony sinuar. biskupinum jordina vífdar er ligger j reikiadal

1) Svo. 2) Utan á bréfinu með fornri handf. 3) D. e. 9. Sept.

J einarstadar kirku sokn og jordina helluad er liggr vid myvatn i skwtustadar kirkin sokn med ollum þeim gaugnum og giædum eignum og itaulum sem greindum iordum fylger og fylgt hefuer at fornu og nyio. og hann vard fremzst eigande at. til fullrar eignar og æuinligrar og frials forradis vndañ sier og síjnum erfingium enn vnder biskup godskaalk og hans erfingia. Hier a mote fleck biskupinn halle ketilssyne jordina skutustade er liggr vid myvatn til fullrar eignar med ollum þeim blunnendum sem þeirre jordu fylger og eigi er ádr med langum fra komit. Skillde og huor suara lagaríptingum og til laga hallda þessum síjnum iordum sem lang segde. Og til sanninda hier vm heingium wier fyrr nefndir menn wor incigle fyrir þetta bref skrifat a munkapueraa i eyiafirde faustudaginn næstan fyrir allra heilagra messu. are síjdar enn fyr seiger et cetera.

670.

2. Nóvember 1504.

í Skrifðu.

Þjórn Einarsson selr Magnúsi Þorkelssyni til fullrar eignar jörðina Jódisarstaði í Reykjadal með tilgreindum landamerkjum fyrir sex málnytu kúgildi.

JSig. 66. 8vo með hendi Grunnavíkr-Jóns „Ex originali. collatum. fainged fra systum. Jone Benedictssyne 1740“ (= a). — MSteph. 27. 4to bls. 469—471, skr. c. 1730—40 (= b), og er þessi meðkenning þar sptan við bréfið: „Það meðkienne eg Olafur p. Jonsson að eg hef eied og yferlesed so latande bref med hangande jnasigle ord eftter ord sem hier fyrr ofan skrifad stendar. til sannenda hier um underskrifa eg mitt nafn med Eiginn hende

Olafur p. Jonsson“¹⁾

Landamerkia og giorningsbrief um Jodisastade
j Skriduhuerfe²⁾.

Þat gere eg þiorn einarsson godum monnum uitturlegt med þessu minu oppnu brefe at eg hef feingit magnuse þorkelssyne. ok sellt til fullrar eignar med handabande

1) Það mun vera séra Ólafur á Helgastöðum (1711—1742). 2) b.

iordena iodissastade¹⁾ er liggr j rykiadal²⁾. j mulakirkiu sokn. med ollum þeim gognum ok gædum. sem adr gr(e)indre jordu fylger og fyllt hefer at fornu ok nyiu. ok han³⁾ hefer⁴⁾ fremst eigande at ordit. med vpplage ok samþycke halldoru magnusdottur konu sinnar⁵⁾. hier⁶⁾ j mot skylldo magnus gova .vj malnyttu kuggilde. ok þar til adra penninga suo sem þeim kiæme saðan. Sagde adr greindr biorn at jorden ætte j garden þann sem geingr fyrir uestan smiorhola ok yfer vm hals. j grænu grof. ok rettsyne offon⁷⁾ j fiot. ok suo ut j moztu uid berstada⁷⁾land. og austr j maialæk⁸⁾. Skilldo biorn suara lagarptingu⁹⁾ a fyr gr(e)indre jordu en magnus hallda til laga. Ok til sannenda hier um setta ek mitt insigli fyrir þetta iardarkaupsbref er giort uar j skridu j reykiadal. laugardagen næsta epptter allra heilagra messu. þa er lidit uar fra guds burd 00 ok fim hundruth ok .iiij. ar.

671. 9. Nóvember 1504. á Möðruvöllum.
10. Júní 1505. á Munkaþverá.

VITNISBURÐARBREFF, að Kristín Jörundardóttir gaf Jóni Jónssyni, er kallaðr var priorsbróðir, fjórðungsgjöf úr öllum sínum peningum, og að hann tók að sér og eignaðist með vilja og samþykki Kristínar jörðina Skeggjastaði á Ströndum.

AM. Fasc. XXXVII, 10, frumritið á skinni. Af 6 innsiglium eru 2 dottið frá. — AM. Apogr. 8401.

vm skeggiastadi¹⁰⁾.

Dat giorum vier brodir einar med gudz nad abote a munkaþuera. brodir nikulaas med sama nad prior a maudruuollum. eirikr einarsson. jon finbogason. jon ionsson. nikulas uilhialmsson. halfdan narfuason ok finboge einarsson godum monnum kunnigt med þessu woro brefue. þa er lidit var

1) Jodisarsstade b. 2) Reykiadal b. 3) Svo bæði. 4) b. v. Orðið vantar bæði í a og b. 5) og b. 6) ofan b. 7) Bergstada b. 8) Maialæk b. 9) — riftingum b. 10) Utan á bréfinu með fornri hendi.

fra gudz burd¹⁾ þwshund fimm hundrut ok flogr ar fostudaginn næstañ fyrir marsteinsmessu vñ haustid a maudrunaullum i haurgardal vorum nfer þar nær saum ok heyrdum at bjarne jonson ok hemingur markvsson baru suo felldan vitnisburd ok soru þar at fullan bokareid fyrir vorum virduligum herra ok andligum faudur godskalk med gudz naad biskuþe a holum. ath þeir visse fyrir full sanninde at kristin jorundardottir gaf ione jonssyne er kalladr er priors brodir. fiordungs gíof wr aullum sinum peningum. feingnum ok ofeingnum huort hann villde j fríjðum edr ofríjðum faustum eda lausum. skilde hann ok þessa peninga frialsliga mega eignast ok ath sier taka. hafua ok halda þat hann heldzt uillde af hennar peningum j þessa fiordungsgíof. suo ok soru þeir at þeir uissu fyrir full sanninde at fyrr nefndr jon tok at sier ok eignadizt med raade ok uilia nefndrar kristiunðr jordina skeggiastade er liggúr a strandum fyrir austan langanes. ok hafde þar a sitt bw ok peninga nær þeim tímum er opt nefndr jon hafde vmbod heilagrar holakirkiv millum myrarkuislar ok helkundubeidar. Ok til sanninda hier vñ heingium vier fyrr nefndir prestar vör juncigle fyrir þetta bref skrifuat a múnkaþuera j eyafirde þriadiudaginn næsta fyrir ffestum Barnabe apostuli are síjdar enn fyr seigir.

672.

30. December 1504.

á Grund.

BRÉF fjögurra manna, að þeir hafi séð bréf hirðstjórans, að hann hafi feingið Finnþoga lögmanni Jónssyni fulla makt að skipa sýslumenn í stað þeirra, er frá kynni að falla, og setja aðra sýslumenn þar sem ekki gæingi lög og rétt, og sjá til að sýslumenn geri hirðstjóra eða kongs umboðsmanni fullkominn reikningskap.

Dómasyrpa Jóns Hákonarsonar á Vatnshorni (d. 1748) í 4to bls. 91—92, skr. c. 1608.

1) burdz, frbr.

Það gíornm vier Jon Sigmundzson. Nicholas Gudmundzson. Sigurdur Jonsson og Jon Gndlangsson. Godnm monnum viturligt med þessu voru opnu brefi at vier haufum sied og heyrte yfirlesit op(i)t Bref vndir hirdstiorans jnsigli heilu og oskauddudu su^o latanda at hann hefur feingit Fimboga Jonssyni langmanni nordan og vestan á Jslandi fulla mact og valld. at huar sem syslumenn kynni fra ad falla sem syslunar hefdi þeigit adur. Eða ef eigi geingur laug og nettur j syslunm. sem til bæri. skyldi hann setia þar adra syslumenn yfer og þeir giordi hirdstioranum edur hanz vm-bodzmanni fullkominn reikningskap med langmanzins nauern og yfersyn. Og til sanninda hier vm setium vier fyrrnefnd-ir menn vor jnsigli fyrir þetta Transkriptarbrief. Giort á Grund j Eyiafirði manudæginn j jolum Anno domini. M. d. quarto.

673. [1504].

SKRÁ nm lausar eignir Breiðabólstaðar i Fljótshlíð, þá er sira Ögmundur Pálsson tók við staðnum.

AM. 257. 4to skb. samtíða. — AM. Apogr. Nr. 2691. — AM. 263. Fol. bl. 32, skr. 1598. — Mál dagabók Biskupsskjalasafnsins hin gamla (=D 12) bl. 151a—b, skr. 1601 (ártal rangt 1553; bókin fáin).

Breiðabolstadur. [Gamall maldagi¹]

Mariu kirkia a Breiðabolstad i Fljótshlíð hafdi svo mickla peninga þa sira ogmvd²) pallsen tok med epter sira jon gislason godrar minningar.

Jn primis .xx. kyr gilldar.

hundurad asandar.

Jtem xc. i gelldnm navtum.

lx. gelldinga gamla.

Jtem lx. veturgamallt fe fyrir vc.

Jtem viijc. i sængarklædvum.

1) 263; [1553, 268 (!). 2) Augmundur 268. — Ögmundur er ean kirkju-prestr i Skálholti 1502, en að Breiðabólstað er hann kominn 1504 (Nr. 658).

Jtem kotlv. pottvm. mvnnaug oc vatzkall cccc. oc v. agilldi betur.

1) xij. hundrads hestar.

Jtem stor kista iarnslegin fyrir kvgilldi.

Pañzare oc hattur fyrir hundrad oc .x. avra.

Jtem hitvker oc annad ker fornt.

rosta stampur oc ij storpijpur fyrir cc.

Jtem .c. fiska þar heima. enn von a tveimur lestum nærri því i vestmanneyum.

Jtem halftunna med tiorn.

x. avnglar. v. liaer. v. oxar.

cc. iarns oc lx. asmundar.

vnder ix. hesta iarn forn oc ny.

ein palreka. ij lasar.

reip a viij. hesta. silar xxx²).

ij. nafrar. eitt boriarn.

i færi c. fadma oc xx. betur.

Storer hardsteinar. iiij. bryne sma oc stor xiiij.

ij. navtahvder oc ein kyrhvd.

ij. selskinn. iij klippingar.

ein þexla³). iij. talguhnifar. hornasog.

Jtem tialld j⁴) stora⁵) stofv oc pall⁶) klædi.

Var kirkiann æ breidabolstad gior firir fimmtijgi oc ve. enn aull annur hus firir xlve. þa sira augmundur tok med.

klifbera xxvij. v. orf. xvj hrijfur. iij rekur. klafar a ij hesta. barkrokar a ij hesta. reidingstorfur xxxij. iiij hærnsecker. iiij harhnodu. iij hornbeisl.

Jtem ij⁷) tanna piipa. oc ij tunnur adrar. trecktt oc stor hituskal.

674.

1504.

í Reykjaholti.

SKRÁ nm leigu á jörðum kirkjunnar í Reykjaholti.

1) jtem, b. v. 268. 2) xxxj, 263, 268. 3) 263, 268; máð í 257; 4) máð í 257; 5) storu 263, 268; 6) hér eudar 257, og stendr það, sem optir fer einungis í 263 og 268. 7) tveggja 268.

AMagn. Apogr. 2221, með hendi Árna Magnússonar „ex authentica membrana templi Reykholtensis“, sem var blað framan við forna messubók í folio. Segir Árni þetta ritað með sömu hendi og afhendinguna frá 1503.

Anno domini M quingentesimo iij. sodan leiga á stad-
ar jordum j reykiaboltti.

Jn [primis] sigurde¹⁾ kolssyne²⁾ breidabolstadur firir é
j landskyllid oc vj leigukugilldi med.

Olafur nialsson a kopareykium Mæd vj kugilldvm leigd
jord firir xu avra.

Jlluga sigurdssyni nordur reyki med vj kugilldvm. x
avrar j landskyllid.

Steinolbe grimsstade med vj kugilldvm leigd firir sfo
agilldi.

675.

1504.

MÁLDAGI Húsafellskirkju í Borgarfirði.

Máldagabók Biskupskjalasafnsins hin gamla (=D12) bl. 138a—
139a, skr. 1601.

Husafell.

Kirkian á husafelle er helgud almattugum gude oc jum-
fru mariu og hinne heilogu seciliu. hun á heimaland allt
med öllum gognum oc gæduum oc jordina reyðarfell sem
reiknast flogur hundrud oc xx ad dýrleika. skipade biskup
stefan j sinne visjtafiofne greinda jord vnuðir kirkiuna
á husafelle til tijunnda lysitolla oc allrar renntu æfinliga
hier eftir.

Jtem á kirkian. vij. kyr oc viij asaudar kugillde oc ij
hvundrud j gellum nautum oc ij hundrud j gellum sauð-
um. hross med veturgomlum heste fyrir hundrad. ij hundrud
ad tijundarvirtt jnann gatta j kotlum busgagne. sæng-
um oc andrum þarfligum penjngum. Jtem hafa gefist ij

1) var óskýrt í skb., — Árni segir að lesa megi bæði *sigurður* og *sigurde*. 2) var „næsta máð“, og segir Árni það „ekki rétt vist“.

máluýtu kugillde síjdaun síjra suorre þorgilzson tok stadiun fyrir fimm árum vmm lidúum.

Jtem á kirkiaú jnuaú sig. ju prijmis kross med vuudir-stoduú j hurduú fyrir ij. cc. jtem mariu likueski miuua fyrir x aura. j saucte seceliu likueski fyrir ij. cc. margret-ar likueski fyrir .v. aura. jtem koparhialmur fyrir x aura med fimm liospjpuú. jtem ij jaruustikur fyrir vj aura. jt-em ij koparstikur med ij liospjpuú huór bádar fyrir mork. jtem glodarker gamallt oc vel giort med godaú kopar fyrir xij aura. jtem lþku(eski). mat(ut)inale frá pðskum til adveútu fyrir iiij. kugillde. jtem missale lesauuda samsett med pistluú oc gudspiollum. collect(arius) oc graduale vmm lanuga fõstu fyrir cc. jtem salltare fyrir c. jtem bok de tempore med gudspiolluú pistluú oc collectuú frá pðskum fyrir fimtanu aura. jtem grillara partur de tempore oc de sauctis fyrir mörk vmm fõstu. jtem sequencijubok fyrir c. syungianude. jtem messubok á sumarid samsett fyrir vj aura. jtem kiriall med uockruú messuú fyrir vj aura. jtem kanoneubok fyrir vj aura. jtem seceliukuér fyrir xx alúir. jtem uockur kuer vr lesbok a sumarid de tempore fyrir x alúir. jtem ordubok lijtil fyrir xx alúir. jtem silfurkalek med pätijuu er vegur halfa mork fyrir þriu hundrud. jtem messuklæde alfær med corporale fyrir hálft þridia kugillde. jtem aunuur messu-klæde alfær fyrir cc. jtem þridiu messuklæde alfær fyrir halft anuad huundrad. jtem kauutara kapu fyrir xv avra oc sloppur fyrir x aura. jtem iiij kluckur oc ij biollur sem vega muni vætt. allar heilar oc med kolfuú. jtem ein lytil bialla brotiú sem vega muue vj merkur. jtem tabuluú sæmiligt fyrir alltare þriggia huundrada virde. jtem alltarisdukur med bruu oc fordukuú fyrir sex aura. jtem glitadur dukur sæmi- ligur uærri halfre fiordu aliúar lauugur yfir saucte seciliu fyrir vj aura. fiorir smádukar adrir fyrir x alúir. tok bisk- up stefau þenuanu reikunþungskap af síjra suorra þorgilz- syui þa er lidit var fra hijungadburd vors herra jehsu christe. 00 dº iiij ar.

676.

1504.

REIKNINGE kirkjunnar í Steins Holti í Gnúpverjahrepp.

Máldagabók Biskupskjalasafnsins hin gamla (=D12) bl. 137 a, skr. 1601 (nú í Landskjalasafni).

Steinsholt.

In nomine Domini Amen.

Giordi sijra einar jngemndarson suo felldann rejknnijngskap. biskup stephano. anno domini M.º d. iiij. kirkiunnar j steinshollte. ad hun ä jñ primis. vij. kyr oc xxx asaudar. vj. sande gammla oc xij sande veturgammla. iiij vetra gamallt naut oc iij hundrñd j kauplum. lofode greindur sijra einar. ad leggja hier til nýtsamliga penijngja suo ad stæde ä xx hñndrudum kirkiunnar eignn.

þar er heimalannd allt kirkiunnar eignn.
prestsetur til heimilis.

677.

1504.

SKRÁ um eignir kirkjunnar á Ærlæk í Öxarfirði.

AM. 640. 4to bl. 54 skb. frá Ærlæk með Nikulássögu, skr. laust fyrir 1500: þetta skr. 1504. Á bl. 31^b stendr: „Bok þessa gaf jon olason Gudi og sancte nicholae og kirkiunnja ærlæk. bið firir mer dandi kall“.

Anno domini Mº ðº iiij ar¹).

[Gndmñndr bisknp uigði kirkiu a ærlæk messudag laurencij vñdir hans helgunn ok nikvlai²).

Voro suo myckler peningar. jnnann gardz á ærlæk. þa narfe skildiz vid. en jon þorsteinsson tok nid. með suo ornñ heite fylgdi þetta.

smidataung oc ij sted(i)ar. lader ij. ij. þialer.

þetta j smidartolnm ækiarn. greippiarn. þavfare. iij. auxar. gaddanafar. ij. bryne oc iij klabbryne. skariarn. klaufhamar. oc hamarsbrot. oc broddur. ij. skurdarjarn. v. liapibrot. iij. smæri. n. marka fella. av(n)gulbrot. heykrokur. hnifbrot. iiij. skeifnr. vij. liaer.

1) á spássia uppi. 2) [þetta með öðru bleki en hitt.

hurðarhringur. atta alner uadmals med gott v. dmal.

þetta innann gardz. j fyrstu. ij. munnlaugar. uazkall. tuær kaunnur. iij. tinfaut. kista j kirkiunne. ij. eikurstoll. hnakkur. ij. kluckyklobar¹). kirkiu las. halfa mork vax. manskiærv.

nicholas saga. mariu saga. olafs saga j einri bok. vr klifhaga.

J skalanvm. ix. dynur. vij. hæginge. iij. rloekiuvoder. ij. aklædi. half enn niunda alin annarar vodar þæft uadmal. oc uod uadmals oþæft. vj. merkur veptar oc fiordungur tui- taug einskepta.

Þetta j sængurklædum. ix dynur godar oc illar. vj hæginge oc ein sæng er narfe gallt epter sig daudan dynu og hæginge. iij. aklædi.

Þetta j burenu. iij oc xx. trog. ix storkeraulld. xix. smakeraulld med fadvvm. xij. diskar. vij. skalir. viij. ker. ix spæner. j strockur. ein flote. vij. kattlar goder oc illir. iij. pottar. ij. dukar. vazhandklædi. vernizad fat brotid.

J skemune aork oc. ij. klafar. u. kistur. ambod. v. hrif- ur. iij. klarur. tadjkelling. tuennir uidar krokur æ. ij. hesta krokur. heysledi. mykisledi. stige. bord . . . bekur. pall. uxahud.

678.

1504. 4 Hrauni í Keldudal.

TRANSSKRIFTABRÉF.

AM. Fasc. XXXVII, 7, transskript frumritað á skinni. Annað (fyrra) innsiglið er dottið frá.

[1, Kaupbréf síra Jóns Gíslasonar fyrir Hrauni í Keldudal 18. Nóv. 1479, DI, VI, Nr. 226.

2, Kvittunarbréf Bjarna Þórarinssonar um andvirði Hrauns 18. Júní 1480, DI, VI, Nr. 253.

3, Kaupbr. Herðisar Einaradóttur fyrir Höfða í Dýrafirði 29. Dec. 1480, DI, V, Nr. 206.

4, Kvittunarbréf Indriða Hákonarsonar um andvirði Höfða 9. Júní 1481, DI, V, Nr. 219.

5, Bréf um Vatnadal frá 4. Dec. 1475, DI, V, Nr. 716].

1) = kólbar = kólfar.

Þedkennuzt vid petvr sigfusson og þorolfur augmundson ath vid höfum sed og ýfer lesit so latandi bref med heilum og oskavddum dandi manna jnciglum sem hier fyrir standa skrifut. Og til sanninda hier vm settv vid ockrar jncigle fyrir þetta transkripttarbref er skrifad var j hrvni j kelledvdal j dyrafirdi arvm epter gvdz bvrð 00 fim hvndrvd og iij ar.

679.

1504.

á Kambl.

TVEIR menn votta, að þeir hafi séð kvittunarbréf það, er Ormr Jónsson þá (1497) kongs umboðsmaðr milli Hítarar og Skraumu gaf Páli Aronssyni fyrir atvist að vígi Páls heitins Jónssonar (1496), og eins kvittunarbréf Guðna Jónssonar fyrir bótum eptir Pál.

AM. Fasc. LXVI, 25, frumrit á skinni, komið frá Bæ á Rauðasandi. Innsiglin eru dottin frá. — Apogr 1176.

Þetta bref heyrer til latrum j adalvik¹⁾.

Þath giorum vit bergvr ingimvndarson og einar jonson godvm monnvm kvnnigt med þessv vorv opnv brefe at vid haufvm sied og heyrtt kvittvnarbref orms jonssonar sem þa hafde mins herra kongsens syslv og vmbod j millvm hitarar og skravmv²⁾ pale aronssyni firir þa athvist et þar med var þa pall heithinn jonson var oforsyniv j hel sleginn. j annare grein savm vær og kvittvnarbref gvdina jonsonar sem hann hafde vth giefit firir þær batur sem honum vorv thil dæmdar efter fyrnefndan pal jonsson. Og thil sanninda hier vñ settvm (vær) fyrnefnder menn vor jnsigle firir þetta uort vitnisbvrðarbref er skrifat var sa kambe j kroksfirde j reykhahola kirkiv sokn arvm efter gvdz bvrð 00 ccccc og iij ar.

1) Utan á bréfinu með gamalli hendi. 2) hér stendr á spássfu með nokkuð yngri hendi: „þorleifur gamlason“.

680.

1504.

SKRÁ og reikningskapr eigna Guðna Jónssonar um Þverár-
þing mezt vestan Hvitár.

AM. 267. 4to bl. 1 og 4, skinnblöð samtíða og víst með hendi
Guðna Jónssonar.

Anno domini M^o D^o III.

Voru soddan peningar j sidumula um uored þa hro-
mundur þorbiarnarson toc uid.

Jtem i kirkiufie. þetta j gellum sandum tuæuetrum og
elldrum lxxxxx med iij brutum tuæuetrum. vetrgamler
sander. lxxx. med iij brutum veturgamlum. jtem asaudur
ij og. xx. annars hundrads.

Jtem gellid naut. xl. og erv þar med talen. u. uetur-
gomul. vi. og xx kyr med ij kuigum tuæuetrum. þar til
xvi kaluar.

Jtem i kauplum. x. hestar fullroskner. ij tuæuetrer. ij
ueturgamler. vij hross rosken. iij tuæuetur.

Jtem vorv suo morg lomb reken aa fiall. viij og c.

Jtem vi uoder og xx og verk til tveggia. xiii huder.
xuij klyppingar. ix klyfberar. tuenner klafar. tuenn hrip.
uont huortueggia. tuener torfkrokar uonder. ij bryne. ein
hrifa og eitt orb. lxx. asmundar. xuij merkur uax. ij hesta
reip med tuenn(um) bandreipum. xuj sticur klædis. xij stic-
ur lerepz. vj sticur og xx med striga. ij hufur tuibyrdar.
iij auxar med uondu brythoggi. smidia alfær nema ræfrin.
sleggia. klaufhamar. pall. torfskere. torfiar. ij recur. ij lin-
dukar. j ullducur. j ullhandklædi. ix tinfot og erv þar iij
brakud af. og xx treföt og eru vj steind af þeim. tuær og
og xx skaler. allar brakadar nema uj. seyrtian spæner flest-
er faneyter. xij storker med tuegia tunna kut. vi sængr
faneytar nema j. og eru þa allar alfærar. x katlar og erv
vi goder en iij brakader. iij pottar og einn bætr. l trog
flest faneyt enn svm ekki mathelld. xij keraulld og xl med
smam og storum og erv þar vi fótur. ij kutar litler. iij
strocker uarla mathellder leka aller. iij altunnur. ein half-
tunna. ij munnlaugar allar brakadar meir enn ein. iij
kaunnur og leca allar. ein tint.

Svo morg kwi(ildi) j byggingu æ leigvstodvm. halft anat kwi(ildi) hia gisla havardzsyni. j vor halft ix kvi(ildi) hia sera j. . .¹⁾ stallasyni²⁾ ðá lvud[i]. iij kuigur at avc þreuetrar j vor er settar woro j fodur. olvctar kui(ilda) leigur. hia eigli ðá uarmalæc j ku(ildi) og leigur. steiuolfi ðá grimstodum ad auki (hia) andresi ðá raud(s)gile iij kvi(ildi). arne ðá hofstodum eitt kvi(ildi) og ku j fodrum. hia sera þorde stallasyni ðá gilsback(a) vi kv(ildi). vj kvi(ildi) hia ara stallasyni og luctar halfar kvi(ilda) leigr og iij uetur kuig(a) ðá mat at avc. joui ryt j huanme vij kui(ildi). hia maguusi hel[ga]syni æ þorgautzstodum j kvi(ildi) oc lica leifi ðá frodastodum xii kui(ildi). ðá ueggium halft anat kui(ildi). iij kui(ildi) reycium hia pali. hia margretv j stafholle ij kvi(ildi). andresi ðá biargasteiue þreuetur kvi(ga). ðá hamrendum hia andresi j kvi(ildi). a veggium hia joui j kvi(ildi). ix kvi(ildi) æ steinum hia sigurdi. jone torfasyni ðá kviwm j kvi(ildi). ij kvi(ildi) hia arna ðá sigmundarstóðum. æ haufða hia ara helgasyni ij kvi(ildi) og þridia kyr. j fodrvum æ spoamyri i k(yr). j sueinatvngu hia joni oddzsyni ij kv(ildi). j krokvm hia ione jousyni ij kui(ildi). ðá suartagili hia þorarue ij ku(ildi). iij kui(ildi) æ videlæk hia jone. ðá forse iij kvi(ildi). j arnarskarde³⁾ hia jone markussyni ij kui(ildi) og eiuv bestur. iij kyr hia joui odsyni æ uatue. iij kvi(ildi) j litlaskarde hia jone hrafusyni. iij kvi(ildi) j skogum hia erleudi luct leigur a² eiuv. j skogum hia jone j kv(ildi). iij ku(ildi) a gliufra hia magnusi hialltasyni. j litlu gravf hia magnuse halft iij ku(ildi). æ jarlauzstodum iij kvi(ildi). ðá ualbiarnaruauallum hia einari j kui(ildi). iij kui(ildi) hia halldori ðá þorgavtzstodum. ðá skalpastóðum vi kvi(ildi) og ij med bænhusiuv at awc. hia ofeig j mvuadaruesi vij k(villi) og ij hia arnori syni (haus). arabioru einarson j kv til leigv. krosse æ akrauesi kv(ildi) til leigu .lxxxx aluar ogollduar j landskyll. leigurnuar ogolldnar.

1) Eyða fyrir nafninu. 2) Svo. 3) þ. e. nú Jafnaskarði.

Svo micid j fodrym ij not tuævetur¹⁾ og kniga vetur-
göml. og xij lomb hia sera þordi stallasyni. aña stallasyni
atta lomb xxxx alnar oluct. tueir uetrungar j huame. vi
lomb á hafafelli. viij lomb a frodastodum og j vetrungr
og tuævett naut æ reykium. iiij lomb og uetrungr æ uegg-
ivm tuævett nót j litlv granf. xii lomb og vetruug(ur). xii
lomb á gliufræ og tuævett nót. uetrungr j skogum. niij
lomb i mnnadarnesi .og vetrvng. ij knigr a anan uetur og
xij lomb hia syni hans (!). iiij netrungar æ uidelæc. æ forsse
iiij lomb. uetrungr og tuævett nót. þrenett nót æ narma
læc.

Svo micid fie j geymslu a steinym lx ásaudar vij saud-
er og xxxx með ij brutvm. æ reykium xxx asaudar og xj
sauder gellder með einvm hrvt. æ ueggium ij og attatiger
með iij hrutum. a frodastodum xuiij sauder og xx með ij
ámm. Þetta hejma j sidumvla ij kyr og xx með iij knigum
og i tarfur. gellð nót xix iij uetur og þadau af elldre og i
kalfnr.

Hia gudbrandi jonssyni iij kugilldi og iij ærdar leigur.
lofadi hann at giallda iij uætter fiska. hia arngrimi ein kyr
og iij ærdar leigr. lofadi hann at giallda iij ær j leiguruar
iij ærdar j vor. hia sera hoskunldi j kyr er (hann) lofadi
fyrir xij fiordunga smiors. oluct leigan. iij uætter skreidar
oluctar hia runolfi hóskollzsyni fyrir xij (!) smiors. hia as-
geiri palssyni iij uætter skreidar og iij ær til leign fyrir
smior. hia sigurdi olafsyni friðar xxxx alnar og hefer stad-
id upp a marga xii manudu. hia sera einari ij kugilldi. og
iiij ær og ij sauder tæuetrer.

Svo micid jnan gatta á hrafinkelstödum sem hier seig-
er. ij keraulld liggia iij tunur á huoru sterk. og leca bædi
og anad keralld ligia á ij tunur og lekr. eitt jardkeralld
fornt og ligr á half iij tæua. xui smakeraulld aull mat-
helld. xviiij trog með godum og jllum. vi fiordunga ketill

1) hér hefir fyrst verið skrifað „veturgömul“, en svo þuddað ofan i
„gömul“.

nyr og .u. fiordunga ketill nyr og ui fiordunga ketill bætr og ij smakatlar og er anar miog bætr. ij ui marka pottar anar nyr euu anar forn og er heill og huergi spilltur. og enu þride iij marka pottar gamall og miog bætr. iij fautur allar foruar og leca ij suo þær eru ecki mathelldar. xij bordskaler med smam og storum. iij spæner. j tinfat og anad blyfat. j kannu. ein tint. lest. hvortueggia. ij rød fõt og ij hin. iij skerdiskar rauder. ij liudvear half iij aliu huor. j uazbandklædi litid og fornt. j byrda ny. ij strockar og lecr auar. saltker litid. ij sængr fornar og uel sterkar. anat ulla(r)klædi uont en anat salungs aklædi lika fornt. ij huilvoder sterkar og hæginde lica. ij mvnlaugar. ij hrifur. i broten. ij auxar. iij liaer. j torfiar. pall. torfskeri. palreca. ij hardsteinar. kláufhamar.

Suo morg kugilldi fyrir nestan langá. uij kugilldi á fosse. xi á grimstodum. iij hia gudmundi einarsyui. halft hid iij hia joni steinþorsyui. iij hia jndrida asmundzsyni. attatigi anars hia brandi. hestur og kugilldi hia þorlake á hofstodum. kugilldi hia gudmundi asmundzsyni. iij kugilldi hia helga gislasyni. ij kugilldi hia gudmundi klemeusyni. hia andreysi sigurdzsyni iij kugilldi. iij kvgillde hia hreine oluctar halfar leigrnar. kugilldi hia gudmundi j skutilsey. ij kugilldi hia marteine j uogi. eitt hia svmarlida á brvarfossi. xvj kugilldi j huarrarnese. halft xvi med krossn(esi). halft uta kugilldi hia halldori einarssyui. xi kugilldi á álptarbacka. vi jkugilldi á saurum. viij kugilldi á álptá. viij kwgilldi j haga. uj á suartbala. xij á helgastodum. xj kugilldi hia skotthala j holme. x. á hrodbiargarstodum. viij á uðllum. viij á molldbrecku. viij kugilldi hia magnusi j skogum. viij hia snorra j skogum. vij kugilldi á braunsmula. viij vnder bruarhraune. u j krossholte hia þorarne. ij hia jngemundi j krossholte.¹⁾

1) Hér endar 1. blað; á 2. og 3. blaði er hönd Björns Guðnasonar og reikningar frá 1509, en á 4. blaði og með sömu handi og á 1. blaði halda svo þessir reikningar frá 1504 áfram; 2. og 3. blað settu að réttu lagi að standa á eftir 4. blaði.

Suo micid á ec upp j hitardal. vi kaunnur. ein tint. og tintar brot. xiij tinfaut. iij blyfót. þriu og xx trefaut. med uij raudum. v. borddiskar rauder. xxx skaler. smar og storar. uij hornstaup og ij piaturstaup. vi katlar heiler. og ij litler heiler og eun fiorde bættur. ij vppgefner. einn pottur godur og ij bætter og ij katlar upp gefner. einn tunnuketill. ein paua undan botnenn. einn nazkall. ij munlaugar litlar og allar ærvlausar. ui trog og xu keraulld. vij hardsteinar. og ij bryue. iij liaer og .u. spik. ij storkeraulld. iij lindukar. ij handklædi. einn hialmur. xi spæner. ij hamrar. og eu iij litill huodhamar. ein taung. iij auxar. u. jarnmark. ij griotborar. ein malltkuern. ein lykt. ein las nyr. ij huder. ein uauendr. pallklædi. ein linlauk. fiorar sængr. med tueimr salungs aklædum nyium. og eitt ullar aklæðisslietri. jtem einn strockur.

Suo miced j kost á hrafinkelstaundum. ij fiordungar betur enn ui uætter smiors med ui fiordungum vpp i hitardal. vij sauder at aullu nema at magalum .ij ganglimer af nauft. bryggr og sidur. ij uxasidur j hitardal. ij. limer og einn bryggr.

J sidvmvla suo morg gelldnaut xiij gómul og eitt tuænett.

681.

[1504].

SIGURÐUR Dadason kvittar Haldór ábóta á Helgafelli um andvirði Höfða í Eyrarsveit.

Eptir skjalabók nú í Landskjalasafni 94. 4to bl. 182b, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar, c. 1600.

Kuittun fyrir Hofða anduirde j Eyrarsveit.

Þad giore ec Sugurdur Dadason godum monnum kunnugt med þessu minu opnu breifi og medkiennist ad eg hef fulla og alla peninga vpp borid af Abotanut Halldore a Helgafelle fyrir jordina Hoffða er liggur j Eyrarsveit. so

sem mjer vel anægier. og j kaupi ockar var skiltt. og þui gief ec adurgreindaū abota Halldor olldungiss kuittaū og akiærulausan fyrir mjer og ollum mijnum epterkomendum. Og til sanninda hier vñ.

682. [1504].

BRÉFSÁGRIP um kaup Helgafellsklausrs á jörðunni Húsavík í Steingrímsfirði.

AMagn. 252 4to bls. 48, skr. c. 1660. — AM. 430. 4to bls. 7—8, séra Jón í Hitardal c. 1720. — AM. Apogr. 1598. Ártal þessa bréfságrips er 1504 hjá Finni biskupi (Hist. Eccl. Isl. II, 72). Þetta bréf stendr ekki í Helgafellsskjalabók Landeskjalasafnsins (94) með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar.

Husavíjk.¹⁾

Dordur Jonsson og Gunnhíldur Tumasdotter selldu abota Halldore og klöstrinu a Helgafelle atta hundrada part j jordunne Husavíjk j Steingrímsfirde firir viije j lösañe.

683. 14. Janúar 1505. í Galtardalstungu.

KAUFMÁLABRÉF Sumarliða Bjarnasonar og Agnesar Hallbjarnardóttur, er tilgreinir landamerki Arnarbælis og Dögurðarness á Fellsströnd.

Eptir afskript Magnúsar Einarssonar á Jörfa c. 1730—1740 meðal Dögurðarness og Dimonarklakka skjala (hjá mér) eptir afskript staðfestri 18. Nov. 1862 í Haga á Barðaströnd af Þorleifi Magnússyni og Jóhanni Jónssyni.

Þad giorum vær Pall Klemeusson. Þordur Vermundsson og Pall Jonsson godum monnum viturleggt med þessu voru opnu briefe. ad þar vorum vær i hia a aundurdu Eyre j Eyarsveit ad Sumarlíde bjarnason fleck Agnesar hallbjarnardottur. sier til loglegrar eigiñkonu med so felldum skilmala ad bjarne bjarnason gaf sumarlíða syne sinum til æññi-

1) 430.

legrar eignar þordina arnarbæle er liggur í Stadarfellz kirkiusokn fyrir x^c með þessum landamerki(i)um. Marklækur er fellur ur Ormstadavatne rædur til siofar. enn bruarkellda rædur fyrir utañ er fellur j Ormstadavatn. kelda su sem fellur ur Damminum rædur upp j Ormstadavatn hid ýtra enn kelda rædur ur damme og ofañ j alttatiorn. rennur kelda þesse fyrir utañ holltid er stendur a midre mýrinne a mille Dogurdarness selz og hraunfialla. enn raudalækur rædur þadañ til sioar. hier til gaf Biarne fyr greindum syne sinum x malnýtu kugilldi og .x.^c i ollum þarflegum peningum. medkiendist Sumarlide ad hann hefdi þessa peninga uttekid af fodur sinum. hier a moti gaf sira Hallbiörn Agnesu dottur sinne þriatýge hundrada. jördina gróf er liggur i Eyarsueit j ondurdu Eyrar kirkiusokn fyrir. xx^c. og v malnýtu kugilldi og v. c. j ollum þarflegum peningum. skylde sira 'hallbiörn¹) dottur sina Agnesu malakonu j gard Sumarlida. Og til sanninda hier um settum vær fyrnefndir menn vor jncigle fyrir þetta vitnisburdarbrief er skrifad var j gallttardalztungu þridiudæginn næstañ epter geisladag þa er lidid var fra Gudz burd xv. c. ara og .v. ar.

684. 21. Janúar 1505. í Flensborg.
 HANS Dana og Norðmanna konungr gefr Vigfúsi Erlendsyni landsvistarbréf fyrir handarafhögg á Halli Brandsyni.

AM. Fasc. XXXVII, 17, frumrit á skinni, og er ionsigli konungs dottið frá.

landsvistar Bref fusa Ellendz onar f(ore) hallur
 hands(!).

Wii Hanss met gudz naðe Danmarcks Norgis Suerigs Uendis oc gotes konnýngh Hertugh vdi Slesuigh hollzsten stormarin oc dytmersken Greffue i oldenborgh oc Delmenhorst Giore alle viterligt at thenne bressuissar oss elskelige wiigffus edlansen aff wort oc norgis kronens landt jsland vor

1) leiðrett. Handritið hefir hér ranglega: halldor.

mann oc tiener haffuer nw bereth oc oss til kende giffuet at hann kom fore skade oc hwgh hannen aff hadler brands-son oc mæsthe ther fore sijn fridht Tha haffue wii nw aff wor sônderlige gunsth oc nade vnth oc¹⁾ giffuet oc nw met tetthe wort obne breff vnde och gifue hannom sijn fridht ighen fore. then sagh Oc epter thy at han segh foreenth oc fordraget haffuer meth forskreffune hadler brands-son fore then skade hann gjorde hannom vdi tess han hannom syn hand affhwgh Tha wille wii ath then sagh trett- he oc ovillige som them paa badte sûder ther om emellom waare kunde skall i alle mothe waare en afftaladht oc dod- er sagh Oc skall ey forskreffune vygfuse eller nogre hanss arffwinge slectinge eller venner ther fore eptther thenne dag arges hindres eller i nokre modte feides eller oc ther fore nogen skade eller hinder skee eller vederfares paa noket hanss eller hanss arffwingis gotz waare seg enthen losth eller fastt Thii forbiwde wii allom ehwo the helst ere eller waare kunde oc serdeles wor foget ther paa forne wort land jslandt oc alle andre som fore wore skûldh ville oc skulle giore och lathæ forskreffune wiigffus etlandsson ell- er hanss arffwinge slectinge eller venner ther fore (modt thenne wor gunst nade och thette wort opne breff ath hindre eller hindre lathæ mothe qwellie omake eller noget forfangh ath giore. Vnder wor konnynglike heffnn oc wrethe.

Giffuet paa wort slott flensborgh sancte agnetis virgi- nis et martiris dag aar et cetera mdqñinto.

Vnder worth Secret

Relator magister clemet armiger.

685.

21. Janúar 1505. i Flensborg.

HANS Dana og Norðmanna konungr veitir Vigfúsi Erlends- syni að léni Skóga og Skógaeignir, Mörk og Merkreignir undir Eyjafjöllum.

1) tvískrifad og ritað „och“ á fyrra staðnum.

AM. 191. 4to bls. 15—16 (bréfabók Jóns Hallssonar í Næfrholti ífrumriti á skinni 1520—1538). — AM. Apogr. 5516 með hendi Árna Magnússonar.

Vij hans med gudz nad danmarks sularikis uendis og gotis konung. hertug utt j slesuik og utti j holsten storumaren og ditmerskin. greifi utt j oldenborg og delmenhorst giore alle uiturligt ad uij af worre senderlige gunst og nadi hofum untt og tillatid og med thetta uortt opni bref unna og tillata ad þesse brefuisare uigfus erlendzson vor elskulige mann og tenare ma og skal hafa nyta bruka og bijhallda uor og norgis gard skogagard og skogagardz eigners suo leingi sem hann lifer j suo mata ad hann skal hallda fyrr nefndan gard utt j suo mata bygt og forbetret uid sin hefd og magt og giora og gefa oss og krununne þararliga oss til goda reidi. u. epter landzuisu. Somuleidis af thena uorre somu gunst og nad hafi uij untt og til latid fyr nefndur vigfus ma og skal upp byggia og hus ad setia upp á thenne uor og krununar jord og grund upp æ Jsland ligiandis sem kallazt merk og merkur eigner nu strax sem hann fyrst heim komendis uerdur og það sidan ad nyta og bruka utt sin lifs tid. og nu fyrir þau fyrstu .u. ar skal hann þær hafa og bijhallda frij og kuit vtan alla afgipt þar af ad gefa j nockurn mata. Og sidan þar epter med¹⁾ þau .u. ar forlidin og forgeingen eru skal hann giefa oss iije epter landzuisu. Nær hann deyr og afgeingen er þa skal sidan fyr nefnd jord og grund med allre sinne bygging þar þa uppsmidut koma og i gien uera under oss og krununn(i) frij og kuit og obijhindrud j allan mata. þui forbiodum uier aller edur (ehuo) the hellzt eru edur uera kunu besenderliga uorum²⁾ fouita og umbodsmann og logmann fornefn(d)e vigfus hier j mot hindra lata. mæda. plaza. qvelja edr oforrietta utt j nockurn mata under uora kongliga hefd og reidi.

Gifit vpp á vort slot flensborg sancte agnetis uirginis dag. arum epter gudz burd M. d. quinto.

1) AM. vill leiðrétta „med“ í „ad“. 2) uorum, hdr.

686.

25. Janúar 1505.

í Óslo.

HANS Dana og Norðmanna konungr gefr Birni Þorleifssyni landsvistar og gridabréf nm atvist hans með Eiriki Halldórssyni að vígi Páls Jónssonar (1496).

AM. Fasc. XXXVII, 16, frumrit á skinni, og er innsiglið dottið frá.

Vii þans met gudz nad Norigis Danmarks Swerigs Wendis och Gotis Konungh hertingh j Sleszwich och j holzstzen Stormaran och Dytmersken Greffwe j Oldenborgh och Delmenhorsth sendher ollom monnom them som thette breff sea ædher høyrer Q. G. och sine. Weer williom ath theer widher ath weer haffwom j heidher widdher gudh saker gode manne bønistader giffuit biørn torleiffson som j flock ok følghe war met erick haldorsson then thiid paoll jons-son war j hellslaghen oforsynio gridh och fridh forer oss och hwarium manne met them hette ath han bether widder gudh. kronen ock erffwingie hins dawda Nar som han haffwer thet fulkomneth och giort epher norigis lag som j iisslandh pleigher epher gamall sydwane och haffwer ther vppa wor ombotzmanzss och erffwingens hins dawdhe quittance tha haffuer han landzwith och fulle qnittañ aff oss Swa ath han skall forer then sak ware qwitt. frii. ledugh och lawss och allwngis aakerelawss forer oss och hwarium manne Swa ath jnghen fødd ædher ofødd skall hafwe mackt ferscreffne biørn torleiffson ath hindre ædher hindre latha. platze. mødhe. reke. quellie eller j noget mathe omaghe vppa persone. thenere. godz ædher penninge hedhen aff om thette maall Nema hwar som thet gerar willi haffwa forgiorth ffee och fridi och wordh aldre bothamadher sidhen.

war thette breff giort j Oslo Die conuersionis sancti pauli apostoli anno domini M d quinto aa anneth och twttughe aare Rigis warss Norigis.

Þerr jon polsson prooster ath mariekirkio j Oslo canceller war jncigladhe.

687. 29. Janúar 1505. í Hjarðarholti.

Dóma útnefndr af Arnóri Finnssyni, í nmbóði Finnboga lögmanns Jónsonar, um sýslumensku Runólfs Höskuldssonar milli Hvitár í Borgarfirði og Hitarár, og dæma þeir hann frá sýslunni.

Dómasýrpa Jóns Hákonarsonar á Vatnshorni (d. 1748) í 4to bls. 90—91, skr. c. 1608.

Domur vm Runolf Hoskuldzson. af honum var
dæmd sýslan.

Ollnm monnum þeim sem þetta Brief sia edur heyra senda vigfus þordarson. Jon Þordarson. Salamon Einarsson. Brandur einarsson. Halldor þorgeirsson og Jon Hrafnsson. kuedin Gudz og sjna kunnigt giorandi. ad þa er lidit var fra hingadburd vors herra jehsn christi. M. d. og .v. ar midukudæginn næstañ fyrir purificatio Sancte Marie j hjarðarholli j Stafholtstvangum á þingstad riettum vorum vier j dom nefndir af arnori finnzsyni. Er þa hafdi laugligt vmbod af fimboga Bonda Jonssyni Langmanni nordan og vestan á Jslandi. at nefna dom yfer huort Runolfur Hauskuldsson skyldi fullmectvgur og Laugligur sýslumadur vera j sýslunni millum hutar j Borgarfirdi og hitarar ednr eigi. Og huort hann mætti med langum hafa og hallda fyrir skrifada sýslu. Edur med domi vera vid skjulldur fyrir þeirra storsaka skulld. sem til hans hafa sagdar verid og greindnr Finnbugi laugmann sagdi med sýnu brefi fyrir sig komnar vera med godra manna Bivising. er það sangdu nefndan Runolf sialfan vid hafa geingid og þeir dandi menn sem Byggia og Bua j greindri sýslu villdu þar fyrir ecki taka yfir sig sagdan Runolf Hauskuldsson. nie hallda hann fyrir kongs vmbodsmann. og hier fyrir giorist eingin riettur á kongsdomsins vegna j optskrifadri sýslu. Sagdi og optnefndur fimbogi laugmann j sinu Brefi ad vors naduga herra kongs hirdstiori¹⁾ hefði sier fulla mact og

1) eyða ætluð fyrir nafni hirdstjórans í handritinu, og hefir afskrifarin, sem annars hefir verið nákvæmr, ekki getað lesið það. En hirdstjórnin hefir verið Kai van Ánefell.

valld til gefit. ad hnar sem systlumennirner kynne fra ad falla. Edur eigi geingi laug og riettnr j systlunnm sem til ber eptir laugum. skyllði hann setia adra systlumenn i nefndar systlur og þui sagdist hann j aunguan mata villia for-soma þessa mins¹⁾ herra kongsins skyllðu og almenningsins naudþurft og þui gaf hann arnori Finnszsyni fullt ualld og vmbod ad nefna hier dom yfir.

J fyrstu komu þar fram þeir menn sem þar barn vitni vm. Ad Runolfur Hosknlldzson hefði vid geingit fyrir þeim ad hann hefði gripit og tekid annara manna peninga vr heilagri kirkiu og hann hefði med verid ad locka menn vt af Stadar kirkiu á Reykianesi til þess ad lata liflata. huat oss leust fullt vtlegdarverk vera. og þurfa fulla landzvist fyrir ad fa. huor sem slikt giorer. Enn oss leyst sem hnor mundi j þeirri sauk blifja sem hann sialfnr vid geingur naudsynialaust viligur.

J annari Grein visum vær ad optnefnður Rnnolfur var ecki suo fiadur sem honum bar og laugin skipa ef hann skal kongs vmbodsmann vera.

Jtem j þridin Grein atti optskrifadnr Rnnolfur Hosk-ulldzson huorki su nie heimili j þrattnefnðri systlu.

Þui fyrir þessar allar sakir og adrar fleiri sem hier ad luta med laugum. dæmdum vier fyrrnefnadir domsmenn med fullu doms atknædi. Titt skrifadañ Rnnolf Hausknlldzson med aullu lausan og vid skildañ optskrifada systlu. og hann hana med aunguo moti hafa meiga med laugum. og aung-uan mann sem heimilisfastur er j sagðri systln honum mins herra kongsins sknlld giallda meiga. edur nockra adra skvlld ad giora kongsdomsins vegna og þrattnefnðan Runolf Hosk-ulldzson anngua heimta med rietta meiga.

Og til sanninda hier vm setium vier fyrrnefnadir doms-menn vor jnnsigli fyrir þetta domsbref skrifat á aukrum j hraunhrepp á Mirnm þridia dag paska²⁾ á sama ari og fyr seigir.

1) leiðr.; mina hdr. 2) D. e. 25. Marts.

688. 3. Febrúar 1505. í Vík á Seltjarnarnesi. MÁLDAGI Jóns kirkju postula í Vík (Reykjavík) á Seltjarnarnesi, er Stephán biskup setti Jónsson.

AM. Apogr. 2211 „Um Víkurkirkiu á Seltjarnarnesi. komid til min fra monsr. Odde Sigurdzsynæ“. Aftan við stendr: „þennann maldaga hef eg Oddur Einarsson S. S.S. lated skrifa ordriett eppter gomlu Briefe sem Jon Narfason á laugarvatne hafde Anno 1617“.

Vm Víkurkirkiu.

Vier stephan med gudz nad biskup j Skalhollte giorum godum monnum kunnugt med þessu voru opnu brefe ad vier vorum j vorre visitatione. komum vier til vijkur a Seltjarnarnese og vigdum þar kirkiu og gafum þar til aflat so sem kirkiu vigslu tilheyrde oc vor niskupleg magtt vtvijsar. Bio þar Olafur bonde Olafsson. krodum vier hann reikningsskapar kirkiunnar. Enn hann beydde oss ad lata giðra kirkiuna. hafde hann lated giðra adnr kirkiuvidenn firir þriu hundrad. so var hann skyldugnr kirkiunne halftt þridia hundrad. enn kirkiann var þa giord firir tin hundrad. var kirkiann honum þa skyldug halftt fimta hundrad. voru þar xij kugilldi med kirkiunne. skipudum vier honnm tuo kugilldi j botena. var kirkiann honum þa skyldug halftt þridia hundrad. feck fyrr greindur Olafur kirkiunne jarnkall firir x aura. var kirkiann honum þa skyldug vmm þriu hundrad. þni gaf herra stephan opttgreindann Olaf Olafsson olldungis kuittann vmm allann reikningskap kirkinunar sijdann fyrst hann kom þar. og til þess þa var komit. Ern þar nu x kugilldi med kirkiunne. skipade opttgreindnr herra stephan ad kirkiudagurinn skyllde halldast æfennliga á vor-ed jn festo sancti Johannis evangelistæ ante portam latinam. enn singia postulannm tyder næsta dag eppter. og til sannenda hier vm settum vier vortt jnnsigle firir þetta bref skrifad j vijk jn festo sancti Blasij Episcopi et martyris anno Domini M^o. D^o. qvinto.

689.

1505.

í Klofa.

24. Júní 1524.

á Grund.

BRÉF um kaupmála Þorsteins Finnbogasonar og Ceciliu Torfadóttur.

AM. Fasc. XXXVII, 38, frumrit á skinni. Bæði innsiglin eru fyrir bréfinu.

Það giorum vit sæmundr jónsson ok biorn jónsson god-vm monnum kunigt med þessu ockru opnv brefe. þa er lid-it var fra guds burd. M. d. ok. v.¹⁾ ar j klofa á land-mannahrepp. þar j stofvne for svo felldr giorningr fram j mille þessara dandi manna torfa jónssonar ok helgu gudna-dottur. af einne alfu. en þorsteins finbogasonar ok cezceliv torfadottur af anarc. at adr enn fyr nefndr þorsteinn keypte adur nefnda cezceliu geck hann til handsala vit adur nefnda menn torfa og helgv ok gafu²⁾ tittnefndre cezceliu j heim-anfýlgju .cc. hvndrada. enn þratt nefndr þorsteinn talde sier. cccc. hundrva²⁾ ok gaf tit nefndur þorsteinn cezceliu koñv sinne allar sinar lavggjæfer²⁾ vr þessvm peningum. Ok til sanenda hier vm settvm vid oekar jnsigle fyrir þetta vitnisburdar bref skrifad á grund j eýiafirde jónsmessu baptista. XIX arvm sidar enn fyr seiger.

690.

11. Febrúar 1505. á Breiðabólstað.

VITNISBURÐR, að Torfi heitinn Jónsson (í Klofa), sem þá (1504) hafði kongs umboð á Rangárvöllum, tók þann eið af Þorsteini Magnússyni, að Einar heitinn Björnsson hefði feing-ið Halldóru Guðmundsdóttur jörðina Þorkelshvol til æfin-legrar eignar.

AM. Fasc. XXXVI, 22, frumrit á skinni. Bæði innsiglin eru dott-in frá. — AM. Apogr. 8397.

Vitnisburdur um Eýdtoku Þorsteins magnu-sonar 1503.²⁾

1) Svo. 2) Svo stendr það skýrt. 3) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

Það¹⁾ giorum við jon Þiornson ok magnus Gunnlaugson godvm monnum kvnnigt með þessv okru opnu brefi. ath við vorum þar nærr stadder aa stora huoli aa þingstad riettum anno domini 0 d (i)ij²⁾ vm svmarit ath Torfi heitin ionsson sem gud hans sal nadi hver ed þa hafdi kongs vmbod aa rangarvillum ath hann tok eid af þorsteini heitnum magnussyni vm iordina þorkelshvol. ath einar heitinn Þiornson hefdi feingit halldorv gudmundardotter greinda iord til ævenligrar eignar ok frials forrædis hver eidur honum hafdi adur dæmdur verit aa alþingi af laugriettvmonnum fimboga laugmannz. Ok til sanenda hier vm festum við okkur jnsigli fyrir þetta bref Skrifad aa breidabolstad í fliozhlid in crastino sancte scolastice virginis ari sidar enn fyrr seiger.

691.

15. Marts 1505.

á Urðum.

LÖGGJAFARBRÉF Jóns Sigmundssonar til dætra sinna Guðrúnar, Vilborgar og Helgu, Bjargar konu sinnar og annara.

A.

AM. Apogr. 384 „Ex transsumto facto 1562“.

Það giore eg jon sigmundzson.³⁾ godum monnum vitrligt með þessu minu opnu brefe. ad eg meðkennunzt ad eg hefe giort so fellt fleskipte nu með dætrum minum í það arfskipte edr löggiafer huert sem helldr kann nu hier epter ad verda og það bref vtuisar sem eg giorda í tungu ad nærueranda þessa preste Jonssyne. Þorde klemenssyne. og fleirum monnum ødrum sem bref vm giort þeirra vottar. og saker þess eg veit ogrant huersu losafie kunnu ad halldast edr vtgialldast. sem eg hefe adr agreint með hæd eda

1) Dag, febr. 2) Í frumritinu stendr „ij“, sem hlýtr að vera misritan fyrir „iij“, því að Torfi er enn á lífi 25. Júní og 2. Júlí 1504, og er því ekki dáinn 11. Febr. 1504. Öndvert ár 1505 sýnist hann og enn vera á lífi, og þó dáinn fyrir 11. Febr. það ár. 3) „er sa sidan varð lögmadur“ (AM).

skialegre borgan þni skipa eg nn med samþycke biargar konu minnar.

J fyrstu Gndrunn dottr minne jordina alla andunarstade til fullrar eignar.

Vilborgn dottr minne huol j vestrhope og klombr til fullrar eignar.

Helgn dottr minne krossanes a vaznese og myre j vestra hope til æfinligrar eignar. huerre vm sig med ollnm þeim gognum. gædum. eignnm og jtoknm sem sierhuerre Jordanne fylger og fylgt hefr ad fornu og nyiu.

Hier med skipa eg biorgu kuiuun minne j giafer sinar jordina fitiar og þar med sex malnytu kugillde og þar til frida peninga sem brestr a mala hennar. og jardirnar hol og bessasta(de) j skagafirde og þar med xij kugillde.

En gudrun jonsdotter skal hafa kugillde med jordum sinum og kapla og gelldie sem til vintz. þar til hnn hefr .xlc. med þeim v kugilldum sem med enne standa og inne helldr¹⁾. Enn biorg skal hallda hana og hennar fe þar til spyrst j landit hnert eg er lifs edr dandnr. Og til sans villia mins bid eg vinliga Einar son minn hann halde þessa mina skipun j ast vid gud og hlydne vid mig. Enn heidr og hialp vid syskin sin. Og til sanninda hier vm setta eg mitt jnsigle fyrir þetta giorningsbref er giort var a Vrðnm j suarfadardal lögardaginn fyrir palmsunnudag anno domini millesimo qvingentesimo quinto.

Jn dorso hujus transsumti aliquis, mig minner það være hönd herra Gudbrandz. annotavit.²⁾

(Epter Jon Sigmundsson³⁾ af geingin tok teitr þorleifsson vmbod þeirra systra. enn þa teitr misti sitt godz tok biskup Jon ad sier þessar jarder med fleirum odrum áu doms. og fleck sinum syne sera birne og med sera biarnar godze hafa þær verid halldnar vnder konginn.

B.

AM. Apogr. 3967 með hendi Pála Hákonarsonar eptir transskripti á skinni frá 11. Aug. 1592.

Þad giore eg Jon Sýgmundsson godum monnum vitur-

1) Svo. 2) Orð Árna. 3) lögmann, b. v. AM.

ligt með þessu minnu opnu brefi að eg meðkiennust að eg hefði gíort svo fellt fleskipte nú með dætrum mínum í það arfskipte eða lauggíafar huert sem heildur kann nú hieft epter að verða. og það Bref útvisar sem eg gíorda í tungu. að nærveraönda Bessa prests Jonssýne. Þordi Kliemussýne og fleirum monnum andrum sem bref um gíort þeirra vottar. og sakier þess eg veit ogrant huersu lausafie kunna að halldast eður utgíalldast sem eg hefði aður ágreint að hæð eður skíallegre Borgan þú skipa eg nú með samþýcki konu minnar biargar.

í fyrstu Gudrunu dottur minne joröina alla auöunarstadi til fullrar eignar.

Helgu dottur minne Krossanes að vatnznese og myre í vestarahope til æfinlígrar eignar

Vilborgu dottur minne húol og Klombur í vesturhopi til fullrar eignar hverju nú sig með aullum þeim gaugnum og gíæðum. eignum og jtaukum sem sierhverz joröum fylgier og fylgt hefur að fornu og nyu. hieft með skipa eg biorgu kúinnu minne í gíafar sínar joröina Fitíar og þar með sex malnytu kugíllði og þar til fríjða peninga sem brestur á málá hennar. og joröernar húol og Bessastadi í Skagafíröi. og þar með tolf kugíllö. Enn Gudrun Jonsdotter skal hafa kugíllði með joröum sínum og kapla og gíellt fie sem til vinst þar til hun heft. xl. tæger hundruð með þeim v. kugílldum sem með enne standa. og Einar heildur. en Biorg skal hallda hana og hennar fie. þar til sem spýrst í landíð. huert eg er lífs eða auöur. og til sanns vilía míns bíð eg vinlega Einar son minn hann halldi þessa mína skipun í ast víð Guö og hlyöni víð míg enn heýöur og híalp víð sýskin sínu. Og til sanínda hieft um setta eg mítt Júnnsígli fyrer þetta gíornings Bref er gíort var að Uröum í Suarfauaröal laugaröagínn fyrer pálmunnudag Anno Domíni míllesímo quíngentesímo quíntö.

arásnm á Skarðsströnd í tíð hústrú Olöfar, þegar faðir hans bjó á Kvannahvoli í þrjú ár og hann sjálf tuttugu og eitt ár í Langeyjarnesi.

Eptir afskrípt Magnúsar Einarssonar á Jörfa c. 1730—1740 meðal Dagverðarness og Dimonarklakkabréfa (bjá mér), stafréttri eptir frnmriti.

Þat geri ec jon þorlakson godum monnum vitnrligt med þessu minu opnu brefi at ec uissa fyrir uist at fader minn þorlaker heitinn olafson bio a kuennahuoli þrenna .xij. mannda. og hafde skogarhogg j sledmeidarasa atólolaust at skipan hustru olofar allan þann tima. So medkennumzt eg fyr nefndr jon þorlakson at ec bio j langeyjarnesi einn uetur og .xx. og hafda eg skogarhaugg j sledmeidarasa allan þann tima atólulanst at skipan hustru olofar þui eg uissa fyrir full sannendi at hun¹⁾ lysti og hieilt þa sina eign um alldur og æð. bædi adr og sidan. og hier epter uil eg sueria ef þurfa þicker.

693.

26. Marts 1505.

í Fagradal.

VITNISBURÐR JÓNS Björnssonar um skógarhogg í Sledmeiðarásam, þegar faðir hans bjó í Dögurðarnesi um sjö ár.

Þad giorer eg jon biorsson godum monnum uitnrligt med þessu minu opnu brefi ad ec medkennumzt ad fader minn bio j dögnrdarnesi upp æ sið tolfmannde. ad ec wissa fyrir full sanninde ad hann hafdi sledmeidarasa til hriss-högs og allrar nantnar suo leingi sem hann bio æ fyrr greindri jordu ataululaust og einginn fann ad sno ec wissa. Og til sanninda hier wm setta ec jon biorns(son) mitt jnn-sigli fyrir þetta nitnisburdarbref skrifad j ytra fagradal fiorda dag paska ærwm epter guds burd. 00. d. og .v. ar.

„Þesser 2 ofanskrifader vitnisburder [Nr: 692 og 693] voru bæd-er æ heilu og örötnu Pergamentzbrefe med einu óbrakndn Häng-ande Jansigli, so hliodande ord fyrer ord som hier er ritad“.

1) hñ, hdr.

694. 27. Marts 1505. í Vatnsfirði.

GUÐNI og Ormr Jónssynir handleggja Narfa Jónssyni jörðina Dynjandi í Grunnavík.

AM. Apogr. 837 „Ex originali frá sira Hannese á Snæföllum. Þetta bref er með sömu hendi sem leidarholmskrá er eg feck af Magnuse Magnussyne. Jnnsigle Biarnar Gudinaonar er eigi stærra enn 2 sk. Danske. Jnnan í því er hundur. sem setur rófnna uppi loft. og beyger hana framm á bryggenn. sier so með höfdenn tilbaka eins og hann ætla að bita í spordenn á rófnne. Dese hundur snyr fremra hlutanm að vinstre hendinne . . .“ (AM.)

Dath giorvm vier biorn gvðinason. þoalfr avgmundzson og þolleifur avrnolfson godum monnum kvnigt með þessv woru opnv brefi að þa er lidit war fra guds burd M cccc niwtiger¹⁾ og xv ar a fimtudagin j paskavikv worum vær j hia saum og heyrdum æ i breidastofvnni j vazfirði j jsalfirði ord og handaband þessara manna af einne alfv gudina jonssonar. og oarms brodur hans enn af annarc narfva jonssonar. að svo fyrir skildu að fyr skrifader brædr gvðini og oarm handlaugdu adr nefndvm narfva jordina dyniandi ea ligger j grunnavikur kirkiu sokn með þeim skildaga að hvn skyllði hans ævenlig eign svo framarlīga sem hvn mætte þeirra eign verða. til arfs eða vmbods sinna vegna eða þolleifs palssonar. fyrir þa peninga sem pall heiten jonson broder þeirra var skylldugr adr greindvm narfva sinna vegna og solveigar biornsdottur. og narfva

1) „NB. fyrste stafnrinn í *tio* (o: t) — því að Árni hefir fyrst lesið *tio*tiger — synest að hafa vered settur (þó með sömu hende og sama bleke sem hitt. so mikil sem slúst kann) í staðenn eins hvers þess sem ut hafe vered skafed: Kannske þar hafe í fyrstu óvarlega skrifast *nio*. þó æ það ósfað að heita *tio*. so sem það nu er. — Nu tek eg mig aptur um þetta ofan skrifad. því Jon lögmædur Sigmundzson allegerar þetta bref í sinum urskurde pro Narfa Jonseyne 1514. Verdur það so að vera eldra. Mun því eiga að heita *nio*tiger oc xv (o: 1505) hversu barbarum sem það nu er. Annars hefi eg sied transscriptum af þessu brefe giört 1573. Þar stod í M. cccc. LL. og xv. ar“. (AM). Samkvæmt þessu hefir Árni leiðrétt ártalið 1515, sem hann fyrst hefir skrifad efst í horn bréfsins, og hefir gert úr því 1505, enda hlýtr ártalið að vera það, því að Guðni Jónsson dó 1507.

mega með niettu að sier taka þessv samv jond að næst-
vm fardavgvm. samþykktu þeir biorn og æri þenna giorning
fyrir sinn paatt ef þeir mætte eigandi verða þeirra peninga
sem solveig hafði att. Og til sanninda hier vīm settvm
vær fyr nefnder menn wor jnsigli fyrir þetta opit bref
hvert er giort var j sama stad dag og ar sem fyr seiger.

695.

8. Apríl 1505.

á Hólum.

GOTTSKALK biskup á Hólum kvittar bróður Jón Þorvaldsson
um útlúkning á öllu því, er hann varð honum skyldugr á
meðan hann var officialis heilagrar Hóla­kirkju.

AM. Apogr. 3878 með hendi Árna Magnússonar eptir frumritinu.
„Jnsigle gotskalks biskups (híð minna) hanger við brefed“ (AM.)

Vier godskalk með gudz nad biskup a holum giorum
godum monnum kunnigt með þessu woru brefue ath wor
brodir Jon Þorualdzson með samre nad abote a þyngeyr-
um. hefuir anefnt golldit ok wtluckt alla þa peninga sem
hann lofuade oss fyrer þær allar sakir ok reikningzskap
sem hann brotligur vard vid oss meðann hann var wor ok
heilagrar holakirkju officialis. suo ath oss vel líjkar ok
anægir. þui gefwm vier adrnefndann abota Jon aullvngis
kuittann og akisærulausann fyrer oss ok ollum vorum riett-
um eptirkomendum heilagrar holakirkju formonnum. ok til
sanninda hier vmm heingium wier vort secretum fyrer þetta
kuittunarbref er skrifuat var a holum j hialtadal. þridiu-
daginn næstann epter festum sancti ambrosij episcopi et
confessoris anno domini millesimo quingentesimo quinto.

696.

15. Apríl 1505.

á Hólum.

EINAR Hálfðánarson selr Pétri bónda Loftssyni hálfu jörðina
Ytradal í Eyjafirði og hálfu Kambfell fyrir alls fjóra tigi
hundraða og jörðina Geldingsá á Svalbarðsströnd með þeirri
grein, er bréfið hermir.

AM. Fasc. XXXVII, 19, frumrit á skinni. Af 6 innsiglium er nú eitt fyrir.

Þat giorvm ver gotskalk med guds nad biskup a hol-um. magnus arnason. sæmvmndur simvnrason. ion finbogason. helge sigurdsson. ion sigvalldason leikmenn godvm monnum viturligt med þessu vorv opnv brefe at ver vorvm j hia savm og heyrdvm a ord og handaband þessara manna af einne halfu peturs bonda lopzsonar en annare einars bonda haldanarsonar at svo fyrir skildv at einar selde ad-ur greindvm petre lopzssyni jordena ýtradal halfa er ligur ur i eyiafirde og¹⁾ halft kamfell. hier i mot gaf opt nefnd-ur petur lopzsson sextan hvndrod og. xx. er biskupin reikn-ade at einar haldanarson være skylldvgur kirkivne i dal og iordena gelldingsfa er ligvr a svalbardsstrond og .ii. kv-gillde og .ii. hvndrod i þarfligum peningvm. skyllde hvor vm sig svara laga riptingvm a þeire (jordv) er selde en hallda til laga þeire er keypti.

for þesse giörningur fram j stoplinvm a holvm þridiv-dagin næsta fyrir magnus dag vm vorit. arvm epter gvds byrd þvsvnd fim hvndrod og fim ar. Og til sanenda hier vm setivm ver vor insigle fyrir þetta kavpbref er skrifat var a holvm i hialltadal a sama are og deige sem fyrr seier.

697.

1. Maí 1505.

á Hólum.

BRÉF, að Gottskalk biskup á Hólum lýsti því, að Jón Finn-bogason ætti hjá sér eitt hundrað hundraða og tuttugu hundr-ud betur, að hann hefði lént sér jörðina Grund í Svarfað-ardal og Ósland með kotunum báðum Hóli og Brekkum, og að Jón hefði lofað að selja sér jörðina Ósland (Falsbréf).

Skjalabók 94. 4te í Landskjalasafni með hendi Jóns lögmanns Sig-urðssonar c. 1800, bl. 20—21. Þetta bréf mun án efa vera falsbréf, gert í Barðsmálum um 1590. Sbr. bréf frá 18. Jan. 1506.

1) efst á spássín, og boðað inn.

Brief fyrir Barde um reikningskap.

Það Giorum við Jon prestur pallsón og Jon Hallgrims-
son godum monnum vitanligt með þessu voru opnu Briefe
að við vorum hia staddir æ holum j hialltadal at þa lidit
var fra Guds burd o d v ar æ vpstigningardag vors herra
Jesu Christi og heyrdum þar æ að Gottskalk með gndz
nád biskup að Holum lyste þui fyrir ockur og morgum odr-
um godum monnum að Jon Finnbogason ætti hia sier jce
og xxc Betur. Somuleidis lyste og fyrir ockur fyr greindur
Biskup Gottskalk að Jon Finnbogason hefde lient sier jor-
dina grund j Suarfadardal og jordina Osland með kotunum
Badum hole og Breckum vpa xj ar. sierdeilis lyste optnefnd-
ur Biskup Gottskalk þui fyrir ockur að Jon finnbogason
hefde sier lofad að selia jordina osland j oslandshlid sem
hann var eigande að fyrir adra lxxxæ fasta eign. Og til
sanninda hier um setium við ockar Jnncigle fyrir þetta ock-
ar vitnisburdabref huortt skrifad var et cetera.

698.

12. Maí 1505.

á Mosvöllum.

14. Apríl 1506.

í Ögri.

Dómr útnefndr af Birni Guðnasyni, kongs umboðsmanni milli
Geirhólms og Langaness, um áskilnað Guðna Jónssonar og
Tumasar Jónssonar út af hval, sem rak á Kirkjubóli í Skut-
ilsfirði, þá er Tumas hafði jörðina á leigu, en Tumas hafði
tekið hvalinn að sér.

AM. Fasc. XXXVII, 30, frumrit á skinni. Fyrir bréfið hafa aldrei
komið nema 4 innsigli, og eru 2 af þeim dottin frá.

Doms bref vīm hvalinn þann tvmás jónsson tok
að sier a kirkivboli j skutvlsfirde.¹⁾

Ollum monnum þeim þetta bref sia edur heyra sender
þorleifur aurnolfson. ketill þosteinson. jon þosteinson. þor-
gautur olafson. sigmundr brandzson. jon ionson kuediu gyds
og sina kunnigt giorandi með þessu voru opnu brefi á

1) Utan á bréfinu með gamalli hendi (Björns Guðnasonar).

manvdagen næsta fyrir halluardzmesso¹⁾ þá er lidet nar (fra) hingadburd nors herra þhesn christi. O. uc og u ar á mosuollnm j aunundarfirdi á almenniligu hieradsþinge uorum uær til nefnder af ærligum manni birne gudinasyni er þá hafdi mins herra kongsins syslu og umbod j millvm geirholms og langanes at skoda og dæma j millnm gndina jonsonar og tmas jonsonar um þann askilnad er þeirra for j millvm fyrir hneriar saker greindr tumass var þangat stefndr j nefndan stad og dag. kærde greindr gndine jonson þat til adr nefndz tmass. at hann hefde olaugliga med faret [og rangliga under sic dreigit med heipt og ofund²⁾] þann sama hval sem kom a kirkinbole j skutilsfirde þá greindr tumas ionson hafde adrnrefnda janrd til leign af halldore hakonarsyni er þá nar eignarmadr adr greindrar jardar kirkiubols. Enn greind sakar gipt er nu komin vnder adur greindan gvdina og hans syskin orm og gvdinnv. epter kristinn gudinadottnr modur þeirra Epter þui sem erfder hafa til geingid nm adra peninga halldors hakonar(sonar).

J fyrstn grein dæmdum vær opt nefndum tvmasi lyrittareid hin minna huersu miced hann hefde under sig dreigid af adur greindum hval. hvern er hann sor oss a heyravndum at þat hefde verid. xij. nætter af feitahnal og allt þuest og reingi at auke. þnat uær giurdum honum fyrir sitt starf og arbide fyrr skrifat þuest og reinge. bein og seyme. en bitala half mork greindvm halldore fyrir hueria uætt af feitahual. epter þui sem hann selldizt. þar j sueitenne fyrir vadmal og smiðr og frida peninga. Vt úisar suo uor landzlaga bok at huervetna þar sem madur giorer manni fiarskada med heipt og ófund til halfrar merkur. þá skal fullriette uppe eda aufvndarbot epter dome. Þui dæmdvm uær greindnm halldore hakonarsyni. fimm merknr j fullriette af opt nefndum tumase fyrir rangligt halld og attauðu á adr nefndum hual. fiell þá adr greint sakferli og riettarfar nder kristinu gndinadottur med audrym arfi og peningum epter nigdisi halldorsdottur. dottur dottur sina

1) D. e. 12. Maí, sem þá var annar í hvítasunn. 2) [Á spássiu og vísað inn.

sem fyrr skrifad stendur. og með því at opt nefndr tumas uillde aungna midlunn eda forsnar á giora með adr nefnda kristinu um adur greint hualuerd og riettarfar. því dæmd-vm uær henne fimm merkur j fullriette á opt nefndri sakargipt. fiell þá þessi bædi fyrr skrifud fullriette og hualuerd epter optnefnda kristinn baurnum hennar til arfs epter hana Gudina jonsyni. Orme og gudfinnv. En saker þess at opt nefndur gudine jonson amalgade uid titt nefndan tumas vm opt nefnda akæru og beiddezt apturlags á fyrrgreindum peningum enn hann villdi eigi. Þess og annars at uær uissum at hans partur var suo uicill at riettu sundrskipte og alnataulu til arfs vid sin syskiñ. vr þessu riettarfare og hualuerde. at honum uard halfrar merkur skade á huerium xij manudum. Og því dæmdum uær adrskrifader domsmenn með fullu doms atkuædi. titt nefndum gudina jonsyni vj merkur j fullriette af opt nefndum tumase. á hnerium xij manudum sidan honum fiell þesse sakargipt og riettarfar til arfs epter modur sina kristinu gudinadottur [en konginum iii aura með hueriv fullriette a huerium halfrar merknr skada.¹⁾ Skulu þesser peningar gialldazt j aullum langligum sakeyri sem boc giorer rad fyrir með þrimur saulum at næstum fardaugum og at micelsmesso. en allt golldit at næstum fardaugum epterkomandum og gialldizt heim(a) j augri at heimile opt nefndz gudina nema hann uili indælla um giora og sno kongsins sakeyrer heima at langheimile biarna(r) gndinasonar kirkiuboli j langadal.

Samþykkti þenna vorn dom með oss adr greindur Biorn gndinason kongs nmbodsmann og sette sitt jnsigli með uorum fyrr nefndra domsmanna jnsiglum fyrir þetta domsbref huert skrifad var j augri j isafirdi þridia dag paska are sidar enn fyrr seiger.

699.

19. Maf 1505.

á Hólum.

Dómr klerka útnefndr af Gottskalk biskupi á Hólum, þar sem þeir dæma jörðina Skeggjastaði á Ströndum fullkom-

1) [á spássiu og vísað inn.

lega eign Hóladómkirkju, síðan Jón djákni prófrosbróðir galt biskupinum hana í sektir, skuldir og reikningsskap.

AM. Fasc. XXXVII, 20, frumrit á skinni. Fór eptir 5 innsigli eru í bréfinu, en innsigliin eru öll dottin frá. — AM. Apogr. 3402.

Domur vm skeggiastadi 1505.¹⁾

Þath giorum wier. Broder einar abote a munkapuera. brodir Nikulaas prior a maudruuauullum. jon giislasou nadzmann heilagrar holakirkju. eirikr einarsson. gudmundr jonsson. jon finbogason. olafur klængxson. jon finbogason. helge ionsson. nikulas þormodzson. besse ionsson. þorstein ketilson. petur paalsson. þorbiorn ionason. jon ionsson. jon þoruardzson. jon andresson. steingrimur bessason. haluardr biarnason ok finboge einarsson. prestar hola biskupsdæmis godum monnum viturligt med þesso woro opnv brefe at snb anno gracie millesimo quingentesimo quinto. a vijdeuauullum i skagafirde ju die halluardi martiris²⁾ vorum vier i dom nefndir af vorum verdugum herra ok andalignum fedur Godskalk med gndz nad biskup a holum. ath dæma. skoda ok rannsaka. wm iordina skeggiastade er liggur a straundum fyrir austan lañganes i skaalaholltz biskupsdæme. hncria er ion ionsson diakne sem kalladur er priorsbrodir. hafde golldit ok feingit biskup godskalke ok heilagre hola kirkju med vottum ok handabañde til fullrar eignar fyrir þær sektir. sakfelle ok reikningzskap sem hann var skyllidugur heilagre holakirkju ok biskupinum a holum fyrst af vmbodum þeim hann hafde hola kirkju vegna. ok reikningzbrest af instædum landzskyllidum ok kvgillda leigum. huad reiknadizst tuttuugu hundrut i landzskyllidur ok þar til leigur eptir tiutige kugillda. a huert ar medañ hann hafde vmbodin. ok fimm malnytu kwgillde ath auk wr jnstædu. Suo ok lyste biskup godskalk fyrir oss at aadr nefndr ion ionsson hefde lofuat sier med handabande ath vijgiazst vndir hola kirkju. prestur ef þath mætte med riettu verda. edur brodir i einhueriu klaustre sama biskupsdæmis. wm vorit sem hann var fyrst samþyektur af prestum ok bedinn ath vera biskup a hol-

1) Utan á bréfinu með gamalli hendi. 2) þ. e. 15. Maí. 3) Svo.

um aadr hann siglde. lyste ok biskup gyðskalk¹⁾ fyrir oss at biskup stephan hefde at sier tekit ok hielde greinda iord skeggiastade ok kallade jon diakna gefuit hafua til beneficium vndir skaalaholtz kirkiu. enn ion diakne seigir nei til at hann hafne nefnda iord gefuit. huorke vndir skaalholtz kirkiu nie til beneficium. framar enn hann vígðizt prestar vndir skaalholtz kirkiu. Nu sakir þess at vier vissum fyrir full sanninde at opt nefndur ion jonsson sem nu er diakne ok kalladr er priorsfrænde. var j opinberum saukum vid heilaga hola kirkiu ok hennar formenn. af hordomum. frændsemisspiellum ok mægdum ok þær med var hann tuikuæntur ok hliop suo af biskupsdæminn ordlofslaust an laugligrar lausnar. skripta ok yfnirbota. þui fyrir þa fyrstu grein. at ion ionsson hafde sik fyrr lofuat til vígxlur vndir hola domkirkin enn skaalholtz kirkiu. ok fyrir þær allar greindar saker er hier standa ok adrar fleire. leistz oss hann eigi mega vígxlur taka edur votum seigia j odrv biskupsdæme vtan hann hefde þar til sierligt ordlof haft af biskupinum a holm. Ok at suo profudu sem nu er hier fram komit. dæmdum vier allir fyrr nefndir prestár títt nefnda iord skeggiastade vera ok verit hafua sannliga ok fullkømliga eign hola domkirkiu ok biskupsins a holum sidan ion diakne gallt hana ok luckte biskup godskalk i sinar sektir. skuldir og reikningzskap. at þeim vitnum feingnum at jon diakne fick biskupinum ok holadomkirkin þessa saumu jord j aadr greint sakfelle ok reikningzskáp. Ok til sanninda hier vm heingium vier optt nefndir prestár vör jncigle fyrir þetta domsbref. er skrifuaf var a holum i hialta(dal). Danudaginn næstan fyrir flestnum corporis christi a sama are sem fyrr seigir.

700.

28. Maí 1505.

á Hólum.

STEFNA Gottskálks biskups Nikulássonar til Jóns Sigmundsonar um kúgildahald, útlansnir, biskupstiundahald, samningsrof og hjónabandsmein.

AM. Apogr. 3962 eptir transskripti frá 9. Aug. 1592.

Wier Goskalk med gudz nad Biskup á Holum stefnum

1) Svo.

yður Jon Bondi Sigmundsson stundarstefnn fyrer oss til Hóla j Híalltadal j Skagafirdi fimtudaginn næstann epter sancti botolfs dag nu næst er kemur¹⁾ fyrer þær sakir er vier kíærum til yðar.

J fyrstu grein. ad þier hafid ad hallda .v. edur vj. malnytn kvgilldi. sem voru med jordinne kuijvm j nordurðardal j borgarfirdi. og hófum vier hnórki feingid leigur edur avoxtu af npp a fimm ðr.

J annari grein stefnum vier yður fyrer vj kvgilldi er sijra Sigmundnr Steindorsson fader yðar var oss skyllidagur j vornm reikningskap. og hefur stadith vpp a þriu ár.

J þridin grein fyrer vorar vtlansner sem er eina af vididalstnngu. Tvær af mðrstodnm. Tvær fyrer nupin. Tvær fyrer vrdar kirkiu og fyrer gamlann vxa.

J fiordn grein fyrer tijnndargjord. ad þier hafid alldreí giort yðra Bisknpstijund rietta sijdann vier vorum Biskup. og vier komum til Jslandz. Reiknm vier það sierdeilis fyrer hundrad hundrada j jardagotzi eda meir og olnkt af ollu lansagotzi.

J fimtn grein ad þier hafid ad yður tekid vegna kirkiunnar j Vijdidalstnngn Bisknpstijvnder þær er minne eru enn eyrer. af þeim bæium sem þar til ern nefnder. og alla þa tijnnd sem eigi er skiptitijund. og allt pietnrskie og eigi golldit þann eyrer sóluvodar. sem þar skyldi fyrer koma.

J siettn grein fyrer þa sauk ad þier hafid rofid þann sama. sem fader yðar sijra Sigmundnr Steindorsson jatadi fyrer yður á almennelegre prestastefnn. heima a hólnm fyrer þær saker sem þier vorn brotleger vid heilaga kirkin og forbod sem þier voruth j settir. ad su sátt og same skyldi suo framt halldazt sem þier væruth allðri j moti heilagri kirkin. og hennar formanne hnorki med ord edur verk. Enn þier skyldnth j sama forbodi ef þier rýfid. og hieiddith ecki þa jatañ og saatt sem greindur fader yðar sijra Sigmundnr giordi fyrer yður.

J siönnðn grein kíærum vier til yðar Jon Sigmundsson heilagrar kirkiu vegna ad þier hafid samañ byndith yð-

1) þ. e 19. Júní.

vart hionalag vid biorgv þorvalldzdottnr. sem sögd er ydar fiormeningur ad frændsemi jamlangt ad telia j badar ættir. keypt hana og fest ologliga j moti heilagrar kirkiu nietti ðu orlofi vors þelgasta fandurs pavans. visvitandi þennann skulldugleika eptir ættartali frænda ydvara og hennar. Enn einginn skylldi heyrast hver sem vm taladi þenna skylldleika. hvorki j lysingv hionalagsins fyrer ednr eptir ad ydarforlagi.

Stefnum vier ydur fyrer allar þær sakir sem vier kunn- um þar til ydar ad tala med lögnum þo þær standi ecki hier j stefnunne.

Stefnum vier ydur vnder þann dom sem vier þar yfer nefnum hvera svara edur sekta þier verdit oss og heilagri kirkin skylldnger hier vm.

Stefnum vier ydur j fyrrsagdann stad og dag med ollu ydru profi og skilríki sem ydur ma til bata verda j greindu mali og verid komenn fyrer hádeigi og sitied so leingi stefnunar¹⁾ sem endilogur vegnr geingnr á þetta ydvart mal.

bodnum vier þier syra Steingrimur bessason vnder hlydne og afsetning þins Embættis ad lesa þetta vort bref fyrer adurgreindnum Jone bonda Sigmundssyni sno hatt hann meige vel heyra. ef hann vill.

Og til sanninda hier num heingium vier vort secretum fyrer þetta bref skrifath a holum j hjalltadal föstudaginn næstann fyrer petronillæ virginis Anno Domini M.º D.º qvinto.

701.

30. Maí 1505.

í Björgvin.

Björn Þorleifsson selr Hans Kruckugh og Sunnifu hústrú konu hans jarðirnar Stað í Aðalvík, Skáladal, Reykjarfjörð, Hesteyri og tvær eyðijarðir á Ströndum hjá Draungum fyr- ir sex hundröd berena gyllini, með öðrum greinum, er bréf- ið hermir.

AM. Fasc. XXXVII, 29, framrit á skinni. Öll 6 innsiglin eru dott- in frá. Aftan á bréfið ritar Árni ártalið „1505“ og er það rétt.

1) Dannig.

Kaupbref á millum Biarnar Thorleifssonar og
hans krukúv.¹⁾

Thath giorer egh biorð thorleifson godhvum monnum kvnneckth með thessv minv opav broffe thet egh meðkonvntth ath egh haffur sellth velbvrðhigh mann hans krvcvgh och hans ærlighre kvinnu hvsthrv svnnifv thessar mínar jardher j jslandhe er so heitha fyrst Sthadh j adhalvíjk ock er femthighe hvndhrvdm. Skaladalvr .xij. c och then er thar ligghur næsth ogh er .xvi. c reykiarfiordh .xx. c hestheyr fjira .c. ogh .xx. och thvo eydhegardha er ligghr nordhr vpp aa strandher hws drangha með ollvm theim hlvthvm och hlvnnendhvm sem thessvm jordhvm fylgher och fylgth haffur ath fornv och nyiv thil ytharstu endhemarcka epter thy sem miner foreldhrar ogh egh epther theim haffu fframasth eighandhe ath ordhit thil fialz ogh fiorv [thil sios²⁾] och landhz. með thollvm och thivndvm skoghvm och rekvm. vothvnm och veidhestodhvm einghvm och vthhoghvm. och ollvm avdrvm gædhvm sem thessvm fyr greindhvm jardhvm sierdhelis thil heyrer. fyrrer sex hvndrvdh berena gyllene ock skvlv bythalazth j thessvm næstvm thrimur aarvm. thvav j aar. ij. ath aare næsth komandha. ock ij eth thridhie areth. Och tha j svodhan matha ath egh edr mín retthe sysken en einghen annað skvlv megha leysa thil oss j gion junnð næsta aar och dagh er gvðh vill ath eegh kann komasth heim j gien thil jslandhz. edr mín syschyá kvnnv her faa bod edr broff vth aff. ogh skvlv thesser peninghar seúdhasth thil berenð ogh thar bythalasth. Enn vñ the vilie enthet leysa godhzeth thil segh innað thenna forneffndha thidh for sodhan peningha sem egh ber her vpp. tha skal skriffenð hans krvcvgh och hans kvinna hvsthrv svnniffa eighuasth opth nefntth godhz thil ævinnlighrar eignar með fríj och frelse. vndhan meg och minvm erfinghvm. enn vndher them och therass erfinghia. Er ogh so ath thar kann seinna meir nockvr klaghan edhr aakæran vppaa koma so ath thet gaar vth aff them með loghvm och retthe tha

1) Utan á bréfinu með hendi frá 16. öld. 2) [á spássiu og vísað innu.

bypliethar [egh¹] megh edhr mína erffinghia ath bythala oþh nefndh hans krvcvgh ogh hvstrv svnniffv edhr theirass erfinghia jafntth gotth godhz sem thetha j avdrvm stadh sem them edhr therass loghlighvm vmbodzmanne vel aa neygher ath thacka. Och genghr vth aff thessv godhze j landhskyldh ein vætth minna enn. xl. med fisk. Her medh kennesth och²) fyr nefndh biorá thorleffson j thessv mínv opáv brefe ath egh haffur vpp boreth [thann fyrsta¹) sal af thitth nefndhvm hans krvcvgh och hans dandekvinnv hvsthrv svnniffv thuav hvndrudh gyllene so ath megh vel aa neygher thy gyfthr egh them thar forer kvith och frý ogh allzthinghis aakærvlavs for megh och alla mína eþther komandha och thil ythar meire vissv ogh sanninde her vñ tha bidhr egh thessa dandhe (menn) sem so heitha. herra circck sumarlidhason. nichil chlavvsson. thordh mathzson. asmvndh salamvnsen. giarthth breidhe. ath sethia sín jnsighe medh mínv fyrer nedhæn thetha kavpsbreffh er giorth var j beren frydaghen næstha eþther avghvstini episcopi. anno domini. m^o. d. v.

702.

31. Maí 1505.

á Hólum.

GOTTSKALK biskup á Hólum gefr síra Hálfani Narfasyni umboð til að lögfesta hálfá jörðina Lögmanshlíð í Kræklingahlíð, og leggr erkibiskupsdóm með hans capitulo og alls ríkisins ráðs í Noregi fyrir norðan fjall fyrir greinda jörð.

AM. Fasc. XXXVII, 21, frumrit á skinni, og er innsiglið fyrir. — AM. Apogr. 3403.

Wmbod ad lögfesta hálfa Logmanshljhd
Doomkirkiunar Wegna.³)

Vier godskalk med gudz nad biskup a holum giorum godum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefui at vier hofum feingit vorum kæra syni sira halfdane narfuasyni

1) [tvískrifað í frbr. 2) Svo. 3) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

vortt fullt og logligt vmbod og heilagrar holakirkju till at logfesta halfua iordina logmanzhlid sem liggur i kræklingahlid i eyiafirði og sira eirikur sumarlidason galt oss og heilagre holakirkju i sin reikningskap epter þui sem hans bref þar vm giord vtvisa og honum fell till eridar og eignar epter faundur sin sumarlida erikzson þui fyrirbiodum vier vnder forbod og bann heilagrar kirkju þessa vora logfestiug at riufua þui at vier leggium heilagrar kirkju dom og vors andaligs faunders erchibiskupsins i þrandheime med sinu capitulo og alltz rikissens radz i norige nordan fiallz fyrir greinda iord halfua logmanzhlid ef nokur vil hena¹⁾ ahræra eda kæra suo framt sem vier naum eigi riettum logum hier i islandi vm þetta vortt mal edur annat þui at vier biodum oss og aull vor mal vnder ransak og skodan vors kæra faunders erchibiskups og rikissens radz i norige þui fyrirbiodum vier huerium manne greinda iord halfua logmanzhlid logfesta yrkia i at vinna sier at nyta karli edur konú huat þeir heita. biodum vier og greinda iord til logligra skipta finboga logmanni eda hans logligum vmbodzmanne eda þeim aúdrum sem greinda halfua iord þickiazt eiga. Og til sanenda hier vm heingium vier vort secretum fyrir þetta logfestingar vmbodz bref skrifuat a holum i hialtadal a sancte petronille dag arum epter gudz burd 00 d og fim ar.

703.

1505.

FINNBOGI löginaðr Jónsson selr Gottskalk biskupi á Hólum jörðina Seylu í Skagafirði, en biskup leggur aptr þriðjunginn í Ásgeirsá og Lækjamóti í Viðidal og gaf upp allt tilkall og ákæru til Lögmanshlíðar, og sættust þeir að því.

Biskupsaskjalasafn, Pappirabréf Fasc. V, 1, afskrift á pappir frá c. 1618, og er bréfið hér heilt að efni en ekki formi. Sbr. bréf frá 8. Okt. 1502, Nr. 585.

1) Svo.

Kuittantia Biskupz Gottskalks vppa kirkiu

Reikuing j Logmaunshlijd Anno 1505.

Seldi Fimboge Logmadur jordina Seylu ligglaude j skagafrde biskup gottskalk. fyrer hana gaf biskup gottskalk og aptur lagdi fimboga logmanne þridiungiun vr ðsgeirsð og Lækiamote er liggur j Hunavatsþinge og þa lausa aura sem þeim þridiungzporttum fylgde. Eirniu var og so til skilid j þessu þeirra handsoludu kaup. ad allt það tilkall og akiæra sem þratt nefudur biskup gottskalk hafdi adur haft vpp a jordina Logmaunshlijd ad fornu edur nyiu huortt sem það væri fyrer dom eda adra akiæru. skilldi vera olldungiss knitt og akiæruleaust og titt nefnd jord Logmannshlijd oll skilldi vera æfinlig Eign Fimboga Logmanns. og hann knittur og akiæruleaus v̄m allt halld og meðferð a þeim peningum fostum edur lausum. og vppa þessi þeirra skipti skilldi biskup og Logmadur vera olldungiss satter huor vid annān og vppa þennān skilmala og giornlug fleck logmadur biskupe alla jordina Seylu.

704.

8. Júní 1505. á Skarði í Langadal.

VITNISBURÐ Einars Oddssonar, að Björn Jónsson sór svo feldan bóka reið, að hann hefði aldrei útgefið Jóni Sigmundsyni vitnisburð né heldr sitt innsigli um kaup þeirra Jóns og Guðmundar Ólafssonar á Reykjum, Aðalbóli og tólf hundruð í Hreiðarsstöðum, sem bréf þar um gerð útvísa, með öðru, er bréfið hermir.

AM. 240. 4to bls. 10, með hendi Jóns lögmanns Jónssonar c. 1592. — Skjalabók Landskjalasafnsins 94 4to bl. 84 a—b. með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600 (með ártali 1504). — MSteph. 56. 4to bls. 270, með hendi Snæbjarnar Torfasonar 1646.

secundus.

er hond biskupz olafs hi(allta)s(ouar) ðá þai ordi

skrifat.

Það [giorum nier¹) einar oddsson godum monnum vit-

1) [giore eg⁹⁴.

urligt með þessu míjnu opnu brefi að a torfustodum í midfirði á almenniligu hieradzþingi sör biörn jónsson suo felldan bokareid að hann hefði aldri sinn vitnisburd utgefð og eeki helldur sitt jncigli jóni sigmundssyni vm það jarda-kaup sem jón s(igmund)son og guðmundur olafsson haufdu uid keypst [þrimur¹] adalholi og reykiu og xije í jorðunni hreidarstodum epter þui sem bref þar vm [gior vtuijsa²]. oe það lagði hann í sinn eid að hann hefði aldri sitt jncigli vt gefð jóni sigmundssyni huorki vm þennan vitnisburd ne anan þessum monnum hiaverondum

grijmi jónssyni

asgrimi þorbiarnarsyni

biorgolfi magnussyni

og morgum odrum godum monnum.

Og til saninda hier vm sette eg mitt jncigli með fyrr greindra manna jnciglum firir þetta vitnisburðarbref skrifað á skardi í langadal sunudaginn næstann firir festum barnabe apostoli anno domini millesimo quingentesimo quinto.³)

705.

9. Júní 1505.

í Hjarðarholti.

DÓMR sex manna útnofndr af Arnóri Finnssyni, kongs umboðsmanni milli Hvitár og Hítarár, nm framfæri Atla Atlasonar.

Dómasyrpa Jóns Hákonarsonar á Vatnshorni (d. 1748) skr. c 1608. — Afskrift frá c. 1700 er í AM. 911^c 4to b's. 115—116.

Ómagadómnr.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra senda Salamon Einarsson. Brandur Einarsson. Oblandur Grimsson. Oddur Magnusson. Guðlaugr Jónsson og þorsteinn þorlaksson. kuediu Gndz (og) sýna kunnigt giorandi at þa er lidit var fra hingad burd vors herra Jehsu christi .∞. d og v ar manudæginn næstaü fyrir festum Sancte Barnabe Apostuli í hiardarholli í stafhollzstungum a þingstad rielt-

1) 94; j 240. 2) [giortt vtuijsar 94. 3) quarto 94.

um vorum vær j dom nefndir af Arnori finnsyni kongs vmbodsmanni j millum hnitur j borgarfirdi og hitarar at skoda og dæma vm þann omaga sem atli heitir atlason og Gisli palsson sagdi sier olaugligañ(a) settañ vera. og veiddi og krafði nefndañ Arnor ad nefna dom yfir. huad hann skyllði af giora greindum omaga. Nu af þni ad það syndist þar fyrir oss. og suo vissum vier sialfir fyrir full sannindi. ad adurnefndur Gisli atti ecki suo micid fie ad hann ætti med laugum fram ad færa þennañ fyrrsagdañ omaga. þo ad hann væri honum nocknd skylldur. Þui leijst oss honum þessi omagi olaugliga færður verid hafa j allañ mata. J annari grein stendur suo j laugum. ad ef omagie kemur á hendur manni vtan laugmannz vrskrnd edur þingmanna-dom. giori huort er hann vill lati fara á hæl aptur. ella til þings. og meti þingmenn hnort færa skal. þui ad suo profuda og fyrir oss komnu dæmdum vier opt nefndañ Gisla palsson med riettu mega flytia þennañ adurskrifadañ omaga á þann sem á hann flutti. og þar vid skiliast. Enn ef of-riki þannar bonum eptir ad lata greindañ omaga. þa dæmdum vær hann med riettu mega nidur setia þennañ tittskrifadañ omaga hia þeim manni skylltum omaganum sem med var þa þessi omagi var honum færður. og seigia af sjna abyrgd og hann þar uid skylldañ. Og til sanninda hier um setium vier fyrnefndir domsmenn vor Jansigli fyrir þetta doms brief. Skrifad á aukrum j hraunbrepp á Mirum fimtugæginu næsta fyrir jonsmesso baptiste a sama Ari sem fyrr seigr.

706.

11. Júní 1505. á Mel í Mjófirði.

VITNISBURÐE um skyldleika þeirra hjóna Jóns Sigmundssonar og Bjargar Þorvaldsdóttur frá Grundar-Helgu.

AM. 240. 4to bls. 14—15, með hendi Jóns lögmanns Jónssonar c. 1593 — MSteph. 56. 4to bls. 972—73, með hendi Snæbjarnar Torfasonar 1646.

Það giorum uier þorsteinu gudmundssou. helgi joussou. prestar. asgrijmur þorbiarnarson og helgi sigurdsson. leikmenn. godum mounum kunigt med þessu voro opuu brefi að bergliot sigmundardoter sagði þar fyrir oss að gyriðdur steindor(s)dotter faudursyster sijn hefði reiknad og talid ætt þeirra biarnar og Jugigerdar. Sagði gyriðdur odrumeginn

bioru einarssou.

þá kristinu biornzdottur.

þá solue(i)g dotter kristinar.

þá jon s(igmunds)son sonur solueigar.

enn audru megin.

Jngigierdur Þorsteinzdottur sem halldin var og saugd syster biaruar eiuarssouar.

enn sonur Jngigierdar Jon

fader þorualldz. enn þorualldur fader

biargar.

Og reiknadi þessa somu ætt fyrir mier broder asgrijmur sem aboti var á þingeyrum og sagði þessa ætt sanna og suo skyllða vera epter þui sem ædur er reiknad og suo þetta folk skyllt hafa kallaz huort uid annad. sagði bergliot þar fyrir oss þessu að allðri tuijmælis orkad hafa uema það væri talad epter vplesning Jonz S(igmunds)sonar brodur sijnz. Sagdist huu sagt hafa Joni S(igmunds)syni og Solueigarsyni brodur sijnnum adur þionskaparkaup þeirra biargar gieck fram að hann mætti hana ecki eiga þui þau væri skyllð. spurði hann mig hueria hann skyllði eiga. enn eg sagði honum það mier þotti lijkast. nu að þessu vudertauludu sem áður er skrifad sor bergliot sigmundardotter fullan bokar eid fyrir sira Joni þorgilssyni sem þá var profastur j huuavatzþingi. Sagði bergliot j sijnnum eidstaf og sor að þesse ætt hefði suo verid reiknud og halldin af sier elldri uonnum og allðri tuijmæli æ leikid fyrr enn Jon Sigmundsson hefði þar vñ talad seirna enn þau biorg bundu sinn þionskap. lagði bergliot það j sinn eidstaf að hun suæri þann eid huorki til aufundar vid Jon brodur sinn. eigi fyrir peninga edur vinskaf edur hrædslu. heldur fyrir full sanindi og þessi ætt hefur suo verid halldin. og fyrir ætt heilagrar

kirkiu. og moder þeirra Jonz og bergliotar hefði sagt þessa ætt suo skyllða vera. epter þessu ollu sor bergliot fullann bokar eid sem adnr er skrifad.

Og til saninda hier vm setium vier fyrr skrifader menn vor Jnncigli fyrir þetta bref er skrifad var j mel j mid-firdi jn festo barnabe apostoli anno domini m d v.

707.

16. Júní 1505.

á Hólum.

VITNISBURÐR Einars Oddssonar, að Illugi Guðmundsson sör þess fullan bókareid, að hann hefði aldrei sitt bréf eða innsigli útgefið Jóni Sigmundssyni fyrir neinn vitnisburð á æfi sinni, og aldrei hefði hann innsigli átt og eigi heldr leyft Jóni Sigmundssyni að grafa nndir sínu nafni.

AM. 240. 4to bls. 10—11, með hendi Jóns lögmanns Jónssonar c. 1592. — Skjalabók Landskjalasafnsins 94. 4to bl. 34a, með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600 (með ártali 1510). — MSteph. 56. 4to bls. 270, með hendi Snøbjarunar Torfasonar 1646.

Tertins.

á þni ordi er handskrift biskup olafz.

Eg einar oddsson kongz vmbodzmadr¹⁾ j hunauatz-þingi giore godum monnum viturligt með þessu mijnn opnu brefe ad ærum epter gudz burd [m d og v²⁾ áá á manu-daginn næstan firir festum barnabe apostoli³⁾ á hofi j vatzdal sor Jllugie⁴⁾ Gudmundsson firir mier suo latandi bokar eid ad hann hefði alldri sitt bref eða jncigli vt gefid joni s(igmunds)syne firir neirn vitnisburd á æfi sinni og alldri befdi hann jncigli att og eigi helldur leyft joni sigmunds-syne ad grafa jnncigli vnder sijnu nafni þessum monnum nærverundum⁵⁾ er hann sor þennann eid [brandnr þorlaks-son og signrdur hallkielsson.⁶⁾

Og til sanninda hier vīm setti eg mitt jncigli med fyrr

1) — man 94. 2) [1510, 94. 3) þ. e. 9. Júní 1505. 4) 94; laugi (!) 240. Sbr. Morðbréfabækling 1592. 5) 94; nærverandi 240. 6) [Brandr Dorlaks-syne og Sugurde hallkielssyne 94.

greindra manna þeiglum fyrir þetta vitnisburðarbref skrifad á holum j hialltadal viku sijdar en fyrr seger.

708. 19. og 20. Júní 1505. á Hólum.

DÓMR tólf klerka útnefndr af Gottskalk biskupi á Hólum um sakir þær, sem hann bar á Jón Sigmundsson.

AM. Apogr. 3879 „Ex originali lögmannsens Pals Jonesonar Wida- lin“ (AM). 12 innsiglagöt voru á frumritinu. „En um 4 þau sidursta göten synest sem aldreit muni þar i hafa þveinger dregner vered. þó er það eigi öldungis vist“ (AM). Öll innsiglin, nema 3. og 6., voru dott- in frá. — Meðal Apogr. 3963 er afskript af dómi þessum eptir trans- skripti á pappir 9. Aug. 1592. — Ean fremr eru afskriptir af þessum dómi í AM. 240. 4to bls. 1—7, með hendi Jóns lögmanns Jónssonar c. 1592; í Landeskjalasafni 94. 4to bls. 37—41 með hendi Jóns lögmanns Sigurðssonar c. 1600, — og MSteph. 56. 4to bls. 265—269, með hendi Snæbjarnar Torfasonar á Kirkjubóli 1646. Sbr. Nr. 700, 704, 706 og 707.

Þath giorum uier broder nichulas prior a modruvöllvm. jon þorgilsson. gydmundr jonsson. jon finnbogason. olafur klængsson. jon jonsson. gunnar þordarson. hallvardr biarn- arson. steingrimr bessason. halfdan narfbason. hallr gudvards- son og hallr hallvardsson. prestar hola biskupsdæmis godvm monnum uiturligt med þessv voro opnv breñ. at þa er lidit var fra hingatburd vors herra jesv christi 1000. d. og fimm ar a holvm j hialltadal. fimtvdagenn næsta fyrir jonsmessv baptiste vm svmaret vorum vier j dom nefnder af uorvm nadvgum herra og andaligvm faundur herra gotskalk med guds næd biskup a holvm. ath dæma vm þa akærv er bisk- upenn kærde til jons sigmundzsonar ok j stefnunni stod. þui ja nomine domini amen dæmdvm vier stefnavna logliga og jon sigmundzson logliga fyrir kalladañ hier j dag. var og stefnan svarin og þat at jon sigmundzson var svo nærr ath hann matti heýra ef hann villdi. Enn fyrir fýstv grein er j stefnavnni stod og biskupenn kærde til jons sigmundz- sonar at hann hefði at hallda fimm eda sex maluytv ku- gillde er hann hafði eda let hafa fra jorvynni kuivm j nord-

uraardal j borgarfirdi og biskupenn sagdi hann j ongv frelsi haft hafa greind kngilldi vpp æ fimm ár enn biskupen sagdizt heimt hafa at jone og feingit ecki. þui dæmdum vier fyr skrifader prestar jon sigmundzson skýlldugañ at luka aptur fyrrsavgd kugilldi med laga ævexti biskup gotskalk eda hans logligvm vmbodsmanni at næstum fardogvm epter komanda. nema jon sigmundzson leidi .ij. loglig uitni jnnan manadar at heyrðum dominvm. at hann hafi fyrsogd kugilldi aptur lvkt þeim sem med logvm atti at taka.

J annarri grein kærði biskupen til jons sigmundzsonar at hann hefði halldit sex kvgilldvm vpp æ þriv ár. er sira sigmundr fader jons var biskupenum skýlldvgur j reikningsskap og hafði lofat at lvka biskupenvm. þui dæmdvm vier jon sigmundzson skýlldugañ at luka aptur kngilldin med leigyburdi jnnan halfs manadar at heyrðvm dominvm biskupinvm eda hans vmbodsmanni. nema jon leidi .ij. loglig uitni jnnan halfs manadar at heyrðvm dominvm. at hann hafi avngva peninga tekit epter fodnr sinn sira sigmund davdan.

J þridiu grein er biskupinn kærði til jons sigmundzsonar vm vtlavsner af þeim alkirkiv jorðvm sem jon sigmundzson hafði halld æ. var þat ein nott fyrir vididals- tvngv. ij fyrir nwp. ij fyrir mærsstadi. og .ij. fyrir vrder. reiknadizt þetta fiortan hvndrvt og gamall vxi at avk er biskupinn sagdiz feingit hafa jone. enn fyrir þessa akærv biskupsins til jons sigmundzsonar dæmdvm vier jon skýlldvgañ at lvka biskupinvm eda hans vmbodsmanni adr nefndar vtlavsner og vxaverd jnnan xliij. daga at heyrðvm dominvm. nema jon syni med logligvm vitnvm. at gistingarnar hafi verit til reidu at hverri þeirri kirkiv sem biskupinvm bar at gista enn jone sigmundzsyni bar at svara fyrir eda svara lata. eda peningarner npp bodner at logvm æ hverri þeirri kirkiv jorðv sem adr erv nefndar og jon sigmundzson atti fyrir at svara þa biskup gotskalk hefer ridit j sina visitacione. enn ef honum fallæzt vitni. þa dæmdvm uier biskupinum. xv. merkur j sitt fullretti af sierhverri greindri

kirkiv jorðv sem greindr jon sigmundzson hefer eigi vtlavns-
ernar lukt. eða gistingarnar halldit. fyrir rangligt halld æ
vtlansnunvm. eða fyrir missvñ gistinganna.

J fiordu grein er biskupinn kærði til jons sigmundz-
sonar at hann hefði ecki lvt biskupstivnd sína retta vpp
æ sex ær at til greindu hvndrad hundrada j iardagozi og
at auki otivndat allt lavsa goz. þni dæmdvm vier fyrir fyrr-
greind tivndarhavld. þriggia marka sekt vpp æ eð fyrsta
æred og tvigillda tivndina. enn vpp æ annat æred sex merk-
ur og tuigillda tivndina. enn fyrir þat þridia æred sem jon
sigmundzson lukti eigi greinda biskupstivnd af adnr nefndv
gozi favstv og lavsv. dæmdum uier epter þui sem kristiñ
rettur vt visar. fallit under kong og biskup adr greint goz
j favstv og lavsv. nema jon sigmundzson leidi .ij. logliga
hreppstiornarmenn j hverivm hrepp þar sem hans goz liggia
faust og laus. og sveri þat med fvllvm bokareidi at greindr
jon sigmundzson hafi vpp sagt eða upp lated segia æ hrepp-
stiornarþingi æ hausten sína retta tiundargiord og hann hafi
logliga latid æ lita sína peninga epter þui sem login skipa.
skal og jon leida þav avnnvr .ij. loglig vitni at hann hafi
meta lated. lvt eða upp bodit med logvm greinda biskups
tivnd af adrnefndri peningahæd j rettan eindaga epter þui
sem kristiñrettur vtvisar þeim sem taka hefer att at log-
vm. og at þessvm vitvm leiddvm fyrir biskupinvm eða
hans vmbodsmanni jnnan. xiiij. daga at heyrðvm dominvm.
dæmdvm vier jon sigmundzson vidskilin greinda tivndarsok.

J fimtu grein kærði biskupinn til opt nefndz jons sig-
mundzsonar at hann hefði at ser tekít kirkivnar vegna j
uididalstungu biskupstivnder þær sem minne erv enn eýrer
og alla þa tivnd sem minne er enn skiptitivnd og fallit hef-
er i vididalstungu kirkivsokn og allt petursfe j savmv kirkiv
sokn. enn eigi golldit þann eýri solvnodar. sem koma skýlldi
fyrir greint petursfe og biskupstivnd. og eigi halldit þann
skilmala sem giordr hefer verit vm greinda tivnd og pet-
ursfe og registrvm þar vm giort vt visar. nv saker þess at
þessi solvvodareýrer hefer eigi golddinn verit. dæmdvm vier
tit nefndañ jon sigmundzson skyldvgañ at tvigillda aptur

þann solvvoðar eyre fyrir hvert þat ær sem honum hefer borit at svara fyrir kirkiyna í vididalstvingv fyrir suo morg ær sem hann hefer at sier tekit eða taka latid greinda tivnd og petursfie. hier med dæmdvm vier sina¹⁾ þriggia marka sekt fyrir þann solvvoðareyre vppæ hvert ær sem hann hefer eigi lvtkur verit sidan jon sigmundzson atti at svara þessvm eyre. hvorv. adra²⁾ romakirkiv fyrir þann hluta sem koma skýlði fyrir petursfie í greindvm eyre. enn adrar .iij. merkurnar fyrir biskupstivndarhlutan í sama eyre. og jon sigmundzson fallinn í þann fyrir rangligt halld æ þui fie sem koma skýlði fyrir romaskattinn. og skýlldugañ at taka skript og lavsn af biskup gottskalk eða þeim hann til skipar.

Í settv grein er biskupinn kærði til jons sigmundzsonar at hann hefði eigi halldit þa saatt og sama er vm var talat og samþýkt af ollvm prestvm a almenniligri presta-stefnv heima æ holvm epter biskup olaf latinn sem gud hans söl nadi vid sira sigmund favdur opt nefndz jons vm þat forbod er hann var í settur fyrir sin brot af biskup olafi. var sv lofan sira sigmundar vegna jons sonar hans at jon skýlði alldri motstadligur vera heilagri holakirkiv eða hennar formonnum huorke med ord ne verk opinberliga eða leýniliga. enn ef jon helldi eigi þenna sama eða satt þo þat veri eigi med handsolvvm giort vid sira sigmund fodur hans. þa skýlði hann vera í sama forbodi sem biskup olaf hafði hann adur í sett. kom fram fyrir oss í domenn opid bref skrifad vnder nafni jons sigmundzsonar at hann medkendizt hann hefði lofad sira jone þorvaldzsyni er þa var officialis holakirkiv at vera henne hlydenn og hennar formonnum og í ongvvm hlvtvm ne greinvvm henne motstadigur vera. enn saker þess jnciglis sem þar var fyrir heingt og os leizt vnder nafni jons vilhialmssonar enn eigi sigmundzsonar. kvomv þar og tvav opin bref med heilvm og hangavndvm jnciglvvm er suo voro latandi. at þesser tveir menn er suo heita jllhugi gudmundzson enn annar biorn jonsson. hefði

1) 8963; siga 8879 (1). 2) adrar 8963.

svarit fullaþ bokareid hvorr þeirra j moti sinn incigli sem jon sigmundzson skýlldi vpp a þa junciglad hafa. at þeir hefði þav allðri vt gefit og allðri lofa(t) jone sigmundzsyni þav at grafa eda grafa lata. þui dæmdvm nier þat bref sem skrifat var vnder nafni ions sigmundzsonar eñ annars manns jncigli var fyrir heingt fullt falsbref og ongyva magt hafa og eiugi onnvr hans bref þav sem hann hefer og kirkivna ahrærer hvort þav erv moti eda med hvort sem þau hafa fram at bera leiker eda lærder. nema þav ein sem skilviser menn sveria epter sinvm junciglvn eingin onnvr hvorki forn nie ný þui hann ma ongra vitna nie brefa niotandi verda. sem nockvt falsbref giorer. nv saker tveggia falsbrefa sem vpp a hann hafa verit svarin og þess ens þridia sem vier sialfer saym og yferlasvm sem j dominvm voro. kom þar og ecki þat fram fyrir oss at jon sigmundzson hefði logliga leystr verit af fyrirskrifdv forbodi. lýsti og biskupinn þar fyrir oss at jon sigmundzson hefði ecki halldit þa satt og sama sem adr er skrifvd. þui dæmdvm vier hann fallenn aptur j sama forbod sem hann var adr j settur af biskup olafi og skýlldvgañ at taka skript og lavsn af biskupinum jnan siovdar at heýrdvm dominvm.

J siovdv grein er biskupinn kærði til tit nefndz jons sigmundzsonar. at hann hefði keypt og fest vísvitandi biorgv þorvalldzdotter fiormenning sinn at frændsemi. kom fyrir oss opid bref med junciglvn suo latanda at berliot sigmundardotter hefði talit ætt þeirra biarnar einarssonar og jngigerdar systur hans. hafði bergliot talit odrv megin biorn einarsson. þa kristinvi biornsdotter. þa solveigv dotter kristinar. þa jon sigmundzson son solveigar. enn odrv megin jngigerdr þosteinsdotter¹⁾ syster biarnar einarssonar. þa jon sonr jngigerdar. þa þorvalldur sonr jons. þa biorg dotter þorvalldz. hafði bergliot sagt at gýridr fodursyster sin og jons sigmundzsonar hefði þessa somu ætt suo talit og reiknat fyrir sier. suo og hafði bergliot sagt at broder

1) „Þetta þosteins. er ritad med öðru bleki gulara enn því sem þ brofenn er. Enn hönden virdest mier vera hin sama. Er audsýnolega utskafed ord. sem staded hefur þar sem þetta þosteins. nu stendr“ (AM.).

asgrimr sem varð aboti a þingeyrvm hefði þessa somv ætt sagt og talit sanna og svo skýllda vera eptir þui sem adr er reiknat. og suo þetta folk skýllit hafa kallæzt hvert vid annat og alldri tvímælis orkat. hafði bergliot sagt jone sigmundzsyni brodur sinvm. adr hann keypti biorgv þorvalldzdottur at hann mætte hana alldri eiga þui þav veri skýlld. hafði bergliot sigmundardotter svarit hier at fullaþ bokaroid fyrir jone þorgilssyni er þa var profastur j hynavatzþingi. hafði bergliot sagt og svaret at þessi ætt hefði svo verit reiknvt og hallden af sier elldrvm monnum og alldri tvímæli a leikit fyrr en jon sigmundzson hefði þar vm talat seinna enn þav byndv sitt hionalag. kom þar og j domen fyrir oss tveggia manna vitne med sverdnvm eidvm at þav jon sigmundzson og biorg þorvalldzdottur hefði lyst fyrir sier adr þav byndv sitt hionalag at þav veri skýlld og mætti ecki eigazt. þui dæmdvm vier med fyllv doms atkvædi sanna og logliga frændsemi þeirra j millvm jons sigmundzsonar og biargar þorualldzdottur eptir þui sem þav hafa medkendz og vitue hafa vm svarit sem adr er skrifat. Nv fyrir þetta þeirra ologligt hivskaparband sem þav hafa byndit sin j mille j meinbvgvm adr greiuder menn jon og biorg víjsvitandi j moti heilagrar kirkiv logvm og rette og an lofi vors helgazta fodur pafans j rom. þui dæmdvm vier þav atskilin þui hivskaparbandi sem med þeim hefer giort verit þui þat matti alldri med logvm saman bindazt. enn fyrir þa ofdirf(d) og lagabrot sem optnefndr jon sigmundzson hefer gert víjsvitand(i) j fyrr skrifdv hivskaparbandi og nidrat suo kirkivnar logmali. og vier vitvm ongvn fyrr dirfzt hafa j moti vors helgazta fodur pafans orlofi. þui dæmdvm vier jon sigmundzson skýlldvgaþ at giallda .xv. merkur hola domkirkiv fyrir fyrrskrifat lagabrot. enn fyrir fyrstv barneign j savmvm meinbvgvm getid hafa verit adrar .xv. merkur. enn fyrir adra barneign .xxx. merkr. fyrir þridiv barneign. sem þav hafa att sin j milli jon og biorg. lx. merkur. enn fyrir þlonystvtekivr vpp a suo morg ær sem verit hafa sidan hann batt þenna sinn hivskap j sogdvm meinbvgvm skýlldvgaþ at giallda .lij. merkur fyrir hvert

ared sem hann hefer þionustvna tekit j svo storri ohlýdni. enn fyrir hvert .xvj. daga halld sem hann hefer j kirkiv goingit .xij. ára. enn fyrir hvern svnnvdag og postula messvr og adra helga daga .vj. avra. enn fyrir hvern rvmhelgan dag. xvij. alner sno opt sem hann hefer j kirkiv goingit an logligrar lausnar. og fallinn j bann af sialfv verkinv og skýlldvgañ at taka skript og lavsn af bisknpinnm heima a holvm jnnan fiortan daga at heýrdvm dominvm. skal jon sigmundzson hafa golldit allan þenna sakeýri hid sidazsta at næstvm fardogum nema bisknpinn vili leingr bida. og at ollv svo profvðv sem nv hefer hier fyrir oss komit med brefvm og vitnvm. hofvm vier þetta dæmt. Ok til sannenda hier vm settvm vier fyrr skrifader prestar vor juncigle fyrir þetta domsbref er skrifat var a holvm j hialltadal fostudagen næsta fyrir jonsmessv baptiste vm sumarit a sama are sem fyrr seger.

„Utan a þennann dom hefr herra gudbrandur ritad med eigen hende“ (AM.):

Biorn Einarsson	Jngegerdur Þorsteinsdotter
Kristin B(iorns)d(otter)	Jon
Solveig	Þorvalldur
Jon Sigmundsson	Biorg.

Mein þau sem biskup goskalk hieilt vera ð milli Jons Sigmundzsonar og Biargar Þorvalldzdottnr. þeim er so hattad:

J fyrstn hafa þeir sagt ad þan hafi verid samboriñ syðkin Biörn Einarsson og Jngegierdur. og Grundar Helga hafi þeirra moder verid og fader Jonkizere Einar. Þá Jon Sigmundzson gat það aptur borid og bevisad osatt ad vera. þá lagn þeir upp ad hun væri þosteinsdotter. dotter eins presta j Sanrbæ. og Grundar Helga hefdi ðtt þessa Jngegerdi j hordomi vid prestinum. Hier nm ber þetta vitne. ad j brefabok biskup gottskalks med hans eigin hendi. þar nefnist þessi Jngigerdnr¹⁾ Einarzdotter²⁾. og so hefr hier verid skrifat med fyrsta j þenna dom. Enn þá sn lygirann aptur. hafa þeir skafid j burt Einarz³⁾. enn skrifad j stadin Þosteins.²⁾ so sem þetta fals má enn hier lioalega síð

1) Jngibiörg, Apogr.; AM. leðrétti. 2) Svo undirstrykað i Apogr.

og merkia j þessum domi j þessu orde Þorsteins.¹⁾ Þvi skammest þeir sin að tala um falsbrief uppa Jon sem slikt hafa giört. j soddann male.

Þetta medkiennist eg

Gudbrandur Th(orklaks)s(on)

Anno 1590.

709.

1. Júlí 1505.

á Öxarárþingi.

FINNBOGI lögmaðr Jónsson staðfestir Hvammsdóm Arnórs Finnssonar frá 19. Sept. 1504 um öreiga leiguliða og skuldalúkning þeirra.

Dómasyrpa Jóns Hákonarsonar á Vatnshorni, og er þetta skr. c. 1640.

Eg Finnbogi Jonsson Logmann nordan og vestan a Jslandi Giori Godum monnum kunnugt að Eg hefí sied og yferlesid þennañ sama dom sem hier fyrer ofan skrifadur Er huorn Arnor Finnsson mier nv samstundis syndi sem hliodrar vm skullder Aureiga vid þeirra husbændur edur landzdrottna og vm þa peninga sem adrer menn ættv hia þeim thil fodurs Eða Byggingar. J þridia mata hliodandi vm þa peninga sem Born leigvliðanna hia þeim þeirra²⁾ forelldrúm ættv. Nv af þuj mier list soddan adferd giord moti Logunum ad þeir sem sijnum husbændum Eiga skullder ad luka taka fodur og leigia kugilldi Annara manna añ sinna husbænda leifis eða samþyckis þeim til obærilegs skada. Lika virdist mier það ovidurkuæmilegt. ad Born aureiganna hafi sijna peninga frij. Enn Landeigendurner Eckirt. Hef Eg jnuvirdvlega skodad og Rannsakað þetta domz Bref og list mier það skiællegt og rogsamlegt og Epter Logum giort vera j Allañ mata. þuj at til kolludum logættvmonnum og odrum godum monnum og mier samþickianda segi Eg adurgreindur Finnbogi Jonsson logmann j Gudz nafni med fullum laga vrskurdi þennañ sama dom og domz Bref sem³⁾ hier fyrr

1) Svo undirstrykað í Apogr. 2) krassað í og ógreinilegt. 3) fúð úr hðr.

skrifad er staudugañ og loglegañ með öllum sínum greinum och articulis. og obrigdanlega halldast eiga hiedan af. Og til sanninda hier vm þricki Eg mijnv venivlegv Jnn-cigli hier vnder þann j dag Julj a auxarærþingi Anno M . d. og v. ar.

710.

17. Júlí 1505. í Kaupmannahöfn.

NORRGS rikisráð dæmir Keyæ wan Alefeldæ frá hirðstjórn á Íslandi fyrir þær sakir, er Henrik riddari Krummedige kærði til hans konungs vegna, að hann hefði farið frá Íslandi án vilja konungs, að hann hefði gerzt þjónn annara meðan hann var fógeti á Íslandi, að hann hefði ekki gegnt konungs stefnu og að hann hefði tekið við páfafé þar í landi, sem hann dæmist til að skila aptur.

Ríkisskjalasafu Dana „Island & Færøe“. Supplem. I, 1. Frumrit á skinni. Fjögur innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en nú eru 3 af þeim dottin frá.¹⁾

Norgis Riigens Raads dom offuer Keye wan Aleveldhe 1505.²⁾

Vii efterscreffne Gautho met gudz nade erchebiscop i Trundhem. et cetera. Karll aff samme nade biscop i Hammer. Jon Powelssøn prouesth i Marikirckæ i Oslo. Niels Henrichssøn Ridder. Norgis Riigis Raadh Giöræ witterligt foræ allæ. at aar effther gudz byrd m d quinto torsdagen nesth effther diuisionem apostolorum her i Køpnehaffn wor skicket foræ oss welbyrdigh man her Henrick Krummedigæ Ridder och framsettæ ock forægaff paa høgboren förstis vegnæ Her Hans met gudz nade Danmarchs. Suerigis. Norgis et cetera konningh wor kærestæ nadige herræ hworledis Keyæ wan Alefeldæ som hanss nade haffde tilskicket. tilltroet och befallet hans nadis och Norgis krones Landh Yslandt. haffde draget och giffuet sigh ther aff landith vden

1) Bréf þetta hefir ríkisskjalavörðr. Dana dr. juris V. A. Secher verið svo góðr að bera fyrir mig staf eptir staf saman við frumritið.

2) Aptan á bréfinu með samtíða hendi.

hanss nadis wilgæ och befallingh och at han haffdæ sagdt en annen sijn tiennestæ then stundt. han hanss nadis foget wor paa forskreffue Yslandtt. och sameledis fremsettæ for schreffne her Henrich Krwmmedige. at wor kære nadige [Herræ ha]ffde honnom steffndt at mædæ foræ oss her i Kopnehaffn om forskreffne sagher och skyllingher och ther om stande Hans nade till rettæ och ey mæthe hand her eller nogen annen paa hans vegnæ. och kerdæ och forskreffne her Henrick paa hanss nadis vegnæ. at hans nadæ war foræ kommet. at han skuldæ befatthæ sikh met wor hellestæ faders pawens penningæ ther paa landith och ther i rettæ settæ forskreffne her Henrick paa wor nadige Herris vegnæ. om forskreffne Keyæ wan Alefeldæ burdæ her effther at haffuæ eller beholdæ forskreffne Yslandt. Ther paa sagdæ wii swo at forskreffne Keyæ wan Alefeldæ ey bør lengher at haffue eller beholdæ forskreffne Yslandt men at hans nade maa tillskickæ en annen godh. troo man till hanss nadis foget och embitzman paa forskreffne Yslandt, som hanss nadæ och landith kan være gaffnlich och nyttigh och at forskreffne Keyæ bør till rettæ ath standæ. om han nogher ther paa landith haffuer vforretteth. och fyndis och. ath han haffuer fanget eller noget befatthet sikh met wor hylleste faders pawens penningæ. tha bør hannom och ther foræ ath standæ till rettæ och holdæ wor kærestæ nadige herræ och landith ther aldeless vden skadæ.

Giffuet aar. dag och stadh som forskreffuet staar.

Vnder worstæ inseglæ.

711.

28. Júlí 1505.

í Skálholti.

STEPHÁN biskup í Skálholti kvittar Helgu húsfreyju Guðna-dóttur um þær fésektir, sem hún varð honum skyldug vegna Torfa heitins Jónssonar (í Klofa) bónda síns um það, sem Torfi hafði orðið misfara við guð, heilaga kirkju og biskup, með þeim greinum er bréfið hermir.

Bisk. Skalh. Fasc. IV, 11, frumrit á skinni. Öll (5) innsiglin eru dottin frá. — AM. Apogr. 2553.

giorningsbref helgu huspreþju við biskup
Stephan. bref vm kolldukinn og kolbeinsey.

Ver steffan með guds náð biskup j skalholtti giorum godum monnum kunnegt með þessu uoro opnu brefj. að sub anno gracie M d v. jn profesto sanctj olafj regis et martiris j skrudhusinv j skalholtj at helga gudnadotter hefer giort oss nægelsi fyrir þær fiarseckter sem hon varð oss skýlldug uegna torfa heitins jonssonar bonda sins eptur þui sem hon batt sig j suar fyrir um þat sem hann hafðj misfara ordit vit gud og heilaga kirkiv og oss. hofum wier uppborit j fiarseckter af hennj hier fyrir jordina kolldukinu j marteinstungu kirkia sokn j holltvm og kolbeinsey er liggur j þiorsa til æfenligrar eignar og frials forrædis með ollum þeim gognum og giædum sem greindum jordum fylger og fyllgt hefer at fornu og nýv og hon og erfingiar tyrnefnðz torfa urdu fremzt eigandj at huortueggia fyrir .xxc. Jtem hier til nockut silfur. suo og hofum wier upp borit xxje j uor afgiolld. hefer hon lofad oss hier til xje og x aurnum þar til j afgialld og sakeyri enn þo stendr til miclu meira eptur þui sem domuren ut ulsar. enn fyrir hennar audmýkt og goda epturleitun hofum wier gefit hana kuitta og bennar erfingia og epturkomendur um adur skrifut afgiolld og fiarseckter sem j domenum standa. Og til lýckta eru leiddar ath luctum xje og x aurnum þar til j afgiolld og sakeyri sem fyrr stendur skrifat. Jtem hofum wier og gefit Eysteinn brandsson j henar ualld um þat sem wier hofum til hans ath tala.

Woro þessir menn við adur greindan giorning herra arne með samre náð abotj j videy. sira gislj jonsson og sira eysteinn jonsson. jon bondj sigurdsson. og settv sin jnsigli með voro jnsigli fyrir þetta giorningsbref og kuittnar skrifad j sama stad degj og arj sem fyr seigir.

712.

20. August 1505.

á Grýtubakka.

31. Janúar 1506.

á Grund.

Dómr útnefndr af Finnboga lögmanni Jónssyni, að Bessi Þorláksson sé ferjandi og flytjandi fram til Noregs á kóngs-ins náðir, þar hann hafði fullu bætt og sátt gert við Magnús Hallsson um víg Halls Magnússonar, sonar hans, er Bessi hafði ófyrirsynju í hel slegið.

AM. Faac. XXXVII, 81, frumrit á skinni. Af 12 innsiglium eru nú 3 innsigli fyrir bréfinu.

Domur bessa þorlákssonar.¹⁾

Ollvm monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra. senda. stville magnusson. petur loptzson. jon jonsson. jon þorsteinsson. þorðr þorsteinsson. stefað ketelsson. sigurdvr sigurdzson. stephan ingimundarson. flovent þorarens-son. hallr arnorsson. jon sueinsson ok sveinvnge andresson Q. G. ok sina. kvnnigt giorandi. at þa er lidit var fra guds burd. þvsvnd. fimm hvndrvth ok fimm ær. miduikudagenn næsta epter marivmessv fyrri æ grýtvbacka j hofdahverfi. æ logligv avrvarþingi. vorvm vier j dom nefnder af ærligvm manni finnboga jonssýne logmanni nordan ok vestan æ jslandi sem þa hafði kong(s)ins sýslv og vmbod ýfer þingeyi- arþingi. at dæma vm þa víglýsing er þar fram kom vegna bessa þorlákssonar at hann hefði oforsyniv j hel sleigit hall magnusson. var þar svarið fyrir oss nattstadr bessa ok svo víglýsing hans epter þui sem login til skipa. dæmdvm vier þessa greinda víglýsing logliga ok fvlmektuga epter bokar- ennar ordvm j allað handa mata vtan landz ok innan. þar epter samstvndis j stad ok degi uoro vier j hia savm ok heýrdvm æ. at þorlákvr þorsteinsson ok besse þorláksson af einne alfv. enn magnus hallzson fader hallz heitens magnussonar af annarri giordv ok medkenndvzt med fvlhv handa- bandi. at þeir hefði fullkomna satt giort. upp æ fyrr nefnt mannzslag hallz magnussonar. vm febætur j gioldvm ok gridasavlv ok greinder menn þorlákvr ok besse hefði lvkt

1) Utan á bréfinu með gamalli hendi.

ok æ nefnt vegna þratt nefndz þessa adr nefndvm magnusi hallzsyni. suo myékla peninga med settvm salastefnvm sem magnusi vel likadi at taka j giolld ok bætur epter hall heitenn magnusson son sinn. hier med gaf ok selldi nefndr magnus sogdvm þessa þorlakssyni grid ok fullan frid fyrir sier ok ollvm odrvm avrfvm ok epterkomendvm hallz magnussonar. aulnvm ok obornvm fyrir þetta opt nefnt mannslag. med ollvm þeim greinvvm ok skildaga sem logmalit skipar og skyrer at grid eiga fyrir mannslag at seliazt epter logvm. hier epter dæmdvm vier titnefndañ þessa þorlaksson ferlanda ok flytianda fram æ kongsins nader til nøreges sem login til skipa fyrir nefnt sakferli.

Ok til sannindi¹⁾ hier vm settvm vier fyrr nefnder domsmenn vor jncigli fyrir þetta domsbref skrifat æ grvnd j eyiafirði lavgardagen næsta fyrir marivmessv kertamessv. are sidar enn fyrr segir.

713. 6. September 1505. á Möðruvöllum.
GRÍMR Pálsson lofar Haldóri frænda sínum Sigmundssyni tuttugu hundraða jörðu og tíu hundruðum í þarflegum peningum, ef hans heiðr við ligr.

AM. Apogr. 565, með hendi Árna Magnússonar „Ex originali sira Hannesar á Snæfollum. Sigilli fragmentum appensum est“.

Þat giore ek grimur pälsson godum monnum kunnigt med þessu minu opnu brefe at ek hefeloðad Halldore frænda Sigmundssyne .xx. hundraða iordu og þar til x hundruðum í þarflegum peningum fridum og fridurtum ef hans heidur við liggur. skulu þesser peningar viser nær þorf at geingur. er þetta sumt gíof fodur mins heitins en sumt mitt tillag. uære hann vel maklegur þo meira väre fyrer skulldskapar saker og sinar þionustu. Og til sannenda hier um setta ek mitt incigle fyrir þetta bref er giort var æ Maudru-

1) Sve.

vollum í Eyafirði laugardagin næsta fyrir mariumessu sid-
are þa er lidid var fra guds burd þushund fim hundrud og
fim ar.

714. 9. September 1505. á Sveinsstöðum.

Dómr útnefndr af Einari Oddssyni kongs umboðsmanni í
Húnavatnsþingi um peningamál þeirra Guðmundar Indriða-
sonar og Ásgríms Þorbjarnarsonar.

Landskjalasafn 94. 4to bl. 2^a—3^a með hendi Jóns lögmanns Sig-
urðssonar c. 1600. — Landsbókasafn 873. 4to bls. 56—57, skr. c. 1620.

Annar Domur wm sama mal.¹⁾

Aullum monnum sem þetta Brief sia (ður heyra senda²⁾
Sygurdur Dadason. Brandur (inarsson. Brandur Olafsson.
Halldor Sugurdsson. [Halldor Jonson³⁾. Sugurdur Juarsson.
Arngrimur Liotsson. Marteinn Jonson. Sueinn Þorfinnson.
Þordur Clemensson. Naríe Jngemundarson og Jon Olafsson
kuEDI Guds og vora kunnugt giorande ad þa lidit var fra
Guds Burd 0 d og fimm Aar þridiudaginn næstañ fyrir
krossmesso vñ haustit æ Sueinstodnm j Vatnsdal þingstad
rettum vorum vier til doms nefnder afærligum dandemanne
(inare Bonda Oddssyni er þa hafde mjus herra kongsins
syslu og vmbod j Hunavatsþingie til ad ekoda og dæma
vñ þa akiæru sem Gudmundur Jndridason kiærde þar til
Asgrims Þorbiarnarsonar. Handsanlndn þessir menn sig vnd-
er dom vid greindañ valldsmann suo vier saaum vpæ. J
fyrstu kiærde Gudmundur Jndridason til Asgrims ad hann
hefde og hielde pepinga konu sinnar Jngebiargar Jllnga-
dottur er henni hefdu til erfda fallit epter faudur sinn og
modur. J annare grein kiærde Gudmundur til Asgrims vm
þau xv og xx^c er Asgrimur æiknade kuinno sýna Þor-
biorgu Brandsdottir hafa gieft sier j flordungsgiof epter þui

1) D. e. mál Dórdar Dórdarsonar og Ásgríms Þorbjarnarsonar. Sjá
dóm frá 3. Júní 1494 (DI, VII, Nr. 273). — Domur Einars B(onda)
vñ arí og giof 873. 2) Olafur Halldorsson b. v. hér 873. 3) [sl. 873.

Briefe Jnciglalausú sem hann hler synde fyrir oss. Syndist þar og Eingiunn fíarvogstur þeirra í millnum og eij heildur epter Jllauga Þordarson dandañ er adur hafde atta¹⁾ Þorbíorgu Brandsdottir. Þui í fyrstu dæmdum vier logligt vnderlagit og Asgrim skyldugañ ad giallda heima ð steina Gudmunde Jndridasyni í hond edur hans logligum vmbodsmanne ad næstnum fardogum suo mykla peninga med loglig-Avegsti sem Gudmunnur feinge witni til ad epter stædi af peningnum Jngebiargar kninno sinnar í gard Asgrims. Skilldu þesse vitni leidast fyrir Einari Oddssyni kongs vmbodsmanne seinasta fyrir allra heilagra messo. skillde og Gudmunnur giora Asgrime Þod adur vitniñ leidast. Enn ef vitniñ leidast eeki. þa dæmdum vier Asgrim skyldugañ ad leggja fram fie sligtt er hann vill og vinne ad fyllañ Bokareid og ij skilríkir menn med honum þeir sem kunnngast ma til vera vñ þat mal. ad Jngibiorg Jllngadotter hafe þa sligtt er hun æ í arf epter faundur og modur og hann medtok. skillde hann vinna þennan eid fyrir Einari Oddssyne [kongs vmbodsmanni²⁾] seinast fyrir jolafaustu og giori Gudmunde Þod. í þann tíma adur hann suer eidinn. Enn vñ fiordungsgiofina dæmdum vier Asgrim skyldugañ ad leida ij loglig vitni fyrir greindum valldsmanne seinast fyrir fardaga nn í vor ad Þorbíorg kunnna hans hafe gefit honum fiordungsgiof vr peningum sýnum ollnum suo þeir heyrðn. Enn ad þeim leiddum þa dæmdum vier til Laugmans huortt hun mætti riottliga gefa þessa fiordungsgiof vr erfdagosse edur eij. Edur huortt Asgrimur skal eignast Týndargiof vr pening(un)um ef hin kann ad³⁾ þregdast. sno og huorsn mickil Týndargiofiñ skal vera. Skal þetta reyntt vera fyrir Laugmanne ed seinasta æ alþinge ad snmre.

Samþyckti þennañ dom med oss fyrgreindur valldsmann Einar Oddsson setiande sitt jncigle med vorum et cetera.

1) att 878. 2) b. v. 878. 3) tvískrifad í a.

715. 10. September 1505. á Hrafseyri.

VÍGSLU- og aflátsbréf kirkjunnar í Ögri í Ísafirði, útgefið af Stepháni biskupi í Skálholti.

AM. Apogr. 964 „Ex orig. communicato a Paulo Jonæ Vid[alino] (er fra Ögri)“. Páll Hákonarson lýsir innsigliinu. — AM. Apogr. 1420 (afskript gerð eptir sama frumriti).

Ver Stephan med gudz nad biskup i Skalholti heilsum ollum godum monnum þeim sem þetta wortt bref sia edr heyra kærliga med gudz kvediu og vorri. kunnigt giorandi. ad i heidr wit allzvalldanda gud. iungfrv sanctam mariam guds modr. og hinn heilaga petrum postula. hofum wer vigt kirkiuna i augri i isafirde med þeim maldaga sem hun hefer adr haft at fornu og nýgiu. hier med hofum wer gefit i gudz trausti og heilagra postula. petri et pauli og modur worrar heilagrar kirkiu ollum rett skriptudum og idrandizt synda sinna. xl. daga aflat þeim monnum ollum sem vitia greindrar kirkiu med gudhræzlu eda godfýsi fyrir bæna saker eda pilgrimsferda. heyrandi þar Æssur eda nockur gudlig embætti. Jtem þeim sem retta sinar hialpar hendr til gagns eda goda um upphelldi edr efling. smid edr bygging greindri kirkiu um messuklædi. skruda edr önnr ornamenta. lýsing. vax. reykelsi. vid. eda adra nytssamliga hluti. i hvert þat sinn er þeir giora eitthvert af fyrrnefndum hlutum eda ódrum þuillikum. þa seigium wer þeim til adr greint .xl. daga aflat. þeim og sem lesa pater noster og ave maria vid þritekna hringing a morna og á kveld. Jtem þeim sem liosta æ briost sier. þa er presturinn seger i Æssunni nobis quoque peccatoribus. suo og þeim sem fylgia Gudz likama. þa hann er borinn i processione eda til siukra manna. Jtem þeim sem standa vid predican. suo og þeim sem ganga um kirkiugardinn og lesa pater noster eda ave maria fyrir kristnum saalum. item þeim sem færa lios eda vatn til messu eda þiona til Guds embættiss. Skipum wer ad kirkiudagurinn se haldinn drottinsdag hinn næsta fyrir bartholomeusdag. Og til sannynda hier wm festum wer wortt innsigle fyrir þetta bref. skrifad æ hrafseyri i arnarfirde. midviku-

dag hinn næsta epter nativitatem beate Marie virginis.
anno domini millesimo quingentesimo quinto.

716. 10. September 1505. á Hrafnseyri.
VÍGSLU- og aflátsbréf kirkjunnar á Álptamýri í Arnarfirði út-
gefið af Stepháni biskupi.

AM. Fasc. XXXVII, 25, frumrit á skinni. Tvö innsigli hafa verið
fyrir bréfinu, en þau eru nú bæði döttin frá.

Þetta er aflatzbréf Tvma. [og kirkiuvixlubref
vm kirkiuvijgslu a alptamyre.¹⁾ a alftamyre Anno 1505.²⁾
Ver Stephan med gudz nad biskup j skalholli heils-
um ollum eodnum monnum þeim sem þetta wort bref sia
edr heyra kærliga med guds kvediv og worri kvnngt gior-
andi ad j heidur vid allzualldanda gud. jungfrn sanctam
mariam gudz modr. hofum wer vigt kirkinna æ alftamyre j
arnarfirde med þeim maldaga sem hun hefer adur haft at
fornv og j vorvm registro³⁾ stendr skrifad. hier med hofvm
vær gefit j gudz trausti og heilagra postula petri et pauli
og modur vorrar heilagrar kirkin ollum rettskriptudum og
jdrandiz sinna synda .xl. daga aflat þeim monnum ollum sem
vitia greindrar kirkiu med gudhræzlv eda godfysi fyrir bæna
saker eda pilagrimskerda heyrandi þar messvr eda nockur
gudlig embætti. jtem þeim sem retta sinar hialparhendr til
gagns edur goda vm vppheldi edr efling smid edur bygging
greindri kirkiu. vm messuklædi. skruda edur annr orna-
menta. lysing. vax. reykelsi. vid edr adra nytsamliga hlnti j
huert þat sinn or þeir giora eitthuert af fyr nefndvm hlv-
vm eda audrvm þvilikvm þa segium wer þeim til adr greint
.xl. daga aflat. þeim og sem lesa pater noster og ane maria
vid þritekna bringing á morna og á kuelld. Jtem
þeim sem liosta á þriost sier þa er prestrinn segir j
messvune nobis quoque pec(ca)toribus. suo og þeim sem fylgia

1) Utan á bréfinu með samtíða hendi; frá [með mórauðara bleki.
2) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. 3) Svo.

gudz likama þá hann er borinn í processione eda til sívkra manna. Jtem þeim sem standa við predican. suo og þeim sem ganga um kirkiugardin og lesa pater noster eda ave maria fyrir kristnum saalum. jtem þeim sem færa lios edr vatn til messv edr þionar til gudz embættiss. suo og vigd-vm vær kross vors herra jhesu christi og mariv likneski aa greindri altamyrrar kirkiu og hofvm gefit þar .xl. daga af-lat til huors fyrir sig aff ollvm rettskriptvdm monnum þeim sem heidra pislarmark vors herra og sæla gudz modr mari-am. Skipvm vær ad kirkiudagurinn se halldinn sunnudag hinn næsta fyrir nativitatem beate marie virginis. Og til sannynda hier vm festvm vær wort jnnsigle fyrir þetta bref skrifad aa hrafseýri í arnarfirde miduikudag hinn næsta post nativitatem beate marie virginis. anno domini millesimo quingentesimo quinto.

717.

September 1505.

í Langardal.

STEPHÁN biskup í Skálholti gefr Jóni bónda Jónssyni Íslendingi orlof til að auka bænhúsið í Sauðlauksdal, svo að þar megi vigja saman hjón, skíra börn og leiða konur í kirkju, og skipar þar heimamannagröpt með þeim máldaga, sem greindr Jón hafði til lagt í kirkjuunar heimanmund.

AM. Apogr. 1827, afskript frá 1704, og segist Árni hafa feingið „þetta innlagt copiangrei“ „fyrrum á Jslandi fra Gudrunu Sal. Eggertadottur í Bæ. Er skrifud epter pappireblöðum in 4to er eg sä þar í Bæ. og ä voru Saudlausdalsbrefa copiar“. Neðan við þessa afskript stendr: „Þetta er Rlett copierad effter copiu í qvarta (!) a Saurbæ a Raudasende d. 28. Junij Anno 1704. Þorvardur Magnusson e. h. — Einar Palsson m. e. h.“ „Originallenn finnst nu hvergi skrifar Monsr. Ormur Dadason.“ (AM). Hjá þessari afskript liggur endrrit með hendi Árna Magnússonar, og er því fylgt hér um stafsetningu.

Vier Stefan með gudz nad biskup i Skalhollte giorum godum monnum kunnigt med þessu voru opnu breffe. at vier hofum gefit Jone bonda Jonssyne Jslendinge gott orlof til at auka bænhusit i Saudlaugsdal. i svo mata. at þar skule

mega vigia saman hion. skira born. og leida konur i kirkiu. Skipum vier þar og heimamanna grópt þegar kirkian er upp giör. og gardurinn er vigdur. með þessum Maldaga. sem greindur Jon bonde hefde tillagt i kirkiunnar heimanmund. Jn primis .xc. i iordunne Siglunese er liggur a Bardastrond i Haga kirkiu sokn. og þar til .ij. malnytu kugillde. Svo og skog i Trostansfirde til allra þarfenda þeim sem a greindre iordu bua. Skipum vier. at þar skule takast heima tollar aller og tiunder bonda og husfreyiu. og þeirra allra sem þar eru heimilesfaster. Svo og su tollvætt. sem adur hefer verit gollidin til kirkiunnar a Raudasande. Hofum vier und-erbundit oss. at giora fulla nægiu greindre Saurbæiar kirkiu fyrer kirkiu iordena og þa rentu. sem henne hefer adur til fallit [og] medkennumst. at vier hofum fullnad uppborit af adurskrifudum Jone bonda. Hier fyrer skal þesse vor skip-un og giorningur standa stödngr og obrigdeligr hier epter um alldr og æfe. Og til sannenda hier um festum vier vort innsigle fyrer þetta bref skrifat i Laugardal i Talkna-firde in festo virginis. anno domini millesimo qvingentesimo quinto.

Voru þesser dandemenn nær vorum giorninge. Sira Loptur Philippusson. Sira Are Gudlaugsson. Fuse bonde Dordarson. Þorolfr biskup Augmundzson og adrer dandemenn fleire.

718. 12. September 1505. á Mððruvöllum.
KVITTUNARBRÉF Þorvarðs Erlendssonar til Gríms Pálssonar um eignarþýti þeirra.

AM. 298. 4to bl. 93 b. 94. Bessastaðabók, skr. c. 1570. Ártalið er hér rangt 1515, sem ekki fær staðizt, því að þá var Þorvarðr dauðr. En rétt ártal stendr í svo látandi ágripi bréfsins í Svartskinnu MSteph. 27. 4to bls. 164 með hendi Benedikts lögmanns Þorsteinssonar c. 1730: „Anno 1505 þa siesat brief ad Þorvardur Ellendason lögmadur giefur Grim Paleson kvittann um gialld og peninga ad luktu Sotbergi er liggur hia Hafnarfyrde og nær 40 kugilldum og x vættum smiors“. — Apogr. 1750.

Bref vm Setberg æ alftanesi.

Það giorvm vier Gvnnlavgr helgason. Jon Stvllason. Jon gíslason. Þorleifr Snorrason. helgi ormsson. Valldi Þorvardzson. hermann hermannsson ok jon Eyvindsson godvm monnvm kvnngitt med þessv vorv opnv brefi. ad þa er lidit var fra gvdz burd 1505¹⁾ ar æ mavdrvvollvm j Eyaíafirdi favstvdaginn nærstan eptir marivmesso seirni vm havstíd. vorvm vier j hía savm ok heyrðvm æ. ad Þorvardr Erlindzson lavgmann svnnan ok avstan æ jslandi gaf med handabannði grim palsson avlldvngis kvittan ok akærvlavsan um það kavp ok gialld. er greindr grimr hafði adr greida latid ok greitt. ok þa amalsa vard vm það sem epter stod vid fyrr greiðan Þorvard. ok ad því lvktv ok holldnv er grimr þa greiddi. var það setberg fyrir svnnan land vid hafnarfiord. ok þar med ij. kvgilldi edvr ij huortt ed nærí. ij nættir smiors vr holum. leigur fra hangatungn vppæ .ijj. ar. var þetta allz .x. vætter. sagdist grimr hafa lukt Þoruardi adr .xxxíij. kvgilldi. heyrðum vær þa aunguau æskilnad þessara þratt greindra manna. helldr kom þeim alltt uel samann suo nær heyrðum.

Ok til sanninda hier um settum nær fyrr uefadir menn vor jnsigli fyrir þetta kvttunarbref ok gialldz er skrifat var j sama stad. deigi ok ari sem fyr seigr.

719. 19. September 1505. í Saurbæ á Rauðasandi. STEPHÁN bisknp í Skálholti geingr í fulla sátt og samþykki, bitaling og borgan við Andrés bónda Guðmundsson um þá vanvirðu og hugmóð, sem séra Hallr Ögmundsson hafði honum gert, sem tilheyrði legörðssök upp á hans dóttur Ólöfu Andrésdóttur, með þeim gjöldum og greinum, er bréfið hermir.

Eptir afskript staðfestri á Hólum í Hjaltadal 12. Júní 1704 af Halldóri Þorbergssyni og Jóni Jónssyni eptir frumriti, og var þá „þetta Bref með tueimur hangandi Jnsiglum“.

1) 1515, 238.

Vær Stefan með guds náð biskup í Skálholti gíorum goðum monnum viturlegt með þessu oru opnu brefne. at þá er lídít uar frá þingabírd uorz herra Jesu Christi þns- und fim hundrud og fimm ar. í litla stofunne í Saurbæ & raudasande. fimttudaginn næstañ epter Evfem(i)e virginisi.¹⁾ geingo vær til fulls sattmalz og samþickis við Andres bonda gudmundzson. um þá vanuirdu og hugmod sem sera hallur augmundzson hafde honum til gíortt. sem til heyrði legordz sauk vppa hanz dottur Olufu Andrezdottur. huat vær geing- um í fulla bíjtaling og borgun vñ þetta sama mál. í sno fellðañ málta. At vær trúlofudum fyrir greindum Andrese at giallda honum vj tugur hundrada fyrir það sama mál með so ordnum frídleika og flievexti. at vær gýlldum þrattnefnd- um andrezi í þessa saumu peninga jordinn alla tungu fyr- ir tuttugu hundrud. er liggur í raudasandsþrepp í Saurbæi- ar kirkiu sokñ. er gíjsli Jonsson feck oss þar til fullrar eignar með handabande. með ollum þeim gognum og gæd- um sem greindri allri jordu fylger og filgt hefur at fornu og nyu. og hann uard fremst eigande at og þar til íj mal- nitu kugillde. og átta hundrud í friduirtum peningum. hier með lofadi Are andrezson uora uegna at giallda tíjttnefnd- um Andresi .xviije. í ollum goðum peningum. So og trúlof- udum uær vpp a sera Halls vegna og í Borgan geingum. at fyrir neffndur sira hallur skilddi giallda þrattnefndum And- resi vt af síjnum peningum xx^c. tíju malnitu kugillde oc íje. í ollum þarflegum peninge. og hafa golldit innnañ þrenna.²⁾ tolf mádnada sinn þrídiung a hueriu ári. nema þeim semde að firri væri golldit. gieck adur greindur gíjsli Jonsson til fulls handabands og traustrar trúlofunar. er oss selldi og fleck til fullrar eignar adur nefnda jord tungu að hann skilddi allañ adgang eiga að oss edur vorum peningum vñ greintt jardar uerd. Eun Andres gudmundsson ollungis kuittur og akiærulans og vídskilinn. um allan skada og skípti við þrattnefndan gíjsla Jonsson vñ adurgreindt jard- ar verd. hier með gafum uær firnefudañ ara Andrezson olld-

1) D. e. 18. Sept. 2) þra, hndr., sem eignl. er = þeirra, en vorðr eptir sambandinu að lesast = þrenna.

ngis knittañ og akærulansan uora uegna og heylagrar kirkinn um það sama fridbrot og fiesekt. er hann uard oss skilddngur fyrir þann sama averka er hann hafdi veitt sera Jone helgasini. oc ad þessum peningum ollum lucktum skilddi adurnefndur síjra hallur ollungis kuittur og ákærulans fri og frials fyrir optskrifudum Andresi. sonum hans oc ollum þeirra selskap.

for þesse uor giorningur fram i firrgreindum stad. þessum dandemonnum nærverondum. sera lopti filpnassyni. sera Eysteine Jonssyni. Jone Hallssyni. Joni sygurdssyni. er þa uar uor kiæmeistari. fvsa Bonda þordarsini. Eyolfve Bonda gujlasýni.

Og til meiri stadfestn og sannenda hier um settu þesser adur nefndir menn sijn þicgli med uorum þnsiglum fyrir þetta bref er skrifad uar i sama stad og áre. deigi síjdar enn firr seigir.

720.

26. September 1505.

á Þverá.

VITNISBURÐER um landeign Reykjahlíðar i Mývatnssveit.

Eptir afskript frá c. 1650 af Reykjahlíðarbréfum i Landaskjalasafni. Var þá „þetta bref med einu Þnsigli“.

Þad giori Eg Jon Magnusson godum (monnum) viturligt med þessu minn opnn Breffi ad Eg hefi verid heimilisfastur i reikiadal og vid mývatn og j odrnm hreppum j Þijngeyarþijngi meir enn lx vetra og hefer eg vitad fyrir full sannindi ad þeir dandimenn sem atthafa jordina reikiahlíjð er liggur vid mývatni hafa haft og halldid og sier eignad med jordunni og kirkinnni i reykiahljð auræfi oll atolnlanst fyrir anstañ fiallgarda þa sem næsta liggia vid mývatn fyrir austañ vatnid ad jokulsá og omerkinga alla millum Jlifsvatna og brædraklifs fyrir vtañ herddibreid. hefi eg og heyrnt mier marga skilvijsa ellre menn so seigia. ad þessi landareign hafi fylgt jordunni reykiahljð langt fyrir minna daga. so og sagdi mier minn fader ad hann hefði hier skilríjki thil lesid vñ fyrr sagda landareign. og þeir hefði þessa landareign haft og halldit sem reikiahlíjð hefði

att vīm hans daga. hafdi hann ix vetur og lxxx er hann deydi. sagdi hann þetta jtolulaust verid hafa vtañ þær kaplagongur sem bref og mǫldagar thil seigia er æ melana hefur haftt verid. Og thil sanninda hier vīm setta eg mitt jnsigli fyrir þetta vitnisburdarBreff giortt a þuera j laxardal þremur nottuñ fyrir mikels messu vīm haustid. anno domini 0. d. quinto.

721. 10. Október 1505. í Múla.
 VITNISBURÐR Þorkels Magnússonar, að Steinn Snorrason og Jón sonr hans hefði lagt .xl. marka, er Steinn var skyldugr Ólafi biskupi á Hólum og Hólakirkju, upp í jörðina Dæli í Svarfaðardal.

AM. Fasc. XXXVII, 23, frumrit á skiani, og er innsiglið fyrir. — AM. Apogr. 3405.

vm dæle j suarf(ad)ardal 1505.¹⁾

Þat giorer eg magnus þorkelsson godum monnum kunnigt med þessu mínu opnu brefe at eg heyrde stein snorrason lýsa þui optsinis fyrir mier og fleirum odrum at hann hefde lukt og feingid til fullrar eignar .xl. marka upp j iordena dæle j suarfadardal biskupi olafe og holakirkiu fyrir þau sakaferle er hann hafde brotligr ordid og nu epter hann frafallinn lukte og skipade jon snorrason hans laugligr erfinge þessu²⁾ somu skulld upp j adr nefnda jord dæle. og til sanninda hier um set eg mitt jncigle fyrir þetta vitnisburdarbref er skrifad uar j mula j reykiadal faustudagin nesta fyrir festum reliquiarum. anno domini. 0. d. quinto.

722. 13. Október 1505. á Varmá.
 DÓMR útnefndr af Þorvarði lögmanni Erlendssyni og sýslu-

1) Utan á bréfinu með gamalli hendi. 2) Svo.

manni í Kjalarnessþingi nm sektir og bætr eptir Hans Etin, útlendan mann, er Árni Eiríksson í hel sló.

Dómabók í 4to bla. 262—264, úr safni Jóns háyfirdómara Péturssonar, skr. c. 1630—1640. — Ágrip af þessum dómi er í Landsbókasafni 6. Fol. bl. 281, skr. c. 1680.

Dómur w̄m wjg.

Ollum monnum sem þetta brief sia edur heyra sendum vier Olafur Asbiarnarson. Jon Sugurdsson. Þorleifur Jons-son. Olafur Olafsson. Lógriettmenn. Ormur Sigurdsson. og Jacob Brandzson Q(uediu) G(uds) og sijna¹⁾ knnnugt gloriandi. þá lidit var fra hingadburd vors h(erra) Jesu Christi M. D. v dr. þridind(aginn) næstan fyrir Calixti pana um haustid. á varmarþijnge í mosfellssueit. vorn̄m vier í dóm nefndir af Þornarde²⁾ Ellendssýne L(og)m(anni) snnnañ og austan á Jslandi og sýslumanni í Kjalarnesþijnge ad skoda og dæma. huorsn hafar sektir og bætur ad Ivkast skilldn eptir Hanns Etin vtlendskan̄ mann. er arnj eireksson í hel sló ofyrirsýniu. Beiddist lógmadrinn dómz á kongdomsins vegna og suo hins dauda. saker þess ad adilinn³⁾ malsinz þess vtlenska uar einginn hier í landi. þess og annarz ad sá í hel uar sleiginn. var hirdstioranz mann. og mijns herra kongsinz. og uar hier í landi um veturinn. fyrir þni dæmdum vier fyrr nefndir dómzmenn xvæ hædina á botunum. suo og nar vijglýsing suariñ og dæmd loglig. Enn sakir tilnerknadar. sem þar uar sýnd(t) og brieffat med ija vitnum og snarit eptir um vidreign og vidskipti greindra manna. Arna og Hans. ad þrátt nefndur Hans ueitte oft-skrifudum Arna morg banatilrædi. bædi í hoggum̄ og slögum̄. adnr enn Arne hofst handa. Þui dæmdum vier nidur skilldi falla þridiungnr af botnm fyrir greindan̄ tilverknad. Nn stendur sno í norri lógbok: Eff madnr verdur fyrir skiemdm saklaus. og hefnist sijdan̄ í reidinni. og þar til ija manna vitni skilríkra. þá vinnur hann á ogilldm manni. og á kongur annguan̄ xiett á þni. nie helldur sialfur hann

1) Svo. 2) Þornalld, hdr. 3) alinn, hdr.

huort sem hann fær sár edur adrar skiemder. Enn ef hann fær bana. þá sie vnder kongz myskun. Eptir málauoxtum.

Suo og dæmdum uier j sama dómj Jone Marteinssyne fyrir síjna vanvirdu og sársauka. er fyrr greindur Hanns veitte honum ije og annat ije j kongsins sakeyrir vegna arna og firr greinds Hans. Reiknast þá eptir af bótunum vije. Var þessi frijtleiki á bótunum. x st(ikur) klædiss fyrir j. ij Tunnur mðls¹⁾ fyrir j. fiorntíju asmundar annars hundrads fyrir j. xij merkur vax fyrir j. ij vudir fyrir j. og ije. j koplum. og suo ordna peninga. þridiungur lvkist af bótunum j vor j fardogum. annar ad hausti. Enn allt luekt á þridia arc. Skulu bæturnar standa virtar á þess heymile er taka á. þar til Brodir edur fadir koma til. sem Løgbok giorir raad fyrir um arf vtlendskra manna. vtañ af Danskre Tungu. Enn þegn dæmdum vier iije. sem Løgbok segir þar sem dómur vægir eptir málavoxtum þeim er misgiordi. og fellir ríett þess er fyrir vanvirdu vard þá ber og ríettara kongsins eptir þui at fella kongsins sakeyrir. þui suo giorir kongur vñ þegngillde. Enn vñ landsuist fyrr greinds Arna dæmdum vier til næsta auxararþijngz vndir skodan og alit xij lögriettumanna og Løgmanz vrskurd. huorsu há. edur huor hun skal verda.

Og til sannenda hier vñ et cetera.

723. 25. Oktober 1505. á Munkaþverá.
Simon Þorsteinsson fær Gottskalk biskupi á Hólum til fullrar eignar jörðina Fagraskóg á Galmaströnd, og kvittar um andvirðið.

AM. Fasc. XXXVII, 22, frumrit á skinni, og er innsiglið fyrir. — AM. Apogr. 8404. Frumritið er með sömu hendi og Fasc. XXXVII, 24. (Nr. 725)

vñ fagraskog 1505.²⁾

Þath giorer ek simon þorsteinsson godum monnum vitr-

1) D. e. malts. 2) Utan á bréfinu með gamalli hendi, nema ártalið, sem er með hendi frá 17. öld.

ligt með þessu minu opnu brefe ath ek hefuer feingit minum herra godskalk með gudz náð biskup a holum iordina alla fagraskog er liggr a galmastraund j maudrunalla kirkiusokn til fullrar ok æuinligrar eignar ok frials forrædis með aullum þeim gangnum ok giædum sem greindre iavrdu fagra-skoge fylger ok fylgt hefer ath fornu ok nyin til fialls ok fioru vðan mier ok minum erfingium enn vndir greindan biskup godskalk ok hans erfingia suo ok medkennunzst eck með þessu minu brefue at ek hefue fullt ok allt verd vpp borit suo ath mier vel a nægir suo sem vndir giorning ockarn ok handaband talat war godum monnum hiaveraundum. Ok til sanninnda hier vñ heinger ek mitt incigle fyrir þetta bref skrifuat a munkapueraa i eýafirde laugardaginn næstan fyrir festum apostolorum simonis et iude anno domini millesimo quingentesimo quinto.

724.

27. Október 1505.

í Stafholti.

BRÉF Stepháns biskups um skilmála í millum Einars Þórólfssonar og Vigfúsar Þórðarsonar um kaup á Hvanneyri í Andakil.

Máldagabók Biskupeskjalasafnsins hin gamla (=D 12) bl. 139 a—b, skr. 1601. — Landebókasafn 107. 4to bla. 418—419 með hendi síra Jóns Halldórssonar í Hitardal.

Hvanneyre.

Vier stephan með gudz náð biskup j skalholte gioruñ goduñ monnum kunnigt með þessu uoru opnu brefe ad vær giorduñ suo felldann skilmala oc kaupskap heima j skalholti morguñ godum monnum nærueruñduñ j milluñ Einarz þorolfssonar oc vigfusa þordarsonar með fullu hañda- bañde ad suo fyrir skildu mille ann(a)ra orda. ad huor sem keypte ad audrum jordina halfa huanneyre þa skylldde sa suara kirkiunne þar jnnstædu oc aulluñ audrum hennar reiknnijngskap fyrir beggia honnd. enn hinn sem selldde. skylldde vera vidskilla.¹⁾ frij oc frialz vmm greinndrar kirkiu

1) vid skillan 107.

jnnstædu og annann¹⁾ reiknijnngskap. nu af þui ad fyrrnefndur vigfus gieck af jordunne eptir sogduð skilmala þar fyrir giorum vier hann olldunngis kuittann og äkiærulaus ann fyrir oss oc olluð voruð eptirkomennuð. heilagrar skalholtzkirkiu formonnum rettuð vmm allann reiknijnng sagdrar [kirkiu huanneyrar.²⁾] oc til sannenna hier vmm þrycktuð vier vortt secretuð fyrir þetta kuittunnarbref skrifad j stafholte j stafholtztunnguð jn vijgilia apostolorum simonis et jude. Anno dominj M. d. quinto.

725. 29. Október 1505. á Munkaþverá.
Jón Þorsteinsson fær Gottskalk biskupi á Hólum til fullrar eignar jörðina Þórisstaði á Svalbarðsströnd og kvittar um andvirðið.

AM. Fasc. XXXVII, 24, frumrit á skinni, og er innsiglið fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 3406. Frumritið er með sömu hendi og Fasc. XXXVII, 22 (Nr. 723).

Vm þorastade³⁾

Þath giorer eck jon þorsteinsson godum monnum viturligt med þessv minu opnu brefue ath ek hefuir feingit minum verdugum herra godskalke med gudz nad biskupe a holum iordina þoristade er liggur a svalbardzstraund i svalbardz kirkinsokn til fullrar ok æuinligrar eignar ok frials forrædis med ollum þeim gaugnum ok giæðum eignum ok jtaukum til fialls ok floru sem greindre iordu þoristaudum fylgir ok fylgt hefuer at fornu ok nyð vndan mier ok minum erfingium. enn vndir nefndañ biskup godskalk ok hans erfingia. suo ok medkennunzt ek med þessu minu brefue. ath ek hefer fullt ok allt verd vppborit suo ath mier vel a nægir sem vndir giorning ockarñ ok handaband talat vár godum monnum hia veraundum. ok til sanniða hier vñ

1) allan 107. 2) [Hvanneyrar kyrkiu 107. 3) Utan á bréfinu með hendi frá 16. öld.

heingir eck mitt incigle fyrir þetta bref skrifuat a mvnka-
þuera i eyafirde miduikudaginn næstan fyrir allra heilagra
messu anno domini millesimo qvingentesimo quinto.

726. 8. Nóvember 1505. á Hlíðarenda.

NARFI priór á Skriðu selr Vigfúsi bónda Erlendssyni jörðina
alla Yztaskála undir Eyjafjöllum fyrir jörðina Snotrunes í
Borgarfirði austr og nokkurt lausafé.

AM. Fasc. XXXVII, 28, frumrit á skiani. Af 4 innsíglum er nú
citt fyrir. — AM. Apogr. 2884.

vm snotrunes.¹⁾

Þat giorum uier sira ion markusson. nikolas þorgils-
son. ion sveinsson og runolfur arnason godum monnum vit-
urligt med þessv voro opnv brefvi. at þa er lidit var fra
hingatbvrð vors herra ihesv christi þvshvnd fimm hvndrvd
og fimm ar. æa hlidarenda j fliotzhlid lavgardaginn næsta
fyrir marteinsmessu vm vetrenn vorvm vier j hia savm og
beyrdvm æa ord og handabañd þessara manna. prior narfva
af skridvklavstri af einne alfv. en vigfvs bonda ellendzson-
ar af annare. faldizt þat og skildizt vñder þessv þeirra
handabañdi. at nefndur prior narfve sellde adur greindvm
vigfuse iordina alla halfa yzta skala er liggr vñder eyia-
fiollum j holtzkirkiv sokn. med ollvm þeim gognum og
gædum. rekum og skogvm sem greindre halfre iordv fylger
og fylgt hefer at forav og nyiv. og adr greindr prior narfve
vard fremst eigande at med lögum. vñdan sier og sinvm
epterkomvndum. hier j mot gaf opt nefndr vigfus fyrr skrif-
udum prior narfua. halft fimta hvndrad j iordvne snotru-
nese er liggr j borgarfirde j avstfiordvm j myra kirkiusokn.
med ollum þeim gognum og gædum sem greindum iardar
parte fylger og fylgt hefer at forav og nyiv. og titt skrif-
adur vigfvs vard fremst eigande at med lögvm. og þar til

1) Utan á bréfinu með gamalli hendi.

sex maľnytv kvgillde flogur hvndrvd j navtvm og saudvm. og fim huđrvd j varninge. skylldu þesser peningar gialld-
 azt at næstvm fardógvm nu er kemur. prior narfua. eda
 hans logligum vmbodsmanni. en varningren at sumre vm
 kavptid. skyllde þratt nefndur vigfus hallda fyrr skrifadre
 halfre iordv yztaskala til laga. en prior narfve svara laga-
 riptingvm. svo og skylldi opt nefndr prior narfue hallda til
 laga greindvm iardar parte snotrvnesi. en titt skrifadur vig-
 fvs svara lagariptingvm. Og til sannenda hier vm og meire
 stadfestv setti prior narfve og vigfvs elleđdzson sin inn-
 cigle med vorvm fyrr nefndra manna innciglum fyrir þetta
 iardakaupsbref er skrifat var j sama stad. degi og are sem
 fyrr seiger.

727. 30. Nóvember 1505. á Kirkjubóli.

VITNISBURÐR að Tunguskógr í Botnsdal fram frá Eyrar-
 skógi hafi verið hafðr og haldinn eign kirkjunnar á Kirkju-
 bóli í Skutulsfirði.

AM. Fasc. XXXIX, 25, transkript á skinni frá 17. Sept. 1603. —
 Afskript eptir sama transskripti er og í prófastabókinni úr Ísafjarðar-
 sýslu (IBfél. Kh. 79. 4to bls. 220) með hendi séra Hjalta Dorsteinsson-
 ar í Vatnsfirði frá c. 1690. — AM. Apogr. 861.

Þat giori eg Gudmundr Audunarson godum monnum
 uiturligt med þessu mijnu opño Brefi. ad eg medkennunst.
 ad eg hefi werit wistfastr vngur og gamall hia fautr mijn-
 um og minna wegna sialfz j tuńgu j skutulsfirði. So og
 medkennunst eg. ad ec wissa kirkiubolsmenn hafa og hallda
 kirkiunnar eigñ eda jardarinnar þar kolagiord og skogar-
 haugg sem þeir willdu j tuńgu skóg j Botzdal. fram fra
 Eyrarskogi. Og allðri hefi eg hier nockud tuijmæli a heyr-
 t. a medań minn fader atti og eg og ockrer forelldrar. Og
 til sanninda hier vñ setta ec mitt Jnsigli fyrir þetta witt-
 isburdar Brief huertt er skrifat war a kirkiuboli j skutuls-
 firði Andreamessu um weturinn arum eptter Gudz burd
 M D og v aar.

728.

1505.

á Ánabrekku.

VITNISBURÐAR Sigurðar Dadasonar um eingi frá Hesti í Hvanneyrar landi í Andakil.

AM. Apogr. 1785 eptir koplu með hendi Páls lögþingisskrifara Gíslasonar. „Þetta bref með einu þinnigle“.

Ad Hestur eige ecke Einge j Hvanneyrar lande.

lð medal kyrkiu brefanna.

Það giðre eg Signrdnr Dadason godum monnnm kunnugt með þessn minn opnn brefe ad eg medkiennist ad eg var á Heste j Borgarfirde á vistum nppa tvenna tolf mannde. hafde eg þð iijj vetur um tvtngt. Einn nn hefur eg tvo vetur um lx. var Þorlaknr magur minn þa Eignarmadur á Heste. Eignade hann Heste Einge j Hvanneyrar kirkiu jörd. Einn þar var þð mðrg ordræda um ad þeir sem a Hvanneyre vorn. ad þeir villdu ecke þad hallda. sagdist og áður greindur Þorlakur þar og ecke skial til hafa utan sögusögn annara og veniu. Svo hofe eg og ad geima mðrg kanpbref fyrir Heste og gietur þess hnorge þar j þeim ad Hestur eige nocknrt jtak j Hvanneyrar jörd og eru þð lxxx vetra gömnl ednr meir. Ok til sannenda hier um sette ek mitt þinnigle fyrir þetta vitnisburðarbref skrifad á anaþrekku j Borgarfirde arnm epter gudz bnd 1505 dr.

729.

1505.

Dómr sex manna útnefndr af Finnþoga Jónssyni, lögmanni norðan og vestan á Íslandi, nm kröfu hans til Þorgrims Þjörnssonar upp á jördina Haga í Árskógssókn, er Eiríkr Loptsson hafði átt, síðan Sveinn Sumarliðason, sonarsonr Eiríks, þá Gnðrún dóttir hans, því næst Gnðriðr Finnþoga-dóttir, og nú taldi Finnþogi lögmaðr sér.

AM. Fasc. XXXVII, 89, frumrit á skinni skorið sundr ad helmingi, og er síðari helmingrinn glataðr. — AM. Apogr. 627 (eptir þessu skerta frumriti).

Vm haga.¹⁾

Deim [godum monnum.²⁾ sem ath þetta bref síðá edr heýra sendá magnus þorkelsson. hauskolldur R[unolfsson jon] sigmundzson Quediu guds og sina kunigt giorandi ath sub ano. m^o quingentesimo quinto á fl[mtudaginn ærskogar] strond worum wer j Dom nefnder af ærligum Dañdi manni finboga jonssyñi. Logmanni fyrir nordan og ue[stan æ jslande ad skoda og rannsaka] huert (af) eda fullkomna magth hafá skyldi su heimstefna sem þar fram kom fyrir oss. birt og bokud s at þorgrimur biornsson war stefndr lögligri lagastefnu af finboga jonssyni logmanni heim til haga til ættra [andsuara. kom þar fram fyrir oss bref vnder inn]ciglum jons gudlaugxsonar fusa hallzsonar og orms jonssonar. sua latanda at þeir uissu at eirikur lo[ptzson atte þessa somu jord haga] ok greind jord fell sidan sueine sumarlidasyne til arfs og eignar eptir eirik afa sinn. og epter þessum eig[narvitnum taldi fyrnefndur finnbogi greinda jord sier til arfs fallit] hafa epter gudridi dottur sina med þeim fleirum peningum odrum sem hyn ward eigandi ath af þeim peningum brefum festingum helmingxfelagi og fekaupi med æ kuednum loggíofum og handselldu samþycki sumar[lida eirikssonar] notta æ sagdum kaupmala greindum fram komnum og fullgiordum af³⁾ millum sueins sumarlida[sonar og gudridar finnbogadottur. enn þa er sueinn do] þa fell gudruno allr arfur epter faudr sinn suein Enn gudride epter gudr[unu enn] finboga epter gu[dride dottur sina]m og birtur fyrir oss greindum domsmonnum. hier til war þath suarid fyrir oss at þorgrimur medkeñdz hafdi fyr en hann war jonsson heyrði. kom fyrir oss af anare halfu bref med jnciglum upplesid sua latandi at sumarlidi eiri[ks-son] llt sagda jord haga gefid eda lugt eda adra skipun á giort gudruno arñadottur

1) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. 2) [tviskrifað. 3) Svo.

modr sira eiriks [sumarlidasonar] att. Og nu at ollum þessum profwm og skyrdum skilrikium sem hier fyrr hermer og fyrir oss kom at suo profudu mali [dæmdum vier stefnuna loglig]a og þorgrim biornson logliga fyrir kallada(n). J anare grein krafði og beiddi sagdur finbogi þorgrims eda hans vmb[odsmanns. enn hann kom eigi og einginn af hans hende. og því er þath] vor domur at wer dæmdum þorgrim skýlldugan at giallda kongi mork j stefnufall en sackar æbera vj a[ura enn finn]boga skylldugan at lata ij menn utt af þeim sem eignarvitnid hafa borit sueria epter sinum juciglum fyrir farda[ga] heima j hagðu at logheimili þorgrims og at þessum vitnum leiddum . Dæmdum wer med fullu doms[atkuæde] skal lata bera stefnuvitni og eignarvitni og sidan skipar hun domendum at dæma þeim jord sem brjgder og ep[ter] lög]manni til frials forædis og fullrar obrigdiligrar eignar alla adr greinda jord hagæ j arskogs kirkiu so[kn]bar at hafa og finboga rett tæk at sier jordin hagi nu at næstum fardagum vttan þorgrimur leide ij logl[ig uitni ad eiri]kur loptzson hafi sagda jord at sier lifanda gefid eda golldit eda anan ueg logliga wtti lat[id] skylldugan at færa og flytia eda flytia lata vnder sinn suarin bokar-eid og ij skiluisæa manna med honum iordin war logfest og stefnan æ logd [ef æckum er ur husum¹⁾ uttan hun hafi med logum undan geingit dum landabrigdis kapitula ef jord hefer manni at solum farit þa eigi huer uid sinn salðu at slick ueri xj ara og xx þa hann deydi og þessi brigd hefði sueine fallid fyrir alldrs sockum enn finbogi sagði þar n[ei til] sem fyr greiner at þath satt se og at þeim leiddum Dæmdum uer finboga skylldugan at syna loglig f. til dæmdum þorgrim skylldugan at giallda mork j ænbaug [finbogi¹⁾ gialldizt allar þessar s[æckter]

1) [Svo.

logligum vmbodsmanni og þar með aptur flytiz allr ologligur burtflutningur af jorðunne. Og til sanninda hier [vm setti adur greindur logmann sitt inn]cigli með worum jnciglum fyrir þetta domsbref er giort war j sama stad dag og ar sem fyrr seiger.

730.

1505.

Dóma sex manna útnefndr af Einari bónda Oddssyni [kongs umboðsmanni í Húnavatnsþingi] um kærur þeirra Þóris Þorsteinssonar og Bjarna, eiganda Böðvarshóla í Vestrhópi, um hlutarfögun, réttaryrði, kapalleigu og ábúðartöku á jörðu.

Add. British Museum 11, 242. 4to bl. 6^b, Söpdýngja síra Gottskalks Jónssonar í Glaumbæ, og er þetta skrifað 1545. — ÍBfél. Kh. 309. 8vo bl. 56—57, Öxnafellsbók með hendi Ara Magnússonar í Ögri c. 1620. — Landsbókasafn 69. 4to bl. 207, skr. c. 1640. — Ny kgl. saml. 1945. 4to bl. 177 b 178^a, með hendi Hannesar Gunnlaugssonar í Reykjarfirði 1666 (stutt ágrip). — ÍBfél. 125B. 4to nr. 175, skr. c. 1680. — Landsbókasafn 790. 4to bl. 132, skr. c. 1690. — AM. 211^a. 4to bls. 73—75, skr. c. 1700.

vj manna domur [vīn förgun a¹) hlut.²). riettaryrde³)
[og kapalleigu.⁴) datum [M. d. v.⁵) ar.

Vorum vier j dom vtnefndr af ærligum manne Einare bónda Oddssyni [vm þær saker er Þorer Þorsteinsson kærde til Bjarna n.⁶) at hann hefdi fargat fiskvm af hlut sinum. [[er hann [atti at roa⁷) firir hann at halfu.⁸) dæmdum vær bjarna hier firir lyrittareid. [oc hann sor hann⁹) [þar¹⁰) s'rax. at frateknvm fim fiskvm [eda grvnnvng¹¹) [ef fatækur madr hefdi komit ad honum.¹²)

1) aff 69; 2) [b. v. 69, 790. 3) [125; sl. hin. 4) [69, 790. 5) [309; ártalið er fúnað úr 11242. Hin hafa ártalið á ýmsa vegu: 1506, 69, 211, 790; 1550, 1945; 1555, 125. 6) [125; hin hafa: kærde Þorer til bjarna. Hvort „n“ á að merkja Nikulasson, Narfason. eða því um líkt, er óvist. 7) [veri 309. 8) [[ena hann atti hanz hlut ad halfu 125. 9) [huorn hann sor 125. 10) [hier nu samstundis 125. 11) [og einum grvnnvng 125; eða smagrúnnvngum 790. 12) [er hann hafdi giefid fátökum manne 125, 790.

Adra sok kærde Þorer til hans at hann hefði ecki golldit sier leign epter kapal er hann bygde honnm j uer.¹⁾ [huor færleiknr firir biarna drapst.²⁾ dæmdum vier biarna skylldugan at giallda honum³⁾ allt kapalverdit. [ef ei væri adr golldit⁴⁾ en⁵⁾ ongua leigu. vtañ þorer syne med vitnum andruvis [skilid vera.⁶⁾

Þa þridiv sok kærde Þorer til biarna at hann hefde byndit byrtv hris vr leigvjordv sinne. Syniade Biarne⁷⁾ þar firir med fyrsogdnm⁸⁾ eide.

Þa⁹⁾ fiordn sok kærde Þorer til biarna at kona hanz groa hefði sagt at hann hefde [myrt born sin¹⁰⁾ oc ætlade¹¹⁾ at myrda. dæmdum vær Þore skylldugan at leida tno loglig vitne jnnañ [tueggia manada¹²⁾ særra daga at þetta være satt. oc ef hann leidde uitnin þa dæmdum vier biarna sekan iij morkum vid kongdomen en iij morkum¹³⁾ Þore. Enn ef hann leidde ecki uitnen þa dæmdum vier Þore sekan iij morkum uid kongdomen en biarna iij merkr j fullretti.

[J annare grein¹⁴⁾ kærde biarne til Þores at hann hefði kallat sig mordinga. hafde biarne firir sier tueggia manna [vitne og¹⁵⁾ sogn [er baru¹⁶⁾ hier um. dæmdum vier biarna skylldugan at leida [þessi¹⁷⁾ .ij. loglig nitne [at þetta sie satt¹⁸⁾. oc Þore þa sekan iij morkum vid kongdomen. en iij [merkr¹⁹⁾ biarna [j fullretti.²⁰⁾

[Jtem²¹⁾ j annari grein²²⁾ kærde biarne til Þores at hann hefði flvtt sig fyr en hann atte halfum²³⁾ manude firir fardaga æ leigujord sina heim til boduardzhola. borit vt hey biarna. en sett²⁴⁾ sitt hey²⁵⁾ jnn j staden og misti biarne [þar firir²⁶⁾ iij lomb. dæmdum vier Þore skyllidngan at syna

1) 11242; vor, *kin*. 2) [b. v. 125. 3) b. v. 790. 4) [sl. 69, 790. 5) og þa 69,790. 6) [askilid 309. 7) Þorer 11242; *kin*: Biarne (og er rétt). 8) suornum 125. 9) b. v. 69, 790. 10) [mirgt Barn 125. 11) ætlad 69, 790, 125. 12) [manadar 309. 13) vid b. v. 125, 69. 14) [Hier epter 125. 15) [b. v. 69. 16) [b. v. 790. 17) [b. v. 69, 790. 18) [þau er þetta sannadi 309; þau er þetta vottadu 125. 19) [morkum vid 69, 790, 125. 20) [b. v. 69, 790. 21) b. v. 69. 22) [b. v. 69, 790; Hier med, *kin*. 23) j (= einum) 309. 24) b. v. 125, 309. 25) b. v. 125. 26) [b. v. 69, 125, 790.

lagafrelsi fyrir jordune ellegar sekan þrem morkum við¹⁾ biarna j fullrietti. en²⁾ konge mork oc biarna aptur lomben nu j haust. Skyldi þessi allur sakeyrir luktur at næstum fardogum at leiddum vitnum oc suo profudu mali.

[Samþykkti med oss þennañ vorn dom adur sagdur valldzmann.³⁾

Oc til sannenda [hier vm et cetera.⁴⁾

731.

1505.

SKRÁ um eignir Steinsholtskirkju, er síra Einar Ingimundarson, ráðsmaðr í Skálholti, afhenti, en Jón bóndi Magnússon tók við.

Máldagabók Biskupskjallasafnans hin gamla (= D 12) bl. 137a., skr. 1601 (nú í Landskjallasafni).

Steinsholt.

Anno domini. M. d. v.

Jtem lucte sijra einar jungemundarson radzmann j skálhollte suo myckla penijunga kirkiunne j steinshollte enu jon bounde tok uid magnusson.

x kyr .vij asaudar kugillde .iij. j gollduñ sauðuñ .ij naut .iij vetra gomul. .ij hesta fyrir .iij. hundrud .ij hrossin fullroskin.

Jtem junann gatta viij trog oll god. viij kerulld med skioluñ sum ný enn suñ forn. einn strockur .v trefot. j tinfat. .iij skerdiskar. .iij skalir. .ij spænic. nýr ketill þyckur oc þunngur er tekur flum fiordunga. eirnn. vij. marka pottur nýr. ný munnlog er tekur. viij. merkur vel. ein kannan. j bedur nýr. nýtt hæginnde. nyiar reckuodir. sterkt aklæde engelst gott. vpestoduker. er liggur ä half þridia tunna.

luckte hann kirkiunne j porcionem það sem fell a medann hann hiellt stadinn rodu kross med vndirstoduñ.

1) b. v. 125. 2) sl. 11242; og 69; b. v. 125, 790. 3) [b. v. 790. 4) [b. v. 211 og 69 að nokkru.

mariulijkneske. Olðfs likneski oc allt nýtt med stein oc gullfarg.

732.

[um 1505].

DÓMR Þorvarðs lögmanns Erlendssonar um réttaryrði Valda Hólmfastssonar við Eystein Guðmundsson.

Ny kgl. saml. 1945. 4to bl. 402 b með hendi Hannesar Gunnlaugssonar 1666. — IBfél. Khd. 79. 4to bls. 267—268 (mjög gagnþrepa og máð). Valdi Hólmfastsson kynni að vera bróðir Sveins. Sveinn er ungr, en þó fulltíða maðr 1521. Er enn á lífi 1558, og er þá gamall. — MSteph. 62. 4to bl. 182 a—b.

[Dómur um réttaryrði.¹⁾Dómur Þorvarðs [Erlendssonar lögmanns.²⁾

Beiddist Eysteinn Guðmundsson dóms á um það³⁾ orð, er Valdi Hólmfastsson talaði við hann á Borgarþingi. [Var Valdi⁴⁾ dæmdur rétt fangaður fyrir þessi þrjú fullréttisorð, sem var,⁵⁾ að hann hefði tekið peninga föður síns leynilega og opinberlega.

Var sú önnur sök, að hann hefði hlaupið burt úr sveitinni með móður sinni.

Það þriðja, að hann sagði að faðir sinn hefði verið dauður um morguninn, en Eysteinn kom um kvöldið.

Dæmdur⁶⁾ Eysteini sjöttareidur.⁷⁾ Síðan átti hann að gjalda fjórar merkur kongi fyrir [hverja grein þessa.⁸⁾

1) [sl. 79. 2) [lögmanns nm réttaryrði 79. 3) Þaug 79. 4) [Hann var 62, 79; 5) voru 79. 6) dæmt 1945. 7) — eið 1945. 8) [þessa grein hverja 79.

Síðasta klausa dómsins er svo í 62 :

Dæmdum vér Eysteini sjöttareid, hvern eið hann vann, og síðan dæmdum vér Eysteini fullrétti fyrir hverja grein þessa, og svo kongi liij merkur fyrir hverja grein þessa.

733. [um 1505].

DÓMSÁGRIP Þorvarðs lögmanns um réttaryrði.

Landsbókasafn 812. 4to bl. 52a með hendi Hannesar Gunnlaugssonar í Reykjarfirði c. 1660. — Ny kgl. saml. 1945. 4to bl. 146a og 402b með hendi sama manns 1666. — ÍBfél. Khd. 216. 4to bl. 4b, skr. c. 1660.

wrskurdur Þorvarðs lögmanns [um réttaryrði¹⁾

Talade Þórdur Jonsson við Gudrönu Andresdóttur þrisvar sinnum í Bile²⁾ að hún hefde þrvgad af honum peninga og var henne dæmt þar fyrir fullrette í hvortt sinn [fyrir hveria grein þessa¹⁾

734. [um 1505].

DÓMSÁGRIP Þorvarðs lögmanns Erlendssonar um geldfé, lambfé og fjallskil.

Landsbókasafn 812. 4to bl. 52a, með hendi Hannesar Gunnlaugssonar í Reykjarfirði c. 1660. — Ny kgl. saml. 1945. 4to bl. 146 a, með hendi sama manns 1666.

wrskurdur sama lögmanns.³⁾

Eftir þeirre grein hvor ed rýfur lögmanns [wrskurd edur⁴⁾] skipun. Þú dæmdum vier alltt geldfé og lambfé til fjalls sem að fornu hefur vered og wtgiorder halldest að 6 aura hafe hvor madur fyrir hundrad sauda sá sem fer á fjall. haust og vor. Enn ef sumer vilia láta hafa heima hið sier sýn lomb og geldfé. Þú svare eyrer af xx⁵⁾ hundrada jordum og so upp þadan. Og nefne til hreppstiðrar so marga menn wr hvorium hrepp að afriett-eñ sie fær.

1) [b. v. 216. 2) beit 1945. 3) D. e. Þorvarðs Erlendssonar. 4) [el. 1945. 5) 1945; 40, 812.

Lagfæringar og athugasemdir.

Bls. 2 og 630 (Nr. 2 og 597). Hinn 28. Júlí 1639 voru staðfestingarbréf þeirra biskupanna Godsvins og Sveins á Ásskirkju máldaga enn til, og fylgdu kirkjunni í Ási. Getr Brynjólfur biskup þeirra — eftir að hafa talið sjálfan máldagann og staðfestingarbréf Stepháns biskups — á þessa leið í visitaziubók sinni það ár:

„Pridia Biskups Gottsuijns staðfestande sama bref Biskups Sigurdar fundatoris templi daterad 1439 laugardaginn næstan effter Barnabæ dag (= 13. Júní) og vidhængande fiórda brefe Biskups Suejns med hans Jnn-sigle, ad oss sýnest, wt gefed ad Gylsbæcka 1470. festo Donati Marlyris (= 1. Marts) sem staðfester bæde máldaga Sigurdar og samþycke Gottsuijns“. — Bls. 4⁴, Hörglands l. Hörgslands. — Bls. 62 sína¹) l. sína²). — Bls. 11 Í blaðsiðutalinu hefir ekki komið út nema í (í stað 11) í sumum eintökum. — Bls. 59¹⁰. Í sumum eintökum hefir *i-ið* milli orðanna *suður* og *veitu* ekki komið út (= suðr í veitu). — Bls. 64³, naut- l. nantum. — Bls. 71¹⁴ a mið l. a. mid- Bls. 73⁷, Stepáns l. Stepháns. — Bls. 85¹¹, oc lonnguvijkur, stendr ad visu svo i handritinu, en ætti ad réttu ad vera: oc til lonnguvijkur. — Bls. 88⁵, accuratissmè l. accuratissimè. — Bls. 107 neðsta lína: jnn- gaungn l. jnngaungu. — Bls. 132¹⁸ bondi[i] l. bond[i]. — Bls. 159¹⁸ í fyrirsögn bréfsins: Andrési l. Guðmundi. — Bls. 181 í fyrirsögn ad Nr. 246: Brynjólfur Sigurðsson l. Brynjólfur Þorsteinsson. — Bls. 184³ *slyum*. Svo hefi eg lesið þetta orð, og eins þeir, sem siðar báru afskrift mína saman við frumritið. Sé það rétt lesið, hlýtr að hafa misskrifast í frumritinu: *slyum*, fyrir *seglum*. — Bls. 193¹⁸, guðmundzsonar l. guðmundzsonar. — Bls. 200—208 hefir blaðsiðutalið misprentast 300—308. — Bls. 218⁵, Nr. 280 l. 278. — Bls. 271⁴, xxu l. xxxu, og á næstu bls. (272) hefir ártal og blaðsiðutal efst í horni blaðsins haft sætaskipti. — Bls. 277² mm. osiginalnum l. originalnum. — Bls. 278 í fyrirsögn ad Nr. 324 hefir ártal misprentast 1496 fyrir 1495. — Bls. 281¹¹, Decs. l. Dec. Á bréfi Jóns dans Nr. 295, sézt ad sá Páll Jónsson, sem sýsluvöld hefir haft um þetta leyti í Ísafjarðarsýslu, hefir verið Páll á Skarði,

eins og til var getið. — Bls. 282₁₁, s[íer] l. s[íer]. — Bls. 285¹¹, gnduasyni l. gudnasyni. — Bls. 299, AM. 230. 4to l. AM. 238. 4to. — Bls. 305⁸, í fyrirsögn að Nr. 344: Oddsson l. Ólafsson. — Bls. 320. Bréfatalan hefir misprentast 258 fyrir 358. — Bls. 360⁴⁻⁹. Þó að svo sé orðað í niðrslagi dómsins, að Eiríkr Haldórsson skuli „réttfanginn vera, hvar sem hann náist utan gríðastaða“, er það þó, ef til vill, ekki svo víst, að hann sé á lífi 1497, úr því að dómrinn kallar hann Eirík „heitinn“, því að þetta getr verið lagaorðbragð af gömlum vana. Það bendir og á að Eiríkr muni dáinn vera, að síðari dóminum frá 30. Júní 1498 (Nr. 411) ber hér saman við fyrri dóminn, og nefnir Eirík optar en einu sinni Eirík „heitinn“. — Bls. 374₂, merantia l. mercantia. — Bls. 440, 441, 522 og 523 hafa ártöl og blaðsíðutöl efst í hornum skipt sætum. — Bls. 457⁷, Snæfulgsstada l. Snæfuglstada. — Bls. 496₆, Að Arnór l. Arnór. — Bls. 518₄, morteinsson (í sumum eintökum) l. marteinsson. — Bls. 527 í fyrirsögn að Nr. 523: SÆMRNDR l. SÆMUNDR. — Bls. 626₄, þá l. þó, og blaðsíðutal misprentað 526. — Bls. 656 (neðst í fyrirsögn bréfs Nr. 618) Haukabergi l. Haukagili. — Bls. 663₇, plaguna¹) l. plaguna²). — Bls. 671₆, hvíð l. hvítæ (tíð ekki komið út í sumum eintökum). — Bls. 686₇ (í fyrirsögn að Nr. 637) Reykjarfirði l. Reyðarfirði. — Bls. 695₁₀ (í fyrirsögn að Nr. 644) smíð falli niðr. — Bls. 700₁₄, eyolfur l. eyolfur. — Bls. 705₁₀ fyrir l. fyrir. — Bls. 800⁹⁻¹⁰ (í fyrirsögn að Nr. 721) Þorkels Magnússonar, að Steinn Snorrason og Jón sonr hans l. Magnúsar Þorkelssonar, að Steinn Snorrason og Jón bróðir hans.

REGISTR.

- Á (= Djúpa) 325.
 á (= Fáskrúð) 93, 94, 95.
 á, ár 56, 523, 540, 651, 652,
 729.
 áaustr (rangr) 535.
 ábati 181, 231, 284, 350, 481,
 516, 519, 543, 553, 554, 596,
 597, 661, 710, 711, 712, 713.
 abbadís 163.
 ábóti 115, 150, 157, 173, 177,
 178, 184, 185, 186, 194, 195,
 196, 203, 204, 207, 224, 269,
 295, 296, 298, 299, 302, 303,
 307, 331, 332, 333, 336, 339,
 344, 356, 357, 364, 365, 366,
 371, 372, 373, 394, 398, 400,
 416, 417, 462, 487, 507, 508,
 555, 556, 557, 558, 559, 560,
 561, 585, 586, 592, 593, 594,
 600, 603, 614, 615, 616, 622,
 623, 628, 629, 635, 636, 639,
 640, 648, 649, 662, 663, 677,
 678, 690, 713, 733, 746, 747,
 761, 766, 783, 788.
 ábreiða 287, 451.
 ábúð, ábúnaðr (á jörðu) 101, 102,
 103, 143, 347, 657, 699.
 áburðr 114.
 ábýli 519, 526.
 ábyrgð 30, 182.
- acta 118.
 actus beneficiandi 171.
 Aðalból i Austrárdal i Húna-
 vatnsþingi 196, 656—662, 709
 —713, 773—774.
 Aðaldalr(inn) i Suðrþingeyjar-
 þingi 191—192.
 Aðalvík á Hornströndum 83—84,
 245, 285, 371, 416, 515, 528,
 590, 741, 769—771.
 aðfangadagr (jóna) 321.
 aðfaranótt 476.
 aðflutningar 24, 84.
 aðili (máls) 353, 427.
 aðtekja (staðar) 168. — aðtekt
 (tjár) 156, 190, 542.
 adventa (adventus domini) 33,
 37, 42, 43, 68, 74, 75, 85,
 201, 202, 289, 459, 575, 666,
 738.
 ad vincula Petri 42, 57, 303,
 646.
 Advocates Library i Eidinaborg
 9, 11, 238, 334, 640.
 afbrot 242.
 afgjald 285, 286, 375, 376, 377,
 558, 568, 569, 615, 617, 683,
 788.
 afgreiðslumaðr 293.
 afgöngur 463.

- afhending (jarðar, staðar, fjár) 199, 206, 260, 286, 311, 318, 343, 447, 449, 572, 612.
- afl 107, 110, 111, 112, 113, 124, 125, 161, 174, 181, 273, 302, 314, 343, 350, 381, 384, 426, 430, 471, 503, 575, 595, 597, 607, 649, 650, 660, 673, 705, 709, 710.
- aflát 667, 671, 754. — xx daga aflát 133. — xl daga aflát 434, 610, 793, 794, 795. — sjö þúsund ára aflát 669. — fjórtán þúsund ára aflát 669. — aflátsbréf, aflátsskrá 133, 433, 667—671, 794. — afláts-præco 668.
- aflausn 605, 626.
- aflí 116, 463.
- afmörkun (fjár) 192.
- afreiðsla 466.
- afrétt, afréttir 5, 56, 57, 64, 71, 84, 346, 814.
- afsalsbréf 105.
- afsetning (embættis) 769.
- afskriptir (fornbréfa) 2, 4, 5, 6, 8, 9, 11, 14, 13, 74, 87, 101, 105, 112, 131, 152, 165, 170, 171, 179, 186, 194, 195, 223, 242, 269, 279, 291, 311, 313, 317, 318, 324, 334, 349, 354, 359, 405, 446, 453, 454, 461, 465, 470, 490, 496, 511, 523, 537, 555, 558, 561, 578, 582, 664, 668, 674, 675, 679, 682, 686, 705, 719, 722, 723, 747, 759, 772, 778, 795, 797, 799.
- aftaka (manna) 389, 390.
- Agalus, sjá Egill.
- Agatha mær 470.
- ágildi 502, 508, 524, 736, 737.
- ágirni 239, 240, 241.
- Agnes Hallbjarnardóttir frá Hallbjarnareyri (1505) 747—748.
- Agnes mær hin helga 618, 749, 750.
- ágóði 84, 461.
- ágreining, ágreiningr 331, 523, 656, 709.
- ágrip (= grip) 8.
- áhald (jarðar) 384.
- áhlaup 532, 535.
- áhyggja (vakrlig) 171, 537.
- ákall 105, 435.
- áklæði 270, 287, 344, 448, 639, 667, 740. — eingelskt áklæði 812. — sálúnsáklæði 199, 745, 746. — ulláklæði 156, 746. — útlensk áklæði 639.
- áklögun 264.
- ákomur 476.
- akr, akrgerði, akrland 59, 77, 454, 607.
- Akr í Öxarfirði 468.
- AkranesiBorgarfjarðarsýslu 56—58, 189, 376, 583, 743.
- Akrar í Blönduhlíð 223, 275—286, 531. — Akrabréf 167.
- Akrar á Mýrum 65, 354—355, 439—440, 485, 615—617, 753, 775.
- Akrey í Leirárvogum 58.
- Akreyjar fyrir Skarðsströnd 5.
- Akrhús í Noregi 609.
- Akrhöfði í Öxarfirði 465, 466.
- ákæra, ákærar 90, 93, 122, 124, 140, 154, 155, 160, 161, 168, 174, 190, 193, 211, 231, 265, 266, 269, 270, 271, 273, 283, 289, 295, 300, 302, 314, 319, 343, 382, 389, 413, 419, 426,

- 427, 428, 435, 482, 485, 487, 503, 508, 509, 541, 543, 245, 551, 554, 557, 559, 576, 583, 592, 593, 601, 625, 634, 640, 652, 653, 655, 672, 673, 675, 683, 698, 706, 707, 708, 709, 722, 727, 765, 772, 773, 778, 791.
- alabastr, alabastrum 201, 289, 456.
- Álason: Guðmundr.
- Albanus Jónsson í Austfjörðum (1495—1502) 257.
- albe 464. Sbr. kirkja.
- Alefeldæ, sjá Kæi.
- alkanna, sjá búsgagn.
- alkirkja, alkirkjuskýld 280, 422, 555. — alkirkjujarðir 779.
- alklæðnaðr 475.
- allir helgir (allir guðs heilagir menn) 132, 133, 233, 238, 431, 472, 474. — allir guðs helgir ir menn og meyjar, 233. — allra heilagra kirkja 512. — allra heilagra messa 49, 143, 144, 147, 406, 407, 588, 620, 621, 622, 651, 732, 733, 805.
- almenningr 753.
- almúgi, fátækr almúgi 13, 266, 274, 321, 322, 324, 368, 429, 436, 443, 504, 538, 539, 540, 562, 565, 566, 573, 574, 608.
- Álptá á Mýrum 745.
- Álptafjörðr í Ísafirði 282.
- Álptafjörðr í Múlapingi 34, 118, 119, 448, 512, 513.
- Álptafjörðr í Snæfellsnessýslu 66.
- Álptamýri í Arnarfirði 794—795.
- Álptanes(ið) í Gullbringusýslu 295, 368, 370, 425, 697, 797.
- Álptártunga á Mýrum 745.
- Álptatjörn á Fellsströnd 87, 165, 170, 748.
- Álptavatnsmúli, itak frá Gufudal 77.
- alsætti 613.
- altari, sjá kirkja. — altari sanctæ Annæ 243.
- altarisbók {
- altarisbrík {
- altarisbrún {
- altarisbúningr { Sjá kirkja.
- altarisdúkr {
- altarisklæði {
- altarisskrúði {
- altariasteinn {
- altunna, sjá búsgagn.
- Alviðra í Dýrafirði 81, 286.
- álykt, ályktardómr 112, 153, 176, 682.
- Alþingi 71, 273, 321, 322, 323, 358, 360, 384, 388, 425, 427, 436, 480, 492, 494, 495, 539, 542, 550, 569, 573, 589, 606, 634, 640—641, 702, 703, 706, 707, 708, 756, 792. — Alþingisdómr 4, 190, 218, 273, 359, 498, 537, 553, 570, 575, 585, 679, 704, 705, 709. — Alþingissamþykt 498, 501, 573, 574, 608, 648.
- álögur 125, 178, 231, 455, 499, 500, 680.
- amboð, sjá búsgagn.
- Ambrhöfði, itak frá Staðarfelli 202.
- Ambrosius (-rocins) biskup hinn helgi 294, 307, 761.
- Ambrosius Illequath (Illequath) hirðstjóri (1492—1493) 137, 172, 305.
- ampli, sjá kirkja.

- Ámundason: Þorbjörn.
 Ámundi Gunnarsson í Húnavatnsþingi (1498) 409.
 Ámundi Ormsson í Húnavatnsþingi (1497) 330.
 Ámundi prestur á Húsafelli (eptir 1170) 2.
 Ánabrekka á Mýrum 807.
 Analecta juridica Odds digra 264, 293, 434, 502, 504, 517.
 Ánastaðir á Útmanasveit 485—486.
 Andakill (Andarkill) í Borgarfirði 60, 160, 803—804, 807.
 Andakilsá 60.
 andleg pina annars heims 247.
 andlegt veld 582.
 Andrés Arason vestra (1501) 578—579.
 Andrés Árnason prestur (í Hrepphólum 1467—1471 eða leingr) 621.
 Andrés á Bjargasteini í Mýrasýslu (1504) 743.
 Andrés Bøðvarsson í Húnavatnsþingi (1473 og síðar) 523, 729.
 Andrés Flóventsson vestra (1492) 155—156.
 Andrés Guðmundsson, Arasonar, bóndi undir Felli í Kollafirði og í Saurbæ á Rauðasandi (1492—1505) 133, 159—160, 190—191, 206, 219—220, 251, 262, 273, 285, 294, 309, 401—402, 403, 410, 468—469, 502, 518, 520—521, 526—527, 536—537, 550—551, 569—572, 586—587, 723—724, 797—799.
 Andrés Guðmundsson prestur í Skálholtsbiskupsdæmi (1502) 603.
 Andrés á Hamraendum í Stafholtstungum (1504) 743.
 Andrés Jónsson prestur nyrðra og ráðsmaður Hólastóls (1492—1493) 88, 90, 100, 161, 163, 166, 168, 193.
 Andrés Magnússon (í Reykholtstal) í Borgarfirði (1493) 200.
 Andrés postuli 3, 26, 34, 36, 37, 42, 51, 59, 68, 243, 512, 662. — Andréskirkja 41. — Andréslikneski, sjá kirkja. — Andrésmissa 152, 195, 289, 291, 625, 806. — Andrés skript, sjá kirkja.
 Andrés á Rauðsgili í Borgarfirði (1504) 743.
 Andrés Sigurðsson á Mýrunum (1504) 745.
 Andrésdóttir: Guðrún, Ólöf.
 Andrésson: Ari, Ásmundur, Bjarni Eyjólfur, Gestur, Hákon, Jón, Kolbeinn, Oddur, Sveinungi, Sölvi, Ögmundur.
 andsvar 94, 136, 229. — andsvarsmaður 300.
 andvana barn 485.
 andvirði (jarðar) 98, 109, 111, 125, 173, 185, 224, 225, 308, 332, 373, 387, 405, 417, 507, 551, 593, 594, 648, 677, 694, 746, 802, 804.
 andvitni 229.
 Aneffellde, sjá Kæi.
 æneffell, sbr. Anifell, sjá Kæi.
 Añi, sjá Árni.
 anifell, sjá Kæi.

- Anna hin helga 37. — Önnu-
likneski, Önnu skript, sjá
kirkja.
- annunciatio Mariæ (boðunardagr)
226, 253, 629, 700, 701.
- Antoniusmessa 247, 543, — An-
tonius skript, sjá kirkja.
- aptansöngur 57.
- aptrkoma 96.
- Aradóttir: Guðný, Ólöf.
- árar, sjá skip.
- Arason: Andrés, Bessi, Daði,
Guðmundr, Jón, Oddr, Páll
Pétr, Stígr, Þorleifr.
- Arastaðir, sjá Harastaðir.
- arbídi (arbeiði, = erfiði) 764.
- Árbær í Olfosi 622—623.
- archiepiscopus 27.
- Arcibold, sjá Johannes.
- áreið 323, 622. — áreiðarbréf,
(-gerð) 620.
- Arfadalur á Rosmhvalanesi 49.
- Arfadalsnes 49.
- arfi (erfingi) 231, 245, 246, 261,
322, 417, 473, 720, 790. Sbr.
útarfar.
- arfr 177, 180, 205, 230, 231,
259, 260, 261, 264, 265, 267,
272, 273, 280, 290, 292, 301,
303, 305, 307, 314, 315, 317,
341, 347, 348, 349, 350, 352,
353, 354, 367, 368, 379, 392,
397, 404, 405, 418, 427, 429,
434, 435, 436, 471, 487, 488,
492, 493, 494, 495, 506, 518,
530, 533, 537, 538, 540, 541,
542, 544, 550, 563, 564, 565,
570, 571, 594, 595, 596, 606,
646, 647, 704, 728, 760, 764,
765, 792, 802, 808. — arf-
lausn 404. — arfsal 570. —
arfskipti, arfaskipti 105, 206,
373, 404, 405, 468—469, 505,
506, 756, 758. — arftaka, arf-
tak 259, 266, 310, 343, 349,
435, 470, 504, 563, 591, 647. —
arftökudómur 349. — arftakar
257.
- argentum 464. Sbr. málmar,
silfr.
- Árhálsaskógr í Fellshverfi 452.
- Ari Andrésson, Guðmundssonar
í Bæ á Raudasandi (1495—
1505) 250—251, 401—402,
425—427, 479—483, 570—572,
634, 798.
- Ari Eiríksson, nyrðra (1493) 191.
- Ari Guðlaugsson prestur vestra
(1495—1505) 278, 701, 796.
- Ari Guðnason, Jónssonar, bróð-
ir Björns (1495—1505) 256—
257, 348, 368, 538, 562, 761.
- Ari Helgason á Höfða í Dverár-
hlið (1494—1504) 231, 743.
- Ari Kálfsson eystra (1499) 432.
- Ari Magnússon bóndi á Lundi í
Lundarreykjadal (1493) 160,
171.
- Ari Magnússon sýslumaðr í Ögrá
(d. 1652) 264, 321, 329^a, 341,
359, 692, 702, 810.
- Ari Narfason lögréttumaðr í Ár-
nessþingi (1495—1496) 271,
324.
- Ari Signarsson (líkl. misskript
fyrir Sigurðsson eða Sigurðar-
son) í Húnavatnsþingi (1496)
318.
- Ari Sigurðsson, faðir Jóns bisk-
ups (1499) 415.
- Ari Stallason (Sturluson?) í Mýra-
sýslu (1504) 743.

- Ari Þorkelsson sýslumaðr í Haga (d. 1730) 606.
- Árnadóttir: Guðrún, Ingibjörg, Oddný, Steinunn, Vigdís, Þórdís.
- Arnanes á Akranesi 56.
- Arnarbæli á Fellsströnd 87, 165, 170, 202, 747—748.
- Arnarbæli í Olfosi 567—569, 623, 626.
- Arnarfjörðr vestra 80, 81, 384, 402, 527, 554, 700—701, 793—795. — Arnarfjarðardalur 383—384, 404.
- Arnarhólmr í Andakfl 60.
- Arnarholt á Kjalarnesi 53, 583.
- Arnarskarð í Stafholtstungum (nú kallað Jafnaskarð) 743.
- Arnarstaðir í Eyjafirði 583.
- Arnarstaðir í Sléttuhlíð 138.
- Arnarstapaumboð 5.
- Árnason: Andrés, Arnbjörn, Björn Einar, Gísli, Guðmundr, Haldór, Hallr, Helgi, Henrek, Jón, Ketill, Magnús, Markús, Oddr, Runólf, Sæmundr, Þórðr, Þorleifr, Þorsteinn.
- Arnbjargarbrekka í Hörgárdal 647.
- Arnbjargarlækr í Þverárhlíð 687.
- Arnbjarnarson: Haldór, Jón, Þórðr.
- Arnbjörn Árnason í Eyjafirði (1495—1499) 236, 437.
- Arnbjörn Einarsson í Mýrasýslu (1504) 743.
- Arnbjörn Ingimundarson vestra (1495—1501) 294, 543.
- Árnes í Trékyllisvík 278, 461, 506.
- Árnessþing (-sýsla) 88—89, 321—325. — Árnesingar 323—324. — Árnesingaskrá 321—324.
- Arnfinnr Jónsson kongs umboðsmaðr í Vaðlapingi (1480—1494) 11, 140—141, 203.
- Arngeirsson: Jón.
- Arngrímr í Mýrasýslu (1504) 744.
- Arngrímr Jónsson í Húnavatnsþingi (1497) 342.
- Arngrímr Ljótsson í Húnavatnsþingi (1496—1505) 318, 342, 602, 791.
- Árni Bergsson nyðra (1492) 115—116.
- Árni Bjarnason prestur í Stafafelli í Lóni (d. 1495 eða fyrri) 258—259, 287.
- Árni Björnsson, Þorleifssonar, 105.
- Árni Brandsson syðra (1497—1500) 354, 513—514.
- Árni Einarsson, Árnasonar Dalskeggs, í Djúpadal í Eyjafirði (dáninn 1495) 260—262.
- Árni Eiríksson í Reykjavík á Seltjarnarnesi (1500—1505) 458, 801—802.
- Árni Geirsson lögþingisskrifari (d. 1695) 461.
- Árni Guðmundsson bóndi (í Rangárþingi 1492—1499) 88—90, 431—432.
- Árni Guðmundsson í Miðfirði (1703) 194.
- Árni Haldórsson vestra (1504) 725.
- Árni Hallkellason (veginn 1493) 172, 305.
- Árni Hermundarson vestra og

- nyrðra (1495—1504) 294, 326, 342, 518, 719.
- Árni Hildibrandason í Dýrafrði (d. fyrir 1495) 249.
- Árni á Hofsstöðum í Hálsasveit (1504) 743.
- Árni Jónsson bróðir á Helgafelli (1493) 157.
- Árni Jónsson í Hólum í Hrunamannahreppi (fyrir 1498) 396.
- Árni Jónsson í Húnavatnsþingi (1493—1498) 193, 204, 410—411.
- Árni Jónsson prestur í Skálholtsbiskupsdæmi (1492) 152.
- Árni Jónsson vestra (1496) 300.
- Árni Jónsson í Austfjörðum (1599) 447.
- Árni Magnússon prófessor (d. 1730) 14—16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 39, 40, 41, 42, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 54, 55, 56, 57, 58, 60, 61, 62, 63, 65, 66, 70, 72, 75, 76, 77, 78, 80, 81, 82, 84, 88, 104, 105, 112, 119, 130, 137², 162, 170, 179, 186, 188, 221, 223, 242, 250, 276, 278, 279, 284, 335, 340, 354, 364, 366, 371, 375, 378, 381, 385², 409, 411, 430, 433, 437, 453, 454, 461, 463, 476, 477², 510, 518⁴, 530, 542, 543, 555³, 558, 566, 575, 582, 590, 591, 592, 599², 606, 620, 633, 643, 664, 666, 667—668, 671, 676, 678, 679, 695, 700, 701, 710, 712², 715, 719, 721, 727², 737, 750, 757², 760, 761, 769, 790, 795.
- Árni Oddsson nyrðra (1492) 145.
- Árni Ólafsson biskup í Skálholti (d. 1425) 124, 125.
- Árni Ólafsson á Svalbarðsströnd (1708) 415.
- Árni á Sigmundarstöðum í Þverárhlíð (1504) 743.
- Árni Skúlason í Húnavatnsþingi (1828) 719.
- Árni Snorrason í Austfjörðum (1504) 686—687.
- Árni Snæbjarnarson prestur í Hruna, officialis milli Hvítar í Borgarfirði og Helkunduheiðar, ábóti í Viðey (1492—1505) 88—89, 106, 111, 172, 179, 298—299, 303—304, 336, 344—345, 357, 394, 398—399, 507—508, 560—561, 585—586, 593—594, 622, 623, 626, 635—636, 648—649, 662—663, 677—678, 788.
- Árni Stallason í Mýrasýslu (1504) 744.
- Árni Vigfússon í Austfjörðum (1724) 511.
- Árni Þórarinsson í Skagafirði (1493) 188.
- Árni Þorbjarnarson í Áustfjörðum (1495—1502) 257.
- Árni Þorláksson biskup í Skálholti (Staða-Árni, d. 1298) 669.
- Árni Þorleifsson, Árnasonar, bróðir Teits (1500—1504) 505—506, 704.
- Árni Þorleifsson prestur nyrðra (1492) 137.
- Árni Þorsteinsson í Eyjafirði (1493) 203.

- Árni Þorsteinsson vestra (1492—1496) 92, 292.
 Árni Þorvarðsson prestur á Þingvöllum (d. 1702) 53.
 Arnkelsson: Hjalti.
 Arnljótr Ólafsson prestur á Sauðanesi (d. 1904) 194, 213.
 Arnoddsson: Marteinn.
 Arnór Björnsson í Skagafirði (1494) 221.
 Arnór Finnsson lögréttumaður og sýslumaður í Ljárskógum og á Ökrum & Mýrum (1492—1505) 92, 93—97, 101, 141—143, 174—176, 209, 218, 226—229, 273, 291—293, 300, 354—355, 357, 360, 388, 425, 427, 439—440, 484, 493, 496—497, 500, 502, 506—507, 570, 575—576, 607, 612, 615—617, 634—635, 690—691, 704—709, 725—726, 752—753, 774—775, 785—786.
 Arnór Haldórsson prestur á Snæfuglstöðum (um 1460) 457.
 Arnór Ingimundarson vestra (1499) 416.
 Arnór Jónsson 496, sjá Arnór Finnsson.
 Arnór Ófeiggsson á Mýrunum (1504) 743.
 Arnórsson: Guðbrandr, Hallr, Hildibrandr, Sveinbjörn, Þorlákr.
 Arnþór Ólafsson syðra (í Viðey; 1497—1501) 339—340, 561.
 Aronsson: Páll.
 Arrastaðir, sjá Harastaðir.
 Árskógr & Árskógarströnd, Árskógsþing 393, 809. — Árskógarströnd við Eyjafjörð 545—546, 557—558, 807—808.
 ártíð 70, 399. — ártíðardagr 70, 246, 474.
 Ás í Fellum 24.
 Ás í Hálsasveit 2—3, 376, 630, 815.
 Ás í Holtum 41, 245.
 Ás í Melasveit 59.
 Ás í Öxarfirði 120—123, 218—215, 223, 253—254, 397.
 Ásar í Gnúpverjahrepp 622.
 ásauður, sjá sauðpeningr.
 Ásbjarnarson: Björn, Ólafr, Ásbjörn Hraínnson bróðir í Viðey (1503) 663.
 Ásbjörn Sighvatsson lögréttumaður (1497—1504) 360, 703.
 Ásbjörn Sigurðsson, baccalaureus arcium, skólameistari í Skálholti og prestur (1492—1499) 152, 181, 442.
 Ásbjörn Þorbjarna(r)son syðra (1500—1501) 458, 568.
 ascensio (domini) 172, 182, 689.
 Sbr. uppstigningardagr (festum).
 áseta (jarðar) 656, 727.
 Ásgarðr í Andakíl 60.
 Ásgarðr í Grímsnesi 268—259.
 Ásgarðr í Hvammssveit 70, 251, 368—369, 430.
 Ásgautr Jónsson & Kirkjubóli í Steingrímsfirði (1495) 283—284.
 Ásgautr Ögmundsson, Andrés-sonar, í Hornafirði (1495—1504) 258, 714—715.
 Ásgeir Pálsson í Mýrasýslu (1504) 744.

- Ásgeirsá í Viðidal 195, 469—470, 505—506, 580, 581, 613—614, 641—642, 649—650, 704—705, 772—773.
- Ásgeirsson: Jón.
- Ásgeirsvellir í Skagafirði 628—629.
- Ásgrímur frændi Halls prests Þórarinssonar (1500) 444—445.
- Ásgrímur Hallsson frá Héðinshöfða (1495—1502) 235, 400, 419, 619.
- Ásgrímur Jónsson, bróðir Þorvalds búlands, ábóti á Þingeyrum (d. 1495) 194—196, 203—204, 207, 462, 776, 783.
- Ásgrímur Jónsson í Árnessþingi (1492) 152—153.
- Ásgrímur Jónsson í Húnavatnsþingi (1495) 263.
- Ásgrímur Oddsson syðra (1496) 303.
- Ásgrímur Sigmundsson, Steinþórs-sonar (veginn 1483) 469—470, 476—477.
- Ásgrímur Þorbjarnarson í Húnavatnsþingi (1494—1505) 210—212, 263, 774, 776, 791—792.
- Ásgrímsson: Gunnsteinn, Hallr, Helgi, Indriði, Jón.
- Áshildarmýri á Skeiðum 323. — Áshildarmýrarsamþykkt (1496) 321—324.
- Áshólgil í Núpsdal 196.
- Áskelsson: Gunnar, Sigurðr, Þórarinn.
- áskilnaðr 230, 231, 319, 350, 426, 481, 560, 584, 595, 650, 651, 763, 764, 787.
- ásmundar (járns) 736, 742, 802.
- Ásmundur Andrésson í Eyjafirði (1504—1505) 730.
- Ásmundur Guðmundsson í Álptafirði austr (um 1500) 448.
- Ásmundur Hallsson nyrðra (1492—1495) 120—123, 253.
- Ásmundur Jónsson „bóndi hærulangr“, ráðsmaðr í Skálholti, bróðir Stepháns biskups (Ásmundur verri; 1492—1497) 61, 89, 153, 334, 356¹).
- Ásmundur Jónsson í Norðtungu (1502) 628¹).
- Ásmundur Jónsson prestur í Kálfholti (Ásmundur betri bróðir Stepháns biskups; 1497—1500) 357, 453.
- Ásmundur Jónsson vestra (1495) 278.
- Ásmundur Klemensson, Pálssonar, á Harastöðum á Fellsströnd (1497—1504) 367, 480, 514, 552, 651—652, 690.
- Ásmundur Salomunsson, norrænn maðr (1505) 771.
- Ásmundur Sigurðsson í Húnavatnsþingi (1497) 342.
- Ásmundur Þormóðsson prestur í Bræðratungu (enn á lífi 1617) 591.
- Ásmundsdóttir: Helga.
- Ásmundsson: Guðmundr, Jón, Pétur.
- aspiciensbók, sjá kirkja.
- Áströnd, sjá Strönd.
- assumptione sanctæ Mariæ 13, 20. 128, 220, 276, 433, 434, 511—512, 648.

1) Gæti þó verið einn maðr og sami.

- ásælni 12.
 atföer 7, 353, 531, 532.
 atgeir 705, 706. Sbr. hertýgi,
 vopn.
 Atlason: Atli, Brandr.
 Atli Atlason þrotsmaðr (1505)
 774—775.
 áttæringr, sjá skip.
 Atzerus Igvari (Özur Ingvarson)
 prior og aflátssali á Íslandi
 (1503—1504) 668, 717—718.
 Auðbrekka, Auðbrekkuskógr í
 Hörgárdal 236, 341.
 Auðkúla (Auðkúlustaðir) í Svina-
 dal 514, 680.
 auðr 261.
 Auðun Guðmúndsson í Stranda-
 sýslu (1495) 283.
 Auðun Jónsson í Eyjafirði (1501
 eða síðar) 553.
 Auðun Jónsson í Mýrasýslu (1495)
 289.
 Auðun Sigurðsson lögréttumaðr
 í Þingeyjarþingi, bróðir Helgu
 fylgikonu Jóns biskups Ara-
 sonar (1502—1504) 624—625,
 631, 704, 710.
 Auðunarson: Guðmundr, Þorlákr.
 Auðunarstaðir í Viðidal 276,
 319—320, 342—343, 757—
 758.
 Aufugskelda, sjá Öfugskelda (=
 Ófeigskelda?)
 Augastaðir í Hálsasveit 3.
 Augmundr, sjá Ögmundr.
 augsýn 59. Sbr. sjónhending.
 Augustinus biskup hinn helgi,
 Augstinusdagr 344, 669, 771.
 — Augustinusklaustr 668.
 Augustinus (episcopus) Angelor-
 um (o: Anglorum) 635.
- Aulnes} Sbr. Olfos, sjá Ölves
 Auluos}
 Auund-, sjá Önd-
 Auunnólfr, sjá Örnólfr.
 Auunundr Sigurðsson, sjá Auðun
 Sigurðsson.
 aurar vöruvirðir 61.
 Aurligs-, sjá Örligs-
 Auru, sjá Örn.
 Ansa í Andakfl 60.
 Austdalr í Seyðisfirði 393.
 Austasti-Skáli undir Eyjafjöllum
 89.
 Austfirðir, Austfirðingafjórðungr,
 Austfjarðasýsla 15, 16, 17,
 155, 172, 179, 198, 199, 246,
 356, 369, 395, 687, 698—699,
 805.
 Austrahreppr, sjá Eystrihreppr
 (Gnúpverjahreppr).
 Austrárdalr í Húnavatnsþingi
 203—204, 656—662, 709—
 713.
 Anzor, sjá Özur.
 Aux- sjá Öx-
 Ave María 234, 793, 794, 795.
 Áverjahreppr í Rangárþingi 116.
 áverki 203, 228, 799. — áverki
 (jarðar) 685.
 ávinningr 240.
 ávitán 259.
 ávöxtr (fjár) 231, 247, 284, 350,
 352, 516, 594, 661, 664, 710,
 711, 768, 792.
- Bacchalaureus arcium 152.
 baðstofa 338, 396, 520, 617, 667.
 baðtygi 287.
 Bágghús (Bahus) 407—408.
 Bakki í Bolungarvík 244.
 Bakki á Kjalarnesi 252—253.

- Bakki (Eyrarbakki) 396.
 Bakki í Langadal 278.
 Bakki í Öxnadal 146.
 bakmæli 241.
 bakstrjárn, sjá kirkja.
 bandreip 742.
 bani 362, 689, 802. — bana-
 maðr 361. — banasár 363,
 532. — banatílraði 801.
 bann 91, 107, 111, 168, 169,
 178, 383, 439, 489, 772. —
 bann hið meira 107. — banns-
 pína 277.
 Barbara mæR hin helga 233, 666.
 — Barbarulíkneski, sjá kirkja.
 Barbara systurdóttir Sigurðar
 prests beigalda (1500) 473.
 Barð í Fljótum 216, 763.
 Bárðardalr í Suðrþingeyjarþingi
 138, 681, 686.
 Bárðarstaðir í Loðmundarfirði
 369.
 Bárðardóttir: Guðný, Guðrún
 Margrét, Sigríðr.
 Bárðarson: Einar, Haldór, Jón,
 Magnús, Oddi, Páll, Stein-
 móðr, Þorkell.
 Barðastaðir í Núpsdal 196.
 Barðaströnd 87, 129, 130, 165,
 170, 250, 402, 700, 718—719,
 747, 796.
 Bárðr Haldórsson í Þórsnessþingi
 (1500) 484.
 Bárðr Jónsson lögréttumaðr í
 Húnavatnsþingi (1493—1500)
 204, 314, 318, 349, 360, 425^{2, 1)}
 428, 437, 502.
- Bárðr Ólafsson lögréttumaðr
 (1499) 425.
 Bárðr Pálsson vestra (1492—
 1493) 92, 174.
 Barðsnes í Norðfirði 369.
 barkrókar, sjá búsgagn.
 Barnabas postuli 203, 734, 774,
 815. — Barnabasmessa 602,
 777.
 Barnadalr í Borgarfirði 671.
 Barnafell í Ljósavatnshrepp í
 Þingeyjarþingi 91.
 barneign 605, 783. — barngetn-
 aðr 421, 422. — barnshvarf
 161. — barnsekt 286.
 barsmið 484, 692.
 Barði (kaupmaðr í Hafnarfirði
 1495) 295.
 Bartholomeus postuli 309, 397,
 512, 513. — Bartholomeus-
 messa (-dagr) 3, 129, 130,
 308, 309, 323, 397, 619, 793.
 Bassastaðir í Strandasýslu 579,
 bati (ábati) 125, 169, 190, 535,
 647.
 báttr, sjá skip.
 Bátsendar í Grindavík 13.
 Bæ'duar, sjá Bøðvar.
 beðr 639, 812. — beðjardýna
 450.
 Beckradalr, sjá Bekradalr.
 befaling 787.
 Beinir Eyjólfsson í Hornafirði
 (um 1500) 449.
 beit 4, 77, 101, 102, 104, 140,
 196, 220, 441, 454, 455, 730.
 — mánaðarheit 46, 71, 77,
 84, 280. — sex vikna beit
 195. Sbr. sambeit, vetrarheit.
 Beitolshamrar, landamerki Otrar-
 dals 80.

1) Þetta bréf er að visu gert
 syðra, en alt sýnið þó vera einn
 maðr.

- bekkr (= lækr) 540.
 bekr 740. Sbr. kirkja.
 bekkjarborð 638. Sbr. húsbún-
 aðr.
 bekkjarklæði, sjá kirkja.
 Bekradalr (Beckradalr) í Döl-
 um 459.
 Belgsdalr í Saurbæ í Dalasýslu 71.
 Belgsholt í Melasveit 59, 162—
 163. — Belgsholtshólmi 59.
 Benedikt Grímsson, Pálssonar,
 á Möðruvöllum (1495—1501)
 265—268, 273—274, 393,
 434—437, 503, 517—518, 584.
 Benedikt Histen (Hersten, Hest-
 en, Horsten, Holsten). hirð-
 stjóri á Íslandi (1500—1502)
 359, 497, 499, 500, 502—505,
 553, 609.
 Benedikt Magnússon í Vík út
 frá Stað í Skagafirði (d. 1494)
 98, 221—222, 230, 643.
 Benedikt Narfason, Benedikts-
 sonar, í Höfðahverfi (1495)
 235.
 Benedikt Pálsson, Brandssonar
 á Möðruvöllum (d. áinn fyrir
 1494) 265—268, 273—274,
 503, 518.
 Benedikt Þorsteinsson lögmaðr
 (d. 1733) 213, 236, 359, 454,
 517, 524, 729, 796.
 Benediktadóttir: Þuríðr.
 Benediktsmessa (Benedictus-
 messa) 106, 478.
 Benediktsson: Einar, Hannes,
 Jón, Narfi.
 beneficium 15, 158, 171, 172,
 276, 277, 5⁶, 619, 698.
 Benteinn Ólafsson í Rángárþingi
 (1646) 454.
- Beren, sjá Björgvin.
 berg (landamerki) 652.
 Bergljót Sigmundsdóttir, Stein-
 dórssonar, kona Guðmundar
 Ólafssonar (1497—1505) 341,
 710, 776—777, 783.
 Berg Ingimundarson vestra
 (1503—1504) 653, 741.
 Berg Jónsson gamli prestur á
 Hörgslandi (d. 1852) 4.
 Berg Jörundsson í Húnavatns-
 þingi (1493—1497) 180, 263,
 314, 326—329.
 Berg Pálsson eystra (1492) 118—
 120.
 Bergsson: Árni, Eyvindr, Þor-
 móðr.
 Bergstaðir í Reykjadal í Suðr-
 Þingeyjarþingi 733.
 Bergstaðir í Svartárdal 522—
 523.
 Bergsteinn Bjarnarson í Skild-
 inganesi 499.
 Bergsteinn Oddsson, (Oddsson-
 ar) í Olfosi (1501) 568.
 Bergwin, sjá Björgvin.
 Bergþór Þorvarðsson lögrétta-
 maðr í Skaptafellsþingi (1496)
 297.
 Bergþórsson: Jón.
 Berufjörðr í Austfjörðum 31, 32,
 33, 446, 490. — Berufjarðar-
 strönd 32.
 Berufjörðr í Barðastrandarsýslu
 598—599.
 Berunes við Berufjörð 33.
 beskeidenir menn 12.
 Bessason: Helgi, Hrafn, Stein-
 grímr, Þorsteinn.
 Bessastaðir á Álptanesi 48, 49,
 52, 53, 54, 55, 56, 58, 172—

- 173, 180—191, 586, 609, 696, 697. — Bessastaðabók (AM. 288. 4to) 15, 48, 49, 52, 54, 55, 56, 58, 61, 189, 252, 299, 308, 324, 335, 337, 338, 339, 340, 344, 394, 398, 458, 507, 513, 560, 585, 598, 594, 624, 635, 648, 662, 677, 796.
- Bessastaðir í Fljótsdal 446—447.
- Bessastaðir í Sæmundarhlíð 326, 757—758.
- Bessatunga í Saurbæ í Dalasýslu 71.
- Bessi Arason í Húnavatnshöfði (1496—1498) 314, 326—329, 342, 412.
- Bessi Björnsson, Jónssonar, á Skarðsá (1645) 461.
- Bessi Jónsson prestur í Húnavatnshöfði, líklega í Viðidals-tunga (1500—1505) 509, 545, 555, 556, 559, 557, 624, 756, 758, 766.
- Bessi Þorláksson nyrðra (1505) 789—790.
- Bíldudalur í Arnarfirði 699—701.
- Bílustaðir í Vestmannaeyjum 43.
- Birgi, sjá Byrgi.
- Birná í Hornafirði 452.
- Birnustaðir í Ögurssveit 244.
- biskerming 363.
- biskup 1, 2, 3, 4, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 44, 45, 47, 48, 50, 51, 53, 55, 59, 63, 64, 66, 67, 70, 71, 75, 77, 81, 86, 88, 89, 90, 91, 92, 100, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 123, 124, 125, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 154, 158, 159, 161, 162, 164, 166, 168, 169, 170, 171, 173, 179, 181, 186, 192, 193, 194, 197, 198, 199, 205, 207, 232, 243, 258, 259, 269, 270, 275, 276, 277, 278, 279, 281, 284, 285, 286, 287, 288, 302, 309, 310, 311, 324, 334, 335, 337, 338, 339, 355, 358, 364, 365, 375, 376, 377, 385, 386, 407, 408, 414, 433, 437, 488, 439, 442, 460, 473, 487, 483, 489, 492, 494, 495, 508, 509, 510, 511, 516, 517, 524, 525, 530, 532, 533, 536, 545, 546, 548, 549, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 566, 567, 568, 569, 574, 577, 581, 582, 590, 592, 593, 600, 601, 603, 604, 605, 606, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 630, 645, 656, 668, 673, 674, 675, 676, 678, 683, 695, 697, 698, 699, 715, 716, 717, 718, 721, 730, 731, 732, 734, 737, 738, 739, 754, 757, 761, 762, 763, 765, 766, 767, 768, 771, 772, 773, 778, 779, 781, 782, 784, 786, 787, 788, 793, 794, 795, 797, 798, 800, 802, 803, 804. — biskupleg makt 754.
- biskupsdómr 16. — biskupsdæmi 1, 159, 717, 766, 767, — biskupsgisting 437, 520, — biskupsbaðstofa, sjá húsa-kynni. — biskupstúndir 131, 424, 546, 556, 598, 768, 780, 781. — biskupstúndahald 767.

Biskupsbrekka í Borgarfirði 56.
Biskupsskjalasafn (í Landsskjalasafni) 15, 25, 26, 30, 32, 34, 35, 41, 52, 58, 60, 61, 62, 64, 65, 69, 78, 79, 83, 84, 154, 739, 772.

Biskupstungur í Árneshöfði 46, 123, 470, 580—581, 591—592, 620, 622.

bítaling 718, 797, 798.

biti (í húsi) 591.

Bitra í Kræklingahlöð 681, 686.

Bitra (Bittira) í Strandasýslu 74, 85, 141—143, 196, 288.

bívísing 261, 267, 274, 426, 428, 435, 471, 480, 482, 605, 685, 752.

bjalla, sjá kirkja.

Bjarg í Miðfirði 341.

Bjargastaðir í Austrárdal 203—204.

Bjargastaðir, sjá Björg í Kinn.

Bjargasteinn í Stafholtstungum 743.

bjargleysi 726.

bjargmaðr 669.

Bjargsendi í Grindavík 49.

Bjarnadalr undir Bröttubrekku 64.

Bjarnadóttir: Ragnhildr, Randíðr.

Bjarnanes í Hornafirði, Bjarnesseignir 35, 575—576.

Bjarnardóttir, sjá Björnsdóttir.

Bjarnarfjörðr á Ströndum 402.

Bjarnargjá í Grindavík 49.

Bjarnarhöfn í Helgafellssveit 66, 166.

Bjarnarson, sjá Björnsson.

Bjarnarstaðir í Saurbæ í Dalasýslu 288.

Bjarnason: Árni, Bjarni, Eiríkr,

Erlendr, Gísli, Guðmundr, Haldór, Jón, Loptr, Magnús, Marteinn, Ólafr, Ormr, Páll, Sturla, Valrianus, Vermundr, Þórarinn, Þorvarðr

Bjarnastaðir í Bárðardal 681, 686.

Bjarnastaðir í Selvogi 583.

Bjarnastaðir í Vatnsfjarðarsveit 244.

Bjarneyjar á Breiðafirði 74, 288.

Bjarni Andrésson, Guðmundssonar, lögréttumaðr (1498—1502) 388, 401—402, 570—607.

Bjarni Bjarnason í Arnarbæli á Fellsströnd (1493—1505) 165, 747—748.

Bjarni Björnsson í Húnavatnsþingi (1497—1502) 330, 602, Bjarni („N.“) í Bæðvarshólum (1505) 810—812.

Bjarni Einarsson í Fljótsdal austr (1599) 447.

Bjarni Gamlason prestur á Grenjadarstað (d. 1636) 467.

Bjarni Gíslason (? 1495) 241.

Bjarni Gunnarsson í Húnavatnsþingi (1495) 263.

Bjarni Haldórsson sýslumaðr á Þingeyrum (d. 1773) 53.

Bjarni Hallgrímsson pestr í Odda (d. 1723) 112, 179, 186, 269, 664.

Bjarni Hallsson, fóstursonur Sigurðar prests beigalda (1500) 473.

Bjarni Ívarsson, Vigfússonar Hólms (enn á lífi 1473) 230, 489—490.

Bjarni Ívarsson bróðir á Helgafelli (1493) 157.

- Bjarni Jónsson í Eyjafirði (1504) 734.
- Bjarni Jónsson í Húnavatnspingi (1503) 657.
- Bjarni Jónsson í Þingeyjarþingi (1502) 631.
- Bjarni Marteinson skrifari í Skálholti (1601) 1, 2, 15.
- Bjarni Ólafsson bróðir síra Odds (1496) 305, 816.
- Bjarni Ólason í Hvassafelli (d. 1499) 137—138, 150—151, 438—439.
- Bjarni Pálsson, Brandssonar, á Möðruvöllum (d. fyrir 1494) 265—268, 273—274, 503, 518.
- Bjarni Sigurðsson á Stokkseyri (1646) 454.
- Bjarni Þórarinsson bóndi á Brjánslæk (veginu 1481) 9—10, 11, 396—397, 570, 740.
- bjórtunna 304.
- Björg (Bjargastaðir) í Kinn 234, 249—250, 255—256.
- Björg Þorvaldsdóttir, búlands Jónssonar, kona Jóns Sigmundssonar (1497—1505) 325—330, 412—413, 659, 756—758, 769, 775—784.
- Björgólfr Magnússon í Húnavatnspingi (1505) 774.
- Björgólfsson: Hákon.
- Björgvin (Beren, Bergwin) í Norgegi 407—408, 769, 771.
- Björn Árnason í Borgarfirði (1493—1495) 161, 289, 292.
- Björn Árnason í Dalasýslu (um 1492) 155—156.
- Björn Ásbjarnarson í Árneshöfði (1492) 152—153.
- Björn Bergþórsson nyðra (1495) 254.
- Björn Bjarnarson í Austfjörðum (1634) 511.
- Björn (Bjarni) Björnsson í Húnavatnspingi (1498) 412.
- Björn Blöndal sýslumaðr Húnavetninga (d. 1845) 719.
- Björn Einarsson Jórslafari 577², 776—777, 782—784.
- Björn Einarsson, bróðir Eiríks prests (1498—1504) 386—387, 631, 721, 730, 731—733.
- Björn Guðnason sýslumaðr í Vatnsfirði og Ögri (1492—1505) 92, 93—97, 101—104, 133, 139, 154—155, 174, 176, 209, 232, 238, 251, 256—257, 260, 315, 347—349, 367—370, 379—380, 383, 427—430, 444—445, 460, 479, 490—491, 514—516, 519—520, 521—522, 526—527, 532—543, 550—551, 562, 595—597, 612—613, 636—639, 644—645, 672—674, 674—676, 682—685, 694—695, 696, 727, 745, 760—761, 763—765.
- Björn Hafliðason, Jónssonar, sýslumaðr milli Hvítár í Borgarfirði og Hítárár (1493—1496) 160, 289—290, 300—302.
- Björn Hákonarson í Þingeyjarþingi (1495) 249, 255.
- Björn Haldórsson prestur í Sauðlauksdal (d. 1794) 9, 11, 238, 334.
- Björn Helgason vestra (1484) 12.
- Björn Höskuldsson prestur á Keldum (1646) 454.
- Björn Ingimundarson nyðra (1495—1500) 264, 477.

- Björn Jónsson í Húnavatnsþingi (1505) 773—774, 781.
- Björn Jónsson skafins 223.
- Björn Jónsson í Þingeyjarþingi (1495) 255—256.
- Björn Jónsson vestra (1495—1504) 249 — 250, 404, 617, 655.
- Björn Jónsson syðra og nyrðra (1505—1524) 755.
- Björn Jónsson prestur á Mel í Miðfirði (d. 1550) 757.
- Björn Jónsson á Skarðsá 359, 461.
- Björn Jörundarson prestur nyrðra (d. fyrir 1496) 310.
- Björn Kársson í Húnavatnsþingi (1446) 7.
- Björn Oddsson fögeti Diðriks Pinings í Vestmannaeyjum (1484 eða fyrri) 13.
- Björn Þorleifsson ríki hirðstjóri á Skarði (d. 1467) 9—10, 87, 506—507, 515, 522, 554, 571—572, 576, 594—597.
- Björn Þorleifsson, Björnssonar, jungkæri á Reykhólum (1493—1505) 167, 391—392, 401—402, 405 — 406, 416 — 417, 420 — 421, 427 — 430, 476, 492—498, 521—522, 528 — 529, 530, 532—536, 537—540, 542—544, 550—555, 561—566, 589, 599—600, 637, 653—655, 701—702, 751, 769—771.
- Björn Þorleifsson biskup á Hólum (d. 1710) 223.
- Björn Þorsteinsson prestur nyrðra (1492—1493) 90, 137, 168.
- Björnsdóttir: Kristín, Solveig, Þóra, Þuríðr.
- Björnsson: Árni, Arnór, Bergsteinn, Bessi, Bjarni, Björn, Einar, Eiríkr, Grímr, Gunnar, Gunnsteinn, Haldór, Hallvarðr, Jón, Kolbeinn, Magnús, Sigurðr, Stefnir, Þórðr, Þorgrímr, Þorleifr, Þormóðr, Þorsteinn, Ögmundur, Özur.
- blak, blakanarmál 311, 510—511, 609, 693.
- Blámýrar í Ögurssveit 244.
- Blanda, landamerki Snorrastaða 325.
- Blasíus biskup hinn helgi 3, 48, 88, 300, 593, 754. — Blasíuslikneski, sjá kirkja. — Blasíusdagur, — messa 57, 593.
- Blasíus Ormsson í Árnessþingi (1502) 621.
- Bleiksteinar á Kjalarnesi 53.
- blíðmaðr 669.
- blót 239.
- blýfat 745, 746.
- Blængshóll í Svarfaðardal 150—151.
- blöndubytta, sjá búsgagn.
- Blöndudalur í Húnavatnsþingi 245, 404.
- Blönduhlíð í Skagafirði 347, 405, 487, 531, 559, 580, 600—601, 606—608, 633—634.
- boð 229.
- boðorð (tíu laga) 241.
- boðskapr 13.
- boðunarbréf 207.
- Bodnar, sjá Bøðvar.
- bogi 705, 706. — bogmaðr 669.
- bók 4, 40, 82, 105, 178, 356, 472, 476, 656, 669. — bók = lögbók (Jónsbók) 161, 169, 218, 290, 323, 352, 353, 361,

- 504, 658, 660, 683, 694, 789. —
 bókaeiðr 92, 94, 102, 108, 114,
 118, 119, 129, 164, 180, 191,
 226, 249, 263, 275, 284, 292,
 337, 338, 339, 340, 351, 362,
 488, 507, 532, 548, 568, 576,
 593, 597, 621, 633, 678, 684,
 734, 773, 774, 776, 777, 782,
 783, 792, 809. — rangr bóka-
 eiðr 150, 151. — bóktell 84.
 Sbr. Bessastaðabók, bréfabók,
 dómabók, Dægradvöl, Garða-
 bók, Hugucio, Hörgslandsbók,
 Loginrá, máldagabók, Svart-
 skinna, Öxnafeilsbók.
- bollar 67. Sbr. búsgagn.
- Bólstaða(r)hlíð í Langadal 245,
 276, 349—350, 397, 705.
- Bólstaðr í Steingrímsfirði 579,
 598—599.
- Bolungarvík við Ísafjarðardjúp
 243—245, 276.
- bolöxi 56. Sbr. búsgagn, vopn.
- bóndi 3, 13, 24, 26, 28, 36, 50,
 51, 52, 58, 62, 63, 69, 70, 72,
 76, 81, 83, 84, 88, 89, 90, 99,
 103, 106, 116, 120, 121, 122,
 123, 134, 135, 136, 138, 174,
 194, 197, 201, 206, 211, 212,
 214, 215, 224, 252, 253, 258,
 260, 264, 265, 271, 273, 277,
 278, 279, 285, 319, 321, 324,
 335, 355, 371, 376, 377, 384,
 389, 393, 399, 401, 403, 410,
 420, 421, 425, 426, 427, 431,
 435, 436, 437, 444, 459, 468,
 471, 477, 478, 480, 481, 482,
 483, 501, 507, 512, 516, 517,
 518, 550, 570, 571, 574, 575,
 600, 607, 610, 611, 616, 617,
 618, 621, 634, 641, 642, 653,
 674, 677, 689, 696, 700, 701,
 716, 719, 722, 728, 768, 769,
 788, 791, 795, 796, 797, 805,
 810, 812.
- Bonifacius episcopus Moguntens-
 is apostolus Germaniæ 486,
 561.
- bor 638. — borjárn 736. Sbr.
 smíðatöl.
- borð, borðhald, 157, 178, 183,
 638, 664, 740. Sjá húsbún-
 aðr, húsgögn.
- borðviðr 345.
- Borg í Borgarfirði (á Mýrum)
 161.
- Borg í Grímsnesi 692—693.
- Borg í Skagafirði — (= Sjáar-
 borg) 237.
- Borg, skógarhöggssland frá Garpa-
 dal 76.
- Borg á Skógarströnd 184—185.
- Borg í Ögurssveit 244.
- borgar (ábyrgð) 182, 209, 210,
 292, 371, 375, 377, 420, 459,
 526, 590, 631, 797, 798. —
 borgunarmenn 726.
- Borgarey í Skagafirði 237.
- Borgarfjörðr í Austfjörðum 22,
 23, 385, 805.
- Borgarfjörðr í Þverárþingi 1,
 2, 60, 61, 62, 160—161, 300,
 346—347, 398—399, 617, 630,
 737—738, 752, 768, 774, 779,
 807, 813. — Borgarfjarðar-
 prófastsdæmi 2, 609, 630.
- Borgarhöfn í Hornafirði 452,
 714—715. — Borgarhafnar-
 heiði 452.
- Borgarsker á Borgarfirði 59.
- Botn (í Botnsdal) 628.
- Botnsá í Botnsdal 160.

- Botnsdalr í Skutilsfirði 806.
 Bótólfssdagr, — messa 121, 122,
 768.
 bráðlyndi 239.
 Brandagil í Hrútafirði 308, 410—
 411.
 Brandr, búandi maðr í Mýra-
 sýslu (1504) 745.
 Brandr, er gefr Skinnastaða-
 kirkju reka 466.
 Brandr Atlason í Húnavatnsþingi
 (1502) 602.
 Brandr Einarsson í Húnavatns-
 þingi (1503—1505) 649, 791¹⁾
 Brandr Einarsson lögréttumaðr
 Þverárþingi vestara (1502 —
 1505) 607, 706, 710, 752, 774¹⁾
 Brandr Gunnarsson (í falsbréfi
 1501) 581.
 Brandr Hallbjarnarson á Sel-
 tjarnarnesi (um 1500) 458.
 Brandr Hrafnsson prestur á Hofi
 í Vopnafirði (1498) 387—388.
 Brandr Ingimundarson í Húna-
 vatnsþingi (1494) 211.
 Brandr Ingvarsson í Þingeyjar-
 þingi (1494) 223.
 Brandr Jónsson biskup á Hól-
 um (d. 1264) 77.
 Brandr Jónsson lögmaðr (d. 1494)
 247—249.
 Brandr Jónsson húskarl í Skál-
 holti (1502) 627.
 Brandr Jónsson í Húnavatns-
 þingi (fyrir 1503) 659.
 Brandr Ólafsson lögréttumaðr
 nyrðra (1496—1505) 314, 349,
 360, 437, 493, 502, 607, 679,
 791.
 Brandr Þórarinnsson á Húsa-
 felli 1.
 Brandr Þorláksson í Húnavatns-
 þingi (1498—1505) 412, 777.
 Brandsdóttir: Þorbjörg.
 Brandslækr í Öxarfirði 465.
 Brandsson: Árni, Einar, Ey-
 steinn, Haldór, Hallr, Hrafn,
 Ívar, Jakob, Jón, Oddr, Ólafr,
 Páll, Sigmundur, Sigurðr, Snjólfur,
 Sölvi, Þórarinn.
 Brattagerðiseyr í Fljótssdal 447.
 Brautarholt á Kjalarnesi 52—54,
 252.
 Brautartunga („Braudartunga“)
 í Lundarreykjadal 354—355.
 bréfabók 16, 49, 58, 60, 64, 65,
 254, 264, 273, 283, 302, 347
 432, 456, 517, 555, 600, 614,
 622, 626, 750, 784.
 bréfarí 130.
 bréfberari 208.
 bréfvisar, brevviser 10, 378, 379,
 748, 750, 751.
 brefer, sjá kirkja.
 Breiðaból í Bolungarvík 244.
 Breiðabólsstaðr í Fljótshlíð 12,
 269, 315—316, 508, 735—736,
 755—756.
 Breiðabólsstaðr í Reykholtssdal
 737.
 Breiðabólsstaðr í Suðrsveit
 (Hornafirði) 452. — Breiða-
 bólsstaðarfjall 452.
 Breiðahólstaðr í Vestrhópi 581,
 597—598, 720.
 Breiðabólsstaðr í Olfosi 583.
 Breiðadalr í Önundarfirði 384,
 561, 566, 694, 695.
 Breiðafjörðr 4, 79, 402, 404,
 405, 543. — Breiðafjarðardal-

1) Umtalsmál er, hvort þetta sé ekki einn og sami maðr.

- ir 126, 156, 161, 220, 587 — 588, 724.
- Breiðagerði á Vatnsleysuströnd 513—514, 560—561, 593.
- Breiðamýri í Reykjadal 681, 686.
- Breiðársandr (= Breiðamerksandr) í Austr-Skaptafells-sýslu 118.
- Breiðavík í Reyðarfirði 686—687.
- Breiðavík(in) á Snæfellsnesi 4, 5.
- Breiðdalr(inn) í Múlaþingi 31, 222. — Breiðdalsá 118.
- Brekka í Bitru 74.
- Brekka („Brokka“) í Eyjafirði 254—255.
- Brekka í Gufudalssveit 77, 78.
- Brekka í Langadal í Ísafjarðarsýslu 278.
- Brekka í Reykjadal í Suðrþingeyjarþingi 169.
- Brekka í Hvoldal í Saurbæ í Dalasýslu (Brekku-land) 71^a, 219—220, 308—309.
- Brekka í Svarfaðardal 145.
- Brekkur í Óslandshlíð 762—763.
- Brekkur á Rangárvöllum 375.
- Brennistaðir á Mýrum 290.
- Bresagerði á Akranesi 58.
- Briðdalr, sjá Breiðdalr.
- brigð (á jörðu) 398.
- brigðmælgí 143.
- Brigida hin helga 98.
- brik, sjá kirkja.
- Brimnes í Seyðisfirði austr 24, 393.
- Brimnes í Skagafirði 463.
- Brjanslækur á Barðaströnd 570.
- Broddadalsá í Kollafirði 5, 72, 73.
- Broddason: Helgi, Jón.
- Broddi Sigurðsson í Þingeyjarþingi (1494) 213.
- broddr 739.
- bróðir (bræðr, munkar) 511, 146, 157, 224, 269, 296, 325, 332, 337, 356, 372, 487, 555, 556, 558, 561, 585, 592, 593, 600, 601, 603, 614, 626, 635, 648, 663, 733, 766, 778.
- brók, sjá klæðnaðr.
- brot 9, 88, 390, 430, 431, 499, 506, 565, 577, 626, 717, 781.
- brotasilfr 154. Sbr. málmr.
- brú 455.
- Brú á Jökulsdal 198, 527—528.
- Brúarhraun í Hnappadalssýslu 745.
- Brúarkelda á Fellsströnd 748.
- brúðkaupsdagr, brullaupsdagr 139, 406, 571.
- Brummann Thomasson vestra (1499) 425—427.
- brún (landamerki) 325.
- brún, sjá kirkja.
- Brún í Saurbæ í Dalasýslu 294.
- Brún í Svartárdal 730.
- Brúnastaðir í Tungusveit 7—8. — Brúnastaðahólmi 8.
- Brunná í Saurbæ í Dalasýslu 308—309.
- Brunná (Brúná) í Öxarfirði 465.
- brýni 42, 287, 448, 449, 665, 736, 739, 742, 746. Sjá klabrýni. Sbr. búsgagn.
- Brynjólfur Eiríksson faðir Haldórs í Tunguelli (1492—1493) 118, 176—177.
- Brynjólfur Haldórsson eystra (1697) 446, 490.
- Brynjólfur Jónsson prestur í Gørðum á Álptanesi (d. 1694) 53.

- Brynjólfur Sigurðsson vestra (1494—1497) 209, 284, 341, 367.
- Brynjólfur Sveinsson biskup í Skálholti (d. 1675) 678, 815.
- Brynjólfur Þórðarson sýslumaður á Hlíðarenda (d. 1762) 311.
- Brynjólfur Þorsteinsson ráðamaður á Reynivöllum í Kjós (1493) 181—182, 815.
- Brynjólfsson: Haldór, Jón, Sigurður, Þórður.
- brythögg 449, 742. Sbr. búsgögn.
- bræði 239.
- Bræðraklíf á Mývatnsöræfum 799.
- Bræðratunga í Biskupstungum 52, 244, 591—592.
- bú 3, 18, 319, 509, 541, 547, 549, 674, 728, 734, 753. — búfastir menn, búmenn 472, 727. — búmissir 509. — búnautn 59, 76, 727. — búrán 319, 342. — búsmali 280. — búsupptaka (-tekt) 342, 343, 534. Sjá búsgagn, höfuðbú.
- Búalög 8.
- Búason: Jón, Sveinn.
- Búastaðir í Vopnafirði 20.
- Búðardalur á Skarðsströnd 4, 5, 6, 72, 73.
- búðarstaða 74.
- Búðir á Snæfellsnesi 5.
- Buðlungarvallará í Fljótsdal 447.
- Bugir (Staðarhólsoddi) í Saurbæ 71.
- Bugr í Blöndudal 245.
- Bugsker í Gilsfirði 72.
- buldr 526, 564.
- Búnaðarbálkr (Jónsbókar) 103, 684, 726.
- búr, sjá húsakynni.
- Búrfell í Djórsárdal 41.
- búsgagn, búhlutir, búsbúhlutir 1, 2, 18, 33, 49, 63, 178, 183, 449, 456, 544, 547, 638, 639, 737. — alkanna 638. — altnunna 742. — amboð 740. — bandreip 742. — barkrókar 42, 736. — Sbr. bjórtunna. — blöndubytta 287. — bollar 67. — bolöxi 56. — brauðjárn 2. — Sjá brýni. — Sjá brythögg. — byrða 449, 638, 745. — bytta 287. — diskar 43, 67, 287, 448, 450, 451, 638, 665, 740. — drykkjaraskur 287, 639. — drykkjaransa 638. — eysill 639. — Sjá fat. — Sjá fjaladiskar, floti, flöskulás. — fétur 638, 639, 740, 742, 745. — Sjá grýta. — hálfkanna 43, 638, 665. — Sjá háltunna. — harðsteinn 638, 736, 745, 746. — Sjá heylaupar, heykrókr, heysleði, hirðsla, hitaker, hituskál, hógsetr, hornasög, hrifa, hríp, hverfusteinn, hærusekkir, kambar. — kanna 42, 183, 287, 448, 449, 450, 451, 453, 638, 664, 740, 742, 745, 746, 812. — könnubrot 451. — ker 93, 94, 95, 664, 736, 740. — ker í jörðu 450. — appistöðuker 812. — keröld 41, 67, 77, 156, 451, 456, 744, 746, 812. — xxx fjórðungakerald 156. — 80 fjórðungakerald 134, 201. — kerald með

skjólum 43. — 30 skjólna kerald 30, 448. — jarðkerald 744. — smákeröld 30, 665, 740, 744. — stórkeröld, stórker 77, 183, 287, 448, 638, 740, 742, 746. — sýrukerald 287. — trektarkeröld 639. — uppgerðarkeröld 287, 448, 450, 638, 639, 664. — ketill, katlar 2, 29, 34, 42, 67, 77, 189, 287, 304, 394, 448, 450, 451, 638, 639, 677, 736, 737, 740, 742, 744, 745, 746, 812. — xij fjórðunga ketill 186. — ketill, er á liggja xix fjórðungar 134, 135, 201. — iij hundraða ketill 288. — fjögurra skjólna ketill 18. — 25 skjólna ketil 448. — mæliketill 638, 639. — smákatlar 745. — ketilhróf 30. — kláfar 736, 740, 742. — klár, klárur 639, 740. — Sjá kista, kjötkista, klabbrýni, klyfberar, koppaflotar, kostrar, krókar, kúfar, lár, lás, ljáir, munnlaug, mustarðakvern, mykisleði, orf. — páll 638, 740, 742, 745. — pálreka 638, 736, 745. — Sjá panna. — pottur 178, 189, 287, 450, 451, 638, 665, 724, 736, 740, 742, 745, 746, 812. — pottausa 287. — Sjá reidíngur. — reka 638, 736, 742. — sár 183. — Sjá saltker. — Sjá silar. — skál 232, 287, 638, 639, 665, 740, 742, 746. — Sjá skerborð, skerdiskar. — skíðaskur 639. — skjólur 287, 448, 450, 456, 812. — Sjá skreidarstokkr. — Sjá skygrindr, sleði, sleggja,

snældur, spik. — spænir 67, 287, 448, 450, 451, 638, 639, 665, 740, 742, 745, 746, 812. — spónastokkur 287. — stafaskur 287, 639. — Sjá stampar, steinfat, stigi. — strokkr 448, 450, 638, 639, 664, 665, 740, 742, 745, 746, 812. — Sjá sög, sölvaponta, tint, torfkrókar, torfjárn, torfskeri, trédiskar, tréfat, trékanna. — trog 30, 41, 67, 77, 287, 448, 450, 451, 456, 638, 639, 664, 665, 740, 812. — Sjá tunna. — varreka með sinklum 639.

Bustarfell í Vopnafirði 198.

Byðubjarg í Dölum 459.

bygging (jarða) 169, 282, 642, 661, 785.

Býjasker á Rosmhvalanesi 53.

Bylzhamar í Stafholtstungum 64.

Byorn, sjá Björn.

byrða, sjá búsgagn.

Byrgi í Kelduhverfi 4.

Byrgisholt í Melasveit 59.

Byrnes, sjá Berunes.

Byrstofa (Byrstove) á Englandi 12, 13.

byssa 705, 706. Sbr. hertygi, vopn.

bytta, sjá búsgagn.

Bægisá í Hörgárdal 236.

Bæjarsker, sjá Býjasker.

bæn 13, 247. — bænahald 299, 398, 399, 474.

bænhús, bænahús 19, 20, 24, 27, 35, 45, 65, 66, 68, 70, 74, 78, 79, 82, 85, 86, 130, 331, 132, 133, 198, 199, 253, 307, 355, 441, 452, 466, 473, 743, 795.

- bær 3, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 47, 48, 64, 65, 68, 70, 77, 80, 110, 139, 140, 198, 288, 452, 467, 476, 567, 615, 616, 768.
- Bær í Borgarfirði 60, 61.
- Bær (= Ábær) í Dölum í Skagafirði 421—422.
- Bær í Flóa (= Gaulverjabær) 45, 152, 286.
- Bær í Hrutafirði 141—143.
- Bær á Rauðasandi. Sjá Saurbæ.
- Bær í Súgandafirði 234, 247—249.
- bætr (vígsbætr) 209, 210, 631, 741, 790, 801, 802. — bóta-maðr 751.
- Böðvar Finnsson, Gamlasonar, nyrðra (1493) 166.
- Böðvar Ingimundarson í Húnavatnsþingi (1502) 602.
- Böðvar Ívarsson nyrðra (1495) 280.
- Böðvar Jónsson prestur í Görðum á Álptanesi (1497—1499) 334—340, 425.
- Böðvar Jónsson vestra (1499) 423.
- Böðvar Loptsson (vegin 1494) 141, 208—210, 216—218. 359.
- Böðvar Svartsson nyrðra (1501—1503) 577.
- Böðvar Þorsteinsson prestur á Grenjadarstað (d. 1375) 214.
- Böðvarshólar í Vestrhópi 810—812.
- Böðvarsson: Andrés, Ketill, Þorlákr.
- bölvan 239.
- Calices 464. Sbr. kaleikr.
- Calixtusmessa 141, 143, 226, 314, 519, 523, 541, 617, 620, 649, 650, 653, 729, 801.
- canceler 213, 407, 751.
- canonumbók, sjá kirkja.
- capellanus 310, 464.
- capitularius, sjá kirkja.
- capitulum 771, 772.
- castrum 10, 12.
- casule 464.
- cathedra 555.
- Cathedra Petri 101, 594.
- Cecilia Gunnsteinsdóttir kona Narfa Jónssonar (1501) 588.
- Cecilia mætur hin helga 17, 147, 737. — Ceciliukver, sjá kirkja. — Ceciliulíkneski, sjá kirkja. — Ceciliumessa 529, 656.
- Cecilia Torfadóttir frá Kloia (1505) 755.
- Cecilia Þorsteinsdóttir, Hallssonar, kona Hallsteins Þorsteinssonar (1500) 486—487.
- Ceciliudalur, sjá Dalur í Blönduhlíð.
- Christian, Christiern, sjá Kristján.
- Christopher, sjá Kristópher.
- Christophorus líkneski, — skript, sjá kirkja.
- cirographum 488, 658.
- Clafusson, sjá Clauusson.
- Clemens páfi 37. — Clemensmessa 148, 229, 662.
- Clemiss, sjá Klemens.
- Clemus, sjá Klemens.
- Cnarartunga, sjá Knarartuna.
- collectarius, sjá kirkja.
- Columbamessa 409.

commemoracio Pauli 569.
 common, sjá kirkja.
 concepcio Mariæ 283.
 contribuciones 555.
 conventubræðr 157, 195, 204,
 325, 331, 337, 629, 663.
 conventuinnsigli 663.
 conversio Pauli (Pálsmess) 88,
 89, 90, 247, 751.
 coronacio Mariæ 308.
 corporall, corporalshús, sjá kirkja.
 corpus Christi (sbr. festum,
 vigilia) 187, 263, 310, 386,
 423, 767.
 crastina festorum 6, 308, 312,
 646.
 cura (animarum) 158, 310.
 curia 492, 530.

Daðason: Jón, Ormr, Sigurðr.
 Daðastaðir í Núpsdal 196.
 Daðastaðir á Reykjaströnd 617
 —618.
 Daði Arason Dalaskalli (1502)
 603—606.
 Daði Guðmundsson í Snóksdal
 (d. 1563) 460.
 dagr (=dies, festum) 669, 749,
 750.
 Dagr Guðmundsson syðra (1496)
 295.
 dagsbréf 216, 217, 702.
 dagþingan 341.
 Dalahólmr í Dölum 67.
 Dalir = Breiðarfjarðardalir 67,
 459.
 Dalir í Skagafirði 421—422.
 dalmatica, sjá kirkja.
 Dalr í Blönduhlíð (Djúpadalr)
 580—581.
 Dalr undir Fyrafjöllum 39, 375e.

Dalr í Eyjafirði (Djúpadalr,
 Ytridalr) 260 263, 284, 762.
 Sjá og Djúpadalr.
 Dalr (= Valþjófsdalr) í Öfund-
 arfirði 286.
 dammr (Dammr á Fellströnd)
 170, 748.
 dánarbú 6.
 dandifólk 445.
 dandi kona, dandi kvinna 445,
 618, 771.
 dandimenn, dandumenn, landis-
 menn, danemenn, dánumenn
 (skilvísir, skjallegir, valin-
 kunnir, velbornir, ærlegir) 88,
 91, 97, 99, 109, 112, 114, 121,
 138, 150, 159, 174, 178, 179,
 199, 206, 208, 227, 237, 265,
 273, 277, 292, 297, 310, 314,
 334, 337, 338, 339, 343, 397,
 421, 426, 435, 436, 442, 446
 (meðanm.), 468, 482, 493, 516,
 524, 534, 535, 537, 538, 539,
 540, 551, 563, 564, 575, 576,
 584, 612, 618, 622, 626, 633
 —634, 637, 644, 650, 654,
 656, 666, 675, 688, 689, 696,
 698, 699, 700, 701, 704, 706,
 707, 710, 741, 752, 755, 771,
 791, 796, 799, 808. — dandi
 manna dómr 282, 368, 480,
 533, 534, 543, 596.
 dandiprestur 545.
 Daníel Haldórsson prófastr á
 Hólum 366.
 Danmörk, Danir 9, 378—379,
 407—408, 651, 748—751, 786.
 Sbr. dönsk tunga.
 danzmaðr 669.
 dauðir peningar 711, 728.
 dauðlegar syndir 670, 671.

- Daviðssaltari, sjá kirkja.
 decollatio Johannis (höfuðdagur) 222, 279, 648.
 Deildará á Melrakkasléttn 466.
 Deildará á Skálmarnesi 420—421, 676—677.
 Deildardalur í Höfðahverfi 253.
 Deildardalur í Skagafirði 306.
 Deildarey fyrir Fellsströnd 134, 135, 201.
 Deildarhjalli í Vatnsdal 280.
 Deildartunga í Reykholtssdal 62, 163, 671.
 Delmenhorst 378—379, 407—408, 748—751.
 Desey í Norðrárdal 63.
 Desjarmýri (Mýrar) í Borgarfirði austr 22, 394, 805.
 desponsacio Mariæ 327.
 Diðrik Piniug hirðstjóri (d. 1491) 9—10, 11, 12—14.
 dies (= festum) 10, 437, 601, 766.
 dies rogationum (gangdagur) 179.
 Digranes í Skorradal 61.
 Dímonarkalakkar á Breiðafirði 87, 165, 170, 747, 759.
 Dinysius helgi 50.
 diskar, sjá búsgagn.
 dispenseran(ar bréf) 260, 428, 492, 493, 530, 564, 718.
 divisio apostolorum 126, 275, 303, 786.
 Ditmersken (Ditmarsken) 378, 379, 407, 408, 748, 749, 750, 751.
 djákn, djákni 31, 44, 79, 108, 117, 193, 208, 235, 278, 459, 473, 545, 627, 628, 698, 699, 766, 767. — djáknavist 159.
 Sbr. messudjákn.
- Djáknapollr í Gnúpverjahrepp 621.
 Djáknasteinn í Gnúpverjahrepp 621.
 Djúpá í Laugardal í Arneshreppi 325.
 Djúpadalur í Eyjafirði 478—479. Sjá að öðru leyti Dalr.
 Djúpavatn á Langanesströndum 17.
 document 541.
 dómadagr 241.
 dómari 118, 295, 296, 518, 645, 697.
 dómínica infra octavas nativitatís Mariæ 131.
 dominica prima 202.
 dominica reminiscere 335, 336.
 dominica septuagesima 379.
 dominica sanctæ trinitatis 73, 187, 202.
 dominicubók (dominicur), sjá kirkja.
 dómkirkja: á Hólum 90, 91, 92, 100, 150, 151, 158, 159, 169, 173, 174, 197, 198, 215, 275, 302, 371, 382, 383, 463, 559, 560, 582, 766, 767, 771, 783. — í Skálholti 106, 108, 335, 718.
 dómr, dómar 8, 11, 90, 91, 92, 93, 94, 96, 101, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 119, 120, 123, 125, 137, 142, 143, 151, 152, 153, 159, 160, 168, 169, 170, 171, 174, 175, 180, 190, 191, 192, 193, 194, 198, 208, 210, 211, 212, 218, 226, 228, 248, 249, 257, 265, 266, 268, 270, 271, 273, 274,

- 278, 279, 281, 282, 289, 290,
 291, 292, 295, 296, 297, 300,
 302, 314, 315, 319, 320, 346,
 347, 348, 349, 350, 351, 353,
 354, 355, 357, 358, 359, 360,
 361, 367, 368, 371, 372, 381,
 382, 383, 384, 388, 389, 397,
 398, 425, 426, 427, 428, 429,
 430, 434, 435, 436, 437, 440,
 470, 471, 478, 480, 481, 482,
 483, 484, 485, 487, 488, 491,
 492, 493, 495, 496, 497, 498,
 499, 500, 502, 503, 504, 505,
 509, 510, 514, 515, 517, 518,
 522, 527, 531, 532, 534, 537,
 538, 539, 541, 542, 545, 546,
 547, 548, 550, 551, 553, 555,
 557, 558, 560, 563, 564, 565,
 567, 569, 570, 573, 574, 575,
 576, 578, 592, 593, 594, 595,
 596, 597, 600, 601, 602, 603,
 604, 606, 607, 615, 617, 622,
 624, 625, 630, 631, 632, 633,
 634, 635, 644, 646, 647, 649,
 650, 651, 655, 656, 659, 660,
 661, 672, 673, 674, 675, 676,
 679, 682, 683, 688, 690, 692,
 693, 696, 697, 698, 699, 702,
 703, 704, 705, 706, 707, 708,
 709, 710, 711, 712, 713, 722,
 725, 726, 727, 728, 729, 752,
 753, 757, 763, 764, 765, 766,
 769, 772, 773, 774, 775, 778,
 779, 780, 781, 782, 783, 784,
 785, 788, 789, 791, 792, 800,
 801, 802, 807, 808, 809, 810,
 812, 813. — dómabækur 92,
 160, 208, 218, 273, 358, 359,
 434, 470, 479, 495, 499, 501,
 502, 504, 517, 546, 554, 569,
 573, 584, 672, 675, 682,
 690, 702, 801. — dóma-
 syrpa 101, 116, 141, 160,
 174, 226, 289, 291, 359, 439,
 484, 634, 705, 708, 725, 734,
 752, 774, 785. — dómrof 608.
 — dómságríp 8, 814. — dóms-
 atkvæði 103, 107, 108, 111,
 113, 114, 119, 125, 152, 175,
 176, 210, 268, 275, 279, 290,
 296, 349, 350, 352, 354, 363,
 382, 386, 398, 426, 427,
 482, 492, 495, 504, 530,
 555, 559, 572, 576, 596, 601,
 602, 632, 650, 661, 662, 675,
 708, 711, 723, 726, 728, 753,
 765, 783, 809. — dómsbréf
 92, 97, 100, 108, 111, 113,
 115, 120, 125, 153, 161, 170,
 176, 181, 187, 191, 194, 218,
 229, 249, 268, 270, 272, 275,
 279, 282, 290, 293, 297, 302,
 315, 349, 354, 358, 383, 386,
 427, 430, 471, 483, 485, 492,
 495, 500, 504, 510, 532, 558,
 566, 569, 572, 576, 597, 603,
 606, 607, 608, 617, 625, 631,
 632, 635, 651, 656, 659,
 662, 676, 685, 699, 705, 708,
 709, 713, 723, 729, 753, 763,
 765, 767, 775, 784, 785, 790,
 810. — dómsmenn, dómendr
 107, 125, 161, 190, 209, 210,
 212, 218, 229, 268, 271, 282,
 290, 293, 302, 315, 349, 350,
 351, 358, 363, 364, 426, 427,
 430, 471, 483, 495, 496, 497,
 498, 500, 503, 504, 531, 543,
 558, 572, 576, 606, 632, 660,
 661, 662, 674, 675, 684, 685,

- 703, 705, 708, 709, 711, 713,
723, 726, 728, 753, 765, 775,
790, 801, 808.
- Donatus martyr 415, 815.
- draflskapr 93, 143.
- Drageyri í Skorradal 60.
- Drangar á Ströndum 769—771.
- Drangatangi á Ströndum 462.
- Drangavík á Ströndum 462.
- drepsótt (1494) 232.
- drottinsdagar 57, 425, 434, 793.
- drottning (María) 3, 68.
- drykkir 334. Sbr. bjórtunna,
drykkjaraskr, drykkjarausa
(sjá búsgagn), staup, horn-
staup, malt, sýra, öl.
- drykkjumaðr 669.
- Dufansdalr í Arnarfjarðardölum
383—384.
- duggarar 495, 497.
- dúkar 183, 740.—þýzkr dúkr 724.
- Dunhagi (Dyngagi) í Hörgárdal
144—146, 236.
- dúnn 67, 638. — dúnsæng 639.
- Dvergasteinn í Seyðisfirði 23—
24, 393.
- Dýjanés á Fellsströnd 202.
- dymbildægr 446.
- Dyngagi, sjá Dunhagi.
- Dyngandi í Grunnavík 760—761.
- dýnur 448, 740.
- Dýrafjörðr í Ísafjarðarsýslu 81.
247—249, 281, 383—384, 396,
401—402, 460, 479—480, 546,
675, 722, 740—741.
- dýridagr 211, 345, 422, 424,
640.
- dýrleiki (jarða) 47, 48, 63, 83,
134, 136, 189, 399, 420, 442,
463, 527, 561, 583, 585, 586,
643, 677, 737.
- Dægradvöl (sira Gottskálks) 443.
- Dæli í Svarfaðardal 800.
- Dögurðardalsá á Hróteyjarströnd
í Strandasýslu 461.
- Dögurðarnes á Skarðsströnd 75,
87, 165, 170, 747—748, 759.
— Dögurðarnessel 748.
- dönsk tunga 802.
- Ecclesia 81, 286, 364. Sbr.
kirkja.
- ecteskab 378. Sbr. hjónaband.
- Edlan, sjá Erlendr.
- Efrínúpr í Núpssdal 194—196.
- eísta vika 3, 37, 57. — afstu
viku orða, sjá kirkja.
- Efstidalr í Ögurssveit 244.
- Eggert Hannesson lögmaðr í
Bæ á Rauðasandi (d. 1585)
129, 217, 264, 273, 359, 379,
502, 504, 506, 517, 562, 595,
612, 675.¹⁾
- Eggert Jónsson á Ökrum í
Blönduhlíð (d. 1719) 167.
- Eggert Snæbjörnsson á Kirkju-
bóli í Langadal (á 18. öld)
77, 433, 579.
- Eggertsdóttir: Guðrún, Helga.
eggver 466.
- Egidius ábóti hinn helgi 459,
610.
- Egill Egilsson syðra (1497) 366.
- Egill Einarsson vestra (1384) 6.
- Egill Eyjólfsson biskup á Hól-
um (d. 1341) 4.

1) Vera má að sumstaðar kunnir
að vera bönd Ara Magnússonar
utan á bréfum, þar sem hér í
safninu er talið, að sé hönd Egg-
erts, því að þeir skrifa um eitt
skeið nokkuð keimlíkt.

Egill Grímsson á Skarði í Laugadal, sýslumaðr í Húnavatnsþingi og Hegranessþingi (1480—1494; á lífi 1494; dáiön fyrir 1500) 11, 105, 197, 210—212, 523, 633.	148, 151, 157, 159, 162, 164, 166, 167, 177, 185, 188, 189, 195, 196, 197, 204, 216, 222, 224, 235, 236, 237, 244, 245, 251, 252, 253, 255, 272, 280, 291, 298, 304, 306, 310, 312,
Egill (Agalus) í Haukadál (1495) 286.	316, 317, 331, 343, 347, 355, 367, 369, 370, 387, 393, 399,
Egill Jónsson syðra, ef til vill bróðir Stepháns biskups (1492—1503) 116, 635.	403, 405, 411, 416, 419, 420, 422, 436, 438, 477, 484, 486, 487, 491, 508, 513, 517, 521,
Egill Jónsson vestra (1494) 221.	525, 528, 544, 552, 561, 569,
Egill Magnússon nyrðra (1493) 191.	570, 578, 579, 580, 583, 584, 588, 591, 599, 611, 614, 619,
Egill á Varmalæk í Borgarfirði (1504) 743.	623, 629, 636, 640, 648, 655, 663, 677, 680, 686, 690, 692,
Egilsson: Egill, Einar, Hákon, Jón, Sigurðr.	694, 714, 715, 716, 719, 724, 731, 732, 733, 761, 763, 770,
Egilsstaðir í Flóa 46.	788, 798, 805, 808.
Eið í Eiðþinghá 24, 223, 233, 320—321, 385. — Eiðþinghá 320—321.	eiginhjón 421.
Eið á Seltjarnarnesi 458. — Eiðsgarðr 458. — Eiðssker 51, 52. — Eiðstjörn 458.	eiginkona, eiginkvinna, eignarkona 106, 136, 139, 159, 166, 179, 184, 221, 223, 301, 328, 386, 413, 414, 419, 420, 421, 520, 544, 587, 747.
Eiðhús í Miklaholtshrepp 65.	eign full, fóst, æfinleg 9, 10, 18,
Eiðinaborg á Skotlandi 9, 11.	22, 25, 28, 29, 84, 87, 99,
eiðr 86, 87, 91, 96, 103, 106, 107, 108, 111, 114, 169, 170, 175, 178, 193, 212, 228, 229, 238, 261, 263, 268, 271, 301, 335, 351, 353, 367, 382, 391, 532, 574, 575, 582, 621, 661, 675, 676, 685, 693, 726, 727, 756, 774, 783, 792, 811. —	100, 110, 111, 112, 120, 121, 122, 123, 126, 128, 135, 136, 142, 143, 145, 148, 151, 160, 161, 162, 177, 178, 185, 188, 189, 197, 211, 215, 220, 222, 224, 225, 230, 231, 232, 234, 235, 245, 247, 248, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 260, 265, 267, 270, 272, 273, 277, 277, 280, 283, 298, 299, 303, 304, 306, 307, 311, 312, 313, 316, 317, 319, 320, 330, 331, 333, 343, 346, 347, 351, 352, 353, 355, 358, 366, 369, 372, 373, 384, 387, 392, 393, 394, 395,
— einseiði 297, 726. — eiðsbréf 87, 170. — eiðstafr 634, 776. — eiðstaka 755. Sbr. meinseiðr, þrifeiðr.	
Eiell, sjá Egill.	
eigandi 5, 6, 88, 99, 100, 109, 117, 121, 126, 128, 143, 146,	

- 396, 397, 398, 399, 400, 402, 404, 405, 409, 410, 411, 415, 419, 422, 426, 427, 428, 432, 435, 438, 441, 471, 477, 484, 486, 488, 491, 495, 503, 505, 506, 512, 515, 517, 521, 524, 525, 527, 528, 529, 533, 544, 549, 550, 552, 554, 558, 559, 561, 569, 570, 572, 575, 576, 579, 580, 583, 585, 586, 587, 591, 598, 607, 611, 613, 614, 619, 623, 629, 636, 638, 639, 640, 644, 648, 650, 656, 661, 663, 673, 680, 687, 692, 694, 699, 700, 701, 711, 716, 720, 721, 722, 723, 724, 726, 727, 730, 731, 732, 742, 748, 750, 755, 756, 757, 758, 760, 766, 770, 772, 773, 788, 798, 802, 803, 804, 808, 809.
- eignarmenn 171, 219, 235, 249, 268, 384, 436, 477, 656, 661, 764, 807.
- eignarorð 613, 614.
- eignarvitni 248, 652, 802, 802, 809.
- Eikargnipa, landamerki Møðrudals og Bustarfells 198.
- Eilífr Guðmundsson á Snæfuglstöðum (fyrir eða um 1500) 455—456.
- Einar Árnason nyrðra (1492) 127.
- Einar Bárðarson í Húnavatnsþingi (1502) 602.
- Einar Benediktsson prestur á Grenjaðarstað og Skinnastöðum (1471—1495) og síðan ábóti á Munkaþverá (1496—1505 og síðar) 235, 253—254, 302—303, 307, 356, 364—365, 371—373, 400, 487, 508, 555, 556, 558, 592, 600, 614, 628—629, 733, 766.
- Einar Bjarnarson í Borgarfirði (1493) 160.
- Einar Björnsson, Þorleifssonar hirðstjóra (á lífi 1492; dáinn 1494 eða fyrri) 105, 126, 231, 294, 379—380, 427—430, 515, 522, 541, 553—554, 570, 593, 755—756.
- Einar Brandsson lögréttumaðr (1494) 217.
- Einar Egilsson nyrðra (1493) 164.
- Einar Egilsson syðra (1670) 610.
- Einar Einarsson í Borgarfirði (1504) 687.
- Einar Einarsson í Húnavatnsþingi, maðr Þrúðar Benediktssonar (1497—1504) 342, 721—722.
- Einar Einarsson lögréttumaðr (1498) 388.
- Einar Einarsson í Þingeyjarþingi (1499—1502) 415, 631.
- Einar Einarsson sýslumaðr á Miðhásum (d. 1707) 219, 433.
- Einar Eiríksson jonkæri í Vatnsfirði (d. 1333) 784.
- Einar Erlendsson prestur, prófastur og almennilegr dómari milli Jökulsár á Sólheimasandi og Steinsmýrarfljóts (1492—1500) 123, 269, 295—297, 471.
- Einar Eyjólfsson, lögmanna Einarssonar, í Dal í Eyjafirði og í Dal undir Eyjafjöllum (1495—1497) 268, 375.

- Einar Eyvindsson í Húnavatns-
þingi (1502) 602.
- Einar Guðmundsson syðra (1492)
117.
- Einar Haldórsson nyrðra (1493)
166.
- Einar Hálfðánarson nyrðra
(1495—1505) 261, 761—762.
- Einar Hallfreðarson í Húnavatns-
þingi (1446) 7.
- Einar Hallsson bóndi í Árnesh-
þingi (1496) 324.
- Einar Hallsson (veginn 1498) 407.
- Einar Ímason í Skaptafellsþingi
(1496) 297.
- Einar Ingimundarson prestur í
Steinsholti og í Hrepphól-
um, ráðsmaður Skálholtsstóls
(1500—1505) 490, 491, 567,
603, 621, 622—623, 665, 698,
739, 812—813.
- Einar Ísleifsson ábóti á Munka-
þverá (d. 1487) 177—178,
372.
- Einar Jónsson í Eyjafirði (1493)
203.
- Einar Jónsson vestra (1498—
1504) 401, 543, 741.
- Einar Jónsson, Sigmundssonar
(1505) 757—758.
- Einar Jónsson prestur syðra
(1502—1504) 617, 698.
- Einar Jónsson eystra (1634) 511.
- Einar Jónsson konrektor í Skál-
holti (d. 1788—1789) 53.
- Einar Magnússon nyrðra, maður
Herbrúðar Eiríksdóttur (1495—
1504) 263, 413—414, 719—
721.
- Einar Magnússon í Árneshþingi
(um 1460) 457.
- Einar Nikulássson galdrameistari,
prestur á Skinnastað (d. 1699)
465, 468.
- Einar Oddsson, Péturssonar, á
Hofi í Vatnsdal, sýslumaður
Húnavetninga (1492—1505)
104, 180, 217, 273, 278, 308,
314, 318—320, 349—350,
360, 367, 397—398, 427, 437,
496—497, 500, 502, 575,
602—603, 607, 705, 773—774,
777—778, 791—792, 810—
811.
- Einar Oddsson í Borgarfirði
(1504) 687.
- Einar Ólafsson, Filippussonar
(1496—1504) 314—315,
349—354, 368, 397—398, 418,
514—516, 533—536, 554,
595—597, 638, 680.
- Einar Ólafsson í Eyjafirði (1495—
1502) 265, 553, 629.
- Einar Ólafsson, Jónssonar vestra
(1498) 383—384.
- Einar Ólafsson í Borgarfirði
(1501) 552.
- Einar Pálsson á Rauðasandi
(1704) 795.
- Einar prestur í Mýrasýslu (1504)
744.
- Einar Snorrason Ölduhryggjar-
skáld, prestur á Staðastað
(1497—1504) 377, 603, 617,
713.
- Einar Sveinsson vestra (1492—
1504) 101, 248, 480, 674—
676.
- Einar á Valbjarnarvöllum (1504)
743.
- Einar Þórarinnsson vestra (1504)
690.

- Einar Þórðarson vestra (1500) 519.
- Einar Þorleifsson, Árnasonar, hirðstjóri (d. 1453) 6, 105, 571.
- Einar Þorleifsson vestra (1480—1503) 12* 636.
- Einar Þórólfsson á Hofstæðum og Knerri, umboðsmaðr Diðriks Pinings, prófentumaðr á Helgafelli (1493—1505) 156—157, 166—167, 185, 273, 416, 496—497, 580—581, 639, 690, 803—804.
- Einar Þorsteinsson eystra (1492) 118—120.
- Einar Þorsteinsson vestra (1492) 141.
- Einar Þorsteinsson prestur nyrðra (1497) 372.
- Einar Þorvaldsson djákni á Hólum (1492—1493) 128, 198.
- Einar Þorvaldsson bróðir á Helgafelli (1493) 157.
- Einar Örnólfsson vestra (1496)
- Einaradóttir: Helga, Herdis. 289—290.
- Einarshöfn á Eyrarbakka 695, 696.
- Einarsson: Arnþjórn, Árni, Bjarni, Björn, Brandr, Egill, Einar, Eiríkr, Eyjólfur, Eysteinn, Finnþogi, Gizur, Grímr, Guðmundr, Haldór, Ísleifr, Jón, Magnús, Marteinn, Oddr, Ólafur, Salomon, Sigmundur, Stephán, Stígr, Þórðr.
- Einarstaðir í Reykjadal 234, 307, 686, 732.
- eindagi 780.
- Eindriði, sjá Indriði.
- Einholt í Biskupstungum 580—581.
- Einholt í Hornafirði 449—451.
- einhöglungur 448.
- einkaup 608. Sbr. verzlun.
- einmæli 705, 706.
- einskepta 740.
- Eiríkr Bjarnason umboðsmaðr Stepháns biskups (1495) 277.
- Eiríkr Björnsson í Árnessþingi (1504) 692.
- Eiríkr Einarsson prestur á Grenjaðarstað (1493—1505; d. 1507) 158—159, 275, 312—313, 370, 372, 386, 387, 487, 545—546, 555—556, 558, 721, 731, 733, 766.
- Eiríkr Gíslason nyrðra (1492) 144.
- Eiríkr Haldórsson, ábóta Ormssonar á Álptanesi (1494—1498) 102, 358—364, 388—391, 751, 816.
- Eiríkr Ívarsson lögréttumaðr nyrðra (1495—1502) 264, 477, 502, 505, 631.
- Eiríkr Jónsson í Hornafirði (um 1500) 451.
- Eiríkr Jónsson vestra (1492) 92.
- Eiríkr Leptsson, Guttormssonar, á Grund í Eyjafirði (d. 1473) 148, 489—490, 646—648, 807—810.
- Eiríkr Oddsson í Húnavatnsþingi (1498) 411.
- Eiríkr Ormsson eystra (1496—1497) 310, 345—346.
- Eiríkr prestur (vestra; 1495) 285.
- Eiríkr Sigmundsson prestur nyrðra (1492—1493) 90, 109, 128,

- 158, 163, 166, 168, 173, 187, 193.
- Eiríkr Sigurðsson syðra (1492) 106, 110, 113.
- Eiríkr Sumarliðason, Eiríkssonar, prestur í Saurbæ í Eyjafirði og síðar ábóti á Þingeyrum (1497—1505; d. 1516) 346—347, 372, 509, 545, 555, 556, 558, 592, 614, 624—625, 646, 771—772, 809.
- Eiríkr Valerianusson (Þórarinsonar) bróðir á Helgafelli (1493) 157.
- Eiríkr (Eyjólfur) Þorbjarnarson í Árnessþingi (1504) 692.
- Eiríkr Þorsteinsson bóndi og lögréttumaðr í Rangárþingi (1497—1500) 376, 392, 507—508.
- Eiríksstaðir á Jökulsdal 198.
- Eiríksstaðir á Mýrum 616.
- Eiríksstaðir í Svartárdal 522, 729—730. — Eiríksstaðatjörn 523, 729.
- Eiríksdóttir: Herþrúðr, Ingibjörg, Ingvildr, Kristín.
- Eiríksson: Ari, Árni, Brynjólfur, Einar, Hallvarðr, Jón, Sveinn, Teitr, Þorleifr, Þorsteinn, Þorvaldr.
- eirskál gylt 155.
- Eivindr, sjá Eyvindr.
- ektaborin börn 538.
- eldaskáli, sjá húsakynni.
- eldr 2. — eldibrandr 27. — elditorf 236. — eldiviðr 46, 236, 332. — eldsöggn 18, 63, 183, 544.
- Elen á Sauðafelli (d. fyrir 1500) 459.
- Ellidhaá í Mosfellssveit 50.
- Ellidhahöfn, skipstaða frá Kallaðarnesi 45.
- Ellendr, sjá Erlendr.
- Ellingr, sjá Erlingr.
- elztu menn 385, 621, 656.
- embætti, embítmenn 78, 181, 379, 380, 769, 787.
- Endriði, sjá Indriði.
- Engey á Kollafirði 50—52, 189, 334—335.
- Engeyjar fyrir Fellsströnd 75.
- engi, engjatök 53, 59, 102, 299, 304, 346, 399, 441, 465, 607, 694, 770, 807.
- Engihlið í Langadal 211.
- Engilbertsson: Jón.
- Engimýr í Öxnadal 146.
- England, Englendingar, eingelskir (enskir) menn (kaupmenn) 12, 13, 59, 374, 495, 497. — enskt klæði 362.
- Enni (= Ólafsvíkrenni) 416, 639—640.
- Enni á Refasveit 602, 659.
- Epimachus martyr 260.
- epiphania sjá festum.
- episcopus 364, 464. Sbr. biskup.
- eptirför 323.
- eptirkomendr 90, 98, 118, 135, 141, 151, 165, 173, 182, 186, 187, 204, 205, 224, 225, 231, 246, 262, 305, 308, 312, 333, 343, 345, 371, 374, 394, 397, 406, 410, 417, 423, 431, 439, 507, 576, 577, 578, 579, 590, 594, 609, 649, 677, 695, 696, 718, 720, 723, 747, 788, 790, 804, 805.
- eptirkæra 122, 514, 553, 554.
- eptirmálmenn 631.

eptirmæli 239.

erfð 144, 145, 156, 180, 188,
205, 249, 250, 255, 259, 265,
268, 281, 314, 319, 320, 322,
330, 348, 352, 353, 372, 385,
418, 428, 432, 435, 436, 462,
478, 514, 515, 518, 533, 541,
547, 557, 565, 570, 591, 596,
602, 640, 647, 653, 660, 662,
680, 699, 700, 701, 731, 764,
772—791. — erfðagóz 346,
792. — erfðaskipan 435, 436,
— erfðaskipti 704. — erfða-
tal 274, 315, 353, 368, 435,
471, 504, 515, 518, 563, 564.

erfð hins krossfesta 171.

erfingi 1, 85, 88, 98, 126, 128,
135, 136, 141, 143, 144, 145,
148, 162, 166, 173, 210, 215,
217, 224, 225, 231, 233, 234,
246, 251, 256, 258, 261, 262,
268, 269, 270, 283, 292, 298,
299, 304, 305, 307, 308, 311,
316, 322, 333, 343, 345, 346,
355, 358, 364, 369, 374, 378,
387, 389, 397, 399, 402, 403,
405, 406, 410, 420, 422, 423,
432, 436, 438, 450, 459, 474,
477, 493, 494, 495, 505, 521,
528, 532, 544, 552, 554, 558,
561, 569, 570, 571, 572, 578,
579, 584, 586, 588, 591, 594,
595, 597, 618, 631, 632, 649,
660, 677, 678, 679, 694, 695,
700, 701, 705, 720, 721, 722,
723, 732, 749, 770, 771, 788,
800, 803, 804.

Erfrisey, sjá Örfrisey (Örfærisey).

erkebiskup 158, 159, 259, 473,
494, 565, 605, 646, 772, 786.

— erkebiskupsdómr 771.

Erlendr í Akrahöfða (d. fyrir 1318)
466.

Erlendr Bjarnason, Marteinsson-
ar, á Ketilsstöðum á Völlum
(1500—1504) 512, 714—716.

Erlendr Bjarnason í Árnessþingi
(1665) 622.

Erlendr Erlendsson, Narfasonar,
sýslumaðr, bóndi á Hlíðarenda
og Kolbeinsstöðum (1494—
1495; virðist hafa dáið seint
á árinu 1495) 224, 234, 252—
253, 265—268, 273—274.

Erlendr Frack lögmaðr í Björg-
vin (1498) 408.

Erlendr Jónsson syðra (1495)
252—253.

Erlendr litli í Skálholti (1502)
628.

Erlendr Magnússon nyrðra (1498)
381—383.

Erlendr Óblauðsson í Húnavats-
þingi (1494) 212.

Erlendr Sighvatsson í Árness-
þingi (1502) 621.

Erlendr í Skógum í Stafholts-
tungum (1504) 743.

Erlendsson: Einar, Erlendr,
Hallr, Helgi, Jón, Magnús,
Narfi, Oddr, Vigfús, Þorvarðr.
Erlingr Gíslason, Filippussonar,
sýslumaðr í Barðastrandar-
sýslu (1504) 699—701, 722—
723.

Erlingsson: Jón.

Ermstaðir (Ormstaðir, nú Erp-
staðir) á Fellsströnd 459^a.

Erpstaðir, sjá Ermstaðir.

Esjuberg á Kjalarnesi 339.

Eskjuholt (Eskiholt) á Mýrum
64, 289, 290.

- Espihóll í Eyjafirði 529, 530, 681, 685.
- Espólin, sjá Jón Espólin.
- exaltacio crucis 401.
- excessus 113.
- exemplum actorum judicis 118.
- ey, eyjar 288, 402, 461, 479, 559, 656.
- Eydalir, sjá Heydalir.
- eyðigarðar 770.
- eyðijarðir 593, 768.
- eyðijöklar 295, 296.
- eyðikot 203, 204.
- eyðslueyrir 586.
- Eyfundr, sjá Eyvindr.
- Eyjafjöll í Rangárþingi 16, 35, 38, 39, 89, 225—226, 375, 431—433, 749—750, 805.
- Eyjafjörðr í Vaðlaþingi 99, 100, 109, 120—123, 137—138, 164, 178, 203, 229—230, 233—234, 255, 260, 262, 263, 265—268, 274, 280—281, 284, 303, 306, 317—318, 365, 373, 415, 436—439, 477, 478—479, 516—518, 524—525, 529, 530, 551, 553, 582—584, 611, 614, 629, 646—648, 664, 681, 685, 730, 732, 734, 735, 755, 761—762, 772, 790, 791, 797, 803, 805.
- Eyjólfur Andrésson í Húnavatnsþingi (1499) 413.
- Eyjólfur Einarsson lögmaðr (d. fyrir 1495) 39, 269.
- Eyjólfur Einarsson, Eyjólfssonar, í Dal undir Eyjafjöllum, „biskupsmaðr“ (p. e. teingdasonur Jóns biskups Arasonar; 1553) 39.
- Eyjólfur Eyjólfsson undir Hálsi í Hamarsfirði (um 1500) 448.
- Eyjólfur Gíslason, Filippussonar, í Haga (1492—1505) 128—130, 167, 404—405, 421, 518, 699—701, 718—719, 722, 799.
- Eyjólfur Helgason syðra (1493) 189.
- Eyjólfur Hjaltason sýslumaðr í Þverárþingi syðra (1480, d. fyrir 1498) 12, 399.
- Eyjólfur Jónsson prestur á Völlum í Svarfaðardal (d. 1745) 211, 443, 496, 499, 582, 603, 688, 692.
- Eyjólfur Ketilsson í Eiðaðinghá (1498) 385.
- Eyjólfur Kolbeinsson í Grímsnesi (um 1500) 457.
- Eyjólfur Ólafsson í Húnavatnsþingi (1494) 211.
- Eyjólfur Sigurðsson undir Eyjafjöllum (1494) 225.
- Eyjólfur Sigurðsson prestur í Gufudal (1497—1504) 250, 518, 655, 676.
- Eyjólfur Þorkelsson í Eyjafirði (1498) 164.
- Eyjólfur Þórólfsson undir Eyjafjöllum (1494) 225.
- Eyjólfur Þorsteinsson í Húnavatnsþingi (1502) 602.
- Eyjólfur Þorvaldsson í Þingeyjarþingi (1494) 213.
- Eyjólfsdóttir: Margrét.
- Eyjólfsson: Beinir, Egill, Einar, Eyjólfur, Guðni, Gunnar, Jón, Loptr, Magnús, Oddur, Ólafur, Þórarinn.
- Eyjólfstaðir á Völlum 222.
- eykr 441, 547.
- Eyma í Selvogi 583.
- Eyner, sjá Einar.
- Eyolbr, sjá Eyjólfur.

- Eyrbakki í Árnessþingi (1504) 696. Sbr. Bakki.
- Eyrargarðseingi í Múlalandi í Saurbæ 71.
- Eyrarsveit á Snæfellsnesi 388—391, 590, 680, 690, 746, 747—748.
- eyrartangi 4.
- Eyri í Álptafirði (Narfaeyri) 66, 185.
- Eyri í Bitru 85, 141—143.
- Eyri í Eyrarsveit (Öndverðeyri) 690.
- Eyri í Ingólfafirði 288.
- Eyri í Kjós 54.
- Eyri í Kollafirði 402.
- Eyri í Mjóafirði vestra 244, 637.
- Eyri í Seyðisfirði vestra 286.
- Eyri í Skutilsfirði 396, 423, 588, 672, 682. — Eyrarskógr 806.
- eyristollar 70, 149.
- Eyrný (í Drápuhlíð um 1490) 669.
- eysill, sjá búsgagn.
- Eysteinn Brandsson sterki í Mörk á Landi (1505) 788.
- Eysteinn Einarsson í Eyjafirði (1504) 681.
- Eysteinn Guðmundsson á Snæfuglsstöðum (fyrir 1500—1505) 455—456, 813.
- Eysteinn Jónsson prestur í Hafsfjarðarey (1505; d. 2. Júní 1536) 665, 788, 799.
- Eystrihreppur (Gnúpverjahreppur) í Árnessþingi 44, 491, 620—622.
- Eystrivellir á Landi 333, 334.
- Eyvinztson, sjá Eyvindsson.
- Eyvindará í Eiðapínghá 27, 33.
- Eyvindarfjarðará á Ströndum 461.²
- Eyvindarstaðir í Blöndudal 105, 245, 404.
- Eyvindartunga í Langadali í Árnessþingi 325.
- Eyvindr Bergsson í Anstfjörðum (1495—1502) 257.
- Eyvindr Guðmundsson lögréttumaðr í Strandasýslu (1494—1504) 209, 283, 360, 388, 425, 589, 704, 727.
- Eyvindr Tumason lögréttumaðr (1495) 271.
- Eyvindsson: Einar, Guðmundr Helgi, Jón, Þorsteinn.
- Faðir, andligur, andaligr, andarligur, elskuligr, verðugur, virðuligr (biskup) 10, 12, 89, 91, 100, 106, 110, 114, 117, 121, 125, 128, 146, 148, 150, 151, 162, 166, 168, 170, 173, 193, 197, 269, 278, 357, 408, 492, 494, 509, 545, 549, 555, 556, 557, 559, 560, 568, 592, 601, 604, 611, 625, 646, 718, 721, 731, 734, 766, 778. — helgasti faðir (páinn) 769, 783, 787.
- faðir: föðurarfr 167, 212.
- Fagrabær „á Svalbarðsströnd“ 529—530.
- Fagradalur í Breiðdal 120.
- Fagradalur á Rosmhvalanesi 457.
- Fagradalur (innri) í Saurbæ í Dalasýslu 72, 406.
- Fagradalur (ytri) á Skarðsströnd 758, 759.
- Fagradalstunga í Saurbæ 72.
- Fagraskógr á Árskógarströnd 802—803.
- Fagrey fyrir Skarðsströnd 72.
- faldur á bréfi (plica) 145.
- Fallandastaðir í Hrutafíði 67.

- fals 497, 658, 660. — falsbréf 415, 581, 762, 782, 785. — falsmál 9.
- fangavottar 351.
- faramenn 153.
- farargreiði 208.
- Farbotnar í Grímsnesi 457.
- Far hið mjóa í Grímsnesi 457. —
- fardagar 92, 97, 101, 102, 103, 104, 108, 111, 113, 115, 120, 125, 142, 143, 149, 150, 162, 166, 169, 178, 181, 194, 197, 206, 211, 249, 254, 255, 262, 271, 282, 290, 297, 301, 347, 355, 362, 395, 396, 403, 421, 437, 444, 445, 455, 468, 475, 482, 488, 489, 510, 526, 569, 581, 588, 612, 636, 658, 663, 644, 674, 680, 684, 685, 691, 713, 720, 761, 765, 779, 784, 792, 802, 806, 809, 811, 812. — fardagavika 183, 260, 354, 695.
- farmaðr 669.
- farvegr 8, 559.
- Fáskrúð, á í Dalasýslu, 93, 94, 95.
- Fáskrúðsfjörðr eystra 30, 687.
- fasta 204, 240. — föstunngangr 253. — föstutiðir 240.
- fastaeign, fasteign, fastagóz 265, 273, 278, 343, 435, 503, 559, 560, 763.
- fat (ílát): rauð fót 745. — vernizað fat 740.
- fátækir menn 240, 241, 246, 447, 474, 726, 810.
- fé, fémunir, 2, 49, 94, 95, 97, 174, 175, 176, 180, 193, 212, 251, 284, 347, 361, 362, 364, 406, 537, 540, 548, 557, 571, 591, 596, 598, 599, 623, 659, 662, 663, 669, 674, 691, 719, 720, 757, 758, 775. — fjäreign 175, — fjárforraði 345, 659. — fjárhald 595, 659, 662. — fjárheimtur 284, 375, 376, 427, 481. — fjárlag 146. — fjármagn 57, 569. — fjársekt, fésekt 111, 197, 312, 577, 589, 590, 596, 728, 787, 788, 799. — fjárskafi 764. — fjárupptektur 319, 323, 540, 551, 673, 674, 728. — fjárvöxtr, févöxtr 547, 548, 792, 798. — fébætr 789. — fégirni 540. — fégjafir 537. — fégjald 246, 391, 695. — fékaup 412, 808. — fémissir 384. — féskakki, fjárskakki 231, 426, 481, 505, 506, 583, 660, 704. — féskipti 261, 435, 478, 504, 650, 756, 758.
- fé, fénaðr 162, 163, 455, 735, 744. — fjárbeit 57. — fjármaðr 59. — fjárrekstr 558, 559.
- félag 139. — félagar 263.
- félegr dagr 631, 633. — félegrheit 630, 631, 632.
- Fell(in) í Fljótsdalshéraði 24.
- Fell í Kollafirði 73, 206, 219, 262, 294, 468—469, 520—521, 586, 587.
- Fell í Sléttuhlíð 166.
- Fell = Staðarfell 74.
- Fellsendi í Dölum 487.
- Fellshverfi í Hornafirði 451, 452.
- Fellsmúli á Landi 513, 514.
- Felleströnd í Dalasýslu 6, 87, 165, 170, 201, 202, 588, 617, 618, 651, 652, 747, 748.
- fen 170, 294.
- feria, feriae (rúmhelgir dagar: feria secunda = mánudagr; feria tertia = þriðjudagr;

- feria quarta = miðvikudagr;
 feria quinta = fimtudagr;
 feria sexta = föstudagr; feria
 septima = laugardagr) 172,
 179, 182, 187, 202, 259, 279,
 418, 434, 438, 685.
 ferjan 630, 631, 632.
 Ferjubakki í Borgarfirði 64.
 Ferjuhamar í Grímsnesi 457.
 Ferstikla á Hvalfjarðarströnd 55.
 festing 259, 260, 274, 330, 352,
 353, 413, 425, 492, 530, 563,
 570, 603, 604, 606, 808. —
 festingarbréf 224, 313, 315,
 329, 413. — festingardagr
 306. — festingarorð 352. —
 festingavottar, (-vitni) 139,
 266, 328, 413.
 festum, festa sanctorum 46. —
 festum Agathæ virginis 470.
 — Agnetis virginis 618. —
 Ambrosii episcopi 307, 761. —
 Andreæ apostoli 662. — Au-
 gustini episcopi 344. — Au-
 gustini Angelorum (!) 635. —
 Barnabæ apostoli 203, 603,
 734, 774, 777. — Bartholomei
 apostoli 513. — Blasii epi-
 scopi 754. — Bonifacii epi-
 scopi 486, 561. — Brigidæ vir-
 ginis 98. — Chatarinæ 230.
 — Cecilie virginis 147. —
 Corporis Christi 263, 310, 386,
 423, 767. — Donati episcopi
 415. — Egidii abbatis 610.
 — Gereonis et sociorum ejus
 585. — Gregorii papæ 678.
 — Johannis apostoli 754. —
 Johannis & Pauli 567. —
 Johannis baptistæ 37. — Jo-
 hannis episcopi 337, 338, 339,
 340, 687. — Lamberti epi-
 scopi 312, 516, 613. — Laur-
 entii 434. — Lionhardi 285.
 Lucie virginis 531. — Lucæ
 evangelistæ 140, 524. — Magni
 ducis 594, 595. — Margaritæ
 virginis 718. — Maria Mag-
 dalenæ 719. — Martini epi-
 scopi 527. — Matthei apostoli
 279, 438, 475, 518. — Me-
 dardi & Gillardi 383. —
 Michaelis archangeli 585. —
 nativitatis Mariæ 131, 311,
 398, 721, 731, 794, 795. —
 Nerei & Achillei 599. — Olai
 regis 191. — Petri & Pauli
 702. — Philippi & Jacobi
 174, 340, 597, 631. — reli-
 quiarum 316, 730, 800. —
 Scholasticæ virginis 408. —
 Sanctorum in Selio 394. —
 Septem dormientium 511. —
 Simonis & Judæ 373, 803. —
 sanctæ trinitatis 37. — unde-
 cim millium virginum 525. —
 Ursulæ 526. — Valentini 165.
 — Visitacionis, sjá Maria —
 Viti sociorumque ejus 696.
 Sbr. dagr, messa.
 Fífustaðir í Selárdal vestra 402.
 Fífholt í Landeyjum 40.
 fíkjur 398.
 Filippus Filippusson í Húna-
 vatnsþingi (1493) 180.
 Filippus Jónsson prestur í Sauð-
 lanksdal (d. fyrir 1501) 578.
 Filippus Oddsson prestur í Skaga-
 firði (1497) 346.
 Filippus postuli 174, 207, 340,
 597, 631, 634. Sbr. Jakob
 postuli.

- Filippus Dorleifsson, Svartssonar, á Reykhólum (1384) 4—6.
- Filippusson: Gísli, (Hermann), Jón, Loptr, Ólafur, Sigurðr.
- Filpus, sjá Filippus.
- Fimbogi, sjá Finnubogi.
- fimmtidagr, fimtudagr 100, 109, 114, 148, 159, 163, 192, 195, 203, 206, 213, 224, 236, 279, 302, 318, 337, 338, 366, 373, 380, 394, 396, 405, 425, 469, 470, 478, 519, 522, 555, 556, 558, 567, 573, 575, 607, 619, 622, 635, 675, 681, 682, 688, 716, 722, 725, 760, 768, 778, 798, 808.
- fingrgull 232, 233.
- Finnaheiði í Grímsnesi 457.
- Finnastaðir í Höfðahverfi 730—731.
- Finnastaðir í Sölvadal 234.
- Finnbogadóttir: Guðlaug, Guðriðr, Ragna.
- Finnbogason: Jón, Þorsteinn.
- Finnbogi Einarsson, ábóta Ísleifssonar, prestur nyrðra (1495—1505), prestur á Grenjadarstað 1507 og síðar, og síðast ábóti á Munkaþverá 253—254, 305—307, 555, 556, 559, 592, 629, 733, 766.
- Finnbogi Jónsson lögmaður og sýslumaður í Þingeyjarþingi (1492—1505) 120—123, 147, 190, 216—218, 223, 229—230, 264—268, 270—271, 273—274, 279—280, 317—318, 353, 358—360, 367—368, 388, 391—392, 397, 414, 418—419, 425—428, 434—437, 443—444, 477—478, 482, 492—503, 505—506, 522, 524—525, 533, 537—538, 542, 550—551, 553, 561—562, 566, 569—570, 572, 575—576, 582, 584, 589, 606—608, 613—614, 630—633, 635, 641—643, 646—648, 649—652, 656—662, 679, 704—713, 734—735, 752, 772—773, 785—786, 789—790, 801—810.
- Finnmörk á Fellsströnd 588.
- Finnur Jónsson biskup í Skálholti (d. 1789) 668, 747.
- Finnur Pétursson lögréttumaður í Ljárskógum (1504) 725.
- Finnur Vilhjálmsson í Hörgárdal (1495) 236.
- Finnur Þorvaldsson í Skagafirði (1501) 548.
- Finnsson: Arnór, Böðvar, Gils, Guðmundr, Ingimundr.
- Finnstaðir í Eiðapínghá 320—321.
- Fiskabjarg í Borgarfirði eystra 385.
- Fiskilækr í Melasveit 59.
- fiskr, fiskar 155, 278, 279, 288, 374, 417, 450, 497, 608, 718, 736, 744, 771, 810. — tíundi hver fiskr 279. — fiskatoltr 278, 279. — fiskreki 455. — fiskveiði 60, 141.
- fiskur verðaura 377, 378.
- Fitjar í Skorradal 61, 376.
- Fitjar í Viðidal 757, 758.
- fjalir 234, 456, 638. — fjaldiskar 287.
- fjall 53, 523. — fjallgarður 799.
- Fjall = Möðrudalsfjöll 198, 466.
- Fjalleyrar í Skötufríði 82.
- Fjálvörður (Fjallvörður), landamerki Núps í Núpsdal 196.
- fjandinn 238, 474.
- fjara 20, 46, 237, 279, 451, 452, 454, 455, 714. — fjörufer 74,

- fjörugögn 415. — fjörumark 41, 451. — fjörunyjar 346.
- fjarski 78, 130.
- fjórðungsgjöf 139, 181, 280, 300, 310, 311, 369, 406, 447 (neðanm.), 520, 521, 571, 586, 587, 591, 720, 733, 734, 791, 792.
- fjórðungsveiði 64.
- fjórmenningr 769, 782. — fjórmenningsmein 428.
- fjós 25, 95, 445. Sbr. húsakynni.
- Fjós í Svartárdal 522—523, 729—730.
- Fjósatunga í Fnjóskadal 305—307.
- fjúk 294.
- fjölmæli 712, 713.
- fjörðr = Breiðafjörðr 5.
- Fjörðr í Mjóafirði 394.
- Flaga í Vatnsdal 318².
- Flagbjarnarholt á Landi 333—334.
- Flatey á Breiðafirði 12, 13, 79, 244, 286, 404—405, 476, 543—544.
- Flatey fyrir Flateyjardal 234, 249—250, 255. — Flateyjardal 138.
- Flautafell í Distilsfirði 400.
- Flensborg 748—750.
- fjót (í á) 56.
- Fljót(in) í Skagafirði 216.
- Fljótsdalr, Fljótsdalshérað í Anstfjörðum 26, 222, 258, 309—310, 312—313, 345—346, 356—357, 395, 400, 446—447, 486—487, 511—512, 526, 686—687.
- Fljótsdalsgarðr í Kelduhverfi 214.
- Fljótshlíð(in) í Rangárþingi 12, 316, 717, 785, 805.
- Fló(inn) í Árnessþingi 44, 45, 47, 89, 152, 453—455, 622—623, 695—696.
- Flói, sjá Húnaflói.
- Flókadall í Borgarfirði 61, 62.
- Flosadóttir: Steinunn.
- floti, flotar 638, 639, 744. Sbr. búsgagn, koppafloiti, smjörfloti.
- Flóvent Þórarinnsson nyrðra (1505) 789.
- Flóventsson: Andrés, Þorbjörn.
- Flugumýri í Blönduhlíð 577—578, 646, 648.
- fluxus sanguinis (tiðir kvenna) 239.
- flæðarmál 4.
- flöskulás 156, 638, 639. Sbr. búsgagn.
- Fnjóskadalr í Suðrþingeyjarþingi 138, 163—164, 177—178, 306—307, 371—373.
- föðr 103, 743, 744, 785. — föðrapeningr 726. — föðrtaka 725.
- fógeti (foget, fogede, fóviti) 13, 217, 379, 380, 408, 626, 750, 786, 787.
- folald }
foli } sjá hross.
- fontklæði }
fontsumbúningr } sjá kirkja.
- forboð 178, 277, 438, 768, 772, 781, 782.
- fordjartelse 10.
- fordúkar, sjá kirkja.
- foreldri 66, 135.
- forfaðir 9.
- forföll 91, 212, 213, 297, 351, 382, 545, 625, 635, 693.

- forlag 527, 769. — forlagseyrir 175.
- forligelse 10.
- forlikanarbréf 612.
- formaðr (skips) 338, 385.
- formenn (kirkju og klaustra) 90, 106, 118, 135, 151, 182, 187, 196, 204, 205, 214, 222, 304, 312, 326, 351, 356, 395, 399, 428, 431, 459, 493, 564, 577, 582, 616, 619, 696, 698, 718, 761, 768, 781, 804.
- formi, formadúkr, sjá kirkja.
- forn texti lögbókar 436.
- fornæming 261.
- fororð 104, 172, 246.
- forráð 1, 317. — forráðamenn, 153, 646.
- forræði (frjálst) 121, 177, 189, 222, 224, 225, 235, 245, 254, 274, 299, 304, 306, 311, 316, 317, 320, 334, 350, 369, 387, 393, 395, 397, 399, 400, 402, 405, 410, 419, 423, 432, 438, 484, 491, 506, 524, 527, 528, 579, 586, 598, 614, 619, 623, 629, 636, 648, 661, 694, 699, 700, 701, 711, 720, 722, 730, 732, 756, 788, 803, 804, 809.
- forræði kirkjunnar 110.
- forræðismaðr 491.
- forræging 535.
- jors, sjá foss.
- forsagnarvottr 326, 400, 411, 412.
- forskript 53.
- forskrivelse 10.
- forsmæelse 534.
- forsóman 292, 547.
- forstaða 182.
- forstjóri 107, 110.
- forstofa, sjá húsakynni.
- forsvar 106, 107, 296, 414, 439, 707, 765. — forsvarsmáðr 293, 361.
- forsæti 638.
- forustusauðr 443. Sbr. sauðpening.
- forvaran 261.
- forverari 259, 492, 567, 616, 630, 683.
- forverk 728.
- forþénan 717, 718.
- Foss = Brúarfoss 64.
- Foss = Langárfoss á Mýrum 62.
- Foss (Laxfoss) í Stafholtstangum 743, 744, 745.
- Fossar á Kjalarnesi 53.
- Fosslækr í Melasveit 59.
- Fossnes í Olfosi 622—623.
- Fossvogslækr í Fossvogi 52.
- fóstr og framfærsla 176.
- fóviti, sjá fógeti.
- fráfali 256, 270, 348, 450.
- Frakkanes á Skarðsströnd 244.
- frakt 497.
- framburðr 101, 206, 265, 338, 339, 340, 689.
- framflutningr 175.
- framfærsla, framfæri 144, 145, 174, 175, 176, 178, 200, 216, 227, 233, 234, 307, 316, 333, 334, 409, 473, 475, 549, 586, 619, 620, 691, 720, 774. — framfærslumál 174. — framfærslumenn 176.
- framgreiðsla 260.
- framsaga 547.
- framtal 18, 347.
- Franciscusdagr 522.
- frelsi 91, 142, 169, 296, 402

- 415, 528, 541, 649, 685, 725, 770, 779.
- fríðleiki fjár, frítt fé 79, 172, 209, 271, 298, 304, 361, 390, 391, 481, 586, 612, 648, 684, 685, 793, 802.
- fríðr 127, 209, 210, 243, 305, 322, 364, 402, 632, 653, 790.
— fríðbrot 799.
- fríðr og félegr dagr 216, 217, 589, 590, 701, 702.
- Fríðrik Eggerz Skarðsþinga-
prestr (d. 1894) 6.
- fríheit 86.
- frilla 223. — frillulífi, frillulífn-
aðr 563, 565, 605, 606. —
frillusonr 353.
- frjádagr 446.
- Fróða á Snæfellsnesi 416, 640.
- Fróðaeingi í Norðrárdal 63.
- Fróðastaðir í Hvitársíðu 743,
744.
- frumbréf, frumrituð bréf 53, 88,
90, 98, 99, 100, 105, 108, 109,
112, 113, 115, 117, 120, 122,
125, 128, 129, 130, 131, 133,
134, 137, 138, 140, 144, 145,
146, 147, 148, 149, 150, 152, 158,
159, 161, 162, 163, 166, 168,
171, 172, 173, 176, 177, 179,
180, 181, 186, 188, 192, 195,
197, 203, 204, 205, 207, 212, 217,
222, 229, 232, 235, 237, 238,
247, 248, 249, 250, 253, 255,
257, 258, 259, 260, 270, 275,
277, 278, 279, 281, 283, 291,
294, 295, 298, 300, 305, 306,
308, 309, 310, 312, 314, 316,
317, 327, 329, 330, 333, 334,
346, 347, 349, 354, 367, 370,
371, 373, 379, 386, 387, 392,
396, 400, 401, 403, 406, 407,
409, 411, 414, 417, 418, 419,
420, 422, 423, 424, 425, 427,
430, 434, 437, 438, 441, 444,
445, 472, 477, 478, 483, 486,
487, 505, 506, 508, 510, 512,
514, 516, 518, 519, 521, 524,
525, 526, 527, 528, 529, 531,
533, 536, 543, 545, 548, 552,
556, 557, 558, 561, 567, 575,
577, 578, 579, 580, 586, 588,
589, 590, 592, 595, 598,
602, 609, 611, 612, 614, 617,
619, 622, 624, 628, 629, 630,
632, 641, 642, 644, 645, 646,
649, 651, 653, 663, 674, 676,
681, 682, 685, 687, 694, 695,
698, 700, 701, 704, 714, 717,
718, 727, 730, 731, 733, 740,
741, 748, 750, 751, 755, 759,
761, 762, 763, 766, 769, 771,
778, 786, 788, 789, 793, 794,
797, 800, 802, 804, 805, 807,
— frumtranscripta 104, 126,
192, 262, 275, 441.
- frumaðr 667.
- frjýdagr (= frjádagr) 771.
- frændi (= sonr) 99.
- frændkona 99, 227, 444.
- frændsemi 175, 176, 227, 256,
273, 330, 343, 412, 422, 662,
769, 782, 783. — frændsem-
ismeinbugir 565. — frænd-
semisspell 563, 565, 767.
- fuglspúfa 59.
- flú 40.
- fúlga 558, 720.
- fullrétti 91, 95, 107, 111, 169,
181, 297, 481, 489, 499, 509,
674, 684, 703, 713, 728, 764,
765, 779, 811, 812, 814. —
fullréttisorð 95, 712, 713.
- fulltiða menn 245.

Fúlutjarnarlækr á Seltjarnarnesi 458.

Furufjörðr í Jökulfjörðum 245.

Fúsason: Guðmundr, Jón.

Fúsi Andrésson syðra (1503) 648.

Fúsi Erlendsson, sjá Vigfús Erlendsson.

Fúsi Hallsson nyrðra (1505 eða fyrri) 808.

Fúsi Dórðarson, sjá Vigfús Dórðarson.

fylgjarar 13, 388, 534.

fyllhross } sjá hross.
fylja }

fyrirgefning syndanna 243.

fyrnd kirkju 196.

fæða, fæði 8, 159, 175.

fæðing 50.

Færeyjar 786.

færi (handfæri) 116, 736.

föruneyti 176.

föstudagr 1, 5, 50, 51, 57, 90,

99, 105, 110, 112, 116, 127,

128, 138, 139, 144, 170, 191,

194, 206, 223, 249, 253, 256,

257, 265, 294, 307, 323, 336,

340, 341, 344, 355, 360, 367,

368, 381, 383, 398, 419, 423,

430, 439, 455, 517, 528, 530,

541, 546, 559, 580, 592, 595,

597, 599, 611, 612, 636, 640,

642, 650, 657, 665, 678, 686,

690, 722, 730, 732, 734, 769,

797, 800.

fötur, sjá búsgagn.

Gabriel engill 43. — Gabriels-
skript, sjá kirkja.

gaddanafar, sjá smiðartól.

Gaffellsheiði milli Dalasýslu og
Strandasýslu 93, 95.

gagndagur, sjá gangdagar.

Gagnheiði í Borgarfjarðarsýslu 56.

Galmaströnd við Fyrfjörð 802
— 803.

Galmasvík á Akranesi 56.

Galtardalur á Fellsströnd 244.

Galtardalstunga á Fellsströnd
75, 139—140, 690, 691, 747
— 748.

Galtarholt á Mýrum 64.

Galtarvík á Akranesi 189, 583.

Galtastaðir í Flóa 455.

Gamlason: Bjarni, Marteinn,
Þorleifr.

gamli sáttmái 321.

Gamli Magnússon prestur í Skál-
holtsbiskupsdæmi (1504) 698.

Gamli (Þorleifsson) í Drápuhlíð
(um 1490) 669.

Gamli Þorsteinsson nyrða (1494
— 1502) 211, 631.

gangandi fé 395.

gangdagar 595, 610. — gang-
dagavíka 178.

Garðabók (JSig. 143. 4to) 15,
60, 63, 154, 324, 442, 628.

Garðakot í Skagafirði 462.

Garðar á Akranesi 56, 57, 189.

Garðar á Álptanesi 295, 368,
370, 425.

garðr (bær, búgarðr) 72, 73, 74,
84, 184, 220, 256, 277, 282,
310, 350, 401, 402, 430, 445,
460, 518, 519, 520, 526, 533,
634, 599, 600, 612, 613, 618,
638, 653, 700.

garðr (girðing) 8, 53, 56, 59,
299, 523, 652, 729, 733. —
garðshlíð 309.

Garðr í Hálshreppi í Þingeyjar-
þingi 91.

- Garðr í Kelduhverfi 4. — Garðsmenn 4.
- Garðr í Distilsfirði 419—420.
- Garðvík á Svalbarðsströnd 380.
- garpmaðr 669.
- Garpsdalr í Geiradal 76. — Garpsdalsgrafir 76.
- gata 325, 458.
- Gata í Selvogi 583.
- Gaulverjabær í Flóa 44, 45, 453—455.
- Gautar, sjá Gotar.
- Gauti erkibiskup í Niðarósi (1474—1510) 259, 494, 796—787.
- Gautlönd í Mývatnssveit 465.
- Gegnishólar í Flóa 45.
- Gegnislækr í Gegnisvík á Melrakkaslétta 466.
- geipsmaðr 669.
- Geir Vigfússon prestur á Felli í Sléttuhlíð (1492) 90.
- Geirhóll, sjá Geirhólmr.
- Geirhólmr á Ströndum (Geirólfsagnúpr) 141, 248, 281, 383, 480, 462, 479—480, 546, 594—595, 644—645, 655, 672, 674, 675, 676, 682, 727, 763—764.
- Geirmundarson: Sigurðr.
- Geirmundarstaðir á Skarðströnd 73.
- Geirsson: Árni, Jón.
- geisladagr (13. januar) 42, 286, 290, 404, 575, 672, 682, 748.
- Geitagerði í Skagafirði 468.
- Geithellar í Suðrmúlapingi 35.
- Geithóll í Hrutafirði 308.
- Geithúsagil í Gufudalsþingum 77.
- geldfé, geldfénaðr 28, 29, 32, 44, 58, 67, 71, 74, 76, 157, 198, 220, 254, 285, 288, 442, 452, 475, 544, 590, 637, 667, 722, 757, 814. — geldfjárrekstr 196, 236.
- geldhrossabeit 455.
- Geldingaeyjar í Mýrasýslu 473.
- Geldingagerði í Svartárdal 523.
- Geldingaholt í Skagafirði 560.
- geldingar, sjá sauðpening.
- Geldingasteinn, skógarhöggsland frá Kallaðarnesi 46.
- Geldingsá á Svalbarðsströnd 761—762.
- geldneyti, sjá nautpening.
- geldær, sjá sauðpening.
- Gellisson: Jón.
- genetrix 610.
- gerð 214, 261, 616, 617. — gerðarbréf 692.
- gerði 57.
- Gerður í Flóa 454. — Gerðarlækr 494.
- Gereon martyr 585.
- germingr 3, 11, 88, 89, 109, 112, 118, 121, 138, 143, 144, 145, 146, 157, 162, 164, 166, 167, 172, 173, 188, 222, 281, 246, 253, 260, 269, 299, 305, 311, 326, 343, 357, 369, 370, 371, 405, 410, 411, 415, 421, 423, 488, 491, 512, 527, 544, 552, 567, 584, 594, 618, 619, 650, 691, 695, 699, 700, 701, 704, 713, 716, 755, 761, 762, 773, 788, 796, 803, 804. — gerningsbréf 117, 118, 143, 230, 399, 401, 405, 505, 544, 549, 599, 600, 700, 715, 732, 757, 758, 788.
- Gerreksson: Jón.

- Gestr Andrésson (Andreosson) & Langarvatni (c. 1474—c. 1497) 325.
- Gestr Pálsson landseti Skálholtsstaðar (1492) 113—115, 117—118.
- Gestreiðarháls & Fjöllum 198.
- getnaðarlimr 689. *
- Giartth Breidhe í Björgvin (1505) 771.
- Gíslí, sjá Gíslí.
- gísl 59, 466.
- Gísl í Bolungarvík 244.
- Gísl í Hálsasveit 3.
- Gíldardus et Medardus 601.
- Gíljá í Húnavatnspingi 127.
- Gíls Finnsson í Ási í Hálsasveit (1380—1384) 3
- Gílsá í Fljótsdal 447.
- Gílsbakki í Hvitársíðu 3, 67, 284, 442—443, 743, 815.
- Gílsfjörðr 86—87, 92, 93, 101, 170, 174, 208—209, 291—292, 347—348, 482, 518, 540, 541, 604, 634, 722.
- Gílssoon: Hrafn.
- gípting 136, 301. — gíptingar-dagr 250, 292. — gíptingarmáðr 139, 328, 412, 413.
- gíptumál 136, 390.
- gírni peninga 240.
- Gísladóttir: Þórdís, Þórunn.
- Gíslason: Bjarni Eiríkr, Erlingr, Eyjólfur, Gíslí, Guðmundr, Hákon, Haldór, Helgi, Jón, Ketill, Magnús, Oddr, Ólafur, Páll, Snæbjörn, Stephán, Sveinn, Vigfús, Þorvaldr.
- Gíslí Árnason í Eyjafirði (1495) 260.
- Gíslí Bjarnason í Skálholti (1712) 453.
- Gíslí Filippusson, Sigurðssonar, í Haga (1492—1503; d. 1504) 127, 129, 203—204, 251, 392, 493, 570, 653, 655, 700—701, 718.
- Gíslí Gíslason prestur í Vestrihópshólum (d. 1860) 719.
- Gíslí Guðmundsson syðra (á 17. öld) 454.
- Gíslí Hákonarson lögmaðr í Bræðratungu (d. 1631) 591.
- Gíslí Hávarðsson í Mýrasýslu (1504) 743.
- Gíslí Indriðason vestra (1498) 396.
- Gíslí Ingimundarson syðra (1498) 393.
- Gíslí Jónsson biskup í Skálholti (d. 1587), Gíslamáldagi 16, 77, 219, 454, 457.
- Gíslí Jónsson í Eyjafirði (1495) 260.
- Gíslí Jónsson í Rangárfingi (1500) 483.
- Gíslí Jónsson lögréttumaðr (1495) 271.
- Gíslí Jónsson vestra (1501—1505) 543, 546, 723—724, 798.
- Gíslí Jónsson prestur syðra (1505) 788.
- Gíslí Jónsson í Mýrasýslu (1505) 775.
- Gíslí Konráðsson sagnaritari (d. 1877) 523.
- Gíslí Pétursson syðra (1488) 393.
- Gíslí Sigfússon & Rekstöðum (1707) 676.
- Gíslí Valdason, sjá:
- Gíslí Þorvaldsson lögréttumaðr

- í Árnessþingi (1495—1497) 271, 324, 360.
 gisting 683, 779, 780.
 Gizur Björnsson, 356, sjá Özur.
 Gizur Einarsson biskup í Skálholti (d. 1548) 39, 622.
 Gizur Þorleifsson syðra með Sundum (1497—1503) 337—340, 348, 458, 560, 593, 594, 635, 648, 662.
 Gizurarson: Þórólfr, Þorgils.
 Gjáholmur við Seltjarnarnes 52.
 gjald 95, 369, 477, 544, 626, 631, 650, 789, 790, 797.
 gjöf, gjafir 219, 246, 247, 248, 283, 296, 299, 312, 317, 319, 336, 341, 343, 347, 357, 358, 365, 369, 372, 477, 491, 515, 544, 587, 591, 592, 661, 673, 697, 699, 719, 720. — gjafabréf 123, 219, 299, 347, 356, 432, 486. — gjafafé 695.
 gjörð (á kerald) 448.
 Gjörvidalur í Ísafirði 244.
 Glaumbær í Skagafirði 188, 523—524, 573, 608, 640, 688, 810.
 gleði og gáleysi 241.
 Glerárskógar í Hvammssveit 95, 155, 251, 363—369.
 glergluggi, sjá kirkja.
 Gljúfrá á Skógarströnd 86—87, 92, 93, 101, 170, 291—292, 484, 540, 541, 581—582, 604, 634, 743, 744.
 glóðarker 232, 233. Sbr. kirkja.
 Glúmhöfðar í Fljótsdal 447.
 Glæsibær í Eyjafirði 531, 532, 681, 685, 686.
 Gnúpr á Skarðsströnd, sjá Nípr.
 Gnúpar undir Eyjafjöllum 39.
- Gnúpr í Dýrafirði, sjá Núpr.
 Gnúpverjabreppr 739. Sjá Eystrihreppr.
 Goðdalir í Skagafirði 577—578.
 Goðmundr, sjá Guðmundr.
 goðorð 322.
 Godskalk, sjá Gottskalk.
 Godsvin biskup í Skálholti (d. 1447) 3, 125, 149, 630, 815.
 góðverk 240.
 Godzskalk, sjá Gottskalk.
 gólf 363.
 Gordianus martyr 260.
 Goskalk, sjá Gottskalk.
 Gotar (Goti, Gautar) 9, 378—379, 407—408, 651, 748—751.
 Gotsuin, sjá Godsvin.
 Gotthsuein, sjá Godsvin.
 Gottskalk Jónsson prestur í Glaumbæ (d. 1590) 443, 495, 573, 608, 640, 688, 810.
 Gottskalk Nikulásason prestur nyrðra og biskup á Hólum (1492—1505) 149—150, 158, 161, 163, 168, 193, 197, 212—213, 302—303, 438—439, 487—489, 508—510, 516—518, 524—525, 545—546, 548—549, 553, 555, 560, 581—582, 592—593, 599—600, 611, 613—614, 618—620, 624—625, 721—722, 730—732, 734, 761—763, 765—769, 771—773, 777—785, 802—803, 804—805.
 Gottskalk Þorvaldsson, búlands Jónssonar, í Húnavatnsþingi (1502—1503) 602—603, 659—662.
 Gottskalksdóttir: Þóra.

- Gottsvin, sjá Godsvin.
 Gotzskalk, sjá Gottskalk.
 góz 7, 9, 10, 12, 230, 231, 245, 246, 247, 257, 303, 349, 350, 353, 364, 378, 379, 392, 418, 426, 427, 435, 436, 453, 481, 482, 483, 504, 505, 513, 514, 515, 516, 541, 542, 550, 551, 583, 595, 596, 662, 728, 749, 751, 757, 758, 770, 771, 780.
 gradall, graduale, sjá kirkja.
 Grafir í Mosfellssveit 648—649.
 Grafningr(inn) í Árnessþingi 47.
 grillari, sjá kirkja.
 Grálærr (hestr) 155.
 Granastaðir í Kinn 249—250.
 Grandahöfuð á Örfiriseyjargranda 458.
 gras 441, 453. — grasleysi 18.
 - grasnautu 49, 103.
 gras, fjallagrös: grasalestr 196.
 Grashólmar við Seltjarnarnes 51.
 Grásteinn (í Reykholtstal) 671.
 Gregoriasson: Tumas.
 Gregorius páfi, Gregoriusmessa 105, 205, 678.
 greifi 9, 378, 379, 407, 408, 748, 750, 751.
 greipjárn, sjá smíðartól.
 grenitré 93, 95, 142. — áslægt grenitré. 94.
 Grenjaðarstaðir í Reykjadal 158—159, 169, 197, 291, 312—313, 317, 341, 386, 465, 467, 721, 731.
 Grettir í Holti í Saurbæ (1482—1483) 294.
 grið 127, 209, 210, 305, 632, 633, 702, 790. — griðarof, grið-
 of 305, 323. — griðasala 127, 210, 631, 789. — griðasölu-
 bréf 127. — griðastaðir 7, 96, 364. — griðniðingar 210.
 griðungr, sjá nautpeningr.
 Grímkelsgil í Loðmundarfirði 24.
 Grímr Skálholtsstaðarmaðr (1502) 628.
 Grímr Björnsson nyrðra og vestra (1492—1495) 141, 263.
 Grímr Einarsson, Sveinssonar, vestra (1504) 675.
 Grímr Grímsson í Húnavatnsþingi (1496) 314.
 Grímr Indriðason í Eyjafirði (1493) 164.
 Grímr Ívarsson vestra (1492) 133.
 Grímr Jónsson bóndi á Vatns-
 horni í Haukadál (1491) 69.
 Grímr Jónsson á Ökrum í
 Blönduhlíð (1495—1505), 263, 342, 346, 404—406, 437, 548, 559—560, 774¹⁾.
 Grímr Jónsson, er selr Vindás
 í Hvolhrepp (1500) 483—
 484.
 Grímr Jukkumsson prestur í
 Hornafirði (um 1500) 449.
 Grímr Kárason syðra (1496—
 1501) 299, 585.
 Grímr Magnússon sýslumaðr í
 Langholti í Flóa (d. 1723)
 152, 279, 511.

1) Óvíst er þó hvort þessir staðir allir eiga við Grím á Ökrum eða annan mann.

- Grímr Pálsson, Brandssonar, á Mæðravöllum (1494—1505) 51, 211, 265—268, 273—274, 393—394, 435—437, 477, 502—505,² 516, 518, 575, 582—584, 606—608, 611, 641, 790, 796—797.
- Grímr Þorkelsson í Húnavatnsþingi (1494) 211.
- Grímr Þorsteinsson í Húnavatnsþingi (1499) 413.
- Grímr Þorsteinsson prestur í Holti í Önundarfirði og prófastur milli Geirhólms og Langaness (1492—1504) 149, 386—387, 613, 676.
- Grímsá í Borgarfirði 60.
- Grímsdóttir: Guðrún, Margrét.
- Grímsey fyrir norðan land 115².
- Grímslækur í Olfosi 533.
- Grímsnes(ið) í Árnessþingi 47, 109, 111, 112, 117, 259, 455, 457, 692, 694,
- Grímsson: Benedikt, Egill, Grímr, Oddgeir, Sigurðr, Þorleifr, Örnólfur.
- Grímsstaðir í Reykholtsdal 737, 743.
- Grímsstaðir á Mýrum 745.
- Grindavík í Gullbringusýslu 13, 48, 49, 127, 128, 129, 153, 457, 624.
- grindr 634.
- Grindr á Höfðaströnd 235, 253—254, 306—307.
- grip, gripdeildir 91, 190, 191, 382, 481, 489, 510, 551, 595, 596, 672, 673, 674.
- gripir (munir) 231, 347, 382, 658, 719.
- gris, sjá svin.
- grjót 362, 363. — grjótborar 746. — grjótgarðr 56, 458.
- Grjótá á Hvalfjarðarströnd 56.
- Grjótleiti á Hornströndum 84.
- Grjótnes á Melrakkaslétu 466.
- Gróa kona Bjarna í Bæðvars-hólum (1505) 811.
- Gróa Guðmundardóttir í Þingeyjarþingi (1504) 730—731.
- Gróa Jónsdóttir systir Þorbjarnar (d. fyrir 1494) 205.
- Grund í Eyjafirði, Grundareignir 120, 229—230, 268, 279—280, 305—306, 317—318, 434, 437, 477, 524, 525, 550, 551, 614, 646—648, 663, 664, 734, 735, 755, 760, 789—790.
- Grund í Svarfaðardal 216, 762—763.
- Grund í Vatnsdal 279—281.
- Grundar-Helga (um 1380) 775—777, 784.
- Grunnavík í Ísafjarðarsýslu 133, 760.
- Grutubakki, sjá:
- Grýtubakki í Höfðahverfi 279—281, 317—318, 730, 789.
- grýtur 178. Sbr. búsgagn.
- Grænavík í Reykjadal 733.
- Grænavík í Grímsey 115.
- Gröf í Bitru 142, 143.
- Gröf í Eyrarsveit 748.
- Gröf í Gufudalsþingum 77.
- Gröf í Hrunamannahrepp 152.
- Gröf í Mosfellssveit 662—663.
- Gröf í Steingrímsfirði 655—656.
- Gröf í Vestrárdal 345—346.
- gröpitr 70, 247, 438, 473.
- guð: guðhjálpareiðar 239. —

- guðhræðsla 793. — guðs embætti, guðlagt embætti 433, 434, 460, 717, 793, 794, 795. — guðs ástvinir 539. — guðs líkami 119, 793, 795. — guðs lög og boðorð 240. — guðs lög 119, 266, 414, 492, 530, 696. — guðs móðir 69, 132, 433, 793, 794, 795. — guðs reiði 305. — guðssonar líkneski, sjá kirkja. — guðs vitni 537. — guðs þjónusta 240. — guðtollar 566, 567.
- Guðbjörg Þórðardóttir, Helgasonar, á Staðarfelli (1499) 424.
- Guðbrandr Arnórsson nyrðra (1500—1506) 531.
- Guðbrandr Jónsson í Mýrasýslu (1504) 744.
- Guðbrandr Jónsson prófastr í Vatnsfirði (d. 1690) 225, 562, 603.
- Guðbrandr í Kjalardal (1497) 376.
- Guðbrandr Sigurðsson í Olfosi (1501) 568.
- Guðbrandr Þorláksson biskup á Hólum (d. 1627) 127, 318, 325, 342, 412, 469, 522, 562, 573, 581, 598, 757, 785, 794.
- Guðfinna Guðmundsdóttir, prests Skúlasonar (1504) 728.
- Guðfinna Jónsdóttir, Ásgeirssonar, kona Þórðar Helgasonar á Staðarfelli (1493—1505) 184, 423—424, 588, 764—765.
- Guðlaug Finnbogadóttir, Jónssonar, kona Sturlu Þórðarsonar (1499—1502) 414—415, 551—552, 587—588, 617—618.
- Guðlaug Sæmundardóttir (Logadóttir) þjónustukona Solveigar Björnsdóttur (1495) 246.
- Guðlaugr Guðmundsson syðra (1498) 393.
- Guðlaugr Jónsson í Eyjafirði (1493) 178.
- Guðlaugr Jónsson í Mýrasýslu (1505) 774.
- Guðlaugr Loftsson lögréttumaðr vestra (1492—1504) 126, 141, 209, 248, 359, 607, 706, 710.
- Guðlaugr prestur á Snæfuglstöðum (um 1500) 456, 457.
- Guðlaugr Sigurðsson syðra (1502) 593.
- Guðlaugr, Skálholtismaðr (1502) 628.
- Guðlaugr Sveinsson vestra (1492) 101.
- Guðlaugshöfði í Strandasýslu 74.
- Guðlaugsson: Ari, Guðmundr, Jón, Valdi.
- Guðlaugsstaðir í Húnavaðnsþingi 105.
- Guðmundardóttir: Guðfinna, Guðrún, Haldóra, Solveig, Þóra, Þorgerðr.
- Guðmundarlón á Langanesi 215.
- Guðmundr ábóti í Dykkvabæ í Veri (1496—1497) 295—296, 356.
- Guðmundr Álason (falsbréfvottir 1501) 581.
- Guðmundr Andrésson, Guðmundssonar, undir Felli í Kollafirði (1492—1501) 133, 159—160, 206, 221, 262, 285, 401—402, 403, 409—410,

- 468—469, 520—521, 536—537, 570—572, 579, 586—587, 815.
- Guðmundr Arason góði biskup á Hólum (d. 1237) 133, 233, 243, 739. — Guðmundardagr 206, 530. — Guðmundarmynd, sjá kirkja.
- Guðmundr Arason hinn ríki á Reykhólum (gerðr útlægr 1446), Guðmundareignir, Guðmundarpeningar 6—7, 9—10, 11, 12, 160, 190—191, 383—384, 401—402, 425—427, 479—483, 550—551, 553—554, 570—572, 595—597.
- Guðmundr Árnason í Rangárbíngi (1494) 225.
- Guðmundr Árnason í Austfjörðum (1697) 446, 490.
- Guðmundr Ásmundsson í Mýrasýslu (1504) 745.
- Guðmundr Auðunarson í Skutilsfirði (1505) 806.
- Guðmundr Bjarnason prestur á Grenjaðarstað (1637—1660) 467.
- Guðmundr Bjarnason prestur á Laugardælum (1643—1685) 454.
- Guðmundr Einarsson lögréttumaðr í Árneshvíngi (1496—1504) 324, 470, 497, 498, 500, 568, 575, 621, 692.
- Guðmundr Einarsson í Mýrasýslu (1504) 745.
- Guðmundr Eyvindsson vestra (1498—1501) 401, 403, 410, 520, 584, 586.
- Guðmundr Finnsson, Péturssonar, faðir Daða í Snóksdal (1492—1503) 92, 174, 209, 226; 292, 459, 634.
- Guðmundr Fúsason (Sigfússon) vestra (1501) 546.
- Guðmundr Gíslason prestur í Gaulverjabæ (d. 1605) 454.
- Guðmundr Guðlaugsson nyrðra (í Grimsey; 1492) 115.
- Guðmundr Guðmundsson í Húnavatnshvíngi (1502—1504) 602, 680.
- Guðmundr Guðmundsson á Svalbarðsströnd (1703) 415.
- Guðmundr Gunnarsson nyrðra (1495) 264.
- Guðmundr Hallvarðsson í Vaðlahvíngi (1492) 144.
- Guðmundr Helgason í Húnavatnshvíngi (1495) 263.
- Guðmundr Hrafnsson vestra (1493) 183¹⁾.
- Guðmundr Hrafnsson lögréttumaðr (1494) 217.¹⁾
- Guðmundr Hramsson (Hrafnsson) í Borgarfirði (1493) 399.¹⁾
- Guðmundr Indriðason í Húnavatnshvíngi (1503—1505) 649, 791—792.
- Guðmundr Ingimundarson nyrðra (d. fyrir 1495) 255.
- Guðmundr Jónsson í Skagafirði (d. 1492) 108—109.
- Guðmundr Jónsson í Eyjafirði (1493) 178.
- Guðmundr Jónsson í Dalasýslu (1494) 208.
- Guðmundr Jónsson í Austfjörðum (1495—1502) 257.

1) Þetta kynni þó alt vera einn maðr.

- Guðmundr Jónsson í Húnavatnsþingi (1498) 411.
- Guðmundr Jónsson lögrettumaðr (1500) 496—497. Sbr. Guðmund Einarsson.
- Guðmundr Jónsson vestra (1500—1501) 520, 587.
- Guðmundr Jónsson í Skagafirði (1508) 646.
- Guðmundr Jónsson í Ísafjarðarsýslu (1504) 675.
- Guðmundr Jónsson prestur nyrðra og officialis (1492—1505) 88, 90, 100, 137, 147, 148, 149, 150, 161, 168, 173, 187, 193, 197, 275, 302, 313, 351—354, 371—372, 422, 424, 487, 509, 555, 556, 558, 572, 766, 778.
- Guðmundr Jónsson í Árneshöfði (1636) 453.
- Guðmundr Jónsson í Hjaltastadahlíð (1656) 511.
- Guðmundr Jónsson á Kjalarnesi (1691) 53.
- Guðmundr Klemensson í Mýrasýslu (1504) 745.
- Guðmundr Kodransson í Húnavatnsþingi (1497) 326.
- Guðmundr Kolbeinsson (bróðir Ólafs prests) vestra (1384) 6.
- Guðmundr Kollason, Magnússonar, kirkjuprestur á Hólum (1492—1493; d. fyrir 1500) 90, 128, 147, 148, 151, 158, 163, 168, 173, 192, 193, 197, 488—489.
- Guðmundr Loptsson nyrðra og vestra (1501—1504) 579, 580, 727.
- Guðmundr Magnússon í Langardal í Árneshöfði (fyrir 1497) 325.
- Guðmundr Magnússon, eigandi og gefandi Stærrivoga (1496—1498) 298—299, 303—305, 344—345, 394.
- Guðmundr Ólafsson á Reykjum í Miðfirði, mágur Jóns Sigmundssonar og faðir Beggu-Láfa (1508—1505) 656—662, 709—713, 773—774.
- Guðmundr Ólafsson djákni og prestur nyrðra (1501—1502) 545, 592, 619.
- Guðmundr Ólafsson prestur syðra (1492) 123.
- Guðmundr Skúlason, Loptssonar, prestur á Mel í Miðfirði (1497—1501; d. fyrir 1504) 381, 487, 555, 556, 557, 559, 728.
- Guðmundr í Skutilsey (1504) 745.
- Guðmundr á Spóastöðum (1502) 627.
- Guðmundr Steinsson djákni og prestur í Skálholtsbiskupsdæmi (1495—1504) 278, 698.
- Guðmundr Þórarinnsson í Mosfellssveit (1503) 648—649.
- Guðmundr Þórðarson í Borgarfirði (1493) 160—161.
- Guðmundr Þorgilsson í Þórshöfði (1500) 484.
- Guðmundr Þorkelsson prestur syðra (1492) 106, 123.
- Guðmundr Þorleifsson lögrettumaðr nyrðra (1498—1504)

- 388, 437, 498, 502, 531, 628—629, 679.¹⁾
- Guðmundr Þorleifsson vestra (1502) 617¹⁾.
- Guðmundr Þorsteinsson (veginn 1492) 212—213.
- Guðmundr Þorsteinsson í Olfosi (1501) 568.
- Guðmundr Þorsteinsson í Skagafrði (1501—1508) 578.
- Guðmundr Þorsteinsson í Hrútafrði (1724) 195.
- Guðmundsson: Andrés, Árni, Ásmundur, Auðun, Daði, Eilífr, Einar, Eysteinn, Eyvindr, Guðlaugr, Guðmundr, Gunnar, Haldór, Hallkell, Hallr, Helgi, Henrek, Hrafn, Illugi, Jón, Lúkas, Magnús, Narfi, Nikulás, Oddr, Ólafr, Páll, Runólfr, Sigmundur, Sigurðr, Steinn, Sveinn, Vigfús, Þórálfr, Þórðr, Þorgils, Þórólfr, Þorsteinn, Þorvarðr.
- Guðnadóttir: Helga, Kristín, Óláf, Þorbjörg.
- Guðnason: Ari, Björn, Oddr, Þorvaldr.
- Guðni Eyjólfsson, Arnfinnssonar, á Grýtubakka (d. 1481—1482) 280.
- Guðni Jónsson, Ásgeirssonar, bóndi í Hvammi í Hvammsveit, á Kirkjubóli í Langadal og í Ögri, sýslumaðr í Dalasýslu og Ísafjarðarsýslu (1484—1505; d. 1507) 12, 69, 83, 154—155, 209, 248—249, 251, 273, 277—278,
- 281—282, 350—354, 357—358, 360—364, 371, 383—384, 389—392, 445, 479—483, 537—540, 546, 553—554, 562, 589—590, 591—592, 594—597, 612, 672—674, 682, 696, 710, 727—729, 741—746, 760—761, 763—765.
- Guðný Aradóttir ráðskona síra Sigurðar beigalda í Hitardal (1500) 475.
- Guðný Bárðardóttir þjónustukona Solveigar Björnsdóttur (1495) 246.
- Guðný Þorleifsdóttir, Árnasonar (d. fyrir 1471) 462.
- Guðný Þorleifsdóttir, Björns-sonar, kona Grims lögmans Jónssonar á Ökrum (1497—1498) 346—347, 404—406.
- Guðný Þorvaldsdóttir í Húnavatnsþingi (1498—1494) 180—181.
- Guðólfr Magnússon prestur nyrðra (1492—1493; d. 1494) 90, 100, 147, 148, 149, 151, 158, 163, 166, 168, 173, 187, 193, 197.
- Guðríðr Finnbogadóttir, Jónssonar, kona Sveins Sumarliðasonar (1492—1505; sýnist vera dáin 1505) 121, 305—307, 317—318, 477—478, 647, 807—810.
- Guðríðr kona Jóns Einarssonar (1494) 234²⁾.
- Guðríðr Þorvarðsdóttir, Loptssonar, kona Erlends sýslumanns Erlendssonar (1495) 252—253, 264—268.

1) Getr verið sami maðr hvort-tveggja.

- Guðrún Andrésdóttir kona Vilhjálmss Ormssonar (1493) 205.
- Guðrún Andrésdóttir (um 1505) 814.
- Guðrún Árnadóttir, móðir síra Eiríks Sumarliðasonar (kona Sumarliða Eiríkssonar), frá Kalmanstungu (1505) 809.
- Guðrún Bárðardóttir nyrðra (1496—1498) 307—400.
- Guðrún Eggertsdóttir í Bæ á Rauðasandi (um 1720) 795.
- Guðrún Grímsdóttir í Rangárþingi (1504) 689.
- Guðrún Guðmundsdóttir, Ingi-mundarsonar (1495) 254—255.
- Guðrún Guðmundsdóttir, prests Skúlasonar (1504) 728.
- Guðrún Gunnlaugsdóttir, Þorkelssonar, kona Jóns Sigmundssonar (d. 1493 eða fyrri) 280, 582.
- Guðrún Haldórsdóttir mágkona Jóns Magnússonar (1495) 290.
- Guðrún Hallsdóttir kona Þorkels Jónssonar (1492) 93—97.
- Guðrún kona Indriða Péturssonar í Eyjafirði (1500—1501) 479.
- Guðrún Jónsdóttir í Húnavatnsþingi, náin frændkona Bjargar Þorvaldsdóttur (1502—1503) 602—603, 659—662.
- Guðrún Jónsdóttir, Sigmundssonar (1505) 756—758.
- Guðrún Klemensdóttir kona Andrésar Arasonar (1501) 578—579.
- Guðrún Ólafsdóttir, Skálholtskona (1502) 627.
- Guðrún Snorradóttir, er síra Sigurður beigaldi gefr gjafir (1500) 476.
- Guðrún Sveinsdóttir, Sumarliðasonar (1496—1505) 317—318, 477, 807—810.
- Guðrún Teitsdóttir (Gunnlaugs-sonar; 1496) 315—316.
- Guðrún Valerianusdóttir, föstrdóttir síra Sigurðar beigalda (1500) 473.
- Guðrún Þormóðardóttir í Borgarfirði (1504) 687.
- Guðrún Ögmundardóttir í Flatey (1707) 476.
- guðspjallabók, sjá kirkja.
- Gufudalr í Gufudalssveit 77, 78, 130—131, 401, 410, 518—519, 655, 656.
- Gufufjörður í Barðastrandarsýslu 131, 519, 656.
- Gufunes í Mosfellssveit 303—304, gull 45, 225, 240, 669. — gulldúkr 287. — gullkaleikr 92, 100. — gullnisti 233. Sbr. og sjá málmar.
- Gullsmíðsreykir í Reykholtssdal 671.
- Gullsteinn í Austfjörðum 24.
- Gunnar Áskelsson í Rangárþingi (1497) 376.
- Gunnar Bjarnarson í Húnavatnsþingi (1498) 408—409.
- Gunnar Bjarnarson í Árnessþingi (1502; f. 1432) 621.
- Gunnar Eyjólfsson vestra (1504) 723.
- Gunnar Guðmundsson í Rangárþingi (1496) 315—316.
- Gunnar Jónsson í Sælingsdals-

- tungu (1478—1481 eða síðar) 70, 276.
- Gunnar Jónsson nyrðra (1496) 306.
- Gunnar Jónsson prestur í Goðdölum (1492) 90.
- Gunnar Kodransson vestra (1504) 725.
- Gunnar Pálsson prestur í Skálholtsbiskupsdæmi (1504) 702—703.
- Gunnar Þórðarson prestur nyrðra (1498—1505) 381, 487, 545, 555, 556, 559, 592, 601, 778.
- Gunnarsdóttir: Haldóra, Salbjörg, Steinunn.
- Gunnarsholt á Rangárvöllum 117, 375—377.
- Gunnarsson: Ámundi, Bjarni, Brandr, Guðmundr, Ingimundr, Jón, Páll, Þorbjörn, Þorkell.
- Gunnhildr Tumasdóttir vestra, kona Þórðar Jónssonar (um 1504) 747.
- Gunnlaugr Helgason nyrðra (1500—1505) 487—489, 548—549, 553, 797.
- Gunnlaugr á Hvoli (1497) 376.
- Gunnlaugr Jónsson í Borgarfirði (1501) 552.
- Gunnlaugr Jónsson í Þingeyjarþingi (1494) 213.
- Gunnlaugr Ólafsson í Austfjörðum (1497) 345.
- Gunnlaugr Sighvatsson syðra (1497) 344.
- Gunnlaugr Teitsson hins ríka, Gunnlaugssonar í Bjarnanesi, lögréttumaðr (1495—1500) 250, 264, 395, 496—497, 500, 502.
- Gunnlaugr Þorkelsson lögréttumaðr á Marðarnúpi (1492—1494) 104, 217.
- Gunnlaugr Þorsteinsson prestur í Vallholti (d. 1678) 461.
- Gunnlaugsdóttir: Guðrún.
- Gunnlaugsson: Hannes, Magnús, Ólafur, Teitr.
- Gunnsteinn Ásgrímsson prestur vestra (1492—1497) 136—137, 139, 352—354, 369—370.
- Gunnsteinn Björnsson í Rangárbíngi (1500) 483.
- Gunnsteinsdóttir: Cecilia.
- Gunnsteinsson: Þorleikr.
- Guondur, sjá Guðmundr.
- Guttormr Narfason, Skálholtsmaðr (1502) 627.
- Guttormr Nikulásson á Grund í Eyjafirði (1500—1502)¹⁾, bróðir Gottskálks biskups, síðar lögmaðr í Björgvin (1509—1539) 516, 548, 614.
- Guttormr Ólafsson í Haffjarðar-ey (1492—1536) 142—143, 175, 228, 664—665.
- Guttormr Tumasson vestra, bróðir Þóru (1492) 175.
- Guttormr vestra (1492) 129—130. Sbr. Guttorm Ólafsson og Guttorm Tumasson.
- Guttormsdóttir: Steinvör.
- Guttormsson: Helgi, Jón, Sveinn, Þorgils.

1) Guttormr var seinni maðr Guðríðar Finnbogadóttur lögmanns (Bps. II, 234). Norðmenn kalla hann Guttorm Nielsson. Árið 1538 er Guttormr kallaðr Gulapíngslögmaðr. Annars var hann lögmaðr Björgynjarmanna.

Godskalk, sjá Gottskalk.
 Gönsteinn, sjá Gunnsteinn.
 Gwnesön, sjá Guðnason.
 gyllini 771. — berena gyllini
 769, 770.
 gylta 184. Sbr. svin.
 Gyrðr Ívarsson biskup í Skál-
 holti (d. 1360), Gyrðsmáldagi
 64.
 Gyrðr Steinþórsdóttir, systir
 Sigmundar prests (d. fyrir
 1505). 776—777, 782.
 Göltr í Bolungarvík 244.
 göng 667. Sbr. húsakynni.

Háafell í Hvítársíðu 744.
 háaltari, sjá kirkja.
 hádegi 769.
 Hadl, sjá Hallr.
 Háfabólmr í Öxarfirði 466.
 Hafþjardarey í Hnappadalssýslu
 664—665.
 Hafgrímsstaðir í Tungusveit í
 Skagafirði 8.
 Hafliðadóttir: Ragnhildr.
 Hafliðason: Björn, Snorri, Þor-
 leifr.
 Hafliði Ívarsson nyrðra (1496)
 314.
 Hafliði Jónsson maðr Æsu
 (1496 — 1497) 300 — 302,
 354—355.
 Hafliði Skúlason vestra (1484)
 12.
 Hafnareyjar fyrir Skarðsströnd
 132.
 Hafnarfjörðr við Faxaflóa 154,
 366—367, 644, 645, 796, 797.
 Hafnarhólmr á Selströnd við
 Steingrímsfjörð 254 — 255,
 263.

hafnarvoð 453. Sbr. vaðmál.
 Hafragil í Svinadal í Dalasýslu
 71.
 hafrekstrar 410, 644, 694, 696.
 Sbr. reki.
 Hafrestaðir í Hnappadalssýslu 65.
 hafskip, sjá skip.
 háfur kostulegar (= dýrir mun-
 ir, dýrar eigur) 105, 106.
 Hagagarðr á Fellsströnd 651.
 Haganeslandamerki Otrardals 80.
 hagi 399, 607.
 Hagi á Árskógarströnd 807—
 810.
 Hagi á Barðaströnd 80, 87,
 128—130, 165, 170, 250,
 700—701, 718—719, 747,
 796.
 Hagi á Haganesi 80.
 Hagi í Hraunhrepp í Mýrasýslu
 745.
 Háhús („Haus“) í Kræklinga-
 hlið 681, 686.
 hákall 278, 279, 285. — hákalla-
 tollar 278, 279. — tíundi
 hlutr úr hverjum hákalli 279.
 Hákon Andrésson í Húnavatns-
 þingi (1503) 643.
 Hákon Björgólfsson sýslumaðr
 í Dalasýslu (fyrir 1503) 634—
 635.
 Hákon Egilsson í Húnavatns-
 þingi (1493—1494) 195, 204.
 Hákon Gíslason sýslumaðr (d.
 1652) 313, 490.
 Hákon Hákonarson konungr hinn
 gamli (d. 1263) 321—324.
 Hákon Hallsson lögréttumaðr
 (á Vindheimum á Delamörk
 1493—1504) 203, 273, 437,
 524, 531, 575, 704, 710.

- Hákon Hannesson sýslumaðr (d. 1730) 461.
- Hákon Jónsson í Vaðlaþingi (1492) 140.
- Hákon Jónsson vestra (1504) 675, 682.
- Hákon Jónsson prestur í Skálholtsbiskupsdæmi (1492 — 1493) 106, 110, 112, 113, 117, 123, 133, 152, 172, 182.
- Hákon Magnússon háleggr, Norvegskonungur (d. 1319) 4, 264—268, 470—471, 647.
- Hákon Ormsson frá Eyjum, sýslumaðr (d. 1656) 372, 496, 603, 686.
- Hákonarson: Björn, Gísli, Hákon, Haldór, Indriði, Jón, Magnús, Ormr, Páll, Þorsteinn.
- Hákonarstaðir á Jökulsdal 198.
- hald (= helgihald, helgidagr) 115. — xvi daga hald 75, 115, 119, 784.
- hald (á jörðu, peningum) 141, 210, 480, 489, 554, 572.
- Haldan, sjá Hálfðan.
- Haldór Árnason prestur á Húsafelli (d. 1736) 2.
- Haldór Arnbjarnarson í Dalasýslu (1492) 102.
- Haldór Bárðarson í Mýrasýslu (1500) 475.
- Haldór Bjarnarson nyrðra (1495) 280.
- Haldór Bjarnarson vestra (1494) 218.
- Haldór Brandsson, Haldórssonar, á Barði í Fljótum (1492) 144, 146.
- Haldór Brynjólfsson, (Eiríkssonar) hinn ríki, lögréttumaðr í Tungufelli (1491—1504) 47, 109—112, 113—115, 117—118, 286, 324, 355—357, 360, 568, 575, 662—663, 703.
- Haldór Einarsson í Mýrasýslu (1504) 745.
- Haldór Gíslason smiðr í Hítardal (1494—1500) 224, 475.
- Haldór Guðmundsson í Reykholtsdal (1504) 687.
- Haldór Guðmundsson (c. 1640) 603.
- Haldór Hákonarson, Jónssonar, vestra (d. fyrir 1505) 764.
- Haldór Jónsson lögréttumaðr í Vaðla eða Þingeyjarþingi (1495—1500) 280, 317, 366, 437, 502, 529¹⁾.
- Haldór Jónsson í Húnavatnsþingi (1505) 791.²⁾
- Haldór Jónsson prestur í Reykholti (1492—1503) 106, 110, 112, 269—270, 666—667²⁾.
- Haldór Jónsson prestur vestra (1503) 655.
- Haldór litli, Skálholtsmaðr (1502) 627.
- Haldór Magnússon, Þórólfssonar (1495) 289—290.
- Haldór Ormsson ábóti á Helgafelli (1492—1504) 157, 183—184, 200, 224, 269, 331—333, 415—417, 603, 639—640, 690, 713, 746—747.
- Haldór Ormsson prestur nyrðra (1492—1494) 137, 158, 166, 168, 173, 187, 192, 193, 197

1) Getr hvorttveggja verið sami maðr. 2) Ekki er vist þetta eigi alt við sama mann. Þó getr það verið.

- Haldór Sighvatsson í Kjós (1670) 610.
- Haldór Sigmundsson, Brands-sonar, lögréttumaðr (1502—1505) 502, 790.
- Haldór Sigurðsson lögréttumaðr í Húnavatnsþingi (1498 — 1505) 388, 428, 493, 791.
- Haldór Sumarliðason (Loftssonar) vestra (1495) 278.
- Haldór Tyrningsson prestur á Staðarhóli (1492—1504) 106, 110, 111, 113, 289, 406, 491, 604, 617, 698.
- Haldór Þorbergsson lögréttumaðr á Seylu (d. 1711) 405, 578, 723, 797.
- Haldór á Þorgautsstöðum (1504) 743.
- Haldór Þorgeirsson lögréttumaðr á Melum á Skarðsströnd og í Kalmanstungu (1492—1505) 132, 183, 209, 231, 300, 570, 607, 667, 710, 713, 752.
- Haldór Þorgrímsson nyrðra (1493) 193.
- Haldór Þorsteinsson prestur í Skálholtsbiskupsdæmi (1504) 698.
- Haldór Ögmundsson í Þingeyjarþingi (1495) 235.
- Haldóra Guðmundsdóttir í Borgarfirði (1498) 398—399.¹⁾
- Haldóra Guðmundsdóttir (fyrir 1505) 755—756¹⁾
- Haldóra Gunnarsdóttir á Landi (1497) 333—334.
- Haldóra Jónsdóttir í Húnavatnsþingi (1497) 330—331.
- Haldóra Magnúsdóttir, kona Björns Einarssonar, í Þingeyjaþingi (1504) 733.
- Haldóra Narfadóttir (d. 1324) 74.
- Haldóra (Sigvaldadóttir langalífs) abbadis („systir“) í Kirkjubæ á Síðu (1494) 232.
- Haldórsdóttir: Guðrún, Herdís, Katrín, Vigdís.
- Haldórsson: Árni, Arnór, Bárðr, Bjarni, Björn, Brynjólfur, Einar, Eiríkur, Hannes, Hrafn, Jón, Magnús, Ólafur, Sigmundur, Þórðr.
- Haldórsstaðir í Reykjadal 721—722.
- Hálfðan Narfason prestur í Felli í Sléttahlíð (1502—1505) 601, 733, 771—772, 778.
- Hálfðanarson: Einar, Hjálmar, Ketill.
- hálfkanna, sjá búgagn.
- hálfkirkja, hálfkirkjuskyld 27, 40, 55, 60, 62, 63, 81, 86, 199, 237, 286, 307, 437, 452, 459, 511, 512, 688.
- hálfstykki 189, 344. — hálfstykkisklæði 185.
- hálfuuna 736, 742. Sbr. búgagn.
- Halla Sigurðardóttir, kona Björns Hafliðasonar (1496 — 1497) 300—302, 354—355.
- Hallbjarnarson: Brandr.
- Hallbjörn prestur á Öndverðri eyri (Eyri, síðan um 1500 Hallbjarnareyri) í Eyrarsveit (1505) 747—748.
- Halldís á Nip á Skarðsströnd 74.
- Hallfreðarson: Einar.

1) Getr verið sama kona.

- Hallfreðr Jónsson í Skagafirði (1492) 98.
- Hallgrímur Sigurðssen á Svalbarði (1726) 291.
- Hallgrímur Skúlason (Loftssonar) í Húnavatnsþingi (1497—1504) 326—327, 342, 349, 412, 729.
- Hallgrímsson: Bjarni, Jón.
- Halli Magnússon í Fljótssdal austr (1498) 400.¹⁾
- Halli Magnússon prestur á Skorrestað (um 1500) 28.¹⁾
- Hallkell Guðmundsson prestur í Skagafirði (1493—1494) 192—194, 221.
- Hallkell Þorkelsson syðra (1498) 394.
- Hallkelsson: Árni, Sigurðr.
- hallkvæmni 242.
- Hallormsstaðir í Skógum 29.
- Hallotta Þorsteinsdóttir syðra (c. 1380?) 50.
- Hallr Árnason prestur á Sauðanesi og í Húsavík, umboðsmaður Hóladómkirkju (1494) 215.
- Hallr Arnórsson í Eyjafirði (1504—1505) 681, 685, 789.
- Hallr Ásgrímsson nyrðra (1492—1502) 161—162, 629.
- Hallr Ásgrímsson prestur nyrðra (1502) 601.
- Hallr Brandsson hinn handhöggni (1505) 748—749.
- Hallr Erlendsson í Eyjafirði (1496—1502) 306, 629.
- Hallr Guðvarðsson prestur nyrðra (1505) 778.¹⁾
- Hallr Hallvarðsson prestur nyrðra (1505) 778.
- Hallr Ísleifsson í Eyjafirði (1498) 203.
- Hallr Ketilsson nyrðra (1504) 721, 731—732.
- Hallr Magnússon, Hallssonar (veginn 1505) 789—790.
- Hallr Sigurðarson (um 1350) 462.
- Hallr Sigurðsson prestur í Stafafelli (1492—1500) 106, 287, 448, 491.
- Hallr Sigurðsson í Húnavatnsþingi (1501) 580—581.
- Hallr Þórarinnsson, Aronssonar, prestur í Hjarðarholti í Laxárdal (1492—1500) 123—125, 444.
- Hallr Þórðarson lögréttumaður (1504) 706.
- Hallr Þorvaldsson í Eyjafirði (1492—1494) 145, 216.
- Hallr Ögmundsson, Eyjólfssonar, bróðir Þórólfs, móðurbróðir Ögmundar biskups, skáld, prestur á Rauðasandi (1501—1505) 584, 797—799.
- Hallsdóttir: Guðrún.
- Hallsson: Ásgrímur, Ásmundur, Bjarni, Einar, Hákon, Hallvarðr, Indriði, Jón, Magnús, Ólafur, Sigurðr, Sturla, Þorsteinn.
- Hallsteinn Eiríksson í Keldunesi (c. 1296) 214.
- Hallsteinn Þorsteinsson sýslumaður í Múlaþingi (1496—1500) 305, 486—487.
- Hallsteinsnes í Gufudalssveit 401—403, 410.

1) Kynni að geta verið einn maður.

- Hallsteinsson: Vigfús.
- Hallvarðr Bjarna(r)son prestur
nyrðra (1495 — 1505) 275,
381, 413—414, 487, 509, 545,
555, 556, 559, 577—578, 592,
601, 624, 646, 766, 778.
- Hallvarðr Eiríksson vestra og
nyrðra (1498 — 1502) 406,
602.
- Hallvarðr Hallsson í Húnavatns-
þingi (1494—1496) 211, 263,
314.
- Hallvarðr Jónsson í Skagafirði
(1497—1502) 346, 624—625.
- Hallvarðr Ólafsson vestra (1503)
655.
- Hallvarðsmessa (Hallvarðr Vé-
bjarnarson helgi) 50, 117,
120, 122, 381, 480, 528, 532,
555, 556, 558, 559, 599, 600,
601, 688, 764, 766.
- Hallvarðsson: Guðmundr, Hallr,
Jón.
- Háls (landamerki) 221.
- Háls í Fnjóskadal 629.
- Háls í Hamarsfirði (nyrðra
Álptafirði) 33, 34, 447—448.
- Háls í Svarfaðardal 307.
- Hálsasveit í Borgarfirði 3.
- Hálshús í Vatnsfjarðarsveit 244,
637.
- hamar, sjá smíðartól.
- hamar (landamerki) 652.
- Hamar í Flóa 454.
- Hamar í Hörgárdal (Öxnadal)
236.
- Hamar, biskupsstóll í Noregi
786.
- Hamarsfjörðr í Suðrmúlaþingi
33, 447.
- Hamarsheiði í Gnúpverjahrepp
621.
- Hamarsnes, rekamark Dverga-
steinskirkju 24.
- Hamraendar í Miðdölum 123—
125, 161.
- Hamraendar í Stafholtstungum
743.
- Hamraendar í Örafum 714—
715.
- Hamragarðr í Hjaltastaðaping-
há 616.
- Hamrar í Biskupstungum 46—
47.
- Hamrar í Hraunhrepp á Mýr
um 616.
- handaband 6, 88, 89, 98, 100,
115, 117, 120, 121, 133, 138,
142, 143, 144, 145, 146, 148,
150, 151, 162, 163, 166, 167,
171, 173, 176, 185, 188, 189,
195, 197, 204, 205, 208, 209,
215, 216, 224, 225, 229, 231,
235, 236, 250, 252, 253, 254, 255,
258, 260, 261, 269, 271, 272,
279, 280, 283, 291, 295, 298,
299, 308, 306, 316, 317, 318,
319, 320, 324, 330, 331, 333,
342, 343, 344, 345, 347, 351,
354, 355, 356, 357, 366, 369,
370, 373, 374, 380, 393, 394,
395, 398, 399, 400, 401, 402,
404, 409, 410, 411, 413, 414,
416, 419, 420, 421, 422, 423,
438, 439, 469, 478, 484, 491,
505, 507, 508, 513, 514, 517,
519, 520, 521, 524, 526, 527,
529, 543, 549, 552, 561, 571,
580, 582, 583, 584, 587, 588,
594, 595, 598, 599, 611, 612,
613, 614, 618, 619, 623, 629,
635, 636, 640, 642, 643, 648,
649, 653, 659, 663, 676, 677,

- 680, 681, 686, 690, 700, 701, 713, 714, 718, 719, 720, 721, 724, 730, 731, 732, 760, 762, 766, 789, 797, 798, 803, 804, 805.
- handarafhögg 748.
- handatiltæki 417, 418.
- handklæði 183, 287, 746. Sbr. kirkja.
- handlín, sjá kirkja.
- handrit 14, 39, 225, 359, 496, 501, 703.
- handskript 447, 454, 488, 727, 777.
- handsöl 102, 103, 209, 210, 311, 382, 547, 658, 659, 682, 684, 755, 781.
- handtak 491. — handtaksrof 684.
- Haugahamar á Seltjarnarnesi 458.
- Hanhóll í Bolungarvík 244.
- Hannes Benediktsson prestur á Snæfjöllum (d. 1708) 760, 790.
- Hannes Björnsson prestur í Saurbæ á Hvalfjarðarströnd (d. 1704) 53.
- Hannes Etars Henreksson kaupmaður (á Patreksfirði 1505) 578—579.
- Hannes Gunnlaugsson í Reykjarfirði (1666) 208, 217, 359, 479, 496, 499, 501, 546, 569, 573, 574, 584, 672, 810, 813—814.
- Hannes Haldórsson prófastr í Reykholti (d. 1731) 2, 630.
- Hannes Helgason lögréttumaður (1642 og síðar) 454.
- Hannesson: Eggert, Hákon.
- Hans Danakonungur (1481 — 1513) 392, 407—408, 494, 748—751, 786—787.
- Hans Etin, útlendr maður (veginn 1505) 801—802.
- Hans Gerken (1599) 447.
- Hans Kruchugh í Björgvín (1505) 769—771.
- Hans Teiste biskup í Björgvín (1474—1506) 408.
- hanzki 227, 479.
- Haraldsson: Ólafur.
- Harastaðir á Fellsströnd 134—135, 201—202, 651—652.
- Harastaðir í Miðdölum 6.
- Harastaðir í Vestrhópi 408—409.
- Harðavöllur á Ströndum 67.
- harðindi 18, 130.
- harður fiskur 579. Sbr. kostr.
- harðsteinn, sjá búsgagn.
- Háreksstaðir í Norðrárdal 63.
- hárhnoða 736.
- Harrastaðir, sjá Harastaðir.
- háski 78. — háskasamlegar hugrenningar 242.
- hátíðir 447, 614. — hátíðabúningur, sjá kirkja.
- hatr 239.
- hatr 155, 377, 736. Sbr. klæðnaður.
- Haugur í Flóa 454.
- Haugur í Núpssdal 410—411.
- Haukadalur í Biskupstungum 580, 581.
- Haukadalur(inn) í Dalasýslu 68, 131, 459.
- Haukadalur í Dýrafirði 281, 286, 722—723.
- Haukafell í Hornafirði 450.
- Haukagil í Vatnsdal 656—662, 816.

- Haukholt í Hrunamannhrepp 109—112, 118, 176.
- Háús, sjá Háhús.
- Hauskollr, sjá Höskuldr.
- haustlag, 157, 677.
- Hávarðsson: Gíslí.
- hefð 559, 652, 683. — forn hefð 171.
- hefnd: konungleg hefnd og reiði 10, 379, 408, 750.
- Heggstaðir í Andakil 160.
- hegning laganna 474.
- hégómleg ræða 239.
- Hegranessþing 123, 531, 633.
- Heiðarhús á Flateyjardal 138.
- heiðarlegir menn 366.
- heiði 325.
- heilagir feðr 240.
- heilags anda náð 107, 113, 114, 119, 153, 270, 296, 313, 386, 492, 569, 616, 656, 699, 723.
- heilög þrenning 242.
- heimajörð 5. Sbr. heimaland.
- heimakirkja 50. — heimakirkju-tíund 57.
- heimaland 3, 4, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 36, 37, 38, 39, 44, 45, 47, 49, 50, 52, 53, 54, 55, 56, 58, 60, 61, 62, 64, 65, 67, 73, 75, 76, 77, 79, 81, 84, 85, 134, 171, 172, 198, 201, 202, 276, 277, 288, 310, 437, 447, 451, 454, 465, 468, 737, 739.
- heimamenn 1, 3, 49, 57, 63, 72, 76, 384, 437, 446. — heimamannagröptr 22, 50, 52, 73, 310, 795. — heimamanna-tíund 3, 50, 52, 54. Sbr. heimatíund.
- heimanfylgja 270, 271, 437, 544, 755.
- heimaumundr kirkju 795, 796.
- heimaprestr 466.
- heimatíund 56, 58, 63, 64, 446, 610.
- heimatollar 72, 75, 86, 437, 796.
- heimferð 176.
- heimild 91, 101, 103, 178, 193, 247, 296, 382, 426, 533, 673, 711. — heimildarmenn 101, 161. — heimildartökur 382, 482, 551, 658, 659.
- heimili 120, 362, 685, 693, 694, 739, 753, 802.
- heimilisprestr 1, 3, 46, 49, 50, 52, 70, 446, 459.
- Heimramsson: Illugi.
- heimreið 257, 258, 342, 540, 653, 654. — heimsókn 7, 227, 319, 342, 655. — heimstefna 349.
- Heinfull 575, sjá Kæi.
- Heinrek, sjá Henrik.
- heipt 239. — heipt og öfund 93, 94, 96, 685.
- heitingar 156.
- Helenarhólmr í Skagafirði 463.
- helga blóð 233, 486, 525.
- Helga Ásmundsdóttir, Skálholtskona (1502) 628.
- Helga Eggertsdóttir á Múla í Kollafirði (1710) 77.
- Helga Einarisdóttir kona Haldórs Brandssonar (1492 — 1494) 144—146, 216.
- Helga Guðnadóttir, Jónssonar, kona Torfa í Klofa (1502—1505) 591—592, 755, 787—788.

- Helga dóttir Haldóru Gunnars-
dóttur (f. 1487) 334.
- Helga Illugadóttir frænakona síra
Sigurðar beigalda (1500) 475.
- Helga Jónsdóttir, Sigmundsson-
ar, móðir Guðbrands biskups
(1505) 756—758.
- Helga Magnúsdóttir, Þórólfsson-
ar (1496) 292—293.
- Helga Þorleifsdóttir, Árnason-
ar, eldri, kona Guðmundar
Arasonar (1423 — c.1438)
401—402, 569—572.
- Helga Þorleifsdóttir, Árnasonar,
yngri, kona Skúla Loptsson-
ar (fædd 1412; enn á lífi
1495 eða leingr) 462.
- Helga Þorleifsdóttir, Björnsson-
ar, kona Eyjólfis Gíslasonar
(1493—1498) 167, 404—405.
- Helgadóttir: Ingvildr.
- Helgafell (hestsnafn) 155.
- Helgafell, Helgafellsklaustr í
Helgafellssveit 14, 156—157,
166—167, 184—185, 200,
224, 269, 331—333, 416,
437, 501, 603, 616, 639—
640, 690, 713, 746, 747.
- Helgafellssveit í Þórsnessþingi
66, 126, 157, 167, 185, 332,
416, 690.
- helgar tíðir 240.
- Helgason: Ari, Björn, Eyjólfur,
Guðmundr, Gunnlaugr, Hann-
es, Hjálmr, Jón, Ketill,
Magnús, Pétur, Sigurðr, Snorri,
Þórarinn, Þórðr, Þorleifr,
Þorvaldr, Þorvarðr.
- Helgastaðir í Reykjadal 370,
386—387, 630—631, 632—
633, 721, 732, 745.
- helgasti faðir (páfinn) 259.
- Helgavatn í Vatnsdal 318—
320.
- helga vika 3.
- helgi 115. — helgibrot 120. —
helgihald 240. — helgi kross
50. — helgir dagar 1, 3,
26, 50, 51, 54, 56, 58, 63,
70, 113, 194, 446, 616, 784.
— helgir dómur, sjá kirkja.
— helgir menn 3, 240. —
helgr andi 238, 241, 610,
726. — helgun 739.
- Helgi Árnason vestra (fyrir
1490) 14.
- Helgi Ásgrímsson nyrðra (1504)
681, 686.
- Helgi Bessason í Húnavatns-
þingi (1828) 719.
- Helgi Broddason syðra (1500)
513.
- Helgi Erlendsson í Húnavatns-
þingi (1502) 602.
- Helgi Eyvindsson í Breiðafirði
(1492) 86—87.
- Helgi Gíslason, Filippussonar,
frá Haga (1498—1504) 401,
420—421, 518, 676—677,
699—701, 722.
- Helgi Guðmundsson nyrðra
(1492) 98.
- Helgi Guttormsson (Helga Gutt-
ormsdóttir?), Skálholtsmaðr
(1502) 628.
- Helgi Jónsson, Skálholtsmaðr
(1502) 627.
- Helgi Jónsson vestra (1503) 634.
- Helgi Jónsson prestur í Hvammi
í Norðrárdal og officialis
Skálholtakirkju (1502—1504)
603, 617, 664, 666, 713.

- Helgi Jónsson prestur nyrðra (1505) 766, 776.
- Helgi Jónsson í Miðfirði (1703) 194.
- Helgi Ketilsson í Húnavatnspingi (1492) 98.
- Helgi Magnússon prestur í Miklaholti (d. fyrir 19. Apr. 1490) 14.
- Helgi Oddsson, Ásmundssonar, á Stóruvöllum á Landi, lögmaðr sunnan ogaustan (1493—1497) og síðar lögréttumaðr (1504) 190, 270, 271, 358, 360, 689¹⁾.
- Helgi Ólafsson vestra (1492) 126.
- Helgi Ormason syðra (1498—1505) 394, 797.
- Helgi Pétursson bróðir á Helgafelli og í Viðey (1498—1503) 157, 663.
- Helgi Sigurðsson vestra og nyrðra (1492—1505) 139, 218, 254, 280, 352, 367, 514, 762, 776.²⁾
- Helgi, Skálholtsmaðr (1502) 628.
- Helgi Snartarson vestra (1499—1504) 420, 722.
- Helgi Þorkelsson prestur nyrðra (fyrir 1375) 214—215.
- Helgi Þorvaldsson, Þorkelssonar, frá Narfaeyri, lögréttumaðr í Þórsnesspingi (1493—1502) 184—185, 273, 360, 484, 493, 502, 570, 607.
- Helgistaðir í Reyðarfirði 369.
- Heljardalsheiði nyrðra 424.
- Helkunduheiði milli Austfirðinga- og Norðlendingafjórðungs 15, 89, 734.
- Hellanes á Ströndum 461.
- hellir 325.
- Hellisás í Tungusveit 8.
- Hellisholt í Hrunamannahrepp 176—177.
- Hellnabolti í Gnúpverjahrepp 62i.
- Hellur í Flóa 454.
- Helluhólmi fyrir Skarðsströnd 72.
- Helluvað við Mývatn 731—732.
- hellingafélag 261, 317, 406, 477, 809.
- hellingakona 251, 571.
- Helmingalón á Hornströndum 84.
- Helmingasandr fyrir Héraðslóa 487.
- helvíti 238, 670.
- Hemingr Markússon nyrðra (1492—1504) 127, 534.
- hempa 627.
- Henrik Árnason í Hornafirði um (1480) 452.
- Henrik Guðmundsson syðra (1497) 339.
- Henrik Henriksson Kolabeck sýslumaðr í Dalasýslu (1494) 226, 229.
- Henrik Krummedige riddari (1505) 786—787.
- Henrik Mæding umboðsmaðr Pinings hirðstjóra (1484) 12.
- Henriksson: Hannes Etars, Henrik, Niels, Reineki Grette, Sigurðr.
- Henry Harisse 374.
- hérað 323, 384. — héraðsdómur 470. — héraðsréttur 53. —

1) Það er varla efi á, að þetta sé alt einn maðr. 2) Þetta sýnist alt eiga við sama mann.

- héraðssóknir 707. — héraðs-
 þing 209, 265, 383, 435,
 470—471, 546, 650, 657, 727,
 764, 774. — héraðs og landa-
 stefnuþing 5.
 herbergi 533, 591, 654.
 Herðibreið, hólmr á Berufirði
 32.
 Herðibreið á Mývatnsöræfum
 799.
 Herdís Einarsdóttir í Dýrafirði
 (1460—1461) 740.
 Herdís Haldórsdóttir, kona Ein-
 ars Örnólfssonar (1495) 289—
 290.
 Herdís Jónsdóttir í Húnavatns-
 þingi (1498) 411.
 Herdís Logadóttir þjónustukona
 Solveigar Björnsdóttur (1495)
 246.
 Herdísarvík í Selvogi 45.
 hermaðr 669.
 Hermann Hermannsson í Eyja-
 firði (1505) 797.
 Hermannsson: Hermann, Jón.
 Hermundarson: Árni.
 Hermundr Oddsson prestur á
 Staðarhóli og í Tröllatungu
 (1496 — 1500) 308 — 309,
 468—469.
 hernaðr 534, 596.
 herra (ábóti, biskup, erkibiskup,
 konungur) 11, 89, 90, 100, 106,
 110, 111, 117, 124, 125, 128,
 137, 146, 158, 160, 162, 164,
 166, 168, 169, 174, 178, 191,
 193, 204, 205, 216, 217, 259,
 266, 269, 278, 287, 289, 290, 291,
 292, 298, 299, 300, 303, 304,
 319, 331, 337, 338, 339, 340,
 344, 345, 348, 250, 357, 358,
 361, 363, 392, 394, 395, 398,
 408, 428, 436, 438, 442, 443,
 471, 480, 485, 487, 492, 493,
 494, 507, 508, 509, 517, 524,
 531, 535, 536, 545, 555, 556,
 557, 560, 561, 564, 565, 568,
 569, 572, 573, 574, 575, 576,
 592, 595, 601, 604, 608, 611,
 614, 619, 623, 625, 632, 634,
 636, 644, 645, 646, 647, 655, 672,
 673, 678, 682, 696, 697, 698,
 699, 702, 714, 715, 718, 720,
 729, 730, 731, 734, 741, 753,
 764, 766, 778, 786, 787, 788,
 791, 801, 803.
 Hersten, sjá Benedikt.
 hertogi 9, 374, 378, 379, 407,
 408, 748, 750, 751.
 Herprúðr Eirriksdóttir í Húna-
 vatnsþingi, kona Einar Magn-
 ússonar (1504) 719—721.
 hespumælingr 637.
 Hesten, sjá Benedikt.
 Hesteyri í Jökulsfjörðum 769—
 771.
 hestr, sjá hross.
 Hestr í Borgarfirði 398—399,
 807.
 Hestr (Hafsrhestr) í Önundar-
 firði 81, 401—402.
 hey 726, 817. — heygarðr 102.
 — heykrókr 739. — heylaup-
 ar 638. — heysleði 740. —
 heytaka 478. — heytollar 65,
 366, 467.
 Heydalir í Breiðdal 31, 222.
 Heynes á Akranesi 55, 56.
 Hierastaðir, sjá Harastaðr.
 Hildibrandr Arnórsson prestur í
 Hornafirði (um 1500) 449.
 Hildibrandr Jónsson vestra (1500)
 479.
 Hildibrandsson: Árni.

- himnaríki 431. — himinríkis dýrð
243. — himnaríkis berskapr 238,
243. — himinríkisgleði 241,
670, 671. — hirð himinríkis-
vistar 246.
- hirðsiðir 154.
- hirðsla, hirðslubrot 2, 342.
- hirðstjóri 6, 9, 137, 138, 172,
190, 216, 217, 274, 321, 331,
359, 361, 364, 368, 429, 443,
493, 498, 499, 500, 502, 504,
573, 574, 575, 609, 644, 696,
701, 702, 717, 734, 735, 752,
801. — Hirðstjóraannáll 359.
- Histen, sjá Benedikt.
- Hítará í Mýrasýslu 289 — 290,
300, 484, 615—617, 741, 752,
774, 775.
- Hítardalur í Mýrasýslu 15, 62, 85,
139—140, 359, 434, 457, 470,
472, 476, 496, 502, 504, 517,
554, 562, 569, 603, 610, 615,
746, 747, 808.
- hituker 736. — hituskál 736.
- hjáleiga 200. — hjáleighús 323.
- Hjallaland í Vatnsdal 280.
- Hjallar í Ögurssveit 244.
- hjallr 74.
- Hjálma í Austfjörðum 24. —
Hjálmarströnd 23.
- hjálmr 746. Sbr. hertygi.
- hjálmr (viðrnefni), sjá Jón Jóns-
son.
- hjálmr, sjá kirkja.
- Hjálmr Hálfðanarson vestra
(1501) 546.
- Hjálmr Helgason prestur í Hey-
dölum (1495) 287.
- Hjálmsson: Kolbeinn, Tumas.
- Hjálmsstaðir í Laugardal 357—
358.
- Hjaltadalur í Skagafirði 128, 147,
151, 164, 166, 168, 187, 192,
194, 207, 208, 213, 275, 303,
405, 424, 439, 489, 545, 549,
555, 556, 557, 558, 559, 560,
578, 592, 593, 601, 625, 679,
722, 623, 731, 761, 763, 767,
769, 772, 773, 778, 797,
- Hjaltason: Eyjólfur, Magnús,
Ólafur.
- Hjaltastaðir á Útmanasveit 22,
511. — Hjaltastaðasandr 26,
512. — Hjaltastaðapinghá 486,
525.
- Hjalti Arnkelsson í Skagafirði
(1495—1501) 275, 548.
- Hjalti Steinmóðsson í Þingeyjar-
þingi (1494) 215.
- Hjalti Þorfinnsson nyrðra (1503)
663.
- Hjalti Þorsteinsson prestur í Vatns-
firði (d. 1752) 444, 806.
- Hjarðarholt í Laxárdal 5, 104,
123—125, 143, 208—209, 218,
226, 291—293, 444.
- Hjarðarholt í Stafholtstungum
300, 752, 774.
- hjartanleg ást 230.
- hjón 26, 27, 55, 78, 97, 157,
179, 492, 520, 521, 579, 586,
587, 610, 648, 775, 785. —
hjónaband, hjónalag 245, 259,
315, 326, 327, 385, 386, 414,
429, 491, 494, 530, 533, 538,
565, 603, 604, 605, 606, 769.
— hjónabandslýsing 425. —
hjónabandsmein 767. — hjón-
skaparkaup 776. — hjónavígsla
130.
- hjón (= hjú): hjónamissir 342,
hjúskapur, hjúskaparband 245,

- 259, 260, 414, 415, 428, 429, 493, 494, 495, 563, 564, 605, 783.
- hlaða 682, 683, 684.
- Hlið litla á Barðaströnd 402.
- Hlið í Bolungarvík 244.
- Hlið (= Fagrahlið) milli Ennis og Höfða á Snæfellsnesi 244.
- Hlið, sjá Jökulsárhlið.
- Hlið í Múlaþingi 369.
- Hlið í Selvogi 583.
- Hliðarendi í Fljótshlíð 381, 805.
- Hliðartún í Miðdölum 459.
- hliðásar (í húsum) 95.
- hlunnindi 189, 245, 280, 393, 410, 488, 529, 611, 616, 715, 732, 770.
- hnakkr (= bekkur) 740.
- Hnappadal í Hnappadalssýslu 156, 157, 224.
- Hnarrarnes, sjá Knarrarnes.
- Hnausar í Húnavatnsþingi 203—204.
- hnífr 499, 500, 689. — hnífsbrot 739. — hnífsskurður 498, 500.
- Hnífsdalr neðri í Skutilsfirði 396—497.
- Hnítsker á Gilsfirði 71.
- Hníóskadalr, sjá Fnjóskadalr.
- Hnjótr, sjá Örlygshnjótr.
- hnoðhamar 746.
- Hnúkr í Húnavatnsþingi 280.
- Hnúkr á Skarðsströnd 244.
- Hof í Álptafirði (Hofstaðir) 34, 118, 119, 448, 511—513.
- Hof í Goðdölum 524.
- Hof á Höfðaströnd 234, 253, 306.
- Hof á Kjalarnesi 51, 53, 583.
- Hof á Rangárvöllum 376.
- Hof í Vatnsdal 104, 105, 127, 180—181, 315.
- Hof í Vopnafirði 18, 345, 465, 512.
- Hof í Örafum 37, 288.
- Hoffell í Hornafirði 36, 432—433, 449, 527—528.
- hofmaðr 669.
- Hofstaðir, sjá Hof í Álptafirði.
- Hofstaðir í Hálsasveit 743.
- Hofstaðir í Miklaholtshrepp 14, 65.
- Hofstaðir á Mýrum 745.
- Hofstaðir í Þorskafirði 77, 567.
- Hofteigr á Jökulsdal 20.
- hogsetr (= hogshead = uxahöf-uð) 43.
- Hólakot í Reykjadal norður 169.
- Hólakot í Skagafirði 463.
- Hólar í Dýrafirði 383—384.
- Hólar í Eyjafirði 583—584.
- Hólar (= Eyvindarhólar) undir Eyjafjöllum 226, 376, 377.
- Hólar í „Eystrahrepp“ 491 (= Hólar í Ytrahrepp = Hrepphólar).
- Hólar í Hjaltadal, Hólabiskup, Hólabiskupsdæmi, Hóladómkirkja, Hólastaðir, Hólástóll 4, 87, 88, 90—92, 100, 108—109, 127, 128, 136, 137—138, 146—151, 158—159, 161—162, 163—164, 166, 168—170, 173, 187, 192—194, 197—198, 207—208, 212—213, 214, 215, 263, 275, 302—303, 313, 325, 328, 329, 351, 365, 371, 381—388, 386, 405, 412, 421, 424, 438—439, 463—464, 465, 469, 476, 487, 488, 489, 492, 508—510, 516—518, 524—525, 545—546, 548, 549, 555—560, 562, 578.

- 581, 592—593, 598, 599—600, 601, 608, 611, 613—614, 618—620, 624—625, 679, 721—722, 723, 730—732, 734, 761—763, 765—769, 771—773, 777—778, 781, 785, 797, 800, 802—803, 804—805.
- Hólar í Hrunamannahrepp (= Hrepphólar) 199—200, 396, 665. Sbr. Hólar í Eystra-hrepp.
- Hólar í Hvammssveit 69, 70.
- Hólar í Vestrhópi 719—720.
- holdlegar girndir 421, 422.
- holdgan (Krists) 232, 260.
- holdtekja (drottins) 239, 240.
- Holkná á Langanesströndum 17, 198.
- hóll (landamerki) 457.
- Hóll í Bolungarvík 243—245, 286.
- Hóll á Fjalli 466.
- Hóll (í Höfðabverfi) 663.
- Hóll í Kinn 291.
- Hóll í Óslandshlíð 762—763.
- Hóll á Skaga 531—532.
- Hóll í Sæmundarhlíð 757—758.
- hollusta 613.
- hólmar 134, 135, 201, 202, 458, 559, 655, 656.
- Hólmar (Hólmastaðr) í Reyðarfirði 29, 257—258, 491, 687.
- Hólmfastason: Sveinn, Valdi.
- Hólmfriðr Vigfúsdóttir Hólms (í Engey; fædd fyrir 1415; enn með vissu á lífi 1475; dáið 1497 eða litlu fyrri) 335—336.
- Hólmfriðr Þorvarðsdóttir, Bjarnasonar í Njarðvík (á 16. öld) 223.
- Hólmr á Akranesi 50, sjá Innra-hólmr.
- Hólmr í Hítardal (í bygð 1504) 745.
- Hólsá í Þingeyjarþingi 466.
- Hólslækr í Óxarfirði 465.
- Holsten (Holsetaland) 9, 378, 407, 408, 748, 749, 750, 751.
- holt 59, 748, — holtstötr 59.
- Holt í Eyjafirði 317—318.
- Holt undir Eyjafjöllum 225—226, 431, 805.
- Holt milli Ennis og Höfða á Snæfellsnesi (= Kötluholt) 639—640, 713.
- Holt(in) í Rangárþingi 41, 245, 635—636, 677—678, 714—715, 788. — Holtamannahreppr 636.
- Holt í Saurbæ (= Stóraholt) 294, 308—309.
- Holt í Öundurafirði 149, 276—277, 387, 676.
- Holtastaðir í Langadal 212.
- hórdómr 575, 767, 784.
- horn: hornasög 736. — horn-beizl 736. — hornstaup 287, 746.
- Horn í Andakíl 60.
- Hornafjörðr í Skaptárþingi hinu eystra 35, 36, 432, 449—451, 527, 528, 714—715.
- hosur 363.
- Hrafn í Ási (1497) 376.
- Hrafn Bessason í Húnavatnsþingi (um 1640) 194.
- Hrafn Brandsson lögmaðr í Skriðu (d. 1483) 11, 126, 164, 191, 387.
- Hrafn (Gíllsson, Finnssonar) „bóndi“ í Ási í Hálsasveit (c. 1430—1440) 3.

- Hrafn Gilsson prestur í Reyk-
holti (1463—1464) 3.
- Hrafn Guðmundsson lögmaðr
(d. 1432) 571.
- Hrafn Haldórsson, frá Barði,
Brandssonar (1492 — 1494)
146, 216.
- Hrafn Oddsson officialis fyrir
vestan (1500 — 1503) 491,
655—656.
- Hrafn Þórarinnsson í Borgarfirði
(1444) 3.
- Hrafnabjörg á Hvalfjarðarströnd
55.
- Hrafnabjörg norðr af Lyngdals-
heiði 325.
- Hrafnabjörg í Ögursveit 244.
- Hrafnagil í Andakli 60.
- Hrafnagil í Eyjafirði 164—165,
366.
- Hrafnkelsstaðir í Fljótsdal 395,
447.
- Hrafnkelsstaðir á Mýrum 744,
746.
- Hrafnadóttir: Solveig.
- Hrafnseyri í Arnarfirði 80, 81,
286, 526, 527, 553, 554,
599—600, 793—795.
- Hrafnsson: Ásbjörn, Brandr,
Guðmundr, Jón, Snjólfur, Tumas.
- Hraná á Svalbarðsströnd 415.
- Hranason: Þórólfur.
- Hranf, sjá Hrafn.
- Hrappsey á Breiðafirði 359.
- Hraun á Bakka (Eyrarbakka
= Stóra eða Litla-hraun) 396.
- Hraun í Bolungarvík 244.
- Hraun í Breiðavík undir Jökli 5.
Sbr. Hraunlönd.
- Hraun í Grímsnesi 109—112.
- Hraun(in) í Gullbringusýslu milli
Hafnarfjarðar og Vatnsleysu
337, 586.
- Hraun í Keldudal í Dýrafirði
396, 740—741.
- Hraun austr í Krók á Landi
375.
- Hraun á Skaga 180.
- Hraun: Undir Hraun, sjá Stað-
arhraun.
- Hraun í Olfosi 583.
- Hraunfjöll á Fellsströnd 87, 170,
748.
- Hraungerði í Flóa 47, 623.
- Hraunholt í Hnappadal 224.
- Hraunhreppur í Mýrasýslu 355,
440, 485, 753, 775.
- Hraunlönd í Breiðavík undir
Jökli 5, 65. Sbr. Hrann.
- Hraunnestjarnir(-vötn) í Hraun-
um suðr 337.
- Hraunsmúli í Hnappadal 745.
- Hrauntungur í Hraunum suðr
53.
- Hreðavatn í Norðrárdal 64.
- Hreiðarstaðir í Svarfaðardal 611,
773—774.
- hreidr 455.
- Hreinsson: Þorlákr.
- Hreinn búandi í Mýrasýslu
(1504) 745.
- hreinsunareldr 670.
- Hrepparnir í Árnessþingi 376.
- Hrepphólar, sjá Hólar í Hruna-
mannahrepp.
- hreppur 323, 401, 559, 780, 814.
— hreppstjórar, hreppstjór-
armenn 5, 323, 547, 548, 675,
780, 812, — hreppstjórnar-
þing 693, 780.
- hríð 654.
- hrifa 287, 448, 638, 639, 736,

740, 742, 745. Sbr. búsgagn.
 hrifnafar 638. Sbr. smíðar-
 tól.
 hringing, sjá þritekin hringing.
 Hringver í Viðvíkraveit 462.
 hrip 638, 742. Sbr. búsgagn.
 hrís 811. — hrishögg 76, 87,
 759. Sbr. högghrís.
 Hrísi í Viðidal 194—196.
 Hrísey á Hreðavatni 64.
 hrísmadr 669.
 Hristangi í Laugardal 325.
 Hríjotr í Hjaltaastaðapinghá 525.
 Hróarshólmur á Berufrði 32.
 Hróarstunga (Tunga) í Múla-
 þingi 21.
 Hróðbjargarstaðir í Hnappadals-
 sýslu 745.
 hroði 67. Sbr. klyppur.
 Hróðbjargardalur bak Jafnaskarði
 64.
 Hrólfur Pétursson vestra (1501)
 546.
 Hrólfsmýrarlækr í Steingrims-
 frði 656.
 Hrólfsson: Jón, Ólafur, Steinn.
 Hrómundur Þorbjarnarson í Síðu-
 múla 742.
 hross 5, 20, 21, 25, 30, 32, 34,
 38, 41, 43, 46, 50, 61, 67,
 68, 69, 73, 79, 186, 198, 200,
 220, 288, 297, 448, 450,
 451, 452, 453, 455, 456, 479,
 510, 665, 677, 737. — bleik-
 álótt hross (hestr) 296, 479. —
 brúnn (hestr) 284, 285. —
 móálótt hross 296. — mó-
 skjóttur (hestr) 285. — rauð-
 skjótt hross 479. — skjótt
 hross 479. — xv ára hross
 134, 135, 201. -- hross rosk-

in, fullroskin 34, 44, 448,
 742, 812. — hross klyfbær
 28, 29. — hrossabeit 74. —
 hrosslán 152, 153. — folald
 198, 454. — foli 448, 479. —
 fylhross 36. — fylja 61. —
 hestar 2, 20, 21, 25, 30, 32,
 41, 43, 44, 46, 49, 57, 61,
 67, 73, 76, 78, 80, 85, 111,
 135, 153, 186, 189, 198, 200,
 220, 285, 286, 287, 288, 289,
 304, 347, 375, 376, 377, 442,
 443, 448, 449, 450, 451, 452,
 456, 488, 489, 512, 568, 586,
 637, 665, 667, 677, 726, 736,
 737, 740, 743, 745, 812. —
 fullrosknir hestar 742. —
 hundraðshestar 26, 34, 48,
 58, 134, 201, 285, 375, 377,
 736. — hálfis annars hundraðs
 hestr 177, 255. — klyfbærir
 hestar 19. — kúgildishestr
 (= hundraðshestr) 682, 684.
 — hestamaðr 628. — hesta-
 mæðr 19, 34. Sbr. keplur.
 — hestarán 342. — hesta-
 skipti 208. — hestdráp 295.
 — hestgrip 487. — hesthald
 295. — hestlás 638. — hest-
 reið 295. — keplur 17, 18,
 19, 22, 23, 26, 33, 47, 48,
 55, 63, 67, 74, 77, 91, 141,
 163, 179, 181, 254, 280, 287,
 370, 422, 450, 452, 456, 473,
 474, 481, 484, 529, 544, 588,
 590, 620, 637, 664, 667, 694,
 715, 739, 742, 757, 758, 802,
 811. — fullfærir keplur 152.
 — klyfbærir keplur 18, 21,
 30, 31, 513. — lestfær kapall
 járnaðr 152, 153. — kapla-

- ganga (-beit) 198, 466, 800, — kapallán 152, 153. Sbr. geldhrossabeit, grálær, hárhnoða, Helgafell, hærusekkir, járn, rauðr hestr, skeifur, stóðhrossabeit.
- Hrossahjalli í Hvítadalsslandi 71.
- Hruni í Hrunamannahrepp 44, 176—177. — Hrunamannahreppr 44, 111, 112, 176—177, 199—200, 396, 665.
- Hrútafjörðr inn úr Húnaflóa 67, 85, 86, 137, 141—143, 194, 308, 411. — Hrútafjarðará 141, 180, 207, 430, 655, 727.
- hrútar, sjá sauðpening.
- Hrútey fyrir Skarðsströnd 72.
- Hrúteyjarkleif á Ströndum 461.
- Hrúteyjarströnd á Ströndum 85.
- Hryggr í Flóa 47.
- húðir 343, 370, 677, 742, 746. — húð af gömlu nauti 156.
- húfur: dublaðar húfur 13. — einbyrðar húfur 377. — tvíbyrðar húfur 377, 394, 742.
- hugmóðr, hugarmóðr (hugarmott) 93, 148, 342, 469, 470, 584, 654, 797, 798.
- Hugucio 472.
- Húnaflói 461.
- Húnavatnsþing 127, 193, 194, 195, 204, 210—212, 280, 298, 314, 318—320, 349—350, 397, 506, 592, 598, 602, 614, 659, 773, 776, 777, 783, 791, 810, 811.
- hundraðslag 2.
- Hundsvatn á Langanesströndum 17. — Hundsvatnshryggr 17.
- Hurðarbak í Reykholtssdal 671.
- hurðir 738. — hurðir hjarafastar 591. — hurðarhringr 740.
- hús 59, 103, 157, 175, 332, 399, 447, 501, 520, 533, 591, 645, 654, 658, 683, 685, 736, 750. — réttbrotnin hús 96. — húsarask 342.
- Húsafell í Borgarfirði 1—2, 737—738.
- húsakynni, húsaskipan: sjá baðstofa. — biskupsstofa (í Skálholti 1492 og 1504) 89, 716. — breiðastofa (í Vatnsfirði 1503 og 1505) 638, 760. — búr 287, 520, 638, 667, 740. — eldaskáli 667. — fjós 25, 95, 455. — forstofa 667. — Sjá gólf, — Sjá göng. — Sjá hurðir (hurðarhringar). — litlastofa (í Saurbæ á Rauðasandi 1500—1501; á Skarði 1492—1494; í Ögri 1492—1497; á Öndverðri eyri 1497—1498) 136, 139, 231, 351, 352, 362, 363, 390, 520, 587. — Sjá heygarðr, hjallr, hlaða, karldyr. — skáli (í Skálholti 1493) 179. Sjá og skáli. — Sjá skemma. — Staðarhús (í Grindavík 1492) 128, 129. — stofa (í Viðey 1500; í Reykholti og Vatnsfirði 1503; í Kloia 1505) 507, 638, 667, 755. — stóra stofa (í Skálholti 1492; á Hólum 1492—1493; í Vatnsfirði 1495—1497; í Hvnmmi í Hvammsveit 1500; í Vatnsfirði 1503; á Breiðabólssstað 1504; í Saurbæ á Rauðasandi 1504) 107, 110, 112, 114, 147, 148, 150,

- 151, 158, 162, 164, 193, 256, 348, 520, 638, 724, 736. Sbr. og sjá hliðásar, kvíar, ræfr, stígi, útidyr, útihús, önd.
- Húsanes í Breiðavík undir Jökli 5.
- Húsatóptir í Grindavík 49.
- Húsatóptir á Skeiðum 152.
- Húsavík í Borgarfirði eystra 23.
- Húsavík í Steingrímsfirði 655—656, 747.
- Húsavík á Tjörnesi 168—170, 197, 721, 730.
- húsbóndi, húsbændr 225, 234, 323, 370, 726, 735.
- húshúnaðr, húsgögn 1, 2. — sjá beðr, beðjardýna. Sbr. sængrklæði. — bekkjarborð 638. — bekkjarklæði, sjá kirkja. — breiðastofuborð (í Vatnsfirði 1508) 638. — borðbúnaðr 178. — borðdiskar 448, 638, 665, 746. — borðhandklæði 639. — borðskálar 745. — sjá hnakkr, hægindi, matborð, pallklæði (sbr. kirkja), refill, stóll.
- húsfreyja, húsrú, hústrú 10, 26, 51, 52, 58, 63, 72, 79, 99, 105, 106, 108, 185, 230, 231, 252, 253, 260, 265, 273, 279, 317, 319, 335, 336, 339, 343, 350, 352, 363, 426, 437, 512, 525, 583, 595, 607, 610, 618, 633, 634, 704, 705, 720, 759, 769, 770, 771, 787, 796.
- húsmáðr 669.
- húsmenn 501.
- húsnæði 726.
- húsrúm 46, 332.
- Hvalá í Bitru 85, 461.
- Hvalbeinshöfði á Vatnsnesi 720.
- Hvalfjarðarströnd í Borgarfjarðarsýslu 54, 55.
- Hvalgrafir á Skarðsströnd 244.
- Hvallátr á Breiðafirði 402, 404.
- Hvallátr í Mjóafirði við Ísafjarðardjúp 32, 244, 694—695.
- hvalr 49, 51, 58, 67, 214, 237, 410, 415, 461, 462, 463, 466, 516, 644, 659, 694, 696, 763, 764. — óskiptir hvalr 463. — feitanhvalr 764. — hvalbein (í melþúfu: landamerki) 214. — hvalreki 5, 6, 49, 58, 70, 71, 74, 82, 84, 85, 288, 337, 338, 454, 461, 462. — hvalverð 765. — bein 764. — rengi 764. — seymi 764. — þvest 764. Sbr. skotmannshlutr.
- Hvalsárrekar Hvammskirkju 536—537.
- Hvalseyjar fyrir Mýrum 616.
- Hvalsnes á Rosmhvalanesi 299 398.
- Hvammr í Hvamssveit 69, 74, 92, 98, 94, 95, 96, 97, 137, 174, 251, 285, 349, 367, 368, 369, 370, 444, 514, 516, 519, 520, 536, 537, 725, 743, 744.
- Hvammr í Hörgárdal 307.
- Hvammr í Kjós 375, 489—490, 609—610.
- Hvammr í Laxárdal 524.
- Hvammr í Norðrárdal 62, 63, 154.
- Hvammisdalr í Saurbæ 125—126.
- Hvammsey í Kjós 610.
- Hvamssveit í Dalasýslu 69, 70, 92, 93, 97, 137, 174, 251, 349, 368, 369, 370, 430, 516, 519, 520, 536, 678, 725.

- Hvanneyri í Andakíl 60, 803—804, 807.
 hvannskurðr 196.
 Hvannstóð í Núpsdal 196.
 Hvarfsá í Norðrárdal 63.
 Hvarfsdalr á Skarðsströnd 6, 72.
 Hvassafell í Eyjafirði 120—123, 137—138, 438—439, 516—517, 524, 647.
 Hvassahraun í Hraunum suðr 337.
 hveitibrauð 378.
 hverfisteinn 638, 667. Sbr. búsgagn, harðsteinn.
 Hvesta á Hornströndum 84.
 Hvilft í Öndarfirði 247—249, 285.
 hvíluvoð 451, 456, 639, 745.
 hvínska 499, 501.
 Hvítá í Borgarfirði 89, 160, 289, 290, 300, 671, 742, 752, 774—775.
 Hvítadalr í Saurbæ 71.
 Hvítársíða(n) í Borgarfirði 442.
 Hvítárvellir í Borgarfirði 15.
 hvítasunna 113, 114, 117, 118, 123, 180, 181, 184, 196, 222, 263, 289, 319, 342, 385, 420, 447, 484, 487, 489, 566, 664, 656. — hvítasunnudagr 295, 298, 669. — hvítasunnuvika 119. — hvítrottinsdagr 409.
 Hvoidalr í Saurbæ 219—220.
 Hvolhreppr í Rangárþingi 40, 395, 483, 484, 662, 663.
 Hvoll í Hvolhrepp 376, 395, 663.
 Hvoll í Norðrárdal 63.
 Hvoll í Saurbæ 70, 71, 221, 294, 406. — Hvolsmenn 71.
 Hvoll í Vestrhópi 757, 758.
 hýbýli 175.
 Hyl (Hull) á Englandi 12, 13. hymnarius, sjá kirkja.
 hægindi 450, 639, 740, 745, 812.
 Hæll í Flókadal 61, 62.
 hærusekkir 736.
 Höfðadalseyri í Tálknafirði 578, 579.
 Höfðaströnd í Skagafirði 235, 253, 254, 306, 307.
 Höfðahverfi í Þingeyjarþingi 279—281, 317, 318, 730, 789.
 Höfði í Biskupstungum 627.
 Höfði (Búlandshöfði) á Snæfellsnesi 416, 639, 640.
 Höfði í Dýrafirði 740.
 Höfði í Eyrarsveit 680, 690, 746—747.
 Höfði (Staðarhöfði) Akranesi 55.
 höfn (portus) 13.
 Höfn í Borgarfirði 60.
 Höfn á Hornströndum 84.
 Höfn, sjá Örlygshöfn.
 höfuðból 160, 274, 317.
 höfuðbréf 12.
 höfuðbú 266.
 höfuðhögg 484.
 höfuðlín, sjá kirkja.
 höfuðsmaðr, höfuðsmann 172, 190, 216, 217, 274, 502, 504, 575, 609, 696, 702, 717.
 höfuðsyndir (sjö dauðlegar) 239.
 högggrís 463.
 Högnastaðir í Þverárhlíð 63.
 Högni Þorsteinsson hreppstjóri (1736) 5.
 hökull, sjá kirkja.
 Hörðaból í Döllum 67.
 Hörgárdalr í Vaðlaþingi 146, 161, 162, 203, 236, 237, 307, 435, 647, 734.

- Hörgshlíð í Vatnsfjarðarsveit 244.
- Hörgslandsbók (dómabók) 4, 725, 815.
- Höskuldr Árnason, Runólfssonar, í Gnúpufelli (1492) 149—151.
- Höskuldr Helgason í Hnappadal (1494) 224.
- Höskuldr prestur á Melum í Melasveit (1493—1504) 163, 744.
- Höskuldr Runólfsson, Höskulds-sonar, lögréttumaður (1495—1505) 260, 264, 420, 422, 438, 508—510, 631, 649, 660, 704, 808.
- Höskuldr Þorgilsson í Borgarfirði (um 1500) 61.
- Höskuldsson: Björn, Jón, Runólfur.
- Höskuldsstaðir á Skagaströnd 298, 325—329, 412, 602.
- Íferð (í fjöru) 70, 71, 73, 74, 219, 288.
- Íjsslandh, sjá Ísland.
- Ílifsfjall í Þingeyjarþingi 214.
- Ílifsvötn á Mývatnsöræfum 799.
- Ílska 239, 241.
- Íllequath: Ambrosius.
- Íllgadóttir: Helga, Ingibjörg, Vigdís.
- Íllgason: Jón, Markús, Ormr, Vigfús, Þorgrímr, Þorsteinn.
- Íllgastaðir í Fnjóskadal 177—178, 306, 366, 371—373.
- Íllgastaðir í Skálmarfirði 402.
- Íllugi Guðmundsson í Húnavatnsþingi (1503—1505) 657—662, 777—778, 781.
- Íllugi Heimramsson í Eyjafirði (1494) 229.
- Íllugi Jónsson vestra (1494) 226.
- Íllugi Jónsson í Húnavatnsþingi (c. 1640) 194.
- Íllugi Sigurðsson á Norðrreykjum í Reykholtadal (1504) 737.
- Íllugi Þórálfrsson (Þórólfrsson) í Hornafirði (um 1500) 449.
- Íllugi Þórðarson í Húnavatnsþingi, bróðir Þórðar og faðir Ingibjargar (d. fyrir 1494) 211—212, 792.
- Íllugi Þorgilsson nyrðra (1492) 99.
- Íllugi Þorsteinsson í Húnavatnsþingi (1497—1502) 342, 602—603.
- íllustratio 105.
- Ímason: Einar.
- ímbrudagar 3, 50, 51, 57, 70, 446, 452, 575. — ímbruvika 109, 255, 438, 516, 517, 643.
- Ími Þorsteinsson í Skaptafellsþingi (1496) 297.
- Índriðason: Gísli, Grímr, Guðmundr, Jón.
- Índriðastaðir í Skorradal 60.
- Índriði Ásmundsson í Mýrasýslu (1504) 745.
- Índriði Einarsson revisor 9, 11.
- Índriði Hákonarson í Tungu í Önundarfirði (1452—1461) 740.
- Índriði Hallsson í Þórsnessþingi (1500) 484.
- Índriði Jónsson vestra (1498—1501) 383, 479, 538, 562.
- Índriði Pétursson í Vaðlaþingi (1500—1501) 478.
- Índriði Svartsson (Þorleifssonar

- á Hofsstöðum í Þorskafirði; Ingibjörg Þorvaldsdóttir í Húna-
1499—1501) 420, 589. vatnsþingi, kona Þórarins
indulgensskrá 84, 668. Jónssonar (1493—1494) 180—
181.
- Ingibjörg 446. Ingibjörg Þorvaldsdóttir búlands,
kona Benedikts Magnússon-
ar í Vík út frá Stað (1494—
1503; d. 1503) 221—222, 643.
- Ingibjörg Árnadóttir kona Ólafs Ingibjörg Þorvarðsdóttir, Lofts-
Marteinssonar (1384) 6. sonar, kona Páls Brandsson-
ar á Møðruvöllum (enn á lífi
1493, en dáið 1494) 189, 233—
234, 264—268, 273—274,
435—437, 503—505, 518, 583.
- Ingibjörg Árnadóttir hústrú, kona Jóns Erlingssonar undir Ingigerðr Einarsdóttir, sjá:
Múla á Skálmarnesi (c. 1491) Ingigerðr Þorsteinsdóttir (c.
79. 1400), langamma Bjargar Þor-
valdsdóttur 776—777, 782,
784.
- Ingibjörg Eiríksdóttir kona Orms Jónssonar (1492) 105— Ingileif Jónsdóttir kona Jóns
108, 116. Snorrasonar (1496) 308.
- Ingibjörg Illugadóttir, Þórðar- Ingileif Kolladóttir, Magnússon-
sonar, kona Guðmundar Ind- ar, prófentukona á Hólum
riðasonar (1494—1505) 210— (1500—1501) 487—489, 548—
212, 791—792. 549.
- Ingibjörg Jónsdóttir kona Guð- Ingimundarson: Arnbjörn, Arn-
mundar Þórarinssonar (1503) ór, Bergr, Björn, Brandr,
643—649. Bæðvar, Einar, Gísli, Guð-
mundr, Lýtingr, Narfi, Ólafir,
Ormar, Páll, Stephán, Stígr,
Þórðr.
- Ingibjörg Ormsdóttir kona Þor- Ingimundr Finnsson, Pétursson-
valds Bjarnasonar í Njarðvík ar, lögréttumaðr á Signýar-
(1500) 525. stöðum í Reykholtssdal (1484—
1504) 12, 174, 209, 217, 273,
292, 392, 425, 427, 493, 502,
570, 607, 667, 704, 710.
- Ingibjörg Pálsdóttir, Þorvarðs- Ingimundr Gunnarsson í Flag-
sonar á Eiðum, kona Lofts bjarnarholti (1497) 333—334.
ríka (d. 1432) 385. Ingimundr Jónsson prestur nyrðra
(1493) 193.
- Ingibjörg Pálsdóttir, Jónssonar, kona Björns Þorleifssonar á Ingibjörg Þorsteinsdóttir frænd-
Reykhólum (1499—1500) 420, kona Arnórs Finnssonar (1504)
421, 543—544. 690—692.
- Ingibjörg Þorláksdóttir, kona Kolla Magnússonar, prófentu-
kona á Hólum (1474) 487—
489.
- Ingibjörg Þórólfsdóttir „bisk-
ups“ (1496) 292—293.
- Ingibjörg Þorsteinsdóttir frænd-
kona Arnórs Finnssonar (1504)
690—692.

Ingimundr í Krossholti (1504) 745.	143, 144, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 153, 158, 159, 160,
Ingimundr Þórðarson á Fells- strönd (1499) 423.	161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 170, 171, 172, 173,
Ingiríðr Jónsdóttir, Ásgeirsson- ar (d. fyrir 1500) 473.	174, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 187, 188,
Ingjaldr Sigurðsson í Árneshv- þingi (1493) 176.	190, 191, 192, 194, 196, 197, 198, 203, 204, 205, 206, 207,
Ingjaldshvoll undir Jökli 639— 640.	208, 209, 210, 212, 213, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 229, 230,
Ingjaldsson: Jón, Vigfús.	232, 235, 236, 247, 248, 249,
Ingólfsfjörðr á Ströndum 288.	250, 251, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 262, 263,
ingressus Pilatus 289.	264, 266, 268, 270, 271, 272,
Ingvarsson: Brandr.	274, 275, 276, 277, 278, 279,
Ingvildarstaðir á Reykjaströnd 617—618.	281, 282, 283, 284, 290, 291, 293, 294, 295, 297, 298, 299,
Ingvildr Eiríksdóttir í Grims- nesi fyrir (1500) 457.	302, 303, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314,
Ingvildr Helgadóttir, Guðnason- ar, fylgikona Þorleifs hirð- stjóra Björnssonar, prófentu- kona á Helgafelli (1493—1503) 167, 223, 259—260, 276, 331—333, 371, 378—379, 404—405, 428—430, 433, 491—495, 530—531, 544, 564—566, 633—634.	315, 316, 317, 318, 320, 321, 324, 326, 327, 329, 330, 331, 333, 334, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 344, 345, 346, 347, 349, 352, 354, 355, 356, 357, 358, 364, 365, 366, 367, 368, 370, 371, 373, 374, 381, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 392, 393, 394, 395, 396, 398, 399, 400, 403, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 413, 414, 415, 416, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 427, 428, 430, 431, 432, 433, 434, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 469, 470, 471, 472, 476, 477, 478, 479, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 495, 500, 504, 505, 506, 507, 508, 510, 512, 513, 514, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 544, 545, 546, 548,
Ingvildr Jónsdóttir í Húnavatns- þingi (1497) 330—331.	
inngjöld 277.	
Innrifagradalr, sjá Fagradalr.	
Innríðlmr á Akranesi 50, 58.	
Innríðlmr í Hrótafirði 86.	
innsigli (sigillum, secretum) 6, 7, 10, 11, 12, 13, 87, 88, 90, 92, 97, 98, 99, 100, 104, 105, 108, 109, 110, 111, 113, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 135, 137, 138, 139, 140, 141,	

- 549, 552, 553, 554, 556, 557, 558, 560, 561, 565, 566, 567, 569, 570 572, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 592, 593, 594, 595, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 613, 614, 617, 618, 619, 620, 622, 623, 624, 625, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 662, 663, 664, 668, 673, 674, 676, 677, 678, 679, 681, 685, 686, 687, 689, 691, 692, 695, 696, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 709, 710, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 721, 722, 723, 724, 725, 727, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 741, 748, 751, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 761, 762, 763, 765, 766, 767, 769, 771, 773, 774, 775, 777, 778, 781, 782, 784, 786, 787, 788, 789, 790, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810.
— heil og ósködd hangandi innsigli 98, 104, 126, 182, 219, 248, 276, 348, 351, 363, 493, 494, 507, 553, 572, 575, 579, 673. — innsigliþveingir 668.
- innstæða 38, 63, 66, 78, 83, 154, 231, 276, 284, 399, 442, 450, 473, 512, 516, 568, 710, 711, 712, 718, 725, 766, 803, 804.
- Ísafjörðr í Ísafjarðarsýslu 82, 83, 130, 139, 244, 256, 276, 277, 282, 336, 348, 351, 515, 522, 612, 636, 760, 765, 793, 794. — Ísafjarðarsýsla 281, 806, 815.
- iseta (fjár) 348, 353, 363, 541, 542, 543.
- ískyld(a) 290.
- Ísland, Íslendingar 6, 10, 11, 12, 13, 137, 172, 216—218, 265—268, 271, 273, 274, 275, 293, 320—324, 360—364, 368, 374, 379—380, 389, 392, 397, 408, 426, 428, 431, 434, 436, 443, 470—471, 482, 493, 495, 497, 500, 502, 503, 504, 522, 537, 541, 542, 549, 550, 563, 570, 573—574, 575, 582, 584, 607, 608, 609, 620, 623, 624, 631, 632, 640, 646—648, 649, 651, 657, 663, 677, 679, 688, 692, 696, 703, 704, 706, 708, 710, 713, 717—718, 735, 748, 749—751, 752, 768, 769, 772, 785, 786—787, 789, 795, 797, 801, 807—808. — íslenzkar ártíðaskrár 359. — íslenzk fiskverzlun 374. — íslenzkir bændr 13. — íslenzk lög 322, 504, 608.
- Ísleifarhús á Mýrum 616.
- Ísleifr Einarsson sýslumaðr á Felli í Hornafirði (d. 1720) 4.
- Ísleifsdóttir: Járngerðr.
- Ísleifsson: Einar, Hallr, Steingrímur, Vigfús, Þórðr.
- Ísólfur Pálsson, prestur í Árnasþingi (1495—1502) 286, 567, 603.

- ítak, ítök, ítökur 5, 24, 121, 194, 220, 235, 236, 253, 279, 280, 306, 312, 317, 347, 399, 400, 403, 415, 486, 509, 524, 525, 552, 614, 622, 721, 730, 757, 758, 804, 807.
- ítala 438, 465, 487, 629, 732.
- Ívar Brandsson nyrðra (1495—1497) 264, 306, 330.
- Ívarsson: Bjarni, Böðvar, Eiríkr, Grímr, Gyrd, Hafði, Sigurð, Þorvarð.
- Jafnaðarbyti 261.
- Jafnaskarð í Stafholtstungum 64, 743³. Sbr. Arnarskarð.
- Jakob Brandsson í Kjalarnesþingi (1505) 801.
- Jakob postuli 174, 207, 240, 310, 597, 631, 634, 646. — Jakobsmessa 368, 678. Sbr. Filippus postuli.
- Jakob Spenser enskr kaupmaðr (1484) 13.
- jarl 323.
- Jarlanzstaðir á Mýrum 743.
- Jarkarlækr í Melasveit 59.
- járn (= hestajárn) 736. Sbr. skeifur.
- járn 2, 304, 394, 445, 736. — járnhjálmr, járnkarl, sjá kirkja. — járnþundari 638.
- Járngerðarstaðir í Grindavík 49, 126, 127, 458.
- Járngerðr Ísleifsdóttir kona Marteins Ólafssonar (1495—1502) 257—258.
- Játgeir Marteinsson vestra (1500) 518.
- Jóðisarstaðir í Reykjadal norðr 164, 191—192, 732—733.
- Jóhann Christopher Gottorp sýslumaðr (d. 1754) 5, 195.
- Jóhann Jónsson á Barðaströnd (1662) 87, 165, 170.
- Jóhann Þórðarson prófastr í Langardælum (1734) 53.
- Johannes Angelus de Arcimboldis 668.
- Jóhannes baptista, sjá Jón skirari.
- Johannes episcopus Holensis, sjá Jón Ögmundarson.
- Johannes postuli, sjá Jón postuli.
- Johannes-mynd, sjá kirkja.
- John Cobot vestrari (1497) 374.
- jól 202, 326, 327, 441, 735. — jóladagr 57, 669. — þriðji dagr jóla 410. — fimti dagr jóla 411. — sétti dagr jóla 421. — átti dagr 294. — ellefti dagr jóla 250, 592. — jólafasta 1, 43, 150, 151, 197, 529, 575, 792. — jólanótt 3. — jólatíðir 3.
- Jólgeirsstaðir í Rangárþingi 41.
- Jón ábóti á Munkaþverá (1492—1493) 115, 173, 177—178.
- Jón Andrésson í Þingeyjarþingi (1492—1502) 120, 122, 123, 619.
- Jón Andrésson vestra (1496) 294.
- Jón Andrésson prestur nyrðra (1505) 766.
- Jón Arason biskup á Hólum (d. 1550) 601, 657.
- Jón Árnason lögréttumaðr í Árnasþingi (1494—1496) 217—218, 324.

- Jón Arnbjarnarson vestra (1496) 300.
- Jón Arngeirsson í Húnavatnsþingi (1503) 657.
- Jón Ásgeirsson nyrðra (1492—1494) 212—213.
- Jón Ásgrímsson lögréttumaðr í Vaðlaþingi, mágr Sturlu Þórðarsonar (1493—1504) 183—184, 211, 217, 477, 502, 505, 529—530, 553, 641, 681, 686.
- Jón Ásmundsson vestra (1501) 588.
- Jón Austfirðingr, Skólholtsmaðr (1502) 627.
- Jón Bárðarson vestra (um 1492) 155.
- Jón Bárðarson í Húnavatnsþingi (1497—1503) 342, 658.
- Jón Benediktsson sýslumaðr í Rauðaskriðu (d. 1. Maí 1776) 732.
- Jón Bergsted læknir, í Húnavatnsþingi (1828) 719.
- Jón Bergþórrsson í Skaptafellssþingi (1496) 297.
- Jón biskup í Skálholti (1409—1413) 615—617.
- Jón Bjarnason syðra (1497) 370.
- Jón Bjarnason í Miðfirði (1705) 195.
- Jón Björnsson danr bóndi á Eyri í Arnarfirði (1491—1504) 81, 237—238, 285—286, 425—427, 479—483, 521—522, 526, 537—540, 750—551, 553—555, 562—566, 594—597, 598—600, 653—655, 700.
- Jón Björnsson á Árnesþingi (1504) 692.
- Jón Björnsson í Fljótshlíð (1505) 756.
- Jón Björnsson í Húnavatnsþingi (1504) 719.
- Jón Björnsson á Skarðströnd (í Fagradal; 1505) 759.
- Jón Björnsson í Vaðlaþingi (1492—1504) 98, 681, 685.
- Jón Björnsson á Völlum austr (1634) 511.
- Jón „bóndi“, er tilkall átti til Bassastaða (1501) 579. Sbr. Jón Björnsson danr.
- Jón Brandsson syðra (1502) 593.
- Jón Brandsson prestur í Hvammi í Laxárdal (1494) 207.
- Jón Brandsson, faðir Hafliða, prestur syðra (1437—1449) 301.
- Jón Broddason prestur í Miklabæ (1448—1489) 476.
- Jón bróðir í Skriðuklaustri (1498) 400.
- Jón Brynjólfsson vestra (1498) 383.
- Jón Búasson í Dalasýslu (1500) 519.
- Jón Daðason í Eyjafirði (1495) 260.
- Jón Egilsson prestur í Hrepphólum (1571—1608; á lífi 1634) 665, 668.
- Jón Einarsson gelgja, lögmaðr (d. 1306) 214.
- Jón Einarsson prestur eystra (1492) 120.
- Jón Einarsson nyrðra (1494) 234.
- Jón Einarsson vestra (1498) 404.

- Jón Einarsson murti (1504) 727—729.
- Jón Einarsson, Þorólfssonar, ráðsmaðr í Skáhholti (1499—1503), síðar prestur í Odda 417—418, 510, 645—646.
- Jón Einarsson konrektor á Hólum (d. 1707) 722.
- Jón Einarsson greipaglennir prestur á Skinnastað (d. 1737) 465, 468.
- Jón Eiríksson í Þverdal og Hvammi í Hvammssveit (1492—1504) 92, 101—104, 256, 519—520, 690.
- Jón Eiríksson prestur, síðar í Vatnsfirði (1501—1504) 567, 698, 714.
- Jón Eiríksson, Skáhholtismaðr (1502) 627.
- Jón Eiríksson á Núpi í Núpsdal (1703) 194.
- Jón Engilbertsson í Kjós (1670) 610.
- Jón erkibiskup hinn rauði í Niðarósi (1267—1282) 605.
- Jón Erlendsson prestur í Villingaholti (d. 1672) 454, 688, 692.
- Jón Erlingsson lögréttumaðr undir Múla og Skálmarnesi (1491—1504) 79, 129, 360, 562, 612, 676—677.
- Jón Erlingsson í Strandasýslu (1495) 285.
- Jón Espólin sýslumaðr (d. 1836) 359, 372, 626, 668.
- Jón Eyjólfsson í Þingeyjarþingi (1494) 215.
- Jón Eyvindsson nyrðra (1505) 797.
- Jón Filippusson í Húnavatnsþingi (1495—1503) 263, 349, 660.
- Jón Finnbogason prestur í Múla (1495—1505) 291, 372, 487, 509, 555, 556, 557, 558, 733, 766, 778.¹
- Jón Finnbogason prestur í Laufási (1501—1505) 555, 556, 557—558, 611, 766.¹
- Jón Finnbogason nyrðra (1502—1505) 629, 663—664, 762, 763.
- Jón Fúsason í Húnavatnsþingi (1497—1498) 325—329, 412.
- Jón Fúsason (Sigfússon, Pétrssonar), vestra (1501—1504) 562, 653, 655, 722—723.
- Jón Geirsson (Árnasonar) á Eyvindarstöðum (1453) 105.
- Jón Geirsson í Svartárdal (á 15. öld) 523.
- Jón Gellisson nyrða (1496—1497) 306.
- Jón Gellisson syðra, að því er virðist, í Viðey (1496—1503) 299, 303, 337, 338, 339, 340, 398, 507, 560, 585, 594, 662.
- Jón Gerreksson biskup í Skáhholti (d. 1433) 63, 124.
- Jón Gíslason (í Borgarfirði 1501) 552.
- Jón Gíslason á Snæfellsnesi (1503) 640.
- Jón Gíslason í Vaðlaþingi (1505) 797.

1) Þessa menn er nær ómöglegt að greina með vissu í sundr eptir að þeir taka að koma fyrir samtíðis.

- Jón Gíslason prestur á Breiðabólstað í Fljótshlíð og ráðsmaðr í Skálholti (1493—1504) 172, 179, 205, 269, 316, 483—484, 735—736.¹
- Jón Gíslason, Filippussonar, frá Haga, síðar prestur í Holti undir Eyjafjöllum (1495) 250.
- Jón Gíslason prestur á Mel í Miðfirði og prófastr Húnavetninga (1493—1505) 158, 275, 557, 558, 598, 766.
- Jón Gíslason prestur í Gaulverjabæ (1495) 286.
- Jón Gíslason prestur vestra (1479—1498) 149, 396, 740.
- Jón Guðlaugsson í Vaðlaþingi (1504—1505) 735, 808.
- Jón Guðmundsson (í Vaðlaþingi 1494) 233.
- Jón Guðmundsson í Húnavatnþingi (1495) 263.
- Jón Guðmundsson í Siðumúla (fyrir 1501) 560.
- Jón Guðmundsson, Skálholtsmaðr (1502) 627.
- Jón Guðmundsson á Helgafelli (um 1660) 501.
- Jón Guðmundsson í Kjós (1670) 610.
- Jón Gunnarsson í Þingeyjarþingi (1499) 419.
- Jón Guttormsson bóndi í Hvammi í Hvammssveit (d. 1403) 436.
- Jón Hákonarson á Vatnshorni í Haukadal (d. 1748) 92, 101, 105—108, 115, 141, 160, 174, 226, 289, 291, 439, 484, 634, 690, 705, 708, 725, 734, 752, 774, 785.
- Jón Haldórsson prestur á Stað í Steingrímsfirði og Tröllatungu og prófastr um Vestfirðum (1495—1503) 283, 518, 655—656.
- Jón Haldórsson prófastr í Hitardal (d. 1736) 15, 16, 18, 62, 65, 79, 80, 81, 83, 85, 198, 200, 208, 264, 273, 359, 361, 434, 442, 457, 470, 496, 502, 504, 517, 554, 562, 569, 603, 610, 747, 803.
- Jón Hallgrímsson (í falsbréfi 1505) 763.
- Jón Hallsson skáld í Næfrrholti (1495—1505) 252, 484—485, 692, 750, 799.¹
- Jón Hallvarðsson á Viðidalsá í Steingrímsfirði (1495—1504) 283—284, 727—729.
- Jón Helgason syðra (1497) 337.²
- Jón Helgason, er vo Þorleif Þórólfsson (1501) 577.²
- Jón Helgason vestra (1504) 672.

1) Vera má þó að eitthad af þessum stöðum eigi við síra Jón í Gaulverjabæ föður Gísla biskups Jónssonar, en það sést ekki, hvort svo er eða ekki.

1) Þessir staðir sýnast allir eiga við sama mann. Jón virðist fyrst hafa verið sveinn Erlends sýslumanns Erlendssonar og síðan verið með börnum hans. Hann sýnist hafa verið í fylgd með Stepháni biskupi að sunnan, þar sem hann kemr fyrir með honum í bréfi vestr á Barðaströnd. 2) Gæti þó verið einn maðr.

- Jón Helgason prestur nyrðra (1492—1494) 90, 217.
- Jón Helgason prestur á Kvenna-brekku og prófastrí milli Gilsfjarðar og Gljúfrár (1491—1505) 68, 139—140, 356, 604, 799.¹⁾
- Jón Hermanusson í Húnavatnsþingi (1492) 127.
- Jón Hjaltalín sýslumaðr á Rauðará (um 1750) 640.
- Jón Hrafnsson í Borgarfirði (1493) 160.
- Jón Hrafnsson lögréttumaðr á Litlaskarði í Stafholtstungum (1493—1505) 160, 217, 271, 289, 300, 360, 493, 502, 570, 710, 743, 752.
- Jón Hrólfsson í Skagafirði (1494) 221.
- Jón Höskuldsson á Skarðsströnd (1492—1497) 139, 352.
- Jón Illugason frændi síra Sigurðar beigalda (1500) 475.
- Jón Illugason prestur í Sandfelli (um 1500) 38.
- Jón Indriðason biskup í Skálholti (1339—1341) 460.
- Jón Indriðason prestur á Hólum og Kolfreyjustað (1495—1504) 30, 257—258, 686, 698.
- Jón sonr Ingigerðar Þorsteinsdóttur og faðir Þorvalds Búlands (c. 1400 — c.1450) 776—777, 782, 784.
- Jón Ingjaldsson prestur nyrðra (1492) 137.
- Jón Jónsson 496. Sjá Arnór Finnsson.
- Jón Jónsson í Þórnessþingi (1490—1504) 14, 332, 484, 690.
- Jón Jónsson Íslendingr, Þorlákssonar, í Sauðlauksdal (1492—1505) 139, 279, 441, 722, 724, 795—796.
- Jón Jónsson á Barðaströnd (1492—1495) 129, 250.
- Jón Jónsson hjálmr prófentumaðr í Skálholti (1493) 179, 186—187.
- Jón Jónsson í Vaðlaþingi (1493—1494) 203, 216.
- Jón Jónsson í Dalasýslu (1494) 226—228.
- Jón Jónsson í Strandasýslu (1495) 283.
- Jón Jónsson í Þingeyjarþingi (1495) 249—250.
- Jón Jónsson bróðir Ingvildar, í Húnavatnsþingi (1497) 330—333.
- Jón Jónsson syðra, vottr að Viðeyjarbréfum (1497—1508) 344, 513, 662.
- Jón Jónsson í Ísafjarðarsýslu (1498—1505) 383, 675, 682, 763. Sbr. Jón Jónsson lögréttumaðr.
- Jón Jónsson í Gufuldalssveit (1498) 401.
- Jón Jónsson, er gat barn við Röggu Finnbogadóttur (1499) 421—422.
- Jón Jónsson lögréttumaðr í Árnessþingi (1500—1504) 502, 692, 704.
- Jón Jónsson lögréttumaðr (1500) 502. Sbr. Jón Jónsson í Ísafjarðarsýslu.

1) Þetta sýnist allt geta verið sami maðr.

- Jón Jónsson í Hornafirði (1500) 527.
- Jón Jónsson í Landeyjum (1500) 483.
- Jón Jónsson í Reykhólasveit (1501—1503) 589, 653.
- Jón Jónsson í Vaðlaþingi (1501—1504) 553, 681, 685, 733.
- Jón Jónsson, Skálholtsmaðr (1502) 627.
- Jón Jónsson í Krókum (1504) 743.
- Jón Jónsson á Skálmarnesi (1504) 676.
- Jón Jónsson í Höfðahverfi (1505) 789.
- Jón Jónsson prestur nyrðra, ráðsmaðr (1498) Hóla­kirkju (1492—1505) 100, 158, 168, 173, 275, 382, 509, 555, 556, 557, 766, 778.
- Jón Jónsson prestur í Eyvindarhólum (eða og í Holti undir Eyjafjöllum; 1492—1502) 123, 225, 269, 376, 377, 431, 491, 603.
- Jón Jónsson prestur vestra og prófastr milli Geirhólms og Hrutafjarðarar (1499—1502) 430—431, 612.
- Jón Jónsson priorsbróðir (1496—1505) 310—311, 697—699, 733—734, 766—767.
- Jón Jónsson lögmaðr (d. 1606) 321, 773, 775, 777, 778.
- Jón Jónsson í Árnessþingi (c. 1620) 454.
- Jón Jónsson í Dingeyjarþingi (c. 1640) 467.
- Jón Jónsson í Hjaltastaðarþinghá (1656) 511.
- Jón Jónsson á Barðaströnd (1662) 747.
- Jón Jónsson í Skagafirði (1704) 405, 578, 723, 797.
- Jón Jónsson hreppstjóri í Mýrasýslu (1736) 5.
- Jón kalekr, Skálholtsmaðr (1502) 628.
- Jón Ketilsson nyrðra (1492) 109.
- Jón Koðrannsson prestur á Skálholtsbiskupsdæmi (1504) 698.
- Jón Kolbeinsson í Vaðlaþingi (1499) 437.
- Jón Kolbeinsson í Vestfjörðum (1495) 248.
- Jón Kolbeinsson prestur í Breiðafjarðardölum (1451 — 1502) 220—221, 604.
- Jón Kollason, Magnússonar, prestur nyrðra (1500—1501) 487—489, 549.
- Jón Kráksson prestur í Görðum á Álptanesi (d. 1622) 581.
- Jón langr, sjá Ormsson.
- Jón Magnússon syðra (1493) 189.
- Jón Magnússon í Öxarfirði (1494—1495) 223, 253.
- Jón Magnússon í Eyjafirði (1495) 263.
- Jón Magnússon umboðsmaðr um fé Magnúsar Þórólfssonar (1496) 289—290.
- Jón Magnússon í Mýrasýslu (1496) 300.
- Jón Magnússon syðra (1498) 393.
- Jón Magnússon bóndi á Núpi í Eystrahrepp, lögréttumaðr (1495—1505) 271, 428, 493, 502, 703, 812—813.
- Jón Magnússon í Þórsnessþingi (1500) 484.

- Jón Magnússon fræðslupiltur á Hólum (1502) 619—620.
- Jón Magnússon í Þingeyjarþingi (1502) 631.
- Jón Magnússon á Skarðsströnd (1504) 690.
- Jón Magnússon í Mývatnssveit (c. 1445—1505) 759—800.
- Jón Magnússon danr á Eyri í Seyðisfirði (d. 1651) 321, 359, 495, 499, 546, 603, 672.
- Jón Magnússon bróðir Árna (d. 1738) 104, 188, 221, 378, 491, 492, 530, 582, 633, 643, 679, 721.
- Jón Magnússon prestur á Mæli-felli (d. 1760) 7—8.
- Jón Magnússon skrifstofastjóri 208, 264, 273, 358, 434, 470, 479, 495, 499, 501, 502, 504, 517, 546, 554, 569, 584, 672, 675, 682.
- Jón Markússon í Húnavatnsþingi, bróðir Hemings (veginn 1492) 127.
- Jón Markússon prestur í Fljóts-hlíð (1496—1505) 316¹⁾, 698, 805.
- Jón Markússon í Arnarskarði (1504) 743.
- Jón Marteinsson á Barðaströnd (1492) 129.
- Jón Marteinsson í Kjalarnessþingi (1497—1505) 340, 344, 398, 802.
- Jón Marteinsson prestur vestra (1492—1500) 123, 522.
- Jón Narfason ráðsmaður á Eið-um (1439—1469) 385.
- Jón Narfason, Ormssonar, á Laugarvatni (1617) 754.
- Jón Nikulásson í Dýrafirði (1501) 546—548.
- Jón Nikulásson á Snæfellsnesi (1504) 713.
- Jón Oddsson kollr, Péturssonar, lögréttumaður (1492 — 1504) 92, 101, 209, 231, 308—309, 348, 406, 538, 562, 575, 690, 700.
- Jón Oddsson, Ásmundssonar, á Völlum á Landi (1493—1497) 172—173, 305, 333.
- Jón Oddsson í Eyjafirði (1495) 236.
- Jón Oddsson í Skaptafellsþingi (1496) 297.
- Jón Oddsson í Sveinatungu (1504) 743.
- Jón Oddsson á Vatni í Mýra-sýslu (1504) 743.
- Jón Ófeigsson á Landi (1497) 333.
- Jón Ólafsson lögréttumaður í Húnavatnsþingi (1492—1505) 104, 141—143, 314, 342, 349, 360, 425, 427, 575, 607, 649, 791.
- Jón Ólafsson prestur í Skálholts-biskupsdæmi (1492) 106.
- Jón Ólafsson frá Grunnavík (d. 1779) 188, 263, 330, 349, 386, 397, 469, 581, 591, 732.
- Jón Ormsson langr, Snorrasonar, prestur í Hjarðarholti í Lax-árdal (d. 1410) 124.
- Jón Ormsson í Kjalarnessþingi (1497—1498) 344, 394.

1) Þessi staðir sýnast eiga við síra Jón, þó að hann sé ekki nefndur prestur þar.

- Jón Ormsson í Húnavatnsþingi (1508) 658.
- Jón Pálsson á Skarðsströnd (1493) 165.
- Jón Pálsson, Jónssonar, frá Skarði (d. 1495—1496) 243—247, 357—358, 591, 673—674.
- Jón Pálsson á Seltjarnarnesi (um 1500) 458.
- Jón Pálsson í Árneshlíð (1504) 692.
- Jón Pálsson í Mýdal, bróðir Alexíuss ábóta (c. 1518 eða síðar) 54.
- Jón Pálsson prestur í Stranda-sýslu (Tröllatungu; 1500—1508) 491, 655.
- Jón Pálsson prestur nyrðra (1505) 763.
- Jón Pálsson prófastr við Mariukirkjuna í Ósló (1498—1505) 407, 751, 786.
- Jón Pétursson í Árneshlíð (1500) 470.
- Jón Pétursson vestra (1508) 655.
- Jón Pétursson prestur nyrðra (í Eyjafirði; 1497—1501) 372, 422, 555, 556, 557, 559.
- Jón Pétursson háyfirdómari (d. 1896) 6, 11, 156, 184, 185, 211, 218, 522, 523, 573, 702, 801.
- Jón postuli (Johannes postuli, Johannes evangelista) 37, 48, 67, 85, 117, 289, 341, 507, 518, 754. — Jóns líkneski, sjá kirkja. — Jónsmessa postula (Jónsdagr, Johannes ante portam latinam) 7, 117, 341, 381, 410, 634, 754. — Jónskript, sjá kirkja.
- Jón prestur í Skálholti (1502) 627.
- Jón prestur vestra (1504) 108.
- Jón pungur djákni (1492) 108.
- Jón Rúgmann (d. 1679) 501.
- Jón rytr í Hvammi í Norðrárdal (1504) 743.
- Jón Salomonsson prestur á Heiði í Mýrdal (d. 1696) 53.
- Jón Sighvatsson í Eyjafirði (1495) 263.
- Jón Sigmundsson, Steindórssonar, bóndi í Viðidalstungu, sýslumaður í Húnavatnsþingi, síðar lögmaður (Jón Solveigarsson; 1480—1505) 12, 174, 180, 194—196, 231, 254—255, 260, 264, 273, 279—281, 283, 318—320, 325—330, 341—344, 349, 360, 388, 392, 412—413, 422, 424, 425, 445, 476, 492, 559—560, 581—582, 597—598, 642, 649, 656—662, 679, 704, 709—713, 719—721, 735, 756—758, 761, 762, 767—769, 773—774, 775—785, 808.
- Jón Sigurðsson í Húnavatnsþingi, er vo Jón Markússon (1492) 127.
- Jón Sigurðsson „bóndi“ í Deildartungu og á Oddsstöðum, löggréttumaður, kæmeistari Stepháns biskups, maður Halldóru Guðmundsdóttur (1495—1505) 62, 289, 300—302, 398—399, 507, 585—586, 788, 799, 801¹⁾

1) Þetta sýnist allt eiga við einn mann, þó ekki sé full víska um

- Jón Sigurðsson í Skaptafells-
þingi (1496) 297.
- Jón Sigurðsson á Svalbarðs-
strönd (1498) 380.
- Jón Sigurðsson syðra (1498)
398.¹⁾
- Jón Sigurðsson djákni í Skál-
holti (1502) 627.
- Jón Sigurðsson prestur nyrðra
(1501) 545.
- Jón Sigurðsson lögmaðr á
Reynistað (d. 1635) 136, 184,
185, 200, 211, 216, 224, 313,
331, 332, 416, 417, 469, 501,
581, 639, 690, 690, 713, 746,
747, 762, 773, 777, 778, 791.
- Jón Sigurðsson lögréttumaðr í
Dverárþingi (1736) 5.
- Jón Sigurðsson skjalavörðr (d.
1879) 1, 9, 11, 15, 48, 49,
51, 56, 60, 63, 80, 223, 366.
- Jón Sigurðsson alþingismaðr á
Gautlöndum (d. 1889) 465.
- Jón Sigvaldason nyrðra (1505)
762.
- Jón Skaptason prestur í Saurbæ
á Hvalfjarðarströnd (um 1500)
55.
- Jón skírari (Johannes baptista)
37, 55, 69, 222, 279, 289,
365, 648. — Jóns líkneski,
sjá kirkja. — Jónsmessa 68,
115, 188, 201, 213, 215, 265,
272, 275, 288, 302, 350, 397,
425, 490, 700, 701, 755, 775.
- Jón 778, 784, 794. — Jóns skript,
sjá kirkja.
- Jón í Skógum í Mýrasýslu
(1504) 743.
- Jón Skúlason á Langanesströnd-
um (1496) 310.
- Jón Snorrason vestra (1496)
308.¹⁾
- Jón Snorrason nyrðra bróðir
Steins (1497—1505) 366—367,
800¹⁾, 816.
- Jón Solveigarson, sjá Jón Sig-
mundsson.
- Jón Stallason prestur á Lundi í
Lundarreykjadal (1503—1504)
671, 743.
- Jón Stefnisson í Kjalarnessþingi
(1496—1497) 299, 338—340.
- Jón Steinþórsson í Mýrasýslu
(1504) 745.
- Jón Stephánsson Krabbe bisk-
up í Skálholti (1463—1465)
62.
- Jón Sturluson í Berufirði (c.
1394—1397) 32.
- Jón Sturluson í Vaðlaþingi
(1505) 797.
- Jón Svarthöfðason í Dalasýslu
(1495—1503) 285, 292, 634.
- Jón Sveinsson bóndi í Hvammi
í Hvanmssveit (d. 1355) 70.
- Jón Sveinsson vestra, ráðsmaðr
á Skarði á Skarðsströnd
(1479—1503) 87, 174, 406,
522, 636.
- Jón Sveinsson í Þingeyjarþingi
(1496—1505) 306, 789.
- Jón Sveinsson í Rangárþingi
(1505) 805.

það. Í registri VI. bindis er tal-
inn Jón Sigurðsson lögréttumaðr
og Jón Sigurðsson í Mýrasýslu,
en það gæti verið einn maðr, og
sami maðr og þessi. 1) Sbr. þó
Jón Sigurðsson „bónda“.

1) Gæti þó verið einn maðr.

- Jón Torfason á Kvíum í Þver-
árhlið (1504) 743.
- Jón Tumason, er kallaðr er
biskup (1492) 128–129.¹⁾
- Jón Tumason, Skálholtsmaðr
(1502) 627.¹⁾
- Jón Valdason lögréttumaðr (1497)
360.
- Jón á Veggjum í Stafholtstung-
um (1504) 743.
- Jón á Viðilæk í Þverárhlið
(1504) 743.
- Jón Vigfússon vestra (1494)
221.
- Jón Vigfússon í Dýrafirði (1502)
595. Sbr. Jón Fúason.
- Jón Vigfússon í Rangárþingi
(1646) 452.
- Jón Vilhjálmsson í Vaðlaþingi
(1495–1502) 236, 611.
- Jón Vilhjálmsson (á innsigli
1505) 781.
- Jón Vilhjálmsson prestur í Hóla-
biskupsdæmi (1492) 106.
- Jón Þjóðólfsón í Húnavatns-
þingi (1497) 327, 329.
- Jón Þórarinsson nyrðra, lög-
réttumaðr í Húnavatns eða
Hegranessþingi (1494–1502)
211, 330, 342, 412, 524, 531,
575, 633.
- Jón Þórarinsson garði, prestur í
Einholti (um 1500) 449–451.
- Jón Þórðarson sýslumaðr í
Hegranessþingi og prófenta-
maðr á Hólum (d. 1492) 128.
- Jón Þórðarson í Þórsness-
þingi (1493–1503) 157, 416,
640.
- Jón Þórðarson í Vaðlaþingi
(1495–1500) 260, 529.
- Jón Þórðarson í Viðidal (1501) 580.
- Jón Þórðarson í Dalasýslu
(1501–1505) 562, 752.
- Jón Þorfinnsson á Kjalarnesi
(1503) 635.
- Jón Þorgeirsson rámr, sýslu-
maðr í Hegranessþingi (1494–
1506) 217, 273, 342, 516,
531–532, 633.
- Jón Þorgeirsson prestur nyrðra
(1499–1501) 438, 555.
- Jón Þorgilsson prestur nyrðra
og prófastr í Húnavatnsþingi
(1499–1505) 438, 487, 509,
776, 778, 783.
- Jón Þorgrímsson lögréttumaðr
nyrðra (1498–1499) 392.
- Jón Þorkelsson prestur nyrðra
(1493) 168.
- Jón Þorláksson í Þingeyjar-
þingi (1502) 631.
- Jón Þorláksson, Ólafssonar, á
Skarðsströnd (1505) 758–759.
- Jón Þormóðsson vestra (1504)
676.
- Jón Þormóðsson prestur frá
Bræðratungu (1617) 591.
- Jón Þorsteinsson hreppstjóri í
Dýrafirði (1495–1505) 248,
675, 694–695, 763.
- Jón Þorsteinsson í Árneshvíti
(1497) 370.
- Jón Þorsteinsson á Svalbarðs-
strönd (1498–1505) 380, 789,
804–805.
- Jón Þorsteinsson bróðir í Við-
ey (1503) 663.
- Jón Þorsteinsson á Ærlæk
(1504) 739.

1) Gæt þó verið einn maðr.

- Jón Þorvaldsson syðra (1495) 295.
- Jón Þorvaldsson í Húnavatnsþingi (1496) 298.
- Jón Þorvaldsson, Skálholtsmaðr (1502) 627.
- Jón Þorvaldsson búlanda, prestur á Höskuldssstöðum, officialis Hóla­kirkju og ábóti á Þingeyrum (1492—1505) 90, 98, 137, 161, 207, 263 — 264, 275, 302, 318—314, 325 — 330, 351 — 354, 371—374, 381, 386, 412—413, 487, 508, 555, 556, 557, 558, 643, 761, 781.
- Jón Þorvaldsson prestur á Skinna­stöðum (1607—1660) 467.
- Jón Þorvarðsson prestur nyrðra (1502—1505) 624, 766.
- Jón Þrándarson í Húnavatnsþingi (1497) 326.
- Jón Ögmundarson hinn helgi biskup á Hólum (d. 1121), Jónsdagr, Jónsmessa 3, 33, 170, 171, 178, 204, 233, 289, 290, 337, 338, 339, 340, 364, 373, 477, 524, 551, 634, 678, 680, 681, 686, 687, 716. — Jóns líkneski, sjá kirkja.
- Jónsbók 281.
- Jónsdóttir: Guðfríða, Guðrún, Haldóra, Helga, Ingibjörg, Ingileif, Ingiríðr, Ingvildr, Kristín, Margrét, Ólöf, Ragnheiðr, Sigríðr, Solveig, Sunnifa, Vigdís, Vilborg, Þorgerðr, Þuríðr, Æsa.
- Jónsson: Albanus, Andrés, Arnfinnr, Arngrímur, Árni, Arnór, Ásgautr, Ásgrímur, Ásmundur, Auðun, Bárðr, Bergr, Bessi, Bjarni, Björn, Brandr, Brynjólfur, Eggert, Egill, Einar, Eiríkr, Erlendr, Eyjólfur, Eysteinn, Finn­bogi, Finnur, Gíslí, Gottskálk, Grímur, Guðbrandr, Guðlaugr, Guðmundr, Guðni, Gunnar, Gunnlaugr, Hafði, Hákon, Haldór, Hallfreðr, Hallvarðr, Helgi, Hildibrandr, Illugi, Indriði, Jóhann, Jón, Kár, Ketill, Kjartan, Koðran, Kolbeinn, Magnús, Marteinn, Narfi, Nikulás, Oddr, Ólafur, Ormr, Páll, Runólfur, Sighvatr, Sigmundur, Sigurðr, Smíðr, Snorri, Steingrímur, Stephán, Sveinn, Sæmundr, Teitr, Torfi, Tómas, Tyrfingr, Vigfús, Þórarinn, Þorbjörn, Þórðr, Þorfinnr, Þorgrímur, Þorkell, Þorlákr, Þorleifur, Þorsteinn, Þorvaldr, Þorvarðr, Ögmundur.
- Jórvík í Breiðdal 32.
- Judas postuli 373, 803, 804.
- judex 118.
- Jukkumsson: Grímur.
- Julius (mánuðr) 786.
- jungfrú (María) 37, 43, 69, 132, 133, 154, 178, 222, 233, 238, 242, 284, 299, 303, 312, 398, 399, 433, 472, 485, 486, 525, 536, 538, 540, 678, 787, 793, 794. Sbr. María.
- jungkæri 105, 401, 402, 784.
- Jökull í Eyjafirði 583.
- Jökull (= Snæfellsjökull) 66.
- Jökulsá á Breiðársandi 118.
- Jökulsá á Sólheimasandi 295, 926.
- Jökulsá í Öxarfirði 198, 218, 799.

Jökulsárhlið í Múlapingi	716.	506, 508, 512, 513, 515, 516,
Jökulsdalr í Múlapingi	20, 528.	517, 519, 521, 524, 525, 527,
jörð (fast land)	114.	528, 529, 543, 544, 545, 551,
jörð (bújörð, búgarðr)	5, 6, 9,	552, 556, 557, 558, 560, 561,
12, 14, 18, 21, 28, 29, 30,		567, 569, 571, 572, 576, 577,
31, 32, 36, 39, 40, 47, 48,		578, 580, 581, 583, 585, 586,
62, 63, 78, 79, 80, 81, 82,		587, 588, 591, 592, 593, 594,
83, 85, 88, 90, 93, 95, 98,		598, 599, 602, 603, 607, 611,
99, 100, 101, 102, 103, 104, 108,		612, 613, 614, 617, 618, 619,
109, 110, 112, 113, 117, 120,		620, 621, 622, 623, 628, 629,
121, 122, 123, 124, 125, 126,		635, 636, 637, 639, 641, 642,
128, 132, 135, 136, 137,		643, 644, 647, 648, 649, 650,
139, 141, 142, 143, 146, 147,		655, 656, 657, 658, 659, 660,
148, 149, 150, 151, 153, 156,		661, 662, 663, 673, 676, 677,
157, 159, 160, 161, 162, 163,		678, 680, 681, 682, 683, 684,
164, 166, 167, 169, 170, 171,		685, 686, 687, 690, 694, 695,
173, 176, 177, 178, 184, 185,		696, 697, 698, 699, 700, 701,
186, 188, 189, 194, 195, 196,		704, 705, 709, 710, 711, 712,
197, 199, 203, 204, 206, 215,		714, 715, 716, 718, 719, 720,
216, 221, 222, 224, 225, 230,		721, 722, 723, 724, 726, 727,
231, 233, 234, 235, 236, 237,		728, 730, 731, 732, 733, 734,
243, 244, 245, 247, 248, 249,		736, 737, 746, 748, 750, 755,
250, 251, 252, 253, 254, 255,		757, 758, 760, 761, 762, 763,
256, 257, 260, 261, 262, 269,		764, 765, 766, 767, 768, 770,
270, 272, 278, 279, 280, 281,		771, 772, 773, 778, 788, 790,
282, 284, 290, 291, 293, 295,		796, 798, 799, 800, 802, 803,
298, 299, 303, 304, 305, 306,		804, 805, 806, 807, 808, 809,
307, 308, 310, 311, 312, 316,		810, 812, 814. — jarðarabúð
317, 318, 319, 320, 323, 325,		104. — jarðarbréf 403, 406,
326, 327, 331, 332, 333, 343,		528, 592. — jarðabyggingar-
344, 345, 346, 347, 354, 355,		(bréfi) 115, 411. — jarðareign
356, 358, 366, 368, 369, 370,		651. — jarðagóz 266, 310,
371, 372, 373, 375, 376, 377,		435, 481, 503, 768. — jarðar-
380, 384, 386, 387, 388, 392,		höfn 140—141. — jarðakaup,
393, 394, 395, 396, 398, 399,		jarðakaupabréf 110, 111, 112,
400, 401, 402, 403, 404, 405,		113, 188, 190, 196, 223, 226,
406, 408, 409, 410, 411,		230, 250, 253, 256, 272, 291,
413, 415, 416, 417, 419, 420,		305, 318, 321, 346, 367, 383,
421, 422, 423, 424, 431, 432,		384, 394, 395, 400, 421, 513,
436, 438, 441, 442, 454, 458,		514, 525, 561, 586, 589, 618,
459, 462, 465, 468, 471, 473,		623, 629, 636, 649, 651, 657,
477, 478, 481, 483, 484, 485,		
486, 487, 490, 491, 495, 506,		

- 660, 663, 677, 695, 716, 723, 733, 774, 780, 806. — jarðarpartar 121, 122, 123, 161, 177, 250, 255, 272, 291, 298, 308, 346, 367, 399. — jarðaskiptabréf 393, 582. — jarðaverð 98, 110, 112, 224, 254, 306, 317, 374, 406, 417, 419, 579, 594, 634, 649, 678, 695, 798.
- Jörfi í Haukadal 87, 131, 170, 747, 759.
- Jörundardóttir: Kristín.
- Jörundarson: Bergr, Björn.
- Kagaðarvík í Hornströndum 84.
- Kalastaðir á Hvalfjarðarströnd 15, 55, 56.
- Kaldakinn, sjá Köldukinn.
- Kaldamýri í Skagafirði 463.
- Kaldárbakki í Hnappadalssýslu 484.
- Kaldbakr á Ströndum 403, 409—410.
- kaleikr, sjá kirkja. — kaleikmynd 221.
- kalendæ Julíæ 388.
- Kalfá í Gnúpverjahrepp 621.
- Kálfafell í Fellshverfi (Hornafirði) 451—452, 714.
- Kálfalækr á Mýrum 65, 616.
- Kálfanes í Steingrímsfirði 430—431, 727, 729.
- kálfar, sjá nautpeningur. — kálfskinn 5, 6, 195, 221, 291, 307, 356, 393, 395, 446, 492, 591, 643, 679, 721. — kálfskinnsbréf 5, 8, 132, 211. — kálfskinnskrá 671.
- Kálfárdalur í Skagafirði 237.
- Kálfatjörn á Vatnsleysuströnd 299, 303, 338, 513, 561.¹⁾
- Kálfavík í Ögurssveit 244.
- Kálfborgar á Bárðardal 138.
- Kálfholt í Holtum 453, 715.
- Kálfsfell á Rosmhvalanesi 457.
- Kálfskinn á Árskógarströnd 545—546, 557—558.
- Kálfsson: Ari.
- Kálstaðir í Hjaltadal 489.
- Kalixtusmessa, sjá Calixtusmessa.
- Kallaðarnes í Bjarnarfirði 285, 402, 403, 409—410, 579, 598.
- Kallaðarnes í Flóa 45, 46, 695—696.
- Kalmanstunga í Hvítársíðu 346—347.
- Kolstaðir í Seyðisfirði austr 24.
- kambar 183, 287, 449, 638. Sbr. búsgagn.
- Kambfell í Eyjafirði 761—762.
- Kambr í Króksfirði 528—529, 741.
- Kambsa á Hvalfjarðarströnd 56.
- Kambsland á Hvalfjarðarströnd 55.
- kanna, sjá búsgagn.
- kanonubók, sjá kirkja.
- kantarakápa, sjá kirkja.
- kápa 227. Sbr. kirkja, klæðnaðr.
- ¹⁾ Kálfatjörn heitir að fornu Galmatjörn (Galmanstjörn, Kalmantjörn), eins og stendr í Vilchinsbók Ber því að leidrétta það, er stendr í regístri IV. bindis af Fornbréfasafni svo:
- Galmatjörn á Vatnsleysuströnd 32, 33, 106.
- Galmatjörn í Höfnum 103.

- kaplar, sjá hross.
 kappsmaðr 669.
 Kaptey (= Kjapteyri, nú) í Fa-
 skrúðsfirði 30.
 Kár Jónsson prestur í Húna-
 vatnsþingi (1494—1500) 207,
 523.
 Karanes (= Katanes?) jörð
 Saurbæjarkirkju á Hvalfjarð-
 arströnd 55.
 Kárason: Grímr.
 Káratangi í Fljótsdal 447.
 Kárhöfn á Ströndum 74.
 Kári Þorgilsson syðra (1493)
 189.
 karina 669.
 Karl biskup í Hamri í Noregi
 (1505) 786.
 karldyr 693. Sbr. húsakynni.
 karlmaðr 9, 332, 669. — karl
 þungfær 8.
 Kársson: Björn, Nikulás.
 Kasasker á Eyrarabakka 455.
 Katla skálakona í Skálholti
 (1502) 627.
 Katrín Haldórsdóttir kona Ein-
 ars Þórólfssonar (1492) 156—
 157.
 Katrín mætur hin helga, Katrín-
 armessa (— dagr) 3, 10, 40,
 48, 50, 149, 230, 529, 666,
 790. — Katrínar líkneski, sjá
 kirkja.
 kaup (empcio) 56, 98, 108, 106,
 110, 111, 121, 143, 215, 253,
 319, 320, 345, 374, 384, 400,
 417, 508, 652, 656, 657, 658,
 659, 660, 711, 715, 716, 722,
 747, 773, 797, 803. — kaup-
 bréf, kaupmálabréf 4, 6, 100,
 112, 123, 166, 176, 177, 194,
 195, 204, 224, 225, 286, 249,
 25b, 261, 280, 303, 316, 331,
 345, 366, 384, 400, 507, 508,
 524, 529, 581, 594, 622, 635,
 649, 651, 657, 661, 681, 690,
 722, 723, 762, 770, 771, 807.
 — kaupvottar 6, 326, 339.
 — kaupahluti 257, 258, 279,
 288, 699.
 kaup (konu, hjúskapr) 139, 261,
 271, 301, 325, 326, 327, 329,
 425, 570, 571, 592. — kaup-
 máli, kaupmálabréf 138, 139,
 250, 251, 261, 266, 271, 325,
 326, 327, 406, 412, 543, 570,
 747, 808.
 kaup, kaupskapr 157, 179, 186,
 495, 497, 608. — kaupamanns-
 skapr 408. — kaupslagan
 343. — kaupmenn 13, 578.
 — kauptið 155, 304, 806. —
 kaupfox 658.
 kaup, kaupgjald 26, 27, 58, 63,
 65, 66, 70, 73, 75, 78, 79,
 82, 132, 286, 473, 512, 520,
 646, 663, 664.
 Kaupabálkr (Jónsbókar) 658,
 674.
 Kaupangssveit í Eyjafirði 99,
 100.
 Kaupmannahöfn 9, 10, 378—
 379, 591, 786—787.
 kaupsmáðr 669.
 keflareki 58.
 Keflavík í Höfðahverfi 415.
 Keflavík á Rosmhvalanesi.
 46.
 Keflavík á Súgandafirði 244.
 kelda 53, 748.
 Keldnaeingi, ítak Hvauneyrar-
 kirkju 60.

- Keldudalr í Dýrafirði 396—397, 740—741.
- Kelduhverfi í Þingeyjarþingi 4, 213, 215, 223.
- Keldur á Rangárvöllum 40.
- Kelduskógar í Berufirði austr 32.
- Kenek Þorsteinsson prestur syðra (1500—1502) 491, 567, 603.
- kennidómur 53. — kennimenn 111, 113, 130, 153, 193, 194, 240, 491, 601, 610, 698.
- kensla 235.
- ker, kerald, sjá búsgagn.
- Kerhóll í Grímsnesi 457.
- kerling 8.
- Kerling á Vatnsnesi 720.
- Kerlingarhólmur á Berufirði 32.
- kertamessa (= kyndilmessa) 681, 790.
- kertapípa }
kertastíka } sjá kirkja.
- Kerveiði (í Nikulásarkeri) í Norðrá 64.
- Ketilhóll í Gnúpverjahrepp 621.
- Ketilhúshagi á Rangárvöllum 117—118.
- ketill, sjá búsgagn. Sbr. tunnuketill.
- Ketill Árnason vestra (1492—1495) 92, 256.¹⁾
- Ketill Árnason lögréttumaður í Eyjafirði (1495—1501) 260, 478, 502, 553, 582.¹⁾
- Ketill Böðvarsson prestur syðra (1502) 612, 617, 627.
- Ketill Gíslason í Þingeyjarþingi (1495) 253.
- Ketill Hálfðánarson í Eyjafirði (1500—1504) 505, 730.
- Ketill Helgason í Þingeyjarþingi (fyrir 1300) 466.
- Ketill Jónsson prestur nyrðra (1502) 601.
- Ketill Teitsson lögréttumaður í Húnavatnsþingi (1497) 349.
- Ketill Þorsteinsson hreppstjóri í Dýrafirði (1495—1505) 237, 418, 480, 546, 562, 595, 675, 763.
- Ketilsson: Eyjólfur, Hallr, Helgi, Jón, Magnús, Sigurður, Stephán, Þorsteinn.
- Ketilsstaðir í Hörðadal 251, 369.
- Ketilsstaðir á Völlum 26, 233, 320, 511—512, 716. — Ketilstaðasandr 26, 511—512.
- Keye van Aleveldhe, sjá Kæi. keyrishögg 97.
- Kjarlogsstaðir, sjá Kjarlaksstaðir.
- Kiðahóll í Saurbæ vestr 71.
- Kieghe, sjá Kæi.
- Kinn (Kaldakinn) í Þingeyjarþingi 234, 249—250, 255—256, 291,
- Kinnarstaðir í Reykhólasveit 567.
- Kippislog (Kýpilsaug) á Berufirði 32.
- kirjall, sjá kirkja.
- kirkja, heilög kirkja 88, 89, 100, 105, 106, 107, 110, 111, 112, 114, 118, 119, 138, 194, 207, 233, 238, 240, 244, 277, 296, 315, 326, 328, 330, 351, 382, 413, 418, 422, 425, 433, 522, 534, 535, 536, 537, 577, 605, 606, 613, 616, 617, 623,

1) Kynni þó að vera einn maður.

626, 631, 632, 637, 644, 645, 647, 676, 697, 699, 712, 753, 768, 769, 772, 777, 782, 783, 784, 787, 788, 798, 794, 799. — heilög Hólakirkja sjá Hól-ar. — heilög Skálholtskirkja sjá Skálholt. — kirkjubóndi 288. — kirkjudagr 17, 20, 434, 610, 754, 793, 795. — kirknaeign (fé, góð, peningar) 1, 2, 18, 22, 28, 29, 30, 31, 36, 39, 45, 49, 57, 80, 82, 107, 110, 123, 124, 125, 134, 135, 136, 150, 162, 168, 169, 196, 347, 483, 489, 537, 568, 612, 613, 619, 624, 637, 664, 665, 699, 739, 742, 806, 812. — kirkjugarðr 263, 309, 310, 311, 313, 351, 386, 417, 418, 434, 439, 469, 470, 476, 582, 639, 616, 793, 795. — kirkju-garðssaurgun 313. — kirkju-hluti (í eign) 3, 699. — kirkjuinnnganga 107, 108, 114. — kirkjujarðir 637, 779, 796. — kirkjuleg 439, 626. — kirkjuleiðsla (kvenna) 130. — lýsing kirkja 434, 793, 794. — kirkjunnar lög 106, 108, 110, 111, 114, 207, 260, 422, 425, 555, 783. — kirkj-unnar mál 105, 106. — kirkj-unnar menn 78. — kirkju-partr 699. — kirkjuprestr 89, 110, 113, 114, 158, 179, 310, 592, 622, 735 (neðanm.) — kirkjurán 161. — kirkju-reikningar 17, 18, 32, 276, 277, 278, 280, 456, 700, 701, 773. — kirkjuskyld 75, 279. — kirkjusókn 20, 60, 66, 132,

568, 780. — kirkjuspell 568. — kirkjutúnd 49, 270, 432, 555. — kirkjutollr 278. — uppheldi kirkju 277, 560, 794. — kirkjunnar vald 89, 107, 110, 365, 428, 605, 645. — kirkjuvígsla 754, 794. kirkja, sjá alkirkja, bænhús, dómkirkja, hálfkirkja, heima-kirkja, sóknarkirkja. kirkja (hús) 1, 2, 3, 4, 6, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 82, 83, 84, 85, 86, 107, 123, 124, 125, 134, 135, 136, 149, 150, 154, 159, 162, 168, 169, 172, 179, 182, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 206, 214, 220, 233, 234, 243, 246, 247, 269, 270, 276, 277, 278, 279, 285, 287, 288, 289, 324, 336, 338, 339, 340, 351, 366, 375, 376, 397, 399, 415, 431, 432, 433, 434, 437, 438, 449, 441, 442, 443, 444, 446, 447, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 459, 460, 463, 465, 466, 467, 468, 475, 476, 488, 489, 509, 510, 512, 513, 518, 519, 532, 534, 536, 537, 556, 558, 559, 560, 567, 568, 569, 590, 609, 610, 612, 613, 615, 616, 617, 620, 628, 630, 637, 638, 655, 656, 664, 665, 666, 667, 699,

- 700, 718, 736, 737, 738, 739, 740, 754, 762, 768, 780, 781, 793, 794, 795, 796, 803, 806, 812. — kirkjubót 36, 70, 86, 754. — bygging kirkju 434, 793, 794. — dyr 311, 312, 609. — gafiað 460. — glergluggi yfir altari 82, 452. — hurð 456, 476. — kór 159, 194, 637. — lás 740. — skrudhús á Hólum 463. — skrudhús í Skálholti 117, 622, 788. — smíði 434, 793, 794. — sönghús (= kór) 130, 131. — stöpull (á Hóladómkirkju) 197. — torf (í kirkju) 518, 519, 520. — Sjá trékirka. — uppgerð kirkju 20, 36, 347. — útbrot (kirkju) 637. — veggir 460. — viðir í kirkju 568, 628, 754, 793, 794. — þak 86. — þil 476. —
- kirkja, helgun kirkju: Allra heilagra kirkja 512. — Andreaskirkja 41, 448. — Egidiuskirkja 459. — Jóns kirkja postula 79, 754. — Krosskirkja 45. — Laurenciuskirkja 171, 590. — Magnússkirkja 75. — Mariukirkja 4, 23, 26, 36, 44, 54, 60, 64, 65, 67, 71, 72, 73, 76, 198, 735. — Michaelaskirkja 35, 72. — Nikulásaskirkja 64. — Ólafs kirkja 32, 75, 219, 451, 567. — Pjeturs kirkja postula 48, 135, 201, 288.
- kirkja, búnaðr kirkju og áhöld, inventarium, kirkju-skraut, ornamentum, skrudði 2, 22, 33, 42, 43, 57, 66, 200, 434, 456, 460, 666, 793, 794. — áklæði 450. — altari 40, 82, 738. — Mariualtari 666. — Önnualtari 243. — altarisbrók 51, 52, 68. — altarisbrún 33, 74. — altarisbúningr 68, 71, 72. — altarisdúkar 76, 738. — altarisdúkur óvígðr 68. altarisklæði 3, 32, 33, 36, 39, 40, 41, 42, 43, 51, 52, 68, 80, 85, 200, 201, 288, 422, 452, 453, 456, 665. — altarisklæði með brúnum 82. — altarisklæði á háaltari 666. — altarisklæði með lérept 74. — altariskrúðar 29. — altarissteinn 36, 40, 68, 69, 72, 73, 76, 289, 459, 460. — ampli 51. — ampli með tin 447. — bakstrjárn 2, 6, 26, 29, 30, 31, 34, 47, 665, 666. — bekkir 86. — bekkjar-klæði 449. — bjalla 19, 23, 29, 30, 31, 33, 34, 43, 51, 68, 69, 73, 75, 82, 200, 201, 289, 453, 665, 738. — brók yfir altari 42, 43, 74, 76, 77, 82, 201, 289, 452, 453. — brún 38, 40, 85, 288, 456, 665, 738. — brún með 10 skjöldum með silfr og 2 smápeningar milli hvers skjaldar 41. — corporale, corporalia, corporalis, corporall 68, 69, 73, 75, 76, 82, 289, 459, 460, 665, 738. — corporall með húsum 200. — corporalhús 82. — dalmatika 200, 464, 665. — diskar sjá búsgagn. — dúkar 51, 52, 67, 288, 447, 452, 453, 459, 665.

— dúkslitri 664, 665. — glit-
aðir dúkar 42, 51, 52, 200,
738. — hringofinn dúkr 448.
smádúkr 738. — yfirdúkr
68. — eikarstóll 740. — eld-
beri 24, 80, 447, 452. — font-
klæði, fontsklæði 32, 40, 84.
— fontsumbúnaðr, font-
sumbúningr 43, 68, 82, 200,
288, 452, 453, 666. — for-
dúkar 33, 40, 51, 52, 456,
665, 738. — formi 40. —
formadúkr 74. — glóðarker
40, 41, 42, 43, 50, 68, 75,
76, 77, 84, 85, 201, 289, 447,
452, 453. — glóðarker með
gamlan kopar 738. — gull
tvö 46. — háaltari 288. —
hálfkanna sjá búsgagn. — hand-
klæði 76. — handlin 665.
hátiðabúningr 288. — helgir
dómar 666. — hjálmr 42,
289, 443, 667. — höfuðlin
665. — hökull, 2, 24, 33,
39, 40, 43, 74, 77, 200, 201,
288, 456, 460, 665, 666. —
silkihökull 199. — járnhjálmr
41. — járnkarl 78, 82, 84,
449, 459, 460, 665, 754. —
— járnstíkur 29, 32, 85, 447,
738. — kaleíkr 3, 16, 18, 19,
20, 21, 22, 23, 24, 25, 26,
28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35,
36, 40, 41, 48, 50, 51, 52,
68, 69, 74, 77, 80, 82, 96,
200, 202, 289, 447, 452, 453,
456, 459, 665, 666. — ka-
leíksbrot 666. — silfrkaleíkr
2, 38, 42, 43, 84, 738. —
silfrkaleíkr gylltr 57 —
kanna sjá búsgagn. — kant-

arakápa 2, 18, 26, 29, 33, 34,
40, 51, 52, 74, 82, 84, 199,
200, 201, 288, 289, 460, 665,
738. — kantarakápa með sá-
lún og önnur með bastard 32.
— kápa 43, 77, 452, 464. —
ker, kerald sjá búsgagn. —
kertapípur með kopar 49. —
— kertastíkur 2, 3, 452. —
kertastíkur með kopar 51,
52. — kertastíkur með járn
51, 52. — ketill sjá búsgagn.
— kistur 68, 78, 80, 449,
453, 740. — kistuhróf 664. —
kistill 80. — klakahögg 2. —
klukka 3, 18, 19, 21, 22, 23,
24, 29, 31, 32, 33, 34, 35,
36, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 48,
50, 68, 69, 73, 75, 76, 77,
80, 82, 85, 200, 201, 289,
447, 452, 453, 456, 459, 665,
666, 738. — smáklukkur 20,
54. — klukkukólfr 738,
740. — kola 287, 449, 453.
— koparhjálmr 41, 82, 84,
738. — koparkaleíkr 43. —
koparkross 42. — koparpípur
77, 200. — koparstíkur 19,
28, 34, 42, 43, 82, 84, 289,
459, 738. — kórþjalla 18,
456. — kórkápa 39, 666. —
króketika með járn 24. —
krossar 24, 48, 68, 80, 447,
452, 453, 459. — guðspjalla-
kross 36. — kross með lík-
neski 36. — kross með und-
irstöðum 40, 42, 43, 51, 52,
72, 289, 459, 666, 738. —
gylltr kross 73, 74. — smeltr
kross 71, 666. — kross
vers herra 795. — kross yfir

altari 75, 85, 201, 453. —
 kross yfir kórðyr 74. — lekt-
 ari 52, 452, 453. — lektaradúkr
 51. — líkakrakr 24, 32,
 664. — líkakross 456, 666. —
 líkneski 36, 52, 453, 738. —
 Andrews, Andreaslíkneski 3,
 36. — Barbarulíkneski 666. —
 Blasíuslíkneski 3. — Ceciliu-
 líkneski 738. — guðasonar
 líkneski 42. — Jóns líkneski
 baptista 85. — Jóns líkneski
 postula 85, 201. — Jóhannis
 líkneski 459. — Katrinar-
 líkneski 40, 42, 666, 738. —
 Kristophóruslíkneski 666. —
 Laurencíuslíkneski með gull-
 farg 199. — Lucas líkneski
 610. — Magnúss líkneski 75.
 — Margrétar líkneski 42, 738.
 — Maríu líkneski, 40, 48, 52,
 73, 75, 85, 201, 460, 666,
 795, 813. — Maríu líkneski
 Magdalenu 74. — Michaels
 líkneski 73. — Ólafs líkneski
 40, 74, 75, 201. — Ólafs lík-
 neski með stein og gullfarg
 813. — Páls líkneski 36. —
 Pétrs líkneski 40, 48, 74,
 201, 666. — Stephanus lík-
 neski 460. — Thomas líkneski
 36, 51. — Trínitatis líkneski
 70. — Þorláka líkneski 73,
 201, 447, 460. — Önnu lík-
 neski með íslenzkt fargan 199.
 — ljóspípur 738. — manskær
 740. — merki 24, 32, 51, 68,
 74, 288, 447, 452, 460, 666.
 — messuföt, messuklæði 2,
 3, 16, 18, 19, 20, 21, 22, 23,
 24, 25, 26, 28, 29, 31, 32,

33, 34, 35, 36, 38, 39, 40, 41,
 42, 43, 44, 48, 50, 51, 54, 62,
 66, 68, 69, 70, 71, 73, 74, 76,
 77, 84, 85, 196, 199, 200, 201,
 288, 289, 434, 447, 452, 453,
 456, 459, 460, 660, 666, 738, 793,
 794. — messufatastokkr 452.
 — messuklæðakista 36. —
 metaskálar 666. — mortel
 450. — munnlaug 77, 80, 450,
 451, 452, 740, 812. — mynd-
 ir: Guðmundarmynd 73. —
 Jóhannesmynd 459. — Pétrs-
 mynd 459. — nisti 46. —
 pallklæði 67, 287, 451. —
 panna 665. — patína 738.
 — paxblað 85, 202, 447. —
 pípur 41, 43. — píslarmark
 með alabastrum 456. — pott-
 ar, sjá búsgagn. — reftar 80,
 287. — reftar um kórinn 51,
 52. — refilstubbar 24. —
 reykelsi 2, 51, 52, 57, 434,
 449, 793, 794. — róðukross
 46. — róðukross með undir-
 stöðum 812. — sacrarium
 munnlaug 3, 51, 68, 76, 447,
 453. — salzer 43, 638. —
 serkr 43. — ermalauss serkr
 460. — sigð 448. — silfr-
 flugur 46. — silfrknappar
 35, 46. — silfrkross 35. —
 silfrkross cum reliquiis 36.
 — silfrnisti 28. — skálar
 43, 448, 450, 451, 456, 812.
 — skildir með silfr forgyllt-
 ir 46. — skirnarketill 75. —
 skirnarsár 32. — skjólur, sjá
 búsgagn. — skrín 452, 460.
 — skrín með helgum dómum
 40, 666. — skriptir: Andreas-

skript 42. — Antoniussskript 43. — Barbarusskript 43. — Christóforusskript 43. — Coronacio(?) 43. — Gabrielsskript 43. — Jónsskript baptista 289. — Jónsskript postula 289. — Jónsskript 76. — Laurenciussskript 42. — Magnússskript 76. — Margrétarskript 456. — Mariusksript 32, 36, 42, 43, 51, 68, 71, 72, 76, 289, 447, 452, 453, 456, 459. — Mariusksript með uppkast 456. — Michaelssskript 289. — Nicholaskript 43, 76. — Ólafssskript 32, 42, 72, 453. — Pálssskript 43 — Postulaskript 80. — Pétrssskript 68, 72, 289. — Stephanus skript 42. — Trinitatisskript 42. — Urbanusskript 289. — Þorláksskript 43, 71. — Önnusksript 42. — skrudákista 40, 75, 289. — skrudákistuhróf 42. — sliusteinnu 2. — sloppar 2, 24, 26, 32, 34, 42, 43, 51, 52, 68, 74, 77, 84, 199, 202, 288, 452, 453, 666, 738. — spjald lítið 51, 52. — stakkr 46. — steintjald (í kór) 447. — stokkr 77, 287. — stola 665. — stólar 289, 453. — sylgja með silfr 28, 46. — tabulum 289, 738. — teikn með silfr 46. — textaspjald 32. — tinföt 43, 449, 450, 451, 664, 740, 812. — tinkar 76. — tjöld 42, 67, 449, 450, 452. — útlensk tjöld 82. — tréföt 812. — trédiskar 450, 664. — trog,

sjá búsgagn. — upphaldsstika 85. — vatnsberi með tin 42. — vatnskarl 77, 448, 450, 451, 740. — vatnsketill 289. — vax 2, 51, 52, 57, 434, 453, 740, 793, 794. — vígðs vatns ketill með tin 51. — þelahögg 452. — örkskrá 638, 740. — sbr. albe. kirkja, bækr kirkju af ýmsu tagi (bókaskræður, skræður, kver) 2, 20, 24, 39, 50, 51, 57, 66, 68, 74, 77, 82, 84, 447, 452, 453, 460, 466. — altarisbók 453. — aspiciensbók 68. — brefer 33. — sjá sumarbrefer, vetrarbrefer. — canonumbók, canoniskver, canonembók, kananumbók, kanonembók, kononembók, 33, 42, 43, 74, 202, 459, 460, 738. — capitularius 42, 68, 74, 288, 459, 666. — Cecilinkver 738. — collectarius 738. — collectur 738. — common, comun, commune, communsbók 33, 68, 201. — comun, þar er á kiriall, kertavígsla, öskuvígsla, pálmavígsla með processio og kertisvígsla 68. — commonsmessubók 460. — common syngjanda með lesi 37. — de sanctis bækr 42, 43, 69. — gradall de sanctis 456. — grillarapartr de sanctis 738. — gudspjallabók de sanctis 202. — legenda de sanctis 201, 289, 456. — lesbók de sanctis 74, 666. — matutinale de sanctis 42. — messu-

bók de sanctis 43, 68, 75. — missale de sanctis 666. — missalebók de sanctis 42. — óttusöngvabók de sanctis 43, 450. — psaltari, gradall syngjandi de sanctis 33. — skräða de sanctis 459. — de tempore bók 738. — capitularius de tempore 459. — dominicubók de tempore 68, 460. — grallari de tempore 69. — grallarapartur de tempore 738. — guðspjallabók de tempore 202. — hymnarius de tempore 456. — kver úr lesbók de tempore 738. — lesbók de tempore 74, 202, 666. — matutinale de tempore 37. — messubók de tempore 75, 288, 459, 460. — missale de tempore 456. — missale paschale syngjanda samsett de tempore 37. — óttusöngvabók 43, 68, 73, 202, 459. — psaltari, gradall syngjandi de tempore 33. — dominicur, dominicubók 68, 460. — dominicur á sumarið samsettar, írskar 68. — efstu viku orða 43. — gradall, graduale, grallari 3, 32, 33, 42, 43, 68, 69, 74, 77, 201, 288, 456, 666, 738. — grallara-partur 738. — graduale i kverum syngjanda 37. — guðspjöll, guðspjallabók 33, 43, 68, 69, 74, 75, 202, 288, 460, 666, 738. — guðspjöll Matthæi 2. — Heilagramannasögur 2. — hymnar, ymnar, ymnarius, hymnabók 33, 42,

68, 74, 456. — ymnarius með pappíri 288. — kanonembók, kanonenbók, kononembók sjá canonumbók. — kiriall 33, 42, 43, 68, 74, 289, 666. — kiriall með nokkrum messum 738. — kommon sjá common. — kver úr lesbók 738. — lága-söngvabók 20, 289, 666. — legenda 201, 289, 456 — lesbækr 33, 42, 74, 202, 666, 738. — Loginar eða Loginrá 75. — Mariúsaga 740. — matutinale, matutinalebók 37, 738. — matutinale festi-vale 37. — messubók 43, 68, 73, 75, 289, 460, 738. — messubók um xij mánuði syngjanda með commun 42. — messubók með dominicum á sumarið 42. — messur (á bók) 39. — messudaga-kver 43, 666. — Michaels-saga 73. — missale, missalebók 42, 456, 666, 738. — missale paschale 37. — missale syngjanda samsett efstu vikuna 37. — Nikulássaga 43, 739, 740. — Ólafseaga 740. — oraciones, oraciur 33, 42, 43, 68, 69, 74, 75, 202, 289, 460, 666. — orða 666. — ordubók 80, 738. — óttusöngvabók 3, 33, 39, 42, 43, 68, 73, 74, 201, 202, 289, 450, 456, 459, 460, 666. — óttusöngvabók með lesi 42. — páskabrefer 666. — pistlar, pistlabók 33, 43, 68, 69, 288, 460, 666. — processional 42, 43, 68, 74, 76, 288,

- 460, 666. — processional allfær, dextera pars í norrænu 43. — psaltari, Davíðspsaltari, psaltaraskræður 33, 42, 43, 51, 69, 73, 75, 76, 196, 201, 202, 288, 447, 456, 460, 738. — psaltari gradall 33. — sanctæ Annæ kver syngjanda með messu 37. — sequenciur, sequenciubók 32, 33, 43, 74, 77, 201, 288, 456, 459, 460, 666, 738. — skræður 39, 459. — sumarbók með lesi 76. — söngbók 85. — tonarius 74. —
- Kirkjuból á Akranesi 58.
 Kirkjuból í Hvitársíðu 442.
 Kirkjuból í Kvingindisfirði 78.
 Kirkjuból í Langadal í Ísafirði 77, 82, 83, 130, 155, 251, 277—278, 281, 282, 430, 433, 445, 579, 589, 590; 591, 592, 594, 597, 612, 613, 636—639, 674, 682, 685, 765, 778.
 Kirkjuból í Skutilsfirði 286, 423, 587—588, 682—685, 763—765 806.
 Kirkjuból í Steingrímsfirði 84, 283, 462, 727—729.
 Kirkjubær í Hróarstungu 21, 487, 716.
 Kirkjubær á Síðu (klaustr) 232.
 Kirkjubær í Vestmannaeyjum 42—43.
 Kirkjufell í Saurbæ vestr 71.
 Kirkjufellsmýrar í Dölum 459.
 Kirkjuhamrar á Akranesi 58.
 Kirkjuholt í Borgarfirði 60, 64.
 Kirkjulækr í Fljótshlíð 269.
 kirkjumaðr 669.
 Kirkjusandr á Seltjarnarnesi 52.
- Kirkjuskógr í Miðdölum 67.
 Kirkjuvíkrsandr (= Kirkjusandr) á Seltjarnarnesi 51.
 Kirkjuvogr í Höfnum suðr 339, 340.
 kista 93, 157, 178, 179, 183, 332, 639, 740. — kista járnalegin 736. Sbr. búsgagn, kirkja.
 Kista í Andakil 60.
 kistill, sjá kirkja.
 Kjalarnes í Kjalarnessþingi 51, 52, 252, 253, 583, 635. — Kjalarnessþing 15, 801.
 Kjálkanes við Eyjafjörð 415.
 Kjarlaksstaðir (Kjallaksstaðir) á Fellsströnd 244, 551—552, 651.
 Kjartan Jónsson vestra (1493—1494) 183, 231.
 Kjartansson: Stephán.
 Kjólstaðir á Fjalli 198.
 Kjólsvík í Borgarfirði austr 369.
 Kjós(in) í Kjalarnessþingi 54, 181, 375, 376, 490, 609, 610.
 kjörtré 67, 74, 461.
 kjörveiði 64.
 kjötkista 638. Sbr. búsgagn.
 klabbryni 739. Sbr. búsgagn.
 kláfar, sjá búsgagn.
 klakahögg, sjá kirkja.
 klár, klárur, sjá búsgagn.
 klaufhamar 739, 742, 745.
 klauföð 42.
 Kláusson: Pétr.
 klaustr 180, 310, 556, 766. — klaustrajarðir 556. — klaustrs peningar 310. — klaustrs prestar 366 — klaustrs útgerð 338. — klaustrs vernd 338, 339. — Augustínusklaustr 668,

669. — klaustr á Helgafelli 14, 156, 157, 200, 224, 331, 332, 416, 417, 639, 640, 690, 747. — í Kirkjubæ 232. — á Munkaþverá 115, 116, 177, 178, 303, 307, 371, 372, 373, 400, 629. — á Møðruvöllum 146. — á Reynistað 163, 164. — á Skriðu í Fljótsdal 222. 312, 313, 345, 355, 356, 393, 395, 400, 485, 486, 490, 491, 686, 687, 716. — í Viðey 50, 303, 304, 325, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 394, 399, 507, 560, 561, 624. — á Þingeyrum 195, 196, 204, 461, 462. — í Þykkvabæ 295, 296, 297. — klaustraskjalabók 686. — Kleifar í Gilsfirði 102, 104. Kleifar í Steingrímsfirði 403, 409—410. Kleifar í Ögurssveit 244. Klemens Pálsson á Harastöðum á Fellsströnd (d. fyrir 1503) 652. Klemens Þorsteinsson í Ísa-fjarðarsýslu 694—695. Klemensdóttir: Guðrún. Klemensmessa, sjá Clemens. Klemensson: Ásmundr, Guðmundr, Páll, Þórðr. Klemis, sjá Klemens. Kleppholtsreykir í Reykholtssdal 62. Kleppstía í Norðrárdal 63. klerkar 53, 107, 192, 268, 278, 487, 545, 555, 556, 557, 558, 567, 592, 600, 624, 697, 765, 778. klettar 415, 458, 671, 720. Klifshagi í Öxarfirði 466. Klifstaðr sjá Klyppstaðr. klippingar 736, 742. klippur og annar hroði 67, 639. klofasteinar 309. Klofi á Landi 367, 626, 696, 755, 787. Klokka, ftak frá Hvanneyri í Andakíl 60. klukka, sjá kirkja. klukka hin mikla í löggrétu 707. klukkari 669. klyfjar 134, 135. — fullgildis-klyfjar 152. — þriggja vætta klyfjar 153. — klyfberi, sjá búsgagn. Klyppstaðr í Loðmundarfirði 23. klæði (vefnaðr) 13, 189, 304, 344, 362, 513, 586, 724, 742, 802. — enskt klæði 362. Sbr. hálfstýkkisklæði, þriðjunga-klæði. klæðnaðr, klæði 116, 145, 157, 178, 216, 240, 447, 473, 474, 619. — brók 627. — sbr. hatt. — hempa 627. — kápa 227. Sbr. hosur, húfa, laufa-hnappar, lindí, skór. — Sjá skyrt. — Sbr. stakkhnappar, stázhnappar. Klængr Þorsteinsson biskup í Skálholti (d. 1176) 1. Klængsson: Ólafr. klögun 191, 245, 435, 515, 550, 715. — klögunarmaðr 480. Klömbur í Vestrhópi 719—721, 757—758. Knararnes á Mýrum 745. Knarartunga í Breiðuvík 5. Knútafesti 232. Knörr í Breiðuvík undir Jökli 4, 5, 65.

- Koðran Jónsson (eystra 1491—1500) 33, 222, 485—486.
- Koðran Jónsson prestur á Reykhólum (1502) 612.
- Koðransson: Guðmundr, Gunnar, Jón, Ólafur.
- kol: kolabrenna 441. — kolagerð 806. — kolviðarhögg 76.
- Kolbeinn Andrésson lögréttumaðr (1504) 692, 703.
- Kolbeinn Bjarnarson í Árneshöfði (1501) 568.
- Kolbeinn Hjalmsón bartskeri á Hólum (1607) 607.
- Kolbeinn Jónsson í Dölum og á Mýrunum (1494—1496) 209, 226, 289.
- Kolbeinn Oddason nyrðra (1500—1506) 531.
- Kolbeinn Pétursson í Ási í Holtum (c. 1397) 41.
- Kolbeinn Þórðarson vestra (1499) 439—440.
- Kolbeinn Þorleifsson frá Reykhólum (1384) 6.
- Kolbeinsey í Þjórsá 788.
- Kolbeinsskor í Vogum 299, 337.
- Kolbeinsson: Eyjólfur, Guðmundr, Jón, Oddi, Ólafur, Þorsteinn.
- Kolbeinsstaðir í Hnappadalssýslu 134, 135, 157, 224, 484.
- Koldingborg 11.
- Kolfreyjustaðir í Fáskrúðsfirði 30, 686, 687.
- Kolgrafarhöll í Grímsnesi 457.
- Kollabúðir í Reykhólasveit 567.
- Kollabær í Fljótshlíð 316.
- Kolladóttir: Ingileif.
- Kollafjörður í Barðastrandarsýslu 77.
- Kollafjörður í Kjalarnessþingi 189.
- Kollafjörður í Strandarsýslu 5, 72, 73, 206, 219, 262, 294, 402, 468—469, 521, 587.
- Kollason: Guðmundr, Jón, Nikulás.
- Kollgrímr Koðransson prestur á Valþjófsstað, officialis í Austfjörðum og .síðar ábóti í Þykkvabæ (1492—1504) 123, 172, 182, 269, 491, 698, 714, 716.
- Kollgrímsson: Steingrímur.
- Kolli Magnússon lögréttumaðr í Heganessþingi (1500) 487—489.
- Kollsa við Hrutafjörð 194.
- Kollstaðir á Völlum 233, 716.
- Kolslækr í Hálsasveit 3.
- Kolsson: Sigurður.
- Kolstaðir í Miðdölum 67.
- komentubræðr (= conventubræðr) 204.
- kommon, sjá kirkja.
- Konráðsson: Gísli, Steinmóðr.
- konungr, kongr 4, 9, 11, 12, 30, 50, 89, 92, 93, 94, 95, 96, 100, 102, 137, 138, 140, 141, 173, 174, 176, 190, 191, 203, 208, 209, 110, 212, 213, 216, 217, 226, 229, 249, 259, 266, 267, 293, 301, 302, 314, 315, 318, 319, 322, 347, 349, 351, 354, 361, 363, 364, 378, 379, 383, 391, 392, 407, 408, 428, 449, 436, 440, 443, 471, 479, 482, 484, 493, 494, 499, 501, 506, 507, 531, 534, 540, 541, 546, 547, 548, 564, 565, 567, 569, 571, 572, 573, 575, 576, 594, 595, 597, 602, 605, 608, 609, 631, 632, 633, 634, 635, 644, 645, 647, 651, 660, 672, 674.

- 675, 676, 682, 684, 685, 688, 693, 694, 696, 697, 701, 702, 707, 708, 720, 722, 723, 727, 728, 729, 734, 741, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 755, 756, 757, 763, 765, 774, 775, 777, 786, 789, 790, 791, 792, 801, 802, 809, 813. — kongsins bréf, konungsbréf 542, 608, 657, 660. — kongsins lás 522. — kongsins miskunn 389, 802. — kongsins réttir 97, 343, 479. — kongsins réttir og landsins lög 7. — kongsins sekt 729. — kongsins sakeyrir 728, 765, 802. — konungsins stefna 786. — kongsins sýsla og umboð 98, 160, 174, 180, 210, 211, 248, 281, 289, 290, 291, 292, 300, 348, 350, 383, 480, 485, 531, 595, 634, 644, 645, 672, 674, 675, 682, 696, 697, 727, 741, 764, 789, 791. — kongsins vernd og forsvar 190. — konglegri friðr 363. — kongleg majestet 384. — kongdómr 7, 89, 94, 97, 107, 140, 141, 228, 315, 322, 323, 361, 389, 391, 444, 507, 522, 532, 576, 632, 644, 673, 675, 696, 697, 702, 725, 752, 753, 801, 811. — konglegt vald, kongsins vald 266, 428, 507, 530, 576, 631.
- Kongursey fyrir Skarðsströnd 73.
- kopar 738. — koparhjálmur, — kaleikr, — kross, — pípur, — stíkur, sjá kirkja.
- Kópaleykir í Reykholtssdal 737.
- Kópavík við Arnarfjörð 278—279.
- Kopnehaffn, sjá Kaupmannahöfn.
- koppaflotar 638.
- kórbjalla, kórkápa sjá kirkja.
- Korkudalsvatn á Langanesströndum 17.
- kórmaðr 669.
- korngarðr 455.
- Kort Jónsson á Rosmhvalanesi (1749) 53.
- kostnaðr 7, 157, 180, 332, 408, 409, 554, 558, 683, 684.
- kostr (matr, réttir) 8, 9, 18, 26, 58, 76, 116, 145, 157, 159, 179, 216, 246, 331, 332, 334, 437, 447, 473, 474, 481, 509, 512, 610, 619, 746. — sjá harðr fiskr. — sauðir að öllu, nema magálum, ganglimir af nauti, hryggr af nauti (uxa), limr af uxa, síða af nauti (uxasiða) 746. — Sbr. og sjá hveitibrauð, mata, mjöl, osttollar, rengi, ryklingr, skreið, skyr, slátr, smjörskaka.
- kostrar 639. Sbr. búsgagn.
- kot 16, 17, 18, 19, 20, 24, 30, 762, 763.
- Kotvöllr í Hvolhrepp 269—270.
- Kráksson: Jón.
- Kringla í Miðdölum 67.
- Kristallr Arnbjarnarson á Langanesströndum (1496) 310.
- Kristlé 197.
- Kristín Björnsdóttir Jórsalafara, Einarssonar (Vatnsfjarðar-Kristín, d. 1458) 462, 571—572, 720, 776—777, 782, 784.
- Kristín Eiríksdóttir kona Páls Marteínssonar á Eiðum (c.1700) 385.
- Kristín Guðnadóttir, Oddssonar,

- kona Jóns sýslumanns Ásgeirssonar (1492—1506; enn á lífi 1506) 239, 764—765.
- Kristín Jónsdóttir í Skaptafellsþingi (d. fyrir 1499) 432.
- Kristín Jörundardóttir kona Runólfs Jónssonar (1496—1504) 310—311, 699.
- Kristín Sumarliðadóttir, Loptssonar, kona Jóns dans Björnssonar á Eyri í Arnarfirði (1499—1503) 425—427, 553—554, 595, 653—655.
- Kristín Þórarinsdóttir í Skaptafellsþingi (1499) 432—433.
- Kristín Þorsteinsdóttir, Ólafssonar, á Ökrum í Blönduhlíð (Akra-Kristín; d. 1490) 223, 633—634.
- kristindómr (kristinn dómr) 86, 168.
- Kristinréttir 154, 168, 246, 247, 326, 328, 330, 352, 353, 358, 413, 429, 515, 539, 556, 563, 669, 720, 780.
- Kristján Dana og Norðmanna-
konungur hinn fyrsti (d. 1481)
9, 11, 259, 428, 443—444,
493—494, 506—507, 564,
575—576, 693.
- Kristján Dana og Norðmanna
konungur hinn annar (d. 1559)
607.
- Kristján Müller amtmaðr (d.
1720) 53.
- kristnar sálir 243.
- Kristnes í Eyjafirði 162.
- Kristophor Gottorp, sjá Jóhann.
- Kristophor konungur af Beiru
(d. 1447) 9, 12.
- Kristskirkja í Þrándheimi 473.
- Kristallkneski 233.
- krókar 638, 740. Sbr. búsgagn.
- Krókar, Krókr, í Norðrárdal 63,
743.
- Krókr á Landi 375.
- Króksfjarðarnes í Geiradal 288.
- Króksfjörðr í Barðastrandar-
sýslu 402, 529, 599, 724,
741.
- krókstika, sjá kirkja.
- Kroppstaðir í Bolungarvík 244.
- kross 344. — kostulegr kross
304. Sjá kirkja.
- Kross á Akranesi 743.
- Kross í Haukadal 459.
- Kross í Landeyjum 252, 311—
312, 483—484, 609.
- Kross í Mjóafirði eystra 393.
- Kross í Skagafirði 463.
- Kross á Skarðsströnd 138—139,
244.
- Krossanes í Kræklingahlíð 147—
148, 524—525, 647.
- Krossanes á Vatnsnesi 720, 757
—758.
- Krossbær í Hornafirði 36, 432.
- krossgötur 463.
- Krossholt í Hnappadalssýslu,
285, 615, 617, 745.
- krossmessa (crucismessa) 478,
489. — á haust 133, 141, 223,
435, 514, 582, 611, 612, 722.
— á vor 115, 173, 176, 294,
380, 555, 568, 598, 687.
- Krossnes á Mýrum 473, 745.
- Krossnes í Norðfirði 505—506,
650.
- Krakuv, sjá Hans.
- krúna, króna 9, 10, 12, 378,
493, 564, 702, 748, 750, 751,
786.

- Krvchvgh, sjá Hans.
- Kryddhóll í Skagafirði 87, 88, 192.
- Krýsivík í Gullbringusýslu 46, 324.
- Kræklingahlöð í Eyjafirði 147, 148, 524, 532, 613, 614, 681, 686, 771, 772.
- kúfar 639. Sbr. búsgagn.
- kufismaðr 669.
- kúgildi 2, 3, 5, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 31, 32, 33, 35, 38, 40, 41, 44, 45, 46, 47, 50, 51, 52, 54, 55, 57, 58, 60, 61, 62, 63, 65, 66, 67, 69, 70, 73, 74, 76, 77, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 88, 100, 102, 103, 109, 116, 117, 118, 132, 133, 134, 135, 139, 142, 144, 145, 148, 150, 154, 157, 162, 166, 177, 179, 184, 185, 186, 189, 195, 196, 198, 200, 206, 209, 211, 233, 237, 244, 245, 254, 255, 257, 262, 281, 282, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 293, 298, 312, 331, 333, 354, 355, 361, 362, 399, 375, 376, 377, 380, 395, 399, 416, 432, 437, 442, 447, 448, 450, 456, 459, 460, 473, 475, 506, 519, 544, 547, 551, 552, 561, 569, 580, 581, 583, 586, 588, 590, 601, 602, 603, 610, 623, 629, 633, 637, 640, 649, 658, 664, 667, 673, 677, 681, 682, 684, 690, 691, 700, 712, 714, 715, 721, 724, 725, 726, 732, 733, 736, 737, 738, 743, 744, 745, 748, 754, 757, 758, 762, 766, 768, 778, 779, 785, 796, 797, 798, 806, 812. — friðvirð kúgildi 244. — kúgildahald 600, 767. — kúgildisleigur 724.
- kúgun 430.
- kúriel 344.
- kútr 742. — tveggja tunna kútr 742.
- kvengildir ómagi 1.
- Kvengrjót (= Kverngrjót, Sturl. I, 60) í Saurbæ 288.
- kvenleg náttúra 239.
- kvenmaðr 9.
- Kvennabrekka í Náhlið 67, 68, 125, 126, 156, 588, 759.
- kvennafar 13.
- Kvinnagiptingar (bálkr í Jónsbók) 658.
- Kvinnahvoll á Sarðsströnd 244.
- kver gamalt 17.
- Kvíá í Örfæfum 714—715.
- kvíar 455.
- Kvíar í Norðrárdal 64, 743, 768, 778.
- kvíga, sjá nautpening.
- Kvigindisdalur á Mýrum 65.
- Kvigindisfjörðr í Gufudalssveit 78.
- kvikfé 685.
- kvinna (kona, eiginkona) 11, 94, 106, 189, 206, 252, 266, 369, 419, 426, 431, 462, 468, 490, 513, 544, 549, 554, 565, 571, 582, 591, 595, 636, 656, 660, 699, 728, 757, 758, 770, 791, 792.
- Kvislarhóll á Tjörnesi 721—722.
- kvittan, kvittancia 68, 76, 94, 110, 111, 131, 293, 506, 577, 582, 593, 644, 699, 751, 773. — kvittunarbréf 99, 112, 113, 135, 141, 165, 173, 186, 232, 262, 278, 308, 344, 355, 373, 374, 394, 418, 424, 431, 470, 577, 590, 594, 677, 678, 696, 719, 741, 761, 796, 797, 804.

kvittr 414.

kvonarmundr 99, 206, 469.

kvotra 184.

kyndilmessa 98, 160, 250, 326, 327, 332, 333. — Sbr. kerta-messa.

kýr, sjá nautpeningr. — kýr-húðir 736.

Kæi fan Ánifell (Kæi fan Ane-fellð, Kieghe van Aneffelde, Keyæ wan Alefeldæ, Keye van Aleveldhe, Heinfull) greifi, hirðstjóri og höfuðsmaðr á Ís-landi (1501—1505; dæmdir frá hirðstjórn 1505) 575, 644—645, 696—697, 701—702, 717—718, 752, 786—787.

kæmeistari 799.

kærur, kærumál 105, 123, 191, 192, 480, 487, 531, 634, 810.

Köldukinn í Dölum 220, 588.

Köldukinn í Holtum 788.

Köpnehaffn, sjá Kaupmanna-höfn.

köstr fertugr 455.

Lágafell í Landeyjum 252—253.

Lágafell í Miklaholtshrepp 14.

lágasöngvabók, sjá kirkja.

lamb, sjá sauðpening.

Lambastaðir á Seltjarnarnesi 458.

Lambey fyrir Fellsströnd 135, 201, 202.

Lambhagi í Gufudalsveit 77.

lán 661, 718.

Lambertus biskup 312, 516, 613.

land (= Ísland) 10, 12, 13, 190, 266, 267, 290, 322, 369, 390, 429, 436, 443, 444, 497, 503, 504, 536, 538, 539, 540, 563,

626, 786, 801. — landaurar 322. — landsfólkið 13. — landslög 103, 190, 346, 368, 379, 429, 435, 495, 534, 538, 576, 596, 597, 658, 683. — landslagabók 115, 259, 267, 348, 363, 436, 444, 532, 547, 563, 607, 633, 673, 674, 683, 688—689, 728, 764. — lands-lagaréttr 398. — landsins nauðsynjar 322, 566. — lands-ins réttr 323, 436, 566, 573. — landsvist 363, 389, 390, 407, 448, 751, 753, 802. — landsvistarbréf 212, 213, 407, 748. — landsvistargjöf 632, 633.

land (terra) 39, 53, 56, 73, 80, 337, 559.

land (= jörð, prædium) 1, 23, 62, 63, 67, 68, 70, 257, 346, 348, 353, 364, 623, 658. — landabrigði 393, 660. — landamerki, landamerkjabréf (-skrá) 7, 8, 14, 17, 59, 87, 165, 170, 194, 196, 213, 214, 215, 236, 299, 308, 309, 324, 325, 457, 458, 462, 463, 522, 523, 620, 621, 622, 623, 624, 651, 652, 656, 671, 719, 720, 729, 732, 747, 748. — landastefna 5, 622. — landasöl 112, 113. — landbúi 113, 114, 153, 321. — landeigandi 4, 684, 785. — landeign, landareign 17, 164, 220, 458, 465, 466, 559, 652, 799. — landeignar-ítala 164, 191. — landgögn 237. — landsdrottinn 725, 726, 727, 785. — landseti 152, 153, 710. — landsnytjar

- 1, 304, 399, 607. — land-
skyld, landskylda 88, 101,
102, 103, 125, 282, 347, 516,
519, 602, 603, 612, 637, 644,
673, 682, 683, 684, 685, 695,
696, 710, 712, 724, 737, 743,
766, 771. — landskyldarhald
682.
- Land(ið) í Rangárþingi 333,
334, 376, 514. — Landmanna-
hreppr 333, 455.
- Landbrotskeldur í Melasveit 59.
- Landeyjar í Rangarþingi 39,
40, 252, 253, 311, 312, 484,
507, 508, 609.
- Landsbókasafn(ið) í Reykjavík
9, 15, 17, 38, 40, 62, 65,
67, 68, 69, 70, 72, 73, 79,
80, 82, 83, 84, 85, 92, 156,
190, 198, 208, 217, 218, 264,
273, 321, 331, 359, 388, 434,
442, 457, 460, 470, 479, 495,
496, 499, 500, 501, 502, 504,
517, 543, 546, 553, 554, 569,
574, 608, 672, 791, 803, 814.
- Landsskjalasafn(ið) í Reykjavík
1, 2, 4, 5, 6, 7, 12, 52, 69,
156, 184, 185, 211, 216, 224,
331, 332, 416, 417, 465, 469,
511, 612, 566, 581, 639, 680,
686, 690, 713, 719, 725, 739,
762, 773, 777, 778, 791, 799,
812.
- Landvarnarnes í Andakíl 60.
- Langá á Mýrum 745.
- Langabrekkur í Saurbæ 309.
- Langadalr í Húnavatnsþingi 105,
210, 211, 212, 326, 330, 413,
414, 603, 659, 773, 774.
- Langadalr í Ísafjarðarsýslu 71,
88, 130, 252, 277, 278, 430,
433, 590, 592, 597, 613, 636,
637, 638, 639, 674, 685, 765.
- Langadalr á Skógarströnd 66.
- langafasta 1, 33, 50, 51, 57, 70,
100, 105, 109, 255, 289, 446,
552, 738.
- Langanes í Arnarfirði 248, 281,
383, 402, 479, 480, 518, 546,
594, 595, 644, 645, 672, 674,
675, 676, 682, 722, 763, 764.
- Langanes í Þingeyjarþingi 215,
734, 766.
- Langaréttarbót (1450) 443.
- Langavatnsadalr í Mýrasýslu 64.
- Langey fyrir Skarðsströnd 73,
244. — Langeyjarnes 244,
759.
- langfedgæign 223.
- Langholt í Flóa 152, 622- 623.
- Langholt á Kjalarnesi 53.
- Langholt í Skagafirði 463.
- Langholt í Öxarfirði 465.
- langrækni 239.
- lár 664.
- lás 287, 378, 736, 746.
- Látr í Aðalvík 84, 371, 416,
528-529, 590, 741.
- Látr í Vatnsfjarðarsveit 444.
- laufahnappar 344.
- Laufás við Eyjaþjörð 164, 529.
- Laufatungur í Fellshverfi 452.
- Laugaból í Ísafirði 83.
- Laugaland í Hörgárdal 162,
202.
- laugar 729.
- Laugar í Hvammssveit 69, 70.
- Laugar í Reykjadal 229.
- Laugarbrekka undir Jökli 5.
- laugardagr 3, 12, 57, 118, 126,
127, 129, 143, 149, 165, 167,
173, 174, 181, 204, 205, 208,

- 215, 222, 225, 252, 255, 256,
258, 269, 299, 305, 340, 354,
379, 380, 381, 386, 388, 392,
404, 424, 431, 438, 447, 476,
477, 490, 492, 520, 543, 546,
551, 585, 587, 588, 615, 620,
631, 633, 641, 642, 648, 655,
675, 678, 700, 701, 731, 733,
757, 758, 790, 791, 803,
805. — laugardagskvöld,
laugarkvöld 113, 114, 118,
119, 246, 447.
- Laugardalr(inn) í Árnessþingi
324, 357, 604.
- Laugardalr í Tálknafirði 251,
281, 286, 699—701, 722—
723, 795—796.
- Laugarnes með Sundum 49, 50,
52.
- Laugarvatn í Laugardal 324—
325, 754.
- laungetnir synir 246.
- launráð 94.
- launung 93, 94, 95.
- Laurenciusbás á Reykjanesi
syðra 53.
- Laurencius líkneski sjá kirkja.
- Laurencius píslarvott, Laurencius-
messu 17, 27, 28, 40, 59,
61, 79, 83, 127, 171, 192,
199, 305, 306, 396, 432, 434,
578, 581, 590, 719, 739.
- Laurencius skript, sjá kirkja.
- Lauritz Gottrúp lögmaðr (d.
1721) 461.
- lausafé, lausagóz, lausir aurar,
lausir peningar 120, 121, 123,
150, 161, 166, 176, 179, 188,
189, 197, 231, 236, 244, 245,
253, 254, 256, 257, 272, 273,
298, 301, 311, 317, 318, 327,
343, 348, 352, 353, 358, 364,
370, 392, 395, 400, 416, 419,
424, 471, 473, 495, 513, 529,
560, 585, 602, 635, 647, 648,
650, 661, 676, 704, 705, 719,
747, 756, 758, 768, 805.
- lausamenn 726.
- lausn (aflausn) 91, 107, 108,
111, 115, 120, 168, 169, 383,
418, 428, 439, 489, 509,
510, 626, 631, 632, 767, 781,
782, 784.
- lausn (jarða) 122, 230, 421.
- lausnari 233, 703.
- Lávík¹⁾ í Eyrarsveit 244.
- lax 50, 93, 94, 95. — laxveiði
60, 64.
- Laxá í Kjós 56.
- Laxá í Leirársveit 58.
- Laxárdalr í Dalasýslu 104, 123,
124, 125, 143, 176, 209, 219,
226, 228, 292, 293, 635.
- Laxárdalr í Hegranessþingi 108,
109, 524.
- Laxárdalr í Húnavatnsþingi 326.
- Laxárdalr á Skagaströnd 298.
- Laxárdalr á Skógarströnd 184,
185.
- Laxárdalr í Þingeyjarþingi 800.
- Laxárholt á Mýrum 616.
- lectiur 1.
- leg, legstaðr 233, 243, 310, 415,
431, 472. — legkaup 49, 52,
258.
- legáti 378.
- legenda, sjá kirkja.
- legorð 797, 798.
- Leiðarhólmur í Miðdölum 126,

1) eða Lá. Vík. Sbr. Sýsl. II,
565 neðanmáls.

- 696, 760. — Leiðarhólmssamþykkt (1513) 541, 542.
- Leiðir á Fróðastöðum (1504) 743.
- leiga, leigur 18, 88, 101, 102, 124, 282, 466, 516, 519, 637, 657, 658, 673, 695, 712, 737, 743, 744, 745, 763, 764, 766, 797, 811. — leiguburðr 779.
- leigujörð 101, 103, 104, 811. — leiguliði 101, 104, 143, 725, 726, 785. leiguliðagögn 466. — leigumáli 152, 153, 711. — leigupeningar 726. — leigustaðir 184.
- leikmenn 89, 100, 107, 109, 116, 133, 139, 143, 149, 150, 151, 166, 168, 197, 198, 215, 263, 275, 278, 295, 297, 356, 385—386, 422, 438, 449, 516, 567, 568, 606, 611, 612, 641, 655, 656, 714, 762, 776. — leikmannadómr 105, 106.
- Leirá í Leirárssveit 56, 58, 620. — Leirársveit 58.
- Leirmúli í Döllum 67.
- Leirubakki á Landi 376.
- Leiti í Vestmannaeyjum, sjá Ofanleiti.
- lektari, sjá kirkja.
- lén 749. — lénsmaðr 323, 444.
- Lenarðr fögeti (veginn 1502) 626.
- lendr maðr 675, 728.
- Leonardus (Lionardus) 283, 624.
- lérept 13, 179, 185, 201, 304, 332, 344, 394, 459, 724, 742. — bleikt lérept 724. — tvíbreitt lérept 304, 332.
- les (= lestr) 714, 715.
- lesbók, sjá kirkja.
- lest (Ískipi) 13, 417, 717, 718, 736.
- lestaferð 296.
- létorfnarista 71,
- leyfisbréf 130, 428, 429, 491, 493, 530.
- Leysingjastaðir í Hvammssveit 69, 70.
- licencia 181.
- líflát 363.
- lík 616. — líkakrákr, sjá kirkja.
- líkamleg lostasemi 239. — líkamsmunuð 239. — líkamleg refst 596. — líkamleg sambúð 421, 422.
- líkneski, sjá kirkja.
- lindi 344. — lindaslitr 639.
- líndúkr 156, 639, 742, 745, 746. — hringofnun 287.
- línlök 746.
- Lítlagröf á Mýrum 743.
- Lítlahérað (= Örafi) í Skaptafellsþingi 37.
- Lítlahlíð á Barðaströnd 402.
- Lítlaskarð í Stafholtstungum 743.
- ljár, ljáir 287, 665, 736, 739, 745, 746. — ljáspík 42. — ljáþjóbrott 739.
- Ljárskógar í Laxárdal í Dalasýslu 76, 101, 104, 141, 143, 176, 218, 219, 226, 228, 293, 300, 302, 635.
- ljóðmaðr 669.
- Ljósavatnsskarð í Þingeyjarþingi 628, 629.
- ljósimaðr 669.
- ljóspípur, sjá kirkja.
- ljóstollar, sjá lýsitollar.
- Ljóta.staðir í Hrútafirði 85.
- Ljótr, vandamaðr Páls Brandsónar (1494) 233.
- Ljótr Ormsson vestra (1481—

- 1492) 125—126.
 Ljotr Þorleifsson í Húnavatns-
 þingi (1492) 104.
 Ljótsson: Arngrímr.
 ljúgvitni 228.
 lóðir 495, 497.
 Loðmundarfjörðr í Austfjörðum
 23, 369.
 Loðvík fylgjari Diðreks Pinings
 (1484) 13.
 Loðvíksson: Þorsteinn.
 lófatak 322, 573.
 lofun 103, 147. — lofunarbréf
 158.
 Logadóttir: Herdís.
 Loginrá (bók) 75, sjá kirkja.
 Lómatjörn í Viðvíkrsveit 463.
 Lón(ið) í Austr-Skaptafellspingi
 286.
 Lónafjörðr á Ströndum 84.
 Lónós í Öxarfirði 465, 467.
 Lónsheiði milli Múlaþings og
 Skaptafellspings 15.
 Loptr Bjarnason eystra (1497)
 345.
 Loptr Eyjólfsson lögréttumaðr
 (1492—1502) 392, 612.
 Loptr Filippusson, Sigurðssonar,
 prestur í Gufudal og Selárdal
 (1492—1505) 123, 250, 279,
 796, 799.
 Loptr Ormsson, Loftssonar,
 riddari (d. 1476) 125—126,
 284, 341, 678.
 Loptr Snorrason syðra (1495)
 272, 295.
 Loptsdóttir: Ólöf, Sophia
 Loftsson: Bøðvar, Eiríkr, Guð-
 laugr, Guðmundr, Pétr, Step-
 hán.
 Loftstaðir í Flóa 454, 455.
 Lorencius, sjá Laurencius.
 Lucas, sjá Lúkas.
 Luciudagr (Lucia virgo) 408
 531.
 Luciuhöfði í Hrunamannahrepp,
 44.
 Lúkas Guðmundarson vestra
 (1384) 6.
 Lúkas guðspjallamaðr, Lúkas-
 dagr 280, 375, 610. — Lúka-
 sliksneski, sjá kirkja.
 Lúdarbrekka í Bárðardal 681,
 686.
 Lúdarreykjadalr í Borgarfirði
 11, 61, 140, 160, 161, 171,
 172, 182, 301, 354, 355, 524,
 590.
 Lúndr í Lúdarreykjadal 10,
 11, 61, 161, 171—172, 182,
 354—355, 399, 590.
 Lúndún(aborg) á Englandi 13,
 374.
 lúsmaðr 669.
 Lvrrencius, sjá Laurencius.
 Lybika á Þjóðverjalandi 13.
 lydelse 12.
 lýðmaðr 669.
 lygi 239.
 lýriti 525. — lýrittarsíðr, meiri
 og minni 103, 111, 114, 271,
 353, 368, 485, 764, 810.
 lýsing (til hjónabands) 328, 413,
 605.
 lýsing 129, 130, 164, 222, 257,
 261, 269, 308, 397, 457, 486,
 491, 652, 654, 689.
 lýsitollar, ljóstollar 3, 19, 26,
 36, 44, 50, 52, 56, 58, 61, 63,
 68, 70, 76, 169, 198, 288,
 335, 446, 452, 467, 512, 610,
 616, 617, 737.

- Lýtingr Ingimundarson syðra (1502) 593.
- Lýtingsstaðir í Tungusveit 524. læging, vanhenta og tjón 113.
- Lækjamót í Viðidal 506, 613—614, 641—642, 649—650, 704—705, 772—773.
- Lækjardalr í Öxarfirði 312—313, 400.
- lækr 57, 59, 198, 447, 461, 463, 621, 656, 671. — lækjarós 53. — lækarsytra 309.
- Lækr (= Brianslækr) 286.
- lærðir menn 207, 208, 372, 393, 556, 594, 595. — lærðir og leikir 109, 138, 172, 179, 205, 277, 293, 314, 324, 414, 440, 605, 612, 673, 782.
- lærdómr 235, 619.
- lærifeðr heilagrar kristni 669.
- löß 287, 638, 739.
- lög 6, 10, 11, 57, 88, 93, 94, 95, 96, 97, 101, 102, 103, 104, 106, 110, 114, 116, 117, 121, 127, 141, 144, 145, 146, 148, 151, 157, 159, 162, 174, 175, 177, 178, 181, 185, 188, 189, 190, 191, 193, 196, 197, 211, 215, 218, 225, 227, 228, 229, 237, 246, 247, 249, 253, 254, 255, 257, 261, 266, 267, 268, 270, 272, 277, 280, 292, 293, 298, 301, 304, 306, 311, 313, 315, 316, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 328, 332, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 353, 354, 358, 367, 368, 369, 381, 382, 389, 390, 394, 395, 398, 399, 400, 402, 411, 412, 417, 420, 421, 422, 426, 428, 429, 433, 435, 436, 440, 470, 477, 478, 482, 483, 484, 495, 503, 504, 508, 513, 515, 517, 519, 522, 524, 525, 528, 530, 534, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 554, 556, 560, 561, 563, 564, 565, 566, 571, 572, 573, 575, 578, 581, 587, 588, 591, 595, 596, 599, 601, 602, 605, 607, 611, 614, 620, 623, 625, 629, 631, 632, 635, 636, 641, 645, 649, 655, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 673, 677, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 689, 690, 691, 693, 697, 699, 706, 707, 708, 709, 715, 716, 720, 722, 728, 731, 732, 733, 734, 735, 752, 753, 762, 769, 770, 772, 775, 779, 780, 783, 785, 789, 790, 805, 806. — landsins lög og réttir 7, 266. — lagaávöxtr 601, 712, 779. — lagabeidsla 265. — lagaboð 174, 209. — lagaboðsbref 439, 440. — lagadómr 249, 265, 659, 660. — lagafrelsi 169, 812. — lagahald 607. — lagaheimild 661. — lagaleysi, lögleysur 322, 566. — lagamál 268, 436, 660. — lagarefsing 596. — lagarípting 6, 88, 121, 146, 148, 151, 157, 162, 177, 185, 188, 189, 196, 197, 225, 237, 253, 254, 255, 272, 280, 298, 304, 306, 311, 316, 318, 321, 326, 332, 346, 347, 367, 394, 395, 399, 400, 411, 417, 420, 421, 422, 484, 508, 517, 525, 528, 559, 552, 561, 581, 586, 588, 611, 614, 620, 623, 629, 636, 649, 663, 677, 680, 681, 686, 690, 715, 716, 720, 722, 732, 733, 762, 806. — lagaskipan 392, 393. — laga-

- skipti 183, 225, 261, 558. —
 lagasókn 343, 596, 662. —
 lagastefna 174, 808. — laga-
 tilkall 700, 701. — lagaúr-
 skurðr 113, 353, 386, 398,
 435, 494, 530, 566, 616, 622,
 633, 652, 661, 689, 706, 709,
 785. — lagavitni 226, 249,
 292, 297, 351, 353, 363, 597,
 602, 652, 684. — lögarfi 256,
 315, 348, 367, 368, 477, 543.
 — lögaurar 685. — lögbók
 7, 103, 127, 139, 223, 225,
 247, 267, 274, 322, 330, 347,
 386, 429, 435, 436, 443, 444,
 497, 515, 532, 539, 563, 620,
 623, 631, 660, 689, 720, 801,
 802. — lögbók með réttarbót-
 um, kristinrétti og hirðsiðum
 154. — lögbrot, lagabrot 319,
 723, 783. — löggjafir 246,
 326, 327, 478, 520, 521, 586,
 587, 591, 653, 719, 720, 755,
 756, 758, 808. — lögheimili
 226, 227, 809. — löghelgir
 (messu-) dagar 54, 57, 119. —
 lögskil 520. — lögskyldur
 (-skyldir) 310, 354, 683.
 lögmaðr, lögmenn 4, 11, 15, 16,
 49, 53, 59, 60, 62, 64, 65,
 104, 120, 122, 123, 147, 156,
 184, 185, 190, 191, 217, 218,
 223, 229, 247, 264, 265, 266,
 268, 269, 270, 271, 273, 274,
 279, 302, 315, 317, 321, 322,
 353, 558, 359, 360, 363, 364,
 367, 368, 388, 389, 391, 392,
 397, 398, 408, 414, 418, 425,
 426, 427, 428, 429, 430, 434,
 436, 443, 444, 470, 471,
 477, 482, 485, 492, 493, 497,
 500, 502, 503, 504, 505, 506,
 522, 533, 534, 537, 538, 542,
 561, 562, 566, 569, 570, 572,
 573, 574, 575, 576, 582, 584,
 596, 606, 607, 608, 613, 614,
 620, 621, 622, 623, 624, 627
 631, 632, 634, 635, 636, 640,
 641, 642, 643, 646, 648, 649,
 650, 651, 652, 656, 657, 658,
 661, 662, 677, 679, 688, 689,
 692, 702, 703, 704, 705, 706,
 707, 708, 709, 710, 711, 713,
 734, 735, 750, 752, 756, 772,
 773, 775, 785, 789, 792, 797,
 800, 801, 802, 807, 810,
 813, 814. — lögmansdæmi
 565.
 Lögmansshlið i Kræklingahlíð
 148, 613 — 614, 647, 686,
 771—773.
 lögrétta 274, 368, 481, 498, 504,
 508, 574, 575, 675, 679, 707.
 — lögréttumenn 5, 107, 138,
 302, 315, 321, 324, 349, 360,
 384, 443, 470, 471, 485, 497,
 503, 522, 531, 551, 574, 576,
 582, 584, 595, 608, 621, 632,
 641, 679, 689, 692, 707, 709,
 710, 756, 785, 801, 802.
 Lönguhlíð i Hörgárdal 236—
 237.
 Löng(u)vík i Bitru 85, 815.
 Málhlíð, sjá Máfahlíð.
 Maawahlíð, sjá Máfahlíð.
 Máfahlíð milli Ennis og Hófa
 244, 286, 416—417, 639—
 640, 713.
 Magnús Árnason syðra (1493)
 189.
 Magnús Árnason i Eyjafirði

- (1495--1505) 236—237, 264, 611, 614, 619, 721, 731, 762¹⁾.
 Magnús Bárðarson prestur í Hólabiskupsdæmi (1497) 372²⁾.
 Magnús Bárðarson prestur í Þverárþingi (1500 — 1503) 475, 617, 667.²⁾
 Magnús Bjarnarson nyrðra (1492) 100.
 Magnús Björnsson prestur á Kvinnabrekku (1410—1460) 156.
 Magnús Björnsson í Árneshöfði (1493—1500) 176, 356, 470.
 Magnús Einarsson stúdent á Jörfa í Haukadal (d. 1752) 87, 131, 165, 170, 223, 511, 747, 759.
 Magnús Erlendsson Eyjajarl (d. 1116), Magnúsdagur, Magnúskirkja, Magnúsmessa 57, 75, 76, 594, 595, 762. — Magnúslíkneski, Magnússkript, sjá kirkja.
 Magnús Eyjólfsson biskup í Skálholti (d. 1490) 9, 10, 11, 12, 110—112, 128—130, 135, 136, 205, 259, 284, 492, 494, 567, 678.
 Magnús Gíslason amtmaður (d. 1766) 53.
 Magnús Guðmundsson í Ísafjarðarsýslu (1500) 480.
 Magnús Guðmundsson í Þórshöfði (1504) 690.
 Magnús Guðmundsson prestur nyrðra (1502) 601.
 Magnús Guðmundsson í Árneshöfði (1636) 453, 454.
 Magnús Gunnlaugsson í Rangárþingi (1505) 756.
 Magnús Hákonarson lagabætur, Noregskonungur (d. 1280) 436, 605, 660.
 Magnús Haldórsson á Snæfellsnesi (1493—1499) 185, 332, 416.
 Magnús Haldórsson prestur nyrðra (1492—1493) 90, 137, 168, 173.
 Magnús Hallsson nyrðra. faðir Halls (1505) 789—790.
 Magnús Helgason lögréttumaður í Hegrannessþingi (1497—1506) 342, 531.
 Magnús Helgason á Þorgautsstöðum í Hvitársliðu (1504) 743.
 Magnús Hjaltason á Gljúfrá í Mýrasýslu (1504) 743.
 Magnús Jónsson í Þingeyjarþingi (1495—1502) 235, 419—420, 618, 620.
 Magnús Jónsson á Snæfellsnesi (1504) 690.
 Magnús Jónsson prestur í Einholti (d. 1514) 449—451.
 Magnús Jónsson lögmaður (d. 1694) 461.
 Magnús Ketilsson sýslumaður í Búðardal (d. 1803) 6, 264, 267, 571, 572.
 Magnús í Litluhröf á Mýrum (1504) 743.
 Magnús Magnússon lögréttumaður nyrðra (1493—1495) 164, 264.
 Magnús Magnússon í Rangár-

1) Þetta sýnist alt vera einn maður. 2) Kynni þó að vera einn maður.

- þingi „bróðir“ Einars Eyjólfssonar (1497—1500) 375, 377, 483—484.
- Magnús Magnússon sýslumaðr á Eyri í Seyðisfirði (d. 1704) 541, 760.
- Magnús Markússon prestur á Grenjaðarstað (d. 1733) 291, 415.
- Magnús prestur á Skorrastöðum (1493) 199.
- Magnús bóndi í Skál í Hornafirði 86.
- Magnús í Skógum í Hnappadalssýslu (1504) 745.
- Magnús Stephensen landshöfðingi 465.
- Magnús Vigfússon landseti Skálholtstaðar (1492) 152—153.
- Magnús Þórðarson í Þórsnessþingi (1500) 484.
- Magnús Þórðarson Skálholtsmaðr (1502) 627.
- Magnús Þorgrímsson prestur nyrðra (1493) 193, 197.
- Magnús Þorkelsson, Guðbjartssonar, bóndi á Grýtubakka og Svalbarði, lögréttumaðr (1493—1505) 164, 191, 264, 272, 273, 291, 295, 317, 366—367, 380—381, 415—416, 427, 502, 505, 631, 641, 704, 721, 730, 731, 732—733, 800, 808, 816.
- Magnús Þorláksson á Melum (á 12. öld) 59.
- Magnús Þórólfsson („biskups-son“; d. fyrir 1496) 289—290, 291—293.
- Magnús Þorsteinsson nyrðra (1497) 346.
- Magnús Þorvarðsson, Skálholtsmaðr (1502) 627.
- Magnúsdóttir: Haldóra, Helga, Margrét.
- Magnússon: Andrés, Ari, Árni, Benedikt, Björgólfr, Egill, Einar, Erlendr, Grímr, Guðmundr, Guðólf, Hákon, Haldór, Halli, Hallr, Helgi, Jón, Kolli, Magnús, Markús, Nikulás, Oddr, Ormr, Semingr, Sigmundur, Sigurðr, Sturla, Sveinn, Þorleifr, Þorsteinn, Þorvarðr.
- Máhlíð í Lundareykjadal 160—161.
- mak: fri og mak 13, 535.
- makt 12, 97, 112, 124, 125, 147, 159, 174, 273, 335, 348, 350, 381, 426, 471, 492, 503, 575, 576, 596, 606, 644, 645, 650, 660, 674, 697, 706, 718, 728, 734, 735, 752, 783.
- mál, máltíð 1. — málsverðr 8, 9.
- mál, málaferli 9, 90, 96, 102, 103, 119, 138, 153, 159, 229, 237, 238, 318, 389, 429, 439, 493, 503, 507, 522, 534, 653, 660—661, 679, 706, 707, 708.
- málakærslur, — kærur 112, 551, 584.
- málavöxtr 112, 802.
- máldagar, 1, 2, 3, 4, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50,

- 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57,
58, 59, 60, 61, 62, 63, 64,
65, 66, 67, 68, 69, 70, 71,
72, 73, 74, 75, 76, 77, 78,
79, 80, 81, 82, 83, 84, 85,
86, 132, 134, 135, 139, 140,
145, 150, 154, 198, 199, 200,
201, 202, 213, 214, 278, 286,
287, 288, 309, 324, 337, 338,
339, 340, 375, 415, 437, 441,
442, 446, 447, 448, 449, 451,
452, 453, 454, 456, 457, 459,
460, 461, 465, 467, 468, 537.
559, 590, 610, 612, 615, 616,
617, 628, 630, 665, 735, 737,
754, 793, 794, 795, 796, 800.
— máldagabók 1, 4, 5, 15,
16, 49, 52, 85, 447, 448,
449, 455, 456, 457, 459, 465,
467, 610, 624, 735, 737, 739,
803, 812. — gamalt máldaga-
kver 442. — máldagasafn 62,
65, 79, 80, 85. — máldaga-
skrá 62.
máldrykkja 157.
málefni heilagrar kirkju 105,
106.
Málfrjör Torfadóttir, Arasonar,
kona Finnboga lögmans
(1494) 223—224.
máli(konu) 184, 224, 261, 300,
301, 354 355, 369, 480, 591,
719, 720, 757, 758. — mála-
kona 719.
málmar 201. — sjá argentum,
ásmundar, blýfat, brotasilfr,
eirskál, fingrgull, gull, gyllini,
gyltir hlutir, járn kopar, silfr,
tin, tint.
málnyta 60, 62, 77, 80, 84,
116, 132, 133, 142, 144, 148,
157, 162, 166, 177, 189, 209,
211, 254, 255, 282, 298, 361,
362, 369, 375, 376, 395, 399,
400, 437, 455, 461, 475, 544,
561, 586, 588, 623, 629, 633,
637, 649, 682, 684, 690, 691,
712, 714, 715, 721, 724, 728,
732, 733, 738, 748, 757, 758,
768, 778, 796, 798, 806.
málsmjólk 77, 140. — máls-
mjólkrostr 139.
malt 304, 332, 362, 394, 802 —
maltkvern 638, 639.
Mánalækr í Reykjadal norðr
164, 191, 733.
Mánaskál á Skagaströnd 298,
373—374.
mandat 9.
manngjöld 358.
mannlegt eðli 534.
manuskafi 631, 632, 633.
mannslag 172, 210, 213, 305,
361, 377, 626, 631, 632, 789,
790.
manntal 334, 335.
manskæri, 740.
mánudagr 11, 87, 92, 101, 104,
106, 127, 141, 145, 146, 149,
151, 160, 164, 165, 174, 178,
180, 192, 197, 211, 219, 226,
227, 253, 275, 291, 292, 294,
303, 309, 313, 329, 330, 347,
348, 385, 397, 400, 403, 406,
408, 409, 410, 411, 414, 420,
426, 428, 434—435, 478, 480,
484, 487, 507, 509, 527, 529,
532, 542, 561, 579, 604, 609,
621, 625, 643, 645, 646, 651,
653, 681, 691, 700, 701, 704,
713, 721, 729, 731, 735, 764,
767, 774.
Maratjörn, landamerki Núps í
Núpsdal 196.

Marcellinus et Petrus 346.

Mardarnúpr í Vatnsdal 318—
320, 354, 719.

margmælgí 239.

Margrét Bárðardóttir eystra
(1496) 320—321.

Margrét Eyjólfsdóttir, Arnfinns-
sonar, kona Hrafnis lögmanns
Brandssonar (1493) 163—
164.

Margrét Eyjólfsdóttir, mókolls
Magnússonar, kona Páls Jóns-
sonar (1469—1501) 421, 544.

Margrét Grímsdóttir í Rangár-
þingi (1504) 689.

Margrét (Margarita) mæðir hin
helga 718. — Margrétarlíkn-
eski, Margrétarskrípt, sjá
kirkja.

Margrét Jónsdóttir í Þingeyjar-
þingi (1495) 249—250.

Margrét Jónsdóttir, systir Step-
háns biskups, kona Þorvarðs
lögmanns Erlendssonar (1502—
1503) 628, 636.

Margrét Magnúsdóttir, kona
Stepháns Ögmundarsonar,
nyrðra (1493) 166¹⁾

Margrét Magnúsdóttir nyrðra
(1501) 557.¹⁾

Margrét Ólafsdóttir, Leptasonar,
kona Bjarna Ólasonar í
Hvassafelli (d. 1499) 438—
439.

Margrét Sturludóttir, Magnús-
sonar, kona Marteins Bjarna-
sonar (1495) 270—271.

Margrét Vigfúsdóttir, Hólms,
„hústrú“ Þorvarðs Leptason-

ar á Möðruvöllum í Eyjafirði
(enn á lífi 1482) 99, 339,
607.

Margrét Þórhallsdóttir á Hofi í
Öræfum, kona Þorsteins Halls-
sonar (enn á lífi 1488) 37.

Margrét Þorvarðsdóttir á Eið-
um 223.

Margrét Özurardóttir kona Ívars
Hólms (1375—1415) 51, 52,
54.

Margrétarskriður í Skorradal 54.

Maria drottning, mæðir, móðir
guðs, Maríukirkja 3, 4, 13, 20,
23, 26, 36, 37, 40, 42, 44, 47,
48, 54, 59, 60, 62, 64, 65, 67,
68, 69, 71, 72²⁾, 73, 76, 92, 131,
132, 133, 154, 162, 163, 164,
178, 198, 203, 219, 220, 222,
226, 233, 238, 242, 248,
253, 277, 283, 284, 299, 303,
308, 311, 312, 364, 365, 395,
398, 414, 431, 433, 434, 472,
485, 486, 505, 507, 512, 513,
525, 536, 538, 540, 546, 610,
629, 648, 655, 666, 675, 676,
678, 681, 701, 716, 721, 731,
737, 752, 793, 794, 795. —
Maríualtari, sjá kirkja. —
Maríumessur allar 57, 246,
669. — Maríumessa á langa-
föstu (bóðunardagr Maríu)
109, 225, 416, 669. — Maríu-
messa hin fyrri (15. Aug.) 1,
116, 221, 476, 789. — Maríu-
messa hin síðari (8. Sept.)
167, 221, 222, 371, 400, 430,
581, 724, 791, 797. — Maríu-
messa á vetr 326, 327. —
Maríumessa (= kertamessa,
kyndilmessa) 333, 681. — Sjá

1) Gæti hvortveggi verið
ein kona.

- assumpcio, nativitas, præsentacio, purificacio, visitacio
 Mariæ. — Mariupsaltari 246, 669. — Mariusaga, sjá kirkja.
 — Mariuskript, sjá kirkja.
- Maria Magdalena 719.
- Mariukirkja í Ósló 751, 786.
- Mariulikneski 472. Sjá kirkja.
- Markabrekkur í Grímsnesi 457.
- Marklækr á Fellsströnd 165, 748.
- Marklækr í Skagafirði 463.
- Markús (Árnason) prestur, ráðsmaður í Þverdal í Saurbæ (1492) 103.
- Markús guðspjallamaður 685.
- Markús Illugason nyrðra (1495—1500) 276, 531.
- Markús Magnússon í Árneshöfði (1502) 621.
- Markús Snæbjörnsson, Stepháns-sonar, sýslumaður í Vestmannaeyjum (f. 1626, d. 1697) 454.
- Markús Snæbjörnsson prestur í Flatey (d. 1787) 543.
- Markússon: Hemingr, Jón, Magnús, Steinn.
- Márstaðir í Vatnsdal 279—281, 768, 779.
- Marteinn Arnoddsson prentari á Hólum (d. 1747) 722.
- Marteinn Bjarnason, Marteinsonar (á lífi 1492; d. 1495 eða fyrri) 144, 270—271.
- Marteinn Einarsson biskup í Skálholti (d. 1576) 15, 39.
- Marteinn Einarsson prestur í Skálholtsbiskupsdæmi (1492) 106.
- Marteinn Gamlason, Marteinsonar, prófentumaður Munka-
 þverárklausurs (1493—1497) 178, 371—372.
- Marteinn (Martinus) biskup hinn helgi, Marteinsmessa 66, 146, 194, 233, 317, 440, 527, 625, 657, 714, 734, 805.
- Marteinn Jónsson í Húnavatnsþingi (1497—1505) 349, 602, 791.
- Marteinn Ólafsson eystra (1495) 257—258.
- Marteinn í Vogu á Mýrum (1504) 745.
- Marteinn Þorvarðsson nyrðra (1501—1503) 577—578.
- Marteinson: Bjarni, Játgeir, Jón, Ólafur.
- Marteinstunga í Holtum 636, 788.
- martyr 37, 83.
- Másgil í Svinadal í Dalasýslu 71.
- Mástaðir á Akranesi 56.
- mata 520. Sbr. kostur.
- matr, sjá kostur. — matborð 456. — matarkaup 116. — matreki 24.
- Mattheus guðspjallamaður, Mattheusmessa 134, 279, 403, 411, 438, 475, 518, 519.
- Mattheus, Skálholtsmaður (1502) 627.
- Matthiasmessa 318, 477.
- matutinale, sjá kirkja.
- Mauðru-, sjá Möðru-
- Meðaldalur í Dýrafirði 383—384, 546.
- Meðalfellsströnd í Dalasýslu 134, 135, 136, 140, 183, 423. Sbr. Fellsströnd.
- Medardus et Gildardus 383, 601.

- Media Sigurðardóttir, Geirmunds-sonar, vestra (1495) 283.
- meðkenning 642, 650, 658, 718. — meðkenningarbréf 641, 642, 705.
- meðlag 8.
- meginland 403.
- meiðsli 626.
- mein, meinbugir 326, 328, 329, 330, 412, 413, 429, 604, 605, 783, 784.
- meineiðr 239.
- meinsemd 239.
- Melanes, itak Gufudalskirkju 77.
- Melar í Hrótafirði 86.
- Melar í Melasveit 58—59, 162—163. — Melasveit 58, 59, 162, 163.
- Melar(nir) á Mývatnsöræfum 800.
- Melar á Skarðsströnd 131—132.
- Melar í Trékyllisvík 505—506, 650.
- Melavatn í Melasveit 59.
- Melgraseyri í Ísafjarðarsýslu 130.
- melr 8, 214. — melpúfa 214.
- Melr í Miðfirði 98, 598, 657, 775, 777.
- Melrakkadalr í Viðidal 194—196, 341.
- Merarhamrar landamerki Núps í Núpsdal 196.
- merki, sjá kirkja.
- merkigarðr 299, 465.
- Merkihamar í Ófeigsfirði 85, 461.
- Merkisteinn, landamerki Skeggjastaða 17.
- Merklækr á Akranesi 56.
- messa 1, 20, 27, 45, 46, 47, 57, 65, 66, 70, 71, 72, 73, 75, 78, 79, 82, 132, 133, 194, 355, 433, 434, 438, 473, 474, 793, 794, 795. — messubók, messuföt, messufatastakkr, messuklæði, messuklæðakista, sjá kirkja.
- messudagar 279. Sbr. festum. — Sjá Allra heilagra messa, Andrésmissa, Antoniusmessa, Barnabasmessa, Bartholomeusmessa, Benedictusmessa, Blasiusmessa, Bótólfsmessa, Calixtusmessa, Cecilumessa, Clemensmessa, Columbamessa, Franciscusdagr, Gregoriusmessa, Hallvarðsmessa, Jakobsmessa, Jónsmessa, kertamessa, krossmessa, kyndilmessa, Laurentiusmessa, Luciudagr, Magnúsmessa, Mariummessa, Marteinismessa, Mattheusmessa, Matthíasmissa, Michaelsmessa, Ólafsmessa, Pálmessa, Pétursmessa, Tveggja postulamessa, Þorláksmessa.
- messudjárn 46, 128, 235, 624, 627.
- messugerð 133.
- messuklæði 356. Sbr. kirkja.
- metaskálar, sjá kirkja.
- metfé, 2, 19, 20, 22, 25, 28, 31, 50, 447, 449, 452, 453, 667.
- metnaðr 239.
- Meyjarholt í Saurbæ 102.
- Michael höfuðengill, Michaelskirkja, Michaelsmessa 35, 57, 73, 108, 115, 120, 136, 137,

- 138, 139, 150, 151, 181, 224, 233, 243, 282, 297, 301, 313, 353, 362, 372, 510, 520, 569, 585, 587, 614, 694, 727, 765, 800. — Michaelssliqueski, Michaelssaga, Michaelsskript, sjá kirkja.
- Mikelsson: Ólafr.
- Miða í Dölum 67.
- Miðbæli undir Eyjajöllum 38, 225.
- Miðdalir í Dalasýslu 123, 125, 210, 341, 437, 634, 635.
- Miðdalir í Laugardal 268, 269, 335, 357, 358, 603, 604, 673.
- Miðdalsmúli, eign Stafholtskirkju 64.
- Miðfellsmúli á Hvalfjarðarströnd 56.
- Miðfjörðir í Húnavatnsþingi 98, 194, 196, 598, 656 — 662, 709—713, 774, 775, 777.
- Miðholt í Kelduhverfi 214.
- Miðhús í Breiðuvík 5.
- Miðhús í Gufudalssveit 78.
- Miðhús í Strandasýslu 71.
- Miðjanes í Reykhólasveit 331—333, 567.
- Miðkjós á Hornströndum 84.
- miðsaptanvarða 671.
- Miðstapi í Reykholtssdal 671.
- miðvikudagr 88, 109, 115, 119, 120, 122, 123, 134, 137, 140, 161, 162, 168, 222, 235, 248, 263, 272, 280, 289, 291, 316, 345, 350, 357, 372 387, 397, 440, 446, 489, 497, 498, 500, 502, 505, 507, 516, 518, 527, 545, 549, 570, 580, 582, 600, 601, 615, 662, 664, 680, 692, 695, 727, 752, 789, 793—791, 795, 805.
- mikillæti 239.
- Miklabær í Blönduhlíð 167, 463, 580.
- Miklagarðir í Eyjafirði 109, 121, 438—439, 509, 516—518, 524, 611, 647, 730.
- Miklagarðir í Saurbæ í Dalasýslu 102, 104.
- Miklaholt í Miklaholtshrepp 14, 65, 308. — Miklaholtshreppir í Hnappadalssýslu 65, 308.
- Miklhóll í Skagafirði 463.
- Milano 374.
- Minnafell í Trékyllisvík 278.
- Minniakrar í Blönduhlíð 405—406.
- Minnidalir, sjá Dalir í Blönduhlíð.
- Minnivogar í Gullbringusýslu 299.
- misdaudi 544, 700, 701.
- misdeiling 231.
- misferli 117, 118, 319, 343, 577, 582.
- misgerðir 289, 474.
- misgerningar 710.
- miskunnarfæðmr heilagrar kirkju 233, 243.
- missale, sjá kirkja.
- missætti 88.
- misþyrmingar 113, 118—120, 418, 626.
- Mjallgil í Gufudalssveit 77.
- Mjóafjörðir eystra 26, 27, 394.
- Mjóafjörðir í Ísafjarðarsýslu 637, 694, 695.
- mjöl 13, 185, 394. — mjöltunna 295, 304.
- móðurarfr 144, 145, 216, 571, 572, 647.
- móðurslekt 435.

- Mókollsdalur í Dalasýslu 71.
 Moldbrekka í Hnappadalssýslu 745.
 monasterium 364, 365. Sbr. klaustr.
 mór: mófærsla 32.
 Morðbréfabæklingar Guðbrands biskups Þorlákssonar (1592, 1595, 1608) 127, 325, 412, 469, 581, 598, 777.
 morðingi 811.
 mortel, sjá kirkja.
 mortualia (mortuarium, mortuaria) 20, 48, 276, 459, 568, 699, 718.
 Mosfell í Mosfellssveit 648. — Mosfellssveit í Kjalarnessþingi 189, 308, 344, 585, 586, 594, 648, 649, 662, 663, 801.
 Mosvellir í Önuundarfirði 388, 674, 675, 763, 764.
 múgamaðr 674, 728.
 múkar 466.
 Múkaþverá, sjá Munkaþverá.
 Múlavatnsheiði 582.
 Múlaþing 15, 34, 198, 257, 501, 511.
 Múli í Ísafirði 82.
 Múli í Kollafirði 77.
 Múli í Reykjadal 255—256, 291, 465, 721, 733, 800.
 Múli í Saurbæ 71.
 Múli á Skálmarnesi 79, 420, 612, 676.
 Múli í Þorskafríði 567.
 Munaðarnes í Stafholtstungum 743, 744.
 munir 636.
 Munkaþverá í Eyjafirði, klaustr 99, 115—116, 138, 177—178, 302—303, 305—307, 356, 364—366, 400, 487, 508, 555—558, 592, 601, 613, 614, 628—629, 721, 732, 733, 734, 766, 802—803, 804—805.
 munnlaug 154, 178, 183, 287, 639, 736, 742, 745, 746.
 mustarðskvern 638.
 mútur, 565.
 Mwnkaþverá, sjá Munkaþverá.
 Mydal, sjá Miðdal.
 Mýdal í Bolungarvík 244.
 Mýdal í Kjós 54.
 Mýdal(inn) í Vestr-Skaptafells-sýslu 38, 296, 376, 432, 433, 527, 528.
 Mykines í Holtum 376.
 mykisleði 740.
 Mýlastaðir í Reykjadal 721—722.
 Mýnes í Eiddaþinghá 233.
 mýrar 170, 455, 652, 748.
 Mýrar í Borgarfirði 805. Sjá Desjarmýri.
 Mýrar í Dýrafirði 247—249, 479—480 675.
 Mýrar(nar) í Mýrasýslu 64, 65, 355, 485, 753, 775.
 Mýrarholt á Kjalarnesi 53.
 Mýrarkvisl (= neðri hluti Laxár) í Suðrþingeyjarþingi 734.
 Mýri í Vestrhópi 757, 758.
 myrkvastofa 240.
 Mývatn í Mývatnssveit 681, 686, 731, 732, 799, 800. — Mývatnssveit í Suðrþingeyjarþingi 173, 799, 800.
 mæðgin 67.
 Mælifell í Skagafirði 7, 8, 476—477, 522, 523.
 Mælifellsdalur á Snæfellsnesi 5.
 Mælifellsgil í Norðrárdal 64.

- mælisland 49.
- Möðrudalur á Fjalli 19, 198, 527.
— Möðrudalsfjöll 19.
- Möðrufell í Eyjafirði 582.
- Möðruvellir í Eyjafirði, Möðruvallahmál 51, 232—234, 264—268, 273—274, 434—437, 502—508, 516, 553, 582—584, 790—791, 796—797.
- Möðruvellir í Hörgárdal, klaustr 146, 393, 592, 601, 647, 733, 734, 766, 778, 803.
- Mörk undir Eyjafjöllum (Merkreignir, Merkrlén) 749—750.
- Náðarbréf 361.
- nafar 42, 638, 736.
- Narfadóttir: Haldóra.
- Narfason: Ari, Benedikt, Guttormr, Halldan, Jón, Sigurðr, Svarthöfði, Þorvaldr.
- Narfi Benediktsson, bróðir Einars ábóta, nyrðra (1495—1502) 235, 553, 619.
- Narfi Böðvarsson prestur í Holti í Önuðarfirði (1492) 149.
- Narfi Erlendsson (Erlendssonar) lögréttumaðr (í Rangárþingi; 1495—1501) 270, 575.
- Narfi Guðmundsson (í Kjós 1670) 610.
- Narfi Ingimundarson í Húnavatnsþingi (1505) 791.
- Narfi Jónsson kirkjuprestur í Skálholti, officialis fyrir sunnan (1492—1495) og príor á Skriðuklaustri (1496—1505) 89, 97, 103, 110, 112, 152, 172, 179, 269, 285, 307, 345—346, 355—357, 393—395, 400, 491, 698, 714—716, 805—806.¹⁾
- Narfi Jónsson í Ísafjarðarsýslu (1501—1505) 562, 587—588, 672, 682—685, 760—761.
- Narfi príor, sjá Narfi Jónsson.
- Narfi Sigurðsson lögréttumaðr og kongs umboðsmaðr milli Gilsfjarðar og Gljúfrár (1497—1504) 360, 470, 505—506, 540—541, 580, 613—614, 642. 649—650, 704—705.
- Narfi Þorsteinsson prestur vestra (1495) 278.
- Narfi Þorvaldsson lögréttumaðr á Eyri í Álptafirði (d. fyrir 17. Apr. 1490) 576.
- Narfi á Ærlæk (1504) 739.
- nativitas beatæ Mariæ virginis, sjá festum.
- náttstaðr 789.
- naudahandsöl 499.
- naudgun, nauðung 688, 689.
- náungi 241.
- naust 455. — naustgarðr 45. — naustgerð 32. — nausttópt 451.
- nautpeningr: naut 37, 56, 64, 77, 82, 93, 94, 96, 163, 166, 179, 183, 186, 200, 287, 362, 375, 377, 395, 400, 417, 442, 448, 449, 450, 451, 456, 513, 529, 568, 637, 649, 665, 739, 742, 744, 806, 812. — gríðungar 30, 34 443, 451, 637. — naut gömul 18, 155, 156. — naut vetrgömul 2, 21, 32, 77, 94. — geld naut, geldneyti 21, 31, 57, 637, 667,

1) Það er vist einginn efi á, að þetta sé allt einn maðr.

- 735, 737, 742, 744, 746. Newfoundland 374.
 Sbr. geldneytaafrétt, geldneyta-
 rekstr, nautabeit 454. — nauts-
 þjó 479. — kálfar 155, 183,
 200, 287, 450, 451, 665, 712,
 742, 744. — kvígur 636, 637,
 742, 743, 744. — kýr 1, 2,
 5, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 23,
 26, 27, 29, 30, 32, 34, 35, 36,
 37, 38, 40, 41, 43, 44, 45, 46,
 47, 48, 49, 50, 55, 56, 57, 58,
 63, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71,
 76, 77, 80, 81, 82, 83, 84, 85,
 86, 134, 135, 155, 185, 186,
 195, 198, 199, 200, 201, 233,
 287, 375, 376, 442, 448, 450,
 451, 453, 456, 460, 479, 512,
 513, 529, 547, 568, 590, 636,
 637, 664, 665, 667, 677, 735,
 737, 739, 742, 743, 744, 812. —
 tarfr 744. — uxi, yxn 347,
 547, 677, 779. — uxi þrævetr
 155, 677. — uxi fjöggra
 vetra 637. — uxi vj vetra
 286. — uxi xiiij vetra gamall
 37. — uxabeit 452. — vetr-
 ungr 744. — nautahúðir 736.
- Nedravöllr í Flóa 454.
 Nedribrekka í Saurbæ 159—
 160, 220—221, 294.
 Neðrinúpr í Núpsdal 196.
 nefnd 634, 635. — nefndarmenn
 573, 575, 635, 644, 697, 706,
 707, 708, 709. — nefndar-
 kaup 573. — nefndarvitni 351.
 Nereus et Achilleus 599.
 Nes í Aðaldal 191—192.
 Nes í Grunnavík 133.
 Nes í Loðmundarfirði 369, 394.
 Nes í Selvogi 48.
 net 574, 479. — netlög („nót-
 leg“) 51, 52, 59.
- Nichil Chlavvsson í Björgvin
 (1505) 771.
 Niðarós í Noregi 259, 494, 565,
 646, 648.
 niðingskapr 360. — niðingsverk
 363.
 niðrfall kirkju 460.
 niðrfall laga 707, 709.
 niðrfelling guðs boðorða 238.
 Niels Henrichsson riddari í
 Noregi (1505) 786.
 Niklas, sjá Nikulás.
 Nikulás Guðmundsson nyrðra
 (1504) 735.
 Nikulás biskup hinn helgi 21,
 43, 53, 59, 64, 65, 86, 233,
 289, 568, 789. — Nikulás saga,
 Niculás skript, sjá kirkja.
 Nikulás Jónsson lögréttumaðr
 vestra (1500—1501) 496—
 497, 500, 562.
 Nikulás Jússason í Skagafirði
 (1503) 633—634.
 Nik(u)lás Kársson syðra (1500)
 507.
 Nikulás Kollason, Magnússonar,
 prestur á Stað í Kinn (1492)
 90, 91.
 Nikulás Magnússon syðra (1493)
 176—177.
 Nik(u)lás Oddsson syðra 1503)
 662.
 Nikulás Oddsson í Árneshöfði
 (á 17. öld) 454.
 Nikulás Sigurðsson undir Eyja-
 fjöllum (1494) 225.
 Nikulás Vilhjálmsson prestur
 nyrðra (1493—1504) 168,
 264, 487, 509, 545, 555, 556,
 557, 558, 601, 730—731, 733.

- Nikulás Þorgilsson ráðsmaðr í Kallaðarnesi (1501 — 1505) 568, 695—696, 805.
- Nikulás Þormóðsson prestur á Upsum og síðan (1502 og síðar) prior á Møðravöllum (1495—1505) 275, 372, 487, 508, 516, 555, 556, 657, 558, 592, 601, 733, 766, 778.
- Nikulás Þormóðsson prestur nyrðra (1505) 766.
- Nikulásson: Einar, Gottskalk, Guttormr, Jón, Ormr, Þorbjörn, Þorfinnr.
- Nípr á Skarðsströnd 74, 244. Sbr. Gnúpr.
- nisti, sjá kirkja.
- niuviknafasta 42, 68, 202, 329, 330, 574.
- Njálsson: Ólafr.
- Njálstaðir í Núpsdal 196.
- Njarðvík í Borgarfirði austr 22, 223.
- nobel 9, 10.
- nobisquoque peccatoribus 793, 794.
- Norðfjörðr í Múlaþingi 28, 199.
- Norðlendingafjórðungur 123, 266, 268.
- Norðrá í Norðrárdal 64.
- Norðrárdalur í Mýrasýslu 62, 63, 154, 290, 768, 779.
- Norðfjörðr á Ströndum 505—506, 650.
- Norðlönð 668.
- norðrreið (Guðmundar Arasonar 1427) 7.
- Norðrreykir í Mosfellssveit 189.
- Norðrreykir í Reykholtsdal 737.
- Norðtunga í Þverárhlið 62, 63, 285, 628.
- Noregr, Noregskonungar, Norðmenn 9, 12, 137, 266—268, 320—324, 334—335, 378—379, 407—408, 435, 436, 444, 493, 503, 529, 564, 608, 646—648, 651, 748—751, 771—772, 786—787, 789—790.
- nót 547, 552.
- nota 15.
- November 608.
- Núpr í Dýrafirði 81, 286, 401—402, 460. Sbr. Gnúpr.
- Núpr í Gnúpverjahrepp 152, 620—622.
- Núpr í Núpsdal 194—196, 410—411, 657, 768. — Núpsá í Núpsdal 196. — Núpsdalr í Miðfirði 411. — Núpsvatn í Núpsdal 196.
- Núpufell í Eyjafirði 149—150.
- Nýlendi á Høfðaströnd 306.
- nyt (sauðpenings) 712.
- Næfirholt á Landi 750.
- nægelse (nægilsí) 231, 424, 589, 590, 788.
- Óbirgð (= örbirgð) 112.
- Óblauðr Grímsson í Þverárþingi (1505) 774.
- Óblauðsson: Erlendr.
- óbótamál 138, 364, 609. — óbótamaðr 363.
- octavæ festorum: ascensionis domini 172, 182. — assumptionis Mariæ 277, 434. — festi corporis Christi 386. — epiphaniæ (= geisladagr) 158, 159. — Johannis baptistæ 365. — nativitatis Mariæ 132.
- October 5.

- Oculi mei 202.
- óðal 265, 293, 319, 352, 647, 650. — óðalsjörð 401.
- Oddason: Kolbeinn.
- Oddastaðir í Hnappadal 134, 135, 156—157.
- Oddaverjar, sjá Oddi.
- Oddbjarnarkelda á Rosmhvalanesi 49.
- Oddbjarnarsker á Breiðafirði 79.
- Oddgeir Grímsson í Hvammi í Norðrárdal (1492—1500) 154, 285.
- Oddgeir Þorsteinsson biskup í Skálholti (d. 1381), Oddgeirmáldagar 50, 51, 452.
- Oddgeirshólar í Flóa 45. — Oddgeirshólareið (3. okt. 1473) 88, 89.
- Oddi á Rangárvöllum, Oddaverjar 46, 179, 269—270, 376—377, 454, 696.
- Oddi Bárðarson, bróðir Haldórs og síra Magnúsar (1500) 475.
- Oddi Kolbeinsson nyrðra (1497—1501) 342, 437, 531, 580.
- Oddný Árnadóttir kona Árna Brandssonar (1500) 513.
- Oddr Andrésson í Austfjörðum (1496) 320.
- Oddr Arason vestra (1501) 543.
- Oddr Árnason nyrðra (1494) 216.
- Oddr Brandsson á Laugarvatni (1496—1502) 325, 627.
- Oddr Einarsson prestur nyrðra (1502—1503) 592, 611, 646.
- Oddr Einarsson biskup í Skálholti (d. 1630) 15, 451, 453, 754.
- Oddr Erlendsson lögréttumaðr (1504) 703.
- Oddr Eyjólfsson prestur í Holti undir Eyjafjöllum (d. 1703) 53.
- Oddr Gíslason í Húnavatnsþingi (1496—1497) 318.
- Oddr Guðmundsson prestur (á Skinnastöðum 1494) 215.
- Oddr Guðnason, Jónssonar, lögréttumaðr (1496—1504) 297, 496, 497, 498, 500, 703.
- Oddr Jónsson í Húnavatnsþingi (1497) 373.
- Oddr Jónsson digri í Gröf á Höfðaströnd (d. 1711) 264, 273, 434, 502, 504, 517, 541, 542.
- Oddr Magnússon bróðir á Helgafelli (1493) 157.
- Oddr Magnússon í Þverárþingi (1505) 774.
- Oddr Oddsson í Arnarbæli (d. fyrir 1501) 568.
- Oddr Ólafsson prestur í Landeyjum (1496) 305.
- Oddr Pétursson, Finnssonar, lögréttumaðr á Hvoli í Saurbæ (d. fyrir 1496) 309.
- Oddr Sigurðsson, Geirmundssonar, lögréttumaðr á Hvoli í Saurbæ (1492—1501; d. 1506) 73, 101, 209, 285, 348, 360, 388, 406, 425, 562, 570.
- Oddr Sigurðsson lögmaðr á Leirá (d. 1741) 591, 754.
- Oddr Stephánsson prestur í Gaulverjabæ (d. 1641) 453.
- Oddr Sveinsson prestur í Tröllitungu (1492—1493) 86—87, 170.

- Oddr Þorkelsson á Melum (1498) 476, 491, 603, 604, 616, 655, 660, 698, 713, 761, 781. —
162. officialisdæmi 676.
- Oddr Þorleiksson, bóndi Hal- ofmetnaðr 238.
dóru Guðmundsdóttur (d. fyr- ofrágirnd 239.
ir 1493) 399. ófrelsi 480.
Ófíðhelgi 495.
- Oddr Þorsteinsson prestur í Ein- ófriki 350, 515, 559, 596, 654,
holti (1514 og síðar) 450. 655, 710, 711, 712, 775. —
Oddr Þorvaldsson í Húnavatns- ófrikismaðr 292.
þingi (1497—1502) 342, 602. ofrvald 382.
Oddr (Þorvarðsson) prestur á ofsi 239.
Hofi (í Gnúpverjahrepp; 1497) ofsóknir 322, 706.
376. ófær kona 226, 227.
- Oddsdóttir: Þorgerðr. ógildir maðr 801.
Oddsson: Árni, Ásgrímur, Björn, óheimild 142.
Einar, Eiríkr, Helgi, Her- óhlyðni og þrjúzka 150, 151.
mundr, Hrafn, Jón, Nikulás, ójafngirnd 239.
Oddr, Ólafur, Sigurðr, Sveinn, Ólafur eiðamaðr um mál Þóru
Vigtús, Vilhjálmur, Þórólfr, Tumadóttur (1494) 226—
Þorleifr, Þóroddr, Þorsteinn 228.
Þorvaldr, Þorvarðr. Ólafur Ásbjarnarson lögréttumaðr
Oddsstaðaósar í Þingeyjarþingi í Reykjavík (1497—1505)
466. 360, 801.
- Oddsstaðir í Lundarreykjadal Ólafur Bjarnason, Ólasonar, í
300—302, 354—355. Hvassafelli (1499—1500) 432,
438—439.
- Ofanleiti í Vestmannaeyjum 41, Ólafur Brandsson á Leirá (c.
42. 1500 eða síðar) 58.
- ofát 239. Ólafur Einarsson í Húnavatns-
otbeldi 239. þingi (1498—1506) 411.
- ofdirfð 240. Ólafur Einarsson prófastr í Kirkju-
ofdramb 239. bæ (d. 1659) 15, 198.
- ofgrykkja 239. Ólafur Eyjólfsson í Dalasýslu
Ófeigr í Munaðarnesi (1504) (1492) 101.
- Ófeigsfjörðr á Ströndum 85, Ólafur Filippusson, Sigurðssonar
461. frá Haga (1492—1504) 136—
Ófeigsson: Arnór, Jón. 137, 138—139, 263, 313—
officialatus 264, 314, 330, 351. 315, 349, 354, 368, 385—
— officialis 36, 88, 152, 172, 386, 397—398, 469—470,
179, 263, 269, 275, 302, 313, 514—516, 533—536, 540—
326, 328, 329, 351, 371, 372,
381, 383, 386, 412, 422, 424,

- 542, 554, 612—613, 672—674, 680.
- Ólafur Gíslason biskup í Skálholti (d. 1753) 53.
- Ólafur Guðmundsson nyrðra (1495—1503) 264, 663.
- Ólafur Guðmundsson vestra (1497—1501) 336, 562.
- Ólafur Gunnlaugsson lögréttumaður (1497) 360.
- Ólafur Haldórsson, Brandssonar, frá Barði (1492) 144—146.
- Ólafur Haldórsson á Fellsströnd (1493) 170.
- Ólafur Haldórsson í Húnavatnsþingi (1505) 791.
- Ólafur Hallsson lögréttumaður (1504) 703.
- Ólafur Hallvarðsson í Þingeyjarþingi (1494) 213.
- Ólafur Haraldsson, Noregskonungur, hinn helgi (d. 1030), Ólafskirkja, Ólafsmessur báðar 17, 32, 35, 40, 42, 44, 48, 50, 57, 59, 60, 68, 73, 75, 86, 127, 191, 219, 243, 309, 312, 370, 452, 455, 509, 535, 562, 567, 579, 580, 609, 651, 788. — Ólafslíkneski, sjá kirkja — Ólafssaga 740, sjá kirkja. — Ólafsskript, sjá kirkja.
- Ólafur Hjaltason biskup á Hólum (d. 1569) 469, 773, 781, 782.
- Ólafur Hrólfsón í Húnavatnsþingi (1503—1504) 643, 729.
- Ólafur í Hvilft (1495) 285.
- Ólafur Ingimundarson prestur í Eyjafirði (1492—1493) 90, 137, 147, 148, 168.
- Ólafur Jónsson í Berufirði (c. 1370) 32.
- Ólafur Jónsson vestra (1495—1502) 247—249, 383—384, 559.
- Ólafur Jónsson í Kjalarnessþingi (1496—1503) 299, 344, 394, 398, 561, 585, 594, 662.
- Ólafur Jónsson prestur nyrðra (1492—1502) 90, 168, 208, 607.
- Ólafur Jónsson, annar prestur nyrðra (1493) 168.
- Ólafur Jónsson prestur á Helgastöðum (1711—1742) 732.
- Ólafur Klængsson prestur nyrðra (1493—1505) 207, 372, 381, 487, 509, 545, 555, 556, 557, 558, 766, 778.
- Ólafur Kodransson lögréttumaður í Kjalarnessþingi (1497) 339—340, 360.
- Ólafur Kolbeinsson prestur (á Stað á Ölduhrygg 1384) 6.
- Ólafur Marteinsson staði í Máfahlíð (1384) 4—6.
- Ólafur Mikkellsson, Skálholtsmaður (1502) 627.
- Ólafur Njálsson á Kópavækkjum (1504) 737.
- Ólafur Oddason vestra (1498—1530) 404.
- Ólafur Oddsson prestur á Staðarhóli (1492—1495), 101—104, 133, 285.
- Ólafur Oddsson nyrðra (1492) 145.
- Ólafur Oddsson í Rangárþingi (1500) 513—514.
- Ólafur Oddason lögréttumaður (1501) 575.

- Ólafur Ólafsson nyrðra (1495) 264.
- Ólafur Ólafsson lögréttumaður í Reykjavík (1500—1505) 458, 754, 801.
- Ólafur Pálsson í Dverárþingi (1499) 439—440.
- Ólafur Pálsson umboðsmaður á Höfðabrekku (d. 1894) 4.
- Ólafur Pétursson bróðir á Helgafelli (1493) 157.
- Ólafur Rögnvaldsson biskup á Hólum (1458—1494; enn á lífi 29. Mars 1494; dáinn fyrir 22. Júní 1495¹⁾) 90—92, 100, 108—109, 128, 136, 137—138, 146, 151, 158—159, 161—162, 164, 168—170, 173, 187, 192—194, 197—198, 207—208, 275, 386, 593, 800.
- Ólafur spjóti, nyrðra (fyrir 1296) 215.
- Ólafur Teitsson prestur á Stað í Súgandafirði (1492—1498) 149, 396.
- Ólafur Tumasón prestur á Eyri í Bitru (um 1500) 85, 86.
- Ólafur Þorbjarnarson lögréttumaður í Árnessþingi (1496—1500) 324, 470, 490.
- Ólafur Þorgeirsson prestur á Bægisá (1492) 137.
- Ólafsdóttir: Guðrún, Margrét, Þorbjörg, Þorgerðr.
- Ólafsey litla fyrir Skarðsströud 74.
- Ólafseyjar fyrir Skarðsströnd 73.
- Ólafsfjörðr í Vaðlaþingi 141.
- Ólafsson: Árni, Arnljótr, Arnþór, Bárðr, Benteinn, Bergsteinn, Bjarni, Brandr, Einar, Eyjólfur, Guðmundr, Gunnlaugr, Guttormr, Hallvarðr, Helgi, Jón, Marteinn, Oddr, Ólafur, Páll, Runólfur, Sigurðr, Snæbjörn, Tumas, Þórólfr, Þórðr, Þorgautr, Þorgeir, Þorgíls, Þorgrímr, Þorkell, Þorlákr, Þorleifr, Þorsteinn, Þorvaldr.
- Ólason: Bjarni, Pétur, Snorri.
- Oldenborg 9, 378, 379, 407, 408, 748, 750, 751.
- Olfos, sjá Ölves.
- Olvasholt, sjá Ölvatsholt.
- Ólöf Andrésdóttir, Guðmundssonar (1505) 797—799.
- Ólöf Aradóttir, Guðmundssonar, kona Sumarliða Loftssonar (d. fyrir 1460) 480—483, 554, 594—597.
- Ólöf Guðnadóttir, Eyjólfssonar (d. fyrir 1495) 280.
- Ólöf Jónsdóttir nyrðra (1503) 663—664.
- Ólöf Jónsdóttir kona Jóns Ásgrímssonar (1504) 686.

1) Rudolph Keyser segir í Den norske Kirkes Historie under Katholicismen II, 585, hiklaust, en án þess að tilgreina nokkra heimild, að Ólafur biskup hafi dáið erlendis 15. Júlí 1495, og eptir ír honum hefir Torflúidr Hólmu tekið þetta upp í skáldsögu sína um Jón biskup Arason. Þetta er þó auðsjáanlega ekki bygt á öðru en ónógri aðgæzlu á bréfi frá 15. Júlí 1495, sem hér er prentað á bls. 275, og einmitt segir ekki annað en að Ólafur biskup sé dáinn fyrir 22. Júní 1495.

- Óláf Lofts dóttir hin ríka á Skarði (d. 1479) 10, 230—231, 489—490, 522, 759.
- ólög 353, 566.
- ómagar 174, 175, 176, 212, 246, 292, 409, 446, 547, 548, 557, 775. — ómagaaldr 584. — ómagadómr 774. — ómagayrir 354. — ómagagóz 661. — ómagavist 36, 47, 474, 489, 490. — ómegð 301, 302.
- ómerkingar 799.
- omnes sancti 722.
- oraciones, sjá kirkja.
- orda, ordubók, sjá kirkja.
- orðamál 92—97.
- orðamas 96.
- orðbragð 92.
- orðtak 13, 81.
- órettr 323.
- orf 287, 638, 639, 736, 742.
- orlof 78, 158, 181, 439, 444, 550, 645, 707, 783, 795.
- Ormr Bjarnason, Ívarssonar (1494—1500) 230—231, 505—506.
- Ormr Daðason sýslumaðr í Fagradal (d. 1744) 132, 543, 795.
- Ormr Hákonarson í Þórsnessþingi (1493—1497) 185, 332.
- Ormr Illgason í Dalasýslu (1492—1503) 92, 174, 226, 634.
- Ormr Ingimundarson (1495) 272.
- Ormr Jónsson, Ásgeirssonar, bóndi á Skarði á Skarðsströnd, sýslumaðr í Þórsnessþingi (1492—1505) 105—108, 116, 358, 360—364, 371, 389—392, 440, 484—485, 538, 551—552, 562, 579, 589—590, 598—599, 673—674, 741, 760—761, 764—765.
- Ormr Jónsson í Árnessþingi (1495—1504) 252, 692.
- Ormr Jónsson í Eyjafirði (1495—1505) 280, 808.
- Ormr Jónsson konventubróðir í Viðey (1496—1497) 325, 337.
- Ormr Jónsson í Árnessþingi (c. 1650) 454.
- Ormr Magnússon vestra (1493—1500) 206, 420.
- Ormr Nikulásson í Þórsnessþingi (1503—1504) 639—640, 713.
- Ormr Pálsson vestra (1492) 129.
- Ormr Sigurðsson (veginn 1493 eða 1494) 203.
- Ormr Sigurðsson á Skarðsströnd (1494) 231.
- Ormr Sigurðsson í Kjalarnessþingi (1505) 801.
- Ormsdóttir: Ingibjörg, Þorbjörg.
- Ormsson: Ámundi, Blasius, Eiríkr, Hákon, Haldór, Helgi, Jón, Ljótr, Loptr, Þórðr, Þorkell, Þorleifr, Þorsteinn.
- Ormsstaðir á Fellsströnd 244, 552, 651. — Ormsstaðavatn 748.
- ornamentum, sjá kirkja.
- Orrahóll á Fellströnd 244.
- ortili 10.
- órykt 194.
- ós 56, 59.
- Ós í Bolungarvík 244.
- Ós í Skilmannahrepp 56.

- Ósland í Óslandshlíð 762—763.
— Óslandshlíð 463, 763.
- Ósló í Noregi 213, 407, 751, 786.
- óspektir 319.
- osttollar 85, 270, 288.
- Otrardalur í Arnarfirði 80, 700—701.
- Óttarson: Þorlákr.
- óttusöngur 1, 54, 57. — óttusöngvabók, sjá kirkja.
- óvegir 78.
- óvenja 323, 725.
- óvilji 10.
- óvinir kirkjunnar 171.
- óþolinmæði 239.
- Páfi, páfabréf, páfans vald, páfalegt vald 37, 245, 259, 378, 491, 492, 493, 494, 530, 564, 619, 769, 783, 787. — páfáfé, páfans peningar 786.
- páll, sjá búsgagn.
- Páll Arason vestra (1498—1504) 401, 403, 410, 676.
- Páll Aronsson vestra, Eyrarmaðr (1497—1504) 371, 401, 420, 528—529, 589—590, 741.
- Páll Bárðarson bróðir í Viðey (1503) 663.
- Páll Bjarnason prestur í Hjarðarholti (d. fyrir 1464) 124.
- Páll Brandsson, lögmans Jónssonar, á Mððruvöllum í Eyjafirði (d. 1494) 99, 138, 147, 189, 232—234, 264—268, 273—274, 434—437, 505, 516—518, 583, 607.
- Páll Gíslason landþingisskrifari (d. 1678) 807.
- Páll Guðmundsson í Dalasýslu (1492) 92.
- Páll Gunnarsson prestur á Gilsbakka (d. 1700) 53.
- Páll Hákonarson, lögsagnari í Marteinstungu, skrifari Árna (enn á lífi 1738) 171, 215, 269, 284, 318, 327, 342, 411, 453, 511, 678, 719, 757, 793.
- Páll Ingimundarson syðra (1503) 648.
- Páll Jónsson í Haukadal í Dýrafirði og í Laugardal í Tálknafirði, faðir Ögmundar biskups, (d. 1504 eða fyrri) 281, 722—723.
- Páll Jónsson, faðir Ingibjargar, konu Björns Þorleifssonar (1492—1503) 129, 131, 401, 403, 410, 421, 544, 599—600, 654.
- Páll Jónsson, Ásgeirssonar, bóndi á Skarði á Skarðsströnd, sýslumaðr í Ísafjarðarsýslu (veginu á Öndverðri eyri í Eyrarsveit 1496, fyrir 12. Okt.) 126, 208—210, 216—217, 237, 242—247, 256—257, 281—282, 285—286, 315, 357—364, 371, 388—391, 589—590, 591, 673—674, 701—702, 741, 751, 760, 815.
- Páll Jónsson í Eyjafirði (1495) 254.
- Páll Jónsson á Skarðaströnd (1505) 747.
- Páll Jónsson í Hrutafirði (1705) 195.
- Páll Klemensson, Pálssonar, frá Harastöðum (1505) 747.

- Páll Ólafsson prestur í Skálholtsbiskupsdæmi (1501) 567.
- Páll Pálsson bóndi í Hoffelli (enn á lífi 1488) 36.
- Páll postuli, Pálmessa (conversio Pauli) 40, 88, 90, 160, 203, 215, 233, 247, 291, 320, 433, 545, 546, 567, 569, 668, 702, 751, 793, 794. — Pálslikeneski, Pálskript, sjá kirkja. Sbr. Pétr postuli.
- Páll á Reykjum (1504) 743.
- Páll Sigurðsson í Húnavatnsþingi (1504) 719.
- Páll Sigurðsson í Hjaltastaðapinghá (1724) 511.
- Páll Sigurðsson í Hrútafirði (1724) 194.
- Páll Simonarson í Þingeyjarþingi (1493) 191.
- Páll Teitsson lögréttumaðr í Árnessþingi (1496 — 1504) 324, 575, 622, 703.
- Páll Vídalín lögmaðr (d. 1727) 476, 558, 710, 778, 793.
- Páll Þórólfsson (Þórálfs) í Þingeyjarþingi (1495) 249—250, 255—256.
- Páll Þorsteinsson (Þórðarson) vestra (1494) 226.
- Páll Þorvarðsson á Eiðum (d. 1403) 385.
- pallklæði 184, 287, 736, 746. Sbr. húsbúnaðr, kirkja.
- pálmadagr, pálmasonundagr 257, 439, 446, 757, 758.
- Pálmholt í Eyjafirði 393.
- pálreka, sjá búsgagn.
- Pálsdóttir: Ingibjörg, Ragnhildr.
- Pálsson: Ásgeir, Bárðr, Bene-
- dikt, Bergr, Bjarni, Einar, Gestr, Grímr, Gunnar, Ísólfr, Jón, Klemens, Ólafr, Ormr, Páll, Pétr, Símon, Sveinn, Þorleifr, Þorsteinn, Ögmundur. panna 639, 746.
- pansari 155, 736.
- pantr 593.
- pappír 4, 12, 14, 15, 63.
- páskar 33, 42, 43, 57, 68, 73, 74, 75, 85, 165, 166, 178, 201, 202, 208, 213, 258, 259, 289, 440, 459, 460, 738. — páskadagr 57, 75, 446, 626. — annar dagr 416. — þriðji dagr páska 405, 553, 753, 765. — fjórði dagr páska 446. — fimti dagr páska 630. — páskavika 3, 139, 167, 168, 292, 336, 487, 669, 679, 760. — secunda ebdomas paschæ 418. — páska-brefer, sjá kirkja.
- passio domini 42, 110, 112, 114, 456, 552.
- pater noster 246, 434, 793, 794, 795.
- patina, sjá kirkja.
- Patreksfjörðr í Barðastrandar-sýslu 80, 279, 441, 578, 579.
- paxblað, sjá kirkja.
- peningr, peningar (eign, fé) 11, 13, 69, 89, 92, 96, 97, 98, 100, 107, 109, 110, 112, 113, 116, 117, 118, 121, 125, 126, 127, 142, 144, 145, 149, 150, 156, 158, 160, 162, 163, 165, 168, 169, 173, 177, 178, 180, 181, 182, 183, 184, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 194, 197,

- 204, 205, 210, 211, 213, 224, 225, 230, 231, 234, 249, 250, 251, 254, 255, 256, 257, 261, 262, 266, 268, 270, 271, 275, 282, 283, 287, 289, 290, 292, 293, 297, 298, 300, 301, 304, 306, 307, 308, 310, 311, 315, 317, 319, 326, 327, 330, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 354, 355, 356, 357, 358, 362, 363, 368, 369, 373, 374, 375, 380, 381, 382, 383, 387, 391, 395, 396, 400, 402, 403, 404, 405, 406, 413, 417, 418, 421, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 433, 436, 442, 448, 449, 451, 455, 472, 473, 474, 475, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 487, 488, 489, 490, 491, 495, 503, 505, 506, 508, 510, 514, 515, 516, 518, 519, 520, 521, 522, 526, 529, 533, 534, 538, 541, 542, 543, 544, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 554, 561, 565, 568, 569, 570, 572, 579, 583, 586, 587, 588, 590, 591, 594, 596, 597, 599, 600, 602, 603, 609, 613, 614, 619, 620, 626, 633, 634, 636, 637, 640, 643, 647, 649, 650, 654, 655, 657, 659, 660, 663, 664, 665, 666, 673, 675, 676, 677, 678, 685, 687, 694, 695, 703, 704, 705, 711, 712, 713, 717, 718, 720, 724, 725, 726, 728, 729, 733, 734, 735, 737, 740, 746, 748, 751, 753, 755, 760, 761, 764, 765, 770, 773, 776, 779, 780, 785, 790, 791, 792, 798, 799, 802, 806, 808, 812, 813, 814. — peningamedferð 230, 423. — peningaskaði 356. — peningaskipti 154, 262, 584. — peningavöxtr 568. peningr (búpeningr) 61, 84, 220, 233. pergament 14, 104, 610. — pergamentsblöð 14, 541, 542. — pergamentsbréf 345, 393, 759. — pergamentsrolla 238, 241. Pétur Arason í Skaptafellsþingi (1498—1501) 527—528. Pétur Ásmundsson lögréttumaðr á Ketilsstöðum á Völlum (um 1700) 320, 511, 716. Pétur Clauusson, sjá Pétur Kláusson. Pétur Fásason, sjá Pétur Sigfússon. Pétur Helgason nyrðra (1500—1506) 531. Pétur Kláusson „hirdstjóri yfir alt Ísland“ (1497) 361, 364. Pétur Loftsson, Ormssonar, lögréttumaðr í Vaðlaþingi (1495—1505) 281—282, 318—320, 341—344, 478, 553, 582, 761—762, 789. Pétur Ólason syðra (1492) 105—108. Pétur Pálsson prestur nyrðra (1502—1505) 592, 600—601, 624, 646, 766. Pétur postuli, Péturskirkja 40, 47, 48, 55, 57, 59, 68, 69, 81, 101, 135, 139, 140, 198, 200, 233, 242, 284, 433, 594, 646, 666, 678, 702, 793, 794. — Pétursfé 768, 780, 781. — Péturslíkneski, sjá kirkja. — Pétursmessa 11, 77, 252. —

- Pétursmessa á sumar 139, 140. — Pétursmessa og Páls 124, 144, 160, 216, 269, 271, 272, 273, 316, 335, 355, 356, 357, 360, 367, 388, 392, 393, 426, 428, 492, 493, 497, 498, 500, 502, 505, 507, 542, 570, 573, 575, 580, 604, 609, 641, 642, 643, 677, 697, 702, 704, 706, 707, 710, 713. — Pétursmynd, sjá kirkja.
- Pétr Sigfússon (Fúsason), Pétersonar, vestra (1501—1504) 546, 562, 653, 655, 741.
- Pétr skytta (1484) 12—14.
- Pétr Snorrason, föstrson síra Sigurðar beigalda (1500) 473.
- Pétr Sveinsson, biskups Pétersonar „ríkismannaæla“, lög-réttumaðri Árnessþingi (1496—1504) 324, 360, 396, 470, 692—694, 703.
- Pétr Trúlsson hirðstjóri og höf-uðsmaðr yfir allt Ísland (1493—1495) 190, 216—217, 218, 274.
- Pétr Tumasson (Thomasson) lög-réttumaðr í Þingeyjarþingi (1495—1504) 280, 366, 505, 631, 641, 704, 706, 710.
- Pétr Þórdarson prestur á Staða-stað (1492—1503) 123, 639.
- Petronilludagr 772.
- Pétrsson: Finnur, Gísli, Helgi, Indriði, Jón, Kolbeinn, Oddur, Ólafur, Sveinn.
- Pétrstunga á Sturlufleti 198.
- Philippus, sjá Filippus.
- pilagrimr 310. — pílagrímsferð-ir 240, 433, 793, 794.
- piltar 109.
- Pingel, J. C. amtmaðr (1744—1752) 53.
- Píningsmenn (1484) 12.
- pípa 183, 736. — pípur forgyltar með laufum 233. Sbr. kirkja.
- pipar 377. — piparkvern 638. — píslarmark vors herra 795. Sbr. kirkja.
- pistlar, sjá kirkja.
- pjåtursstaup 746.
- plágan (1494—1495) 568, 663.
- porcio ecclesie 3, 20, 24, 27, 28, 30, 32, 37, 38, 67, 68, 69, 70, 72, 73, 76, 81, 85, 86, 124, 125, 135, 136, 154, 198, 199, 200, 234, 276, 289, 347, 443, 459, 568, 590, 637, 664, 665, 699, 718, 812.
- postulamessur allar 447, 734. — postulaskript, sjá kirkja.
- postulatus (episcopus til Hóla) 302.
- pottar, sjá búsgagn
- prédikan 793.
- prelátar 112, 113, 152, 153, 171, 172, 174, 179, 509, 510, 558, 567, 615.
- Prestagil í Dalasýslu 221.
- Presthvammur í Reykjadal í Suðr-þingeyjarþingi 197.
- prestur, prestar 2, 3, 6, 14, 20, 23, 24, 26, 27, 31, 49, 50, 51, 56, 57, 58, 63, 64, 65, 66, 70, 78, 79, 82, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 97, 98, 99, 100, 101, 106, 107, 108, 109, 110, 112, 113, 114, 117, 118, 120, 123, 124, 128, 130, 133, 136, 137, 138, 139, 147, 148, 149, 151, 152, 153, 156, 158, 159, 161, 162, 163, 164, 166, 168, 170, 171,

- 172, 173, 174, 179, 181, 182, 183, 187, 192, 193, 197, 198, 205, 207, 208, 212, 213, 214, 215, 220, 221, 225, 246, 249, 263, 264, 269, 275, 278, 291, 295, 297, 298, 302, 308, 312, 313, 314, 325, 327, 329, 334, 335, 337, 338, 339, 340, 345, 346, 347, 351, 356, 370, 371, 372, 373, 374, 382, 385, 386, 387, 388, 395, 396, 411, 413, 414, 415, 417, 419, 422, 424, 425, 430, 431, 432, 437, 438, 441, 442, 444, 446, 448, 449, 450, 451, 453, 457, 462, 467, 468, 469, 472, 473, 474, 476, 483, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 494, 509, 510, 512, 516, 518, 520, 522, 523, 545, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 567, 584, 592, 598, 601, 603, 604, 607, 610, 611, 612, 615, 617, 619, 624, 625, 629, 639, 646, 648, 655, 656, 665, 666, 667, 670, 676, 683, 686, 698, 699, 701, 702, 703, 713, 714, 715, 716, 717, 721, 750, 731, 734, 756, 758, 763, 766, 767, 778, 779, 781, 784, 793. — sjá heimaprestr, heimilisprestr, setuprestr, sóknarprestr, þingaprestr. — prestr heimilisfastr 44, 68, 288. — prestadómar 116, 124, 171, 494. — prestamót 335, 357. — prestaskipan 58. — prestaskipti 7. — prestastefna 124, 193, 207, 208, 269, 275, 335, 357, 372, 487, 524, 545, 555, 556, 557, 558, 559, 567, 601, 604, 625, 673, 768, 781. — prestssetr 739. — presskyld 39, 44, 286, 452, 466.
- Prestsbakki i Hrútafirði 85.
- prior 146, 303, 345, 355, 357, 393, 395, 400, 491, 592, 601, 698, 714, 715, 716, 717, 718, 778, 805, 806. — priorsklaustr 309, 310.
- primsigning 130.
- privilegia 86, 172, 669.
- processio 610, 763, 795.
- processionall, sjá kirkja.
- procurator 181.
- próf, prófan 107, 266, 267, 296, 361, 398, 482, 542, 550, 625, 644, 647, 696, 706, 769, 809.
- prófastr 15, 53, 86, 87, 89, 110, 113, 118, 139, 140, 170, 198, 225, 295, 296, 297, 334, 335, 430, 431, 518, 598, 604, 676, 717, 751, 776, 783, 786.
- prófenta 115, 144, 145, 146, 156, 157, 178, 179, 186, 216, 331, 332, 333, 372, 462, 549, 557, 691, 692. — prófentubríf 115, 156, 179, 186, 187, 193, 194, 331, 333, 548, 692. — prófentugjald 186. — prófentugjöf 333, 372, 557, 690. — prófentukona 88. — prófentumaðr 87. — prófenturof 192. — prófentuskáli 157, 332.
- profesta 117, 260, 624, 788.
- prytz borð (= prússneskt borð) 638.
- prædium (sbr. jörð) 171.
- præsentacio Mariæ 655. Sbr. festum.
- psaltari 270, 376. Sbr. kirkja.
- pundari 449, 450, 638. Sbr. járnþundari.

- pungr (viðrnefni) 108.
- purificacio Mariæ (kertamessa, kyndilmessa) 92, 162, 163, 164, 203, 248, 414, 513, 546, 675, 676, 681, 752.
- púta 501.
- Quasi modo geniti 43.
- quattuor tempora (imbrudagar) 278.
- Ráðsmaðr (ráðamaðr) 88, 89, 90, 100, 103, 153, 161, 166, 168, 172, 179, 181, 186, 193, 205, 286, 337, 338, 382, 385, 592, 613, 621, 622, 698, 766, 812.
- raf 344.
- Rafn, Ramn, sjá Hrafn.
- Ragna Árnadóttir (Höskuldssonar), kona Þorvarðs Steiumóðssonar (1498) 380—381.
- Ragna Finnbogadóttir nyrðra (1499) 421—422.
- Ragnheiðr í Höfða í Biskupstungum (1502) 627.
- Ragnheiður Jónsdóttir, prófasts Arasonar, biskupsfrú í Gröf á Höfðaströnd (d. 1715) 279.
- Ragnhildr Bjarnadóttir, Marteinsonar, kona Björns Guðnasonar (1497) 368—370.
- Ragnhildr Hafliðadóttir í Rangárþingi (1504) 688—689.
- Ragnhildr Pálsdóttir, Þorvarðssonar, frá Eiðum (önn á lífi 1417) 385.
- Raimondo de Raimondi di Soncino (1497) 374.
- rán, ránskapr 7, 12, 91, 191, 343, 381, 382, 481, 489, 510, 534, 559, 596.
- Randiðr (Randit) Bjarnadóttir, Ólasonar, frá Hvassafelli (1492—1497) 138, 370.
- Rangagjögur í Grindavík 49.
- Rangárlækr, rekamark Skeggjastaða á Ströndum 17.
- Rangársýsla (688), sjá Rangárþing.
- Rangárvellir í Rangárþingi 40, 89, 110, 112, 269, 375, 377, 395, 454, 755—756.
- Rangárþing(-sýsla) 453, 688, 689, 696.
- rangindi 241, 535.
- ranglegt peningahald 703.
- ranglæti 726.
- rangr peningadráttir 239.
- rannsak 107, 363, 534, 558, 772.
- Rannveig Stulladóttir, kona Marteins Gamlasonar, prófentukona á Munkaþverá (d. fyrir 1493) 178, 372.
- raptviðr 93, 95, 460.
- Rauðagnúpr á Melrakkaslétu 466.
- Rauðalækr á Fellsströnd 87, 165, 170, 748.
- Rauðasandr í Barðastrandarsýslu 159, 160, 251, 286, 371, 401, 402, 420, 421, 441, 515, 518, 520, 526, 561, 569—572, 585, 586, 587, 590, 723, 724, 741, 795, 796—798. — Rauðasandshreppr 798.
- Rauðsdalsskógr í Barðastrandarsýslu 76.
- Rauðsgil í Hálsasveit 743.
- Raufarhöfn á Melrakkaslétu 466.
- Raufarfell undir Eyjafjöllum 225—226.

- refill 287. Sbr. húsbúnaðr, sjá kirkja.
- refsing 97, 498—499, 500.
- Refstaðir í Hálsasveit 3.
- Refstaðir í Laxárdal 326.
- Refstaðir í Vopnafirði 17, 258.
- registrum 4, 214, 559, 560, 780, 794.
- regla sancti Benedicti 164.
- reið 371. — reiðgötur 607.
- Reiðarstaðir, sjá Hreiðarstaðir.
- reiði, sjá skip.
- reiði 10, 239. Sbr. hefnd.
- reiðingr, reiðingstorfa 448, 736.
- reiðskapr, reiðtygi 285. Sjá hornbeizl, sððull.
- reikningr, reikningskapr 3, 36, 39, 45, 55, 66, 67, 69, 83, 85, 134, 135, 171, 202, 230, 234, 235, 249, 276, 277, 278, 284, 285, 307, 347, 358, 375, 396, 423, 473, 474, 478, 480, 482, 483, 490, 516, 517, 558, 567, 568, 569, 591, 596, 597, 613, 636, 637, 644, 645, 664, 688, 695, 696, 697, 699, 718, 719, 734, 735, 738, 739, 742, 754, 761, 763, 766, 767, 768, 772, 779, 803, 804. — reikningsbrestr 766.
- Reineki Grette Henriksson skip-herra (1501) 578—579.
- reip 157, 287, 450, 736, 742.
- reisa (Gottskálks biskups utan) 555, 556.
- reizla (í fjöru) 71, 219.
- reka, sjá búsgagn.
- Rekavík bak Látrum 84.
- reki, rekar, rekapartar 4, 24, 26, 30, 32, 41, 46, 49, 51, 52, 56, 57, 59, 67, 72, 83, 84, 85, 97, 110, 148, 196, 197, 214, 237, 299, 304, 316, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 403, 410, 415, 419, 451, 452, 461, 462, 463, 465, 466, 468, 486, 487, 512, 559, 644, 694, 696, 770, 805. — rekamark 4, 23, 467, 624. — itölulaus reki 17. — rekaskrá 98, 465. — rekataka 109. Sbr. renningar, hafrekstrar, keflareki, leiguliðagögn, samreki, smáreki, stórreki.
- rekjárn 738.
- rekkjuklæði 2. — rekkjuvoðir 448, 450, 664, 740, 812. Sbr. rúmstokkar, sængrklæði.
- Rekstaðir á Barðaströnd 676.
- reliquiarum festum, sjá festum.
- Reudsborg 379, 380.
- rengi 764. Sbr. hvalr, kostr.
- renningar 410, 644, 694, 696. Sbr. reki.
- renta 86, 270, 277, 437, 560, 580, 581, 615, 644, 696, 737, 796.
- Réttargil í Svinadal í Dalasýslu 71.
- rétt 454.
- rétt mæling 495, 497.
- rétt skriptaðir menn 438.
- rétt tunnumál 497.
- réttarbætr 154, 265, 266, 267, 443, 444, 470, 471, 503, 504, 571, 572, 583, 647, 692, 693, 720.
- réttarfar 297, 480, 554, 596, 597, 685, 712, 728, 729, 764, 765.
- réttari konungs 532, 802.
- réttaryrði 810, 813, 814.

- réttr, sjá kostr.
 réttr, 5, 11, 86, 95, 259, 322,
 323, 344, 350, 547, 639, 640,
 644, 645, 696, 697, 707, 734,
 735, 770.
 réttsýni 17, 41, 53, 196, 214,
 215, 463, 466, 621, 652, 720,
 733.
 réttugheit 10, 245.
 Reyðarfell í Borgarfirði 737.
 Reyðarfjörðr í Austfjörðum 28,
 257, 258, 490, 491, 686, 687,
 815.
 reykelsi, sjá kirkja.
 Reykhólar (Reykjahólar) á
 Reykjanesi 4, 286, 294, 401—
 402, 405—406, 420, 476, 493,
 522, 529, 543, 567, 589,
 599—600, 653, 655, 741.
 Reykholt (Reykjaholt) í Borgar-
 firði 2, 62, 398—399, 630,
 666—667, 671, 736—737. —
 Reykholtisdalr 671.
 Reykir í Biskupstungum 130.
 Reykir í Lundarreykjadal 743,
 744.
 Reykir í Miðfirði 656—662,
 709—713, 773—774.
 Reykir á Reykjaströnd 617—
 618.
 Reykir í Tungusveit 629.
 Reykjadalr í Hrunamannahrepp
 44, 112, 176.
 Reykjadalr(inn) í Suðrþingeyjar-
 þingi 229, 256, 291, 307, 313,
 387, 631, 633, 681, 686, 721,
 722, 731, 733, 799, 800.
 Reykjadalshotn í Dölum 459.
 Reykjahlíð við Mývatn 681,
 686, 799—800.
 Reykjahverfi í Þingeyjarþingi
 730.
 Reykjanes í Barðastrandarsýslu
 131, 331, 333, 402, 406, 420,
 543, 566, 567, 589, 599, 600,
 653, 655, 753.
 Reykjanes á Rosmhalanesi 53.
 Reykjarfjörðr í Ísafjarðarsýslu
 810, 814.
 Reykjarfjörðr á Ströndum 208,
 217, 359, 479, 496, 499, 501,
 546, 569, 574, 584, 669, 671,
 672.
 Reykjaströnd í Skagafirði 617,
 618.
 Reykjavík (Vík) á Seltjarnar-
 nesi 127, 325, 412, 458, 469,
 562, 581, 598, 754.
 Reynikelda á Skarðsströnd 244.
 Reynir í Mýrdal 38, 376.
 Reynines, Staðr í Reyninesi,
 Reynistaðr í Skagafirði, klaustr
 98, 163—164, 221—222,
 229—230, 385—386, 501.
 Reynivellir í Kjós 181, 452,
 609—610. — Reynivallaskógr
 610.
 riddari 786.
 rifhrís 463.
 ríki 374, 407, 408, 647. — rík-
 isráð 646, 647, 771, 772,
 786.
 ríkdómr 670.
 Ríkisbókasaðn Svía 669.
 Ríkisskjalasafn Dana 786.
 rim (kensla í rími) 714, 715.
 Rími í Mjóafirði 233.
 rípting, sjá lög, lagarípting.
 ritas canonum 366.
 Rjúpnadalr í Fellshverfi 451.
 Rjúpnadæl í Núpsdal 196.

- róðukross, sjá kirkja.
 rofsmenn 143, 210.
 rofun laganna 245.
- Róm, Rómaborg, Rómakirkja 717, 718, 781, 783. — rómverskt afát 717, 718. — rómverskt bréf 429, 565. — rómverskir biskupar 172. — rómverskt vald 428. — Rómaskattr 334, 335, 781.
- rómet 287, 638.
- Rosmhvalanes (Rosthvalanes, Rostmalanes) í Gullbringusýslu 153, 272, 393, 513, 593.
- Rostungur á Akranesi 57.
- Ráfeyjar fyrir Skarðsströnd 73.
- rúmhelgir dagar 115, 119, 784.
- rúmostokkar 456.
- runnr 325.
- Runólfur Árnason í Rangárþingi (1505) 805.
- Runólfur Guðmundsson nyrðra (1493) 188.
- Runólfur Hallsson 703. Sjá Runólfur Höskuldsson.
- Runólfur Höskuldsson, Hallsteinsonar, á Læk í Melasveit, sýslumaðr í Þverárþingum (1493—1505) 160, 354, 744, 752—753.
- Runólfur Jónsson eystra og nyrðra (1504) 697—699.
- Runólfur Ólafsson hreppstjóri í Þverárþingi (1736) 5.
- Runólfur Þorsteinsson lögréttumaðr í Rangárþingi (1495—1504) 271, 376—377, 703.
- Runólfsson: Höskuldr, Sigurðr. rúsfu(ur) 378.
- rusingar 485.
- ryklingr 155.
- rykt, rykti 13, 107.
- ræfr 742.
- Rögnvaldr bróðir á Munkaþverá (1492) 115.
- Rögnvaldsson: Ólafr, Sigurðr. röng lýsing 194.
- Sabinavík á Fellsströnd 651, 652.
- sacramentum 616, 617.
- sacrarium munnlaug, sjá kirkja.
- sacristia 464.
- sál syndug 242, 472, 474. — sálubót 687. — sálareidar 239. — sálarháski 239. — sálugjafir 88, 246, 313. — sáluhjálp 200, 233, 238, 299, 312, 355, 356, 399, 431, 462, 472, 474, 525, 669. — sálumessa 70, 446.
- sal, söl 693, 728, 809. — salastefna 209, 790.
- Salbjörg Gunnarsdóttir í Húnavatunþingi (1499) 413—414.
- Salomon Einarsson lögréttumaðr í Galtarholti á Mýrum (1493—1505) 183, 270, 289, 300, 484, 493, 502, 667, 706, 710, 713, 752, 774.
- Salomon Þórðarson (Oddsson) lögréttumaðr (1501) 570.
- Salomonsson: Ásmundr, Jón.
- salt 13.
- salsr 287. Sbr. kirkja.
- saltker 745.
- sambeit 455.
- sami 121, 160. Sbr. samningr.
- samkoma 323.
- samneyti 105, 106, 107, 108.
- samningr 230, 260. — samningsrof 767.

- samreki 53.
 Samsstaðir í Fljótshlíð 269,
 270.
 samtök 323.
 samþykkt, samþykktarbréf 2, 123,
 324, 351, 392, 494, 505, 553,
 556, 566, 641.
 Sandey á Þingvallavatni 47.
 Sandfell í Örfelum 37, 38. —
 Sandfellingar 714—715.
 Sandgígir í Laugardal 325.
 Sandhús í Öxarfirði 466.
 Sandlár í Reyðarfirði 369.
 Sandnes, eign Akarakirkju á
 Mýrum 65.
 Sandr í Kelduhverfi 4.
 Sandsendi í Breiðuvík 5.
 Sandvík á Hornströndum 84.
 Sandvík, rekamark Staðarhóls-
 kirkju 288.
 sannorðir menn 107.
 sár (vulnus) 362, 802.
 sár, sjá búsgagn.
 sarðmaðr 669.
 sátt, sáttargerð, sáttarbéf, sátt-
 argerðarbréf 88, 89, 90, 93,
 94, 95, 107, 137, 159, 212,
 323, 341, 342, 344, 391, 418,
 428, 478, 479, 584, 589, 590,
 599, 612, 613, 631, 632, 781,
 789, 797.
 sáttmáli, sáttmálgerningr 121,
 506, 605, 644, 660, 696, 798.
 Sauðá í Skagafirði 236—237.
 — Sauðarós 237.
 Sauðafell, skógarítak frá Kall-
 aðarnesi í Flóa 46.
 Sauðafell í Dölum 124, 125,
 437, 459, 634. — Sauðfelli-
 ingamúli 459.
 Sauðanes á Langanesi 215.
- Sauðhúsvöllr undir Eyjaflöllum
 39.
 Sauðlauksdalr (Sauðlausdalr) í
 Patreksfirði 11, 80, 279, 334,
 441, 578, 795—796.
 sauðpeningr: ásauðr, ær 2, 16,
 18, 19, 20, 21, 23, 26, 27,
 29, 30, 32, 34, 35, 36, 37,
 38, 40, 41, 43, 44, 45, 46,
 47, 48, 54, 55, 56, 57, 63,
 65, 66, 67, 69, 70, 77, 79,
 80, 81, 82, 84, 85, 86, 114,
 134, 135, 183, 185, 186, 192,
 193, 195, 196, 199, 200, 201,
 233, 285, 287, 375, 376, 442,
 443, 448, 450, 451, 452, 453,
 456, 460, 509, 513, 568, 590,
 636, 637, 664, 665, 667,
 677, 681, 697, 735, 737, 739,
 744, 812. — ær með lambi
 155. — lambfé 814. — geld-
 ær 34. — geldingar 46, 381,
 382, 735. — geldir sauðir 21,
 31, 44, 134, 135, 183, 185,
 552, 737, 742, 744, 812. —
 hrútar 184. — lömb 30, 61,
 103, 155, 454, 637, 742, 744,
 811, 812, 814. — lambgimbr-
 ar 287. — lambafóðr, lambseldi
 103, 559. — lambatollar 558,
 559. — sauðir 31, 34, 44,
 46, 56, 77, 179, 184, 186,
 193, 201, 287, 362, 377, 382,
 395, 442, 443, 450, 451, 454,
 456, 568, 581, 664, 665, 677,
 712, 739, 742, 744, 806, 814.
 — vetrgamlir sauðir 2, 21,
 26, 183, 184, 287, 739. —
 forustusauðr 443. — sauða-
 gjald 580. — sauðataka 192.
 — sauðhöfn 46.

- saumgarn 378.
- Saurar í Laxárdal 70.
- Saurar á Mýrum 745.
- Saurbæjarfjara 70, 73, 74, 219—220, 288. — Sbr. Saurbær í Dalasýslu (sbr. Sturl. I, 42) og Saurbær á Rauðasandi.
- Saurbær(inn) í Dalasýslu 70, 71, 101, 104, 125, 126, 132, 133, 160, 288, 289, 294, 308, 309, 348, 406, 540, 541, 618.
- Saurbær í Eyjafirði 203, 784.
- Saurbær á Hvalfjarðarströnd 54, 55.
- Saurbær á Kjalarnesi 53, 635.
- Saurbær (Bær) á Rauðasandi 77, 159—160, 251, 279, 371, 401—402, 420—421, 441, 515, 518, 520, 526, 561, 569—572, 584, 585, 586—587, 590, 723—724, 741, 795, 796, 797—798. Sbr. Bær.
- saurlifi 239.
- saurug gleði 239.
- saurngleg hvíld 239.
- Scholastica virgo 408, 756.
- scripta: in scriptis 108, 111, 113, 115, 153, 170, 297, 617, 633, 679.
- S. cher, A. V., ríkisskjalavörðr Dena 786.
- secretum 259, 278, 335, 336, 408, 511, 518, 646, 749, 761, 769, 772, 804.
- Seglsteinn á Berufirði 32.
- sekkjagjöld 13, 495, 497.
- sekt 7, 96, 97, 115, 118, 120, 142, 153, 150, 205, 243, 319, 361, 383, 430, 546, 560, 568, 576, 613, 635, 647, 675, 729, 766, 767, 801, 809. — Þriggja marka sekt 153, 780, 781.
- sel, selför, selstaða 46, 56, 59, 60, 71, 220, 237, 253, 280, 303, 455, 486, 487, 638. — seljakaggr 639. — seljakista 639. — seljaland 59.
- Sel í Helgafellssveit 66.
- Selanes, sjá Seljanes.
- Selárdalur í Arnarfirði 278—279, 402.
- Selastillir á Hornströndum 84.
- Seleyri við Borgartjörð 59.
- Selium. Sjá sancti in Selio (festum).
- Seljamýri í Loðmundarfirði 369.
- Seljanes (Selanes) í Ófeigsfirði á Ströndum 85, 461, 505—506, 650.
- Sellátr austan Sölvahamars í Breiðuvík 5.
- Sellátr í Reyðarfirði 369, 490—491.
- selr, selveiði 51, 52, 82. — selveiðarflögur 72. — selskinn 736.
- selskapr 106, 263, 799.
- Selströnd við Steingrímsfjörð 254.
- Seltjörn á Seltjarnarnesi við Faxaflóa 52. — Seltjarnarlækr 51. — Seltjarnarnes 458, 754.
- Selvogr(inn) í Árneshöfði 48, 252, 253, 500, 583, 688, 689, 694.
- Semíngur Magnússon prestur í Saurbæ í Eyjafirði (1492) 90—92, 99, 100.
- Semíngsson: Þorlákr.
- sendibréf 237, 444, 445.

- sendiherra 374.
 sententia 113.
 September 5
 Septem dormientes 511.
 sequenciubók, sequenciur, sjá kirkja.
 serkr, sjá kirkja.
 Sescelia, sjá Cecilia.
 Sesselia, sjá Cecilia.
 Setberg við Hafnarfjörð 796—797.
 Setberg í Hornafirði 36.
 Setzeliumessa, sjá Ceciliumessa.
 setuprestr 32.
 Severinus hinu helgi 6.
 sex marka mál 644.
 sexæringr, sjá skip.
 Seyðisfjörðr eystra 23.
 Seyðisfjörðr vestra 286.
 Seyla í Skagafirði 772—773.
 seymi, sjá hvalr.
 Siða(n) í Skaptafjellssýslu 232.
 Siðumúli í Hvítársíðu 136, 200, 285, 473, 551, 552, 742, 744.
 Siðumúlaveggir í Hvítársíðu 200.
 sifskapr 328, 429.
 sigð, sjá kirkja.
 Sigfússon: Gisli, Pétr.
 Sighvatr Jónsson vestra (1503) 636.
 Sighvatr Simonarson í Kelduhverfi (c. 1370) 214.
 Sighvatr Þórðarson, Skálholtsmaðr (1502) 627.
 Sighvatsson: Ásbjörn, Erlendr, Haldór, Jón, Þórðr, Þorkell, Ögmundur.
 sigillum, sjá innsigli.
 Siglufjörðr í Vaðlaþingi 128.
 Siglunes við Siglufjörð 128.
- Siglunes í Barðastrandarsýslu 80, 796.
 Sigluvík á Hornströndum 462.
 Sigmundardóttir: Bergljót.
 Sigmundarlækr („Sölmundarlækr“) á Hornströndum 84.
 Sigmundarskarð í Gnúpverjahrepp 621.
 Sigmundarstaðir í Hálsasveit 3.
 Sigmundarstaðir í Þverárhlíð 743.
 Sigmundur Brandsson, lögmanns Jónssonar (1494—1505) 234, 247—249, 562, 763.
 Sigmundur Einarsson á Silfrastöðum (1453—1462) 607.
 Sigmundur Guðmundsson í Skaptafellsþingi (1499—1500) 432—433, 527—528.
 Sigmundur Haldórsson vestra (1493—1494) 183, 209.
 Sigmundur Jónsson undir Eyjafjöllum (1494) 225.
 Sigmundur Magnússon nyrðra (1494—1496) 223, 229, 317.
 Sigmundur Steinþórsson prestur á Mælifelli og í Miklabæ í Blönduhlíð (enn á lífi 1500; d. 1502 eða fyrri) 7, 187, 207, 469—470, 598, 768, 779, 781.
 Sigmundsson: Ásgrímur, Eiríkr, Haldór, Jón, Vigfús.
 Signarsson: Ari.
 signet 5, 468.
 Sigríðarhólmur fyrir Skarðsströnd 73.
 Sigríðr kona Marteins Þórðarsonar (1501—1503) 577—578.
 Sigríðr móðir Nikulásar Magn-

- ússonar (d. fyrir 1493) 177.
- Sigríðr Bárðardóttir í Austfjörðum (1496) 320—321.
- Sigríðr Guðmundsdóttir kona Jóns murta Einarssonar (1504) 728.
- Sigríðr Jónsdóttir, kona Bárðar Jónssonar (1504) 425.
- Sigríðr langhryggja, frilla Daða Arasonar (1502) 604.
- Sigríðr Þorsteinsdóttir, kona Árna Einarssonar í Dal í Eyjafirði (1495) 260—262.
- Sigurðardóttir: Halla, Media, Solveig, Steinunn, Þorbjörg.
- Sigurðr Áskelsson í Rangárþingi (1497) 377.
- Sigurðr Björnsson vestra (1498) 383.
- Sigurðr Björnsson lögmaðr (d. 1723) 461.
- Sigurðr Brandsson prestur í Hjarðarholti (1492) 133.
- Sigurðr Brynjólfsson syðra (1749) 53.
- Sigurðr Daðason, Arasonar, sveinn Solveigar Björnsdóttur, lögréttumaðr, sýslumaðr í Dalasýslu, bóndi í Bjarnarhöfn og Snóksdal (f. 1443; enn á lífi 1505) 67, 92, 123—125, 208, 226, 291—293, 314, 329, 342, 349, 360, 412, 425, 427, 493, 496—497, 502, 570, 592—593, 634—635, 680, 690, 746—747, 791, 807.
- Sigurðr Egilsson lögréttumaðr í Árneshöfði (1496—1504) 324, 692—694.
- Sigurðr Filippusson í Kjalarnessþingi (1493—1502) 189, 513—514, 560—561, 593—594.
- Sigurðr Geirmundsson, Herjólfssonar (d. 1488 eða fyrri) 71, 72¹), 283.
- Sigurðr Grímsson vestra og nyrðra (1492—1503) 92, 292, 342, 660.
- Sigurðr Hallkelsson í Húnavatnsþingi (1505) 777.
- Sigurðr Hallsson nyrðra (1500—1506) 531.
- Sigurðr Helgason vestra (1493—1504) 160—161, 725.
- Sigurðr Henriksson ráðsmaðr í Skálholti (1495—1502) 286, 627.
- Sigurðr Ívarsson sýslumaðr í Strandasýslu (1492—1505) 141—143, 195, 211, 217, 263, 298, 314, 327, 329, 342, 349, 373—374, 388, 412, 425, 502, 598, 607, 791.
- Sigurðr Ívarsson prestur nyrðra (1491) 207.
- Sigurðr Jónsson í Árneshöfði (1492) 89, 116.
- Sigurðr Jónsson í Skagafirði (1493) 188.
- Sigurðr Jónsson í Eyjafirði (1495—1504) 236, 477, 735.
- Sigurðr Jónsson í Húnavatnsþingi (1497) 326.
- Sigurðr Jónsson í Kjalarnessþingi (1498) 393.
- Sigurðr Jónsson vottr á Öxarárþingi (1500—1503) 505, 642.

1) Sbr. hó Sigurð Oddsson.

- Sigurðr Jónsson bróðir í Viðey (1503) 663.
- Sigurðr Jónsson prestur nyrðra (1492—1493) 90, 193.
- Sigurðr Jónsson beigaldi, officialis og prestur í Hítardal (1492—1503) 123, 472—476, 603, 617, 666.¹⁾
- Sigurðr Jónsson priór á Mœðruvöllum (1492) 146.
- Sigurðr Jónsson lögmaðr í Einarsnesi (d. 1677) 16, 49, 58, 60, 62, 64, 65, 610.
- Sigurðr Jónsson prófastrí Holti undir Eyjafjöllum (d. 1778) 53.
- Sigurðr Ketilsson í Árnessþingi (1719) 152.
- Sigurðr Kollsson á Breiðabólstað í Reykholtadal (1504) 737.
- Sigurðr Magnússon nyrðra (1500—1506) 531—532.
- Sigurðr Narfason, Sigurðssonar (1500—1504) 505—506, 613—614, 617, 641—642, 649—650, 704—705.
- Sigurðr Oddsson vestra (1384) 6.
- Sigurðr Oddsson í Búðardal (c. 1500) 73.
- Sigurðr Ólafsson í Mýrasýslu (1504) 744.
- Sigurðr prestur í Mœðrudal (1493) 198.
- Sigurðr Runólfsson prestur nyrðra (1501) 582.
- Sigurðr Rögvaldsson í Húnavatnsþingi (1496) 318.
- Sigurðr Sigurðsson nyrðra (1505) 789.
- Sigurðr Sigurðsson eldri sýslumaðr í Mýrasýslu (d. 1746) 5.
- Sigurðr Sigvarðsson í Austfjörðum (1496) 320.
- Sigurðr á Steinum í Stafholtstungum (1504) 743.
- Sigurðr Sveinbjarnarson, Þórðarsonar, í Þingeyjarþingi (1495—1504) 235, 631, 721, 731.
- Sigurðr Sveinsson í Húnavatnsþingi (1504) 680.
- Sigurðr Þjóðólfsson í Horna (1499—1500) 432, 527.
- Sigurðr Þorláksson prestur á Bergstöðum í Svartárdal (1440—1457) og á Mælifelli (1457—1500) 7—8, 476—477, 523.
- Sigurðr Þorleifsson, Árnasonar, bróðir Teits (1500—1504) 505—506, 704.
- Sigurðr Þorsteinsson í Húnavatnsþingi (1493—1494) 180.
- Sigurðr Þorsteinsson í Eyjafirði (1495) 264.
- Sigurðsson: Andrés, Ari, Ásbjörn, Ásmundur, Auðun, Bjarni, Brynjólfur, Eiríkur, Eyjólfur, Guðbrandur, Guðlaugur, Hallgrímur, Hallr, Helgi, Illugi, Ingjaldr, Jón, Narfi, Nikulás, Oddur, Ormr, Páll, Sigurðr, Snjólfur, Steinn, Torfi, Valtýr, Þorgils, Þorkell, Þorsteinn, Þorvaldur.
- Sigvaldadóttir: Haldóra.

1) Það hefir áður verið talið, að síra Sigurðr dæi 1500, en það sýnist auðsætt, að hann hafi enn lifað 1503.

- Sigvaldason: Jón.
 Sigvarðr Þéttmarsson biskup í Skálholti (d. 1268) 2, 3, 630, 815.
- Sigvarðsson: Sigurðr.
 siki 458.
 silar 736.
 silfr 46, 105, 106, 107, 108, 151, 184, 225, 232, 237, 240, 251, 271, 300, 304, 343, 344, 362, 513, 544, 788. — ósmiðað silfr 304, 362. — smiðað silfr 304. — silfrfesti 420, 421. — silfrflugur, sjá kirkja. — silfrkaleikr, sjá kirkja. — silfrkross 211, 232. Sbr. og sjá kirkja. — silfrnisti, sjá kirkja. — silfrskeið 155, 344. — silfrstéttar 232. Sbr. skurn.
- Silfrastaðir í Blönduhlíð 234, 606—608.
- silki 201, 288. — silkihökull, sjá kirkja.
- Simon Pálsson lögréttumaðr í Geldingaholti (1492—1493) 109, 148, 149, 151, 188, 197.
- Simon Þorsteinsson lögréttumaðr í Vadlaþingi (1495—1506) 291, 545—546, 553, 557—558, 704, 802—803.
- Simonarson: Páll, Sighvatr, Sæmundr.
- Simonsmessa 141, 250, 521, 526, 587. — messa Simonis & Jude 373, 803, 804.
- síngirnir 241.
- Sirilsstaðir (Sirisstaðir, Syrisstaðir) í Kræklingahlíð 681, 686.
- Sixtus páfi hinn fjórði (1471—1484) 4, 493.
- sjálfldæmi 142.
- Sjávarborg í Skagafirði 188, 346, 633—634.
- sjónhending 67, 198, 214, 309, 325, 458, 621, 671.
- sjór 4, 53, 87, 170, 214, 299, 309, 458, 463, 574, 637, 720, 748.
- sjöund 111, 119, 296, 301, 478, 510.
- sjöttareidr 108, 391, 533, 813.
- skaði 2, 92, 535, 726. — skaðræði 441, 489.
- Skagafjörðr í Hegranessþingi 7, 167, 180, 188, 207, 221, 223, 229, 236, 237, 276, 318, 326, 346, 347, 386, 392, 404, 405, 421, 422, 462, 463, 487, 524, 525, 531, 555, 556, 558, 578, 601, 601, 617, 618, 628, 629, 634, 643, 648, 721, 757, 758, 766, 768, 772, 773.
- Skagatrönd í Húnavatnsþingi 237, 328, 329, 412, 602, 659.
- Skagavík, sjá Kagaðarvík.
- Skagi nyrðra 531.
- skák 178, 184, 639.
- Skál í Hornafirði 36.
- Skála í Sléttuhlíð 166.
- Skáladalr á Hornströndum 769—771.
- Skálagerði, skreidagarðsitak frá Kallaðarnesi 45.
- Skálaholt í Melasveit 59.
- Skálalækr í Melasveit 59.
- Skálanes í Barðastrandarsýslu 77.
- skálar, skálar, sjá búsgagn, kirkja.
- Skálavík í Vatnsfjarðarsveit 244.

- Skáldalækr í Svarfaðardal 253—
254, 393.
- Skáleyjar á Breiðafirði 402,
404—405.
- Skálholt í Biskupstungum, biskups-
upslæmi, biskupsstóll, dóm-
kirkja, staðr 1, 2, 9, 12, 15,
16, 17, 18, 46, 47, 49, 53, 74,
86, 88, 89, 90, 97, 98, 105—108,
109—112, 113—115, 116—117,
118, 123—125, 130, 131—133,
136, 139—140, 149, 152—153,
171—172, 179, 181—182, 186—
187, 205, 243, 258—260, 269—
270, 276—278, 284—285, 287,
297, 311—312, 325, 334—340,
355, 357—358, 364—366, 370,
375—378, 385—386, 387—388,
407—408, 414—415, 417—418,
428, 431, 433, 437, 441—442,
453—454, 461, 470—471, 472—
476, 490—492, 493—494, 510—
512, 530—531, 532, 536—537,
566—569, 574, 577, 603, 606,
609—610, 612—613, 615—617,
620—624, 626, 630, 645—646,
655, 666, 668, 671, 676, 678,
683, 696—696, 697—699, 713—
719, 735, 754, 767, 787, 793—
795, 797—798, 803, 804, 812.
- Skálholtssveit í Árnessþingi 591.
- skáli, sjá húsakynni. — skála-
vist 27.
- Skáli við Beruförð 32.
- Skáli undir Eyjafjöllum, sjá
Austastiskáli.
- Skálmardal á Skálmarnesi 79.
- Skálmarfjörðr í Barðastrandar
sýslu 402.
- Skálmarnes í Barðastrandarsýslu
79, 420—421, 612, 676—677.
- Skálpastaðir í Lundarreykjadal
743.
- skamfæring 654.
- Skambhéðinsnes á Melrakkasléttu
466.
- Skáney í Reykholtssdal 671.
- skapari 233, 239.
- skápr 287.
- Skapt í Gnúpverjahrepp 621.
- Skaptafell í Örfæfum 37.
- Skaptafellssýsla 4.
- Skaptason: Jón, Þorleifr.
- Skarafjöll, landamerki Skeggja-
staða 17.
- Skarð í Fnjóskadal 163—164.
- Skarð í Langadal 105, 210—
212, 330, 413—414, 602, 603,
773—774.
- Skarð (= Sygnaskarð) á Mýr-
um 64
- Skarð á Skarðsströnd 73—75,
87, 132, 133, 136 — 137,
230—231, 237, 242—247,
256, 281, 285 — 286, 294,
358—364, 579—580, 815. —
Skarðsströnd í Dalasýslu 4,
73, 87, 131, 132, 136, 139,
231, 243, 247, 256, 361—
362, 551, 552, 580, 759.
- Skarðsá í Sæmundarhlíð 359,
461.
- Skarðsdalr í Siglufirði 127—
128.
- Skarðsfjall á Landi 41.
- Skarðshamrar í Norðrárdal 63,
290.
- Skarðstunga á Mýrum 64.
- Skarfasker við Akranes 57.
- skarjárn 739. Sbr. smíðartól.
- skattr 322, 547, 548, 573, 644,
696. — skattbændr 323. —
skattgjald 546. — skatthald
546. — skattlönd 266.

- Skeggjastaðahvammr í Fljótsdal 447.
 Skeggjastaðir á Ströndum 14, 16, 17, 310—311, 697—699, 733—734, 765—767.
 skeggmaðr 669.
 Skeið(in) í Árnessþingi 323.
 skeifur 739.
 Skeljabrekka í Andakil 60.
 skemma 520, 638, 667.
 skepna 239.
 sker 67, 72, 134, 135, 201, 202, 655, 656.
 skerborð 450, 451, 664. — skerdiskar (rauðir) 745, 812.
 Skerðingsstaðir í Eyrarsveit 244.
 skiðaskr, sjá búsgagn.
 Skiðsholt á Mýrum 616.
 skikkan 207.
 skil 96.
 skiladómr 658.
 Skildinganes á Seltjarnarnesi 499.
 skildagi 63, 121, 245, 246, 252, 317, 318, 328, 342, 400, 584, 681, 641, 642, 643, 663, 683, 691.
 skildir, sjá kirkja.
 skilgetnir bræðr 558. — skilgetin börn 284, 307, 313, 386, 406, 471, 530, 678. — skilgetnir erfingjar 160, 231. — skilgetinn faðir 267. — skilgetnir synir 273.
 skilmáli 78, 89, 102, 132, 172, 178, 182, 206, 209, 251, 309, 310, 317, 318, 331, 372, 373, 399, 432, 460, 468, 512, 526, 584, 641, 642, 643, 683, 747, 773, 780, 803, 804.
 skilorð, skilyrði 210, 235, 243, 252, 261, 297, 306, 319, 544, 618, 658, 661, 705, 714.
 skilríki 11, 125, 178, 190, 193, 304, 315, 372, 382, 383, 386, 427, 461, 493, 527, 542, 550, 551, 569, 574, 596, 606, 607, 612, 631, 632, 647, 651, 652, 653, 660, 704, 769, 799, 809.
 skilríkir menn 213, 435.
 skilvisi 107.
 skilvisir menn 108, 112, 180, 363, 386, 799.
 skinn 184. — skinnavara 685. — skinnblöð 57, 626, 664, 742. — skinnbók 461, 465, 669. — skinnrolla 154, 155, 541, 542, 636. — skinnskrá 533, 536, 537. Sbr. húðir, kálfskinn, klippingar, kýrhúðir, selskinn, skóleðr, skæði, uxahúð.
 Skinnastaðir í Öxarfirði 215, 235, 249—250, 312—313, 400, 419—420, 421, 465—468, 618—619.
 Skinnþúfa í Skagafirði 188.
 skip 13, 18, 29, 103, 116, 155, 184, 213, 286, 288, 334, 338, 382, 385, 407, 408, 415, 462, 463, 497, 547, 575. — skipalfært með árum og stýri 17. — skipganga 17. — skipherra 578. — skipverjar 27, 45, 455. — skipsáróðr 415. — skipsátr 32, 385. — skipshöfn 45. — skipstaða skipstöð 5, 74, 455. — árar 17. — áttæringr 155. — bátur 33, 450. — hafskip 322. — reiði 479. — sexæringr 16, 30,

- 134, 185, 155, 201, 451. — segl („sly“) 184, 815. — stýri 17.
- skipan 61, 131, 267, 337, 338, 339, 340, 604, 616, 654, 697, 796.
- skipti 261, 262. — skiptabréf 137, 176, 183, 242, 262, 662.
- skipting 49.
- skiptitífund 768, 780.
- skirn 130. — skirnarketill, skirnarsár, sjá kirkja.
- skjal („skæl“) 4, 5, 125, 243, 304, 414, 482, 533, 534, 536, 557, 596, 612.
- skjalabækr 184, 185, 210, 216, 224, 331, 332, 359, 417, 498, 639, 680, 690, 713, 746, 773, 777.
- Skjálfandafjörðr í Þingeyjarþingi 249, 250, 255.
- Skjaldtingsstaðir í Vopnafirði 257.
- skjallegir menn 362. — skjallegheit, skjælligheit 152, 277, 482, 573.
- skjalmaðr 669.
- skjólur, sjá búsgagn.
- skoðan 111.
- Skógar (Skógaeygnir) undir Eyjafjöllum 749—750.
- Skógar (hvorirtveggja) í Hvammsveit 69.
- Skógar í Hnappadalssýslu 745.
- Skógar (hérað) í Múlaþingi 29.
- Skógar í Stafholtstungum 743, 745.
- Skógar í Þorskafirði 567.
- Skógarströnd í Snæfellsnessýslu 66, 184, 185.
- Skógartungur í Blönduhlíð 606—608.
- Skógartungur í Skorradal 610.
- Skógfell á Rosmhvalanesi 49, 458.
- skógr, skógar, skógarpartar 46, 53, 54, 57, 58, 60, 77, 80, 90, 91, 198, 281, 299, 304, 306, 316, 346, 399, 441, 442, 451, 452, 460, 486, 487, 606, 607, 652, 685, 694, 770, 796. — skógargata 621. — skógarhögg 91, 141, 441, 758, 759, 806. — skógarspell 685. — skógarteigar 24, 30, 447. — skógartópt 44. — skógavöllr 64. Sbr. hris, raptviðr, rifhris.
- Skógsmenn (í Þykkvaskógi) í Dalasýslu 76.
- Skógs múli í Þverdal 220.
- Skólameistari 181.
- Skollatunga í Hörgárdal 146.
- skór (svartir) 378. — skóleðr 474.
- Skorradalr í Borgarfirði 57, 58, 61, 367, 610.
- Skorrastaðr í Norðfirði 28, 199.
- Skorrholt í Melasveit 59.
- skotmannshlutr (í hval) 466.
- Skotthali í Hólmi í Hítardal (1504) 745.
- skrafmaðr 669.
- Skrauma (Skraumuhlaupsá) í Hörðadal, á sýslumótum Dala og Snæfellsnessýslu 101, 174, 208, 209, 347, 348, 741.
- Skrauthólar á Kjalarnesi 583.
- skreið 154, 155, 343, 578, 717, 744. — skreiðargarðr 45. — skreiðarstokkr 638.
- Skriða í Breiðdal 222.
- Skriða í Fljótsdal, Skriðuklaustur 222, 257—258, 307, 309—

- 310, 312—313, 345—346, 355—357, 393—395, 400, 446, 485—487, 490—491, 525, 686—687, 714—716, 806.
- Skríða í Hörgárdal 236—237, 307.
- Skríða í Reykjadal 732—733.
- Skríðdalir í Múlaþingi 29.
- Skríðinsenni (Skríðnesenni) í Strandasýslu 196.
- Skríðuhverfi í Reykjadal 164, 191, 370, 732.
- skrif (kensla á skrif) 714, 715.
- skrin, sjá kirkja.
- skript, skriptir 91, 107, 108, 111, 115, 150, 151, 168, 169, 198, 240, 312, 365, 383, 422, 428, 489, 509, 510, 577, 631, 632, 670, 767, 781, 782, 784. — skriptafaðir 238, 239. — skriptamál 670. — skriptamál Solveigar Björnsdóttur 238—241. — skriptbornar syndir 133, 610, 669.
- skrúðakista, sjá kirkja.
- skrúðhús, sjá kirkja.
- skrummaðr 669.
- skrökvottar 228.
- Skuggabjörg í Höfðahverfi 281.
- Skúlason: Árni, Guðmundr, Hafliði, Hallgrímr, Jón, Sveinn.
- skuld, skuldir 96, 97, 116, 233, 240, 293, 354, 364, 474, 584, 601, 766, 767. — skuldagreiðsla 96.
- skuldahjón(-hjú) 547.
- Skúli Þorbjörnsson í Miðfirði (1705) 195.
- Skúli Þórðarson vestra (1492—1504) 126, 341, 678.
- Skúli Þorláksson prófastr á Grenjaðarstað (d. 1704) 223, 317, 341, 371, 527, 649.
- Skámstaðir í Landeyjum 39, 305.
- Skámuhellir á Ströndum 462.
- skurðarjárn 739.
- skurn með silfrstétt 232.
- Skutilsey fyrir Mýrum 616, 745.
- Skutilsfjörðr í Ísafjarðarsýslu 286, 396, 397, 423, 587, 588, 672, 682, 685, 763, 764, 806.
- Skútustaðir við Mývatn 173, 731—732.
- skylda 70, 80, 548, 644, 696, 708. — forn skylda 46. — söngur og öll skylda 32. — skylduómagi 547. — skylduþing 693.
- skynsemi 107. — skynsamra manna ráð 104.
- skyr 712. — skyrgrindr 638, 639.
- skyrta 363.
- skæði 157, 332. — skæði álnarlöng 77. — skæðatollr 85.
- skæri 377.
- Skörð í Reykjahverfi 730—731.
- Skötudalir í Arnarfirði 402.
- Skötufjörðr í Ísafjarðarsýslu 82.
- slátr 343, 533.
- slátr 684.
- sleði 638.
- Sleðmeiðarásar á Skarðaströnd 758—759.
- sleggja 287, 638, 742.
- slekt 265, 503.
- Slesvík 378, 407, 408, 748, 750, 751.
- Sléttublið í Skagafirði 166.
- Sléttunaust, verstöð Dvergasteinskirkju 24.

- slik(j)usteinn, sjá kirkja.
 sloppr, sjá kirkja.
 slý (= segl) 184, 815.
 slæmr (kvæðis) 669.
 smalamaðr 509.
 smáreki 237.
 smávarningr 344.
 smíð, sjá söðull, víravirki.
 smíðartól 739. — sjá bor, bor-
 járn. — broðdr 739. —
 brýni 739. — gaddnafar 739.
 — greipijárn 739. — sjá
 hrífnafar. — hamar 287, 449,
 638, 739, 746. — Sjá hnoðham-
 ar. — Sjá klaufhamar. —
 Sjá klaufböd. — Sjá löd. —
 Sjá nafar. — Sjá rekjárn. —
 Sjá rómet. — Sjá skarjárn. —
 Sjá skurðarjárn. — smíðatöng
 739. — Sjá stappa. — Sjá
 steðji, tálguhnífr, töng. —
 þaufari 739. — Sjá þjalir, öx.
 smíðja 18, 183, 742. — smíðju-
 belgir 287, 638. Sbr. steðji.
 Smíðjuvík á Hornströndum 82
 smíðr 347, 475.
 Smíðr Jónsson, er vo Ásgrím
 (1483) 469—470.
 smjör 8, 9, 13, 154, 155, 166,
 184, 187, 254, 255, 285, 288,
 295, 343, 362, 370, 376, 377,
 400, 449, 450, 451, 489, 544,
 552, 586, 649, 672, 674, 677,
 712, 744, 746, 764, 797. —
 smjörfloti 638. — smjörtaka
 487.
 Smjörhólar í Reykjadal norðr
 733.
 Smyrlabjargarfjara í Hornafirði
 452.
 Snartarson: Helgi.
 Snjólfur Brandsson, Haldórssonar,
 lögréttumaðr á Óslandi (1494)
 217.
 Snjólfur Hrafnsson, lögmans
 Brandssonar, lögréttumaðr
 undir Ási í Fellum (1492—
 1504) 144, 357, 496—497,
 507, 714, 716.
 Snjólfur (Snjóúlfr) Sigurðsson
 prestur í Húnavatunspingi
 (1492—1494) 90, 207.
 Snóksdalr í Dölum 67, 210,
 341, 459—460, 634, 635.
 Suóksnes í Flóa 454.
 Snorradóttir: Guðrún.
 Snorrason: Árni, Einar, Jón,
 Loptr, Pétr, Steinn, Sveinn,
 Vigfús, Þorleifr.
 Snorrastaðir í Laugardal 324—
 325.
 Snorri Hafliðason vestra (1501)
 589.
 Snorri Helgason prestur í Vest-
 mannaeyjum og Holti undir
 Eyjafjöllum (á lífi 1492; d.
 1495 eða fyrri) 89, 110, 112,
 269—270.
 Snorri Helgason vestra (1501—
 1504) 562, 636, 672, 682, 727.
 Snorri Jónsson í Húnavatun-
 spingi (1498) 410—411.
 Snorri Jónsson í Ísafjarðarsýslu
 (1503) 672.
 Snorri Jónsson prestur í Mikla-
 holti (1536) 665.
 Snorri Jónsson í Árnesspingi
 (1636) 454.
 Snorri Jónsson prestur á Helga-
 fellu (d. 1746) 415, 461.
 Snorri Ólason í Árnesspingi
 (1504) 692.

- Snorri prestur í Stafholti (fyrir 1474) 60.
- Snorri í Skógum í Hnappadals-sýslu (1504) 745.
- Snorri Þorgilsson prestur á Húsa-felli (1499—1504) 738.
- Snotrunes í Borgarfirði eystra 805—806.
- Snæbjarnarson: Árni, Eggert, Markús.
- Snæbjörn Gíslason, Filippussonar (1501—1504) 543, 654, 699—701.
- Snæbjörn Ólafsson syðra (1492) 126.
- Snæbjörn Torfason á Kirkjubóli (d. 1666) 773, 775, 777, 778.
- Snæfellsnes 640.
- Snæfjöll í Ísafjarðarsýslu 760, 790.
- Snæfuglstaðir í Grímsnesi 47, 455—457, 816.
- snældur 450, 451.
- Sokki prestur á Svalbarði (fyrir 1499) 415.
- sókn 283, 292, 350, 351, 419, 426, 554. — sök og sókn 145.
- sóknaraðili 350.
- sóknari 176, 293, 354, 384, 480, 603.
- sóknarkirkja 78, 130.
- sóknarmaður 144.
- sóknarprestur 326.
- sóknir (= hákallasóknir) 638.
- Sólheimar ytri í Mýdal 432—433, 527—528. — Sólheimasandr 295—296, 696—697.
- Solveig Björnsdóttir, Þorleifssonar á Skarði (d. 1495) 230—231, 232, 238—247, 256—257, 314—315, 336, 347—354, 357—360, 367—368, 397—398, 418—419, 514—516, 533—536, 540—543, 554, 591, 594—597, 673—674, 680, 760.
- Solveig Guðmundardóttir, Arasonar, kona Bjarna Þórarinssonar (1478—1501) 9, 396, 456, 480—483, 569—572.
- Solveig Hrafnadóttir, Brands-sonar, systir og siðar abba-dís á Stað í Reynisnesi (1493) 163—164.
- Solveig Jónsdóttir, kona Þórðar Brynjólfssonar, í Þingeyjar-þingi (1499) 419—420.
- Solveig Jónsdóttir, kona Halls Ketilssonar, nyrðra (1504) 731—732.
- Solveig Sigurðardóttir í Kjalar-nessþingi (1501—1502) 585—586, 594.
- Solveig Þorleifsdóttir, Árnasonar, kona Orms hirðstjóra Loftssonar og fylgikona síra Sigmundar Steinþórssonar (d. 1479) 319—320, 341—344, 776—777, 782, 784.
- Solveigarson = Jón Sigmundsson.
- Sophia Loftsadóttir, Guttorms-sonar (d. 1482) 230—231, 489—490, 505—506, 704—705.
- Speni í Núpsdal 411.
- spik 746.
- spira með loki 232.
- spjald, sjá kirkja.
- Spjaldhagi í Eyjafirði 137, 264, 274.

- spjót 705, 706.
 Spóamýri í Þverárhlíð 743.
 Spóastaðir í Biskupstungum 627.
 spónn (til spónlagningar) 637.
 spónn, sjá búsgagn.
 Staðarfell á Fellsströnd 75, 86,
 87, 134—136, 139—140, 165,
 170, 183—184, 201—202,
 423, 552, 587, 588, 617—618,
 651—652, 748.
 Staðarhóll í Saurbæ 71, 72,
 101—104, 126, 131—133,
 175—176, 183, 242, 284,
 285, 288—289, 294, 309,
 347—348, 531, 540—541,
 617, 618, 646, 663, 678, 710.
 — Staðarhólmsoddi (= Stað-
 arhólmsoddi) 102.
 Staðarhraun á Mýrum 64.
 Staðarstaðr í Grindavík, sjá
 Staðr.
 Staðarsveit í Skagafirði 721,
 722.
 staðfesta 110.
 staðfesting, staðfestingarbréf 11,
 53, 219.
 staðr, staðir (beneficia) 2, 17,
 25, 115, 116, 163, 168, 169,
 171, 179, 181, 182, 198, 199,
 200, 258, 279, 442, 443, 449.
 — staðarbót 45. — staðar-
 spjöll 453.
 Staðr í Aðalvík 83—84, 245,
 416, 515, 769—771.
 Staðr (Staðarstaðr) í Grindavík
 48—49, 624
 Staðr í Hrútafirði 136.
 Staðr á Reykjanesi 131, 331,
 566—567, 753.
 Staðr í Reyninesi, sjá Reyni-
 staðr.
 Staðr í Steingrímsfirði 656.
 Stafafell í Lóni 119, 258—259,
 286—288.
 Stafangr í Noregi 213.
 stafaskr, sjá búsgagn.
 Stafholt í Stafholtstungum 60,
 64, 461, 615, 617, 743, 803—
 804.
 Stafholtstungur í Mýrasýslu 64,
 300, 752, 774, 804.
 Stakkaberg á Skarðsströnd 244.
 stakkgarðr 59.
 stakkhnappar 344.
 stakkr, sjá kirkja.
 Stallason: Ari, Árni, Jón, Þórðr.
 stamp 736.
 stapar 671.
 Stapar á Vatnsnesi 408—409.
 stappa 287, 638.
 Stardalr í Mosfellsveit 53.
 Starmýri í Þvottárþingum 35.
 Starnes (nú Stafnes) á Rosm-
 hvalanesi 298—299, 337—
 340.
 statuta 207.
 staup 232.
 stázhnappar 155.
 steðji, 287, 638, 739.
 Steðji í Hörgárdal 161—162,
 236.
 stefna, stefnubréf 90, 91, 94,
 96, 110, 114, 118, 124, 142,
 168, 174, 175, 180, 190, 193,
 211, 296, 300, 350, 351, 381,
 382, 425, 426, 428, 480, 482,
 488, 489, 503, 509, 531, 540,
 542, 545, 557, 559, 593, 625,
 617, 648, 656, 683, 693, 705,
 706, 708, 709, 710, 711, 767,
 769, 778, 809. — stefnudagr
 351, 382, 625, 647, 673. —
 stefnufall 91, 94, 120, 297,

- 351, 382, 509, 595, 625, 673, 693, 809. — stefnuskrá 646.
— stefnuvitni 809. — stundarstefna 541, 768.
- Stefnir Björnsson í Vaðlaþingi (1492) 145.
- Stefnisson: Jón.
- Steiná í Svartárdal 792.
- Steinahöfði í Grímsnesi 457.
- Steinar undir Eyjafjöllum 38, 39, 432.
- Steinar í Fellshverfi 451.
- Steinar í Stafholtstungum 743, 744.
- Steinavellir á Akranesi 57.
- Steinbogagil í Fellshverfi 452.
- Steindór, sjá Steinþór.
steinfat 287.
- Steingrímur Bessason prestur nyrðra (1502 — 1505) 624, 766, 769, 778.
- Steingrímur Ísleifsson í Berufirði (c. 1500) 33.
- Steingrímur Jónsson biskup (d. 1845) 16.
- Steingrímur Kollgrímsson í Austfjörðum (1656) 511.
- Steingrímur Steinmóðsson prestur í Skagafirði (1497) 372—373, 381.
- Steingrímsfjörðr í Strandasýslu 84, 254, 255, 283, 402, 410, 430, 431, 598, 599, 655, 656, 727, 728, 747.
- Steini Þorvarðsson prestur í Stafholti (c. 1140) 64.
- Steinker í Guúpverjahrepp 621.
- Steinmóðr Bárðarson Ábóti í Viðey (d. 1481) 339.
- Steinmóðr Konráðsson vestra (1500—1504) 479—480, 562, 722.
- Steinmóðsson: Hjalti, Steingrímur, Þorvarðr.
steinn, steinar 8, 59.
- Steinn, Skálholtsmaðr (1502) 628.
- Steinn Guðmundsson í Húnavatnsþingi (um 1450) 523.
- Steinn Hrólfsson nyrðra (1492—1503) 98, 643.
- Steinn Markússon prestur nyrðra (1502) 601.
- Steinn Sigurðsson í Þingeyjarþingi (c. 1650) 467.
- Steinn Snorrason á Svalbarði við Eyjafjörð (1492—1505) 149, 151, 272, 367, 800, 816.
- Steinn Þorgeirsson í Skaptafellsþingi (1496) 297.
- Steinn Þorvaldsson prestur nyrðra (1494) 207.
- Steinnes í Húnavatnsþingi 280.
- Steinólfr á Grímsstöðum í Reykholtsdal (1504) 737, 743.
- Steinólfsson: Þórir.
- Steinsholt í Guúpverjahrepp 620, 739, 812—813.
- Steinsmýrarfjót í Meðallandi 295, 296.
- Steinsnes í Mjóafirði austr 27.
- Steinsson: Örnólfur.
- Steinsvaðssandr í Austfjörðum 26, 512.
- steintjald, sjá kirkja.
- Steinunn Árnadóttir í Eiðaþinghá (d. fyrir 1496) 320.
- Steinunn Flosadóttir, officialis Jónssonar, kona Filippusar Þorleifssonar (1384) 6.
- Steinunn Gunnarsdóttir, Jónssonar, fylgikona Lopts Orms-

- sonar (d. fyrir 1487) 284, 678.
- Steinunn Sigurðardóttir, kona Árna Guðmundssonar (fyrir 1499) 431.
- Steinvör frændkona Halls prests Þórarinssonar (um 1500) 444.
- Steinvör Guttormsdóttir kona Jóns Hallssonar (1500) 484—485.
- Steinþór Sölvason (Arngrímssonar) á Hofi í Vatnsdal (1497) 342.
- Steinþórsdóttir: Gyriðr.
- Steinþórseyjar fyrir Fellsströnd 134, 135, 201, 202.
- Steinþórsson: Jón, Sigmundur.
- Steinþórsstaðir í Reykholtsdal 398—399.
- Stelpusteinhellir í Laugardal 325.
- Stephán Einarsson nyrðra 1501—553.
- Stephán Gíslason prestur í Odda (d. 1615) 454.
- Stephán Helgason í Fljótsdals-héraði (1498) 400.
- Stephán Ingimundarson nyrðra (1492—1500) 99, 178, 380, 789.
- Stephán Jónsson biskup í Skálholti (1491—1518), Stepháns máldagar 2, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 39, 41, 44, 45, 46, 47, 48, 50, 51, 52, 59, 61, 62, 63, 64, 65, 67, 69, 70, 72, 73, 75, 77, 78, 79, 80, 81, 83, 88—90, 105—108, 109—112, 113—115, 116—117, 118, 123—125, 130—131, 132—136, 139—140, 152—153, 154, 159, 171—172, 179, 181—182, 186—187, 197—198, 199—200, 205, 232, 258—260, 268—270, 276—278, 284—285, 286, 287—288, 302, 309—312, 324, 334—340, 357—358, 364—366, 375—378, 385—386, 387—388, 407—408, 414—415, 433—434, 437, 442, 457, 460, 491—493, 494, 510—512, 530—531, 532, 536—537, 562, 566—569, 574, 577, 603—606, 609—610, 612—613, 615—617, 620—624, 625—626, 630, 645—646, 655, 668, 673—674, 683, 695—696, 697—699, 714—719, 737—739, 754, 767, 787—788, 793—796, 797—799, 803, 815.
- Stephán Ketilsson nyrðra (1495—1505) 260, 264, 388, 428, 789.
- Stephán Kjartansson í Borgarfirði (1710) 2.
- Stephán Loftsson, Ormssonar (1474—1497) 126, 281—282, 343.
- Stephán píslarvottur 42, 48, 59, 67, 299. — Stephanus líkneski, Stephanusskript, sjá kirkja.
- Stephán Sturluson (Stullason) nyrðra (1496—1497) 291.
- Stephán Þórarinsson, Aronssonar, bróðir Bjarna, lögréttamaður á Signýrastöðum (1493—1497) 160, 354.
- Stephán Þorsteinsson lögréttamaður í Árnasþingi (1501—1504) 568, 392, 703.
- Stephán Þorvaldsson lögréttamaður (1497) 360.

- Stephán Ögmundsson í Skagafirði (1493) 166.
- Stephánsson: Jón, Oddr, Þórarinn
stigi 740.
- Stígr Arason í Hrútafirði (1724) 194.
- Stígr Einarsson, frændi (sonr?)
Einars Ísleifssonar ábóta á Munkaþverá (1493—1497) 177—178, 372.
- Stigr Ingimundarson prestur á Hrafnagili (1492—1493) 90, 137, 164.
- stíka (mál) 155, 179, 185, 304, 332, 362, 378, 394, 586, 598, 724, 742, 802.
- Stíka 74 =
- Stíkuvík í Bitru 70.
- Stjórnumýri í Skagafirði 463.
- stóðhrossabeit 5, 71, 455.
- stofa, sjá húsakynni.
- Stokkalækr á Rangárvöllum 40.
- stokkar 287.
- stokkfísi (stokkfiskr) 374.
- Stokkhólmur í Svíþjóð 669.
- stokkr, sjá kirkja.
- Stokkseyri í Árnessþingi 623.
- stola, sjá kirkja.
- stóll 639. Sbr. kirkja.
- Stórá í Saurbæ vestr 74.
- Stóragrjót í Tungusveit 8.
- Stóranúpr í Gnúpverjahrepp 44.
- Stormarn (Stormaren) 378, 379, 407, 408, 748, 749, 750, 751.
- Stórólshvöll, sjá Hvöll í Hvolhrepp.
- stórpjupur 736.
- stórreki 57. — stórviðr 237.
- Strandir (Hornstrandir) 82, 97, 402, 461, 462, 505, 528, 641, 642, 649, 650, 704, 705, 769, 770, 771.
- Strandir (Langanesstrandir) 697, 698, 699, 733, 734, 765, 766.
- Strandsel í Mjóafirði vestra 82, 244.
- Straumnes í Melasveit 59.
- straumur: strönd og straumur 53.
- Straumur í Hraunum suðr 586.
- Strenglang í Laurentiusbás á Reykjanesi 53.
- strengur 46.
- stríðmaðr 669.
- strígi 378, 742.
- Strjúgr í Langadal 325.
- strokkur, sjá búsgagn.
- strönd 53. Sbr. straumur.
- Strönd í Hvolhrepp 662—663.
- Strönd í Landeyjum 507—508.
- Strönd í Selvogi 252—253, 500, 688, 689, 694.
- Strönd (= Vatnsleysuströnd) við Faxaflóa 299, 303, 304, 337, 344, 457, 560, 561.
- stuldmaðr 669.
- staldur 499.
- Stullason, sjá Sturluson.
- Stulle, sjá Sturla.
- Sturla Bjarnason (Ólasonar) nyrðra (1507) 607.
- Sturla Hallsson lögréttumaðr (1500) 496, 497.
- Sturla Magnússon lögréttumaðr nyrðra (1495—1505) 144—146, 236—237, 264, 270—271, 273, 413—414, 437, 502, 553, 575, 582, 629, 789.
- Sturla prestur í Berufirði (c. 1388 eða fyrri) 82.
- Sturla Sigurðsson nyrðra (1494) 213.

- Sturla Þórðarson sýslumaðr
 Dalamanna og bóndi á Stað-
 arfelli (1493—1504) 174—
 176, 183—184, 202, 208—210,
 226—229, 348, 414—415,
 551—552, 587—588, 617—
 618, 642, 651—652, 690,
 704, 706, 710.
- Sturludóttir: Margrét.
- Sturluflöt í Fljótsdal 198, 345—
 346.
- Sturlureykir í Reykholtssdal 687,
 688.
- Sturluson: Jón, Stephán, Þórðr.
 Stykkiseyjar á Breiðafirði 79.
- Styr Þorvaldsson skrifari, á
 Reykjum í Biskupstungum
 (f. 1649; enn á lífi 1729)
 136, 230, 251, 256, 369,
 418, 479, 514, 550, 554,
 599.
- Stærrafell í Trékyllisvík 83,
 278.
- Stærriakrar í Blönduhlíð 167,
 404, 633—634.
- Stærrivogar á Rosmhvalanesi
 299, 303—305, 344—345,
 394.
- stöðull 455.
- Stöðvarfjörðr eystra 31.
- stöpull (Hóladómkirkju) 197.
 Sjá kirkja.
- subsídium palli 473.
- Suðrland 16.
- stöðþvari 638.
- Suecig, sjá Svíaríki, Svíþjóð.
- Súgandafljörðr í Ísafjarðarsýslu
 234, 247—249.
- Súluhöfn við Sveinungsvík 466.
- Súlunes í Melasveit 59.
 sumarbók, sjá kirkja.
- Sumarliðabær í Holtum 714—
 715.
- Sumarliðadóttir: Kristín.
- Sumarliðason: Eiríkr, Haldór,
 Sveinn.
- Sumarliði Bjarnason vestra
 (1505) 747—748.
- Sumarliði Eiríksson, Loftsson-
 ar (d. 1491) 121, 647, 772,
 808.
- summeran 568.
- summæ festivitates 464.
- Sund (= Viðeyjarsund) 49, 594,
 649, 662.
- sundmaðr 669.
- sundrgerð 241.
- sundrlæti 239.
- Sunnafari (blað) 377.
- Sunnifa hústrú Hans Kruckugh
 769—771.
- Sunnifa Jónsdóttir, systir Árna,
 í Húnavatnsþingi (1498) 411.
- Sunnlendingafjórðungur 172, 179.
- sunnudagr 17, 20, 42, 43, 98,
 115, 130, 133, 139, 160, 176,
 182, 188, 220, 221, 250, 252,
 255, 258, 260, 262, 308, 309,
 320, 327, 328, 330, 370,
 371, 380, 393, 397, 401, 406,
 432, 433, 514, 526, 554, 610,
 617, 620, 629, 656, 679, 774,
 784, 795.
- Svalbarð á Svalbarðsströnd 272,
 291, 295, 366—367, 380—
 381, 415—416, 419, 804.
- Svalbarð í Distilsfirði 400, 619.
- Svalbarðsströnd við Eyjafjörð
 272, 291, 366, 367, 380, 381,
 415, 529, 530, 761, 762, 804, 805.
- Svauger „kot í Skorradal“ 56,
 57, 58.

- Svansvík í Vatnsfjarðarsveit 244, 637.
 svaramaðr 320.
 svardagar 107, 249, 563, 622.
 Svarðhóll (nú Svarfhóll) í Geiradal 76.
 Svarfaðardalur í Vaðlaþingi 145, 151, 216, 253, 254, 307, 422, 611, 757, 758, 762, 763, 800.
 Svartá í Skagafirði 8.
 Svartagil í Leirársveit 58.
 Svartárdalur í Húnavatnsþingi 522, 523, 729, 730.
 Svartasker fyrir Fellsströnd 135, 201, 202.
 Svartbali (nú Svarfhóll) á Mýrum 745.
 Svarthöfðason: Jón, Þorsteinn.
 Svarthöfði Narfason vestra (1492) 141.
 Svartsbæli (nú kallað Svaðbæli = Þorvaldseyri) undir Eyjafjöllum 431—432.
 Svartskinna (MSt. 27. 4to) 213, 236, 729, 796.
 Svartsson: Böðvar, Indriði, Þorlákr.
 Sveinaskáli, selstöð frá Kallaðarnesi 46.
 Sveinatunga í Norðrárdal 460, 743.
 Sveinbjarnarson: Sigurðr, Tumas.
 Sveinbjörn Arnórsson vestra (1492) 92.
 Sveinhús í Vatnsfjarðarsveit 244.
 Sveinn Búason vestra (1501) 588.
 Sveinn Eiríksson í Eyjafirði (1495—1503) 236, 629.
 Sveinn Gíslason, Sveinssonar í Arnessþingi (c. 1620) 454.
 Sveinn Guðmundsson prófentumaðr á Hólum (1492) 87—88, 192.¹⁾
 Sveinn Guðmundsson syðra (1503 eða fyrri) 658.¹⁾
 Sveinn Guttormsson í Skaptafellsþingi (1496) 297.
 Sveinn Hólmfastsson (enn á lífi 1558) 813.
 Sveinn Jónsson prestur undan Hálsi í Hamarsfirði (1492; d. fyrir 1500) 32, 120, 123, 485—486.
 Sveinn Jónsson nyrðra (1502) 600—601.
 Sveinn Jónsson vestra (1504) 724.
 Sveinn Magnússon í Kjalarnessþingi (1497—1498) 344, 394.
 Sveinn Oddsson í Þverárþingi (1500) 476.
 Sveinn Pálsson í Rangárþingi (1504) 688—689.
 Sveinn Pétursson biskup í Skálholti (d. 1476) 66, 88, 89, 630, 815.
 Sveinn Skúlason vestra (1504) 676.
 Sveinn Snorrason prestur í Skálholtsbiskupsdæmi (1492) 152.
 Sveinn Sumarliðason, Eiríkssonar, á Grund í Eyjafirði (1492—1505) 120—123, 147—148, 317—318, 477—478, 647—648, 807—810.
 Sveinn Vilhjálmsson djákn nyrðra (1493—1494) 193, 208.
 Sveinn Þórarinsson prestur í

1) Gæti þó verið einn maðr.

- Skálholtsbiskupsdæmi (1500) 491.
- Sveinn Þorfinnsson í Húnavatnsþingi (1492—1505) 127, 314, 326, 327, 329, 412, 649, 660, 791.
- Sveinn Þorsteinsson vestra (1504) 694—695.
- Sveinsdóttir: Guðrún.
- Sveinsson: Brynjólfur, Einar, Guðlaugr, Jón, Oddr. Pétr, Sigróðr, Tumas, Þormóðr, Þorvaldr.
- Sveinsstaðir í Þingi 6, 7, 319, 341, 342, 649, 705, 791.
- Sveinungi Andrésón í Þingeyjarþingi (1505—1506) 789.
- Sveinungsvík í Þistilsfirði 619—620.
- sveit 96.
- sverð 227, 228, 362, 363, 705, 706.
- Svíaríki. Svíþjóð 9, 378, 379, 407, 408, 470, 748, 749, 750, 751, 786, 787.
- svik 12, 238, 241.
- svín 184. — grís 184. — gylta 184.
- Svínadalr í Dalasýslu 71.
- Svínadalr í Húnavatnsþingi 514, 680.
- Svínafell í Öræfum 36.
- Svínavatn í Svínadal í Húnavatnsþingi 281, 314, 360.
- Svínaveilir á Höfðaströnd 234.
- Svínbjúgr í Dölum 67.
- Svíney fyrir Fellsströnd 244.
- Syðridalr í Eyjafirði 478.
- Syðriey & Skagaströnd 602.
- Syðrireykjadalr, sjá Lundarreykjadalr.
- Syðritunga á Tjöruesi 721—722.
- Syðrivík í Vopnafirði 257—258. sýknir dagar 707.
- sylgja, sjá kirkja.
- syndir 238, 239, 240, 241, 243, 669. — syndadjúp 239. — syndalausn 233, 472, 667, 687. — syndsamlegur lifnaðr 239. — syndsamleg verk 239. — syndugur maðr, syndug manneskja 233, 238.
- synodus 207.
- sýra 712.
- sýsla 323, 391, 634, 635, 644, 645, 696, 697, 726, 735, 752, 753. — sýslubrét 645, 697. — sýslumaðr 322, 323, 349, 350, 383, 443, 444, 482, 503, 548, 573, 574, 634, 635, 644, 660, 674, 675, 683, 685, 696, 702, 725, 734, 735, 752, 753, 800, 801.
- systir (nunna) 164, 232. — systralag 163.
- Sæból & Ingjaldssandi 286.
- Sælingsdalr í Dalasýslu 70.
- Sælingsdalstunga (Tunga) í Sælingsdal 69—70, 74, 277—278, 678.
- sæludagar 1. — sæluvika 725. Sbr. quattuor tempora.
- sæmd 231, 233, 234.
- Sæmundardóttir: Guðlaug.
- Sæmundarh'íð í Skagafirði 236, 325.
- Sæmundr 601. Sjá Sveinn Jónsson.
- Sæmundr Árnason prestur nyrðra (1497) 372.
- Sæmundr Jónsson syðra, eystra

- og nyrðra (1496—1524) 317, 432, 527—528, 553, 755.¹⁾
- Sæmundr prestri í Kálfholti (fyrrir 1500) 453.
- Sæmundr Símonarson nyrðra (1502—1505) 611, 762.
- sæng 18, 157, 179, 206, 287, 332, 448, 451, 638, 665, 667, 677, 737, 740, 742, 745, 746. — sængrflet 67. — sængrklæði 178, 183, 638, 735, 740. — sængrleppar 664. — sængrslitri 43. — Sjá dýnur. — dúnssæng 639. — Sjá beðjar-dýnur. — Sjá beðr. — Sjá hvíluvoð. — Sjá línlök. — Sjá rekkja.
- særi 707.
- Sævargarð á Hvalfjarðarströnd 55, 57.
- Sævarland í Laxárdal 524—525.
- söðull 455. — viðgerð og svarf á söðli 445.
- sög 638.
- sögu gamalla manna 81.
- sök 90, 91, 92, 93, 94, 96, 97, 104, 106, 107, 108, 109, 110, 112, 114, 126, 136, 141, 142, 143, 156, 158, 161, 162, 178, 198, 198, 227, 228, 243, 300, 313, 350, 353, 390, 428, 440, 488, 531, 541, 542, 560, 647, 694, 695, 702, 710, 778. — sakaráberi 501, 597, 809. — sakargiptir 351, 480, 482, 503, 531, 597, 682, 683, 685, 727, 764, 765. — saka-fé 108. — sakeyrir, sakeyrispeningar 628, 635, 694, 712, 728, 765, 784, 788, 812. — sakferli, sakiferli 139, 205, 228, 313, 430, 473, 515, 560, 613, 631, 632, 633, 694, 695, 764, 766, 767, 790, 800. — sagnæmir gervingar 228. — saksóknir 384. — sökumenn 365.
- Sökur (Sökkur) í Reykholtadal 671.
- söl: sölvafjara 57, 71, 76, 84. — sölvanam 455. — sölvaponta 639.
- Sölmundarlækr, sjá Sigmundarlækr.
- söluvoð 768, 780, 781.
- Sölvadalr í Eyjafirði 234.
- Sölvasker á Borgfarfirði 59.
- Sölvason: Steinþór, Þorsteinn.
- Sölvi Andrésson nyrðra (1493) 197.
- Sölvi Brandsson prestri í Hónavatsþingi (1374—1402) 462.
- söngr, söngkensla 714, 715.
- söngur (tíðasöngur) og renta, öll skylda 32, 132, 198, 452. — söngbók, sjá kirkja. — sönghús (= kór) 130, 131. — söngkaup 45, 198.
- Sören (Söiren) Nordby hirðstjóri (1520) 182.
- Tabulum, sjá kirkja.
- taða, tæður 299, 304, 346, 399, 440, 694.
- taðkerling 740.
- takmark 49, 58, 220, 323, 337, 338, 339, 340, 351, 415, 458, 468, 471, 482, 483, 547, 595, 597, 644, 696.

1) Þetta sýnist allt geta verið einn maðr, þó að ekki sé það með öllu vist.

- tálguhnifr 736.
- Tálknafjörðr í Barðastrandar-
sýslu 251, 281, 401, 700, 701,
722, 723, 796.
- talnaband 344.
- Tannstaðabakki í Hrútafirði 411.
- Thaomas, sjá Thomas, Tumas.
tarfr, sjá nautpening.
- teigr: hálfsmánaðar teigr 195.
teikn, sjá kirkja.
- Teitr Eiríksson í Húnavatns-
þingi (1703) 194.
- Teitr Gunnlaugsson ríki hirð-
stjóri og lögmaðr í Bjarnanesi
(enn á lífi 1467) 506—507,
576.
- Teitr Jónsson í Hornafirði (1500)
527.
- Teitr Jónsson prestur syðra (1502)
603.
- Teitr Þorleifsson, Árnasonar,
hinu ríki í Glaumbæ (1497—
1505) 35, 342, 437, 505—
506, 524, 575—576, 580,
614, 641—642, 649—650,
704—705, 757.
- Teitr Þorsteinsson prestur syðra
(1502) 621.
- Teitsdóttir: Guðrún.
- Teitsson: Gunnlaugr, Ketill,
Ólafr, Páll.
- testament. testamentumbréf,
testamentumgjöf 128, 184,
232, 233, 240, 242, 243, 244,
245, 246, 247, 269, 270, 275,
313, 336, 357, 358, 399, 431,
452, 472, 474, 475, 591, 647,
673, 686, 687.
- texti 267. — textaspjald, sjá
kirkja.
- Thomas erkibiskup af Kantara-
byrgi 27, 50, 233, 366, 669.
— Thomastikneski, sjá kirkja.
- Thomas postuli, Thomasmessa
664.
- Thomas, sjá að öðru leyti Tum-
as, Tumi.
- Thordh Mathzson í Björgvin
(1505) 771.
- Thumas, sjá Tumas, Tumi.
- tíðir, tíðagerð 57, 616, 754. —
tíðaoöfr 20, 54, 70, 437.
- tílför 371.
- tilgjöf 139, 290, 291, 300, 301.
- tilkall 99, 273, 314, 347, 348,
504, 549, 578, 613, 614, 698,
715, 773.
- tillag 52.
- tilliggelsi 245.
- tillögur 535, 551.
- tilræði 311, 609.
- tílskipan 512.
- tiltala, tiltal 10, 97, 121, 245,
280, 421, 549, 603, 639, 640,
685, 712.
- tiltekt 111, 510, 535.
- tilverknadr 801.
- timbr 76, 652.
- tin: tinfat 183, 287, 742, 745,
746. Sjá kirkja. — tinkanna
639. — Sjá tint.
- Tindar á Ásum í Húnavatns-
þingi 381, 383.
- Tindar í Króksfirði 6.
- Tindar á Skarðaströnd 72.
- tint 742, 745, 746.
- Titlingsholt í Melasveit 59.
- tiund 3, 19, 26, 27, 36, 44, 62,
64, 68, 69, 72, 74, 75, 76,
77, 86, 150, 198, 240, 277,
288, 310, 437, 452, 512, 556,
560, 567, 568, 615, 675, 676,

- 787, 768, 770, 780, 781, 796.
— tíundardagr 548. — tíund-
argjöf 246, 346, 369, 586,
587, 591, 720, 792. — tíund-
argerð 246, 357, 424, 547,
768, 780. — tíundarhald 545,
674, 675, 780. — tíundarsök
780. Sjá skiptitiund.
tjald 736. Sjá kirkja.
Tjaldanes í Saurbæ í Dalasýslu
71, 74. — Tjaldaneshólmi
134, 135, 201, 202.
tjara 736.
Tjarnarlækr (= Reykjavíklækr)
51.
Tjarnir í Eyjafirði 583.
Tjarnir í Ljósavatnsskarði 628—
629.
tjón 113.
tjörn 299, 457, 729.
Tjörnes í Suðrþingeyjarþingi
197, 721, 722.
tölfeðmingr 236.
tölgarkerti 61.
tollar 155, 240, 376, 560, 612,
770. — tollvætt 796. Sbr.
osttollar.
Tomas, sjá Tumas, Tumi.
tonarius, sjá kirkja.
tóptir 586, 684.
Torbi, sjá Torfi.
torf 518, 519, 520. — torfkrók-
ar 287, 451, 638, 639, 742. —
torfljár 638, 742, 745. —
torfiskafa 2. — torfskeri 638,
742, 745. — torfskurðr 46,
60, 71, 76, 196, 280, 354,
355. — Sbr. tölfeðmingr 236.
Torfadóttir: Cecilia.
Torfason: Jón, Snæbjörn.
Torfastaðir í Jökulsárhlíð 716.
Torfi Finnbogason (Jónssonar;
1503) 630—633.
Torfi Jónsson hinn ríki, bóndi
í Klöta, sýslumaðr í Dalasýslu
og Rangárþingi (1492—1504;
enn á lífi 3. Júlí 1504; dáinn
fyrr 11. Febr. 1505) 121,
122, 347—348, 348—349,
367, 376, 626, 688, 696—
697, 705—709, 755—756,
787—788.
Torfi Jónsson í Flathey (um 1700)
476.
Torfi Sigurðsson í Borgarfirði
(1710) 2.
Torfufell í Eyjafirði 583.
Torfustaðir í Miðfirði 774.
Torstansfjörðr, sjá Trostans-
fjörðr.
tracteran 429.
Traðarholt í Flóa 622—623.
translacionis sanctorum (upp-
tökudagr beina eða heilags
dóms): Benedicti 145, 432,
577, 717. — Johannis (Jóns
Ögmundarsonar) Hólabiskups
104, 373, 638, 716. — Svipt-
huni 299. — Thomæ episcopi
366.
transskript, transcriptum, tran-
sumptum 5, 14, 87, 97, 98,
100, 104, 105, 116, 124, 126,
127, 135, 138, 139, 149, 165,
170, 171, 172, 182, 186, 190,
192, 206, 208, 217, 218, 220,
242, 254, 262, 263, 275, 276,
284, 307, 336, 356, 357, 378,
393, 397, 401, 404, 408, 428,
442, 468, 469, 476, 491, 492,
493, 511, 520, 523, 524, 530,
553, 561, 576, 584, 585, 589,

- 610, 615, 620, 657, 710, 735, 740, 741, 757, 767, 806.
tré 56, 74, 339, 340, 455, 456, 460, 637. — trédiskar 639. — tréfat 642, 646. Sbr. kirkja. — trékanna 639. — tré kirkja 31. Sbr. kjörtré.
- Trékyllisvík á Ströndum 83, 278, 461, 520.
- trinitatisdagur 37, 42. — Trinitatislíkneski, Trinitatis skript, sjá kirkja.
- trog, sjá búsgagn.
- Troil, Uno v., erkibiskup í Uppsölum 470. — Troilsbók 470.
- Trostansfjörður í Barðastrandar-sýslu 80, 441, 796.
- trú 13, 238.
- trúlofan 798.
- Trúlsson: Pétur.
- Trundhem, sjá Þrándheimr.
- tröð 455.
- Tumadottir: Þóra.
- Tumas Bucklare (1484) 13.
- Tumas Gregoriásson (Gregorsson, Gorgeirsson) nyrðra (1495) 264.
- Tumas Hjálmsón nyrðra (1495) 264.
- Tumas Hrafnsson vestra og í Húnavatnsþingi (1492—1500) 139, 349, 593.
- Tumas Jónsson lögréttumaðr í Ísafjarðarsýslu (1494—1505) 217, 283, 388, 425, 479, 502, 526, 538, 562, 595, 682—685, 689, 763—765.
- Tumas Jónsson í Gunnarsholti (1497) 376°.
- Tumas Ólafsson bróðir á Helgafelli (1498) 157.
- Tumas Sveinbjarnarson nyrðra (1493) 164, 191.
- Tumas Sveinsson prestur nyrðra (1492—1494) 90, 161, 168, 208.
- Tumas Þorbjarnarson lögréttumaðr (1497) 360.
- Tumasdóttir: Gunnhildr.
- Tumasson: Brummann, Eyvindr, Guttormr, Jón, Pétur.
- Tumi á Álptamýri (afleyst 1505) 794.
- tún 456, 586, 621. — túngarðr 59.
- Tunga í Andakil 60.
- Tunga í Bitru 85, 95, 143.
- Tunga í Bolungarvík 244.
- Tunga í Biskupstungum, sjá Bræðratunga.
- Tunga milli Ennis og Höfða á Snæfellsnesi 244, 639—640, 713.
- Tunga í Skutilsfirði 685, 806.
- Tunga í Steingrímsfirði (Tröllatunga) 409—410, 655—656.
- Tunga í Sælingsdal, sjá Sælingsdalstunga.
- Tunga á Tjörnesi 197.
- Tunga í Viðidal, sjá Viðidals-tunga.
- Tunga í Örlygshöfn í Patreksfirði 723—724, 798.
- Túngarðr á Fellsströnd 184.
- Tunguá í Melasveit 59.
- Tunguey á Steingrímsfirði 656.
- Tungufell í Hrunamannahrepp 356.
- Tungusker á Steingrímsfirði 655.
- Tunguskógr í Botnsdal 806. Sbr. Tunga í Skutilsfirði.
- tunguskæði 239.
- tunguspottur 587, 588.

- Tungusveit í Skagafirði 7, 477, 523.
- tunna 185, 304, 394, 712, 736, 742, 744, 802, 812. — tunnuketill hróf 41, 43. — tunnuketill 746.
- turibulum (reykelsisbolli) argentum 464.
- tveggja postula messa á vor (Philippi & Jacobi) 174, 207, 419, 420, 633, 634. — Petri & Pauli 215.
- tvimæli 730, 776, 783, 806.
- tvitugmessa 116.
- tygi 189, 417, 654. — tygiað fólk 705, 706.
- tylftardömr 217, 278, 314, 349, 479, 496, 508, 531, 557, 569, 606.
- tylftareidr 91, 106, 169.
- Tyrbingr, sjá Tyrfingr.
- Tyrfingr Jónsson vestra (1497) 348.
- Tyrfingsson: Haldór.
- Tyrfingsstaðir á Akranesi 58.
- týsdagr 407.
- tölnfé 184.
- töng 287, 638, 746.
- Úlfjótswatn í Þingvallarsveit 47, 48.
- Úlfr Þorleifsson í Öxarfirði (fyrir 1300) 215.
- Úlfrún Þorsteinsdóttir í Sælingsdalstungu (1427—1451) 70.
- Úlfsstaðir í Blönduhlíð 346—347.
- Úlvédinn (Úlfhédinn) Þorsteinson í Selvogi (1495) 252.
- ull 685, 712. — ulláklæði, sjá áklæði. — ulldúkr 638, 639, 742. — ullarklæði 745. — ullhandklæði 742.
- umboð 5, 86, 87, 91, 93, 102, 115, 142, 160, 170, 180, 209, 211, 221, 224, 230, 237, 261, 273, 274, 281, 282, 287, 288, 290, 291, 292, 293, 296, 300, 315, 317, 337, 338, 339, 340, 343, 352, 355, 365, 369, 384, 390, 394, 397, 422, 425, 426, 428, 439, 440, 488, 489, 513, 515, 533, 534, 549, 550, 572, 584, 585, 594, 595, 596, 597, 598, 601, 602, 604, 613, 624, 645, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 697, 711, 724, 725, 730, 734, 752, 753, 755, 756, 757, 761, 766, 772. — umboðsbréf 284, 292, 336, 396, 506, 514, 516, 659, 660, 661. — umboðshald 289. — umboðsmaðr 4, 10, 12, 86, 87, 88, 89, 91, 92, 94, 96, 101, 102, 108, 113, 115, 119, 120, 140, 141, 169, 173, 174, 178, 181, 194, 203, 208, 212, 226, 229, 245, 246, 249, 261, 268, 269, 270, 290, 293, 297, 301, 302, 314, 315, 318, 319, 320, 322, 332, 345, 347, 349, 350, 351, 369, 375, 382, 384, 391, 396, 408, 427, 440, 479, 482, 483, 488, 489, 495, 510, 522, 531, 532, 534, 540, 541, 546, 547, 548, 594, 595, 597, 601, 602, 606, 609, 620, 625, 633, 634, 635, 672, 674, 676, 682, 688, 693, 694, 701, 708, 712, 722, 723, 727, 728, 734, 735, 741, 750, 752, 753, 763, 765, 771, 772, 774, 775, 777

- 779, 791, 792, 806, 809, 810.
 nummerki 177, 251, 299, 304, 306, 399, 405, 561, 586, 636, 648, 694, 714.
 umsjá 96.
 undanbrögð 97.
 undanfærsla 107, 119, 120.
 undecim millia virginum 437, 525.
 undir Felli, sjá Fell.
 undirhyggja 241.
 undirlagsbréf 318.
 undirmenn 234, 246.
 unsagning 654.
 uppæði, uppæðsla 235, 619.
 uppgjöf 52, 512.
 uppganga 299.
 upphaldsstíka, sjá kirkja.
 uppheldi kristindóms 86.
 upplag, upplagsbréf 171, 257, 258, 262, 269, 296, 311, 334, 396, 436, 554, 636, 649, 699, 720, 733.
 upplesning 776.
 Uppsalir í Hornafirði 452.
 Uppsalir í Sviþjóð 470.
 uppskafningr (uppekafið bréf) 329, 543.
 uppsteytr 323.
 uppstigningardagr 182, 201, 258, 296, 412, 484, 669, 690, 692, 763.
 Urbanus páfi 161, 269. — Urbanusskript, sjá kirkja.
 Urðarheiði í Öxarfirði 466.
 Urðir í Svarfaðardal 611, 756, 758, 768.
 úrför 349.
 úrskurðr, úrskurðarbréf 6, 111, 112, 118, 125, 152, 153, 266, 313, 314, 351, 386, 397, 398, 418, 436, 437, 443, 494, 503, 505, 517, 518, 527, 531, 533, 534, 539, 553, 566, 596, 617, 622, 633, 646, 651, 653, 656, 660, 688, 689, 708, 775, 814.
 Ursula mær 526.
 utanfarir 322, 369.
 utanstefna 503.
 útarfar 358.
 útbeit 77.
 útbrot 637.
 úthagar 770.
 útidyr 520. — útidyrastafr 222
 útihús, úthús 25, 201, 667.
 útisetumenn 9.
 útlausnir 611, 683, 767, 768, 779, 780.
 útleög 570, 571, 609. — útleögð-arlýsing 6. — útleögðarverk 7, 753. — útlægir menn 97, 443, 444.
 útlendingar, útlenzkir menn 573, 574, 802, 803.
 útlönd, útjarðir 58, 274.
 Útmannasveit í Múlaþingi 15, 21, 22, 351, 385, 485, 486, 512.
 útsetning (af sakramenti) 616.
 Útskálar í Garði 513, 593.
 útskript 219, 571.
 úttekt 343.
 uxi, sjá nautpening. — uxahúð 740.
 Vað í Skriðuhverfi 370, 386—387.
 Vaðlaþing (Vöðlaþing) 140, 203.
 vaðmál 5, 6, 49, 68, 69, 85, 114, 179, 184, 186, 285, 362, 437, 447, 452, 459, 474, 552,

- 586, 598, 627, 628, 636, 685, 724, 740, 764. — óþæft vadmál 740. — þæft 740. — brókavadmál 627, 628. — ileguvadmál 627.
- Valagnúpar á Reykjanesi 49.
- Valbjarnarvellir á Mýrum 743.
- vald 106. — vald og vernd 233. — vald kirkjunnar, sjá kirkja. — valdsmaðr (-mann) 5, 319, 353, 606, 660, 674, 791, 792, 812.
- Valdason: Jón.
- Valdi Guðlaugsson í Árnessþingi (c. 1650) 454.
- Valdi Hólmfastsson í Árnessþingi (um 1505) 813.
- Valdi Þorvarðsson, líklega syðra¹⁾ (1505) 797.
- Valentinus martyr 165.
- Valerianus, sjá Valrianus.
- Valerianusdóttir: Guðrún.
- Valerianusson: Eiríkr.
- Valgerðr, Skálholtskona (1502) 628
- Valgerðr Þórðardóttir, Helgasonar, frá Staðarfelli (1499) 423—424.
- valinkunnir menn 228, 597.
- Vallanes á Völlum 24, 26, 512, 716.
- Valrianus Bjarnason í Húnavatnsþingi (1501) 580.
- valsmáðr 669.
- Valtýr Sigurðsson, er vo Bjarna Ólafsson (1496) 305.
- Valvarðarskriða í Berufirði eystra 32.
- Valþjófsstaðr í Fljótssdal 25, 310, 345, 395.
- vandræði 210.
- vauhenta 113.
- vandrætti 707.
- vauvirða 129.
- vara 32, 54, 57, 64, 76. — vöruvirt góz 244. Sbr. varuadr.
- varða 237, 452, 621.
- varðhaldseingill 243.
- varðveizla 1, 427.
- Varmá í Mosfellssveit 800, 801.
- Varmalekr í Andakil 743, 744.
- varmenska 96.
- varnaðr, varningr 189, 295, 304, 724, 806. — falslaus, ófalsaðr varnaðr 495, 497. — útlendr 377.
- varreka, sjá búsgagu.
- vasa 464.
- vatn, vötn 59, 221, 694, 720, 770, 799.
- vatn og fúi 40.
- vatn: vatnssókn 294. — vatns-handklæði 745. — vatnsberi, sjá kirkja. — vatnskall 178, 287, 736, 746. Sjá kirkja. — vatnsketill, sjá kirkja.
- Vatn hið neðra í Gufudalssveit 77.
- Vatn í Hálsasveit 3.
- Vatn (= Hreðavatn) í Norðrárdal 743.
- Vatnadalur í Súgandafirði 248, 740.
- Vatnsdalr í Húnavatnsþingi 7, 104, 105, 127, 180, 181, 279, 281, 315, 318, 320, 326, 330,

1) Bréfið er að vísu gert í Eyjafirði, en snertir Þorvarð lögmann, og hefir Valdi líklega verið í för með honum að sunnan.

- 342, 643, 649, 656—662, 719, 791.
- Vatnsendi í Eyjafirði 588.
- Vatnsendi í Ólafsfirði 140—141.
- Vatnsfjörðr í Ísafjarðarsýslu 155, 225, 232, 238, 242, 244, 256—257, 276—277, 285, 286, 336, 348—349, 354, 515, 521—522, 532—536, 603, 612—613, 636—639, 654, 657, 658, 694—695, 760, 806.
- Vatnshorn í Haukadál 68, 92, 95, 101, 105, 116, 141, 160, 174, 226, 286, 289, 291, 439, 484, 634, 690, 705, 708, 725, 734, 752, 774, 785.
- Vatnskatlar fyrir innan Fagradal á Rosmhvalanesi 457.
- Vatnsleysa í Biskupstungum 470.
- Vatnsleysuströnd við Faxaflóa 513.
- vatnsmaðr 669.
- Vatnsnes í Húnavatnsþingi 409, 720.
- Vatnsskarð milli Hegraness og Húnavatnsþings 123.
- Vattarnes í Skálmarfirði 402.
- vax 742, 802. Sjá kirkja.
- Vébjarnarnaust á Ströndum 462.
- vébönd 573.
- veffæri 449. — vefstaðr 639.
- Veggir í Stafholtstungum 743, 744.
- veiðar, veiðiskapr 50, 54, 55, 57, 58, 67, 346, 455, 558, 559. — veiðistöð 2, 694, 770. — kjörveiði 64. Sbr. önglar.
- Veiðileysa á Ströndum 462.
- Veigastaðir á Svalbarðsströnd 415.
- veikleiki kvenlegrar náttúru 239. veita 59.
- vel bornir (burðugir) menn 226, 692, 770, 786.
- Vellankatla (eystri) á Melrakkaslétu 466.
- Vellir í Flóa 455.
- Vellir í Hítardal 745.
- Vellir = Laugardalsvellir 325.
- Vellir(nir, sem nú er í tali kallað Völlurnar) í Múlaþingi 25, 26, 211, 222, 233, 511, 512, 716.
- Vellir í Svarfaðardal 254, 393, 421—422, 496, 499, 582, 603, 688, 692.
- Vende, sjá Vindr.
- venzlamenn 127.
- ver 279, 294, 343. — verleigur 385. — vermenn 9. — vertíð 45. — vervist 17, 24.
- Verið (= Álptaver) 295—297
- verðaurar 183, 683.
- Verðmarskelda í Saurbæ 71.
- verkamenn 548.
- verkhestr 455.
- vermaðr 669.
- vermifat (rétt: fat vernizat) 287.
- Vermundarson: Þórðr.
- Vermundr Bjarnason í Kelduhverfi (fyrir 1300) 215.
- Vermundr Örnólfsson ábóti á Helgafelli (1403—1416) 615—617.
- vernd 105, 106. — vernd heilagrar Skálholtskirkju 171. — vernd og umsjá 96.
- verzlun 377—378, 407. Sbr. einkaup, hálfstykkiðklæði, vara, varnaðr, varningr. þriðjunga-klæði.

- vernizað fat 740.
- Vestfirðir 16, 81, 514, 516, 535, 537. — Vestfirðingar 561—562, 696. — Vestfirðingafjórðungr 276. — Vestfirðingaskrá 537, 562—566.
- vestmentum rubrum 464. Sbr. klæðnaðr.
- Vestmannaeyjar 13, 41, 43, 696, 736.
- Vestrárdalur í Vopnafirði 345.
- Vestrheimr (Amerika) 374.
- Vestrhóp (Vestarahóp) í Húnavatnsþingi 409, 581, 592, 598, 719, 721, 757, 758, 810.
- vetrarbeitt 454.
- vetrnætr 153, 404, 405, 455.
- vetrseta 573, 574.
- vetrungr, sjá nautpening.
- viðan (til húsa) 59.
- Viðar í Reykjadal 731—732.
- Viðastaðir á Útmanasveit 512.
- Viðey með Sundum, Viðeyjarklaustr. Viðeyingar 50, 206, 298—299, 303—304, 325, 334—340, 344, 357, 394, 398, 507, 560—561, 585—586, 593—594, 622, 624, 635—636, 648, 649, 659, 662—663, 677—678, 788. — Viðeyjarsund 585, 586.
- viðgerð á sæðli 445.
- Viðidalr í Húnavatnsþingi 180, 194, 343, 505, 506, 613, 614, 650, 657, 662, 711, 772, 773.
- Viðidalsá í Steingrímsfirði 283.
- Viðidalstunga (Tunga) í Viðidal 194, 195, 263, 313—314, 319—320, 343, 351—354, 386, 469—470, 476—477, 558—560, 649, 650, 653, 662 712—713, 756, 758, 768, 779—781. — Viðidalstunguheidi 558—560. — Viðidalstunguslagr (1483) 476—477.
- Viðilækr í Þverárhlið 744.
- Viðimýri í Skagafirði 391—392, 418—419.
- Viðivellir í Blönduhlið 207, 487, 524, 555—560, 600—601, 766.
- Viðivellir í Fljótsdal 198, 447.
- viðr, viðir 110, 111, 234, 434, 449, 461, 462, 518, 519, 520, 683. — naglfastr viðr 591. — stórvíðr 237. — víðarhögg 46, 452. — víðarkrókar 740. — víðreki, víðarreki 5, 6, 24, 49, 58, 70, 71, 288, 339, 415, 455, 461, 462, 466, 720.
- viðrnefni: biskup, Jón Tuma-son, Þórólfir Ögmundsson. — biskupsson, Magnús Þórólfsson. — danr, Jón Björnsson. — greipaglennir, Jón Einars-son. — hjálmr, Jón Jónsson. — hraði, Þorsteinn. — hærul-angr, Ásmundur Jónsson. — Íslendingr, Jón Jónsson. — Jórsalafari, Björn Einarsson. — kalekr, Jón. — langhryggja, Sigríðr. — litli, Erlendr, Hal-ðór. — pungr, Jón. — rámr, Jón Þorgeirsson. — ríki, Björn Þorleifsson, Teitr Gunn- laugsson, Torfi Jónsson, Vig- fús Þórðarson. — ríkismanna- fæla, Pétur Sveinsson. — ryt(r), Jón. — skálakona, Katla. — spjóti, Ólafr. — víðrþurft búksins 534.

- viðtal 158.
- Viðvík í Skagafirði 87—88, 168, 371—372, 462—463, 508—509, 545, 592, 624, 646. — Viðvikrsveit 505, 545, 592, 624, 646.
- Vífilsmyrar í Önundarfirði 387—388.
- víg, vígaferli, vígsmál 127, 172—173, 208—210, 212, 217—218, 359, 360, 388, 540, 589, 590, 701, 741, 751, 789, 801. — vígsbætr 209, 305, 358, 359, 364, 388. — víglýsing 203, 217, 218, 361, 631, 789, 801.
- Vígðis Árnadóttir nyrðra (1503 eða fyrri) 633—634.
- Vígðis Haldórsdóttir, Hákonarsonar, systurdóttir Guðna Jónssonar (1505) 764—765.
- Vígðis Illugadóttir vestra (1502) 604,
- Vígðis Jónsdóttir, Þorlákssonar, kona Ólafs Filippussonar), (1492—1500) 136—137, 138—139, 255—256, 313—315, 351—354, 385—386, 533—536.
- vígðs vatns ketill, sjá kirkja.
- Vígðus vestra (1494) 226—228.
- Vígðus Erlendsson, Erlendssonar, síðar hirðstjóri og lögmáðr (1495—1505) 285, 311—312, 333—334, 356, 609, 612, 748—750, 805—806.
- Vígðus Erlendsson prófastr á Setbergi (d. 1781) 53.
- Vígðus Gíslason sýslumaðr á Hvoli (d. 1647) 453.
- Vígðus Guðmundsson vestra (1498) 396—397.
- Vígðus Hallsteinsson, Eiríkssonar, í Keldunesi (c. 1330) 214.
- Vígðus Illugason 604. Sjá Vígðis Illugadóttir.
- Vígðus Ingjaldsson ráðsmaðr á Eiðum (c. 1440—1450) 385.
- Vígðus Ísleifsson prestur í Sólheimapingum (d. 1731) 53.
- Vígðus Jónsson, Pálssonar, sýslumaðr á Kalastöðum (d. 1595) 15.
- Vígðus Jónsson í Árneshöfði (1636) 453.
- Vígðus Jónsson, biskups Vígðussonar, á Leirá (um 1700) 620.
- Vígðus Jónsson prófastr í Hitardal (d. 1776) 359.
- Vígðus Oddsson prestur í Gaulverjabæ (d. 1650) 453.
- Vígðus Sigmundsson (Sigurðsson) nyrðra (1495) 265.
- Vígðus Snorrason í Borgarfirði (1493) 162.
- Vígðus (Fúsi) Þórðarson hinn ríki, lögréttumaðr og bóndi á Borg á Mýrum (1495—1505) 270, 427, 493, 570, 752, 796, 799, 803—804.
- Vígðus Þorsteinsson nyrðra (1495) 264.
- Vígðusdóttir: Hólmfríðr, Margrét.
- Vígðusson: Árni, Geir, Jón, Magnús, Þorgils.
- Víghólsstaðir á Fellsströnd 244.
- vígiliæ festorum 187, 309, 512, 804.
- Vigravík á Akranesi 57.
- vígsla 619, 767. — vígslubríf 277, 364. — vígslumáldagi 609. — vígslukaggr 639.

- Vík í Bitru 85^a.
- Vík á Seltjarnarnesi, sjá Reykjavík.
- Vík í Staðarsveit í Skagafirði (út frá Stað) 221—222, 229—230, 643, 721—722.
- Víkingsstaðir í Reykjadal 169.
- Vilborg Jónsdóttir, Sigmundssonar (1505) 756—758.
- Vilchin biskup í Skálholti (d. 1406), Vilchinsmáldagar 3, 15, 32, 45, 50, 63, 454.
- Vilhjálmr Ormsson syðra (d. 1494 eða fyrri) 205.
- Vilhjálmsson: Finnur, Jón, Nikulás, Sveinn, Þorkell.
- vili og vitorð 95, 142.
- Villingadalr (hvortveggja) í Eyjafirði 583.
- Villingaholt í Flóa 688, 692.
- Villinganes í Skagafirði 413—414, 577—578.
- Villingavata í Grafningi 47, 48.
- vinátta 88, 89.
- Vindr (Vende, Wende) 9, 378, 407, 408, 483, 484, 748, 749, 750, 751.
- Vindæli (Vindhæli) á Skagaströnd 602, 659—662.
- vingjafir 719, 720.
- vinir og venzlamenn 127, 210, 246, 370.
- vinnumenn 343, 652.
- vinnumissir 489, 510.
- viravirkisgerð 155.
- virðing (mat), virðingargerð 97, 212, 292, 449, 513, 547, 548, 666. — virðingarfé (góz) 18, 32, 210, 450, 638. — virðingarmenn 3, 10.
- virki (vígi) 294. — virkisvetr (á Reykhólum 1482 — 1483) 294.
- víseyrir 644, 696.
- visitazia, visitaziubók 2, 16, 81, 134, 135, 136, 154, 159, 609, 630, 737, 754, 779.
- vist 163, 385.
- vitakúpur 287. — vitaskálar 287.
- vitni 91, 93, 94, 96, 101, 102, 114, 125, 175, 180, 181, 184, 193, 212, 226, 228, 229, 248, 261, 266, 269, 270, 271, 290, 296, 301, 350, 352, 353, 361, 381, 382, 398, 426, 430, 440, 482, 488, 489, 509, 510, 542, 550, 551, 564, 593, 596, 597, 607, 662, 647, 650, 656, 657, 658, 659, 660, 672, 676, 689, 693, 703, 711, 712, 720, 753, 779, 780, 782, 783, 784, 792, 809, 811, 812. — vitnisburðr, vitnisburðarbréf 10, 12, 102, 122, 124, 125, 127, 128, 129, 130, 136, 137, 138, 141, 144, 147, 158, 162, 164, 165, 167, 170, 190, 192, 203, 205, 206, 212, 213, 215, 220, 221, 222, 229, 231, 247, 248, 249, 256, 257, 258, 275, 281, 284, 294, 295, 301, 308, 309, 320, 329, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 344, 367, 368, 380, 385, 396, 397, 404, 410, 414, 415, 418, 419, 424, 425, 431, 432, 450, 467, 468, 469, 476, 477, 489, 490, 506, 507, 520, 521, 522, 560, 581, 582, 587, 597, 598, 604, 605, 607, 621, 634, 643, 653, 655, 657, 662, 663, 679, 686, 687, 688, 689, 698, 701, 702, 703, 729, 730, 731, 734, 741, 748, 755, 758, 759, 763, 773, 774, 775, 777, 778,

- 799, 800, 806, 807. — vitnisbréf 12. — vitnismenn 221.
- vitorð 95, 97, 142.
- Vitusmessa (Vitus martyr) 603, 696.
- voð 95, 156, 157, 179, 186, 194, 285, 362, 459, 473, 598, 627, 724, 740, 742, 802. — tvítug voð 287, 332. — verk til voðar 156, 742. Sbr. hafnarvoð, söluvoð, vaðmál.
- Vogar(nir = Kvíguvogar) í Gullbringusýslu 457.
- Vogar í Leirársveit 58.
- Vogar við Mývatnu 681.
- Vogar í Vatnsfjarðarsveit 637. Sbr. Vogr
- Vogr á Fellsströnd 244.
- Vogr á Mýrum 745.
- Vogr í Vatnsfjarðarsveit 244. Sbr. Vogar.
- Vogslækr (= Kópavogslækr), rekamark Engeyjarkirkju 51.
- Volafall í Svinadal 71.
- volsmaðr 669.
- vonarvölr 246.
- vond verk 242.
- vopn 347, 362, 390, 654, 706. — Sjá atgeir. — bogi 705, 706. — byssa 705, 706. — Sjá spjót. — Sjá sverð. Sbr. hertygi.
- Vopnafjörðr eystra 17, 18, 19, 20, 257, 258, 465, 512.
- vor frú 243, 444, 538. — vor frú messa 430.
- vorlag 301.
- vottar 94, 95, 101, 103, 142, 193, 218, 221, 249, 261, 268, 296, 301, 327, 350, 352, 439, 488, 545, 564, 601, 620, 625, 656, 658, 682, 702, 703, 766, 808. — vottabréf 705. — vottorð 99, 105.
- votum 767.
- Vælugerði í Flóa 152.
- vætt 49, 153, 154, 155, 184, 187, 285, 288, 337, 417, 466, 578, 579, 608, 672, 677, 712, 718, 738, 744, 746, 764, 771, 797.
- völlr (tún) 227.
- Völlr neðri í Flóa 454.
- Völlr í Hvolhrepp 40.
- vöndlar 155, 184, 639, 746.
- Vörðuholt í Melasveit 59.
- Vörðuhús á Akranesi 56.
- vöxtr (fjár) 354.
- Wende, sjá Vindr.
- Wigfús, sjá Vigfús.
- Worm, Chr. 715.
- Yfirbót 767.
- yfirgangr 12, 653.
- yfirreið 198.
- yfirsýn 97, 434, 482, 483, 551, 586, 735.
- Yslandh (-landt, -landtt), sjá Ísland.
- Ytrafell á Fellsströnd 6.
- Ytridalr í Eyjafirði 761—762.
- Ytrihólmr á Akranesi 57.
- Ytrihreppr, sjá Hrunamaannahreppr.
- Ytrilönguhlið í Hörgárdal 434—435.
- Ytrivellir í Miðfirði 98.
- Yztiskáli undir Eyjafjöllum 432—433, 805—806.
- yztu endimörk 171, 508, 559, 770.

yxn, sjá nautpening.

Þambá í Bitru 85.

Þambárvellir í Bitru 70.

Þangskurðr 455.

Þarfahús 667.

Þarflegir peningar, þarflegt góz

18, 31, 89, 157, 179, 187,

195, 197, 209, 233, 243, 254,

283, 288, 291, 316, 325, 326,

327, 376, 437, 481, 513, 544,

583, 629, 633, 640, 715, 720,

737, 748, 762, 790, 798.

Þari 454, 455.

Þaufari 739.

Þegn 172, 322, 429. — Þegn-

gildi 172, 632, 802. —

Þegnskylda 267, 322.

Þelahögg, sjá kirkja.

Þerneyjarsund á Kollafirði 153.

Þernuvík í Ögurssveit 82.

Þéttmarsson: Sigurðr.

Þexla 736.

Þing (Alþingi) 322, 368, 538,

596, 634, 635, 706, 707, 798,

709. Sbr. Öxarárþing.

Þing (héraðsþing) 5, 7, 212,

229, 301, 471, 472, 485, 564,

597, 688, 693, 725, 726, 775.

— Þriggja hreppþing 137,

274.

Þing (sókn) 204, 366.

Þing (góðir gripir) 481.

Þingá (Þinghá) 77.

Þingaprestr 26, 75, 132, 335,

512.

Þingeyjarþing 223, 272, 291,

367, 400, 799.

Þingeyrar í Húnavatnsþingi,

Þingeyraklaustr 194—195,

203—204, 263, 298, 313—314,

326—330, 373—374, 382,

461—462, 508, 555—558,

581, 582, 643, 719, 761, 776,

783.

Þingfarar kaup 322, 634, 635.

Þinghestar 71.

Þingkostr 573, 574.

Þingmenn 352, 564, 597, 650,

775.

Þingmúli í Skriðdal 29.

Þingsafglöpun 708.

Þingskáli á Rangárvöllum 688.

Þingstaðr 93, 101, 160, 211,

226, 248, 265, 290, 300, 319,

348, 390, 480, 484, 531,

541, 602, 631, 634, 692, 711,

722, 725, 752, 756, 774, 791.

Þingstefna 353.

Þingtollar 323.

Þingvöllr við Öxará 12, 53,

216, 218, 271, 272, 504, 505,

506, 507, 580, 641, 642, 701,

702, 713.

Þistilsfjörðr í Þingeyjarþingi

419, 420, 466, 619, 620.

Þjalir 739.

Þjóðólfsson: Jón, Sigurðr.

Þjófr 96, 97. — Þjófssök 95.

Þjónn 786.

Þjónusta 116, 145, 216, 322,

663, 784, 790.

Þjónustukona 88.

Þjónustulaun 203, 204, 386, 387,

420, 421, 433, 475, 646, 680,

723.

Þjónustumaðr 204, 296, 613.

Þjónustutekja 107, 108, 114,

783.

Þjórsá 46, 376, 621, 678, 696,

697, 788.

Þóra Bjarnardóttir, Þorleifsson-

- sonar, kona Guðna Jónssonar (1502) 591.
- Dóra Gottskálksdóttir, Þorvaldssonar, í Húnavatnspingi (1502) 602—603.
- Dóra Guðmundardóttir í Þingeyjarþingi (1494) 215.
- Dóra Tumadóttir, ómagi í Dalasýslu (1493—1494) 174—176, 226—229.
- Dóra Þórarinsdóttir kona Daða Arasonar (1502) 603—606.
- Þórálfr Gizurarson nyrðra (1493) 180—181.
- Þórálfr Guðmundsson (veginn 1500) 531—532.
- Þórálfr Oddsson umboðsmaðr Hólastóls (1492) 91, 149, 151.
- Þórálfr Ólafsson vestra (1502) 605.
- Þórálfr, sbr. Þórólfr.
- Þórarinn Áskelsson í Rangárþingi (1497) 376, 377.
- Þórarinn Bjarnason vestra, bróðir síra Páls í Hjarðarholti og faðir síra Þorsteins (c. 1450) 124.
- Þórarinn Brandsson undir Eyjum (1494) 225.
- Þórarinn Eyjólfsson prestur eystra (1497—1499) 345, 431.
- Þórarinn Helgason í Hornafirði (um 1500) 449.
- Þórarinn Jónsson (í Grimsey 1492) 115.
- Þórarinn Jónsson syðra (1496) 299.
- Þórarinn Jónsson nyrðra (1493—1500) 180—181, 531.
- Þórarinn Stephánsson í Krossholti (1495—1504) 285, 615, 745.
- Þórarinsdóttir: Kristín, Dóra.
- Þórarinnsson: Árni, Bjarni, Brandr, Einar, Guðmundr, Hallr, Hrafn, Jón, Stephán, Sveinn, Þorlákr, Þorsteinn, Þorvarðr.
- Þorbergsson: Haldór.
- Þorbjargarstaðir í Laxárdal 108—109.
- Þorbjarnarson: Árni, Ásbjörn, Ásgrímur, Eiríkr, Ólafur, Skúli, Tumas.
- Þorbjörg Brandsdóttir, kona Ásgríms Þorbjarnarsonar (1494—1505) 211—212, 791—792.
- Þorbjörg Guðinadóttir í Holti í Saurbæ (1482—1483) 294.
- Þorbjörg Ólafsdóttir tóna Geirmundarsonar, kona Andrésar Guðmundssonar (1493—1501) 159—160, 262, 520—521, 526—527, 586—587.
- Þorbjörg Ormsdóttir, Snorrasonar, kona Ólafs tóna Þorleifssonar (enn á lífi 1394) 71.
- Þorbjörg Sigurðardóttir á Kúlu (c. 1700) 176.
- Þorbjörn Ámundason prestur á Gilsbakka og prófastr milli Gilsfjarðar og Gljúfárar (d. 1491 eða fyrri) 139—140.
- Þorbjörn Flóventsson vestra (c. 1492) 154, 155—156.
- Þorbjörn Gunnarsson, Bjarnarsonar, í Húnavatnspingi (1498) 408—409.
- Þorbjörn í Heynesi (um 1500 eða fyrri) 57. Sbr. Þorbjörn Jónsson.
- Þorbjörn Jónsson prestur og próf-

- astr milli Gilsfjarðar og Gljúfrár (1492—1494) 86—87, 97, 170, 205.
- Þorbjörn Jónsson prestur nyrðra (1505) 766.
- Þorbjörn Jónsson í Kálfanesi, frændi Guðmundar Andréssonar (1494—1504) 205, 401, 403, 430—431, 727.
- Þorbjörn Nikulásson vestra (1500—1501) 480, 562.
- Þorbjörn Þormóðsson í Húnavatnspingi (1493—1494) 180.
- Þorbrandsstaðir í Vopnafirði 19.
- Þórðardóttir: Guðbjörg, Valgerðr.
- Þórðarson: Brynjólfur, Einar, Guðmundur, Gunnar, Hallr, Illugi, Ingimundur, Jóhann, Jón, Kolbeinn, Magnús, Pétur, Salomon, Sighvatr, Skúli, Sturla, Vigfús, Þórðr, Þorkell.
- Þórðis Árnadóttir í Húnavatnspingi (1498) 411.
- Þórðis Gísladóttir, Filippussonar, kona Ara Andréssonar (1495—1497) 250—251.
- Þórðarstaðir í Fnjóskadal 306—307.
- Þórðr Árnason vestra (1482—1483) 294.
- Þórðr Arnbjarnarson & Fellsenda í Dölum (1499—1503) 437—438, 634.
- Þórðr Björnsson vestra (1492) 101.
- Þórðr Brynjólfsson vestra (1495) 256.
- Þórðr Brynjólfsson í Rangárbingi (1496—1502) 511—312, 609, 630—633.
- Þórðr Brynjólfsson í Þingeyjarþingi (1499) 419—420.
- Þórðr Brynjólfsson í Eyjafirði (1495—1501) 260, 478—479.
- Þórðr Einarsson, Sveinssonar, vestra (1495—1504) 248, 675.
- Þórðr Einarsson í Biskupstungum (1665) 52.
- Þórðr Guðmundsson djákni og prestur í Hólum í Hranamannahrepp og (eptir 1498) & Lundi (1492—1504) 117, 199—200, 278, 395, 442, 490, 590, 665, 671, 698.
- Þórðr Guðmundsson lögmaðr (d. 1609) 15.
- Þórðr Haldórsson í Eyjafirði (1500) 477.
- Þórðr Helgason bóndi & Staðarfelli (d. 1493) 87, 134—136, 183—184, 652.
- Þórðr Helgason í Þórnesspíngi (1500) 484.¹⁾
- Þórðr Helgason í Dalasýslu (1504) 725.¹⁾
- Þórðr hestamaðr í Skálholti (1502) 628.
- Þórðr Ingimundarson prestur nyrðra (1492) 90, 137.
- Þórðr Ísleifsson í Hornafirði (1500) 527.
- Þórðr Jónsson í Húnavatnspingi (1492) 127.
- Þórðr Jónsson prestur & Gilsbakka og í Reykholti (1495—1503) 284, 395, 442, 603, 666—667.²⁾

1) Gæti þó verið einn maðr.

2) Þetta sýnist alt eiga við einn mann.

- Dórðr Jónsson í Steingrímsfirði (1503—1504) 656, 747.
- Dórðr Jónsson (1505) 814.
- Dórðr Klæmussen í Húnavatnsþingi (1503—1505) 660, 680, 756, 758, 791.
- Dórðr Ólafsson prestur í Kálfholti (um 1500) 453.
- Dórðr Ormsson í Kjós (1670) 610.
- Dórðr Sighvatsson bóndi í Árneshöfði (1496) 324.
- Dórðr Stallason prestur á Gilsbakka (1504) 743, 744.
- Dórðr Stullason í Biskupstungum (1665) 52, 622.
- Dórðr Vermundarson í Dalasýslu (1497—1505) 348, 588, 747.
- Dórðr Þórðarson nyrðra (1494—1502) 210—212, 314, 578, 624—625, 791.
- Dórðr Þórðarson, Steindórssonar, ráðsmaður í Skálholti, bóndi í Háfi í Holtum, skrifari Árna (d. 1747) 278, 279, 415, 461, 511.
- Dórðr Þorleifsson í Rangárþingi (1496) 316.
- Dórðr Þorleifsson á Kjalarnesi (1691) 53.
- Dórðr Þorsteinsson eystra og nyrðra (1498—1505) 400, 789.
- Þorfinnr Jónsson prestur í Skaptafellsþingi (1496) 297.
- Þorfinnr Nikulásson 496. Sjá Arnór Finsson og Nikulás Jónsson.
- Þorfinnsson: Hjalti, Jón, Sveinn, Þórólfr.
- Þorgautr Ólafsson vestra (1503—1505) 672, 682, 763.
- Þorgautsstaðir í Hvítársíðu 743.
- Þorgeir Ólafsson nyrðra (1492) 109.
- Þorgeir Þorsteinsson nyrðra (1492) 98.
- Þorgeirsson: Haldór, Jón, Ólafur, Steinn, Þorlákur, Þorsteinn.
- Þorgerðr Guðmundardóttir, Ingi-mundarsonar (d. fyrir 1495) 255.
- Þorgerðr Jónsdóttir kona Hallvarðs Eiríkssonar (1498) 406.
- Þorgerðr Oddsdóttir, miðkona Jóns lögmanns Sigmundssonar (1493—1494) 195.
- Þorgerðr Ólafsdóttir, kona Ara Guðmundssonar (d. fyrir 1460) 425—427, 480—483, 554, 595—597.
- Þorgerðr Þorleifsdóttir prófentukona á Hólum (1492) 88.
- Þorgils Gizurarson í Húnavatnsþingi (1496) 298.
- Þorgils Guðmundsson prestur nyrðra (1502) 601.
- Þorgils Guttormsson í Þingeyjarþingi (1494) 215.
- Þorgils Ólafsson í Þverárþingi (1497) 354.
- Þorgils Sigurðsson, Pálmasonar, konrektor og ráðsmaður í Skálholti, síðar spítalahöfðingur á Hallbjarnareyri (1710—1719) 152, 171, 279, 453.
- Þorgils Vigfússon í Grimsey eða Eyjafirði (1492) 115.
- Þorgilsson: Guðmundr, Höskuldur, Illugi, Jón, Kári, Nikulás, Snorri, Þórólfr.
- Þorgrímur Björnsson nyrðra (1505) 807—810,

- Þorgrímur Illugason frændi Sigurðar prests beigalda (1500) 475.
- Þorgrímur Jónsson syðra (1498) 394.¹⁾
- Þorgrímur Jónsson nyrðra (1500—1501) 529—530.¹⁾
- Þorgrímur Ólafsson nyrðra (1493—1494) 195.
- Þorgrímurgerði á Akranesi 57.
- Þorgrímsson: Halldór, Jón, Magnús, Þorsteinn.
- Þórhallsdóttir: Margrét.
- Þórhallsson: Þorlákr.
- Þórir Steinólfsson vestra (1428) 383—384.
- Þórir Þorsteinsson í Húnavatnsþingi (1505) 810—812.
- Þórisstaðir í Olfosi 622—623.
- Þórisstaðir á Rosmuhvalanesi 272.
- Þórisstaðir á Svalbarðsströnd 804—805.
- Þórisvogur, rekamark Dvergsteinskirkju 24.
- Þorkell Bárðarson í Húnavatnsþingi (1504) 719.
- Þorkell Gunnarsson syðra (1499—1500) 417—418, 510.
- Þorkell Jónsson í Dalasýslu (1492—1504) 92—97, 725.
- Þorkell Jónsson í Húnavatnsþingi (1494) 211.
- Þorkell Ólafsson í Húnavatnsþingi (1497—1502) 342, 598.
- Þorkell Ormsson vestra (1494) 231.
- Þorkell Sighvatsson í Árnessþingi (1502) 621.
- Þorkell Sigurðsson nyrðra (1502) 601.
- Þorkell Vilhjálmsson, Skálholtsmaðr (1502) 627.
- Þorkell Þórðarson prestur á Bergstöðum (1457—1466) 523.
- Þorkell Þorsteinsson prestur syðra (1502) 603.
- Þorkelshvoll (-hóll) í Viðidal 180, 195—196, 657, 711, 755—756.
- Þorkelsson: Ari, Eyjólfur, Grímur, Guðmundur, Gunnlaugur, Hallkell, Helgi, Jón, Magnús, Oddur, Þorlákr.
- Þórkötlustaðir í Grindavík 458.
- Þorlákr á Hesti í Borgarfirði (1466—1467) 807.
- Þorlákr á Hofstöðum á Mýrum (1504) 745.
- Þorlákr, Skálholtsmaðr (1502) 627.
- Þorlákr Arnórsson í Hornafirði (nm 1500) 449.
- Þorlákr Auðunarson vestra (1495) 248.
- Þorlákr Bødvarsson í Þórsnessþingi (1500) 484—485.
- Þorlákr Hreimsson syðra (1498) 398.
- Þorlákr Jónsson nyrðra (1495—1498) 250, 255, 265.
- Þorlákr faðir Magnúss á Melum 59.
- Þorlákr Ólafsson á Kvennahvoli, faðir Jóns (fyrir 1479) 759.
- Þorlákr Óttarsson vestra (1496 eða fyrr) 292.
- Þorlákr Semingsson, Magnússonar, nyrðra (1492) 90—92, 99, 100.

1) Gæti þó verið einn maðr.

- Dorlákr Svartsson lögréttumaðr (1495) 271.
- Dorlákr Þórarinnsson á Hofi í Álptafirði (um 1500) 448.
- Dorlákr Þorgeirsson prestur nyrðra (1493 — 1500) 207, 476.
- Dorlákr Þórhallsson hinn helgi biskup í Skálholti (d. 1193), Þorlákskirkja 43, 46, 48, 50, 59, 68, 71, 154, 242, 365, 447, 536, 645, 698. — Þorlákslíkneski 492. Sjá kirkja. — Þorláksmessa á sumar 84, 127, 137, 226, 227, 609. — Þorláksmessa á vetr 318, 441. — Þorlákspeningar 365, — Þorlákskript, sjá kirkja.
- Dorlákr Þorkelsson lögréttumaðr vestra (1480) 11.
- Dorlákr Þorsteinsson nyrðra (1495—1505) 260—262, 264, 553, 789.
- Dorlákr Ögmundsson í Rangárþingi (1497) 375, 377.
- Dorláksdóttir: Ingibjörg.
- Dorláksson: Árni, Bessi, Brandr, Guðbrandr, Jón, Magnús, Sigurðr, Skúli, Þorsteinn.
- Dorleifr Arason prófastr á Breiðabólstað í Fljótshlíð (d. 1727) 171.
- Dorleifr Árnason í Glaumbæ (á lífi 1478; d. 1481 eða fyrri) 496, 704—705.
- Dorleifr Björnsson hirðstjóri á Reykhólum (d. 1486) 10—11, 155, 223, 559—260, 331, 378—380, 392, 404—405, 427—430, 433, 491—492, 492—498, 515, 522, 523, 530—531, 537—540, 550—551, 563, 564—566, 589, 653—655, 679.
- Dorleifr djákni í Skálholti (1502) 628.
- Dorleifr Eiríksson, prests Einarssonar (d. 1501 eða fyrri) 557.
- Dorleifr Gamlaason í Þykkvaskógi (1501—1504) 543, 741.
- Dorleifr Grímsson, Pálssonar, á Möðruvöllum (1485—1501) 265—268, 273—274, 393, 434—437, 503, 505, 517—518, 584.
- Dorleifr Hafliðason, Skálholtsmaðr (1502) 627.
- Dorleifr Helgason nyrðra (1493) 191.
- Dorleifr Jónsson prestur nyrðra (1492) 98.
- Dorleifr Jónsson bróðir á Helgafelli (1493—1494) 157, 224.
- Dorleifr Jónsson í Þingeyjarþingi (1494) 213.
- Dorleifr Jónsson lögréttumaðr í Kjálarnessþingi (1497—1505) 337, 635, 703, 801.
- Dorleifr Magnússon á Barðaströnd (1662) 87, 165, 170, 747.
- Dorleifr Oddsson í Húnavatnsþingi (1503) 659—662.
- Dorleifr Ólafsson, sjá Þórálfr Ólafsson.
- Dorleifr Ormsson, bróðir Haldórs ábóta á Helgafelli og íðurbróðir Eiríks Haldórssonar, lögréttumaðr í Þórsnessþingi (1493—1497) 185, 271, 361—364.

- Þorleifr Pálsson, Jónssonar, á Skarði (1495—1505) 243—247, 350—354, 357—358, 673—674, 760.
- Þorleifr Skaptason prófastr í Múla (d. 1748) 291.
- Þorleifr Snorrason í Fljótsdal austr (1497) 345.¹⁾
- Þorleifr Snorrason, Skálholtsmaðr (1502) 628.¹⁾
- Þorleifr Snorrason í Eyjafirði (1506) 797.¹⁾
- Þorleifr Þórólfsson (veginn 1501) 577.
- Þorleifr Ögmundsson í Kelduhverfú (um 1360) 214.
- Þorleifr Örnólfsson (Einarssonar) lögréttumaðr vestra (1494—1505) 218, 336, 338, 388, 425, 428, 480, 526, 538, 562, 595, 636, 672, 675, 682, 727, 760, 763.
- Þorleifr Örnólfsson í Þingeyjar (1495) 280.²⁾
- Þorleifsdóttir: Guðný, Helga, Solveig, Þorgerðr.
- Þorleifsson: Árni, Björn, Einar, Gizur, Guðmundr, Kolbeinn, Ljótr, Sigurðr, Teitr, Úlfr, Þórðr, Þorsteinn.
- Þorleikr Gunnsteinsson lögréttumaðr vestra (1480) 11.
- Þorleikason: Oddr, Þorsteinn.
- Þorljótargerði í Óxarfirði 466.
- Þormóðardóttir: Guðrún.
- Þormóðr Bergsson nyrðra (1492) 148, 149, 151.
- Þormóðr Björnsson vestra (1492) 101.
- Þormóðr Sveinsson í Dalasýslu (1500) 519.
- Þormóðsdalr í Mosfellssveit 585—586, 594.
- Þormóðsson: Ásmundr, Jón, Nikulás, Þorbjörn.
- Þorný „kona“ Sokka prests á Svalbarði (fyrr 1499) 415.
- Þóroddr Alfjádsson, sjá Þórálfr Ólafsson.
- Þóroddr Oddsson syðra (1496) 303.
- Þóroddsstaðir (Þórustaðir) í Kaupangssveit í Eyjafirði 99, 100.
- Þórólfr Guðmundsson í Árnessþingi (1636) 454.
- Þórólfr Hranason í Þingeyjarþingi (1495) 253.
- Þórólfr Þorfinnsson í Hegranessþingi (1495—1506) 276, 531.
- Þórólfr Þorgilsson í Skagafirði (1501—1503) 577.
- Þórólfr Ögmundsson, Eyjólfssonar, biskup, bróðir Halls prests, bóndi í Laugardal í Tálknafirði (1495—1505) 250, 282, 418, 479, 538, 562, 595, 599, 675, 700, 701, 722—723, 741, 760, 796.
- Þórólfsdóttir: Ingibjörg.
- Þórólfsson (Þórálfrsson): Einar, Eyjólfur, Illugi, Magnús, Páll, Símon, Þorleifr.
- Þorp á Galmaströnd 74.
- Þorri 99.
- Þorriðr, sjá Þuriðr.

1) Þetta kynni þó alt að vera einn maðr. 2) Þó getr þetta verið sami maðr og sá næsti á undan.

- Þórsá í Húnavatnsþingi 720.
— Þórsárvötn 720.
- Þorskafjörðr í Barðastrandar-
sýslu 402.
- Þorsnessþing 391, 440.
- Þorsteinn Árnason í Álptaveri
(1496) 295—297.
- Þorsteinn Bessason í Húna-
vatnsþingi (1494—1500) 211,
531—532.
- Þorsteinn Bjarnarson í Hoffelli
(um 1500) 449.
- Þorsteinn í Botni (1502) 628.
- Þorsteinn djákni í Skálholti
(1502) 628.
- Þorsteinn Eiríksson á Svalbarðs-
strönd (1703) 415.
- Þorsteinn Eyvindsson í Húna-
vatnsþingi (1498) 409.
- Þorsteinn Finnbogason, Jóns-
sonar (1503—1505) 660, 755.
- Þorsteinn Guðmundsson prestur
á Staðarbakka (1492—1505)
90, 207, 411, 487, 555, 556,
557, 559, 776.
- Þorsteinn Guðmundsson „bóndi“
í Dalasýslu (1501) 587—588.
- Þorsteinn Hákonarson í Vaðla-
þingi (1492—1499) 140, 422.
- Þorsteinn Hákonarson á Rosm-
hvalanesi (1749) 53.
- Þorsteinn Hallsson í Hornafirði
(1499) 432.
- Þorsteinn hraði í Öxarfirði (fyr-
ir 1300) 215.
- Þorsteinn Illugason prestur í
Grímstungu (d. 1495) 207.
- Þorsteinn Jónsson í Vaðlaþingi
(1493—1501) 203, 557.
- Þorsteinn Jónsson prestur (á
Melstað 1493—1494) 195.
- Þorsteinn Jónsson í Borgarfirði
(1504) 687.
- Þorsteinn Jónsson vestra, faðir
Jóns, Klemens og Sveins
(1504) 695.
- Þorsteinn Ketilsson prestur nyrðra
(1502—1505) 624, 766.
- Þorsteinn Kolbeinsson Auðkyl-
ings, á Holtastöðum (enn á
lífi 1346) 462.
- Þorsteinn Loðvíksson í Þingeyj-
arþingi (1493) 191.
- Þorsteinn Magnússon (í Rang-
arþingi 1505) 755—756.
- Þorsteinn Oddason prestur í
Holti undir Eyjafjöllum (d.
1752) 431.
- Þorsteinn Ólafsson í Vaðlaþingi
(1500—1501) 478.
- Þorsteinn Ólafsson vestra (1503)
636.
- Þorsteinn Ormsson í Skagafirði
(1494) 221.
- Þorsteinn Pálsson vestra (1502—
1504) 595, 722.
- Þorsteinn prestur í Saurbæ í
Eyjafirði (fyrir 1400) 784.
- Þorsteinn Sigurðsson sýslumaðr
í Múlaþingi (d. 1765) 278.
- Þorsteinn Stephánsson lögrétu-
maðr í Árneshöfði (1500—
1501) 500, 568.
- Þorsteinn Svarthöfðason vestra
(1493) 183.
- Þorsteinn Sölvason í Húnavatns-
þingi (1497—1504) 342, 729.
- Þorsteinn Þórarinnsson, Bjarna-
sonar, prestur vestra (1492) 124.
- Þorsteinn Þorgeirsson. Viðeyj-
arklaustramaðr (1451—1497)
338—339, 340.

- Þorsteinn Þorgrímsson í Húnavatnsþingi (1446) 7.
- Þorsteinn Þorláksson í Mýrasýslu (1505) 774.
- Þorsteinn Þorleifsson „bóndi“ í Þingeyjarþingi (1493) 168—170, 197.
- Þorsteinn Þorleifsson, hirðstjóra Björnssonar, mágr Sturlu Þórðarsonar (1493—1503) 183—184, 532—536, 651.
- Þorsteinn Þorleifsson, Skálholtsmaðr (1502) 627.
- Þorsteinn Þorleiksson, Skálholtsmaðr (1502) 628.
- Þorsteinn Þorsteinsson í Húnavatnsþingi (1496) 298.
- Þorsteinsdóttir: Cecilia, Hallotta, Ingibjörg, Ingigerðr, Kristín, Sigríðr, Úlfrún.
- Þorsteinsson: Árni, Benedikt, Björn, Brynjólfur, Böðvar, Einar, Eiríkr, Eyjólfur, Grímr, Guðmundr, Gunnlaugr, Halldór, Hallsteinn, Hjalti, Illugi, Ími, Jón, Kenek, Ketill, Klemens, Klængur, Magnús, Narní, Oddgeir, Oddr, Páll, Runólfur, Sigurðr, Stephán, Sveinn, Teitr, Úlfvédinn, Vigfús, Þórðr, Þorgeir, Þórir, Þorkell, Þorlák, Þorsteinn, Þorvaldr, Þorvarðr.
- Þorsteinsstaðir í Haukadal 587, 588.
- Þorsteinsstaðir í Tungusveit 8. — Þorsteinsstaðatjörn 8.
- Þórunn Gísladóttir, kona Jóns Jónssonar hjálms (1493) 179, 186—187.
- Þórustaðir, sjá Þóroddsstaðir.
- Þorvaldr Eiríksson vestra (1497) 336.
- Þorvaldr Finnsson hreppstjóri í Þverárþingi (1727) 5.
- Þorvaldr Gíslason vestra (1504) 723—724.
- Þorvaldr (Þorvarðr) Guðnason lögréttumaðr (1500) 496, 497.
- Þorvaldr Helgason í Þórsnessþingi (1500) 484.
- Þorvaldr Jónsson búland, lögréttumaðr á Móbergi í Langadal (enn á lífi 1494) 221—222, 523, 776—777, 782, 784.
- Þorvaldr Jónsson bóndi í Árneshöfði (1496) 324.
- Þorvaldr Narfason, Þorvaldssonar, á Eyri í Álptafirði (c.1491) 66.
- Þorvaldr (Þorvarðr) Oddsson í Húnavatnsþingi (1493—1501) 180, 326, 342, 581.
- Þorvaldr Sigurðsson í Austfjörðum (á lífi 1494; d. 1500 eða fyrri) 222.
- Þorvaldr Sveinsson í Húnavatnsþingi (1496—1504) 318, 342, 719.
- Þorvaldr Þorsteinsson vestra (1500) 522.
- Þorvaldsdalr í Vaðlaþingi 424.
- Þorvaldsvatn, landamerki Núps í Núpsdal 196.
- Þorvaldsdóttir: Björg, Guðný, Ingibjörg.
- Þorvaldsson: Einar, Eyjólfur, Finnur, Gísli, Gottskalk, Hallr, Helgi, Jón, Narní, Oddr, Steinn, Stephán.
- Þorvarðardóttir: Guðríðr, Hólmsfríðr, Ingibjörg.
- Þorvarðr Bjarnason, Marteins-

- sonar, í Njarðvík í Borgarfirði (1495—1500) 270—271, 320, 360, 525.
- Þorvarðr Björnsson 360. Sjá Þorvarðr Bjarnason.
- Þorvarðr djákni í Skálholti (1502) 628.
- Þorvarðr Erlendsson sýslumaðr í Árnessþingi og lögmadr (1492—1505) 88—89, 117, 443—444, 470—471, 497, 500, 502—504, 575, 582—584, 620—624, 635—636, 641, 677—678, 688—689, 692—693, 702—703, 796—797, 800—801, 814.
- Þorvarðr Guðmundsson syðra (1495—1498) 272, 393, 395.
- Þorvarðr Helgason prófastr og prestur í Vallanesi, síðar prior á Skriðu (1496—1500) 297, 357, 512.
- Þorvarðr Ívarsson prestur í Odda (1492—1498) 152, 269—270, 395.
- Þorvarðr Jónsson nyrðra (1494—1501) 203, 548.
- Þorvarðr Jónsson vestra (1497—1500) 348, 484.
- Þorvarðr Magnússon prestur í Raudasandspingum (d. 1752) 795.
- Þorvarðr Oddsson 376. Sjá Þorvaldr Oddsson.
- Þorvarðr Ólafsson í Húnavatnsþingi (1446) 7.
- Þorvarðr Steinmóðsson, ábóta Bárðarsonar, nyrðra (1496—1498) 306, 380—381.
- Þorvarðr Þórarinsson riddari (d. 1296) 214.
- Þorvarðr Þorsteinsson í Húnavatnsþingi (1497—1498) 326, 327, 329, 412.
- Þorvarðsson: Árni, Bergþór, Jón, Magnús, Marteinn, Oddr, Páll, Valdi.
- Þrændarson: Jón.
- Þrændheimr í Noregi 473, 646, 772, 786, 787.
- Þrastastaðir á Höfðaströnd 234. þremmingr 175.
- þrettándi (dagr jóla) 87, 157, 235, 252, 549, 592.
- þriðji dagr, þriðjudagr 7, 13, 117, 121, 122, 136, 141, 144, 147, 152, 157, 158, 183, 185, 189, 196, 203, 217, 247, 271, 273, 276, 295, 300, 310, 314, 317, 319, 332, 342, 373, 404, 487, 493, 513, 514, 521, 568, 587, 594, 599, 602, 614, 617, 625, 649, 664, 672, 706, 724, 734, 748, 761, 762, 791, 801.
- þriðjungaklæði rautt 155.
- þrifeiðar 239.
- þrítekin hringing 793, 794.
- þrjózka 150, 151.
- þrotsmenn 501.
- Þrúðr, sjá Herþrúðr.
- Þrúðr Benediktsdóttir, Magnússonar, í Vík í Skagafirði, kona Einars Einarssonar (1494—1504) 229—230, 721—722.
- Þrælsey suðr frá Bilshömrum 64.
- Þrælskleif á Ströndum 461.
- Þrætunes í Saurbæ vestr 71.
- Þröskuldr í Miðdölum 67.
- þúfa, þúfur 59, 325, 457, 463.

- Dúfa (Dúfur) í Vatnsfjarðarsveit 244.
 Dúfa í Olfosi 583.
 Dúfueyri í Berufirði 32.
 þurfamenn 1. — þurfamanna-
 tíund 172, 547.
 Dúriðr Benediktsdóttir frænd-
 kona Páls Brandssonar (d.
 1492 eða fyrri), kona Þorláks
 Semingssonar 99.
 Dúriðr Björnsdóttir, Þorleifsson-
 ar, húsfreyja á Eyri í Álpta-
 firði (um 1491) 66.
 Dúriðr Jónsdóttir, kona Guð-
 mundar Hrafnssonar (1498)
 399.
 Dverá í Eyjafirði 138.
 Dverá í Fnjóskadal 138.
 Dverá í Laxárdal í Þingeyjar-
 þingi 799—800.
 Dverá í Núpsdal 196.
 Dverá syðri í Vestrhópi 592—
 593.
 Dverá í Dverárhlið 64.
 Dverárdalur í Dverárþingi,
 64.
 Dverárhlið í Dverárþingi 63,
 628.
 Dverárþing 5, 15, 64, 742, 746.
 Dverdalr á Hornströndum 84.
 Dverdalr í Saurbæ 101—104,
 220—221, 288.
 Dverdalsá á Hornströndum 84.
 þvest 764.
 þvingan og harðindi 130.
 Þvottá í Álptafirði 15, 34.
 Þykkvabær í Holtum 41.
 Þykkvabær í Veri, Þykkvabæj-
 arklaustr 295—297, 356.
 Þykkvaskógr í Dölum 76, 156,
 220—221.
- Þýzkir dúkar 724. Sbr. prýtz-
 borð.
 Æðasteinn á Berufirði 32.
 æfinlegt borð 246.
 ærleg kvinna 770.
 ærlegir menn 93, 160, 180, 209,
 211, 218, 248, 281, 290, 300,
 314, 348, 350, 360, 381, 383,
 388, 428, 444, 471, 480, 484,
 498, 500, 554, 570, 595, 602,
 607, 631, 634, 672, 675, 682,
 722, 725, 727, 764, 789, 810.
 Ærlækr í Öxarfirði 465, 739—
 740.
 Æsa Jónsdóttir kona Hafliða
 Jónssonar (1496—1497) 300—
 302, 354—355.
 Æsustaðir í Eyjafirði 203.
 ætt 265, 322, 435, 769, 776,
 782, 783. — ættartala
 175, 769. — ættartölubækr
 359. — ættleiðing 126. —
 ættleiðslubréf 126.
 Öfugskelda á Kjalarnesi 533.
 öfund 93, 94, 96, 114, 238. —
 öfundarbót 297, 764.
 Ögmundardóttir: Guðrún.
 Ögmundur Andrés son prófastr og
 almennilegr dómari milli Jök-
 ulsár á Breiðársandi og Breið-
 dalsár (1492) 118.
 Ögmundur Björnsson prestur í
 Skálholtsbiskupsdæmi (1492)
 106.
 Ögmundur Jónsson í Þingeyjar-
 þingi (1495—1498) 249, 255.
 Ögmundur Pálsson kirkjuprestur
 í Skálholti (1499—1504) og
 (1504 og síðar) prestur á Breiða-

- bólstað í Fljótshlíð, síðast biskup í Skálholti (d. 1541) 59, 281, 417—418, 442, 491, 622, 623, 627, 717, 735—736.
- Ögmundur Sighvatsson í Árnessþingi (c. 1620) 454.
- Ögmundur Ögmundsson í Húnavatnsþingi (1703) 194.
- Ögmundsson: Ásgautr, Haldór, Hallr, Jón, Stephán, Þorlákr, Þorleifr, Þórólfir, Ögmundur.
- Ögr í Ísafirði 82, 130, 138—139, 154—155, 244, 245, 286, 341, 359, 444, 612, 674, 682, 692, 702, 763, 765, 793—794, 810.
- öl 332. Sbr. drykkur.
- Ölmóðsey í Þjórsá 46.
- ölmusa, ölmusugerð 233, 240, 247, 472, 474.
- Ölyvatnsholt í Holtum 635—636, 677—678.
- Ölversvatn (Ölvesvata) í Grafningi 47.
- Ölves (Aulves, Aulvös) í Árnessþingi 356, 567—568, 583, 622—623, 626. Sbr. Olfos.
- Ölvískrossi Hnappaðal 156—157.
- Ölvissker fyrir Fellsströnd 134, 185, 201, 202.
- önd (anddyri) 520, 667.
- öndvegi 256, 348.
- Öndverðareyri (Öndurðeyri) í Eyrarsveit 358, 362, 388, 589—590, 747.
- Öndverðarnes (Öndvertnes) í Grímsnesi 692, 694.
- Öndvertnes undir Jökli 66, 473.
- önglar 42, 736, 739.
- Önundarfítjar, geldfjárland frá Núpi í Núpsdal 196.
- Önundarfjörðr í Ísafjarðarsýslu 81, 149, 247, 249, 276, 277, 286, 383, 387, 401, 402, 561, 566, 675, 676, 695, 764.
- öreigar 726, 785. — öreiga leiguliðar 725, 726, 785. — öreiga-skuldir 246, 785.
- Örfirisey fyrir Skarðsströnd 74.
- Örfærisey fyrir Seltjarnarnesi 458.
- örk, sjá kirkja.
- örkumsl, örkimli 129, 485.
- Örlygshnjótr í Patreksfirði 578—579.
- Örlygshöfn í Patreksfirði 723—724.
- Örnólfur Grímsson vestra (1504) 675.
- Örnólfur Steinsson í Húnavatnsþingi (1494—1504) 211, 729.
- Örnólfsson: Einar, Vermundur, Þorleifr.
- öræfi 296, 799.
- Öræfi(n) í Austr-Skaptafellsýslu 36, 714.
- öskudagr 57, 456, 669.
- öx 42, 287, 639, 665, 689, 736, 739, 742, 745, 746.
- Öxarárþing 4, 11, 190, 261, 270—271, 273, 301—302, 315, 358—360, 367, 388, 391—392, 425—426, 427—428, 461, 471, 492—502, 504, 522, 542, 551, 569—570, 584, 597, 606—607, 641, 643, 645, 679, 701—702, 704—712, 718, 785, 786, 802.
- Öxarfjörðr í Þingeyjarþingi 120, 121, 122, 123, 215, 223, 285, 253, 312, 397, 465, 618, 619, 620, 739.

Öxl í Breiðavík undir Jökli 5.	Özur Björnsson prestur í Gaul-
Öxnadalr í Vaðlaþingi 146, 236.	verjabæ (1491 — 1501) 45,
— Öxnadalshéiði 207, 313, 424.	123, 356, 567.
Öxnafellsbók (ÍBfð). Khd. 309.	Özurardóttir: argrét.
8vo) 246, 321, 388, 692, 702,	
810.	
-

